SPECVLVM AVREVM OPINIONVM COMMVNIVM CONTRA COMMVNES,

QVAESTIONVM PRACTICARVM IN IVRE Canonico, Ciuili, & Regio repertarum

Resolutiones non solum ad contractus, vltimas voluntates, delicta & iudiciorum ordinem spectantes:

Sed etiam ex oppositione diuersarum Communium Opinionum, quænam ex illis MAGIS COMMVNIS, & in foro receptior sit, ad viuum demonstrans.

Opus tam Iudicibus ipsis, quam causarum patronis, atque omnibus in foro versantibus valde necessarium.

AVCTORE HIERONYMO DE CAEVALLOS
Hispano Aduocato in insigni regia ciuitatē Toletana, & Decurione nobilium in sede ipsius Imperialis Consistorij.

Cum gemino Indice, vno quæstionum, altero rerum, & materiarum copiosissimo.

TOMVS TERTIVS.

CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS, MDCX.

Apud Societatem Minimam.

SVPERIORVM PERMISSV.

ILLVSTR.MO ET REVEREND.MO D.

F. HIERONYMO BERNERIO
CORRIGIEN. EX ORDINE PRAED. EPISCOPO PORTVEN.
S. R. E. CARD. ASCVLANO
NVNCVPATO.

IVris Ciuilis scientiam, vt optime nosti, Hieronyme Cardinalis Amplissime, singulari Dei Optimi Maximi beneficio ad Rempublicam recte, sapienterque gerendam humano generi dono datam, vt nemo non vellet maxime expeditam esse, ac planam, quo cuique quid ius tribuat, quid neget, aspici facile posset, nodis adeo inextricabilibus refertam cernimus, vt facilius sit, quod ille de Philosophis vsurpat, inter horologia, quam inter Iuris interpretes conuenire. Cum enim certo legum numero infinita negocia æstimanda sint, raro explorati Iuris definitio reperitur. quo fit vt pro varietate ingeniorum varias in sententias Iurisconsulti habeant, ac tam multæ censeantur eorum opiniones. Quamobrem ne semper in altercatione versandũ sit, vt in rebus solet, quæ certa ratione sciri non possunt, numerare magis auctores sententiarum, quam sententias perpendere compellimur, & quò magna eorum pars cedit, illud tamquam bonum, & æquum complecti: quod scilicet plurimos errare haud verosimile sit. sed vtinam res hactenus processisset. Nam cum Iurisprudentiæ scriptorum tanta sit multitudo, vt nulla in facultate maior; plerumque contingit, diuersas sententias non paruum habere numerum defensorum, ac de vna, & eadem quæstione plures esse, pugnantesque inter se multorum opiniones; quo sane in biuio re constituta, nemo non videt, nisi aliquis suo iudicio recti commonstret viam, prius nobis longo, & operoso errore introspiciendas esse omnium semitas opinionum, quam rectam tenere possimus. Quæ cum ita sint, apparere satis opinor, quanta ijs gratia habenda sit, qui studijs suis eo labore, eaque molestia ceteros leuant. Quamobrem non male me operam, & oleum positurum existimaui, si viri intelligentia Iuris illustris Hieronymi Zeuallos id genus scripta meis typis edenda negocium susciperem. Id quod eo libentius feci, quò non vnius solum, sed vtriusque partis Iuris quæstiones multas, & vtiles accurate persequitur, & in Pontificij, & Ciuilis Iuris Doctorum communibus contra communes sententijs versatur; neque difficultates ex aliorum scriptis tantum, & quasi ociosa opera procul aspexit, sed in puluere forensi, ac sole, vsu magistro didicit. Hoc autem quidquid est, nostræ officinæ opus, Cardinalis Amplissime, Tibi optimo iure inscripsi, qui cum sacræ Theologiæ exquisita scientia tantum Iurisprudentiæ in rebus grauissimis è supremo sanctę Inquisitionis tribunali, & Episcopali sede tot annis iudicandis probatę, attigisti, vt munus quin aptissimum Tibi foret, non dubitarem. Tua in me officia, ac merita non ausim hoc loco commemorare, grandia enim sunt, ita, vt quid à me proficisci posit, quod longe infra illa non sit, plane non reperiam. Itaque non gratiam referentis, quam tibi habendam mihi semper statui, sed honorem habentis promeritum officium hoc nostrum censeri volo; meque, si (quod Te oro) non erit ingratum, multo plus benignitati tuę hoc etiam nomine debiturum.

Illustrissimæ ac Reuerendissimæ Tuæ Dominationi

addictissimus seruus

Alfonsus Ciacconus.

† 2 ORA-

ORATIO AD LECTOREM.

QVinquennium, aut circiter, amice lector, effluxit; ex quo primam, & secundam partem, Communium contra Communes, in lucem edidimus, & profecto ita operis labore, quam impressionis defatigatus remansi, vt nec animum, nec desiderium vnquam habuerim; vlterius illud opus perficiendi: tum propter maximas negotiorum assiduas occupationes; tum etiam propter aduersam corporis valetudinem. Sed attendens, quod opus illud, & vltra quinquaginta quæstiones sine explicatione, & resolutione remanserant (& quod quotidie alias de nouo inueniebamus) ad amicorum preces attendens, non parcendo diurno, nocturnoque labori, nec propriæ saluti, & magis publicam quã priuatam vtilitatem considerans, Deo fauente, & auxiliante, opus istud complere, & exornare decreui: maxime cum videam, quod non solum in nostra Hispania, sed etiam Venetijs, & in Germania summa cum laude opera nostra fuerunt recepta, vt ex libris Vsersis typis traditis anno 1602. omnibus apparebit: & ob hanc causam breuitati consulendo (vt semper moris fuit) quia semper breuitas laudanda est, illud semper recognoui, animus autem mihi nunquam fuit ingentia volumina componere, & in multis dicere, quæ paucioribus verbis comprehendi possunt, quia hæc non minus scribentibus ipsis, quam legentibus nocere videntur, maxime nostris temporibus; in quibus tot habemus librorum volumina: & quoties nihil rei substantiæ, aut veritati detrahitur, omnia breuiter, & claro sermone, certa forma, at methodo demonstrare curaui, vt citius animi dociles percipiant, teneantque fideles. Vnde summis precibus exopto, vt tantum tibi in posterum mea scriptio vtilitatis adferat, quantum mihi laboris, ac molestiæ exhibuit: quod si id fiat, non paruum id laboris mei solatium arbitrabor. Quæ omnia benigne lector, in tuam gratiam libentissime præstiti, vt si qua in parte lapsus sim, meæ fragilitati opitulationem præstes: & denique cognosce, atque ignosce, & bene vale.

ILLE.

ILLEFONSI DE CASTELLON S. INQVISITIONIS TOLETI SECRETARII.

CARMINA AD AVCTOREM.

HIc tua scripta forent grandi cantanda cothurno,
Pulchris cusa typis, quæ modo quisque legit.
Iuris ubi sensus docta ratione recludis,
Illorum interpres, quæ & bonus vsus habet.
Concilias varia, & secum pugnantia tollis
Dicta, & doctorum commodiora refers.
Quæ ex numero immenso cum sint expressa librorum,
Mirum profecto est, quæ breuitate nitent.
Iam ergo causidice, infinita volumina legum
Linquas, proque illis sit satis iste liber.
Hunc lege frequenter, te reddat iure peritum,
Et faciet, ne tot discruciere libris.
Docte discernis quid iustum, quid sit iniquum,
Nec operam ludis, sed bene certa canis.
Magna documenta, & magno digesta labore,
Quæ illuminant leges, dogmata Pontificum.
Arduus iste labor, res nulli tacta priorum,
Illustras varia, quæ latuere diu.
Omnia labuntur celeri mortalia cursu,
Ast operis huius perpetuantur opes.
Gloria, fama, decus, grauitas, prudentia, virtus,
Resulgent hodie, nobilitasque tua.

IN LAVDEM OPERIS ET AVCTORIS
EPIGRAMMA
A LICENTIATO CASTILLO DE BVSTO PRAETORE ciuitatis Toletanæ, & sancti Officij Inquisitionis consultore.

Qui iuris varios optas cognoscere sensus,
Et Romanorum, Pontificumq; Dei.
Qui sacra nostrorum perquiris dogmata Regum,
Quæ iudicentes, causidicique notant:
Qui tandem in pelago iuris communia sensa,
Quæ secum pugnant, noscere tuta paras:
En tibi Zeballos noster clarißimus offert
Mirificum sane, candide lector, opus.
Inuenies permulta auctoris parta labore
Abdita, percelebres quæ latuere viros.
Nodosos soluit sensus, facilesque decoros
Tradit, secura perfacileq; via.
Concordes profert doctores fœdere certo,
Et dat quod solidum pulchrior vsus habet.
Ordine cuncta micant miro, quæ scripta reliquit,
Percipere vt poßit quilibet artis inops.
Hic habet argutus, doctusq; oracula certa,
Cum quibus & mentem pascat, & ingenium.
Ingenij tenebras indoctus perlegat ista
Nam facile expellent lumina clara sui.
Hic quoque causidici duras defendere lites
Discite: nam tuto tramite præbet iter.
Ad fora tu iudex hominem ne læseris vllum,
Securus properans, hoc duce carpe viam.
Ergo Zeballos interpres inclyte legum
Natura illustris, nobilis ingenio,
Gloria, fama, decus, lampas clarißima iuris,
Doctrina sane magnus, & eloquio.
Pro tantis tanto meritis ornandus honore
Venis, & æterna laude perennis eris.

ELENCHVS

PRACTICARVM QVAESTIONVM,

communium contra communes, quæ in hoc libro tertio continentur.

Quæstio 749.

Vtrum omissio modicæ solemnitatis vitiet dispositionem, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 750.

Vtrum in valentibus loqui sint necessaria verba ad contrahendum, communis contra communem, & quid ex Concil.

Quæstio 751.

Vtrum vulgaris substitutio tacita comprehensa sub expressa pupillari pereat decedente pupillo in vita testatoris, communis contra communem.

Quæstio 752.

Vtrum substitutio pupillaris expiret si pupillus emancipetur, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 753.

Vtrum vulgaris tacita comprehensa sub expressa pupillari expiret post aduentum pubertatis, communis contra communem.

Quæstio 754.

Vtrum delegatio fiat interuentu nouæ personæ, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 755.

Vtrum in stipulationibus pœnalibus fiat nouatio, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 756.

Vtrum in actione hypothecaria præferatur ille cui prius res est tradita, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 757.

Vtrum alimenta debeantur iure naturali, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 758.

Vtrum dominium rei legatæ transeat in legatarium a die mortis testatoris vel aditæ hereditatis, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 759.

Vtrum melioratio facta in testamento imperfecto valeat inter liberos, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 760.

Vtrum causa alimentorum possit diebus festiuis tractari, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 761.

Vtrum per dationem vulgaris substituti, filius perdat ius transmittendi hereditatem, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 762.

Vtrum repræsentatio detur in dispositione hominis, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 763.

Vtrum fructus cum re vendita sint restituendi rescisso contractu per læsionem vltra dimidium, communis contra communem.

Quæstio 764.

Vtrum vera possessio acquiratur per visum oculorum, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 765.

Vtrum substitutio compendiosa facta a pagano valeat post pubertatem iure fideicommissi, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 766.

Vtrum miles possit grauare filium de restituenda hereditate simul cum legitima, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 767.

Vtrum monasterium possit repudiare hereditatem monacho delatam, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 768.

Vtrum testator iurans non reuocare testamentum, possit illud reuocare, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 769.

Vtrum procurator datus post litem contestatam possit substituere, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 770.

Vtrum obligatio dotandi possit tolli per legem, communis contra communem.

Quæstio 771.

Vtrum in causis criminalibus delegatus principis possit subdelegare, communis contra communem.

Quæstio 772.

Vtrum substitutio compendiosa verbis directis concepta, quæ nunquam potuit iure directo valere, valeat iure fideicommissi, communis contra communem.

Quæstio 773.

Vtrum actio hypothecaria competat pro legatis quando hereditas repudiatur, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 774.

Vtrum vsurarius manifestus possit donare causa mortis, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 775.

Vtrum legitima filij sit relinquenda titulo institutionis, quando pater testatur ad pias causas, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 776.

Vtrum renunciatio Macedoniani facta a minore confirmetur iuramento, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 777.

Vtrum in iure dicendi nullus sit locus successorio edicto, communis contra communem.

Quæstio 778.

Vtrum definitio meri imperij tradita per Barto. in l. Imperium, num. 6. ff. de iurisdict. omn. iud. sit vera, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 779.

Vtrum resignatarius teneatur expedire litteras beneficij resignati, an sufficiat sola supplicatio, communis contra communem.

Quæstio 780.

Vtrum alimenta debeantur filijs spurijs, attentis diuitijs paternis, vel secundum ipsorum indigentiam, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 781.

Vtrum inuecta ab inquilino in domum conductam pro pensione domus conductæ, si sint venalia, sint tacite hypothecata pro pensione, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 782.

Vtrum vassallus possit facere compromissum de re feudali sine consensu domini, communis contra communem.

Quæstio 782.

Vtrum vassallus possit in suo testamento de feudo disponere inter liberos, in præiudicium alterius, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 783.

Vtrum vassallus feudum antiquum possit alienare cum consensu domini in præiudicium agnatorum, communis contra communem.

Quæstio 784.

Vtrum si dominus feudi decedat pluribus heredibus relictis, possit vassallus ab omnibus petere inuestituram, & omnibus præstare iuramentum fidelitatis.

Quæstio 785.

Vtrum collaterales succedant in feudo vsque ad septimum gradum, an etiam vsque in infinitum, communis contra communem.

Quæstio 786.

Vtrum successiones descendant de iure diuino, naturali, vel ciuili, communis contra communem.

Quæstio 787.

Vtrum heres conficiens inuentarium, possit alienationi feudi factæ per defunctum contrauenire, communis contra communem.

Quæstio 788.

Vtrum bonorum possessio contra tabulas detur contra matris testamentum, communis contra communem.

Quæstio 789.

Vtrum bannito perpetuo excluso a ciuitate legatum relinqui possit, communis contra communem.

Quæstio 790.

Vtrum legatum relictum post mortem alterius dicatur purum, vel conditionale, vbi dies non est certus, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 791.

Vtrum legatum relictum monachis, vt partem diuidant inter pauperes, sit conditionale, vel modale, communis contra communem.

Quæstio 792.

Vtrum dispositio legis, si domus, 74. ff. de leg. 1. habeat locum in legato prædij rustici, vel solum in vrbano, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 793.

Vtrum dominium rei legatæ transeat ipso iure in secundum legatarium, communis contra communem.

Quæstio 794.

Vtrum filius fam. lias possit sine consensu patris facere donationem causa mortis de bonis aduentitijs, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 795.

Vtrum pater possit consentire filio sibi donanti causa mortis, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 790.

Vtrum nepos ex filia clerico post sacro ordines suscepta possit ab auo heres institui, communis contra communem.

Quæstio 797.

Vtrum legatarius sit idoneus testis in testamento, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 798.

Vtrum venditor teneatur de euictione quando vendit rem alienam sciente emptore, communis contra commune.

Quæstio 799.

Vtrum emptor teneatur nunciare venditori litem motam, quando est notum venditorem iustitiam non habere, communis contra communem.

Quæstio 800.

Vtrum omnes contractus de iure canonico sint bonæ fidei secundum mentem, & intentionem, communis contra communem.

Quæstio 801.

Vtrum mendacium sit sufficiens inditium ad torturam, cõmunis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 802.

Vtrum sicut baptismus licite recipi potest in mortis articulo a quocunque Iudæo, & heretico, & infideli (vbi alius minister deest) ita etiam sacramentum pœnitentiæ, communis contra communem, & quid ex Concil. Trident.

Quæstio 803.

Vtrum posterior testis depositio primæ contraria sit valida vel neutra, communis contra communem.

Quæstio 804.

Vtrum contractus simulatus firmetur iuramento, communis contra communem.

Quæstio 805.

Vtrum bona minoris inuecta, & illata in domum conductam sint tacite hypothecata pro pensione domus, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 806.

Vtrum monachus iam professus possit testamentum a se factum ante professionem reuocare, communis contra communem.

Quæstio 807.

Vtrum heres heredis possit pro parte acceptare hereditatem, & pro parte repudiare, communis contra communem.

Quæstio 808.

Vtrum sententia sit nulla ipso iure, quando pars fuit præsens, & non citata, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 809.

Vtrum valeat citatio sine tempore, & die, & hora, communis contra communem.

Quæ-

Quæstio 810.

Vtrum sufficiat vna citatio peremptoria pro tribus in casu legis senatus.15.vers.diuus.ff.de iure fisci, communis contra communem.

Quæstio 811.

Vtrum Prælatus possit repudiare hereditatem ecclesiæ relictam, communis contra communem.

Quæstio 812.

Vtrum si citatus respondet in prima citatione se nolle venire sit amplius citandus, communis contra communem.

Quæstio 813.

Vtrum delegatus à Principe possit procedere ad capturam personæ, communis contra communem.

Quæstio 814.

Vtrum pro rebus male ablatis heres possit conueniri intra tempus conficiendi inuentarium, communis contra communem.

Quæstio 815.

Vtrum lex, edita actio.C.de edendo. vbi mutatio libelli potest fieri vsque ad litis contestationem, sit correcta per authenticam qui semel.C.quomodo, & quando Iudex. communis contra communem.

Quæstio 816.

Vtrum dispositio legis, qui accusare.4.C.de edendo. procedat quando non fuit terminus datus ad probandum, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 817.

Vtrum homicida, alenosus, & proditor confugiens ad ecclesiam gaudeat eius immunitate, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 818.

Vtrum reconuentio habeat locum in actionibus præiudicialibus, communis contra communem.

Quæstio 819.

Vtrum dicatur hereditas post acceptationem antea quam heres apprehendat possessionem, communis contra communem.

Quæstio 820.

Vtrum transactis triginta annis, quibus bona possidentur in communione, possit vnus ex heredibus petere diuisionem, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 821.

Vtrum post conclusum in causa possit iudex interrogare partes ex officio suo, communis contra communem.

Quæstio 822.

Vtrum fiscus succedens in bonis vacantibus teneatur vltra vires hereditarias si non facit inuentarium, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 823.

Vtrum lex, bene a Zenone.C.de quadriennij præscriptione. procedat in principibus inferioribus, communis contra communem.

Quæstio 824.

Vtrum mulier prohibita à lege contrahere obligetur in conscientia si de facto contrahat, communis contra communem.

Quæstio 825.

Vtrum matrimonium sequens vitietur propter protestationem præcedentem, communis contra communem, & quid ex Concilio.

Quæstio 826.

Vtrum si testator dicat, quisquis mihi heres erit, det Titio centum, videatur repetisse a venientibus ab intestato, communis contra communem.

Quæstio 827.

Vtrum fisco sint edenda acta tam ciuilia, quam criminalia pro intellectu legis 2.§.diuus.ff.de iure fisci, communis contra communem.

Quæstio 828.

Vtrum spes succedendi patri vel alijs ascendentibus, vel transuersalibus sit considerabilis, & approbata, communis contra communem.

Quæstio 829.

Vtrum priuilegium concessum ligitimandi adulterinos, & incestuosos comprehendat filios qui vtroque morbo laborant, communis contra communem.

Quæstio 830.

Vtrum restitutione in integrum pendente possit fieri executio, communis contra communem.

Quæstio 831.

Vtrum minor læsus in contractu matrimonij, vel in sponsalibus de futuro, restituatur, communis contra communem.

Quæstio 832.

Vtrum portio accrescens ex repudiatione alterius accrescat ex dispositione legis vel hominis, communis contra communem.

Quæstio 833.

Vtrum lex, & mulieri.ff.de curatore furiosi. procedat in viro inhoneste viuente, communis contra communem.

Quæstio 834.

Vtrum minor restituatur aduersus fideiussionem iuramento firmatam, communis contra communem.

Quæstio 835.

Vtrum restituatur minor aduersus non oppositas dilatorias, communis contra communem.

Quæstio 836.

Vtrum minor restituatur aduersus conclusionem in causa, & omissas probationes absque alia probatione læsionis, communis contra communem.

Quæstio 837.

Vtrum tertius annus a iure concessus ad prosequendam appellationem concedatur ipso iure, vel per remedium restitutionis, communis contra communem.

Quæstio 838.

Vtrum sententia retractetur aliquo modo prætextu testamenti nouiter reperti, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 839.

Vtrum competat restitutio in integrum aduersus sententiam latam contra ius litigatoris, communis cõtra communem.

Quæstio 840.

Vtrum lex admonendi.31.ff.de iureiur. vbi retractatur sententia prætextu falsi instrumenti, procedat ipso iure, vel per restitutionem, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 841.

Vtrum exceptio falsi possit opponi antea quam obtineatur restitutio aduersus sententiam ex illis instrumentis falsis prolatam, communis contra communem.

Quæstio 842.

Vtrum petens restitutionem aduersus sententiam latam ex falsis probationibus, obtinere debeat, si se adstrinxit ad probandum testes falsum sponte dixisse, & pecunia corruptos, & solum falsitatem probauerit, communis

con-

contra communem.

Quæstio 843.

Vtrum detur restitutio in integrum aduersus sententiam si testes falsum non deposuerint, corrupti tamen fuerint precibus vel pecunia ad falsum deponendnm, communis contra communem.

Quæstio 844.

Vtrum administrator ciuitatis possit remittere debitum, quod ex causa vsuraria debetur ciuitati, communis contra communem.

Quæstio 845.

Vtrum beneficium diuisionis compesat tutoribus, qui communi dolo bona pupilli administrarunt, communis contra communem.

Quæstio 846.

Vtrum qui tenetur ad factum cum iuramento teneatur præcise facere vel satisfaciat soluendo interesse, communis contra communem, & quid iure regio.

Quæstio 847.

Vtrum re perempta, super qua census redimibilis est impositus, pereat census, communis contra communem & quid iure regio.

Quæstio 848.

Vtrum stante clausula, rato manente pacto, impediatur mora purgatio, communis contra communem.

Quæstio 849.

Vtrum agens contra filios, tamquam patris heredes teneatur illud probare, vel creditores habeant fundatam intentionem, communis contra communem.

Quæstio 850.

Vtrum si quis ab ecclesia comparauerit centum aureis nummis redditus suo li pro tempore vitæ suæ, & longissimam vitam egerit, teneatur aliquid ecclesiæ restituere, communis contra communem.

Quæstio 851.

Vtrum clausula masculinitatis posita in vna clausula censeatur posita in alijs, communis contra communem.

Queſtio 852.

Vtrum principi aduersus suum contractum concedatur restitutio in integrum, communis contra communem.

Quæstio 853.

Vtrum castri, & villæ, quæ non per administratores regnntur, sed a se ipsis, propter illarum exiguitatem iure minorum restitutio concedatur, communis contra communem.

Quæstio 854.

Vtrum minor restituatur aduersus fiscum vendentem rem alterius, vt suam, communis contra communem.

Quæstio 855.

Vtrum restitutio in integrum, quando læsio consistit in tempore, sit petenda intra quadriennium, an vero intra tantum tempus, in quanto læsio consistit, communis contra communem.

Quæstio 856.

Vtrum quadriennium, quod restitutioni petendæ a iure tribuitur, incipiat currere impleta minori ætate, sed non completa læsione, communis contra communem.

Quæstio 857.

Vtrum quadriennium, intra quo peti debet restitutio in integrum a maioribus ex clausula generali, currat a die scientia post triginta annos, an vero præscribatur per id tempus, communis contra communem.

Quæstio 858.

Vtrum actio rescissoria duret hodie quadriennio continuo, sicut restitutio in integrum, an sicut olim anno tãtum vtili, communis contra communem.

Quæstio 859.

Vtrum postquam obtenta est restitutio in integrum, tempus rescissoria actionis duret anno vtili, vel quadriennio tantum, an vero plus, vel minus, prout plus, vel minus temporis recuperatum fuit per restitutionem in integrum, communis contra communem.

Quæstio 860.

Vtrum ecclesia renunciari possit beneficio restitutionis in integrum, communis contra communem.

Quæstio 861.

Vtrum protestatio sit necessaria ad hoc, vt impedimentum non noceat, quando illud pendet & procedit arbitrio, & voluntate alterius, communis contra communem.

Quæstio 862.

Vtrum teneatur dimittere procuratorem impeditus, impedimentis probabili, & laudabili tantum, non etiam necessario, communis contra communem.

Quæstio 863.

Vtrum arbiter, licet non possit restituere in integrum, possit saltem pronunciare restituendum, communis contra communem.

Quæstio 864.

Vtrum rogatus a principe possit restituere aduersus sententiam propriam, communis contra communem.

Quæstio 865.

Vtrum petens restitutionem in integrum, teneatur exprimere in quo læsus fuerit, an sufficiat simplex mentio læsionis, communis contra communem.

Quæstio 866.

Vtrum impedimenta, & causæ, ex quibus conceditur in integrum restitutio, ex edicto maiorum plene probari debeat, vel sufficiat semiplene, communis contra communem.

Quæstio 867.

Vtrum probationes facta in iudicio rescindente faciant fidem in iudicio rescissorio, communis contra communem.

Quæstio 868.

Vtrum dispositio leg. Pannonius. alias Pautonius. ff. de acquir. hered. competat heredibus infantis. communis contra communem.

Quæstio 869.

Vtrum succurratur minori restitutione in integrum, quando culpa lata in committendo delinquit, communis contra communem.

Quæstio 870.

Vtrum minor, cui lapsum est tempus, intra quod redimendum erat prædium, ex conuentione cum prædecessore suo facta, restituatur ex clausula generali prętextu ignorantia, communis contra communem.

Quæstio 871.

Vtrum aduersus præscriptionem centum annorum detur restitutio ex capite ignorantiæ, communis contra communem.

Quæstio 872.

Vtrum per hac verba, gratiam facimus, concedatur plenaria restitutio, communis contra communem.

Quæstio 873.

Vtrum feudum per restitutionem gratiosam recuperatum dicatur feudum nouum, an antiquum, communis contra communem.

Quæ-

r

Quæstio 874.

Vtrum restitutus ex gratia recuperet bona alienata, quando illa ex dispositione statuti veniunt applicanda heredibus occisi, communis contra communem.

Quæstio 875.

Vtrum restitutus ex gratia recuperet etiam fructus interim a possessoribus bonorum perceptos, communis contra communem.

Quæstio 876.

Vtrum in causis arduis teneatur quis mittere procuratorem, communis contra communem.

Quæstio 877.

Vtrum restitutus ex gratia recuperet ea bona quæ ad eum spectare cœperunt durante anno, & propter eius incapacitatem ad alios gradu proximo transierunt, communis contra communem.

Quæstio 878.

Vtrum contractus factus in iudicio sit firmior quam factus extra iudicium, communis contra communem.

Quæstio 879.

Vtrum statutum prohibens facere contractum sine certa solemnitate extendatur ad distractum, communis contra communem.

Quæstio 880.

Vtrum procurator, de cuius mandato dubitatur, admittatur, ad debita aliena recuperanda, præstita cautione dominum ratum habiturum, communis contra communem.

Quæstio 881.

Vtrum in citatione facta per iudicem delegatum, debeat inferi copia sui rescripti, communis contra communem.

Quæstio 882.

Vtrum contractus commodati, dicatur celebratus quando solum detur res alicui in specie restituenda, & accipiens vtatur ea, ad certum vsum, communis contra communem.

Quæstio 883.

Vtrum in alienatione rei ecclesiæ sufficiat consensus præsentium canonicorum, vel absentes sint citandi, communis contra communem.

Quæstio 884.

Vtrum Index possit concordare dicta testium data ipsorum disparitate in numero, communis contra communem.

Questio 885.

Vtrum dominis vasallorum competant remedia possessoria pro impositionibus percipiendis a subditis, communis contra communem, & quid iure regio.

Questio 886.

Vtrum conclusio, glossa verbo, non confundatur. in l. fin. C. de iure deliberandi, procedat in statuto iuris contrario, communis contra communem.

Questio 887.

Vtrum ius feudorum sit iam sicut ius scriptum, vel sicut consuetudo, communis contra communem.

Quæstio 888.

Vtrum ad confirmationem exheredationis requiratur aditio, communis contra communem.

Quæstio 889.

Vtrum per ingressum religionis liberetur quis a patris potestate, communis contra communem.

Quæstio 890.

Vtrum illud, quod prouenit nepoti, vel nepti ab auo paterno, dicatur aduentitium, vel profectitium, communis contra communem.

Quæstio 891.

Vtrum in legato dotis subintelligatur illa conditio, si matrimonium sequatur, communis contra communem.

Questio 892.

Vtrum quadriennium datum ad petendam restitutionem, possit minui, vel augeri per iudicem, communis contra communem.

Quæstio 893.

Vtrum interesse, quod petitur ab iniuriato, vel heredibus occisi, debeat computari iuxta computationem l. hereditatum. ff. ad l. falcid. communis contra communem.

Quæstio 894.

Vtrum infans cum tutoris auctoritate possit hereditatem adire, communis contra communem.

Quæstio 895.

Ad l. 4. §. res pignori. ff. si certum petatur, communis contra communem.

Vtrum filius præsumatur primi mariti, vel secundi, quando vidua post duos dies a morte mariti ad secundas nuptias migrauit, communis contra communem.

INDEX

INDEX LEGVM, ET IVRIVM AD IVS CANONICVM, ET regium, & Concilium Tridentinum pertinentium, quas in hoc Tomo tertio, Communium contra communes reperies.

Primus numerus significat quaestionem, secundus quaestionis numerum demonstrat.

Ad ll. ex Digesto nouo, & veteri, & Inforciato.

l.prospexit.ff.qui,& a quibus,769.nu.1.107.
l.2.ff.de fideicommissarijs hereditatibus.772.nu,4.
l.pupillus.ff.de act.& oblig.775.num.15.
l.fi.ff.de iureiuran.ibid.nu.16.
l.filiusfamilias.ad Macedonianum.ibid.nu.20.
l.lex si quis posthumus.§.si filium, ff.de lib.& posthu. 776.nu.7.
l.lex si quis filio exheredato,ff.de iniusto rupto. ibid. num.8.
l.si quis filium.ff.de iniusto rupto,declaratur ibi.nu.9
l.cum taberna.ff.de pignor.780.nu.8,
l.differentia.ff.in quibus bonis pig. vel hyp.ibi. nn.9.
l.2.ff.de actionib.& oblig.830.nu.14.
l.si praetor.§.Marcellus.ff.de iud.ibid.num.17.
l.si patronus testamento.§.si patroni filius.761.nu.1,
l.qui fundum.§.qui filium.ibid.nu.3.
l.generaliter.§.vxori, ff.de vsufructu leg.780.num.2,
l.3.§.videamus.ff.quod metus causa.830.num.2.
l.1.§.si proponatur.ff.si quis omissa causa testamenti. 761.nu.13.
l.si filius heres,de lib.& posth.ibid.nu.15.
l.fi.ff.de condit.insertis.ibid.nu.19.
l.si filius qui patri.ff.de vulg.ibid.nu.21.
l.Lucius,§.Paulus,ff.de administr.tutor.754.nu.43.
l.penultima,ff.de praetorijs stipulationibus.755.nu.9.
l.cum plures,§.locator horrei, ff.locati.ibid.num.10.
l.qui iurasse, §.fi.ff.de iure iur.ibid.nu.15.& num.21.
l.si creditor,§.fi. ff.de distractione pignorum,756.numero 12.
l.Paulus, §.fi.ff.quibus modis pign.vel hyp.soluitur, ibid.nu.29.& 33.
l.2.§.legatis,de iud.declaratur,808.nu.15.
l.etiam si patre.§.fi.ff.de minoribus.ibid.nu.23.
l.iam hoc iure,ff.de vulg.751.nu.3.
l.si filius meus.de vulg.ibid.nu.14.
l.quod si filius, ff.de captiuis, & postliminio reuers. ibid.nu.11.
l.videamus,ff.de vsuris.762.nu.26.
l.si filio.§.1.ff.de inoff.ibid.nu.29.
l.eum qui.21.§.fi.ff.de inoff.test.762.nu.34.
l.ad testium,§.si quis,de testibus,749.nu.1.
l.si putauit.§.item si quis a fisco.822.nu.33.
l.si tibi homo. §.cum seruus,ff.de leg.1.758.num.1.
l.a Titio,ff.de furtis,declaratur,758.nu.10.
l.1.§.si ex fundo,ff.de hered.inst.758.nu.51.
l.sciendum.§.si fundus in dotem,ff.qui satisdare cog. 758.nu.55.
l.Pomponius Philadelphus, ff. familiae creiscundae. 758.nu.63.
l.Nensennius.§.fundus,758.nu.65.ff.de negocijs gest.
l.3.ff.de alimentis praestandis,779.nu.19.
l.& si quid,§.sciente.ff.de vsufruct.779.nu.51.
l.fin.§.si a socero,ff.quae in fraud. cred.779.num.122 & 137.
l.fin.ff.de his quibus vt indig.779.nu.141,
l.Imperator,ff.ad Treb.779.nu.109.
l.si fundus,ff.de rebus eorum,779.nu.110.
l.qui in carcerem,ff.quod metus causa, 829.num.36.
l.in operis,ff.locati,756.nu.53.
l.non solet,ff.locati,ibid.nu.55.
l.fi.ff.de priuileg.fisci,declaratur.ibid.nu.72.
l.cotem ferro.§.fin.de publ.756.nu.64.
l.pecuniam,ff.de solutionibus.763.nu.11.
l.verbis ciuilibus,ff.de vulg.764.nu.3.
l.in pupillari,ff.de vulg.782.num.4.
l.si seruus legatus,§.si seruus alienus, ff.de leg.1.782. num.5.
l.si quis priori,ff.ad Trebel.764.nu.13.
l.Cepola,ff.ad Treb.764.nu.13.
l.ante restitutionem,ff.de sol.781.nu.11.
l.cum hereditas,ff.ad Trebell.ibid.nu.9,
l.peto,§.fratre,ff.de leg.2.ibid.nu.15.
l.vnum ex familia, §.si de falcidia, ff.de leg.2.quaest. 782.nu.14.
l.penult.ff.de praetor.stipulat.755.nu.9.
l.si tibi homo,§.cum seruus,ff.de leg.1.758.num. 1.
l.Moschis,ff.de iure fisci,784.nu.13.
l.vendicantem,ff.de euict.787.nu.13.
l.ad diem.ff.de conditione indebiti,790,nu.3.
l.dies incertus,ff.de cōdictionibus, & demonstrationibus.ibid.nu.10.
l.si pupillus,§.qui sub conditione,ff.de nouationibus, ibid.nu.15.
l.in diem,ff.de condit.indeb.ibid.nu.28.
l.si filius familias,ff.de verb.ibid.nu.34.
l.mulier bona,ff.de iure dot.ibid.nu.37.
l.si pater mulieris,ff.de iure dot.ibid.nu.41.
l.Iulianus,ff.de iure dot.ibid.nu.42.
l.quod in diem,ff.de solutionibus,ibid.nu.45.
l.quod quis,ff.de actionibus, & obligationibus, ibid. nu.52.
l.qui hominem, §.si Titium, ff.de solutionibus,ibid. nu.54.
l.si ita scriptum.§.si sub conditione.ibid.num.56.
l.si domus,74.ff.de leg.1,quaest.792.nu.1.
l.penult,ff.de auctorit.praest.q.830.nu.21.
l.vbicumque,ff.de interrogatorijs actionibus,q.821. nu.2.
l.pecuniam,ff.de solutionibus.q.763.nu.11.
l.ex damni infecti.§.stipulatione,ff.de damno infecto, 832.nu.3.
l.verum,§.sciendum,ff.de minoribus,836.nu.12.
l.seruo inuito,§.cum praetor,ff.ad Trebel.840.nu.4.
l.admonendi,ff.de iure iur.ibid.nu.5.
l.si mater, ff.de exceptione rei iudicatae,ibid.num.26.
l.diuus Traianus,ff.de re iudicata,ibid.nu.28.& 31.& 841.nu.2.& 842.nu.1.
l.Imperatores,ff.de re iud.840.nu.46.

l.&

l.& postea,§.etsi minor,ff.de iure iurando, 841.nu.9,
l.eum qui agnatis,ff.de except.ibid.nu.3.& 6.
l.in delictis,§.si detracta,ff.de noxalib.842.nu.3.
l.1.§.plane,ff.de tutelis,849.nu.2.
l.magistratus,ff.de magistratib.conueniendis,842.n.3.
l.ex facto,ff.de negocijs gestis,845.nu.4.
l.tres tutores,ff.de administr.tut.ibid.nu.5.
l.si plures,ff.de administr.tut.ibid.nu.7.

Ad ll.Codicis.

l.fi.§.in computatione,C.de iure delib.787.nu.2.
l.cum a matre,C.de rei vend.ibid.nu.5.
l.ex his verbis, C.quando dies legati cedat,790.n.4.
l.1.C.de condictione ex lege,ibid.nu.49.
l.quod quis,C.de donat.ibid.nu.39.
l.1.§.& heredis posuimus,C.comm.de leg.794.nu.4.
l.fi.C.de remissione pignor.830.nu.4.
l.2.C.de falsis,ibid.nu.18.
l.fi.§.ipsum autem, C.de bonis quæ liber.794.nu.21. & 34.
l.dictantibus,C.de test.797.nu.2.
l.si vnus,C.de test.declaratur,749.nu.2.
l.in rebus, C.de iure dotium, 749.num.57.& 748. num.42.
l.2.C.de nouationibus,754.nu.2.
l.fi.C.de nouationibus,ibid.nu.3.
l.3.C.de nouationibus ibid.nu.18,
l.si eum seruos,C.locat.ibid.nu.39.
l.sancimus,C.de reb.alienis non alienandis, 756.n.3.
l.emptorem,C.locati, ibid.nu.24.34.35.43.& 71.
l.quoties,C.de rei vend.ibid.nu.48.
l.fi.C.communia,de leg.798.nu.2.
l.emptor fundi,799.nu.5.
l.1.C.si aduersus donationem,709.nu.29.
l.fi.C.de legitima tutela, ibid.nu.31.
l.res vxoris,C.de donationibus,q.710.nu.3.
Auth.ingressi,C.de sacrosanct.eccl.ibid.nu.8.
l.qui accusate,C.de edendo,816.nu.3.
l.si cum status,C.de ordine iudiciorum.818.nu.15.
l.1.§.nemo,C.de annali exceptio.830.nu.2.
l.2.C.quibus res iudicata non noceat.820.nu.23.
l.cogi,C.de petitione hered.ibid.nu.17.
Auth.ex causa,C.de lib.preteritis,q.826.nu.8.
l.1.C.de in integrum restit.post.q.830.nu.11.
l.si legata,C.de leg.q.761.nu.8.
l.cum proponas,C.de hered.inst.q.761.nu.12.
l.si cum seruus,C.locati,q.754.nu.39.
l.fi.C.de legitimis heredibus,q.818.nu.17.
l.tres denunciationes,C.quomodo,& quando iudex, q.818.nu.18.
l.vnica,C.de famosis libellis.q.821.nu.23.
l.1.C.si maior factus,q.762.nu.25.
l.2.C.de pactis,q.762.nu.27.
l.2.C.si quis ignorans rem minoris,q.762.nu.36.
l.bene a Zenone,& l.omnes,C.de quadriennij prescr. 822.nu.21.& 40.& 52.& 59.& 68.
l.2.C.de diuidenda tutela,845.nu.fin.
l.fi.C.si aduersus fiscum.822.nu.31.
l.fi.C.de iure domini impetrando, ibid.nu.30.
l.si fundum,C.de rescind.vend.ibid.nu.29.
l.fi.C.de naturalibus liberis,q.762.nume.41.& 749. num.245.
l.1.C.de naturalibus liberis,q.749.nu.125.
l.omni modo,C.de inoff.test.q.749.nu.130.
l.sancimus,§.repletionem, C.de inoff.testam.q.749. num.131.
l.hac consultissima,§.ex imperfecto,C.de testam.q6. 759.nu.1.& 11.
l.vt liberis,C.de oblationibus,ibid.nu.4.
l.si mater,C.de inoff.q.764.nu.17.& 767.nu.13.
l.quoties,C.de donationibus,q.783.nu.8.
l.vnica,C.de famosis libellis, q.823.nu.23.
l.dotis actio,C.de iure dotium,q.758.nu.66.
l.vnica,§.illud proculdubio, C.de rei vxoriæ act.q6. 758.num.75.
l.fi.C.de ferijs,760.nu.2.auth. ex complexu, C.de incestis nupt.757.nu.40.
l.denunciamus,C.de his,qui ad ecclesiam conf.846. num.fi.
l.fi.C.in quibus causis restitutio in integrũ.836.nu.6.
l.non est ignotum, C.de administr.tutor. ibid.nu.20.
l.fi.§.illud,C.de temp.appel.837.nu.4.
l.1.C.si ex falsis instrum.841.nu.1.
l.falsum,C.si ex falsis instrum.843.nu.2.
l.venales, C.quando prouocare non est necesse, ibid. num.41.

Ad §.institutionum.

§.legatarijs,instit.de test.797.nu.1.& 14.
§.instituti,de vsucapionibus.822.nu.22.
§.cum filius,instit.de hered. quæ ab intestato deferuntur.762.nu.31.
§.sed naturali,inst.de iure naturali.757.nu.1.
§.1.Inst.de iure naturali,ibi.nu.32.
§.extraneo,instit.de pupillari.764.nu.5.
§.sui,de hered.qualit.& diff.661.nu.23.

Ad capitula feudorum.

Cap.Imperialem,§.præterea, de prohibita feudi alienat.per Federicum.784.nu.4.
Cap.1.de successione feudi.785.nu.1.
Cap.1.§.& quia,de his,qui feudum dare pos. ibi.n.2.
Cap.1.§.1.de natura feudi,ibid.nu.4.
Cap.1.§.si inter,de lege Conradi,781.nu.4.

Ad ll.voluminis.

l.congruit, C.de locatione feudorum publicorum, 756.num.60.
l.fi.C.de vendendis rebus ciuitatis, lib.12.749.n.40.
l.non solum,C.de prædijs minoribus,lib.12.781.n.8.
l.1.C.de sent.aduersus fiscum latis, lib.12. 842.nu.4.

Ad cap.Authenticorum.

Auth.de hered.& falcid.§.principium, colum.8.786. num.4.
Auth.de nuptijs,§.optime,vol.4.757.nu.36.
Auth.de spur.lar.§.hoc quoque,841.nu.5.

Ad ll.Partitæ.

l.5.tit.8.p.5.q.780.nu.5.
l.11.tit.4.p.6.q.761.num.33.
l.35.tit.11.p.5.q.755.nu.3.4.& 5.
l.2.tit.4.p.5.q.756.nu.34.
l.15.tit.14.p.5.q.754.nu.9.
l.25.tit.2.p.4.q.750.nu.3.
l.3.tit.9.p.6.q.821.nu.36.
l.40.tit.28.p.3.q.763.nu.43.
l.fin.tit.fin.p.6.q.759.nu.28.
l.16.tit.7.p.6.q.822.nu.18.
l.2.tit.7.p.3.q.813.nu.10.
l.53.tit.5.p.5.q.822.nu.23.
l.53.tit.5.p.5.ibid.num.37.
l.57.tit.6.p.1.ibid.num.93.
l.fin.tit.26.p.4.q.826.nu.97.

l.21.tit.9.p.6.q.758.num.36.
l.31.tit.9.p.6.ibid.num.37.
l.14.tit.3.p.6.ibid.nu.52.
l.31.tit.11.p.4.ibid.num.73.
l.2.tit.15.p.2.q.762.num.21.
l.3.tit.7.p.4.ibid.nu.36.
l.2.tit.19.p.4.q.779.nu.54.
l.8.tit.13.p.6.ibid.nu.75.
l.7.tit.1.p.2.q.757.num.29.
l.10.tit.13.p.6.ibid.nu.41.
l.11.tit.10.p.7.q.756.nu.59.
l.63.tit.5.p.5.ibid.num.85.
l.7.tit.1.p.6.q.759.num.2.
l.35.tit.2.p.3.q.760.num.19.
l.6.tit.30.p.3.q.763.num.12.
l.12.tit.5.p.6.q.764.nu.19.
l.12.tit.5.p.6.q.769.nu.7.
l.25.tit.1.p.6.q.771.num.16.
l.6.tit.22.p.4.q.782.nu.3.
l.7.tit.26.p.4.quæst.783.num.3.
l.19.tit.5.p.5.q.769.num.3.
l.2.tit.13.p.5.q.773.num.7.
l.fin.tit.4.p.5.q.774.nu.7.
l.24.tit.13.p.5.q.787.nu.9.
l.9.tit.30.p.3.q.790.num.40.
l.33.tit.13.p.5.ibid.num.36.
l.2.tit.4.p.5.ibid.num.30.
l.14.tit.11.p.5.ibid.num.29.
l.13.tit.9.p.6.ibid.num.20.
l.23.tit.9.p.6.q.792.num 2.
l.fin.tit.4.p.5.q.794.nu.5.
l.3.tit.21.p.4.quæst.796.nu.13.& 22.
l.41.tit.6.p.1.ibid.num.24.
l.4.tit.22.p.6.q.797.nu.3.
l.11.tit.1.p.6.ibid.num.4.& 40.
l.21.tit.8.p.5.q.798.nu.5.
l.5.tit.13.p.2.q.801.nu.2.
l.15.tit.1.p.5.q.802.nu.3.
l.41.tit.16.p.3.q.803.num.23.
l.5.tit.8.p.5.q.805.num.21.
l.17.tit.1.p.6.q.806.nu.18.
l.5.tit.11.p.4.quæst.811.nu.17.
l.9.tit.14.p.1.ibid.nu.26.
l.1.tit.7.p.3.q.812.nu.5.
l.4.tit.11.p.1.q.817.nu.5.
l.57.tit.6.p 1.q.818.nu.2.
l.34.tit.11.p.6.q.758.nu.13.
l.31.tit.11.p.4.ibid.num.73.
l.3.tit.13.p.6.q.762.num.32.
l.2.tit.19 p.4.q.780.nu.54.
l.2.tit.19.p.4.q.757.nu.2.
l.7.tit.1.p.7.q.759.nu.2.
l.36.tit.2.p.6.q.760.num.3.
l.12.tit.15.p.6.q.764.num.19.
l.7.tit.4.p.5.q.787.num.9.
l.19.tit.4.p.3.q.771.num.4.
l.5.& 6.tit.1.p.5.q.776.nu.2.& 22.
l.34.tit.9.p.6.q.790.num.20.
l.14.tit.11.p.5.ibid.num.29.
l.2.tit.4.p.6.ibid.num.30.
l.33.tit.13.p.5.ibid.num.36.
l.9.tit.30.p.3.ibid.num.40.
l.9.tit.9.p.6.quæst.792.num.2.
l.fin.tit.4.p.5.q.793.nu.5.
l.3.tit.21.p.4.q.796.num.22.
l.41.tit.6.p.1.ibid.num.24.
l.4.tit.2.p.6.q.797.nu.3.
l.11.tit.2.p.6.ibid.num.4.
l.21.tit.8.p.5.quæst.798.num.5.
l.5.tit.13.p.2.q.801.num.2.
l.15.tit.9.p.1.q.802.num.3.
l.5.tit.8.p.5.q.805.num.21.
l.17.tit.1.p.6.q.806.num.18.
l.49.tit.6.p.1.q.810.nu.7.
l.5.tit.11.p.4.q.811.nu.17.
l.9.tit.14.part.1.ibid.num.26.
l.1.tit.7.p.3.q.812.nu.5.
l.25.tit.2.p.3.q.815.num.34.
l.1.tit.14.p.6.q.816.nu.2.
l.2.tit.14.p.3.ibid.nu.15.
l.4.tit.11.p.1.q.817.nu.5.
l.57.tit.6.p.1.q.818.nu.2.
l.2.tit.2.p.3.q.835.nu.8.
l.2.tit.19.p.6.q.836.num.17.
l.19.tit.22.p.3.q.838.nu.2.
l.15.tit.11.p.3.ibid.num.3.
l.4.tit.26.p.3.ibid.nu.15.
l.15.tit.11.p.3.q.840.num.2.
l.1.tit.26.p.3.q.841.nu.4.
l.2.tit.26.p.3.ibid.num.12.
l.11.tit.11.p.5.q.846.nu.4.

Ad ll. Recopilationis.

l.1.tit.21.lib.4.recop.quæst.830.num.15.
l.4.tit.17.lib.4.recop.q.808.num.39.
l.1.tit.18.lib.4.recop.ibid.num.36.
l.4.tit.20.lib.4.recop.ibid.nu.57.& 105.
l.6.tit.15.lib.5.recop.q.762.num.53.
l.10.& 11.tit.17.lib.4.recop.q.749.num.18.
l.8.tit.1.lib.7.recop.ibid.num.45.
l.32.tit.18.lib.6.recop.ibid.num.46.
l.10.tit.10.lib.3.recop.q.822.num.109.
l.19.tit.16.lib.2.recop.q.780.num.40.
l.1.tit.20.lib.8.recop.ibid.num.30.&fin.
l.1.tit.8.lib.5.recop.q.765.num.10.
l.22.tit.11.lib.5.recop.q.780.num.3.
l.1.tit.12.lib.4.recop.q.804.num.15.
l.7.tit.18.lib.9.recop.q.810.num.12.
l.10.tit.17.lib.9.recop.q.815.num.10.
l.1.tit.4.lib.9.recop.q.816.num.17.
l.fin.tit.7.lib.8.recop.q.817.num.2.
l.5.tit.15.lib.4.recop.q.820.num.4.
l.3.tit.8.lib.4.recop.q.836.num.10.
l.2.tit.16.lib.5.recop.q.846.num.17.

Ad ll. Ordinamenti.

l.5.tit.13.lib.3.ordin.quæst.819.num.3.
l.1.tit.5.lib.5.ordin.q.826.num.5.
l.22.tit.3.lib.1.ordin.q.896.num.22.
l.1.tit.2.lib.5.ordin.ibid.
l.5.tit.13.lib.3.ordin.q.810.num.3.
l.3.tit.2.lib.5.q.826.num.5.

Ad ll. Tauri.

l.64.Tauri.quæst.830.num.37.

l.64.Tauri,q.808.nu.111.
l.47.Tauri,quæst.752.nu.5.
l.80.Tauri,q.759.nu.29.
l.40.Tauri,q.762.num.113.& fin.
l.44.Tauri,ibid.num.16.& 18.& 22.& 25.& 93.
l.7.Tauri,ibid.nu.29.
l.10.Tauri,q.779.nu.60.& 63.& 67.& 90.
l.61.Tauri,q.727.num.31.& 41.
l.10.Tauri,q.757.nu.16.& 23.
l.4.Tauri,q.759.nu.22.
l.27.Tauri,quæst.761.nu.44.& 47.
l.17.Tauri,q.763.num.12.
l.45.Tauri,ibid.nu.21.
l.6.Tauri,q.766.num.9.
l.17.Tauri,q.783.num.6.
l.23.Tauri,ibid.num.14.
l.47.Tauri,q.777.nu.5.
l.5.Tauri,q.794.num.9.& 10.& 35.
l.6.Tauri,ibid.nu.14.& 29.& 44.& 47.
l.9.Tauri,q.796.nu.15.& 20.
l.54.Tauri,q.811.num.27.
l.82.Tauri,q.833.nu.13.

Ad ll.Fori.

l.1.tit.3.lib.2.fori,q.809.num.9.
l.10.tit.18.lib.3.fori,q.754.nu.38.

Ad cap.Decretalium.

Cap.cum venerabilem.deexcept.799.nu.6.
Cap.ooo est vobis,de sp.801.nu.2.
Cap.quamuis, de sententia excommunicatione,ibid. num.10.
Cap.pastoralis.de off.ordin.ibid.nu.45.
Cap.de cetero.de sententia excommunicatione,ibid. nu.44.
Cap.noo dubium, de sententia excommunicat. ibid. num.56.
Cap.eos,de sent.excom.ibid.nu.57.
Cap.a nobis,de sent.excom.ibid.nu.59.
Cap.fin.de sepulturis,ibid.nu.60.
Cap.sicut,de testibus,802.nu.10.
Cap.literas,de præsumpt.ibid. nu.17.
Cap.per tuas,de probat.ibid.nu.19.
Cap.debitores,de iure iurando, 804.nu.12.
Cap.fin.de vita,& honestate cleric.810.nu.5.
Cap.venerabilibus,§.secus,de sent.excommunicationis,812.nu.3.
Cap.1.de homicidio,817.ou.3.
Cap.inter alia, de immunitate ecclesiarum, ibidem, num.8.
Cap.1.de homicidio,ibid.nu.12.
Cap.tuam,de ordine iudiciorum.ibid.nu.7.
Cap.constitutus.de religiosis domibus.784.num.7.
Cap.suscitata . de in integrum restitutione, 830.nume.23.
Cap.tuæ.de sponsalibus,750.nu.1.
Cap.si inter virum .de sp.i id.nu.17.
Cap.consultationi.de spon.ibid.nu.20.
Cap.cum apud. de sponsal.ibid.nu.27.
Cap.1.de frigidis,& maleficiatis.808.nu.32.
Cap.ex litteris.de restitutione in integrum, ibi.nu.43.
Cap.suscitata.de in integrum restitutione, ibi.nu.43.
Cap.Ioannes.de fide instrument.ibid.nu.1.
Cap.2.de collusione detegenda.821.nu.12.
Cap.licet in beato Petro, de accusationibus . ibid.nume.15.
Cap.inquisitionis,§.tertiæ dubitationis . de accusationibus.ibid.nu.20.
Cap.licet causam.de probationibus,842.num.2.
Cap.cum Ioannes.de re iudicata,843.nu.1.
Cap.ad nostram.de rebus ecclesiæ.763.nu.10.
Cap.2.de testibus cog.809.nu.6.
Cap.sicut.de testibus.843.nu.5.
Cap.verum.de foro competenti.820.nu.99.
Cap.si diligenti.de foro competenti. ibid.num.100.
Cap.fi.de iudicijs,ibid.nu.111.
Cap.postulasti,de homicidio,ibid.nu.116.
Cap.15.qui fidem,de spons.750.nu.34.
Cap.cum apud,de sp.ibid.nu.53.
Cap.cum haberet, de eo qui duxit in matrimonium, 780.nu.2.& 15.& 17.
Cap.non cogantur,41.dist.ibid.nu.34.
Cap.peruenit.de emptione,& vendit.727.num.40.
Cap.1.de capellis monachorum 757.nu.67.
Cap.extirpandæ,§.qui vero.de præb.747.num.69.
Cap.si vero, de sententia excommunicationis, 833. nu.30.
Cap.fi.de institutionibus,747.nu.99.
Cap.per tuas.de conditionibus appositis, 825.numero 10.
Cap.1.de his, quæ vi, metus ve causa fiunt, ibid.nume.19.
Cap.licet ex quadam,de testibus,ibid.nu.28.
Cap.suborta,de re iudicata,840.nu.44.
Cap.1.de consang.& affinitate,825.nu.34.
Cap.fi.de ferijs,760.nu.1.
Cap.si pater,de test.lib.6.q.764.nu.9.
Cap.Rainaldus.de test.q.782.nu.13.
Cap.quamquam.el 2.de vsuris,q.773.nu.2.
C.relatum,de testamentis,q.774.nu.2.
Cap.illa vox,de pignoribus,q.775.nu.11.
Cap.cum haberet . de eo qui duxit in matrim.q.780. nu.15.& 17.
Cap.auditis,de in integr.restit.q.836.nu.2.
Cap.suscitata,de in integrum rest.ibid.nu.2.
Cap.cum sit Romana, de appellationibus, q.837.nume.1.
Cap.ex litteris.de rest.spoliat.q.839.nu.4.

Ad cap. Decreti.

Cap.si quis suadente diabolo, 17.quæst.4.q.801.nume.55.
Cap.15.qui tempore,26.ibid.nu.63.

Ad 6.Decretalium.

Cap.quamuis,de præbend.lib.6.q.829.nu.5.
Cap.eos.de sent.excommunic.q.809.nu.7.
Cap.fi.de electione,lib.6.ibid.nu.21.
Cap.vnico,de impub.q.750.nu.33.
Cap.1.§.1.de procuratorib.lib.6.q.773.nu.1.
Cap.venerabilibus,§.secus . de sententia excommunicationis,q.812.nu.3.
Cap.si arbitris.de officio deleg.q.840.nu.24.

Ad

Ad Clementinas.

Clementina.1.de re iud.quæst.854.nume.52.& 808. num.99.
Clementina.1.de preb.q.812.nu.48.
Clementina.Non potest.de procuratoribus, ibid.nume.47.
Clementina.1.de iudicijs.q.809.nu.2.& 6.

Ad Concilium Tridentinum.

Cap.18.sess.24.Con.q.830.nu.48.
Cap.1.sess.24.q.749.nu.17.
Cap.18.sess.24.q.809.nu.29.
Cap.1.sess.24.q.750.nu.36.
Cap.15.sess.25.q.762.nu.39.& 45.& 51.
Cap.2.sess.21.q.727.nu.6.
Cap.1.sess.24.ibid.nu.15.
Cap.eod.sess.24.q.747.nu.131.
Cap.7.sess.7.q.757.nu.70.
Cap.1.sess.24.q.747.nu.95.
Cap.20.sess.24.ibid.nu.114.& 131.
Cap.16.sess.25.q.767.nu.4.
Cap.7.sess.14.q.801.nu.11.& 40.
Cap.7.sess.24.ibid.nu.65.
Cap.16.sess.25.q.806.nu.15.
Cap.8.sess.24.q.810.nu.22.
Cap.1.sess.23.ibid.nu.27.

PRACTICARVM ET VARIARVM QVAESTIONVM COMMVNIVM CONTRA COMMVNES

Tomus Tertius.

IN QVO EXPLICANTVR ET CONTINVANTVR QVAESTIOnes vltimi libri, à quæstione 749. vsque ad finalem, cum alijs quæstionibus nouiter repertis, & concordantijs legum Regni, & Concilij Tridentini, & additionibus ad totum opus primæ, & secundæ partis.

SVMMARIVM.

1 *L. ad testium, §. si quis, de testam. ponderatur.*
2 *L. si vnus, C. de testamentis, declaratur.*
3 *Casus de facto narratur.*
4 *L. prima. §. si. ff. de ventre inspiciendo, declaratur.*
5 *Actus extraneus, & impertinens vitiat testamentum.*
6 *Superfluum nihil est in iure.*
7 *Iura, in quibus etiam minima solemnitas attenditur, traduntur.*
8 *Solemnitas respicit formam substantialem.*
9 *Opinio contraria defenditur.*
10 *Hominum ingenia ita subtilia hodie sunt, vt ex nigro faciant album, & è contra.*
11 *L. prima. §. si. de ventre inspiciendo, declaratur, & eius intellectus defenditur.*
12 *Opinio Minchiacha defenditur, et Ioannis Gutierrez.*
13 *Parum, & nihilum æquiparantur.*
14 *Actio redhibitoria non competit pro re minima.*
15 *Solemnitas leuis, quæ dicatur, vt actus valeat, traditur.*
16 *Forma substantialis etiam in re minima non potest omitti.*
17 *C. primo, sess. 24. Conc. Trid. declaratur.*
18 *L. decima. tit. 17. lib. 4. recop. declaratur.*
19 *Ordo iudiciarius si omittatur, non redditur processus nullus quando solemnitas fuit modica.*
20 *Libellus ineptus potest emendari etiam post litem contestatam.*
21 *Veritas causæ ex actis processus colligi debet, non vero ex probationibus extraneis.*
22 *Litis contestationis omissio non vitiat processum.*
23 *Iudex inspecta causa veritate absque alia iuris solemnitate debet iudicare.*
24 *Iudices supremi non curant de fatalibus appellationũ, si de iustitia appellantis constat, & desertio in dubio in curia Romana non admittitur.*
25 *Cum iactura aliena nemo debet locupletari.*
26 *Minor, & Resp. & Ecclesia, restituuntur, si in tempore legitimo non se præsentauerint coram superiore.*
27 *Triginta annis conceduntur læsis minoribus, quando adest læsio enormissima.*
28 *Lex fin. tit. fin. partita 6. declaratur.*
29 *Iudicis* del ayuntamiento *habent limitatam iurisdictionem, & sic non competit restitutio transacto tempore ad se præsentandum.*
30 *Sententia definitiua non exequetur, si appareant instrumenta nouiter reperta.*
31 *Aequitas præfertur rigori.*
32 *Lex respicit formam, si loquatur conditionaliter.*
33 *Conditio respicit formam, & forma in aliquo non potest deficere.*
34 *Forma à lege tradita in dubio est substantialis.*
35 *Lex 11. ti. 7. lib. 7. recop. nouiter declaratur à Castello, sed eius opinio, & rationes reprobantur.*
36 *Termini publici non possunt vendi sine Regis licentia, etiam in locis dominorum, contra Castellum, & Abend. etiam si omnes de populo consentiant.*
37 *Licentia dominorum non sufficit in alienatione fundorum publicorum.*
38 *Castelli opinio fauore dominorum, Ducum, Marchionum reprobatur.*
39 *Facultas regia semper est necessaria pro validatione fundorum publicorum, venditione.*
40 *Lex fi. C. de vendendis rebus ciuitatis, lib. 11. declaratur, & ad terras dominorum potest Rex mittere iudices perquisitores.*
41 *Acebedi opinio defenditur contra Castellum, & Abend.*
42 *Abendani opiniones sunt periculosæ contra regiam iurisdictionem.*
43 *Abendanus fuit auditor Ducis del Infantado, & sic fauore dominorum scripsit.*
44 *Ordinationes locorum requirunt confirmationem regiam contra Abend. & Gutierrez.*

45 *L.8.tit.1.lib.7.recop.declaratur, & ponderatur contra Abend.*

46 *Consilium Pauli de Montepico adducitur contra opinionem Castelli.*

47 *L.32.tit.18.lib.6.declaratur, & 11.titu.7.lib.7.Recopi.*

48 *Castellus proprio ore conuincitur circa intellectum dictæ legis vndecimæ.*

49 *Licentia regia est pro forma requisita in alienationibus bonorum publicorum.*

Castellus in interpretatione legis vndecimæ palinodiam recuntat.

Castellus ex capite loquitur in limitatione dictæ legis vndecimæ.

50 *Oppida dominorum sunt sub protectione Regalis potestatis.*

51 *Praxis Castelli damnatur, & ab ea est cauendum, quia periculosa.*

52 *Apologia contra Castellum, & eius tractatum de vsufructu.*

53 *Auctor defendit propriam causam, & opiniones ab impugnationibus Castelli.*

54 *Simplicitas est amica legibus.*

55 *Defensio omni creaturæ est permissa.*

56 *Prima defensio auctoris contra Castellum, vbi defendit opinionem suam in quæst.3.num.38.*

57 *L.in rebus, C.de iure dotium, declaratur.*

58 *Mulier constante matrimonio est dominu naturaliter rerum dotalium.*

59 *Maritus constante matrimonio est dominus, & legitimus possessor, & administrator rerum dotalium.*

60 *Duo in solidum non possunt possidere.*

61 *Sicardi verba adducuntur pro opinione auctoris contra Castellum.*

62 *Filius viuo patre dicitur dominus rerum paternarum.*

63 *Dominia rerum traditionibus acquiruntur.*

64 *Nicasius, Zasius, Barbosa, Sicardus, Io.Garcia, & alij tenent opinionem auctoris.*

65 *Castellus est sicut mors, quæ nemini parcit.*

66 *Secunda defensio auctoris contra Castellum traditur.*

67 *Vsufructuarius facit fructus suos, non præstitu cautione, si non fuerit in mora, secus si malitiose distulit.*

68 *Mora sua cuilibet est nocina.*

69 *Auctor defendit à contrarietate suam aliam opinionem.*

70 *Verba Castelli referuntur, vt colligatur eius intentio deprauata contra opinionem auctoris.*

71 *Occultator alienæ laudis par furi est.*

72 *Castellus carpit nos in numero 15.eum in quæstione nihil scripserimus vltra numerum 11.*

73 *Auctor gaudet breuitate.*

74 *Vsusfructus materia plenissima est.*

75 *Castellus ex integro tractatu de vsufructu composito a Riccardo, omnia transcripsit, addendo regni nostri auctores.*

76 *Castellus fere omnes doctores, quos allegat, reprobat, & plures quos impugnat refert auctor pro sua defensione.*

77 *Castellus factus est Martinus contra gloria, & honore cupidus.*

78 *Magis amare debemus indisertam prudentiam, quàm imperitam loquacitatem.*

79 *Infelix est gloria, quæ caret aduersario.*

QVAESTIO DCCXLIX.

Vtrum omissio modicæ solemnitatis vitiet dispositionem, communis contra communem, & quid de iure Regio.

VTILIS, & valde necessaria nobis se offert explicāda quæstio, cuius decisio quotidie in decisionibus causarum, tam ciuilium, quam ecclesiasticarum imminet, ex iurisperitorum allegationibus, qui contendunt actus gestos à cōtrahentibus vitiari, propter omissionem modicæ solemnitatis à lege requisitæ, & in leuibus omissæ. Et partem affirmatiuam huius consultationis ex omissione leuis solemnitatis dispositionem esse nullam, tenuerunt Doctores antiqui, vt constat ex Rainerio in l.fin.in princ.C.de iur.delibe.& tenent Salic.& subtilis Fulgos.Ang.in l.1.§.hæc stipulatio.ff.vt legatorum nom.caueat.Imol.in l.2.§.si prius.ff.de vulgari.Ioannes Andreas in additionibus ad Speculatorem.tit.de teste.§.fin.in additione incipiente, quod quidam. quę opinio communis ex voto scribentium supra, & nititur pluribus rationibus, iuribus, & fundamētis, & pro ea facit tex.
1 in l.ad testium, §.si quis ex testib.ff.de testa.vbi si in testamēto omittatur signatio testis, vel subscriptio vitiatur testamentum, licet constet de voluntate testatoris, cuius verba sunt; *Si quis ex testibus nomen suum non adscripserit, veruntamen signauerit pro eo, ac si adhibitus non esset, & si (vt multi faciunt) adscripserit se, non tamen signauerit, adhuc idem dicemus.* Pro
2 qua sententia facit etiam elegans text. in l.si vnus, 12.C.de testa.vbi defectus solennitatis modicæ, vt est signatio testamenti in eodem loco, vitiat testm̄, etiamsi alias constet iudici de voluntate testatoris, ibi; *Si vnus de septem testibus defuerit, vel coram testatore omnes eodem loco testes suo, vel alieno annulo non signauerint, iure defecit testamentum.* Per quem text.
3 ita fuit iudicatum per Senatū in causa de facto contingenti, vt traditur per Matth.de Afll. decis.145. per quę iura lis pendet adhuc super validitate testamenti D.Polonię de Orozco, vxoris Ioan.de Pedrosa, incolæ huius ciuitatis, inter ipsum ex vna parte, & Ludouicum de Villalta ex altera, qui fuit heres institutus in testamento in scriptis, adhibita legitima testium solēnitate, & quia in cubiculo vbi ipsa degebat, non poterant commode assistere omnes testes ad signādum. Post factam solēnem publicationem, manifestando suam voluntatem, vnus ex dictis testibus, qui scribere nesciebat, iter arripuit, ita vt eodem loco, nec corā testatrice testm̄ fuit signatum ex illius testis absentia, Intendit d.Io.de Pedrosa, testm̄ fuisse nullum; ego vero defendi contrariū, & pro hac mea sñia fuit iudicatum per iudicē ordinarium, & causa adhuc pēdet in regali Cancellaria Pinciana per viam appellationis, vbi sñia fuit cōfirmata; cuius iustificatio apparebit, & clarius demonstrabitur ex fundamentis adducendis pro contraria opinio. in q.1.proposita, vbi defendimus contrariā sñiam, quod modica solemnitas, quæ nō est de forma

ma substantiali,non vitiet dispositionem. Nunc ve
ro ad contrarium accedendo, pro hac prima opi-
nione facit tex.in l.1.§.fi.de ventre inspiciẽdo. Vbi
omissio modicæ solemnitatis,& forma præscripta à
4 pratore de ventre inspiciendo,quãdo mortuo ma-
rito mulier dicit se esse prægnantem,ita demum vi
tiat actum,si per rusticitatem non omissa sit: ergo
bene sequitur, quod cessante rusticitate, tanquam
ratione finali legis,in contrarium sit regula l. nam
quod liquide.§.fi.ff.de pen.leg.l.ius singulare.ff.de
leg.Præterea confirmatur hæc opinio in l.cũ si.§.si
prætor.ff.de transact.l.hæredes palam.§.in testamẽ
tis.ff.de testam.l.furiosum.C.qui testam.fac.poss.
5 vbi actus extraneus,& veluti impertinens vitiat te-
stamentum,& sic bene sequitur, quod omissio mo-
dicæ solemnitatis vitiat dispositionem, cum in iu-
re nihil sit diminutum,nihil superfluum,vt in pro-
œm.digestorum,in prin.& in l.2.C.de vet.iure enu
6 cle. pro qua conclusione adducit Mench. lib.1.de
successionum creat.§.3.nu.9.duodecim fundamen
ta,maxime tex.in §.gallinarum. vbi glo.inst.de rer.
7 diuis.vbi de minimis non curatur. l.Seius. l.diuus.
ff.de in integ.rest.l.2.§.prius, de vulg.§.ante hære-
dis.inst.de leg.l.1.ff.de hæred.inst.l.hac consultis-
sima.C.qui test.fac.poss.in quibus iuribus etiã mi-
nima solemnitas consideratur, & omissio illius vi-
tiat dispositionẽ,& plura in proposito adduxit di-
ligentiss. Tiraq.in tract. de iudicio in reb.exiguis,
ex vers.sunt tamen ex diuerso. vsq; in fi. vbi addu-
xit 57.auctoritates,& iura,in quibus etiam nec mi-
nimũ à iurisconsultis desideratur; ita vt actus cor-
ruat,si solemnitas etiam minima deficiat,ad quem
est recurrendum si quæstio præsens in praxi, vel in
scholis contingat. Et est rõ huius opinionis, quia
8 omnis solẽnitas inducit formam substantialẽ, quæ
est iuris publici.l.3.ff.de testam.& sic priuatorũ pa
ctis tolli non potest. l.ius publicum.ff.de pactis.
Sed his,& alijs non obstantibus, contrariam opi
9 nionẽ, vt omissio leuis solẽnitatis non vitiet dispo-
sitionem, tenet glo. & Bar.in d.l.1.§.fin.ff.de ventre
inspic. quam dicit communem opinionem Alex.in
l.2.§.si prius.ff.de vulgari.idem in rubrica,ff.de no
ui operis nunciatione.nu.8.& 12.& in l.fin.nu.10.
C.de iur.delib.vbi etiam dicit esse communem opi
nionem;& Ias.in d.l.si vnus.C.de testam.Decius in
l.hac consultissima. vbi Ias. in princ. C.qui testam.
facere poss.Bart.in l.cum hi.§.si prætor.ff.de tran-
sactionibus. & in l.1.§.si plures, ff.de exercitor.&
ex Canonistis idem tenet Abb. in c.1. de fid.instru.
Felin.in c.cum dilecta. de rescrip. Annibal.in l.ne-
mo potest, nu.490.ff.de leg.1.vbi Gutier.nu.115.
& 116.Parlador.lib.2.rerum quotid.c.fin.5.partis.
§.8.nu.8.pro qua opinione adducitur text.in d.l.1.
ff.de vent. inspic. qui fuit adductus, & ponderatus
pro contraria opinione, & sic est valde mirandum,
quod in hoc latissimo iuris campo, vna ratio, vna-
que lex applicatur ad fundamenta ad inuicem inter
se contraria; quia hominum ingenia ita hodie sub-
tilissima sunt,vt ex albo faciant nigrum,& ex nigro
10 album, ita vt parum sit quod subuerti non possit,
vt in l.omnis definitio. ff.de reg.iur.& sic licet tex.
ille fuit ponderatus in ver.si per rusticitatem.quasi
de rusticis loquatur, qui per rusticitatẽ aliquid ex
leuibus solẽnitatibus omittunt, tamen si bene per-
11 pendantur verba illa,non de rusticis sunt intelligẽ
da,sed de viris sapientibus,& prudentibus,qui ali-
quando per rusticitatẽ,& ignorãtiam aliquid omit
tunt,vt sæpe contingit, ita vt Vlpia.Iurisconsultus
rusticũ appellet eum, qui per ignorantiam iuris so-
lemnitatem ad vnguem non seruauit,cuius omissio
si in re leui fuerit,non obest partui, quin in posses-
sionem bonorum mulier mittatur,ac si nihil omis-
sum fuerit. Qui intellectus verissimus est, & placet
Gutier.sup.nu.116.sequitur eũ Menchac.nu.9.col.
12 4.vbi dicit,quod tex.ille generaliter sit intelligen
dus,vt procedat,etiam si à non rustico ea leuis solẽ
nitas fuerit per iniuriã, & negligentiã omissa,quia
ratio illius tex.est generalis,& eo potissimum niti-
tur,quod absurdũ,& iurisconsultorũ sinceritate in
dignũ,& alienum esse videtur,vt de leuib.sit curan
dum,ad destruendã totam dispositionem iuris,tot
vigilijs excogitatã,& inuentam,quod longe distat
à tramite veritatis, & rõ huius opinionis,quia pa-
13 rũ,& nihil æquiparantur,vt tradit Bal.in auth.pręterea.C.vnde vir,& vxor.&probat tex.in c.de quar
ta.de præscr.ibi,*nullus,aut rarus*,c.corã.in fi.de off.
deleg.ibi,*raro, vel nunquã*, c.licet causam. de prob.
ibi,*nulla, vel modica*, §.sed quia.de fideicõmiss.her.
instit.ibi,*nullũ, vel minimũ*, & sic optime dixit Aris.
lib.2.Phys.quod id nihil deesse videtur,quod parũ
14 deest, & sic iurisconsultus non dat actionẽ redhibi-
toriam pro re minima,vt in l.si tamen.§.vlt.ff.de æ-
dil.edict.l.1.§.sed sciendum,ff.eod.tit.& tunc dici
tur leuis solemnitas in proposito,quando facti sub
stantiã non immutat,nec actus aduersatur volunta
15 ti disponentis,vel contrahentis,vt tradunt docto-
res sup.& Menchac.nu.10.vbi limitat si aliquod o-
mittatur de forma substantiali dispositionis, quia
tunc omissio formæ non põt alterari,nec mutari,ẽt
16 in re leui,vt habemus exemplũ in c.1.sess.24.Cõc.
Trid.de refor. vbi aliqua requiruntur de forma,vt
est consensus præstandus corã Parocho,& testibus;
17 alia de solẽnitate,vt denũciationes,& reliqua,quę
ibi desiderantur,quę si omissa fuerint,matrimoniũ
est legitimũ,& verum,vt late resoluimus in q.604.
nu.46. Ex quib. omnibus hæc posterior opinio, &
vera,& recepta est, & ab ea non est recedendum in
18 iudicando,& cõsulendo,maxime de iure nostro re
gio, per l.10.titu.17.lib.4. recop. vbi sola veritate
causæ inspecta est iudicandũ,nec iudices curare de
bent de apicibus iuris,vt in tex.ibi, *O que desfallece
las otras solenidades & sustancias de la orden de los
juicios,que los derechos mandan,o alguna dellas conti-
niendose toda via en la demanda la cosa quel demãda-
dor entendio demãdar,o el accusador pedir, siendo hal-
lada,y probada la verdad del fecho, por el proceso, o en
qualquier de las instãcias, que se viere sobre que se pue
da dar cierta sentẽtia,que los juezes,que conocieron de
los pleytos,y los ouiere de librar,los determinen,y juz-
guen, segun la verdad que hallaren probada en los ta-
les pleytos.* Per quã legem non est curandũ de modi-
cis solẽnitatib.à lege requisitis, ẽt s̃m ordinẽ iudi-
19 ciarium,vt ex ea lege docet Gratia.reg.163.nu.18
vbi dicit, ꝙ libellus ẽt ineptus põt emendari,& mu
tari per partem, ẽt post litẽ contestatã,& quocunq;
20 cõstet de veritate ex actis processus, poterit iudex
sñiam proferre, ideq; tenet, & resoluit in reg.254.
n.13.ex Matienco i dial.relatorũ.3.p.c.42.n.4.dũ ta

men veritas causæ sit probata in processu, vt late
docet Morla.in tit.de iurisd, nu, 15. non vero si iu-
dici de ea per alios modos cõstet, vt clare insinuát
verba d.legis 10.in fi.ibi, *que hallaren probada en los*
21 *pleytos*.Ex quibus infero,quod hodie valet proces-
sus causarus sine litis contestatione,licet per alia iu
ra regia requiratur contestatio, ex l,7,tit.3, par,3,
l.2,tit,16, ead. p,vt docet Abend, resp.2, nu,4.vbi
22 etiam dicit,quod nec conclusio causæ,nec publica
tio,nec aliæ solemnitates, quæ ordinem iudiciorũ
respiciunt, sunt hodie necessariæ,ad hoc,vt proces
sus reddatur nullus; sed iudex inspecta causæ veri-
23 tate,poterit sententiam proferre;vt etiam cauetur
in foro Valentiæ,& ordinam.Portug.vt tradit Mor
la,tit,de pact,3.nu.58. quam legẽ declarat Gutier,
lib.1.prac,q.97.cum seqq.Ex qua ratione hodie iu
24 dices supremi non curant de fatalibus appellatio-
num,nec de appellationis desertione, vt sæpe iudi-
cauit Rota,vt tradit Gutier.lib.1.pract,q.102.n.4,
nam si appellans docuerit in quocunque tempore
de iniquitate sententiæ,audiendus est,licet in tem-
pore legitimo non fuerit præsentarus, quia non de-
25 bet aduersarius cum damno,& iactura aliena locu
pletari,contra l.nam hoc natura, ff.de cond,indeb.
Abend, respon.2, & sic fuit decisum per Senatum
Neapolitanum,vt tradit Afflict.decis.79.idem de-
cis,175, vbi loquitur de Ecclesia & Resp. & tradit
Acebed.in d.l,10.tit.17.lib.4,nu,64.maxime si ap-
26 pellans fuerit impeditus aliqua legitima causa,vel
fuerit minor,vel ecclesia, vel Resp.ita probatur in
c.1.& elem.1.in fin.de restit,in integ. vel si contin-
gat læsio enormis,vel enormissima,quia tunc inter
triginta annos prædicti sunt audiendi, *vt in l.fi.tit.*
27 *fin.p.6*.vbi Greg.quod intelligo etiam absq; bene-
ficio speciali restitutionis in integrum, sed solũ ex
restitutione generali,si qua mihi iusta causa,de qua
in l.1.§.fi.ff.ex quib.causis maiores, quod declarat
Pinel.in l.2.C,de rescin.a.p.c.1.nu,27. in fi.Ioarez
allegat.21.Io.Garcia de nobilit.glo.3.§.1.à nu.21,
28 si vero instantia fuerit perempta ex defectu iuris-
dictionis,quia iudex habet ad certum tempus limi
tatam iurisdictionem,prout est in iudicibus *del ayũ
tamiento*; tunc si minor, vel eius curator non finiat
instantiam, vel se præsentauerint, sententia transit
29 in rem iudicatam sine spe restitutionis, vt tradit
Gutierrez de iuram.confirmatorio, 3.p.c.5,nu,17.
& Aceb.in curia Pisana lib.4.c.6. nu,83, sed habe-
bit recursum contra procuratorem, vel administra
torem,vt in l.properandum,§,fin,C.de iudic.& sic
ex eadem ratione,& æquitate procedit,quod resol
uimus in quæst.542. nu,2, vbi post tres sententias
30 conformes, & lata executoria admittuntur instru-
menta nouiter reperta ad impediendam exequutio
nem,vt tradit Ioan,Garcia supra glo,6.§.2,num,5.
quod amplio ibi nu.fi, & in q.650. nu.2, etiamsi iã
sententia fuerit lata in via exequutiua, quę dicitur
de trance, y remate, quia debitor audietur per in-
strumenta liquida nouiter reperta: secus tamen,
si non in continenti doceret de suo iure per liqui-
dum instrumentum, vel partis confessionem, quæ
31 omnia ex dicta æquitate procedunt,& sunt seruan
da,argum.tex.in l.placuit.C.de iud.vbi equitas pręfertur rigori. l.quod si Ephesi.§.fin. ff.de eo quod
certo loco,l.si me,& Titium,ff.si cert.pet.

Vltimo pro declaratione nostræ principalis
32 quæstionis est animaduertendum, quod si lex ali-
quid requirat conditionaliter,licet sit modicæ so-
lemnitatis, omissio illius vitiat omnino dispositio-
nem,quia tunc conditio respicit formam,vt resol-
uit Bal. in auth.matri, & auiæ. C.quomodo mulier
33 tut.off.fun. Decian.cons.72.nu.26.vol,2.& forma
non potest in aliquo deficere l.à testatore,vbi Bar.
ff.de cond.& demon, l,cuiictis agris, ff.de vsufruct.
34 l.ab emptione.ff.de pact.forma vero,& solemnitas
à lege tradita in dubio substantialis est,& ad vnguẽ
est seruanda, vt late confirmat Castell.de vsufruct.
lib.1.c.53.nu.31. vbi ex hac ratione declarat l.11.
tit.7,lib.7.recop. ex qua in alienatione terrarum,&
35 terminorum publicorum,adeo requiritur Regis li
centia, & facultas, quod etiamsi omnes de populo
consentiant alienationi, omissa Regis licentia, ven
36 ditio erit nulla, & irrita, increpans Abendanum
(more solito) contrarium defendentẽ de exequen.
mandatis,c.12.nu.21.quæ sentẽtia, licet vera sit ex
Mexia ad l.Toleti,in 2.fundamẽto 9.partis. nu.45.
& ex Acebed. in d.l.11, nec veram, nec iuridicam
esse existimamus; sed omnino falsam, contra ipsius
propria fundamenta,& rationes ab ipso congestas,
& ab aliis subtractas; resoluit enim ibi, quod dicta
37 prohibitio alienationis terrarum publicarum,abs-
que regia facultate,& licentia,quod solum intelli-
gitur in terris regiæ iurisdictionis;non vero in ter-
ris locorũ dominorum,Comitũ,Ducum,Marchio-
num, in quibus resoluit intemerato iudicio nõ esse
necessariam regiam licentiã,&peius dicit,quod ita
in praxi aliquando obtinuit: quæ opinio nec vera,
nec tenẽda est,quia repugnat legi,& rationi,& do-
38 ctorũ veris resolutionibus, & cõi obseruantiæ, &
practicæ omnium tribunaliũ grauissimorum iudi-
cum,cum passim videamus practicare contrariũ,&
petere regias facultates pro validitate prædictarũ
39 alienationum, Et quod prædicta opinio sit contra
legẽ,sit testis fide dignus l.fi.C.de vend.rebus ciuit.
lib.11.ibi: *Censemus,si quidem ad hãc inclytam vrbẽ,*
40 *domum, vel ciuiles annonas, aut alia qualibet ædifi-
cia, vel mancipia pertinentia contigerit venundari,non
aliter nisi Imperiali auctoritate vendãtur, & illud non
obscure probat d.l.11.ibi, por el daño que recibẽ las ciu
dades,y villas de nuestros reynos*.Quę ratio generalis
est, & non solum oppida regiæ coronæ cõprehen-
dit; sed etiã reliqua oppida dominorũ, cum omnia
sint inclusa in his regnis, & à maioritate rationis;
magis est necessaria regia facultas in oppidis domi
norũ quam in ciuitatibus,& locis regiis;& sic mit-
tunt iudices *pesquisidores* ad loca dominorũ,vt tra-
dit Abend.in cc.pp.c.1.nu.31. Gre.in l.2. tit.1.p.2,
ver.por priuilegio.Aceb.in l.1.tit.1,nu.31.lib.4.re
cop.& cõprobatur nostra sñia,quia in primo serui-
tio millonum à regno concesso,fuit permissum om
nibus populis,ẽt dominorum, vt possint vẽdere bo
na publica pro solutione dictæ concessionis. quod
nequaquam permitteretur, si domini in sua iurisdi
ctione haberent dictam facultatem, & præeminen-
tiam,& hanc nostram opinionem (quod dñi vassal
lorũ nõ possint in suis locis præstare dictã licentiã,
41 sed quod spectet ad Regis supremũ consilium) te-
net Acebedo (illius legis glossator,& magnus pra-
cticus aduocatus) in d.l.11.n.5.reprobãs Abendanũ

in prima

in prima parte co. pp.c.10.n.24. qui loquitur tanquam iudex Ducis del Infantado, in cuius consilio
42 petebantur,& præstabantur prædictæ licentiæ cõtra legem regiam; & sic merito ex hac ratione per regium mandatum omnia illa capitula, quæ fauo-
43 re iurisdictionis dominorum scripta fuerunt, deleti,& amplius typis non tradi fuit iussum;& sic cauẽdum est ab alia illius opinione in.1.par.cc.pp.c.8.nu. fi.vbi dicit,quod licentia pro confirmatione ordinationum in terris dominorum non est petenda a Rege,sed a domino: quę opinio vera non est,licet
44 eam sequatur Gutierrez de iuram.confirmatorio 1.p.c.18.n.2.& Abiles in cc.pp.c.17.gl. *proueer sobre ello*.n.18. quia loquuntur contra legem 8.tt.1.lib.
45 7.recop.ibi: *y que cada, y quando que las iusticias de las ciudades, y villas pareciere que conuiene facer algunas ordenancas para la buena gubernacion, antes, y primero reciuan informacion de las partes a quien tocaren si son vtiles, y necessarias, y conuenientes, y la embien al nuestro consejo con las contradiciones que vbiere, para que alli se vea lo que se deue mandar, y confirmar.* Facit etiam l.32.tt.18.lib.6. recop.quam declarat Humada in l.1.tt.5.gl.1.nu.5.p.1.Graci.regula 434.in prin.& vltra Acebed.ind.l.11.consuluit Paulus de Montepico consi.44. vbi in nu.3.declarando d.l.fi.C.de vendendis rebus ciuitatis. illa
46 pulchra annectit verba: *Et licet ille text. loquatur in ciuitate, tamen, vt supra dixi, in fundamentis partis cõtrariæ, illa lex procedit etiam in alienationibus rerum, quæ fiunt, non à ciuitate, sed etiam in alienationibus rerum pertinentium ad aliquod castrum, villam, seu oppidum, saltem in quibus est multitudo hominum, prout in d. oppido Vicaria, vt volunt Bar. Bal. Paul. & alij in l. Respublica. C. ex quib. causis maiores. Imola, & Pan. in cap.1. de in integ. restitut. Anch. Geminian. Philipp. Franc. in c.1. eo.tt. lib.6. & in terminis proprijs in alienatione rerum est decisio Alex. cons.1. in lib.4. nu.14. sed inspiciendo instrumentum dictæ venditionis, non inuenio, quod serenissimus Rex noster consenserit, sed dũtaxat Comes Liguini dominus dictæ Serræ, & si dicatur, quod auctoritas, seu consensus dictæ potestatis, seu commissarij, videtur sufficere, certe istud est falsum, quia posset procedere, quando ciuitas non recognoscit alibi superiorem.* Cuius pulchra verba, & in proposito satis necessaria referre libuit pro condemnatio-
47 ne,& damnatione illius Castelli opinionis,qui etiã proprio ore conuincitur,nam in d.c.54.nu.30.in fine.explicando, & defendendo aliam opinionẽ(cõtra Abend.)circa prædictas alienationes rerum publicarũ, pro intellectu dictæ legis 11.asserit, quod dicta licentia regia in venditione terminorum est pro forma requisita, & sic bene sequitur,quod dicta forma in omnibus venditionibus est seruanda: & quod,sicut per consensum totius populi non potest,ita nec per licẽtiam dominorum, quia illud est in prædicta lege,nec in alia non cauetur. Præterea
48 conuincitur ipse, & palinodiam videtur recantare ibi nu.36.vbi dicit, quod dicta l.11.prohibitiue loquitur, & habet clausulam annullatiuam, & sic quod formam incommutabilem inducit, & priuat potentiam, inducens præcisam necessitatem, & actum in contrarium factum reddit nullum. Ergo si illud est verũ, & talis sensus deducitur ex illa lege, quomodo admittemus interpretationẽ, & limita-
49 tionem ab ipso traditam, contra ius,& rationem, & propria fundamenta ipsius, supra tradita? & in num.39.& 40.vbi dicit, quod intentio illius legis nulla alia est,quam vt termini,& terra absque licẽtia regia non dentur, nec alienentur: igitur si illa est legis intentio,quomodo tradit ex suo capite secundam intentionem contrariam primæ? & sic plus bonæ famæ sibi cõciliasset apud graues,& eruditos viros; & minus nocuisset optimis studijs, &
50 nostram opinionem offendisset, si suis opinionib. fuisset cõtentus. Rursus in nu.42.assignat aliam rationẽ,quod dicta prohibitio fuit facta (vt sine Regis licentia non fiat prædicta alienatio) fauore ciuitatum, & oppidorum huius regni (vt ex dicta lege colligitur.) Ergo cum oppida dominorum, Ducu, Marchionum,& Comitum sint huius regni, & sub protectione supremæ Regalis potestatis; bene sequitur ex proprijs etiam fundamentis ipsius, quod ad solum Regem nostrum, & eius supremum consilium pertinet,in omnibus locis,ciuitatibus, & oppidis Regis, & etiam dominorum, prædictas con-
51 cedere licentias; non vero ad dictos dominos in suis territorijs,& oppidis, quia illud nulla lege cauetur;& sic merito cauendũ est ab illius opinione, & praxi:quia bona venditorũ nõ sunt secura, & minus emptorũ,& in syndicatu possunt vẽdẽtes bona publica,in multis pœnis condemnari. Et licet iste casus esset dubius,tutior, & securior pars est amplectenda,& eligenda in iudicando,& consulendo,nõ vero illius opinio tam erronea, & periculosa: deberet enim esse contentus ille vir disputando quæstio-
52 nes ad vsusfructus materiam attingentes, & nõ docere practicam legum regni, nec aliorum, cum non ab ipso doceantur,sed solum passim,& vbique improbare doctorum virorum opiniones, & solidas sententias,quas intemerato iudicio suo arguit, reprobat,& condemnat, vt appareat valde doctus,& iurisperitus:quia vt ex eius opere colligitur, nulla est opinio, tam antiquorum doctorũ, quam modernorũ,quã ipse summa audacia nõ reprobet, intemeratoq; iudicio improbet; & sic cõtra nostra scripta inuehit,dicens,quod neq; docte,nec accurate, nec perfecte materiã cautionis ab vsufructuario præstãdam tractamus:quod quidẽ profecto non negatur, cũ magis veritatem simplicem legũ amplectamur, & verũ sensum, & communem, & iuriũ intellectũ, quam iuris apices, cũ falsa doctrina, cõtraria legibus,& rationi,& practicæ negotiorum. Et cum omni creaturæ sit licita,& permissa defensio naturalis,
53 nõ abs re iudicauimus in præsenti occasione antequã ad alia diuertamus, nostras opiniones defendere, vt vnusquisq; cognoscat,quã sine rõne,& fundamẽto à prædicto aduersario carpimur; quod quidem apud nostros scriptores receptum est, vt fecit Sarmiento in Apologia contra Nauarr. & è contra: & Ioan. Garcia de nobilit.gloss.6.§.1. numero 56. contra Caldas Pereira, quia cum adhuc viuimus, operæpretium esse duximus nostram defensionem, nec ad alios scriptores, nec ad proprios heredes relinquere; & vt ordine procedam, animaduerten-
54 dum est, quod nos resoluimus in quæstione 3.numero 38. duplex esse dominium, ciuile, & naturale, ex rationibus ibi relatis; quam opinionem nec veram, nec rationi minime conuenire ipse affir-

mat (ex proprio capite) in lib. 2. cap. in d. 4. numero
55 45. licet fateatur, quod illam nostram opinionem
secutus fuit doctissimus Barbosa, & Nicasius, quos
nos non citamus, nec vidimus; in qua re magis est
ipse culpabilis, quam ego, quia si ipse videns tam
56 doctos viros, amplectentes illam opinionem, &
distinctionem, eam impugnauit, (quorum aucto-
ritas grauissima apud omnes est) nimirum si nos,
qui tunc temporis non vidimus distinctionem di-
ctam, eam ex bono iudicio, & ratione secuti simus,
in quo magis præmium, quam reprehensionem me
57 rebamur, qui minime satisfacit verbis text. in l. in
rebus 30. C. de iur. dot. in quo nostra opinio con-
firmatur, & expresse fulcitur, Vbi mulier etiam cō-
stante matrimonio dicitur naturaliter domina re-
rum dotalium, ibi, *cum eadem res, & ab initio vxo-
ris fuerint, & naturaliter in eius permanserint domi-
nio.* Ex quibus verbis clare colligitur, quod vxor
naturaliter possidet, similiterque maritus dicitur
dominus, & legitimus possessor rerum dotalium,
vt in l. duce ancillam. C. de rei vendicat. & probat
text. in l. sciendum, §. si fundus in dotem, ff. qui sa-
58 tisdare cogantur, l. Pomponius Filadelphus, ff. fa-
miliæ erciscund. ibi, *quæ naturaliter agros tenuit,* &
ad effugiendum argumentum desumptum ex l. 3. §.
ex contrario, ff. de acquirenda possess. vbi duo in
solidum eodem tempore non possunt vnam, eādem
59 que rem possidere, necessario fatendum est, vnum
ciuiliter, alterum naturaliter possidere, quam opi-
nionem post nostra scripta tenet, & defendit in d.
l. in rebus, nu. 6. doctissimus Sicardus, cuius verba
pulchra, & aurea referam producc, & milite fortis-
60 simo nostræ opinionis. *Nunc autem cum mulier vte-
retur communiter re dotali, perinde est hoc acceptum,
ac si ius naturale daret illi dominium, vt dicimus etiā
61 de filijs, quod sint viuis parentibus, quodammodo do-
mini rerum paternarum, non quidem vere, sed propter
vsum promiscuum, l. in suis, ff. de lib. & posthum. & sic
62 vxor habetur pro domina, inspecto naturali iure pro-
pter vsum, maritus autem habetur pro domino inspecto
iure gentium, quod est introductum, vt dominia trans-
ferantur traditionibus, l. traditionibus, C. de pactis.
& posset etiam, & clarius respondere, maritos esse qui-
63 dem dominos, quia capiunt vtilitatem, item admini-
strant pro arbitrio res dotales, tamen etiam vxores na-
turaliter manere dominas earū rerum, quas tradiderūt
propter spem, quæ radices dominij naturalis faciunt,
vt protinus soluto matrimonio vxor incipiat plene fie
ri domina.* Ex qua doctrina comprobatur nostra sen
tentia, & ex Nicasio in §. accedit, nume. 6. institu.
quibus alienare non licet, & Zazio libro 2, singu-
64 lari instit. cap. 5. & Barbosa in l. dotalem, 62, nu. 3.
ff. solut. matrim. in 2. par. & ex Io. Garcia de exp. &
melior. cap. 13. nu. 8. Lara de alimentis, in §. si quis
ex his, a num. 152. qui omnes in eadem sunt senten
tia, & sic destruitur opinio Castelli, & eius inten-
tio, qui non est Castellus fortis, & muratus; sed ita
legibus, & fundamentis destitutus, & orbatus, vt
vbique, & passim possit oppugnari, & destrui, qui
in hac opinione in eod. cap. 4. non solum in d. num.
45. sed in sequentibus nostram reijcit sententiam;
& licet vnicuique liberum sit ab aliorum senten-
tijs, & opinionibus discedere, non tamen iniurio-
se, & dolose, prout ipse fecit, num. 45. & 49. & 53.
65 magis animo contradicendi, quam docendi veri-
tatem, & rectum legum sensum, & doctrinam: pro-
fecto .n. quod sequitur mortis vestigia, quæ nemi-
ni parcit, vt in defensione sequēti latius apparebit.

Rursus dictus aduersarius in lib. 1. cap. 66. num.
20. & 21. increpat summa audacia, & temeritate a-
66 liam opinionem communem, quam nos sequimur
in quæst. 408. num. 9. vbi postquam proposuimus
aliam vtilem quæstionem, an vsufructuarius faciat
fructus suos, antequam præstet cautionem de vten-
do, & fruendo, vt in l. 1. C. de vsufruct. retulimus in
quæstione proposita duas communes contrarias, &
postea d. num. 9. & 10. adduximus tertiam opinio-
nem distinguentium, quod aut cautio fuit petita à
67 proprietario, vel non, primo casu, quod vsufru-
ctuarius faciat fructus, suos (cum non sit in mora
præstandi cautionem;) in secundo vero, quando
malitiose distulit præstare cautionem, quod non fa-
ciat fructus suos: pro qua opinione, & distinctio-
ne allego Abb. in c. cum non constet, nu. 7. de pigno-
ribus, & est communis opinio secundum Syluestrū
in sua summa, verb. vsus, el 2. §. 6. & sequitur Bal. in
d. l. 1. nu. 15, C. de vsufru. quam concordiam inter
duas cōmunes nos secuti sumus ex eo, quia est cō-
munis, & distinctio proxima veritati, & iuri, & ra-
68 tioni consona, vt mora sua, & malitia vnicuique
sit nociua. Nunc autem attendatis obsecro, ad ver-
ba, & fundamenta suæ contradictionis, & videbitis
qualiter loquitur ex proprio capite sine auctore,
nec ratione (prout fecit arguendo nos de contrario
rare in d. quæst. 408.) cum traditis in qō. 66. licet
ipse mendose allegat quæst. 69. (quæ quæstiones di-
69 uersa facta continent) & sic ad verba aduersarij at
tendamus, quæ ridicula, & sine fundamento sunt,
ibi, *Similiter nec integre, nec perfecte tractauit hāc ma
teriam Hieronymus de Zaballos, q. 408. num. 9. & 10.
70 & 15. etenim prædictorum auctorum nullam mentionē
fecit, multaq; prætermisit, quæ ad huius quæstionis re-
solutionē omne necessaria erant: deinde imperfecte distin-
guit, quod aut cautio fuit petita, vel nō; vt cū petita nō
est, fructuarius faciat fructus suos, cum vero petita fuit,
minime illos suos faciat, nec .n. sufficit petitā non esse,
nisi hoc ex bona fide, & de manu haredis possessionem
acceperit legatarius.* Hactenus dictus aduersarius,
qui profecto est occultator alienæ laudis, quia cum
71 pro illa distinctione sit communis opinio, & docto
res supra citati eam defendant, vt nos fortius car-
peret, illud omisit, nihil pro sua opinione allegans,
& quod magis ridendum, vel potius dolēdum est,
quod nos impugnat in nu. 9. 10. & 15. cum in tota
72 nostra quæstione non reperiatur aliquid scriptum,
vltra numerum vndecimum, & sic carpit, quod nō
diximus, nec scripsimus, maxime quod dicta opi-
nio, & distinctio non est ex nostro capite, nec pro-
pria sententia, & si erat falsa secundum sui ingenij
tarditatem, magis deberet reprobare inuentores il-
lius, quam sectatores, & imitatores, etsi accuratius
73 (vt ipse dixit) materiam non tractamus, en eo in-
quam, quia semper breuitate gaudemus, sola com-
muni, & vera resolutione contenti, quoniam post-
quam, vna opinio est communis, & altera cōtraria,
etiam communis, arbitrarium est, vnam vel alterā
sequi, & licet vnam sequamur, & contrariam im-
pugnemus pluribus fundamentis, adhuc communis

in suo robore remanebit, igitur quid præstat vti
ambagibus, & ingenia, & memoriam defatigare,
prout aduersarius fecit, mittendo falcem in messé
74 alienam, aliqua vltra vsusfructus doctrinas tractã
do, cuius materia ita plana, & omnibus manifesta
est, vt nulla sit in toto iure difficultas, nulla lis, qa
omnes dubitationes, quæ possent oriri à iuris con-
sultis, Imperatoribus, per varios, & diuersos titu-
los, & leges, sunt terminatæ, & vltra doctores ordi-
narios in dictis locis integrum tractatum scripsit
75 Riciardus, a quo dictus Castellus omnia subtra-
xit, solum addendo auctores nostri regni. At vero
sicad mea scripta animaduertas, nec tractatum, neq
titulum inuenies de cõmunibus opinionibus ad in-
uicem contrarijs; & si tu Castelle, honoris, & glo-
riæ cupidus, dictum opus confecisti, toto cælo er-
rasti, nostros doctores antiquos, & modernos, vi-
uos, & mortuos reprobando, summa audacia, & te
meritate, quia honor est sicut hominis vmbra, quæ
dum magis humiliatur, magis exaltatur, cum ma-
gis in honorante, quam in honorato sit, apud te ve
ro nulla est opinio, & sententia, ita solidis, & vetus
fundamentis munita, & à nostris scriptoribus se-
76 quuta, quam tu non increpes, summaque audacia
reprobes, & tuis caninis dentibus non dilaceres.
Testis est fidelis & domesticus tui operis index, vbi
per ordinem alphabeticum fere omnes scriptores
impugnans, quoties reprobas, quæ dicta non sunt,
quoties tibi cõtradicas, quoties dormites, quoties
carpis, quod nõ intelligis, quoties in diuersum sen-
sum adducas auctores, impugnando illorum opi-
niones. Audi quod scripsisti de Alex. lib. 1. c. 54. nu.
47. de nostro præside domino Ant. de Padilla. ca. 7.
nu. 18. de Ant. Galeac. c. 17. nu. 28. de Alciato. ca. 3.
nu. 8. de Antonio Gomecio. c. 60. nu. 12. de Quesa-
da. c. 75. nu. 15. de Pinell. & Matienço. c. 3. num. 94.
de Aretino, & Socino. c. 12. nu. 32. 33. & 37. & cap.
25. nu. 4. de Barbosa. c. 79. nu. 9. de Caualcano. d. c.
1. nu. 21. & c. 34. nu. 11. & c. 74. nu. 36. de Cefalo. c.
20. nu. 18. & c. 4. nu. 8. de Corneo. c. 30. num. 50. de
Cuiacio. c. 41. nu. 17. & c. 12. nu. 24. & c. 77. nu. 15.
de Couaer. c. 79. nu. 16. de Mendez de Castro. n. 30.
c. 3. & nu. 48. & etiam de Spino. c. 1. nu. 20. & c. 3. n.
117. & c. 36. nu. 9. & c. 32. nu. 29. & ca. 42. nu. 16. de
Fabrobrochis. c. 1. nu. 27. de Federico de Senis, So-
cino, & Bertrando. c. 17. nu. 12. de Ferdinando Vaz
quez. c. 13. nu. 26. de Floriano de sancto Petro. c. 2.
nu. 3. de Conano. c. 1. nu. 30. & c. 27. nu. 16. & c. 28.
nu. 28. & 29. de Sarmiento. c. 2. nu. 88. & 89. & 91.
& 96. & 115. de Matienco. c. 8. nu. 22. de Fulgosio.
c. 9. nu. 11. de Floriano. c. 30. num. 9. de Hieron. Ca-
briele. c. 3. nu. 51. de Corrasio. c. 1. nu. 14. de Vincen
tio Hondedei. c. 79. num. 14. de Martino Montera-
queba. c. 80. nu. 16. de Nauarro, & Barbosa. c. 79. n.
11. de Barladoro. c. 75. nu. 10. cum sequentibus. de
Acebedo. c. 2. nu. 48. de Paulo Parisio, & Paulo de
Montepico. c. 17. nu. 27. & c. 25. nu. 20. de Peralta.
c. 2. nu. 49. de Petro Ricardo. c. 30. nu. 30. de Augu-
stino Morla. c. 1. nu. 19. & c. 10. nu. 26. & c. 29. nu. 4.
de Corneo, Sicardo. c. 6. nu. 25. de Quesada. c. 4. nu.
40. de Ripa. c. 70. nu. 31. de Zasio. c. 13. nu. 6. de Mẽ
dez de Castro. c. 63. nu. 26. de Antonio Gomecio.
c. 66. nu. 25. quos omnes, & alios doctores, quos lõ
gum & prolixum esset recensere improbas, quasi in
hoc fructus, & vsusfructus tui operis consisteret, &
ob hanc rationem isti omnes à me citantur, vt faci-
cilius veritas nostræ causæ detegatur; & mos illius
deprauatus, qui gloria, & honore cupidus, factus
est Martinus contra, vt illius fama volitet per ora
77 virorum, vt legitur de illo, qui ob hanc causam tẽ-
plum Dianæ cõcremauit. Obsecro enim, vt tua scri
pta relegas diligenter, ac iuste expendas quæ scrip-
sisti, & si te lapsum inueneris, non pudeat te recan-
tare, quod male cecinisti, & tunc videbis quantũ ip-
se egeas censore, potius quam tantorum patrum cẽ
soremagas. Concludo igitur Castelle, quod non tã
spectandum est, quod bene, & erudite quis loqua-
tur, quam vtrum bene sentiat, magistraliterque re-
78 soluat: magis enim amare decet indisertam prudẽ
tiam, quam imperitam loquacitatem: & sic Pompo
nius carpit Cælium Antipatrium, quod plus elo-
quentiæ, quam iuris scientiæ operam dedisset. Hinc
etiam proditum est, Trebatiũ in iure Caselio fuisse
peritiorem, Caselium contra, Trebatio eloquentio
rem; ceterum Caselij scripta non reperiri, Trebatij
autem plura, quia magis æstimabantur illius respõ-
sa, quæ profundam redoleant iuris peritiam, quam
fucatum quẽdam verborum ornatum contineant,
vt tradit fidelis testis Andreas Fachinettus libr. 9.
controuersiarum iuris. c. 103. col. 3. nec te peniteat
79 Castelle, me superstitem habere contrarium, quia
infelix est gloria, quæ caret aduersario.

SVMMARIVM.

1 *Cap. tua. de sponsalibus. declaratur, & nu. 23.*
2 *Surdus, & mutus possunt per signa contrahere matrimonium.*
3 *L. 25. tit. 2. p. 4. declaratur, & 24.*
4 *Verba sunt necessaria in iuramento.*
5 *Verba fuerunt inuenta ad exprimendum consensum mentis.*
6 *Lingua est præco cordis.*
7 *Verba sunt notæ earum, quæ sunt in animo passionum.*
8 *Qualitas inspecta verborum est mentis nostræ testimonium.*
9 *Verba sunt mentis nostræ euidentissimum argumentũ.*
10 *Interprete non indigemus vbi sunt verba.*
11 *Labia sunt homini data ad exprimendam suam voluntatem.*
12 *Vox est instrumentum voluntatis.*
13 *Concilium Florentinum adducitur pro hac opinione.*
14 *Consensus expressus per verba regulariter est causa efficiens matrimonij.*
15 *Deus etiam si reuelasset alicui consensum alterius, non esset matrimonium.*
16 *Forma sacramentorum non potest constare sine verbis.*
17 *Cap. si inter virum, de sponsalibus. declaratur.*
18 *Forma, & substantia requiritur pro validitate matrimonij.*
19 *Matrimonij forma sunt verba, quibus consensus exprimitur.*
20 *Cap. consultationi, de sponsalibus, declaratur.*
21 *Doctores tenentes primam opinionem referuntur.*
22 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur, & defenditur.*
23 *Verba non sunt de substantia ad essentiam sacramenti matrimonij.*

24 *Signa idem significant, quod verba manifesta.*
25 *Verba non sunt de substantia, sed ad inducendam faciliorem probationem.*
26 *Verbum licet, denotat liberum arbitrium, non vero præcisam necessitatem.*
27 *Cap. cum apud, de sponsalibus, declaratur. & num. 28. & 51.*
28 *Surdus, & mutus a natura potest contrahere matrimonium per signa.*
29 *Consensus solus in matrimonio desideratur.*
30 *Cap. ex parte, de rest. spol. declaratur.*
31 *Professio religionis est spirituale matrimonium, potest fieri per signa.*
32 *Matrimonium, & sponsalia possunt à patre pro filia contrahi.*
33 *Cap. vnico. de desponsatione impuberum. declaratur.*
34 *Cap. is qui fidem. de sponsal. declaratur.*
35 *Copula post sponsalia inducebat matrimonium ante Concil. Trid.*
36 *Cap. 1. sess. 24. de reform. matrimonij. inducitur pro hac opinione.*
37 *Si verba essent de substantia matrimonij, Ecclesia hoc declarasset.*
38 *Concilium Florentinum declaratur.*
39 *Doctores tenentes contrariam opinionem adducuntur.*
40 *Concordia opinionum refertur, & damnatur.*
41 *Tractatus matrimonij supplent verba in altero contrahentium.*
42 *Iasonis distinctio damnatur.*
43 *Matrimonium est contractus.*
44 *Matrimonium contractum per signa, est sacramentum.*
45 *Florentini opinio declaratur.*
46 *Sacramenta constant rebus, & verbis.*
47 *Baptismus non potest signis celebrari.*
48 *Matrimonium contrahi potest signis in quantum contractus.*
49 *Mutus, & surdus a natura possunt contrahere matrimonium.*
50 *Surdus, & mutus à natura possunt contrahere matrimonium per signa.*
51 *Surdus, & mutus, si pariter fuerit cæcus non potest cõtrahere matrimonium.*
52 *Opinio Gregorij, & aliorum damnatur.*
53 *Cap. cum apud. de sponsal. declaratur cõtra intellectum glossæ.*
54 *Mutus est etiam surdus naturaliter.*
55 *Cap. 1. sess. 24. Conc. Trid. declaratur in vers. præcipit sancta Synodus.*
56 *Verba parochi in matrimonio non sunt de substantia.*
57 *Forma non potest mutari.*
58 *Matrimonium est validum, quamuis parochus nullis vtatur verbis.*
59 *Parochus non est minister sacramenti matrimonij.*
60 *Verba parochi non sunt de materia, nec forma matrimonij.*
61 *Præsentia parochi inducit validitatem matrimonij, non verba ipsius, nec contrahentium.*
62 *Matrimonium est validum, etiamsi parochus assistat, dum tamen intelligat.*
63 *Cap. fin. de procuratoribus. lib. 6. declaratur.*
64 *Matrimonium contractum per procuratorem est validum ante Concilium, & post.*
65 *Casus de facto refertur de matrimonio Ducis Petri de la Canal.*
66 *Opinio Bartholomæi de Ledesma reprobatur, dicentis non posse post Concilium contrahi per procuratorem.*
67 *Doctores tenentes validum esse post Concilium matrimonium contractum per procuratorem referuntur.*

QVÆSTIO DCCL.

Vtrum in valentibus loqui sint necessaria verba ad matrimonium contrahendum, cõmunis contra communem, & quid ex Concilio.

HVIVS quæstionis disputatio nullius
est momenti, nullamque videtur habe
1 re difficultatem, cum pro parte affir-
matiua sit text. expressus in cap. tuæ. de
sponsalibus. ibi, *Sed necessaria sunt quantum ad eccle
siam, verba consensum exprimentia de præsenti*, cap.
is autem qui. 22. q. 2. & probatur per tex. qui loqui
tur ab speciali in surdo, & muto in c. cum apud. 23.
eod. tit. vbi surdus, & mutus ex eo, quia loqui non
2 possunt, sufficit, si per signa consensus manifeste-
tur pro validitate matrimonij; ergo bene sequitur,
quod in valentibus loqui non sufficiunt signa, etiã
notoria, consensum, & animum exprimentia. Sed
verba clara, & manifesta sunt proferenda; alias ma
trimonium nullum, & irritum est declarandum.
Quam opinionem non obscure probat lex 25. tit. 2.
3 p. 4. ibi. *Empero que de suso decia en esta ley, que el
matrimonio se face tan solamente por el consentimento
si aquellos que lo facen pueden hablar, conuiene que lo
fagan por palabras, porque se pueda probar si menester
fuere*. vbi Greg. verb. *por palabra*, dicit; quod est pas-
sus dubius, referens opiniones cõtrarias, & pro hac
opinione facit communis opinio, de qua in quæst.
4 406. vbi in iuramento sunt necessaria verba, ex c. &
si Christus. de iur. iur. auth. de mand. princ. §. sed no
que. Et ratio fundamentalis est, quia non videtur
consentire, qui potest verbis manifestare volunta-
5 tem, & consensum, & tacuit, quia verba fuerunt in
uenta ad exprimendum conceptum mentis. c. intel
6 ligentia, de verb. signif. & lingua est præco cordis,
vt dicit Hippolyt. cons. 21. nu. 17. Ias. cons. 117. nu.
4. lib. 1. vbi refert dictum Philosophi, dicẽtis, quod
7 verba sunt notæ earum, quæ sunt in animo passio-
num. l. Labeo. §. idem tu vero. ff. de supellect. leg. vn
de dixit Bald. in rub. de testibus: quod nullum est
8 maius mentis nostræ testimonium, quam qualitas
inspecta verborum; idem in c. super literis. de re-
scrip. & in l. ea quã, in princip. C. quomodo, & quan
do iudex. vbi dicit, quod verba sunt mentis nostræ
9 euidentissimum argumentum, & alibi dixit in c. 1.
10 de constitu. quod vbi habemus sonum verborum,
non indigemus interprete, & in l. voluntatis. C. de
fideicommiss. in fin. quod non credimus hominem
11 velle, nisi illud quod verbis exprimit, quia labia
sunt homini data ad significandam & exprimendã
suam voluntatem; & sic vox est instrumentum vo-
luntatis, & intellectus hominis, & sic loquela Petri
dicitur in passione Domini nostri, quæ illum mani
12 festum fecit. Vnde si verba deficiant in valentibus
loqui,

loqui,& consensus deficere videtur. Quæ opinio vi
detur comprobari ex Concilio Florentino de vnio
13 ne Armenorum, vbi loquens de matrimonio, vt sa
cramentum dicitur, quod consensus regulariter ex
pressus per verba, est causa efficiens matrimonij; nã
quodlibet sacramentum nouæ legis debet esse sensi
14 bile, vnde verba non solum sunt necessaria, vt ma-
trimonium sit notum, & manifestum ecclesiæ; nam
etiam videntur necessaria tanquam aliquid de es-
sentia, vel necessitate sacramenti; ex qua ratione di
xit Ledesma de Matrimon. q.45. ar.2. vers. ex quo.
15 littera O. quod licet Deus reuelaret alicui consen
sum alterius, non esset verum matrimonium. Præte
rea fulcitur, & comprobatur hæc sententia, quia si
16 sacramentum matrimonij in valentibus loqui pos
set per signa celebrari, inde sequeretur, quod for-
ma sacramenti pœnitentiæ, & aliorum sacramen-
torum posset constare sine verbis, constituendo, &
adhibendo alia signa loco verborum, quod quidẽ
verum non est, vt in c. adime. 1, q.5. ibi, adime ver-
bum ab aqua, quid erit nisi aqua? adhibe verbum
ad elementum, & erit sacramentum. c.1. de baptis-
mo. Præterea pro hac opinione facit text. in c. si in-
ter virum, & mulierem. 31. de sponsal. ibi: *Si inter*
17 *virum, & mulierem legitimus consensus interueniat*
de præsenti, ita quod vnus alterum mutuo consensu ver
bis consuetis expresso recipiat, vtroque dicente; ego te
in meam accipio: & ego te accipio in meũ, vel alia ver-
ba consensum exprimentia de præsenti. Ecce vbi clare
ad exprimendum consensum verba contrahentiũ
sunt necessaria, & ratio rationis vrgens, & fundamẽ
talis est, quia pro validitate matrimonij substantia,
18 & forma requiritur, substantia dicitur consensus;
forma autem in verbis aptis ad exprimendum con
sensum consistit; quorum si alterum deficiat, matri
19 monium corruit. c. tua nos. 26. vbi glo. verb. ne for
ma. de sponsal. quam sequitur Antonius Cuchus li.
5. instit. tit. 11. num. 21. de sacramento matrimonij,
& Humada. in l.2. tit.1. gloss.2. nu.19. p.1. Nauarr.
in manuali. c.22. nu.20. Sanchez de matrimonio. li.
2. de sponsalibus. disput. 5. num. 2. vbi citat Theolo
gos, & ipse dissentit.

Rursus facit pro hac opinione tex. in c. consulta
tioni 28. de spõsal. ibi: *sed metu illato compulsus ver-*
ba protulisset consensus. & etiam in c. licet, de sponsa
20 duorum, ibi: *ita vt vnus alterum verbis consuetis ex-*
presse recipiat. Ex quibus rationibus, & fundamen-
tis hæc opinio videtur vera, & sequenda, quam te-
21 nent grauissimi pattes Canonistas, Theologi, & Iu
ristæ, & confirmat glo. magistra. in d.c. tua nos. ver.
nec forma, glo. verbo, solam, in l. cum notissimi, C.
de præscript. 30. vel 40. annorum, vbi Bald. num.7.
& in l. ad recognoscendos, C. de inge. & manumiss.
& vide cons. 165. vol.2. Lapus alleg. 57. Barto. in l.
nuptias, ff. de reg. iur. Innoc. in d.c. tuæ, in princi. de
spons. Calder. consi. 5. tit. de spons. Præposi. in d. ca.
tuæ. vbi latè disputat, quæstionem à nu.9. resoluens,
nihil esse certum. Tiraq. ad ll. connubiales, gloss.7.
nu.17. verb. exprez. Ioan. Lup. de matrimonio Re-
gis Angliæ, 1.p. nu.47. Paul. in l. ex facto; num.3. de
vulgari. Alex. consil. 143. nu.1. lib.4. Hent. in cap. si
rector. dist.43. Barbatia cons.7. num.12. lib.1. Go-
zadinus cons.77. num.9. Zanetus de differentijs in-
ter ius Canonicum, & Ciuile. differ. 144. nu. 220. &
Greg. in d.l. 5. tit.2. p.4. verb. por palabras, vbi dicit
esse opinionem probabilem, & esse indubitatã post
Concilium Tridentinum. c.1. sess.24. de ref. Cepha
lus consil. 549. num.39. & 47. vol.4. & ex Theolo-
gis S. Thomas distin. 27. art.2. q.7. quem refert Le-
desma de matrimonio, in additionibus ad 3. q.45.
art.2. vers. vlt. Riccard. 4. dist. art.1. dist.27. Duran-
dus 4. dist.27. q.1. Florẽtinus 3.p. tit.1. c.19. §.1. A-
retinus cons.13. col.2. vbi hanc dicit esse commu-
nem opinionem. Idem tenet Siluester verbo matri
monium, el 2. §.7. & dicit communem Præpositus,
supra quem sequitur, & dicit etiam communẽ Spi
no in speculo testamentorum. gloss.25. num.4. vbi
nullum adducit fundamentum, nec prædictos do-
ctores, excepto Præposito.

Sed his non obstantibus, contraria opinio ve-
22 rior, & receptior est; & tenenda in iudicando, & cõ
sulendo, sub lima, & correctione sacrosanctæ ma-
tris Ecclesiæ, cui omnia in hoc opere dicta, & dicen
da, subijciemus, quia verba non sunt necessaria ad
23 essentiam sacramenti matrimonij, etiã in his, qui
commode loqui possunt, nec text. capitalis. in d.c.
tuæ. illud probat, nec decidit pro substantia, & vali
24 ditate matrimonij, sed solum ad faciliorem, & cer
tiorem probationem; Et licet aliæ probationes suf
ficiant, illa, quæ ex verbis colligitur, certior indica
25 tur: quem tex. post Abbatem, & Imolam ibi ita de-
clarat Couarr. in 4. de sponsalibus. 2.p. ca. in princ.
nu.1. vbi etiam interpretatur alio modo litteram il
lius text. vt exponantur verba ibi, id est, *signa mani-*
festa exprimentia consensum: vt docet Siluester supra.
§.7. & sic debẽt intelligi reliqua iura, cuius sensum
clare demonstrant verba dictæ legis partitæ, ibi: *cõ-*
uiene que lo fagan por palabras, por que se pueda probar
si menester fuere; & sic non de substantia matrimo-
26 nij sunt verba, sed ad inducendam faciliorem pro-
bationem si opus fuerit, quia lex loquitur per verbũ
licet, quod denotat liberum arbitrium, & non præ
cisam necessitatem. l. diem proferre, §. si plures. ff.
de recep. arb. l. refectionis. §. penul. de seruitutibus.
l.1. ff. de interrog. action. l. si qui officium. ff. de ri-
tu nuptiarum; quæ opinio satis euidenter compro-
27 batur ex d.c. cum apud. 23. de sponsal. vbi surdus,
& mutus simul possunt per signa contrahere matri
monium: & si verba essent de substantia ipsius, non
posset forma per æquipollens suppleri, & sic nec in
ter mutos posset matrimonium consistere; nec text.
ille in d.c. tuæ, dicit contrarium, vt supra diximus,
quia Romanus Pontifex ibi potius videtur osten-
28 dere contrarium; nam interrogatus, an verba sint
necessaria pro substantia, & validitate ipsius, respõ-
dit solum consensum legitimum requiri, & quia
aliquis posset illud intelligere de consensu inte-
riori in corde retento; resoluit, quod debet intelli-
gi de consensu explicito verbis manifestis, vel e-
tiam signis, qui sensus recte perpenditur ex versicu-
lo; nam & mutus, vbi signat rationem ad proban-
dum solum consensum esse necessarium, dicens; nã
29 & mutus sine verbis potest contrahere; & licet tex.
dicat verba esse necessaria, non dixit Pontifex abso
lute, & de forma cum clausula irritanti, sed quoad
faciliorem probationem in foro externo Ecclesiæ,
vt declarant verba d. legis partitæ, quæ opinio etiã
comprobatur ex tex. in cap. ex parte. de restit. spol.
vbi

vbi ad probandum titulum matrimonij, consensus
30 legitimus solum desideratur, ibi: cum per solam
traductionem, quam non præcessit consensus legitimus, nullũ introducatur vinculum matrimonij,
& sic videmus, quod professio religionis, quæ est
spirituale matrimonium (cum valeat argumentum
31 de vno ad alterum, ca. inter corporalia, de translatione Episcopi) fieri potest per signa, & sic per de
lationem habitus. c. vidua. de regularibus. præterea si pater filia præsente, & tacente contrahat ma-
32 trimonium pro ea, est verum, & legitimum. text. in
c. vnico. §. fi. de despons. impub. lib. 6. & tradit Vera
cruz in speculo coniugiorum. artic. 7. littera A, fol.
43. S. Thomas 4. dist. 27. q. 1. art. 2. quæstiuncula 2.
33 Ergo bene sequitur, quod verba contrahentiũ non
sunt de substantia, nec de validitate matrimonij, &
34 sic ante Concilium Tridentinum, si post sponsalia
interuenisset copula, inducebatur verum matrimonium, licet deficerent verba legitimum consensum
exprimentia, quia illud signum sufficiebat, ex quo
35 consensus manifestabatur. Ad quod potest etiam
ponderari tex. in c. fin. de coniugio seruorum, ibi:
nec facto, nec verbo consensit; & sic satis erit si alterũ
adimpleatur, vt de facto consensus manifestetur,
quæ opinio hodie meo iudicio comprobata est ex
verbis sancti Concilij Tridentini c. 1. sess. 24. de re
36 form. ibi: Parochus viro, & muliere interrogatis &
eorum mutuo consensu intellecto, &c. vbi solus
mutuus consensus, intellectus à parocho desideratur, & sic si per signa illi constiterit de mutuo consensu, etiam si verba deficiant, erit validum, & legitimum matrimonium: nec enim credẽdũ est, quod
37 si verba essent de essentia ipsius, quod ecclesia non
declarasset, & explicuisset, & Concil. Florent. supra
relatũ in decreto de sacramentis non decidit, quod
de necessitate, & de essentia matrimonij sunt ne-
38 cessaria verba, sed quod consensus regulariter per
verba exprimitur, vt in tex. ibi: *Consensus per verba
regulariter expressus facit matrimonium*, & sic colligitur, quod verba non sint de substantia ipsius, sed
quod communiter per verba consensus manifestatur, quæ opinio verissima est, & ab ecclesia catholica consuetudine & tolerantia recepta, quam tenet
39 gl. in c. sufficiat. 27. q. 2. gl. in d. c. si inter. de sponsalibus, & sequitur Ostiensis in summa tit. de matrimonio. verba de præsenti. §. qualiter contrahatur,
nu. 10. & 11. Ant. in d. c. tuę, nu. 8. vbi Abbas, & Anchar. nu. 3. Cardinalis. n. fin. Card. in d. c. si inter, nu.
4. vbi Abb. nu. 6. idem in c. ex parte, de restit. spolia.
nu. 8. & 18. Alex. de Neb. inter consilia matrimonia
lia Zileti, cons. 35. nu. 2. Soc. iun. cons. 29. nu. 2. vol.
2. Ripa. in l. ex facto, nu. 1. ff. de vulgari, & ibi Aret.
Selua de iuramento, vbi alios refert in 1. q. 2. nu. 2.
Boetius, decis. 1. nu. 18. & dicit communem. Aretinus consil. 13. Cagnolus, in l. nuptias, ff. de reg. iur.
Mocius de contractibus in rubr. de sponsal. tit. de
substantialibus spons. nu. 4. & tit. de substantialibus
matrimonij, nu. 2. Summa Rosella, ver. matrimonium, 2. nu. Angel. verbo matrim. 2. nu. 4. Silnester,
verbo matrim. 2. q. 7. Tabiena, verbo matrim. 2. q.
8. §. 9. Nauarrus, in manuali. c. 22. nu. 20. Brunellus,
de sponsalibus conclus. 14. nu. 2. Villalobos littera
M. nu. 54. Gregorius in d. l. 5. tit. 2. par. 4. Couarr. in
4. de sponsalibus. 2. part. c. 4. in initio. nu. 2. Ant. Gabriel. lib. communium, libr. 11. Mascardus, de probat. conclus. 1024. nu. 2. Matienco in rubrica de matrimonio, gl. 1. nu. 22. Spino in speculo testamentorum. gl. 15. nu. 3. & 13. Humada in l. 2. tit. 1. part. 1.
gl. 2. nu. 20. Antonius Cuchus. lib. 5. inst. maiorum,
tit. 11. nu. 32. & ex Theologis hanc opinionem sequitur S. Tho. in 4. dist. 27. q. 1. art. 2. quæstiuncula
2. ad 2. & 3. & Paludanus 4. dist. 27. art. 3. num. 17.
Victoria in summa de matrimonio, num. 250. Soto
in 4. dist. 27. q. 1. art. 3. conclu. 2. Cano. lib. 8. de locis. c. 5. ad 3. Petrus de Soto lectione 3. de matrim.
§. 1. igitur, & §. requiratur. Vigerius lib. instit. c. 16.
§. 7. vers. 6. Ledesma de matrimonio (qui alios refert) 2. par. 4. q. 47. art. 3. Bellarmin. lib. 1. de matrimon. c. 8. ad 2. obiect. Veracruz in speculo coniugiorum. 1. par. art. 3. in appendice, dubio 3. propo-
sit. 2. Enriquez lib. 11. de matrim. c. 2. nu. 6. Suarez.
1. to. de sacramentis. q. 60. artic. 8. disputa. 2. sectio.
1. & 2. Palacius, in 4. dist. 27. disput. 1. Angles in flo
rib. Theolog. 1. par. de matrim. q. 1. de essentia matrim. dist. 27. art. 2. difficult. 1. & 2. Ludouicus Lopez. 1. pat. instruct. de matrim. c. 35. & 39. Vinaldus
in candelabro ecclesiæ, tit. de matrim. nu. 27. Fr. Manuel Rodriguez. 1. tom. summæ. ca. 216. nu. 5. in 2.
editione, Vega lib. 3. suæ summæ casu 151. & nouissime Thomas Sanchez, de matrim. lib. 2. de matri.
essentia disputat. 31. a nu. 5. col. 4. vbi alios refert,
40 & sequitur, vbi in quæstione proposita quatuor cõ
gerit opiniones, quæ magis sunt concordiæ inter
has communes contrarias, videlicet, quid si præcedat tractat. de matrim. contrahendo verba nõ sint
necessaria, secus verò si prius de matrimo. contrah.
tractatus non intercedat. ita Innoc. in c. attestationes, de desponsatione impuberum, in fine. Ioan. An
41 dreas in c. tuæ, nu. 6. de sponsal. vbi Henricus, nu. 5.
Lupus alleg. 57. nu. 17. ver. venio ad 3. & hanc dicit comm. opin. Boet. cons. 35. nu. 1. Sed in vtroque
casu, siue tractatus interueniat, siue non, tutior, &
vera est opinio præcedẽs, nec distinctio Iasonis est
admittenda, in l. si stipulor, §. si in locando. nu. 1. ff.
de verb. obl. vbi dicit, quod altero verba proferen-
42 te satis sufficere alterius signa, secus vbi vterq; cõ-
iux solis nutibus consensum exprimerent, quam ad
ducit pro quarta opinione Sanchez, vbi supra nu.
4. & licet videatur illa distinctio placere Greg. Lopez. in d. l. 5. tit. 2. par. 4. ver. *por palabras*, in fine, tamen in vtroque casu nostram affirmat esse veriorẽ
opinionem, de qua nunquam vidimus, nec audiuimus dubitatum fuisse.

Quæ opinio ampliatur, vt non solum sit vera in
quantum matrimonium est contractus, vt in ca. fin.
de transact. sed in quantum est de septem sacramẽ
43 tis Ecclesiæ, quia matrimonium solis nutibus contractum est sacramentum, quæ opinio communis
est tam Theologorum, quam Iurisperitorum, vt do
44 cet Enriquez, lib. 11. de matrim. ca. 2. nn. 6. Fr. Manuel Rodriguez. 1. tom. suæ summæ, edit. 2. ca. 216.
nu. 2. quos refert, & sequitur Sanchez sup. nn. 8. cõ-
tra Florentinum in decreto de Sacramento, qui di-
45 cit, quod omnia sacramenta constãt rebus, & verbis, quia alias absolutio, consecratio, baptismus,
posset solis signis celebrari, quia respondit, ꝙ paria
46 sunt constare verbis expressis, vel aliquo, signo ge
neranti vicem verborum, vt sunt signa, quibus manifesta-

47 nifeſtatur conſenſus in matrim. & ſic in matrimo.
eſt ſpeciale, cum ſit etiam contractus, de cuius natu
48 ra eſt, vt poſſit etiam nutibus celebrari.
Ex quibus reſolui poteſt alia dubitatio, de qua
49 nuper erat contentio, an ſurdus, & mutus, ſimul a
natura poſſit matrimonium contrahere, ſignifican-
do conſenſum aliquibus ſignis, & demonſtrationi-
50 bus, de qua re tex. eſt in d. c. cum apud, vt intelligũt
ibi Oſtien. & Io. Andr. nu. 15. Ant. nu. 6. & Panor. &
Præpoſitus, nu. 3. & iſtam opi. ſequitur Pariſ. conſi.
63. vol. 4. Couar. in 4. 2. par. c. 2. in fine. Greg. in d. l.
5. tit. 2. par. 4. *Verbo que fueße*. Brunel. de ſponſal. cõ
cluſ. 14. nu. 5. & 8. Coſtanus de ſponſal. tit. qui poſ-
ſunt contrahere ſponſalia, nu. 20. Matienço in rubr.
de matrim. tit. 1. gl. 1. nu. 65. lib. 5. recopilatio. San-
chez de matrim. lib. 1. de ſponſal. diſputat. 8. diffi-
cul. 2. qui nu. 12. illud reſtringit, ſi ſurdus & mutus
51 fuerit pariter cæcus, ſequendo Anch. in d. cap. cum
apud, nu. 5. quamuis hæc non a natura habeat, ſed
caſu, contra Oſtienſ. Panorm. & Greg. & alios, quia
non eſt veriſimile, quod cæcus, ſurdus, & mutus, ſi-
52 mul poſſit per ſigna manifeſtare conſenſum ſigni-
ficatiuum matrimonij, & in caſu dubio melius eſt,
quod non contrahat, cum ſigna ſint demonſtratio
quædam fallax, & in re tam graui tutior opinio eſt
53 ſequenda. Nec prædictis obſtat intellectus gl. in d.
ca. cum apud. quæ intelligens text. de ſurdo, vel de
muto, & ſic de diuerſis, quorum alter eſt ſurdus, al-
ter mutus, quaſi dicat, quod ſi de vno ſolo vitio lo-
queretur tex. non diſponeret per verbum poſſint,
pluralis numeri, ſed per verbum poſſet, in ſingula-
ri, ſic, ſi eſt ſurdus poteſt, vel mutus poteſt. Et licet
illam opinionem gloſſæ ſequatur Anch. ibi num. 5.
Bal. in l. diſcretis num. 1. C. qui teſtamentum facere
per. vbi Iaſ. nu. 8. Flaminius, de reſign. benef. libr. 5.
q. 3. nu. 16. Bellonus in œconomia canonica claſſe
a. c. 4. §. 7. litt. G. tamen verius exiſtimo, quod text.
ille loquatur de ſurdo, & muto ſimul, referẽdo ſin
gula ſingulis, & ſic tex. dicat, ſi talis velit contrahe-
re matrimonium, non debet ſibi denegari, vbi ex-
preſſe tex. loquitur in numero ſingulari, & ſic eſt in
telligendus de eo, qui vtroque morbo laborat, ma-
xime quia ſecundum naturam mutus eſt etiam ſur-
dus, ita Cardanus lib. 1. de vtilitate capienda ex ad
54 uerſis tit. de ſurditate, & Petrus Mexia, in lib. de va
ria lectione, c. 36. Plinius de naturali hiſt. lib. 10. c.
69. ibi: *Auditus cui homini primo negatus eſt, huic &*
ſermonis vſus ablatus. & Ariſt. lib. 4. de hiſt. anima-
lium, c. 9. & Gal. lib. 4. de locis affectis. c. 6. & lib. 8.
de anatomicis. c. 8. Auicenna lib. 3. feb. c. 16. & ſic
loquendo text. ille de muto, loquitur, & virtualiter
de ſurdo, cum valeat conſequentia, mutus, ergo ſur
dus, l. eum pater, §. ſurdo, & muto, & ibi notatis, ff.
de leg. 2. & ſic ex ſuperioribus clare manifeſtatur,
quod in mutis, & ſurdis, ſimul & ſeparatim & in va
lentibus loqui tenet matrimonium contractũ per
ſigna deſignantia verum conſenſum, cum in prædi-
ctis verba non ſint de ſubſtantia, ex quibus infero
55 ſingularem declarationem ad alia verba Concil.
Trid. c. 1. ſeſſ. 24. ibi: *Præcipit ſancta Synodus, vt paro*
chus viro, & muliere interrogatis, & eorum mutuo cõ
ſenſu intellecto, vel dicat. Ego vos in matrimonio coniũ
go, in nomine Patris, & Filij, & Spiritusſancti; vel
alijs vtatur verbis iuxta receptum vniuscuiuſque pro-
uinciæ ritum. Ex quibus oritur dubitatio, an illa ver
ba ſint de ſubſtantia matrimonij, & de eſſentia præ
cepti, ita vt illorum omiſſio reddat matrimonium
nullum, & ex ſuperioribus ſatis compertum eſt ſo-
lum verba, vel ſigna contrahentium efficere matri-
monium, & ſic licet parochus nullis vtatur verbis,
56 validum, & legitimum erit, quia illa verba ſi eſſent
de ſubſtantia matrimonij, & pro forma ipſius re-
57 quirerentur non poſſent omitti, prout Concilium
diſponit, ibi: *Vel alijs vtatur verbis*. Igitur bene ſe-
quitur, quod omiſſio illorum non reddit matrimo
nium nullum, ita Veracruz in appendice ad ſpecu-
58 lum dub. 4. concl. 3. & 4. Ant. Cuchus libr. 5. inſtit.
maior. tit. 11. nu. 57. Segura in directorio. 2. part. c.
15. nu. 52. Enriquez, lib. 11. de matrim. c. 2. num. 7.
Viualdus, in candelabro eccl. 1. par. de matrim. nu.
22. & 241. Didacus Perez, in l. 1. tit. 1. lib. 5. ordin.
verſ. propter neceſſitatem. col. 10. 24. Bartol. de Le
deſma, de matrim. dub. 21. concluſ. 3. & Petrus Le-
deſma, de matrim. q. 43. art. 1. dub 4. concl. fi. & q.
45. art. 5. punct. 3. concl. 2. vbi dicit ita fuiſſe decla-
ratum per Illuſtriſ. Card. & ſequitur Fr. Manuel Ro
driguez. in ſumma. 1. tom. c. 216. num. 3. & alios re-
fert, & ſequitur Sanchez, de matrim. lib. 3. diſp. 38.
59 nu. 4. vbi dicit, quod ſacerdos non eſt miniſter hu-
ius ſacramenti, nec eius verba ſunt materia, nec for
ma, & per conſequens non ſunt de ſubſtantia, vt la-
60 te defendit lib. 2. diſputat. 5. nu. 6. & diſputat. 6. n.
2. & ratio fundamentalis deſumitur ex clauſula ir-
ritanti poſita in Concilio, ibi: *Qui aliter quam præ-*
ſente parocho, &c. & ſic præſentia parochi, non ve-
ro verba illius ſunt neceſſaria, l. coram Titio, ff. de
61 verb. ſig. & ſic ſine verbis parochi, & ſine verbis cõ
trahentium, & teſtium, & ſine publicationibus vali
dum erit matrimonium, ſi per ſigna conſenſus ma-
nifeſtetur in præſentia ipſius proprij parochi, & ita
paſſim vidimus iudicatum, & quod magis parocho
reluctante, & contradicente, vt habetur in d. l. co-
62 ram Titio, ibi; *Scire autem, nolentem velle is debet,*
nam & muto eo reſte fit, quod iuſſum eſt.
Vltimo pro complemento huius quæſtionis, &
eius ornatu venit intelligendus tex. in c. fi. de pro-
63 curatoribus, lib. 6. ubi ualet matrimonium contra-
ctum per procuratorem, ut illud procedat etiã ho-
die ex noua lege ſacri Concil. Trid. in d. ca. 1. ſeſſ. 24.
quia cum uerba contrahentium non ſint de ſubſtã
64 tia, ut coram parocho proferantur, ſed ſolum ſigna
conſenſus, ſatis mandatum procuratoris ſpeciale
ad hoc conſtitutum, eſt ſignum conſenſus contra-
hentium, vt matrimonium legitimum iudicetur, &
ita fuit declaratum in matrimonio contracto per
65 Ducem Petrum de la Canal, incolam villæ S. Mar-
tini de Valde Ygleſias, cum domina Anna de Lu-
nar, quia me patrocinante dictam cauſam vterque
mandatum dedit ſuo procuratori ad contrahendũ
in præſentia ſui parochi, & duo conſanguinei illo-
rum, in præſentia illius nomine illorũ cõtraxerunt,
quia ipſi erant in carcere detenti in hac ciuitate To
letana, & tandem poſt longam litem, tale matrimo
nium validum, & legitimum fuit declaratum, & po
ſtea alia plurima contra opinionem Bartholomæi
66 de Ledeſma, de matrimonio, dubio 18. cuius ſen-
tentiam nos reprobauimus in q. 406. numero fin.
quam opinionem ſequitur poſt Concilium Vera-
cruz

crux in appendice dubio 3. in fine. Bellarminius lib. 1. de matrimonio. c. 5. Enriquez. lib. 11. de ma-
67 trimon. c. 2. num. 2. vbi dicit oppositum errorem, Fr. Manuel Rodriguez, in sua summa 1. tom. 2. dictione, c. 220. num. 3. Petrus de Ledesma, de matrimonio. q. 42. art. 1. dub. 7. Ludouicus Lopez, 2. par. instructorij de matrim. c. 35. Viualdus in candelabro ecclesiæ 1. par. de matrim. num. 43. Molina de iustitia & iure, tom. 2. tit. 2. disputat. 254. Vega lib. 4. summæ, casu 264. Sanchez lib. de sponsalibus disputat. 11. a num. 20. vbi alios refert & sequitur, & ex nostris professoribus, idem tenet Nauarr. in manuali Hispan. c. 28. adijcio ad num. 71. ca. 22. & lib. 4. consiliorum, tit. de cognatione spiritua. in priori editione cons. num. 9. & in posteriori cons. 6. nu. 9. & doctiss. Antonius Chuchus lib. 5. inst. maior. tit. 11. num. 35. Matienco in rubrica de matrimon. gl. 1. num. 32. lib. 5. recop. & Flaminius Parisius, li. 10. de resignatione beneficiorum. quæst. 6. num. 11. & pro hac opinione quatuor fundaméta, & septem pro contraria adducit Sanchez supra, quem videas disputationis gratia, si in scholis quæstio occurrat, in tribunalibus vero iudicum ecclesiasticorum casus est planus, & sine aliqua dubitatione apud graues viros.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio vulgaris alia est expressa, alia tacita.*
2 *Substitutio tacita habet omnes effectus expresse.*
3 *l. iam hoc iure. ff. de vulgari, explicatur.*
4 *l. 2. tit. 5. par. 6. declaratur.*
5 *Contraria opinio in quæstione principalii proponitur.*
6 *Substitutio vulgaris tacita comprehensa sub expressa pupillari non est accessoria.*
7 *Substitutus ex tacita vulgari admittitur ex legis interpretatione.*
8 *Substitutio tacita vulgaris comprehensa sub pupillari excludit matrem.*
9 *Substitutus præfertur hæredibus ab intestato.*
10 *Substitutio vulgaris tacita an spiret adueniente pubertate.*
11 *l. quod si filius. ff. de captiuis. declaratur.*
12 *Concordia opinionis refertur.*
13 *Voluntas substitutionis est consideranda.*
14 *l. si filius meus, ff. de vulg. declaratur.*
15 *Substitutio facta sine temporis præfinitione perpetuo durat.*
16 *Opinio Antonij Gomezij refertur, & non sequitur.*
17 *Vulgaris tacita contenta in tacita pupillari perpetuo durat.*
18 *Vulgaris tacita non oritur ex pupillari.*
19 *Opinio Gomezij non est noua, nec tenenda contra communem.*
20 *Opinio communis defenditur contra Gomezium.*

QVAESTIO DCCLI.

Vtrum vulgaris substitutio tacita comprehensa sub expressa pupillari pereat decedente pupillo in vita testatoris, communis contra communem.

SVBSTITVTIO vulgaris duplici modo potest considerari, vno expressa, & alio tacita. Expressa dicitur illa quæ comprehenditur, & continetur in compendiosa, vel breuiloqua, & habet omnes effectus substitutionis expressæ, ita probat text. in l. Lucius, vbi Doctores, ff. de vulg. Tacita dicitur illa, quæ comprehenditur sub expressa pupillari, vt in quæstione proposita, quia si filius impubes, cui est facta dicta
2 substitutio pupillaris, repudiet hereditatem, tunc virtute tacitæ substitutionis vulgaris admittetur substitutus, non ex propria vi & significatione verborum, sed ex tacita, & præsumpta voluntate patris, & legis extensione, & ampliatione, tex. in l. iam
3 hoc iure, ff. de vulgari. ibi: *Iam hoc iure vtimur, vt cum pater impuberi filio in alterum casum substituisset, in vtrumque casum substituisse intelligatur, siue filius heres non extiterit.* tex. est in l. quamuis, C. de impube. & vtrobique Doctores communiter, & probat
4 text. de iure Regio in l. 2. tit. 5. part. 6. ibi: *Esto es porque tal establecimiento como este se entiende calladamente, que si el vno es muerto, o si fuere viuo, y no quisiere la herencia, el otro entrar en su lugar, e la deue auer toda:* Vbi Gregorius verbo, *calladamente.* Quibus suppositis pro faciliori intelligentia dubitant doctores, an iste substitutus admittatur si pupillus decedat viuente patre, & quod talis substitutus non admittatur, sed quod extinguatur tam substitutio pupillaris expressa, quam & vulgaris tacita in ea comprehensa, tenent Bart. in l. 1. num. 32. ff. de vulgari, cuius opinio communis est secundum Soc. ibi, num. 35. ibi Ripa, num. 167. qui etiam eam appellat communem.

5 Sed contrariam opinionem defendit ipse Ripa supra, & dicit communiorem, & receptiorem, & eũ sequitur Menchaca, de successionum progressu, pri-
6 ma parte, lib. 3. §. 21. num. 242. assignans rationem, quia substitutio tacita vulgaris comprehensa sub expressa pupillari non est accessoria ad dictam pupillarem, vt sic pupillari extincta finiatur & extinguatur vulgaris, vt in l. 1. & 2. ff. de peculio, sed est æque principalis, sicut ipsa pupillaris, & sic admitti
7 debet substitutus ex legis interpretatione, vt in d. l. iam hoc iure, l. 1. l. quãuis. C. de impub. tex. in principio institut. de pupill. subst. l. 1. l. Lucius, ff. eod. tit. quæ opinio verior est, ex dictis iuribus, & in tantum procedit, quod excludit matrem, vt tenet glos-
8 sa singularis in l. fin. C. de institutionibus, & sub. per illum tex. & ratio est, quia per talem substitutionẽ tacitam vulgarem succedit testatori, & non pupillo, & sic talis substitutus præfertur omnibus hæredibus ab intestato ipsius filij impuberis. ita Gomezius 1. tom. variarum. c. 4. num. 9.

9 Ex qua resolutione infertur interpretatio ad quęstionem dubiam, an hæc substitutio vulgaris tacita comprehensa in pupillari expiret adueniente pubertate. Et pro parte affirmatiua facit viua ratio, quia cum testator non potuit pupillariter filio substituere post pubertatem, igitur videtur nolle intra illud tempus vulgariter substituere, quia vitiato expresso vitiatur tacitum in eo comprehensum, l. 3. §. fin. in fi. ff. de seruitut. rustic. prædiorum. l. cum vnus. §. plane. ff. de bonis auctorit. iud. possid. l. per seruum. §. fi. ff. de vsu, & habitatione.

Rur-

11 Rursus facit pro hac sententia l. quod si filius.
ff.de captiuis. vbi dicitur, quod si filius impubes
moriatur viuo patre, nihil est, quod de secundis ta
bulis agi possit, vbi Dinus interpretatur, nec respe-
ctu pupillaris, nec tacite vulgaris, quam opinionē
tenet Bald. (sequendo antiquos) in l.lex Cornelia,
ff.de vulg. Albericus in rub. illius tit. nu. 12. q. 20. in
qua re est alia opinio contraria, & communis, vide
licet, quod si substit. pupillar. expressa est facta sim
11 pliciter, vel cum limitatione pupillaris ætatis, vel
certi temporis, vt si pater dixit, filium meum impu
berem instituo, & ei Titium substituo, tunc extin-
cta substitutione pupillari per aduentum puberta-
13 tis, vel illius certi temporis, statim & ipso iure vi-
tiatur, & extinguitur vulgaris tacita in pupillari cō
prehensa, quia vltra illud tempus non extenditur
voluntas substituendi. l. si ita quis. ff. de vulgari, ibi:
14 *Si ita quis substituerit, si filius meus intra decem annos
decesserit, Seius heres esto, deinde si hic ante quartu-
decimum annum post decimum decesserit, magis est, vt
non possit bonorum possessionem substitutus petere, non
enim videtur in hunc casum substitutus*. Pro qua sen-
tentia videtur etiam facere tex. in l. qui plures. §. li
ber. ff. de vulg. l. ex facto §. item quæro, ff. eod. tit. l.
2. §. si prius. ff. de bonor. possess. secundum tab. Si ve
15 ro substitutio fuerit facta sine temporis præfinitio-
ne, & limitatione, tunc perpetuo durare tenet Bart.
in d. l. 1. de vulg. vbi Alex. quam dicit esse comm.
opin. Im. in l. qui habebat, de vulgari. & in c. Ray-
nu. nu. 83. in materia de vulgari, de testamentis. &
dicit etiam commu. opin. antiq. Alberic. in l. preci-
bus, nu. 4. C. de impub. a qua receptissima sententia
16 (nouam amplectens opinionem) decessit Anto. Go
mez. 1. to. var. c. 3. nu. 30. vers. sed his non obstātib.
Vbi resoluit, quod indistincte modo substitutio pu
pillaris fiat simpliciter, modo expresso, vsque ad
tempus pubertatis, modo fiat cum modificatione,
& limitatione temporis ante pubertatem, & post
17 pubertatem, semper durabit vulgaris tacita, in ea
expressa, & perpetuo valebit suum effectum, in ca-
su non aditæ hæreditatis, & ratio fundamētalis est;
quia, vt supra resoluimus, vulgaris tacita nunquam
oritur ex dicta pupillari, nec causatur ab ea, vt in d.
l. iam cum hoc iure. sed solum nascitur ex legis di-
18 spositione, & ex præsumpta volūtate defuncti, quæ
non coarctatur ad certum, nec limitatum tempus,
& sic perpetuo est duratura, maxime, quia lex eam
inducit cum omnibus suis qualitatibus, & sic sorti
tur eundem effectum, propriáque naturam, & per
consequens, cum expressa duret perpetuo, similiter
& tacita, quia quemadmodum pupillaris tacita cō
tenta in vulgari expressa, non expirat ex tacita vul
gari, per additionem, similiter a paritate rationis,
extincta pupillari expressa, per aduentum puberta-
19 tis non debet expirare vulgaris tacita in ea conten
ta, & licet Gomezius dicat esse opinionem nouam,
tamen illam expresse tenet gl. pe. in l. lex Cornelia.
de vulg. gl. etiam verb. substitutio. in l. vnica. §. pro
secūdo. C. de cad. toll. & sic, licet illa opinio non sit
10 noua, & sustentabilis cōtra cōem, sed à dicta cōi in
iudicando, & consulendo non est recedendum ex
ratione tex. in d. l. si ita quis. ibi: *nō enim videbitur in
hunc casum substitutus*: & sic si non est substitutus, nul
lo modo potest succedere, vt supra probatum est.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio tacita vulgaris comprehensa sub pupillari expirat per filij emancipationem.*

2 *Contraria opinio proponitur, & defenditur.*

3 *Vitiato expresso, non vitiatur tacitum æque principali.*

4 *Per contractum matrimonij expirat tacita substitutio vulgaris.*

5 *L. 47. Tauri exornatur, & declaratur.*

QVAESTIO DCCLII.

Vtrum substitutio vulgaris tacita comprehensa in expressa pupillari expiret, si pupillus a patre emancipetur, communis contra communem, & quid iure Regio.

QVÆSTIO presens, quę in hoc loco venit ex
plicanda, non est multum dissimilis a resolu
tione, & decisione superioris, & sic breuitati con-
sulendo pro parte affirmatiua est Bart. in l. 1. de
vulg. nu. 55. vbi Ripa nu. 222. Ias. 69. quorum opi-
1 nio communis est, vt tradit Alciat. ibi nu. 92. qui
tenet expirare substitutionem vulgarem per filij e-
mancipationem, cum iam non sit in patris potesta-
te, & finita pupillari, quæ est principalis, finitur vul
garis accessoria sub ea contenta, quia præsumptio
legis coniecturantis, quod si testator cogitasset, i-
dem disposuisset, colligitur expressa vulgari, & ide
debet cessare per subsequentem emancipationem,
cum tacite videatur reuocare ipsam pupillarem, &
per consequens & vulgarem sub ea comprehēsam,
arg. tex. in l. rem alienam. ff. de adimendis legatis.
Sed his non obstantibus contraria opinio verior
2 est, quia vitiato expresso nō vitiatur tacitum æque
principale, l. si fideiussor. ff. de legatis 1. & sic finita
pupillari per emācipationem, durat vulgaris, & v-
terque casus tam vulgaris, quam pupillaris, promis-
sus videtur, & sic non simplex substitutio facta cen
setur à patre, sed duplex, vulgaris, & pupillaris: vn-
de nimirum si destructa pupillari per impuberis e-
3 mancipationem, vulgaris illa tacita, & subintelle-
cta integra supersit, ex fundamentis, & iuribus tra-
ditis in quæst. superiori, quam opinionem sequitur
Alex. in d. l. 1. nu. 42. & ibi Alciatus nu. 92. q. fi. Soc.
nu. 59. Bald. in l. fi. C. de iust. Imola in ca. Rainut. de
test. §. cum filię. de vulg. Cin. in l. precibus. q. 5. C. de
impub. quos refert, & sequitur Mencha. dicens, cō-
munem opinionem li. 3. de success. creat. 1. p. §. 21.
nu. 243. quæ opinio verior, & communior est. Si ve
ro filius non emancipetur à patre, sed ipse contra-
hat matrimonium, tunc non solum expirabit pupil
laris, sed vulgaris sub ea comprehēsa, quia cum pu
pillaris non subsistat filio emancipato, ita nec eo ca
su, quo matrimonium contraxit, cum a lege sit emā
cipatus absq; facto, & cōsensu parentis ex l. 47. Tau
ri, quæ est lex 8. tit. 1. lib. 5. recop. & tradit Gomez.
1. to. variarum. c. 4. nu. 2. & d. l. 47. nu. 3. vbi posuit
4 plures effectus, & correctiones iuris cōmun. quam
legē declarat Abend. in cc. prætor. 2. p. c. 26. nu. 12.
5 & in resp. 10. Couar. in c. 2. de test. nu. 8. Marien. in
l. 1. tit. 8. gl. 4. n. 4. li. 5. reco. Mēdez de Castro. de bo
nisq; li. 1. p. nu. 2. effectu. nu. 46. Palat. Rub. in rub. c.

per vestras.§.56.nu.4.Olan. litt.P.nu.11.Pinel. in rub.de bon.mater.2.p.nu.19.Otalor. de nobilit.3. p.c.7.nu.2.idem Anto.Gom.1.to.variar.c.1. nu.2, & c.9.nu.24.Gre.ver. *descendiendo dellos*, in l.5.tit, 5.p.6.Baeza.de non minorand. filiab.c.7.num.21. Gutier.de iuram.conf.1.p.c.1,nu.58.

QVAESTIO DCCLIII.

Vtrum vulgaris tacita comprehensa sub expressa pupillari expiret post aduentũ pubertatis, communis contra communem.

EX superiori resolutione resultat in quæstione præsenti determinatio, quia sicut pupillaris expressa per emancipationem finitur, ita & tacita vulgaris in ea contenta perimitur per aduentum pubertatis,& sic vtramque extingui tenet Bar.in l.1.de vulgari,nu.56.&dicit communem opinionem Ripa ibi nu.225,Alex.num.43. Soc.nu.69,Alciat.nu.92.Sed contrariam opinionẽ esse communem modernorum tenet Menchaca.li. 3.de successionum creatione.§.21.nu.244.in 1.parte,assignans rationem ex sententia aliorum, vbi adducit plures distinctiones, ex quibus veritas huius quæstionis colligitur,

SVMMARIVM.

1 *Nouatio est prioris obligationis in aliam transfusio atque translatio.*
2 *Lex 2.C.de nouationibus,explicatur,*
3 *L.fin.C.de nouationibus,declaratur.*
4 *Nouatio neque delegatio non inducitur interuentu nouæ personæ ni expresse agatur.*
5 *Intellectus Bartoli ad l.fi.C.de nouationibus ,traditur, & reprobatur.*
6 *L.correctoria non est amplianda.*
7 *Glossa verbo euanuit, in l.2.C.de nouationibus, approbatur.*
8 *Debitor non remanet liberatus per delegationem.*
9 *L.15.tit.14.partita 5. confirmat opinionem glossæ in d.l.2.C.de nouationibus , & communem opinionẽ.*
10 *Nouatio , & delegatio de iure regio non inducitur nisi expresse agatur.*
11 *Nouatio de iure communi inducebatur per coniecturas , secus de iure regio.*
12 *Opinio Parladori defenditur contra plures.*
13 *Nouatio ex coniecturis etiam de iure communi non inducebatur secundum plures.*
14 *Nouatio inducitur consuetudine in curia mercatorum per acceptationem apochæ.*
15 *Litteræ bancarii acceptatæ inducunt nouationem prioris obligationis.*
16 *Debitor nouatione liberatur.*
17 *Periculum spectat ad creditorem post nouationem,*
18 *L.3.C.de nouationibus declaratur.*
19 *Acceptatio solutionis liberat debitorem.*
20 *Mandatum in rem propriam reuocari non potest,*
21 *Mandatum in rem propriam transfert dominium in creditorem.*
22 *Mandatum datum in rem propriam reuocari non potest cum transeat in contractum.*
23 *Mandatum iudicis excusat debitorem, vt non soluat creditori cui se obligauit.*
24 *Solutionis obligatio intelligitur rebus sic extantibus.*
25 *Contraria opinio in quæst.principali proponitur & doctores referuntur,*
26 *Prima opinio est tenenda de iure regio in iudicando,& consulendo,*
27 *Nouatio non inducitur hodie,nec ipso iure,nec ope exceptionis.*
28 *Nouatio non inducitur hodie ope exceptionis secundũ communiorem opinionem, quam sequitur auctor in præsenti.*
29 *L.generaliter loquens,generaliter est intelligenda.*
30 *Recognitio census facta a tertio non innouat primam obligationem per delegationem nouæ personæ.*
31 *Delegatio non inducitur ex interuentu nouæ personæ, nisi expresse actum sit.*
32 *Census solutio pertinet ad constituentem principalem,& eius heredes,& ad recognoscentem.*
33 *Casus de facto refertur, & quod fuit iudicatum.*
34 *Executionem non meretur instrumentum innouatum.*
35 *Hypotheca liberatur per nouationem legitime factam.*
36 *Nouatio contractus non præsumitur in dubio.*
37 *Prorogatio termini non innouat obligationem,nec liberat fideiussores.*
38 *L.10.tit,18.lib.3.fori non est in vsu recepta,*
39 *L.si cum Hermes.C.de locato declaratur.*
40 *Fideiussor tenetur ad tempus prorogatum , si obligatio non fuit limitata.*
41 *Prorogatio termini non vergit in damnum fideiussoris.*
42 *Natta opinio reprobatur in consi,202.*
43 *Lex Lucius,§. Paulus, ff.de administratione tutorum, declaratur.*
44 *Ratio traditur,propter quam fideiussor non remanet liberatus per temporis prorogationem.*

QVAESTIO DCCLIV.

Vtrum delegatio fiat interuentu nouæ personæ communis contra communem, & quid iure Regio.

IN q.59.resoluimus illam celebratissimã quæstionem apud antiquos valde controuersam, an in contractibus nouatio inducatur, quãdo expresse nihil actum fuit,vt nouatio fiat.Circa interpretationem tex. in l. fi . C. de nouationib. & ibi,defendimus nouationem non induci, nisi expresse inter contrahẽtes actum sit, vt nouatio fiat, cum sit prioris obligationis in aliam trãsfusio,atq;
1 translatio,ut docet Vlpianus in l.1 .ff.de nouationibus.qui in lege 2.expresse docebat contrariũ ibi. *Omnes res transire in nouationem possunt : quodcumq; enim siue verbis contractum est, siue non verbis , noua-*
2 *ri potest,& transire in verborum obligationẽ, & quacumque obligatione ita demum fieri , si hoc agatur , vt nouetur obligatio*,Ceterũ si hoc nõ agatur duæ erunt obligationes.Quã legẽ corrigere Iustinianũ in d.l. fi.oẽs affirmãt, quã correctionẽ ad delegationẽ ex-
3 tẽdunt , vt nõ inducatur interuentu nouæ personæ, nisi illud expresse actum sit;ita glossa 1.2.C. de nouationibus,quæ tenet , quod licet illa lex finalis sit correctoria in nouatione,quod etiam in delegatione est intelligenda,& amplianda:& licet contra eã
4 sit Bartoli opinio in l.delegare.ff.de nouationibus. dicens , quod illa lex finalis solum loquitur de no-

uatione

natione,& de delegatione(& cum sit lex correcto-
ria, quod non sit extendenda vltra casum ibi ex-
pressum)tamen in practica opinionem glossæ esse
6 sequendam affirmat doctissimus Ioannes Sicardus
in d.l.fi.nu.fin.vbi dicit,quod licet Angelus in d.l.
delegare. quem sequitur Paulus, ibi teneat hanc
quæstionem indigere noua decisione Cęsareæ ma-
iestatis,tamen dum illa decisio fit, tutissimum esse
7 manere cum glossa,verbo,*euanuit*,quam esse com-
munem opinionem cōtra Bart. dicit Villalobos in
suo ærario communium litterarum littera, nu.44.
vbi refert Gozadinum cons.38.dicentem magis cō
munem opinionem, quod primus debitor non re-
maneat liberatus per talem delegationem, quæ fit
interuentu nouæ personæ, & plures pro hac opi-
8 nione refert Antonius Gabriel.tit.de nouationibus
conclus.1.nu.49.& 50.& sequitur Mocius de cont.
tit.qualiter sit inuenta stipulatio,num.20. Mascar-
dus de probationibus, volumine 2. conclus.1111.
nu.46.& pro hac opinione glossę in d.l.2.habemus
hodie,& est expressum de iure Regio in l.15.titu.
9 14.part.5.vbi illud aduertit Greg. verbo *abiertamē*
te.ibi,*e aun decimos, que se podria renouar en otra ma-*
nera el pleyto que fue fecho primeramente, an si como
si el deudor que deuiese alguna cosa a otros renouase el
pleyto, otra vez dando otro deudor, e manero en su lu-
gar aquel a quien deuiese la deuda aplacer del diciendo
abiertamente el deudor, que lo facia con voluntad quel
primero fueße dosatado.

10 Ex quibus clare probatur, quod per delegatio
nem nouæ personæ non fit nouatio prioris obliga-
tionis, ni expresse illud actum sit: & licet de iure cō
muni per coniecturas induci poterat nouatio prio-
ris obligationis, vt tradit Menochius de præsump-
tionibus.lib.3.c.134.nu.34.Gutierrez, de iuramen
to confirmatorio 2.p.c.63.nu.8.& sic fuisse termi-
natum in Senatu Neapolitano affirmat Afflict. de-
cis.44.nu.15.& per Vincentium de Franchis in de-
cis.15.nu.2.in 1.parte: tamen hodie ex d.l.15.ve-
rius ex istimo nullam præsumptionem sufficere ad
inducendam nouationem, nisi illud expresse actum
sit per ipsos contrahentes, & vltra illam legem re-
giam. Ita fuit terminatum in Rota Romana decis.
562.in prima nouissimorū, & tenet Andreas Gaill.
lib.2.obseruat.30.vbi dicit, quod ita in camera Im
periali obseruatur,& sic est tenendum contra Fachi
nettum,& alios, quos ipse refert, & sequitur in lib.
3.controuersiarum iuris, cap.92.folio mihi 431.&
Greg.in d.l.15.verbo *por manera*, in fine, qui expres
se loquitur contra dictam l. sequendo opinionem
11 antiquorum, quam expresse in omnibus, & per om
nia corrigit dicta lex, vt ipse notauit ibi verbo,
abiertamente.vbi præsumptiones, & coniecturæ ex-
cluduntur, vt ex d.l.tenet etiam Parladorus lib.2.
12 rerum quotid.§ 12.limitat.6.a num.48.& 50. vbi
nostram sequitur opinionem. Quæ sententia etiam
de iure communi verior erat ex Bart. in l.penulti-
13 ma, in fin.nu.3.ff.de præt.stipulationibus.quæ non
solum in d.l.fi.aperte probatur, sed apertius in §.quod
autem diximus, institut.quibus modis tollitur ob-
ligatio. vbi Iustinianus tollit præsumptiones, sed
hanc opinionem de consuetudine mercatorum in
curia non procedere affirmat Sforcia Oddi in cōs.
14 87.nu.5. qui sequitur Angelum in l.qui vsumfru-
ctum.n.2.ff.de verb.oblig.vbi Paulus nu.3. Afflict.
decis.353.quia per dationem apochæ bancariæ, fa
cta acceptatione, debitor liberatur, nouatione taci
15 ta,& præsumpta, ita vt si fallito cambio(vt nostris
temporibus sæpe,& sine supplicio contingit) nō po
terit creditor agere contra principalem debitorē,
16 qui fuit liberatus per dictam acceptationem.l.pro
debito.C.de bon.auct.iud.poss.vt tradit Saliect.in
l.quamuis.§.interdum. ff.ad Velleian. Menochius
d.lib.3.præsump.134.nu.38.Aldobrandin.in addi
tion.ad Decium, in l.singularia.nu.27.ff.si cert.pet.
decisio Genuæ 2.nu.21.& 26.vbi resoluit contra-
rium procedere, vbi creditor non acceptat nomen
in solutum, nec aliter cōstat de acceptatione, quia
17 tunc primus debitor non liberatur, vt tradit Imola
in l.facta.§.si hæres.ff.ad Treb. Cuman. cons.177.
Paris.cons.47.volum.1.& Marcus Ant. Eugen. lib.
1.cons.73.nu.4.vbi assignat rationes,& alios sequi
tur Sfortia supra nu.7.& dicit communem opinio-
nem Aret.cons.5.quę sententia potest etiam funda
ri ex d.l.15.ibi, *a placer del*, cuius consensus expres
sus demonstratur per delegationem nouæ personæ
& acceptationem apochæ, & receptionem, & ita
seruat curia mercatorum in hac ciuitate Toletana,
vbi pluries habui de facto,& ita consului, sequen-
do Matth.de Afflictis, decis.353.num.6.in fine, vbi
contra quosdam Hispanos sic iudicauit, qui post
acceptionem litterarum cambij, facta delegatione
per debitores Hispanos, petebat creditor debitum
a suo debitore, cum iam ipso iure fuerit extinctum,
& debitor liberatus. Gozadinus cons.38. & sic con
tra dictum bancum est agendum, dum tamen tem
pore delegationis non fuisset fallitum, secus si pō-
stea, vt l.si arbitro. in fi.ff.qui satisdare cogantur.l.
periculum.ff.eod.tit. quam doctrinam defendit in
casu contingenti Marcus Antonius supra num.8.&
pro hac opinione fuit iudicatum in decis.303. Vin
centij de Franchis, qui loquitur in literis cambij *a*
18 *letra vista*,& istam opinionem non obscure probat
tex.in l.3.C.de nouationibus.vbi cedens iura reti-
net apud se actionem directam, nisi in illis tribus ca
sibus, quorum vltimus est, si cessionarius certiorato
debitore denunciauerit ei, vt non soluat cedenti,
quia tunc contra delegatum agere debet, non vero
contra principalem debitorem, qui per dictam de-
legationem,& acceptationem fuit liberatus, vt in
tex.ibi, *cum per verborum delegationem voluntate no*
uationis interposita a debito liberatus sis:& sic in casu
19 illius textus non potest reuocari mandatum in rē
propriam.l.si procurator.§.fin.ff.manda.quia facta
notificatione, vel acceptatione est nouus debitor
per dictam delegationem. ita glossa in l.sicut.§.si
procurator.ff.quibus modis pignus vel hypoth.sol
uitur.verb.*hanc exceptionem*, quam notat Bal.in l.1.
C.de actionibus,& obligationibus, vbi tenet, quod
20 per tale mandatum in rem propriā transfertur do
minium, vt consuluit Burgos de Paz cons.31.n.21.
21 maxime cum transeat in nouum contractum,& sic
reuocari non potest, l.aliud.ff.de solu.l.vero procu
ratori.§.sed & si quis.ff.eod. & pro hac opinione est
22 optima decisio Cacherani.62.nu.16. quod sæpius
in practica contingit, si vero post factam accepta-
tionem reperiatur alius creditor potior in iure, in
cuius præiudicio facta fuit talis delegatio, vel iustū

iudicis mandatum contra dictum nouum debito-
rem, vt debitum non soluat ob aliquam causam,
tunc dictus delegatus si non se obligauit, tanquam
23 principalis debitor, sed solum acceptauit manda-
tum, vel delegationem, illud intelligitur rebus sic
stantibus, argumento tex. in c. quemadmodum. de
24 iureiurando, & sic non tenebitur soluere debitũ,
cui se obligauit, sed mandato iudicis habenti iura
potiora, vt tradit Marcus Antonius Eugen. cõs. 73.

Sed in quæstione principali contra dictam glos-
25 sam, immo quod interuentu nouæ personæ induca
tur nouatio, & delegatio prioris obligationis, etiã
si nihil actum sit, dicit communem opinionem So-
cin. nu. 20. Ias. nu. 37. Alcia. 23. in d. l. lecta. ff. si cer.
pet. contra quam dicit magis communem opinio-
nem Orocius in l. si vnus, §. pactus ne peteret. num.
47. ff. de pact. quam opinionem dicit etiam magis
communem contra dictam glossam Grego. in dict.
l. 15. tt. 14. part. 5. verbo *abiertamente*. & hanc esse
magis communem opinionem de iure communi,
tenet Abend. in suo diction. verbo delegacion. Re
buff. in tit. de litteris obligat. artic. 1. gloss. 9. num.
22. quam opinionem sequitur, & dicit communem
26 de iure communi Gutierrez de iuramen. confirm.
1. p. c. 53. nu. 4. Sed de iure nostro regni prima opi-
nio est iam confirmata, & ab ea non est recedendũ
in iudicando & consulendo.

Ex qua resolutione venit etiã intelligenda alia
quæstio, in qua sunt etiam communes contrariæ, vt
27 nos resoluimus in quæstione 95. vbi, quia aliqua
sine resolutione diximus, in hoc loco annectere li-
buit, gratia clarioris intelligentiæ dictæ legis fin.
C. de nouat. an saltem nouatio ope exceptionis in-
teruentu nouæ personæ inducatur, & in hoc casu
28 nihil esse innouatum per dictam legem, tenet Ac-
curs. in dict. l. 2. ff. de nouation. & in l. penultim. ff.
de prætor. stipul. Bald. in dict. l. & in consilio 128.
in fin. libro secundo, Alexand. in l. 3. §. si ex conuen
tione, numero 9. ff. de re iudicat. qui dicit commu.
opin. esse, & pro ea consuluit Barto. consilio 86. vo
lumine 4. vbi dicit, quod in iudicando non est
ab hac opinione recedendum, & dicit etiam com-
munem Socinus senior, consilio 21. libro 1. & Dec.
cons. 400. in fine.

Sed verior, & receptior opinio est ex supradi-
ctis, quod nec ipso iure, nec ope exceptionis induca-
tur hodie nouatio, nisi expresse actum sit, vt tenent
DD. in dict. l. 2. Bald. (sibi contrarius) in l. frustra.
C. de non numerata pecunia, Angel. in l. qui vsum-
fructum, de verborum obligation. vbi dicitur com
mun. Alexand. & Socinus, & Romanus consil. 121.
Fulgosius, consilio 130. Gozad, consilio 38. Bertrã.
consilio 188. libro primo, Gratus, consilio 82. libro
primo, vbi etiam testatur esse communem, & sic iu
dicasse consilium Neapolitan. affirmat Vincentius
de Franchis decision. 15. dicens magis esse commu
nem opinionem, quam alijs citatis, sequitur Meno-
chius dict. lib. 3. de præsumptionibus, in præsump.
134. numero 48. & dicit magis commun. Antonius
Gabr. & tenendam, lib. 3. commun. conclusion. 1. ti-
tul. de nouation. a numero 56. quam sequitur Par-
lador. dict. libr. 2. §. 12. limitation. 6. a numero 46.
vbi eleganter declarat, quæ sententia verissima est,
& ab ea non est recedendum in iudicando & con-
29 sulendo, maxime ex dicta lege Partitæ, quæ gene-
raliter loquitur, & generaliter est intelligenda, l. 1.
§. generaliter, ff. de leg. præst. l. de precio. ff. de Pu-
bliciana in rem action. nisi aliter ex verbis expres-
sis contrahentium manifestetur, vt in d. l. fin. ex qua
30 resolutione venit etiam declaranda alia quæstio,
alias difficillima, an recognitio census facta a ter-
tio virtute alicuius possessionis ab eo possessæ, libe-
ret principalem census debitorem per delegatio-
31 nem interuentu nouæ personæ, & ex dic. l. fin. dicit
Salacer de vsu & consuetudine, ca 11. numero 67.
non esse innouatam primam obligationem, immo
additur contractus contractui, & obligatio obliga
tioni, nisi illud expresse actum sit, & sic creditor
census non solum contra constituentem censum, &
eius heredes agere poterit, sed etiam contra reco-
gnoscentem, & postea vendentem bona census ob-
32 ligata, vt eleganter tenet Couarr. libro tertio, va-
riarum resolution. cap. 7. numero 6. in versic. Hinc
etiam deducitur in fine, & sequitur Gutierrez. libr.
2. practicarum quæstionum, quæstion. 177. nume-
ro quinto, & nouissime in tractat. de tutel. & curis,
1. par. c. 1. num. 24. & Antonius de Gama. decision.
145. num. 2. vbi dicit sic fuisse iudicatum, & tenet
Solis de censibus, cap. 6. numero 7. quod habui de
facto, & licet causa in consilio domini Archiepis-
33 copi fuit tractata inter licentiatum Abiles cleri-
cum, propter eius difficultatem fuit remissa ad
alios iudices, & tandem ita fuit iudicatum, quod
omnes tenerentur, & quod prima obligatio per
venditionem census, & recognitionem tertij non
fuerit innouata, & sic est menti tenendum.

Vltimo pro complemento huius quæstionis est
animaduertendum, quod si nouatio, vel delegatio
secundum formam dictæ legis fiat, non mandabi-
34 tur primum instrumentum executionis, cum per se
cundum pignus sit liberatum, vt probat text. in l. a.
C. de nouationibus, l. nouatione, ff. eod. tit. ibi, no-
uatione legitime facta, & hypothecæ liberantur, &
pignus & vsuræ non currunt. text. etiam in l. si cau-
35 sa. ff. de transactionibus, & per consequens hæc ex-
ceptio nouationis, vel delegationis potest opponi
in via executiua, & est admittenda, vt docet Parla-
dorus, supradicta limitat. 6. nu. 42. in dubio tamen
non est iudicandum, quod contractus fuit innoua-
tus per stipulationem subsequẽtem, cum ex d. l. 15.
36 expresse facienda sit, & sic inquit Iustinianus: *Si
non nouandi animo*, vt ei qui hoc vellet asserere,
probandi onus incumbat, alioqui secure semper, &
veluti ex regula sustineri posse, nouationem non
esse factam, nec priorem obligationem peremptã,
37 sed vtramque perdurare, Ita tradit eleganter Ga-
briel Mudæus, titulo pro socio, in repetitione legis
duo societatem, nu. 3. Vnde si partes ex conuentio-
ne terminum obligationis prorogauerint, non ex
hoc censetur innouata prima obligatio, & fideius-
sores illius liberati, vt vulgus existimat, quia prima
obligatio semper durat, vt tradit Iason in l. 1. num.
18. C. de iudicijs. qui plures refert, & Tiraquellus,
de retractu conuentionali, §. 1. gl. 7. nu. 32. & dicit
communẽ opinionem Suarez in thesauro recepta-
rum sententiarum, verbo, fideiussores. & magis cõ-
munem Ant. Gabr. li. 3. commu. tit. de nouationib.
38 concl. 3. & sequitur contra legẽ fori, 10. ti. 18. li. 3.

Parlado-

Parladorus,supra num.53.& Ant.Gomez.2.tom.
variarum,c.13.nu.21.vbi dicit ita esse tenendum
in iudicando,& consulendo,& sequitur Gutierrez,
prima parte de iuram.confirm.c.49.a nu.14.& 15.
vbi dicit,communem opinionem,cui non obstat
39 text.in l.si cum Hermes.7.C.de locato.quia ibi nõ
fuit vnus contractus,sed interuenit secunda condi
tio,in qua fideiussores non tenentur,cum per dictã
secundam conditionem censeatur respectu tertij
contractus primus innouatus.& lex Labeo,l.2.vlti
mo.ff.de arbitris.quia distinguẽdum est,quod aut
40 fideiussor intercessit ad tempus limitatum,& tunc
si tempus prorogetur à contrahentibus,remanebit
fideiussor liberatus,vt in contrarijs iuribus.l.si vt
cert.§.qui impleto,ff.locati.si vero fideiussor obli-
gatus est pure,sine temporis præfinitione,tunc non
erit liberatus,quia sua obligatio iudicatur perpe-
tua,& sic nullum patitur præiudicium,quam distin
41 ctionem sequitur,& dicit communem Ias.in l.le-
cta,num.9.ff.si certum petatur,Decius in c.de cau-
sis,num.10.de officio delegati,quam sequitur & di
cit communem Couarr.in rub.c.quamuis pactum.
num.6.in principio,de pactis,lib.6.quas sequitur
Gutierrez supra c.49.num.15.in fine,& vltra eum
hanc opinionem & distinctionem sequitur Anto-
nius Thesaurus,decisione Pedemont.125.quam e-
42 tiam nouissime contra Nattam cons.202,num.6.
lib.1.& alios.sequitur Andreas Fachinettus lib.2.
controuersiarum iurium,c.88.in vers.sed contra-
riam sententiam.pro qua adducit text.in l.Lucius.
43 §.Paulus.ff.de administratione tutorũ.l.Labeo.
§.si per fideiussorem,ff.de arb.& assignat rationem
ex d.l.fi.C.de nouationibus.quia cum non fiat no-
uatio,& debitor certo tempore ad soluendum astri
44 ctus,etiã elapso termino sit obligatus,consequens
est,vt etiam fideiussor remaneat obligatus,quia tẽ-
poris prorogatio solum operatur,vt debitor nõ sit
in mora,nec eius fideiussores,& sic creditori hæc
commoditas nocere non debet.

SVMMARIVM.

1 *Nouatio non inducitur ex secunda stipulatione.*
2 *Nouatio inducitur quando secunda obligatio est pœnalis.*
3 *Opinio, & distinctio Guttierez circa intellectum legis 35.tit.11.par.5.reprobatur.*
4 *Lex Partita non corrigit communem opinionem de qua supra.*
5 *Lex Partita non loquitur quando sunt duæ obligationes,sed quando vna tantum intercessit pœnalis.*
6 *Nouatio supponit primam obligationem.*
7 *Creditor habet electionem vt contractus adimpleatur, vel quod soluatur pœna.*
8 *Nouatio inducitur expresse quando secundus contractus est incompatibilis cum primo.*
9 *l.penultima.ff.de prætorijs stipulationibus,declaratur cum alijs.*
10 *l.cum plures.§.locator horrei.ff.locati.declaratur.*
11 *Repugnantia in contractibus esse non potest.*
12 *Pactum secundum contrarium primo illud tollit.*
13 *Duo contraria non possunt subsistere in eodem subiecto.*
14 *Nouatio fit in omnibus contractibus,in quibus diuersitas substantiæ continetur.*
15 *Intellectus ad l.qui iurasse.§.fin.ff.de iureiurando.*
16 *Nouatio inducitur per iuramentum.*
17 *Delegatio inducitur per iuramentum.*
18 *Casus specialis non comprehenditur sub regula.*
19 *Reformatio prioris obligationis inducitur per iuramẽtum,non vero proprie nouatio.*
20 *Per nouationem tollitur prima obligatio,secus per iuramentum.*
21 *Lex,qui iurasse,§.fin.de iureiurando,non loquitur in iuramento confirmatorio,sed in decisorio.*

QVÆSTIO DCCLV.

Vtrum in stipulatione pœnali inducatur nouatio,quando est facta post primam,communis contra communem,& quid iure Regio.

PRÆSENS quæstio venit pro declara-
tione,& limitatione præcedentis,& cla-
rioris intelligentia dictæ legis finalis,C.
de nouationibus.& legis 15.titu.14.par.
5.ubi nouiter est sancitum,nouationem non esse
inducendam ex secunda stipulatione,nisi illud ex-
1 presse inter contrahentes actum sit,ut late cum
communi supra probatum est,in quæstione supe-
riori,& in quæstione nonagesimaquinta.nume.4.
& sequitur Fachinettus,libro 3.controuersiae.iur.
cap.93.

Sed his non obstantibus contraria sententia ve-
rior est,& tenenda in iudicando,& consulendo,
2 quam dicit esse communem Deci.consil.12.nume.
1.& 3.volum.primo.& dicit communem Gregor.
in l.34.tit.undecimo,part.5.glos.prima,in fine,&
alios refert Gutierrez prima parte,de iuramento
confirmatorio,cap.63.numero 6.qui dicit hanc
3 opinionem procedere,& esse ueram de iure com-
muni,secus de iure Regio.partit.ex l.35.in prin-
cip.tit.11.part.5.ubi est in electione creditoris,
utrum agat ad obseruationem contractus,uel ad
4 pœnam,ut in textu ibi: *So cierta pena y dia señala-
do prometiendo vn home a otro de dar o de fazer al-
guna cosa si aquel dia no lo vbiere dado,o fecho lo
que prometio tenudo es de pechar la pena,o de dar,
o de facer lo que prometio qual mas quisiere aquel
que recibio la promission.* Vbi Gregor.verbo: *qual
mas quisiere*,dicit illam legem esse menti tenen-
dam contra communem,ex qua lege,& Gregorij
doctrina infert Gutierrez,supra correctam esse no
stram communem opinionem.Sed salua pace tam
5 doctissimi uiri,illa lex Partitæ non loquitur in ca-
su nostræ quæstionis,sed in diuerso,quia nos loqui-
mur quando constitutæ sunt duæ obligationes,al-
tera simpliciter,secunda vero pœnalis,tunc enim
est communis opinio (vt supra constat) quod
prima obligatio innouatur per secundam pœna-
lem,& hæc est nostræ quæstionis intentio,at vero
in d.l.Partitæ,vt constat ex verbis illius,vni-
ca tantum fuit obligatio,ipsaque pœnalis,&
sic eius decisio non potest adaptari ad no-
6 strum casum,cum nouatio supponat secun-
dam obligationem,vt in l.1.ff.de nouationi-

bus, vbi dicitur quod nouatio est prioris obligatio
nis in aliam transfusio atque translatio, vnde cum
in d.l.Partitæ, vnica tantum fuisset obligatio, ipsa-
que pœnalis, non est mirum si creditor habeat ele-
ctionem ad implementum principalis obligatio-
7 nis, vel ad exigendam pœnam, cuius electio cessat
in nostro casu, quia præcise in eo prima obligatio
pura alteratur, & mutatur per secundam penalem,
& fit nouatio de vna in aliam, quod non repugnat
resolutioni traditæ in quæstione præcedenti, vbi ex
coniecturis non admittimus nouationem, quoniã
in hoc casu expresse nouatio fieri dicitur, apposita
pœna in secunda stipulatione, cum secundus cõtra-
8 ctus sit incompatibilis cum primo, & sic dicitur re
cessum a primo, vt docet Bal. in d.l.fi. C.de nouat.
& in cons. 318. Dec. in l.pact. nouiss. C.de pact. col.
1.& in consil. 400.& 466. num. 4. & in consil. 564.
nu. 15. Cagnol. in l. singularia. nu. 102. ff. si cert. pet.
pro qua opin. expendo text. in l. pen. ff. de præt. sti-
9 pular. l. qui vsumfructum, ff. de verbo. oblig. l. si pu-
pillus, §. actum, ff. de nouat. l. cum in plures, §. loca-
10 tor horrei, ff. locati. vbi ex receptione auri & argẽ-
ti in horreo, quod est quid incompatibile cum pro
posito quod prius habuerat non recipiendi, signifi-
catur voluntatis mutatio, & sic nouatio, cum con-
tractus sit in se incompatibilis, cum duo pugnantia
11 simul stare non possint. l. vbi repugnan. ff. de regul.
iur. l. pact. nouiss. C. de pact. vbi pactum secundum
contrarium, primo illud tollit, cum duo contraria
non possint subsistere in eodem subiecto, vt in c.fi.
12 de institut. l. 1. §. si minor, ff. de rebus eorum. ibi, nã
vbi dominium quæsitum est, minor cœpit nõ posse
13 obligari. Et sic cum mutuum, & depositũ sint duo
contractus incompatibiles, quia vnus concedit v-
sum rei, alter negat, ex secundo dicitur facta noua-
14 tio primi, vt docet eleganter Bal. cons. 123. libr. 3.
idemque est dicendum in transactione, quæ fit post
scripturam principalem debiti, & in compromisso,
& absolute in omnibus contractibus, in quibus di-
uersitas substantiæ continetur, vt late prosequitur
Menochius, lib. 3. de præsumption. præsumpt. 134.
a nu. 32. cum seqq.

Ex quibus infertur interpretat. ad tex. in l. qui iu
rasse. 26. §. fi. de iur. iur. vbi iuramentum habet vim
15 nouationis, & sic videtur dicendum, quod si appo-
natur iuramentum in secunda obligatione (quod
fuit omissum in prima) quod ipsa remanebit noua-
16 ta, vt in tex. ibi: *Ius iurandi conditio ex numero esse vi
deri potest nouandi delegandi ve, qui proficiscitur ex cõ
uentione, quamuis habeat, & instar iudicis*. per quem
tex. datur notabilis limit. ad decis. tex. in d.l. fin. C.
de nouat. cuius decisio non censetur correcta, cum
sit casus specialis, & sic non comprehenditur sub
17 reg. general. l. in fraudem, §. fi. ff. de testam. militis,
sed verius existimo, quod tex. ille in verbo, *Nouan-
di*, non possit intelligi de nouatione prout est mu-
18 tatio, & trãsfusio prioris, de qua loquitur totus ti.
ff. & C. de nouat. sed de quadam reformatione pri-
19 mæ obligat. vt in l. Chirographis, ff. de admin. tut.
quia est discrimen, & differentia inter has nouatio
nes, quia per nouationem & delegationem in ter-
20 minis d.l. fin. prima obligatio omnino tollitur, &
in secundam transfertur, sed in casu nouationis, de
qua in d.l. qui iurasse, §. fi. quando ex partium con-
uentione, præstatur iuramentum, non tollitur pri-
ma, vt in l. cum, ff. de iur. iur. ita declarat post glos-
21 sam, & antiquos doctores Gutierrez, sup. 1. par. ca.
53. nu. fin. vbi dicit illum tex. non loqui, nec proce-
dere in iuramento confirmatorio, sed in iuramen-
to decisorio delato a parte parti, & illud significãt
verba illius legis, ibi: *Ex conuentione*, quæ sunt val-
de ponderanda pro illius intellectu, & mente tenẽ-
da, quia sunt assidua, & quotidiana in practica.

SVMMARIVM.

1 *Pactum de non alienando impedit dominij translationem.*
2 *Alienationis prohibitio est otiosa, quia aufert alienationis facultatem.*
3 *L. sancimus, C. de rebus alienis non alienandis, declaratur.*
4 *Prohibitio alienationis facta per viam maioratus impedit dominij translationem.*
5 *Melioratio facta a patre in tertio & quinto cum pacto de non alienando impedit dominij translationem.*
6 *Hypotheca bonorum non ampliat, nec mutat principalem obligationem.*
7 *Hypotheca venit accessorie ad principalem obligationem.*
8 *Obligatus ad factum soluendo interesse liberatur.*
9 *Hypotheca specialis & generalis idem operantur.*
10 *Hypotheca specialis rei locatæ non operatur retentionem domus.*
11 *Hypotheca generalis sufficere rei locatæ, vt conductor præferatur emptori, traditur.*
12 *L. si creditor. §. fin. ff. de distractione pignorum, declaratur.*
13 *Lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda.*
14 *Pactum de non vendendo rem locatam, reddit venditionem nullam.*
15 *Littera originalis secundum lecturam Pandectæ Florentinæ traditur ad legem, si creditor. §. fin. de distractione pignorum.*
16 *Scriptura publica est necessaria ad producendam hypothecam bonorum.*
17 *Hypotheca generalis sufficit, vt emptor teneatur stare colono.*
18 *Opinio Gregorij Lopez refertur.*
19 *Practica in quæstione proposita, quæ fuit obseruata, refertur.*
20 *Limitationes ad legem, emptorem. referuntur remissiue ex nu. 43.*
21 *Emptor rei non potest habere plus iuris in re vendita, quam habuit ipse venditor.*
22 *Doctores pro prima opinione referuntur.*
23 *Contraria opinio proponitur in quæstione principali.*
24 *L. emptorem, non procedit quando conductor habet ius in re.*
25 *Locatio facta sine scriptura publica, non impedit venditionem.*
26 *Colonus qui habet rem obligatam, potest illam retinere donec locatio duret, & non potest expelli per emptorem.*
27 *Conductor habet solum ius retentionis pro interesse, non vero præcise retentionem.*

28 *Hy-*

28 *Hypothecæ liberatur soluto interesse.*
29 *l. Paulus. §. fin. ff. quibus modis pignus, vel hypotheca soluitur, declaratur cxuu. 33.*
30 *Resolutio quæstionis proponitur in vtraque quæstione.*
31 *Antiquior obligatio præfertur in concursu obligationum.*
32 *Emptor tenetur præcise stare colono, quando fuit pactum in locatione de non tollendo rem.*
33 *Emptor non satisfaciet locatori offerendo interesse, sed præcise tenetur stare locationi.*
34 *L. 2. tit. 8. par. 5. declaratur, & ponderatur.*
35 *l. Paulus, §. fin. declaratur pro hac opinione.*
36 *l. Emptorem. ponderatur pro opinione auctoris, & l. 19. tit. 8. par. 5.*
37 *l. emptorem, nouiter declaratur, & ponderatur.*
38 Casa empuesto al qoilada no se puedo quitar por la venta que de ella se haze.
39 *Aduocati in hac ciuitate Toletana conducunt domos in certo loco ad facilius exercendum aduocationis munus.*
40 *Locator non obstante locatione si indiget re locata, poterit ad eam reuerti non obstante scriptura locationis, vel pacto.*
41 *Pactum expressum de non tollenda re locatu etiam per necessitatem postea occurrentem, facit vt conductor sit securus.*
42 *Officiales sanctæ Inquisitionis, qui habent domum locatam, nõ possunt ab ea expelli per dominum ad proprium vsum eam volentem.*
43 *Priuilegiatus contra pariter priuilegiatum non gaudet priuilegio.*
44 *Emptor domus locatæ non poterit expellere conductorem, quando habuit notitiam locationis.*
45 *Lex emptorem, limitatur, quando scientiam locationis habuit emptor.*
46 *Opinio Barbosæ reprobatur.*
47 *Casus de facto refertur.*
48 *l. quoties, C. de rei vendicatione, declaratur, & limitatur.*
49 *Venditio facta duobus eiusdem rei præfertur primus etiam si secundo res tradatur, quando ipse habuit scientiam primæ venditionis.*
50 *Fraus colligitur ex scientia primæ venditionis, vel locationis.*
51 *Practica quæ sit seruanda circa legem quoties, C. de rei vendicatione, traditur.*
52 *Conductor primus præfertur secundo in re duobus simul locata.*
53 *l. in operis, ff. locati. declaratur.*
54 *Dominium causatur per traditionem.*
55 *l. non solet. ff. locati, declaratur.*
56 *Locans rem duobus in solidum, tenetur pœna falsi.*
57 *Opinio Couarr. & aliorum reprobatur circa limitationem legis non solet.*
58 *Conductor primus præfertur, licet res secundo tradita sit.*
59 *l. 11. tit. 10. par. 7. ponderatur pro opinione auctoris, contra plures.*
60 *Conductor non possidet nomine proprio, sed domini locantis.*
61 *Conductor primus præfertur secundo pro eodem precio in re postea conducta in rebus ciuitatis.*
62 *l. congruit, C. de locatione fundorum publ. lib. 11. declaratur.*
63 Arendador primero de panaderias, taberna, tiendas se prefiere al segundo por el tanto.
64 *l. cotem ferro, §. fi. de publicanis, declaratur.*
65 *Casus de facto narratur.*
66 *Iudices semper æquitatem præ oculis habere debent.*
67 *Bobadillæ opinio non est tenenda.*
68 *Conductor primus rerum ecclesiarum præfertur nouis conductoribus pro eodem precio.*
69 *Ecclesia de æquitate tenetur præferre pro eodem precio antiquos conductores nouioribus.*
70 *Validum est argumentum de republica ad ecclesiam.*
71 *Conductor rerum fisci, non potest expelli ab emptore.*
72 *l. fin. ff. de priuilegijs fisci, declaratur.*
73 *l. emptorem, C. locati, non procedit, quando transfertur ius in re.*
74 *l. fi. ff. de iure fisci, procedit ex peculiari fisci fauore, ne teneatur de euictione.*
75 *Leges debent intelligi secundum rubricam sub qua situantur.*
76 *Colonus ecclesiæ non agit ad interesse contra ecclesiã etiam si res locata vendatur.*
77 *l. emptorem. habet locum in conductore ecclesiæ secundum veriorem sententiam.*
78 *Priuilegium fisco concessum, non extenditur ad ecclesiam.*
79 *Colonus ciuitatis expelli potest per emptorem a re conducta, & postea vendita.*
80 *Nemo potest agere ex contractu, nisi prius ex parte sua contractum adimpleuerint.*
81 *Exceptio tu non adimpleuisti pro parte tua, nunquam censetur exclusa.*
82 *Exceptiones, quæ oriuntur ex contractu ipso, nunquã censentur explosæ.*
83 *Iudex ex suo officio potest admittere exceptiones, quæ oriuntur ex natura contractus, licet aperte non opponantur.*
84 *Casus de facto refertur, & quod fuit iudicatum.*
85 *l. 63. tit. 5. p. 5. declaratur, vt nõ procedat in censu redimibili al quitar.*
86 *Seruitus constituta super re vendita reddit venditionem nullam quando pro libera vendita fuit.*

QVÆSTIO DCCLVI.

Vtrum hypotheca generalis sufficiat in contractu ad impediendum translationem dominij, vel specialis sit necessaria, communis contra communem, & quid iure regio.

SI in contractu locationis, vel venditionis, aut in reliqois similibus, vel diuersis apponatur pactum de re non alienanda, solet dubitari, an virtute illius pacti impediatur trãslatio dominij, si non obstante conoentione res alienetur, & partem negatiuam probat text. in l. ea
1 lege 3. C. de condic. ob caus. l. si quis ita. §. ea lege. de verb. oblig. l. 43. tit. 5. par. 5. vbi tenet Greg. verbo *non valet*, & dicit esse communem opinionem, quod per talem prohibitionem non impediatur, in quem res fuit alienata, translatio dominij, quam etiam

etiam dicit communem plures antiquos referens. Antonius Gomez in l.1. Tauri.num.13. & Loaces in repetitione legis filiusfamilias.§.diui.ff.de legatis primo, quem etiam ſequitur, & limitat Bernardus Diaz regula 208. Villalobos in ſuo œrario com munium, verb. alienationis prohibit. nume.138. Gutierrez in l.nemo poteſt,num.57.& 58. ff.de legat.1. Antonius Gabriel. titu.de pignoribus. concluſione 1.lib.3.communium, quæ concluſio vera, & certiſſima eſt ex ea potiſſimum ratione, quia pro
2 hibitio alienationis odioſa ſemper iudicatur, auferens hominibus alienandi libertatem, vt docet Iaſ.in rubr.ff.de leg.1.num.16.cui reſolutioni non obſtat text. in l.ſancimus, C.de rebus alienis non alienandis. vbi videtur expreſſe contrarium deciſum eſſe ibi: *Sancimus, ſiue lex inhibuerit alienatio-*
3 *nem, ſiue teſtator hoc faceret, ſiue pactio contrahentiũ hoc admiſerit, non ſolum dominij alienationem, vel mancipiorum alienationem, ſed & vſusfructus dationem vel hypothecam, vel pignoris nexum penitus prohiberi.* ſed textus ille ſi attente verba illius perpendantur, non probat, per contractum impediri dominium, ſed ſolum dominij alienationem, id eſt rei proprietatem: & ſic dicit textus, dominij alienationem, & non translationem, quam interpretationem aſſignat Oroſcius in l.pen. num.23.ff.de tranſact. Anto.Gomez. ſupra.Gratian. regula 334.nu. 6.in fin. vbi limitat in prohibitione alienationis fa
4 cta per viam maioratus, vt tradit Molina de Hiſpanorum primogenijs. lib.1. cap.12. nume.33. & in melioratione tertij, & quinti facta à patre fauore
5 filiorum in terminis legis 27. Tauri, illud tenet Gregor. in d.l.43. verbo non valet. in fi. qua ſic retenta noſtra principali concluſione limitant Doctores illud non procedere quando ipſa res eſt hypothecata pro contractus obſeruatione, ſed eſt maxima contentio an illa hypotheca debeat eſſe ſpecialis, vel ſufficiat generalis omnium bonorum, in qua re ſunt communes contrariæ: nam alij affirmant hypothecam ſpecialem eſſe neceſſariam; alij vero generalem ſufficere contendunt, cuius enucleatio
6 parui momenti eſſe videtur: quia hypotheca quomodocunque apponatur in contractu, non mutat nec ampliat principalem obligationem, cum ſemper veniat acceſſorie ad ius actionis principalis, lex item liberatur. in princip. ff.quib.mod. pignus,
7 vel hypothe.ſolu. l.intelligere, vbi glo. C.de euict. ſ.pign. igitur perſonalis obligatio, & actio, quæ oritur ex tali contractu venditionis, vel locationis, nõ obligat præciſe, cum non ſit, niſi ad factum, & ſic
8 ſufficit ſoluere intereſſe, l. ſi quis ab alio. ff.de re iudic. ſequitur manifeſte quod ſi ſucceſſor ſingularis virtute alicuius venditionis ſubſequentis, poſt factam locationem, offerat intereſſe colono, euacuabitur obligatio principalis; & per conſequens
9 hypotheca ſpecialis, vel generalis, quæ venit acceſſorie. l.Paulus, alias Sempronius. §.qui pignoris. ff. quib.mod. pign. vel hypoth. ſolu. l.cum ſeruus. ff. de diſtract. pign. ita Bart. in l.emptorem, C.de locato. & in l.qui fundum. ff.eod. & alij dicunt ſufficere generalem hypothecam, nec ſpecialem rei locatæ eſſe neceſſariam, quia tantum operatur generalis quantum ſpecialis. l.generaliter. ff. qui potiores in pignore habeantur. l.is qui. ff.de iur. fiſci. vbi an-

nectit verbum ſingulare, quid illa hypotheca quomodocunque ſit non operatur, quod ſingularis ſucceſſor teneatur præciſe ſtare colono, ſed ſolum ius retentionis vſque ad ſolutionem damnorum, & in-
10 tereſſe (reprobans Soc. conſil.90.lib.4. tenentem contrarium) cuius ſententiam ſequitur Gutierrez in l.nemo poteſt, num.44. ff.de legat.1. quod inferius apparebit, an verum ſit. Nunc vero noſtram principalem opinionem, quod ſufficiat hypotheca generalis, tenet Bart. & Salicet. in d.l. emptorem.
11 idem Barto. in l. qui fundum. ff.locati. & in l.1.§. quod autem. de ſuperficiebus. Paulus de Caſtro in l.nihil.§. fin.de legat.1. idem in l.merces, §.1.ff.locati. & in d.l.ſi ita quis. §.ea lege. ff.de verbor.obligat. Corneus conſil.6.num.3.volum.4. & hanc opinionem eſſe communem dicit Loaces in repet. d.l. filiusfam, §. diui, nu.44.1.ff.de legat.1. dicit etiam communem Fanus de pign.2.p. princip. in princip. num.6. & teſtatur etiam communem Gratus conſi. 95.num.12. volum.1. vbi dicit, quod ab hac opinione non eſt recedendum in iudicando, & conſulendo per tex. in l.ſi creditor. §.fin. de diſtract. pign.
12 qui tex. loquitur generaliter de hypotheca, & non diſtinguit an ſit neceſſaria ſpecialis, vel generalis, & ſic generaliter debet intelligi. l.1. §.generaliter, ff.de legat. præſtand. l. de precio. de public. & ſic Bart. ibi in d.§. fin. ſumit illum text. quod pactum
13 de non vendendo appoſitum ab eo, qui habet ius in re, impedit venditionem, ſed melius diceret red
14 dit venditionem nullam, vt in textu, ibi: *& certum eſt nullam eſſe venditionem, vt pactioni fietur.* & licet aliqui libri habeant vllam eſſe venditionem, non eſt vera lectura, quia Bar. in l.pen. ff.de pactis. dicit ſe vidiſſe Pandectam Florentinã, vbi legeba-
15 tur, *Nullam.* Vnde cum venditio ſit nulla, non eſt mirum ſi conductor præferatur in re locata non obſtante venditione, quæ nullum operatur effectum contra dictam locationem, cum obligatione, & hypotheca generali bonorum locatorum, quam opinionem dicit etiam communem Gozad. conſil. 24.nu.9.ac conſil.113. nu.7. vbi valde miratur de Doctoribus qui tenent contrarium, quam etiam ſe quitur Couarr. lib.2.var.cap.15.nu.13. & Dueñas regula a 10.num.7. Anto.Gomez. lib.2. variarum, cap.3.num.9. verſic. ex quo infertur, & ſequitur Aluarus Velaſcus conſultatione 76. num.6. vbi reſol-
16 uit, quod ad inducendam talem hypothecam requiritur ſcriptura publica, vt dicit Gutier. lib.2. canonic. cap.8. num.19. Gama. deciſ.243. num.1. vbi dicit eſſe neceſſarium pactum de non alienando cum hypotheca generali, quod reprobat Flores de Mena ibi in addit.245. reſoluens eſſe magis communem opinionem, & in praxi receptam ſufficere generalem hypothecam, vt emptor teneatur ſtare colono; quam opin. ſeq. doct. Greg. in l.19. titu.8.
18 par.5. ver. *dos caſos.* colum.3. in fin. vbi poſtquam refert opinionem contrariam, quod ſit neceſſaria hypotheca ſpecialis, dicit, idem credere nem erſi non ſpecialiter hoc fiat, ſed fiat generalis obligatio bonorum, cum non poſſit aſſignari ratio diuerſitatis inter generalem, & ſpecialem hypothecam. Quam ſententiam nouiſſime ſequitur Sicard. in d.l. empt. num.12. qui refert Bar. dicentem ſic in practica ob-
19 tinuiſſe, quia in obligatione generali, & hypothe-

ca com-

ea comprehenditur ipsa res locata, & dicit quod
est optima causa pro securitate locationis,& nota-
bilis limitatio ad d.l.empt. C.vbi refert octo limi-
20 tationes) quia alias si emptor domus posset expel-
lere conductorem habentem ius anterius, & reale
in domo conducta,inde sequeretur,quod ipse em-
21 ptor successor ipsi venditori haberet plus iuris in
re, quã ipse dominus, quod longe distat a tramite
veritatis, & rationis.l.nemo plus.ff.de regul.iur.&
nostram principalem opinionem sequitur,& defen
dit Roland.consil.6.num.10. volum.1. Guid.Pap.
22 quæst.480.& singul.719. & alios refert, & sequi-
tur Anto.Gabriel.lib.4.communium, titu.de pign.
& hypothe.num.4.& ab ea non esse reced.in iudic.
& consul.tenet Franc.Becius consil.8. volum.7.nu.
5.Barbosa in l.filiusfam.§.fi.nu.3. & 32, cum seqq.
Ioseph. Ludouic. dec.38, Luc.num.3, Sed in quæ-
stione principali contrariam opinionem, immo
23 quod hypotheca specialis sit necessaria,vt emptor
teneatur stare colono, sequitur, & defendit Imola
in l.qui absenti,§.si quis possessionem. ff.de acqui-
renda possessione, & in l.qui Romæ, §.cohæredes,
ff.de verborum obligat.Ias.in l.quoties,num.28.&
29.C.de rei vendic, & dicit communem opin. Loa
ses in d.§.diui. num.442. vbi Ias,num.92, Gutier.
in l.nemo potest, nume.57. & 58. & in lib. canon.
quæst.cap.8.num.30. contra Gregor.& alios,& se-
quitur Rebuf.ad constit.regias.2.par. glos.14. no.
30,Suarez in l.post rem indic.limit.5. num.8.ff.de
re iud.Alexand.in l.si filiusfam.§.si vir in quinquen
niom.ff.solut.matrim. Bertr.consil.109. volum.1.
decis. Neapolit.82. Ferrera cautela 48. Tiraquel.
de retrac.conuen.§.3.glo.1.num.6. & alios refert,
licet non sequatur Ant. Galnes supra, nume.3.pro
qua sententia adducitur text. in l.2.§. quod ait.ff.
de superficiebus, l.1.§.qui nuper per tuum, ff.si a-
24 ger vectigalis,vel emphyteus.pet.& ratio est,quia
per talem hypothecam est quæsitum colono ius in
re locata, à qua non potest expelli per emptorem,
cum prius sit illi obligata, quod ius cum sit in ipsa
specialiter obligata transit contra quemlibet suc-
cessorem, & prosequitur rem penes quemcunque
vadat, non obstante d.l.empt, cuius decisio solum
procedit quando conductor non habet ius reale,
25 sed personale,quod hodie põt contingere, qñ sine
scriptura publica celebratur cõtractus locationis,
vel in tacita reconductione;in ijs.n.casibus cũ per-
sona locatoris sit solum obligata, si ex post facto
domus vendatur, habet emptor virtute venditio-
26 nis ius potentius,& sic non habet necesse stare co
lono, cum prius dominus locauerat, & sic in hoc
sensu est intelligenda d.l.empt, vt tradit Bar.in l.fi-
liofam.§.si vir.ff.sol.matr.Paul.in l. nihil,nu.fin.ff.
de leg.1.Corneus consil.6,vol.4. Soc.consil.17.vo
lum.3.& consi.90.vol.4. Amicis consi.133.& alios
refert Roland.consil,6.num.4.& 5.volum.1.vbi re
fert Bald.in l.si merces,§.rei maior.ff.locati,dicen-
tem,quod colonus, qui habet rem obligatam, pro
locationis obseruatione, potest ipsam rem retine-
27 re, donec locatio durat, & non potest expelli per
emptorem, etiam si illi offeratur interesse, quia li-
cet in obligationibus facti succedat obligatio ad
interesse,& nemo cogatur præcise ad factum,vt su
pra diximus, illud procedit per viã actionis, secus
excipiendo cum hypotheca bonorũ,quia cum con
ductor reperiatur in possessione rei locatæ venditæ,
cogit aduersarium ad patientiam, & ad factum,&
illud dictum Baldi sequitur Soc.d.cons.99. Guido
Pap.suo sing.419. vbi testatur hanc esse commonẽ
opin.quam sequitur Gozad,consil.24. nu.9. Ceph,
cons.552,nu.16.lib.4.sed contrarium,immo quod
conductor solum habet ius retentionis pro interes
se, non vero præcise retentionem pro toto tempo-
re locationis,tenet Bar.nu.2. in d.l.empt. & ibi Sa-
lic.nu.6.Paulus,& Alex.nu.4.in d.l. filiofam.§ fi.&
dicit communem opin.Couarr, lib.2.var.c.15.nu.
28 3.Dueñas reg.230,limit,7.Rol.supra nu.12.Natta
cons,246.nu.3.lib.4.Ant.Gomez,2.tom.variar.ca,
3.nu.9.Ioseph,Ludo, decis.Lucensi 38.nu.6. quam
opinionem sequitur Barbosa in d.l.filio.§.fi.nu.32.
vers,sed prima opinio.Greg,in d.l.19,tit.8.p.5.ver
bo *dos casos*,Gutierrez lib.2.canonic.quæst.c.8.nu.
16, vbi dicit, quod hæc opinio est verior, & rece-
ptior,& quod ab ea non sit recedendum in iudican
do, & consulendo, idem in repetitione legis nemo
potest,num.44.de lega.1. Gomez de Leon.in infor
matione iuris 63,nu,4. Velascus consult.76. nu.5.
Menchaca lib.1.controu. vsufrequens, c.53.nu.9.
& Cacher. decis.156. num.6. pro qua opinione est
tex.in l.Paulus.12.§.fin.ff.quibus mod.pignus, vel
hypotheca soluitur, vbi soluto interesse liberatur
29 hypotheca, vt in tex.ibi: *qui pignoris iure rem prose-
quitur à vendicatione rei eos remouere: si qualiscum-
que possessor offerre debitum velit, nec deberi quam de
iure possessorio, cum ius petitorio renouetur soluto pi-
gnore.* & sic per illum text.& l.dum seruus,ff.de di-
stractione pign. videtur satis vera, & iuridica hæc
opinio.

In qua Doctorum varietate tam in pristina quæ
stione, quam in hac secunda (quæ etiam est com-
30 munis contra cõmunem)dicam libenter quid sen-
tiam,& quid sit tenendum,& practicãdum, & pro
fecto visis,& consideratis rationibus,& fundamen
tis pro vtraque parte adductis,quælibet opinio in
quæstione principali est amplectenda,quia siue in-
tercedat hypotheca specialis,siue generalis pro se-
curitate rei locatæ,non licebit emptori rem locatã
auferre conductori,quia ipse conductor habet ius
reale anterius,& fortius, & sic in concursu obliga-
31 tionũ antiquior præfertur,cum procedant ab eodẽ
fonte; & quemadmodum verus dominus,qui loca
uit fundum,vel domum, non habet facultatem re-
uocandi conductionem nisi in casibus à iure ex-
pressis, ita nec emptor eius successor, & sic in om-
nibus casibus, in quibus vltra obligationem per-
sonalem locatoris, habuerit conductor ius reale,
vel hypothecam specialem ipsius rei locatæ, vel
generalem (prout sæpe contigit) vel sit apposi-
32 tum pactum de non alienando, vel tollendo, vel
non tollendo,eam rem locatam,cum de hoc cele-
bretur contractus publicus coram tabellione, &
testibus, in omnibus his casibus tenetur emptor
33 stare colono, nec satisfaciet soluendo interesse, si
magis illi expediat domum conductam vsque ad
finem locationis retinere,quia per talem contractũ
illud intendunt contrahentes, quorum contractus
ad vnguem est seruandus.l.1.§.si conuenerit.ff.de-
positi,maxime de nostro iure regio,vt probatur in
l.2.

34 l.2.tit.8.p.5.ibi:*otro si decimos, que todos los pleytos, que pusieren entre si los homes sobre los arrendamientos, ò los aloxamientos, que deuen valer, y ser guardados*.l.2.tit.16.lib.5.recop.ibi: *como quiera que vno se quiso obligar, quede obligado*. & latius probatur supra ex rationibus congestis, & traditis per Barth. Soc.cons.90.vol.4.nu.6. & 7.cum melius sit pignori incumbere, quam in personam agere, & quemadmodum actio hypothecaria competeret, contra locatorem similiter & contra singularem successorem.l.emptor.ff.de hæred.vel act.vend.Nec prædictis obstat text.in d.l.Paulus.§.fin.quia ibi offeren-
35 do debitum cessat hypotheca, quia ibi offertur, quod debetur, sed in nostra quæstione offerẽdo debitum vel interesse, non offertur quod debetur, quia per locatorem debetur patientia, vsquequo finiatur tempus locationis, & non interesse pecuniarium, quia nihil de interesse actum est inter partes, & sic emptor offerendo illud non offert, quod est obligatus, & per consequens non liberatur pignus, vel hypotheca, cum ipse conductor vellet potius pignori incumbere, quam in personam agere, & illud non obscure probant verba limitatiua d.l.
36 emptorem.ibi: *nisi ea lege emptum sit*, & l.19.tit.8. p.5.ibi: *pero dos cosas son en que el arendador de la cosa arrendada non podria ser hechado della maguer se vendiese el primero si fizo pleyto con el vendador quando se la vendio que no lo pudiesse hechar della al que la tuuiesse longada fasta quel tiempo que fuesse cumplido al que la logò*. Igitur si pactum inter emptorem, & venditorem illud operatur contra determinationẽ d.l.emptorem.a fortiori pactum inter locatorem, & conductorem, & sic resolutiue dico, solum dictam legem, emptorem, esse practicandam, quando obligatio est personalis, & solum est contracta
37 per priuatam schedulam, vel coram testibus, sine tabellione; in reliquis vero casibus supra adductis, quando est prohibitio de non alienando, vel pactũ de non tollendo rem, durante tempore locationis, vel fuit inducta pro obseruatione locationis, hypotheca specialis, vel generalis, securus permanebit conductor in re locata, licet à vẽditore, vel emptore interesse offeratur, vt exeat domum, quia nullũ interesse potest illi esse maioris æstimationis, quã permanere in re locata, maxime si est officialis, *que*
38 *tiene de tener casa empuesto*, (vt his temporibus est necessarium ad exercendum munus aduocationis in hac ciuitate Toletana) cuius rei commoditas, & vtilitas ad nullum interesse pecuniarium reduci potest, & licet esset reducendum sequẽdo aliã communem opin.illud requiret altiorem indagi-
39 nem, & non tradere paratam executionem, & sic non congruit rationi, nec æquitati, vt conductor recedat a domo, & postea agat ad interesse, quod secus esset, quando in scriptura publica locationis est apposita pœna alternatiue, prout hodie de stylo communi tabellionum fit, dicendo: *que os dare otra casa tal, y tan buena, y en tan buen puesto, ò sino pagare el justo interes*, quia tunc debitoris
40 est electio, & poterit eligere rem locatam, & soluere interesse conductori. Si vero contingat, quod dominus ipsius domus locatæ ante finitum tempus conductionis voluerit eam ad proprium vsum, ex aliqua necessitate illi superueniente (post
41 celebratam locationem,) vt in terminis legis æde. C. locat. l.6.tit.8.par.5. tunc non obstante scriptura cum pacto de non alienando, vel cum hypotheca generali, vel speciali ipsius rei locatæ pro securitate ipsius locationis, adhuc ad propriam domũ reuerti poterit, vt docet Couar.lib.2.variar.ca.15. nu.4.quem sequitur Morla in Empirio iuris.1.par. tit.10.nu.31.Ant.Gomez 2.tom.variar.ca.3.nu.6. Mieres de maioratu.1.p.q.60.no.6.Mocius de cõtract.tit.de locato.§.quomodo finiatur.nu.10.Conanus lib.3.comment.c.11.Barbosa supra num.35. quod venit sublimitandum, si interueniat pactum expressum de non expellendo conductorem, quia tunc etiamsi superueniat aliqua causa, non est loca-
42 tor expellendus, vt tenet Angelus in d.l.filiofamilias.§.fin.quem sequitur Dec.in c.quæ in ecclesiarum, nu.31.de const.& in c pastoralis.nu.1.de appell.& in l.fin.num.3.ff. si cert. petat. ita consuluit Corneus cons.103.nu.17.vol.2. Gratus cons.1.nu. 36.lib.1.Natta cons.25.nu.2.lib.1.Velascus de iure emphyt.q.22.nu.8. Hieronymus Magon.in decis.Lucẽsi 75.nu.2.quem sequitur, & defendit cõtra Couarr. & alios Barbosa supra nu.36. pro qua adducit l.3.§.fin.ff.de act. empt.iuxta l. stipulatus. ff.de vsuris. Si vero contigerit, quod locator do-
43 mus sit persona priuilegiata, vt sunt officiales sanctæ Inquisitionis, & scholastici, & iudices durante officio, Doctores, Aduocati, tunc etiam si dominus vellet reuerti ad domum locatam, in casibus sibi permissis, non est audiendus, quia priuilegiatus cõtra pariter priuilegiatum non gaudet priuilegio.l. verum,§.fin. ff.de minoribus. & melior est semper conditio possidentis. ita Ripa in l.fin.ff.solut.matr. Rebuf.l.quoties, C.de rei vendicat.l.in operis.ff.locati, in authent. habita. priuilegio 7. vbi Bologninus, quos sequitur Morla supra num.26.& sic vidimus practicari quotidie.

Rursus limitatur dicta lex emptorem. quando emptor habuit notitiam rei locatæ pro duobus, vel
44 tribus annis, & nihilominus domum emit, quia in hoc casu venditor non potest expellere colonum: quia solum videtur emisse ius, quod venditor ha-
45 bebat. ita tenet singulariter Berous cons.3. nu.12.
46 & 15.lib.1.Bursat.consi.101.num.5.vol.1.& licet hæc opinio non placeat Barbosæ in l.filio.§.fin.nu. 31.ff.sol.matr.sed eam nouissime defendit, & sequitur Pet.Surd.in decis.264.nu.7.& 265.& ita sentit gl. vnico verbo, in d.l. emptorem. verbo *pacto*. vbi interpretatur etiam tacito, cuius consensus ex dicta scientia colligitur, & vltra Surdũ sequitur hãc opinionem Io.Ceph.cons.718. nu.12. & 13.vol.5. quæ sentẽtia vera, & iuridica est, & pro ea obtinui, cum casus de facto occurreret coram præstantissi-
47 mis iudicibus domini Archiepiscopi Toleti, in causa licẽtiati Ordonez clerici huius ciuitatis, qui post factam locationem per quadriennium, vendit rem locatã, dicens in scriptura vẽditionis, quod si aliqd damnũ vel interesse contigeret ex dicta venditione, quod emptor esset obligatus illud resarcire. Ex quib. verbis colligebatur sciẽtia locationis, & ideo defendi nõ posse, expellere conductorẽ, & in terminis, in quib. dicta lex emptorẽ. est seruãda, cuius doctrina, & conclusio etiã procedit in casu legis, quo-
48 ties, C. de rei vendic. vbi in rę vendita duob. prę fer-

tur

tur secundus, cui prius res tradita est, cui consonat
tex. in l. 50. tit. 5. p. 5. quę decisio limitatur à Docto
rib. ibi, quando secundus emptor habuit scientiam
49 primæ venditionis, quia tunc non habet bonam fi-
dem, & præsumitur esse in dolo, & sic primus em-
ptor, cui res vendita, licet non tradita fuit, est prę-
ferendus, ita Ias. in l. quoties. num. 26. & plures re-
50 fert, & sequitur Couarr. lib. 2. variar. cap. 19. nu. 5.
vbi dicit illud esse admonendum, in specie illius le
gis fraudem ex eo tantum præsumi, quod secũdus
emptor sciuerit rem alteri primo venditam fuisse,
51 vt supra resoluimus in contractu locationis, in qui
bus præter identitatem rationis assimilantur, vt
in l. 1. ff. de loc. & conduct. ita resoluit Cephal. su-
pra, & consil. 718. num. 13. vol. 5. & dicit notabil.
limi. & mente tenendam Palacius Rubeus in repet.
Rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 81. nume. 11. &
Greg. in d. l. 50. glos. magna ad medium. & pro ea
consuluit Roland. consi. 9. nu. 27. lib. 1. & esse com
munem opin. & ab ea non esse recedendum in iudi
cando, & consulendo tenet Anto. Gomez. titu. de
empt. & vend. num. 20. versi. 2. principaliter, & plu-
res refert Ant. Gabr. lib. 3. communium conclus. 2.
num. 30. & sequitur Gutierrez de iuramento con-
firm. 1. par. 31. num. 8. vbi dicit hoc esse in practica
vtilissimum, & quod Aduocati primi emptores be
ne hoc aduertentes, possunt excludere decis. d. l.
quoties, & etiam d. l. empt. quia in vtroq; casu sciẽ
tia primæ venditionis, vel locationis inducit frau-
dem, & dolum, & dicta iura non procedunt, nisi
52 quando contractus celebratur palam, & bona fide.
Sed si non venditur, sed locatio facta sit duob. eius-
dem rei, tunc non procedit dispositio dictæ legis,
quoties, sed primus conductor proferendus erit,
53 text. in l. in operis, ff. locati. ibi: in operis duobus
locatis conuenit priori conductori satisfieri. Et ra-
tio differentiæ est, quia dicta lex, quoties. procedit
propter dominij translationem, quod causatur vir
54 tute traditionis, l. traditionibus. C. de pactis. l. si
tibi. C. de hæreditate, vel actione vendita; quæ ra-
tio cessat in locatione, vbi dominium nunquam
transfertur, neq mutatur, tex. in l. non solet. ff. loca-
ti. ibi, non solet locatio dominium mutare, & sic di
55 ctam legem, quoties, limitant Doctores ibi; maxi-
me Ias. in limitat. 13. nu. 32. Decian. consi. 284. Ce-
phalus consil. 718. num. 35. vol. 5. vbi num. 11. re-
soluit, quod talis locator tenetur pœna falsi, quan-
56 do duobus in solidum campos locauit, & pęna stel
lionatus esse coercendum. l. qui duobus. ff. ad leg.
Cornel. de falsis. ita Cumanus consi. 173. quam opi
nionem tenet Gomezius 2. tom. variarum, ca. 2. nu.
57 10. versi. 2. principaliter, & Couarr. supra d. lib. 2. c.
19. num. 8. vbi limitat, si secundus conductor, cui
prius tradita fuit possessio, non incumbat, quod si
rem ipsam possideat, præferendus erit secundus, vt
58 decisum fuit apud iudices Rotæ in decis. 1. titu. de
locato, in antiquioribus, & in antiquis, 879. Soci.
consil. 29. lib. 4. Alexand. consil. 122. lib. 5. sed in
vtroque casu verior opinio est, saltem in foro sæcu-
lari, quod primus conductor præferatur, licet pos-
sessio secundo de facto tradita sit, vt in d. l. in ope-
ris: quia talis conductor non dicitur possidere pro-
prio nomine, sed nomine ipsius locatoris, vt elegan
59 ter probat lex. 11. titu. 10. par. 7. ibi: *alogando, ò em*
prestando, ò encomendando vn home a otro alguna co-
sa señalada como quier que la tuuiere en alguna destas
maneras se pue de seruir, y aprouechar della, fasta el
tiempo que señalaron, que la tuuiesse: con todo eso el
señorio, ò la possession de la cosa siempre fica en saluo al
señor della, porque a quel, que la tiene por alguna de-
stas razones no la tiene por si, mas en nombre de aquel
que se la dio en euarda, ò al loguero.

Ex quibus verbis claro deducitur, quod condu-
60 ctores res nunquam possident nomine proprio, sed
domini locantis, & per consequens possessio secun
di conductoris nihil operabitur contra primum, &
sic primus conductor in quocumque casu est præfe
rendus, quod in tantum est verum, quod procedit
61 etiam post finitum locationis tempus, nam si domi
nus locauerit rem pro alio tempore, iste primus cõ
ductor offerendo tantum precium, de æquitate prę
ferri debet secundo conductori. text. in l. congruit.
C. de locatione fundorum publicorum. lib. 11. ibi.
62 *conuenit æquitati, vt veteres possessores fundorum pu-*
blicorum nouis conductoribus præferantur, si facta per
alios augmenta suscipiant. Sed illa lex non procedit
in locatione rei particularis factæ à priuato, sed so-
lum in locatione fundorum publicorum, vt con-
stat ex rubro, & nigro dictæ legis, & tituli, & in l. fi.
63 eod. Et sic *en el abasto delas carnicerias, y panade-*
rias, tabernas, abacerias, & similium rerũ, quorum
respublica habet curam, & administrationem, te-
net hanc opinionem Gutierrez lib. 1. pract. quæst.
38. num. 6. & Acebedo in l. 2. tit. 1. lib. 2. nu. 11. lib.
2. recop. & Greg. in l. 5. tit. 29. par. 5. Glossa magna
in medio, & nouissime Lassarte de Alcaualas in ad
64 ditionibus, cap. 18. num. 31. cuius decisio procedit
ex ratione text. in l. cotem ferro. §. fin. ff. de publica-
nis, & vectig. vbi Bald. quæ opinio verissima est, &
tenenda in iudicando, & consulendo, & pro ea vidi
pluries iudicatum, & ita nuper obtinui contra hãc
ciuitatem Toletanam, *en la taberna de san Martin,*
y en el meson de la fruta, a donde se representan las co-
medias. In quibus causis conductor antiquus obtu-
lit idem precium, quod secundus conductor obtu-
65 lerat *de vltimo remate*, & defendimus esse præfe-
rendum, quia illa iura non procedunt de iure, sed
de æquitate, vt dixit illa lex ibi, *congruit æquitati*,
quam iudex semper præ oculis habere deberet, l.
66 placuit. C. de iudicijs. l. quod si Ephesi. §. fi. ff. de eo
quod certo loco. & quod reipublicæ non nocet, &
antiquo conductori prodest, non est auferendum,
l. 2. §. item Varus, ff. de aqua pluu. ar. quidquid con
trarium nouiter defendat Bobadilla meritissimus
67 fisci patronus in sua politica. 2. par. lib. 3. cap. 4. nu
me. 21. Quæ opinio potest etiam practicari in re-
bus ecclesiæ, quia semper eius administratores præ
68 oculis æquitatem habere debent: maxime cum il-
la nullum damnum patiatur ex eo quod primus cõ
ductor præferatur secũdo pro eodem precio: quod
tenet Rebuf. in compendio de alienatione rerum
ecclesiæ, num. 61. in fin. vbi resoluit, quod ita per
69 Arestum fuit iudicatum 26. de Marzo anno 1528.
ex traditis per Bart. per illum tex. in l. 1. C. de meta-
lar. lib. 11. & Romanum consil. 22. num. 5. vbi ad-
ducit plures casus similes, qui fundantur ex illa æ-
quitate. idemque tenet Barbosa in conductore re-
rum ecclesiarum in d. l. filiofamilias, §. fin. num. 41.
in 2. tom.

in 2.tom.ff.solu.matrim. Pro qua opinione est tex.
de iure canonico, in cap. ad aures, de re.eccles. non
alien. vbi antiquus conductor pro eodem precio
præfertur secundo, & ita fuit iudicatum in prima
instantia in magna curia consilij Neapolitani, vt
tradit Vincentius de Franchis decis.406. in princ.
licet in fine dicat, quod in gradu supplicationis
fuit illa lis transactione decisa, & sic in ecclesia de-
bet habere lucum dicta les, congruit, & licer in ec-
clesia cesset ratio d.l.legis cotem ferro, §.fi. vbi cō
ductor antiquus in rebus publicis compellitur red
ditus fiscales reconducere, quando pro futuro tem
pore non reperitur alius nouus conductor, tamen
æquitas dictæ legis congruit, & eius rationis con-
gruentia semper militat, & in republica, fisco, & ec
clesia debet practicari, cum valeat argumentum de
70 republica ad ecclesiam, l.fin.C.de sacrosan.eccles.
Neque in hoc solum conductor rerum fiscalium, &
reipublicæ est priuilegiatus, quia ob eius fauorem
est etiam constitutum non posse espelli ab empto-
71 re in terminis d.l.Emptorem, C.de locato, vt insi-
nuant verba legis fin.ff.de iure fisci, ibi: *Papinianus,*
72 *& Messius nouam sententiam induxerunt, quia sub co
lono erant prædia, iniquum esse ei fructus auferri vni-
uersos, sed colonum quidem percipere eos debere, em-
ptorem vero pensionem eius anni accepturum, ne fiscus
colono teneretur, quod ei frui non licuisset.* Ex qua lege
73 dict.l.emptorem, glo.& Bald.ibi. Imola in d.l.si fi-
liusfamilias, §.si vir in quinquenniū.nu.8. Rom.nu
me.12. Alex. num.5. Guido Pap.decis.8. num.5.in
limit.4. vbi dicit hoc esse speciale in fiscu, & pro
hac opinione consuluit Curt.sen. cons.10. num.1.
74 Loaces in d.l.si filius familias, §.diui, nu.441.ff.de
legat.1.quos, & alios sequitur Dueñas in reg. 241.
limit.8. Pinel.in l.1.3.parte, de bon.mater. nu.68.
Couarr.lib.2.variar.cap.15.num.5. Grego.in l.19.
tit.8.p.5.verbo, *dos casos*, & Barbosa supra num.38.
vbi agit de intellectu & ratione d.l.fin. de iure fi-
sci, & Pinel. supra dicit vltra scribentes, quia ex eo
procedit, quoniam transfertur ius in re in eum,
qui conducit à fisco, vt in l.1. iuxta glos. ff.de loco
publico fruendo, quæ ratio cessat in alio conducto
re, & sic cessat ratio d.l.emptorem. secundum doc.
in d.l.filiofamilias, §. si vir in quinquennium. sed
profecto ille intellectus neç in se verus est, nec fun-
damentum illius probatur de iure, videlicet quod
in conductore à fisco transfertur ius in re, magis
quam in conductore à priuato, nec d.l.1. illud pro-
bat, & sic Barbosa supra increpat dictum intelle-
ctum, & assignat aliam rationem ad d.l.fin. vt pro-
cedat fauore fisci, ne teneatur de euictione locatio
nis, & ad soluendum interesse, & hoc esse peculia-
re fisci priuilegium, probat textus vbi glossa verbo
prima, in l.cognouimus, 3. C.de mancip. & colon.
lib.11.& pro priuil. fis. illud refert Marcus Anto. in
tract. de priuileg. fisc.lib.6. num.33.& num.40. &
probatur, quia leges debent intelligi secundum ru
bricam sub qua situantur, vt in l.imperatores, 19.
75 ff.de in diem addictio. in fine, ibi, & credo sensisse
principem de empti, & venditi actione. quem texe.
pro hac conclus. allegat Paul.nu.4. in l.1.ff.si cert.
pet. Ias.in rubr.instit.de actio. Vnde cum illa lex fi.
sit sub titulo de priuilegijs fisci, clare colligitur,
quod illius decisio sit peculiaris & priuilegiata, &
ratio hujus priuilegij est ne fiscus ad interesse co-
lono teneretur, vt satis denotant verba dictæ legis
ibi: *ne fiscus colono teneretur, quod ei frui non licuisset,*
idemque dicendum est in colono ecclesiæ iuxta æ-
quiparationē d.l.fi.C.de sacros. eccl. vt tenet Due-
ñas supra, & Rom.in d.l.fi.de priuil.fisci, num.13.
Gratus consil.95.num.23.lib.1. Cephal.consi.255.
num.46.lib.2.& hanc esse communem opinionem
testatur Suarez in suis communibus, verbo, condu-
cti, & Pinell.in d.l.1.3.par. num.68. & Velascus de
77 iure emphyt.q.29.& consul.40.

Sed contrariam opinionem, immo quod dicta
lex, emptorem. non habeat locum in conductore
ecclesiæ, defendit Alexan.num.5.in d.§ fin. Greg.in
l.19.titu.8.par.5. verbo *dos casos*. Gama.decis.297.
nume.2. Caldas de renouatione emphy. quæst.15.
num.34.quos sequitur Barbosa supra num.13.quia
priuilegium fisco concessum non extenditur ad ec-
78 clesiam, & sic regulæ standum est, l. ab ea parte.
ff.de probationibus, & sic colonus ecclesiæ, & colo
nus ciuitatis expelli potest ab emptore, & si colo-
nus ciuitatis fuerit expulsus à re conducta, & do-
minus agat ex contractu locationis, obstat illi exce
79 ptio, quod contractus non fuit seruatus, qui cum
esset vltro citroque obligatorius, nemó potest age
re pro parte sua, nisi prius constet adimpleuisse il-
80 lud, ad quod fuit obligatus, tex. celebris in l.Iulia-
nus, §.offetri.ff.de actio. empti, & ita in simili casu
consuluit Rolan.consil.6.volum.1.num.18.& 53.
& 28.& vltra cum Burs.consil.101.num.15. vol.1.
vbi dicit quod in quacunque obligatione vbi est
dare, & accipere, quod ille qui vult sibi impleri, de-
beat ipse prius pro sua parte adimplere, ita Aret.
consil.7.num.2. Aymon consi.151.num.10. & 192.
81 num.15. quia illa exceptio, non adimpleuisti pro
parte tua, nunquam censetur sublata. ita Corneus
consil.29.nu.1. volum.3. Horat.Mandus. in addit.
ad Rom.consil.244.num.5. Neuiz.consil.50. nu.5.
Moedanus decis.218.titu.de pact. & Fabius Turr.
consil.74.num.25.vol.1. quæ opinio communis est
apud omnes secundum Menoch. consil.1. nu.364.
& consil.55.nu.2.lib.1.& 15. non citatis. idem te-
net Parlad.lib.2. rerum quotidia. cap. fin. 5. par. §.
11.num.25. vbi dicit quod nunquam censentur ex-
plosæ illæ exceptiones, quæ ex propria natura con-
82 tractus veniunt, quia ipsi obligationi insunt, quæ
exceptio etiam si a parte non opponatur, poterit iu
dex ex officio illam admittere, si illi constiterit ex
actis processus, quod ex parte agentis contractus
83 non est adimpletus, vt docet Roland. supra d.con-
sil.53.num.32.volum.1.& Gratian. regula.438.nu
me.8.& ita nuper iudicatum fuit pro hac opinione
contra dominum doctorem Petrum de Carauajal
Decanum huius almæ ecclesiæ Toletanæ, tanquam
præpositum fabricæ ipsius, qui vendit fundum cui
84 dam Eugenio Montero pro certo precio, & libe-
rum ab omni censu, super quo constabat, quod e-
rant aliqui census redimibiles constituti, & pete-
batur, vt faceret scripturam, vt virture ipsius age-
retur pro precio ad tempus conuentum, ipse vero
& eius aduocatus intendebant venditionem esse
85 nullam ex l.63. tit.5.par.5. non tamen opposuit,
quod contractus non erat adimpletus ex parte fa-
bricæ ecclesiæ, & tandem iudicaui tanquam socius
præto-

prætorius huius ciuitatis,simul cum eo non teneri dictum Eugenium Montero adimplere contractum ex parte sua, nisi prius res vendita libera tradatur, quia illa exceptio inest in ipso contractu, & venit ex natura illius,licet non sit opposita,nec illa lex Partitæ annullat venditionem in hoc casu nisi in eo specialiter, quando seruitus perpetua est constituta super re vendita, vel census emphyteuticus,
86 qui vocatur perpetuus . ita illam legem intelligit Gutierrez lib.2.practic. quæst.189.num.3.Olano litera V. num.3.Padilla in l.2.num.14.C.de seruit. quod fuit de mente Baldi in l.ex ijs prædijs.(per ipsum textum) de euictionibus,qui intellectus verissimus est, & pluries ita consului, & patrocinium dedi, quæ omnia sunt in vsu quotidiano valde visitata,& de facto sæpe cōtingentia, & sic menti sunt tenenda,quia alibi sic congesta non reperies, & idcirco vltra consuetum ordinem calamo non pepercimus.

SVMMARIVM.

1 *§.Sed naturalia,instituta, de iure naturali,declaratur.*
2 *Lex 2.tit.19.par.4.explicatur.*
3 *Lex fin.§. ipsum autem. C.de bonis quæ lib. declaratur.*
4 *Alimenta sunt debita de iure naturali.*
5 *Alimenta filiorum semper reseruantur in facultatibus ad faciendam maioriam in filio maiori.*
6 *Ius naturale lege positiua tolli non potest.*
7 *Pater non potest disponere in suo testamento quod filij spurij non alantur.*
8 *Filius quomodocunque conceptus à patre est alendus de æquitate canonica.*
9 *Aequitas canonica in vtroque foro est seruanda circa præstationem alimentorum.*
10 *Constitutio Pij Quinti aduersus spurios, vt non sint alendi nunquam fuit seruata tanquam rigorosa,& contra ius naturale.*
11 *Contraria opinio in quæstione principali defenditur à Menchacha,& reprobatur per auctorem.*
12 *Alimenta solum debentur filijs qui victum quærere non possunt.*
13 *c.Ius naturale,1.distin.declaratur.*
14 *Educatio solum intelligitur de filijs paruulis secundum Menchacha.*
15 *Necessitas alendi filios descendit à iure positiuo.*
16 *Lex 10.Tauri declaratur,& ponderatur.*
17 *Ius alimentorum limitat lex Tauri vsque ad quintum bonorum.*
18 *Opinio Tellij Fez reprobatur.*
19 *Alimenta ex causa tolluntur, & filius exhæredatur.*
20 *Alimenta non debentur filio quando aliunde habet vnde viuere possit.*
21 *Opinio Tellij Fez est falsa asserentis alimenta non esse de iure naturali debita.*
22 *Obligatio alimentorum oritur ex iure naturali, quota vero descendit à iure positiuo.*
23 *Lex 10.Tauri procedit respectu alimentorum, non vero respectu obligationis.*
24 *Alimenta vltra quintum sunt decernenda filio spurio, quando pater non habet filios legitimos,& quintum filio spurio non sufficit.*
25 *Filio spurio si relinquatur quintum summa quantitatis potest reduci ad alimenta necessaria.*
26 *Obligatio alendi non est quota bonorum.*
27 *Lex non potest tollere obligationem naturalem alendi filios.*
28 *Locus Ciceronis,& Plinij traditur ad probandam principalem conclusionem.*
29 *Lex 7.titu.1.p.2.declaratur & adducitur pro prima opinione.*
30 *Verba Senechæ adducuntur pro prima opinione, vt alimenta debeantur de iure naturali.*
31 *Ius naturale respectu alimentorum non facit differentiam inter filios legitimos,& spurios.*
32 *§.1.inst.de iure naturali nouiter declaratur.*
33 *Lex positiua ad conseruanda iuris naturalis præcepta potest filus alimenta denegare.*
34 *Filius potest exheredari, & alimentis priuari si fuerit patri ingratus.*
35 *Ex quibus causis potest filius exhæredari potest & alimentis priuari.*
36 *Authen.de nuptijs,§.optime.col.4.declaratur.*
37 *Filius ingratus dicitur violator legis naturæ.*
38 *Frustra implorat legis auxilium, qui committit in legem.*
39 *Alimenta qua ratione de iure ciuili fuerunt denegata filijs spurijs.*
40 *Auth.ex complexu,C.de incestis nuptijs,declaratur.*
41 *Lex 10.tit.13.p.6.declaratur.*
42 *Lex ciuilis non dabat patrem certum filio spurio,& sic non obligabat illum ad alimenta præstanda.*
43 *Vulgo quæsitus dicitur ille cui populus est pater.*
44 El espurio non se puede llamar hijo respetto de su padre de iure ciuili.
45 *Deficiente subiecto paternitatis, deficit subiectum filiationis.*
46 *Ius canonicum non denegat alimenta filijs spurijs.*
47 *Filius spurius non dicitur de familia patris.*
48 *Filius spurius non portat arma, nec insignia paterna.*
49 *Alimenta sunt filijs etiam spurijs præstanda constito prius de filiatione.*
50 *Alimenta sunt præstanda vxori litiganti cum marito & monacho contra monasterium.*
51 *Casus de facto narratur circa validitatem matrimonij contracti coram Abbate Sancti Benedicti oppidi de Madrid.*
52 *Doctor Ascensius Lopez fuit nostris temporibus præstantissimus aduocatus in curia de Madrid.*
53 *Beneficia ecclesiastica pluribus modis considerantur, & dicuntur maiora,& minora.*
54 *Beneficia maiora, quæ dicantur in iure,traditur.*
55 *Abbatia dicitur beneficium maius.*
56 *Cura animarum dupliciter potest considerari.*
57 *Parochus dicitur etiam rector, pastor, vicarius,& beneficiatus.*
58 *Abbas virtualiter habet curam animarum.*
59 *Episcopus dicitur verus parochus.*
60 *Verba bullæ vnionis referuntur.*
61 *Verbum licet, non inducit præcisam necessitatem, sed sumitur pro libero arbitrio.*
62 *Cura animarum non potest esse penes vicarium ad nutum amouibilem.*
63 *Iurisdictio est iudicis dandi licentia.*
64 *Qui habet mandatam iurisdictionem nihil proprium habet.*

65 Nemo plus iuris in alium transferre potest, quam ipse habeat.

66 Cura animarum residet in vicarijs perpetuis, qui habent collationem, non vero si sint ad nutum amouibiles.

67 Cap. 1. de Capellis monachorum declaratur.

68 Constitutio Synodalis declaratur.

69 Cap. extirpandæ, §. qui vero, de preb. declaratur.

70 Cap. 7. sess. 7. Concilij Trident. declaratur.

71 Beneficia curata annexa monasterijs debent seruiri per vicarios perpetuos.

72 Cura animarum residet in priore monasterij.

73 Cura animarum est penes priorem, siue vicaria sit perpetua vel amouibilis.

74 Vna sponsa non potest vno tempore habere duos sponsos.

75 Ecclesia non potest habere duo capita, quia esset monstruosum.

76 Abbatia est dignitas.

77 Abbatia æquiparatur Episcopatui, & Archiepiscopatui.

78 Abbatia est beneficium curatum, & sic incompatibile cum alio.

79 Abbas idem est quod Papa mutat ab. in p.

80 Abbas est nomen Hebraicum.

81 Ecclesia vnita monasterio pleno iure quæ dicatur, & quis sit proprius parochus.

82 Ecclesia dicitur vnita pleno iure quando prælatus habet omnimodam iurisdictionem excluso Episcopo.

83 Quando Ecclesia est vnita pleno iure potest Abbas per se vel per alium deseruire beneficio.

84 Ecclesia vnita mensæ capitulari quæ dicatur, & in quibus resident cura animarum.

85 Verba Ancharani referuntur pro confirmatione quæstionis.

86 Curam animarum consequitur prælatus eo ipso quod consequitur prælaturam.

87 Cura animarum spectat ad prælatum religiosum, quando Ecclesia est vnita ad mensam.

88 Abbas potest exercere iurisdictionem per se, vel per Vicarium.

89 Abbas habet iurisdictionem in actu, & exercitio.

90 Abbatissa habet iurisdictionem in habitu.

91 Abbatissa est incapax spiritualium.

92 Vnio beneficij probatur ex cursu quadraginta annorum cum titulo.

93 Matrimonium est validum quando contrahitur coram parocho qui solum habet iurisdictionem in habitu.

94 Matrimonium contractum coram parocho excommunicato, vel suspenso, vel non sacerdote est validum.

95 Cap. 1. sess. 24. Concilij Tridentini declaratur.

96 Concilium Tridentinum non requirit iurisdictionem in actu ad validitatem matrimonij.

97 Parochus habens iurisdictionem in actu potest dare licentiam monacho ad administranda sacramenta.

98 Licentia administrandi sacramenta spectat ad iurisdictionem, non vero ad ordinem.

99 Cap. fin. de institutionibus declaratur.

100 Distinctio personalis debet esse inter dantem, & recipientem.

101 Indulta fauore alicuius non debent in eius odium retorqueri.

102 Iurisdictio administrandi sacramenta præscribi potest in aliena parochia per quadraginta annorum.

103 Abbas potest præscribere contra Episcopum cognitionem causarum matrimonialium.

104 Vnio præsumitur solemniter facta transactis quadraginta annis.

105 Possessio prioris continuatur in Abbate eius successore.

106 Successor iudicatur vna eademque persona cum suo prædecessore.

107 Communis error cum titulo colorato facit valere acta gesta per non parochum.

108 Matrimonium contractum coram parocho positiuo est validum si habeat titulum coloratum.

109 Lex, Barbarius Philippus, ff. de officio præsidis, declaratur, & procedit in vnico actu possessionis.

110 Absolutio sacramentalis est valida facta ab eo qui communiter reputabatur parochus.

111 Iudicandum est in dubio pro matrimonio.

112 Lex si instituta. §. de in officioso, ff. de inoffic. testam. declaratur, & nu. 128.

113 Cap. 20. sess. 24. Concilij Tridentini declaratur, & num. 131.

114 Alimenta, & litis expensas tenetur ministrare diues pauperi litiganti si haberet præsumptionem iustitiæ in causa principali.

115 Alimenta sunt præstanda vxori litiganti cum marito super validatione matrimonij.

116 Præsumptiones iuris sunt liquidissimæ probationes.

117 Litis expensæ sunt præstandæ quando est aliqua non leuis præsumptio pro iure actoris.

118 Pauper litigans cum diuite est alendus si habeat pro se præsumptionem iustitiæ.

119 Maritus tenetur alere vxorem etiam si matrimonium sit absque dote.

120 Summarie est cognoscendum de paupertate ad assignanda alimenta, vel expensas litis.

121 Vnus testis sufficit pro iustitia pauperis ad præstationem alimentorum dum lis agitatur.

122 Testificatio vnius testis non solum est præsumptio, sed semiplena probatio.

123 Vxor etsi aliunde habeat vnde viuere possit, potest petere alimenta, & litis expensas.

124 Alimenta sunt præstanda mulieri litiganti cum marito, siue sit actor, siue reus.

125 Malitijs hominum est obuiandum.

126 Alimenta sunt decernenda filio tam in prima quam in secunda instantia.

127 Lex, si institutor. §. de inofficioso. ff. de inoffic. testam. declaratur, & eius practica traditur.

128 Practica, quæ est tenenda circa præstationem alimentorum, & expensarum litium traditur, & quid fuit iudicatum.

129 Expensæ litis quando sunt præstandæ.

130 Cap. 20. sess. 24. Concilij Tridentini declaratur.

131 Sponsus non tenetur sponsæ alimenta præstare, nec expensas litis, nisi concurrant requisita Concilij in c. 20. sess. 24.

132 Correctio legum est vitanda, & iura iuribus concordanda.

133 Lex, si quando. C. de inofficioso testam. ponderatur.

134 Non est assignandus talis intellectus qui possit à sapientibus reprehendi.

135 *Decisio causæ principalis & alimẽtorum traditur in quæstione proposita.*
136 *Iudices consilij illustrissimi Archiepiscopi Toleti sunt valde integerrimi, quos nemo prece vel precio flectere valet.*

QVÆSTIO DCCLVII.

Vtrum necessitas alimentandi filios tolli possit per legem, communis contra communem, & quid iure regio.

HVIVS difficillimæ quæstionis resolutio ab ea iuris conclusione dependet, an de iure naturali alimenta filijs debeantur, vel instinctu naturæ: quia si de iure natu
rali sunt debita, inde euidenter sequitur, legem positiuam non posse alimenta denegare, quia ciuilis ratio naturalia iura corrumpere non potest. §.
1 sed naturalia. inst. de iure naturali. & partem affirmatiuam videtur probare expresse text. in l. si quis a liberis, in princ. & in §. si mater, ff. de libet. agnos. ibi: *parentes quamuis ali a filio iure naturali debeant.* §. 1. instit. de iure nato. ibi: *liberorum procreatio & educatio.* l. 1. §. ius naturale, ff. de iustit. & iure, cap. ius naturale. 1. dist. ibi: *hinc descendit liberorum procreatio ac educatio.* lex 2. tit 19. par. 4. ibi: *claras ra-*
2 *ciones y manifiestas son porque los padres y las madres son tenudos de criar a sus hijos. La vna es el mouimiento natural criandolos, e dandolos de comer*, & in l. 1. eodem titu. ibi: *piedad, y dendo natural deue mouer a los padres para criar a los hijos.* lex 2. tit. 7. par. 2. l. scripto, ff. vnde liberi, l. eas deligationes, ff. de cap. diminut. & sic bene sequitur, quod cum alimenta sint de iure naturali debita, qood lege ciuili positiua adimi non possunt ex dicto §. sed naturalia. l. ius sanguinis, de regu. iuris. l. ius ac nat. ff. de pactis. l.
3 cum ratio. ff. de bonis damnatorum. l. fin. §. ipsum autem, C. de bonis quæ liber. ibi, *non propter hereditatem, sed propter ipsam naturam, cuius hoc am*
4 plius C. de fideicommis. ibi: *debitum naturale percepit* lex, ita Bald. sequitur in quæstione proposita nostram opinionem in l. ius naturale, ff. de iustitia, & iure, & esse communem opinionem resoluit Hieronymus Chucalon in additionibus ad Decium, in dicta l. iura sanguinis, verbo contrarium, tamen Alciatus de præsumptionibus, regula 1. præsumptione 8. dicit etiam communem Ioannes Garcia de expensis, cap. 3. num. 6. Rojas in epitome succes. cap. 12. nume. 4. & hanc dicit omnium receptissimam sententiam Spino in Speculo testamentorum, glos. 16. num. 98. seruantes in l. 10. Tauri, nume. 1. & 10. Bernard. Diaz regula 143. vbi Salcedo, Couarruuias in 4. de sp. 2. par. cap. 8. §. 6. num. 4. & 5. Didacus Perez in l. 1. titu. 2. lib. 5. ordinam. pag. 129. & hanc esse receptissimam sententiam tenet Molina libro 2. de Hispanorum primogenijs, cap. 1. nume. 14. & ita communiter esse receptum affirmat Suarez in l. quoniam in prioribus, limitatio. 2. a nu. 1. vsque ad fin. C. de inoffic. quam sequitur Gutierrez libro 13. practicarum quæst. 82. nume. 12. & hanc appellat magis communem opinionem Mãtica de coniect. vltimarum voluntatum, lib. 12. tit. 22. nu.
41. & 43. Greg. in l. 32. tit. 9. p. 6. glo. magna in princip. Ant. Gomez. in l. 40. Tauri nu. 57. vbi ait nu. 15. quod ex hac ratione procedit, quod in facultate cõcessa à Rege parentibus ad fundandum maiora-
5 tum in aliquo filio semper reseruantur alimenta reliquis, cum illa obligatio descendat a iure naturali, quod ius lege positiua tolli non potest, & nostram opinionem sequitur nouissime Petrus Surdus
6 de alimentis, tit. 8. priuilegio 85. nu. 8. Lara de alimentis, in §. idem rescripsit. & pro hac opinione cõsuluit Bal. consi. 103. nu. 3. vol. 5. & in l. 10. quod pauperibus, nu. fin. C. de episcop. & cler. vbi ex hac ratione defendit, quod non potest pater disponere in suo testamento, quod filij spurij non alantur qui de
7 iure naturali, & inspecta æquitate canonica sunt alendi. c. cum haberet. 5. de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium. ita Greg. in l. 5. tit. 19. p. 4. verbo, quæ sub. idemque tenet Dinus consi. 17. Iason consi. 27. nu. 13. volum. 1. Graue. cõs. 219. num. 7. Palæot. de nothis, & spurijs, c. 47. nu. 6. Rolandus consi. 54. nu. 68. vol. 2. Abb. in c. fin. num. 22. de consuetud. vbi Rochus dicit neminem ab hac opinione discrepare, & in omnibus filijs, & incestuosis illud procedere affirmat Barbosa in l. 1. 4. p. nu. 64. ff. soluto matrimonio. Duenas regul. 367.
8 Rojas de succession. ab int. c. 21. nu. 2. quæ conclusio obtinet in vtroque foro cum iuri naturali inni-
9 tatur, vt optime tradit Fortunius Garcia de vltimo fine, a nu. 109. Roland. consi. 85. nu. 7. lib. 3. Couarr. de sp. 2. p. c. 7. §. 6. nu. 6. Matienço in lib. 8. ti. 8. gl. 1. num. 3. lib. 5. recopilationum, quæ opinio procedit non obstante rigorosa constitutione Pij Quinti aduersus spurios clericorum. ita Nau. de spol. clericorum, cap. fin. num. 9. Rota decisione 214. in 2.
10 nouissimarum, Barbosa supra nume. 65. Spino in speculo testamentorũ gl. 16. nu. 12. & 13. & nu. 98.

Sed his non obstantibus contrariam opinionem
11 conatur defendere Menchaca lib. 1. de successionũ creatione 1. p. §. 20. num. 311. vbi postquam refert duas communes opiniones in quæstione proposita, hanc vltimam amplectitur ex ea ratione, quia solum ius naturale obligat parentes ad præstationem alimentorum, quando liberi sunt eius ætatis,
12 vt victum sibi quærere nequeant: secus vero regulariter, & indistincte, quod intendit comprobare ex verbis ab eo ponderatis d. c. ius naturale, 1. dist.
13 ibi: *puerorum educatio*, qui ita appellantur vsque ad annos quatuordecim, l. fin. §. vbi autem, C. de bonis quæ lib. & sic educatio proprie intelligitur de filijs paruulis, non vero de omnibus, & comprobat exẽ-
14 plo omnium animantium, qui filios educant vsque quo fiot eius ætatis vt per se viuere possint, & victũ quærere. Pro qua opinione quod valeat lex vel statutum minuens vel tollens in totum ius alimentorum, allegat Decium in d. l. iura sanguinis. cum illa necessitas descendat a iure positiuo, & non de iure
15 naturali, & sic cum causa, & sine causa põt illud lex positiua constituere. & hanc opinionem dicit Menchaca probari euidentius de iure regio ex l. 2. & 4. ti. 1. lib. 5. ordinament. quæ leges illud non probãt, & perperã allegãtur pro cõfirmatione illius opinionis, quã clarius videtur probare lex 10. Tauri, quæ
16 est lex 8. ti. 8. li. 5. reco. ibi: *Mãdamos que en caso que el padre o la madre seã obligados a dar alimẽtos alguno*

de ſus hijos illegitimos en ſu vida e nel tiempo de ſu
muerte, que por virtud de la dicha obligation no pue-
da mandar le mas de la quinta parte de ſus bienes,
17 ecce vbi lex limitat ius alimentorum filijs illegiti
mis vſque ad quintam partem bonorum, & ſic be-
ne ſequitur alimenta non eſſe de iure naturali de-
bita, quia alias lex poſitiua non poſſet in totum vel
in parte alimenta tollere, vel taxare, ſi filius vbe-
rioribus, & maioribus alimentis indigeat, & ſic
per illam legem 10. ibi num. 4. tenet intrepide Tel
18 lus Ferz. alimenta de iure naturali non eſſe debita,
nam quod dicitur, quod de iure naturali eſt alere
liberos, intelligitur de inſtinctu naturæ: & per con-
ſequens lege vel ſtatuto poſſe fieri, quod alimenta
filio non præſtentur, vt in regno Aragonum ſerua-
tur, vt refert Sarmento li. 2. ſelectarum, c. 14. nu. 6.
vbi refert ex Iſidoro in c. erit autem lex. §. ideo, 4. di
ſtinct. quod cum leges inſtitutæ ſunt, non erit libe-
rum iudicare de ipſis, ſed oportebit iudicare ſecun
dum ipſas, & ſic vidimus quod ex cauſa tolluntur
19 alimenta ex legis diſpoſitione, vt in auth. vt cum
de appellat. cogno. §. aliud quoque capitulum. ver-
ſic. cauſas. col. 8. glo. in cap. Quintanallis. de iureiu
rand. & ceſſat cauſa alimentandi ſi filius habeat vn
20 de viuere poſſit, vt in d. l. ſi quis à liberis, quam opi
nionem in legitima, & in alimentis dicit commu-
nem Alexand. in l. quod de bonis, §. fin. num. 3. ff. ad
leg. Falcid. Deci, in d. l. iura ſanguinis, num. 3. &
conſil. 19. num. 5. & hanc dicit eſſe magis commu-
nem opinionem Mantica de coniec. vlt. vol. lib. 10.
tit. 2. num. 44.

Sed his non obſtantibus prima opinio verior, &
receptior eſt, & contraria falſa, vt aduerſus prædi-
ctos defendit Gutierrez lib. 3. practic. quæſt. 8. nu-
21 me. 14. & 15. vbi reprobat opinionem Telli Fernã
dez, cuius opinio reſpectu quotæ alimentorum po-
reſt procedere, nõ vero reſpectu obligationis, quia
ipſa deſcendit à iure naturali, quota vero, & quan-
titas neceſſaria, quæ vnicuique filiorum eſt aſſignã
22 da, eſt de iure poſitiuo, & ſic d. l. 10. Tauri reducit
alimenta filiorum ſpuriorum ad quintum bono-
rum, quæ eſt quædam taxatio politica, non tamen
23 probat, nec ſupponit, quod obligatio primæua a-
lendi deſcendat de iure poſitiuo, & ſic vltra quin-
tum filijs legitimis exiſtentibus non tenetur pater
maiora alimenta deſignare, neque iudex ad id pa-
24 trem compellere poterit. Si vero filij legitimi de-
ficiant, de quorum præiudicio agitur, ſi vltra quin-
tum filius illegitimus indigeat alimentis, illi ſunt
25 præſtanda à iudice vt ex fundamentis pro prima
opinione adductis clare colligitur, vt late dicemus
in quæſt. 787. & ſic e conuerſo ſi filio ſpurio relin-
quatur quintum ſummæ quantitatis, & valoris,
quod excedit metam alimentorum, illud quod ex-
26 cedit, debet de quinto deduci, vt ſolum conſequa-
tur quod ſufficiat pro alimentis. ita Caſtillo, in d.
l. 10. Tauri, vbi Tellus num. 9. Molina cap. 15. num.
54. Aceb. in l. 8. text. 8. num. 10. lib. 5. recop. Afflict.
deciſ. 99. quod verum exiſtimo contra Couarr. in
4. 2. par. cap. 8. §. 6. num. 8. & Rub. in c. per veſtras,
3. notabil. §. 23. & 24 & Gomezium in d. l. 10. quia
obligatio alendi non eſt quota bonorum, nec l. 10.
illud intendit, ſed ſolum quod non ſit capax vltra
quintum pro alimentis, ſi vero quintum excedat
27 modum alimentorum, non intendit lex illud aſſi-
gnare, ſed ſolum præcepto iuri naturalis ſatisface-
re, vnde bene ſequitur in quæſtione propoſita,
quod cum alimenta ſint de iure naturali debita,
quod nec pater, nec lex tollere poteſt, vt inquit
28 Cicero lib. 3. de finibus, ibi; *A natura ipſa im-*
pellimur, vt eos quos genuimus, nutriamus, & ame-
mus, & ſic cuncta animalia ſtatim cum naſcuntur
maxima præſidia, plurima ornamenta quibus coope-
riantur, natura tribuit & victum ſibi ipſis non alieno
auxilio ſtatim quærentes: at homines his omnibus
nudi, & deſtituti in æuum prodeunt, ita vt niſi alie-
no præſidio fruantur, vitam ſeruare non poſſent.
quod eleganter docet Plinius libro ſeptimo, de na
turali hiſtoria, ibi: *Vnum animantium cunctorum*
alienis natura bellat opibus, ceteris varia tegumenta
tribuit teſtas, cortices, coria, ſpinas, pilos, plumas,
pennas, ſquamas, vellera, truncu, etiam arbori, quam
cortice interdum gemino a frigoribus & calore tuta
eſt: nudus naſcitur homo manibus, pedibuſque deuin-
ctus flens. Quæ omnia tanquam ſingularia Hiſpano
29 ſermone recitantur in l. ſeptima, titu. primo, parte
ſecunda, ibi: *Todas las coſas que ſon viuas traen*
conſigo todo lo que naturalmente an meneſter, que no
conuiene que otro ſe lo acarce de otra parte, por que
ſi ſon de veſtir ellas ſon veſtidas de ſuyo, las vnas
dependen de las otras, de cabellos, otras de cueros,
otras de ſcumas, otras de conchas, cadauna dellas
ſegun ſu natura, porque no han meneſter que texan
para hacer veſtidos. Otro ſi para defenderſe, las
vnas truen picos, otras dientes, otras cuernos, o a-
guijones, o eſpinas. Otro ſi lo que comen, y beben
cadanno lo ſulla ſegun que lees meneſter de guiſa que
no ande a buſcar quien ſe lo adobe, ni lo ha de com-
prar, ni yr a labrar por ello, mas el ombre de todo
eſto no ha nada para ſi, mas ha meneſter ayuda de
muchos que le buſquen, y le allegen a quellas coſas
que le conuiene. Cuius legis verba referre debuit,
quia ſingularia ſunt in propoſita ſpecie. Pro cu-
30 ius confirmatione faciunt ſcripta per Senecam,
libr. quarto, de beneſic. cap. 18. ibi: *Illud naturam*
mouit poſt creationem educationem inſtituere, ne
humana proles alieno auxilio, quo maxime eget de-
ſtituta periret, id quod vt efficacius fieret, amorem
indidit, quo animantium genus omnes fœtus ſuos pro-
ſequitur, vnde fit vt ipſe amor, quo nos ipſos tuemur,
liberos quoque noſtros tueatur, quorum namque con-
ſeruatione conſeruamur, & quorum propagatione pro-
pagamur.

Ex quibus rationibus & fundamentis clare col-
ligitur, quod alimenta iure naturali debita non
31 poſſet. l. filijs etiam inceſtuoſis tollere, & ſic ob
hanc rationem nunquam fuit recepta, nec vſitata
conſtitutio Pij Quinti de qua ſupra, quia reſpectu
alimentorum nulla eſt differentia inter filios le-
gitimos, & ſpurios, vt eleganter confirmat Iuſti-
nianus in principio inſtitut. de iure naturali, vbi
poſtquam tradit definitionẽ iuris naturalis, illico
32 annectit illa verba; *Hinc deſcendit maris ac fœmi-*
næ coniunctio, quam nos matrimonium appellamus.
Hinc liberorum procreatio, & educatio. ex quibus ver
bis oſtenditur, quod natura non admitit vagã ma
ris, ac fœminæ coniunctionem, ſed ſolũ illam quam
matrimonialẽ appellamus, at vero procreatioẽ, &
educa-

educationem liberorum pariformiter cupit nulla
facta distinstione, an ex vago, & incestuoso, vel a-
lio deformiori coitu, & concubitu filij fuerint
generati, & sic omnes comprehendit, vt aduertit
Ceruanses, in l.10.Tauri, nu.2. At vero si non per le
gem generalem illud fiat, sed in aliquibus casibus,
& propter causas, per quas filius potest exheredari,
tunc quia lex respicit cõseruationem alterius iuris
33 naturalis, quod in seruiendis, & obediendis paren-
tibus cõtingit, si filius fuerit ingratus, & inobediẽs
parentibus contra præcepta naturalia, tunc tali, vel
simili subsistente causa bene legis auctoritate pater
poterit filium alimentis, & legitima priuare, vt la-
te resoluit Cuchus in tractatu de legitima.c.legiti-
mam.nullum grauamen admittit a num.71.nam ex
quibus causis potest filius exheredari, poterit & a-
limentis priuari, gloss.in d.c.cum haberet.Et in l.si
34 quis a liberis.§.idem iudex.vers.detulerit.ff.de lib.
agno.Bart.in l.diuus.ff.ad l.Pomp.de parrici. Et vl
tra omnes desumitur ratio ex Authen.de nup.§.op
35 time, in fin.colum.4.ibi: *Ne forte propter spem huius
possessionis contra parentes accedant, & proterni sint,
& natura iniurientur*, lege, & sic ingrati filij dicun-
36 tur violare leges naturæ. vnde nimirum si illud ius
illis non opituletur, quia frustra implorat legis au-
xilium, qui committit in legem.cap.fin.de immun.
37 ecclesi. Igitur recto iure lex positiua potest iura na
38 turália adimere ad conseruationem alterius iuris
naturalis potentioris, vt docet S.Thom.1.2. quæst.
94.artic.3.Soto lib.2.de iust. & iur. quæst.3.art.8.
39 Ex quibus constat verissimam esse nostram opinio
nem, per quam defendimus alimenta omnibus fi-
lijs quomodocunque procreati sint, esse debita, nul
laque lege tolli posse hanc alimentandi necessita-
tem nisi legitima subsistente causa, sed miror quo-
modo antiqui iurisconsulti, qui cognitionem hu-
40 ius iuris naturalis habuerunt, denegarunt filijs spu
rijs alimenta, vt in authen.ex complexu.C.de in-
cest.nupt.ibi: *Ex complexu nefario, aut incesto seu
damnato, liberi nec naturales sunt nominandi, omnis
paternæ substantiæ indigni beneficio, vt nec alantur*,
& licet illa lex sit confirmata de iure regio partita
rum, respectu successionis, non vero respectu iuris
alimentorum, vt in l.10.tit.13.part.6.ibi: *Nacido
41 siendo alguno de fornicacion, o de incesto, o de adulte-
rio, este tal no puede ser llamado fijo natural ni deue he
redar ninguna cosa de los bienes de su padre*. Quæ lex
perpensο maturoque iudicio nihil disposuit de præ
statione alimentorum, & ratione qua fundatur d.
authen.ex complexu.ad deneganda alimenta filijs
42 spurijs est, quia ius ciuile non iudicabat eos filios
alicuius personæ particularis, vt sic ipse compelli
possit ad præstationem alimentorum, & sic tales fi-
lios tanquam sine patre natos iudicabat, quia cui
populus est pater, pater est sibi nullus, l.vulgo quæ-
43 sito.vbi glos.de verb.signifi.& sic cum iura naturæ
debilitata respectu patris ex ea consideratione in-
ueniret, non permittebat parentibus alimenta ijs
filijs præstare, quia paterna iura, & obligatio natu-
ralis in hac prole nulla esse iudicabantur, & illud
insinuant illa verba dictæ authenticæ, ibi: *Libe-
ri, nec naturales sunt nominandi*, idemque demon-
44 strare verba legis partitæ, ibi: *Este tal no puede ser
llamado fijo natural*. Ergo si nomen filij est suppres-
sum, & non merentur eo nomine nuncupari, se-
quitur quod illis alimenta non debeantur sicut
extraneis, cum deficiente subiecto filiationis, vel
paternitatis, cesset obligatio alendi, quæ in fi-
45 liatione consistit: ius vero Canonicum non negat
eos esse filios, si illud legitime probetur, & id-
circo alimenta concessit, vt in dict. cap. cum ha-
46 beret. & ob hanc rationem, quia tales filij
spurij erant incogniti, non iudicabantur de do-
mo, nec de patris familia, vt tradit Bart. in l.pro-
47 nunciatio.§.familiæ. per illum text.ff.de verb.si-
gnif.& sic nec arma, nec insignia paterna portare
poterant, vt tradit Guiller.Benedictus, in cap.Ray
48 nutius, verb.Raynutius, de Clera.num.35. de test.
Ex quibus omnibus manifeste consequitur filios
esse a parentibus alendos de iure naturali, & quod
nulla lege caueri possit, vt alimenta denegentur,
vt tradit Sarmiento lib.2.selectarum, capitul.14.
nume.6. contrarium sentiens in legitima. Si ve-
ro parentes ex aliqua causa, vel odio erga filios
49 recusauerint illis alimenta præstare, tunc con-
stito summarie de filiatione filijs, dum lis agi-
tatur, alimenta ministranda sunt, vt tradit Al-
uarus Velascus consultatione prima, per totam,
vbi idem resoluit esse seruandum in monacho
50 expulso a monasterio, in muliere adultera liti-
gante cum marito, in patrono capellaniæ, &
in paupere, si habeat in causa præsumptionem
iustitiæ contra diuitem, & quando super vali-
ditate matrimonij mulier litigat cum marito,
51 qui intendit validum fuisse ex aliqua causa, vt
ibi resoluit numer.5. per quam decisionem re-
feram casum de facto, in quo patrocinium de-
di pro domina Anna Maria de la Guerra, con-
tra dominum Franciscum Lopez de Aguilar, filium
vnicum doctoris Ascensi Lopez celebratissimi no-
stris temporibus aduocati in curia Regis Matri-
ti, vbi est monasterium ordinis sancti Benedicti,
52 cui auctoritate apostolica est annexum benefi-
cium curatum sancti Martini, cuius ecclesia ab
hinc nonaginta duobus annis regebatur per mo-
nachos regulares eo tempore quo fuit prioratus
sub protectione domus Sancti Dominici de Sylos,
vbi est Abbatia principalis, dictus prioratus fuit
dismembratus auctoritate Apostolica, & conuer-
sus in Abbatiam de per se, & sic regitur per Abba-
tem, & per clericos sæculares ab eo nominatos ad
53 nutum Abbatis amouibiles, quibus in facto suppo
sitis prædicti clandostine matrimonium contraxe-
runt coram dicto Abbate, & testibus, & copula
illud consummarunt, postea vero dictus Franci-
scus pœnitentia ductus (pro vt sæpe in similibus ca
sibus contingere solet) reclamauit contra dictum
matrimonium coram grauissimis & integerrimis
iudicibus consilij domini Cardinalis Archiepisco-
pi Toleti, dicens matrimonium fuisse nullum tan-
quam contractum sine parocho, dicendo, quod Ab
bas dicti conuentus, cui est annexa ecclesia paro-
chialis, & vnita, non erat verus parochus, curam-
que animarum residere in clericis sæcularibus, à di
cto nominatis: ego uero defendi contrarium ad-
uersus plures præstantissimos aduocatos huius ciui
tatis, immo quod matrimonium erat ualidum, &
legitime, & solemniter contractum, & quod inte-

tim quod lis pendebat, erant alimenta, & litis ex-
pensæ dominæ Annæ Mariæ de la Guerra subministranda, & quia casus tam circa validationem matrimonij, quam circa præstationem alimentorum fuit nouus, & per nos aliquantulum examinatus, decreui in hac quæstione cōsilium referre, & quod fuit iudicatum, tam apud dictos iudices, quam in regali cancellaria Pinciana, vbi pluries causa per modum violentiæ fuit deuoluta. Et primo animaduertimus pro clariori expeditione, & enucleatione
54 causæ principalis, & alimentorum (quod ex eius
iustitia dependet) quod beneficia pluribus modis considerantur in iure, quia alia sunt minora, alia vero maiora, vel eleganter tradit Petrus Gregor. Tolos. in syntag. iuris vniuersi.2. par. lib.17. cap. 3. à num.2. beneficia maiora, vt summum Pontificatum, Patriarchatum, Archiepiscopatum, &
55 Abbatiam, in quibus dignitatibus virtualiter in-
est animarum cura, quæ dupliciter potest considerari, vt docet Innocentius in cap. cum satis, de officio Archiepiscopi, primo modo, quando is,
56 qui beneficio præficitur, tenetur sacramenta pa-
rochianis præbere, confessiones audire, & prædicare, cap. cum omnis vtriusque sexus. de pœnitent. cap. placuit, de pœnit, dist.6, Clemen. dudum §. verum. de sepult, secundo modo respectu iurisdictionis contentiosæ, vt excommunicare, absoluere, suspendere, visitare, inquirere, vt in cap. dudum, de elect. lib.6. cap. execrabilis. §. fin. de præbend. & sic isti beneficiati appellantur etiam Rectores, Curati, Pastores, Vicarij perpetui, in quibus maxime in Ab
57 batibus virtualiter imminet animarum cura, vt
tradit Quintilianus Mandosius, consil. 5. nume. 9.
58 illaque cognomina inter se conuertuntur, & reci-
procantur, vt aduertit Petrus Gregor. supra, & sicut non potest negari, quod Archiepiscopus est verus parochus, ita nec Abbas, qui habet annexam, & vnitam animarum curam, cum isti dicantur be-
59 neficiati maiores, quod manifeste constabat ex bul
la vnionis, ibi; *Qui conuentualis non est, cui cura*
60 *imminet animarum, & ibi liceat Abbatis, seu com-*
mendataris dicti monastery, per monachos dicti monasterij, seu ordinis prædicti, aut presbyteros idoneos sæculares, vel regulares, ad nutum Abbatis pro tempore existentis ponendos, & amouendos deseruire; ac animarum curam dicti prioratus sancti Martini exercere facere, & illud verbum, *liceat*, non inducit præcisam necessitatem, vt ipse per se teneatur cu-
61 ram animarum exercere, quia sumitur pro libero
arbitrio, l. diem proferre. §. si plures. ff. de recept, arbitr. l. refectionis, §. penult. de seruitutib. l. prima, ff. de interrogato. actionib, l. si quis officium, ff. de ritu nuptiar. Concil. Trident. cap.3. session, 25. & sic sequitur, quod cura animatum non est penes Vicarium ad nutum amouibilem, nomina-
62 tum ab ipso Abbate, sed quod ipse Abbas est ve-
rus, & proprius parochus, & licet habeat ius nominandi, non inde sequitur, quod ipse non habeat iurisdictionem, quæ iurisdictio est iudicis dandi licentia, l. imperium. ff. de iurisdict. omnium iudic, in tantum, quod ille qui habet mandatam iurisdictiooem, nihil proprium habet, sed eius, qui mandauit iurisdictione vtitur. l. 1. §. qui mandatum. l,
63 solet, ff. de offic. eius, cui mand. est iurisd, Igitur
bene sequitur, quod si animarum cura esset in Vi-
64 carijs, ab Abbate nominatis, quod multo fortius
in ipsis Abbatibus, quia nemo plus iuris in alium transferre potest, quam ipse habeat, vt in regula
65 iuris, sed in nostra consultatione, quod in dictis,
Vicarijs non est, nec esse potest animarum cura, cum non sint perpetui, sed amouibiles, ita eleganter Innoc, in cap. cum non, num.2. de præbend. & vltra eum ita consuluit Gem. consil.86. num.4. vbi dicit, quod exercentes curam animarum pro libito superioris non dicuntur curati. idem tenet Quin
66 tana Dueñas in suo ecclesiasticon, lib.4. num.75.
vbi dicit, quod si ad tempus Vicarius ecclesiam administret, quod precarium, & conductum, non proprium ministrum dici receptum esse, idemque resoluit Rota titu, de præben. decis.21. in antiquioribus, vbi dicitur, quod vbi Vicarius est reuocabilis ad nutum, quod animarum cura non est penes eū, & sic cum Abbates habeant iurisdictionem ordi-
67 nariam, ipsi sunt proprij parochi. Nauarr. in cap.
non dicatis. 12, quæst. 1. num.94. Franc. Manuel Rodriquez 1, tomo, de regula. quæst, 17. art.6. quibus non obstat text, in cap. 1. de capellis monachorum, quia text. ille loquitur de Vicarijs perpetuis, qui habent titulum, & collationem in beneficio curato regulari, & qui non possunt remoueri, vt ex illius verbis constat ibi in ecclesijs, vbi *monachi habitant, populus per monachum non regatur, sed capellanus, qui populum regat, ab Episcopo per consilium monachorum instituatur, ita vt ex solius Episcopi arbitrio, tam ordinatio eius quam depositio pendeat.* Et ita hodie cauetur in constitutiune synodali huius
68 Archiepiscopatus. titu, 44. de Vicarijs perpetuis,
ibi: *Guardandose en la eleccion dellos lo que en la prouision de los Rettores, y curas de las Yglesias parochiales.* Et sic debent habere titulum, & collationem, cap. extirpandæ. §. quia vero, de præbend. ibi: *In ipsa parochiali Ecclesia idoneum, & perpetuum habeat Vi-*
69 *carium canonice institutum.* Et sic clare verba illa
nobis ostendunt, quod Vicarius debet esse perpetuus, & canonice institutus, vt in eo resideat cura animarum. ita Petrus Grego. in syntag. iuris vniuersi.2. par. lib. 15. c. 18. num.4.

Nec prædictis obstat c.7. §. 7. Concilij Tridentini, vbi beneficia ecclesiastica curata vnita monaste
70 rijs, debent seruire per vicarios perpetuos, quia il-
le textus non inducit dispositionem, nec dat formam, vt vicariæ sint perpetuæ, sed illud relinquitur arbitrio ordinarij, vt constat ibi: *Solicite prouidere procurent, vt per idoneos vicarios etiam perpetuos, nisi ipsis ordinarijs aliter expedire videbitur.* Et sic donec ordinarius illud disponat, facta institutione canonica, non erit vicaria perpetua, vt circa declarationem illius textus fuit decisum apud
71 Grego. Sairum ad consilia Nauarri titu. de præben.
decis.9, nume.9. quem text. Concilij declarat Nauar. consil.7. num,7. tit. de præben. Anton. Cuchus lib.2. instit, tit, 17. nu.31. Fr. Manuel Rodriguez. 1. tom. de regul. q, 36, art.2. & pro hac nostra sñia est optima decis, Rotę 2. alias 228. tit. de offic. vic. vbi dicit esse cōem opinio. quod vbi in prioratu est annexa cura animarum, & deseruitur per vicarios per
72 petuos, quod prior illius prioratus habet curá ani
marū, & non vicarius, ꝙ multo fortius procedit in

nostro

nostro casu, cum vicarij nō sint perpetui, sed ad nu-
tum amouibiles, & quod magis est aduertendum,
quomodocumque iudicetur vicaria perpetua, vel
amouibilis, cura animarum saltem in habitu est pe
nes priorem, & in vicario perpetuo, in habitu, &
73 exercitio, ita Rebuffus in sua praxi, tit. de vicarijs
perpetuis, nu. 11. Ojeda de benef. incomp. 1. p. cap.
15. nu. 3, & 8. & sic vicarij ad nutum amouibiles
non possunt habere animarū curam, quia vna spon
sa non potest eodem tempore habere duos spon-
sos. c. 1. de despons. impu. vnde ecclesia, quæ est spō
74 sa Dei, plures sponsos, vel parochos, qui eodem tē-
pore exerceant curam animarum, habere non po-
test. c. cum non ignores, 15. de præb. c. sicut in vna.
21. q. 2. quia alias esset monstruosum, vnam eccle-
75 siam duo capita habere, vt tenet Oldrad. cons. 67.
nu. 1. tit. de præb. vnde cum Abbatia sit dignitas, &
connumeretur inter beneficia maiora, nimirum si
76 sit iudicandus proprius parochus in ecclesia vnita
suæ Abbatiæ. c. nullam potestatem. 18. q. 1. Lapus al
legat. 84. n. 1. Ojeda sup. 1. p. c. 5. nu. 2. Ant. Cuchus
lib. 3. tit. 3 nu. 4. vbi dicit, quod Abbatia est digni-
77 tas clarissima, & æquiparatur Episcopis, & Archie
piscopis, vt in cap. decernimus. de iudicijs. & docet
Cassan. in catalogo gloriæ mundi. 4. p. considerat.
32. vsque 8. & sic dicit Nauarr. cons. 15. nu. 2. ti. de
78 præb. quod Abbatiæ sunt beneficia curata, & sic in-
compatibilia cum alio beneficio curato, & Ojeda
supra c. 6. ex nu. 1. in tantum, quod aliqui dixerunt,
quod Abbas idem est, quod Papa, mutata b. in p. ita
79 Petrus Greg. sup. 2. p. lib. 15. c. 13. n. 1. & vltra eum
Lancellottus Conrad. in templo omn. iud. lib. 2. c.
7. tit. de Abbate, nu. 15. & ob hanc rationem dixit
Pet. Greg. sup. nu 16. quod Abbas habet iurisdictio
nem, & ad hoc instituitur, vt curam suæ gregis ge-
rat, quia Abbas est nomen Hebraicum, & interpre
tatur pater, secundum vero Græcos, interpretatur
princeps ouium, vt tradit Cassan. sup. vers. item pa-
80 ter dicitur, quæ sententia magis cōfirmatur ex bul-
la dismembrationis, ibi: *De consilio Cardinaliū prio-
ratum sancti Martini prædictum cum eius ecclesia, cō-
uentu, rebus, bonis, iuribus, & pertinentijs vniuersis.*
Et sic bene sequitur, quod in concessione ecclesiæ
comprehenditur cura animarum, & non albi parte
tes ipsius. Rursus confirmatur nostra opinio pro
81 validitate ipsius monasterij, quia quotiescumque
ecclesia parochialis est vnita pleno iure monaste-
rio, Abbas illius tamquā caput est verus parochus,
& quilibet monachus de ipsius licentia habet ius
administrandi sacramenta, ita Siluester, verb. Reli-
gio. 7. §. 3. nu. 3. Ioan. Andr. in c. visis, 16. q. 1. Anto.
Cuchus, lib. 3. maior. tit. 1. de regularibus, nu. 154.
& tunc dicitur ecclesia, quod est pleno iure vnita
monasterio, quando prælatus habet omnimodam
82 iurisdictionem spiritualem in beneficio, & in eius
parochianis, excluso Episcopo. c. quoniam, vbi Ab-
bas de priuileg. gl. singularis verb. ad mensam, in
Clem. 1. de excess. prælat. quam dixit communem
opinionem nouissime Flores de Mena. lib. 1. varia.
qq. 10. ex nu. 20. vbi dicit, quod in hoc casu per se,
vel per alium potest Abbas deseruire beneficio cu-
rato, & quod per dictam bullam Apostolicam sit
exclusus Archiepiscopus, probant euidenter verba
83 dismembrationis, ibi: *Ac animarū curam dicti prio-
ratus sancti Martini exercere facere, diœcesani loci,
vel cuiusuis alterius licentia sup hoc minime requisita.*
Præterea fulcitur nostra opinio, quia quando ec
clesia curata est vnita pleno iure mensæ alicuius cō
uentus, titulus, & cura animarum residet in perso-
84 na prælati, cuius est ecclesia mensalis, & talis præ-
latus habet cura animarum in actu, & in habitu, gl.
verb. ad mensam, in d. Clem. 1. de excessi. præla. quā
sequuntur ibi Anch. num. 16. vbi eleganter docet,
quod quando ministri, hoc est vicarij temporales
85 non habent aliquid distinctum, nec appropriatum
in bonis monasterij, tunc omnes fructus dicuntur
de mensa ipsius, & dicti vicarij nullum ius habent,
nec titulum in tali ecclesia, nec quoad possessionē,
nec quoad proprietatem, sed titulus curæ anima-
rum, & omnium, residet in persona prælati, cuius
est dicta ecclesia mensalis, & istam curam animarū
86 consequitur prælatus, eo ipso, quod assumit curam
principalis prælaturæ, vt in regula accessorium, de
regul. iur. lib. 6. sic eo ipso, quod Abbas sancti Mar-
tini fuit consecutus possessionem dictæ Abbatiæ
virtualiter, & in quandam consequentiam adeptus
fuit possessionem dictæ curæ, annexæ dictæ Abba-
87 tiæ, & sic Cardinalis ibi addit aliud verbum singu
lare, dicens, quod virtute talis annexionis, cura a-
nimarum spectat ad prælatum religiosum, & Imo-
la dicit aliud peculiare verbum in nu. 24. quod cu-
ra spectat ad Abbatem, de cuius mensa est ecclesia
parochialis, & ita fuit decisum per Rotam in titu.
de excessibus prælat. in nouis, decis. 2. nu. 2. vbi di-
cit, quod vbi ecclesia est vnita, Abbas est proprius
parochus, & sic potest exercere iurisdictionem per
88 se, vel per vicarium temporalem ab eo nominatū,
ita Rebuff. in praxi. tit. de vicarijs perpet. nu. 5. Oje-
da, de benef. 1. par. c. 15. nu. 8. vbi dicit, quod in isto
casu prior, seu prælatus monasterij, cui est annexa
cura animarum, habet ipsam curam in actu, & exer
citio, vt in Clem. vnica, de offic. vicarij, & alia, quæ
89 allegat decisio Rotæ 228. in antiq. quam sequitur
Rebuff. vbi supra, & in tractatu de congrua portio-
ne, nu. 34. & Paulus de Roma in tract. de pensioni-
bus ecclesiast. c. 1. nu. 7. & Flores Diaz de Mena, vbi
supra nu. 18. & quod dicta ecclesia parochialis sit
vnita ad mensam dicti monasterij sancti Martini
probant verba bullæ Pontificis Iulij, ibi: *Illorumque
fructus, redditus, & prouentus in suos, ac monasterij, &
prioratus prædictorum, ac dilectorum filiorum conuen-
tus dicti monasterij vsus, & vtilitatem conuertere.*
Quod in tantum procedit, quod licet dictum bene
ficium esset vnitum ad mensam monasterij monia-
90 lium, adhuc Abbatissa posset exercere curam ani-
marum per vicarios ad nutum amouibiles, cum in
ea saltem in habitu sit iurisdictio, quamuis sit inca
pax spiritualium, vt tradunt doctores in c. dilecta,
de maioritate, & obed. & Fr. Marcus decis. 953. nu.
91 6. & Mena supra nu. 22. vbi nu. 19. docet ita demū
probari beneficium esse vnitum ad mensam, si ex
consuetudine immemorabili, vel exhibito titulo
92 vnionis quadragenario, vt in c. cum de beneficio,
de præbendis, lib. 6. quæ opinio in tantum vera est,
& procedit, quod licet dictus Abbas non haberet
iurisdictionem in exercitio, sed solum in habitu, ad
huc matrimonium in præsentia illius contractum
esset verum, & legitimum matrimonium, ita vnico
verbo

93 verbo docet Ant.Cuchus, vbi supra,tit.de vicarijs
in diuinis,nu.2.fol.228. & sic licet parochus sit ex-
communicatus,vel suspensus,vel nō sacerdos,quia
94 solum habet iurisdictionem in habitu,& deficit in
exercitio, valet matrimonium coram eo contra-
ctum,ita Nauar.cons.3.tit.de sponsalib.& consilio
8.& 9.ti.de cland.despons.vbi dicit expresse,quod
sufficit iurisdictio in actu ad validitatem matrimo
nij,quia Concilium Trid.in c.5.sess.24. de reform.
95 matrim. non requirit iurisdictionem in habitu,q̄a
solum dicit: *Qui aliter,quam præsenti parocho.* Et sic
nihil interest, quod sit suspensus, vel excommuni-
catus,quia in his, & similibus casibus iurisdictio su
spenditur respectu executionis,& vsus,non vero re
96 spectu habitus,& sic habens iurisdictionem in ha-
bitu,potest dare licentiam monacho pro admini-
stratione sacramentorum in sua parochia,vt docet
glo.in Clem.1.de præb.& tradit Nauar.d.consi.9.
97 nu.4.quia illud spectat ad iurisdictionem,non ve-
ro ad ordinē, vt docet Salcedo, in sua practica cri-
98 min.c.73.& nouiter Tho.Sanch. de matrimonio,
disput.22.nu.9.vbi nu.11.inquit, sic fuisse respon-
sum a Congregatione Cardinalium,& Ledesma de
matri.q.45.art.5.puncto 3.dubit.3.& nos diximus
lib.2.practic.quæst.603.nu.61.& 65.
Nec prædictæ nostræ resolutioni obstat text. in
c.fin.de institutionibus,vbi quidam Abbas,qui ha-
99 bebat ius nominandi,non potest se ipsum nomina
re,cum inter dantem & recipientem debeat esse di
stinctio personarū, quia textus ille procedit in Ab-
bate, qui habet ius conferendi, tunc clarum est,
100 quod non potest sibi collationem beneficij face-
re,sed non inde sequitur, quod qui habet ius admi
nistrandi sacramenta in sua parochia per vicarios
idoneos, non possit ille si vellet sacramenta admi-
nistrare, quia inducta fauore alicuius, non debent
operari diminutionem, l.quod fauore, C.de legib.
101 & secundum Innoc.in d.c.fin.text.ille non loqui-
tur in Abbate regulari, prout in nostra quæstione,
sed sæculari,de quo non est præsens sermo.
Vlterius confirmatur nostra opinio, quia dato,
sed non concesso, quod dictus Abbas nullam habe
ret ex suis bullis,facultatem administrandi per se sa
102 cramentum matrimonij,quod longe distat a veri
tate,sufficit possessio tanti temporis ab anno 1511.
vt esset præscripta iurisdictio, & etiam sufficerent
quadraginta anni, vt in d.c.cum de beneficio.& in
c.cura pastoralis.vbi gl.de iurepatr. ita Bal.in c.au
ditis.nu.5.de præscript.vbi dicit, quod Abbas po-
103 test præscribere contra Episcopum cognitionem
causarum matrimonialium, quæ cognitio respicit
iurisdictionem, & sic resoluit in nu.8. quod etiam
potest præscribere iura Episcopalia. ita Petrus Gre
gor.vbi supra.lib.18.in 2.parte.cap.3.num.7.Ant.
Gabriel.lib.1.commu.tit.de præsumpt. conclus.1.
nu.12.vbi dicit,quod transactis quadraginta annis
104 præsumitur vnio solemniter facta, cuius iurisdi-
ctio acquiritur per solum vnicum actum iurisdi-
ctionale,sciente,& patiente ordinario.ita Innoc.in
c.dilecti.de capellis monac. Vantius in tractatu de
nullitate.c.fi.nu.40. Ludo.Gomez.in ca.1.nu.126.
de constit.& sic possessio priorum continuatur ho
105 die in Abbatibus, l.de accessionibus,de diuer.&
temp.præs. l.in tempus. de vsucap.l. Pomponius.§.
cum quis.ff.de acq. possess.l. *dollici*.C.de contrah.
empt.& tradit Quesada.cap.2.diuersarum quæstio
num,quæ sententia etiam in beneficialibus proce-
106 dit.cap.aduersus,de immunitate ecclesiarum, &
docet Innoc.in c.eam te.de rescript. & in c.2.de or
dine iud.& ratio est, quia successor iudicatur vna,
eademque persona cum suo prædecessore,vt tradit
ipse Innoc.in c.sicut.de elect.Spec.in tit.de senten.
§.nunc de exitu.& sic in dictum Abbatem continua
tur possessio,& præscriptio prioris,quando illa ec-
clesia erat filiatio monasterij S.Dominici de Sylos.
Vltimo confirmatur nostra opinio pro validita-
te matrimonij,quia licet dictus Abbas, & sui præ-
decessores non haberent verum,& legitimum titu-
lum,prout ex superioribus constat,nec coloratum,
107 quod sufficiens erat,vt tradit Mascard.3.part.de
probat.a conclus.1577.vsque ad 1584. sufficiebat
reputatio communis cum tolerantia, & scientia,&
patientia illustrissimorum Archiepiscoporum, &
suorum iudicum ordinariorum,& visitatorum,ar-
gumento text.in l. Barbarius Philippus. ff.de offic.
præt.l.1.C.de testa.l.3. in fi. ff.de supellect.leg.l.2.
C.de sent. & interloc. c.infamis.3.q.7. vers.verun-
tamen.l.4.tit.4.par.3.l.8.tit.9.lib.3.recop. vbi pro
batur valere acta gesta ab eo qui communiter repu
108 tabatur habere potestatem aliquid faciendi,licet
in rei veritate non habuerit, quod late exornat An
ton.Gabriel lib.1.communium.tit.de probat.con-
clus.8.Goueanus lib.1.declarationum, declaratio-
109 ne 4.Menoch.de arbi.casu 402.nu.12. Hotoma-
nus lib.3.singul. quæstio.17. Robertus libr.1.re-
ceptæ lectionis.c.38.Mascar.supra 2.part.conclus.
638.Greg.Lopez de Madera,in suis animaduersio-
nibus.c.6.Moela in empirio iuris.2.par.tit.2.num.
17.Thomas Sanchez in tractatu de matrim.lib.3.
disput.22.per totam,& illa lex verificatur in vnico
actu possessionis ex doctrina Bald. in l. ad testium,
110 §.1.col.2.de test.& in repet. d.l. Barbarius.nu.9.
in fine,quem refert Ant.Gabriel supra nu.2.&Mas-
car.74.& in eo, qui saltem habet titulum colora-
tum,defendit Tho.Sanchez, in tract.de matrim.di
sputat.22.q.7.in princ.in nostris proprijs terminis
de parocho non habente verum titulum,sed præ-
sumptum, & putatiuum, & dicit valere matrimo-
nium coram eo contractum. Similiter quod vale-
111 bit absolutio sacramentalis facta ab eo,qui com-
muniter reputabatur proprius sacerdos,ita gl.in c.
dudum,de elect.el 2.ver.deceptę. & est communis
opinio secundum Innocentium.nu.3.Cardin.num.
2.q.6.Ioan.Andr.nu.42.Abb.nu.20.Butr.27.Iaso.
in d.l.Barbarius.nu.63.Rip.in tract.de peste.2.par.
nu.45.de rem.ad curand.pestem.2.part. Greg.ver-
bo no lo puede,in l.21.tit.4. par.1. Tho.Sanchez,
supra q.5.nu.46.& sic ex omnibus supradictis con
stat verum,& legitimum matrimonium,fuisse ma-
trimonium contractum a dicto domino Francisco
cum domina Anna Maria, & sic teneri illi alimen-
ta,& litis expensas subministrare, non solum quia
est pauper,& ipse diues,verum quia habet notoriā
iustitiam in causa principali matrimonij, pro quo
in dubio est iudicandum.c.fin.de re iud.Zasius con
silio 3,nu.20.& quia est vera, & legitima vxor,&
sic tenetur illi alimēta,& litis expēsas durāte lite p̄-
bere,vt sup.resoluimus ex Alua,Velasc.consulta.1.

Contra

112 Contra quam resolutionem duplex opposita
fuit difficultas, prima de lege, si instituta. 27. §. de
inofficioso. ff. de inofficioso testamento. vbi gloss.
& doctores tenent, non aliter alimenta durante li-
113 te esse præstanda, nisi actor habuerit sententiam
pro se, ita quod in prima instantia sit obtentum.
114 Secunda difficultas oriebatur ex c. 20. session. 24.
Concil. Trident. vbi in causis matrimonialibus so-
lum tenetur diues alimenta, & litis expensas mini-
115 strare pauperi litiganti, quando litigare cogitur
extra prouinciam, & sic cum d. domina Anna non
litiget extra prouinciam, vt in c. scitote. 6. q. 3. vide
batur dicendum non esse illi præstanda alimenta.

Sed ijs, & alijs non obstantibus contrarium est
de iure verius, quod mulieri litiganti contra mari-
tum circa validitatem matrimonij sint præstanda
116 alimenta, sicut filio litiganti contra patrem, &
monacho contra monasterium. gloss. in l. si quis a
liberis. §. fin. vers. parens. ff. de lib. agnoscendis. glo.
fin. in l. fin. C. de alendis lib. a parentibus. l. si neget.
7. ff. de lib. agnoscen. ibi: *Si neget, qui maritus fuisse dicitur, matrimonium esse contractum ex eo quod eam, quæ se vxorem esse dicit, ancillam esse probare paratus sit, alimenta interim præstare compellendum.* Et assi-
gnat rationem ibi glos. verbo compellendum. quia
interim quod lis pendet, præsumptio est pro matri
117 monio, & præsumptiones iuris sunt liquidissimæ
probationis. glo. in l. si tutor petitus. verb. ostende-
ris. C. de periculo tutorum. quam extollit Felinus
in cap. prudentiam, de offic. delegat. num. 16. in fi.
Ias. in l. sciendum. num. 25. de verb. Cassan. in con-
suetud. Burgund. rubric. 1. glo. 7. §. 7. in fi. vbi dicit,
quòd præsumptio iuris dicitur veritas, & ob hanc
rationem Vlpianus in l. 1. §. sed si incert. ff. de vent.
in poss. mitt. decreuit esse præstanda alimenta, etiã
in casu incerto, dum tamen aliquo casu possit exi-
stere ibi. Æquius enim est, vel frustra non vnquam
impendia fieri, quam denegare aliquando alimen-
ta ei, qui dominus bonorum aliquo casu futurus
est, & sic non est mirandum, si interim quod lis pen
det, alimenta, & litis expensæ sunt decernenda, vt
in simili consuluit eleganter Tiberius Decia. consi.
128. vol. 3. & cons. 48. vol. 1. per totum, vbi resol-
uit sufficere, quod causa principalis sit dubia, vel
quod præsumptio sit pro puella litiganti super ma
trimonio, vt illi alimenta, litisque expensæ sint de-
cernendæ a iudice, ita iudicauit Rota tit. de accu-
sat. in antiquis decis. 1. & tit. de iud. decis. 2. in anti
quioribus, & ita dicit sæpius esse iudicatum Alcia-
tus de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 9. Aym. consilio
164. vbi dicit ita fuisse iudicatum, & Rebuff. in cõ-
stitut. Regn. 1. tom. in tract. de senten. prouis. act. 1.
glos. 2. vbi dicit non esse ad hoc necessariam senten
tiam, nec quasi possessionem, sed solum sufficere ha
bere præsumptionem iustitiæ in causa principali,
idem docet Couarr. in practicis, cap. 6. numero 5.
& 6. vbi sequitur opinionem Guidonis Papæ, quæst.
118 562. & dicit hanc opinionem seruandam fore,
vbi perpenso statu litis, & causæ, constaret aliqua
non leuis præsumptio pro iure auctoris litigantis,
cuius opinionem sequitur & laudat Decianus su-
119 pra & nouissime Cephalus, consilio 713. vol. 5.
qui loquitur quando pauper litigat cum diuite, &
120 habet pro se aliquam præsumptionem in causa,
idemque consuluit ipse Cephalus consilio 137. vo
lum. 1. vbi ampliat etiam, si matrimonium contra-
hatur sine dote, ex l. quod si nulla. ff. de religio. &
sumptibus funerum, l. si cum dotem. §. sin autem in
seruissimo. ff. soluto matrimonio. & ita dicit fuisse
iudicatum in contradictorio iudicio. Guido Papa
quæst. 439. in princip. & numero 4. & nostram prin
cipalem opinionem sequitur Palacius Rubeus in
rep. cap. per vestras. §. 39. num. 3. & sequitur Sfor-
cia Oddi, consilio fin. numero 1. & Menoch. in tra-
ctatu de præsumpt. lib. 1. quæst. 35. vbi dicit num.
32. quòd summarie est cognoscendum de pauper-
tate, & quod sufficiat vnus testis, idem tenet Mo-
lina, lib. 2. de Hispa. primogen. cap. 16. numero 40.
121 Decia. consilio 66. numero 3. volum. 2. vbi dicit,
quòd in ijs causis summarijs, cum nullum præiudi-
122 cium sequatur in definitiua, sufficit vnus testis,
cuius testificatio non solum est præsumptio, sed
123 semiplena probatio, & in nostris terminis consti-
tuit exemplum Decianus, veluti quando dicitur,
quod matrimonium non extitit, quia interim ali-
menta, & litis expensæ sunt ministranda vxori liti-
ganti cum marito, monacho cum monasterio, filio
cum patre, fratri cum fratre, pauperi cum diuite,
idem resoluit Matth. de Affl. decis. 10. vbi ampliat
124 etiam, si aliunde vxor possit viuere, sequendo Bal
dum in l. de alimentis. C. de transact. Gutierrez, lib.
1. canonicarum, cap. 37. numero 7. vbi dicit, quòd
ita iudicatur, quod nos etiam sequimur, & amplia
mus ad mulierem adulteram litigantem cum ma-
rito in libr. 2. pract. quæst. 734. num. 20. & nostram
principalem conclusionem sequitur Lara de ali-
125 mentis. §. si vel parcus. num. 47. & 65. vbi dicit,
quod hæc opinio crebrius recepta est, siue sit actor
vxor, siue reus, & dicit communem opinionem De-
cianus, supra d. cons. 48. nu. 3. & attributã tã Italis,
quam Gallis, & Hispanis, & scribentibus tam Iuri-
stis, quam Canonistis, antiquis & modernis. & no-
uissime nostram sequitur opinionem Petrus Sur-
dus de alimen. tit. 1. q. 118. num. 6. quando est præ-
sumptio pro matrimonio, quod quidem recto iure
prouisum est, ne pauperes cogantur causam desti-
tuere, & victoriam calumnijs, & potentiæ concede
126 re, & sic prudẽtis iudicis officium est malitijs po
tentum obuiare, l. in fundo. ff. de rei vend. l. conue-
nire. ff. de pactis dotal. c. ex tenore. de rescript.

Quibus sic propositis non obstant difficultates,
in quibus pars aduersa nititur, quia dicta l. si insti-
127 tuta. §. de inofficioso. & eius æquitas procedit, tã
in prima, quã in secunda instantia. ita tenet Matth.
de Affl. decis. 11. vbi affirmat ita fuisse iudicatum,
& Ioãnes Bota, cons. 64. nu. 5. & 8. & Iosephus Lud.
decis. 46. nu. 7. & his non citatis Lara supra in §. si
vel parcus. nu. 55. & nos etiam sequimus, assignan-
do illum intellectum in q. 734. nu. 21. & vltra ibi
allegatos hanc opinionem sequitur Rota Roman.
tit. de iudicijs decis. 2. in nouis, & Caputaquensis
decis. 259. numero 5. lib. 2. Sforcia Oddi, consilio
fin. Duennas, regula 363. numero 4. Cephal. consil.
327. numero 11. vsque ad fi. volumine 1. Alciat. de
præsumpt. regula 3. præs. 9. numero 10. & 11. Tibe-
rius Dec. consilio 66. vol. 2. num. 1. vbi singulariter
intelligit illum text. dicens, quod inter alias præ-
sumptiones, quæ sufficiunt, vt alimenta decernan-
tur,

tur,& litis expensę, est sententia lata pro filio, vt in illo texto,sed non ex hoc sequitur,quod excludantur aliæ præsumptiones, nec ibi illud deciditur de prima sententia,sed quia casus ita contigit quando a filio exheredato alimenta fuerunt petita in casu illius tex.quod quidem verissimū est, & ab hac opinione non est recedendum in iudicando, & consulendo, & pro ea sæpius patrocinium præstiti, tanquam aduocatus, & iudicaui cum essem iudex, & vitis & consideratis prædictis fundamentis ita ob-
129 tentum fuit in hac causa,& iudicatum per domi-
130 nos de consilio domini Archiepiscopi Toleti 28. die Iulij,anno 1603. & cum pars aduersa per modum violentiæ ad regalem cancellariam prouocasset,causa fuit deuoluta,eiusque executio ad dictos iudices die 20.mensis Septembris dicti anni.

Rursus prædictæ nostræ resolutioni principali
131 non obstat decretum sacri Concilij in d.cap.20. sess.24.quia textus ille procedit in sponsalibus, & non in matrimonio contracto de præsenti, seruata forma substantiali Concilij Tridentini,quod manifeste denotant verba dicti capituli, si attente perpendantur,ibi: *Si pars vere paupertatem probauerit, nō cogatur extra prouinciam,nec in secunda,nec in tertia instantia in eadem causa matrimoniali litigare, nisi pars altera alimenta & expensas litis velit subministrare.* Ecce vbi Concilium non loquitur per verbum,maritus,vel vxor, quæ sunt verba,quibus loquitur Pontifex in matrimonio contracto,quando agitur de eo dirimendo,vt in ca.porro. & c.significasti.de diuortijs,& per totum titulū) sed per verbum:*Si pars altera,* sæpius repetita, quod intelligitur de personis extraneis,quæ nondum vinculo matrimonij sunt coniuncti,& si in alio sensu verba Cōcilij intelligerentur, resultaret totius iuris ciuilis, & canonici correctio, quod non est dicendum.l. præcipimus.C.de appellat.l.si quando.C.de inoffic. testa.ibi: *Nec enim credendum est Romanum principem,qui iura tuetur,huiusmodi verbo totam obseruationem testamentorum multis vigilijs excogitatam,at-*
133 *que inuentam velle euerti*, & nō est ille intellectus
134 assignandus,qui possit a sapientibus reprehendi, l.Saluius Aristo. ff.de leg.præst. ex quibus rationibus,& fundamentis tam in causa alimentorum , vt supra dictum est, quam in causa principali matri-
135 monij,pro eius validitate fuit iudicatum die 26. Mensis Februarij anno 1604. per dictos dominos, non obstantibus pluribus,& assiduis iuris allegationibus partis aduersæ,quæ quotidie iudicibus præstabantur per plures huius ciuitatis aduocatos, & Salmanticensis academiæ magistros,& alioenim lo
136 cotum,quia cum actor in lite esset tā diues,quasi infirmus pluribus medicis curabatur. Sed in hoc consilio domini Archiepiscopi, quod suum est, æqua lance vnusquisque reportat , iudicesque illius precc,vel precio flectere nemo valet.

SVMMARIVM.

1 *Lex si tibi homo. §.cum seruus.ff.de legat.1. declaratur.*
2 *Si nemo adierit hereditatem,totum ius testamenti corruit.*
3 *Aditio hereditatis requiritur etiam ab intestato ad confirmationem legatorum.*
4 *Legatum est donatio quædam à defuncto relicta ab herede præstanda.*
5 *Contractus celebratur inter heredem et legatarium per aditionem hereditatis.*
6 *Omnis virtus testamenti in aditione hereditatis consummatur.*
7 *Per testamentum datur plena acquisitio dominij,& plenior per mortem testatoris,plenissima per aditionem hereditatis.*
8 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
9 *Dominium rei legatæ acquiritur legatario a morte defuncti de iure communi,& regio.*
10 *L.a Titio.ff.de furtis declaratur.*
11 *Dominium acquiritur a morte defuncti in donatione causa mortis.*
12 *Limitationes ad regulam legis a Titio . traduntur remissiue.*
13 *L.34.tit.9.par.6.declaratur.*
14 *Concordia opinionum refertur .*
15 *Declaratio noua auctoris inter dictas opiniones traditur.*
16 *Legata hodie debentur absque aditione hereditatis.*
17 *Opinio Gutierrez reprobatur circa interpretationem legis ordinamenti.& defenditur opinio Gomezij.*
18 *Quarta falcidia non debetur hodie de iure regio etiam si hereditas sit exhausta legatis .*
19 *De iure communi, non adita hereditate , totum ius testamenti corruebat.*
20 *Doctor.d. Al.de Anaya Pereyra præses regalis audientiæ Valesoletanæ laudatur, & fuit magister auctoris ibi.*
21 *Auctor sequitur opinionem sui præceptoris , & magistri.*
22 *Telli Fernandez opinio refertur, & eius argumentum contra communem.*
23 *Hypothecaria actio supponit personalem obligatiorē.*
24 *Hypothecaria actio est accessoria respectu principalis obligationis.*
25 *Casus in quo nōn transfertur dominium in legatarium refertur .*
26 *Opinio Telli Fernandez reprobatur.*
27 *Curator bonis datur quando nullus est heres ex testamento,nec ab intestato .*
28 *Dominij triplicem esse differentiam,declarat auctor.*
29 *Dominium fictum transfertur in legatarium a morte defuncti,verum ab aditione hereditatis.*
30 *Leges plures intellectæ ex prædicta resolutione.*
31 *Dominium rei legatæ acquiritur ignoranti ante acceptationem.*
32 *Dominij differentia & effectus traditur.*
33 *Legatum transmittitur licet legatarius moriatur.*
34 *Lex his verbis. C.quando dies legati cedat.declaratur ex nu.37.& 39.*
35 *Legatum conditionale non transmittitur ante implementum conditionis.*
36 *L.21.tit.9.p.6.declaratur.*
37 *L.31.tit.9.par.6.corrigit legem ex his verbis,& noui ter intelligitur ad euitandam correctionem.*
38 *Iura iuribus sunt concordanda.*
39 *Legatum relictum pure non efficitur conditionale per tempus solutionis postea adiectum .*
40 *Tempus quando apponitur a principali dispositioni facit*

eit legatum conditionale, secus quando solutioni.

41 *Dominium non acquiritur legatario, quando vxor legat fundum dotale.*

42 *l. in rebus. C. de iure dotium. procedit fauore mulieris, & non suorum heredum.*

43 *Casus de facto narratur.*

44 *Doctor Mendicta Canonicus doctoralis præbendæ ecclesiæ Toletanæ laudatur.*

45 *Doctor Garcia de Errera aduocatus huius ciuitatis laudatur.*

46 *Licentiatus Petrus del Castillo, prætor ordinarius huius ciuitatis laudatur.*

47 *Institutus in certa re habetur loco legatarij.*

48 *Heredi scripto competit bonorum possessio, ex l. Soriæ, & ex edicto Diui Adriani.*

49 *Heredi in re certa, non dato coherede, competit remedium possessorium legis Soriæ.*

50 *Possessio est danda heredi scripto in certa re etiam si alius eam possideat post mortem defuncti.*

51 *l. 1. §. si ex fundo. ff. de heredibus instituendis, declaratur, & non est correctus de iure regio.*

52 *l. 14. tit. 3. par. 6. declaratur.*

53 *Maritus an dicatur legitimus contradictor ad impediendam possessionē heredis ipsius vxoris, & nu. 58.*

54 *Maritus habet dominium, & possessionem rerum dotalium.*

55 *l. sciendum. §. si fundus in dotem. ff. qui satisdare cogantur declaratur.*

56 *Maritus non dicitur legitimus contradictor pro rebus dotalibus ad impediendam possessionem haredis vxoris in re dotali.*

57 *Dominium rerum dotalium soluto matrimonio, simul cum possessione ipso iure resoluitur.*

58 *Verba Sicardi in l. in rebus. referuntur, & pōderantur.*

59 *Vxor soluto matrimonio transmittit ad suos heredes dominium rerum dotalium.*

60 *Possessores eiusdem rei non possunt esse duo in solidum quod intellige, vt in num. 62.*

61 *Vxor constante matrimonio dicitur retinere dominium naturale, & possessionem rerum dotalium.*

62 *Duo in solidum possunt vnam rem possidere, dum tamen vnus possideat ciuiliter, alter naturaliter.*

63 *l. Pomponius Philadelphus. ff. familiæ erciscundæ, declaratur, & ponderatur.*

64 *Mulier coniugata solum habet impeditas actiones constante matrimonio.*

65 *Possessio non transfertur ad heredes facta institutione.*

66 *l. dotis actio. C. de iure dotium, declaratur.*

67 *Possessio ciuilis consolidatur cum naturali statim quod extinguitur.*

68 *Vsusfructus consolidatur cum proprietate.*

69 *Auctor arguitur a sufficienti partium enumeratione, quod nullum remedium competat heredi mulieris, nisi possessorium legis Soriæ, & edicti D. Adriani.*

70 *Rei vendicatio non competit vxori pro recuperanda dote nisi quando bona sunt alienata.*

71 *Actio hypothecaria non competit cōtra propria bona.*

72 *Actio est stipulata, non competit quando non præcessit obligatio de reddenda dote.*

73 *l. 3. tit. 11. par. 4. declaratur.*

74 *Dos est restituenda statim soluto matrimonio.*

75 *l. vnicu. §. illud procul dubio. declaratur.*

76 *Actio ex stipulatu tacita, est remedium extraordinarium.*

77 *Remedium extraordinarium cessat, vbi competit ordinarium.*

78 *Inducta ad augmentum non debent operari diminutionem.*

79 *Quod fauore alicuius inductum est, non debet in eius odium retorqueri.*

80 *Fauore mulieris fuit introductum, vt plures actiones competant illi ad recuperandam dotem.*

81 *Arrestum regalis audientiæ Pincianæ refertur.*

82 *Maritus non potest conueniri vltra quam facere potest.*

83 *Maritus quando bona dotalia extant in propria specie potest conueniri in solidum.*

84 *Maritus non gaudet priuilegio, ne conueniatur vltra quam facere possit quando bona dotalia extant æstimata, siue inæstimata.*

85 *l. Nensennius. §. fundus. ff. de re iudicata. declaratur.*

86 *Donator non potest conueniri vltra quam facere potest.*

87 *Maritus non est tanquam legitimus contradictor admittendus ad impediendam possessionem rerum dotalium.*

88 *Dispositio hominis facere cessare dispositionem legis.*

QVÆSTIO DCCLVIII.

Vtrum dominium rei legatæ transeat in legatarium a morte testatoris, vel a die aditæ hereditatis, communis contra communem, & quid iure Regio.

VTILIS & necessaria in praxi se offert explicanda quæstio, ex cuius resolutione
pendent terminatio & explanatio plurium iurium, & partem affirmatiuā quæ
stionis, quod dominium quæratur a die aditæ here
ditatis. videtur probare tex. in l. si tibi homo. 88. §.
cum seruus. ff. de lega. 1. ibi: *Ex die aditæ hereditatis*,
1 vbi illico notat glos. verbo aditæ, & illum text. sic
sumit Bart. dicens, rei legatæ vere dominium a die
aditæ hereditatis transir, & ratio fundamētalis est,
quia si nemo adierit hereditatem, totum ius testa-
2 menti corruit, l. si nemo, de regulis iuris, l. si nemo.
ff. de test. tut. l. si hereditas. ff. eod. tit. l. 2. §. adeo, de
vulgari. l. 1. §. 1. de leg. 3. l. 1. §. a te aditam. ff. si quis
test. lib. esse iussus fue. l. si filium. §. sed cum exhere-
datio. ff. de bon. poss. contra tab. l. proxime. ff. de his
quæ in test. delen. l. 3. c. si patronus, de bonis libert.
l. eam quam. C. de fideicom. in §. 1. l. 2. ff. de fideicō.
liberta. vbi etiam ab intestato requiratur aditio ad
3 confirmationem eorum quæ in testamento relin-
quuntur, & sic bene sequitur, quod non antea ac-
quiratur dominium legatario in re legata, quam
hereditas adita sit, maxime quia legatum est dona-
4 tio quædam a defuncto relicta, ab herede præstan-
da. lex legatum. ff. de leg. 2. & facta aditione cele-
bratur quidam quasi contractus cum creditoribus,
5 & legatarijs, per quem heres astringitur ad solutio
nem, l. apud Iulianū. §. heres. ff. quib. ex cau. in poss.
6 eatur. §. hæres, insti. de oblig. quæ ex quasi contra.
nasc. & sic dixit Bal. in l. omnium. in fin. C. de testa.
post glo. ibi verb. compellere. quæ omnis virtus te-
stamenti in aditione hereditatis consummatur, &
per testamentum dari plenam acquisitionem do-
minij,

minij,pleniorem per mortem teſtatoris, & pleniſſi
mam per aditionem heteditatis, & ſequitur Simõ
de Pret,de coniect.vlt.vol.lib.5.dubit.3,num,9, &
iſtam opinionem ſequuntur Bart.Paul. & Bal.in d.
l.eam quam.vbi Iaſ.nu.13.Bart.in auth.es cauſa,n.
25.C.de lib,præ.Bal,in l.fi.C.de teſt,manumiſ.quã
dicit commnnem Menchaca 1.par. de ſucceſſ.crea
tione,li.2.§.17.nu.131.& 132.vbi addncit 17.limi
tationes, & duas communes, & dicit etiam cõem
Gomezius.1.tom.variar.c.12.nu.11. & dicit com-
munem Greg.in l.34.tit.9.par.6, verbo el ſeñorio,
& refert duas communes Michael Craſſus. §. lega-
tum.q.70. vbi hanc ſequitur opinionem, & refert
tres opiniones.

Sed ijs non obſtantibus cõtraria opinio verior
7 eſt,& tenenda in iudicando, & conſulendo,tam de
8 iure communi, quã regio, & pro ea facit textus ex-
preſſus in l.a Titio.in fi.ff.de furt.l.Herennius,la 1.
9 ff.de vſur,vbi gl.ordinaria,Bar.& cõiter doct.l.ſo
10 lum.§.meum. ff.de rei vendic.l. vnica.§.in nouiſſi-
mo.C.de cad.tollen.& hanc dicit veriorem opinio
nem Ant.Gomez ſupra nu.22. verſ.item quæro, &
etiam de iure regio hanc ſequutus fuit in nu.11.in
fin.ex l.1.tit.2.de los teſtamentos.lib.5.ordina.per
11 quam legem idem tenet Matienco in l.1.tit.4.gl.
14.nu.23.& 31.lib.5,Did.Couarr.in c. Rainald.§.
1.in princ.de teſta. Gutierrez in repet.l.nemo põt.
nu.313.ff.de leg.1.& in donatione cauſa mortis,
vt dominium transferatur a morte teſtatoris, dixit
communẽ Michael Craſſus in §.donatio cauſa mor
tis,q.15.per totam. Acebedo in d.l.1.num.323. &
iſtam opinionem ſequitur Guiller.Bened.in c.Ray
nutius,verb. ſi abſque lib.moretetur, el 2.nu.153.
& Tiraq.in tract. de mo.in 4. declaratione præfa-
tionis,nu.3.& pro hac opinione conſuluit Bertran.
conſ.8.nu.2.& Hieron.Gratus conſ.65.nu.20.vol,
2.Ruin.conſ.153.nu.4.vol.5. & alios refert, & ſo-
quitur Dueñas,regu.210.vbi ampliat regulam no-
uem modis,& alijs nouem limitat,& nos etiam di-
12 ximus in q.103.nu.28.& nouiſſime hanc opinionẽ
ſequitur diligentiſſimus Pichardus in §.legatũ.nu.
8.inſtitut.de legat,& in §.quis autem.nu.61.inſtit.
de bon.poſſe.& dicit communem opinionẽ Sebaſt.
de Med.in tract.de regu.iur.regu.1.nu.28.Pro qua
opinione eſt text.de iure regio in d.l.34.tit.9.par.
6.ibi: *Eun decimos que luego que el teſtador es muer-
to paſa el ſeñorio de la coſa que es an ſi mandada a quel*
13 *a quien es fecha la manda*, vbi illud notat Gregorius
ſupra verb.el ſeñorio.qui conciliar illas opiniones,
vt prima procedat vere, & hæc ſecunda ficte,quod
fuit de mente doctorum,& glo.in d.§.cum ſeruus.
14 verius tamen exiſtimo, quod reſpectu obligatio-
nis ſtatim dominium acquiratur à morte teſtato-
15 ris,reſpectu vero exactionis & petitionis ſit neceſ-
ſaria aditio hereditatis, ſi vero legatarius interim
moriatur legatum tranſmittit ad ſuos heredes, vt
probat tex.in l.vnica. §.cum igitur. & §. in nouiſſi-
mo. C.de caduc. tollen. Sed hodie apud nos ex di-
16 cta l.ordinamenti.cum debeantur legata, etiã non
adita hꝰditate, vt tenet Angulo de meliorationib.
in l.5.gl.1.nu.5. conſequens eſt, vt ſtatim & ipſo iu
re dominium quæratur legatario,etiamſi per here-
des ab inteſtato hereditas non adeatur, quia illud
17 corrigit dicta lex ordinamenti. contra Gutierrez,
ſupra nu.313.qui impugnat Gomezium, qui per di
ctam legem reſoluit vnum ſatis ſingulare in praxi,
in 1.tom.c.12.nu.11.quod hodie nõ debetur quar
ta falcidia, etiam ſi hereditas ſit exhauſta legatis,
18 quia illa præſtabatur de iure communi, vt heres in
uitaretur ad adeundam hereditatem, ne totum ius
teſtamenti corrueret, vt in d.l.ſi nemo, ff.de teſta.
tut.& ſic cum hodie debeantur legata ſine aditio-
19 ne hereditatis, etiam licet nullus heres ſcriptus ſit
in teſtamento,conſequens eſt, vt falcidia non dedu
catur.idemque tenet ex illa lege & Spino in ſpecu-
lo teſt.gl.8.prin.nu.89. Padilla in l.eam quam, nu.
109.C.de fideic.vbi dicit ita fuiſſe iudicatũ in Pin-
ciano Regio.& ego trado in q.665.nu.12.quod ve
rius puto contra Molinam, lib.1. de Hiſp.primog.
c.17.nu.10.Pichardum lib.2.inſt.tit.22.nu.33.Bur
gos de Paz in l.3,Tauri.nu.973.& Matienco in d.l.
1.tit.4.gl.14.nu.8.& 9. & gl.19.n.5. & cum de hac
re eſſet lis coram domino doctore.d.Al.de Anaya
20 Vicario generali, & Canonico huius almæ Eccle-
ſiæ Toletanæ;ita pro hac mea opinione iudicauit,
& tunc temporis viſa fuit noua,pro qua ſemper iu-
dicarem,maxime cum a tam doctiſſimo viro fuerit
21 ſecuta,qui hodie eſt præſes meritiſſimus in regali
cancellaria Pinciana,vbi fuit noſter magiſter, cum
eſſet collega inſignis collegij ſanctæ Crucis,& ſic
ab illo tempore ſemper illius doctrina, & perſona
fuit mihi in magna veneratione, (tanquam magi-
ſter chariſſimus)ſequendo illius opiniones,vt fecit
Caſſius iureconſultus,in d.l.dicere.§. Caſſius.ff.de
receptis arbitris.per quem text.dicit Iaſon in l. in-
terdum.nu.72.& §.iſti qui.nu.2.de verb.obl.quod
diſcipulus,qui ſequitur opinionem ſui magiſtri,li-
beratur in ſindicatu,& ſequitur Abb.in c.1.de po-
22 ſtulatione prælatorum.

Sed contra noſtram principalem reſolutionẽ in
quæſtione principali(conſiderata lege ordinamen-
ti,ex qua legata debentur abſque aditione heredi-
tatis,& nullo herede exiſtente) in qua probauimus
dominium hodie etiam tranſmitti in legatariũ rei
legatæ,fortiter argumentatur Tellus Fernandez in
l.3.Tauri.3.par.a nu.7.dicens,quod nec dominiũ,
nec aliqua actio cõperat legatario, quia actio per-
ſonalis non competit, cum non ſit perſona contra
23 quam dirigatur,nec hypothecaria,quæ præſuppo-
nit perſonalem obligationem, ſine qua competere
non poteſt,rei vendicatio tantundem, quia domi-
nium transfertur in legatarium,& ſic in ſimili caſu
loquens de ſtatuto,quod diſponit,quod legata de-
24 beantur,ſine heredis inſtitutione, vel aditione,di-
xit Bal.in l.1.in fi.C.ſi quis omiſ.cau.teſt. quod tũc
actio perſonalis,nec hypothecaria tãquam eius ac-
ceſſoria competit legatario,nec rei vendicatio,ſed
ſolum officium iudicis, cuius opinionem ſequitur
Alex.in l.1.nu.24.in fin. ff.de leg.1. vbi Aret.nu.4.
25 & dicit Tellus Fernandez ſupra nu.7. quod iſte eſt
caſus,in quo non transfertur dominium rei legatæ
in legatarium:cuius opinio vera nõ eſt, quia acqui
26 ſitio dominij non pendet ex aditione,vel repudia-
tione hereditatis,ſed ex diſpoſitione teſtatoris, vt
27 in d.l.a Titio,& ſic ſi nullus ſit heres ex teſtamẽto,
nec ab inteſtato,dabitur curator bonis, & contra il
lum tentabuntur actiones, ſicut contra ipſum here
dem,vt reſoluimus in q.103.nu.fin.

Sed

Sed vt clarius huius quęstionis veritas omnibus
28 appareat, animaduertendum est, triplicem esse dominij acquisitionem in legatis: quædam dominij
acquisitio ficti, quędam veri, sed reuocabiliter, quędam est dominij veri acquisitio irreuocabiliter, &
sic quantum attinet ad primam dominij speciem,
verum est quòd dominium rei legatæ transit in le-
29 gatarium, recta via a morte testatoris, & sic procedit textus in dicta l. a Titio. & l. si seruus legatus. ff.
de noxal. act. ita Menchaca de successionum creatione, prima parte, in præf. numero nonagesimo o-
ctauo. Menoch. consil. septuagesimo tertio, nu. 11.
vol. 1. Mantica de coniect. vlt. vol. lib. 7. tit. 10. nu.
31. Ceph. cons. 244. num. 15. lib. 2. in secunda vero
specie dominij veri certissima est conclusio, quod
dominium rei legatæ transit recta via in legatariũ,
vere a die aditæ hereditatis, vt in dicta l. si tibi homo. §. cum seruus. ff. de leg. 1. ita post ordinarios Anton. Guiber. lib. 1. q. c. nu. 2. Tiraquel. in l. si vnquã,
verb. reuertatur. nu. 338. C. de reuoc. donat. & hãc
esse communem opinionem testatur Crotus in l. si
is qui pro emptore. nu. 127. ff. de vsucap. & dicit ẽt
communem Petrus Ric. in §. sed olim. instit. de leg.
num. 19.

30 Ex qua resolutione venit intelligendus textus
in l. cum pater. §. surdo, & muto. ff. de leg. 2. vbi legatum acquiritur ignoranti. tex. etiam in l. si seruo
legato. in princ. ff. de leg. 1. text. etiam in l. legatum
ita. ff. de leg. 2. l. 1. §. vtrum. ff. si quid in fraud. patr.
l. quædam sunt. in fi. ff. de reb. dub. l. optione. in fin.
ff. de opt. leg. l. si fundum. §. si fundum. §. si Titius. ff.
de leg. 1. l. si partem. §. 1. ff. quemad. seru. amitt. vbi
dominium acquiritur ignoranti ante acceptationẽ
31 l. huiusmodi. §. Sticum. ff. de leg. 2. & in l. statu liberum. §. Sticum. ff. eod. tit. quæ iura sunt intelligenda
de dominio ficto. Restat nunc vt de tertia acquisitione agamus, quæ dicitur irreuocabilis, & ista causatur per agnitionem, seu acceptationem legati,
vna cum acceptatione hereditatis. quando enim legatarius acceptat legatum, tunc habet verum dominium, sed irreuocabiliter. l. prouide. ff. si cer. pet.
l. si quæsita. ff. de cond. instit. cum ibi notatis: dominium vero quod legatarius acquirit ex secunda ac-
32 quisitione, videlicet ea aditione hereditatis, dicitur verum dominium, & in hoc tantum differunt,
quod illud est reuocabile, istud vero irreuocabile,
quod est magni effectus respectu transmissionis, nã
33 licet legatarius moriatur nulla facta legati acceptatione, transmittit legatum ad suos heredes, cũ a
morte defuncti acquisitum sit dominium, ita probat tex. sic intelligendus in l. ex his verbis. C. quan.
34 dies leg. cedat, ibi: *non condito fideicommisso, vel legato inserta, sed petitio in tempus legitimæ ætatis dilata videtur, & ibi, ad heredem suum actionem transmit-*
35 *tit.* Quod non procederet, si legatum fuisset conditionale, quia tunc non a morte testatoris dominiũ
rei legatæ acquiritur, sed iam adimpleta conditione. ita probat l. 21. in fin. tit. 9. parte 6. ibi: *engaña el*
36 *señorio de la cosa que le es ansi mandada luego, que cũpliere lo que le manda facer el testador.* vbi Greg. ver.
señorio, dicit, quod alibi non meminit expressum,
& intelligit illam legem secundum distinctionem
nostram supra traditam, videlicet, vt dominium irreuocabile non acquiratur, secus vero reuocabile,
vt in dicta l. a Titio. vnum tamen singulariter est aduertendum pro perfecta declaratione dictæ legis
ex his, quod eius decisio, & terminatio, censetur ho-
37 die correcta per legem 31. tit. 9. part. 6. ibi: *Otrosi decimos, que si el testador quando ficiesse la manda dixesse tales palabras, mando que den a fulano mil maravedis quando fuere de edad de catorce años si acaeciere, si aquel aquien la face llegare aquella edad valdra la manda, y si muriere antes no la puede demandar su heredero ni ha derecho de la auer.* Cuius cõtrarium expresse dicitur in dicta lege ea his verbis. & idcirco
Gregorius ibi verb. quando fuere de edad. in fine
dicit, quod aut tempus certæ ætatis fuit præfixum
substantiæ legati, aut eius præstationi seu executioni, aut sumus in dubio, in primo casu non fuit trãsmissio, nec dominium acquiritur, in secundo vero
sic, vt in d. l. ea his verbis. intentio vero præsumitur, quod testator habuit respectum ad tempus simplex, & non se retulit ad tempus certæ ætatis legatarij, vt in l. codicillis. ff. de annuis legatis. sed salua pace, licet illa distinctio, & doctrina in se vera sit, non declarat Greg. qualiter intellectus ille adaptetur ad illa iura, cum in eisdem terminis
retenta eadem facti specie contrarium sit decisum.
38 Sed cum iura iuribus sint concordanda ad euitandam correctionem, vt in c. cum expediat. de elect.
l. 1. C. de inoffic. dotib. talem constituo differentiã
inter dictam legem Partitæ, & legem, ex his verbis. quia ibi fuit dispositio pura simpliciter, veluti
39 lego decem filiæ Seuerinæ, & postea in alia clausula postquam processit dispositio pura, dixit testator, quæ decem præstanda sunt cum ad legitimum
statum peruenerit, vt constat ex verbis illius legis
ibi: *quæ legata accipere debebit cum ad legitimum statum peruenerit.* Ecce vbi post perfectam dispositionem puram fuit adiectum tempus certæ ætatis non
principali dispositioni, sed solutioni, & executioni
ipsius, quod non ita fuit legatum in d. l. 31. vbi in
vna clausula fuit factum legatum, & apposita conditio certæ ætatis, ibi: *mando que den a fulan mil maravedis quando fuere de edad de catorce años.* Ex
40 quibus verbis clare colligitur, quod tempus fuit
adiectum principali dispositioni, non vero solutioni legati, vt in dict. l. ea his verbis. vbi tempus
fuit positum in diuersa oratione, quod est magni
effectus, vt in simili consuluit Ferretus cõs. 241. nu.
2. & Gigans cons. 63. num. 12. qui intellectus verissimus est ad illa iura, & clare colligitur ex ponderatione verborum dictarum legum, & sic est menti tenendus, quia tam in praxi quam in scholis est
necessarius, & valde vtilis.

41 Sed pro complemento huius quæstionis non omittam vnum valde notabile, & singulare, ex quo
tota machina acquisitionis dominij rei legatæ destruitur.

Nam inter ceteras limitationes, quas doctores ad nostram principalem conclusionem adducunt, ea est præcipua in legato dotis: nam si
mulier coniugata leget alicui fundum dotalem,
dicunt doctores dominium in legatarium, non
transire, quia dispositio legis in rebus, C. de iure dotium. per quam dominium fundi dotalis
reuertitur ipso iure ad mulierem, non procedit fa-
42 uore ipsius heredis, nec legatarij, & sic limitant

d.l. a Titio. ff. de furt. vt docet Bald. nouellus de
priuil. dotis. part. 11. quæstione quinta, numero 4.
vers. ex hoc etiam infert, quem sequitur Dueñas
reg. 210. limit. 3. licet dicat, quod de isto dicto du-
biter Ioannes Niger in l. 1. colu. 43. ff. de leg. 1. pro
cuius perfecta declaratione quia passus est dubius,
referam quod in simili casu in praxi mihi contigit,
43 & quod fuit decisum, & terminatum tam apud iu
dicem ordinarium dominum licentiatum Petrum
44 Castillo de Bustos cum suis adiunctis, quia fuit re-
cusatus a domino Doctore Dominico de Mendie-
45 ta Canonico meritissimo doctoralis prębendæ hu-
46 ius almæ ecclesiæ Toletanæ, & Doctore Garsia de
Herrera Aduocato dignissimo, & mihi valde dile-
cto, quam hodie in regali Cancellaria Pinciana, vbi
causa fuit deuoluta, quædam domina Polonia de
Orozgo vxor Ioannis de Pedrosa condito testamē-
to solemni, prout superius in q. 749. n. 3. retulimus,
instituit dominum Ludouicum da Villalta, & eius
sororem heredes in quadam domo, & vinea in op-
pido de Polam, & sic in re certa, vt habet locum di-
spositio text. in l. quoties. C. de heredi. instit. vbi in
stitutus in certa re habetur loco legatarij, ob quam
47 rationem, & quia alius non erat heres institutus
Adriani, vt in l. finali. C. eodem titulo, & ex lege So-
riæ. 3. titulo 13. libro 4. recopilationum, vt tradit
Peregrinus de fideicommissis, articu. 48. & Meno-
chius lib. 1. de arbitrariis iudicum, quæstio. 32. nu-
mero 11. & consil. 180. numero 23. volumine 2. &
de adipiscenda possessione, remed. 4. numero 181.
& Parladorus lib. 2. rerum quotid. c. 5. An. Gabriel
lib. 4. commu. tit. de fideic. conclus. 5. Ant. Gomez.
in l. 45. Tauri. num. 148. Greg. in l. 3. tit. 14. par. 6.
48 quæ omnia licet loquantur in institutione vniuer-
sali, id est dicendum in institutione certæ rei, quia
pro consecutione ipsius dantur remedia possesso-
49 ria dictæ l. fin. C. de edicto diui Adr. vt tenet glos.
ibi, verbo ex parte, & Salic. in d. l. quoties. & expres-
se Gomez. in d. l. 45. num. 136. & in lib. 1. variar. c.
10. a num. 15. & vltra eum doctissimus Greg. verbo
otro, in l. 14. tit. 3. par. 6. quam opinionem in pro-
prijs terminis sequitur Aceb. in declaratione d. l.
Soriæ. 3. tit. 13. lib. 4. num. 66. vbi illud singulariter
50 ampliat, etiamsi res particularis, in qua fuit facta
institutio sit occupata ab alio post mortem testato
ris, & ratio desumitur ex l. 1. §. si ex certo fundo, ff.
de hered. inst. ibi; *detracta fundi mentione*, qui text.
51 non est hodie correctus ex l. 1. ordinamenti. vt de-
fendit Padilla in l. eam quam, num. 93. C. de fideic.
& Garsia regula 281. nu. 8. & nos diximus in quęst.
214. a num. 3. quidquid Matienco in l. 1. tit. 4. nu.
47. lib. 5. recop. quia cum d. §. si ex certo fundo, con
52 sonat text. de iure regio, in l. 14. tit. 3. p. 6. ibi: *en v-
na cosa señalada an si como en viña, o en otra cosa qual
quier estableciendo vn hombre a otro por su heredero, si
en este mismo testamento, o en otro que ficiese despues
el testador no faltasse que el se vbiesse establecido otro
por heredero, este tal deue de auer todos los bienes del
testador maguer fuesse establecido en vna cosa señala
da tan solamente*, vbi Greg. verbo *todos los bienes*. se-
quitur opinionem Dini, eleganter declarans illa iu
ra, ex quibus bene sequitur, quod instituto in re cer
ta, nullo dato coherede, licet habeatur loco lega-
53 tarij, competūt remedia possessoria legis Soriæ,

Sed ex parte mariti opponebatur, quod ipse erat
legitimus contradictor ad impediendam dictam
possessionem, tum quia legatum erat fundum dota
le, & sic non transferebatur dominium in legata-
rium, vt supra diximus, tum quia ipse erat domi-
54 nus rerum dotalium, vt in l. doce ancillam, C. de
rei vendicatione, & etiam dicitur habere possessio
nem, vt in l. sciendum, §. si fundus in dotem, ff. qui
satisdare cogantur, ibi: *si fundus in dotem datus sit,
55 tam vxor, quàm maritus propter possessionem eius fun-
di possessores intelliguntur*; l. 3. §. in dotem, ff. de acq.
posses. & sic cum maritus etiam viuente vxore di-
catur dominus, & possessor rerum dotalium, sequi
tur quod sit legitimus cōtradictor ad impediendā
dictam possessionem.

56 Sed ijs fundamentis, & rationibus non obstanti-
bus contrarium defendi, & adhuc sumus in eadem
sententia, licet contrarium fuisset iudicatum per di
ctos iudices, quia tam dominium rerum dotalium,
quam ipsa possessio soluto matrimonio, statim, &
ipso iure fuit resolutum, & extinctum in eo instan-
57 ti mortis ipsius mulieris, adeo vt penes ipsum ma-
ritum nullum ius remaneat, ita probat text. in d. l.
58 in rebus, C. de iure dotiū, ibi; *cum eadem res, & ab
initio vxoris fuerint, & naturaliter in eius permanse-
rint dominio; per quā legē illud aduertit Sicardus ibi;
tit. 12. num. 2. cuius verba sunt, ex hac lege est notan-
dum, quod licet maritus constante matrimonio dicatur
dominus rerum dotalium, ita vt habeat rei vendicatio-
nem, vt in l. doce ancillam. C. de rei vendicatione, l. &
si dotis supra tit. nostro, tamen illud dominium sine vlla
traditione protinus, vt fuerit solutum matrimonium,
ipso iure, & recta via, vt loquimur, redit in vxorem,
vel eius heredes, & hoc non erat ante nostram legem.*
Ex quibus verbis nō solum ipsa mulier retinet do-
59 minium rerum dotalium soluto matrimonio, sed
etiam illud transmittit ad suos heredes contra li-
mitationem traditam a Dueñas supra.

Nec prædictis obstat, quod secundum prædictū
60 intellectum sequeretur absurdum, quod duo in so-
lidū essent possessores eiusdem rei, cōtra l. sint cer-
to. §. duobus vehiculum. ff. commodati. l. 3. §. ex con-
trario. ff. de acq. poss. quia sicut mulier habet con-
stante matrimonio, naturale dominium, vt in d. l.
61 in rebus, similiter habet naturalem possessionem,
vt in d. l. sciendum. §. si fundus in dotem. vbi etiam
vxor dicitur possidere, ibi; *tam vxor, quam maritus
possessores intelliguntur*. & sic possessio mariti de ci-
uili est intelligenda, possessio vero vxoris de natu-
rali, & sic recte duo in solidum possunt eandem rē
62 possidere, l. peregre. ff. de acq. pos. & docet Anton.
Gomez. in l. 45. Tauri. a nu. 100. resoluit, quod non
est inconueniens, nec iuris repugnantia, quod vnus
possideat vnam rem ciuiliter, alter vero naturali-
ter. & pro hac mea opinione nouiter induco tex. in
63 l. Pomponius Philadelphus. 34. ff. familiæ ercis-
cundæ. vbi vxor, quæ habuit a patre certa prædia
nomine dotis, dicitur constante matrimonio præ-
dia dotalia possidere, & competunt vxori remedia
possessoria retinendæ possessionis, vt in tex. ibi: *iu-
stam causam retinendi possessiones habere filiam, quo-
niā pater prædia, de quib. querebatur, dotis esse voluit.*
& ibi; *filia etenim quæ naturaliter agros tenuit*, & sic
bene sequitur, ꝙ vxor cōstāte matrimonio, nō amit

tit

rit dominium, nec possessionem rerum dotalium,
sed solum habuit impeditas actiones, & quasi sub
64 vmbra propter reuerentiam maritalem, & sic solu-
to matrimonio protinus, & ipso iure illud ius ad
65 suos heredes transmittit, & quia possessio non tran
sit ad heredes facta institutione, vt in l.cũ heredes,
ff.de acquirenda heredit. disposuit l.dotis actio.C.
de iure dot.quod petatur ab heredibus vxoris, cũ
ipsi non habeant potestatem ingrediendi possessio
nem propria auctoritate, ibi: *ingrediẽdi enim posses-*
66 *sionem rerum dotalium heredibus mariti non consentiẽ*
tibus sine auctoritate competentis iudicis, nullam habet
facultatem. Vbi illud notat glosa verbo, facultatem,
& est optima doctrina glosse pro hac nostra senten
67 tia, in l.sed si.nolit.ff.de acq.posses.vbi tenet, quod
statim, quod extinguitur possessio ciuilis, consoli-
datur ipso iure cum possessione naturali, quã glos-
sam ad hoc exornat Ant.Gomez. in l.45.Tauri.nu.
68 104.sicut dicimus quãdo extinguitur vsus fructus,
qui consolidatur cum proprietate, vt in l.fin.C.de
vsufructu.§.fin.instit.eodem tit.

69 Rursus pro hac mea opinione probo concluden-
ter à sufficienti partium enumeratione, quòd nullũ
remedium potest competere heredibus vxoris, vi-
uente marito, ad recuperandam hereditatem rerũ
dotalium existentium, nisi possessoriũ legis Sorae,
& legis fin. C.de edi.diui Adr.quod patet ex sequẽ
tib.Rei vendicatio non competit, quia tunc datur,
70 quando bona dotalia sunt alienata, & possidentur
ab alio.l.3.d.doce ancillam.C.de rei vend.& per to
tum.Praeterea, nec actio hypothecaria, quia ipsa da
tur contra bona ipsius mariti, quae sunt hypotheca
71 ta pro solutione dotis.l.assiduis.C.qui pot.in pign.
hab.c.ex literis. de pigno.l.in rebus.C.de iure dot.
quae non cadit in proprijs bonis, l.nec pignus.ff.de
reg.iur.

72 Similiter nec actio ex stipulatu cõpetit in nostro
casu, de qua in l.vnica. C.de rei vxo.act.quia nulla
praecessit stipulatio de reddenda dote, & sic bona
immobilia statim sunt restituenda, vt in d.l.vnica.
§.exactio.ibi: *in rebus immobilibus, vel se mouentib.*
73 *& ceteris rebus, quae solo continentur illico restituen-*
dis. l.31.tit.11.parte 4.ibi: *desatado siendo el matri-*
monio por alguna razon derecha luego deue ser entrega
da la dote a la muger, ò a sus herederos si fuere de cosa
74 *que se a rayz.* Et sic sequitur, quod si illico dos est
restituenda, quod non via ordinaria, sed per reme-
dia possessoria; cui resolutioni non obstat d.l.vni-
75 ca.in §.illo proculdubio. vbi actio ex stipulatu ad
repetendam dotem transit ad heredes mulieris, si-
ue fuerit expressa, siue tacita stipulatio, quia respon
deo dupliciter: primo modo, quia in illo tex.nõ da
tur dicta actio absolute, sed secundum propriã ip-
sius naturam, vt ibi: *Sed ad mulieris heredes ex stipu-*
latu actio secundum sui naturam transmittatur. Hoc
est, vt si dos consistat in rebus mobilibus, detur an-
76 nus: si vero in immobilibus statim fiat restitutio,
vt in §.sequenti. Secundo modo respondeo, quia il-
la actio ex stipulatu, quae tacite inest, & inducitur
ab ipsa lege, sine praeambula cõtrahentium pactio-
ne, est remedium extraordinarium fauorabile, &
subsidiarium in defectum aliorum remediorum, vt
constat ex dicta lege, & sic cum heredes vxoris ha-
beant remedia possessoria, quę omnibus heredibus
77 scriptis in testamento competunt, sequitur quod
cessat dicta actio ex stipulatu tacita, tanquam re-
medium extraordinarium: l.in causae, la 2.ff.de mi-
nor.& dicit esse receptam sententiam Rolan.con-
sil.59.nu.2.lib.1.& Ioannes Mauricius de restit. in
inte.q.17.art.2.nu.13.maxime, quia per dictum re
medium non ita pinguius consultum sit heredibus
78 vxoris, quam per remedium possessorium, & sic in-
ducta ad augmentum, non debent operari diminu-
tionem.l.cum tale. §.fin.ff.de condit. & demon.l.si
quis mancipium. ff.de fundo instr.l.qui hominem.
§.fin.de solut.l.2.C.de iura.cal.& docet Petrus Sur
dus in tract.de alim.tit.8.priuil.22.nu.4.l.quod fa
79 uore.C.de legibus. vbi inducta fauore alicuius, nõ
debent in eius odium retorqueri, & sic illa actio cõ
peteret, non tamen sequitur, quod remedium pos-
80 sessorium excluditur, quia fauore mulieris, plures
actiones fuerunt introductae, vt docet Sicardus su-
pra, & probat expresse d.l.in rebus, ibi: *per vtramqs*
viam, siue in rem, siue in hypothecariam, & plenissime
consulatur. & probat d.l.vnica.§. & vt plenius. vbi
plura remedia, fauore dotis simul concurrunt, &
sic dicta lex dotis actio, est sub titulo, soluto matri-
monio. quemadmodum dos petatur, & disponit,
81 quod auctoritate iudicis per remedia possessoria,
& sic fauore dicti Ludouici de Villalta fuit nuper
iudicatum in regali Cancellaria Pinciana, & missus
in possessionem rerum dotalium, non obstãte, quod
82 ipse maritus petebat retentionem, ex eo quod pau-
per erat, & sic quod non potest conueniri vltra quã
facere potest, deducto ne egeat, vt in l.maritum.13.
ff.sol.matri.l.1.tit.15.part.5. quia illa iura solum
83 procedunt quando bona dotalia sunt consumpta,
secus vero si existant in sua specie, quia tunc mari-
tus non gaudet eo priuilegio, ita Bart.Alex.in d.l.
maritum. & Baldunus in §. item si de dote.§.1.in-
stit.de verb.obl. vbi eleganter Ang.de Gamb.nu.5.
& Plateanus ibi.nu.9. Campeg.in tract.de dote.3.
par.q.238.Ant.Gomez.in l.50.Tauri.nu.49.versu
84 tertio limitar, vbi eleganter ampliat, etiam si bona
dotalia dentur marito aestimata, siue inaestimata, &
Acebedo in l.1.tit.21.nu.73.lib.4.recopil. quam
nos etiam sequimur tanquam communem, in q.
230.in princ.pro qua potest expendi tex.in l.Nen-
85 senius.41.§.fundum.ff.de re iud.vbi donator, qui
non potest conueniri, sicut maritus vltra quam fa-
cere potest, vt in l.diuus Pius. de donat.l.sunt, qui.
86 cum seqq.ff.de re iud.tamen si praedium donatum
existat, non potest donator vti illo priuilegio, & sic
87 sequitur, quod maritus non habet ius retentionis
in dictis bonis dotalibus, nec potest admitti tan-
quam tertius, ad impediendam dictam possessio-
nem heredi scripto, ab vxore instituto, cum defi-
ciat instrumentum dotale, quod si praecederet in
matrimonio, cum clausulis consuetis, & obligatio-
nibus ordinarijs, libenter dissentio ab hac mea opi
88 nione, quia tunc maritus est conueniendus ex sua
propria obligatione inita inter maritum, & vxorem
quia dispositio hominis, & contrahentium facit
cessare dispositionem legis.l.fi.C.de pact.conuent.
l.maritus.C.de precur. quae omnia sunt menti te-
nenda tanquam noua, & quotidiana.

SVMMARIVM.

1 *l. hac consultissima. §. ex imperfecto, declaratur.*
2 *l. 7. tit. 1. p. 6. declaratur.*
3 *Aequalitas inter filios est seruanda.*
4 *Lex vt liberis, C. de collationibus, ponderatur.*
5 *Melioratio inducit inæqualitatem inter filios.*
6 *Inducta fauore alicuius, non debent in eius odium retorqueri.*
7 *Decius mortuus fuit 13. mensis Octobris anno 1535.*
8 *Partitio bonorum inæqualiter est intelligenda.*
9 *Appellatione partis venit dimidia.*
10 *Contraria opinio in quæstione principali defenditur.*
11 *§. ex imperfecto. fuit ordinatus ad conseruandam volūtatem testatoris.*
12 *Ratio tex. ad §. ex imperfecto, adducitur.*
13 *Tertium non est legitima filiorum inter ipsos, et minus quintum.*
14 *Legitima filiorum sine diminutione est conferenda.*
15 *Melioratio facta a patre in testamento minus solemni valida est.*
16 *l. hac consultissima. in §. ex imperfecto. est hodie correcta de iure regio.*
17 *Lex 3. Tauri declaratur.*
18 *Testamentum imperfectum, etiam inter liberos non valet.*
19 *Correctio legis Tauri, non solum procedit quoad numerum testium, sed etiam quoad qualitatem.*
20 *Opinio Menchacæ, & Telli Fernandez reprobatur.*
21 *Pater per testamentum nuncupatiuum, & in scriptis tenetur solemnitatē legis Tauri seruare inter liberos.*
22 *Lex 4. Tauri declaratur.*
23 *Condemnatus ad mortem potest facere meliorationem vni ex filijs.*
24 *Opinio Roderici Suarez, & Couarr. damnantur.*
25 *Romani consilia declarantur.*
26 *Meliorationem potest facere, licet sit condemnatus ad mortem.*
27 *Maioriam potest facere condemnatus ad mortem.*
28 *Pater qui adulterium commisit cum vxorata, si fuerit condemnatus ad mortem ex voluntate mariti, poterit filium meliorare.*
29 *Filius non priuatur bonis parentis propter adulterium ipsius.*
30 *l. 1. tit. 20. lib. 8. recop. declaratur, & nu. 31.*
31 *Viuentis non est hæreditas.*
32 *Practica supremi consilij refertur.*
33 *Verba legis. 1. tit. 20. lib. 8. recop. nouiter declarantur.*

QVÆSTIO DCCLIX.

Vtrum valeat melioratio facta a patre vni ex filijs in testamento imperfecto, communis contra communem, & quid iure regio.

VALDE controuersa est præsens quæstio apud antiquos, & modernos scriptores maxime Hispanos, an melioratio tertij, & quinti bonorum facta a parentibus vni ex filijs, prout ex legibus regni permittitur, sustineatur quando testamentum est imperfectum: & difficultas oritur ex dispositione text. in l. hac con-
1 sultissima, 21. §. ex imperfecto. C. de testamentis. vbi testamentum imperfectum ratione solemnitatis valet inter liberos. cui consonat textus de iure regio in l. 7. tit. 1. p. 6. ibi. *Pero si el padre ficiesse testamento en que estableciese por sus herederos a los fijos,*
2 *e a los nietos, que descēdiessen del, o partiese lo suyo entre ellos maguer en tal testamento nō fuessen escritos mas de dos testigos, valdria bien assi como se fuesse fecho con siete testigos.* Ex quibus verbis clare colligitur, validum esse testamentum imperfectum factū inter liberos, quando pater illis suam relinquit substantiam, quam decisionem tenent plurimi doctores solum procedere, quando pater æqualiter inter filios disponit, non vero si inæqualiter, meliorando vnum, quia tunc non seruatur æqualitas inter eos,
3 quod iura desiderant. l. vt liberis. 17. C. de collat. ibi: *æqua lance, parique modo prospici possit, hoc etiam*
4 *æquitatis studio præsenti legi credimus inserēdum,* quæ æquitas cessat facta inæqualitate, quæ ex melioratio-
5 ne resultat, & sic primus omnium Romanus in consil. 179. num. 13. & in consil. 385. num. 5. vbi resoluit, quod licet permissum sit patri testari de iure gentium inter filios; tamen illud est verum, quando disponit in eorum fauorem, vt in dicto §. ex imperfecto. secus si disponat inter eos odiose adimendo, pro qua sententia allegat Spe. in tit. de instrum. edit. §. compendiose. versic. quod si pater. vbi dicit, quod priuilegia quæcumque, quæ a iure consequitur testamentum paternum factum inter liberos, locum sibi vendicat quando pater in omnium fauorem disponit; secus si in vnius fauorem tantum, & in odium alterius. Quam opinionem sequitur Ant. Rubeus consil. 6. Soci. consil. 5. nume. 1. lib. 3. Deci. consil. 105. num. 6. & consil. 631. & in d. l. hac consultissima, num. 37. & Hieron. Gratus respon. 156.
6 num. 49. lib. 2. vbi num. 50. dicit, quod ita fuit iudicatum, ne inducta ad fauorem retorqueantur in odium filiorum contra legem, quod fauore. C. de legib. Pro qua opinione etiam consuluit Marian. Soc. consil. 127. num. 5. & 19. volum. 1. vbi hanc testatur communem, & magis communem opinionem: pro
7 qua allegat cum lacrymis Deciū supra, quia eo die 13. mensis Octobris anno 1535. mortuus fuit, dicēs: quod hæc est intentio communiter d. §. ex imperfecto. & eandem dicit communē in consil. 189. num. 44. vol. 2. Tiraq. de primogen. q. 4. nu. 4. & ex nostratibus hanc opinionem sequitur doctissimus præses Couar. ciuis Tolet. in c. Raynu. §. 1. nu. 2. vbi
8 dicit illam opinionē esse approbatam de iure regio ex dicta l. 7. & 5. tit. 1. p. 6. quæ leges loquuntur cū pater partitur propria bona inter filios, quæ parti-
9 tio æqualiter est intelligēda ob partis mētionē. l. nomē filiarū. §. portionis. ff. de verb. sig. l. 9. ti. 33. p. 7.

Sed ijs non obstantibus cōtraria opinio verior, & receptior est tā de iure communi quā regio, & ab
10 ea non est recedendum in iudicando, & consulēdo ex sequentibus: primo ex dispositione tex. in d. §. ex imperfecto, qui textus fuit ordinatus ad conseruan-
11 dā voluntatē patris, non vero in cōmodum filiorū, vt constat ex illis verbis ibi: *Voluntatem teneri defuncti,* & sic nihil interest q̄ pater æqualiter vel inæqualiter disponat facta melioratione, cū illud sit permissum parētibus absq; fraude, & iniuria filiorū, & sic illa decis. magis fauore parētū fuit introducta, q̄ in

in liberorum commodo. vnde optime dixit Bal. in
12 l. filij. q. 6. nu. 5. C. fam. erci. quod si pater corã duo
bus testibus inter liberos testetur, vnum instituen-
do in triente, alium in besse, quod valebit talis in-
stitutio, licet sit inæqualis, & si verum esset quod
parentes tenerentur æqualiter disponere inter fi-
lios, cuius vtilitatis, vel fauoris posset esse dicta di-
spositio ex §. ex imperfecto. cum alias etiam, si nil
disposuisset, nec testamentũ faceret, æqualiter om-
nes filij essent successuri: igitur non in inæqualita-
te, vel in æqualitate consistit fauor, sed solum in me
13 ra voluntate ipsius patris, alias in pœnam, & in o-
dium retorqueretur; quod lõge distat a tramite ve
ritatis, & sic patris voluntas non est coarctanda, dũ
modo filijs legitimam sine grauamine relinquat,
maxime cum melioratio tertij, vel quinti non sit le
gitima filiorum inter ipsos filios secundum leges
Tauri. 18. & 27. & tradit Baeza de non meliorand.
filiabus ratione dotis. c. 9. num. 50. & probatur no-
stra sententia de iure communi, ex l. fin. C. famil. er-
cis. vbi habetur quod permissum erat parentib. etiã
in minus solemni voluntate bona inter filios diui-
dere, etiam inæqualiter, & coram duobus testibus,
vt docet etiam Paulus in l. quoties. C. fam. ercisc. &
Ias. in l. parentibus. C. de inoff. test. & sic nostrã prin
cipalem opinionem contra Ro. & alios tenet Pau-
lus in d. §. ex imperfecto. & §. at cum humana fragi-
litas. nu. 9. vbi dicit quod vtilitas, & priuilegiũ d. §.
ex imperfecto. consistit in eo quod parentes pos-
sint libere testari æqualiter, siue inæqualiter. quam
opin. sequitur Cuman. cons. 113. Alexã. consil. 146.
nu. 5. vol. 2. Guller. Benedictus in c. Rayn. verb. te-
stamentum. el. 1. nu. 72. Berengarius in c. 1. de filijs
natis ex matrim. c. 3. nu. 3. & dicit communem opi-
nionem Ias. nu. 4. Dec. nu. 37. in d. l. hac consultissi-
ma, & Aret. in d. §. ex imperfecto. quam opinionem
14 sequitur Menchaca lib. 3. de successionum creatio
ne. §. 21. nu. 67. dum tamen nullius legitima lædat-
tur, vel minuatur ex l. parentibus, C. de inoff. l. quæ
pater, C. fam. ercis. & in d. l. quoties. & etiam si legi
tima integra non relinquatur non annullabitur tes
mentum, sed supplebitur legitima, vt in l. omnimo
do. C. de inoff. & hanc nostram opinionem dicit cõ
muniorem, & veriorẽ Tellus Fernãdez in l. 3. Tauri
15 1. p. nu. 21. col. 6. quam etiam sequitur Matienço
in l. 3. tit. 4. gl. 6. nu. 4. Spino in speculo testa. gl. 18.
nu. 34. qui dicit quod est communior, & verior o-
pinio quod valebit melioratio facta a patre in te-
stamento minus solemni. idem resoluit Angulo de
meliorationibus, in l. 7. gl. 1. nu. 2.

Sed iam profecto de iure nouiori nostri regni sa
tis inutilis est huius quæstionis disputatio, cum tã
16 ex l. 3. Tauri. quam ex l. ordi. 2. tit. 4. de los testamẽ-
tos, est correcta decisio text. in d. §. ex imperfecto.
& sic tam respectu extranei, quam patris testantis,
debet interuenire legitimus numerus testium, &
aliter testamentum etiam inter liberos erit nullũ,
vt probant verba dictæ legis 3. ibi: *Agora sea entre*
17 *los hijos, o descendientes legitimos, ora entre herederos*
estraños, & ibi in fine. los quales dichos testamentos y co
dicilos si no tubieren la dicha solemnidad de testigos
mandamos que non fagaan fe ni prueua en juicio ni fue
ra del. Et sic illa lex non solum loquitur de testamẽ-
18 to nuncupatiuo, sed etiam de testamento in scri-
ptis, vt inferius apparebit. Vnde cum pater hodie
teneatur iura seruare regni circa testamentorum
solemnitatem, & non valeat testamentum imperfe
ctum, consequens est quod nec etiam melioratio
conseruabitur, & sic Angulo supra glos. nu. 4. quod
ab hac difficultate, de qua in quæstione proposita,
nos liberabit. dicta lex Tauri, & ordinamenti. per
19 quæ iura non solum quo ad numerum testium, sed
etiam quo ad qualitatem corrigitur dictus §. ex im
perfecto. idemque tenet Acebedo, in l. 2. tit. 4. nu. 1.
lib. recop. Greg. in d. l. 7. titul. 1. p. 6. verb. *a los hijos.*
quem sequitur Cifuentes in d. l. 3. Tauri. vbi Anto.
Gomez nu. 48. & Moli. lib. 1. de Hispan. primog. c.
20 12. nu. 24. Padilla in l. si frater. nu. 15. C. de fideicõ-
mis. quidquid teneant contrarium Menchaca sup.
§. 21. nu. 14. & Tellus Fernandez in d. l. 3. Tauri 1. p.
nu. 5. & 13. & 14. quæ opinio verissima est, vt supra
21 diximus, non solum quando pater testator nuncu-
patiue, sed etiam in testamento in scriptis inter li-
beros facto, vt tenet Cifuentes supra, & Couarr. in
4. 2. p. c. 8. §. 4. nu. 13. in fi. Gomez Arias, & Castillo
verb. entre los hijos, in d. l. 3. Matienço supra gl. 1.
nu. 5. vbi dicit veriorem, & receptiorem Gutierrez
lib. 2. pract. q. 35. nu. 2. vbi respondet contrarijs fun-
damentis, & sequitur Angulo supra gl. 2. nu. 6.

22 Sed quia ex superioribus parum fructuosa rema
net præsens quæstio, vt aliquid vtilitatis ex ea con-
sequamur, infero practicabilem intellectum ad l.
4. Tauri. quæ est lex 3. tit. 4. lib. 5. recopilat. vbi dã-
natus ad mortem potest testari, & meliorationẽ fa-
23 cere alteri ex filijs, correcta dispositione tex. in au-
then. bona damnatorum. C. de bonis proscript. ex l.
5. tit. 31. p. 7. quam decisionem non procedere, quã
do pater inæqualiter testatur inter filios, melioran-
do aliquem ex his, tenet Rodericus Suarez in l. quo
24 in prioribus, in lectura legis fori, haue. 1. num. 3. &
4. vbi refert se ita consuluisse in causa cuiusdam no
bilis de Mutina, quam opinionem sequitur Couar.
in rub. de test. 3. p. nu. 27. vers. præmissis tandẽ. quia
permissio, de qua in dicta lege, intelligitur, vt sape-
rius explicauimus, quando pater testatur æqualiter
inter filios, secus vero facta melioratione: sed in hac
pace tam grauissimorum virorum, nec illa opinio
est vera, nec tenenda in iudicando, nec in consulen-
do, nec dicta lex Tauri illud disponit, nec ex illius
mente colligitur, & quod magis est, nec cõsilia Ro-
25 mani possunt pro hac opinione adduci, nec pro tra
dita in qõne principali, quia ipse non loquitur quã
do pater relinquit filijs legitimã, prout nos loqui-
mur, sed qñ iniuriose legitimã adimit, & sic cũ me-
26 lioratio tertij vel quinti nõ sit legitima filiorũ in-
ter ipsos filios, vt supra dictũ est, consequens est, vt
tã in quæstione proposita, quã in principali si casus
posset contingere, valeat melioratio, licet pater ad
vltimũ suppliciũ fuerit cõdemnatus. quã opinionẽ
cõtra Suarez, & Couarr. tenet Tellus Fernandez in
d. l. 4. nu. 17. & 18. & Greg. in d. l. 5. tit. 31. p. 7. glos.
magna, quos sequitur Matienço in l. 3. tit. 4. gl. 6. n.
4. lib. 5. recop. Mieres de maioratu 1. p. q. 1. nu. 5. &
Garf. reg. 55. nu. 16. Vasquez de Abendaño in d. l.
4. gl. 5. nu. 10. & Aceb. in d. l. 3. tit. 4. num. 17. quam
opinionẽ etiam nos defendimus in q. 50. nu. 8. & se
quitur Molina lib. 2. de Hispa. primog. c. 10. nu. 69.
27 vbi disputat qõnem an cõdẽnatus ad mortẽ possit

primogenium instituere, siue ex principis, siue ex legum regiarum facultate, & resoluit nostram opinionem affirmatiuam, quam veriorem, & probabiliorem existimat, quia si opinio cōtraria vera esset, non possot dicta lex Taurina in aliquo verificari dū dicit *de sus bienes*, cum condemnatus ad mortem non possit habere alia bona quam ea, quæ ex indulgentia principis sibi deferuntur.

Ex qua resolutione in practica defendi, quod pa
ter condemnatur in pœnam legis regni propter a-
28 dulterij crimen commissum cum quadam muliere
vxorata, quod poterat vnum ex filijs meliorare, &
quod illis existentibus non poterant suis bonis pri
uari, si pœna mortis fuerit secuta contra patrem, se
cus, eo absente, vel nō executa pęna mortis, sed alia
mitiori, prout potest offensus facere ex l.80. Tauri,
cum seqq. & in l.1.tit.20.lib.8.recop. vbi vtrumq;
29 probat ibi: *faga dellos lo que quisiere y de quanto ba.*
30 & ibi: *pero, si hijos derechos vbieron ambos, o el vno
dellos bereden sus bienes.* Quæ verba intelligi debēt,
31 mortuo patre, quia tunc iure hæreditario defertur
hereditas, secus patre viuente. l. qui superstite. ff. de
acquirenda hereditate. Quam legem sic intelligit
Abēdanus in suo repertorio. verb. adulterio. quam
opinionem sequitur Acebedo vnico verbo, in d.l.
1.nu.18. idem in l.9.tit.10.lib.4.recop.nu.133. &
Barbosa in l.2.in prin.nu.62.ff. soluto matrimonio.
idemque resoluit ipse Abendanus in resp.24. sed
32 contraria opinio etiam viuente patre fuit in regali
consilio approbata, in causa domini Martini de
Andrada, fauore suorum filiorum, quia non obstan
te condemnatione iudicis, filij retinent eius bona,
& non maritus qui eum accusabat, & conuincit de
adulterio, quod habet summam æquitatem, & potest
fulciri hæc sententia ex verbis dictæ legis pri-
33 mæ, vbi postquam constituit regulam generalem,
postea adducit limitationem, ibi: *però si fijos ubiere
heredem sus bienes*, quod verbum *heredem* non est ita
stricte interpretandum, vt sumatur pro *hereditate*,
quæ contingit mortuo patre, sed largo modo, idest
ayan sus bienes, quia alias dicta limitatio non recte
conueniret regulæ, vt in l. cum prætor. ff. de iud.
quod est menti tenendum, quia de facto sæpe contingit,
& sæpius de hoc dubitatur.

SVMMARIVM.

1 *C. fin. de ferijs, declaratur.*
2 *l. fin. C. de ferijs, ponderatur.*
3 *L.36. tit.2. p.6. declaratur.*
4 *Alimenta peti possunt diebus feriatis.*
5 *Vita hominis ex alimentis pendet.*
6 *Alimentorum causa est causa pia.*
7 *Causæ piæ possunt tractari diebus festiuis.*
8 *Causa publica potest tractari diebus feriatis.*
9 *Fœmina pauper potest petere salarium in diebus feriatis.*
10 *Feriæ hominum, & feriæ Dei differunt.*
11 *Festiuitates in honorem Dei, concernunt ius diuinum.*
12 *Ius diuinum appellatur naturale.*
13 *Ius diuinum declarari, & interpretari potest per legem positiuam.*
14 *Contraria opinio refertur, & sustinetur.*
15 *Pietas suadet, vt in diebus festiuis alimēta decernātur.*
16 *Feriæ nō conseruantur vbi pietas vel necessitas subest.*
17 *Distinctio dierum non est habenda in operibus charitatis.*
18 *Christus in die sabbati ęgros curauit.*
19 *l.35. tit.2. p.3. declaratur.*
20 *Alimenta etiamsi debeantur, iure actionis, vel officio iudicis peti possunt diebus feriatis.*
21 *Alimenta præterita non possunt peti in die feriato.*
22 *Alimenta quæ a diuite petuntur, non possunt peti diebus feriatis.*
23 *Pauper potest diebus festis operari.*
24 *Practica tribunalium refertur.*
25 *Debitor suspectus de fuga, pōt capi in diebus feriatis.*
26 *Regula iuris non seruatur quando est periculum in mora.*
27 *Latro insignis potest torqueri, & ad furcas mitti in die festo.*
28 *Deo non potest victima pinguior mactari, quam reus iniquus.*
29 *Collationes beneficiorum, dispensationes, & quæ non requirunt ordinem iudiciorum, possunt diebus festiuis tractari.*
30 *Executio non potest fieri in die feriato.*

QVÆSTIO DCCLX.

Vtrum causa alimentorum possit tractari in diebus festiuis, communis contra communem, & quid iure regio.

NOTISSIMA iuris conclusio, & practica omnium tribunalium est, quod in diebus feriatis partes non debeat molestari in iudicio, immo acta gesta in prędictis diebus
sunt nulla, ita probat text. in offi. de ferijs, ibi: *debet
1 tamen iudicialis strepitus diebus conquiescere feriatis,
qui ob reuerentiam Dei noscuntur esse statuti.* Et ibi: *vsque adeo conuenit ab huiusmodi abstinere, vt consentientibus etiam partibus, nec processus habitus teneat, nec sententia, quam contingit diebus huiusmodi promulgari.* l.2. C. eod. tit. ibi: *sanctum quoque diem Paschæ, & diem Natalis Domini, & Epiphaniæ, septem qui præcedunt, & septem qui sequuntur, sine strepitu volumus obseruari, & quod contra hoc factum fuerit omnibus modis irritatur.* Facit etiam elegans text. in
l. fin. C. eod. tit. ibi: *sit ille dies a cognitionibus alienus,
2 præconis horrida vox silescat, respirent a controuersiis litigantes, & habeant foederis interuallum:* pro qua
sententia facit l.36. tit.2. p.3. ibi: *ca en qualquiera
3 dia quel otorgasse por feriado no deue el, ni ningun bome emplazar a otro, ni mouer de demanda en juicio; porque vsada cosa es, que los dias de fiesta sean guardados de guisa, quel alegria no pueda ser desturbada, ni los homes sean apremiados por pleytos, ni por demādas.* Quā conclusionem probat etiam text. in l.33. & 34. titu. 2. p.3. ibi: *e todos estos dias deuen ser guardados por honrra de Dios, y de los sanctos, de manera que no deba ningun home fazer demanda en ellos à otro para aducirlo a juicio, e si en tal manera alguna cosa fuere demādada o librada, no seria valedero lo que ficiesse maguer fuesse fecho cō placer de ambas las partes.* A qua regula, & cōclusione ita generali, & rōni, & pietati cōsona excipitur causa alimētorū ne hoīes fame pereāt,

cum

cum venies nullam dilationem patiatur. ita pro-
bat text. in l. 2. ff. de ferijs, ibi: Alimenta constituã-
tur, vbi glossa verb. alimenta, assignat rationem, &
Tiraq. de priuileg. piæ causæ. priuileg. 156. vbi di-
5 cit quod causa alimentorum est causa pia, & sic
diebus festiuis potest tractari, quam opinionem te-
6 net Spec. in tit. de ferijs, §. sequitur. num. 7. Alberic.
7 Bal. & Alex. in l. 1. excipiuntur, num. 2. ff. illo tit. vbi
Iaſ. num. 7. quam dicit esse communem opinionẽ,
Bal. Nouellus in l. 1. num. 460. ff. solut. matr. vbi idẽ
resoluit in causis dotalibus, & in alijs in quibus tra
ctatur de vtilitate publica. idem tenet Couar. in 4.
disp. 2. par. 8. §. 6. num. 6. Rom. in repet. auth. simili-
ter, in 8. speciali, C. ad leg. Falc. Cur. iun. in l. de ali-
mentis. nu. 13. de transac. Gigans in trac. de pensio.
quæst. 51. num. 24. Lara de alimentis, in §. si vel pa-
9 rens, num. 3. & sic dixit Bal. in l. eandem, col. 2. de fe-
rijs, quod si famulus pauper petat salarium, non ser
uantur feriæ, & sequitur Bonacosa in tractatu de
seru. & famulis, q. 22. & est optima glo. in c. 3. 15. q.
4. & Benin. de paupertate, quæst. 7. speciali 2. nu. 19.
& Simon de Prætis de coniect. vltim. volunt. lib. 4.
10 dub. 21. num. 96. quam conclusionem in ferijs ho-
minum fauore introductis tenent aliqui doctores
procedere, & secus esse in ferijs concessis ad hono-
rem Dei. ita Bal. cons. 318. num. fin. vol. 4. Imol. in
11 Clem. sæpe. de verb. sign. Alex. ad Bart. in l. si filiusſ-
fam. nu. 5. ff. de don. Bal. nouellus supra num. [illegible]
& est ratio, quia festiuitates in honorem Dei con-
cernunt ius diuinum, vt tenet Bal. in extrana. ad re-
primendum. ver. figura, & ius diuinum appellatur
etiam naturale, c. 1. dist. 1. & de iure diuino est intro
12 ductum sabbata sanctificari, & licet ius diuinũ re-
13 stringi possit, & declarari per legem positiuam, vt
in certo casu non procedat, vt in l. fin. vbi glossa C.
si contra ius, vel vtilitatem publicam. c. quæ in ec-
clesiarum. vbi Doct. de constitut. tamen illud est ve
rum, quando in forma specifica fit restrictio, & ex-
presse, secus si sub aliqua generalitate alicuius di-
spositionis, quia tunc non includitur derogatio iu-
ris diuini. l. si a fratre, C. de testa. militis. 10. l. diuus
eodem, vbi Alexand. in l. milius. C. eodem titu. Ti-
raq. supra num. fin. Rebuff. in 1. tom. consti. Reg. de
sent. prouisional. in præfat. nu. 33. quam dicit com-
munem opinionem Bald. consil. 217. lib. 4. & dicit
etiam communem Alex. in d. l. militis, num. 5. quos
citat pro cõi Spino. in speculo testam. glo. 16. a nu.
112. vbi refert duas cões in quæstione proposita.

14 Sed contrariam opinionem, immo quod causa
alimentorum agi possit in diebus festiuis in hono-
rem Dei, tenent gloss. in d. c. fin. de ferijs. Bar. in d. l.
filiusfamilias, nume. 5. idem Bar. in l. Mela. nu. 6. ff.
de alim. & cib. legat. & in d. l. militis. vbi Bal. 5. An-
char. in Clem. sæpe, de verb. sign. Fel. in d. c. quæ in
ecclesiarum, nu. 2. Maranta de ord. iudic. 4. p. dist.
16. num. 84. Alciat. nume. 5. in l. de alimentis, C. de
15 transact. Gigans vbi supra num. 54. Azo, quem re-
fert, & sequitur Specu. supra num. 7. in fin. vbi dicit
decerni posse alimenta, etiam in solemnibus ferijs,
quia dicitur causa pietatis, & pietas hoc suadet, &
sequitur Lara supra num. 6. quam opinionem sequi
tur, & dicit communem Spino supra nume. 113. &
dicit etiam communem Paulus de Montepico in
l. vinum, num. 8. vbi Iaſ. num. 3. versi. 4. & ratio de-
16 sumitur ex text. in d. c. fi. de ferijs, vbi feriæ non ser
uantur, vbi pietas vel necessitas subest, & sic cum
causa alimentorum dicatur pia, non est habenda
17 distinctio dierum in operibus pietatis, vel miseri-
cordiæ. cap. etiam, dist. 78. c. nunquam, de consecr.
dist. 5. immo in prædictis diebus festiuis magis præ
dicta opera sunt exercenda, cap. cum ad monaste-
rium, §. in refectorio, de statu monachor. & sic do-
18 minus noster in die sabbati ægros curauit, & para-
bolam Hebræis proposuit de iumento, quod die
19 sabbati incidit in puteum. quam opinionem con-
firmat hodie l. 35. titu. 2. par. 3. ibi: *Otro si puede
oyr los pleytos que fuessen mouidos en razon de gouier
no que demandasse el huerfano a su guardador, o el
guardador a otro en nombre del huerfano, o el padre al
hijo, o el hijo al padre, hauendolo menester*, per quam
legem hanc nostram opin. sequitur Greg. ibi, verb.
20 *Razon de gouierno*, vbi resoluit hoc procedere etiã
si alimenta debeantur iure actionis, vel ex conuen-
tione debita vel officio iudicis, & idem si mercena-
rius petat mercedem ad alimenta, & in omnibus
casibus vbi necessitas hoc suaderet, si aliunde non
21 posset viuere, quæ conclusio limitatur vt non pro-
cedant si petantur alimenta præterita, cum iam ces
set necessitas, & causa pietatis, & similiter si alimẽ
ta petãtur a iudice. ita Crocius in l. cum his. §. eam
translactionem. ff. de transa. Anchar. in clem. 1. de re
repa. quos sequitur Spino supra. & Surd. de alimen.
23 titu. 8. priuileg. 2. num. 12. vbi confirmat hanc opi-
nionem ex eo quod si quis fame laboraret, poterat
diebus festiuis operari, vt suæ necessitati prouideat,
cap. licet etiam, de ferijs. vbi Abb. Fel. in cap. fina.
num. 7. de maio. & obed. Benincasa in tract. de pau
pertate, quæst. 4. num. 28. & sic a fortiori poterit in
24 iudicio comparere in illis diebus ad petenda ali-
menta quibus indiget, & ita quotidie practicatur,
& obseruatur in omnibus tribunalibus tam eccle-
siasticis, quam sæcularibus, & ob hanc rationem si
25 timeatur de fuga debitoris, potest capi, & incarce-
rari in die festo, vt est glossa in d. l. dies festos. ver-
bo fideiussionis. quam sequitur pluribus citatis Iaſ.
26 in l. vinum, num. 2. ff. si cert. petat. & Bald. in d. cap.
fin. quia quando periculum est in mora, recedimus
a regulis iuris communis, l. quæsitum, ff. de pigno-
ribus, l. de pupillo, §. si quis nib. vbi Iaſ. plura con-
27 gessit, ff. de noui operis nunciatio. similiterque la-
tro insignis vel insidiator potest torqueri, & ad fur
cas initu. l. prouinciarum. C. de ferijs. vbi glossa di-
28 cit, quod non potest fieri maius sacrificium Deo,
quam vt hi qui in suam, & aliorum perniciem diua
gantur, competenti debeant rigore compesci, vt
29 probat text. in cap. tali. 23. quæst. 5. & sic Seneca in
tragœdijs dicebat, quod non potest pinguior victi
ma Deo mactari, quam reus iniquus.

Vnde generaliter resoluimus, quod omnia ca,
30 quæ iudicij indaginem non requirunt, possunt om
ni tempore expediri, vt collationes beneficiorum,
dispensationes consanguinitatis, translactiones, vt
docet Feder. de Senis consi. 11. num. 3. item fieri pos
sunt adoptiones, emancipationes, manumissiones,
& potest excommunicari, absolui, & citatio potest
fieri in die feriato ad diem non feriatum, examina-
tio testium fit in die feriato, quando iurauit in die
non feriato. Similiterq; potest fieri executio in die
feriato,

feriato, dum tamen decernatur mandatum de exequendo in die non feriato, vt tradit Guido Papa q. 115. per totam, cuius opinionem in hoc vltimo tenet Abendanus in titu. de las exceptiones, num. 25. vers. item septimo, sed verius existimo, quod non possit fieri talis executio, vt in l. fin. C. de ferijs. ibi:
31 *cunctis executionibus excusentur*. & ita practicatur, & sic si de facto fiat executio, potest pars opponere hanc exceptionem contra iudicium, quæ est dilatoria, & sic annullabitur executio, vt tradit Abenda. supra, qui dicit, quod in curia Regis non seruantur feriæ.

SVMMARIVM.

1 *l. si patronus testamento. §. si patroni filius. declaratur.*
2 *Filius non habet ius transmittendi quando illi fuit datus substitutus vulgaris.*
3 *l. qui fundum. §. qui filium. ff. ad leg. Falci. declaratur.*
4 *Filius perdit suitatem per vulgarem substitutum.*
5 *l. si is qui soluendo non est, ff. de hæred. inst. declaratur.*
6 *Legatum purum transmittitur ad hæredes.*
7 *Legatarius qui habet substitutum si decedat ante ipsius agnitionem, non transmittit legatum.*
8 *l. si legata. C. de legatis. declaratur.*
9 *Substitutio potest fieri in legatis, & in hæreditatib.*
10 *Substitutio vulgaris quomodo concipiatur, traditur.*
11 *Substitutio vulgaris comprehendit sub se duo capita; alterum voluntatis, & alterum impotentiæ.*
12 *l. cum proponas, C. de hæred. inst. declaratur.*
13 *l. 1. §. si proponatur, ff. si quis omissa causa testamenti, declaratur.*
14 *Conditio si voluerit, tollit suitatem, & transmissionem.*
15 *l. si filius hæres, ff. de lib. & posth. declaratur.*
16 *Doctores pro prima opinione referuntur.*
17 *Contraria opinio in quæstione proposita adducitur.*
18 *Filius non habet præcisam necessitatem adeundi hæreditatem de iure prætorio.*
19 *l. fin. ff. de condit. instit. declaratur.*
20 *Beneficium abstinendi non tollit suitatem, nec eius effectus.*
21 *l. si filius qui patrem. in versiculo etenim. de vulg. declaratur.*
22 *§. sui. de hæred. qualit. & diff.*
23 *Duplex qualitas consideratur in filio ad succedendum.*
24 *Pater per dationem vulgaris substituti non videtur habere animum tollendi suitatem in filio.*
25 *Filius est hæres voluntarius.*
26 *Substitutus qui est in conditione, nō censetur vocatus.*
27 *Verba substitutionis vulgaris qualiter intelligantur.*
28 *Filius ex potentia suitatis transmittit hæreditatem ad suos.*
29 *Transmissio causatur ex potentia sanguinis.*
30 *Doctores pro contraria opinione adducuntur.*
31 *Substitutionis vulgaris effectus traduntur remissiue.*
32 *De iure regio non potest pater ponere grauamen in legitima filiorum.*
33 *l. 11. tit. 4. p. 6. declaratur.*
34 *Vulgaris substitutio filio facta hodie apud Hispanos est nulla.*
35 *Legitima potest relinqui filio titulo substitutionis secundum aliquos.*
36 *l. si filiusfamilias substituatur, ff. de hæred. insti. declaratur.*
37 *Opinionem Roderici Suarez impugnat author.*
38 *Vulgaris substitutio non supponit hæredis institutionem præcise.*
39 *Verba conditionalia, & negatiua non disponunt.*
40 *Substitutiones sunt priuatiuæ, & extinctiuæ institutionum.*
41 *Substitutus incipit in defectum instituti.*
42 *Filius facta substitutione vulgari, non censetur hæres institutus.*
43 *Voluntas sola testatoris non facit aliquem hæredem.*
44 *l. 27. Tauri. declaratur, & nu. 47.*
45 *Pater in tertio, & quinto bonorum potest ponere grauamina fideicommissa, & substitutiones filijs.*
46 *Tertium non est legitima filiorum inter ipsos.*
47 *Pater non potest in tertio bonorum in regno Hispaniæ filio vulgariter substituere.*
48 *Opinio Gomezij reprobatur.*
49 *Substitutio vulgaris inter filios est valida in tertio, & quinto bonorum.*

QVAESTIO DCCLXI.

Vtrum per dationem vulgaris substituti perdat filius suitatem, & ius transmittendi hæreditatem, communis contra communem, & quid iure Regio.

Subtilis admodū, & nodosa, & magis in scholis, quam in palatijs versata se offert disputanda quæstio, & pro parte negatiua, quod
filius per vulgarem substitutum perdat suitatem,
1 & ius transmittendi, facit text. in l. si patronus testa
mento. §. si patroni filius. ff. de bonis liber. vbi dici-
tur, quod si filius habeat substitutum vulgarem, po
test libere adire, vel repudiare hæreditatem ex pa-
2 tris voluntate, & sic omnino efficitur hæres volun
tarius, & per cōsequēs non habet ius trāsmittendi.
Secundo pro hac sententia facit text. in l. qui fun-
dum. §. qui filium. in vers. sed hoc ita. ff. ad leg. Falc.
3 vbi probatur, quod si filio sit datus substitutus vul-
garis, & decedat, non adita hæreditate, admittitur
statim substitutus, & tenetur soluere omnia legata
à patre relicta, ergo bene sequitur, quod filius per-
dit suitatem, & ius transmittēdi, quia alias non ad-
4 mitteretur substitutus. Pro qua opinione potest etiā
induci text. in l. si is qui soluendo non est. ff. de hæ-
red. inst. vbi seruos, cui est datus substitutus vulga-
5 ris, amittit necessitatem; ergo similiter filius amit-
tit suitatem. tex. in l. sed si plures. §. fin. vbi glo. ff. de
vulgari, & probatur ratione, legatum purum licet
transmittatur ad hæredes, vt in l. vnica, per totam.
6 C. de caduc. tol. tamen si legatarius in ipso legato
habeat substitutum vulgarem, & decedat ante ip-
sius agnitionem, nō transmittit legatum sed ad sub
7 stitutum pertinet, text. in l. si legata, C. de lega. ibi:
*Si legatū relictū primus legatarius agnouit, substitutio
eorum in persona Pontianæ facta euanuit.*
Ex quibus verbis bene sequitur, quod impedi-
tur transmissio, & ad hoc illum tex. commendant
8 Paulus, & Ang. & Ias. ibi, & paria sunt, quod substi-
tutio fiat in hæreditate vniuersali, aut in legato, l.
vt hæredibus. ff. de lega. 2. ibi: *vt hæredibus substitui*
9 *potest ita etiam legatarijs.* l. vnica. §. sin autem. C. de
cad. tol. & confirmatur hæc opinio ex ea potissimē
ratione,

10 ratione, quia substitutio vulgaris concipitur sub
illis verbis, si filius meus heres non erit, Titius he-
11 res esto. Quæ substitutio comprehendit in se duo
capita, alterum voluntatis, & alterum impotentiæ,
tex. in l. cum proponas, C. de hered. inst. ibi: *Si ex ali
qua causa primus heres hereditatem meam adire no-
luerit, & non potuerit.* vbi illud notant Doct. tex. etiã
12 in l. 2. eod. tit. vbi pater instituit filium incapacem,
& ei dedit substitutum excluso filio, & dicit text.
quod admittitur substitutus, ex in l. 1. §. si propona
13 tur. ff. si quis omissa causa test. ibi: *Si proponatur idē
institutus, & substitutus, & prætermiserit institutionē,
an incidat in edictum, quæritur, & non puto incidere,
quasi testator hanc ei dederit facultatem*, facit etiam
14 tex. in l. aliquando, ff. de condi. & dem. vbi illa cō-
ditio, si voluerit, tollit suitatem, & trāsmissionē, er
go bene sequitur, quod substitutio vulgaris tollit
15 eam, cum virtualiter sub illa conceptione verborū,
illa conditio comprehendatur, l. iam hoc iure. ff. de
vulgari. l. quamuis. l. hered. C. de impuber. l. si filius
heres, ff. de libe. & posth. ibi: *nepotem tam patri, quã
auo suum heredem facturum*. Vbi auus instituit filiũ
suum heredem, eique nepotem vulgariter substi-
tuit, tunc si filius decedat hereditate non adita, vel
repudiata, nepos succedit patri suo iure, & auo vir-
16 tute substitutionis vulgaris, & sic aperte colligitur,
quod fuit sublata suitas, & ius transmissionis, quia
alias virtute transmissionis succederet, & in expres
so istam opinionem, quod per dationem vulgaris
substituti perdatur suitas, & vis transmittendi he-
reditatem, tenet Bar. in l. si filius heres. ff. de lib. &
posth. nu. 1. post glo. & antiquos ibi, vbi Aret. hanc
dicit magis communem opinionem, & eam sequi-
tur Bar. in l. si filius, qui patri, ff. de vulg. & in l. 1. nu.
50. eod. titu. & in l. 1. §. si proponeretur. in fin. ff. si
quis omissa causa test. & pro hac sententia est glo.
in l. Papinianus, §. quarta autem. ver. ad substitutum
in medio, ff. de inoff. test. vbi Bar. & illam glo. sequi
tur pro hac opinione Imola in d. l. si filius heres, &
istam opinionem sequitur Zinus in l. precibus. C.
de impub. col. 4. in fine, & hanc dicit etiam commu
nem opinionem Alexã. in d. l. si filius heres, vbi Ias.
dicit esse magis communem opinionem, & eam ap
pellat magis communem opinionem Socin. in l. 1.
num. 75. de vulgar. & sequitur, dicens etiam magis
communem Corn. in l. 3. n. 22. C. de iure deliber.

Sed ijs, & alijs non obstantibus contraria opinio
17 est verior, & tenenda, immo quod filius nō perdat
suitatem, nec ius transmittendi hereditatem, per
dationem vulgaris substituti, sed tantum necessita
tem precisam adeundi, de qua in l. in suis. ff. de suis,
& leg. hered. ibi: *Quia statim & ipso iure heredis ef-
18 ficiuntur.* l. in suis. ff. de lib. & posth. quod ius fuit tē
peratum de iure prætorio, ex lege necessarijs. vbi
gl. de acquir. hæred. & ita sunt intelligenda omnia
iura adducta pro primã opinione, & pro hac con-
19 traria est tex. in l. fin. vers. altera vero species, ff. de
condi. insti. l. Lucius, ff. de vulg. l. si solus, ff. de acq.
hered. l. quod si minor. §. Sceuola. ff. de minorib. &
20 ratio fundamentalis est, qui beneficium abstinendi
concessum filijs de iure prætorio non tollit suitatē,
nec eius effectum, sed tantum eam præcisam neces-
21 sitatem, quam ius antiquũ inducebat, vt filius sta-
tim & ipso iure esset heres patri, absque aliqua adi
tione, vel immixtione, & super substitutionem vul-
garem filio factam non tollitur suitas, nec eius effe
22 ctus, d. l. si filius qui patrem. ver. etenim. ibi: *Etenim
ius dicendi propositum fuit liberos oneribus heredita-
rijs non sponte susceptis liberare, non autem eos inuitos
ab hereditate remouere.* tex. etiam in §. sui. de hered.
qualit. & dif. ex quibus iuribus in filio considera-
23 tur duplex qualitas, scilicet necessitas, quæ princi-
paliter est inducta fauore patris, & suitas, quæ prin
cipaliter fuit inducta fauore filij, & propter eius cō
modum, & sic quando pater dat filio suo in sua po-
testate existenti vulgarē substitutum, videtur filiũ
24 facere heredē voluntarium, non vero videtur ani-
mum habere tollēdi suitatē, quæ principaliter à iu-
re fuit fauore filiorũ inducta, & sic cum hodie per
beneficium abstinendi à prætore cōcessum filius sit
heres voluntarius, solum amittit necessitatem, non
25 vero suitatē, quia pater substituendo vulgariter vt
se referre ad iuris dispositionem, vt tantum sit he-
26 res voluntarius eo casu, quo ipse filius velit se absti
nere, & sic cum substitutus sit positus in cōditione,
non videtur vocatus tex. in l. si quis sub cōditione.
27 ff. si quis omissa causa test. l. si quis ita heres institua
tur, si legitimus, ff. de hered. inst. maxime, quia ver-
ba substitutionis vulgaris si filius non fuerit heres
per se, nec aliũ fecerit heredem. l. si paterfamilias;
28 ff. de hered. instit. l. cum proponas, ff. eod. titu. ergo
cum filius ex potentia suitatis transmittat heredita
tem ad suos, sequitur quod substitutus nō possit ad
mitti, quia illa transmissio fit, & causatur ex poten-
29 tia sanguinis, l. fin. C. de his, qui ante apertas tabu-
las. vbi hereditas ascendentiũ etiam non adita trãs-
mittitur, & in expresso hanc opinionem sequitur
30 Bald. in d. l. si filius heres. vbi Ang. nu. 2. & in l. suus
quoq; §. fi. in fi. ff. de hered. inst. in l. pater. in fi. C. de
insti. & in l. Papinianus, §. quarta autem, vbi Paulus
nu. 12. & hanc sequitur Ant. Gomez 1. tom. variar.
c. 9. nu. 34. in vltimis verbis, & in c. 3. tit. de substit.
vulg. nu. 15. vbi hanc dicit communem opinionem
ex voto aliorum, & dicit etiam communem opinio
nem Alcia. in d. l. 1. n. 79. de vulg. & in l. si filius qui
patri. nu. 22. ff. eod. quam sequitur Spino in Specu-
lo testam. gl. 35. nu. 91. vbi refert duas communes,
vbi hoc declarat vsque ad nu. 99. quam opinionem
tanquam veriorem, & communiorem etiam nos se
cuti fuimus in q. 204. & 602. in fine, quam opinio-
31 nem declarat Simon de Pretis, de coniect. vlt. volũ.
lib. 3. in solut. ad 4. à nu. 52. vsque ad 60. vbi refert
plures effectus substitutionis vulgaris, & in quinto
32 refert nostram conclusionum, quę non procedit de
iure nostro regio, quia in legitima nullũ potest pa-
ter grauamen ponere, ex lege 28. Tauri, & ex lege
quoniam in prioribus. C. de inoff. test. cui consonat
33 tex. in l. 11. titu. 4. par. 6. ibi: *libremente es in ningun
agrauamiento es in ninguna condicion deue hauer el
hijo su legitima à parte de los bienes de su padre e de su
madre*, & ibi: *e si las pone no empecen al fijo heredero
34 mager no se cumplan.* vbi late Greg. verb. *libremente*,
declarat illam legē, & in verb. condicion. vbi dicit
quod non potest pater vulgariter hodie filio substi
tuere, quod dicit esse menti tenendum, quia illud
non declarat Rodericus Suarez, in d. l. quoniam in
prioribus, limit. 15. vbi late disputat, an sufficiat, q
35 filio relinquatur legitima titu. substitutionis, & li-
cet

cet ipse defendat partem affirmatiuam de iure di-
gestorum, ex l. si filiusfamilias substituatur. ff. de he
36 red. inst. l. ex facto, §. Lucius. de vulgari, quam ex iu-
re authẽticorum, ex auth. vt cũ de appellatione co
gnoscitur. §. aliud quoque capitulũ. col. 8. glo. in d.
l. si pater impuberis. ff. de vulgari, sed contrarium
37 verius existimo, quia vulgaris substitutio non præ
supponit necessario heredis institutionem. l. si quis
ita heres instituatur. circa finẽ, vbi hoc notat Bart,
38 ff. de hered. inst. & verba conditionalia, & negati-
ua non disponunt, Bal. in l. 3. nu. 1. de impub. & alijs
subst. Imol. in l. quæsitum. §. ex facto. ff. de hered. in
3 stit. per illum text. vbi per substitutionẽ vulgarem
9 factam ei, qui institutus non est, non inducitur insti
tutio illius, cui facta est substitutio, quẽ tex. ad hoc
inducit Anch. cõs. 137. n. 2. vbi allegat pro hac opi
nione l. si q̃s cũ. §. fi. de vul. l. posthumorũ, de iniusto
40 rupto. & assignat rõnẽ, quia substitutiones sunt pri
uatiuę, & extinctiuę institutionum cum incipiant
in defectum institutionum. l. quandiu. ff. de acqui-
rend. heredita. & sic non debet inducere effectum
41 contrarium suæ naturę. l. legata inutiliter. ff. de adi
mendis legatis. l. qui hominem. §. fi. ff. de solutioni-
bus. & ita est communis opinio secundum Manticã
42 lib. 4. de coniect. vlt. vol. tit. 1. nu. 14. quod ex illis
verbis, si Titius heres non erit, Seius heres esto,
quod Titius non intelligatur tacite heres institu-
tus. ita Aret. in l. 1. nu. 5. de testa. quia ex substitutio
ne, quæ est quædam consequens non resultat insti-
43 tutio, quæ est antecedens, nec sola voluntas testa-
toris, ad hoc sufficit. l. quidam cũ filio. ff. de hered.
instit. l. heredes palam. ff. de test. l. iubemus, C. eod.
tit. & sic ex dictis rationibus nõ video qualiter ho-
44 die possit sustineri opinio Roderici Suarez, & sic
merito Gregorius vnico verbo videtur amplecti
contrariam opinionem, licet eam non ita fundet,
nec defendat.

Nec prædictis apud Hispanos aliquid obstabit
l. 27. Tauri. quæ est l. 23. & 11. tit. 6. lib. 5. Recopi.
45 vbi in tertio bonorum paternorum potest ipse ap-
ponere substitutiones, fideicummissa, & grauami-
na, seruata illius legis forma, vt in tex. ibi: *Pueda po
ner el grauamen que quesiere an si de restitution como
de fideicõmisso, y hazer en el dicho tertio los vinculos,
sumisiones, y substituciones que quisieren*. Sed profe-
cto illa lex solum disponit respectu tertij, & quinti
46 bonorum, quod non est legitima inter ipsos filios,
non vero respectu veræ legitimæ, quia tunc seruan-
da est dispositio legis Partitæ, & legis quoniam in
prioribus, quam legem Tauri, declarant vltra ordi
narios Mexia ad l. Toleti, in 6. fundam. nu. 38. Gra-
tian. reg. 194. nu. 14. Gom. in l. 17. Tauri. nu. 19. Se-
gura in l. vnum ex familia. §. si fundum. n. 112. ff. de
leg. 2. Gutierrez lib. 2. practicarũ q. 66. lib. 3. qõ. 57.
nu. 20. Molina lib. 1. de Hispa. primogen. c. 4. n. 30.
47 Burgos de Paz. q. 2. nu. 2. Ant. Gomez. in 1. tom. va-
riar. c. 3. nu. 22. vbi mouet nostram quæstionem, &
resoluit, quod hodie in Hispania non potest pater
48 in tertio bonorum vulgariter filio substituere, ex
capite impotentiæ, vel voluntatis assignans ratio-
nem, quia in legitima non potest ponere grauamẽ
49 fauorum aliorum descendentium, quia per talem
substitutionẽ succeditur patri, ex cuius dispositio-
ne tertium non põt conferri extraneo, sed ad ipsos
filios peruenire. sed illa doctrina non est simplici-
ter vera, quia dictũ tertium non est legitima inter
ipsos filios, vt tradit Tellus Fernãdez in d. l. 27. Tau
ri, n. 3. & 13. Angu. de meliorat. in l. 11. tit. glo. 10,
nu. 4. & gl. 15, nu. 3. & sic respectu illorũ valebit sub
stitutio vulgaris in ipso tertio, & a maioritate ratio
nis in quinto, at vero respectu extraneorũ, cum tũc
tertium sit legitima, vt resoluit Tellus supra, nõ va-
lebit talis substitutio vulgaris, quæ omnia sunt cor
di tenenda tanquam noua, & vtilia in hac materia
substitutionũ, & sic licet in alijs quæstionib. aliqua
scripserim, tñ quia nihil adiecimus de iure nostro
regio, idcirco hanc quæstionẽ multiplicamus, quia
in ea plurima noua accumulantur, & explicantur.

SVMMARIVM.

1 *Vtilitas quæstionis proponitur.*
2 *Repræsentatio admittitur in fideicommissis.*
3 *Fideicommissa deferuntur secundum ordinem succeden di ab intestato.*
4 *Filius in successione intrat locum patris, & est vna persona cum eo per repræsentationem.*
5 *Testator vocando consanguineos censetur in stirpes, & non in capita vocare.*
6 *Filius assumit priuilegia, & omnes qualitates, quæ patri competebant respectu ipsius personæ, & gradus.*
7 *Nepos iura suitatis nanciscitur.*
8 *Frater vtrinque coniunctus excludit fratrem vterinũ.*
9 *Descendentes ex fratre vtrinque coniuncto assumunt qualitates patris mortui.*
10 *casus omissus remanet sub dispositione iuris cõmunis.*
11 *Repræsentatio semper fit ad exclusionem eorum, qui ex proximioribus efficiuntur remotiores.*
12 *Repræsentationis ius de iure diuino procedit.*
13 *Filius repræsentat personam patris de iure diuino in successione patrui.*
14 *l. 40. Tauri. explicatur, & nu. 16. 18. 21. & 23.*
15 *Repræsentatio de iure regni, non solum inter descendentes habet locum, sed etiam inter transuersales.*
16 *Conar. tres intellectus assignat ad l. Tauri. quos refert auctor in hac quæstione.*
17 *Nepos patruo est præferendus per repræsentationem.*
18 *l. 40. Tauri. generaliter est intelligenda, siue fundator maioriæ sit ascendens siue transuersalis.*
19 *Repræsentatio semper habet locum de iure Regio.*
20 *Opinio Gomezij circa repræsentationem, & intellectũ l. 40. Tauri declaratur.*
21 *l. 2. titu. 15. par. 2. declaratur, & ampliatur ad omnes successiones.*
22 *l. 40. Tauri. procedit in vinculis particularibus tertij, & quinti.*
23 *l. 40. Tauri. procedit in patronatibus, & anniuersarijs.*
24 *Casus de facto refertur, & decisio dominorum de consilio in causa patronatus oppidi de Montaluar.*
25 *Casus de facto narratur circa prouisionem capellaniæ oppidi de Letafe.*
26 *Capellania fundata à clerico, qui vocauit suos consanguineos propinquiores, debet conferri suis nepotibus ex filio legitimo.*
27 *Linea transuersalium non concurrit cum linea recta descendentium.*
28 *l. 1. de gradibus, declaratur, & ponderatur.*
29 *l. 7. Tauri declaratur.*

30 *Nepos*

30 *Nepos cum testatore reputatur in primo gradu.*

31 *§.cum filius.instit. de hæredi. quæ ab intestato deferuntur,declaratur.*

32 *l.3.tit.13.par.6.declaratur,& ponderatur.*

33 *Proximitas sanguinis consideratur potius respectu ascendentis,quam transuersalis.*

34 *Repræsentatio datur in linea descendentium & gradus non est limitatus.*

35 *Adam si hodie viueret non posset vxorem ducere.*

36 *l.3.tit.7.part.4.declaratur.*

37 *Pater & filius, pro vna eademque persona reputatur.*

38 *Nepos clerici est incapax beneficij ecclesiastici.*

39 *Cap.15.sess.25.Conc. Trid.declaratur,& 45.& 51.*

40 *Nepos nō cōprehēditur appellatione nepotis in odiosis.*

41 *l.fin.C.de naturalibus liberis declaratur.*

42 *Capellania potest conferri nepoti clerici,licet sit ab auo fundata.*

43 *Nepos clerici nullo iure prohibetur præsentari ad capellaniam,ab eo fundatam.*

44 *Filij etiam bastardi dicuntur de sanguine,& parentela defuncti,inspecto iure naturæ.*

45 *Concilium Tridentinum in d.c.15.sess.25.non comprehendit nepotes.*

46 *Opinio Salcedi reprobatur extendens prohibitionem Concilij ad nepotes.*

47 *Vitium personale non egreditur personam.*

48 *Nepos legitimus ex filio spurio, potest heres institui ab auo.*

49 *Clericus non est prohibitus relinquere suis nepotibus quidquid velit.*

50 *Prohibitio Concilij non procedit patre iam mortuo.*

51 *Verba Concilij, vt non comprehendat nepotes,ponderantur.*

52 *Dispositio legis non cōuenit, cui verba non cōueniunt.*

53 *Nepos legitimus non comprehenditur sub dispositione, quæ loquitur de filio.*

54 *Casus de facto narratur circa prouisionem canonicatus huius S.Ecclesiæ Toletanæ factā nepoti clerici.*

55 *Resolutio in quæstione principali proponitur.*

56 *Doctores primam opinionem tenentes referuntur.*

57 *Opinio Peraltæ reprobatur.*

58 *Repræsentatio in Hispania semper est admittenda.*

59 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur, quod non admittatur repræsentatio.*

60 *Repræsentatio habet locum in successione legali,secus in fideicommissaria.*

61 *Curia Romana iudicauit pro Baldi opinione, quod non sit locus repræsentationi successione fideicōmissaria.*

62 *l.peto.§.fratre.ff.de leg.3. pōderatur pro hac opinione.*

63 *Repræsentatio inducitur à lege, & substitutio ab homine.*

64 *Dispositio hominis facit cessare dispositionem legis.*

65 *Proximitas debet considerari in casu vero non in ficto per repræsentationem.*

66 *Testatur vocando familiam censetur proximus vocasse etiam si nihil dicat de proximioribus.*

67 *Patruus debet præferri nepoti cum sit propinquior exclusa repræsentatione.*

68 *Gradus prærogatiua,quid operetur.*

69 *Fideicommissum relictum familiæ censetur secundum gradus prærogatiuam ordine successiuo.*

70 *fratres vterini,licet sint in eodem gradu,respectu matris,non vero respectu successionis.*

71 *Casus de facto refertur circa ordinationem capellaniæ fundatæ in oppido de Brunete.*

72 *In pari gradu consanguinitatis, consanguineus vterinus est præferendus in prouisione capellaniæ.*

73 *Duo vincula consanguinitatis,sunt vno fortiora.*

74 *Consanguinei ex vtroque latere excludunt vterinos.*

75 *Proximior semper est admittendus.*

76 *Consanguinei semper censentur vocati noīe successiuo.*

77 *Legatum relatū familiæ intelligitur ordine successiuo.*

78 *Proximitas quomodo consideretur.*

79 *Remotior etiam per repræsentationem non admittitur*

80 *Resolutio cum distinctione traditur pro intelligentia quæstionis.*

81 *Testatoris voluntas tacita vel expressa semper est sequenda.*

82 *Prima opinio est sequenda in iudicando,& consulendo, tam de iure regio,quam communi.*

83 *Responsio ad argumenta, & rationes Baldi traditur.*

84 *Iusta & honestæ præsumuntur, & pro bono publico introducta.*

85 *Nepos semper reputatur proximior in mente testatoris,quam patruus.*

86 *Decisio quæstionis per grauissimos auctores refertur.*

87 *Proximitas consideratur respectu grauati.*

88 *Opinio Peregrina temperatur per auctorem.*

89 *Repræsentatio in linea ascendentium, vel transuersalium qualiter consideretur.*

90 *§.cum filius, insti.de hered.quæ ab int.deferuntur, declaratur.*

91 *In successione aui,vel proaui est locus repræsentationi.*

92 *Repræsentatio,quando habeat locum in successione trāsuersalium.*

93 *l.40.Tauri. declaratur respectu successionis transuersalium.*

94 *Repræsentatio non admittitur vltra fratrum filios in fideicommissis.*

95 *Repræsentatio in linea collateralium solum habet locum in filijs fratrum.*

96 *Repræsentatio semper habet locum in successione maioratus,ex lege Tauri.*

97 *Repræsentatio et in patronatib. ecclesiasticis procedit.*

98 *Patronus qui est in possessione iuris patron. præfertur proprietario,& ambo non concurrunt.*

99 *Possessio præsentandi capellanum acquiritur ex vnico actu secuta institutione canonica.*

100 *Patronus cōseruat possessionem alterius compatroni.*

101 *Decisio dominorum de consilio,in causa cuiusdam capellaniæ de Chinchon refertur.*

102 *Doctor Alphonsus de Narbona laudatur.*

103 *Repræsentatio habet locum in succeß.ab intest.*

104 *Voluntas testatoris præsumitur conformis cōmuni.*

105 *Repræsentatio excluditur ex coniecturis.*

106 *Clausula solua gradus prærogatiua, excludit repræsentationem.*

107 *Repræsentatio non habet locum, quando proximior est vocatus.*

108 *Qualitas maioriæ excludit repræsentationem.*

109 *Repræsentatio excluditur quando dixit testator,quod succedatur secundum ordinem iuris.*

110 *Repræsentatio excluditur quando testator cōiunctim vocat filios ad successionem.*

111 *Repræsentatio excluditur quando pater magis dilexit filios,quam nepotes.*

112 *Repræsentatio cessat,quando testator dixit,quod succedatur ordine successiuo.*

113 *Repræ-*

113 Repræsentatio excluditur si tempore quo decessit testator mortuus erat pater eorum, quos intendit admitti ad maioratum, vbi l.40. Tauri declaratur, & 113. & 116. & 133. & 137. & 164. & 168. & 171. & 178. & 180.
114 Allegatio iuris, & facti pro Comite de Salinas Duce de Francauilla refertur, vbi excluditur repræsentatio (vt constat ex casus positione) contra Ducem de Pastrana.
115 l. Tauri. factæ fuerunt 6. de Marzo anno 1505.
116 l.40. in finalibus verbis declaratur.
117 l. Tau. sunt declaratoriæ, & nō correctoriæ iuris cōis.
118 Opinio Menchacæ reprobatur, dum dixit legem Tauri comprehendere maioratum.
119 Iudicandum est in dubio contra eum, qui se fundat in repræsentatione.
120 Prior in gradu debet esse potior in successione.
121 l. cum pater. 79. §. hereditate. ff. de legatis secundo, declaratur.
122 In fideicommissis non succeditur iure hereditario.
123 Qualitas maioris ætatis non repræsentatur, quando filius maior vocatur.
124 Verba proprie & vere intelliguntur non ficte.
125 Repræsentatio non procedit in iure non radicato, & saltem in spe proxima, quæsito.
126 l. cum auus. ff. de condit. & demonst. declaratur, vt nō procedat quando fuit vocatus filius maior.
127 Filiorum appellatione venit nepos, quando non vocatur cum aliqua qualitate, quæ deficit in nepote.
128 Nepos non venit appellatione filij, quando agitur de successione transuersali.
129 l.50. Tauri, declaratur, vt non procedat inter transuersales, respectu fundatoris & vltimi possessoris.
130 Opinio Antonij Gomezij defenditur contra Molinā.
131 Repræsentatio inducitur ex tacita volūtate testatoris
132 Repræsentatio est exclusa quando vocatur proximus ad maioratum.
133 l.40 Tauri. aliter declaratur, & ponderatur.
134 Repræsentatio non habet locum nisi in casibus à iure expressis.
135 Fictio non operatur nisi in casibus à iure express.
136 Repræsentatio non solum verbis, sed coniecturis excluditur.
137 l.40. Tauri. excluditur per coniecturam testatoris volentis contrarium.
138 Filius maior quoties est vocatus censetur exclusa repræsentatio.
139 Repræsentatio excluditur quando filius maior est vocatus, contra Molinā, & Gutierr. qui nihil resoluūt.
140 Repræsentari non potest qualitas maioris.
141 Repræsentatio est quædam qualitas præsumptiua, & sic alijs præsumptionibus tollitur.
142 Clausula fundationis ponderatur.
143 Verborum geminatio magis enixam voluntatem demonstrat.
144 Claus. fundationis pōderatur pro Comite de Salinas.
145 Repræsentatio non procedit vbi deficit aliquod ius quæsitum, & radicatum.
146 Repræsentatio procedit iure quæsito, & in spe proxima, secus in iure de nouo acquirendo.
147 Clausula 18. fundationis declaratur.
148 Clausula 22. declaratur, & 25. & 26.
149 Qualitas maioris ætatis semper attenditur.
150 Maioria ætatis semper attendi debet.
151 Testator censetur se velle conformare cum dispositione iuris communis.
152 Maior semper præfertur minori.
153 Repræsentatio intelligitur quoad omnes qualitates.
154 Verba testamenti magis, quam coniectura voluntatis sunt consideranda.
155 l. in ambiguo sermone declaratur.
156 l.2. tit.15. l.2. declaratur.
157 Repræsentatio excluditur per coniecturas, & plures referuntur.
158 Authentica post fratres, procedit in successione ab intestato.
159 Repræsentatio non procedit vltra fratrum filios.
160 Verba contractus intelliguntur stricte, secus verba testamenti.
161 Masculinum non concipit femininum in contractib. secus in vltimis voluntatibus.
162 Filiorum appellatione non veniunt nepotes in contractibus.
163 Verba intelliguntur proprie, & vere, & naturaliter, non per fictionem.
164 Patrui & nepotis quæstio qualiter concilietur.
165 l.40. Tauri. non procedit in bonis Regiæ coronæ.
166 l. si libertus præterito. §. si libertus. ff. de bonis libertorum declaratur.
167 Proximitas ad succedendum consideratur tempore quo successio maioratus defertur.
168 Clausula 3. & 6. ponderantur.
169 l.40. Tauri, declaratur & 171.
170 Persona patris & filij pro vna eademq; reputatur.
171 Subrogatum sapit naturam subrogati cum omnibus suis qualitatibus.
172 l.40. Tauri. declaratur.
173 Qualitas adiuncta verbo intelligitur secundum tempus verbi.
174 l.40. Tauri. nouiter declaratur.
175 Clausula 28. ponderatur.
176 Repræsentatio procedit in iure quæsito iam causato & radicato, non tamen acquiritur de nouo.
177 Clausula 29. ponderatur & 31.
178 Clausulæ fundationis maioratus sunt attendendæ, & non dispositio l. Tauri.
179 l.40. Tauri. nihil disponit cōtra voluntatē testatoris.
180 Prouisio hominis facit cessare prouisionem legis.
181 l.40. Tauri. iterum declaratur.
182 Fictio iuris non procedit nisi dentur duo extrema habilia à quo, & ad quem.
183 Nepos ex filio naturali mortuo non legitimatur.
184 Transuersales non transmittunt qualitatem nisi postquam fuerit in eis radicata.
185 Consilium Rolandi ponderatur ad excludendum repræsentationem in iure non causato.
186 Repræsentatio non procedit nisi in iure causato, non in iure de nouo quærendo, cum se qq.
187 Causa patrui defenditur quando auus non habuit ius causatum in vita.
188 Practica opinionis in aliquibus casibus refertur.
189 Consilium Menochij refertur, vbi casus in specie deciditur.
190 Medium inhabile impedit extrema coniuncti.
191 Vnum determinabile respiciens plura determinabilia, pariformiter debet terminari.
192 Clausula decimaoctaua ponderatur pro iustitia Comitis de Salinas.

QVÆ-

QVÆSTIO DCCLXII.

Vtrum in dispositione hominis vocando proximos, vel proximiores de familia, detur repræsentatio, communis contra communem, & quid iure Regio.

ALtissimi Domini nostri Iesu Christi nomi
ne inuocato, & auxiliante eius Genitrice
Virgine Maria quos deprecor humiliter
vt cor & mentem meam illuminent in
viam veritatis, & iustitiæ, & manum dirigant ad
scribendum in hac materia, ea quæ iuri, & rationi
magis consona sint; quorum tutela confisus, magis
in Dei auxilio fretus & confisus, quam in meis viri
bus, & propria scientia, & virtute, labori non par-
cam, pro vera & genuina huius quæstionis explica-
tione, quæ non solùm in maioratibus Hispaniæ fre
quentissima, & assidua est, sed etiam in omnibus fi-
1 deicommissis, & dispositionibus testatorum & cõ-
trahentium, & in vinculis, patronatibus, anniuersa
rijs, & in capellaniarum successionibus, & funda-
tionibus, vbi consanguinei propinquiores vocan-
tur, & remotioribus præferuntur, in quibus casibus
quotidie lites agitantur, in omnibus iudicum tri-
bunalibus, & nonnulli iudices negant repræsenta-
tionem, alij vero affirmant, & sic contrariæ solent
præferri sententiæ, vt aliquãdo vidimus, & sæpe au
diuimus, & idcirco quid in hac quæstione difficil-
lima sentiam, in medium proferam. Et pro parte af
firmatiua, quod admittatur repræsentatio, ita vt
existentes in gradu remotiori intrent locum suorũ
2 parentum, vt detur æqualitas graduum, facit, quia
fideicommissa regulariter deuoluuntur secundum
3 ordinem successionis ab intestato, vt est gl. commu
niter recepta in l. cum ita, §. in fideicommissis, ff. de
leg. 2. quam exornat Soc. cons. 249. vol. 2. & consil.
16. nu. 13. & cons. 50. nu. 4. vol. 2. & cons. 79. nu. 14.
vol. 4. Corn. cons. 122. vol. 2. littera C. & cons. 37.
4 Sed sic est, quod in successione filius intrat locũ pa
tris, & est vna persona cum eo, per repræsentationẽ,
§. cum filius, insti. de hered. quæ ab intest. def. auth.
de hered. ab inte. venient. §. 1. Ergo bene sequitur,
quod sit admittenda repræsentatio, maxime, quia
5 testator vocando suos consanguineos videtur eos
in stirpes, & non in capita vocare, & sic gradus præ
rogatiuam non censetur considerasse, sed repræsen
tationem, & iuris dispositionem. ita docent docto-
res in auth. defuncto. C. ad Treb. Soc. cons. 104. nu.
5. vol. 3. Dec. cons. 299. nu. 6. & 7. Paris. cons. 51. nu.
69. vol. 2. & cons. 38. nu. 9. & cons. 91. nu. 24. vol. 2.
& sic dixit Bal. in casu simili cons. 171. vol. 5. in an-
tiq. & in nouis. cons. 488. vol. 3. Alex. cõs. 88. & 137
vol. 1. & cons. 27. vol. 3. & sic cum filius intret locũ
patris, per talem repræsentationem debet assumere
6 omnes qualitates & priuilegia, quæ personæ ipsius
patris competebant, non solum respectu personæ,
sed etiam ipsius gradus. ita Bart. in l. 1. §. si sit filius,
ff. de coniug. cum emanc. lib. eius. l. & si conditio-
ni. §. nepotes. ff. de hered. inst. & plures pro vtraque
7 parte doctores refert Castillo. lib. 2. quotidianarũ
vsufr. c. 20. num. 3. & 7. vbi nos allegat, vnde nepos
iura etiam suitatis nanciscitur, & si fuerit præteri-
tus, rumpit testamentum, sicut si esset filius, l. po-
sthumorũ, ff. de iniusto rup. l. si auus, C. de lib. præte.
§. posthumorum, inst. de exhæred. lib. & hoc non so
lum procedit in descendentibus, sed etiam in trans
8 uersalibus, quia quamquam de iure cõi frater v-
trinque coniunctus excludat fratrẽ ex vno latere
tantum, vt in authentica itaque. C. commu. de suc-
cess. tamen illud priuilegium mortuo fratre vtrin-
que coniuncto transit in eius filium, & descenden-
9 tes, qui cum intrẽt ipsius locum, assumit qualitates
patris, licet ipse non sit vtrinque coniunctus, d. au-
then. de hered. ab intest. venient. in §. reliquũ, & cõ
10 firmatur ista opinio, quia licet casus iste non sit ex
pressus in dispositione testatoris, tñ remanet tan-
quam omissus sub dispositione iuris cõis, l. commo
dissime, ff. de lib. & posth. l. fi. C. de posthum. hered.
11 inst. & sic filius debet intrare locũ patris, vt supra
dictum est, quæ repræsentatio semper fit ad exclu-
sionẽ eorum, qui ex proximioribus remotiores effi-
ciuntur ob effectum ipsius repræsentationis, vt pro-
bat tex. in auth. post fratres. C. de suis legitimis he-
red. auth. de hered. ab intesta. venient. §. reliquam,
vers. huiusmodi vero priuilegium, & tradit copio-
se Tiraq. de primog. qõ. 40. nu. 23. & 28. quæ repræ
sentationis lex velutí nutu diuino condita fuit, vt
12 constat ex Genes. 11. cum duobus seqq. vbi scribi-
tur, Thare duos habuisse filios, Abraham, & Aran,
hic mortuus est ante patrem, & reliquit filium suũ
Loth, Tharéque mortuo Abraham admisisse Loth
nepotem ex fratre ad successionem, eumq; fratris
nomine vocasse, tanquam si frater esset, aut certe
fratrem repræsentaret, eiusque locum teneret, vt
tradit Matienco in l. 8. tit. 11. gl. 58. num. 1. & vltra
eum idem refert Bursat. cons. 67. nu. 12. vol. 1. vbi
resoluit, quod de iure diuino filius repræsentat per
13 sonam patris in successione patrui, quæ opinio ho-
die videtur comprobata de iure nostro Regio, ex l.
14 40. Tauri, quæ est l. 5. tit. 7. lib. 5. recop. cuius ver-
ba sunt. *En la sucession del mayorazgo, aunque el hijo*
mayor muera en vida del tenedor del mayorazgo, a de
aquel a quien perteneze, si el tal hijo mayor dexare hijo,
o nieto, o descendiente legitimo, estos tales descendien-
tes del hijo mayor por su orden prefieran al hijo segun-
do del dicho tenedor, o de aquel a quien el dicho mayo-
razgo perteneszia, lo qual no solamente mandamos que
se guarde, y platique en la sucession del mayorazgo a los
descendientes, pero aun en la sucession de los mayoraz-
15 *gos a los transuersales.* Ecce vbi non solum respectu
descendentium est locus repræsentationi, sed etiam
respectu transuersalium, in quo vltimo satis notan
da est illa lex, ad quam tres intellectus assignat Co
uarr. c. fi. practicar. quæst. num. 10. Primus intelle-
lectus est, vt procedat in maioratu ab ascendente
instituto, & quod possessor eius carebat descenden
tibus, & sic illi successit transuersalis, qui obijt reli-
ctis nepotibus ex filio primogenito, ante eius mor-
tem defuncto fratre, inter quos super maioratus
successione controuersia orta fuit, & sic lex illa di-
sponit nepotem patruo esse præferendum. Secun-
dus intellectus assignatur ad illam legem per no-
strum præsidem Couar. vt intelligatur in maioratu
constituto a transuersali in transuersalẽ, vbi videli-
cet a fratre in fratrẽ, & fratris filios & descẽdentes,
quo permisso, possunt cõcurrere nepos, & patruus

16 ex vltimo possessore descendentes, in qua specie re-
soluit illa lex Taurina, nepotem patruo esse præfe-
rendum, quamuis de iure communi, vltra fratrum
filios non haberet locum repræsentatio, vt in dicta
authentica post fratres. Tertio modo intelligit il-
lam legem, quoties tam instituto, quam possidenti
eum, & filij, & descendentes deficiunt, relictis trans
uersalibus, ita vt constituens maioratum carens de-
scendentibus, fratrem primo vocabit, & eius de-
scendentes, & vltimus possessor carens etiam descẽ
dentibus filium, fratris secundogeniti iam mortui,
& alterum fratrem relinquit, & demum contentio-
ne inter eos orta dubitabatur, vter eorum esset præ
ferendus, & sic condita fuit illa lex ad dirimẽdam
controuersiam, resoluens patruo nepotem esse præ
ferendum: sed profecto illa lex loquitur & proce-
dit ita generaliter, & indistincte, vt solum vnicus,
17 & germanus sit applicandus intellectus, videlicet,
vt quomodocunq; casus cõtingat, siue inter descẽ-
dentes, vel transuersales, siue fundator sit ascendẽs,
& vocet suos descendẽtes, siue sit trãsuersalis, & vo
cet cõsanguineos, semper sit admittenda repræsen-
tatio, & illud nobis clare insinuant verba dictæ le-
gis, ibi: *De manera que siempre el hijo y sus descendien
tes legitimos por su orden representen la persona de sus
padres, aunque sus padres no ayan succedido,* iũcta ver
ba præcedentia, ibi: *mandamos, que se guarde y plati-
que en la sucession del maiorazgo a los transuersales,*
ita vt sit sensus, quod dispositũ respectu successio-
nũ descendẽtium, cẽseatur dispositum respectu suc-
cessionis transuersalium, & sic optime resoluit Ma
18 tienço in l.5.tit.7.gl.ou.fi. quod de iure Regio in
omni casu, in successione maioratus est locus repræ
sentationi, ita vt illa lex procedat ĩ successione trã
uersalium, siue consideremus personam primi testa
toris, & fundatoris, siue personam vltimi possesso-
ris, siue vtriusque: quam sñiam in successione maio
19 ratus sequitur Acosta in tractatu de patruo, & ne-
pote, pag.132.vers.6.& Molina, lib.3.de Hispano,
primoge.c.7.no.9.& 10. quæ opinio sequenda est
in iudicando, & cõsulendo, licet contrarium videa
tur amplecti Ant.Gomez.in l.8.Tauri, nu.19.&20.
& Greg.in l.2.tit.15.par.2. verb. *el mas propinquo
pariente,* & Mieres de maioratu 2.par.q.6.nu.31.&
hanc nostram opinionem contra Gomezium, & se-
quaces sequitur Acebedo in l.5.tit.7.n.3.lib.5.Re-
cop. quod fundat ex generalitate illius legis Tauri,
pro qua sententia, & opinione facit etiam l.2.titu.
15.par.2.ibi: *Por ende establecieron, que si el hijo ma-
yor no hubiesse que la hija mayor heredasse el reyno y
aun mãdaron que si el hijo mayor muriesse ante que he
redasse si dexasse fijo o fija que huuiesse de su mugier le-
gitima, que aquel o aquella lo huuiesse y no otro ningu-
no,* Quæ lex licet solum loquatur in successione re-
gni, tamen ex l.40.Taur. ad omnes successiones est
21 amplianda, & sic dixit Gutier. lib.3.pract.quæstio-
num q.80.nu.6.& 9. quod illa lex procedit etiam
in vinculis particularibus tertij, & quinti, vt docet
etiam Peralta in rubr. de hered. inst.n.122. Couar.
lib.3.variar.c.5.nu.6.Molin.lib.1.c.1.nu.26. Sua-
rez alleg.9.Marienco in l.8.titu.7.gl.3.nu.4.lib.5.
Recop. Gutierrez lib.2.practic.q.86.contra Gome
zium in d.l.45.Tauri. nu.116. & Gomez Arias in l.
45.Tauri.nu.fi. quę lex etiam habet locum in patro
natibus, vt docet Padilla in rub. de fideicom.nu.8.
22 Molina de Hispa.primog.lib.1.c.1.nu.26. Mieres
de maiorat.lib.2.in princ. quos sequitur Gutierrez
lib.1.pract.q.80.nu.fi.& q.86.nu.2.in quibus locis
23 etiam ampliat legem illam in anniuersarijs, & sic
eam practicaui in hoc consilio illustriss. Archiepi-
scopi Toletani, vbi in quodam patronatu fundato
in oppido Villæ de Montaluan ita pronunciatum
fuit, & femina tanquam maior fuit admissa, exclu-
so patruo masculo, & missa fuit in possessionem di-
cti patronatus ex beneficio dictæ legis Tauri.
Ex quibus referam, quod in facti specie fuit etiã
iudicatum in quadã lite cuiusdam capellaniæ fun-
24 datæ in oppido de Xetafe a quodã Ioanne Marti-
nez de Benauente clerico presbytero, qui vocauit
consanguineũ propinquiorem ad dictam capella-
niam, & ego defendi causam Ioan. de Benauenti cle
rici presbyteri sui pronepotis, contra alios opposi-
25 tores propinquiores ipsius fundatoris, quorũ vnus
erat in secundo cum tertio gradu cõsanguinitatis,
alter vero in tertio, cum quarto, & dictus Ioan. de
Benauente in quarto gradu, qui ex repræsentatio-
ne, & descendentia ipsius fundatoris reputatur pro
26 pinquior, cum de linea recta ad transuersalem nõ
detur concursus, text. in l.1. ff. de gradibus affinita-
tis, ibi; *Itaque in primo gradu cognationis cognati pos-
sunt concurrere ex transuerso, vero nunquam eo gradu
quisquam concurrere potest,* ex qua ratione procedit di
27 spositio legis septimæ Tauri, ibi: *El hermano para here
28 dar a su hermano, no pueda concurrir con los padres o
descendientes del difunto,* quia per repræsentationẽ
nepos, vel pronepos reputatur cum testatore & fun
29 datore in primo gradu, & sic nemo potest dici pro
30 ximior. tex. in d.§.cum filius, inst. de hered. quę ab
intest. defer. ibi: *Cum filius filiaue ex altero filio ne-
pos, neptisve existunt, pariter ad hereditatem aui vo-
cantur, nec qui gradu proximior est, vlteriorem exclu-
31 dit;* tex. de iure Regio in l.3.tit.13.par.6.ibi: *E non
empece al nieto quel tio sea mas propinqua pariente
del difunto, porque aquella regla de derecho que dice
quel ques mas propinquo de aquel que fina, deue hauer
32 los bienes del, ha lugar quando el finado no dexa nin-
gun pariente de los descendientes.*
Ex quibus verbis clare colligitur, quod proximi
tas sanguinis consideratur potius respectu descen-
dentium, quam transuersalium, immo quod magis
33 est, quod transuersalis propinquior non concurrit
cum consanguineo descendenti ab ipso fundatore
per lineam rectam etiamsi existat in legitimo gra-
du, quã opinionem sequitur Greg. ibi verb. *Ningun
pariente,* vbi assignat rationem, dicens quod in li-
nea descendentium datur repræsentatio, & est val-
de priuilegiata, vt gradus nõ sit limitatus, quod est
secus in linea transuersali, & sic si Adam primus pa
rens hodie viueret, non posset vxorem habere. ita
gl. in §. fin. institution. de nupt. & in l. nuptiæ. ff. de
34 ritu nupt. & probat l.3. in fin. tit.7. par.4. ibi: *En los
grados de las lineas que suben o descien den derechamẽ
te nunca se pueden casar quanto quier que sean alonga-
dos vnos de otros.* Et sic dicit Paulus ad Romanos,
c.4.& 5. & nos resoluimus late in quæstione 653.
nu.4. quod omnes in Adam peccauerunt, quia cum
omnes homines de mundo sint illius descenden-
tes per lineam rectam, & peccatũ sit in radice, om-
nes

nes cum ea macula & rubigine nascuntur, quia pa-
ter & filius & ab eo descendentes pro vna eadem-
que persona reputatur. l.fi. C.de impub.& alijs, l.in
suis, ff.de suis, & leg.hæred.
Nec prædictæ nostræ resolutioni obstabit quod
37 nepos clerici est incapax beneficij ecclesiast. c.fi.de
filijs presby.lib.6.c.1.& 2. & c.Michael.extra eod.
tit.c.15.sess.25.Concilij Trid.quia illa decisio solũ
38 procedit respectu ipsius filij, non vero respectu ne-
potis, vt constat ex verbis Concilij, & licet alias ap
pellatione filiorum veniant nepotes, vt late cum cõ
muni resoluimus in quæst.694. tamen illud proce-
39 dit in dispositionibus fauorabilibus, secus in pœna-
libus, & odiosis. l.3.de interdictis, & releg.l.eman-
cipatum. C.de senato.l.fi.C.de naturalib. lib.vbi di
cit Iustin.quod nulla in nepote est legitima conse-
40 quentia, cum leges paternum vitium tantum in fi-
lio cohibere voluerint, per quam legem ita tenet
Cardinalis Palæottus de nothis & spurijs, c.53.nu.
3.vbi sequitur Bar.opinionem hoc tenentis in l.Gal
lus, §.quod si is, ff.de lib.& posthu. vbi dicit, quod
cum Bar.extat crebrior opinio, quod est verior &
æquior, vt late resolutum in q.800. & sic cum ipse
41. Ioannes de Benauente sit filius legitimus, licet sit
pronepos clerici, potest succedere in capellania a
proauo fundata, & ita in proprijs terminis tenet do
42 ctissimus Nauarrus, tit.de iure patronatus, cons.4.
n.5.vbi dicit, quod filius legitimus, ex filio clerici,
nullo iure prohibetur præsentari ad capellaniã insti
tutam, & fundatã ab ipso clerico, & reddit rõnem
in nu.2. quia filij etiam bastardi, & spurij dicuntur
43 de parentela, & familia defuncti, inspecto iure na-
turæ, quod in tñ est verum, vt procedat, etiam si be
neficium habeat nepos à proprio auo, vt defendit
Nauarrus tit.de filijs presbyt. cons.10. vbi dicit sic
44 fuisse responsum, ab Illustriss. Cardinalib. circa in-
terpretationem, & decisionẽ Concilij Trid. quam
dicit veram, & cõmunem, & magis cõem opinionẽ
& ab ea non esse recedendum in iudicando, & con
sulendo, quia Clem. condita a Clemente Papa VII.
contra filios clericorũ, & prohibitio Cõcilij Trid.
non extenditur ad nepotes, vt est gl.in c.presbytero
rum, 56.dist. & tenet Abb. antiquus in c.ad extirpã
das, de filijs presbyterorum, & ibi Abb.n.8.& alios
refert & sequitur Nauar.vbi supra cõs.9.nu.2.& 3.
vbi etiã dicit, quod doctores tenentes hanc opinio
45 nem longe excedunt numero tenentes cõtrariam,
quam in terminis Concilij tenebat Salcedo in pra-
ctica ad Bernardum Diaz c.48.nu.3.sed opinio Na
uarri est verissima, qui attestatur de declaratione
Cardinalium, & vltra eum hanc opinionem sequi-
46 tur Borgasius de irregularitate, 5.par.titu.de filiis
presbyterorum, nu.5.Vbi dicit, quod illud vitium
est personale, & sic non egreditur personam. l.san-
cimus, C.de pœnis, pro qua opinione facit, quia ne
47 pos legitimus ex filio spurio, vel illegitimo potest
ab auo heres institui, nec illa institutio censetur fa-
cta contemplatione patris, vt tradunt Bar.& docto
res in d.l.Gallus, §.quid si is, Bal.in l.si quis incesti,
C.de incestis nup. qui expresse loquitur in nepote
clerici, quam opinionem sequitur Suarez in l.9.tit.
11.lib.1.fori, & dicit communem opinionem Cor-
setus verb.fornicatio.in suis singularibus, quã opi-
nionem sequitur Couar.in 4.in 2.par.c.8.§.5.13.in
fine, & Rojas in epitome succes.c.20.nu.36. Anto.
Gomez.in l.9.Tauri.nu.17.vbi Cifuentes.num.13.
Castillo gl.verb.ex testamento. Dueñas reg.366.li
mit.2. vbi plures refert dicentes esse communem
opinionem, pro qua fuit iudicatum, vt consuluit
Bart.cons.118.Boerius decis.127.nu.16. Aceb.in l.
48 6.tit.8. num.6.lib.5.Recop. vbi Matienzo, glo.8.
nu.21.Parladorus 1.par. rerum quotid. c.16.nu.
4.vbi dicit, quod clericus suis nepotib. non est pro
hibitus relinquere, quidquid velit maxime patre
iam mortuo, quia tunc etiam cessat prohibitio Cõ
cilij, vt tradit Flaminius lib.3. de resign.beneficio-
49 rum, quæst.18. nu.36. & pro hac opinione fuit iu-
dicatum in Rota sub die Veneris 12. die Februarij
anno 1574. & hoc clare insinuant verba Concilij
Tridentini, ibi: *Vt paternæ incontinentiæ memoria*,
vbi agitur de puniendo delicto paterno, in quo ni-
hil nepos legitimus peccauit. & ibi: *Non liceat filijs
clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio*,
Ecce vbi filius punitur, qui non ex legitimo matri-
monio natus est, quæ ratio cessat in nepote, ex eo,
quia est diuersa persona, & principaliter, quia est
nepos legitimus, & ex legitimo matrimonio pro-
creatus, & ibi: *Cogatur filius suum beneficium resigna
50 re*, & in fine Concilij ibi: *Ipsis clericorum filijs suffra-
gentur*, & sic cum non conueniant verba legis, nec
eius dispositio, l.4.toties, ff.de damno infect. Barto.
51 in l.liberorum, num.6.de verb.signif. Alex.cons.4.
num.7.vol.4.Anto.Gabriel lib.com.tit.de verb.si-
gnif.nu.58. Couarr.in epitom. succes.2.par.cap.8.
§.5.nu.13.Pinellus in l.1.nu.69. & in l.3. C.de bo-
nis quæ lib. Ant. Rosellus de successionibus ab in-
52 test.num.36.vbi omnes resoluunt, quod nepos le-
gitimus non comprehenditur sub dispositione, quæ
loquitur de filio, ita Antonius in sua summa, 3.par.
tit.18.c.4.§.2.col.2.ver.Porrò ad nepotes, num.13
& pro hac opinione etiam fuit iudicatum in Rota,
53 in quodam Canonicatu huius S.Ecclesiæ Toleta-
næ, in quo successit nepos legitimus ex quodam ca
nonico, & sic pro hac mea sententia fuit iudicatum
per dominos de consilio Archiepiscopi, & dicta ca
pellania fuit collata dicto Ioanni de Benauente, ex
rationibus de quibus supra, & ex ea potissimum,
quia per repræsentationem fundatoris dictæ capel
laniæ erat consanguineus propinquior, & sic rema
54 net fundata nostra principalis conclusio, quod in
omni fideicommisso sit locus repræsentationi in li-
nea recta, vel in transuersali, ita vt filius semper in-
tret locum patris, & vna cum priori in gradu suc-
cedat, cum quo, si pater viueret, esset successurus,
ita tenet glo.magistra, in l.cum ita.§. in fideicom-
misso, ff.de leg.2. quam ibi sequuntur Bart. Angel.
& Paulus. Imola in d.l.Gallus, §. quidam recte.de
55 lib.& posth.Paulus in l.fin.C.de verbor.significat.
Bald.consil.488.Aretinus consil.162.Alexan.con-
sil.88.& consil.23.vol.3.& consil.124.vol.7.in qui
bus locis dicit hanc esse communem opinionem,
quam etiam dicit communem, & in practica seruã
dam Corneus in d.l.fi.C.de verborum significatio-
ne.& pro ea consuluit consil.24.volum.2.vbi dicit
se ita videri consultum à pluribus egregijs doctori
bus, quam opinionem sequitur Soc.in l.si cognatis.
col.fi.ff.de reb.dub. & consil.252. vol.2. & consil.
51.vol.4.Ias.cons.215.volum.2.vbi dicit, quod in

iudicando non est ab hac opinione recedendum,
quam dicit esse communiter approbatam cõs.159.
num.2. Ruin.consi,193.nu.7.vol.1.Curt.iun.cons.
57.nu.8.Gozad.cons.4.nu.16.& 31.Paris.cons.36.
vol.2.Soc.iun.cons.116.nu.9.vol.1. & consil.126.
quam opinionem sequitur,& dicit veriorem Tibe.
Decia.consil.1.vol.1.num.397.in fin. vbi dicit sic
ipsum consuluisse, quam opinionem declarat pro-
cedere in casibus,in quibus de iure communi filius
intret locum patris,videlicet, quando tractatur de
succedendo ascendenti, vel patruo, non vero in a-
lijs casib. & illam opinionem gl. esse magis cõem,
tenet idem Ales. cons.26. nu.13.vol.3.vbi additio
litera C.Rub.cons.82.nu.5.Tiraq.de plimog.q.40.
nu.184.& 187. Ceph.cons.16. nu.32.& cons.283.
num.18.Rolan.a Valle,consi.68. num.21.& ex no
stratibus Couarr.pract.quæst.38.no.4.Acosta in q.
patrui, & nepotis pag.86. Marzarius in epit.de fi-
deicom. qõ.18. vbi dicit ita fuisse decisum in Rota
Floren.& sequitur Tobias Nunius, cons.4. num.6.
& 7.quam opinionem tam in fideicommisso parti-
culari, quam singulari facto familiæ, tenet contra
56 Peraltam,& alios Molina, lib.3.de Hisp.primoge.
c c.7.nu.20. in fin.dum tamen repræsentatio non ex-
cedat in transuersalibus fratrum filios. & hanc no-
stram opinionem sequitur,declarat,& dicit verio-
rem Ant.Gabr.tit.de fideic.concl.3. num.1. & 2.&
hanc post longam disputationem amplectitur Ve-
lazquez de Abendaño in l.40.Tauri,gl.2.nu.37. &
40.vbi generaliter loquitur dicens,quod in fideicõ
missis,in quibus iure maioratus succeditur, cũ sint
57 ad instar maioratus Hispaniæ reducta,quod repræ
sentatio in eis perpetuo erit admittenda,tam in de
scendentium, quam in transuersalium successiune,
quam quæstionẽ late prosequitur, & declarat Ant.
Peregr.in tract.de fideic.ar.21.per totum, Mantica
de coniect.vlt.vol.lib.8.tit.9. vbi refert plures de-
clarationes Bursat.cons.67. vol.1.num.9. vbi hanc
dicit magis communem opinionem, quod filius in
omni fideicõmisso intrat locum patris, vbi agitur
de succedendo ascẽdẽti, vel patruo,& pro hac opi-
nione consuluit Ioan.de Monte Sperello cons.241.
vol.2.Vinc. Onded. consil.70.num.19. vbi hoc li-
mitat,& declarat Cacher. consil.72.num.8. & 29.
Anto. thesaurus decis.65.& nouissime hanc sequi-
tur opinionem Gutierrez lib.3.pract.qõ.67.nu.32.
vbi hoc limitat, & declarat cum communi, quan-
do agitur de succedendo ascendẽti, vel patruo, seu
auunculo,ita vt solum procedat prædicta repræsen
tatio vsque ad filios fratrum, & hanc dicit esse ma
gis communem opinionem doctorum.

Sed iis,& alijs non obstantibus,contrariam opi-
nionem,immo quod in fideicõmissis, filius non in-
tret locum patris, nec repræsentet eius personam,
58 tenuerunt Bald.in d.l.cum ita.§.in fideic.Ang.in §.
cum filius,instit. de hered.quæ ab int.defer.vbi Fa-
59 ber,& Porcus assignant rationem,quia iura contra
ria solum procedunt,& loquuntur in successione le
gali, secus vero in successione fideicommissaria ex
testamento, quia ius magis cõsiderat successiones,
quam testator,qui solum ex affectione mouetur,&
sic vocando consanguineos propinqoiores, solum
censetur vocare eos,qui per se sine aliqua repræsen
tatione suorum ascendentium sunt propinquiores,
non vero facta dicta repræsentatione, & hanc opi-
nionem sequitur idem Faber in §.ceterum. institur.
de legitima agnato.succes.Ias.in l.2.C de successo.
edict.nume.6.sequitur Deci. in l.ex testamento.C.
vnde lib.num.4. & pro hac opinione consuluit Cu
man.consil.106.Capra,consil.5.num.fin. Alexand.
consil.204.num.6.volum.2.& consil.4.num.10.vo
lum.4.& consil.129.num.4.volum.5. vbi reprobat
Imolam contrarium tenentem, quia alias violare-
tur tex.in d.§.in fideicommisso,in verb.proximos,
de verbor.signif.Crotus consil.36.num.39. vbi di-
cit opinionem glo.communiter reprobari in fidei-
deicommissis,Deci.consil.1.volu.4.vbi dicit opi
nionem Bald. esse magis communem, & consil.87.
vbi dicit cõmunem esse opinionem,quod in legali
tantum successione filius intret locum patris, & cõ
sil.408.nume.13. dicit singulariter, qood pro hac
60 Baldi opinione fuit iudicatum in curia Romana,
& in consil.412.num.6.& 7.& illam opinionem se-
quitur Gozad.consil.29.num.18.Paris.consil.9.nu
me.2. vol.2. Giat.consil.27. num.20.volum.1.vbi
dicit gl. opinionem esse communiter reprobatam.
Pro qua opinione adducunt doctores tex. in d.§.in
fideicommisso,& l.peto.§.fratre,ff.de legat.2.l.fin.
61 C.de verbur. signif.text. etiam in l.si libertus præ-
terito,§.1.ff.de bonis lib.&ex nostratibus hanc opi
nionem sequitur Couarr.practic.quæst.cap.38.nu.
4.Anton.Gomez in l.40.Tauri, num.41.Acosta de
patruo,& nepote pag.130. Humada in l.2.glo.17.
num.10.titu.15.par.2.& hanc dicit communem
opinionem Cacher.supra consil.72.num.10.& An
ton.Thesaurus,in decis.Pedemon.65.num.1.& 2.
dicens,quod ita per senatum fuit iudicatum,& pro
hac opinione alios refert Menoch.lib.4.de præsum
ptio.præsumpt.95.num.21.& alios refert,& sequi
tur Caldas Pereyra, in tract. nominat. quæstio.17.
num.24.& Mantica,vbi supra lib.8. tit.9. num.10.
vbi pluribus modis hoc declarat,& Michael Gras-
sus receptarum sent.§.fideicommissum, quæst.11.
num.9.& assignat rationem Cacheran. supra nom.
fin.quia repræsentatio inducitur a lege,substitutio
62 vero ab homine, & sic dispositionem hominis fa-
cere cessare dispositionem legis, l.fina.C.de pactis
63 conuen.l.maritus,C.de procurator.& verb. proxi-
mior.intelligi debent prolata in casu vero,& sic in
proximiori consanguineo vulgariter loquendo,se-
cus in casu ficto per repræsentationem,quia testa-
64 toris affectio est magis procliuis ad sibi proximio-
rem, vnde nimirum si gradus proximitas attendi
debeat, ita consuluit Celsus consil.39.uolum.1.Al
uanus consil.60.num.10,Thobias Non.cons.34.nu
me.11. Petrus Anto.a Petra, in tractat. de prohib.
alien.quæst.11.2 num.8.usque 86. quæ opinio con
65 firmatur, quia qñ testator ordine successiuo uocat
suos descendentes, familiam, liberos, agnatos,
consanguineos, etiam si non dicat de proximiori-
bus,uidetur eos uocasse,& ulterioribus anteposuis
se,ita ut ordine successiuo concurrant, ita ex dicto
§.in fideicommisso,& ex lege peto,§.fratre,ff.de le-
gat.2.notauit Tiraq.lib.1.de retract.§.11,gl.4.nu
me.2.Mieres de maioratu,1.par, quæst.fin.Peregr.
de fideicum.art.22.num.26.Roland.cons.100.nu.
88,uolum,1. & sic si tacite censentur uocari pro-
pinquiores, quanto magis expresse quando testa-
tor

tor dixit,quod proximior admittatur, quod debet
intelligi sine repræsentatione,& sic patruus tanquã
proximior præfertur nepoti ,qui remotior est, ita
66 Roland.cons.38.num.4.vol.4.& Decia. supra cõs.
1.num.373.vol.1.& ratio fundamentalis est, quia
testator videtur seruare voluisse gradus prærogati
uam vocando suos consanguineos propinquiores,
quæ quidem clausula excludit gradus repræsenta-
tionem,& si consideremus repræsentationem cessa
re,& prærogatiuam,vt tradit Paulus,& Corneus in
auth.defuncto.C.ad Tertul.Paris. consi.9.num.25.
vol.2.& consilio 30.num.58.& consil.39.num.10.
& consilio 41.num.49. in quibus locis illud am-
67 pliat,& declarat,etiam si dicta clausula(salua gra-
dus prærogatiua)non sit apposita, sed solum vocen
tur consanguinei propinquiores.ita Pancirolus cõ-
68 si.170.nu.16.Menoc.de præsumpt.lib.4.præsump.
95.num.30.vbi dicit cum alijs doctoribus , quod
vbi per fideicommissum vocantur plures per no-
men collectiuum diuersarum personarum in diuer
sis gradibus existentium,censentur ordine successi
uo vocati,vt late tradit Decia.cons.47.nu.67.vol.
1.Hiero.Gabriel cons.86.nu.3.vbi dicit,quod pro-
ximitas gradus consideratur respectu successionis,
& ordinis succedendi.Rui.cons.167.num.8.vol.2.
Paris cons.59.num.20.vol.3.Soci. iunior cons.94.
num.14.vol.1.vbi dicit, quod licet fratres vterini
sint in eodem gradu cum vtrisque coniuncti respe-
69 ctu matris , tamen respectu successionis inter eos
non censentur eiusdem gradus , quam sententiam
sequitur Peregr.supra art.21.num.10.
Ex qua doctrina dum hæc scriberẽ, defendo(in
quadam capellania fundata in oppido de Brunete)
a magistro Andrea Agudo,clerico presbytero præ-
70 ferendum esse doctorem Gabriel de Auila presby-
terum , ex eo quod licet contrarius oppositor Pe-
trus Serrano sit in eodem gradu consanguinitatis,
tamen quia ipse doctor Auila est consanguineus cõ
iunctus testatori ex vtroque latere,censetur magis
71 propinquus , & sic est præferendus consanguineo
testatori , ex vno latere tantum , quia duo vincula
consanguinitatis,sunt vno fortiora,vt in auth. ita-
que.C.commu.de succes.& sic Gozad. cons.19.nu.
72 9.resoluit,quod in eodem gradu pluribus existen-
tibus ille debet præferri, qui duplici iure vocatur:
nec possunt dici æqualiter consanguinei , qui sunt
vterini, quia æqualitas excludit omnem disparita-
tem,& non potest subsistere vbi datur aliqua diffe-
rentia etiam minima, quia statera falsa non est sim-
pliciter sta tera,sed statera falsa , & simili casu nos
etiam resoluimus in q.398.nu.23.& in fideicom-
misso relicto familie,quod est nomen collectiuum,
& apparet esse relictum pro conseruanda agnatio-
ne.resoluit Mantica de coniect.vlt.volun.lib.8.tit.
13.nu.fin.quod vterini censentur exclusi, & consan
guinei ex vtroque latere sunt admittendi , quia li-
cet fratres vterini,vel consanguinei vterini,sint in-
ter se in eodem gradu , illud non procedit respectu
successionis bonorum,vel capellaniæ, quia in hoc
casu in dispari gradu censentur esse , vt supra resol-
uimus, & tenet expresse in simili casu Gomez de
Leon.information.11.nu.1. Rursus pro confirma-
73 tione quæstionis principalis in hac vltima opinio-
ne facit,quia testator præsumitur relinquere fidei-
commissum suis consanguineis secũdum ordinem
succedendi ab intestato , vt superius resoluimus :ex
dicta authentica itaque.sed sic est, quod ab intesta-
74 to proximior ille est,qui priori gradu reperitur cõ
iunctus ei , cui succeditur , ergo ille admittetur ad
successionem.§.in testatorum instit. de hæred.quę
ab intest.defer.l.iurisconsult.ff. de gradib.l.2.ff.de
suis,& leg.hered.& sic consanguinei vocati ordine
75 successiuo,proximior succedet,nec admittetur vl-
terior, etiam per repræsentationem, vt in d.l.fin.C.
de verb.sign.vbi legatum familiæ relictum intelli-
76 gitur factum ordine successiuo,& talis ordo eo
modo intelligitur,vt ille primo vocatus intelliga-
tur,qui in primo gradu erat constitutus,& sic filius
non debet intrare locum patris, sed qui vere est in
77 gradu proximo præferatur , quia vbi testator fecit
mentionem de proximioribus, intelligitur de illis,
qui a iure ciuili sunt proximiores.l.1.C.vnde vir &
vxor.l.1.C.de imponenda lucra.desc.li.10.per quæ
iura dicit Bald.consil.334.vol.1.Anchar. cons.94.
78 quod illud verbum, propinquioribus , intelligitur
de magis propinquo , ita vt remotior nullo modo
admittatur,etiam per repræsentationem.
In qua difficili quæstione magis vellem addisce
79 re,quam docere,quia doctores confuse,& intrica-
te loquuntur,& sic Ioannes Gutierrez alias doctissi
mus,& in omnibus versatus nihil ausus fuit resolue
re in hac ardua quæstione,vt ipse docet,lib.3.q.67.
nu.61. Sed pro faciliori declaratione plures casus
sunt considerandi ad dicendam testatoris volunta
tem & cõiecturam,quia vbi declarata , vel præsum
pta testatoris voluntate constiterit,illud est sequen
dum,auth.de nuptijs.§.disponat.col.4.l.in condi-
tionibus primum locum . ff.de condit.& demonst.
80 qua voluntate cessante in dubio prior opinio se-
quenda est in iudicando & consulendo tam de iure
communi,quam nostro Regio ex dicta lege Tauri.
81 quæ expresse admittit repræsentationem vsque ad
millesimum gradum , tam in linea recta , quam in
transuersali, vt in fundamentis pro prima opinio-
82 ne adductis comprobatum fuit.Nec distinctio Bal-
di,in d.§.in fideicommisso,aliquid obstat, dicentis
illud non procedere in dispositione hominis , quia
cum testator in collectiuo fideicommisso perpetuo
per eum ordinato, ordinem succedendi non consti
83 tuerit,videtur se remisisse iuris dispositioni ; nam
cum leges iustæ,& honestæ præsumantur,& pro bo
no publico introductæ,nisi verba resistant,ab ijs nõ
facile credendum est testatorem recessisse ; nam cũ
testator per nomen collectiuum vocat familiam,a-
gnatos,liberos,descendentes , videtur primo loco
proximos,seu proximiores vocare,& sic nepos quo
ad successionem aui,vel patrui adeo proximus re-
84 putatur,quod cum eo patruus non concurrat,cum
nepos patris gradum assumat,& ita gradus non est
remotior,sed idemmet,ꝙ pater repræsentatus succe-
85 deret.& pro hac opinione fuit decisum in scriptis,
& in voce per celeberrimos Iureconsultos 13.men
sis Aprilis anno 1585.vt refert Peregr.supra nu.21.
& 22.vbi dicit nõ esse distinguendũ inter fideicõ-
missa ascendentia,& transuersalia,cum et in trans-
86 uersalibus fideicõmissa vacẽt per mortẽ aui, vel pa
trui,supposita pro vera cõi traditione, ꝙ in fideicõ
missis successiuis spectetur proximitas respectu grá-

nati non grauantis, & ita dicit obtinuisse in quadam causa sui charissimi compatris.

87 Sed salua pace tanti viri illa doctrina est nimis
generalis, & non potest de iure procedere, nisi cum
grano salis, & idcirco gratia clarioris intelligentiæ
rei plures casus sunt distinguendi, & considerandi.
Primus quando agitur de successione ascendentis
88 aui, vel proaui, in quo casu non est dubium, filium
patris locum occupare per repræsentationem: &
89 sic procedit textus in dicto §. cum filius. institu. de
hered. quæ ab intestato deferuntur. glossa in §. mul
tis. instit. de libert. vbi Doct. & alios congessit Menoch. consil. 124. nu. 56. lib. 2. & consil. 357. nu. 6.
lib. 4. Decia. consil. 9. num. 4. lib. 2. & Molina lib. 3.
de Hispan. primogen. cap. 7. num. 6. quod est ampliandum etiam si agatur de successione auiæ, vel
90 proauiæ, vt tradit Deci. consil. 527. num. 2. & 8. &
consil. 658. num. 2. quæ conclusio procedit quando agitur de successione abaui, vel alterius ascendentis vlterioris gradus, vt scripserunt glossæ in §.
multis. instit. de success. liberto. vbi Faber nume. 1.
& in §. ceterum, num. 3. institu. de leg. agnat. succes.
Couarr. pract. quæst. cap. 38. num. 5. Molina, & Decia, supra per tex. in §. item vetustas. insti. de hered.
quæ ab int. defe. & iste articulus planissimus est, &
satis aperte comprobatur ex dicta l. 40. Tauri. quæ
est l. 5. tit. 7. lib. 5. recop. quam declarat Gutierrez
lib. 3. pract. quæst. 66.

91 Est autem secundus casus, quando agitur de successione transuersalis proximi gradus, nempe de
succedendo patruo, in quo casu etiam filius ingreditur locum patris, & eum repræsentat authen. de
hered. ab intest. venient. §. reliquum. auth. post fratres. C. de suis, & legit. vbi hoc notat Barto. not. 3.
Alex. consil. 44. num. 19. lib. 5. Dec. consil. 1. nu. 3.
& consil. 527. num. 1. Bald. consil. 171. lib. 5. Grauetta consil. 67. num. 4. & 127. num. 2. vbi ampliãt
etiam si agatur de successione materiæ, & in hoc
casu debent intelligi verba dictæ legis Tauri, ibi:
lo qual no solamente mandamos, que se guarde, y plati-
92 *que en la sucesion del mayorazgo a los descendientes,*
pero aun en la sucesion del maiorazgo a los transuersales. Quod intellige, non procedere vltra fratrum filios, quando agitur de successione transuersalium
93 vltra fratrem vel auunculum, vt puta quando agitur de succedendo pro patruo, & similibus vlterioris gradus, quia in hoc casu filius non ingreditur
personam fratris, nec occupat eius locum, & sic cessat repræsentatio, vt non concurrat cum patruo,
ita notauit Ang. in d. §. reliquum. Alexan, consil. 44.
num. 19. lib. 5. Ruin. consil. 27. num. 7. lib. 1. Brun.
consi. 70. num. 3. Gozad. cons. 4. num. 6. & 59. nu. 5.
Paris. consil. 20. num. 29. lib. 2. Menoch. consil. 124.
a num. 80. vol. 2. & 356. vol. 4. nu. 7. & 25. & sic est
regula construenda, quod in linea collaterali, solũ
94 habet locum repræsentatio in filijs fratrum, & non
in vlterioribus, ita Grego. in l. 3. titu. 13. par. 6. verbo, ningun. Anto. Gomez. 1. tom. variar. cap. 1. nu.
fin. Tellus Fernandez in l. 8. Tauri, num. 5. Acebedo
95 in dict. l. 5. tit. 7. lib. 5. recopil. num. 3. vbi hoc subli
mitat, nisi tractetur de maioratus successione, quia
tunc in infinitum est locus repræsentationi in linea
collaterali ex dict. l. Tauri, quam opinionem sequitur Matienco ibi glo. 4. num. fin. Couarru. cap. 28.
practicarum, num. 10. Mieres de maioratu 2. part.
q. 6. num. 31. Velazquez de Auendaño in d. l. 40. gl.
2. num. 40. vbi sequitur Couarr. & Molina lib. 1. ca.
13. nu. 19. & c. 1. nu. 26. & 27.

96 Quæ repræsentatio procedit etiam in patronatibus ecclesiasticis, cum in eo succedatur iure hereditario ex sententia glossæ in c. considerandum. 16.
q. 7. cuius opinio est communis, vt tradit Rochus
de iure patr. verb. ipse, vel is. quæst. 8. Lambertinus
in eodem tract. 2. parte. lib. 1. quæst. 2. num. 23. Couarr. cum alijs relatis, lib. 2. resol. cap. 18. num. 6. &
sic nimirum si repræsentationi sit locus, & ideo nepos ex filio præmortuo succedet cum patruo in dicto patronatu, ita Gulielmus Benedictus in c. Raynutius. verb. & vxorem nomine Adelasiam, nu. 618.
97 Tiraq. de iure primogen. q. 20. num. 19. Couarru.
c. fi. pract. quos sequitur Matienco supra glo. 5. nu.
6. quæ sententia est modificanda, & declaranda respectu proprietatis ipsius patronatus, quia tunc ne-
98 pos cum patruo concurrit; secus vero respectu possessionis, quia ille, qui est in possessione patronatus, est præferendus habenti ius in proprietate, vt
late resoluimus, & fundauimus ex auctoritate, & doctrina plurimorum Doctorum in q. 717. num. 4. &
5. quæ possessio acquiritur ex vno actu sola præsentationis secuta Canonica institutione, vt tradit Gutierrez pract. lib. 3. q. 42. num. 46. & consil. 3. nu. fi.
99 Oldra. consil. 312. num. 2. & ita iudicauit Rota titulo de iure patro. 2. part. decis. 202. num. 2. quod
in tantum verum est, quod si plures patroni sint in
possessione præsentandi, ex eo, qui præcessit, vnicus
actus cum effectu, si postea vacet capellania, & vnus ex patronis non vtatur sua possessione præsentandi, sed reliqui, ille, qui non præsentauit, non amittit suam possessionem, immo per aliorum vsum
conseruatur. ita consuluit singulariter Abbas consil. 54. num. 3. in fin. volum. 1. & Feder. de Senis con
sil. 102. num. 3. & Lambert. de iure patronat. lib. 2.
primæ part. 5. artic. num. 20. fol. mihi. 21. per leg.
100 cum seruus. ff. de acquir. possel. ita iudicauit con-
101 silium Domini Archiepiscopi in quadam Capellania oppidi de Chinchon, contra Franciscum Apparicio, & causa ab altera parte fuit subtiliter defensa ex illo Abbatis cõsilio a domino Doctore Al-
102 fonso de Narbona Aduocato huius Ciuitatis, qui
in omnium literarum genere est valde versatus, &
peritus, & idcirco illa doctrina est valde notanda,
& menti tenenda, quæ semper in praxi contingit,
& quilibet prima fronte (sine librorum reuolutione) responderet contrarium.

Vltimo pro declaratione superioris quæstionis
est animaduertendum, quod ab intestato est locus
repræsentationi, quando agitur de fideicommisso
relicto a transuersali prioris gradus, vt docet Corneus, & Alciatus, & alij, quos refert, & sequitur Menoch. cõs. 224. nu. 84. lib. 2. Molina supra lib. 3. c. 7.
nu. 20. Hiero. Gabr. cons. 86. nu. 9. Rub. cons. 82. in
fi. Dec. cons. 1. nu. 3. Et ratio est, quia præsumitur te
103 statorem voluisse suam voluntatem esse iuri com
muni conformem, in quo multum operatur iudicis
104 arbitriũ, qui pot considerare aliquas coniecturas
cum sit voluntatis quæstio, & vndecim coniecturas
refert Menoc. lib. 4. præsu. præs. 95. a nu. 20. vsq; ad
105 30. Prima est quando testator dixit, quod succedatur salua

gradus

gradus prærogatiua: nam tunc cessat repræsentatio,
Velascus de iure emphyteutico quæst. 50. num. 37.
Molina supra lib. 3. cap. 8. num. 16. Secunda conie-
106 ctura erit ad excludendam repræsentationẽ, quã-
do testator vocauit proximiores Couarru. practic.
quæst. c. 38. nu. 3. vers. 3. ad intellectum, licet in ma
ioratus successione hoc non procedat, vt de consue
tudine Hispaniæ affirmat Gutierrez libro tertio
pract. q. 67. nu. 28. & contra plures idem tenet Ve-
lazquez de Auendaño in d. l. 40. Tauri, glo. 2. num.
21. Tertia, quando testator vocauit superstites, ita
Molina supra c. 8. nu. 20. Couarr. d. §. nu. 6. Quarta
coniectura est, quando testator nominauit fratres
proprio nomine, & nomine appellatiuo eorum fi-
lios, quia tunc præsumitur voluisse, quod prius fra-
ter succederet, & deinde filius præmortui fratris,
vt late declarat Menoch. d. cons. 124. nu. 88. & con
silio 200. nu. 12. & 17. & consil. 169. num. 52. lib. 2.
Quinta coniectura est, quando aliqua extat quali-
tas impediens repræsentationem, ita Molina supra
107 c. 7. nu. 2. & c. 8. nu. 8. Tiraq. de retract. consang.
§. 1. gl. 9. nu. 101. Sexta coniectura erit, quando te-
stator vocauit immediate natos, ita Cassaneus con-
108 sil. 53. nu. 19. Septima, quando aliquibus conie-
cturis constat testatorem noluisse succedi secundũ
iuris communis ordinem. ita Menochius consilio
215. nu. 140. lib. 3. Octaua coniectura est, quando
109 testator coniunctim vocat filios, ita Curtius Iu-
nior cons. 22. nu. 8. & ibi. nu. 4. Nona est coniectu-
ra, quãdo testator institutis heredibus subiecit sub
stitutionem his verbis, & prædictos eius heredes in
uicem substituit. Ita Menoch. cons. 124. nu. 95. libr.
110 2. & cons. 215. nu. 132. lib. 3. Decima coniectura
est, quando constat testatorem magis dilexisse fi-
lios, quam nepotes, vel magis fratres, quam eorum
filios. ita respondit Menoc. cons. 269. nu. 57. lib. 3.
& cons. 69. nu. 57. Vndecima coniectura, quando
testator voluit, quod succedatur ordine successi-
111 uo, quia tunc proximior in gradu debet succede-
re. ita Parisius cons. 38. nu. 17. & nu. 29. lib. 2. Duo-
decima coniectura erit, si tempore quo decessit te-
stator, vita functus erat pater eorum, qui intendũt
ad fideicommissum admitti per repræsentationẽ,
quia hi non possunt subintrare locum, nec gradum
112 patris, qui mortuus erat ante mortem eius, de cu
ius fideicommissaria successione tractatur. ita Ias.
inter consilia Rubei Alex. cons. 37. nu. 3. Bal. consil.
488. vol. 3. & dicam latius in nu. 183. cum seq. & vi
de Mantic. de coniect. vlti. vol. lib. 8. titu. 9. nu. 12.
vbi adducit octo coniecturas ad excludendam re-
113 præsentationem, & ita est intelligenda l. 40. Tau-
ri. ibi: *aunque hijo mayor muera en vida del tenedor*,
quasi secus sit eo iam mortuo, quia tunc cessat re-
præsentatio, & proximior admittitur ad maioratũ,
vel successionem, authent. post fratres, la 1. C. de
leg. hered. & notant Doct. supra, & Menochius vol.
3. cons. 269. nu. 64. Tiraq. de maioratu, q. 40. num.
70. Iacob. Berteræ cons. 134. nu. 27.

Et pro complemento huius quæstionis, & decla
114 ratione dictæ l. 40. Tauri, referre libuit iuris alle
gationem, quam nuper fecimus pro Comite de Sa-
linas, pro consequendo Comitatu de Cifuentes, cõ
tra Ducem de Pastrana eius consobrinum, in qua
pro patruo contra nepotem est iudicandum.

El caso es, que Don Iuan de Silua, primero Conde de Cifuentes, instituyo, y fundò con facultad Real del Señor Rey Don Iuan, dos mayorazgos por via de donacion, el vno dela Villa de Cifuentes, y el otro de la villa de Montemayor con todo lo anejo, y dependiente a los dichos mayorazgos, y cõ los vinculos, condiciones, y llamamientos contenidos en la escriptura de mayorazgo que se otorgo en la Ciudad de Toledo. a quinze de Agosto, de año de mill y quatrociẽtos y cinquenta y ocho. Y por muerte de Doña Anna de Silua muger que fue del Adelantado de Castilla esta de presente vaco el dicho mayorazgo, y Condado de Cifuentes, por no hauer dejado la dicha Doña Anna hijos, ni descendientes legitimos, el qual pretende Dõ Diego de Silua Conde de Salinas, como descendiente varon, y mayor del dicho Don Iuan de Silua primer fundador del dicho mayorazgo, y mas propinquo al vltimo posseedor, por hauerse acabado la Varonia, y descendencia de la linea de Don Iuã de Silua el ciego, septimo Conde de Cifuentes, por lo qual succedio en el dicho mayorazgo, y Cõtado la dicha Doña Anna de Silua su hermana. Lo qual cõtradice el Duque de Pastrana su sobrino, como hijo del Duque Don Rodrigo su padre hermano mayor del dicho Conde de Salinas, el qual pretende por la representacion de su persona ser el varõ mayor, y mas propinquo para suceder en el dicho Cõdado, la qual pretende el dicho Conde, que no vbo lugar por hauer muerto el dicho Duque don Rodrigo el año de mill y quinientos y nouenta y seis, que fue en vida del dicho Don Iuan de Silua septimo Conde de Cifuentes; de suerte, que en aquel tiẽpo de su muerte, ni en su vida, nunca tubo el dicho Don Rodrigo derecho adquirido, ni immediata sucesion al dicho mayorazgo, y Condado; porque entonces hauia otros hermanos mas propiquos, que hauian de suceder, y todos los descendientes dellos, que pudieran ser infinitos, por la qual se pretende, que esta excluida la representacion del dicho Duque, y que el dicho Conde de Salinas por su propria persona es el legitimo posseedor, por ser el hijo mayor varon, y mas propinquo del fundador, y del vltimo posseedor, al tiempo que se defiere la dicha sucesion, que es por muerte de la dicha Doña Anna de Silua, y en comprobacion de su justicia, se harà vn discurso de razones fundadas en derecho commun, y del Reyno, y en la propria fundacion, satisfaciendo a la ley 40. de Toro.

Y para mayor claridad deste negocio se supone. Lo primero, que esta sucesion, es entre transuersales, y que el vinculo, y mayorazgo esta hecho por contrato, y no por testamento, como del consta.

Lo segundo, che su padre, ni abuelo del dicho Duque de Pastrana, no fueron posseedores deste vinculo, y mayorazgo, ni tubieron en su vida derecho erradicado en sus personas, y que ansi cessa la rapresentacion de la ley 40. de Toro.

Lo tercero, que en esta sucesion, estamos en los llamamientos delas hijas, por hauerse acabado la descendencia de los Varones, desde que murio Dõ Iuan de Silua septimo Conde de Cifuentes sin dexar hijos, ni descendientes, y assi acudimos a los descendientes de doña Catalina de Silua hija de Don

Fer-

Fernando de Silua quarto Conde de Cifuentes, que
fue casada con el Duque de Francauilla, Conde di
Meliro, padre del dicho Conde de Salinas.

Lo quarto, que la dicha ley 40. del Toro no pro
cede en los bienes de mayorazgos donados por el
Rey, como lo es la dicha Villa de Cifuentes, y sus
lugares, como consta de la dicha fundacion.

Lo quinto, que quando se fundo el dicho mayo-
razgo, que fue en tiempo del Señor Rey Don Iuan,
115 no estaban hechas las leyes de Toro, que fueron
en tiempo del Rey Don Fernando, las quales se pu
blicaron en Toro, 7. de Marzo año de 1505. como
consta de la ley 6. titulo primo, libro secondo reco
pilationum. y el diço mayorazgo el año de 1458.
que fue mas de quarenta años antes, y assi la ley 40.
de Toro, no despuso sobre este mayorazgo mas de
lo que por derecho comun estaba despuesto, vt in
simili tenet Paulus de Castro consilio 164. nu. 2. in
fi. vol. 2. qui loquitur de maioratu de Perafan de Ri
bera, & fecit mentionem d. l. 40. Tauri. y en este sen
tido se han de entender las vltimas palabras de la
116 dicha ley, ibi: *Saluo si otra cosa estubiere dispuesta,*
por el que instituyo, y ordeno primero el mayorazgo,
que en tal caso mandamos que se guarde la voluntad
del que lo instituyo. Ex quibus verbis constat dictam
legem Taurinam non posse trahi ad decisioné hu-
ius casus, in quo clausulæ maioratus sunt seruandę,
quia natura, & proprietas legis est futura respicere,
& non præterita. l. iubemus. C. de testa. l. leges. C. de
leg. c. 2. de constit. ibi: *quoties vero nouum quid statui*
tur, ita solet futuris formam imponere, vt dispendijs prę
terita non commendet. ita Grego. in l. fin. tit. 14. part.
117 3. principalmente que las leyes de Toro 11. son
declaratorias, y no correctorias del derecho co-
mun, vt tradit Burgos de Paz in proœmio nu. 432.
Rubeus in l. 27. Tauri. Molina lib. 3. de Hispan. pri
118 mog. c. 6. nu. 14. quidquid in contrarium teneat
Menchaca de succes. creat. lib. 3. §. 27. nu. 18. in fin.

Lo sesto, que se hà de aduertir para la sucesion
deste mayorazgo, que el fundador siempre llamo
al hijo mayor varon, y a falta de hijo mayor, llama
la hija mayor al tiempo, que falleciere sin hijo le-
gitimo varon, como consta del numero tercero de
la dicha fundacion, a donde consiste toda la justi-
cia del dicho Conde de Salinas, porque alli espre-
samente esta excluido el nieto, y admitido el tio
mayor. ibi. si falleciere sin dexar hijo legitimo va-
ron, la tal fija mayor, que quedare del dicho Don
Alonso al tiempo que falleciere sin hijo legitimo
varon quiero que sea preferida a las otras quales-
quier fijas de las hijas, y assi la hija mayor se prefie
re a la nieta de la hija, considerado el tiempo de la
sucesion. Et ibi in clausula quarta excluditur cla-
rius repræsentatio, dum vocatur filius maior, & po-
stea filius secundus, & non nepos ex filio maiori, ibi:
al varon mayor primeramẽte, y despues el varon mayor
sucesiuemente vno en pos de otro, de suerte que ha-
uiendo tres hijos llama al primero, y luego al se-
gundo, y luego al tercero, y no a los hijos, y descen
dientes de tal hijo mayor, porque esta calidad de
hijo mayor, no se puede verificar en el nieto, pues
no es hijo, ni mayor, sino nieto menor, y mas re-
moto.

Lo septimo, que la sucesion ex propria persona
quando se verifican las palabras de la fundacion
en ella, assi en grado como en maioria, es mas efi-
caz, que la sucesion por representacion de otro,
por que este derecho nace ex præsumpta volunta-
te testatoris, y assi se excluye constando de la con-
traria voluntad, tacite, vel expresse, y no se hà de de
xar la regla verdadera, en quien concurren volun-
tad, y palabras por vna tacita, y presumpta interpre
tacion de voluntad, que esta mas cerca de ser enga
ñosa que no la primera, y assi resuelbe elegantemẽ
te Menochio consilio 200. numero 41. libro secun-
do, & consilio 269. numero 61. versic. 8. & in tra-
119 ctatu de præsumpt. libro 4. præsumptio. 95. nume
ro 3. quod in dubio iudicandum est, quod non sit
locus repræsentationi, lo qual es de mucha consi-
deracion en este pleyto, porque estando dudosa la
justicia, se ha de juzgar contra el Duque de Pastra-
na que se funda en representacion.

Quibus sic suppositis, pro faciliori intelligentia
huius consultationis deueniendum est ad compro
bationem præmissorum; ex quibus clara, & euidés
iustitia, & prætensio dicti Comitis inspectis regu-
lis iuris communis es rationibus, & fundamentis
sequentibus apparebit.

Primo quia ipse Comes de Salinas tãquam prior
in gradu, debet esse prior in successione dicti ma-
120 ioratus, authentica cessante. C. de suis, & legiti.
heredibus. text. in §. si plures. & in §. proximus. inst.
de legit. agnat. succes. l. 2. §. hereditatis. ff. de suis, &
legit. hered. vnde cum dictus Comes sit in gradu
proximior, sequitur, quod sit præferendus dicto
Duci. l. iurisconsultus. §. 2. & l. 3. ff. de gradibus. l. li-
berto præterito. §. libertus. ff. de bonis libert. pro
qua sententia contra nepotem ex filio fauore pa-
121 trui est text. formalis de iure cõmuni in l. cum pa-
ter. 79. §. hereditatem. ff. de legatis secundo. vbi in
fideicommisso, quo quis grauatur filijs suis resti-
tuere, solum habenda est ratio superstitum filio-
rum, non vero defunctorum, & ratio est, quia in
maioratibus, & fideicommissis, non succeditur in-
122 re hereditario, ipsi grauato, sed potius primo fun
datori. l. coheredi. 41. §. cum filiæ. ff. de vulgari. l.
vnum ex familia. §. si de Falcidia. ff. de legatis secun
do. Et cum in præsenti fundatione filius maior sit
vocatus ad Maioratum, & Comitatum de Cifuen-
tes, sequitur quod nepos ex filio prædefuncti non
potest succedere. l. quod si nepos. ff. de testamenta-
ria tutela. & pro hac opinione iudicauit Senatus
Pedemontanus, vt tradit Antonius Thesaurus deci
sione 65. numero primo, vbi dicit magis commu-
nem opinionem. & sequitur Rota Auenionensis,
37. in fine apud Hieronymum à Laurentijs.

Secundo pro ista sententia facit, quia in dicta
maioria vocatus est filius maior, vt constat ex om-
nibus clausulis institutionis, ergo cum dictus Dux
de Pastrana sit minor, sequitur, quod dictus Co-
mes tanquam maior, & propinquior sit præferen-
dus; quia licet repræsentatur persona parentis a
nepote, illud intelligitur respectu gradus, non vero
repræsentatur qualitas maioris ætatis, quæ est qua
litas naturalis, & personalis, & sic non est transmis
sibilis. text. in l. ea quæ. C. de temp. in integ. restitut.
per. l. Aemilius Largianus. ff. de minor. l. 1. ff. de con
stitutionibus Princip. & illud verbum, el mayor, in
telli-

124 telligitur proprie, vere, & naturaliter. l. fin. C. de
his qui ven. ætatis impet. non vero ficte, & ſic re-
præſentatiue. l. fideicomiſſum. ff. de condit. & de-
mon. gl. in c. ſuſceptum. de reſcri. in 6. & in ſimili ca
ſu, de quo nunc agimus, quando erat contentio ſu-
per quadam genitura inter nepotem minorem na-
tu, & patruum maiorem, reſpondit Bald. in l. 3. C.
125 de ſuis, & leg. hæred. & reſoluit patruum maioré
eſſe præferendum, & non nepotem, qui non poteſt
repræſentare qualitatem maioriæ patris defuncti,
maxime quando ipſe pater non habuit in vita ſua
ius radicatum in ipſo maioratu, quia deceſſit in vi-
ta poſſeſſoris, quod quidem in noſtro caſu contigiſ
ſe nemo dubitat, & iſtam opinionem ſequitur Vela
ſcus de iure emphyt. q. 50. nu. 16. & 36. & alios re-
fert, & ſequitur Caldas de nominatione emphyt. q.
17. nu. 24. & illam Baldi ſententiam ſequitur in ca-
ſu ſimili, de quo eſt noſter ſermo, Alex. conſ. 4. per
totum. vol. 4. num. 6. vbi dicit, illud maxime proce-
dere, quando teſtator vocauit incognitos, circa
quos ipſe non habuit particularem dilectionem, vt
in noſtro caſu, quia tunc non tam conſiderauit affe
ctionem, quam ipſam maioritatem. l. qui filiabus.
126 in principio. ff. de legar. 1. l. Titius. ff. de liber. &
poſthum. & reſpondet ad l. cum auus. ff. de condit.
& demonſtrat. vbi vocato filio, cenſetur eo defun-
cto, vocato nepote ab eo, quia illud intelligitur qñ
in vocatione non fuit facta mentio maioritatis, pro
ut in noſtra cõſtitutione maioratus. Ex qua doctri-
na excluditur alia, quæ põt adduci pro dicto Duce
127 de Paſtrana, quod appellatione filij venit nepos,
vt copioſe reſoluimus practic. quæſt. commonium
contra communes q. 694. per totam, quia illud non
procedit, quando filius vocatur cum aliqua quali-
tate, puta filius maior, vel ditior, vel nobilior, for-
tior, pulchrior, quæ qualitas, cum deficiat in nepo-
te, non poteſt comprehendi filij appellatione. l. fin.
128 C. de natur. libe. l. 11. non ſolum. §. ſi puellæ. ff. de
ritu nuptiar. & notat Bar. in l. liberorum, ff. de verb.
ſigni. nec etiam venit nepos, quando agitur de ſuc-
ceſſione tranſuerſali, vt tradit Deci. conſ. 92. nu. 5.
plures refert pro hac opinione, quæ eſt ſingularis in
propoſito, Gerardus Maiolus conſil. 108. nume. 10.
Y aſſi no puede el dicho Duque de Paſtrana ſuce-
der en la calidad de mayoria del dicho ſu padre,
aunque ſuceda en ſu grado, y por tenerla el dicho
Conde de Salinas ha de ſuceder en el dicho vincu-
lo, y mayorazgo, y Contado de Ciſuentes, mayor-
mente que el dicho Duque de Paſtrana no ſe pue-
de llamar nieto del fundador, ni del vltimo poſſee
dor, pues ni ſu padre, ni ſu abuelo nunca tubieron,
ni poſſeyeron el dicho mayorazgo, ni tubieron en
ſu vida immediata ſuceſion, ni derecho fijo, ni erra
dicado en ſu perſona, y aſſi ni el grado, ni la ſuce-
ſion, ni la mayoria de edad ſe pudo transferir en el
dicho Duque, ni ſu padre le pudo dar mas dere-
cho del que el tenia, que fue ninguno.

Tertio confirmatur hæc ſententia ex fortioribus
129 terminis, videlicet quando ad ſucceſſionem ma-
ioratus non vocatur filius maioris ætatis, ſed ſolũ
proximior, quia adhuc quãdo ſucceſſores ſunt me
re collaterales, tam reſpectu vltimi poſſeſſoris, quã
fundatoris, adhuc filius ſecundus præfertur nepoti
ex filio maiori prædefuncto, ita ſingulariter Anto-
nius Gomez, in l. 8. Tauri. nume. 19. & doctiſſimus
Gregorius, verbo el mas propinquo, in l. 2. tit. 15. p.
2. & Mieres de maioratibus Hiſpaniæ 2. par. quæſt.
6. nu. 31. vbi illud ſingulariter intelligit, non obſtã-
te l. 40. Tauri, quæ loquitur fauore nepotis prop-
ter illius repræſentationem, & vltra eos iſtam opi-
130 nionem fuit ſecutus doctor Moya inter conſilia
pro Comite de Tribuleis in fine, vbi ſequitur Gome
zij opinionem, quæ vera eſt in iudicando, & conſu-
lendo, non obſtante dicta l. 40. Tauri. & contradi-
131 ctione Molinæ lib. 3. cap. 7. num. 9. & 10. & Ma-
tienco in l. 5. titulo 7. glo. 4. in fine. & ratio eſt, quia
cum repræſentatio ſit introducta ex quadam præ-
ſumpta teſtatoris voluntate, tam de iure communi,
quam regio, illa cenſetur excluſa per verbum pro-
ximior, vel maior, vel per alias qualitates, & circũ-
ſtantias requiſitas a fundatore, quæ poſſent reperi-
ri vere, & proprie in filio, & non in nepote, & non
ſolum iſta doctrina non eſt contra verba, & mentẽ
132 dictæ legis 40. Tauri, immo ex ea deducitur iſte
ſenſus, & verus intellectus, ibi: *ſaluo ſi el teſtador diſ-*
133 *puſiere otra coſa en ſu mayorazgo*, & ſatis dicitur di
ſponere contrarium, quando verba fundationis nõ
ita vere, & proprie verificantur in nepote, ſicut in
filio ſecundogenito, qui tempore ſucceſſionis eſt
maior, & propinquior, & ſic optime reſoluit Aco-
ſta in tractatu de patruo, & nepote, pag. 34. quod
134 repræſentatio non habet locum niſi in caſibus a
iure expreſſis, cum procedat ex fictione, quæ nihil
operatur niſi in caſibus a iure deciſis, & nunquam
135 contra voluntatẽ teſtatoris, vt ex Alciato de præ-
ſumpt. 1. par. nu. 2. tradit Velaſcus de iure emphyt.
1. part. q. 5. num. 6. & Aceb. in l. 5. titu. 8. num. 6. lib.
5. recopilat. & Pichardus lib. 4. inſtit. titulo 1. num.
47. de hered. qualit. & different. & Spino in ſpecu-
lo teſta. glo. 1. principali, nu. 44. & ſic eleganter con
136 cludit Molina lib. 3. de Hiſpa. primog. c. 8. nu. 5. re
præſentationem non ſolum ex verbis teſtamẽti, ſed
etiam ex coniecturis excludi, & quod ita ſit intelli-
genda d. l. 40. Tauri. cum illud dicatur expreſſe diſ-
poſitũ, quod coniecturis elicitur, quod fuit de men
137 te Palatij Rubei in d. l. 40. Tauri. nu. 21. & in l. 45.
nu. 25. & Caſtillo in d. l. 40. verb. diſpueſta. Greg. in
l. 3. tit. 13. p. 6. verbo mugeres. Cobb. pract. quæſt. c.
38. nu. 10. vbi dicit quod ad excludendam repræſen
tationem ex d. l. 40. Tauri. requiritur expreſſa vel
tacita diſpoſitio, & eãdem opinionem ſequitur Ma
tienco in l. 5. tit. 6. gloſſ. 6. nu. 1. lib. 5. recopila. & no
uiſſime Caſtillo quæſt. controu. c. 20. nu. 28. vbi di-
cit quod hæc eſt probabilis opinio, & tenenda, con
tra quam non poſſunt adduci tradita per Molinam
ſupra a numero 19. & 20. cum ſequentib. declaran-
138 do an per verbum *el hyo mayor* cenſeatur exclu-
ſa repræſentatio, quia poſtquam adduxit plures do
ctores pro vtraque parte, quos longum eſſet re-
cenſere, indeciſam reliquit quæſtionem, vt videre
eſt in num. 20. idem facit Ioannes Gutierrez lib. 3.
139 practica. quæſt. 67. a num. fin. qui poſt longam di
ſputationem, propter rei ambiguitatem cogitandũ
reliquit, & ſic mihi cogitanti viſum eſt pro filio ma
iore iudicandum, quia illa qualitas maioris ætatis
non poteſt repræſentari, vere, & proprie, & natura-
140 liter, & ſic eſt euidens coniectura ex illis verbis,
excluſam fuiſſe repræſentationem, maxime cum ip-
ſa

141 sa sit quædā qualitas præsumptiua, quæ alijs præsumptionibus elicitur, vt supra cū ipso Molina nu. 5. & alijs doctoribus comprobatum est, y assi no sin gran misterio el dicho fundador en todos los llamamientos que haze de hijos, y hijas, siempre llama al mayor, y en el num. 4. hauiendo llamado las
142 hijas, que descendieren de don Alonso, pareciendo que hauia llamado las hijas, y no dixo hijas mayores, luego a dos renglones añade, *toda via el mayor, e los hijos, que descendieren dellas, toda via el varon mayor.* & ibi: *al varon mayor primeramente, e despues al varon mayor successiuamente vno en pos de otro*, & postea in numero 5. referuntur similia ver-
143 ba ibi: *toda via el mayor e despues el siguiente*, quæ geminatio, & multiplicatio illius clausulæ magis enixam voluntatem demonstrant, vt tradit Felinus in cap. si cautio. de fid. instrument. numero 43, Iaf. in l. quod iussit. numero 10. Ripa numero 16. ff. de iudicijs. Bursat. consilio 170. numero 44. volu. 2. y ansi por aquellas palabras parece que llama al Duque de Pastrana el viejo come mayor, y despues del a su hermano segundo, que es el siguiente, y si quisiera representacion, en llamãdo al hijo mayor dixera a sus hijos y descendientes, y solo dice al siguiente, que es su hermano segundo, que despues del efficitur maior ætate, & proximior gradu, y esto declaro mejor luego en la clausula del numero 6. adonde hauiendo llamado a falta de hijos, la hija natural mayor, que naciere de su hijo mayor varon, añade vnas palabras singulares para nuestro in
144 tento, ibi: *que huuiere heredado la dicha villa, y lugares por cuyo fallecimiento se atajare la linea de los varones, de suerte, que para que suceda la hija representando la persona de su padre, supone para la dicha representacion, que ha de hauer heredado el padre el di*
145 *cho mayorazgo, ò alomenos tenido algun derecho erradicado proximo, e immediato, y cessando la herentia, y acquisition en vida del vltimo posseedor, no ay representation de persona, ni grado, ni edad, ni calidad, no*
146 *estando el derecho erradicado in persona* sui ascendentis, quod etiam de iure erat notissimum, & in l. qui filium. §. 1. ff. ad Trebell. quod sequitur Menchaca lib. 3. de succes. creat. §. 27. numero 22. quod dicit esse memoriæ tenaciter commendandum, & ratio est, quia in iure quæsito, in spe proxima datur repræsentatio pro conseruando iure quæsito; sed non in iure de nouo quærendo, vt tradit Cumanus consilio 107. numero 4. cum non possit esse plus iuris in causato, quam in efficienti causa potentiæ secundum Baldum consilio 4. volumine 3. & in l. 1. ff. de senatoribus. & sic succedens in hoc maioratu debet succedere ex propria persona, & in ea debent verificari propriæ qualitates fundationis, non vero fictæ, & sic per vanam repræsentationem, quæ in hoc casu ex dictis verbis fundationis censetur exclusa, & admissus dictus Comes de Salinas tanquam filius maior, & propinquior fundatoris.

Quibus non obstat clausula 8. dicti maioratus, vbi nepos ex filio maiori vocatur, quia loquitur in concursu alterius nepotis ex filio secundo, secus vero in concursu cum patruo maiore, vt in nostro casu, quæ verba sunt clara, & aperta ibi: *si quedaren dos nietos vno del hijo mayor, que quedo primero, y otro nieto de otro hijo, que en tal caso aya, y herede el dicho mayorazgo el nieto mayor que assi quedare al tiempo del hijo mayor que primeramente fino*, ecce vbi duo nepotes concurrebant alter ex filio maiore prędefuncto, alter vero ex filio minori, & in hoc casu
147 dispofuit testator nepotem maiorem ex filio maiore præferendum esse, qui casus est distinctus ab eo de quo est præsens disputatio, in quo patruus maior concurrit cum nepote minori, y solo se podia verificar, si fuera muerto el dicho Conde de Salinas, y su hijo mayor concurriera con el dicho Duque de Pastrana, porque entonces el dicho Duque se hauia de preferir, porque en grado eran iguales, y el Duque se hallaba con la calidad de mayor, la qual le falta concurriendo con el dicho su tio, in quo ipsa qualitas verificatur, & per consequens debet in dicto maioratu, & comitatu succedere.

Quarto pro ista sententia, & opinione expendo verba clara ipsius fundationis in clausula 22. a don
148 de a falta de los llamados expecificamente, y de sus descendientes, llama sus parientes, y dice suceda el pariente mas propinquo varon legitimo e natural, nacido de legitimo matrimonio, de mas edad de mi linaje al dicho tiempo, y por ser muertos los llamados, en los primeros llamamientos, y tratarse oy entre sus parientes transuersales de la dicha sucesion, claro esta que las dichas palabras, *el pariente mas propinquo varon, de mas edad, que es el dicho Conde de Salinas* inspecto tempore successionis, y no el dicho Duque de Pastrana, que es menor, y mas remoto pariente del dicho fundador, y que tempore successionis non erat in rerum natura, y continuando este intento el dicho fundador, faltando parientes varones, haze llamamiento de las hembras, en quien oy ha entrado este mayorazgo, y dice, aya este mayorazgo la parienta mas propinqua, y de mas edad que obiere de mi linaje, y tronco, y por quitar dudas que se podian offrecer entre dos parientes en eguał grado casadas, o biudas, quicro que suceda la de mas edad, ibi: *la que dellas obiere mayor edad luego si en igual grado e perteneciere con el fundador*, llama ala parienta de mayor edad, quanto mejor estara llamado el dicho Conde de Salinas, que no solo es vn grado mas propinquo que el dicho Duque de Pastrana, sino mayor de edad, y esta calidad de mayor edad, no solo por las clausulas del dicho mayorazgo (que
149 en pocas falta) es el mas necessario requesito de la sucesion del, sino por derecho, es calidad que siempre en las sucessiones, y prouisiones se busca por todo derecho. text. in cap. cum in cunctis. & in § inferiora. de electione, cap. 18. sessio. 24. Concilij Tridentini, & quod hæc maioria ætatis semper debeat attendi, & considerari potius quam aliæ qua-
150 litates, probat l. 1. vbi gloſſa verbo maiores. C. de imponenda lucra. lib. 10. ca. 15. qui verb. maiorum, de sepulturis, lib. 6. ita Crotus in l. omnes populi, nu. 146. ff. de iustitia, & iure. Felinus in Rubrica de maioritate, & obedientia. num. 26. & in c. super eo. nu. 5. de testibus, & attest. & pro hac opinione consuluit Barba. cõs. 10. nu. 36. vol. 2. Dec. cons. 443. n. 20. & hāc dicit communem opinionẽ Sim. de Pret. de coniect. vlt. volun. lib. 3. vol. 2. nu. 18. & testator
151 semper se videtur conformare cum dispositione iuris

iuris communis, quæ disponit, vt maior succedat, &
præferatur minori. c. est ordo. 33. quæst. 5. c. statui-
mus. 61. d. l. fin. C. de Tironibus. lib. 12. l. semper. ff.
de iure immuni. l. 1. & 2. ff. de albo inscrib. l. fin. ff. de
152 fi. instr. & ratio est, quia ætate maior præsumitur
maturitate sensus præstantior. c. nisi cum pridem. §.
alia vero causa, de renunt. & præsumitur rerum ex-
perientia doctior, & sic sapientior. c. sciendum. 26.
q. 4. & per consequens in officijs, & beneficijs, & di
gnitatibus magis debet honorari. c. cum in iuuentu
te, de præsumpt. l. 2. c. vt dignitatis ordo seruetur. l.
1. C. de consulib. lib. 10. & ob hanc causam Domi-
nus Redemptor inter duos Iacobos adhæsit maio-
ri, & sic vocatus fuit Iacobus maior, vt tradit Berta
chinus in tractatu de Episcopis. 1. p. lib. 4. quæst. 12.
nu. 5. & Tiberius Decianus respõs. 19. n. 187. vol. 5.
Nec prædictæ verissimæ resolutioni obstabit di-
cere, quod dictus Dux de Pastrana non solum re-
præsentat gradum sui patris predefuncti, auth. post
fratres. C. de legitimis heredibus. ibi; *pares in gradu*,
sed etiam maioriam ætatis, & per consequens tan-
quam æquales in gradu, cum dicto Comite de Sali
nas, & maior in ætate per representationem sui pa-
tris sit præferendus, quia respondeo, quod licet pre
sumptiue daretur repræsentatio tam gradus, quam
153 ætatis (quod longe alienum est a vero tramite ve
ritatis, & est quædam falsitatis imago) adhuc di-
ctus Comes de Salinas est præferendus, cum verba
fundationis maioratus sint clara, & expressa pro fi-
154 lio, vel consanguineo maiori, & sic in dubio stan-
dum est verbis fundationis, magis quam præsump-
tæ voluntati testatoris, vt tradit Celsus in l. Labeo.
ff. de supellectili legata. vbi refert Tuberonem exi-
stimasse pro præsumpta testatoris voluntate, Ser-
uium autem pro scriptura respondisse, & cum pro
vtraque parte rationes adducantur, definitum fuit
iuxta Seruij sensum ex ea peculiari ratione, quia nõ
potest dici quemquam velle illud, quod sua voce
clare non manifestauit, vt in l. ambiguo. ff. de rebus
155 dubijs, ibi: *itaque qui aliud dicit, quam vult, neque
id dicit quod vox significat, quia non vult, neque id qđ
vult, quia id non loquitur*, quia verba sunt notę earũ
passionum quæ in anima insunt; & sic nemo præsu-
mitur dixisse quod prius in mente non cogitauerit.
l. quisquis. ff. de verborum significat. l. ab omnibus.
ff. de leg. 1. ibi; *cum & significatio verborum huic non
repugnet sententia, & voluntati testatoris congruat*. l.
qui filium. §. Sabinus. ff. ad Trebel. ibi, motus æqui-
tate rei, & verbis testamenti, nam rei equitas sola
non suffecisset, nisi verba testamenti potuissent ad
casum subiectum adaptari, ita probat text. in auth.
de rest. fideicom. §. nos igit. ibi: *subtilius testamentũ
considerantes verbis ipsis inuenimus*. Ex quibus dedu
citur, quod magis verba clara fundatoris debemus
156 considerare, hoc est quod filius maior proprie, &
vere admittatur, quam eius consobrinus, presumpti
ue, & improprie data representatione, quę vt supe-
rius dictum est, tam ex l. 40. Tauri, quam de iure cõ
muni indicijs, & præsumptionibus, & alijs coniectu
157 ris tollitur, & excluditur, vt filius maior admitta-
tur, vt in declaratione, & interpretatione dict. l. 40.
Tauri, vt tradit Velazquez de Auen. gl. 20. num. 2.
& 4. y assi Mantica in lib. 8. de coniecturis vltima-
rum voluntatum, tit. 9. a num. 3. refiere ocho con-
ieturas por las quales se excluyo la representacion,
y en el tit. 10. nu. 3. pone esta de que tratamos quan
do fuit vocatus ad maioriam filius major sequendo
consilium Alex. 4. de quo supra volu. 4. idem tenet
Palatius Rubeus in rub. ca. per vestras. §. 69. in fine,
Capicius decis. 21. a nu. 8. y responde alla dicha au-
thentica post fratres, in dicto ti. quest. 12. vt solum
158 procedat in successione ab intestato; secus quan-
do ex dispositione testamentaria succeditur, vel ex
159 aliquo fideicõmisso, vt in nostro casu, maxime qñ
sumus vltra fratrum filios, Rui. cons. 15. num. 2. au-
then. de here. ab int. venien. §. reliq. & tradit Nico-
laus de Vbaldis de succes. ab intc. 3. p. nu. 6. & plu-
res refert Menoc. lib. 4. de presumpt. presumpt. 95.
nu. 13. Sfortia cons. 91. nu. 4. y tratando esta mate-
ria a num. 20. vsque ad 30. refiere once conietutas,
que por qualquiera dellas se excluye la representa
cion, de donde se hecha de ver su derecho flaco, y
consistir en presumpcion, y no en verdad clara, y
patente, como tiene el hijo mayor, y mas pro-
pinquo, como lo es el dicho Conde de Salinas. qui
bus non obstat lex 2. titu. 15. par. 2. quia non lo-
quitur inter transuersales, sed in successione per li
neam rectam in Regno, vt declarat Peralta in ru-
brica de hered. instit. nu. 129. Cobb. d. c. 38. nu. fin.
Picbardus tit. 1. lib. 3. nu. 24. quod ex eo max. pro-
cedit, cum dicta maioria non sit fundata per testa-
mentum, sed per contractum, in quo casu non fit ex
160 tensio, sed verba contractus proprie, & vere, &
stricte sunt intelligenda, vt tradit Roland. cons. 68.
nu. 9. vol. 1. & est tex. pro hac limitatione in l. quid-
quid astringendæ. ff. de verb. obli. c. cum dilecti, de
donationibus. & sic in contractibus, masculinum
161 non concipit in se femininum, vt in vltimis volun
tatibus, nec filiorum appellatione veniant nepotes,
162 vt cõsuluit alijs citatis Maria. Soc. cõs. 108. vol. 2.
& nu. 15. & Baptista Marcian. cons. 14. nu. 5. vol. 1.
vbi sequitur Bar. i d. l. liberorũ. col. 6. in q. 5. & sequi
tur istam opini. sine contradictione Cald. Perey. de
nominatio. emphyt. lib. 4. tit. 62. §. 4. quest. 19. nu.
13. ergo cum in hoc contractu maioratus sit voca-
tus filius maior, & magis propiquus, sequitur quod
non sit facienda extensio, nec admittenda represen
tatio respectu nepotis, quia quando fit mentio ali-
cuius persone cum aliqua qualitate in vocatione
maioratus, intelligitur de eo qui habet qualitatem
163 proprie, & vere, & naturaliter, & non per repre-
sentationem, vt in d. l. fin. C. de his, qui veniam eta-
tis. l. filium quem pater. ff. de lib. & posth. ibi: *ne ima
gine naturæ veritas obumbretur*, & pro hac nostra
sententia est optima decisio Game. 307. nu. 4. & 6.
& 25. vbi conciliat opiniones inter patruum, & ne-
potem, vt opinio pro nepote præcedat quando fi-
164 lius simpliciter fuit vocatus ad maioriam; secus
si filius maior, quia tunc pro patruo est iudicandũ,
cum hec qualitas maioris etatis in nepote non re-
periatur, quod maxime procedit in bonis Regie
corone, vt docet Acosta in tractatu bonorum Re-
gie corone. 1. p. nu. 21. & Velascus de iure emphyt.
q. 50. nu. 14. in fi. Abb. cõs. 85. nu. 4. li. 1. Paulus cõs.
164. vers. secũdo respõdetur, Cama in dec. 174. nu.
25. vbi in bonis donatis a Rege excludit represenra-
tionem, vt fuit dicta villa de Cifuẽtes, cũ reliquis lo
cis, & terminis, vt constat ex dicta scriptura maiora
tus,

tus,ibi:*segun que mejor i mas cumplidamente el dicho*
Rey don Iuan de la dicha Villa, y su tierra me hizo mer-
ced,vt constat in fol.4.in fine,col,1. ipsius maiora-
tus.Pro cuius confirmatione plura adduxit Flores
de Mena additionator Gamæ, qui pro nostra prin-
cipali opinione allegat textum singularem in l.si li
bertus præterito.§.si libertus,ff.de bonis libertorũ,
vbi excluditur repręsentatio quando post primo lo
165 co nominatos, consanguineus proximior voca-
tur,& sic a fortiori excludetur quando non solum
proximior, sed proximior maior est vocatus, & sic
dicit Flores de Mena, quod sua opinio semper fuit,
& erit, vt non admittatur repræsentatio in prædi-
cto casu, immo quod succedat in maioratu, qui est
proximior ex propria persona,& maior,& non ne-
pos qui descendit ab eo, qui olim proximior fuit,
cum illo tempore nullum ius firmum, nec certum
habuit ad dictum maioratum, & sic solam vanam
spem transmittet, de qua curandum non est, cum
nullum ius radicatum pater habuit ad primogeni-
turam,& linea primogeniorum fuit extincta.luego
como murio la dicha Doña Anna de Silua que fue
en 29. de Marzo del año de 1606.y el dicho Don
Rodrigo de Silua Duque de Pastrana murio el año
de 1596. que fueron diez años antes, y assi como
no tenia derecho adquirido,ni erradicado en vida
de la dicha Doña Anna de Silua sino vna vana espe
ranza como la llama Flores de Mena, no puede el
dicho Duque de Pastrana su hijo representar su per
sona, ni excluir al dicho Conde de Salinas, a quo
nouum primogenium incipit,& ipse ex propria per
sona erit principium primogenituræ,& aliter infi-
nitæ lites crearentur, & incertæ essent successio-
nes.

Pro cuius doctrina facit, quia proximitas ad suc
cedendum consideratur non in vita vltimi posses-
166 soris,sed eo tempore,quo successio maioratus de
fertur.Molina lib.3.c.10.nu.8. que fue en el instan-
te que murio la dicha Doña Anna de Silua, vt clare
etiam insinuant verba fundationis maioratus in
pluribus locis, & præcipue in num.3.ibi: *suceda la*
hija mayor, que quedare del dicho Don Alonso al tiem
167 *po que falleciere su hijo legitimo varon*,& in nu.6.
in fine,referuntur similia verba: ibi: *por cuyo falle-*
ciemiento, se atajare la linea de los varones. Ex quib.
verbis clare manifestatur voluntas fundatoris, vo-
luisse excludere repræsentationem, cũ qualitas ad
succedendum in maioratu, debeat adesse proprie,
& vere tempore mortis vltimi possessoris,y no ha-
uiendo muerto el dicho Don Rodrigo de Silua en
vida del vltimo posseedor,sino en vida del Conde
ciego que tenia otros despues del nunca tubo la di
ca calidad erradicada en su persona,y assi si versa
vice muriera el dicho Conde de Cifuentes el cie-
go,siendo viuo el dicho Don Rodrigo,claro esta
que no podia suceder porque le preferian los her-
manos del dicho Conde pues sino sucedia siendo
viuo,y vacando el maiorazgo, siguese que no tubo
derecho in actu, nec in habitu, nec in spe proxima,
& immediata, & sic nihil est quod possit ad filium
transmittere,& per consequens filius nõ potest per
repræsentationem plus iuris habere, quam habuit
pater tempore suæ mortis,& in vita,ni le pudo ha-
ber de cõsideracion hasta que murio la dicha Do-
ña Anna porque en aquel tiempo se ha de verificar
la calidad, vt constat ex dictis clausulis, & de iure
communi erat notissimum,tex. in §.proximos. inst.
de legit,agnat.success.ibi: *requiritur tempus, quo mor*
tuus est, de cuius hereditate agitur. l.quod consangui
neos,§.proximum. ff. de suis, & legit.hered.l.9.tit.
1.p,2.vbi Greg.verbo de su finamiento.Molina su-
168 pra nu.8.Quibus non obstant verba leg.40.Tau-
ri,ibi: *de manera, que siempre el hijo, y sus desciendien*
tes legitimos por su orden representen la persona de sus
padres.Ex quibus verbis intendit dictus Dux de Pa-
strana non solum repræsentare gradum sui paren-
169 tis prædefuncti, sed etiam personam ipsius, & sic
qualitatem maioris ætatis, cum repræsentatio ex
primordiali natura ipsius illud significet, & facit,
quod persona filij,& patris prædefuncti sit vna,pro
bat text.in l.fin.C.de impuber. vbi persona patris,
& filij pro vna eademque reputatur,& filius cense-
tur pars corporis patris. l.cum scimus.§ fin.C.de a-
170 gricolis,& censitis.lib.10. & sic filius subrogatus
loco patris prædefuncti intelligitur cum omnibus
qualitatibus maioriæ,& primogenituræ,vt copio-
se tradit Tib.Decia.cons.7.num.87.lib.1.Tiraq.de
primog.q.40.nu.26.& 100. quia respondeo, quod
illa identitas personarum patris,& filij non est pro
prie,sed ficte, quæ fictio non procedit contra ver-
ba fundationis, nec contra voluntatem instituto-
ris maioratus, vt supra probatum est, & dicit Pau-
lus de Montepico cons.101.num.79. & 83. & ver
ba legis Tauri sunt intelligenda, quando persona
quæ venit repræsentanda habuit aliquod ius certũ
ad dictum maioratum, vt constat ex alijs verbis il-
171 lius legis 40.ibi: *los desciendĩtes del hijo mayor pre*
fieran al hijo segundo del dicho tenedor,ergo los hijos
del que nunca fue *tenedor*, nec habuit ius radicatũ
ad dictum maioratum,nec spem succedendi proba
bilem,non pueden representar al dicho su padre,y
si le representan, ha de ser en aquella vana esperan-
za caduca,y sin efetto,y non hauiendo il Duque de
Pastrana don Rodrigo sido posseedor ni tiniendo
derecho adquirido in actu, nec in habitu in vida de
la dicha Doña Anna de Silua vltima posseedora,ni
en tiempo del Conde de Cifuentes el ciego al tiem
po que murio, ni en su vida, por hauer otros mu-
chos immediatos, nullum ius per se, nec per repræ
sentationem potuit transferre in dictum Ducem
de Pastrana eius filium. Y aunque le transfierera,
no era de consideracion,ni dañaba ala pretension,
y derecho del dicho Conde de Salinas, porque el
fundador quiso, y dispuso que la calidad para suce
172 deren el dicho mayorazgo, se considere al tiẽpo
de la muerte del vltimo posseedor,y no se ha de mi
rar la calidad que tubo el dicho Duque su padre en
su vida (maxime quia,vt supra probatũ est) fue nin
173 gona, quia tunc non defertur successio, nec ac-
quiritur ius ad primogenituram, & qualitas adiun
cta verbo intelligitur secundum tempus verbi.l. in
delictis.§.si extraneus. ff.de noxa. l.1,ff.de excusa-
tio.tut.lib,91.l.Titius.ff.de testam.militis.Gutier-
rez consilio 1. numero 14. Bolognetus consilio 5,
pro Tribulcijs. numero 26. vbi dicit, quod est in-
tentio disponentis, & eius finis,& scopus,facere di
spositionem cum illa qualitate, quæ debet qualifi-
cari tempore quo verbum inducit effectum.

Rursus

Rursus confirmatur hęc nostra sententia ex alijs
verbis dictæ legis 40. Tauri, in principio, ibi: *aun-*
que muera el hijo mayor en vida del tenedor del mayo-
razgo, aduerte obsecro vbi duo copulatiue requirũ
tur ad causandã repræsentationem. Primũ, quod in
vita possessoris maioratus moriatur filius maior:
secundum, quod mors contingat filio maiori quan
do eius pater, vel alius transuersalis, cuius personã
vult repræsentare nepos, sit possessor, quæ omnia de
ficiunt in nostro casu, in quo nec Dux de Pastrana
Don Rodrigo fuit possessor, nec ipse mortuus fuit
in vita vltimi possessoris tempore quo haberet im-
mediatam successionem, vel spem probabilem suc-
cedendi, y quando esto no fuera el verdadero sen-
tido, y literal de la dicha ley 40. de Toro, in qua
nullum verbum debuit esse superfluum, & sine effe-
ctu aliquid operandi, vt in l. si quando, ff. de leg. 1.
Rolan. cons. 61. nu. 14. vol. 3. Esta misma fue la vo-
luntad del dicho fundador, la qual manifesto en la
clausula 28. del dicho mayorazgo, vbi tũc excludit
propinquiores, qñ ius fuit quæsitũ, & radicatum in
aliquo successore, quo deficiente, cessat repræsenta
tio, vt clare nobis insinuãt verba dictę clausulę, ibi:
y mando, que des que algũ mi descendiente, o de las per-
sonas suso declaradas, comencare hauer, y tener la di-
cha villa, y lugares, y bienes, con lo que dicho es, segun
la dicha mi disposicion, y ordenanza, que non sean tira
das aunque despues nasca otro pariente de mi linaje, y
tronco Varon o muger mas cercano. Ecce vbi filius
qui cœpit habere ius ad bona maioratus, dici-
tur habere ius formatum, & radicatum, ita vt ab
aliquo propinquiori excludi nõ possit tempore suc
cessionis, luego si empezo *hauer y tener* los dichos
bienes, el dicho Duque Don Rodrigo de Silua, se-
quitur, que no los puede transferir a sus hijos, &
per consequens, quod deficiente illa qualitate *ha-*
uer y tener, succedit filius maior, & propinquior,
qui est dictus Comes de Salinas.

Y porque mejor se entienda, que el dicho Don
Rodrigo cuya persona se trata de representar no
tubo en su vida ni en su muerte derecho adquiri-
do, ni esperãza proxima, e immediata de succeder,
pongamos el caso que el suso dicho era viuo quan
do murio el dicho don Iuan el ciego, septimo Con
de de Cifuentes, y que luego murio dejando todos
sus derechos al dicho Duque de Pastrana su hijo,
claro esta que no le dejaba nada, por hauer otros
muchos successores anteriores, luego nada puede
obrar la representacion, la qual conserba solamen-
te el derecho adquirido, y le transmitte a sus hijos,
pero no les da derecho de nuebo, vt supra probatũ
est num. 146.

Vlterius pro iustitia dicti Comitis subtiliter põ
deranda sunt verba clausulæ. 29. in fine ibi: *La mi*
voluntad es, que la dicha villa, y lugares con todo lo su
so dicho vengan antes, e lo aya el hijo secundo que no la
176 *fija del hijo major, e primero el su hijo tercero que la*
fija que quedare de su hijo segundo a fallecimiento de la
linea del dicho Don Alonso, por las quales palabras
necessariamente en los llamamientos de las hijas,
y con los transuersales esta excluida la representa-
cion, porque la nieta del hijo mayor no se prefiere
al tio, antes el tio se prefiere a la nieta, y si houiera
lugar la dicha representacion se siguiera vn absur-
do, que si el dicho Duque de Pastrana fuera hija tu-
biera mejor derecho que el Conde de Salinas re-
presentando la persona de su padre, hoc autem est
falsum, ergo ratio, ex qua sequitur; y assi estando oy
el mayorazgo en la clase de las hijas, entre transuer-
sales al fundador, y al vltimo posseedor, ni puede
hauer representacion, vt supra in terminis, & decla
ratione dictæ legis 40. Tauri, probauimus cum An
to. Gomezio in l. 8. Tauri. nu. 9. & 10. & Gregorius,
& Mieres supra. y esta misma voluntad declaro el
fundador en la clausula trenta vna, a donde entre
las hijas en tal manera excluye la representacion,
que llama al hijo mayor varon aunque sea de la
hija segunda, vt clare constat ibi: *aya y herede la di-*
cha villa el hijo mayor varon de las otras sus hijas, &
si admitteremus repræsentationem in linea femina
rũ, filia ex filia maiore esset successura in dicto ma-
ioratu, & non filius ex filio secundo, y assi aduertio
elegantemente Peralta in rubri. ff. de hered. institu.
nu. 130. col. 4. quod cum his temporibus tenores
maioratuum late pateãt, quod vix est opus decisio-
ne legis 40. Tauri, vnde potius clausulæ fundatio-
177 nis, quam dispositio ipsius legis, sunt consideran-
dæ, maxime cum dicta lex Tauri nihil disponat
178 contra voluntatẽ fundatoris maioris, nec repræ-
sentatio procedat nisi in casibus a iure expressis, &
tunc ex præsumpta voluntate testatoris, quæ cessat
vbi disposuit tacite vel expresse contrarium. l. fi. C.
179 de pact. conuen. l. si maritus. C. de procur. vbi ex-
pressa prouisio hõis facit cessare tacitã prouisionẽ
legis. Mant. de coniect. vlti. vol. lib. 5. ti. 13. vol. 13.
nu. 13. & ĩ terminis d. l. 40. Tauri. supra probatũ est.

Nec prædictis obstant alia verba dictæ legis 40.
Tauri, quæ prima fronte videntur obstare nostræ re
solutioni, ibi: *aunque sus padres no ayan sucedido en*
los dichos mayorazgos, vbi nepos repræsentat perso-
nam sui patris prædefuncti, tam in successione ascẽ
180 dentium, quam collateralium, licet eius pater nũ
quam successisset in dicto maioratu, & sic dictus
Dux de Pastrana mortuo suo patre, qui nunquam
habuit successionem dicti maioratus, præambula
personæ patris repræsentatione, debet succedere,
quia respondeo quod illa verba legis debent intel-
ligi primo, quoties voluntas testatoris non est in
contrarium, prout in nostra dispositione, & clausu-
lis illius comprobatum est. Secundo debent refer-
ri ad principium ipsius legis, vbi supponitur, quod
in vita vltimi possessoris præmortua fuit persona
quæ debet repræsentari, & tunc licet iste nunquam
successerit in dicto maioratu, & mortuus sit, intrat
eius locum nepos per repręsentationem, & sic dicit
lex, *estos tales descendientes del hijo mayor por su or-*
den prefieran al hijo segundo del dicho tenedor, luego
sino ay tenedor mi hijo segundo del tenedor. se-
181 quitur, quod non procedat repręsentatio, cum fi-
ctio iuris nunquam procedat, nisi dentur duo ex-
trema habilia, extremum, a quo, & extremum,
ad quem. ita Bart. communiter receptus, in l. si is
qui pro empt. nu. 4. & 28. ff. de vsuca. & probat tex.
in l. huic scripturę. ff. ad leg. Aqui. l. bonorũ. ff. rem
ratam haberi. maxime quando agitur de præiudi-
cio tertij. text. in l. 1. §. qui mortis. ff. ad Trebellia-
num. l. 1. §. fin. ff. de bonorum possessione contra ta-
182 bulas. & ex hac ratione nepos ex filio naturali

non legitimatur, quando eo mortuo pater cōtraxit
matrimonium cum concubina, vt tradit Anto.Gomez.in l.12.Tauri.nu.61. Dueñas reg.350.limitat,
2. Y paraque tubiera efeto la disposicion de la dicha ley de Toro, era necessario que el dicho Duque
de Pastrana Dō Rodrigo de Silua padre del dicho
Ruigomez de Silua, que litiga houiera muerto en
vida de la dicha Doña Anna de Silua, siendo ella tenedora y posseedora del dicho mayorazgo, porque entonces aunque el dicho su padre nunca le obiera posseido, entraba en su lugar representando
su persona, y el derecho que dexaba adquirido, pero quando murio el dicho Duque Don Rodrigo,
que fue el año de nouenta y seis, no era posseedora
la dicha Doña Anna de Silua por cuya muerte oy
se trata de suceder, porque al dicho tiempo posseia
el dicho mayorazgo, y Condado de Cifuentes Dō
Iuan de Silua septimo Conde, y por su muerte por
no hauer dejado hijos sucedio la dicha Doña Anna de Silua a quien oy se trata de suceder respeto
de la qual, y del tiempo en que murio, se ha de cōsiderar el derecho de la succession, y no la vana esperanza, que podia tener el dicho Duque Don Rodrigo en su vida, al qual le precedian por la linea de
los transuersales muchos antecesores hijos de Dō
Fernando de Silua sesto Conde de Cifuentes, que
pudieran dejar mill descendientes, y assi este es caso muy distinto, y appartado de lo que suppone, y
trata la dicha ley 40. de Toro, ibi: *aunque muera, el hijo mayor en vida del tenedor*, & ibi: *prefieran el hijo segundo del tenedor*, pues no siendo el dicho Conde
de Salinas hijo segūdo del tenedor del dicho maiorazgo, siguese que no lo puede preferir su sobrino
agora se considere el tiempo presente, agora el tiēpo en que murio el dicho Don Roderigo, pues en
ningun tiempo tubo derecho adquirido y assi ni le
pudo transmitir, ni su hijo tiene que le pueda representar, el qual ha de entrar a suceder, ex propria persona, como entra el dicho Conde. Y este caso presente aun en los proprios terminos de la question
tan reñida en derecho de patruo, & nepote, todos
los doctores de la vna, y otra parte concuerdan en
fabor del tio, y excluyen la representacion principalmente entre los transuersales, quia ipsi non trāsmittunt qualitatem, nisi postquam fuerit in eis radicata, vt docuit Rolandus a Valle, in consilio pro
183 Comite de Tribultijs, n.74.& 76. vbi dicit, quod
nepos ex patre præmortuo non excludit patruum,
quando ipse non habuit in vita possessoris ius quęsitum, qui allegat Socinum Iuniorem consi.47.nu.
4. vol.3. Ceph.consil.251.nu.40.vol.1. idem docet
ipse Rolan.in cons.42.num.50.vol.4. in hęc verba:
Quod aliter dicendum est in transuersalibus, qui non
184 *transmittunt qualitatem, nisi postquam fuerit in ea radicata, vnde primogenitura, quæ fuerit ante, non est habenda in consideratione, cum non extiterit tempore, quo actus deducendus est ad effectum, vt per glossam in Clementina vt si qui, de ætate, & qualitate, Verbo constituitur, & ideo benè dixit Albanus consilio 60. in fine, quòd ex quo pater primogeniti non erat in rerum na*
185 *tura, quando mortua est domina Monica, quod primogenitura eius patris non erat considerabilis, cum non extiterit tempore quo actus deducitur ad effectum.* Pro
qua sententia est etiam optimum consilium Baldi:
488. num.fin.vol.3. vbi & ista pars satis posset defendi, si filia præmortua esset, viuo patre, quia tempore mortis testatoris nepos, nec vere, nec interpretatiue erat proximior in toto, nec in parte, vt in l. si
cognatis. ff. de rebus dubijs. Pro qua parte consuluit etiam Bursatus cons.170.num.21.vol.2.& Simon de Pretis cons.203.nu.11. vbi plures refert, &
istam opinionē sequitur Casaneus in catalogo gloriæ mundi, 5. part. consider.43.vers.3. opinio. vbi
186 postquam retulit opiniones pro patruo, & nepote, refert tertiam opinionem pro patruo, quando natus fuit ante nepotem, & in vita vltimi possessoris,
quia tunc nil transmittere potuit ad filium suum,
cum quasi caduca non transmittantur, & istam opinionem dicit æquiorem, & magis communem Viuius in tract.commun. lib.6.tit.47. de suis & legit.
hered.nu.54. vbi refert Rubeum cons.149.nu.6.&
Alex.d.cons.4.vol.4. de quo in principio mentionem fecimus, & istam opinionem in casu de quo est
noster sermo, sequitur Guillermus Benedictus in c.
Rayn.verb. in eo, test. relinques, el 1.nu.199. vbi se-
187 quitur opinionem pro nepote, quando in vita patris habuit ius in esse productū, & executatū, alias
secus, & pro hac opinione dicit fuisse iudicatum in
fauorem Regis Roberti, qui cū esset secundogenitus, adeptus fuit Regnum Siciliæ excluso Rege Vngariæ, ex primogenito nepote, & in nostro Regno
Castellæ dicit fuisse iudicatū per sententiam Regis
Aragoniæ, & Portugalliæ, in quos fuit cōpromissū,
idem fuit iudicatū in Regno Franciæ tempore Caroli Magni. & pro hac opinione iudicauit Bonifacius Papa pro Rege Roberto, cōtra Regem Vngariæ eius nepotē ex fratre suo primogenito, & istā opinionem qñ tempore mortis patris nō habebat ius
quæsitum ad primogenituā, tenet Iac.Bertet.cons.
188 134.nu.25.& 27. & pro illa opinione in casu alterius Comitatus, vbi fuit eadem cōtrouersia, de qua
in præsenti consuluit pro patruo. Menoc.cons.269.
lib.3.nu.64. cuius verba tanquam singularia in proposito aurea, & notatu digna referre libuit, ibi: *Respondetur, quod repræsentatio, quam facit filius de persono patris, sequitur ad ius, quod competebat patri, vt scilicet si patri competebat ius, vt quia erat vocatus, & successibilis, eius loco subrogatur filius, si vero patri nullum ius competebat, vtpote quod morte sua perijsset, filius non potest efficere, vt patris ius quodammodo ducatur in ipsius filij personam per repræsentationem reuixisse, & quod tradunt Socinus & Bellamera, & Tiraquellus in præcitatis locis longam habet differentiam a casu nostro, sicuti in claris terminis considerat Alexan. cons.4.nu.9. in fine, lib.4. nam quod filius primogenitus repræsentet patrem, ad exclusionem patris id contingit, quia iam in ipso primogenito patre ius primogenituræ radicatum est, & immediate ius patris per quandam continuationem descendit in eius filium, cum nullum impedimentum in filio positum sit, sed diuersum valde est in casu nostro: nam & tempore delatæ successionis dominus Clemens desijt esse inter viuos, & consequenter dicitur, non vocatus, & quod fortius est, habebat ante se, cum decessit dominum Hexulem, qui tanquam paries medius impediebat continuationem iuris successionis a domino Mauricio, in dominum Clementem, & a domino Clemente, in dominū Alphonsum, argumento tex. in sella. §. in rusticis, ff. de ser-*

mituti-

nitutibus rusticorum. Las quales palabras he querido referir a la letra por no dañarlas con las mias, y si bien se miran, y consideran esta por ellas determinado nuestro proprio caso, pues el Duque de Pastrana Don Rodrigo, a quien pretende representar, el dicho su hijo era muerto diez años antes que su cediese la dicha doña Anna de Silua, en el dicho mayorazgo, y Condado, y en el tiempo que le tenia Don Iuan de Silua, septimo Conde (que es el ciego) de suerte, que no fue el vltimo posseedor, a quien oy se trata de suceder, y assi no murio el dicho Duque Don Rodrigo en vida del vltimo posseedor, que es el tiempo que se requiere para la sucesion. Molina lib. 3. de Hispan. c. 10. nu. 8. y como no tubo en su vida derecho adquirido, in re nec in spe proxima, no le pudo transferir al dicho Ruiz
189 Gomez de Silua su hijo, y siendo este medio inhabil, impedit extrema coniungi, l. tria prædia. ff. de seruitutibus rusticorum prædiorum, y este no es el caso en que abla la ley 40. de Toro. la qual suppone, que ha de hauer terminos habiles para la representacion, muriendo el hijo en vida del tenedor del mayorazgo, que ya que no aya sucedido, habeat spem proximam succedēdi, & ius radicatum in sua persona, quo deficiente deficit, & cessat repræsentatio, qui sensus, & intellectus, maxime suadetur, ex æquiparatione dictæ legis, de linea recta descendentium ad transuersalem, quia sicut in linea recta est semper spes proxima, & certa succedendi, sic
190 debet contingere in successione transuersalium, quia vna determinatio respiciens plura determinabilia, pariformiter debet determinari. l. iam hoc iure. ff. de vulga. y assi dice Menochio supra num. 69. que se ha de entender la dotrina de Tiraquello. q. 40. nu. 70. quando ius primogenituræ iam fuit quæsitum in personam ipsius primogeniti, & cum spes succedendi non sit firma, nec immediata, nec certa, non transmittitur, nec repræsentatur. l. sed si plures. in prin. l. plures, l. qui habet. ff. de vulg. l. Sempronius. ff. de vsu, & vsufructu leg. l. si cū heres. ff. quan. dies leg. cedat, & in proprijs terminis sic declarat Tiraq. sup. nu. 118. & sic cū in nostro casu in personā dicti Ducis de Pastrana (Don Roderici) nō fuerit in eius vita spes firma, nec certa, nec ius radicatum ad succedendū in dicto maioratu, cū adhuc superſit d. Ioannes de Silua septimus Comes, & ipsius sorores, sequitur non posse habere locū repræsentationē, & per cōsequens, tam de iure cōi, quam Regio, tam ex dispositione ipsius maioratus, succedit dictus Comes de Salinas ex propria persona, in quo & nō in alio cōcurrunt qualitates fundationis
191 tēpore successionis, & acquisitionis ipsius. qui sensus, & intellectus de iure cōi, & Regio est clarus, & clarior ex claus. 18. ipsius fundationis, ibi: *Suceda Doña Maria de Silua mi hermana, y despues della su hijo legitimo Varon mayor, que della quedare y a la sazon que ella falleciere fuere viuo.* de suerte, que ha de ser viuo, y ha de tener derecho, erradicado en vida del vltimo posseedor, por las quales palabras se excluye claramente la representacion, y se hecha de ver que el hijo mayor Varō ha de tener la calidad, in vita vltimi possessoris, ibi: *que fuere viuo a la sazon que ella falleciere*, y de otra suerte sucede el descendiente mayor Varon, y mas propinquo que tiene las dichas calidades, tpe acquisitionis, como las tiene el decho Conde de Salinas. cō lo qual queda clara y notoria iusticia, en 24. di Diciem. de 1606. & post hæc scripta vidi iuris allegationē factā a D. Ludouico de Molina, pro Dño nostro Rege Philippo II. circa successionē Regni Portugalliæ cōtra dominam Catherinā Ducissam Brigranciæ, quæ per similem repræsentationem sui patris intendebat succedere, & tandem fuit exclusa ex rationibus, de quibus supra, & ne videar occultator alienæ laudis, referam eius litteram, cum præ manibus non habeatur, vbi sic cauetur.

Nunquam pōt filius ex priuilegio repræsentationis succedere, cuius pater nūquam fuit primogenitus, neq; aliquo tempore dū vixit, habuit primam causam in successione, atq; per cōsequens, quod nō poterit præfata domina Catherina ex repræsentatione Eduardi patris sui succedere: cum ipse dū vixit, nullo tempore ius primogenituræ, nec etiā primam causam in huius Regni Portugalliæ successione obtinuerit, ad quod probandum præmittimus, quod ad hoc, vt linea primogenituræ deriuatur, regnum adeptus fuerit. Lineæ namque, in qua regni possessio semel radicata non fuit, nunquam aliqua lege cōcessum fuit hoc prelationis priuilegiū, quod in feudis, & maioratibus cōiter decisum est, ex text. in c. 1. de nat. succ. feud. vbi tex. loquens de vltimo feudorū possessore inquit, *Respondeo ad solos, & ad omnes qui ex illa linea sunt, ex qua iste fuit*, quod ibidem communiter scribentes aduertunt tex. in c. 1. de success. fratrū, vel gradib. succedentium in feud. ibi: *Mortuo enim eo qui beneficium tenebat*, & ibi: *Vel deinceps per masculinum sexum descendentibus ceteri remouentur agnati*, idq; et notat Socin. in l. si cognatis. nu. 114. ff. de reb. dub. Præpos. in c. 1. de feu. Marc. nu. 18. quibus plura lib. 3. Hispa. primoge. ca. 4. nu. 14. adiecta sunt, idipsum in successione regni verum esse probatur ex tex. in cap. licet deuoto. ibi: *Sine prole decederet*, vbi id notat Card. Floren. vlt. quest. & Abb. vlt. notab. tex. in c. grandi, de supplen. neglig. prælat. lib. 6. ibi: *Si absque legitimo decesserit filio*, vbi Pet. de Anch. Philip. Fran. & ceteri scribentes id notant, Dec. in cons. 443. nu. 8. Tiraq. de primog. q. 40. nu. 1. idque verissimum est.

Vlterius etiam præmittendum erit, quod quāuis ea quæ prædiximus proculdubio vera sint, scibētes tamen aliqui ad similitudinem illius lineæ, in quā regnū semel intrauit, considerauerunt aliam lineā primogenituræ deriuatam ab illo, in quem semel primogenitura ingressa est, atq; ius ipsum primogenituræ radicatum, de qua linea nulla lex meminit, etsi illam plurimum argumento comprobare nitantur. Sicut enim ex prædictis iuribus non potest frater secundogenitus admitti, nisi primogenitus, in quem regni successio semel ingressa est, absq; prole legitima decedat, vt in d. c. licet. & in d. c. grandi. palam decisum extat, ita etiam non potest ad lineā secundogeniti transitus fieri, nisi linea primogeniti, ad quem regni successio deuoluta fuit, prius omnino extincta atq; finita sit. cuius lineæ auctores fuerunt hi, qui partes nepotis in illa difficillima quæstione, quæ inter patruum & nepotem, de aui successione in regno siue alio iure primogenituræ cōtēdētes versari solet, defendūt. hi naq; qui partes pa-

trui sequuntur, hanc lineam imaginariam atque omni legum fundamento destitutā esse contēdunt, contrariamque opinionem pluribus rationibus atque Romani etiam Pontificis decisione comprobant. immo & ridiculum & quasi hæreticum esse contrarium asserere dicunt, vt videri potest apud Bal. in l. cū antiq. C. de iure delib. nu. 3. vers. nūc antequam. & apud Deci. cōs. 443. nu. 13. & apud nōs, qui quæstionē patrui, & nepotis disputarūt, ex quo palam deducitur, lineam hanc etiam inter descendentes facile negari posse in his regnis, quibus causa nepotis aduersus patruum, lege comprobata nō est, cum nulla lege comprobari possit, rationesque quibus innititur, facile possint euerti ex his fundamentis quæ hi, qui partes patrui sequuntur, adducunt, quæ hic non repetimus, quod omnibus nota sint, & passim apud huius opinionis auctores inueniantur, quod potiori ratione in regni Portugalliæ successione dici poterit, cum in eo regno non solū non sit lex, quæ etiam in successione ascendentium repræsentationem concedat, immo plures, quæ illā in primogeniorum successione excludant.

Similiter etiam præmittimus, quod linea hæc a primogenito deriuata (quantumuis imaginaria) nō simpliciter & absolute, sed pluribus concurrētibus scribentibus inuenta est, ad hoc namque vt illa ex filio ad nepotem deriuari valeat ex eorundem scribentium opinione, necessarium est filium antea primogenitum fuisse, atque primam causam in regni successione obtinuisse, eamque certam, & inuariabilem, ita vt sola eiusdem morte, patre viuo contingente, variari possit. Si enim nullo tempore pater illius, qui hanc lineam primogeniti repræsentare contendit, primogenitus fuit, nec primam causam in successione habuit, vel si illam habuit, ea erat variabilis, aliter quam eius morte, nullus ex scribentibus, quos hucusque viderimus, priuilegium eā lineam repræsentandi concessit. non. n. pōt repræsentari aliquid ex persona illius qui nullum ius primogenituræ potest a patre, qui nullo tempore fuit primogenitus, ad filium transmitti. l. nemo plus iuris. ff. de reg. iur. nec etiam potest lineæ primogeniti initiū a patre non primogenito deriuari, quod cōprehenditur ex eo quod dixit Bald. in l. cum antiquior. C. de iur. deliber. nu. 13. vers. 9. quia primogenitus. vbi eleganter inquit, ex eo lineam filij primogeniti mortui in nepotem cōtinuari, quia filius primogenitus nascendo se inclusit, filiumq; secūdo genitum perpetuo exclusit, proindeq; durāta linea primogeniti filium secundogenitum admittendū non esse. Ex quo clarissime constat eū, qui numquā se in iure primogenituræ inclusit, atque secundogenitū exclusit, non posse huius lineæ priuilegio iuuari, quod etiam dixit Paul. cons. 164. nu. 4. & 5. lib. 2. Præpos. in c. 1. de feud. Marc. nu. 14. Deci. cōs. 397. nu. 8. Tiraq. de primogen. q. 40. nu. 70. Idque lib. 3. Hispa. primogen. cap. 6. nu. 30. cum sequent. ostensum est. & lib. 3. c. 7. nu. 2.

Item quia ad hoc vt filius dici possit primogenitus, debet acquirere primum locum in regni successione, iusque primogenituræ firmum atque inuariabile, quod est ius considerabile & per se abstractū & separatū ab ipsa successione, & qui ius hoc in vita parentis non acquisierit, non poterit dici primogenitus, prout optime considerauerūt Oldrad. cōs. 224. nu. 27. cum seq. Abb. cons. 85. nu. 1. & 2. lib. 1. Soc. cons. 47. nu. 13. lib. 3. Bella. decis. 227. nu. 6. & deci. 723. nu. 17. ad finē. Tiraquel. de primog. q. 21. nu. 7. quibus plura lib. 3. primog. Hispan. c. 6. nu. 35. cum sequentibus cumulantur. nec potest spes remota illius, quem plures in iure primogenituræ præcedebant, neque aliquo tempore habuit primum locū in successione, trāsmitti, neque in alium continuari. Spes namque incerta variabilis non transmittitur. l. si ex pluribus. ff. de suis, & legi. hered. l. si operarū iudicio. ff. de operis libert. quod optime declarant Dec. in d. cons. 397. nu. 8. & omnes scribentes, quos paulo ante citauimus, quod inferius latius ostendemus, neque etiam potest linea primogeniti deriuari nec continuari ab illo, in quo defuit fundamentū primogenituræ. l. in vniuersis, cum similibus, C. qui dare tuto. poss. primogenitura autem inuariabili semel acquisita, illa secundū eos, qui partes nepotis tuentur contra patruum, deriuatur ad posteros qui in ea succedent non aliter, quam si fuisset primogeniti hereditas, quod censuerunt Aegid. decis. 724. & Abb. cons. 85. nu. 6. lib. 1. Corse. de potest. Regia, vlt. par. q. 102. nu. 77. Acosta de patruo & nepote pag. 192. idque certissimum est.

Ex quib. deducitur, causam prefatę Ducissę iniustissimam esse: cum n. nullo tempore Eduardus eius pater primum locum in regni successione etiam variabilem obtinuerit, neque aliquo respectu primogenitus fuerit, non potest aliquid considerabile repręsentare. Si enim gradum parentis repræsentare velit, nihil ex eo consequitur, cum in eodem gradu inueniatur Philippus cū qualitate masculinitatis atque maioris ætatis ex persona sua, atque ēt matris suę, qui vtraque ratione sexus proprij, & maturæ ętatis dictam Catherinam pręcedit. Si autem velit parentis masculinitatem repręsentare, ea in femina est irrepręsentabilis, atque in eam transmissibilis, si vero lineam primogeniturę, seu ipsam primogenituram ex persona parentis repręsentare cōtendat, nullo pacto illam valet repręsentare, cū vltra ea quę in pręcedentibus articulis probata sunt, ipse nunquā fuerit primogenitus, nec qualitas hęc, quę nullo tēpore in persona patris inuenta, nec etiam radicata fuit, valeat repręsentari, quę omnia adeo clara & iuris principijs consona sunt, vt non valeant ab aliquo iuridice denegari.

Quod si dicatur, pręfatam Ducissam Bragantię posse repręsentare illam aptitudinem, quā pater ipsius habebat, ad consequendum ius primogeniturę post mortē Henrici, si illi superuixisset, atque eius lineam in illū continuatam fuisse: hoc etiam nullo pacto iure, vel ratione probari poterit. Siquidem potētia hęc adeo remota, & quę nec ad actum huc usque deducta fuit, non potest aliquo pacto transmitti, nec repręsentari, nec ex illa linea primogeniturę constitui, cum omnes, qui de hac re hactenus scripserūt, requirāt primogenitū, cuius persona, vel linea repręsentari cōtenditur in vita sua acquisisse ius primogeniturę certū & inuariabile, quod possit tempore mortis ad filios transmitti, vel in illos cōtinuari, vt superius ostēsum est, alioqui nāq; sequeretur, quod nō solū ius primogeniturę posset repręsentari, vel trāsmitti, sed ꝙ vno atque eodē tēpore possent

possent esse plures primogeniti, cum centum simul possent habere hanc potentiam remotam succedendi, quod omnibus iuris principiis repugnaret. primogenitus namque vnus esse debet, non plures, in tex. in c. Ioseph. de verb. signif. not. Oldr. cons. 231. inf. nu. 2. refert & sequitur Tiraq. de primogenijs. q. 42. nu. 3. idque optime declarat Guliel. de Monserath. de succesl. Regum Franciæ. t. dub. num. 2. & 13. dum dicit, quod primogenitura denotat ordinem, & non potest esse nisi in vno dumtaxat.

Quæ comprobantur ex eo, quod primogenituræ ius deduci non debeat ex possibilitate succedendi, cum ea pluribus simol conuenire possit, sed ex caussa de præsenti, certa, & inuiolabili, atq; iam in esse producta, vt doctores superius citati censuerunt, & probatur ex tex. in l. 2. ff. de iniusto rupto. per quem tex. dixit Bar. in l. is potest. nu. 9. ff. de acq. her. quod posse succedere non transmittitur, quando non est aliquod ius de præsenti, nec probabilis causa sperādi successionem. id ipsum etiam dixit Bar. in l. post emancipationem. §. illud. nu. 1. cum seq. ff. de liber. lega. ibi: *Nota, quod non debet haberi æstimatio illius spei, quod quis potest alteri succedere*, & licet appelletur spes, vt l. fin. in principio. C. de pact. tamen non est legitima; ratio est, quia nullum ius est fundatū in ea. Idem Bar. in l. qui Romæ. §. duo fratres. num. 19. ff. de ver. obl. Lucas de Pen. in l. 1. col. 8. vers. ad secundum. & col. 10. vers. ad vndecimum. C. de priuil. eorum qui in sacr. Palat. milit. lib. 12. igitur speratio, si vnquam haberi potest, tunc tantum consideranda erit, quando fundatur in iure de præsenti. tex. vbi gl. verbo vixerit. in l. tunc inutile. ff. de pecul. leg. atque hinc dixit Ias. cons. 59. lib. 3. fi. verb. quod quādo aliquis est iuuenis, & vxoratus, ex quo probabiliter sperari possit, quod habebit filios, nō est spes considerabilis, quæ oritur ex eius fideicōmisso: quod Eduardo patri præfatæ Catherinæ satis apte applicari potest. non enim verisimiliter sperare debuisset tot personis illum præcedentibus extinctis ad ipsum illo tempore huius regni successionem deuoluendam esse.

Hoc autem præterquam quod ex se patet, probatur euidentissima ratione: repræsentatio namque (vt superius ostendimus) fictio est, eaque translatiua, transfert namque gradum parentis in filiū, proinde requirit habilitatem extremorum, s. extremi a quo, & ad quod, alias si ambo extrema non reperiātur habilia, fictio non procedit. l. bonorum. ff. rē ratam haberi, quem tex. notat Bar. ibi in hoc, dicēs eū fuisse scribendū litteris aureis. l. necessario. §. quod si pendente. ff. de peric. & commod. rei vend. l. eum qui stipulatur. §. si. ibi, quia homine mortuo desinit esse res in quam Seius obligaretur. ff. de verb. obli. Bar. communiter receptus in l. si is, qui pro emptore. nu. 3. ff. de vsuc. sed si in casu de quo agimus, velimus lineam primogeniti per repræsentationē trāsferre ex Eduardo ad præfatā Ducissam, inueniemus inhabilitatem in extremo a quo, hoc est, in Eduardo, qui nunquam fuit primogenitus, proindeq; fictio cessabit. Qnod si dicatur quod in extremo a quo, interuenit habilitas in potentia, quia Eduardus potuit esse primogenitus (& si vere non fuerit) quæ potentia potuit repræsentari: respondetur qđ in fictione translatiua requiritur habilitas in extremo a quo, in essentia, nec sufficit quod interuenit in potentia. l. 2. ff. de vsufr. earum rer. quæ vsu consu. l. denique. ff. ex quibus caus. maior. ex quib. hanc doctrinam colligit Bar. in l. si is, qui pro emptore. nu. 8. Ias. nu. 107. & ceteri scribentes, sicq; nullo pacto dici poterit hanc primogenituram, quæ nunquam fuit in essentia, posse repræsentari, etsi in potentia esse potuerit.

Id ipsum etiā alia ratione probatur: si enim ius primogenituræ ex Eduardo ad Catherinam traheremus, necessarium esset duas fictiones circa vnū, atque idem introducere. Primo nāque fingeremus in Eduardo ius primogenituræ, quod apud illū nullo tempore fuit, quæ esset fictio inductiua. Secundo ius illud primogenituræ fictum, & imaginarium, & quod nullo tempore fuit apud Eduardum, ad Catherinam ex repræsentatione, quæ est fictio translatiua, protraheremus: duæ autem fictiones circa idē concurrere non possunt. l. si quis rem. §. 1. de pollici. l. 1. C. de dotis promissione. l. cū post. §. gener. ff. de iur. dot. Bar. in d. l. si is, qui pro emptore. nu. 69. ibi inquit non posse dari fictionē fictionis, sicut non datur seruitus seruitutis. l. 1. ff. de seruit. legat. nisi vna veniat in consequētia alterius, quod in casu de quo agimus non inuenitur. cuius doctrinam scribētes ibidem, & in l. 1. C. de dot. promiss. & alibi sepe communiter sequuntur. ergo constat nullo pacto repræsentationem istam posse concedi, nec lineę et prælationē cum linea, quæ nunquā fuit in esse deducta, nō valeat hoc priuilegiū prælationis obtinere.

Insuper in confirmationem eorū, quę dicta sunt, facit l. huiusmodi. in prin. ff. quādo dies leg. cedat. cuius legis argumento dixit gl. noua in l. 32. titu. 9. Partita. 6. verb. no valdra. col. 12. in principio, vers. item si defunctus. plurimum differre, quod quis habeat ius certū, quod nec mutari, nec variari possit, quia tunc si filius præmoriatur, habebit locū transmissio, & repræsentatio; secus si ius nō sit certum & immutabile in vita prædefuncti, prout in casu de quo agimus cōtingit. idipsum dixit et apertius in l. 3. tit. 13. Partita. 6. verbo mugeres. col. 6. ad mediū, vers. lex etiā Taurina, quod. s. ad hoc vt nepos ex primogenito possit succedere iure repræsentationis, requiritur necessario, qđ eius pater prædefunctus dū vixit, habuerit ius ad succedendū, alias cessat repræsentatio, & idem repetit col. 8. in principio.

Prædicta etiam cōfirmātur ex his, quæ dixit Fortun. Carf. in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de liberis & posthumis. col. 16. vers. ex qua infertas. nu. 29. quod ad hoc, vt possit habere locum repræsentatio etiam inter descendentes (vbi omni iure permissa fuit) necesse est, quod pater, quem filius vult repræsentare, habuerit aliquod ius formatum, & certum in vita sua, alias autem repræsentatio filio deneganda erit.

Hinc etiam dici solet, quod nepos natus ex filio, non vocato, vel excluso etiam in casu quo alias est locus repræsentationi, nec succedit, nec patrem repræsentat. Bal. in l. veni. nu. 5. C. de in ius voc. quem sequitur Deci. ibi nu. 7. dicens hāc esse cōem opi. & dixit Io. And. in addit. ad spec. rubr. de feu. col. pen. vers. item quod ius, quod quando ius primogenituræ competit simpliciter filio maiori, eo prædefuncto succedit filius eius propter spem certam succe-

dendi, quasi etiam ipsius primogenitus, secus si ei ius illud reuocabiliter competeret, quia si ante moriatur primogenitus, non succedit filius eius ex repræsentatione, qua ratione potiori iure non succedit is, qui nullum ius etiam reuocabile vnquam habuit, & dixit etiam Cassan.in consue. Burgun.rubr. 10 §.1.verb.le plus prouechain, nu.12, & 13, quod quando in dispositione nō est a principio certa persona simpliciter vocata, sed cū qualitate temporis in futurum, non comprehendit prædefunctum, nec eius liberos mediāte repræsentatione. idem Tiraq. de retractu lignagier. §.1.gl.9.nu.102. Peralta in l. cum pater.§.a filia.nu.68.ff.de leg.2. Molinæus in consuetudinibus Parisiensibus, tit.1.§.8.glo.1.num. 12. quibus addenda sunt ea quæ notātur lib.3. primogen.Hispa.c.7.nu.1.2.& 3, ibi (non enim concedimus repræsentationem primogenituræ patentis in filio, cuius pater aliquo tempore ius primogenituræ non habuit, quo secundogenito excluso, incluserit se, & omnes ex sua linea procedentes) & hæc procedunt ex vnanimi omnium scribentium consensu.

Immo si contrarium diceremus, vnico verbo illa quæ doctores pro patruo, & nepote scripserunt, subuerterentur. In primis namque euerteremus scripta illorum, qui patrui partes sequuntur, hi namque hoc repræsentandi ius in Regni, & alijs successionibus, quæ iure primogenituræ deferuntur, etiā inter descendentes reiecerunt. Item opinionem etiā illorum, qui repræsentationem in fauorem nepotis induxerunt, destrueremus, cum omnes illam in solo filio primogeniti probauerint, atque in eo tantū casu, quo pater ius primogenituræ viuente vltimo possessore acquisiuit, atque illud inuariabile, & immutabile constitutum fuit. Sicque nec partes patrui, nec nepotis sequeremur, quod nulli ex scribentibus vnquam contigit.

Neque obstat, si in contrarium adducatur auctoritas Didaci de Couarruuias in qq.pract.c.38.nu. 9. vers.6. Regia lex. vbi legem 40. Tauri. interpretans, inquit, quod illa opinio, quę nepoti fauet, etiā obtinet non tantum in filio primogeniti mortui, viuente patre, sed & in filio secundogeniti, qui mortuus est, viuente patre, ac superstite primogenito, qui tamen postea mortuus fuit absque liberis viuente patre, & quod eo etiam casu filius secundogeniti subintrat locum patris aduersus tertiogenitum, & in maioratu mortuo auo præfertur.

Nam præterquam, quod ipse in successione ascēdentium loquitur, nos autem versemur in successione trāsuersalium, nec de minori ad maius liceat arguere, vt diximus in primo articulo, nu.73, & ea ratione ipse de d.q.38.nu.10. vbi de successione transuersalium tractauit, eam opinionem consulto omisit, quasi illam ausus non fuerit illo casu tanquam omnibus regulis iuris contrariam probare, mirandum est, de viro alioqui doctissimo, quod etiam in successione ascendentium illam absque ratione, & iuridico fundamento, & etiam absque auctoritate probauerit, ad eius namque comprobationem citat Soc. cons.152.lib.2. & Tho.Gra.decisi.1.nu.30.& Aret.cons.164. qui omnes nihilominus dixerunt, quam illud quod ipse ex illis deducit: nam Socin. d.cons. qui ab illo citatur, tanquā præcipuus eiusdē opinionis auctor, non loquitur in successione ascēdentium, sed transuersalium, vbi fratri succedebatur, posuitque exemplū in filio secundogeniti, quia in ea specie frater ipse secundogenitus habebat primam causam in successione, atque eius filius cū fratre tertiogenito contendebat, ideoque non solū Soc. non dixit illud, ad quod eum citat Didac.Couarr. immo potius nostram opinionem in hac parte cōprobat. Item Tho. Gra. qui de successione ascendentium agit, loquitur in nepote ex filio secundogenito, qui mortuo iam fratre primogenito, obtinuit locum primogeniti, quod est idē, ac si locutus fuisset de filio primogeniti, idque probatur ex verbis eiusdem Tho.Gram. in eadem decisione, præsertim nu. 31. prope finem, ibi, tanquam natum ex eius secundogenito obtinente locum primogeniti; ex quo ēt aperte nostram opinionem probat. Similiter etiam Franc.de Aret, inter transuersales, & de feudi successione loquitur, & nihil dixit, quod nostræ opinioni aduersetur, immo potius, si recte inspiciatur, illā probat, vt ex eius verbis apertissime constabit. Non igitur a supradictis communibus iuris regulis, ex huius auctoris opinione perfunctorie, atque etiam non diligenter probata recedendum erit, præcipue cum ipse in terminis.l.40. Tauri, de quo infertus n. 192. agemus, & quæ ad nos non pertinet, eam opinionem sequatur, & auctores ab illo citati id nō dicant, immo potius contrarium profiteantur.

Quod si præfata Catherina velit prælationē prętendere, ex iure sibi transmisso a patre Eduardo, eisdem rationibus excludetur, quas superius ad exclusionē repræsentationis adduximus, & alio etiā, quia iura communia, & consuetudo, quæ ad regnū Portugalliæ decedente Rege sine liberis vocat proximiorē de domo, & sanguine Regio, intelligi debeant de eo, qui erit proximior tēpore mortis eiusdē Regis, ex tex.in §.proximus, cum similibus, inst. de legit.agnat.successione, & est ratio, quia cū successio habeat naturā relationis ad tēpus mortis, nō intelligitur vocatus, nisi ille, qui tempore mortis proximior de sanguine Regis inueniatur. argu.l.ex facto.§.penul.in prin.ff.ad Trebel. cuius legis argumento dixit Bal.in l.2. C.de iure emphy.col.1.ad finem, vers. ttē an valeat.nu.5. quod emphyteusis accepta cum pacto, quod non transeat nisi ad primogenitum, debet intelligi de eo, qui tēpore mortis reperitur primogenitus, quē sequitur Alexā. in d.l.ex facto.§.penul.nu.3. & ibid. Vincentius Herculanus notab.1. Soc.in l.si cognatis.n.5.ff.de reb.dub.vers. ex quo infero. & ibid. Iacob. Sadol. col.1.vers. & potest induci, Andr.de Iser.in c.1.§. hoc quoque, nu.8.de succ.feud. & in c.1.§.is vero.n.5. de gradi. success.in feud.idē in c.1.nu.15. de natu.success.feu. vbi inquit, hoc præsertim pcedere in Regnis. Dec. cons.443.nu.14. Rui.cons.194.nu.16.li.2. Alcia.in l.proximus.ff.de ver.sign. late Acosta in quæstione patrui, & nepotis.pag.13. quę relatio ad tēpus mortis, cum dies eius sit incertus, inducit conditionem, impeditque trāsmissionē cuiuscumque successionis ei, qui ea pendente mortuus est.l.vna.§.sin autem aliquid sub conditione. C.de cadu. tollendis, adeo quod etiā ex potentia filiatis, vel sanguinis ea trāsmissio in filio, vel posteros fieri non potest, gl.fin in l.vna. C.de his, qui ante apet. tabu. quam communiter

niter approbatam Iaſ.in l.cum filio.nu.36. ff.de legatis.1.& in l.3.nu.3.C.de fideicom. & in l.ſi cui legetur.§.hoc autem.nu.5.de leg.1. & in l.ſi infanti.col.2.C.de iure delibe.Bar.in l.is cui. ff.de actio. & oblig.vbi gl.tenuit contrariam opinionem, & idem quoque voluit glo.in l.ſi in perſonam.verb.vtiliter.C.de fideicom. & harum gloſſarum opinionem ſecutus eſt Socin.in l.heredes mei. §.cum ita.nu.9.ad Trebel.quam Bart.& Doct.ſupra citati, & quos inferius citabimus, reprehendunt. Alex.in l.heredes mei. §. cum ita.nu.6.vbi Ripa, nu.64.Hieron.Zanch.in nu.192.teſtantur hanc opinionem eſſe communem eam ſequuti.ff.ad Trebel.Corn.cõſ.171.col.2.nu.2.lib.4.Gozad.conſ.23.nu.17.Deci.conſ.55.col.pen.nu.8.communem eſſe hãc opinionem teſtatur Salic.contra gl.ibi in illa l.ſi in perſonam.Alex.conſ.30.nu.3.lib.2. Pariſ.conſ.63.nu.9.li.3.Acoſta de patruo,& nepote pag.89.idem in c.ſi pater,de teſta.lib.6. 1.par. verb.ſi abſque liberis, nu.61.prope finem.Portius conſ.8.nu.45.teſtantur hanc opinionem eſſe comm. Soc.conſ.141.num.1, vol.2.& conſ.167.nu.3.vol.3.Cror.in l.1.nu.70.ff.de leg.1.Ceph.conſ.56 nu.10.& ſequuntur eã multi,quos allegat Tiraq.de retrac. ligna.§.1.gl.2.nu.25. Ex quibus conſtat nullum ius poſſe præfatam Catherinam ex tranſmiſſione prætendere, quod adeo clarum atque apertum eſt, vt in eius probatione amplius inſiſtendum non ſit, immo illud etiam admittunt plures ex his,qui partes nepotis ſequuntur, dicentes, prælationem nepotis ex repræſentatione parentis,non ex iure tranſmiſſo concedi, prout dixit Bal.in l.3.nu.1.ad medium.C.de ſuis & legit.her.Alex.conſ.4.nu.8.& 9.li.4. Aret.conſ.162.nu.2.& eſt comm.op.ſecundum Loffr.conſ.24.nu.47.in fin.& 48.idque in caſu de quo agimus, apertius procedit,cum non de ſucceſſione aſcendentiũ, ſed tranſuerſalium quæſtio verſetur, inter quos nõ poteſt de tranſmiſſione contendi cum ad tranſuerſales non poſſit hereditas non adita tranſmitti, l.quoniam ſororem. C.de iur.delib.præſertim cũ inter eoſdem tranſuerſales nõ de eo, qui obtinuit primam cauſam in ſucceſſione, ſed de illo, qui nunquã illam aliquo tempore habuit, agamus, in quo nullus ex ſcribentibus hucuſque dubitauit, vt ſtatim in 6.& vlt.articulo oſtendemus.

Item quia etiam nepos nullo pacto ad ius primogenituræ niſi,vbi repræſentatio conceditur admittendus eſt,Bal.in l.liberti libertæque,C.de oper.liber.nu.18.Ioan.And.in addit.ad ſpecu.tit.de feud, in prin.col.3.Fulg.nu.1.Paul.nu.2.& Corn.nu.2.in d.Auth.poſt fratres.la 2.C.de leg.hered. Alex.cõſ.4.nu.11.lib.4.Tiraq.de primog.q.41.nu.4.Carol.Molin in conſuet. Pariſ.tit.1.§.8.gl.3.nu.5. Acoſta de patruo & nepote,pag.30.vbi dicit, quod ita tenẽt omnes,qui partes nepotis ſequuntur; qui enim partes patrui tenent, nec etiam ex repræſentatione prælationem nepoti concedunt, atque ideo in prædicta opinione, quod ſcilicet non poſſit preferri patruo ex tranſmiſſione prope omnes concordãt, meritoque dixit Acoſta vbi ſupra pag.160. hoc iuris indubitati eſſe,proindeque omnia, quę de tranſmiſſione dici poſſunt, cum ea inter tranſuerſales locũ habere non poſſit, vt proxime diximus; tanquam ab ſpecie noſtri caſus penitus aliena reijciẽda ſunt, cum totum pondus in ſola repræſentatione,vt ſuperius diximus, verſetur,quam non habere locum in caſu de quo agimus, ſatis aperte oſtenſum eſt: non enim, vt prediximus, poteſt dari repreſentatio in nepote ex perſona patris,cui vllo tempore non cõtingit eſſe primogenitum,vel habere primam cauſam in ſucceſſione.

SVMMARIVM.

1 *Fructus non restituuntur reſciſſo contractu, ex remedio l.2.C.de reſcind.*
2 *Doctores pro hac opinione referuntur, & quod fuit iudicatum.c.13.*
3 *Emptor interim quod contractus non reſcinditur, eſt verus dominus, & ſic facit fructus ſuos.*
4 *Bona fides emptoris efficit, vt faciat fructus ſuos.*
5 *Contractus cenſus ſi reſcindatur ob læſionem, veniunt fructus.*
6 *Titulus venditionis non reſcinditur reſciſſo contractu, prout ex tunc.*
7 *Fructus reſtitutio ſolum eſt facienda ſecundum tempus litis conteſtationis.*
8 *Fructus & ipſa res vendita longe diſtant, & diuerſo iure cenſentur.*
9 *Limitata cauſa limitatum producit effectum.*
10 *C.ad noſtrã, de rebus eccleſiæ nõ alienãdis, declaratur.*
11 *Fructus retinet emptor pro cultura & cura.*
12 *Emptor non eſt in mora, niſi a die litis conteſtationis, vel ſententiæ.*
13 *Venditor ſicut facit ſuum intereſſe pecuniæ cum ipſa pecunia, ita emptor fructus rei cum ipſa re.*
14 *Deciſio queſtionis in quæſtione principali adducitur, apud Gallos, Hiſpanos, & Luſitanos.*
15 *Minime mutanda ſunt ea, quæ certam habuerunt interpretationem.*
16 *Obſeruantia antiqua facit ius.*
17 *Contraria opinio in queſtione principali traditur.*
18 *Matienca fuit originarius oppidi Valeſoleti.*
19 *Doctores pro hac opinione 2.referuntur.*
20 *Quando lex reſcindit contractum reducit omnia ad priſtinum ſtatum.*
21 *Reſtitutio minoris reducit omnia ad priſtinum ſtatum.*
22 *Doctor Franciſcus Fez de Lieuana Præſes Regalis Cancellariæ Pincianæ laudatur.*
23 *Fructus veniũt in actione redhibitoria reſciſſo cõtractu.*
24 *Fructus ſunt reſtituendi, etiamſi de fructibus nihil actum ſit.*
25 *l.1.C.ſi maior factus alien.ratum habuerit, declaratur.*
26 *l.videamus.ff.de vſuris, declaratur, & nu.31.*
27 *l.2.C.de pactis inter emptorẽ & vẽditorẽ, declaratur.*
28 *Venditione reuocata ex cauſa de præterito, quæ inerat in principio venditionis reſtitutio cum fructibus eſt facienda.*
29 *l.filio.§.1.ff.de inoff.teſt.ponderatur.*
30 *Fructus reſtituuntur reſciſſo teſtamento per querelã.*
31 *Donat. cauſa mortis reſoluta auocatur res cum fructib.*
32 *Prima opinio defenditur, & difficultatibus in contrarium adductis ſatisfit.*
33 *l.eum,qui 21.§.ſi.ff de inoff.teſtam.declaratur.*
34 *l.cum quis.ff.de conditione ob cauſam declaratur.*
35 *Lucrum pecuniæ præſumitur æquale cum fructibus.*
36 *l.2.C.ſi quis ignorans rem maioris.declaratur.*
37 *Origo contractus attenditur contra iniquũ poſſeſſorem.*

38 *A pri-*

38 *A primordio tituli posterior formatur euentus.*
39 *Emens aliquid sine iuris solemnitate præsumitur mala fidei possessor.*
40 *Emens bona minoris sine decreto condemnatur in fructibus.*
41 *Mala fides præsumitur eo ipso quod iuris solemnitas deficit in contractu.*
42 *Titulus inualidus habetur pro non titulo.*
43 *l.40.tit.28.par.3.declaratur.*
44 *Fructus veniunt data læsione enormissima.*
45 *Limitationes ad primam opinionem referuntur.*
46 *Fructus tenetur emptor restituere, quando impugnat contractum.*
47 *Emptor restituendo fructus potest petere interesse pecuniæ ad rationem vnius pro quatuordecim.*
48 *Fructus veniunt rescissa sententia venditionis de tranzeyremate.*
49 *Practica tribunalium iudicum superiorum traditur circa rem venditam per sententiam de remate, vt possit soluto interesse reus bona recuperare etiam trāsacto quadriennio.*
50 *Casus de facto refertur, & quod fuit iudicatum.*
51 *Census potest imponi super re immobili vendita, etiam si pecunia numerata non interueniat.*
52 *Fructus sunt restituendi quando in restitutione census super re fructifera datur læsio.*
53 *l.6.tit.15.lib.5.recop.declaratur.*
54 *Pelicianus de Solis laudatur.*
55 *Exceptio læsionis vltra dimidiam non admittitur in via executiua, declaratur in nu.59.*
56 *Opinio Aceb. & Didaci Perez reprobatur.*
57 *Testibus examinatis pro actore in causa l.2.C.de resci. magis creditur, quam examinatis à reo.*
58 *Repulsæ testium non admittuntur in via executiua.*
59 *Exceptio læsionis admittitur in via executiua, quando ex parte tostatoris nihil est probatum, vel est læsio enormissima.*
60 *Iudex hodie potest iudicare secundum quod est probatum, licet non sit rectè libellus conceptus.*
61 *Libellus, in quo iustitia petitur, supplet imperitiam aduocati.*
62 *Libellus sustinetur contra tertium possessorem, petendo, quod recognoscat absolute & iudex potest alternatiue sententiam proferre.*
63 *Opinio Feliciani de Solis temperatur, ex l. Regni.*
64 *Clausul. y pido justicia, supplet omnes defectus libelli.*
65 *Tertia opinio in quæstione principali refertur, & damnatur.*
66 *Opinio Greg. in quæstione principali reprobatur.*
67 *l. quod si minor, §. restitutio, declaratur.*
68 *Fructus veniūt rescisso contractu per læsionē minoris.*
69 *Verbum restituere, intelligitur cum fructibus.*
70 *Restitutio reducit causam ad primum statum.*
71 *Possessor cum titulo & bona fide non condemnatur in fructibus.*

QVAESTIO DCCLXIII.

Vtrum rescisso contractu per læsionem vltra dimidiam secundum l.2. C.de rescindenda venditione. fructus cum re vendita sint restituendi, cōmunis contra cōmunē.

Vtilis & practicabilis se offert disputanda quæstio, quæ profectò indiget Cæsarea decisione, tam propter assiduam litigantium controuersiam, quam propter diuersas, & ad inuicem contrarias sententias, quæ quotidie in tribunalibus inferiorum, & superiorum iudicum proferuntur; in qua re tres diuer-
1 sas reperio doctorum opiniones. Prima opinio, quę magis in foro receptior & verior videt, vt rescisso contractu ad instantiam & petitionem venditoris non teneatur emptor fructus bona fide perceptos
2 restituere: pro qua opinione iudicauit Rota decis. 16. in nonis de empt. & vend. vt refert & sequitur Fabianus de Monte in tract. de empt. & vend. q.8. num.24. quam opinionem sequitur Cagnolus in d. l.2. num.40. Butrius, & Imol. in cap. ad nostram. de empt. & vend. vbi Burg. nu.36. Afflict. in c.1. n.83. de feud. dat. & decis. 188. nu.2. & hanc opinionem tanquam receptissimam sequitur Mantua, lib.1. locorum. c.16. in fi. & banc opinionem sæpissime in praxi esse obseruatā tenet Pinel. in d. l.2. in 2.p.c.4. nu.2. quā etiam ex nostratib. sequitur Ant. Gomez. 2. tom. variar. c.2. nu.24. & hanc dicit communem, & in praxi tanquam æquiorem fuisse semper receptā Ant. de Padilla in d. l.2. nu.50. in fi. pro qua etiā dicit apud iudices supremos esse iudicatū: & alios doctores antiquos pro hac opinione refert Matien co. l.1. tit.11. glo.5. nu.6. vbi assignat rationem (licet eam non sequatur) quia emptor, antea quā con-
3 tractus rescindatur, est verus dominus, & vtitur re vendita bona fide, & sic nimirum si faciat fructus suos, vt probat tex. in l. dolus, C. de rescin. vēd. quæ bona fides emptoris est sufficiens ad lucrandos fru-
4 ctus, l. in fundo. ff. de rei vend. glo. in l. emptor. cod. tit. c. ad nostram, de reb. Ecclesię, & pro indubitata, & certissima concl. illud tenet Barbosa in l. de diui sione, nu.19. ff. sol. matr. & hanc nostram principalem opinionem sequitur Cobb. lib.2. variar. cap.3. nu.9. & Aceb. in d. l.1. tit.15. lib.5. recop. nu.29. vbi ex Pinello hanc attestatur communem, vbi limitat
5 in rescissione contractus census, & dicit se vidisse plures executorias sic determinantes a superioribus emanatas, & nostram opinionē confirmat, & dicit magis communem moribusq; receptā Parladorus,
6 lib.2. rerum quotidianarum, c. fi.5. p.5. §.16. num.12. quam etiam ego secutus sum in q.536. nu.19. Pro qua opinione facit, quia rescisso contractu dara læsione vltra dimidiam non rescinditur titulus venditionis, prout ex tunc, & sic inspecto initio vendi-
7 tionis, sed solū respectu litis contestationis fructus sunt cōsiderandi, vt in l. certum, C. de rei vend. quia fructus longe distant ab ipsa re, & diuerso iure cen-
8 sentur, vt probat tex. in l. in ædibus. §. ex rebus. ff. de donatio. & sic cum illa l.2. nihil disponat de fructi-
9 bus, sequitur, quod ad eos tanquam ad rem diuersam non debet extendi. l. fi. ff. de calumn. l. in agris, ff. de acquiren. rerum dom. & confirmatur ista opinio ex c. ad nostram. de reb. ecclesiæ non alien. vbi
10 rescisso contractu, non restituuntur fructus, vbi illud notat glo. verb. sufficiete, & illum tex. elegantet declarat Menchacha, lib.3. controuersiarū vsu frequen. c. fi. nu.7. & Couarr. lib.1. variar. c.3. nume.3. & 8. & Pinellus supra a num.14. cum sequentibus, Morla in emporio iuris 1. par. tit.5. num.31. & quē admo-

ad nodum in d. ca. ad nostram, negat Pontifex fru-
ctus restitutionem, ita & eodem modo Impera-
tor in d.l.2. eos restituendos esse decideret, si em-
ptor fundi ad id de iure esset obligatus, & sic solum
disponitur, quod suppleat emptor iustum precium,
11 vel rem restituat. Vnde emptor satisfacit decisio-
ni, & dispositioni illius legis, alterum eorum fa-
ciendo, retentis sibi fructibus pro cultura, & cura,
cum interim quod contractus rescinditur, fit verus
12 dominus & possessor cum titulo & bona fide, nec
est in mora nisi a die condemnationis, vel litis con
testationis, & sic interim quo lis non mouetur facit
fructus suos, sicut venditor precium rei venditę cũ
13 interesse illius. Et ex Theologis hanc opinionem
tenet Mercado in sua summa in tract. de tratos y cõ
tratos, c.13. & Siluester ver. vsura.2.q.15. & doctis
simus Ioan. Gutierrez lib.2. practicarum. q.133. nu.
1. col.3. in fi. vbi hanc dicit magis communem opi-
14 nionem, & in praxi receptam, & quod si aliquando
contrarium fuit obtentum, crebrius autem s̃nia ne
gatiua obseruata est, cum de hoc testimonia perhi
beantur per plures illustres atque grauissimos au-
ctores, & non solum praxis Hispaniæ hanc receptis
simam sententiam admitit, sed etiam apud Gallos
15 idem obseruatur, vt tradit Cassaneus in consuetu-
dinib. Burgundiæ rub.7.§.12. nu.37. & etiam obser
uatur apud Lusitanos, & fuit iudicatũ in casu simili,
vt tradit Gama decis.94. vbi Flores dicit magis cõ-
munem, & receptam opinionẽ, & sic minime mutã
da sunt ea quæ certam habuerunt interpretationẽ,
l. minime. ff. de legib. l. filius emancipatus. ff. ad leg.
Corn. ibi: *Sic enim inueni senatum censuisse*, §. penul.
inst. de satisdat. l. Labeo 27. ff. de statu lib. ibi: *Morẽ*
agentium sequi debemus. l.3. C. de ædificijs priuatis,
16 ibi: *Probatis ijs quæ in oppidis frequenter in eodem ge-*
nere controuersiarum seruata sunt. l.1. vers. impuberi
ff. ad Syllanian. *Solet hoc in vsu obseruari*, text. etiam
in l. fi. C. de iniurijs, & sic ab hac opinione in iudi-
cando, & consulendo recedendum non est.

Sed his non obstantibus contraria opinio pluri-
bus fundamentis, rationibus, & grauissimorum virorũ suf-
17 fragijs, pro qua etiam aliquando in regali Cancel-
laria Pinciana fuit iudicatum, vt affirmat Matiẽco
in d.l.8. tit.11. gl.5. nu.12. lib.5. recop. qui licet fue
18 rit Regis nostri auditor apud Indos, in Cãcellaria
Argentina, fuit tñ originariũ ciuitatis Pincianæ, vt
19 ipse refert in l.18. gl.1. tit.10. nu.2. & sic scire pote-
rat, quæ suo tẽpore, in dicta regali audientia circa
fructus restitutionẽ practicabantur. Quam opinio-
nẽ ex antiquiorib. tenet Rofred. in d.l.2. quem re-
fert ibi Alber. nu.19. Sali. n.15. Bal. nu.3. Matth. de
Afflic. in d. c. n.150. vbi hanc dicit veriorem & tu
tiorẽ opinionem, & animæ securiorẽ, ac ita consul-
tum vidisse per famosos doctores, quã sequitur Be
rous in c. cũ dilecti, & in c. ad nostrã, n.25. de empt.
& vend. & eam sequitur subtilis Acosta in l. Gallus,
§. & quid si tm̃. 2. p. nu.73. ff. de lib. & posth. Conar.
20 lib.2. variar. resolu. c.3. nu.9. Ant. Gomez. sibi con-
trarius in l.70. Taur. nu.29. Greg. in l.56. tit.5. par.
5. verb. desanparar la cosa, dicens, quod quando l.
rescindit contractũ, reducuntur omnia in pristinũ
statum, ad instar restitutionis minoris, vt in l. quod
si minor, §. restitu. ff. de minor. & istã opin. sequutus
21 fuit in interpretatione illius l.2. in Salamantina
Academia doct. Franciscus Fez de Lieuana Præses
meritissimus in Regali Cancellaria Pinciana, vt at-
testatur Padilla supra nu.50. & sequitur, & confir-
mat viginti fundamentis Menchaca. lib.3. contro-
uersiarum vsu frequentium. c.71. nu.2. cum sequen
tibus, quam dicit veriorem, & in praxi receptiorem
Matienco supra. Pro qua opinione adducitur Dec.
in l. condemnatione. § cum verbum restituas. col.1.
(per illum tex.) de reg. iuris, vbi hanc dicit commu
nem opinionem, quam defendit Ioannes Garsia, de
nobilitate, gl.6. §.1. nu.6. & confirmatur ista opinio
23 per legem cum autem. §. cum redhibetur, l. quod si
nolit. §. fi. ff. de ædilitio edicto, vbi in actione redhi
bitoria, quæ est rescissoria prioris contractus, ve-
niunt fructus, ergo similiter & in nostro casu, quia
licet de fructibus nihil actum sit, fructus tamẽ sunt
24 restituendi, vt sunt verba expressa dicti §. cum ver-
bum restituas. & fulcitur ista opinio, in l. quod si mi
nor 25. §. restitutio, ex l. patri 28. vers. item ex diuer
so. ff. de minoribus, vbi rescisso contractu ex restitu
tionis beneficio veniunt fructus, & est optimus, &
difficilis text. pro hac sententia in l.1. C. si maior fa
25 ctus alienat. ratam habuerit, vbi fere in simili spe-
cie, de qua est præsens disputatio rescisso contra-
ctu ob læsionem in precio contingẽtem, subdit Im
perat. ot in arbitrio emptoris esse supplere preciũ,
vel rem cum fructibus restituere, vt clare insinuant
verba finalia illius legis, ibi: *In arbitrio eius ponere,*
an velit possessionem cum fructibus restituere, ita vt fe
26 *nebris pecunia cum competentibus vsuris restituatur*.
& confirmatur hęc sententia ex tex. in l. videamus,
ff. de vsuris, vbi patrono reuocanti alienata a liber-
to, in fraudem legitimę sibi debitę, restituitur res
cum fructibus, & patronus equiparatur venditori,
cum vterque habeat ius reuocandi contractum, vt
in l.1. §. si quis in fraudem. ff. si quid in fraudem pa
troni. & sic si aliquid petam actione, vel conditio-
ne personali, quod aliquando fuit meum, si obti-
neo rem mihi restitui, sum etiam fructus consecu-
turus a tempore, quo desij possidere. l. in debit. l. in
summa, vers. ei qui. ff. de cõdictione indebiti, l. cum
27 quis. ff. de cond. causa dat. l.2. C. de pact. inter emp.
& vendit. & est regula generalis, quod quotiescun-
que venditio renouatur, ex causa de preterito, quę
28 inerat in initio venditionis, restitutio cum fru-
ctibus est facienda, vt in d.l. cum autem. §. cum re-
dhibetur, & §. quod si nolit. in fin. ff. de ędilitio edi-
cto, l. quod dictum, & l. Imperator. ff. de in diem ad
dictione, & sic cũ venditio reuocetur ex causa, quę
tempore contractus inerat ob lęsionem precij, se-
quitur, quod restitutio debet fieri cum fructibus.
29 Pręterea confirmatur hęc opinio ex text. in l. filio.
§.1. in fi. ff. de inoff. test. vbi rescissã institutione, per
querelam restituuntur bona cum fructibus, ex quo
notant doctores, quod irritato titulo restituitur
30 res cum fructibus, idem probat text. in l. cum quis.
ff. de condict. ob causam. vbi resoluta donatione
causa mortis, auocatur res cum fructibus, text. et iã
in l. videamus. l.38. §. idemque est. ff. de vsuris, ibi:
Idemque est, si mortis causa fundus sit donatus, & con-
ualuerit, qui donauit, atque ita condictio nascatur, in Fa-
biana quoque actione, & Pauliana, per quam, quę in
fraudem creditorum alienata sunt, reuocantur, fructus
restituuntur. vbi illud notat glossa verb. fruct.

Sed

Sed ijs, & alijs non obstantibus contraria opinio & verior, & communior, & receptior est, & pro
32 ea sæpius iudicatur apud omnes, vt supra probatū est, nec obstant iura, & rationes pro contraria parte adductæ, quia rescissiones cōtractuum expresse in dictis iuribus fiunt cum fructibus, quod secus est, in d.l.2. & rescissio cōsideratur, vt ex tūc, quasi ab initio nullus esset titulus, vt probat d.l. eum qui 21.§. fi. ff. de inoff. ibi: *Perinde omnia obseruari oportere, ac*
33 *si hereditas adita non fuisset*, quod secus est in d.l.2. vbi magis ex æquitate, quam ex iuris rigore datur læso electio ad rescissionem contractus, vt in text. ibi: *Humanum est*. Nec minus obstat d.l. cum quis. ff. de condi. ob causam, & l. videamus. in §. idemq;
34 est, quia ibi titulus erat fragilis, & non obligatorius in suo principio, sed pendens à voluntate donātis causa mortis, nos vero loquimur de titulo valido, & perfecto a principio per contractum in terminos, qui licet ex futuro euentu rescindatur ob læsionem postea probatam, non debent fructus restitui, maxime cum agens ad rescissionem venditionis iā acceperit pecunias, & negotiatus sit cum eis, cuius lucrum præsumitur æquale cum ipsis fructibus, arg.
35 tex. in l. curauit. C. de action. empt. & sic fit quædā compensatio fructuum, & vsuræ pecuniæ receptæ, vt in l.1. & 3. C. si vendito pignore agat. l. illud 29. ff. de ædilitio edicto.

Quibus omnibus non obstat tex. capitalis in d.l. 2. c. si quis ignorans rē minoris. in quo tam antiqui quam moderni scriptores fundarunt cōtrariam opinionem, quia casus figura illius legis satis dissimilis, & contraria, & in omnibus diuersa est a nostro tex. quia ibi contractus in initio fuit nullus, non ex vi læsionis enormissimę, quæ ibi contingit, sed quia contractus initus fuit cum minore, res quæ immobilis illius absq; decreto iudicis alienata fuit, & sic duplex erat vitium, alterum læsionis, alterum nullitatis, & cum illa alienatio laboret vitio læsionis, & nullitatis, non potuit confirmari ex ratihabitione, postea subsecuta, nimirum, si restitutio rei debeat fieri cū fructibus, cū ab initio contractus sit nullus, & ob hanc rationē in odium iniqui possessoris attenditur ad originem, & principiū contractus. l. clā
37 possidere. vers. sed origo. ff. de acquir. poss. l. vnica. C. de ponend. lucrat. descr. vbi a primordio tali po
38 sterior formatur euentus, quę ratio etiam suadetur. secundum Pinellum supra ex manifesta fraude curatoris, vendentis bona minoris immobilia sine so
39 lēnitate, & iudicis decreto, cum tam enormi læsione, quod efficit, vt emptor præsumatur fraudis particeps, & malæ fidei possessor. l.1. C. de fide instrum. & iure hastæ fiscalis. lib. 10. vbi glo. & Bar. & Lucas de Pēna. Crauetta consil. 142. nu. 12. vol. 1. Rom. consil. 54. Cephal. consi. 115. nu. 12. Ias. in §. item si quis in fraudem, num. 45. institu. de actio. Rolan. consil. 41. nu. 36. vol. 3. vbi in simili consuluit (nullam faciens mentionem d. l. 2.) quod emens a minore nō seruata iuris solemnitate est condemnandus ad re-
40 stitutionem possessionis cum fructibus perceptis, & qui percipi potuerunt, quia secundum Plateam, in d.l.1. C. de fide instru. & iure hastæ fisc. ille qui emit illicite, & non solemniter a fisco tenetur domino rei de fructibus perceptis, & percipiendis, tanquam mala fide emerit, quæ mala fides præsumitur
41 eo ipso, quod probatur debitas solemnitates nō interuenisse, & licet titulus alias excuset a percipiē dis, vt in d.l. si fundum. de rei vend. tamen illud nō
42 procedit quando titulus acquisitus fuit cōtra prohibitionem legis, vt in d.l.2. quia tunc habetur pro
43 non titulo. l. nonnullam, §. omnib. de petitione hered. Rol. cons. 18. nu. 85. vol. 1. & pro isto intellectu vltra doctores supra est text. de iure Regio, in l. 40. tit. 28. p. 3. ibi: *la segunda manera es, quando la ganan por compra sabiendo que aquellos que venden no ande- recho de enagenar. que estos tales son tenudos de bolber la heredad con los frutos que della lleuaron*, vnde cum titulus sit verus & bona fide causatus in d.l.2. C. de rescindenda, nimirum si rescisso contractu nō veniant fructus, si vero detur læsio enormissima, contrarium iudicandum erit, cum præsumatur dolus. l. summa cum ratione. ff. de pecul. l. oēs. §. Lucius. ff. quæ in fraudem credit. l. si superstit. §. sane. C. de dolo. l. fi. tit. 19. pa. 6. vbi Greg. verb. mas de la mitad. Dec. consl. 180. nu. 6. Corn. consl. 189. lib. 1. ex consi. 214. lib. 3. vbi dicit, quod reddit nullam conuentionem, & sic nimirum si propter dolum, & cōtractus nullitatem fructus debeantur, licet contrarium teneat Gutierrez supra nu. fi. sequendo Pinellum, sed
44 verius existimo, quod data enormissima lęsione, veniant fructus, vt tradit Gama decis. 40. & Flores de Mena in additionibus, addit. 94. & ita potest intelligi prima opinio, & eius fundamenta, & erit pulchra limitatio ad hanc nostram opinionē. Secundo limitabis secundum doctores supra, qn̄ emptor lucratus fuit fructus rei venditæ, & precium non soluit, quia tunc si venditor agat remedio illius legis, quia deceptus fuit in venditione, tenebitur emptor rem cum fructibus restituere, si non suppleat iustū valorem. Tertia limitatio erit, quando ipse emptor rei dicit se esse læsum, & agit remedio illius legis,
45 tunc. n. cum impugnet contractum, tenetur rem cū fructibus restituere, si venditor hoc elegerit. ita Pi-
46 nellus supra 2. p. c. 4. nu. 28. Matienço in d.l. 1. gl. 5. nu. fi. quos sequitur Gutierrez d. q. 134. nu. 3. in fin.
47 sed recipiendo precium poterit petere iustum interesse, ad rationem vnius pro quatuordecim, secundum l. fi. tit. 15. lib. 5. Recop. & fit compensatio fructuum cum licito interesse, vt late explicat, & declarat Gutierrez lib. 2. q. 135. per totam. Quarta limitatio est ad nostram principalem opinionem, vltra doctores supra, quando vēditio facta per sententiam, quæ dicitur: *de trance, y remate*, in via executi-
48 ua rescinditur, quia tunc fructus sunt etiam restituendi simul cum re vendita, & hanc dicit esse cōmunem resolutionem, & in praxi obseruatam Flores de Mena in additionibus ad Gamam decis. 94. vbi dicit, quod licet venditio iudicialis, vel conuētionalis reuocetur, & fructus restituātur, quod emptori est soluendum interesse ad rationem quatuordecim pro vno, quod magis ex æquitate, quam de iuris rigore practicatur in tribunalibus supremis, de quo testificor in causa propria, in q. 633. num. 6. Pro qua sententia est optimus text. in l. & qui sub imagine, in fi. C. de distract. pig. ibi: *oblata pecunia*
49 *cum vsuris*, & ita semper iudicatur apud supremos iudices, & dum hæc scriberem, vidi sic pronunciatum in regali Cancellaria Pinciana, in causa Roderici de Aualos contra Licentiatum Velez de Iaem admi-

administratorem bonorum domini Antonij de Lu
na, in quo casu sentẽtia executionis, & venditio bo
norum fuit reuocata cum fructibus, absq; expensa-
rum condemnatione. Quæ practica procedit etiã,
si labatur quadriẽnium a tempore venditionis, vel
maius tempus, vt resoluit Flores de Mena in addi-
tione 40. col. 3. quod est menti tenendum. Quinta
limitatio erit in contractu cẽsuali, quando fundus
51 venditur pro certo precio, ex quo census constitui
tur super ipsa re vendita, quod fieri potest non ob-
stãte motu proprio Pij V. vt resoluit Gutierrez lib.
2. practica. q. 172. num. 8. tunc si læsio contigerit in
52 tali venditione vltra dimidiam, fructus debent re-
stitui ex eo, quia a principio contractus est nullus,
53 vt ostendit l. 6. tit. 15. lib. 5. recop. ibi, *Y que las ven
tas, y contractos de censos, que de otra suerte a menos
precio se dieren sean en si ningunos, y no se pueda por
virtud dellos pedir ni cobrar en juicio, ni fuera del mas
de la dicha razon, y respeto.* Quam legem sic interpre
54 tatur doctissimus, & subtilis Felicianus de Solis,
de censib. lib. 1. c. 9. num. 12, col. 5. & sic si contra-
ctus fuit nullus in suo initio venditionis, & consti-
tutionis census, nimirum si rescisso contractu ve-
niant fructus, vt supra probatum est.

55 Sed est aduertendum, quod in via executiua ad-
uersus contractum Quatenigium non est admit-
tenda exceptio læsionis vltra dimidiam, quia illa
exceptio requirit altiorem indaginem, & sic ad iu-
dicium ordinarium est reseruanda, interim tamen
quoad lis agitatur, tenetur reus soluere precium in
venditione, siue in census cõstitutione, vt vnico ver
bo tenet Parladorus lib. 2. rerum quotidia. c. fi. 5. p.
56 §. 11. nu. 41. contra Aceb. in l. 1, tit. 21, nu. 160. lib.
5. recop. & Perecium, quorum opinio vera non est,
& ita pluries consului, & iudicaui: & sic nuper fuit
iudicatum in causa Gundisalui de la Monja contra
Didacum de Angulo in regali Cancellaria Pincia-
na, præcipue si ex parte actoris sint factæ probatio-
nes veri valoris rei vẽditæ, quia tunc potius est cre
57 dẽdum testibus examinatis ab actore, quam a reo,
vt resoluit Pinellus in d. l. 2. c. fi. n. 9. & 41. maxime,
quia in dicto iudicio executiuo nõ admittuntur re-
58 pulsæ testium, & esset nimis durum, & iniustum,
quod ex falsis, & suspectis testibus læderetur ius a-
ctoris, & cum non lædatur ius rei in via ordinaria,
maxime data fideiussione legis Toleti, debet iudex
procedere in via executiua, saluis defensionib. rei,
ad viam ordinariam. Si vero opposita, & probata
fuerit prædicta exceptio lesionis secundum tempus
59 celebrati contractus, vt in l. si voluntate. C. de con
trahenda emptione. l. 56. tit. 5. p. 5. & ex parte acto-
ris nihil fuerit probatum, tunc in arbitrio iudicis
erit, visis, & consideratis probationibus, & dictis te
stium admittere prædictam exceptionem, vel ferre
60 sentẽtiam de remate, alternatiue, vt tradit Acebe-
do in l. 1, tit. 21. a nu. 158. & 160. Sed licet libellus
alternatiue nõ concipiatur propter imperitiam, vel
obliuionẽ aduocati, sufficit, vt petat quod admini-
stret iustitia, vt iudex debeat iudicare secundũ pro
bata, & secundũ quod petendũ erat, l. 1. C. vt quæ desunt
aduo. par. iud. sup. ibi: *Id supplere, & proferre quod sen
tiat legibus, & iuri publico conuenire*. quod declarat
Ias. in l. lecta. nu. 18. ff. si cert. petat. & in §. si minus.
instit. de actio. maxime hodie ex l. fi. tit. 17. lib. 4. re
61 copi. vbi iudex debet iudicare secũdum veritatem,
per quam in casu simili idem tenet Acebedo in l. 1.
tit. 21. num. 24. in fi. lib. 5. recop. per quam venit tẽ-
62 peranda opinio Feliciani de Solis, de censib. lib. 4.
c. 6. nu. 2. vbi dicit, quod quidam fuit absolutus ab
instantia iudicij ex eo, quia non recte aduocatus
concepit libellum, in quadam census recognitione,
63 vbi precise petebatur, quod reus compelleretur ad
recognitionem census tanquam possessor rei cen-
sualis, cum solum teneatur alternatiue recogno-
scere, vel rem dimittere, quia licet libellus sit ine-
64 ptus, iudex tamen poterit iudicare secũdum iuris
dispositionẽ, & secũdum quod erat petendum: nam
illud operatur clausula, *peto iustitiam*, vt tradit Gra
tus consl. 37. vol. 1. Guido Pap. q. 263. & plura vtilia,
& in praxi cõtingentia tradit Ant. Gabr. tit. de clau
sulis. lib. 6. concl. 4. fol. mihi. 404. nu. 1. Quæ omnia
sunt menti tenenda tanquam vtilia, & practicabi-
65 lia, & sæpe in foro versantur. Nec tertia opinio in
q. princip. tradita, & secuta per Greg. in d. l. 56. tit.
5. p. 5. in gl. *desamparar*, est tenenda, dicens, quod cũ
illa lex 2. velit contractum istum ad æqualitatem
66 reducere, quod pro ea parte precij, in qua vẽditor
fuit deceptus, teneatur fructus restituere. Quæ opi-
nio licet æquissima videatur prima fronte, tam in
foro cõscientiæ, quam in contentioso, magis est iu-
ri consona nostra principalis opinio, ex fundamen-
tis supra relatis, & hanc posteriorem reprobat post
Pinellum supra nu. 2. Gutierrez d. q. 134. nu. 3. in fi.
67 vbi dicit esse magis communem opinionem quod
nullos fructus tenetur emptor cõuentus restituere.

Nec obstat vltimum argumentum adductum contra no-
stram opinionem de lege, quod si minor. 25. §. resti
tutio. l. patri. §. si pecuniam. l. minor. 40. §. 1. de mi-
norib. l. si prædium. C. de prædio minoris. vbi rescis
68 so contractu, remedio, & beneficio restitutionis ve
niũt fructus, quia illud operatur verbum restituas,
69 quod de sui natura restitutio debet fieri cum fructi
bus, vt in l. restituere. 35. ff. de verb. signific. l. 1. C. si
maior factus. c. 2. de in integrum restit. l. 1. tit. 19.
p. 6. vbi restitutio reducit rem in ad primum statũ,
70 & sic nimirum si veniant fructus. l. videamus. §. in
Fauiana, ff. de vsuris. l. in cõdemnatione. 134. §. 1. ff.
de reg. iur. l. præterea. 20. de rescind. l. precia. 61. &
l. fi. ff. de verb. & est communis opinio secundum
Acostam in l. Gallus. §. & quid si tantum. nu. 66. de
lib. & posth. Couarr. lib. 1. variar. c. 3. nu. 1. Padilla
71 in d. l. 2. nu. 30. Menchacha lib. 3. vsu frequen. c. 65.
& 66. & alios refert, & sequitur Morla in emporio
iuris, tit. 5. de in integrum restit. 1. p. nu. 31. quæ rõ
cessat in nostra specie, cum conuentus sit bonæ fi-
dei possessor, & lex non disponit per verbum, resti-
tuere, vt tradit Boetius decisi. 98. nu. 2. in 1. par. &
contractus non rescinditur, prout tunc, sed prout
nunc a die litis contestationis, vt in d. l. certum, C.
de rei vend. l. 40. tit. 28. par. 3.

SVMMARIVM.

1 *Possessio est pedum positio.*
2 *Possessio non transfertur nisi actualiter apprehendatur.*
3 *Dominiũ acquiritur sine actu corporeo, secus possessio.*
4 *Lex, vel statutum non potest transmittere possessionem sine aliquo actu corporeo.*

5 *Docto-*

5 *Doctores pro opinione negatiua referuntur.*
6 *l.quod meo.§.si venditorem.ff.de acquiren.possessione.declaratur.*
7 *Contraria opinio defenditur.*
8 *Acquisitio possessionis per visum oculorum, non est actus fictus, sed verus.*
9 *Possessio acquiritur per clauium traditionem, & per cõstitutum.*
10 *Visus est de nobilioribus sensibus corporis.*
11 *l.pecuniam.de solutionibus, declaratur.*
12 *l.6.tit.30.p.3.declaratur.*
13 *l.17.Tauri.declaratur.*
14 *Possessio est irreuocabilis per actum verum, vel fictum traditionis possessionis.*
15 *Veritas quod operatur in casu vero, operatur fictio in casu ficto.*
16 *Possessio dicitur vera per aspectum oculorum, licet modus sit fictus.*
17 *Possessio non potest acquiri deficiente aliquo actu vero, vel ficto.*
18 *Rex sine actu vero, vel ficto non potest transferre possessionem.*
10 *Possessionis acquisitio est de iure gentium.*
20 *Rex sine causa contra ius gentium non dispensat.*
21 *l.45.Tauri.declaratur, remissiue.*

QVÆSTIO DCCLXIII.

Vtrum vera possessio acquiratur per visum oculorum, communis contra communem, & quid iure regio.

POssessionem esse pedis positionem probat tex.in l.1.ff.de acquir. possess.l.1.tit.30.p.
1 3.& sic ex ea lege clare colligitur per actus veros positionis pedis, & non per actũ fictum, veluti per oculorum aspectum possessionẽ acquiri, vt insinuant verba legis, cum heredes.23. ff.de acq.possess.ibi: *Cum heredes instituti sumus, adita hereditate omnia quidem iura ad nos transeunt, possessio autem nisi naturaliter comprehensa sit, ad nos non*
2 *pertinet.* text.etiam in l.qui vniuersitas, §.quod per colonum.l.Pomponius, §.quęsitum, ff.eod.tit.& sic licet in pluribus casibus dominium acquiratur sine aliquo actu corporeo, tamen possessio nunquam ac
3 quiritur, vt in l.fi. C.de sacrosa.eccles.vbi in ecclesiam transfertur dominium ex solo contractu contra regulam legis traditionibus, C.de pact.& similiter in legatarium transit dominiũ rei legatæ, vt in l. a Titio.ff.de furtis, l.si tibi homo, §.cum seruus, ff. de leg.1.possessio autem nunquam acquiritur, vt in
4 l.fi.C.de edict.diui Adria. Ex qua ratione dicebat Bald.in l.1.in princ.C.comm.de lega.quod l.vel statutum non potest transferre possessionem sine actu corporeo, nisi saltem interueniat ficta traditio, vt in l.quod meo, ff.de acquirend.poss.l.1.l.quisquis, C.de donat.& tradit Matth. de Afflict. decis.299.
5 per totam, & in terminis hanc opinionẽ, quod per aspectum oculorum non transferatur possessio, tenet Bar.in d.l.1.ff.de acquir.poss.in fi.quem sequitur Alex.ibi.col.pen.vbi Ias.nu.96.hanc dicit communem opinionem, quam sequuntur Roman.& Pau.in l.non est mirum, ff.de pig.act.Ang.in l.cum vnus, §.fi.ff.de bo.auth.iud. poss.idem Ang.& Imo. in l.3.§.fi.ff.de acq poss. Anto. in c.cum venissent de restit.spol.Alex. consi.83. vol.2.Ripa in tracta. de peste, in priuileg.cõtrac. priuil.19.nu.185.vbi hanc dicit communem opinionem, quam sequitur Fano de pigno.3.par.memb.2.in princ.& Specula. in tract.de primo, & secundo decreto.§.iam de effectu, in princ. Pro qua opinione videtur tex.expres-
6 sus in l.quod meo, §.si venditorem.versi.aut si vicinum. ibi: *Aut si vicinum mihi fundum venditor ex turre demonstret, vacuamque possessionem se tradere dicat, non minus possidere cœpi, quam si pedes finibus intulissem.* Vbi nõ sufficit aspectus oculorum, nisi possessio sit vacua, & venditor desinat possidere, ergo ijs deficientibus possessio non acquiritur per aspectum oculorum.

7 Sed ijs & alijs non obstantibus, contraria opinio verior est, & tenenda in iudicando, & consulendo, tam de iure communi, quam regio. Quam opinionem tenet Aret. in d.l.1.§. si iusserim, ff.de acquir. possess.vbi Socinus, & Vuidencius in vltimo notab. idem Aret.in d.l.quod meo.§.si venditorem.in fin. quod fuit de mente Bar.in d.l.1.num.18.Abb.in c. 2.de consuet. idem in c.cum aliquibus. num.10.ff. de re iudic.vbi hanc dicit communem opinionem, quam sequitur Anto.Gome. in l.45.Tauri.nu.45. & Menchaca lib.3.de succes. creat.§.21.229.vbi
8 etiam dicit communem alijs citatis, vbi dicit quod acquisitio possessionis per visum oculorum nõ est modus fictus, sed verus, quia sensus corporei sunt quinque, visus, odoratus, auditus, gustus, & tactus, & sic vera dicitur (secundum eum) possessio non solum per tactum pedum, sed manuum. argu.text. in l.testium.C.de testibus.l.quod meo, §.si venditorem, l.quarundam, ff.de acquir.possess.l.clauibus,
9 ff.de contrah.emptio. vbi per solam clauium traditionem transfertur possessio, & sic per sensum tactus, l.damni infecti, §.non solum, ff.de dam.infect. l.cum vnus, l.fi.C.de bonis auctorit.iudicis possid. cap.contingit.de dolo, & contumacia. quod intelligo quando præcessit titulus habilis, vt in d.l.1.§. si iusserim. & ita est intelligendus text.in d.§.si venditorem. in versic.aut si vicinum. qui est planus, & expressus pro ista opinione, licet pro contraria fuerit ponderatus, & ratio huius opinionis est, quia cum talis visus, & aspectus oculorum sit de nobilio
10 ribus sensibus corporis, hominis, non est mirum si habeatur pro ipsius rei apprehensione. pro qua sententia pondero verba text. in l.pecuniam. ff.de solut.ibi: *Et quodammodo manu longa tradita æstimanda est.* ex quo tex.venit damnanda opinio Menchacæ supra in quantum dixit, quod est vera posses-
11 sio, quia realiter, & vera, sed similitudinaria, vt in tex.ibi: *Quodammodo manu longa.* quia licet visus sit sensus naturalis, & principalior ceteris, non est aptus, nec conueniens ad apprehendendam possessionem, & sic non dicitur vera possessio, sed ficta, vt tenent Aret.& Bart.supra, quos & alios sequitur Gomezius supra. vbi ampliat nostram principalem conclusionem, etiam si res sit valde longe, & distet per decem milliaria, dum tamen determinate possit videri, vt docet glossa in d.l.1. ff.de acquirend. possessio.quam ibi sequuntur communiter Docto-
12 res, quam opinionem de iure nostro regio comprobat l.6. tit.30. par.3. ibi: *Empero si vn hombre vendiesse*

diesse a otro alguna cosa, o se la diesse, o se la enagenasse
en alguna otra manera estando la cosa del ante dixese
el que la enagenaua al otro que lo apoderaua en ella
viendolo ambos a dos, mager este tal no la entre ni ten-
ga corporalmente, abondale tal apoderamiento de vista
para ganar la tenencia de ella.
13 Ex quibus datur notabilis intellectus ad l. 17.
Tauri. vbi inter modos traditos per illam legem,
per quos donatio efficitur, irreuocabilis est tradi-
tio possessionis ipsius rei donatæ. ibi: *Saluo si hecha*
la dicha mejoria por contrato, entre viuos huuiere entre-
gado la posesion de la cosa. Ex quibus verbis solet du-
bitari (& iam semel de hoc dubio fui consultus) an
sufficiat traditio possessionis per aspectum oculo-
rum (vt in terminis nostræ quæstionis) vel sit præ-
cise necessaria actualis rei donatæ immixtio ad
hoc, vt talis donatio efficiatur irreuocabilis. Quam
quęstionem mouet Ant. Gomezius in d. l. 17. Tauri.
num. 15. vbi resoluit donationem effici irreuocabi-
14 lem, quando possessio traditur per actum fictum
cōstituti, vel per reseruationem vsusfructus rei do-
natæ, vel per visum, vel aspectum oculorum, quia
in vtroque casu causatur iuridica possessio, vt in l.
1. §. si iusserit. ff. de acquir. posses. d. l. quod meo. §. si
venditor. l. quisquis. C. de donatio. l. clausibus, ff. de
contrahen. emptione. quod clare insinuant verba
d. l. 17. ibi: *O le huuiere entregado ante escriuano la e-*
scrittura dello. Ecce vbi donatio efficitur irreuoca-
bilis per traditionem scripturæ donationis, qui est
actus fictus possessionis: ergo similiter per aspectū
oculorum, maxime quia illi casus fictæ possessionis
æquiparantur, & habent eundem effectum, sicut a-
15 ctus verus traditionis rei, & sic quod operatur ve-
ritas in casu vero, operatur fictio in casu ficto. l. fi-
lium quem pater. ff. de lib. & postha. & licet sic non
declaret. idem tenet Cifuentes, in d. l. 17. Tauri in
fin. vbi Palacius Rubeus nu. 5. Castillo verb. la po-
sesion. Gomez Arias num. 14. Tellus nu. 17. vbi nu.
45. vbi dicit, quod talis possessio dicitur vera, & ha
16 bet omnes effectus verę possessionis, licet modus
acquirendi sit fictus ex eo, quod non interuenit a-
17 ctus naturalis apprehensionis, deficiente vero ali-
quo actu, impossibile est, quod possessio acquira-
tur, vt in l. 3. §. Neracius, ff. de acquiren. possessione.
ibi: *Neracius, & Proculus solo animo non posse nos ac*
quirere possessionem aiunt. Et sic sunt intelligēda tra
18 dita per Matthæum de Afflict. dicta decisio. 299.
num 9. vbi dicit, quod Rex etiam si vellet non pos-
19 set transferre possessionem sine actu ficto, vel ve-
ro, quia acquisitio possessionis est de iure gentium,
quo iure introductum est, vt per actum naturalem
possessio acquiratur, vt in d. l. prima, & 3. & Rex si-
20 ne causa contra ius gentium non dispensat. vt in l.
1. ff. de constit. princ. & sic l. 17. Tauri. requirit ali-
quem actum, saltem fictum, vt declarat Molina de
Hispan. primogen. lib. 4. c. 2. ex nu. 3. & Velasquez
in l. 44. Tauri. glossa 43. num. 16. Sed illud licet ve-
rum sit, & procedat de iure communi, contrarium
est decisum de iure regio ex l. 45. Tauri, quæ est l.
8. tit. 7. lib. 5. ordinamenti, vbi sine aliquo actu ap-
prehensionis transfertur possessio ciuilis, & natu-
ralis in successorem maioratus, quam legem vltra
ordinarios ibi declarat Gregor. in l. 7. tit. 4. par. 5.
verbo possessio. Couarru. lib. 3. variar. cap. 5. a nu-
me. 6. Gratia. reg. 63. & 222. num. 6. & 413. Segura
in l. quemadmodum, ff. de acquir. possei. num. 101.
Menchacha lib. 2. controuers. cap. 57. num. 20. Gu-
tierrez lib. 2. pract. quæst. 78.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio facta a milite, valet iure directo, vt papil-*
laris omni tempore, & post pupillarem, vt directa
militaris.
2 *Hæres qui semel est, non potest desinere esse heres.*
3 *l. verbis ciuilibus, ff. de vulg. declaratur.*
4 *l. in pupillaris. ff. de vulg. declaratur.*
5 *§. extraneo. de pupillari, declaratur.*
6 *l. si seruus legatus, § si seruus alienus. ff. de leg. 1. decla-*
ratur.
7 *Actus agentium non debet operari vltra agentis inten*
tionem.
8 *Doctores pro prima opinione referuntur.*
9 *Cap. si pater. de test. lib. 6. declaratur.*
10 *Contraria opinio proponitur, & defenditur.*
11 *Actus debet iudicari, vt magis valeat quam pe-*
reat.
12 *Substitutio, quæ non potest valere iure directo, conuer-*
titur in fideicommissum.
13 *l. Scæuola. ff. ad Trebell. declaratur.*
14 *Actus licet peccet in materia, conseruatur eo modo quo*
melius valere potest.
15 *l. si quis priore, ff. ad Trebel. declaratur.*
16 *Testamentum secundum tollit primum.*
17 *l. si mater, C. de inoffic. declaratur.*
18 *Doctores pro secunda opinione referantur.*
19 *l. 12. titulo 5. par. 6. declaratur.*
20 *l. Partit. limitatur duobus modis.*

QVAESTIO DCCLXV.

Vtrum substitutio compendiosa facta a pagano valeat post pubertatem iure fideicommissi, communis contra communem, & quid iure regio.

Substitutio facta a milite omni tempore; pe-
culiari fauore valet iure directo, quia intra
1 pupillarem ætatem valet iure directo, vt pu
pillaris, & substitutus ad omnia bona tam
patris quam filij admittitur; post vero pupilla-
rem ætatem valet vt directa militaris, textus est in
l. Centurio. de vulgari. vbi communiter doctores,
l. duodecima, titulo quinto, parte sexta. Si vero di-
cta substitutio fiat a pagano, vel priuato, tunc valo
bit intra pupillarem ætatem, vt directa pupillaris,
postea vero, nec vt pupillaris directa, nec vt obli-
qua fideicommissaria, quia nemo, excepto milite,
potest alium directo substituere, nec facere, quod
2 ille, qui semel fuit heres, desinat esse heres, & alter
eius loco subrogetur. ita probat text. in l. ei qui, in
fine, ff. de heredib. instit. l. et si fine. §. sed quod pu-
pil. ff. de minoribus, §. restituta. institu. de fidei-
3 comm. hered. & pro hac opinione, quod non va-
leat talis substitutio iure fideicommissi, facit text.

in l.verbis ciuilibus,ff.de vulg.ibi : *Verbis ciuilibus*
substitutionem post quatuordecim annos ætatis fru-
4 *stra fieri conuenit*, tex.etiam in l.in pupillari. ff.eod.
tit. ibi ; *In pupillari substitutione licet longius tempus*
comprehensum sit, tamen finietur substitutio puberta-
5 *te*,tex.in §.extraneo,instit.de pupil.ibi:*Extraneo ve*
ro, vel filio puberi heredi instituto, & ita substituere
nemo potest, vt si hæres extiterit, & intra aliquod tem-
pus decesserit,alius ei sit heres.Præterea pro hac opi-
nione facit tex.in l.si seruus legatus,§.si seruus alie
6 nus,ff.de leg.1. vbi licet libertas possit relinqui ser
uo alieno per fideicōmissum, si vero directo relin-
quatur, ipso iure non valet dispositio,nec liberta-
tis fauore conuertitur in fideicōmissariam,quod e-
uidenter probat tex. in l.illud.§. tractari, ff.de iure
codicil.l.non codicillū.C.de test.vbi institutio di-
recta facta in testamēto inualido, non obliquatur,
7 vt valeat iure fideicommissi , si voluntas testatoris
fuit condere testamentū, quia actus agentium non
potest operari vltra agentis intentionē.l.non om-
nis,ff.si cert.pet,l.cancellauerat.ff.de his,quæ in te
stamento delentur. & sic cū testator voluerit tantū
directo substituere, sequitur quod si illius volūtas
directo conseruari non potuit , quod non poterit
8 valere per fideicommissum,quam opinionem vltra
glossas in d.l.Cēturio,& in l.verb. ciuilib.vbi Doc.
communiter tenent,Soc.iun. cons.338.nu.6.lib.2,
Paris.cons.92.nu.2.lib.2. Rib. in l. Gallus.§.quidā
recte.nu.20.ff.de lib.& posthu.Acosta in c.si pater.
verb.interdum,de test.in 3.p.a nu.50.& hanc dicit
cōiter approbatam Couar. in c.Rain.§.9.nu.15.de
test.& hanc dicit magis communem opinionē Ias.
nu.19.Alex.& Ripa in d.l.Centurio, Doct.in d.ca.
Raynutius. & sequitur Azon. in summa. C.de im-
pub.& in §.qua ratione,de pup.&pro ista opinione
9 adducitur tex.,de iure canonico, in d,c.si pater.de
test, vbi cōpēdiosa substitutio verbis directis facta
ob causam , traditur interdum ad fideicommissa-
riam,innuens, quod regulariter, & indistincte non
possit esse fideicommissaria, & istam opinionē alijs
citatis refert , & sequitur Gregor.in d.l.12.tit.5.p,
6.verb.no heredar ninguna cosa,
10 Sed ijs non obstantibus contraria opinio vide-
tur de iure magis verior,& tenenda,immo quod ta
lis substitutio valeat post pubertatem tanquam fi-
deicommissaria, quia censetur esse mens,& intētio
11 testatoris,vt actus potius valeat, quā pereat.l.quo
ries,ff.de reb.dub.l.3, ff.de test, l.cū proponeretur,
ff.de legat.2.l.3,C.de liber. præt. & sic substitutio,
12 quæ non potuit valere iure directo secundum iu-
ris solemnitatem , vel quia facta fuit in codicillis,
vel puberi emancipato , vel extraneo, tunc ad con-
seruandam voluntatem testatoris conuertitur in
13 fideicōmissum,vt docet tex.in l.Scæuola,ff.ad Tre
bel.quia licet actus peccet in materia,vel in perso-
na , quia est inhabilis ad actum gerendum , semper
14 valet eo modo,quo valere potest. l.si vnus. §.acce-
prilatio , ff.de pact. & pro hac opinione adducitur
tex.in l.ex facto.ff.ad Treb.l.qui filium. ff.eod.ti.l,
filiusfamilias,§.vt quis heredem.ff.de leg.1.vbi ca-
uetur,quod si testator instituat Titium heredem &
grauet eum , vt directo instituat alium heredē post
mortem, tunc licet ista substitutio directo non va-
leat eo modo quo a testatore concepta est , tamen
conuertitur in fideicommissum, vt teneatur graua-
15 tus bona restituere,& confirmatur ista opinio ex l.
si quis priore , ff.ad Treb.& in §. sed et si quis prio-
re,inst,quib.mod.test.infir.vbi licet secūdum testa-
16 mentum tollat primum,etiam si in eo primum ap-
probetur ; tamen illa approbatio , & confirmatio,
quæ directo non potest valere,operatur,vt conuer
tatur in fideicommissum , ita vt heres institutus in
testamento secundo teneatur hereditatem restitue
17 re heredi instituto in primo testamento.Vltimo cō
firmatur hæc sententia ex l,si mater. C.de inoff.te-
sta. vbi lex fingit ex tacita mente defuncti tacitam
directam institutionē,ergo similiter in nostra quę-
stione a paritate rationis debet inducere tacitam
18 institutionem fideicommissariam, quam opinionē
tenet Io. Andr.in d. c.si pater.vbi Card.& Ant.Bal,
in l.tribus.C.de inoff.Salic.in d,l,precib. vbi Alex,
alios referr.vbi Dec.nu.17.& hanc dicit esse magis
æquam opinionem Grego.supra, vbi alios refert.&
hanc dicunt esse communem opinionem Domini-
cus, & Perus.in d.c.si pater. Crotus in d.l.precibus.
nu.57.Lanfrancus in d.l,Centurio,num.42.& hanc
dicit verissimam,& tenendam in puncto iuris Ant.
19 Gomez 1.tom.variar.c.7,nu.4, col.4.in fi.Sed pri-
ma opinio verior est , & tenenda de iure regio tam
in iudicando,quam in cōsulendo,& pro ea est text.
expressus,in d.l.12.tit.6.par.6. ibi : *Mas si muriere*
despues de esta hedad entonces el substituto non here-
dera ninguna cosa de los bienes de aquel en cuyo lugar
20 *fue substituto* . Ex quibus verbis constat, quod talis
substitutio expirat,& non valet , vt fideicommissa-
ria.Quam legem limitat Gregorius ibi duobus mo
dis, & eam declarat Acosta in d.c si pater.3.parte.
verb.interdum.num.52.& illæ limitationes Grego
rij ad d.l.Partitæ sunt verissimæ , & tenendæ cum
casus contingat,

SVMMARIVM.

1 *Legitima filij non potest grauari etiam per militem.*
2 *Doctores pro prima opinione referuntur.*
3 *Legitima filij hodie non potest tolli ex directa militari.*
4 *Contraria opinio adducitur, & confirmatur.*
5 *Correctio in odiosis non extenditur.*
6 *In materia correctoria stricte debet procedi.*
7 *l.12.tit.5.p.6.declaratur.*
8 *Legitima parentum erat tertia pars de iure communi,*
& Partitarum.
9 *l.6.Tauri declaratur.*
10 *l.1.tit.8.lib.5.recop.declaratur.*

QVÆSTIO DCCLXVI.

Vtrum miles possit grauare filium de resti-
tuenda hereditate simul cum sua legiti-
ma , communis contra communem, &
quid iure regio.

CErtissima iuris cōclusio est,quod miles nō
possit in legitima filium grauare per mi-
1 litarem substitutionem,vt nouissime pro
bat textus in authent. vt cum de appel-
lat. cognoscitur. §.fine igitur, versic.sancimus.col.
8.per

8.per quem text.de iure nouissimo contra digesto-
2 rum iura, & codicis hanc opinionem sequitur Cu-
ma.in l.Centurio.num.7.C.de impub. vbi Alex.nu.
51.Ias.nu.18.Ripa num.4. quam opinionem sequi
tur Paulus de Cast.in l.precibus.C. de impub.num.
59.Alex.nu.18.Ias.nu.17. Cagnol.nu.66. vbi hanc
dicit communem opinionem,quam sequitur Guil-
ler.Benedictus in c.Raynutius.verb.si absque libe-
ris.el 2.num.20.de compendiosa substitut. & Co-
3 uarr.in d.cap.Raynutius.§.9.nu.10.& in c.nos qui
dem.nu.7.de rest.quam opinionem dicit magis cõ-
munem Gregorius in l.12.tit.5.p.6.verb. la tercera
parte,vbi dicit,quod hodie non possit filio militis
legitima tolli ex directa militari.

4 Sed contrariam opinionem,immo quod directa
substitutio militaris filio facta comprehendat eius
dem filij legitimam in præiudicium matris, aut a-
liorum successorum etiam de iure nouissimo authẽ
ticorum,tenet Bart.num.8.Imola num.4. Aret.nu.
4.Socin.num.10.in d.l.Centurio.Imola in d.c.Ray
nutius.num.177.Fulgos.in d.l.precibus.nu.21. De-
ci.num.25.vbi Alex.hanc dixit communem opinio
nem.nu.18.& Ripa nu.43. & dicit etiam commu-
nem Galiaula.nu.73.& 93.in d.l.Centurio, & Ioa.
5 Cacial.in d.l.precibus. num.14. & in hac opinione
videtur insistere Greg.vbi supra ex ea ratione, qui
licet facta sit correctio in actu odioso,vt non possit
filius exheredari sine causa,nõ inde sequitur, quod
6 etiam facta sit correctio quãdo filius est institutus,
& grauatus per substitutionem directam, vnde cũ
materia sit correctoria,stricte debet procedi,vt do
cet Decius supra nu.25.maxime cum hæc sit natura
ipsius directæ substitutionis,quę est, vt filius priue-
tur sua legitima. Sed prima opinio verior est,& te-
nenda in iudicando,& consulendo,matre existente
in medio,in cuius præiudicium non potest proce-
dere dicta substitutio,& istam opinionem sequitur
Acosta in d.c.si pater, verb.habens,num.15.vbi di-
cit veriorem, & æquiorem, & pro ea facit dicta l.
7 12.tit.5.ibi:*Compendiosa substitucion, de que suso fa-
blamos,se face desta guisa como si dixesse el testador fa-
go mi heredero a fulano mi hijo,e quãdo quier quel mue
ra sea suo heredero tal home,en tal caso como este deci-
mos que si es cauallero a quel que la face por tales pala-
bras, y el hijo a quien dan el substituto su madre si mu-
riere el mozo antes de catorce años, e la fija antes de do
ce, entonces el substituto heredara todos los bienes del,
e la madre no haura ninguna cosa ende, e si el mozo, o la
moza muere despues de la edad sobredicha, entõces hau
ra la madre la tercera parte de la heredad de todos los
bienes, que el mozo heredo de su padre, e de todo lo que
el gano de otra parte onde quier que lo ganasse*. Quam
legem late declarat Couar.in d.ca. Raynutius.§.9.
8 num.7.vbi allegat Greg.Sed est aduertẽdum, quod
licet illa tertia pars esset legitima parentum de iure
communi,&Partitarum,vt in auth.nouissima,C.de
9 inoff.testam.& ex l.17.tit.1.p.6.tamen hodie ex iu-
re nouiori legis 6.Tauri.omnia boni filij est legiti-
ma patris,vel matris excepto tertio,& sic hodie est
intelligenda, & practicanda illa l.partitæ secundũ
dispositionem legis 6.Tauri, quæ est l.1.titu.8.lib.
10 recop. de quorum iurium interpretatione vltra
Glossatores ibi agit Acosta in d.c.si pater,verb.si v-
trumque,nu.8.Burgos de Paz cons.34.nu.11.& Go
zad.qui fecit mentionem d.l.6. cons.49. Palacius
Rub.in rub.cap.per vestras.§.50.num.17.Mexia ad
pragmaticam regiam,concl.5 nu.84. Rojas de suc
cessionibus,c.12.nu.6.Gutierrez lib.2.pract.quęst.
8.Abend.resp.5.Mieres de maioratu. 1.p.q.58.nu.
62.& in 4.p.q.29.num.14.idem Gutierrez lib.2.q.
97.& 99.vbi late prædicti doct.illa iura declarant.

S V M M A R I V M.

1 *Hereditas monacho relicta acquiritur monasterio.*
2 *Hereditatem monacho delatam prælatus potest repu-
diare.*
3 *Prælatus non potest repudiare hereditatem monacho no
uitio delatam.*
4 *C.16.sess.25.Concilij declaratur remissiue.*

QVÆSTIO DCCLXVII.

Vtrum monasterium possit repudiare here-
ditatem monacho delatam, communis cõ
tra communem.

RESolutimus in q.341.quod hereditas reli-
cta monacho acquiritur monasterio,
1 nunc dubitatur in quæstione præsenti,an
monasterium possit repudiare dictam he
reditatem,& videtur,quod non, quia est species a-
lienationis bonorum, vt in Clemen.exiuit. de ver-
borum significatione, quam opinionem dicit com-
munem legistarum Ias.in l.legatũ.n.13.ff. de leg.1.
2 Sed contrariam opinionem dicit etiam commu
nem Ias.sup.quam sequitur Alex.ibi nu.2. qui etiã
dicit communem, quia quemadmodum prælatus
monasterij potest adire,similiterque poterit repu-
diare,tex.in l.15.potest,ff.de acq.hered. l.qui in a-
liena.§.interdum,ff.eod. quam opinionẽ sequitur,
& dicit veriorem Spino in speculo testa.glos.12.in
3 prin.nu.20.quæ opinio verior est,& tenenda. & ita
practicatur: intra annum vero probationis, si here-
ditas monacho deferatur,non poterit prælatus mo
nasterij,nec ipse monachus eam repudiare, nisi ser-
uata forma Concilij Trid.c.16.sess.25.quem text.
4 declarant Mandosius cons.22.Menoc.lib.2.cent.5.
casu 436.nu.7.Humada in l.7.tit.7.part.1.glo.33.
Gutierrez.c.26.canon.in & practicis.ca.32.nu.66.
& cons.5.nu.24.& Flaminius lib.3.de resignat.q.
13.nu.4.& lib.6.quæst.2.num.116.& fray Manuel
Rodriguez de reg.2.p.q.16.& 48.& q.12.art.2.

S V M M A R I V M.

1 *Ea quæ postea geruntur prioribus derogant.*
2 *Leges posteriores ad priores trahuntur.*
3 *Posterior ratio dispositionis attenditur.*
4 *Vltima consuetudo aspicitur.*
5 *Vltima opinio attenditur duobus relatis.*
6 *Sententia posterior derogat priori.*
7 *Vltima verba sententiæ continentia absolutionem præ-
ualent primis referentibus condemnationem.*
8 *Vltimus status rei attenditur.*
9 *Capellania semel collatiua debet iudicari collatiua inspe
cto vltimo statu.*

10 *Casus de facto in prouisione duarum capellaniarum refertur.*
11 *Beneficium ecclesiasticum, seu capellaniam non potest obtinere qui non habet quatuordecim annos.*
12 *Capellania dicitur beneficium ecclesiasticum.*
13 *Lex si mater, C. ne de statu defunctorum, ponderatur.*
14 *Actus factus contra alium actum iuratum validus est.*
15 *Doctores pro prima opinione referuntur.*
16 *l. 25. tit. 1. p. 6. ponderatur.*
17 *Contraria opinio refertur.*
18 *Canonici qui iurant non recipere aliquem in canonicu, possunt eum recipere non obstante iuramento.*
19 *Iurans non facere diuisionem potest diuidere.*
20 *Episcopus qui iurauit non reuocare vicarium potest illum reuocare.*
21 *Vicarius semel nominatus non potest remoueri ab eius officio.*
22 *Locum tenens semel electus a præside ciuitatis non potest remoueri durante officio.*
23 *Casus de facto refertur, & exclamatio actoris traditur.*
24 *Officia non deberent esse amouibilia ad nutũ prætoris.*
25 Alcades mayores auia de ser nombrados por el cõsejo real, y no por los corregidores.

QVÆSTIO DCCLXVIII.

Vtrum testator possit reuocare testamentũ, quod iurauit non reuocare, communis contra communem, & quid iure regio.

IN quæstione 168. (licet obiter, & per transennam) late huius quæstionis materiam explicauimus, & sic ne in hoc loco iterum ibi tradita repetamus, aliqua, quæ nec dicta, nec tũc temporis cogitata fuerunt, referam, pro ornatu, & clariori dilucidatione præsentis dubitationis, &
1 pro parte affirmatiua facit vulgata iuris regula, qua cauetur, quod ea quæ posteriora sunt priorib. derogant. l. pacta nouissima. C. de pact. l. si mihi, & tibi. §. in legatis, ff. de leg. 1. §. posteriore, inst. quib. modis test. infir. l. 1. §. fin. quibus modis test. infir. l. cum plures, §. locator horrei. ff. locati, l. clari. C. de
2 fideicom. l. si quis in princip. testamenti, ff. de leg. 3. & sic leges posteriores ad priores trahuntur. l. sed & posteriores, ff. de legib. gl. in c. 1. de const. l. de minore. §. tormenta. ff. de quæst. & posterior ratio di-
3 spositionis attenditur, & non prima, & vltima possessio præiudicat precedenti. l. si mater. vbi Cald. C. ne de statu defunct. vltimaque consuetudo semper aspicitur, & non prima, Aret. cons. 11, Corn. cõs. 83,
4 vol. 4. & quod ad nostrum integrum opus attinet, vltima opinio a doctore relata reiectis alijs censetur approbata, & electa, licet expresse non exprimatur,
5 vt resoluimus in procemio nostri operis, nu. 69, & facit text. in argumẽta in l. qui filium. §. Sabinus, ff. ad Treb. l. si idem cum eo. §. fin. ff. de iurisd. omn. iud. similiterque sententia posterior derogat prio-
6 ri. c. cum Bertold. vbi doct. de re iudi. l. 1. C. quando prouoc. non est nec. l. si opus. ff. de noui oper. nunc. Ruin. cons. 41. nu. 14. vol. 1. & sic dixit Roma. cons.
7 14. quod vltima verba in eadem sententia continẽtia absolutionem præualent primis referentibus cõdemnationem, & promissa dote simpliciter, censetur data vltima dos nouissimo marito, non alia quę processit, quia semper vltimus status rei attẽditur, vt in cap. consultationibus, de iure patronatus, cap.
8 cum de beneficio, de præb. lib. 6. glo. in c. possessiones, de rebus ecclesiæ non alien. Milis in suo repertorio verb. beneficium, Mascar. de probat. vol. 1. cõclus. 172. nu. 8, Soc. consil. 10. nu. 10. vol. 1. Cephal. consil. 358. num. 15. vol. 3. per quæ iura defendi in hoc consilio illustrissimi Cardinalis, quod licet ca-
9 pellania non sit collatiua ex sua fundatione, tamen si ex hoc consensu patronorum expresso seu tacito, vel ex quadam negligentia efficiatur collatiua, & postea iterum vacare contigerit, quod licet opponatur, quod non sit collatiua, quod vltimus status est considerandus in prouisione illius, & ita fuit iu-
10 dicatum in quadam capellania oppidi della Puebla de Montaluan, fundata a quodam Francisco de la Casa, quæ fuit collata Ioanni de la Casa, contra Petrũ de Pina, licet ipse esset a testatore nominatus
11 quia erat incapax beneficij ecclesiastici propter defectum ætatis quatuordecim annorum, vt in ca. 6. sess. 23. Concil. Trid. Flaminius de resign. benef. lib. 4. q. 1. num. 7. & nos diximus in q. 523. num. 3. quæ iura licet loquantur in beneficijs ecclesiasticis, procedunt in prouisione capellaniarum, quæ dicitur beneficium, vt tradit gloss. in Clem. si. de decimis.
12 quã sequitur Guido Pap. q. 187. Salcedo in pract. ad Ber. Diaz. c. 62. n. 11. Aceb. in l. 1. tit. 4. lib. 1. nu. 7. Recop. Solis de censib. lib. 2. c. 6. num. 15. Nauarr. de Horis Canon. c. 20. nu. 17. fol. mihi, 756. & cum similis casus contigisset in alia capellania, fundata in oppido de Tordelaguna a quodam Francisco de Cespedes, in qua fuit facta prouisio, considerando vltimum statum, quod est menti tenendum, quia sępe contingit de facto, & prodest ad multa prout in nostra quæstione, in qua videtur dicendum, quod præualeat secundum testamentum contra primum
13 iuratum, quia vltimus status debet attendi, vt in d. l. si mater. ibi: *Quod si varietas interuenat, posteriora tempora spectari conuenit.* Et ex hac ratione dixit
14 Boerius decis. 207. quod valet actus factus contra alium actum etiam iuratum, quia in dependentib. a voluntate, & animo vnius potest dari variatio. c. pe. de spons. d. l. si quis in prin. testamenti. & istam principalem opinionem vltra allegatos in d. quæst.
15 168. tenet Alexã. in l. stipulatio hoc modo concepta, de verbo. obl. & in l. pactum quod dotale. C. de pact. Bart. in d. l. si quis in principio testamenti. & in l. si quis inquilinos. §. fin. ff. de leg. 1. & sequitur Bologn. cons. 62. Felin. in c. in præsentia. num. 9. de probat. Ripa in c. 1. nu. 58. de iud. & dicit communem opinionem Paulus de Castr. consil. 339. vol. 1. & alios refert, & sequitur Couarr. in Rub. de testa. 2. p. nu. 15. Anto. de Petra in repet. l. 1. ff. de iureiur. num. 316. Iulius Clarus lib. 4. sent. §. testamentum, quæst. 94. Bald. cons. 21. nu. 1. vol. 1. & cons. 388. & dicit communem Anto. Gabriel tit. de iureiurand.
16 concl. 1. & Seraph. a Seraphino in tract. de priuileg. iur. priuileg. 84. nu. 13. & disputat quæstionem Gutierrez, more solito de iur. conf. c. 1. in 2. p. pia opinione considerat verba l. 25. tit. 1. p. 6. ibi: *Ningun home puede fazer testamento tan firme, que no lo pueda despues mudar quãdo quisiere, asta el dia que muera.* Et sic si cum iuramento testm̃ efficeretur, irreuocabile

non

non esset vera dicta lex, & sic hanc dicit magis cōmunem opinionem,& tenendam,quæ profecto hodie nullam nostris temporibus apud Hispanos habet difficultatem,etiamsi d.l.Partitæ deficeret.

Sed contrariam opinionem dixit communem Iulius Clar.supra,& Alber.in l.fi. C.de sacrosf.eccl.&
17 aliquos quos retulimus in d.q.168.nu.5. vers.contrariam.& alios refert,& reprobat Gutierrez supra,quia non obstante iuramento de non reuocando testamentum, valebit reuocatio,& vltimū erit executioni tradendum,nec illa exceptio iuramenti
18 impediet missionem possessionis,ob quam rationē dicit Innoc.in c.intellecto.in 2.oppos.de iureiurā. quod si Canonici iurauerint non recipere aliquem in Canonicum,nisi forte numerus decrescat, quod si recipiant,valebit receptio non obstante iuramento,& si vniuersitas iuret non reuocare statuta,valebit reuocatio, But.in c.1. de his quæ fiunt a maiori
19 parte. Et si quis iurauerit non facere diuisionem, si postea diuidat,valebit diuisio.Alex.conf.18.vol.1.& similiter iurans non vendere,si postea vendat, valet venditio.Paulus,conf.339.vol.2.Corn.consi.
20 271.vol.3.& 291.vol.4.& similiter Episcopus qui iurauit non reuocare Vicarium,poterit illum reuocare.Abbas,& Butr.in c.1. de officio Vic. Boer.decis.347.Rom.consi.325.Ant. Gabr.supra nu.12.Gutierrez de iuram.conf.1.p.c.58.nu.14. qui in n.19. illud intelligit ,quando reuocatio fuit cum causa,
21 quia male gerebat officium vendendo iustitiam.
At vero si causa deficiat,non potest remoueri ad libitum Episcopi , vt fuit iudicatū in regali Cōcilio, & iustum, vt ille locum tenens ad pristinum officiū
22 restitueretur, quod dicit Gutierrez semper iustum illi visum fuisse,idemq; tradit in practicis quæstionib.lib.3.q.11.nu.4.quod male obseruatur nostris infelicibus temporibus in hac ciuitate Toletana,in qua vidi reiectos septem locum prætoris tenentes a domino Francisco de Carauajal Comite de Tor-
23 rejon Prætore ipsius, qui sine causa ad libitum suæ voluntatis sæpe mouet & remouet dictos suos iudi
24 ces,quod nec iuri nec rationi cōgruit, & est in maximum damnum reipublicæ,quia ipsi libere nō possunt iustitiam ministrare, & Prætores quidquid desiderant iudicant esse iuri consonum , & statim faciendum,quod si a suis Locumtenētibus impugnetur,statim eos ab officio remouent,maxime deficiēte retributione,& sic ad euitanda tot mala iustissimum esset vt ipsi Iudices ab ipso Consilio supremo
25 Regis nominarentur , peracto prius rigoroso examine,tam circa intelligentiam, & cognitionem legum regni , & practicam negotiorum , quam circa laudabilem vitam,rectamque conscientiam Deum præ oculis semper habendo,in quo speramus futuris temporibus esse prouidendum, quia totum dānum reipublicæ,furta,latrocinia, homicidia,adulteria,& tota quies,solatium,&recta iustitia ab hoc solum dependet.

SVMMARIVM.

1 *C.1.§.1.de procuratoribus,lib.6.declaratur.*
2 *Opinio Ias.reprobatur.*
3 *l.19.tit.5.p.4.declaratur.*

QVÆSTIO DCCLXIX.

Vtrum procurator possit post litem contestatam alium substituere, communis contra communem, & quid iure regio.

Dubium fuit apud antiquos scriptores circa resolutionē dubij præcedētis,in quo partem negatiuam tenebat gl.in l.nihil. arbitramur. C.de procuratorib. vbi sequitur Azon.opinionem , quam sequuntur Bald.& Salic.& eam dixit communem Ias.ibi.
1 Sed contrariam opinionem tenent Bar.& Ange. ibi,& Speculator in tit.de procuratore,§.1.col.10. vbi Ioan.And.in addit.quæ opinio est hodie canonicata ex tex.expresso in c.1.§.1.de procu.lib.6.ibi: *Licet autem a procuratore post litem contestatam ab eo possit,cum dominus litis sit effectus dari alius procura-*
2 *tor,antea tamen non potest.* vbi idem tenet glo.verb. ab eo,quam sequuntur ibi Archid. & Domin.& Alber.in d.l.nihil.& in l.nec tutores.& istam opinionem dicit veriorem,& receptiorem,contra Ias.Gre
3 gor.in l.19.tit.5.p.3.verb.si primeramēte.Pro qua etiam facit decisio illius legis,ibi: *E otro si decimos que si el personero no puede poner otro en su lugar en aquel pleito mismo sobre que fue dado si primeramente no lo huuiesse comenzado por demanda,o por respuesta.* Quam opinionem sequitur Paz in sua praxi in 4. annotat. de procur. nu.6. vbi nullam facit mentionem de communibus contrarijs , & sic ista opinio est verissima, & practica receptā apud omnes.

SVMMARIVM.

1 *l.prospexit,ff.qui,& a quibus,declaratur.*
2 *lex dura,& inuidiosa est seruanda.*
3 *lex inducens homicidia est seruanda.*
4 *lex denegans alimenta est seruanda.*
5 *Alimenta denegantur filijs in regno Aragoniæ, etiam causa non probata.*
6 *lex iniqua ne fiat orandum est , si fiat de facto est seruanda.*

QVÆSTIO DCCLXX.

Vtrum obligatio dotandi filias possit tolli per legem, communis contra communē.

De huius quæstionis explicatione,& materia duas communes opiniones ad inuicem contrarias tradit Menchaca lib. 2.de successionum creatione.t.p.§.20. nu.312.quam latissime explicuimus in q.757.& id circo ad ibi tradita recurrendum est, ne bis quæ
1 longo sermone explicata fuerunt, repetamus, solum enim pro ornatu quæstionis , pro affirmatiua parte,quod valeat talis lex,sunt memoriæ tradenda plurima iura, quæ licet duritiem, & rigorem continuant , seruanda sunt . text. in l. prospexit. ff.
2 qui & a quibus. ibi: *Hoc enim per quam durum, sed sic lex scripta est*, & etiam valet lex inuidiosa,

vt in l. C.de caducis tollendis, similiter & lex ca-
ptiosa,& machinationibus plena. d.l.vnica,§.& cũ
lex.l.Gracchus,C.de adulterijs, vbi probatur vale-
3 re legem impunientem,non solum necis,sed etiam
parricidij inducentem seu pollicentẽ, similiter va-
let lex permittẽs impunitatẽ interfectionis a patre
in filium patratæ,l.in suis,ff.de suis,& lib.& posth,
ibi: *N.mirum si possit eos exheredare, quos & occidere*
4 *licebat*.§.1.de his qui sunt sui vel alieni iuris. auth.
ex complexu.C.de ince.nup. vbi lex impunitatẽ pa
rentibus pollicetur,qui liberis ex dãnato coitu na-
tis alimenta denegarunt,& sic cum longe grauius,
& horrendum sit permittere impunitatem occidẽ
5 di,vt in d.l.Gracchus,& l.in suis. quam alimẽta de
negandi,nimirum si valeat talis lex. & sic dicit Sar
miento lib.2.selectarum.c.14.nu.6.quod in regno
Aragonum ex antiquissimo vsu patribus liberũ est
filios suos exheredes facere,etiam nulla causa pro-
bata. Vbi manifeste ostendit id posse lege positiua
effici,alioqui non esset verisimile, quod ita longo
6 tempore inter scholasticos homines fuisset obser-
uatum, & ob hanc rationem scripsit Lancellottus
Politus in l.filium,quem habentem,nu.157.fam,er
ciscun. quod orandum est, ne tale statutum vel lex
fiat, quia antea quam lex fiat, disputandum est de
ipsius validitate; facta vero iudicandum est secun-
dum eam,vt docet Isidor.in c.erit autem lex.4.dist.
tu vero resolue quæstionem ex traditis in dict.quæ,
stione 757.

SVMMARIVM.

1 *Bertrandus fuit electus Cardinalis propter eius scien-
tiam,& peritiam.*
2 *Doctores pro prima opinione referuntur, & quod fuit
iudicatum.*
3 *Contraria traditur,& defenditur.*
4 *l.19.tit.4.par.3.declaratur,& ponderatur.*
5 *Gregorius istam quæstionem relinquit indecisam.*
6 *Concordia opinionum refertur,& practica.*
7 *Iudex delegatus non potest causam criminalem subdele
gare,quo ad sententiam, secus quoad acta processus.*
8 *Iurisdictio delegata expirat morte concedentis.*
9 *Dispensationes in causis matrimonialibus non possunt
expediri a Capitulo sede vacante, nec eius Vicario,
qui non succedit in iurisdict. delegata,*

QVAESTIO DCCLXXI.

Vtrum in causis criminalibus delegatus à principe, possit subdelegare, communis contra communem.

1 HÆc quæstionis explicatio fuit valde o-
lim altercata cum Bertrando de monte
Fabencio, qui propter eius maximã pe-
ritiam fuit electus Cardinalis, vt tradit
Boer.decis.6.nu,8.vbi refert duas cõmunes,& par-
tem affirmatiuam, quod delegatus a principe pos-
sit subdelegare causas criminales. tenet glos.verb,
iudicandas,in l.vnica. C.qui pro sua iurisd.vbi Li-
nus,quam opinionem tenet Bart, post Guiller. De-
cun,in l.1. ff.de offic. eius cui mand, est iurisd,vbi
Bald. & Angel,& dicit communem opinionem ibi
Ias,nu.64.& in l.a iudice,C.de iud.Doct.in c.vene-
rabili,per illum tex.de off.delegat. & in c.quod se-
des,de off,ord. & pro hac opinione fuisse iudicatũ
in parlamento Delphinatus affirmat Guid.Pap.de-
cis.624.Faber in auth.ad hæc,C.de iud.Iberius,in-
stit.Foreus,lib.3.c,12.& dicit magis receptam opi
nionem Paulus de Cast,in d.l.1.nu.9.C.qui pro sua
iurisd.& sequitur Salcedo ad Bernardũ Diaz,regu,
181.vbi dicit magis communem, & Villalobos in
suo ærario communium, litera d.concl.20. quam
sequitur, & dicit veriorem Gratia. regu.443.num,
11.& Iulius Clarus lib.5.recepr. sent.§. fi.q.41.nu,
3.& Iafredus Balbus decis.342.vbi dicit durum es-
se ab hac opinione recedere.

3 Sed contrariam opinionem tenet Iac.de Aretio,
& Alber,in d.l,1.C.qui pro sua iurisdict.nu,21.vbi
hanc dicit communem opinionem, & ant caduen-
tum Bart.hanc dicit magis communem opinionem
Ias.supra num.64.Sed prima opinio verior,& rece-
ptior est, & ab ea non est recedendum in iudicãdo,
& consulẽdo, quam etiam sequitur Vantius de nul
litate processus, ex defectu iurisdictionis,nu,21.A-
bendanus in cc.pp.1.p.c.1.nu.16. & pro ista opinio
4 ne nouiter ponderanda sunt verba legis 19.titu,4.
p.3.quæ loquitur in delegato Regis,ibi: *Ca los que
son puestos por mandado del Rey pueden poner otros
en sus lugares que oyan, y libren aquellos pleytos seña-
lados quel Rey los encomendare*. & ibi: *la segunda,quã
do reciben mandamiento de oyrle tan solamente, reti-
niendo para si el poderio de dar juicio aquellos que se lo
encomiendan,e quando en esta segunda manera les fue-
re encomendado,deuenlo ellos facer ansi*. ergo si nõ sit
limitata iurisdictio in delegatione recte, iudex de-
legatus poterit subdelegare etiam causam crimina
5 lem: quam quæstionem indecisam reliquit Grego,
ibi verb.*pueden poner otros*. Potest tamen cõcordia
assignari in hac varietate opinionum, vt semper de
legatus possit cognitionem causæ delegare, veluti
6 facere processum contra eos, secus vero definitiuã
sententiam, & ita obseruatur in hac ciuitate Tole-
7 tana apud iudices synodales, & Apostolicos,qui so
lent delegare causæ cognitionem,non vero termi-
nationẽ. Quando vero causa delegati expiret mor
te delegantis, non est præsentis speculationis, de
qua videndus est Menoc.de arb.q.68.nu,21. Mor-
8 la in empyrio iuris tit.2,1.p.nu.93.vnum tamen nõ
omittam, quod mortuo Archiepiscopo sede vacan
te cessat iurisdictio Vicariorum in dispensationib,
consanguinitatis concessis a Pontifice, cum verba
9 dirigantur officiali Toletano, quæ non verificãtur
in Vicario a capitulo designato, nec ipse mortuo
Episcopo potest dictas causas subdelegare, vt tra-
dit Fel.in c.eam te,de rescriptis,& communiter ob
seruatum fuit in hoc Archiepiscopatu Toletano,
quia capitulũ succedit, & eius Vicarius in iurisdi-
ctione ordinaria,non vero in delegata. Innoc.in c,
ad abolendam.de hæret, Altamiranus de Visitatio
ne,verb.visitatores,nu.32.fol.342.Federic.consil.
30.licet aliquando fuit obseruatum contrarium,
quod non existimo recte factum fuisse cum expiret
prima iurisdictio,& semper vidimus quod in ijs ca
sibus committuntur dispensationes ordinarijs vici
nioribus,quod secus esset, si Vicarius sede vac.habe
ret iurisdictionẽ Apostolicã sicut habet ordinariã.

QVÆ-

QVAESTIO DCCLXXII.

Vtrum substitutio compendiosa verbis directis concepta, quæ nunquam potuit valere iure directo, valeat iure fideicommissi, communis contra communem.

IN quæstione proposita breuiter me expediã, cum nihil addendum nec detrahendum sit resolutioni traditæ in quæstione 159. nu. 2. vbi secuti sumus partem affirmatiuam quæstionis, vt talis substitutio compendiosa verbis directis concepta, quæ non potuit valere iure directo, trahatur ad fideicommissum, quam dicit communem opinionem Alciat. in l. 1. §. si quis interroget. nu. 38. ff. de verb. Ripa in l. ex facto, nu. 2. ff. ad Trebel. & ex nostratibus istam opinionem sequitur Spino in speculo testam. gl. 24. nu. 20. & Acosta in c. si pater. 3. p. verb. interdum, nu. 12. de testa.

Sed pro contraria opinione adducitur Alex. in l. centurio. nu. 70. de vulg. Guid. Pap. decis. 534. Mathesil. sing. 40. vbi eius additio dicit communem opinionem, & alij, quos refero in d. q. 159. Sed prima opinio verior est, & receptior, & ab ea non est recedendum in iudicando, & consulendo, pro qua faciunt fundamenta, & rationes traditæ in q. 768.

SVMMARIVM.

1 *Aditio hereditatis confirmat relicta in testamento de iure communi.*
2 *Lex ordinamenti est correctoria iuris communis.*
3 *Aditio hereditatis requiritur per successores ab intestato.*
4 *L. 2. ff. de fideicommis. liber. declaratur.*
5 *Contraria opinio traditur.*
6 *Deficiente obligatione personali deficit hypothecaria.*
7 *L. 26. tit. 13. p. 5. declaratur.*
8 *Lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda.*

QVÆSTIO DCCLXXIII.

Vtrum actio hypothecaria competat pro legatis, quando hereditas repudiatur, communis contra communem, & quid iure regio.

VVlgatissima iuris conclusio est, quod si
nemo adierit, totum ius testamenti corruit. l. si nemo. ff. de reg. iur. l. si nemo. ff.
de testa. tutel. quæ decisio apud Hispanos non procedit ex l. 1. tit. 4. lib. 5. recop. & ex l. ordinamenti 1. tit. 2. lib. 5. vbi legata debentur ab he-
1 redibus ab intestato, etiam si hereditas repudietur,
quia venientes ab intestato tenentur adire, vt docet glo. in l. qui filio. 38. §. 1. verb. liber. in fine. ff. de
hered. inst. quam reputat singularem in iure Bar. ibi
Bal. & Ang. in l. eam quã. C. de fideic. Ant. Gomez.
2 in l. 22. Tauri. nu. 4. Matienco in l. 1. tit. 4. gl. 14. nu.
7. 8. & 9. Alex. in l. nemo potest. nu. 10. ff. de lega. 1.
vbi Ias. in 1. lectura. nu. 23. & in 2. nu. 35. quam dicit communem opinionem Anton. Gomez. in l. 24.
Tauri. nu. 9. Couar. in c. Raynaldus. §. 3. num. 8. vbi 1
dicit necessariam esse aditionem hereditatis ab he-
3 redibus legitimis succedentibus ab intestato. Padilla in d. l. eam quam. nu. 79. pro qua opinione inducitur tex. in l. 2. ff. de fideic. hered. vbi ad confirmationem eorum, quæ in codicillis relinquuntur, si
quis intestatus decedat, requiritur aditio venien-
4 tium ab intestato, quod est onus annexum successioni, & sic bene sequitur, quod licet heres adeat hereditatem, vel repudiet actionem hypothecariam, 3
competere pro legatis consequendis. & hanc dicit
veriorem opinionem de iure regio ex d. l. ord. Gregor. verb. obligados. in l. 26. tit. 13. p. 5.
Sed contrariam opinionem tenet Bal. cons. 234.
5 & 264. vbi dicit opinionem glossæ esse communiter reprobatam, idem Bald. in l. 1. num. 9. C. si quis
omissa causa test. vbi dicit, quod si statuto caueatur, quod legata debeantur, etiam hereditate non
adita (prout hodie apud nos cauetur) quod in hoc
casu bona defuncti non sunt obligata pro legatis
cum deficiente aditione hereditatis deficiat quasi
6 contractus, & obligatio personalis contra heredẽ,
& sic deficiente obligatione personali, deficit hypothecaria, quæ semper illi accedit, & sine ea, quæ
est proprium ipsius subiectum, consistere non potest. Quam opinionem sequitur Alex. in l. 1. nu. 24.
ff. de leg. 1. Guiller. Benedictus in c. Raynutius. verbo si absque liber. el 2. nu. 155. de testa. quod dictũ
licet pro singulari commendet Gregorius supra,
contrariam amplectitur sententiam, quæ verior
est, & tenenda in iudicando, & consulendo, quia
l. 1. C. communia, de legat. & l. 26. titul. 13. part.
7 5. ibi: *Otra si decimos, que los bienes de cada vn home que ficiesse mandas en su testamento, que fincan obligados a quellos a quien fico las mandas fasta que sean pagados dellas.* Ex quibus verbis clare colligitur, quod actio hypothecaria competit, donec le-
8 gatum soluatur, vbi nihil de acceptatione, vel repudiatione disponitur, & cum lex generaliter loquatur, generaliter intelligenda est. l. de precio. ff. de publica. l. age cum Geminiano. ff. de transact. l. generaliter. ff. de leg. præst.

SVMMARIVM.

1 *Vsurarius manifeste priuatur ecclesiastica sepultura.*
2 *Cap. quamquam. el 2. de vsuris. lib. 6. declaratur.*
3 *Donatio causa mortis est ad instar testamenti.*
4 *Opinio rigorosa est restringenda.*
5 *Opinio contraria proponitur.*
6 *Donatio causa mortis non habet effectum vsque ad vltimum vitæ spiritum.*
7 *Donatio causa mortis magis assimilatur vltimis voluntatibus quam contractibus.*
8 *L. fin. tit. 4. p. 5. ponderatur.*

QVÆSTIO DCCLXXIIII.

Vtrum vsurarius manifestus possit donare causa mortis, communis contra communem, & quid iure regio.

ANI-

1 MANIFESTVS vsurarius etiãsi mandauerit vsuras restitui, neganda est illi ecclesiastica sepultura donec prius satisfaciat, & testamentum per eum factum est nullum ipso iure, vt clare ostendit Gregorius Decimus in c.quamquam.cl 2.de vsuris.lib.6. ibi.*Testamenta quoque manifestorum vsurariorum aliter facta, non valeant.* Ex quibus verbis dubitant scri
2 bentes, an dispositio illius text. loquens de testamẽto, extendatur ad donationem causa mortis, quod est ad instar vltimæ voluntatis, & partem negatiuã tenet Bald. in l. ab executore, nu. 1 1.C.de execut.rei
3 iud. Imola, in l.tam is.de donat causa mort. & probat in d.c.quamquam.nu. 1 5.& hæc opinio est cõis secundum Ripam in l.2.nu.7.ff.de leg. 1.& est verior secundum Soc.ibi.nu.9.& dicit esse cõem Dec. cons. 169.in fi.& sequitur Couarr. in rub.de test.3.
4 p.nu. 1 1.& ratio est, quia illa dispositio est pœnalis, & rigorosa, & sic restringenda, c.odia, de reg. iur. l. Arrianus.de verb.obligat.
5 Sed ijs non obstantibus contraria opinio est verior, & tenenda, pro qua est glos.magistra, in d.c. quamquam, vbi dicit, quod tex. ille procedit in qualibet vltima voluntate, & illam opinionem dixit cõmunem Imola in d.l.tam is.& sequitur Soci.in d.l. 2.num.9.dicens ab hac opinione non esse recedendum, quam etiam dixit communem Alex. in d.l.discretis.col.2.C.qui testa.fac.poss. Gualdensis de arte testan.tit.1.de testam.caut.7.& hanc dicit magis communem opinionem Iul. Clar. recep. sent. tit. de donat, q.7.& Ludou.de Peguera in decisionibus criminalibus.c.31.num.12.qui dicit, quod hæc opinio est verior, & animæ tutior, quia aliter facile eli
6 di posset dispositio illius text. donando causa mortis, quæ donatio non habet effectum vsque ad vltimum vitæ spiritum, & tradit Tiraq. ad ll.connubia, gl.5.num.77.& hanc diximus veriorem, & communiorem in q.11.num.12.& pro hac opinione faciũt per nos tradita in q.695.vbi resoluimus donatio-
7 nem causa mortis magis vltimis voluntatibus, quã contractibus æquiparari, pro qua pondero verba legis fin. tit.4.p.5.ibi: *Todo home que ha poder de facer testamento, puede facer donacion causa mortis.* Ergo, qui non potest facere testamentum, non poterit donationem causa mortis facere, cum eadem sit substantia, & natura.

SVMMARIVM.

1 *Legitima titulo institutionis est relinquenda.*
2 *C. relatum. de testamentis. declaratur.*
3 *Contraria opinio proponitur, & defenditur.*

QVÆSTIO DCCLXXV.

Vtrum legitima sit relinquenda filijs titulo institutionis, quãdo pater testatur ad pias causas, communis contra communem, & quid iure regio.

1 QVALITER legitima filijs sit relinquẽda de iure ciuili, canonico, & regio, explicuimus in quæst.23. vbi resoluimus verissimam esse Doctorum sententiam, titulo institutionis esse relinquendam; quam conclusionem limitarunt Doctores nonnulli, quando pater testatur ad pias causas, vt docet Bart. in l.
2 1.nu.6.C.de sacros.eccl. sequitur Soci. regul. 152. & illam Bart. opinionem esse communiter approbatam affirmat Alex. in l. inter cetera. nu.4.ff.de lib.& posth. Ias. in auth. nouissima. num. 20.C.de inoff.testam. pro qua sententia adducitur tex. in c.relatum, de testam quam opinionem ex eo text. sequitur Ostiensis in c.Raynutius. de testam. in vers. relinquẽs, prout eam refert Barbatia cons.39.nu.13.
3 Sed ijs non obstantibus contrariam opinionem contra Bar. & Ostiens. sequitur Barbatia supra, dicens contrariam opinionem esse communem, & quod ista opinio Ostiensis est communiter damnata per Doctores, & pro hac vltima opinione adduci glossam in c.si pater. de testamen.lib.6. vbi Acosta in 3.par. verb. priuare non posset. nu.39.& hæc opinio est tutior, & tenenda in iudicando, & consulendo, quam tenent communiter Legistæ, & Canonistæ, vt docet Bar. supra. & est bonus text. de iure regio in l.5.tit.8.par.6.vbi declarat Greg. verb. como a heredero.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias non obligatur ex mutuo.*
2 *l.5.& 6.tit.1.p.5.declarantur.*
3 *l.22.tit.11.lib.5.recop.declaratur.*
4 *Iuramentum supplet defectus minoris ætatis.*
5 *Iuramentum est seruandum quando non vergit in damnum salutis æternæ.*
6 *Iuri pro se introducto potest quilibet renunciare.*
7 *Doctores pro prima opinione referuntur.*
8 *Contraria opinio proponitur, & doctores referuntur pro ea.*
9 *Decisio senatus refertur.*
10 *Contractus mutui prohibetur, non tam fauore filiorum familias, quam in odium creditorum.*
11 *C. illo vos. de pignoribus, declaratur.*
12 *Iuramentum confirmat contractum in præiudicium tertij.*
13 *Obligatio non debet esse in pendenti.*
14 *Obligatio etiam naturalis non nascitur ex contractu mutui facto a filiofamilias.*
15 *l. pupillus. ff. de actionibus, & obligationibus, declaratur.*
16 *l. fin. ff. de iureiurando. declaratur.*
17 *l.22.tit.11.lib.5.recop. declaratur.*
18 *Pupillus mutuam pecuniam accipienda non obligatur etiam in foro animæ.*
19 *Pupillus obligatur accedente patris consensu, etiam tacito.*
20 *l. si filiusfamilias. ff. ad Maced. declaratur.*
21 *Paulo de Castro fuit assignata in punctis. l. si filiusfamilias. ad Macedonianum.*
22 *l.6.tit.1.p.5.declaratur.*
23 *Relaxatio iuramenti non est hodie necessaria in mutuo recepto a pupillo cum iuramento.*
24 *Filiusfamilias in dubio quis præsumitur.*
25 *Patria potestas præsumitur.*

QVÆ-

QVÆSTIO DCCLXXVI.

Vtrum renunciatio Macedoniani facta a minore, firmetur iuramento, communis contra communem, & quid iure regio.

1 Filiumfamilias sub potestate patris constitutum, mutuam pecuniam accipiendo, non obligari probat text. in l. 1. & per totum. ff. & C. ad Senatusc. Maced. & de iure regio. l. 5.
2 & 6. tit. 1. p. 5. & de iure nouiori, l. 22. titu. 11. lib. 5. recopil Ex quibus dubitari solet, an cum iuramento subsistat talis obligatio, & Macedoniani renunciatio. Et partem affirmatiuã videtur probare text. in c. debitores. de iureiur. c. licet mulieres. eod. tit.
3 lib. 6. auth. sacramenta puber. C. si aduersus venditionem. c. quamuis pactum. de pactis. in quibus casibus, & in alijs similibus valet renunciatio iurata,
4 quando iuramentũ potest seruari sine interitu salu-
5 tis æternæ, vt in casu nostræ quæstionis manifeste comprobatur, quia multa de iure fieri prohibentur, quæ tamen facta cum iuramento tenent. l. patre furioso. vbi Ias. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, maxime, quia quilibet potest renunciare iuri
6 pro se introducto. l. si quis in conscribendis. C. de pactis. l. fin. C. de sacros. eccl. c. si diligenti. vbi Doctor. de foro compet. & in terminis hanc opinionẽ tenet Bart. in l. si quis pro eo. ff. de fideiussoribus.
7 nu. 10. quem sequitur Ant. & Imola in d. c. cum cõtingat. nu. 67. & dicit communem opinionem Menchaca lib. 3. de succes. creat. 1. p. §. 28. nu. 53. vbi tenet, quod prohibitio Macedoniani cessat per interuentum iuramenti, cum qua videtur transire Couarr. in d. c. quamuis pactum. 2. p. §. 3. nu. 4. in fine. & Bartoli opinionem dicit esse communem Matiẽço in d. l. 22. tit. 11. gl. 8. nu. 8. lib. 5. recopilat. & Gutierrez de iuramento conf. 1. p. c. 43. nu. 2.

8 Sed ijs non obstantibus contraria opinio verior est, & tenenda in iudicando, & consulendo, tam de iure communi, quam regio, immo quod etiam si filiusfamilias minor renunciauerit Macedoniano cũ iuramento, non teneatur, quam sententiam sequitur Abbas in c. cum contingat. nume. 22. de iureiurando. vbi dicit iuramentum in hoc casu nullum esse, nec indigere absolutione. Pro qua opinione est glossa in auth. de pace iuram. fir. §. item sacramenta. in verb. super contractibus. vers. quid si filiusfamilias. & sequitur Menchaca supra num. 51. col. 3. qui dicit communem, & allegat Couarru. pro ista opinione, & hanc opinionem sequimur tamquam communiorem, & veriorem in q. 427. nu. 4. & sequitur Villalobos in suo ærario communium opinionum littera I. nu. 200. & Acebedo in l. 22. tit. 11. nu.
9 6. lib. 5. recop. vbi Matienço gl. 8. num. 8. & pro hac sententia fuit iudicatum in Senatu Neapolitano, vt tradit Gramma. decis. 12. vbi num. 19. dicit fuisse pronunciatum, obligationem filijfamilias esse nullam, & non teneri filiosfamilias ad obseruantiam, & implementum ipsius obligationis etiam iura-
10 tæ, & ratio est, quia contractus ille non tãtum prohibetur fauore filiorumfamilias, quam in odium creditorum, & sic non obligat iuramentum, nec cõtractum confirmat, vt c. illo vos. de pignorib. vt de-
11 clarat Mẽchaca sup. nu. 55. vers. quartus casus, qui ampliat nu. 51. nostram opinionem procedere etiã de iure canonico, quia cum contractus mutui inferat læsionem tertio, id est patri, non potest iuramẽtum confirmare talem obligationem, quod tamen ipse limitat mortuo patre, cum iam cesset præiudi-
12 cium, sed indistincte est tenendum contrariũ, quia secundum regulas iuris ea quæ ab initio irrita, & nulla sunt, tractu temporis non conualescunt, & obligatio nõ debet esse in pendenti, vt in l. non quẽ-
13 admodum. ff. de iudicijs, & confirmatur hæc sentẽtia, quia ex tali contractu mutui non oritur obligatio ciuilis, nec naturalis, vt tradit Matienço supra
14 numero 12. & est vltra cum tex. expressus, qui excludit obligationem naturalem, in l. pupillus. 58. ff. de act. & oblig. ibi: *pupillus mutuam pecuniam accipiẽdo, ne quidem iure naturali obligetur.* Qui tex. est intelligendus, prout verba sonant, quia intellectus
15 a glossa assignati sunt diuinatorij, & eos reprobat Gutierrez in reper. l. nemo potest. nu. 149. ff. de leg. 1. vbi dicit, quod tex. ille loquitur, & procedit in mutuo filiofamilias facto, quod adeo odiosum est
16 in iure, vt in eo non cadat obligatio naturalis, deficiente tutoris auctoritate, vbi respondet ad difficultatem tex. in l. fin. ff. de iure iurando, quam opinionem confirmat hodie text. de iure regio in d. l.
17 22. tit. 11. lib. 5. recopil. ibi: *Sean libres de todo ello, y las escripturas, obligaciones, y fianza sean ningunas, y porque para defraudar lo suso dicho se procura, que los dichos contractos, y fianzas se juren para su validacion, y por ser contractos prohibidos por esta ley, y simulados, y dolosos hechos en gran daño, y perjuicio de los dichos hijos familias, y menores, mandamos que no se otorguen los dichos contractos jurados, ni los escriuanos den lugar a que ante ellos lo otorguen, ni ju-*
18 *ren so pena que pierdan sus officios.* Ex qua lege tam in decisione, quam in eius ratione comprobatur nostra sententia, quæ in tantum vera est, quod nec in foro animæ pupillus obligatur, ex eo, quia defecit obligatio ciuilis, & naturalis, vt optime considerauit Matienço supra nu. 10. in fin. & Gutierrez nu. 6. qui alios refert. Si vero in contractu mutui a filiofamilias celebrato interueniat consensus patris etiã tacitus, obligatio subsisteret, & ad debiti solutionẽ
19 pater teneretur, ita probat text. singularis in l. si filiusfamilias. 18. ff. ad Senatusc. Maced. vbi pater recipiendo epistolam filij videtur debito consentire, & ad solutionem obligari, quam legẽ declarat Pau-
20 lus, in l. nitendum. ff. rem rat. hab. vbi dicit, quod sibi fuit illa lex in punctis in quodam examine assi-
21 gnata, & plura circa illius declarationẽ tradit Ias. in l. emptore. §. Lucius. nu. 5. ff. de pactis. Anto. Gabriel tit. de præsumpt. concl. 2. Cepola cautela 9. & consonat tex. de iure regio in l. 6. tit. 1. par. 5. ibi: *Sa-*
22 *cando emprestado el que esta en poder de otro con sabiduria, o con mandamiento de aquel, en cuyo poder es, o mager no lo mando sacar, si esta delante, o lo consiente, o si lo saca otra parte, y se lo embia a decir por carta, o de otra guisa, o lo otorga, o si paga despues alguna partida de la deuda, decimos que tenudo sera de pagar tal prestamo, el que lo saca, o aquel en suyo poder esta.* vbi
23 Gregorius verb. por carta, declarat illam legem, & an sit necessaria relaxatio iuramenti ad impugnandum cõtractum, & an pecunia soluta repeti possit.

vnde

vnde Gutierrez supra cap.43.vbi refert diuersas o-
piniones,quarum verior est ex dicta lege recopila-
tionis (quam non agnouit Gutierrez) quod compe
tat repetitio, si pecunia mutuata non fuit versa in
vtilitatem pupilli,& similiter,quod contractus nõ
24 indigeat relaxatione, cum sit nullus, & a lege re-
probatus.Vnum tamen non omittam pro comple-
mento huius quæstionis, quod in dubio præsumi-
tur quis filiusfamilias, nisi creditor probet contra-
rium,ita Cepola cautela 118.Gramm.decis.12.nu.
25 10.vbi dicit, quod si creditor asserat contrahentẽ
secum esse patremfamilias, illi incumbit onus pro-
bandi,alias præsumitur patria potestas,quod est sin
gulare,& semel habui de facto, & obtinui.

SVMMARIVM.

1 *Practici aduocati non curant de apicibus iuris.*
2 *Doctores pro prima opinione referuntur.*
3 *Contraria opinio proponitur, & defenditur.*
4 *Nepos non est hodie de iure regio in potestate aui.*
5 *L.47.Tauri.declaratur, & exornatur.*
6 *Ad veritatem copulatiuam requiritur vtriusque facti veritas.*
7 *L.si quis posthumus.§.si filium.ff.de lib. & posth.declaratur.*
8 *L.si quis filio exheredato.ff.de iniusto rupto.declaratur.*
9 *L.si quis filium.ff.de inofficioso testamento ponderatur.*
10 *Nepoti non competit ius dicendi nullum aui testamentum per edictum successorium.*
11 *Ius dicendi nullum non competit nepoti, cum non habeat hodie suitatem.*
12 *L.si quis filium.ff.de iniusto rupto.declaratur.*
13 *L.prima.si pater.ff.de coniung.cum emancip.lib.eius.*

QVÆSTIO DCCLXXVII.

Vtrum in iure dicendi nullum, sit locus successorio edicto nepoti, etiamsi per scriptum heredem hereditas adita non sit, communis contra communem, & quid iure regio.

PRæsens quæstio, quod in hoc loco venit di
sputanda,est de apicibus iuris,vt dicit Bal.
in l.si quis filium.q.2.in fi.C.de inoffic.te-
sta.& est subtilis, & pro vtraque parte di-
1 sputabilis secundum Ias.in l.in suis.nu.52.ff.de lib.
& posthu.Ant.Gomez 1.tom.variar.c.11.nu.21.&
sic magis illius disputatio ad Doctor.& magistros
Scholasticos pertinebat,quam ad practicos Aduo-
catos,qui nihil curant de apicibus iuris, sed de quæ
stionibus practicis de pane lucrando,& sic cũ essem
in scholis,in his disputationibus, & difficultatibus
tota mea felicitas consistebat, nunc vero maturius
rem cõsiderando magis practicam negotiorum, &
quæ vtilia sunt iudicibus,& aduocatis,inquirimus,
& amplectimur,quam subtilia,& arum fructuosa.
Sed ne videar effugere præsentem difficultatem,ad
eam accedendo pro faciliori intelligentia casum
proponam.Pater filium præterit, dubiũ fuit an ne-
poti competat ius dicendi nullum contra aui testa
2 mentum, ita vt ipse nepos subintret locum patris
per edictum successorium, quando filius,vel per ta
citam repudiationem, vel expressam, vel etiam ex
alia causa fuit exclusus a iure dicendi nullū, & par-
tem affirmatiuam, nepotem admittendum esse, te-
nent Bald. in l.infamia. col.fin.C.de Decurion.lib.
10.Angel.in l.1.C.de success.edic. Paul.Castr.in l.si
quis posthumus.§.filium.ff.de li.& posth.vbi Alex.
nu.4.Ias.nu.13.idem Alex in rub.C.de success.edi.
Costa in l. Gallus. §.& quid si tantum. 3.part. num.
204.ff.de lib.& posth.& dicit communem opinio-
nem Areti.cons.49.col.1.& Sebast. Papia in d.rub.
de success.edi.nu.11.
3 Sed iis non obstantibus contrariam opinionem
tanquam communẽ amplectitur Alex.in d.l.si quis
post.§.si filium.nu.14.vbi Ias.nu.12.idem in l.si fi-
lius heres. nu.10.ff.eod. Costa supra nu.204.Men-
chaca de successionum creatione.§.10.nu.131.quã
sequitur Matienco in l.1.tit.4.gl.14.nu.55.lib.5.
recop. vbi dicit, quod hæc opinio potest hodie in
praxi deduci iuxta leges Regni, per quas nepos in
potestate aui esse non potest,& sic non potest heres
4 auo existere, cum tam pater, quam nepos per ma-
trimonium sint liberati a patris potestate, vt in l.
47.Tauri.l.8.tit.1.lib.5.recopilat. sed etiam extan
te dicta lege potest contingere, quod filius sit vxo-
ratus,& adhuc tam ipse, quã eius filius sint sub aui
potestate, quando filius non fuit velatus (vt clarius
5 secũdum verbum legis loquar) quia in ea lege duo
copulatiue requiruntur, vt filius sit emancipatus,
primum quod sit vxoratus, secundum quod sit ve-
latus; & si alterum deficiat, non est satisfactum le-
gis decisioni. l.si heredi plures. ff.de cond.inst.vbi
ad veritatem copulatiuam requirãtur vtriusque fa
6 cti veritas,& sic si hic casus contingat,posset hodie
apud Hispanos procedere hæc secunda opinio;pri-
ma vero est verior, & receptior de iure communi,
quod erit magni effectus ad tradita per Grego.in l.
5.tit.5.parte 6. verbo *que deciendem dellos*. & Baeza
de non meliorandis filiabus ratione dotis, c.7.nu.
21.vbi disputat an hodie nepos possit esse in pote-
state aui,& Palacius Rubeus in c. per vestras.§.27.
nu.1.in fi.de donat.& de intellectu, & materia d.l.
47.vltra ordinarios ibi videndus est Ant.Gomez.
in l.8.Tauri.nu.22.Matienco in l.1.tit.8.glo.4.nu.
4.lib.5.recopilat. Castro de bon. quæ lib.1.part.2.
effectu.nu.46. Abend.in cc.pp.cap.26. in a.repet.
nu.12.& resp.10.Couarru.in c.2.de testam.num.8.
Olano litera P.nu.11. Pinellus in rubr.de bonis ma
7 ter.2.par.nu.14.Otalora de nol.3.p.c.7.num.2.Et
pro hac vltima opinione loquendo in terminis iu-
ris communis est tex. in d.l.si quis posthum.§.si fi-
lium.ff.de lib.& posth. vbi lex excludit nepotẽ præ
teritum a iure dicendi nullum, text.etiã in l.si quis
8 filio exheredato.ff.de iniusto rupto.ibi: *Et dicemus
testamentum non rumpi cum nec exheredari huiusmo-
di nepos deberet ab auo quem pater præcedebat*.tex.ẽt
in l.si quis filium.C.de inoffic.test.ibi, *vt nec ex lege
Velleia possit in locum patris sui succedere, & rescinde-
re testamentum*.vbi expresse dicitur,quod nepos nõ
succedit quoad ius dicendi nullum in locum sui pa
9 tris, & sic dixit Rodericus Suarez in repet.l.quo-
niam in prioribus,ampliat.10.num.54.quod in illa
lege est casus expressus ad probandum,quod ius di

cen-

cendi nullum testamentum aui non competit nepoti præterito ex successorio edicto, & quod hæc conclusio est communis, quod nullo modo nepos admittatur. Pro qua opinione consuluit Aret. cõsi. 48. qui contra alium consultorem tenentem contrarium inuehitur dicens: quod loquitur contra iura, & casus legum expressos. quæ opinio confirmatur ex traditis per Bar. in d. l. si quis post. §. filiũ. vbi
11 dicit, quod ille habet ius dicendi nullum, qui tenet primum locum in suitate tempore mortis testatoris, & sic inferunt Bal. & Ang. ibi, quod ius dicendi nullum non habet locum in edicto successorio, & sic filius præteritus tenens primum locum in suitate tempore mortis testatoris, si propter repudiationem suam fuerit exclusus, vel alia causa, tunc nepos etiam præteritus non habebit ius dicendi nullum per successorium edictum, cum præcedatur à
12 patre tempore mortis testatoris, & patre excluso, nepos remanet ex persona patris exclusus. l. si quis filium. ff. de iniusto rupto, ibi: *omne adiutorium nepotem derelinquit*. quod maxime fuit controuersum apud iureconsultos, & si nepoti competeret ius dicendi nullum, non dubitassent de hoc iurisconsulti, præcipue, quia nulla fuit illi facta iniuria, vt in l.
13 Papinianus. ff. de inof. test. & facit pro hac sentẽtia tex. in l. 1. § si pater in potestate. ff. de coniung. cum emancip. lib. eius. l. scripto. ff. vnde lib. vbi gl. verbo adire. tenet hanc opinionem, & dicit Alex. in d. §. si filium. vers. prædictis adde. quod nunquam vidit illum tex. allegatum pro ista opinione, quæ vera est de iure nostro regio ex l. 47. Tauri. vbi per matrimonium remanet filius emancipatus, & sic nepos ab ipso non est sub eius potestate, nisi in casu supra tradito (quod non sit relatus) quod est de mente illius legis, & doctorum supra. quod in praxi potest contingere, & sic sunt menti tenendæ prædictæ doctrinæ, & distinctiones.

SVMMARIVM.

1 *Imperium, aut merum, aut mixtum est.*
2 *Merum imperium est cum imponitur pæna capitalis.*
3 *Iudex qui præest vniuersitati habet merum imperium.*
4 *Imperium mixtum septem modis consideratur.*
5 *Imperium est potestas de publico introducta.*
6 *Definitio meri imperij traditur.*
7 *Bartoli definitio approbatur de iure regio.*
8 *L. 16. tit. 4. part. 3. declaratur.*
9 *L. 2. tit. 25. par. 4. declaratur.*
10 *Merum imperium in Principe, & Pontifice est absoluta potestas.*
11 *Imperium est habere gladij potestatem.*
12 *Gladius est duplex, materialis, & spiritualis.*
13 *Sententia sanguinis est interdicta clericis.*
14 *Arma Ecclesiæ sunt censuræ, & interdicta.*
15 *Excommunicatio est gladius ecclesiasticæ disciplinæ.*
16 *Sacerdotes antiqui quo gladio vtebantur.*
17 *Verba Petri, reconde gladium in vagina, declarantur.*
18 *Potestas quæ non reducitur ad actum, est frustranea.*
19 *Paria sunt non habere rem, vel eam habere inutilem.*
20 *Iudex ecclesiasticus exercet gladium materialem auxilio secularis iudicis.*
21 *Paria sunt aliquid exercere per nos, vel interpositam personam.*

QVÆSTIO DCCLXXVIII.

Vtrum definitio meri imperij tradita per Bar. in l. imperium, nu. 6. ff. de iurisdictio. omn. iudic. sit vera, communis contra cõmunem, & quid iure regio.

PRo huius quæstionis explicatione animaduertendum est, quod iudicum imperium, aut est mixtum, vel merũ, vt declarat text. in d. l. imperium, 3. l. 18. tit. 4. p. 3. Merum
1 imperium est cum ponitur pœna per quam vita adimitur, vel membrorum mutilatio sequitur. ita docet Gl. in l. a. C. de off. eius qui vic. alt. gerit. Bar. in d. l. imperium, nu. 8. vbi Orocius nu. 24. Rim in. nu.
2 409. Bal. cõs. 420. vol. 1. & 498. & 445. vol. 3. quod explicat Balduinus ad leges duodecim tabularum, c. 61. Goueanus lib. 2. variarum. c. 26. quotiescumque enim iudex, qui præest vniuersitati (quæ facit
3 prouinciam) dicitur habere merum imperium, l. illicitas. §. quæ vniuersitas. ff. de offic. præsi. quam opinionem sequitur Cagno. in d. l. imperium. n. 160. post Bar. num. 7. & sequitur Mola in emporio iuris
4 vniuersi, tit. 2. de iurisdictione, in 1. p. nu. 42. qui in nu. 66. refert septem definitiones mixti imperij, adducens in omnibus exempla pro clariori intelligẽtia: quibus sic præmissis Bar. supra sic definit merũ
5 imperium, dicens quod est potestas summa de publico introducta cum necessitate iuris dicendi, & æquitatis statuendæ, consistens in eadem emptione vitæ, ciuitatis, libertatis, vel membri mutilatione.
6 Quam definitionẽ per singula verba declarat Bar. ibi, & Petrus de Bellapertica, & Longobar. in repet. l. imperium, nu. 1. vbi Bolognitus nu. 58. Abbas in c. quod sedem, nu. 20. vbi Alciat. nu. 33. de off. ord. qui in nu. 52. & 58. refert duas opiniones communes, & contrarias contra Bart. definitionem, & aduersus eam opponit aliquas difficultates. Mola supra nu. 35. vbi respondet obiectionibus, & refert cõcordiam, vnde aliter doctores contra Bart. definitionem constituunt, quæ talis est. Merum imperiũ est iurisdictio, quæ officio iudicis notabili expeditur, vel per accusationem, publicam vtilitatem respiciens principaliter. Quam definitionem dicit cõ
7 munem Greg. in l. 18. tit. 4. p. 3. verb. *puro, y esmerado señorio*. Sed hodie de iure nostri regni Bartoli definitio est approbata per d. l. 18. ibi. *La primera, e la mayor es todo pleyto sobre que puede ser dada sentencia*
8 *de muerte, o de perdimiento de miembro, o de echamiẽto de tierra, o de tormento de home en seruidumbre, o darle por libre, e tal poderio de juzgar tales pleytos, como estos llaman merũ imperium, que quiere tanto decir como puro, y esmerado señorio, que an los Emperadores, y los Reyes, y los otros grandes Principes*, &
9 comprobatur etiam Bartoli definitio ex l. 2. tit. 25. p. 4. ibi: *de señorio, e de vassallaje son cinco maneras. la primera, e la mayor es aquella que a el Rey sobre todos*
10 *los de su señorio, a que llaman en Latin, merũ imperiũ, que quiere tanto decir como puro, y esmerado mãdamiẽto de juzgar, e de mãdar los de su tierra*, & sic merũ imperium, prout est in Principe solo est absoluta potestas Imperatori cõcessa per legem Regiá, & in Papa est etiam absoluta potestas sibi à Deo concessa, vt

tra-

tradit Grego.in d.l.18.in fin.sequendo Bald.in d.l.
11 imperium.vbi imperium merum est, habere gladij potestatem,quo gladio tam sæculares iudices, quā ecclesiastici in suis causis vtūtur,qui gladius duplex
12 est,materialis,& spiritualis, Imperator habet gladium materialem;Ecclesia vero spiritualē. ca.inter hæc,33.q.1.ibi: *sancta Dei Ecclesia mundanis nunquam constringitur legibus, gladium non habet nisi spiritualem*.c.in Archiepiscopatu,de rapto.c.sententiā sanguinis,ne clerici,vel monach. c.occidit.23.q.8. can.legatur. 24.q.2.vbi Episcopis interdictum est sanguinis sententias proferre.c.ex literis. de excessi
13 bus prælatorum,quibus planum est Ecclesiam mitem, & placidam in contumaces, & malefactores
14 non materiali gladio,sed spirituali, videlicet interdictis,suspensionibus,censuris animaduertere.cap. eum non ab homine.de iudicijs. excommunicatio enim gladius ecclesiasticæ disciplinæ appellatur.c, ecce autem.24.quæst.3,& ferrum,a Lucano, & Pa-
15 piniano,vt docet Cuiacius lib.21.c.31, & Augustino mucro Episcopalis, vt tradit glossa in ca.corripiantur.24.q.3.c.iussis.in fi.16.q.2.ibi, *& felici mucrone Episcopi sacerdotum piacula recensentur*, eoque
16 gladio sacerdotes antiquæ legis vtebantur, vt legitur de Samuele Propheta.1.Reg.15.in Agag Regē. Elias Propheta 3.Reg.18.in quadringentos prophetas Baal, & Eliseus.4. Regu.4.in quadraginta pueros irrisores, Ioiadaque Sacerdos 4.Reg.11.& Paralip.2.c.22.in Athaliam Reginam, & gloriosus Petrus Apostolorum princeps,& Christi vicarius in Ananiam,& eius vxorem Saphiram, qua conscia ille fundum vendiderat,& partem precij mentiendo Apostolis occultauerat Actuum cap.5. hoc gladio animaduertit, & Mat.26.in eod.cap. idem Petrus auriculam Malcho seruo amputauit,& Luc.22.*Domine ecce duo gladij hic: at ille dixit eis,satis est*. Nec
17 prædictis obstant alia verba Math.c.26.ibi: *reconde gladium tuum in vaginam*, quasi vellet dicere Petro,reconde gladium, quia non habes hanc gladij potestatem,quia ibi Christus noluit significare,vt Petrus gladium,quem euaginauerat abijceret a se, sed vt reconderet in vaginam, quasi vellet vt in aliud oportunum tempus seruaretur,ne forsan Apostolus tunc magistrum vlciscendo ipsius passioni esset impedimento,& sic ait,*Calicem, quem dedit mihi Pater,non vis vt bibam illum*? & si aliquis obijciat,
18 quia frustranea est potestas quæ non reducitur ad actum,& sic quod si Ecclesia habet materialem gladium,& vaginæ inclusum tenere cogitur, superua-
19 caneum,& inutile esset, cum paria sint in iure non habere rem,vel habere inutilem.c. inter corporalia.§.sicut. de translatione Episco. glossa in l.fin.C. de plag.quia respondeo non esse inutilem, & super uacaneum,quia licet iudex ecclesiasticus per se il-
20 lum non exerceat, potest per iudicem sæcularem, vt tradit glossa verb.publicum.in c.1.de off. ordinar. & sic paria sunt aliquid exercere per nos, vel
21 per interpositam personam.l.hac edictali.§.si vero plus. C.de secun.nup.l.fin.C.de acquir.poss.

SVMMARIVM.

1 *Gratia Pontificis solo verbo perficitur.*
2 *Papa solo verbo creat Episcopum, vel beneficiatum.*
3 *Contractus solo consensu perficitur.*
4 *Scriptura magis ad probationem, quam ad substantiā contractus adhibetur.*
5 *Mortuo Pontifice literis non expediuntur bullæ in forma, rationi congruit.*
6 *Dispensatio Pontificis expeditur per verbum fiat.*
7 *Gratia est perfecta per verbum fiat.*
8 *Beneficium collatum per signaturam, ante expeditionē bullarum, potest cum alio commutari.*
9 *Beneficium dicitur vacare per mortem litteris non expeditis.*
10 *Licitum est in foro conscientiæ vti gratia Apostolica litteris non expeditis.*
11 *Capellania honoris non requirit scripturam.*
12 *Stylus curiæ circa gratias Apostolicas refertur.*
13 *Contraria opinio in quæst. principali proponitur.*
14 *Supplicatio sola non perficit gratiam donec litteræ expediantur.*
15 *Gratia beneficialis requirit expeditionem litterarum.*
16 *Gratia Pontificis continet conditionem tacitam si litteræ expediantur.*
17 *Iudicandum non est secundum formam supplicationis.*
18 *Gratia dicitur informis donec litteræ non expediantur.*
19 *Beneficiatus dicitur intrusus si litteris non expeditis capiat possessionem beneficij.*
20 *Regressus non valet litteris non expeditis.*
21 *Dispensatio non valet litteris non expeditis.*
22 *Sequestrum non relaxatur litteris non expeditis.*
23 *Collatio beneficij non probatur testibus.*
24 *Collationis litteræ sunt necessariæ.*
25 *Capellaniæ collatio non probatur testibus.*
26 *Casus de facto refertur.*
27 *Consanguineus ex vtroque latere coniunctus præfertur vterino tantum.*
28 *Testator magis censetur diligere consanguineum quā vterinum.*
29 *Frater ex vtroque latere coniunctus præfertur ab intestato ex testamento vterino tantum & nu.33.*
30 *Duo vincula consanguinitatis sunt vno fortiora.*
31 *Capellania debet assignari consanguineo ex vtroque latere excluso vterino.*
32 *Quamdiu ex testamento potest adiri hereditas ab intestato non defertur.*
33 *Consanguineus ex vtroque latere censetur vocatus, excluso vterino, quando fratres vel consanguinei sunt vocati.*
34 *Decisio senatus refertur.*
35 *Testator censetur disponere secundū legis dispositionē.*
36 *Institutio per nomen collectiuum, comprehendit consanguineos ex vtroque latere, exclusis vterinis.*
37 *Vterinus est in eodem gradu cum vtrinque coniuncto, sed respectu successionis, & sanguinis sunt in diuerso.*
38 *Testator magis censetur diligere vtrinque coniunctos, quam vterinos.*
39 *Vterinus censetur magis remotus a sanguine testatoris, quam consanguineus.*
40 *Coniuncti, & eorum filij, excludunt vterinos.*
41 *Dispositio semper censetur fortior vbi sunt duo vincula, & iuris, & naturæ.*
42 *Capellania pertinet ad consanguineum, excluso vterino.*
43 *Vterinus non concurrit ad retractū cum consanguineo.*
44 *Consanguineus magis propinquus admittitur ad retrahendam rem.*

45 Con-

45 *Consanguinei vocati per verbum collectiuum, admittuntur vtrinq; coniunctie, tanquam propinquiores.*
46 *Repræsentatio non datur in transuersales vltra fratrū filios.*
47 *Repræsentatio cessat quando ex propria persona aliquis vult succedere.*
48 *Gradus consanguinitatis est probandus.*
49 *Probans gradum præfertur consanguineo non probāti.*
50 *Probatio gradus, & consanguinitatis, qualiter fiat remissiue.*
51 *Probatio consanguinitis non fit per tractatum, nisi inter filios, & parentes.*
52 *Ad succedendum in maioratu non sufficit probatio consanguinitatis nisi probetur gradus.*
53 *Casus de facto refertur.*
54 *Consanguinitas probatur per famam quando non requiritur propinquitas, alias gradus requiritur nisi concurrat cum extraneo.*

QVAESTIO DCCLXXIX.

Vtrum resignatarius teneatur expedire litteras beneficij resignati, an sufficiat sola supplicatio signata, communis contra communem.

1 GRatia Pontificis solo verbo perficitur, cū dependeat a verbo fiat. ita Calderin. in c.quisquis, de electione. Barbacia in ca. nostra. num. 19. de rescrip. Rimin. iun. in Rub. de cōst. nu. 31. Rebuf. in reg. 34. Cancel. Cassiador. decis. 4. nu. 2. in tit. de causa poss. & propri. & hanc dicit communem opinionem Flamin. Pa-ris. de resignat. benefic. 2. tomo. lib. 10. q. 1. nume. 3.
2 vbi dicit, quod est communis opinio, quod statim, quando Papa pronuntiat aliquem Episcopum alicuius ciuitatis, vel beneficiatum alicuius beneficij, vel præbendæ, quod eo ipso perficitur gratia, & hæc est communis opinio, vt tradit Bursatus consil. 393. nume. 4. volum. 4. & Mascard. de probationib. conclusio. 845. num. 20. vol. 2. vbi nu. 14. allegat pro ista opinione c. institutionis, 25. q. 2. cl. du-
3 dum. §. fin. de sepult. & sic in reliquis contractibus solo consensu contractus est perfectus, quia scrip-
4 tura magis ad probationem, quam ad essentiam ipsius adhibetur, vt in l. contrahitur. ff. de pignorib. Gemin. conf. 103. nu. 6. vbi dicit, quod de stylo curiæ requiritur scriptura solum ad solemnitatem probatoriam, sed quoad substantiam gratiæ scripturam non esse necessariam, cum sufficiat solum verbum Papæ, qui solo verbo potest alicui priuilegium concedere, vt in d. Clem. dudum. idem tenet Staphilæus de litteris gratiæ, & iustitiæ. tit. quibus modis expir. litter. nu. 9. Ias. consil. 146. nu. 3. vol. 2. Gomezius in regul. Cancellariæ de non iud. extra form. supp. q. 1. nu. 2. & pro hac opinione est decisio Rotæ, tit. de rescriptis. 87. alias 182. nu. 3. in antiquis. Gigas de pensio. q. 34. nu. 1. & sic si litteris
5 gratiæ non expeditis Pontifex moriatur, expediuntur bullæ in forma rationi congruit, vt in reg. Cancel. 8. vbi Gomez. & Mand. & sic valet dispensatio concessa a Pontifice inter consanguineos, licet bulla dispensationis nō reperiatur, quia sufficit quod
6 dixerit, fiat, vt gratia sit perfecta, vt dicitur Genes. c. 1. fiat lux, & facta est. ita Rebuf. in concor. Rubr. de mā. Apost. ver. litteras. Ripa lib. 2. responsorum,
7 can. 11. de iure patro. & est ratio, quia verbum fiat, vt petitur, licet possit de futuro colligi, tamen frequentius accipitur de præsenti, vt docet Feli. in ca. quisquis, de elect. & in c. eam te. de rescrip. Affl. decis. 253. num. 6. Deci. consil. 175. nu. 6. quæ opinio in tantum vera est, quod beneficium collatum per si-
8 gnaturam ante leuationē seu expeditionem Bullarum, potest cum alio commutari. ita docet Rebuf. supra, & Imola in Clem. vnica, nu. 22. de rerum permut. Probus in addit. ad Monachum, in c. licet Episcopus, de præb. & dig. lib. 6. & probatur in d. deci. 882. vbi beneficiū dicitur vacare per mortē illius,
9 cum solo verbo fuit collatum, etiā si haberet tm̄ Signaturam: Et si ille cui facta fuit collatio moriatur extra curiā, dicitur etiā beneficium extra curiā vacare: & nostram principalem opinionem tenet Vitalin. in d. Cle. dudum. & Silua in tract. de benef. 3. p. q. 22. quæ opinio in tantum vera est, quod proce
10 dit etiam in foro cōscientiæ: nam in eo potest quis gratia vti, licet Bullæ non sint expeditæ, vt docet Abb. in d. Cle. dudum, de sep. in §. per illū, & sequitur Feli. in rub. de constitut. num. 6. versic. limita. 1. quos sequitur Rebuf. in tub. 4. de mand. Apost. §. 1. vers. 4. infero, & sic resoluit Mascard. vol. 1. de probat. concl. 264. nu. 11. quod capellania honoris nō
11 requirit scripturam, nec bullā Pontificis, quia hæc priuilegia viuæ vocis oraculo concessa solent in publicas tabulas referri, cuius exemplum facile haberi potest, cum in archiuo ad perpetuam rei me-
12 moriam custodiatur, vt tradit Mascard. supra nu. 8. ex quibus videtur dicendum in quæstione principali proposita, quod litteræ non sint necessariæ, sed quod sufficiat sola supplicatio.
13 Sed his non obstantibus cōtraria opinio verior, & receptior est, & magis communis de stylo notorio, & vulgari, vt affirmat Flamin. Parisius libr. 10. de resignatione benef. in 2. p. q. 1. nu. 6. quam sequitur Geminianus consil. 106. Oldradus consil. 320. nu. 8. Mandosius in rub. de constit. nu. 50. & ita fuit resolutum, & practicatum in Rota decis. 20. nu. 5. de præb. in nouis. & decis. 27. de rescrip. Bellamera decis. 746. Fel. in c. eam te. de rescrip. colum. 3. Gigans
14 resp. 42. nu. 11. Casaneus consil. .. n. 27. Bursat. 393. nu. 21. vbi dicit, quod sola supplicatio dicitur existere in vtero, donec per litterarum expeditionem in mundum producatur, vt dicimus de posthumo, qui nihil est dum est in vtero. Mascard. de probat. vol. 1. conclus. 845. qui omnes resoluunt requiri in
15 gratia beneficiali expeditionem litterarum, & antea gratiam dici informem, & imperfectam, quia semper in gratiæ concessione censetur inesse quædam tacita conditio, si litteræ expediantur, vt tradit Bellam. deci. 34. ver. & puto. Rota dec. 17. ti. de
16 rescri. in nouis. Miles in reper. verb. grā Apostolica. & ob hanc rationem fuit facta regula Cancellariæ, qua cauetur, & disponitur, vt nō iudicetur iuxta formā supplicationis, q̄ regula emanauit ob duas causas, vt tradit Paris. sup. Prima fuit ad obuiādas falsitates, q̄ i supplicationib. facilius cōmittebātur,
17 quam in Bullis. Secunda, ne fiat præiudiciū officialibus Romanæ curiæ, qui apponunt manus sup litteras

teras in Cancellaria, & inde consequuntur quędã
emolumenta consueta præstari ratione officiorũ
18 emptorum, & ob hanc causam donec litteræ sint
expeditæ, gratia dicitur informis, & nõ potest exe-
qui; ea qua resolutione verissima, & tenenda in iu-
dicando & consulendo infero, quod si aliquis ca-
piat possessionem beneficij ex sola supplicatione si-
19 gnata litteris non expeditis in forma consueta, di-
citur intrusus, & perdit omne ius, quod habet ad
beneficium, & de cetero ad illud obtinendum in-
habilis redditur, vt fuit sancitum in quadam con-
stitutione Iulij III. cõst. 33. anno 1553. de qua mẽ-
tionem facit Gigans in epit. de instructionibus, nu.
38. Burs. cons. 393. sub nu. 21. Mand. in dicta Reg.
20 de non iud. extra form. supra q. 4. nu. 2. similiterq;
non valet regressus litteris non expeditis, nec Epis-
copus vigore alternatiuæ potest prouidere ex sola
supplicatione, vt tradit Mandosius supra q. 17. nec
dispẽsatio suffragatur, nisi litteris expeditis, vt tra-
21 dit Oldr. cons. 336. Flamin. supra nu. 25. & 26. vbi
nu. 28. resoluit, quod non relaxatur sequestrum re-
signatario habenti solam supplicationem vigore
sniæ latæ fauore resignantis, nisi expediuerit lit-
teras, referens pluries in Rota sic fuisse iudicatum,
22 quia secundum regulam Cancellariæ litteræ nõ so-
lum requiruntur quoad probationem, & executio
nem gratiæ, sed etiam quoad validitatem, vt tradit
Mandos. in rub. de const. nu. 49. & 50. & Gemin. su-
pra cons. 106. quæ opinio in tantum vera est, & te-
23 nenda, quod collatio beneficij non potest probari
testibus, cum litteræ collationis sint necessarię, quã
dicit esse magis communem opinionem Flam. sup.
24 nu. 35. & quod ita practicatur de stylo curiæ, & sic
sæpius allegaui in causis capellaniarum, quæ tractã
tur in hoc Consilio illustrissimi Archiepiscopi.
25 Quod si dubitetur an capellania sit collatiua, & ali
quis ex oppositoribus velit probare collationẽ per
testes, quod non sit audiendus, quia est necessarius
titulus collationis, alias non debet iudicari benefi-
cium ecclesiasticum, licet contrariũ sentiat Masca.
vol. 1, de probat. concl. 313, nu. 21. quia iura ab eo
allegata illud non probant, quod est summe notan
dum, quia sæpe in praxi contingit, quando nec de
fundatione capellaniæ, nec de collatione constat,
sed solum per sententiam adiudicationis consan-
guineorum; quia si aliquis ex oppositoribus nõ ha
26 bens 14. annum posset admitti, cum alias esset ex-
cludendus, si capellania esset collatiua, etiã si fuis-
set consanguineus, vt sæpius vidi iudicatum in hoc
Consilio, vbi in quadam capellania oppidi de Val-
demorillo deficiente fundatione ea antiquissimo
tempore, tam per libros visitationis Ecclesiæ, quã
per plures sententias constabat, quod dicta capella
lania tempore vacationis fuit adiudicata consan-
guineis testatoris, sine aliqua collatione, nec insti-
tutione canonica: & contigit, quod duo opposito-
27 res concurrebant ad prouisionem dictæ capella-
niæ, vnus erat presbyter in quarto gradu cum fun-
datore coniunctus solum ea parte patris, alter in eo
dem gradu concurrebat, & erat consanguineus ex
vtroque latere, & habebat 14. annum expletum, &
licet dicta capellania semper fuisset adiudicata p̃s-
byteris consanguineis, defendi in præsenti casu præ
ferendum esse consanguineum propinquiorem con
iunctum testatori ex vtroque latere; nam licet da-
ta paritate ordinis, & cõsanguinitatis presbyter es-
set præferendus: attamen quando non sunt in ęqua
28 li coniunctione sanguinis, magis coniunctus est ad
mittendus, cum ad eum maiorem dilectionem cẽ-
seatur testator habere. auth. de heredibus ab inte-
stat. venientibus. §. quia vero. auth. post fratres. C.
de suis, & leg. hered. auth. itaque. C. commu. de suc
cess. vbi frater vtrimque coniunctus succedit ab in
29 testato fratri præmortuo excluso fratre vterino,
vbi Doctores assignant rationem, quia duo vincu-
la sunt fortiora vno, per quæ iura resoluit Gozad.
30 cons. 19. nu. 9. quod in pari gradu consanguitatis
præfertur ille, qui duplici iure vocatur, ei qui solũ
vno iure admittitur, & ita etiam in alio casu vidi
in hoc Consilio iudicatum fauore alterius opposi-
toris, qui duplici vinculo consanguinitatis erat te-
statori coniunctus, vt tradimus io q. 398. nu. 21. &
31 23. & pro hac opinione consuluit Ioan. Botta con-
sil. 14. pro quodam fratre ex vtroque latere coniun
cto, contra vterinum tantum.

Nec prædictis aliquid obstabat, quod ex aduer-
so fuit oppositum, quod dicta iura procedũt in suc-
32 cessione ab intestato fratris, secus vbi cõstat de suc
cessione, & vocatione testamentaria, arg. text. in l.
quamdiu, ff. de acq. here. quia nec in casu præsenti
constabat de fundatione, & si constiterit, similiter
procederent dicta iura, quia tam in legatis, quàm
institutione heredis vocando consanguineos, vel
fratres solum, comprehenduntur consanguinei, vel
33 fratres ex vtroque latere coniuncti, non vero vteri
ni tantum. Quam opinionẽ secutus fuit Paulus in
casu de facto sibi contingenti in l. fi. nu. 6. C. de ver.
sign. per illum text. sequitur ibi Corn. nu. 9. Ias. nu.
26. idem Pau. cons. 346. Dec. cons. 53. & 155. nu. 4.
Alex. cons. 166. nu. 4. lib. 5. Soc. cons. 49. lib. 1. Paris.
cons. 49. nu. 18. lib. 1. Ruin. cons. 92. nu. 7. vol. 2. Me
noc. cons. 187. num. 4. vol. 2. & ex nostris Hispanis
43 hanc opinionem sequitur Ant. Gomez in l. 8. Tau-
ri, nu. 9. vbi Tellus Fernandez nu. fi. habuit de facto
similem casum, & resoluit, quod ita fuit iudicatum
in Granatensi prætorio, idem affirmat Roaas de suc
cessionibus ab intestato, c. 32. nu. 13. & c. 6. n. 11. &
hanc dicit communem opinionem Angulo in tra-
ctatu de meliorationibus, in l. 11. gl. 8. nu. 4. in fine,
& ratio huius opinionis est, quia cum in hac succes-
sione fratris ab intestato morientis vtriq; coniũcti
præferãtur, exclusis vterinis, pariformiter idẽ est di
35 cendũ in successione testamentaria, cũ testator cen
seatur semper disponere secundũ legis dispositionẽ
& ad eã se referre, l. pero. §. fratre, ff. de leg. 2. & in
d. l. fi. C. de verb. quæ sentãtia indubitabiliter proce
36 dit quãdo testator vocauit suos cõsanguineos pro
pinquiores, quod est nomen collectiuũ, & cõprehẽ
dit consanguineos vtrimq; coniunctos exclusis vte
rinis, vt elegãter resoluit Mantica de coniect. vlti.
volunt. lib. 8. ti. 13. n. fi. vers. an vero fideicõmissũ,
vbi sequitur Croti opinionẽ, & tenet Menoc. sup. n.
51. nã licet respectu stipitis sint vterini, & cõsangui
37 nei in eodẽ gradu, tñ respectu sanguinis, & succes-
sionis in eodẽ gradu nõ sunt, ita elegãter Soc. iun.
cõs. 94. nu. 14. lib. 1. vbi dicit quod licet fratres vte
rini sint in eodem gradu cũ vtrimq; cõiunctis respe
ctu mr̃is, at tñ respectu successionis inter eos eiusdẽ
gradus

gradus non censentur. quam opinionem sequitur
Peregrin. in tractatu de fideicommissis. art.21.nu.
10.& hanc opinionem sequitur Ceruátes in d.l.7.
38 Tauri.nu.21.& 25.vbi assignat rationem, quia te-
stator præsumitur habere maiorem dilectionem ad
eos qui sunt magis sanguine cõiuncti, quam ad eos
qui aliquantulũ sunt remotiores. l.heredes mei.§.
fi.ff.ad Treb.l.3.§.si duo, ff.de leg.tutoribus, & sic
39 cum consanguineus vtrinque coniunctus magis iũ
ctus esse dicatur, quam vterinus, nimirum si in suc
cessione bonorum defuncti, vel Capellaniæ sit præ-
ferẽdus, vt & resoluit Michael Crass.§.succes.ab in
40 test.q.31.n.1.vbi dicit, quod vtrinq; coniuncti, &
eorũ filij excludũt fratres, & sorores ex vno latere
tm̃. Quæ sñia cõfirmatur, quia dispositio testatoris
semper cẽsetur fortior, vbicũq; est duplex vinculũ,
41 legis, s.& testatoris, auth.de aliena.emphyteusi,§.
sanctissimas, col.5.Menoc. d.cõs.187.nu.50.vol.2.
Greg.in l.fi.ti.13.p.6.verb.de parte de su madre, &
ver.naturale legitimo, vbi dicit, quod in successio-
ne pfertur ille, qui plurib.vinculis est nexus, & cõ-
iunctus testatoris, scilicet nexu iuris, & naturę, quã
doctrinam excludit Mieres de maioratu.2.p.q.7.
42 nu.6.vbi dicit: quod si adsit contentio inter duos
pro successione alicuius vinculi vel maioratus, &
sit dubium quis litigantium existat vocatus, cũ ex
verbis testatoris vterque censeatur vocatus, quod
ille est præferendus, & anteponendus, qui secundũ
iuris dispositionem, & testatoris vocatus apparet,
& sic licet ex verbis testamenti quilibet censeatur
vocatus, cum in eodem gradu existant: tamen con-
sanguineus ex vtroque latere est præferendus, quia
non solum secundum mentem testatoris censetur
magis dilectus, sed ex iuris dispositione, & ex hac
doctrina resoluit Faber in §.si plures, nu.2.inst.de
43 leg.agnatorũ succes.quod si ad ius retractus, quod
competit consanguineo propinquiori, vt in l.72.cõ
currat consanguineus ex vtroq; latere, cum vteri-
44 no, quod vterinus venit excludendus, ita Tiraq.de
vtroque retractu,§.1.gl.10.nu.1.quod dicit notabi
le ad nostras leges regias Mieres supra, & in quæ-
45 stione proposita hanc opinionem sequitur Menoc.
lib.4.præs.75.nu.19.in fin.vbi resoluit, quod si vo-
cati sint consanguinei per verbum collectiuũ, quod
tunc prius debent admitti vtrinque cõiuncti, quia
46 veluti propinquiores cẽsentur magis dilecti, quod
tamen est intelligendũ, quando quilibet vult succe
dere ex propria persona, secus si per repræsentatio
nem, quia vltra fratrum filios, non cadit inter trãs-
47 uersales, auth.post fratres, C.de suis, & leg.hered.
auth. de heredibus ab intest. venien.§.si igitur de-
functus. Velazquez de Auedaño in l.40.Tauri, glo.
14.nu.8.secus vero quando ex propria persona ali-
48 quis intendit succedere, vt tradit Matesclanus in
tract.de succes.ab intest.art.3.num.9.& 29.& Mi-
chael Crassus supra.

Vltimo pro complemento huius quæstionis, &
præcedentis est considerandum, quod si consangui
49 neus vterinus probet gradum clare, & euidenter se
cundum dispositionem tex. in ca.licet ex quadam,
de testibus, & consanguineus vtrinque coniunctus
solum probet consanguinitatem per famam, & non
ita clare, & distincte, quod in tali casu vterinus sit
50 præferendus, cum probat gradũ, ita resoluit Mas-
car.supra vol.1.concl.410.nu.26.vbi dicit: quod
is qui probat se esse consanguineum certo gradu,
est præferendus illis qui simpliciter consanguineos
se esse probant, idemque tradit, vol.3.concl.1246.
nu.9.vbi agit qualiter consanguinitas sit probãda,
& Ioan.Garzia, de nobilit.§.1.gl.18.num.3.lex 20.
tit.9.p.4.l.2.tit.21.p.2.& in concl.844.vol.quali-
ter probetur gradus, quæ opinio fuit de mente Li-
ni in l.non epistolis, C.de probat.Anch.cons.52.&
sequitur Ant.Pereg.in tract.de fideic.art.43.num.
63.fol.mihi 405.vbi dicit, quod probatio conclu-
dens debet esse in gradu certo, nec sufficiet, quod
pro consanguineis se tractauerunt ascendẽtes, quia
51 huiusmodi probationis genus solum inter liberos,
& parentes reperitur, vt in l.filium eum non defini
mus, ff.de ijs qui sunt sui, vel alieni iuris, quam sen-
tentiam sequitur Mieres de maioratu, 2.p.q.7.p.
15.vbi dicit, quod ille, qui prætendit se esse succes-
52 sorem bonorum maioratus, non satisfacit si pro-
bet se esse consanguineum illius, qui maioratum in
stituit, vel vltimi possessoris; sed præcise tenetur
probare consanguinitatis gradum, vbi refert sic ob
tinuisse contra quosdam, qui petebant quandã he-
53 reditatem opulentam tanquam cõsanguinei, quia
licet probarint cõsanguinitatem cum defuncto, de
cuius hereditate ab intest.agebatur, tamen quia nõ
probarunt gradum, fuerunt exclusi, quæ sententia
vera est, & tenenda, sed limitanda, & declaranda,
54 vbi consanguinei proquiores sunt vocati, prout in
maioratibus, patronatibus, & capellanijs contin-
git. Si vero consanguinei generice sint vocati, tunc
sufficeret probare simpliciter consanguinitatem, li-
cet distincte gradus non probetur, ita Mascardus
supra concl.410.num.25.licet doctores, quos alle-
gat, illud non probent, quod est menti tenendum in
litibus capellaniarum qui agitantur in hoc conci-
lio, vbi sæpius de hoc vidi dubitari; & sic si vocen-
tur consanguinei proximiores, requiretur gradus
probatio; si vero consanguinei simpliciter sint vo-
cati, quilibet admittitur, licet gradum non probet,
& ille erit præferendus, qui certius, & clarius con-
sanguinitatem probauerit data in reliquis parita-
te. Et si extraneus concurrat cum consanguineo,
quælibet probatio consanguinitatis sufficiet, vt tra-
dit Mieres sup.nu.17.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta taxantur filijs spurijs secundum eorum indigentiam non considerata qualitate filij, nec parentis.*
2 *C.cum haberet.de eo, qui duxit in matr. quam pol. declaratur, & nu.15.& 17.*
3 *Alimenta filijs spurijs secundum æquitatem canonicã præstantur, non de rigore iuris ciuilis.*
4 *Natura paucis est contenta.*
5 *Doctores pro prima opinione referuntur vsque ad n.8.*
6 *Spurij debent in omnibus esse deterioris conditionis, quam legitimi.*
7 *Arbitrio iudicis relinquitur secundum aliquos quæ alimenta sunt præstanda filijs illegitimis.*
8 *Authentica ex compl.C.de incest.nupt.*
9 *Educatio filiorum est de iure naturali.*
10 *Lex ciuilis non potuit educationem filiorum tollere.*

11 *Ius naturale solum obligat ad alimenta necessaria pro vitæ sustentatione.*

12 *Spurij sunt magis odiosi, dum magis sunt constituti in dignitate.*

13 *Authentica, si qua illustris, C. ad Orfic. declaratur.*

14 *Spurius ex nobili patre est deterioris cōditionis, quam spurius ex patre plebeio.*

15 *C. cum haberet, declaratur ex nu. 17.*

16 *Pater solum compellitur filium spurium alere, mater vero in subsidium.*

17 *In taxatione alimentorum, debet haberi respectus ad diuitias patris.*

18 *Filius pauperis aletur pane, filius diuitis diuerso genere ciborum.*

19 *L. 3. ff. de alimentis præstandis, declaratur.*

20 *Alimenta necessaria dicuntur quatenus suppetunt patris facultates.*

21 *Contraria opinio in quæstione proponitur, & eius fundamenta.*

22 *Alimenta sunt præstanda filijs spurijs secundum illius qualitatem & indigentiam.*

23 *Nobili sunt præstonda alimenta secundum ipsius nobilitatem.*

24 *C. non coguntur, 41. dist. declaratur, & ponderatur.*

25 *Rustico non sunt præstanda delicata alimenta, sed grossa.*

26 *Alimenta rustici quæ esse debeant refertur.*

27 *Alere tenetur ecclesia patronum pauperem secundum illius qualitatem, & indigentiam.*

28 *Alimenta sunt præstanda à liberto patrono secundum ipsius nobilitatem.*

29 *Alimenta maiora consequitur primogenitus, quam reliqui fratres.*

30 *Filius primogenitus, dignior præsumitur ceteris fratribus.*

31 *Frater tenetur alere fratrē secundum ipsius qualitatē.*

32 *Maritus tenetur vxorem nobilem alere secundum ipsius nobilitatem.*

33 *Alimenta sunt præstanda vxori, secundum eius nobilitatem, licet non habeat dotem.*

34 *Vxor quæ accusat matrimonium debet habere alimenta ex bonis viri, & expensas litis, secundum eius nobilitatem.*

35 *Quantitas alimentorum taxatur secundum mariti facultates.*

36 *Alimenta sunt præstanda monacho litiganti pro monasterio.*

37 *Vestimenta sunt præstanda secundum qualitatem personarum.*

38 *Abbas monasterij magis honorifice debet uestiri, quam monachus.*

39 *Aduocatus peccat mortaliter recipiendo à clientulo vltra precium à lege taxatum.*

40 *L. 19. tit. 16. lib. 2. recop. declaratur.*

41 *Aduocatus insignis in sua facultate, & nobilis potest recipere à clientulo mercedem laboris secūdum eius peritiam, & qualitatem.*

42 *Aduocatus conductus vltra prouinciam debet consequi salarium, pro equo & famulo, & considerabitur illius qualitas.*

43 *Alimenta etiam pro famulis sunt præstanda.*

44 *Inuitans dominum ad manducandum tenetur recipere eius famulum.*

45 *Alimentorum præstatio non debet esse æqualis.*

46 *Aequalitas non est inter beatos in gloria Dei.*

47 *Alimenta sunt reseruanda marito secundum eius qualitatem quando non potest conuenire vltra quam facere potest.*

48 *Doctores pro secunda opinione referuntur, & numeris sequentibus.*

49 *Alimenta spurij Ducis, vel Marchionis maiora esse debent quam alterius priuatæ personæ.*

50 *Alimenta dicuntur necessaria, quæ respiciunt dignitatem personæ.*

51 *L. & si quid, §. sufficienter. ff. de vsufructu. declaratur.*

52 *Alimenta sunt præstanda necessaria, etiam si excedāt quintum.*

53 *Personæ cōditio est cōsideranda in alimentis præstādis.*

54 *L. 2. tit. 19. par. 4. confirmat nostram opinionem.*

55 *Opinio Ioannis Garziæ temperatur, & declaratur.*

56 *L. decima Tauri declaratur.*

57 *Alimenta filij spurij non possunt excedere quintum bonorum parentis.*

58 *Filius illegitimus non est capax bonorum patris vltra quintum pro alimentis.*

59 *Quinta bonorum, licet non sufficiat pro alimentis, non est amplius assignandum secundum plures, alij contra.*

60 *L. decima Tauri, non potuit limitare indigentiam filiorum illegitimorum vsque ad quintum.*

61 *Pater vltra quintum potest pro alimentis assignare filio illegitimo, filijs legitimis existentibus.*

62 *Promissio canonica, de qua in c. cum haberet, non debet reddi inutilis, si quintum pro alimentis nō sufficiat.*

63 *L. decima Tauri, demonstratiue loquitur secundum Baezam, & non negat, quod si quintum nō sufficiat, non debeantur maiora alimenta.*

64 *Lex ciuilis negans alimenta non valet.*

65 *Argumentum procedit de toto, quoad totum, & de parte, quo ad partem.*

66 *Media opinio, & eius distinctio traditur, & defenditur.*

67 *L. 10. Tauri, ponderatur, & declaratur, & nu. 80.*

68 *Alimenta vltra quintum non debentur filijs spurijs, legitimis existentibus.*

69 *Pater nō pōt disponere in præiudiciū legitimæ filiorū.*

70 *Noua opinio, & concordia auctoris traditur ad l. 10. Tauri.*

71 *Alimēta vltra quintū debētur filijs spurijs in foro ecclesiastico, ubi l. Tau. nō seruabitur, sed iure canonicū.*

72 *Opinio Gutierrez approbatur, & eius fundamentum ex l. Tauri, reprobatur.*

73 *Illatio non fit ex separatis.*

74 *Alimenta debita filijs illegitimis transeunt contra heredes patris.*

75 *L. 8. tit. 13. par. 6. declaratur, & ponderatur.*

76 *Alimentandi onus transit contra donatarium omnium bonorum, & contra quemlibet secundum aliquos.*

77 *Gregorij opinio reprobatur.*

78 *Pater vtrum possit grauare relictum pro alimentis filio illegitimo, onere fideicommissi, vel restitutionis, & affirmatiue defenditur contra plures.*

79 *Casus de facto proponitur.*

80 *Licentiatus Antonius de sant Vicente Vicarius Toletanus laudat.*

81 *Opinio Gomezij in l. 10. Tauri, nu. 43. reprobatur.*

82 *Grauare nemo potest, quem non honorauit.*

83 *Telli Fernandez distinctio in qōne proposita rēpbatur.*

84 Gra-

84 *Grauamen in eo quod excedit metam alimentorum validum est.*
85 *Opinio Matien. & Aceb. reprobatur.*
86 *Lex debet seruire de dubio.*
87 *Opinio Guillen de Zeruantes reprobatur.*
88 *Alimenta non sunt præcise a patre in proprietate bonorum præstanda, sufficiet in vsufructu.*
89 *Vsusfructus morte vsufructuarij finitur.*
90 *l.10. Tauri non est correctoria iuris communis, sed declaratoria.*
91 *Transmissio respicit proprietatem non vsumfructum.*
92 *l.10. Tauri, declaratur, vt non excludat grauamen alimentis si a patre positum fuerit.*
93 *Voluntas patris attendenda est, & sequenda eius dispositio.*
94 *Opinio Ioannis Garziæ, & Barbosæ laudatur, & sequitur ab auctore.*
95 *Decisio Senatus refertur, & lex Taurina declaratur.*
96 *Alimentorum ius est personale ex parte recipientis.*
97 *Alimenta nō transeunt ad heredes spurij inuito patre.*
98 *Alimenta a possessore maioratus sunt præstanda in proprietate, & sine grauamine.*
99 *Legitima non debetur filijs illegitimis sicut fratribus maioratus.*
100 *Subrogatum sapit naturam subrogati, & eius primordialem naturam.*
101 *Maioratus possessor tenetur etiam alere filios illegitimos fundatoris, & dotare spurias.*
102 *Alimenta intra quintum, non sunt præstanda, quando vltra quatuor filios habet pater, contra plures.*
103 *Opinio Barbosæ, & Matienzi reprobatur.*
104 *Transactio non valet etiam iurata in causa alimentorum.*
105 *Spurius non potest renunciare alimentis a natura debitis.*
106 *Legitimæ renunciatio non comprehendit alimenta.*
107 *Nemo est dominus membrorum suorum.*
108 *Alimentorum taxatio non est facienda secundum valorem proprietatis, sed redituum.*
109 *l. Imperator. ff. ad Trebellianum, declaratur.*
110 *l. si fundus. ff. de rebus eorum. declaratur.*
111 *Precia rerum ex redditibus considerantur.*
112 *Domus magnatum sunt magni valoris, & parui redditus.*
113 *Aedes amplissimæ solent vilissimo precio locari.*
114 Tasa de Alarifes no se ha de hacer ex redditibus domus, sed considerata proprietate.
115 *Collecta est imponenda secundum redditus bonorum, & non secundum valorem proprietatis.*
116 *Valor rei quomodo consideretur.*
117 *Filius illegitimus tenetur alere patrem.*
118 *Successiones sunt reciprocæ affirmatiue & negatiue loquendo.*
119 *Alimenta patris, intelliguntur vsque ad quintum, & non vltra.*
120 *Opinio Telli Fernandez reprobatur.*
121 *Dos data filiæ spuriæ vltra metam alimentorum reuocatur etiam constante matrimonio, secundum magis communem.*
122 *l. fi. §. si a socero. ff. quæ in fraudem creditorum. declaratur, &* 137.
123 *Contraria opinio refertur, & defenditur de iure regio.*
124 *Fiscus vendicabit relicta spurijs vltra alimenta.*
125 *l.1. de naturalibus liberis, declaratur.*
126 *Donatio vltra metam alimētorum, nec de iure ciuili, nec canonico, nec regio valet.*
127 *Quod nullum est statim reuocatur.*
128 *l.1. C. de inoffi..osis dotibus. declaratur.*
129 *Filij admittuntur ad querelam inofficiosæ dotis, viuēte matre.*
130 *l. omnimodo, C. de inoff. testamento. declaratur, & ponderatur.*
131 *l. sancimus. §. repletionem, de inofficioso testamento, declaratur.*
132 *Legitima filiorum diminuta suppletur sine mora.*
133 *Concordia opinionum refertur, & intellectus ad l. fi. §. si a socero, quæ in fraudem.*
134 *Ignorantia excludit delictum.*
135 *Alia concordia adducitur a Barbosa, quam sequitur auctor, & declaratur.*
136 *Spurius etiam filijs legitimis existentibus nihil potest a patre vltra alimenta obtinere.*
137 *l. si a socero. §. fin. declaratur.*
138 *Dos data in fraudem hominis facilius conseruatur, quam data in fraudem legis.*
139 *Clericus directe, nec indirecte per suppositā personā, potest vltra alimenta aliquid filijs suis relinquere.*
140 *Cautela qua vtuntur clerici ad instituendos filios vltra alimenta debita reprobatur.*
141 *l. fin. ff. de his quibus vt indignis, declaratur.*
142 *Nurus non potest institui a clerico in fraudem legis.*
143 *Quod vna via prohibetur, altera non debet admitti.*
144 *Fraus quomodo præsumatur.*
145 *l. fi. C. de naturalibus lib. declaratur.*
146 *Opinio Gomezij & Duen. declaratur.*
147 *Fraus præsumitur, quando solum vsusfructus relinquitur, vt proprietas ad donantem perueniat.*
148 *Donatum genero valet, quando non consequitur ex donatione vtilitatem spuria.*
149 *Præsumptio excludens fraudem traditur.*
150 *Donatio non præsumitur facta in fraudem contemplatione filij spurij.*
151 *Filius non tenetur alere patrem ad quem deuenerunt eius bona propter delictum, secundum Baldum.*
152 *c.1. §. si quis hominem, de pace tenenda. ponderatur, & declaratur a num. 200. cum sequent.*
153 *Doctores pro opinione Baldi referuntur.*
154 *Contraria opinio aduersus Baldum, & sequaces refertur, vt alimenta debeantur.*
155 *Doctores more ouium sequuntur aliorum opinionem non scrutantes rationem.*
156 *c. Cum in iuuentute. §. vnde nos. de purgatione canonica. ponderatur.*
157 *c.1. §. si quis, habet plures intellectus, qui referuntur.*
158 *Casus specialis firmat regulam in contrarium.*
159 *Alimentari debet pater a filio ex bonis confiscatis, quæ ad filium peruenerunt.*
160 *Alimenta debentur de iure naturali, & sic tolli non possunt.*
161 *Alimentandi obligatio parentes, est de iure naturali, secundum aliquos.*
162 *l.2. tit.19. par.4. ponderatur.*
163 *l. fin. §. ipsum autem filium. declaratur.*
164 *l.1. tit.11. par.6. declaratur.*
165 *Honor præcipue versatur in alendo patre egeno.*
166 *§.1. inst. per quas personas. declaratur, & pōderatur.*
167 *l. Imperator. ff. ad Trebellianum. declaratur.*
168 *l. filia tua. C. de patria potestate. declaratur.*

169 *Alimenta debentur parentibus de iure diuino.*
170 *Alimenta etiam bruta animalia non denegant parentibus.*
171 *Mures alunt parentes senes.*
172 *Pater & filius sunt correlatiua, & dispositum in vno, est dispositum in alio.*
173 *Opinio quod parentibus de iure naturali non debeantur alimenta, refertur.*
174 *Opinio quæ fauet rationi naturali est sequenda.*
175 *Statutum quod tollit, vel denegat alimenta, non est seruandum.*
176 *Pactum ne liceat parentes alere, non est validum.*
177 *Tex. in c. 1. §. si quis hominem, aliter declaratur.*
178 *Alimenta parentibus debita, habent maiora priuilegia, quam debita filijs.*
179 *Filius legitimatus perdit iura legitimationis, si alimenta deneget parentibus.*
180 *Filius redigitur ad patriam potestatem, licet emancipatus, si alimenta deneget.*
181 *Libertus negans alimenta domino reducitur ad seruitutem.*
182 *Alimenta sunt præstanda ex fructibus bonorum, non ex proprietate vendendo ea.*
183 *Filius tenetur vendere proprietatem ad alendum parentes.*
184 *Pater potest vendere proprietatem filij ad se alendum sine decreto iudicis.*
185 *Pater potest vendere filium vt se alat.*
186 *Filius non potest vendere patrem, etiam in extrema necessitate.*
187 *Filium tenere alere patrem etiam bannitum.*
188 *Filius tenetur patrem criminosum alere, & etiam infidelem.*
189 *Alimenta sunt præstanda filio, etiam infideli.*
190 *Maritus tenetur alere vxorem hereticam, & qualiter hoc intelligitur ibi videas.*
191 *l. Imperator. ff. ad Trebellianum, declaratur.*
192 *Emolumentum idem est, quod alimentum, & n. 216.*
193 *l. 2. tit. 2. par. 3. declaratur.*
194 *Authentica incestas nuptias. C. de incestis nuptijs, declaratur, & ponderatur.*
195 *Bona contrahentis incestas nuptias ipso iure confiscantur.*
196 *Opinio doctoris est intelligenda, secundum tex. quem allegat.*
197 *Opinio Palacij Rubei sequenda est, contra Baldum in quæstione proposita.*
198 *Iudicandum non est ex multitudine auctorum.*
199 *Aedificium corruit destructo fundamento.*
200 *Plures intellectus adducuntur ad d. §. si quis hominē.*
201 *Filius potest interficere patrem propter bonum pacis.*
202 *Iura relaxantur propter bonum pacis.*
203 *Alimenta denegans necare dicitur.*
204 *Offendere Deum magis graue est, quam homines.*
205 *Argumentum est validum de maiori ad minus.*
206 *Secundus intellectus adducitur ad §. si hominem.*
207 *Præceptum Principis non potest tollere alimenta filijs, vel parentibus.*
208 *l. penult. tit. 19. part. 4. declaratur.*
209 *Parentibus de iure diuino obedire tenemur.*
210 *Superior nihil potest præcipere contra charitatem.*
211 *Regis voluntas debet semper esse conformis rationi naturali.*
212 *Tertius intellectus assignatur ad §. si hominem.*
213 *Iuramentum de non præstandis alimentis parentibus non est seruandum.*
214 *Quartus intellectus assignatur ad d. §. si hominem.*
215 *Princeps potest dare bona confiscata filijs, ita vt non alant parentes ex eis quando fuerunt confiscata propter delictum.*
217 *L. cum eorū, C. de senten. & interloc. omnium iud.*
218 *Pater habet vsumfructum in bonis aduentitijs filij.*
219 *Vsumfructum patri debitum de bonis aduentitijs filij potest testator prohibere.*
220 *Promisio hominis facit cessare pronisionem legis.*
221 *Conditio non alendi patrem, est reijcienda tamquam non scripta.*
222 *Quintus intellectus ad dict. §. si hominem, traditur.*
223 *Beneficiatus etiam criminosus debet ali de fructibus beneficij.*
224 *Sextus intellectus, ad d. §. si quis hominem, traditur.*
225 *Heredis appellatione venit tam suus, quā extraneus.*
226 *Heres proprie capitur p̄ desce̅dēti in materia feudali.*
227 *Septimus intellectus adducitur ad d. §. si quis hoīem.*
228 *Vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus.*
229 *Verba generalia restringuntur per rationem.*
230 *L. si cui. ff. de seruitutibus, declaratur.*
231 *L. generalis recipit restrictionem per aliam legem specialem.*
232 *Lex recipit restrictionem ex bono & æquo.*
233 *Alimentorum legatum non censetur ademptum ex generali reuocatione legatorum.*
234 *Alimenta non confiscantur in genera li confiscatione.*
235 *Damnatus est capax alimentorum.*
236 *Monacus est capax legati alimentorum.*
237 *Capitis diminutio neminem priuat alimentis.*
238 *Alimenta non veniunt in generali confiscatione.*
239 *L. si quando. §. & generaliter. C. de inofficioso testamento, declaratur.*
240 *Generalis renūciatio filij nō comprehendit legitimā.*
241 *Verbum intelligitur, id est, expresse.*
242 *Renunciatio generalis non comprehendit alimenta.*
243 *Argumentum procedit de alimentis ad legitimam.*
244 *Legitima minui potest per statutum.*
245 *Alimenta statuto tolli non possunt.*
246 *Obligatio generalis, vel renunciatio cum iuramento extenditur ad insumspecialem.*
247 *Renunciatio generalis non comprehendit alimenta.*
248 *C. inter cetera. 22. q. 4. declaratur.*
249 *Iuramentum non potest ligare filium, vt patri non obediat.*
250 *Iuramentum non obligat in præiudicium tertij.*
251 *Iuramentum contra bonos mores canonicos non est obligatorium.*
252 *Relaxatio iuramenti non est necessaria, quando fuit præstitum contra bonos mores.*
253 *Actio, nec obligatio non oritur quando iuramentum est contra bonos mores.*
254 *Iuramentum de non alendo patrem est contra bonos mores.*
255 *L. quisquis. C. ad l. Iuliam maiestatis, declaratur.*
256 *Filij committentes crimen læsæ maiestatis priuantur omni commodo, sed non alimentis.*
257 *Alendi sunt filij ex substantia patris confiscata.*
258 *L. quisquis. §. filij, ponderatur.*
259 *Qui vult consequens, vult & antecedens.*
260 *Septimus intellectus adducitur ad d. §. si quis hoīem.*
261 *Quod non mutatur stare non prohibetur.*

262 *Au-*

262 *Authentica quibus modis naturales efficiantur sui. §.fin.col.7.declaratur.*
263 *Aequitas canonica, & ius regium ponderatur contra Baldum.*
264 *Pater potest compelli de iure canonico alere filios spurios.*
265 *Verbum substantia, & emolumentum æquiparantur in iure.*
266 *Honor & reuerentia semper præstatur parentibus.*
267 *Reuerentia maxima est debita parentibus.*
268 *Dignitas sordescit per paupertatem.*
269 *Honor & reuerentia debetur patri, etiã malefactori.*
270 *Dispositio generalis aliquando extenditur ad casum priuilegiatum.*
271 *Alimentorum causa priuilegiata est.*
272 *Emolumentum, quid significet in iure.*
273 *Quæ non consonant rationi naturali, non consonant legibus.*
274 *l.Imperatores, ff.ad Trebellianum, declaratur.*
275 *Alimentorum causa pluribus modis est priuilegiata.*
276 *Interpretatio strictè est accipienda, quando agitur de priuatione alimentorum.*
277 *Obligatio generalis aliquando restringitur.*
278 *Vestes censentur exceptæ in generali obligatione.*
279 *Hæreditas est successio in vniuersum ius.*
280 *Recedi non debet a propria significatione verborum.*
281 *Extensio non est licita in pœnalibus.*
282 *Interpretatio est facienda, vt euitetur pœnæ cõmissio.*
283 *Interpretatio est in dubio contra fiscum facienda.*
284 *Alimentorum fauore in dubio est iudicandum.*
285 *Verba sunt accipienda vt minus obligent.*
286 *Iuramentum debet interpretari, vt minus obliget.*
287 *Bona ablata à patre propter delictum filij applicantur cum onere alendi eum.*
288 *Ordinatio Lusitanorum declaratur, lib.4.tit.78.§.4.*
289 *Authentica, excipitur, C.de bonis mater. declaratur.*
290 *Breuitas est amica modernis.*
291 *Pietas paterna mouet auctorem ad sequendam contrariam opinionem aduersus Bald. & sequaces.*

QVÆSTIO DCCLXXX.

Vtrum alimenta debeantur filijs spurijs inspecta illorum qualitate & dignitate (consideratis diuitijs paternis) vel secundum ipsorum indigentiam, communis contra communem, & quid iure regio.

ACcedat difficillima, & intricata explicanda quæstio, in cuius enucleatione nostri iuris professores valde insudarunt, & in diuersas fuerunt diuisi opiniones. Prima
1 igitur sententia & opinio est, quod in hac alimentorum præstatione debeat considerari indigentia filij spurij, inspecto iure naturali, & non ipsius, nec patris nobilitas, nec patrimonij vires. pro qua sententia adducitur tex. expressus in c.cum haberet, in fine, de eo, qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulterium, ibi: *Necessaria subministret*, ergo
2 bene sequitur, quod si alimenta tantum necessaria sunt spurijs subministranda, quod non debet attendi facultas & nobilitas parentis, & filij, nec illorum dignitas, præsertim, quia illa alimenta magis de æ-
3 quitate canonica (& miserationis causa) quam de iuris ciuilis rigore debeantur, & sic sola necessitas victus & vestitus est inspicienda; cum ipsa natura
4 (secundum Philosophum) paucis sit contenta. Quã opinionem sequitur Bald. in l.si maritus in id. ff. soluto matrimo. quam defendit Alex. ibi & Palacius
5 Rubeus in Repetitione cap. per vestras. §.24.nu.3. de donatio. & pro hac Baldi opinione fuit iudicatum, vt tradit Gama Lusitanus decis.201.nu.4.& 225.& 343.nu.4. vbi dixit, quod hæc opinio fuit visa magis iuridica, & quod pro ea fuit iudicatum.
6 Et confirmatur hæc opinio, quia semper spurij debent esse deterioris conditionis, quam legitimi, authen. licet. C. de naturalibus libe. c.si gens Anglorum. 56. dist. in qua quæstione duas communes opiniones refert Spino in speculo testamento. glo.16. princ. num.102. vbi parum diligenter quæstionem examinauit, nec erudite resoluit, dicens, quod hoc
7 sit relinquendum arbitrio iudicis. Et nostram principalem opinionem sequitur Barbosa in l.1. ff. soluto matrimo. in 4.par.num.65.col.4.vers. sed prima opinio mihi videtur probabilior, quam sequitur Bermondus, de publicis concub. verb. qui etiam filios.nu.59. Cassaneus conf.39.nu.55. & conf.3.nu.4. Rolan. conf.74.nu.41.lib.1. Aymon conf.29. nu.8. Burs. conf.62. nu.19. vol.1. Lara in l.si quis a liberis, §.idem rescripsit.nu.48. de lib.agnos. & pro hac opinione consuluit Calder. conf.60. col.6. vbi dicit, quod non secundum patris qualitatem, sed secundum educationem de iure naturali, necessaria præstanda sunt. Rota Bonon. decis.21.nu.6. Craue. conf.219.nu.8.vol.1. Aemilianus conf.146.nu.10. Lancel. Galliau. in consuet. Alex. verb. solidos. q.6. nu.13. Ant. Cuchus, in tract. de legit. §. potest præterea, nu.8. Petrus Ger. singul.2.n.9. quia ex eo ius ca-
8 nonicum contra constitutionem iuris ciuilis disposuit, vt in auth. ex complexu. C. de incest. nupt. quia considerauit educationem liberorum esse iuris na-
9 turalis. l.1.§. ius naturale. ff. de iust. & iur. c. ius natur.1.dist. adeo quod lex ciuilis nunquam potuit
10 hanc educationem tollere. §.pen. inst. de iur. natur. Nauarr. de spolijs cleric. §.fi. .... n.9. Gomez. in l.9. Tauri. nu.37. Baeza. de non meliorandis filiab. c.8. nu.8. Ius igitur naturale non obligat, nisi tantũ ad
11 alimenta necessaria pro vitæ sustentatione, c. pasce fame. 86. dist. l. necare. ff. de lib. agnos. ergo cum ius canonicum corrigat ius ciuile, & eius rigorẽ, quoad alimẽta, sequitur, quod etiã corrigit differentiã qualitatum personarum, & sic tantum debentur alimenta necessaria secundum naturæ indigentiam, & non secundum dignitatem personæ paternæ, cum
12 hoc pertineat ad ius ciuile, maxime, quia spurij dũ magis sunt in dignitate, sunt magis odiosi, vt de spurijs Principum scribunt doctores in auth. si qua illustris. C. ad Orfic. (per illum tex.) Barbac. in repet.
13 legis cum acutissimi. nu.221.& 227. C. de fideic. & ob hanc causam dixit Raymundus, conf.77. n.7. & 12. vol.3. spurium ex nobili patre procreatum viliorem esse spurio ex plebeo nato, vt refert Lara supra
14 nu.51. in fi. Nec prædictæ resolutioni obstat tex. in d.c. cum haberet. in fi. in quo fundantur scribentes,
15 qui contrariam sequuntur opinionem, quia respõdet Lara supra nu.54. quod mens illius tex. non fuit iubere, vt alimenta præstentur, secundum faculta-

tes

tes paternas,& non ſecundũ indigentiam, quia po-
tius oſtendit, quod vterq; tam pater, quam mater
concurrant in præſtatione alimentorum, ſecũdum
vtriuſq; facultates, vt ſi pater ſit ditior matre, plus
conferat pro filij ſpurij alimentis, & è conuerſo, &
ſic dicit text. quod conſideretur cuiuſcunq; facul-
tas, non vero diſponit, vt ſplendide, & laute alatur
ſpurius, cui tm̃ alimenta vitæ neceſſaria præſtanda
ſunt, ſecundum iuris naturalis æquitatem. Sed iſte
intellectus ex eo, non placet, nec pōt ſuſtineri, quia
ſupponitur, quod pręciſe tam pater, quam mater te
16 nentur filios ſpurios alere, cum alias ad alendos fi-
lios legitimos ſolus pater teneatur. Et licet illã opi
nionem ſequantur Abb. ibi, nu. 9. Præpoſitus. nu. 6.
Ancha. nu. 6. & Caccial. in l. ſi qua illuſtris. nu. 93.
ad Orfician. Ant. Gabr. lib. 6. com. tit. de alim. cõcl.
1. Greg. in l. 3. tit. 19. par. 4. gl. Ioan. Garſia de expen
ſis, c. 3. nu. 31. tamen nõ poteſt ſuſtineri, quia ad pa-
trem principaliter ſpectat educatio filiorũ, ad ma-
trem vero in ſubſidium, vt docet Palæottus de no-
this, & ſpurijs, c. 48. nu. 3. Gama deciſ. 304. no. 2. Al-
uarus Velaſcus conſultat. 92. in fi. & contra Abb. te
net Ant. Gabr. ſupra. Vnde pro vera interpretatio-
17 ne dicti tex. animaduertendum eſt, quod verba fi-
nalia poſſint habere duas interpretationes. Primã,
quod in taxandis, & conſtituendis alimentis neceſ
ſarijs, debeat haberi reſpectus ad diuitias, & facul-
tates patris, & hæc eſt magis recepta interpretatio,
& magis genuina litteræ illius tex. vt vltra Ant. Ga-
briel. ſupra, docet Vinc. de Franch. deci. 283. n. 18.
in 2. par. qua ſic admiſſa interpretatione reſpondẽ
dum eſt ad dictum tex. in quantum vult, neceſſaria
ſolum eſſe præſtanda, vt procedat conſideratis fa-
cultatib. paternis, vt ſi diues ſit, neceſſaria præſten-
tur ſecundum quod diues familiam ſuam alere ſo-
let; ſi vero pater pauper ſit, tunc præſtentur neceſſa
ria, quemadmodum pauperes ſolent ſuã familiam
alere, vt in c. non agantur. 41. diſt. gl. in l. ſeruis vr-
18 banis. 97. ff. de leg. 3. vbi filius pauperis aletur pane
& oleribus, & filius diuitis diuerſo genere ciborũ,
& ſic verba finalia illius tex. in hunc ſenſum ſunt ac
cipienda, & interpretanda. eritq; ſecunda interpre-
tatio, vt ſpurijs tm neceſſaria præſtentur, hoc eſt ali
menta, ſine quibus naturaliter viuere non poſſint,
nam illud verbum, *neceſſaria*, illud ſignificat, vt de-
clarat Lara ſupra nu. 54. in fi. pro qua interpretatio
ne expendo tex. in l. 3. de alimentis & cibarijs lega
19 tis, vbi neceſſaria fuerunt libertis relicta, & ſubdit
iureconſultus, ſecundum indigentiam naturæ. Nã
cum propter neceſſitatem hæc obligatio fuerit in-
ducta, non habet locum, niſi quatenus neceſſitas im
20 mineat, vt docet Theſaurus deciſ. 211. nu. 16. & ſic
neceſſaria alimenta dicentur illa, quatenus ſuppe-
tunt patris facultates, ita vt ne conueniatur vltra
quam facere poteſt, vt videtur ſentire vnico verbo
Ant. Gomezius, in l. 9. Tauri. nu. 40. Aymon. conſil.
35. nu. 31. vol. 1. & Barboſa ſupra.

Et ſic in quæſtione propoſita contraria opinio
21 eſt verior & receptior, & tenenda in iudicando, &
conſulendo, tam de iure communi, quam regio im-
mo quod alimenta ſint præſtanda filijs ſpurijs, at-
22 tentis, & conſideratis diuitiis paternis ex eius qua
litate, & dignitate. pro qua ſententia facit tex. in l.
ſi cui. ff. de annuis leg. l. Mela. pen. ff. de alimẽtis &
cibarijs legatis. l. tutor ſecundum dignitatem, ff. de
adminiſtra. tut. l. 1. §. mulier. l. habitatio, ff. de vent.
in poſſ. mitt. l. ſed ſi quid. §. ſufficienter. ff. de vſufr.
23 & ſic nobili præſtanda ſunt alimenta ſecundum
ſuam nobilitatem, & familiam, nec cogetur veſci ci
24 bo ruſticorum, vt in d. cap. non cogatur, 41. diſt. vt
tradit late Tiraq. de nobilitate. c. 20. nu. 142. Lara,
in §. ſed ſi filius, vbi plures refert; e contrario vero
25 ruſtico non ſunt præſtandi delicati cibi, nec panis
albus, ſed groſſus ex fabis, caſeus, cæpe, nuces, & ſi-
milia, vt docet glo. in d. l. ſeruis vrbanis. verb. ex li-
26 bellis, & verb. cibarijs, gl. in c. Epiſcopus, verb. vi-
ctus, 10. q. 2. & in c. nobis, verb. modeſte. de iure pa
tronatus, Lambertinus lib. 3. de iure patron. in 3.
27 princip. q. art. 12. nu. 2. Paulus de Cittadinis in eo.
tract. 6. par. q. 7. & Rochus in eod. tract. verſ. & vti-
le 1. princ. q. in 3. q. vbi tenent, quod eccleſia, quæ
patronum tenetur alere, ex eo quia ad paupertatẽ
deuenit, quod ampliora & pinguiora alimenta te-
nebitur præſtare patrono nobili, quam plebeo, &
hõ deſumitur ex noſtra quæſtione, quia quilibet eſt
alendus ſecundum ſuam dignitatem, & nobilitatẽ,
gl. fi. in c. quicunq; 16. q. 7. Abb. in c. nobis. nu. 6. de
iure patronatus, vbi idem diſponunt in liberto, qui
28 tenetur patrono ſuo alimenta ſubminiſtrare, quia
ſecundum illius dignitatem ſunt præſtanda, vt tra-
dit Lara, in §. ſolent. nu. 8. vbi alios allegat. Ex qua
doctrina, & receptiſſima ſententia infero, quod ẽt
pater, qui æqualia alimenta tenetur filijs ſuis præ-
ſtare, vt in l. inter filios, C. fam. erciſ. l. ſi maior, in fi.
29 C. com. diuid. l. cum pater. §. euictis, ff. de leg. 2. ta-
men primogenitos inter reliquos debet prębere pin
guiora, & vberiora alimenta, ſecundum eius maio
rem dignitatem, & præeminentiam, cum primoge-
30 nitus dignior ceteris fratribus reputetur, vt docet
gl. in §. alim. verb. altiori. inſtit. de bon. poſſeſ. Caſſa
neus in catalogo gloriæ mundi. 1. par. conſiderat.
32. gl. in c. quam periculoſum. verſ. primatus. 7. q.
1. vbi dicit quod maioratus debet duplicatos ci-
bos recipere. quam gloſſæ opinionẽ ſequuntur cita
ti a Tranquello in præfat. de primogen. nu. 12. Go-
mez. in l. 40. Tauri, n. 1. Molina de primogen. Hiſp.
lib. 2. c. 15. nu. 39. & 72. & ſic bene ſequitur, quod
in alimentis præſtandis ſit conſideranda qualitas,
& dignitas, dantis & recipiẽtis alimenta, & p conſe
quens, quod filio ſpurio, ex patre nobili maiora ali
31 menta ſunt præſtanda, & ſimiliter ſi primogenitus
habeat fratrem ſiue naturalem ſiue ſpurium, tenebi
tur eum alere, ſecundum illius dignitatem, & quali
tatẽ, vt docet Tiraq. de nobilitate. q. 4. n. 33. vbi plu
res refert Lara, in §. idẽ reſcripſit. num. 90. & in §. ſi
32 mater. nu. 54. & tradit Molina ſupra c. 15. n. 39. &
Menoch. conſ. 411. nu. 9. quæ ſnĩa non ſolum in pa
tre reſpectu filij procedit, & in fratre reſpectu fra-
tris, & in liberto reſpectu patroni, ſed etiam in ma-
33 rito reſpectu vxoris, quia maritus vxorem nobilẽ
tenetur alere ſecundũ qualitatem & dignitatẽ ſuæ
perſonæ, in tantum, quod etiam ſi non habeat do-
tẽ, vel ſi minus ſufficiens ſit ſupplet maritus de ſuo
34 capitali. ita Innoc. in c. per veſtras. de donat. inter
vir. & vxor. Salic. in l. quod in vxorem, nu. 1. C. de
neg. geſt. vbi Alex. nu. 8. Corn. n. 2. & Lara in §. ſi qs
ex his, nu. 23. Rub. in rub. de donat. §. 68. nu. 6. quæ
ſnĩa non ſolum procedit in domo mariti, quando
pacifice

35 pacifice & quiete vitam degunt, sed quando ipsa
vxor accusat matrimonium, & petit separationem,
quoad torũ, vel quoad vinculum, quia adhuc durã
te lite sunt alimenta illi decernenda, & litis expen-
sæ secundum suam dignitatẽ, consideratis faculta-
tibus viri, ita Specul. tit. de inquisit. §. fi. n. 3. per tex.
in l. cum alimenta, ff. de alim. & cib. leg. per quã le-
gem idem voluit Ostiens. in sum. tit. de accus. §. ad-
36 mittantur. vbi dicit, quantitatẽ & æstimationem
expensarum taxari secundũ facultates, & dignitatẽ
vxoris, Aufredus ad Capellã Tolos. decis. 88. Rota
decis. 335. in nouis, qui tenent quod monacho agẽ
ti pro vtilitate monasterij ministrari debẽt alimen
37 ta secundum qualitatẽ suæ personę, & sic dixit Bal.
in l. sed & si quid. §. 1. ff. de vsufructu. vestimenta suf
ficientia esse præstanda secundũ qualitatem perso-
38 narũ, quia Abbas monasterij magis honorifice ve-
stiri debet, quã monachus, & honoratius magister
in sacra Theologia, ex quibus etiam infero, quod
39 licet aduocatus peccet mortaliter, recipiendo a
clientulo precium vltra a lege & consuetudine re-
cepta taxatũ, vt tradit Soto de iust. & iur. lib. 5. q. 8.
art. 4. circa princ. Couarr. in reg. peccatum. 2. par. §.
40 3. nu. 2. Paz. in sua praxi annot. 5. n. 50. vbi assignat
41 intellectũ ad l. 19. tit. 16. lib. 2. recop. Aceb. in l. 2 1.
tit. 16. lib. 2. Quesada in suis quæst. in q. 22. nu. 26.
in fi. tamẽ si aduocatus sit valde peritus, & insignis,
42 in sua facultate, potest recipere pecunias a clientu
lo vltra modum a lege definitum, ita eleganter de-
clarat Parladurus lib. 1. rerum quotid. c. 2. n. 13. vbi
dicit, quod peritia aduocati, & eius qualitas sit cõ-
sideranda, vnde resoluit Bald. in l. vnica, in fi. C. de
43 suffrag. quod si aduocatus conducatur extra pro-
uinciam, quod sint illi præstanda alimenta secundũ
qualitatem personæ, pro equo, & famulo, & sequi-
tur Ias. in l. si nõ sortem, §. libertus, nu. 29. in fi. ff. de
condict. indeb. Brunus in tract. de cess. bono. q. 31.
Bonacosa, in tract. de seruis, & famulis, q. 31. vbi di
44 cit, quod alimenta etiam pro famulis sint præstan
da, & in q. 122. resoluit, quod quicunq; dominum
alere tenetur, quod famulũ etiam alet, & sic inuitãs
45 dominum ad manducandum tenetur recipere ser-
uitorem, & Rebuf. in tit. de præb. Scot. præb. 163.
Ex quibus omnibus satis clare colligitur, quod
46 in præstandis alimentis, semper sit attendenda &
consideranda qualitas personæ, quia præstatio ali-
mentorũ non debet esse æqualis, cum nec æquali-
tas sit inter omnes personas, nec etiã inter beatos in
47 gloria Dei est æqualitas, quia vnusquisq; pro sua
capacitate gloriosus erit, & maior erit vnius, quam
alterius gloria, prout plus vnusquisq; meruit: nec
ob hanc causam dicit quisquã subesse inæqualita-
tem, cum gradus & merita cuiusq; considerentur,
48 & quilibet plenus gloria existat. Rursus cõproba-
tur nostra opinio, quia maritus, qui non potest con
ueniri vltra quam facere potest, vt in l. maritũ. ff. so
lut. matrim. sunt illi reseruanda alimenta secũdum
eius nobilitatem, & qualitatem, ita Cinus in l. vni-
ca. §. cum aũt, C. de re. vxo. act. Bal. in l. 2. C. quod cũ
eo. Imola in l. si maritus, nu. 3. ff. sol. matr. Tiraq. de
nob. c. 20. n. 142. Couar. de spu. 2. par. c. 8. §. 6. n. 7. &
dicit cõem opinionem Alc. in l. nepos Procul. ff. de
verb. sign. Lara in §. sed si filius, nu. 74. & ita serua-
tur in praxi, vt refert Petrus Surd. de alim. q. 18. nu.
43. & ne amplius in rationibus, & fundamentis cõ-
probantibus nostram sniam immoremur, eam in
terminis terminantibus, tenet Corse. in suis singul.
verb. spurius, el 2. vbi additionator plures refert, &
sequitur Couarr. in 4. 2. par. c. 8. §. 6. nu. 8. & Moli-
na de Hisp. primog. lib. 2. c. 15. nu. 5. vers. sed verius
est, vbi dicit, quod non satisfieret canonicæ æquita
ti, nisi alimenta spurijs secundũ dignitatem præstẽ-
tur, quam opinionem sequitur Paris. cons. 14. num.
22. vol. 2. Bonacosa in tract. de æquitate cano. con-
clu. 2. quam opinionem dicit esse veriorẽ Petr. Sur.
de alim. tit. 4. q. 18. n. 51. vbi ait, absurdum fore di-
cere, quod æque stricta alimenta consequatur spu-
rius alicuius Ducis, Comitis, & Equitis, vel etiã Prin
49 cipis, sicut cuiusuis mercatoris, vel alterius priua-
tæ personæ, quod non obscure probat tex. in d. c. cũ
50 haberet, in fin. vbi non simpliciter dicit, præstanda
esse alimenta secundum naturalem necessitatẽ, sed
secundum quod eis suppetit, & licet addat verbũ,
necessaria, tamen illa alimenta iudicantur necessa-
ria, quæ dignitatem personæ respiciunt, vt declarat
51 similis gl. in c. Episcopus, verb. necessaria, de præb.
l. sed & si quid, §. sufficienter, ff. de vsufr. ibi: *Sufficiẽ
ter alere, & vestire debet secundum ordinem, & digni-
52 tatem mancipiorum*. Quam opinionẽ sequitur Ant.
Gomez. in l. 10. Tau. nu. 40. Baeza in tract. de nõ me
liorandis filiab. ratione dotis, c. 8. nu. 30. & 31. vbi
53 singulariter ampliat, etiam si alimentorum præsta
tio excedat quintum, quod est taxatum a l. 10. Tau
ri, quæ est l. 8. tit. 8. lib. 5. recop. & hanc nostrã prin
cipalem conclusionem sequitur Matienço in d. l. 8.
gl. 1. nu. 10. & hanc dicit magis communẽ opinio-
nẽ Flores de Mena, in addit. ad decisiones Gamæ
addit. 201. in fi. vbi dicit, quod alimenta debentur
filio spurio, secundum qualitatem, & possibilitatẽ,
& dignitatẽ ipsius, & non secundum præcisam indi
gentiam naturæ. Pro qua opinione consuluit Ceph.
cons. 498. lib. 4. nu. 36. vbi in nu. 31. memor fuit l.
19. Tauri. & Vinc. de Franch. decis. 283. n. 18. & 19.
& nostram opinionem sequitur Grego. generaliter
54 loquendo in præstatione alimentorũ, in l. 2. tit. 19.
par. 4. verb. *deuen recebir*, vbi docet, quod in alimen
tis præstandis debet considerari conditio personę,
quia aliter militi, & doctori, aliter rustico, & aliter
seni quam iuueni statuentur, & nostram opinionẽ
55 non obscure probat d. l. 2. ibi: *E la manera que deuẽ
criar los padres a los fijos, e darles lo que fuere mene-
ster maguer no quieran es esta, que les deuen dar que
coman, e que beban, e que vistan, e que calcen e lugar
do moren, e todas las otras cosas que le fuere menester,
sin las quales no puedẽ los hombres biuir, y esto deue ca
dauno facer segun la riqueza, e el poder que huuiere ca
tando toda via la persona de aquel que lo deue recebir
en que manera le deuen esto facer*. Ecce vltima verba
nostræ legis Partitæ, vbi clare in præstandis alimen
tis qualitas personæ recipientis est cõsideranda, &
sic bene ex superiorib. cõprobatum remanet, quod
alimenta filio spurio non secundum indigentiam
naturæ, sed secundum eius qualitatem sunt præstã-
da, per quam legem Partitæ, ita tenet Ioan. Garzia
de expensis, & meliora. c. 4. nu. 17. & licet illud in-
56 telligat, solum respectu filiorum legitimorũ, tamẽ
ex identitate rationis idem est de illegitimis. quæ
opinio verissima est, & iuri, & rationi naturali con
sona,

ſona,& ab ea non eſt recedendum in iudicando, &
conſulendo,quæ venit temperanda,& declaranda,
57 ex l.10.Tauri,vbi iã alimenta ſunt taxata filijs ſpu-
rijs,vt non excedat quintum bonorum,& ſolum vſ
que ad illam quantitatem efficitur capax d.l.ibi:
58 *Mandamos que en caſo que el padre o la madre ſea obligado a dar alimentos alguno de ſus hijos illegitimos en ſu vida, o al tiempo de ſu muerte, que por virtud de la tal obligacion no le pueda mandar mas de la quinta parte de ſus bienes de la que podia diſponer por ſu anima*, & poſtea annectuntur alia verba fortiora, ibi: *y por cauſa de los dichos alimentos no ſea mas capaz el tal hijo illegitimo*, & ſic totus reſpectus qualitatis filij ſpurij eſt iam limitatus ad quintum bonorũ parentis, & nõ vltra, vnde
59 ſiue quintum bonorũ parentum ſufficiat, ſiue non pro alimentis, amplius filius ſpurius conſequi non poteſt,quam opinionem ex diſpoſitione dict.l.10. Tauri,tenet Tellus Fernandez ibi, à n.2.cum ſeqq.
60 & Rozas in epitome de ſucceſſ.c.2, nu.17. Sed profecto hæc opinio licet videatur conſona deciſioni d.l.10.Tauri,tamen nõ caret difficultate, & ea nõ obſtante contrariam opinionem tenuerunt grauiſ-
61 ſimi doct.Hiſpani,inter quos primus omnium fuit noſter conciuis Toletanus Præſes Couarr.2.par.de ſponſalib.c.8.§.6.nu.8, vbi tenet, quod ſi quintum ad alimenta neceſſaria non ſufficiat filio ſpurio, & illegitimo,quod licitum erit patri aliquid vltra relinquere pro alimentis, cum quo competenter ali poſſit, non obſtante d.l.Tauri,quam opinionem tenet etiam doctiſſimus Greg.l.8. tit.13. par.6.verb.
62 meneſter.& in l.19.verb.heredar,eod.tit.& partita,vbi dicit quod etiam extantibus filijs legitimis, poteſt pater ex teſtamento relinquere filio ſpurio plus quinto pro alimentis neceſſarijs attenta quali
63 tate & dignitate patris & filij,idem tenet Perecius in l.22.tit.3.lib.1.ordina.col.165. Lata in l.ſiquis a liberis,§.idem reſcripſit,à nu.59.ff.de lib.agnoſc, & Spino in ſpeculo teſta.gl.15.de filijs illeg.n.122. & melius & elegantius ceteris Baeza de non melio, filiab.ratione dotis,c.8.n.30.& 31.vbi dicit,quod ſi quintum eſſet parui valoris, & non ſufficiens ad
64 alimenta, quod prouiſio canonica,de qua in d.capit.cum haberet,inutilis eſſet,& l.10.Tauri, præfiniens, ne ſpurio vltra quintam partem dari poſſit,
65 demonſtratiue loquitur, ponens taxationem liberalitati paternæ, vt eam ſummam excedere non poſſit,nõ vero negat,quod ſi fuerit tam tenue quinſum, vt filius viuere non poſſit, quod pater ſit impeditus,& prohibitus maiora alimenta præſtare.Et quemadmodum non valet lex ciuilis,quæ denegat
66 alimenta filijs ſpurijs,vt late reſolaimus in q.757. a nu.22.ita nec legis taxatio erit obſeruanda,quando quintum pro alimentis deſignatum nõ valeret aureos decem,vel quid aliud ita minimum,vt congrue filius viuere non poſſit,cum validum ſit argu
67 mentum de toto, quoad partem. l.quæ de tota. ff. de rei vend.l.etiam partem,ff.de legat.1. ita docet Dec.in l.iura ſanguinis, n.6.ff.de reg.iur.& Lara ſupra nu.59.vſque ad 66,in d.§.idem reſcripſit,& ſequitur Matienco,in d.l.8.tit.8.glo.1.num.6.lib.5. recop. vbi dicit, quod reſtrictio legis ad quintam bonorum partem fieri non potuit,& ſequitur Ioannes Garzia in tract.de expenſis,cap.3.num.28.Ceruantes in d.l.10. Tauri. num.69. Barboſa in d.l.1. num.77.in 4.par.Rozas in epitome hic. cap.21.nume.17.in qua doctorum varietate,& contrarietate
68 diſtinguendum eſſe exiſtimo cum doctiſſimo Molina lib.2.de Hiſpa.primoge.cap.15.num.53.cuius diſtinctionem ſequitur nouiſſime Gutierrez (qui nihil prætermiſit) lib.2.practic.quæſt.109.num.3, vbi dicunt, quod duo caſus ſunt in hac controuerſia conſiderandi,primus quando agimus de alimentis,quæ petuntur a filijs ſpurijs,ſecundum dignitatem,& qualitatem ipſius, ſed vltra neceſſitatem viuendi,tunc enim ſiue pater habeat filios legitimos, ſiue nõ,non eſt compellendus,nec aſtringendus aliquid vltra quintum relinquere, cum habeat commode vnde viuere poſſit ex dicto quinto, cum etiã ſi hoc pater voluerit,non potuiſſet in præiudicium filiorum legitimorum aliquid vltra quintum relinquere, vt late explicuimus in d.quæſt.757. nu.24. cum in hoc caſu d.l.10.Tauri, ſolũ vſq; ad dictam quantitatem eos reddat capaces, & habiles ibi:
69 *Y por cauſa de los dichos alimentos no ſea mas capaz el tal hijo illegitimo*, & ibi: *no pueda mandarle mas de la quinta parte de ſus bienes de que podia diſponer*
70 *por ſu alma*. Quæ ratio ceſſat filijs legitimis non exiſtentibus, cum in hoc caſu nec agatur de præiudicio tertij, & pater ad libitum pro anima ſua de ſuis bonis poteſt diſponere, vt in dicta lege ſancitum eſt. Secundus caſus erit,quando agitur de alimentis ad vitæ ſuſtentationem neceſſarijs, tunc ſi parens habeat filios,vel aſcendentes legitimos,præciſe ſeruanda erit diſpoſitio dictæ legis Tauri, in quorum præiudicio maiora alimenta non tenebitur pater præſtare, cum tam legitima filij, quam e-
71 ducatio ab eodem iure naturali deſcendat, & ſicut pater in præiudicium legitimæ filiorum legitimorum non poteſt diſponere,vt in l.quoniam in prioribus,C.de inoff.teſtam. & in l.28.Tauri.ita nec fauore filiorum ſpuriorum vltra quintum aliquid poterit relinquere, ſicut nec in ipſo quinto in eorum damno, & præiudicio, quæ concordia opinionum ſatis iuridica, & rationi conſona eſt, & ita quotidie practicatur apud omnes, ſed aliter & nouiter poſſent illa iura concordari, videlicet, vt in terris
72 eccleſiæ procedat indiſtincte, & generaliter diſpoſitio, tex.in d.c.cum haberet.ita vt ſine aliqua limitatione, nec reductione ad quintum bonorum teneatur clericus filium ſpurium alere,ſecundum ipſ-
73 ſius qualitatem. Nec poterit obijcere, quod ipſe ex lege 10.Tauri, non eſt capax alimentorum, cũ eius diſpoſitio in foro eccleſiaſtico non procedat, cum habeamus cõtrariã diſpoſitionem de iure canonico. At vero ſi nõ in iudicio eccleſiaſtico, & contra perſonas eccleſiaſticas agatur lis, ſed in foro ſæculari contra laicos,tunc ad vnguẽ eſt ſeruanda d.lex Taurina, vt vltra quintum non ſit capax filius illegitimus exiſtentib.legitimis,ſiue pater illud voluntarie velit,ſiue ad illud compellatur,ſed filiis legitimis, & aſcẽdentibus deficientib.nõ prohibet lex, nec limitat paternam liberalitatem, ẽt ſi quintũ excedat,quatenus ad vitæ ſuſtentationẽ pro ſua qualitate fuerint neceſſaria, vt late ſupra comprobatum eſt,& docet Gutierrez ſupra, licet fundamentũ
74 ab eo deductum ex d.l.10.Tauri nõ ſit verum,quia illa verba: *Pero bien permitimos que ſi el tal hijo fuere*

natu-

natural, y el padre no tubiere hijos, o descendientes legi-
timos, sunt diuersa a prima legis dispositione, in qua
legislator locutus fuit de filijs illegitimis, ibi vero
75 de naturalibus, quod est diuersum, & sic ad vnum
effectum non possunt adaptari. l. Papinianus exuli.
ff. de minoribus, l. fin. ff. de calumniatoribus. & tra-
dit Matienco supra nu. 12. Vnum tamen non omit-
tam pro declaratione huius quæstionis, quod hæc
76 obligatio alendi filios spurios, & illegitimos non
solum subsistit in patre viuente, sed etiam eo mor-
tuo transit ad suos heredes. ita Baldus in auth. licet.
C. de natur. lib. & sequitur Bermondus de publicis
concub. pag. 336. nu. 52. Abb. cons. 115. vol. 1. Rol.
a Valle cons. 54. nu. 65. vol. 2. Cepha. consi. 498. nu.
16. vol. 4. Dueñas reg. 367. nu. 4. vbi ampliat etiam,
si fiscus sit heres, ex Palacio Rubeo in repet. ca. per
vestras. §. 54. nu. 8. & 9. pro qua opinione est text. in
d. l. si quis a liberis. §. item rescriptũ. ff. de lib. agno-
77 scend. & facit l. 8. nu. 13. par. 6 ibi: *Y si por auentu-*
ra el padre no se acordasse del tal fijo como este no dexã
dole ninguna cosa de lo suyo, entonzes los herederos del
son tenudos de le dar lo que fuere menester, quod intel-
lige in illa quantitate, ad quam pater in vita teneba-
tur, secũdum doctrinas supra traditas, & docet Ro
78 xas in epitome succes. c. 21. n. 56. vbi resoluit, quod
onus alimentandi transit contra heredes, & etiam
cõtra donatarium omnium bonorum, vt tradit Ma
tienco in d. l. 8. tit. 8. glo. 1. num. 20. & 21. lib. 5. re-
copil. & contra quemlibet possessorum, secundum
Gualdensem de arte testandi. tit. de lib. inst. vel he-
re. ca. 17. num. 7. licet contra eum tenet Couarr. in
4. 2. par. c. 8. §. 6. num. 14. & nos in q. 692. nu. 2. & 3.
quæ obligatio tã respectu patris, quam heredis ces-
sauit, si filius spurius aliũde habeat vnde viuere pos
sit, ita Tellus Fernandez in d. l. 10. Tauri. num. 6. Ma
tienco, & Molina vbi supra, quos refert & sequitur
Gutierrez lib. 2. pp. quæst. 110. num. 5. contra Greg.
in l. 10. tit. 13. par. 6. verbo, *heredar*, & Aymon cons.
199. quod declarat secundum Acebed. in d. l. 8. tit.
10. num. 10. lib. 5. recop. vbi dicit, cauendum esse a
doctrina Greg. quod Grauetta sit caute legendus, in
79 quo loco mouet aliam notabilem quæstionem, quę
satis vtilis, & necessaria pro complemento nostræ
quæstionis, quam ante eum disputauit Gomezius
in l. 9. Tauri. nu. 43. vbi quærit an possit pater graua
re filium naturalem, vel spurium in quinto bonorũ,
pro alimentis sibi relicto, ita vt post eius mortem
80 alteri restituat, quæ cõtrouersia hodie versatur cir-
ca testamentum cuiusdam Ioannis de la Fuente in-
81 colæ huius ciuitatis, qui cum esset in extremis con-
stitutus, & solum haberet filium naturalem Ioannẽ
de la Fuente, illi relinquit pro suis alimentis habita
tionem domus, & trecẽta ducata singulis annis sol-
uenda, sub eo vinculo, & conditione, vt si sine filiis
moreretur, dicta bona ad certas capellanias, & reli-
qua opera charitatis redderentur: ipse vero inten-
debat nullum esse grauamen, libereque disponere
potuisse de prædictis bonis, ac si nullum fuisset ap-
positum grauamen, ego vero tanquam aduocatus
patronorum, adhuc defendo coram domino Licen-
tiato Antonio de sant Vicente, meritissimo Vicario
huius Archiepiscopatus, litteris, prudentia, & eru-
82 ditione, nobilitateque præstantissimo, validum fuis
se grauamen a patre iniunctum, quod ex sequenti-
bus luce meridiana clarius apparebit. Et in primis
pro faciliori intelligentia, & declaratione referam,
quod in hac controuersia scriptum reperio, & pri-
mus omnium Anton. Gomez. sup. d. num. 43. mouet
83 hanc difficultatem, & tenet partem negatiuam, vbi
dicit quod licet de iure communi, valeat tale gra-
uamen, tamen ex d. l. 10. Tauri, nullius esse momen
ti, quia tãquam debitum capit filius illud quintum
bonorum loco alimentorum, & transmittit ad suos
heredes, vt in d. l. ibi: *de la qual parte despues que la*
huuiere el tal hyo pueda en su vida, o en su muerte fa-
cer lo que quisiere e por bien tuuiere. Ergo bene sequi
tur, quod cum ea parte nõ sit honoratus (cum illud
84 sit debitum legale) quod consequenter non potest
grauari. lex ab eo. C. de fideicommissis. ex aduerso
autem Tellus Fernandez, maximus Antonij Gome-
zij contradictor, nec omnino amplectitur illius opi
nionem, nec absolute impugnat, distinguit enim sa-
tis extra intentum propositæ quæstionis, an pater
relinquit filio spurio, vel naturali, aliquid vltra
85 quintum, & tunc in excessu valere grauamen affir-
mat, vel similiter, si non integrum quintum erat suf
ficiens ad alimenta, sed minor pars, & integrum re-
linquit, in quo casu validum esse grauamẽ affirmat
86 in eo, quod excedit metam alimẽtorum, quod pro-
fecto nullam patitur difficultatem, quia nemo sanę
mentis potest de hoc dubitare, & cum etiam filius
legitimus possit grauari in eo quod vltra sibi debi-
tum relinquitur, & sic a fortiori filius illegitimus,
vnde cauendum est, ab eius distinctione & resolu-
tione, licet eam sequatur Mattienço in l. 8. tit. 8. glo.
3. nu. 5. lib. 5. recop. & Acebedo ibi num. 12. quorũ
opinio tenenda non est, quia nec eneruat difficulta
tem, nec illorum resolutio seruit de aliquo dubio,
88 contra l. Imperator. ff. de in diem adiectione. vnde
Guillen Aceruantes, illius legis decimæ Tauri glos-
sator, in nu. 107. reprobat Telli Fernand. opinionẽ,
dicens, ex diametro contradicere dictæ legi Tauri,
qui in alium labitur errorem dicens, quod alimen-
89 ta in casu illius legis sunt præstanda, & designanda
in proprietate, vt filius possit ad libitum, de prædi-
ctis bonis disponere, & quod alias de nihilo dicta
90 verba seruirent, ibi: *de la qual parte despues, que la*
huuiere, el hijo pueda en su vida, o en su muerte hazer,
lo que quisiere, quæ facultas repugnaret, si in vsufru-
91 ctu alimenta relinquerẽtur pro vita filij illegitimi,
cum vsusfructus morte finiatur, vt in l. fin. C. de vsu-
fruct. §. finitur, institu. eod. titu. sed intellectus iste
omnino deuiat a tramite veritatis, & multum re-
stringeret totam materiam alimentorum, vt præci-
se in proprietate essent relinquenda, cum illa lex il
lud non intendat, vt postea ad oculum demonstra-
bimus, & sic aliter huius dubij veritas inuestiganda
92 est, vnde in resolutione teneo dictam legem deci-
mam Tauri, nõ esse correctoriam iuris communis,
sed declaratoriam, quia licet ad heredes spurij dis-
ponat lex quod transmittatur relictum pro alimen
tis, & illa trãsmissio respiciat magis proprietatem,
93 quam vsumfructum, vt declarat Rodericus Suarez
in l. 1. tit. 6. nu. 26. lib. 3. fori. Couar. in 4. 2. par. c. 8.
§. 6. nu. 15. Dueñas reg. 396. Roxas de successionib.
ab intest. c. 21. nu. 84. & 85. Baeza. de non melioran
94 dis filiabus ratione dotis. c. 27. num. 7. tamen illud
intelligitur quando absolute, & sine aliquo graua-
mine

mine quintum, vel quid aliud in proprietate est re-
lictum pro alimentis, secus vero si cum vinculo &
grauamine restitutionis relinquatur, quia tunc nõ
negat lex Taurina grauamen, cum supponat, quod
in proprietate, & sine grauamine sit relictum quin-
tum in illis verbis: *De la qual parte pueda disponer*,
vbi annectuntur alia verba illud designantia, ibi:
despues que la huuiere el hyo, Quæ intelliguntur li-
bere, & sine aliquo grauamine, quia eo apposito,
95 nec disponit lex, nec intendit quod bona sint libe-
ra & allodialia, quia totum hoc dependet a volun-
tate parentis, deducta & colligenda ex actu tradi-
tionis, inducẽtis irreuocabilitatem, vel ex alio actu
inductiuo voluntatis transferẽdi proprietatem bo
norũ in spurium. quia tunc si relinquatur proprie-
tas, vel simpliciter bona sine aliquo grauamine re-
linquantur, tunc licitum erit filio spurio naturali,
vel illegitimo ad libitum disponere, secus vero erit
si de contraria voluntate parentis cõstiterit, grauã
do dicta bona. ita declarat Palacius Rubeus ibi. nu.
23. Parladorus, 1. pat. rerum quotid. c. 16. nu. 4. &
Suarez supra nu. 25. & Velazquez de Auendaño. in
96 d. l. 10. Tauri gl. 3. num. 5. & Barbosa, in l. 1. soluto
matrim. in 4. par. num. 75. & 76. & melius ceteris
illud sic intelligit, & declarat doctissimus Ioannes
Garzia meritissimus quondam fisci patronus in tra
ctatu de expensis, c. 3. nu. 27. & 54. in quibus locis
tenet contra Anto. Gomezium, vbi dicit, quod non
videt, cur sacerdos, qui centum nomine alimento-
rum filio, vel filiæ donat, non possit fideicommitte
97 re, vt post mortem suam alijs restituat, cũ lex Tau-
rina contrarium non disponat, & licet dicat posse
filium transmittere ad suos heredes huiusmodi ali-
menta, id intelligendum erit si libere absq; aliquo
grauamine relinquatur, & quod ita iudicauit Sena
tus in regali Cãcellaria Pinciana, cuius auctoritas,
& doctrina maxima est tam respectu opinionis quã
decisionis, cum l. Taurina contrarium non dispo-
nat, nec ex ea potest deduci bona illatio: filius po-
test disponere de alimentis a patre sibi relictis: er-
go pater non potest grauare filium onere fideicom
missi, vt post mortem restituat, maxime cum æqui-
tas canonica contenta sit solis alimentis necessa-
rijs pro vita filiorum illegitimorum, & de heredi-
bus illorum nihil curauit, & sic cum ius alimento-
98 rum ex parte recipientis sit mere personale, l. cum
si. §. modus, el 2. ff. de trãsactionibus, sequitur, quod
inuito patre bona pro alimentis relicta non tran-
seant ad hæredes spurij, & per consequens, quod
vltra vitam filij non duret obligatio alimentorum,
99 finge obsecro, quod pater relinquit filio illegitimo
mille ducata quotannis pro alimentis, ita vt sine li-
beris decedat, dicta quãtitas distribuatur inter pau
peres, vel ad redimendos captiuos, vel pro puellis
maritandis, prout fecit dictus Io. de la Fuente, quis
erit tam audax, quod impugnet hanc patris volun-
tatem, cum ipse iam satisfecisset obligationi natu-
rali, & æquitati canonicæ, & dignitati, & nobilita-
ti filij, reprimẽdo fortassis in vita, & post eius mor
tem ipsius liberalitatem, & prodigalitatem, & sic
nostra opinio est tenenda tam in iudicando, quam
in consulendo.
100 Nec prædictæ verissimæ resolutioni obstãt tra
dita per Molinam lib. 2. de Hisp. primoge. cap. 15.
num. 10. vbi resoluit alimentorum præstationem à
maioratibus faciendã suis fratribus non in vsufru-
ctu, sed in proprietate faciendam fore, ita vt ad he-
redes transmittatur, vt tradit etiam Mieres de ma-
ioratu, 4. par. quæst. 28. num. 9. Greg. in l. 1. tit. 4. p.
6. verb. libremente. Couarr. in 4. desp. 2. par. c. 8 §.
101 6. num. 15. quia in illis alimentis est peculiaris
ratio, quæ cessat in alimentis debitis filio illegiti-
mo, nam illi solum alimenta a debentur, & non le-
gitimo, at vero fratribus maioratus cum a princi-
pio fuerit debita legitima, & ipsa loco alimentorũ
102 subrogetur, debet sapere eius naturam, l. parabo-
lam, C. de epi. & cles. & per consequens non in vsu
103 fructu, sed in proprietate sine aliquo grauamine
sunt alimenta soluenda, vt ipse Molina declarat
num, 10. & 11. & Doctores supra, & grauamen so-
lum tolerabitur in eo, quod metam alimentorum
excedit, vt tradit in num. 12. & licet ex maioratus
institutione solum filijs legitimis alimenta relin-
quenda sint, tamen ex æquitate canonica etiam fi-
lijs illegitimis alimenta sunt præstanda, & similiter
104 dotare tenentur filias spurias vsque ad quantita-
tem alimentorum inspecta decisione tex. in d. l. 10.
Tauri, vt docet ipse Molina supra nume. 45. & 50.
quam sententiam limitat in numero 51. & dicit es-
se intelligendam, dummodo vltra quatuor filios le
gitimos pater non habeat, quia si plures habeat, tã
tum præstari oportet quantum filio legitimo, cuĩ
minus relictum est, ne filius legitimus sit deterio-
ris conditionis, quam illegitimus, vt tradit etiam
Tellus Fernandez in d. l. 10. Tauri. nu. 27. Ioan. Gar
zia supra cap. 3. nu. 9. Ceruantes in d. l. 10. nu. 162.
Suarez in l. quoniam, in prioribus. limitatione 12.
& in l. 1. tit. 6. lib. 3. fori, & sequitur Angulo de me-
105 lioratonibus. in l. 12. glossa 1. num. 27. & Gutier-
rez lib. 2. practic. quæst. 108. quæ opinio verissima
est, & congruit rationi, & æquitati, licet cõtrariam
sequatur Barbosa supra num. 76. col. 3. ex generali-
tate legis 10. Tauri. & Matienco in l. 7. tit. 8. glossa
4. num. 5. & in l. 9. tit. 8. gl. 1. nu. 16. lib. 5. recopil. &
in tantum hæc obligatio alendi filios est insita a na
tura, vt super alimẽtis, nec pacisci, nec transigi pos-
sit, etiam cum iuramento, vt docet Bald. in l. pactũ,
quod dotali, nu. 17. C. de collationibus, Aymon cõ
sil. 189. nu. 3. in 1. p. Couarr. in c. quamuis pactũ. 2.
106 p. §. 6. nu. 4. Greg. in l. 8. ti. 13. p. 6. verb. menester.
quos refert, & sequitur Molina supra num. 77. & vl
tra eum Barbosa in l. 1. ff. sol. matr. in 4. p. num. 73.
vbi resoluit quod spurius non potest renunciare ali
mentis, Lara super §. parens, num. 59. Tiraq. lib. de
ret. §. 26. glo. 1. nu. 75. quod ampliat nu. 78. etiam
facta renunciatione legitima ex decisione tex. in c.
quamuis pactum. de pactis, lib. 6. quia non obstan-
te renunciatione iurata erunt præstanda. Anto. Go-
mez in l. 22. Tauri, num. 12. Roxas de successio. ab
intest. cap. 21. num. 78. quod procedit ex ratione
107 text. in l. ita vulneratus, ff. ad leg. Aquiliam, l. nõ
108 solum, ff. de appellat. vbi nemo est dominus vi-
tæ suæ, nec membrorum suorum, & sic non po-
test per pactum alimentis a natura debitis pri-
uare.
109 Vltimo pro complemento huius quæstionis (vt
nihil omittamus pro solatio filiorum illegitimo-
rum) est animaduertendum, quod in taxatione ali-
mento-

mentorum nõ debet considerari valor bonorum pa
rentis respectu proprietatis, sed solum est facienda
designatin respectu redditùum, l. qui bnnis. de ces-
sio. bon. vbi statuitur inspici debere æstimationem
fructuum, vel redditunm, non vero proprietatis bo
norũ eius. ita post antiquos scriptores quos refert,
& sequitur Matienco supra glnss. 1. num. 21. tenrt
Grauet. cons. 219. nu. 9. lib. 2. & cnnsi. 199. num. 1 1.
Gregor. in l. 2. tit. 19. p. 4. verb. la riqueza. Antn. Go
110 mez. in l. 10. Tauri. num. 40. & explicat Tellus Fer
nandez in casu contrario in d. l. 10. Tauri. num. 15.
111 & 16. & pro hac sententia est bonus text. in l. Im-
perator ff. ad Trebrllianum, l. si fundus, ff. de rebus
eorum. ibi: *cum vtique pro modo fructuum precium
inuentnrus sit.* l. si fundum per fideicommissum, ff.
de legat. 1. ibi: *rei qualitas, & redditunm qualitas æ-*
112 *stimetur*, & sic ex redditibus, & fructibus bonorũ
æstimandum est verum precium cuiusque rei. Bur-
satus consil. 88. num. 17. volum. 1. Bocr. decis. 19. de
cis. Perusin. 63. in 2. par. num. 1 1. Ioan. Gar. de expen
sis, & melioration. cap. 4. num. 18. & 19. vbi hoc sin
113 gulariter declarat, quod solum hoc procedat re-
spectu præstationis alimentorum, secus vero re-
spectu veri rei valoris, vt cõtingit in domibus am-
plissimis magnatum, harum enim vera æstimatio
non resultat ex redditu, quia amplissimæ ædes so-
114 lent vilissimo precio locari, l. fi. §. sui autem æs a-
lienum. vers. sin autem, C. de bonis, quæ liber. ibi:
*Sunt tamen res mobiles, vel immobiles, steriles qui-
dem, non tamen inutiles, veluti domus in prouincijs
preciosa, vel vbicũq; posita ædificia.* quæ lex est multũ
singularis, & menti tenenda contra Alarifes huius
115 ciuitatis, qui iustum valorem domorum taxant
ex redditibus ipsius, cum debeat aliter æstimari se-
cundum existentiam ipsius rei. & sic dixit Petrus de
Vbaldis in tractat. de collectis. num. 5. quod in ma-
teria collectarum tanta collecta est imponenda æ-
116 dibus superbis, quanta vilissimæ domui, quia am
plissima ædificia, & superbæ ædes sunt bona immo-
bilia sterilia, & sic nnn debent ex redditibus æsti-
mari, vt in d. §. sic autem. & sic in præstandis, & de-
signandis alimentis, non valor proprietatis bono-
rum, sed redditunm considerandus est, quia qui cõ
tum habet in redditibus, centum videtur tantum
117 habere in proprietate, nec existimandum est fun-
dum, qui reddit decem annua, preciosiorẽ esse quã
ipsa annua decem: verum enim precium, & vera æ-
stimatio fundi, & cuiuscunque rei ex redditibus ac
cipitur, vt optime considerauit Ioan. Garzia supra,
& ita communiter practicatur, & iudicatur, & sic
tanquam iudex iudicaui, & tanquam aduocatus
pluries consului.
118 Solet tamen dubitari, an sicut pater tenetur a-
lere filinm illegitimum vsque ad quintam partem
bonorũ, ita filius illegitimus teneatur alere patrẽ.
in qua quæstione Baldus (qui nihil prætermisit) in
authent. ex complexu. 2. lectura, C. de incest. nupt.
per illum text. & ibi Salic. negant alimenta deberi,
& in terminis iuris communis illa erat receptissi-
ma sententia, cum affirmatiue, & negatiue loquen-
do successinnes sint reciprocæ, l. nam etsi parenti-
bus, ff. de innffic. testam. l. scripto, ff. vnde lib. glossa
in l. qui se patris, verb. facultates, C. vnde liber. &
correlatiuorum eadem debet esse ratio. l. 1. C. de
cupressis, lib. 11. Ias. in rubr. ff. de acquiren. posses.
Sed hodie de iure nostro regio cum filius vsque ad
quintam partem bunorum parentis sit capax pro
suis alimentis, sequitur quod ipse pater si egestate
laboret, & filius sit diues, tenebitur alimenta vsque
ad dictã quintã partẽ præstare. quæ opinio verior,
119 & æquior est, vt tradit Gregor. in l. 5. titu. 19. par.
4. glossa penult. Antnn. Gnmez in l. 9. Tauri. nu. 45.
Tellus Fernandez in l. 10. Tauri. num. 25. vbi alios
refert, & sequitur Matienco in d. l. 8. titu. 8. glo. 1.
num. 31. lib. 5. recopilat. & Barbosa supra num. 78.
& licet Tellus Fernandez dicat, quod non sit habẽ-
da ratio ad tertium, nec ad quintum, sed quod pa-
ter consequi poterit pro alimentis, quæ fuerint ne-
120 cessaria, illud verum, nec iuridicum non est, quia
daretur inæqualitas in hoc casu; illius vero opinio
admitteretur, si filius non habeat filios, quia tunc
alimenta necessaria sunt præstanda parentibus sine
consideratinne tertij, nec quinti, vt supra resolui-
mus respectu filiorum illegitimorum.
121 Rursus pro complemento huius quæstionis so-
let frequenter dubitari, an si dns, vel alimenta re-
licta filio spurio, vel data filiæ spuriæ excedat ali-
mentorum. quantitatem, & sic vltra quintum fuerit
dotata, ex causa matrimonij filia spuria extantibus
filijs legitimis, an viuente patre, vel marito ipsius,
possit excessus dotis, vel alimentorum reuocari, &
partem negatiuam sequitur Bar. in l. fin. §. si a soce-
ro, ff. soluto matrimnn. per illum text. vbi conclu-
122 dit, quod si si dos excedat metã alimentorũ, quod
excessus constante matrimonio in præiudicium ma
riti non possit reuocari, cum magis ex causa lucra-
tiua videatur habere dotem, quam ex causa onero-
sa, & illam Bartoli opinionem dicit esse receptam
Palacius Rubeus in cap. vestras, 3. notabili, §. 24.
num. 3. Cassaneus in consuetudinibus Burgundiæ,
rubr. 8. §. 3. num. 13. & alios refert Baeza in tracta.
de nnn melior. filiab. ratione dotis, cap. 32. nu. 3.
123 Sed cõtrariam opinionem, immo quod dos ex-
cessiua, etiam constante matrimonio repeti possit,
tenet Ripa in l. 1. nu. 68. ff. sol. matr. Petrus de Vbal
dis in tractatu de successionib. ab intest. 1. par. §. suc
cessionum, nu. 50. & sequitur Rub. supra. & Baeza,
nu. 5. & 10. & Couar. lib. 2. de sponsalib. c. 8. §. 6. nu.
12. & hanc dicit magis communem opinionem Ma
tienco in l. 8. tit. 8. glo. 1. nu. 36. lib. 5. recnp. vbi ex
lege regni nostram confirmat opinionem. idem pro
bat in l. 3. gloss. 6. & in l. 1. titu. 2. gloss. 4. num. 7. &
declarat, dummodo palam fuerit dos data, vel re-
licta spuriæ, quia excessus repeti possit a patre dan-
te, vel eius herede, vel a fisco si per tacitum fidei-
commissum fuerit relicta in legis fraudem, vel a le
124 gitimis heredibus, si inter viuos facta fuerit, qui-
bus non petentibus intra duos menses fiscus ven-
dicabit, l. 1. C. de naturalibus liberis. ex qua lege il-
125 lud resoluit Antnnius Gomezius in l. 9. Tauri. nu.
44. in fin. Et ratio est, quia talis donatio in eo quod
excedit alimenta, nec de iure ciuili valet, vt in dict.
126 authen. ex complexu, nec de iure canonico ex di-
cto ca. cum haberet, nec de iure regio, vt in d. l. 10.
Tauri. & sic tanquam nullum statim nullo alio ex-
pectato tempore reuocari poterit. l. nõ dubium. C.
de legi. ita tenet Bar. in l. fi. nu. 7. ff. de his quib. vt in
dig. Bald. in l. eam quam. nu. 41. C. de fideicommis.

Hicron,Gabriel consil.25.num.15.vol.1, quæ opi-
nio vltra prædictos auctores confirmatur ex de-
cisione Neapolita,per Matth.de Afili.decis.86.nu,
3.& pro ea facit l.1.C.de inoffic. dotib.vbi secun-
127 dum veriorem ipsius intellectum mater dederat
in dotem secundo viro bona sua in præiudicium fi-
liorum primi matrimonij, & sic titulo oneroso, &
128 nihilominus constante dicto matrimonio,ac ma
tre viuente filij admittuntur ad querelam inofficio
129 sæ dotis.Præterea facit pro hac opinione l.omni-
modo,C.de inof.test.ibi: *Id quod minus portione legi
tima sibi relictū est ad implendam eam sine vllo graua-
mine,vel mora exigeret.* & in l.scimus, §.repletionē,
130 eod.tit.ibi: *quia nostra constitutio,quæ ante compo-
sita est, omnem dilationem, omnemque moram censuit
esse subtrahendam, vt quarta pars pura mox filio resti-
131 tuatur*. Ecce vbi legitima filiorum diminuta in
fraudem legum sine dilatione,vel mora est supplen
da,& sic in nostro casu statim dos excessiua filię spu
riæ assignata vltra modum alimentorum repeti po
terit,etiā constante matrimonio,nō obstante quod
agatur de præiudicio mariti,cum etiam in excessu
alimentorum agatur in præiudicium reliquorū fi-
liorum, & in fraudem legis, in qua Doctorum va-
132 rietate assignatur quædam distinctio, quæ dedu-
citur ex verbis d.l.fi.§.si a socero,videlicet,quod si
gener sciebat vxorem esse spuriam,statim reuocari
possit, quia ignorate non præsumitur dispositione
133 tex.in dicta authent. ex complexu. Si vero illud
ignorauerit, quod tunc procedat opinio Bartoli su
pra relata.Ita conciliat has opiniones,& ad amici-
tiam reducit Cuma. in d.l.fi.§.si a socero. nu.3.Ri-
pa in d.l.1.num.68. sol.matrim. Conarr.d.c.8.§.6.
num.12.Gomezius in l.9. Tauri. num.44.Bacza de
non meliorandis,cap.32.num.10. Rolan.cons.85,
num.13.lib.3.Lara in §.idem rescripsit,nu.33.Na-
uarr.in Apologia de redditib.q.2. Montal.26. nu-
134 me.2. contra quam distinctionem, & concordiā
tenet Barbosa supra num.79.quod verior videtur
secunda opinio contra Bar. quia etiam patre volen
te, & consentientibus filijs legitimis, nihil potest
spurius in bonis paternis habere vltra alimenta cō-
135 grua a lege taxata, vt tradit Tellus in dicta l.10,
Tauri.num.8. Ergo nec ignorantia mariti, nec eius
scientia potuit efficere, vt valeat constitutio dotis
vltra quantitatem alimentorū, cum lex resistat, &
consensus contrahentium nihil operabitur, vt in d.
136 l.non dubium,C.de legibus, cui rationi verissime
non obstat tex.in d.l.fi a socero, §.fi.qui solum pro-
cedit, & loquitur in dote data in fraudem homi-
nis, nos loquimur in dota & alimenta designata in
137 fraudem legis,vnde neutro excessus est ipso iure
nullus,l.si libertus maiorem, ff.de bonis libertorū,
& per consequens statim sine retardatione poterit
reuocari,vt eleganter declarat Bacza supra cap.42,
nume.17.& Couarru.cap.8.§.6.num.12.& Rolan-
dus dicto consil.74. nume,50.lib.1.& licet gener
ignorans remaneat deceptus,sibi imputet,qui non
fuit cautus in contrahendo, & tamquam deceptus
potest agere aduersus dotem promittentem,vt dā-
num illi resarciat,argum.l.penult.ff.de dolo malo,
quia alias illius ignorantia operaret effectum vali-
dum contra legis prohibitionem, quod nec iuri,
nec rationi congruit, vt docet Nauarrus supra
138 quæstio.secunda,Montal.26. num.2. Ex qua ra-
tione infero, non esse tutam cautelam, qua com-
muniter vtuntur clerici, qui cum non possint do-
tare filias spurias vltra modum alimentorum, do-
139 nant marito, & liberis eius ex eo matrimonio,ita
vt filia sine liberis defuncta ad ipsum clericum bo-
na reuertantur,& plurimi affirmant talem donatio
nem genero factam viribus subsistere,vt refert An-
tonius Gomez.in l.9.Tauri,num.17.Dueñas regu-
la 366.in fine,& Parladorus prima parte rerū quo-
tidianarum, cap.16. nume.2. qui ad hoc ponderat
140 verba texr. in l.fina. ff.de his quibus vt indignis,
ibi: *Si gener socerum heredem reliquerit, taciti fidei-
commissi suspicionem sola ratio paternæ affectionis nō
141 admittit*. Sed nec textus ille constito de frande ali
quid operabitur, cum solum excludat præsumptio
nem paternæ affectionis: secus vero erit, si aliter
quam ex affectione probetur fraudis suspicio, vt
tenet Ostiensis, & & Ioannes Andreas, & Cardina-
lis in cap.primo,de testamentis, vbi dicunt, quod
illud genus contractus arguit fraudis suspicionem,
142 cum correlatiuorū eadem sit ratio, & quod vna
via prohibetur, altera non debet admitti,& in do-
te data genero magis credendum est colorem frau
dis fuisse quęsitum per interpositam personam,quā
143 vere donationem præcessisse. argum.l.primæ, C,
de naturalibus liberis, maxime, quia quando pro-
144 hibitio consistit in persona patris dotantis,vel le
gantis,semper color censetur quæsitus,vt median-
te interposita persona,& quodammodo fictitia ere
145 datur datum, vel relictum spurio,& sic ratio Go-
mezij secuta per Dueñas regula 336. limitatione
11.solum habebit locum, si constaret nullam frau-
146 dem fuisse commissam, & sic cessante fraude,va-
lebit donatio, & tunc erit fraudis præsumptio,quā
do non vsusfructus, sed rei proprietas genero do-
natur a clerico,& non simpliciter, sed eo grauami-
ne adhibito, vt filia sine liberis decedente ad eum
reuertantur bona,si vero non ad ipsum donantem,
nec ad eius heredes bona debeant peruenire,sed ad
heredes proprios, vel extraneos dicti generi, tunc
cum clericus simul cum filia bona perdat, non est
credendum fraudem interuenisse,& ita debet intel
ligi, & practicari opinio Gomezij, & Parladori su-
dra, vt colligi potest ex traditis per Barbosam su-
pra num,79.in fine, licet hoc non ita declaret, ta-
147 men in nume.80. videtur assignare concordiam
inter has opiniones,dicens: quod si illud quod da
tur genero,nihil vtilitas affert spuriæ, tunc sine du
bio valebit talis donatio, etiam si excedat quintū,
& metam alimentorum; si vero ex illa donatione
aliqua vtilitas quæratur spuriæ vltra sibi debitum,
tunc facillime præsumetur fraus: secus si propter
148 amicitiam, vel consanguinitatem verisimiliter
cū fuisset testator instituturus. ita Palæottus de no
this,& spurijs,cap.45.num.primo, Tiraquellus de
retractn lib,primo,§.26.glos.prima,numero 37.&
149 in dubio non præsumitur contemplatione sporij
donationem factam fuisse, nec institutionem,ne in
cidamus in præsumptionem delicti contra l.meri-
to,ff.pro socio cap.primo,de scrutinio in ordin.fa-
150 ciendo,ita Barto,in l.Gallus,§.quid si is, in fine,
de liberis & posthumis. vbi Ias.nume. 24. Aymon
consilio 184. uumero primo, volumine primo, &
vide

vide per nos tradita in quæſt.800. quæ omnia ſunt
vtilia,& practicabilia, & ſæpe in praxi verſantur,
& idcirco non parcam calamo.

Vlterius pro complemento huius quæſtionis
151 infero declaratione ad quæſtionem ſæpe de facto
contingentem: an propter delictum ſi conſiſcantur
bona patris, & reſeruantur eius filijs, teneantur fi-
lij ex dictis bonis a patre ablatis eũ alere. Et quod
non teneantur affirmat Bald. in auth. bona damna-
torum.nu.3.C.de bonis proſcript. Et pro fundamẽ
to huius opinionis (cuius fuit auctor Originalis) ci
tat tex.in c.1.§.ſi quis hominem. de pace tenenda,
& eius violatoribus.in vſibus feudorum, & idem te
152 net expreſſe Palacius Rubeus Bald. ſequutus, in c.
per veſtras.§.19.num.2.de donat.inter vir. & vxor.
& in repetit. rubricæ eiuſdem tituli. §.64.num.13.
153 & in l.10.Tauri.nu.9. licet in hoc vltimo loco ſe
remittat ad ſcripta per eum in l.4.earũdem legum,
num.13. quem locum infra citabimus, idem cũ Bal
do tenent expreſſe plures graues auctores. Lara in
l.ſi quis a liberis. §.ſolutorum. nu.15.ff.de liber.a-
gnoſc.Octau.Cacher.in dec.Pedemon.142.num.7.
Greg.Lopez in l.3.tit.19.part.4.glo.fi.Barthol.Soc.
conſ.124.nu.4.lib.3.Pontanus in titu.de alimentis
c.9.nu.4.Tiraq.alios referens de retract.lignag.§.
1.glo.9.nu 72.Aſcanius Clem.in tract.de patria po
teſt.effectu 17.num.7.Petrus Surdus in tract.de ali
men.tit.1.q.31.nu.23.& quæſt.36.num.2.& 13.&
14.& tit.7.q.14.nu.17.& nu.28.& titu.9.q.24.nu.
59.& q.32.num.10.& q.38.nu.3.& 8. & plures ſu-
pradictorum Doctorum ad idem citant Romanum
in l.ſi vero.§.de viro.nu.39.ff.ſolut. matr. qui hoc
non dicit, ſaltem in codice meo, licet ſupra in nu-
mero 27. aliquid de materia tetigerit; ſed non
hoc, quod infra allegabimus, ad aliud propoſitum,
videlicet, tenet idem Surdus conſil.116. nume.25.
lib.1.

Quis enim ab hac iam conclamata ſententia au-
154 debit reſilire, præſertim his temporibus, quibus
deuentum eſt, vt non quid verum ſit, quæratur, ſed
quid potius receptum ſit, ſententiamque non tam
legum, & rationis auctoritate ponderamus, quam
auctorum numero. Sed quia nihil tam intereſt, quã
vt reuinctis falſis, veras opiniones reponamus, &
quod veritati aduerſum eſſe intellexerimus pro vi-
rili reuincamus, duriſſima nobis ſemper viſa fuit
hæc opinio, vt etiam aduertit Palacius Rubeus in
d.l.4.Tauri.nu.13.cum ſequentibus. adducens ali-
quas bonas, & iuſtas rationes contra eam non ita
bene corroboratas, & fundatas, vt nos infra refere
mus, & tandem relinquit cogitandum, forte quia
temerarium ſibi videretur a tãtis, & tam grauibus
Doctoribus diſcedere; nihilominus tamen ego nõ
video rationem concludentem, in qua recte dicta
opinio ita generaliter ſuſtẽtari valeat; omnes enim
iam citati auctores Bald. huius opinionis origina-
rium intrepide ſequuntur, nullis iuribus, neque fun
155 damentis additis more auium, vel ouium (ratio-
nem non perſcrutantes, neque diſcurrentes) quæ
volatum, & curſum anterioris ſequuntur, vt dixit
in alio propoſito Deci.conſ.499.num.12. quem re-
fert, & ſequitur Molina de Hiſp.primog. lib.2.cap.
8.num.33.Bellonus in conſ.59.num.11. Rolandus
conſ.fin.num.50.lib.2.Moronus de fide, tregua, &
pace.2.p.q.12.num.2.& alij plures, quos refert, &
ſequitur Ant.Maria Coratus in tract.de communi
opinione, in pręfat.num.4. & probat text.in c.cum
in iuuentute.§.vnde nos. de purga.cano.ibi. *Scien-*
156 *tes quod dictum vnius facile ſequitur multitudo.* idẽ
dixit Ioſeph. Ludo. concluſ. commun. 70. verbo,
verum in hoc caſu. Baldus tamen, vt diximus ſolum
modo citat pro ſua ſententia text. in dict.§. ſi quis
hominem. quem allegãt fere omnes ſupradicti Do
ctores, & non alium, neque aliam rationem: qui
quidem textus hoc non dixit, neque forte cogita-
uit, neque ſomniauit, vt infra apparebit, & ſi dixit,
loquitur in caſu ſpeciali, vt aduertit Palacius Ru-
beus in dicta.l.4.Tauri.nume.14.ad finem.& Due-
157 ñas in regula 68.limitatione 10. verbo, neque ob
ſtat textus in capitulo primo de pace tenenda. &
Nellus de ſancto Geminiano in tit.de bannitis.pri-
ma part. 2. tempor. quæſtione 48.nume.48.tom.
10.tract. diuerſorum Doctorum, & ſi loquitur in
caſu ſpeciali, non deberet trahi ad conſequentiam,
neque poſſet ex eo ſumi fundamentum ad doctri-
nam ita amplam, & generalem, & tam aduerſam, &
contrariam naturali pietati, & reuerentiæ debitæ
parentibus. contra textum in l.ius ſingulare. & in l.
158 quod vero contra.ff.de legibus.& notat Hippoly
tus de Marſilijs in ſuo ſolemni tract. bannitorum.
verbo, ſententia.nume.36.& Ia. Philippus conſilio
41.numero 8.& ex hac ratione, & qualibet feudo-
rum ſunt quædam conſuetudines ſpeciales, vt ex
procemio primi libri conſtat, inter quas eſt d.§.ſi
quis hominem. eſt opinio communis Doctorum,
quod non poteſt, nec debet allegari ad deciſionem
cauſarum in alia materia, pręcipue vbi contrarium
159 eſt diſpoſitum de iure communi, vt in noſtro ca-
ſu, vbi regulariter filius tenetur alere patrem ſuum,
vt infra dicemus. ita cum pluribus tenet Iulius Cla
rus receptarum ſententiarum.§.feudum.quæſtione
tertia.verbo,& hæc quidem. Fabius Turretus conſi
lio octauo, numero 57.libro primo. Franciſcus Bec
cius conſilio primo, nume.80. lib.1.& vide Franci-
ſcum Beccium, conſ.56.nu.31.& conſi.88. a nume.
28.lib.1. Ex quibus, & ex ſequentibus fundamentis
hæc opinio clare conuincitur. Primo quia alimenta
160 debentur iure naturali.l.ſi quis a liberis. ff.de li-
ber.agnoſc.l.1.§.penult.ff.de iuſtitia, & iure. c.ius
naturale.1.diſtinctione. Socinus iunior in ſpec.in
conſil.54.num.4.& 11.lib.3. Fabius Turretus conſ.
31.a num.9.lib.1.& per conſequens nullo euentu
tolli poſſunt.l.eas cauſas. ff.de capitis diminutio-
ne,§.ſed naturalia.inſtitut. de iure naturali gentiũ,
& ciuili. Octau. Cacheranus deciſione Pedemonta-
na 142.num.10. Socinus iunior dicto conſilio 54.
numero 8.Menchaca de ſucceſ.creatione. lib.2.§.
20.num.310.& 311.& cum alijs Matienco in l.2.
161 gloſſa prima, num.3.tit.7.lib.5.recopilat.& licet
ſatis controuerſum ſit in iure, vtrum obligatio ali
mentandi patrem, de qua agimus, ſit de iure natura
li eodem modo, quo eſt obligatio patris alimentan
di filios, ita vt vtraque opinio habeat validiſſimos
propugnatores, cã eſſe de iure naturali fortiſſimis
fundamentis oſtendit Caſtro de iuſta hæreticorum
punitione, libro 2.cap.fi.verſ.3. numero . . . cum
ſequentibus. & Magdalenus de numero teſtium
in teſtamẽtis requiſito, tertia parte, cap.3.nu.189.

Fortunius Garzia in l.1.§.ius naturale, ff de iust.&
162 &iure.Greg.Lopez gl.fi.in l.2.tit.19.p.4.vbi tex.
videtur hoc expresse probare, dū dicit eodem modo filium astringi ad alendum patrem, quo & patrem filium, si eodem modo agitur, & eodem iure, naturali scilicet, quod etiam expresse probat text. in l.fin.§.ipsum autem filium, C.de bonis quæ libe. & in dicta l.si quis a liberis, in princip.ibi: *Et vice*
163 *mutua alere parentes debtre*. Et pro hac opinione
est optima l.1. titulo vndecimo, parte sexta, prout eam considerat Pelaez de maioratu, 1.parte, quæst. 58.num.42.cum præc. & seq.quem vide, & Spino in speculo testam. glos.17.num.47. idem tenet, & late fundat Couarr.in 4.2.par. cap.8.§.6. num.4.& Palac.Rub.in l.5.Tauri, num.25. & cum alijs Lara in dicta l.si quis a liberis, §.parens, a num.16. vbi text.hoc videtur probare in illis verbis: parens quā uis ali a filio naturali ratiōe debeat &c. Et apparet ex quarto præcepto Decalogi de honore parentib.
164 exhibendo, qui honor præcipue versatur in alen-
do patre, ex Hieronymi interpretione, vt docte cōsiderant Castro, & Lara vbi supra, & etiam Gutierrez, qui in proprijs terminis tenet hanc opinionem,
165 lib.3.pract.quæst.c.82.a num.9.& hoc mihi satis
videtur probari in §.1.inst.per quas personas nobis
166 acquiri.ibi: *Et patribus debitum honorem reseruanimus*, & in optima l.Imperator, ff.ad Treb.ibi: *Sed patronæ reuerentiæ congruum est egenti forte patri ex accessionibus hereditarijs emolumentum præstari*. quo
167 rum iuriū ad hoc nullus meminit, loquitur enim
d.l.Imperator, so alimentis in casu eius a filijs pa-
168 rentibus præstandis, & ea in cōsequentiam hono-
ris, vt reuerentiæ debita esse affirmat, igitur bene ex eis potest inferri, quod honor, & reuereotia debita parentibus iuxta dictum præceptum Decalogi, versetur præcipue circa exhibitionem dictorum ali mentorum, vt præfati Doctores cōcludunt, ad quid etiam est mirabilis tex.in l.filia tua, C.de patria potestate, ibi, non solum reuerentiam, sed etiam subsi dium vitæ, &c. quid enim (si hoc est verum, prout hoc negari non potest) consideramus ad comprobationem huius opinionis plures testes, si quidem hoc non solum de iure naturali, sed etiam de iure
169 diuino probatū remanet ex dicto præcepto quar-
to Decalogi sic intellecto, cum & natura ipsa hoc recognoscit: siquidem etiam animalia bruta ita se gerunt, vt prædicta alimenta parentibus suis non
170 denegent. Ciconia enim parentes senio confectos
cibo fouet, teste Budæo in l.1.§.ius naturale, pag. 50.num, . . . ff.de iust. & iure, Plinio lib.10.de naturali Histotia, cap.23.Rojas de success.cap.33.nume.26.Spino in speculo testam.gl.17.num.47.Lara in dicta l.si quis a liberis, §.parens, num.16.Fray Luis de Granada en el Simbolo de la Fee, 1.parte,
171 c.14.§.1. io prin.& §.4. in princ. & mures egregia
pietate alere parentes senes Plin. affirmat libro de animalibus, Xenoph.in œconomico in hæc verba: Mihi profecto, air, dij videntur omnia quidem sapiētissime fecisse, sed & hoc præsertim coniugium, quod mas, & femina vocatur, primo quidem ne animantium genera deficerent: deinde, vt haberemus a quibus nostra senectus aleretur, quod tradit Tiraq.in l.connubia. lib.10.glo.1. parte 10.nu.1.Pro
172 qua etiam opinione facit, quod pater, & filij sunt
correlatiui, & dispositum in vno correlatiuorum, videtur dispositum & in alio. Euerardus loco a contrarijs, nu.75.Gutierrez de iuram.confirm.1.p.c.4. num.12.Turrettus cons.4.nu.6. & cons.97.nu.51. lib.1.late Rojas in sing.45.& latissime Gratia.in regula 14. si igitur alimenta debentur filijs de iure naturali, quod nullus negat, quare eodem iure non debebuntur parentibus? Et licet contraria opinio,
173 & quod parentibus non sint debita alimenta de
iure naturali, esset communis, quod non affirmo, negari non potest, quin hæc nostra, & quod debeātur, sit æquior; & si æquior, est tenenda, & sequēda etiā contra communes, vt tenent quamplurimi Doctores, Tobias Nonius cons.31.nu.11.lib.1.Decian.respon.54.nu.35.lib.1.Riminal.iunior cons.381.nu. 86.& cons.455.nu.68.lib.4. vbi plurimos allegat idem tenentes, & Neuizanus in silua nupt.lib.5.nu. 68.& Hieron.Gabriel consil.122.num.3. lib.1.Palæottus doctissime, & latissime de sac. consist.consult.5.c.13.Turretus consil.5.num.17.& consil.8. num.92.& cons.69.num.61.lib.1.& cum alijs Sfor
174 cias Oddi consi.8.num.9.lib.1. Et etiam quia ista
opinio fauet rationi naturali, est sequenda explosa contraria, vt per Decia.Resp.9.nu.3.lib.3.Turret. d.consil.5.nu.18. Ex quibus omnibus clare resultat, quod debentur parentibus alimenta de iure naturali, ex quo fonte procedit dictum Alberici 1.p. statutorum, quæst.40.vbi cum alijs resoluit non va
175 lere statutum, quod disponit, quod filios non te-
neatur pater alere, vel e contra, quod etiam tenet Soc.iun.d.consil.54.nu.12.& 13. & Io.Igneus in l. 3.§.si quis tabulas, nu. . . ff.ad Syllan.& Alciatus in l.nihil, 24.nu.27.ff.de verb. signifi. Turrettus consi. 31.nu.22.lib.1.vbi generaliter loquitur de quocūque statuto denegante cuicunque alimenta, vbi allegat Bursatum attestantem de communi, & plures allegantem in cons.62.nu.9.lib.1.& Rolandus consil.54.nu.64.lib.2.& alios, & idem tenet, & latissime cum alijs fundat Matienco in l.8.tit.8.lib.5.recopil.glo.1.nu.26.cum seqq.& vide Gratian.reg. 436.nu.1.Zenedo in collect. ad Decretales 168.nume.15.& 16.Ahumadan in scholijs ad Greg.Lopez in l.2.tit.7.p.2.gl.1.nu.4. Viuium inter communes tomo 1.lib.1.verbo, alimenta tenentur, Gutierrez in terminis lib.2.pract.q.c.82.a nu.9. & quasi per totum, & Matienco vbi supra proxime cum pluribus affirmat, quod etiā lex cōsuetudo similis nō valet, quod etiam cum plurimis tenet Petr.Surd.in tractat.de alim.titu.1.quæst.1. per totam: & hoc non
176 alia ratione, nisi quia videtur repugnare rationi
naturaliter, quod filius nō alat patrē, & pater filiū, ex quo etiam noo valet pactū, ne liceat parentes alere, & cum Bar.defendit Lara in d.§.parens, a nu.46. & vide Surd.d.tit.3.q.1.nu.8. & 18.& 19.& tit.8. prin.56.nu.21.& Matien.in d.l.8.gl.1.n.24.cū seq. si igitur hæc obligatio est de iure diuino, & naturali, adeo quod neq; per legē, neq; per statutū; neque per consuetudinē, vel pactum tolli possit, vt fatētur præfati Doct. quare auferetur, & liberabit filios ab ea opinio, tam rigida, & dura Baldi, & supra dictorum Doct. neque tex.in d.§.si quis hominem, quando fateretur id in eo probari, vel necessario dicen-
177 dum esset non esse obseruandā eius decisionē tan
quā cōtra ius naturale, vel esse solūmodo intelligēdam,

dam, & practicandam in casu speciali, de quo lo-
quitur, scilicet pacis fractæ, & propter bonum pu-
blicum patriæ, vel quia bona data fuerunt filijs
hac conditione, & pacto expresso, vt patrem nõ ale
rent ex eis, de quo infra latius dicemus, quo posset
sustineri simile, & speciale statutum bonis rationi-
bus, & fundamentis, contendit Surd. d. tract. de ali-
mentis. tit. 1. quæst. 13. nu. 18. cum seqq. quem vi-
deas, quia bene loquitur.

Prætera alimenta debita parẽtibus maiora pri-
uilegia, & specia litates habent, quam alimenta de-
bita filijs, ex quibus forte maiorem obligationem
178 in eis possemus arguere, quod an verum sit satis
controuersum est in iure, & multi sunt Doct. qui in
trepide defendunt maiorẽ esse filiorum obligatio-
nem erga parẽtes suos, quam parentum erga filios,
qd nunc nõ affirmo, alio in loco de hoc forte age-
mus; interea tamen videndi sunt Siluester, & alij re
lati a Gutier. de iuram. confirm. 3. p. c. 3. nu. 4. Ponta
nus, & alij ab eo relati in d. tract. de alim. c. 9. nu. 3.
Castillo in l. 10. Tauri, verbo en caso. vers. & nota.
Surd. in d. tract. de alim. tit. 1. q. 94. a nu. 6. tit. 7. qõ.
2. num. 10. & q. 3. nu. 6. & Lara in d. l. si quis a libe-
ris, in princ. num. 35. & Surd. vbi supra tit. 1. q. 101.
per totam, & Manuel Rodriguez in summa. 1. tom.
c. 14. del amor del hijos a padres, concl. 9. nu. 9. Ro
jas de success. c. 33. a nu. 23. Mench. controu. illust.
lib. 5. c. 37. nu. 5. & omnino Quintilianus Mando-
sius in tit. de ingratitudine, c. 31. ver. cõtra vero fi-
lij grati. vbi plura, & pulchra cumulauit, & Pelacz.
de maioratu 1. par. q. 58. nu. 46. & Magdalenus de
numero testium 1. p. c. 16. nu. 25. in fi. & 3. p. c. 2. nu.
189. Viuius lib. 2. com. opin. op. 225. nu. 5. 1. tom.
com. opin. diuers. Rimin. iun. in §. 1. instit. per quas
pers. nobis acquiritur. a nu. 47. apud quos dicta quę
179 stio plene disputata inuenietur. Ego autem inue-
nio, quod filius legitimatus a patre, perdit iura le-
gitimationis, & ad pristinum statum reducitur, si ei
alimenta denegauerit, vt tenet Bald. in c. filij nati.
nu. 3. si de feudo fuerit controuersia inter domi. &
agna. in vsibus feud. & Ias. in l. ex facto, in princ. nu.
57. ff. de vulg. & filius emancipatus, si idem fecerit,
180 redigitur ad patriam potestatem. Bar. in tract. ali
mentorũ, nu. 7. Berengarius Fernandus in l. in quar-
tam. in præfat. 2. nu. 79. ff. ad leg. Falcid. Ang. de Gã
bel. in tit. de testam. glos. 45. nu. 12. Montaluus in l.
1. tit. 8. lib. 3. fori. glo. a. late Petr. Surd. in d. trac. de
alimen. tit. 8. prin. 65. & libertus negans domino a-
181 limenta reducitur ad seruitutem, probat tex. in l.
alimenta, ff. de lib. agn. & licet regulariter pater, &
quilibet alius, qui tenetur alimẽta præstare, debeat
illa præstare ex fructibus bonorum suorum, & non
182 teneatur vendere proprietatem, vt cum alijs resol
uit Tellus Fernandez in l. 10. Tauri, nu. 14. & ibi Pa
lacius Rubeus, qui bene fundat nu. 50. & Hippoly.
tus de Marsilijs in d. tract. bãnitorum. verbo aliena
2a. nu. 60. & Magoo. decis. Lucensi 74. a n. 24. & Gu
tierrez in specie lib. 3. pract. q. c. 82. num. 22. & late
Burgos de Paz cons. 9. nu. 17. Surd. in d. tit. de alim.
tit. 1. quæst. 3. nume. 4. & tit. 7. quæst. 7. num. 52. &
cum multis Lara in d. l. si quis a liberis, §. sed si fi-
lius. a nu. 14. & est bonus tex. in l. ius alimentorum,
§. modum, ff. vbi pupillus educari debeat, l. 20. titu.
16. p. 6. tamen si redditus, & fructus bonorum filij
non sufficiant ad alendum patrem, cogitur vende-
183 re proprietatem, vt tenet Greg. Lopez glo. fi. in d.
l. 2. tit. 19. p. 4. & sequitur Lara in d. l. si quis a libe-
ris, in princ. nu. 40. 41. & 42. & Gutierrez in d. c. 82.
nu. 20. & 21. vbi dicit, quod pater non tenetur ven-
dere ad alendũ filium, immo, & quod magis est ip-
se pater sua propria auctoritate & sine decreto iu-
dicis potest vendere proprietates filiorum, vt sibi
184 consulat de necessarijs ad vitæ sustentationẽ, iux-
ta textum expressum in l. fi. §. ipsum autẽ, C. de bon.
quæ liber. & tenet Tiraq. in l. si vnquam, in præfat.
nu. 28. C. de reuoc. donat. & Couar. lib. 1. variar. c.
8. nu. 6. Pinellus in l. 1. 3. p. nu. 21. C. de bonis mater
nis, & Surd. d. tit. de alimentis, tit. 8. princ. 37. nu.
4. & 5. cum seqq. immo, & quod magis est, & ipsum
185 filium potest pater impune vendere, vt famem, &
necessitatem alimoniæ euitare possit, vt probat tex.
expressus in l. 2. C. de patribus qui filios suos distra-
xerunt, & in l. 8. tit. 17. p. 4. & tenet Gerardus singu.
100. nu. 16. Pinel. in rubr. 2. p. nu. 20. C. de bon. ma-
ter. Couar. lib. 3. variarum, c. 14. nu. 4. & dixi in Spe
culo com. contra com. 1. p. q. 270. & 2. p. quæs. 729.
nu. 7. Surd. in d. trac. de alim. tit. 8. princ. 38. num. 7.
vbi in nu. 23. cum alijs resoluit, non licere filio etiã
186 in extrema necessitate constituto patrem vende-
re. Padilla in rubr. res, quæ. num. 82. C. com. de lega.
Mench. de success. progen. lib. 1. §. 1. nu. 17. cum se-
quentibus, Francis. Viuius lib. 2. commu. opin. op.
225. per totam. Si enim pater potest tantis priuile-
legijs & pœnis aduersus filium eum non alentem
vti, immo & ipsum vendere ad sibi succurrendum
in necessitatibus: qua ratione quoque priuilegio,
causa, vel euentu eius bona poterunt ab hac obliga
tione liberari?

Deinde & conuincitur dicta opinio, quia filius
tenetur alere patrem etiam bãnitum iuxta mirabi-
187 lem tex. in authen. vt cum de appellat. cognosc. §.
tunc de prædictis, coll. 8. & in auth. de incestis nu-
ptijs, §. si vero contigerit, collat. & in l. mutus, §. ma
nente, ff. de iure dotium, & in l. eas, & in l. legatum,
ff. de capitis diminut. & in l. si adulterium cum ince
stu. §. liberto, ff. de adulter. & in l. si in metallum. ff.
de his qui pro non scri. habentur, & in expresso ita
tenent Palac. Rub. in d. l. 4. Tauri, n. 14. Dueñas reg.
68. lim. 10. per totam, Bart. in d. l. si quis a liberis, §.
sed verum, & Lara nu. 3. vbi nu. 14. 16. & 17. tribus
modis limitat Alberic. in l. necare, nu. 3. & in d. l. si
quis a liberis, in pr. nu. 8. ff. de lib. agnosc. Ponta. in
tract. de alim. c. 2. nu. 15. & c. 9. nu. 14. latissime So-
cin. iun. cons. 54. nu. 16. & per totum lib. 3. Alciat.
de verb. sign. lib. 1. nu. 104. Tom. 6. suorum operũ,
Octauianus Vulpellus in tract. de pace, q. 51. nu. 7.
Roma. in l. si vero, §. de viro, num. 27. ff. solut. matr.
Hyppol. de Marsilijs in tract. banni. verbo pace, nu.
79. Bald. in l. incestas nuptias, num. 1. C. de incestis
nupt. & ibi eius addit. verbo, exilio, Greg. Lopez in
l. 2. glos. fin. tit. 19. par. 4. Nellus de S. Gemi. in trac.
de bannit. 1. p. 2. tempore, q. 48. nu. 48. vol. 10. trac.
diuer. doctorũ. Surd. in tract. de alim. tit. 1. qõ. 3. &
q. 36. & tit. 7. quęst. 14. a nu. 15. & tit. 8. prin. 90. nu.
2. & cum pluribus Ceueda in collect. 1. p. ad decre-
tum, collect. 20. nu. 2. Castillo in l. 10. Tauri, verbo
el padre, verbo, quarto facit, Decia. 2. p. tract. crimi
nalium lib. 7. c. 41. nu. 46. apud quos plenissime di-

ſputatam inuenies iſtam quæſtionem,cum duabus,
aut tribus limitationibus. Et quid erit,ſi filius vel
maritus ſint bãniti, vtrum pater, vel vxor teneãtur
188 illos alere. Si igitur filius patrem homicidam, &
criminoſum etiam bãnitum tenetur alere, qua ra-
tione defendi poterit opinio ſupra dicta, quæ con-
trarium videtur innuere,cum ex eo, quod propter
delictum bona auferantur a patre, ei prædicta ali-
menta deneget? & corroboratur hoc fundamen-
tum ex eo, quod non ſolum patrem bãnitum tene-
tur filius alere,ſed etiam malũ,& infidelem,vt pro-
bat notabilis l.8.tit.23.p.t. & text.in c.t. & in c.ſi
quis reliquerit,diſt.30.& tenet expreſſe Pala.Rub.
vbi ſup.d.n.34. & Montaluus gl.in l.2.tit.8.fori.&
cum alijs Caſtillo in d,l,20.Tauri.verbo, el Padre,
verbo,quarto facit,Lonta,in d.tract.de alimẽtis,c,
2.nu.14.& c.9.nu.5.Tiberius Decia. lib.5.trac.cri
min.c.44.nu.28.Soc.iun. d.conſ.54.nu.5.Alber.in
d.l.ſi quis a liberis,in princ.nu.8.Dueñas d.lim.10.
verbo,pro hac op.facit,nam filius.Nellus d.nu.48.
latiſſime Surdus d.trac.tit.t.q.18.& 19. per totas.
& tit.7.q.14.nu.20.eum ſeqq. & tit.8. priu.99.nu,
10. Lara latiſſime, & cum pluribus in d.l.ſi quis a
liberis, §.& ſi impubes,nu.8.cũ ſeqq.quem omnino
vide, & Padillam in l.præſes,nu.11. C.de ſeruitut.
& aqua.Siman.de catholicis inſtit.c.29. nu.12.vbi
hanc opinionem crebrius dicit eſſe receptam.idem
tenet Marquardus in tract.de Iudæis,?.p.c.4.n.5,
& dicũt communem opinionem Panor.in c.ſi quis
Epiſcopus, 1.not.de hæret. & Fel.in c.cum ſit.n,2.
de Iudæis, Repertorium inquiſitorum verbo filij.
verbo, filius habens patrem hereticum. Quintilia-
nus Mandoſius in tract.de ingratitudine.c.?1.ver-
bo, & quod filius patrem inopem alere teneatur,&
Pelaez de maiora.1.p.q.58.nu.46. & quid ſit de fi-
189 lio, vtrum pater illum alere teneatur ſi infidelis,
vel hereticus ſit,diſputat late Surd.in d.trac.de ali
mentis,tit,t.q.31.nu.24.cum ſeq.& tit.7.quæſt.2.
per totam,vbi concludit non teneri.& d. tit.7.qõ.
21.per totam diſputat quid ſit in vxore heretica,an
190 maritus teneatur alere illam.vide eum,& ad vnũ
aduerte, quod ſi vxor propter hereſim ſit priuata
bonis ſuis, & reconciliata Eccleſiæ cõdemnata fue
rit ad perpetuum carcerem, quod maritus ibi non
tenebitur illam alere,vt tenet expreſſe Palac. Rub.
in repet.rub.de donat.inter vir.& vxor.§.64.nu.7.
Surdus vbi ſupra titu.7. quæſt.21.nu.9. Simancas,
de catho.inſt.c.26.n.8. Lara in d.l,ſi quis a liberis,
§.ſi quis ex his,nu.81.Rojas in ſing.126. & in trac.
de hereticis, aſſer.40.num.325.Si igitur pater,qui
committit delictum contra Deum, & ei frangit fi-
dem,quod magis eſt, vt infra dicemus, alendus eſt
vt infra dicemus, alendus eſt ab ipſo filio quomo-
do non aletur ſi commiſerit, vel infregerit fidem
aduerſus Regem,Rempublicam,vel homines?

Ruſus doctrinam ſupradictorum Doctorũ ge-
neraliter,vt diximus, tenentium, quod ex bonis a-
191 blatis a patre propter delictum, & filijs reſerua-
tis,non teneantur filij illum alere,conuinco ex tex.
euidenti (a nemine ponderato) in l.Imperator. ff.
ad Trebell. cuius hæc ſunt verba: Sed paternæ re-
uerentiæ congruum eſt egenti forte patri ex acceſ-
ceſſionibus hereditarijs emolumẽtum præſtari. &
192 ibi gloſſa verbo emolumentum,dicit, quoad ali-
menta,& eſt concors,& communis omnium ſentẽ-
tia, quod ita eſt intelligendus ille text. vt affirmat
Molina de Hiſp.primog.lib.t.c.t6.nu.27.& Pelae.
in tract.de maioratu,4.p.q.34.nu.10.& Petr.Surd.
in conſ.116.nu.26.lib.t.& in tract.de alim.q.1.q.
30.a nu.3.& probat expreſſe l.2.tit.2.p.3.ibi 1 *Pero*
193 *ſi el padre fuere menguado deuen le dar de las rentas,*
o de los frutos,deſtos bienes lo que fuere meneſter para
en ſu vida. Et ibi tenet Grego.Lopez verbo,lo que
fuere meneſter,& ita eſt tenẽdum,quidquid in con
trarium dixerit ipſe Surd.in d.tract.de alim.titu.7.
q.14.nu.31.cum ſeqq. loquitur enim contra ſe ip-
ſum,vbi proxime eũ allegauimus, & perfunctorie,
& (vt dicitur) in tranſitu, & ideo ei non eſt eredẽ-
dum,vt dixit ipſe in deciſ.322.nu.82.& Franc.Bec.
conſ.20.in fi.lib.1.Soc.iun.conſ.1.nu.143.vol.1.&
etiam loquitur contra iura expreſſe, & auctoritas
Doctorum contra leges nulla eſt,vt cum alijs reſol
uit Rimin.iun.in rub.inſt.de donat.n.285.& aucto
res citari non poſſunt,quando lex eſt in contrariũ,
vt per eundem Rimi.in pr.eod.tit.a nu.243.Proba-
tur igitur in d.l.Imperator.quod ablatis a patre bo
nis fideicõmiſſi propter dilapidationem,& diſſipa-
tionẽ,& traditis filio,nihilominus filius tenetur ex
eorum fructib. patrem alere; & ſi aliquis dixerit,
quod dilapidare,& diſſipare nõ eſt delictum,quod
negamus cum quoad Deũ,& quoad homines ſit pu
194 nibile,accedat tex.expreſſus,& formalis in auth.
inceſtas nuptias,C.de inceſtis nup.vbi bona contra
hentis inceſtas nuptias ipſo iure cõfiſcantur, & pu-
195 blicantur,& ſi filios legitimos habuerit, eis reler
uantur eo onere, & obligatione, vt ex eis patrẽ ita
bonis ſuis propter delictũ priuatum alant. pulchra
tex.verba hæc ſunt, Subſtãtia ſic amiſſa liberis,hoc
ipſo ſui iuris effecti ſi quos habet legitimos appli-
cetur,vt tñ pater ab eis alatur,& ibi notat ipſe Bal.
& ceteri Doct.communiter.Si igitur iam damus ca
ſus in iure expreſſos,in quibus ablatis a patre bonis
propter delictũ, & reſeruatis, & traditis filijs eius,
teneantur nihilominus ipſi ex eis patrem alere, per-
peram,& inutiliter præfatus Bald.& ſequaces affir-
marunt, & poſuerunt regulam generalẽ in contra-
rium.ex quibus conſtanter affirmo,vel illam nõ eſ-
ſe veram (& hoc eſt verius, vt infra apparebit) vel
intelligendum in caſu ſpeciali ſolummodo de quo
loquitur text.in d.§.ſi quis hominẽ, qui eſt,vt plu-
ries dixi vnicũ, & ſolum fundamentum illius opi-
nionis,ſcilicet in caſu pacis fractæ, & propter bonũ
196 publicũ,& hoc magis,quia cõis eſt opinio docto
rum,quod opiniones eorũ debent intelligi, & mo-
derari ſecundũ iura quæ allegantur ab eis,vt tradit
Coratius in tract.de com.op.lib.t.tit.6.num.15.&
nu.97,& nu.109.& 140.& 141.Gutier.de iur.cõſi.
t.p.c.10.nu.4.Palacius Rub.in repet.c.per veſtras,
not.2.in pri.nu.16.Soc.iun.conſ.14.nu.10.& conſ.
71.nu.15.lib.4.Surd.conſ.9.nu.50. & cõſ.332.nu.
63.& conſ.135.nu.66.lib.1.& conſ.377.nu.21.&
conſ.251.nu.10.& conſ.271.nu.40.lib.2.& nouiſ-
ſime Alex.Raudenſis conſ.25.num.112.lib.1.& ſi
fundamentum vnicum dictæ opinionis, vt diximus
eſt tex.in d.§.ſi quis hominem.quando fateamur ſi
ne præiudicio veritatis id in eo probari loquitur in
caſu ſpeciali,& ſic in eo ſolũmodo dicta opinio de
fendi poteſt,& ſi aliter, & generaliter intelligãtur,
pruut

prout videntur loqui, & vere loquuntur dicti Do-
ctores, libenter diſcedo ab eorum opinione, & con-
197 ſtanter teneo cum Palacio Rubeo dubitante in d.
l.4. Tauri nu.13. & 14. patrem alendum eſſe a filijs
ex bonis ab eo propter delictum ablatis, & filijs re-
ſeruatis, & poſt hæc ſcripra inueni Didacum del Ca
ſtillo in l.10. Taur. verbo el padre. verbo, fallit ſi fi-
lius. vbi hanc noſtram amplectitur ſententiam, &
eam late fundat aliquibus rationibus, & fundamen
tis, de quibus ſupra, licet non ita ampliatis, & cor-
roboratis: miratur enim de Baldo, & de Angelo, &
de Palacio Rubeo ſupradictam opinionem tenen-
tium, vide eum quia bene loquitur, & alia adducit
fundamenta pro noſtra opinione, & allegat Iac. Bu
trigarium, & Ang. in d. auth. bona damnatorum. te
nentes cum Baldo, quod ipſi non dicunt ſaltem in li
bris meis, & idem tenet ipſe Caſtillo in l.4. Tauri.
verbo de ſus bienes. verbo, & ex hoc: vbi etiam re-
fert dictum Baldi, & circa eius veritatem ſe remit-
tit ad ea quæ dixit in d.l.10. vbi eum ſupra allega-
uimus, & idem contra Bal. tenet expreſſe (licet bre-
uiter, & ſuccincte) Peregrinus in tract. de iure fiſci.
li.5. tit.1. nu.45. videatur ibi. & a nu.33. & ita eſt te
nendum contra omnes ſupradictos Doctores: non
enim ex multitudine auctorum res iudicāda eſt ex-
tra tex. in l.1. §. nec ex multitudine. C. de veteri iure
enucleādo. ibi: nec ex multitudine auctorum, quod
198 melius, & æquius eſt, iudicatote, cum poſſit vnius
forſan, & deterioris ſententia, & multos, & maiores
in aliqua parte ſuperare; quæ ad hoc allegat Iaſ. in
auth. nouiſſ. num.22. C. de inoff. teſt. & dicit melio-
rem de iure Ant. Gom. in l.1. Taur. nu.9. & ſcriptū
eſt Exod. c.23. Ne in iudicio plurimorum ſententiæ
acquieſcas, vt a vero deuies. Et 3. Regum ca.22. cū
quadringenti Prophetæ conſilium darent Regi A-
chab, vt in bellum deſcenderet, victoriam ei prædi
cētes, dictumque eſſet Michæę: ecce ſermones Pro
phetarum ore vno Regi bona prædicunt. Sit ergo
ſermo tuus ſimilis eorum, & loquere bona, nihilo-
minus ſolus Micheas contra omnes alios, & contra
Regis voluntatem verum quod ſibi videbatur, con
ſilium dedit, de quo per Cardinalem Palæottum in
tract. de ſacri Conſiſtorij conſultatio. p.5. quæſt.5.
verbo, quod ſi cognitis.

Præterea, vt radicitus ſupradictam a nobis ex-
ploſam opinionem euellamus, operæprecium dixi
199 ficulneū argumentum, quod ſupradicti Doctores
ſibi aſſumunt ex d. §. ſi quis hominem. totis viribus
deſtruere, vt eo deſtructo deſtructa, & deſtituta re-
maneat dicta Baldi, & ſequacium opinio, deſtructo
enim fundamento corruit ędificatum ſuper eo. c. cū
Paulus. 1. quæſt.1. legi. ff. de except. rei iudicatæ. l.
nā origo. ff. quod vi, aut clam. & tenet Beccius cōſ.
3. num.25. lib.1. Gutier. cum alijs lib.3. pract. qq. c.
42. nu.34. Turretus conſ.7. nu.11. & conſ.9. num.2.
lib.1. & iterum Beccius conſ.37. num.7. & conſ.39.
nu.3. & nu.27. & conſ.101. num.54. d. lib.1. & ideo
procedendum eſt ad intellectus, quos aliqui Docto
res varijs in locis adducunt ad d. §. ſi quis hominē,
& poſtremo noſtram interponemus ſententiam ſub
lima, & cenſura cuiuſlibet melius ſentientis.

200 Primus intellectus ex eis, quos Doctores addu
cunt ad d. §. ſi quis hominem, eſt, quod ſit ibi caſus
ſingularis, vt ſupra diximus, & quod toleratur eius
diſpoſitio, ita exorbitans a regulis iuris cōis ratio-
ne pacis fractæ, ita intellexerunt eum quamplu ri-
mi non contemnēdæ auctoritatis Doctores, Alciat.
lib.7. de verborum ſig. nu.104. tom.6. ſuorum ope
rum. Octauianus Vulpellus in tract. de pace, quæſt.
51. nu.7. Hippol. de Marſilijs in tract. bannitorum.
verbo, pace, nu.79. Romanus in l. ſi vero. §. de viro.
nu.27. ff. ſoluto mat. Pontanus in tract. de alim. c.2.
nu.17. Lara in d. l. ſi quis a liberis. §. ſed verum. nu.
14. Surd. in d. tract. de alim. tit.7. q.17. nu.6. vbi al
legat idem tenentem Caccialup. in l. frater a fratre.
nu.108. ff. de condi. indeb. & idem tenent alij Do-
ctores in d. §. ſi quis hominem. quos refert ipſe Sur-
dus d. tit.7. q.54. nu.27. & expreſſe tenet Caſtillo in
d. l.10. Taur. verbo, el Padre, verbo ad quod tenen-
dum videri meo. & videtur eundem intellectum
ſentire Barbacia in addit. ad Bald. in d. §. ſi quis ho
minem nu.7. verbo bannitum. & Gregor. Lop. d. gl.
fi. l.2. tit.19. p.4. & facit in corroborationem huius
intellectus, quod propter bonum pacis poteſt filius
201 interficere patrem impune, ſi veniat ille contra pa
triam. iuxta tex. in l. minime. ff. de religio. & ſump.
funerum. & in l.2. tit.28. p.2. & in l. poſtliminium.
§. filium. ff. de capt. & poſtlim. reuerſis. & facit l. ve-
luti. ff. de iuſt. & iu. & l.1. §. & generaliter. ff. de ven-
tre in poſ. mit. & cap. fortitudo. 23. q.3. quod affir-
mant, & late diſputāt Lara in d. §. & ſi impubes. nu.
9. Socinus Iunior d. conſ.54. nu.20. lib.3. Surdus d.
tract. de alimentis. titu.7. q.3. per totam. & q.14. a
nu.7. Marſilius in d. tract. bannitorum. verbo mihi
patria. nu.3. Rom. vbi ſup. nu.37. Couarr. in c. Ray-
nutius, in pr. nu.9. de teſtam. & in 4.2. p. c.7. §.2. nu.
5. & Rojas in ſingularibus in ſeruorem fidei ſing.
12. nu.3. & vide omnino Iul. Clar. recept. ſent. lib.
5. §. homicidium. verbo, ſed hic quæro nunquid. &
Maſcar. in tract. de probat. vol.2. cōcl.857. nu.20.
& plura per Ceneda in collecta. ad decretum. 1. p. c.
40. nu.4. & per Gom. Arias in l.6. Tauri, a nu.132.
& per Garziam in reg.199. num.19. & ſic videmus,
202 quod propter bonum pacis ſæpiſſime iura, & eo-
rum præcepta relaxantur. c. vbi non eſt, de deſpon-
ſat. impuberum. c. hæc quippe. 3. q.6. & tradit latiſ-
ſime Roman. in conſ.332. nu.13. cum ſequentibus.
& Marſil. vbi ſupra, verbo ciuis, nu.156. & verb. pa-
ce. a nu.79. & cum multis Gratian. reg.403. nu.25.
Menoch. cōtrou. illuſt. c.4. num.11. & Pinellus in l.2.
C. de reſcind. venditio. n.3. cum ſequentibus. Si igi-
203 tur filius in dicto caſu poteſt necare patrem, bene
etiam poterit ei alimenta denegare, cum necare vi-
deatur qui denegat alimenta, iuxta tex. in l. necare.
ff. de lib. agnoſ. ſed cum magis ſit offendere Deum
204 quā homines, & diuinā maieſtatē, quam humanā,
vt in auth. Gazaros, C. de hæreticis. & in c. vergen-
tis, eodem titu. lib.6. & tenet optime Repertorium
Inquiſitorum verbo pœnitentia. verbo, & cum ma-
gis ſit. & Rojas d. ſing.12. nu.3. & ualeat argumen-
205 tum de maiori ad minus, iux. tex. in auth. multo
magis, C. de SS. Eccleſijs, & ita argumententur Sur
dus d. tract. tit.8. prin.90. nu.10. & Lara in d. §. etſi
impubes. nu.12. & Ceruantes in l.4. Taur. nu.52. Ti
raq. de pœnis tempe. cauſa.1. nu.13. & B. Velazques
de Auēdaño gloſ.7. nu.14. & Cou. lib.1. uariarum.
c.8. nu.5. cū ſit uerū, & ſupra latiſſime probauimus,
ꝙ patri infideli, & frangenti fidem ipſi Deo, hoc. n.
uerbum

verbum infidelis significat)filius non possit aliena-
ta denegare;quod & iuribus,& communi omnium
scribentium calculo receptum est,quare denegabũ
tur patri, qui fidem fregerit principi,vel homini-
bus?quod quidem argumentum dubium satis red-
dit hunc primum intellectum, & ideo deueniendũ
est ad secundum.

Secundus intellectus ad d.§.si quis hominem.
206 est,quod ideo ibi toleratur, quod filius non præ-
stet alimenta patri, quia præcepit ita princeps,qua
si hoc principis præcepto permittatur vel excuse-
tur.ita sensit Palacius Rubeus in d.l.4.Tauri num.
14.& Castillo in d.l.10.verbo el padre,verbo,item
quia ibi Imperator præcepit filijs, & allegat pro eo
Rom.in loco vbi ego nõ potui inuenire.sed hic in-
tellectus clare conuincitur ex eo quod statuto,le-
ge,vel consuetudine,vel pacto,non potest disponi,
quod filius non teneatur alimentare patrem,vt su-
pra latissime comprobauimus cum Petro Surdo in
d.tract.de alimentis, tit.1.q.1. quasi per totam. &
207 Matienco in l.8.tit.8.lib.5.recop.glo.1.nu.26.cũ
alijs plurimis.Et si ipsa lex,consuetudo, vel statutũ
hoc facere non possunt, minus facere poterit sim-
plex Principis præceptum,præcipue,quod etiã hoc
Principem ipsum præcipere nõ posse in specie affir
mat Surdus vbi supra d.q.1.nu.12. & quod huius-
modi alimenta possint dari absq; metu pęnæ cũtra
prohibitionem superioris,tenet Lancellot.Gall. in
consuetudinibus Alexãdriæ. verbo solidos.nu.11.
quẽ refert,& sequitur ipse Surd.d. tract.tit.8.prio.
42.nu.5.& iudicio meo probat,tex.in c.Quintaual
lis, de iureiu. vbi astrictus ad obediẽdũ alicui,ẽt cũ
iuramento,non tenetur illi obedire si iubeat,vt ex-
heredet filios, vel alia similia, & simile,& idem est
non alere,quod exheredare: siquidem videmus qđ
ex eisdem causis ex quibus potest aliquem exhere-
dare,põt illi alimenta denegare,vt tenet Palac.Ru-
beus in l.31.Taur.nu.57. & cũ pluribus Ant.Gom.
1.to.variarum c.11.nu.13. Mench.de succes.creat.
lib.1.§.10.nu.625.Couar.in 4.2.p.ca.8.§.6.nu.16.
Io.de Orosco in l.1.§.huius studij, ff.de iust.& iur.
Corrasius in l. qui liberos.verbo pater.nu.56.ff.de
ritu nuptiarum.Gratia.reg.199.nu.11.Ant.Thesa.
decis.Pedem.211.n.21.Molin.de Hisp.primog.li.
2.c.16.a nu.1. & Pereg.de iu.fisci,li.3.tit.18.n.82.
208 & probat expressa l.pen.tit.19. p.4.Præterea cõ-
uincitur iste intellectus, quia licet parentibus obe-
dire iure diuino teneamur,Prouer.6.c.& Deut.21.
209 & etiam iure gẽtium primæuo.l.veluti,ff.de iust.
& iure. Si quidquam turpe pater filio imperaret,
nõ teneretur illi obedire,l.Lucius,ff.de cond.& de
mon.l.nepos Proculo,ff.de verb.sig.l.filius,ff.de cõ
dit.inst.l.reprehendenda, & ibi cõmuniter Docto-
res,C.de instit.& substit. & generaliter ẽt est statu-
tum sub peccati pęna,obediendum esse Principib.
& superioribus,Prouer.8.c.& in c. quo iu.8.dist.c.
quod præcipitur,14.q.1.c.2.de maioritate,& obe-
diẽtia,c.omnis anima.de cẽsib.Paul.ad Rom.c.13.
& tñ non est obediendum eis qñ aliquid iniustum,
210 vel iniquum pręceperint,vt per Couar.in reg.pec
catum,de reg.iur.lib.6.1.p.in prin.nu.5.non enim
potest superior illud præcipere, quod est cõtra cha
211 ritatẽ,quæ est finis debitus præcepti, vt per Paul.
1.ad Timot.c.1.Quid enim potest esse magis iniu-
stum,& iniquum,& contra charitatem,& ius natu-
rale,diuinum,& positiuum, quam quod filio præci
piat princeps, quod patrem non alimentet? igitur
neque illi obediendum est, neque huiusmodi secũ-
dus intellectus vllo mõ sustineri,neq; defendi põt,
præcipue cũ volũtas Regis debeat semp esse nimiũ
cõformis rationi naturali, & naturæ legibus,vt cũ
alijs docuit Io.Garzia de nobil.gl.3.§.1.nu.9.
212 Tertius intellectus assignatur a Matthæo de Af-
flictis in d.§.si quis hominem, not.11.nu.22.prout
eum refert Surdus in d.tract.de alimẽtis, tit.1.q.3.
nu.11.& 12.dicens ibi esse casum specialẽ propter
iuramentum,quod ex voluntate, & præcepto prin-
cipis fecerat filius non alendi patrẽ, volens hoc pri
uilegium iurisiurandi religioni tribuere,sed hũc in
tellectum bonis rationibus impugnat ipse Surdus
sup.d.q.3.nu.12.& vltra eũ conuincitur expresse ex
tex.formali in c.cum quidam,§.1.de iu.iur.vbi ver
bis claris probatur illicitum esse iuramẽtum factũ
a filio de non præstandis alimentis patri vel matri,
213 fratri vel sorori,iuramentum.n.contra bonos mo
res nõ est seruandum, vt est vulgare, & probatũ in
reg.cõtra bonos mores.de reg.iur. lib.6.neq; iura-
mentũ dẽt esse vinculũ iniquitatis,c.quãto.eo.ti.de
iureiu.& iste intellectus ẽt destruit ex deci.tex.i c.
Quintauallis,eo.tit. vt eũ sup.proxime induximus.
214 Quartus intellectus adducitur a dicto Petro Sur
do(& nouus,vt ipse credidit) in d.tract.de alimen-
tis,d.tit.1.q.3.nu.3.cum seqq. vbi nullo citato au-
ctore, dixit, quod ideo filius in casu dicti §.si quis
hominem,non tenetur alere patrem, quia ibi bona
patris fuerunt publicata, & confiscata propter suũ
delictum,& effecta principis, ipse tamẽ princeps po
215 stea illa tamquam sua dedit filijs eo pacto, & ex-
pressa conditione,vt ex eis patrem non alerent sub
pœna amissionis eorum, cui conditioni parendum
esse existimat ex bonis rationibus, & fundamentis,
& in fine remanet dubius in veritate eius. Postea ta
men in eodem tractatu, tit.7.q.14.nu.28. sine vllo
dubio remanet cum eo,& ante eum, ita etiam intel
lexerunt illum tex. Bal.in ipso §. si quis hominem,
nu.7.& Præpositus Mediol.num.4. verbo nota hic
tex.& Bartholomæus Soc.in cons.124.nu.4.lib.3.
& magis expresse Castillo in d.l.10.Tauri,verbo,el
padre.verbo,vel aliter bona fractoris, & verbo se-
quenti,& mihi sane iste intellectus melior videtur
ex his,qui adducuntur a doctoribus,& magis cõue
niens litteræ illius tex.quæ si bene ponderetur,hoc
innuit,ibi,Heredes aũt sui hereditatem, quam ipse
216 tenebat,recipiant, tali conditione interposita, vt
iureiurando spondeant,quod ille violator pacis nũ
quam de cetero ipsorũ voluntate,aut consensu ali-
quod emolumentũ (verbũ.n.hoc emolumentũ, ẽt
alimenta cõprehendere supradicti doctores intelle
xerũt) inde percipiat, quod si heredes neglecto, po
stea iuris rigore hereditatẽ & dimiserint,Comes eã
dẽ hereditatẽ regiæ ditioni assignet.Hæc sunt ver-
ba tex.in quib.supradicta opinio fundamẽta acce-
pit,in quorũ intellectu,& declaratione nimis anxie
doctores torquentur: vt constat ex iam dictis, qui
sane intellectus melior & magis cõgruens videtur
verbis eius (licet temerarium sit a primo disce-
dere propter auctoritatem tantorum,& tam grauis
simorum patrum,qui eum sequuntur (quem ego vl
tra

tra dictos doctores, ex sequentibus confirmo. Primo ex tex. in l. in re mandata, cum simil. C. mand. vbi probatur, quod in re sua quilibet est moderator, & arbiter, & sic videtur, quod Princeps cum libenter, & gratiose dicta bona filijs dedisset, potuit ponere grauamen, & conditionem, quam voluit, & sic quod ex eis pater non aleretur, & facit text. in l. in conditionibus primum locum. ff. de condit. & demonstr. & in l. ea. C. de condit. ob cau. & in l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verb. oblig. & in l. fi. C. de pact. inter emp. & ven. & quæ late tradit ipse Petrus Surdus in decis. 62. nu. 6. & Franciscus Veggius in cōs. 7. nu. 2. & 3. & per totū. lib. 1. & Franc. Beccius cons. 101. a nu. 25. lib. 1. & 2. ex text. in l. cum eorum. C. de sent. & interloc. omn. iud. Cuius hæc sunt verba; cum eorum qui principaliter fisco tenebantur, bo-

317 na ea lege fideiussoribus procurator tradi iusserit, &c. & ibi consequens est datæ formæ obtemperari, & hoc fundamentum pro hoc intellectu sentit Præpositus, vbi supra. Tertio, quia videmus, quod licet de iure pater habeat vsumfructum in bonis ma

318 ternis, & aduentitijs filiorum, vt in l. 1. & in l. eum oportet. & iol. fin. C. de bonis, quæ lib. & in l. 1. C. de bonis mat. & in l. 5. tit. 17. par. 4. tamen si ille, qui reliquit eis prædicta bona, reliquit ea cum conditione, quod pater non haberet vsumfructum, ser-

319 uanda erit talis conditio, iuxta text. expressum in auth. excipitur. C. eod. tit. de bonis, quæ lib. & tenent Greg. Lopez in l. 7. tit. 2. par. 3. glo. 1. & in d. l. 5. verbo, el vsufructo, verbo, sunt & alij casus. Ant. Gom. 2. tom. variar. c. 15. nu. 11. Gutiér. in c. quāuis pactum. verbo nullum. nu. 18. de pactis. lib. 16. & ad

320 idem facit, quod prouisio hominis facit cessare prouisionem legis, l. fi. C. de pactis conuē. l. maritus. C. de procura. l. & habet. §. cum quis. ff. de precario. Rom. in l. si dotem, no. 20. ff. sol. matri. Caldas in l. si curatorem habens. nu. 144. verbo, læsis. nihilominus tamen hic intellectus patitur difficultatem, ex qua eum cogitandum reliquit Surdus, vbi supra d. q. 3. nu. 16. scilicet turpem esse illam conditionem non alendi partem, & contra ius naturale, & ideo non obligare, & esse reijciendam & haberi pro non scripta, neque apposita, puramque remansisse donationem, & per consequens posse filium ea non obstante, ex dictis bonis patrem alere, & ad id posse compelli: in testamentis enim, & alijs dispositionibus & contractibus omnis conditio turpis reijcitur, & habetur pro non adiecta. l. reprehēdenda. C. de instit. & subst. l. quidam. ff. de cond. consti. l. vnica, in fi. C. de his, quæ pœnæ nom. l. turpia. ff. de leg. 1. l. Sed neque. ff. de vsu & habitatione, l. generaliter. & l. seq. ff. de verb. obli. l. non solum. ff. de pact. & oblig. & vide latissime de materia Padillam in l. siue apud acta. no. 20. & in l. cum donationis. num. 7. C. de transact. & quod supradicta sit conditio turpis satis constat ex iam dictis, ex quibus no lus nega re pōt, & mihi probat apertissimus text. in l. si quis. a liberis. §. idem index. verb. non tantum. in fin. ff. de lib. agnos. ibi iniquissimum enim quis merito dixerit patrem egere cum filius sit in facultatibus. Neque obstat, quod prouisio hominis facit cessare prouisionem legis, quia illud intelligitur, quando prouisio legis est de iure speciali, & secus est, quando est de iure communi, vt per Ias. in l. 2. C. de iure emph. num. 134. & per Caldas. d. nu. 144. neque etiam obstat, quod diximus de l. in re mādata, a similibus. quia illud intelligitur, quando pacta & conditiones non sunt contra leges (vt in nostro casu) 10. l. nemo potest. ff. de leg. 1. & in l. traditionib. C. de pact. & in l. quoties. C. de donat. quæ sub modo. & tenet Soc. cons. 48. nu. 3. lib. 1. & Caldas vbi supra d. nu. 144. Ex quibus nec quiescit animus, neque ex superioribus difficultas huius intelligentiæ ab eo disce dere valet, & quia, vt dixit Caldas Pereyra in l. curatorē habens. C. de in inte. rest. verb. sine curatore. nu. 22. qui operam iuris ciuilis disciplinæ nauant, eo potissimum diligentiam, ac studium suum conferre debent, vt quod cognitu difficillimum sit, & in vetustatis tenebris delitescit, inuestigare omnino, & in lucem reuocare intendant. ego nouiter & vltra omnes alijs duobus, vel tribus modis confido posse responderi ad illum textum.

Primo etiam erit quintus intellectus, quod in illo text. forte pater habebat alia bona, vnde sibi de necessarijs prouidere posset, quæ ei non fuerunt cōfiscata, vel filij omnia ea habebant necesse, vt sibi solis prouidere possent, nec aliquid superesset, ex quibus pater succurreretur, & cum charitas bene ordinata a seipsis debet incipere, neque filij teneantur alere parentes, si quæ habent sibi non sufficiant, quia vt vulgo fertur, Alpibus ille petit, qui se plus diligit vllum, & quod de charitate bene ordinata diximus, probator in l. præses. C. de seruitut. & ioe. qui vult ordinante. de pœn. dist. 3. nil mirum, quod in hoc casu filius non teneatur alere patrem ex bonis ab eo propter delictū ablatis, & hic intellectus

322 licet diuinatorius pōt sustineri, ne alias lex quæ aperta debet esse ad clementiam extra tex. de exhibendis reis. §. qui vero tale quid & tam inhumanū statuisset, vt in alio proposito dixit Rolandus cons. 15. nu. 14. lib. 3. vide eum ibi, & innumeris sequentibus, cum vt proxime diximus, cum iurisconsulto in d. §. idem index. iniquissimum sit, quod patet egeat, & quod filius abūdet, & cum certum sit, quod filius esse a patre receperit, extra text. in ca. Moyses, 32. q. 2. & in c. nasci. dist. 55. & in c. mulier. dist. 56. & vt dixit Arist. 5. ethicorum, tanta est obligatio ad parentes, quod filius non possit reddere æquiualēs, neque ob delictum patris, vt superius sæpissime diximus, eum potest excludere a dicto alimentorum

323 priuilegio, & sic videmus, quod beneficiatus, qui ob culpam propriam, vel admissum scelus depositus, vel suspensus fuit, debet ali de fructibus beneficij, extra text. in c. studeat. in fi. vbi gl. dist. 50. & gl. verbo admiserant, in fine, in c. Vintonnensis, de electione, vide & cogita super hoc.

Secundo, & erit sextus intellectus ad d. §. si quis

324 hominem, quod in illo tex. intelligere debeamus Imperatorem loqui de herede extraneo, & non de filio, vt ita saluemus eius crudelem dispositionem, & hoc quia ibi nullum est verbum de patre, neque de filio, sed solūmodo de herede, & per consequens intelligi possit non de filio, neque descendente, sed de extraneo, vel collaterali, & hoc, quia nota & trita est in iure conclusio, quod heredis etiam sui ap-

325 pellatione veniat heres tam suus, quā extraneus, vt cum pluribus resoluit Ant. Gabriel communi. concl. lib. 6. tit. de verb. signif. concl. 2. per totam, præcipue

cipue nu.2.Franciscus Beccius consf.88.nu,7.lib.1.
Mendez in l.1. C.de anno.ciui. lib.11.not.6.nu.2.
& not.7.nu.4. & not.8.nu.5. vide cum omnino, &
Zaua.q.194.1.par.in suo spec.pract.qq. & Pereyra
in l.si curatorem habens, verbo, sine curatore, a nu.
22.C.de in integ. restit. & probat tex.in l.heredis,
170.& in l.in conuẽtionibus,219. ff. de verb.sig. &
vide vtrobique Rebuffum. Sed contra hunc intelle
ctum vrgenter facit, quod in materia feudorum,
226 C.de qua loquitur ille tex.heres proprie capitur
pro descendente, iuxta tex.in ca.1.§.sed si clientu-
lus,de alien.feudi,& in c.1.§.pen.de lege Conradi,
& in rub.de eo,qui sibi, & heredibus suis, in vsibus
feudorum, & in specie notat Veggius consf.28.nu.
13.lib.1.& Magonius in decis.14.Lucensi nu.6.&
Molina de Hispan. primog.lib.1.c.4.nu.42.& Mē-
dez in d.l.1.not.6.num.5.& idem est in fideicōm.
vt notat Sforcias Oddi consf.46.nu.14.& num.31.
lib.1.& Zarcius consf.88.nu.8.& consf.101,nu.17.
& a nu.37.& nu.62.lib.1.

Tertio & vltimo,& erit septimus,& vltimus in-
227 tellectus mihi nouus, & verissimus ad d.§. siquis
hominem, quod in eo non probetur vllo modo cō-
clusio supradicta (tam a doctoribus conclamata)
cum in eo specialiter, & expresse non prohibeatur,
quod filij ex bonis a patre ablatis propter delictū,
& eis traditis eum non alant, quia in d.tex.non est
vllum verbum in specie de alimentis, sed solummo
do dicitur, quod pater ex illis bonis non habeat vl-
lum emolumentum,& quod in illis verbis (emolu-
mentum vllum) etiam alimenta comprehendantur
in casu illius tex. mihi sane nullo modo probatur,
& quod ex eo, quod generaliter loquatur, omnia
comprehendat, & arundineus baculus est, & talis
ratio,& fundamentum (si verum amamus) tum ie-
iunium est parum efficax, tum vires habet nullas,&
ideo constanter affirmandum est, quod in illa gene
rali prohibitione nullo modo comprehendatur ob
ligatio alimentandi patrem, quæ tam ingens est,&
præcisa,& quia, vt inquit glo.in l.sed etsi lege,§.itē
si re.verbo, habeant, ff.de petitione hereditatis, &
sequuntur Crot.in consf.124.nu.15.lib.1.& Rimi.
iun.in prin.Inst.de donat.num.225.non potest, nec
debet diuersificari factum sine redditione rationis,
hoc probo ex sequentibus.

Primo, quia licet verum sit, quod quando lex nō
228 distinguit, nec nos distinguere debeamus, c.soli-
tæ, de maioritate,& obedientia, l.si seruitus, ff.si ser
uitus vind.& quod lex generaliter loquens genera
liter sit intelligenda, C.de precio. ff.de Publiciana,
l.1.§.& generaliter, ff.de leg.præstan.l.1.§.quod au
rem, ff.de alear.nihilominus tamen quamuis lex lo-
quatur generaliter,& vniuersaliter, debet intelligi
ciuili modo,& ita, vt non lædatur ius ciuile, vel na
turale, l.cōueniri, ff.de pactis dota. & tenet cū alijs
229 Ioannes Garzia in tract.de nobilitate, gl.3.§.1.&
ita licet d.§.si quis hominem, loquatur generaliter,
& per verba vniuersalia, nihilominus deberet intel
ligi eo modo, vt ius alimentorum patri competenx
230 ex omni iure, tam ciuili, quam naturali, non læde
retur. Ad quod etiam facit notandus tex.in l.si cui,
ff.de seruitutibus.ibi, ciuili tamen modo, nam quę-
dam in sermone excipiuntur, quem ad hoc summe
commendat Io.Garz.in d.§.1.nu.32.& facit l.si al-
terius, in fi.C.si minor se maiorem dix.ibi.huiusmo
di autem sacramento corporaliter præstito nullum
tibi superesse auxilium, quæ verba generalia, & ne-
gatiua sunt sicut ea, quæ ponuntur in d.§.si quis ho
minem (dictio enim, nullum, penitus negat, vt cum
alijs resoluit Rimi.Iu.in §.fi.inst.quibus alienare li
cet, nu.44.)& nihilominus non excludūt omnia re
media, vt cum pluribus, & communi opinione re-
soluit idē Rimi.iu.in §.2.eo.tit.a nu.58.& ad idem
est tex.in l.eleganter, in prin. ff. de condi. indebiti,
vers.nullo remedio, quia debet intelligi de ordina-
rio,& nō de extraordinario, vt notauit Padilla in l.
si cā cognita, C.de trāsa.n.29. de quo vide latissime
Masca.de probationib.lib.3. cōclus.1157.a nu.91.

Secundo, quia licet verba vniuersalia omnia cō-
prehendant, extra tex.in l.Iulianus, ff.de leg.3.& in
l.3.& in l.a procuratore, C.mandati.& in c.2.de ob
231 seruatione ieiunij, & tenet cum alijs Rimi.iun.in
§.1.inst.per quas personas, nu.63.cum sequētibus;
fallit tamen (vt in nostro casu) si adsint alia iura a
quibus bene restrictionem capere possunt, vt bene,
& notanter aduertit ipse Hip.Rimin.vbi sup. proxi
me, nu.71.cum seqq.ad quod facit optimus tex. in
l.1.C.de Sacros.Eccl.vbi datur licentia vnicuiq.re
linquendi locis pijs,& intelligitur de vnoquoq; ha
bili ad testandum, vt per Rim. vbi sup.nu.73.lex.n.
generaliter loquens intelligenda est de personis ha
bilibus,& rebus alias idoneis, vt cum alijs resoluit
Parlad.lib.2.rerum quotidianarum, c.3.nu.49.Gi-
rond.de gabellis.8.part.in prin.nu.3. Couar.lib.3.
variarum ca.17.nu.7.leges enim ex æquo, & bono
232 restrictionem recipere non est nouum, l.si seruū
Stichum, §.sequitur, ff.de verb.obl.vt dixit cū alijs
Parlad.lib.1.rerum quotidian.ca.3.§.7.num.17.&
Nau.consil.79.lib.4.tit.de regularibus, & sic licet
verba prohibitoria tex.in d.§.si quis hominem.pręe
cipientia, vt nunquam patri aliquod emolumentū
præstaretur, sint generalia,& vniuersalia intelligen
da, sunt & restringenda per alia iura ciuilia, & na-
turalia, quibus decisum est parentes inopes alēdos
esse a filijs, l.filius, §.ipsum autem filium, C.de bo-
nis quæ liberis, l.si quis a liberis, §.vnde si parēs, ff.
de liberis agnos.l.1.C.de alend.lib.præceptū quar
rum decalogi.& similia, immo & hoc expresse pro
batur ex eo.c.1.de pace tenenda, & eius violatori-
bus, in prin.ibi.Inde est quod nos tam diuinas, quā
humanas leges in suo vigore manere cupientes, ex
quibus clare colligitur, quod Imperator Federicus,
ibi non solum non voluit supradicta iura, quæ pa-
tribus alimenta conseruant corrigere, verum ipsa
approbauit,& roborauit in supradictis verbis,& vt
dixit Roland.a Valle cum alijs consf.74.nu.19.lib.
3.quando statutum est contra iux commune,& po
test vnum, vel duo operari, interpretandum est, vt
vnum tantū operetur, vt minux lædat, & sic in pro-
posito, si verbum illud, emolumentum, intelligi po
test de omni commodo præter alimenta, cur etiā ad
alimenta est extendendū? de quo inf.latius agitur.
233 Tertio probatur hic intellectus,& magis in spe
cie, ex tex.celebri in l.libertis, §.posthumus, ff.de a-
limentis legatis,& ibi gl.verbo videri, vbi probat,
quod ex generali ademptione legatorum legatum
alimentorum non videtur ademptum,& idem cum
pluribux resoluit Mantica de coniect.vlt.volū.lib.
2.tit.2.

a.ti.2.nu.3.& latissime Surd.in d.tract.ti.8.pri.2.a
nu.5.& tit.9.q.25.a nu.9. & Lara in d.l.si quis a li-
beris,§.vttum,nu.26.& Iosephus Ludouicus in cōi
bus conclusionibus,concl.24.verbo,declara sexto,
& Mascar.de probat.vol.3.concl.1265.num.39.&
facit quod exclusio generaliter facta a lege non in-
cludit,neq; comprehendit aliméta,vt late per Sur.
in d.tract.de alimen. tit.1.q.31.nu.5.cum seqq.&
vide eum in nu.9.& 10.& sic in d.§.si quis hoiem,
etiā si ademptū sit generaliter patri omnis vtilitas,
cōmodum, vel emolumentū,non per hoc debet vi-
deri fuisse ademptum alimentorum emolumentū.
Quarto,comprobatur,quia etiam in generali cō
fiscatione bonorum non veniunt, neq; includūtur
alimenta etiam viuente aliméntario,ita vt si quis ha
beat quotannis decē,quæ aliquis ei tribuat ex scri-
234 ptura,vel ex legato,vel ex sententia ad sua alimē-
ta,licet ei propter aliquod delictum cōfiscētur oīa
sua bona,nihilominus non videntur confiscata di-
cta alimenta, vt cum pluribus resoluūt Mendez in
l.1.C.de anno.ciui.lib.11.nu.12.not.11.& nu.fi.&
Surd.in d.tract.de alim.tit.2.nu.201. & tit.8.priu.
7.nu.5. & priu.59.a nu.14. vsq; in fi.& tit.9.q.33.
a nu.1.damnatus enim capax est alimentorum iux
235 ta tex.in l.is cui, ff.de alimentis, & ciba.leg.& in
l.in metallum,ff.de his quæ pro non scrip.haben.&
seruus,qui incapax est omnium,capax est alimento
rum,vt resoluit cum alijs Hippol. Rimin.in §.item
vobis,nu.6.inst.per quas personas. vbi nu.51.idem
dicit de fratrib.minorib. vide omnino Quesadā di
uersarū qq.iuris.c.22.nu.8.cū seqq.& per tot.& hę
reticus cui ex decis.tex.in c.excōicamus.el 1.de hæ
reticis,prohibita est generaliter omnis acquisitio
236 bonorum actiua,& passiua,& eius incapax factus
est,est capax legati alimentorū,vt tenet cū alijs Bur
sat.in cons.14.nu.26.lib.1.& Surd.in d.tract.tit.9.
q.33.per totā,& nulla capitis diminutio aliquē ab
237 alimentis excludit extra tex.in l.legatū, ff.de ca-
pitis diminutione,quia vt inquit iurecōs.ibi tale le
gatū magis in facto quā in iure consistit, i.quod nō
consideratur ad validitatem illius, vtrū legatarius
sit incapax, vel indignus acquisitionis, (quod iuris
est quæstio) sed an possit bibere, & comedere (qđ
circa factum versatur) vt per glos.ibi.& not.Hipp.
Rim.in d.§.itē vobis,a nu.6.& idē in l.1.C.qui ad-
mitti.nu.329.& Pereg.de iur.fisci.lib.5.tit.1.num.
123.& si in supradictis casib.& specialiter in gene-
238 rali confiscatione bonorum non comprehendun-
tur alimenta,quare in generali prohibitione d.§.si
quis hominem, illa comprehendēda sunt cōtra tot
iuris principia, receptissimasq; Doctorum senten-
tias? in quorū cōprobationē alia multa succurrunt
q̃ nos iniqx spatijs exclusi consulto missa facimus.
Quinto, & quasi eodem retento themate com-
239 probatur dictus intellectus per tex.in l.si quādo,
§.generaliter,C.de inoffi.test.ibi, nisi hoc speciali-
ter, cum seqq.vbi probatur,quod ad hoc,vt filius p
renunciationē excludatur a sua legitima,necessa-
240 ria est illius specialis renunciatio,neq; sufficit ge
neralis,quod ita resoluunt cum pluribus Menoch.
cons.71.nu.2.lib.1.Surd.in d.tract.de alimentis,ti.
9.q.15.a nu.4.omnino videndus Gutierrez de iura.
confir.1.p.c.19.a nu.1.Fran.Beccius cons.112.a o.
13.lib.1.&probat.l.5.verbo,otro si decimos.tit.8.
p.6.verbum enim,specialiter,de quo in d.§.genera
liter intelligendum est, id est expresse, iuxta tex.in
l.fi.vbi gl.C.de neg.gest. gl.verbo, specialiter,in l.
fi.C.quod cum eo.& facit tex.in l.si quis in pr.testa
241 menti.ibi,si specialiter dixerit,ff.de leg.3.præser-
tim quod licet concederemus sine præiudicio veri-
tatis, quod renonciatio generalis excludat ab om-
ni capite,hoc erit in renunciatione facta ab homi-
ne generaliter,secus tamen erit in ea, quæ fit a lege
(vt in d.§.si quis hominem.) vt tamen late Sur.om-
nino videndus in d.tract. tit.9.q.24.nu.42.& licet
quis excluderetur ex renunciatione generali a legi
242 tima,non tamē deberet excludi ab alimētis, quia
licet de legitima ad alimenta procedat argumētū,
243 & e contra, vt notant Soc.senior cons.30.n.3.li.
1.& cum alijs Surd.in d.tract. tit.1.q.31.nu.12.&
tit.9.q.2.nu.3. cum seqq. & q.3.per totā, & q.38.
nu.1.& Io.Philippus cons.13.num.11.lib.1.maior
versatur ratio in alimentis, quā in legitima, & ita
videmus,quod legitima tolli potest, vel saltem mi
nui per statutū,vt cū pluribus resoluit Māric.de cō
244 iect.vlt.volun.li.11.ti.22.a nu.41. Ber.Diaz reg.
143.& ibi Salcedo, eius additio, latissime diximus
245 in speculo practicarum qq.1.p.q.112.per totam.
alimēta vero,neq; statuto, neq; lege possunt tolli,
vt sup.latissime probauimus,& tenet cū multis Mā
ric.vbi sup.proxime,n.45.& Ant.Gom.in l.40.Tau.
nu.57.Bos.tract.crim.tit. de alim.præst.vxori,& fi-
lijs,nu.7.& late Sur.in d.tract.tit.9.q.15.num.4.&
sic etiam si quis per renunciationem generalem ex
cluderetur a legitima (quod negamus) non exclu-
deretur ab alimentis,vt in terminis resoluit ipse Pe
trus Surd.in d.tract.tit.8.priu.33.nu.4.& titu.9.q.
38.nu.7.& vide Mascat. de probat. vol.3.conclus.
1265.nu.33.& per consequens dicēdum est, quod
in casu d.§.si quis hominem,cum specialiter,& ex-
presse non agatur de alimentix, de illis nullo modo
potest intelligi, & sic perperā supradicti doctores
in illo tex.suam falsissimā opinionem fundarunt.
246 Sed huic fundamento potest opponi de cōmu-
ni opinione,qua canetur,quod ex vi iuramenti ob
ligatio generalis, & renunciatio vniuersalis trahi
potest ad casum specialem,& sic cū in d.§.si quix ho
minē. heredes iureiurando promiserunt nullū com
modū habiturū ex illis bonis illū pacis fractorē,tē-
tari potest,quod etiā non possit,nec debeat habere
alimenta:sed contraria opinio,& quod renūciatio
247 generalis ēt iurata non debeat trahi ad legitimā,
neq; ad alimenta,magis cōis, & recepta est, vt per
Surdū omnino videndum in d.q.15.nu.17. vsq; in
finem qōnis,& dixi vbi sup.2.p.q.723.nu.2. Gutie.
d.c.19.a nu.3.& vide eum in eodem tract.3.p.c.3.
per totū,& cons.109.nu.24.& 34.& per totū,li.1.
& Cou.in c.quāuis pactū, 3.p.§.3.nu.3. & quando
tenēda esset prima opinio (quod negamus) illa in
nostro casu procederet, qñ ipse pr̄ faceret renūcia-
tionē gñalem omniū iurium sibi contra filios,& ad
dicta bona cōpetentiū,tunc.n.forte ex vi iuri,secū-
dū dictā primam communem opinionē,eum ab ali
mentis excluderemus, contrarium tñ esset, qñ filij
iurarēt ea patri nō præstaturos, vt i casu d.§.si quis
hoīem,quia tūc nec promissio gñalis cū iurō eos li-
beraret,neque etiam specialis,& expressa,licet etiā
iurata fuisset,vt supra diximus exp̄sse probari,in c.
cum

cum quidam.§.1. de iureiur. vbi probatur non vale
re iuramentum de non alienandis parentibus, & e-
tiam de non alendis fratribus. circa quos minor est
248 ratio,& obligatio,& idem probat expressus text.
in c.inter cetera.22.q.4.ibi, foueat itaque Hubal-
dus matrem & fratres, & lugeat si coactione & ti-
more iuramenti aliquid defuit matri.& facit opti-
mus tex.in c.in malis.eadem causa, & quæst.cuius
hæc sunt verba: In malis promissis rescinde fidem,
in turpi voto muta decretum,quod incaute vouisti
ne facias,impia est promissio quæ scelere adimple-
tur,& iuri reuerentiali etiam cum iuramento non
potest renunciari,vt latissime probat Couar.in d.c.
quamuis pactum.2.par.in prin.num.8. & sic iura-
mentum non potest ligare filium,vt patri non obe-
249 diat, neque si contraueniat iuramento obediẽdo
ei dicetur periurus, vt bonis rationibus & funda-
mentis contendit Federicus de Senis conf.151.a
nu.1.& cum alijs Io.Gratian.in regu.48.num.1.&
cum in præstatione alimentorum consistat supradi
cta obedientia iuxta quartum præceptum decalo-
gi,vt late superius diximus,& probauimus, conse-
quens ineuitabile est, quod filius iurans patrem nõ
alere non obligatur eo iuramento,& preterea,quia
dictum iuramentum non etiam obligat ex eo, quod
est in tertij præiudicium (scilicet patris) iuxta text.
250 in c.quãuis pactum. de pact. in 6.& tenet Gutier.
de iuram.confirm.1.par.c.9.nu.10. & probatur e-
tiam in c.cum contingat, eod.ti.de iureiu. & idem
resoluit Parladorus lib.2.rerum quotidianarum.c.
4.a nu.41.& nos vbi supra 2.par.q.688.nu.7.& 8.
& item,quia iuramentum contra bonos mores ca-
nonicos non est obligatorium,& cum multis resol-
251 uit Gutier.in d.tract. de iuram. confirmat.1.par.
c.6.nu.14.ita intelligens tex. in reg.non est obliga-
torium.de reg.iur.lib.6.cum similibus, & Couarr.
in d.c. quamuis pactum.2.par.in prin.n.1.quem vi
de, & Gutierrex ibidem nu.15.dicit, qui sint boni
mores canonici,vt est,vbicumque ex contrauentio
ne oritur peccatum mortale,vel veniale.& idem te
net Parlad.d.lib.2.rerum quotid.c.4.nu.32.& 33.
vt committeretur in nostro casu si debita reueren-
tia,& necessitatis subuentio patri a filijs denegare-
252 tur, iuxta dictum quartum præceptum decalogi,
& adeo hoc verum est,quod a tali iuramento præsti
to contra bonos mores canonicos non est necessa-
ria absolutio, neque ex eo vlla oritur actio, neque
253 obligatio,in nostris proprijs terminis resoluit Co
uar.in d.c.quamuis pactum. d.2.par.in prin.nu.3.
& 4.vbi dicit istam esse communem opinionem, &
doctissime interpretatur,ita tex.in d. c. cum quidã,
§.vlt.de iur.iur.qui contrarium videbatur probare,
quem sequitur Gutier.vbi sup.1.par.c.51.num.33.
254 in fin.& nu.34. apud quos facile inuenias, quod
iuramentum de non alendo patre,est contra bonos
mores canonicos,& quod per consequẽs nullo mo
do obligat etiam in casibus,in quibus alias filij non
tenetentur alere parentes, veluti si ipsi haberent a-
liàs,vnde se alere possent (ex quo etiã corruit quin
tus intellectus quem supra cogitauimus) vide om-
nino Couar.qui more solito copiose, ingeniose, &
eruditissime loquitur, & sic etiam videmus, quod
non solum de iure canonico, verum etiam de iure
ciuili pacta contra bonos mores non sunt seruanda

iuxta text.in l.iuris gentium.§.prætor. ff.de pactis.
& in l.pacta conuenta.C.eod.tit. & tenet cum alijs
Parlad.d.lib.2.rerum quotid.c.3.nu.52.

Sexto prædictus meus intellectus fortificatur ex
fortissimo fundamento,quod capio ex tex.in l.quis
255 quis.C.ad l.Iuliam maiesta. vbi filij committẽtes
crimen læsæ maiestatis priuantur omni prorsus cõ-
modo non solum paternæ substantiæ, & successio-
nis,verum etiam maternæ,& auitæ, ita vt neque ex
testamentis extraneorum aliquid capere possint,&
256 vt inquit ibi text.sint perpetuo egentes & paupe
res,& rursus sint postremo tales, vt his perpetua e-
gestate sordentibus sit & mors solatium,& vita sup
plicium,& nihilominus ex probabilissima interpre
tatione doctissimorum doctorum ex illis verbis ge
neralibus,& ita geminate,& ... dicta lege pro-
latis tales filij non sunt exclusi ab alimentis, imo
ex substantia patris confiscata alendi sunt, & eo cũ
onere ad fiscum videtur esse translata, quod in illo
crimine læsæ maiestatis, & in crimine læsæ maiesta
tis diuinæ (quod grauius est iux.text.in c.vergentis.
de hereticis) expresse tenent Socinus Senior in cõs.
30.nu.3.vol.1.Ripa in l.ex facto.nu.9.ff.ad Trebel.
& cum alijs Peregrinus in tract.de iur.fisci, li.5.tit.
1.a nu.75.& Beccius cons.8.nu.5.cum sequẽtibus,
lib.1.Simancas de institut. cath.c.29.in prin. Pala-
tius Rubens in repet.ca.per vestras, de dona. inter
vir.& vxor.not.3.§.23.nu.15.Plotus cõs.130.a nu.
83.inter cons.criminalia diuersorum, & Aemilia-
nus cõs.139.nu.2.& cons.146.nu.4.li.1.Lara in d.
l.si quis a liberis.§.si quis ex his.nu.46. & Surd.in
d.tract.de alimentis.tit.9.q.32.a nu.21. & tit.1.q.
35.a pr.vbi per plures numeros aliquibus fundamẽ
tis istam opinionem corroborat, licet alijs impu-
gnet,& tandem nu.30. dicit quod plurimum vrgẽt
pro hac parte auctoritates doctorum quas allegat,
licet contrariam in puncto iuris (si rationibus cer-
tandum est,vt ipse dixit) existimet veriorem. quod
etiam dixit Io.Bapt. Pontanus, in eodem tract. de
alimentis.c.2.nu.57.contra quos optime potest te-
neri, & defendi supradicta opinio, præsertim cum
æquior sit, & faueat rationi naturali, & alimentis
omni iure debitis,quo casu pro ea iudicandum est
explosa contraria,vt diximus supra, & notant De-
cianus resp.9.nu.3.lib.3. & Turretus cons.5.num.
17.& 18.lib.1. Si igitur ex verbis d.l.quisquis. ita
vehementibus,& generalibus prædicti summæ au-
ctoritatis doctores existimarunt filios non excludi
ab alimentis, quare ab eis excludemus patrem? ex
verbis generalibus d.§.si quis hominem. qui nulla
alia dixit,nisi quod talis pacis fractor aliquod emo
lumentum ex hereditate filijs reseruata non recipe
ret.Et si hæc ita procedunt in alimentis filijs præstã
dis ex substantia patris confiscata, ex quo filios ip-
sos alendos esse asseueratur,quanto magis procede
re debent in alimentis ipsi patri præstãdis ex ipsius
met bonis ab eo propter delictum ablatis,cum ipse
maiorẽ obligationem habeat alẽdi seipsum, quam
filios? vt diximus supra cum Surdo in d.trac.q.91.
per totam,& q.94.a nu.5.in tit.1.

Præterea,& alio modo in horum comprobatio-
nẽ pondero tex.in d.l.quisquis.§.filij.ibi. quibus vi
tã speciali quadam lenitate cõcedimus,&c. Ex qui
bus verbis clare videtur colligi,quod in verbis ge-
nera-

neralibus,& acerrimis illius tex.non etiam filijs cō
mittentibus crimen læsæ maiestatis alimenta dene
gantur,immo concedūtur:quia si eis,vt in illis ver
bis clare probatur, vita dimittitur,etiam alimenta
concessa esse videntur, quia si ita non esset,vita di-
ci potest,quod non concedebatur,cū necare videa-
tur,qui alimenta denegat, iuxta text.in l.necare,ff.
de lib.agnos.& in l. malum.243.§.verbum viuere.
ff.de verb.sig.& cum alijs notat Surd.in d.tract.ti.
7.q.39.nu.7.& tit.8.priu.7.nu.3.& priu.59.nu.21.
vnde res pupilli vitam eius appellat, gl.in l.lex,qui
tutores,§.lex enim.verb.vitam, C.de admi.tuto.&
vitam alicuius alimenta dicit,alia gl.in l.aduocati.
C.de aduo.di.iud.& l.3.tit.20.p.4.& vide Quesad.
diuers.qq.iuris,c.21.nu.1.& si vita eis cōcessa fuit,
necessario videnť cōcessa alimēta,sine quib.viuere
259 nō possēt,q̄.n.vult cōsequēs,vr̄ ēt velle omne ne
cessariū antecedēs, l.ad rē mobilē, & l. egatū,ff.de
procur.l.illud,ff.de acq.her.l.2.§. inspectio.ff.quē-
admodū testa.aperiantur,l.1.§.1.ff.si vsusfru.peta.
de quo vide omnino Surdū,vbi supra tit.3.q.3.nu.
5.& tit.9.q.32.a nu.31.& Gratian.in reg.79.

Septimo,supradictus vltimus intellectus ad d.§.
260 si quis hominem,probatur ex eo,quod si Impera-
tor Federicus ibi voluisset, quod ex verbis supra sæ
pissime relatis etiam ab alimentis pater remaneret
exclusus,credēdum est,quod illud clare,& expresse
declararet,quis.n.in animum inducere poterit, qđ
si hoc voluisset illud non expressisset?nisi forte pu-
temus iureconsultos, de quorum cōsilio editus fuit
ille §.viros sapientissimos, & strenuissimos , ita ibi
socordes fuisse,vt sui immemores hoc tam necessa-
rium obliuiscerentur, ad quod est mirabilis text.in
l.vnica,§.sin autē, ad deficientis, C.de cad.toll.ibi.
nam si contrarium volebat,nulla erat difficultas cō
iunctim ea disponere,& in cap.inter corporalia.de
translatione Episcopi,ibi.vnde si circa translationē
idem fieri voluisset , quod de cessione dixerat , de
translatione poterat expressisse,& in cad.audiētiā.
de decimis,ibi,nā si intelligeremus tāmodo de no
ualibus,vbi ponimus de laboribus, de noualib.po-
neremus.Quo argumento varijs in locis,& casibus
doctores sæpissime argumētātur,vt per Bec.in cōs.
1.nu.4.& cons.12.nu.44.& cons.32.nu.16.& cons.
39.nu.8.& cons.101.nu.42.lib.1.vbi alios allegat.
Et si Imperator Federicus hoc nō dixit,in d.§.si q̄s
hominē.nec nos dicere debemus , vt dicit text.in l.
ait prætor,§.non dixit, ff.de acqu.hered.& vide de
hoc late eundem Bec.cons.35.nu.4. & cons.43.nu.
21.& cons.101.nu.63.& cons.109.nu.40.lib.1.&
sic cum hoc non sit dictum , neq; expressum in d.§.
si quis hominem. videtur relictum in dispositione
261 iuris communis,quia quod nō vetatur,stare per-
mittitur,iuxta tex.in l. nec nō,§.quod eis,ff.ex qui.
cau.maio.& ita argumentatur idem Bec.cons.60.
nu.8.& cons.84.num.3.lib.1.& quod si Imperator
ibi voluisset etiam patrem ab alimentis excludere,
dixisset verbis claris, & expressis, probat mihi ele-
gantissimus tex.in proposito in auth.quib.mo.nat.
effic.sui.§.fin.coll.7.ibi, neq; alēdus est a parentib.
& in auth.ex complexu, C.de incest.nupt.ibi : *Om-
nes paternæ substantiæ indigni beneficio , vt nec alan-
tur a patre* , vbi Imperator postquam priuauit filios
incestuosos omni substantia paterna, vt intelligere
tur,quod ēt alimentis remanebant priuati, addidit
vt erat necessarium iuxta superius dicta illa verba
specialia,vt neq; alantur a patre,nā alias ab alimen
tis non remanerent exclusi. quæ iura mihi rotunda
sunt pro hac nostra opinione, & intellectu, & eorū
rigor,ut id obiter etiā dicamus, iā tēperatus est de
iure canonico per tex.in c.cū haberet. de eo qui du
262 xit in matrim. quam polluit per adult. & de iure
regio,per l.9.& 10.Tauri, & ēt stāte rigore iuris ci
uilis, aliqui dicta iura intellexerūt de necessitate ,
ex qua pr̄ nō poterat cōpelli ad alendos liberos spu
rios,& incestuosos,nō tm̄ de pietate,secūdū quā pr̄
uolēs poterat illos alere, ut tenet Palacius Rubeus
in d.l.9.Taur.nu.29.& dicta iura ciuilia sic pōdera
ta pro hoc intellectu corroborātur & cōfirmantur
263 ex illo uerbo,substātia.de quib.in eis,quod tā ge
nerale est,quā uerbū emolumentū , de quo in d.§.si
quis hominē.immo & gn̄alius,& gn̄alissimū cōpre
hendens oīa iura,& actiones , bona mobilia & im-
mobilia,& se mouētia iux.text.in auth.nouissima ,
& in l.scimus,§.repletionē, de inoff.test.& in auth.
ut nulli iudicū.§.si qn̄,uerbo, si uero neq;,& §.quia
uero aliqui.collect.9. & in l.cū oportet, C.de bon.
quæ lib.& in auth. licet, C.de nat.lib. & in l.pieta-
tis,C.de susp.tut.& in l.vnica,§.igitur. & in seq.C.
de rei vxo.act.& in auth.sed quamuis,eod.tit.& in
auth.sed nouo iure,C.de repud.& in l.neq; Doro-
theum.& in l.Noctitij,& in l.diuæ,& in l.curialib.
C.de decurio.lib.10.& in alijs mille similibus,& la
te prosequiť Pet.Rebuf.in l.Labeo, & Sabinus.14.
ff.de verb.sig.verbo, duo antē accipi cum seqq. &
Io.Philippus cōs.37.nu.2.& 3.lib.1.etsi verbū,sub
stātia,tā generale est,quā verbū emolumentū, & il-
lud in d.auth.ex cōplexu,per se solū non comprehē
dit alimēta,quare in d.§.si quis hominē. deberet cō
prehendere , vbi de lenitate Imperatoris, tale quid
nullo modo dēt credi, neq; de eius humanitate cō-
tra tex.in l.fi.C.de don.inter vir. & vx.& in l.Impe
rialis.in pri.C.de nuptijs , & facit tex.in l.cū hi.§.si
ambo,ff.eodē tit.vbi dr̄,qđ ad imitationē Dei,pie-
tas,& humanitas dēt esse in Imperatore, q̄ in eo nō
inueniretur,si patrē ita crudeliter ab alimētis exclu-
deret,quia ut supra diximus,cū I.C.in l.si quis a li-
beris,§.idē iudex. verbo, nō tm̄.in fine , iniquissimū
est patrē egere,& filiū facultatib.abūdare,& hoc p̄-
264 sertim,quia Imperator sp̄ & vbiq; debitū honorē
reseruauit parētib.(qui vt pluries diximus,circa a-
limēta versa)vt ipse Imperat.testať in §.1.inst. per
quas personas nobis acquir. ibi , & liberis pepercit
& parētib.debitū honorē reseruauit, & ibi,& p̄rib.
debitū honorē reseruauimus. Ex quib.verbis notāt
ibi Aret.& Porcus, qđ sp̄ patrib.est reseruādus ho-
nor,& reuerētia, & eos sequiť Rim.in. ibid.nu.47.
tex.ēt in d.l.Imperator. ff.ad Treb.ibi,sed reueren-
tię paternę cōgruū est,&c.& in l.fi.§.siue aūt æs alie
265 nū,C.de bo.q̄ lib.ibi: *Paterna reuerentia cū excusā
te & a ratiocinijs,& a cautionib.* & in l.si filius tuus,
ibi: *Quem si pietatē p tri debitā nō agnoscit*,& in l.cō-
gruētib.ibi: *Reuerētiā aūt debitā exhibere matri filios
cogit*,& in l.filia tua,ibi: *Nō solū reuerētiā sed ēt subsi
diū vitæ*.C.de pat.pot.optimus tex.ad hoc i l.fi C.
qui & aduer. quos,ibi: *Vt maneat in omnib. honor pa
rētib.illibatus,& intactus,nullo modo aduersus parētes
dari restitutionē,&c.*& aduerte ad verbū illud,i oi-

bus,qd valuersale est, vt p Gamā oīno,vidēdū,decis.358.nu.1.in decisionibus Lusitanis,& sic intelligendum & declarandum est in omni euentu, & in omni casu,& sic in specie d.§.si quis hominem, intelligendum est idem voluisse facere Imperatorē & quod in eo non loquitur, neque quidquam disponere voluit de alimentis eis non præstādis, qui, vt pluries diximus,in eorum exhibitione præcipua & principaliter consistit honor & reuerentia parentibus debita,quia omnino decrescerent si eis denegarentur, honor.n.diminuitur diminutis diuitijs, vt probat tex.in §.hoc quoq; a nobis . inst.per quas personas.ibi:*& quod honoris ei ex emancipatione additum est,hoc per rerum diminutionem decrescat*,& faciat illud Iuuenalis sat. 5.qui nummos habet, præ-
366 stat honorem, & quod per diuitias agnationum, & familiarum conseruatur honestas, vt in auth.de test.§.sancimus.& in l.t, ff.de custodia reorum . & contra per paupertatem sordescit dignitas familiarum, vt in l.quisquis.C.de lege Iu.maiest.& latissime prosequitur Cassaneus in consuetud.Burg.reg.7.§.1 a.col.1.& Tiraq. de nobilit.c.3.nu.349.& in, l.si vnquam.verbo, bona.C.de reuocand.donat. & facit etiā illud Iuuenalis,*haud facile emergunt quorū virtutibus obstat res angusta domi*,cuius meminit Socinus cons.26.col.4.lib.4.vnde dixit Bald. in l.fini, post patrium.C.qui bon.ced.poss.quod summa miseria est esse mendicum,& sic si pater mendicus fiet, & summa egestate laboret,quis honor, quæve reuerentia ei relinqui, vel conseruari poterit? nul a profecto.Neque supradictis obstat tex.in l.bona fides.ff.depositi.vbi probatur, quod male meriti debent publica egestate laborare,& in l. t .in finalibus verbis,C.vbi senat.vel clarissi.ibi. *Omnem enim huiusmodi honorē reatus excludit*, ex quibus intibus, & eorum verbis fore aliquis dicat,quod in casu d.§.si quis hominem,non debetur patri honor,neque reuerentia,& quod priuatur eo ob suum delictū,quia respondeo,quod iura illa non loquuntur de honore reuerentiali patri debito,qui propter nullum delictum perditur.ad quod est mirabilis text.in auth,
367 de nuptijs.§.ibi:*Pascentes autem eū,& alia necessaria præbentes etiam*,nam licet legum contemptor & impius sit,pater tamē est,vbi text,expresse loquitur de honore,& reuerentia circa alimenta,& de patre qui commisit delictum,& nihilominus non liberat filios ab eius obligatione . & ita intelligit illa iura adducens plurima concordantia gl,verb.excludit. in d.l.1.C.vbi senat.vel clarif.& sic videmus , quod honor alimentorum debetur patri etiam bannito, infideli,impio,& hæretico,vt supra late diximus,& vt dixit cum alijs Tiberius Dec.2,par.tract.crim.li, 7.c.41.nu.46,filius tenetur alere patrem, etiam dānarum de crimine læsæ maiestatis,quod nō esset , si propter delictum,& reatum parentes honorem, & reuerentiā amitterent,& cum ratione , quia honor & reuerentia patri debita tanta Platoni visa fuit, vt neget vllum nos deorum numē habere præsentius, & reb.nostris magis ,ppriū,si rite honorētur,& colātur,quā eos ipsos,a quib.initia vitæ lucē quc accepimus,vt refert & latius exornat Conanus cōm.Iu. li.2.c.11.col.4.ad fi.& Hipp. Ri.in §.t.inst.per quas psonas.n.48.& vt dicit texr.in l.liberto.ff. de obsequijs a liber.patrono præst.sp filijs dsona patris honesta, & sancta videri debet,& de his hactenus.

368 Octauo comprobatur supradictus intellectus ad d.§.si quis hominē,ex eo quod qñ dispositio generalis potest verificari in casu non priuilegiato,nō est extendenda, neque trahenda ad casum priuilegiatū,vt cū alijs resoluit in specie Surd.de alim.tit. 8,priu,10.a n,6.quē vide omnino,& Zeneda latiss. in collect,ad Cle.c.34.nu.5.quod forte secus esset, si in sola vna specie posset verificari , quia tūc licet illa esset priuilegiata,deberet in ea verificari,& practicari,vt cū pluribus,& comm.opin.resoluit idem Surd.d.tract.tit.9,q.15.nu.13.cū seqq, & Bec.cōs. 34.nu,14.li.1.& probat tex.in l.1.& 2.ff.de lib.& posth,& in l.si heres.ff.de op.legata.verba,n.nō cēsentur adiecta sine virtute aliquid operādi . l.si qñ. ff.de leg,1.& late idem Beccius cons.37.n.1.& cōs. 80.n.9.& cons,82.nu.6.& nu.21.& cōs.100.nu.19.
369 li.1.& causa alimentorum adeo priuilegiata est, vt statim dicemus,& per consequens verbum, emolumentum,de quo in d.§.si quis hominem.non pōt trahi ad illā, præsertim,quia habet alias significationes,& potest verificari in alijs vtilitatibus,ut notar glo.uerbo,emolumentū,in d.l.Imperator . ff.ad Trebel.& Calepinus in dictionario uerb.emolumētū.Verbū enim hoc est generale,cōprehendens om-
370 nē vtilitatem & substantiā hereditatis , vt probat expressus tex.in d.l.quisquis.§.ad filias.ibi , quā integrū emolumentum,ac nomen heredis . & in l. 1. C.qui admitti.ibi,emolumentū ēt patri &c.& in l, 3.C.de dotis promiss.uer.ad repromissionem ,e mo lumenti.&c.& in l.si quis maior, C.de transact.ibi, & emolumēto,quod ex pacto,&c.& in l.1.C.de an no.ciuil.lib.11.uer.perceptarum annonarū emolumenta,&c.& in l.mella, §.quidam , ff.de alimentis, & cibarijs legatis.ibi,dicebā igitur esse emolumentū fideicommissi,& in l.his uerbis,ibi , si de emolumēto relicti fideicōmissi,C.qñ dies legati cedat . & in l,Titio centū,in pr,ibi,emolumentū legati . & in §.Titio centū.e.l.ff.de cond.& dem.& in l.si uiua matre.C.de bon.mater,ibi . Ex hac lege ad emolumētū uocandus est,ubi gl.uerbo,uocandus,dicit , q illud uerbū emolumentū, dēt intelligi uel in toto, uel in parte,secūdū subiectā materiā , & sic pari modo emolumētū,de quo in d.§.si quis hominē,in parte pmissa,& iuri,& rōni naturali , & æquitati cōsentanea intelligatur,& nō in totū , quod necessario dicendum,& affirmandū est,quia quæ non consonant
371 rōni naturali,non cōsonant legibus,nec iuri,ut dixit Io.Garzia in tract,de tacito fideicōmisso.nu.32, & illud,quod d.l.si uiua matre,prius emolumētum uocauit,cōmodū ēt uocat,& postea beneficiū,& iterū & multoties usumfructū uocauerat, sicque in ea l.dicendū est,manifeste probari illud uerbum, plu-
372 res habere significationes,neque supradictis obstat tex.in d.l.imperator.ff.ad Trebel.ubi gl.& dd. ibi dicunt,quod uerbū emolumentū,de quo in illo tex.capitur pro alimentis,q est uerum, & non neganus.Sed respondetur primo , quod ideo ibi habet dictam significationem , quia subiecta materia illam desiderabat,quia prius tex, dixerat de inopia, & egestate patris,ibi: *Egenti forte patri officio iudicis ex accessionibus hereditariis emolumentum præstari* , & cum ratio præstandi emolumentum fit patris paupertas , necessario ad emolumentum ali-

alimentorum verbum illud debebat referri, quę alimenta non debentur, nisi pauperibus, & egenis, vt est vulgare, & probat late Pontanus in d.tract.de alim.c.4.nu.1.& Sur.in eo.tract.tit.7.q.6.& Coua. in prac.qq.c.6.nu.5.at in d.§.si quis hominem.nullum verbum præcessit de egestate, & inopia patentis, & ideo non est cur dictum verbum ad alimenta patri debita referamus, præcipue cum illud, vt diximus, habeat alias significationes, & possit verificari in tota hereditate, & in alijs eius commoditatibus. Præterea, & secundo respondetur, quod dispositum in d.l.Imperator. est in fauorem alimentorum, & reuerentiæ debitæ parentibus, vt dicit ille tex.ibi, sed paternæ reuerentiæ congruum est. quarum rerum interpretatio adeo fauorabilis est, & priuilegiata, quòd etiam piæ causæ in iure æquiparetur iuxta tex.in l.mella, ibi: *Pietatis intuitu*, ff.de alim.& cib.leg.& ibi notant gl.& comm.dd.& late Camillus Gallinius in tract.de verb.sig.lib.5.c.16. nu.30.& latissime Sur.in d.tract.tit.8.priu.1.a nu.

273 1.& tit.9.q.3.& per tot.tit.8.enumerat 97.casus speciales, in quibus causa alimentorum in iure inuenitur priuilegiata, & ideo nil mirum si ibi ita intelligatur. At vero dispositum in d.§.si quis hominē. est contra pietatem, & reuerentiam patentibus omni iure debitam. & ideo nil mirum, si eius dispositionem tanquam odiosam restringamus, vt nō habeat locum saltem respectu alimentorum, & subsidij vitę, odia enim restringi, & fauores conuenit ampliari iuxta vulgatam iuris regulam, de qua in c.odia. de reg.iur.lib.6.& vbi agitur de tollendis, & remit-

274 tendis alimentis materia est odiosa, & in ea debet fieri stricta interpretatio, & sic in d.§.si quis hominem. at vero vbi agitur de alimentis dandis, vel debendis, vt in d.l.Imperator. materia est fauorabilis, & per consequens in ea debet fieri lata interpretatio, vt in specie notauit Surdus in d.tract.3.q.2. nu.30.quem vide omnino.

Nono fundatur supradictus nouus intellectus ex eo, quod generalis ademptio remediorum nō aufert remediū, quod ea postfacto nasciturū est, l.Panphilo, §.Pomponius, ff.de leg.3.& notat Padilla in l.1.nu.22.C.de transact.& sic remedium, quod pa-

275 tri post confiscationem bonorum competiturum erat contra filium, si inopia pressus peteret alimenta, nullo modo ablatū debet censeri ex gñali adēpt. tex.in d.§.si quis hominē. præsertim, quia renūciatio, & obligatio gñalis sæpenumero, & ea quāpluris causis restringitur iua.tex.in l.si de certa, C.de transact.vbi late Padilla, & tex.in l.iubemus, C.ad Velleia.& in l.empt.§.Lucius, ff.de pact.& in l.si ex pluribus.in pr.ff.de solut.& in l.fi.§.idem quæsijt, ff.de cond.indeb.& sic videmus, quod in obligatione gñali, vestes, & libri, & alia videntur excepta, de

276 quibus in l. obligatione gñali, ff.de pig.& in l.1. C.quæ res pig.& ibi gl.verb.rationis est. quę pluri ma adducit concordantia, & vide l.5.tit.13.par.5. & de vestibus vide plura per Surdum in d.tract.de alim.tit.4.q.1.nu.2.& q.2.per totam, etsi vestes videntur exceptæ. Idem potest dici de aliměntis, cum ex veniunt etiam appellatione alimentorum, vt est vulgare, & notat Surdus vbi supra proxime.

Decimo & vltimo in cōprobationem huius nostræ sententiæ induco eundem tex.in d.§.si quis hominem, vbi pœna imposita heredibus nō fuit eis imposita si emolumentum alimentorum patri tribuerent ea hereditate confiscata, sed in eo solum casu,

277 quod ipsam hereditatē ei dimitterent, quod aperte significant verba finalia illius tex.ibi, quod si heredes neglecto postmodum iuris rigore, hereditatem ei dimiserint, Comes eandem hereditatem regiæ ditioni assignet, hereditas enim vniuersum ius comprehendit iuxta text.in l.nil aliud est hereditas.24.& ibi late Petrus Rebuff.& ceteri dd.& in

278 l.bonorum.208.& ver.etiam doctores, ff.de verbor.signif.& cum a propria significatione non possit recedi.l.non aliter, ff.de leg.3.l.Labeo, §.idem Tuberonis.ff.de supellect. legata, cum similibus, & late ego dixi, vbi sup.1.par.q.103.n.3. dicendū est, quod ad incurrendā pœnā, de qua ibi nō sufficeret, quod filij ex hereditate patrē alerent, sed quod integrā hereditatē ei restituerent, nam si contrariam, ibi Imperator voluisset, ex eo solum pœnā imponeret, quod patrē alerent, & non requireret, quod totā hereditatē ei dimitterent (quæ est optima cōsiderati0, vt facilius ille tex.intelligatur) præsertim, qd pęna priuationis, alias nō valeret tamquā imposita præcepto inualido (prout est de nō alendo patre, vt pluries diximus) vt cum alijs tenet Surd.in d.tract. tit.9.q.25.nu.15.& q.26.nu.15.& si pęna imposita fuit in casu restit.totius hered.extendi non pōt, nec dēt ad casum præstationis alimentorū, quia ea nō pōt extēdi ad casum, de quo non loquitur, neq; hēt locū nisi in casib.a iure expressis iuxta glo.in c.fi.6. ex.de iur.patronatus, & probat l.at si quis, §.diuus, ff.de religio.et sumpt.funerum.late Bec.cōs.35.nu. 5.& cōs.102.nu.31.lib.1.& in pœna lib.nō est licita

279 extensio.l.factū.§.in pœnal.ff.de reg.iur.& pœna imposita in vno capitulo, nō cēsetur in alio repetita, vt per Becciū d.cōs.35.nu.7.& in dubio ea est sumēda interpretatio, per quā pęnæ cōmissio euitet,

280 vt tenet Ruin.cons.170.nu.7.lib.4.& Bec.consi. 41.num.11.lib.1.& omnis interpretatio desiderat æquitatem.l.in his.ff.de cond.& demonst.Bec.cōs.

281 51.nu.3.lib.1.& contra fiscum in dubio est respōdendum quando agit ad pęnam l.non puto, ff.de iure fisci. Bec.cons.52.nu.19.lib.1. Cou.lib.1.varia-

282 rum.c.16.nu.1.& semper in dubio pro alimentis est iudicādū.Surd.d.tract.tit.9.q.15.nu.12.in fi. &

283 verba semper accipi debent in ea significatione, vt minus obligent, quā sit possibile, l.si quid venditor.in fi.ff.de ædilitio edicto.Bec.cons.105.nu.20. li.1.& idē est in iuro, qd ita dēt interpretari, vt mi

284 nus obliget iurantē quā fieri possit, vt cū Abbat. & Loazes, tenet Gutier.de iura.cōfir.1.par.c.72.n. 3.& sic verba tex.in d.§.si quis hominē, debēt interpretari, vt filij, quib.bona oblata a patre tradita fuerunt, minus obligari, & grauati remanerent.

Vides igit, qd ex supradictis manifeste datur intelligi, qd dispositio d.§.si q hoiem. nō est ita irrationabilis, & cōtra ius diuinū, naturale, & positiuū, qd vetet filios patētes suos inopia, & egestate oppssos agnoscere, & alimētare, vt supradicti auctores ī principio huius corollarij relati cū Bal.cogitarūt. Cetcrū alimētorū obligatione tā debita parētib.refer uata illius decisio iustissima est, & maxima in rōne fundata, cum etiam alias non detur patri recursus ad recuperanda bona (neque eorum vsumfructum)

quæ ab eo propter delictum ablata fuerunt, & filijs applicata, vt probatur expresse in auth. vt nulli iudicum, §. quia vero aliqui. coll. 9. & transumptiue
285 in auth. idem est, C. de bon. quæ lib. & in auth. incestas nupt, C. de incest, nup. & in d. l, Imperat. ff. ad Trebel. & facit in arg. tex. in l, id quod pęnę, ff. de solu. & not. Angel. & Paul. & ceteri DD. in d. authent. idem est. & late prosequitur Riminald. iun. in §. 1. inst. per quas personas nobis acquiritur. num. 175. cum seq. & Petrus Surd. consilio 116. num. 25. cum seqq. & præcedd. lib. 1. & in tract. de alimen. tit. 4. quæst. 11, num, 18. vide eum omnino ibi, & in tit. 9. q. 24. nu. 56. cum seqq. & Franciscum Beccium cōs. 97. a num. 16. lib. 1. & Mendez in l. cum oportet, C. de bonis quæ liberis. num, 131. circa finem, quę omnia magnopere videntur confirmare hūc meum intellectum ad §. §. si quis hominē. quē obserua, quia non inuenies ab aliquo excogitatum, neque tactū, neque eius litteram, & materiam sic elucidatam, & declaratam, & ex eo ita intellecto poteris etiam intelligere iura omnia supra proxime citata, quæ probant bona ablata a patre propter delictum filijs applicari, & tex. in auth. sed hodie. C, de repudijs, quæ
286 idem probat, vt intelligatur, quod ex eis filij teneantur parentes inopia fatigatos alimentare, sicq; etiam intelligenda erit ordinatio Lusitanorum li. 4. tit. 78. §. 4. ibi: Primeramente, quando alguna cōsa foy deixada, a o filho so tal condizaon que namo aya o padre o vsufruyto de la nem outro algū proueyto. Hoc est, primum quando res aliqua fuit filio legata ea conditione, quod pater non habeat eius vsumfructum, neque aliquod aliud emolumentū,
287 quod est quasi idem, quod disponitur in d. auth. excipitur, C. de bonis quæ lib, & in d. §. si quis hominem, cuius ordinationis meminit, & ea refert Pereyra in l. si curatorem habens. verbo, læsis. nu. 144. C. de in integ. restitut. vt intelligantur illa verba generalia extra casum alimentorum, & ita etiam intelligatur d. auth. excipitur, vt statutum Perusij, quo disponitur vt patre committēte delictum certa pars bonorum eius publicetur, residuum vero filijs reseruetur, cuius meminere Ang. & Paul. quos refert Rimi. Iun. in d. §. 1, inst. per quas personas, nu. 186.

Longius enim, quam cogitabamus nos perduxit
288 materiæ difficultas, breuitas enim est amica modernis, vt in l. 1. & ibi per glo. & Bar. ff. quod metus causa, sed quia hæc talis esse debet, quod nihil de contingentibus omittatur, vt dixit Speculator relatus, & sequutus ab eodem Riminaldo Iuniore in l. posthumo, nu. fin. C, de bonorum poss. contra tabu. efficere non potui, quin ad hunc vsque terminum
289 sermonem meum protraherem, ex quo circulū, vt dicitur in adagio, & summam propositi assequuti videmur: quandoque enim Deus abscondit multa a sapientibus, & reuelat paruulis, vt dixit in simili proposito Sforcias Odd, in tract, de in integ. restit. 2. par. q. fin, num. 15. Parcat ideo beneuolus lector, si contra institutum aliquid plus in hoc scho-
290 lio versati, & immorati fuimus, pietas enim paterna causam dedit, & etiam quod habebamus multos & doctissimos contradictores, quorum dictis repugnare forte aliquibus temerarium videri posset, nisi ad oculum validissimis rationibus, & fundamentis hanc nostram opinionem fundatam, & corrobo
291 ratam tot tantisque grauissimorum doctorum receptissimis sententijs, & iurisconsultorum decisionibus relinqueremus.

SVMMARIVM.

1 *Bona venalia nō cōprehenduntur sub hypotheca tacita.*
2 *L. generali, §. vxori, ff. de vsufructu leg. declaratur.*
3 *Doctores pro prima opinione referuntur.*
4 *Contraria opinio proponitur.*
5 *L. 5. tit. 8. par. 5. declaratur.*
6 *Bona alienata non sunt hypothecata, sed solum reperta in domo.*
7 *Hypotheca non transit contra tertium in l. item quia, ff. de pactis.*
8 *L. cum tabernam, ff. de pignoribus, declaratur.*
9 *L. differentia, ff. in quibus bonis pignus, vel hypotheca tacite contrahatur, declaratur.*

QVÆSTIO DCCLXXXI.

Vtrum inuecta ab inquilino in domum conductam pro pensione domus conductæ sint tacite hypothecata, quando bona sunt venalia, communis contra communem, & quid iure regio.

IN q. 202, explicauimus quando bona inuecta, & illata sint tacite hypothecata pro pensione domus, secundum legem, item quia, ff. de pactis, l. certi iuris, C. locat. nunc autem se offert
1 disputandum, an illa iura procedant, & habeant locum quando bona inuecta sunt venalia (vt in mercatoribus contingit, qui habent bona exposita venditioni) & partem negatiuam, quod talia bona non
2 sint tacite obligata pro pensione domus, tenet Bar. in l. certi, q. 6. C. locati. Ang. in §. item Seruiana. in-
3 stit. de actionibus, vbi Ias. nu. 44. dicit communem opinionem, vbi gl. verb. coloni. in fine, ait, tunc demum videri bona tacite obligata, si inducta sunt, vt ibi manerent non ad breue tempus. & pro hac opinione facit tex. in l. generali. §. vxori. ff. de vsufruc. leg. vbi habetur, quod qui vxori vsumfructum omnium, quæ domi habebat, legauit, non videtur legasse vsumfructum mercium, ergo sequitur, quod bona venalia non comprehenduntur, & esse communem opinionem affirmat Ias. nu. 52. & sequitur Aret, & Socin. in l. qui Romæ, §. Callimachus, ff. de verb. oblig. Romanus in l. constanti, ff. sol. matrim. Bal. in l. debitor, ff. de pignor. & est gl. sing. pro hac opinione in d. l. item quia. verb. illata. dum ait, vt perpetuo ibi sint, vbi Ias. nu. 20. Socin. num. 2. & sequitur Couar. lib. 2. varia. c. 5. nu. 2. qui refert hanc opinionem esse communem, secundum Ias. & sequitur Fano. de pigno. 2. par. memb. 4. num. 153. & cum hac opinione transit Greg. in l. 5. tit. 8. part. 5. verb. fincan obligados, in medio.

Sed contrariam opinionem, immo quod sine ali-
4 qua distinctione bona sint tacite hypothecata, etiā si venalia sint, tenet Bal. in rub. C. de verb. sign. q. 4. & in l. vbi adhuc. q. 8. C. de iure dot. & sequitur dicens communē opinionē Ias. n. 5. in d. l. qui Romæ,
5 Callimachus. Bar. in l. si constāte. n. 74. ff. sol. matr.

Zasius

Zasius in §.item Seruiana.nu.20.vbi sequitur Go-
mez.num.22.dicens esse communem opinioné. Ale
xan.in d.l.si constante.nu.27.Bart. in l.generali.§.
vxori.ff.de vsufruct.legato. Crotus num.103.in d.
l.si constanti.lectura 2.& Menchaca lib.3. contro-
5 uers.vsu frequentium,c.56.vers.quid dicendum,v-
bi refert duas communes, & pro hac vltima assi-
gnat rationem,ex iuribus generalibus,in quibus si-
ne distinctione inuecta, & illata sunt tacite hypo-
thecata pro domus pensione, & vltra leges de iure
communi illud expresse cauetur de iure regio, in l.
5.tit.8.par.5.ibi: *E de mas decimos que todas las co-*
sas que falleren en la casa de aquel que la tenia alquila-
6 *da fincan obligadas al señor de la casa por el logero, e*
por los menos cabos que ouiesse fecho en ella, e puede-
las retener el señor de la casa. Ecce vbi indistincte, &
generaliter bona illata sunt hypothecata, quod in-
telligit ibi Greg.verb.*que falleren*,& dicit esse men-
ri tenendum in bonis repertis in ipsa domo, tempo
re solutionis pensionis, secus vero in iam alienatis,
& dicit, quod sapit maximam æquitatem, & verū
dicit,quia alias impedirentur commercia, & totus
mundus litibus vexaretur,& sic illa hypotheca ta-
7 cita non transit contra tertium bonorum possesso-
rem,vt probat tex in l.1.ff.de Saluiano interdicto,
& tradit Mascardus vol.1.de proba.concl.210.nu,
13.& Fano.de pignoribus. 4.memb.2.par.nu.132.
& sic ius commune est restringendum,& limitandū
8 ad bona existentia in domo, non vero ad alienata,
maxime bona fide,& nostram principalem opinio-
nem in quæstione proposita confirmat expresse tex.
in l.cum tabernam.ff.de pignoribus. vbi quidā mer
cator domum cōduxit,in qua merces venales indu
xit,& fuit dubium,an pro pensione domus merces
illæ essent obligatæ, tacitæ hypothecæ nomine, &
respondit consultus teneri, nec ad rem pertinere,
quod quotidie venduntur, nam & earum quæ alie-
nantur,in ipsius loco aliæ reponuntur, arg.tex.in l.
9 proponebantur.ff.de iudicijs. & est bonus tex. in l.
differentia.ff.in quibus causis pignus,vel hypothe-
ca tacite contrahatur, & sic hæc vltima opinio est
tenenda in iudicando,& consulendo,cum declara-
tione legis Partitę,secundum intellectum Greg.ibi,
& cū de casu isto fuissem interrogatus, ita respōdi,
q̄a alias fere inutilis esset dicta hypotheca legalis.

SVMMARIVM.

1 *Feudū non potest in aliū transire sine domini consensu.*
2 *Vasallus non praiudicat domino, donec retinet feudum penes se.*
3 *Arbiter tenetur seruare iura.*
4 *c.1.§.si inter.de lege Conradi.declaratur.*
5 *Contraria opinio defenditur.*
6 *Vasallus non est proprietarius rei feudalis.*
7 *Maioratus successor non potest compromittere de re maioratus sine regia facultate.*
8 *l.non solum.C.de pradijs minorum.declaratur.*
9 *l.cum hereditas.ff.ad Trebell.declaratur.*
10 *Heres grauatus restituere hereditatem,potest facere cōpromissum.*
11 *l.ante restitutam.ff.de solutionibus,declaratur.*
12 *Pactum super re fideicommisso subiecta validum est.*
13 *c.Rainaldus, de test. declaratur.*
14 *Trāsactio sup re maioratus pōt fieri in aliquib.casibus.*
15 *l.peto,§.fratre,ff.de legat.2. declaratur.*
16 *Transactio facta per dominum vassallorum cum suis vasallis est nulla.*
17 *Domini vassallorum non obtinebunt contra vassallos circa collectas,& iura hospitiorum.*
18 *Præscriptio non procedit in rebus,qua consistunt in facultate.*
19 *Decisio senatus refertur.*

QVAESTIO DCCLXXXII.

Vtrum vassallus possit facere compromissum de re feudali sine consensu domini, communis contra communem.

VAssallus non potest alienare feudum a do
mino sibi concessum,c.1.de prohib.feu.
alienat.per Lothar.c.Imperialē,de pro-
hib.alien.l.10.tit.26.p.4. vbi late Greg.
verb.vendiendo.Iul.Clar.lib.4.recep.sent.§.feudū.
q.31.& in q.38.mouet a paritate rationis aliā quę
1 stionem,an vassallus possit sine domini consensu de
feudo transigere, & distinguit,quod aut vassallus
transigendo transfert feudum in alium,& hoc est il
li prohibitum, cum sit virtualis feudi alienatio: si
vero retineat feudum, valebit transactio,nullaque
domini licentia erit necessaria, ita Cur.iun.de feu.
4.p.in vltima causa amitten. feud.q.7.quā opinio-
2 nem dicit magis communem Paris.cons.1.nu.134.
lib.1.vbi dicit, quod donec vassallus retinet feudū
penes se,non dr̄ inferre dn̄o aliquod præiudiciū, &
sic in qōne proposita, qn̄ nullo iuris ordine seruato
fit compromissum, cum faciat actum ex quo sequi
3 possit alienatio,erit nullius momenti,quæ rō cessat
in arbitro, qui tenetur seruare iura, & sic secundū
ius non poterit vassallus in priuatione feudi condē
4 nari, vt in principio resoluimus, & istam opinionē
videtur comprobare tex.in cap.1.§.si inter de lege
Conradi,& hanc dicit communem opinionem seu
distatum Cur.iu.de feu.q.8.dicēs, quod ita sentiūt
cōiter scribentes in materia iurisdictionis feudalis.
5 Sed contrariam opinionem, immo quod nullo
modo valeat compromissum de re feudali,sequit
Soc.iun.cons.77.nu.76.vol.1.vbi hanc dicit magis
communem opinionem, quam sequitur,& dicit tu
tiorem Iul.Clar.d.q.39.in fin. & vltra eum istā opi
nionem sequitur Matth.de Affl.in c.1.§.si vassal.n.
1.& 44.in c.1.de inuest.Paris.cons.118.nu.22.vol.
1.& Moli.lib.4.de Hisp.primog.c.9. nu.5.& 9.vbi
6 refert esse veriorem opinionem, & magis commu-
nem,& ratio fundamentalis est, quia ipse vassallus
non est proprietarius, nec dn̄s absolutus rei feuda-
dalis,& sic in præiudicium domini non pōt facere,
actū p quē efficiatur deterioris cōditionis ius dn̄i.
Ex qua resolutione venit explicanda alia qō nō
7 minus vtilis,quam in praxi necessaria, an successor
maioratus possit compromittere sine regia faculta
te,super lite incerta,& dubia contingente super re-
bus vinculatis ipsius maioratus, & ex nostro funda
mento quæstionis principalis videtur dicendū,nul
lum esse compromissum,seu arbitramentum,cū su-
per bonis alienari prohibitis trāsigi,nec cōpromit-
8 ti possit,l.non solū, C.de præd.minorū,c.cum tem-

 porc.

pore.de arb.vbi Doct.& ſequitur iſtam opinionem
Soc.conſ.87.nu.9.lib.3.Deci.conſ.39.nu.4. & con
ſil.44.nu.1.idem Deci. in l.2.num.28. ff.de iuriſd.
omn.iud.& late Pinel.alios referens, in l.1.de bo-
nis maternis.3.p.nu.44.& Matth.de Affli.deciſio.
138.nu.2.Capic.deciſ.93.nu.3.Greg.in l.10.titul.
26.p.4.gl.fi.Ant.Gomez in l.40.Tauri.num.86.Pi-
9 nel.ſup.nu.46.& 50.verſ.octaua limitatio.quam di
cit communem,& receptam opinionem Moli.ſup.
nu.11.ſed huic receptiſſimæ ſententiæ obſtat text.
in l.cũ hereditas,la 1.ff.ad Treb. vbi cauetur,quod
ſi heres ſit grauatus reſtituere hereditatẽ,& de ali-
10 qua re hereditaria compromiſſum fecerit,quod te
neatur fideicommiſſarius ante reſtitutam heredita
tẽ cautionẽ illi præſtare,quod ſi in aliquo fuerit cõ
dẽnatus ex cõpromiſſo,illud indemne præſtabit,ex
quo tex.dixit Angelus, ibi poſſe heredẽ de reſtitu-
tione ſubiecta cõpromiſſum facere ante ipſius reſti
tutionẽ,ne dũ in arbitrũ, ſed ẽt in arbitratorẽ,quã
ſententiã ſequitur Paul.ibi.nu.2. idem Ang.conſil.
31.Bertran.conſ.158.nu.19. lib.3.Boer.deciſ.147.
11 nu.6.& 7.& Io.Bab. de arb.c.16. num.6.lib.2.pro
qua ſnĩa facit bonus tex.in l.ante reſtitutam.ff.de
ſolut.vbi ante reſtitutionẽ hereditatis valent libe-
rationes factæ ab herede,per quem tex.dicit elegã-
ter Imola validam eſſe tranſactionem factã per he-
redem de re fideicõmiſſo ſubiecta, cuius opinionẽ
12 refert,& ſequitur Cepha. conſ.261.nu.35.& ſic di
xit tex.in l.1.C.de pact.quod validum eſt pactũ fa-
ctum ab herede ſuper re fideicommiſſo ſubiecta,an
te aduentum dicti fideicommiſſi.idẽq; probat tex.
13 in c.Rayn.in prin.vſq; ad §.porro.de teſta.vbi va-
let compromiſſum factum ab herede,quibus iurib.
& difficultatibus ſatisfacit eleganter Mol.ſup.nu.
12.cum ſeq.vbi limitat pluribus modis dictam o-
14 pinionẽ,vt non procedat interueniẽte facultate re
gia,vel mandato iudicis de cõpromittendo,vel cõ
ſentientibus iis,de quorum præiudicio agitur,& in
aliis caſibus ab eo relatis, & Mieres de maioratu,
4.p.q.22.nu.4. qui limitat etiã in tranſactionibus
reciprocis,in qua difficultate, quæ grauiſſima eſt,
& ſemper de eius vera reſolutione dubitatur, ve-
rius exiſtimo dicendum, & diſtinguendum, prout
in principio quæſtionis diſtinguimus,quod aut per
cõpromiſſum poſſunt alienari bona maioratus in
perpetuũ,& tunc non valeat cõpromiſſum, aut pro
vita poſſeſſoris,maioratus tantum, & tunc recte iu
15 re fieri poſſit cũ in hoc ceſſet ratio præiudicii ſuc-
ceſſoris,l.peto, §.fratre, ff.de leg.2.aut cõpromiſ-
ſum reducitur ſuper fructibus ipſius maioratus, &
tunc ſimiliter nulla eſt prohibitio cum in iis caſib.
non agatur de præiudicio tertii, ſed ipſius compro
mittentis ſolum, & bona ſemper vinculata retineã
tur a poſſeſſore,& ſucceſſore. ita Mieres ſup.4.p.q.
22.nu.2.vbi nu.3. ex ſuperioribus reſoluit inefica
16 ces eſſe tranſactiones,quas faciunt domini vaſſallo
rũ cum ſuis vaſſallis ſuper impoſitionibus, & aliis
iuribus,quæ dñi a vaſſallis ſibi debita eſſe conten-
dunt,quia per potentiã, & iuriſdictionẽ,quã habẽt
ſuper vaſſallos,extorquent ab illis quidquid volũt.
ex qua rõne in alio propoſito reſoluit elegãter Pa-
17 dilla in l.ſi aquã.nu.37.C.de ſeruitutibus, quod ſi
dñi vaſſallorũ collegerint a ſuis vaſſallis collectas
iura hoſpitiorum, vel alia munera quæcumque, ẽt
probent per longũ tempus eſſe præſtita, & titulũ al
legent,quod adhuc minime obtinebunt,quouſque
probent tituli veritatem,quia prædictæ impoſitio-
nes magis ex quadã familiaritate,quã animo cõtra
18 hendæ obligationis cenſentur præſtitæ, & hanc di-
cit cõem opinionẽ ſequẽdo Oſti. & Io.And.& Mol
tal.in l.1.tit.11.lib.2.fori.gl.verb.ſforzada.vbi re-
ſoluit,quod nullo tpe hæc præſcribuntur, & qd ita
in vtriuſq; regni prætorio Pinciano,& Granatenſi
19 fuit obſeruatũ.ita Cou.in reg.poſſeſſor.2.p.§.4.n.
4.de reg.iur.q̃ ſnĩa maximã habet æquitatẽ;& pro
ea ſæpius cõſului,& ſic ſunt mẽti tenẽda, quia aſſi-
dua,& practicabilia sũt, & ſæpe de hoc dubitatur.

SVMMARIVM.

1 *Vaſſallus contra domini voluntatem,non poteſt de feu*
do fauore vnius filii diſponere.
2 *Feudum nouum an antiquum ſit,differunt.*
3 *L.6.tit.22.p.4.ponderatur pro prima opinione.*
4 *Filii defuncti,exceptis feminis, ſuccedunt in feudo,*
5 *Contraria opinio proponitur.*
6 *Concordia opinionum refertur.*
7 *Pater poteſt diſponere de emphyteuſi in extraneum,con*
ſentiente domino.
8 *Si feudum fuerit melioratum per patrem,non poteſt ip-*
ſe vltra quintum de eo diſponere in extraneos.
9 *Pater non poteſt in re emphyteutica præiudicare filiis.*
10 *Alia communis opinio contra alteram traditur.*
11 *Concordia opinionum traditur.*
12 *Bona emphyteuſis non iudicantur propria, ſed aliena,*
& ideo de eis pater diſponit in præiudicium filiorũ.
13 *Caſus de facto refertur.*
14 *L.vnum ex familia,§.ſi de Falcidia, ff.de leg.2.ponde*
ratur.
15 *Filius ſuccedit in melioramentis rei emphyteutæ.*

QVÆSTIO DCCLXXXII.

Vtrum vaſſallus in teſtamento inter liberos, poſſit de feudo diſponere in præiudicium alterius, communis contra communem, & quid iure regio.

DVbium maximũ fuit inter antiquos ſcri-
ptores,an pater habẽs plures filios poſ-
ſit fauore vnius de feudo antiquo diſpo
nere,an omnes æqua lance debeant ſuc-
cedere,& quod æqualiter oẽs filii debeãt ſuccede-
re tenet cõis opinio, vt tradit Zaſius de feudis.8.p.
3.par.vbi dicit,quod ex prouidẽtia legis oẽs filii æ-
qualiter in feudo ſuccederent. & hanc dicit magis
cõem opinionẽ Alex. in l.apud Iulianũ,quã legit cũ
l.cũ Seruius,§.ſed alicui.nu.4.in fi. ff.de leg.1.& eã
dicit cõem opinionẽ Rainer.in c. Imperialẽ,§.ãni-
to.de proh.feu.alie.& dicit etiã cõem Ruy.cõſ.25.
nu.13.lib.1.& in feudo antiquo nullã habere diffi-
cultatẽ,tenet ipſe cõſ.9.in fi.li.1.&Soc.iu.cõſ.160.
1 nu.44.li.2.dicẽs,qd ex prouidẽtia cõcedẽtis ad oẽs
filios dẽt puenire, & ſic vaſallus non poterit cõtra
dñi voluntatem per ſuam diſpoſitionem de eo fa-
uore vnius filii diſponere: ſed ſi feudũ ſit nouũ,ac-
quiſitũ p ipſum vaſallũ,teſtatore pro ſe,& filiis,ad-
huc

2 huc sunt variæ Doct.opiniones, quas refert Curt.
iun.supra de feudis, in 4.causa vltima amit.feud.q.
30.& Soc.iun.cons.72. nu.35.& 160, nu.44.vol.2.
vbi dicit esse communem opinionem, quod etiam
feudum nouum nõ potest pater vni ex suis filijs præ
legare, quam dicit cõem opinionem Alex.cõs.106.
vol.4.addit.ad cons.Alex.8.lib.3.vbi dicit commu
3 nem, & veram sententiam, quam videtur approba-
re, l.6.tit.26. p.4. vbi feudum transit æqualiter ad
omnes heredes, vbi notat Greg.verb.lo heredan.&
4 verba dictæ legis sunt manifesta, ibi: *Los feudos son
de tal manera, que los no puedẽ los homes heredar, ansi
como los otros heredamientos, que mager el vassallo
que tenga feudo de su señor dexare fijos, o fijas, quando
muriere las fijas no heredaran ninguna cosa en feudo,
antes los varones, vno, o dos, o quanto quier que sean
mas lo heredan todo enteramente.* Ergo si illa est natu
ra feudi, sequitur quod pater non poterit in præiu-
dicium aliorum filiorum de eo disponere, sed quod
æqualiter ad omnes debeat peruenire.
5 Sed ijs non obstantibus contrariam opinionem
tenet Isernia in c.1. de prohibita feudi alienatione
per Federicum, & eam dicit communem And.Bar-
bacia inter consilia Alex.cons.55.num.17.vol.4.&
Iacobus Philippus Porcius lib.4. com. concl.22.&
hane dicit veriorem, & magis cõmunem Natta cõ-
sil.505.nu.14.Beccius cons.56. nu.21. & dicit etiã
communem Cephal.cons.152.nu.50.& hanc dicit
esse tenendam in iudicãdo, & consulendo Michael
6 Crassus recep.sent. §.legatum, q.14. nu.20. in qua
Doctorum varietate distinguit Iulius Clarus lib.4.
recept.sent.§.feudum, q.40.nu.6.dicens, quod aut
loquimur in præiudicium domini, & tunc non vale
bit prælegatũ, an respectu aliorum filiorum, & tunc
valida sit institutio, quia si cum domini consensu
7 potest pater in extraneum facere alienationem, quã
to magis poterit vni ex filijs prælegare, & subdit in
vltimis verbis, quod si casus occurreret, ita consu-
leret, & iudicaret, & hanc esse magis cõmunem Do
ctorum opinionem dicit Ruin.cons.7.nu.25.lib.1.
vbi dicit, quod si in extraneum talis alienatio per-
mittitur, quod sane multo magis patri illud fauore
vnius filij non denegabitur, & sic resolutiue tenen-
dum est etiam stante decisione legis Partitæ, quod
consentiente domino, poterit pater disponere de
feudo excludendo alios filios, quod est subintelli-
8 gendum, nisi feudum fuerit melioratum per patrẽ,
quia tunc in prædictis melioramẽtis succedant om
nes filij, & solum pater poterit in quinto disponere
respectu extraneorum, & in tertio, & quinto inter
liberos vltra dictum feudum, prout acceptum fuit
a dño, vt in legibus Hispaniæ cauetur. Et similiter
dubitari solet, an pater possit filijs in re emphyteu-
tica præiudicare disponendo, aut testando: in qua
re plures casus possunt considerari, quia aut emphy
9 teusis est noua, vel antiqua, vel est hereditaria, quã
do pater eam recepit pro se, & suis heredibus legiti
mis, vel extraneis, vel est mixta quando stipulatus
pro filijs, & heredibus, vt videre est apud Iuliũ Cla-
rum lib.4.recept.sent. §.emphyteusis, q.16.vbi re-
soluit; quod in emphyteusi acquisita pro se etiam
filijs, quod non potest pater illis præiudicare, cum
ex dicta stipulatione sit ius quæsitum omnibus, quã
dicit communem opinionem Alexand.consil.106.
nu.8. & cons.107. lib.4. Ruin.cons.45. nu.4. lib.1.
Ias.in l.2.nu.209.C.de iure emphy. Gratus cons.1.
nu.5.lib.1. & cons.12. nu.9.& cons.132.nu.4.Ber-
10 trandus cons.138. num.3. lib.2. Couarr.lib.2. va-
riar.c.18.num.2. vbi hanc sequitur opinionem tan
quam cõem. Sed in hac distinctione est etiam cõtra
ria opinio etiam cõmunis, immo quod ipse pater
stipulando pro se, & filijs censeatur stipulatus ordi
ne successiuo, primo sibi, deinde post mortem suã
filijs, & sic viuente patre nullũ ius est filijs suis quę-
11 situm, & per consequens poterit ad libitum dispo-
nere. quã opinionem dicit cõiter teneri Alexã. sibi
contrarius, cons.124.n.8.lib.5.quẽ sequitur Goza,
cons.25.nu.18.& dicit etiam cõem Alex.in l.apud
Iulianum, §.si quis alicui, n.4.ff.de leg.1.quem re-
fert, & sequitur Soc.cõs.127.nu.10.lib.3.Tiraq.de
retrac.municip.§.11.gl.6.n.25.& dicit etiam cõem
Ias.cons.213.num.4.lib.3. quæ opinio placet Iulio
Claro supra, dicẽs, quod illud quod pater acquirit
pro se, & filijs, poterit ad libitum disponere, etiã in
præiudiciũ filiorũ, & sic multo fortius poterit vni
12 donare, & prælegare, nec ex hoc reliqui filij possunt
conqueri, quod pater disposuit in præiudicium le-
gitimæ cum emphyteusis non iudicetur bona parẽ-
tis, sed aliena, cũ onere soluendi tributum, quæ opi
nio verior, & receptior est; & pro ea semel cõsului
13 in quadam domo recepta per quendã Thom.Fer-
nandez a capitulo San. Ecclesiæ Toletanæ cũ certo
onere emphyteusis ad decimam, & commissum, de
qua domo pater in testamento disposuit fauore v-
nius filij, reliquis exclusis, & cũ lis inter fratres su-
per collatione bonorũ agitaretur, defendi, & obti-
14 nui, quod talis filius non tenebatur domũ cõferre,
cũ pater de suo non disposuisset. l.vnũ.ex familia.§.
si de falcid.ff.de leg.2.ibi: *Quid est enim quod de suo
videatur reliquisse, quia quod relinquit omnino redde-*
15 *re debuit.* Si vero pater aliquid expendit in repara-
tione, vel melioratione domus, si tempore collatio
nis domus in plus taxetur, illud venit cõferendum,
vt æqualitas seruetur inter fratres, ita in proprijs
terminis tenet, & declarat Ayora de partitionibus,
2.p.c.19.num.54. vers.ex his infertur. quod tene-
menti, quia sæpe in praxi contigit.

SVMMARIVM.

1 *Ius tertio quæsitum tolli non potest.*
2 *Contraria opinio defenditur.*
3 *l.7.tit.26.p.4.ponderatur.*
4 *Concordia opinionum refertur.*
5 *Quæstio de facto proponitur.*
6 *l.17.Tauri, declaratur.*
7 *Renunciari potest per filium meliorationi in præiudi-
cium filiorum.*
8 *l.quoties, C.de donationibus, quæ sub modo, declarat.*
9 *l.7.tit.4.p.5.ponderatur.*
10 *Donatio non potest reuocari de consensu primi vocati
in aliorum vocatorum præiudicium.*
11 *Grauamen in bonis vinculatis nemo tollere potest.*
12 *Filius positus in conditione, non censetur vocatus, &
num.15.*
13 *Melioratio censetur personalis facta ob benemerita
filij.*
14 *l.23.Tauri declaratur.*

15 *Filius*

15 Filius positus in conditione, quod non sit vocatus, pluries censuit Senatus.
16 Ælioratus in tertio, & quinto potest renunciare meliorationi in suorum filiorum præiudicium.
17 Veritas in paucis consistit.
18 Filius potest renunciare pacto, vel scripturæ sibi factæ de non meliorando alios.
19 Cessante dispositione legis, cessat dispositio.
20 Ioannes Gutierrez laudatur.
21 Pater potest consentire in grauamine posito in sua legitima in præiudicium filiorum.
22 Anguli opinio declaratur.
23 Stipulatio patris pro se, & filijs, intelligitur ordine successiuo.
24 Pater in præiudicio filij expresse nominati, in emphyteusis acquisitione, non potest disponere.
25 Licentiatus Didacus de Frias Prætor huius ciuitatis laudatur.
26 Doctor Petrus de Toro aduocatus Toletanus laudatur.
27 Casus de facto proponitur, & eius decisio.

QVÆSTIO DCCLXXXIII.

Vtrum vassallus feudum antiquum alienare possit in præiudicium agnatorum de consensu domini, cõmunis contra cõmunem.

IN quæstione, quæ præcessit, disputauimus, qñ vasallus in præiudicium filiorum, poterat de feudo disponere. Nunc autẽ se offert alia cõis contraria, an in præiudicium agnatorũ possit facere alienationem, dño consentiente: in qua quæstione Cur. iun. de feudis. in 4. p. in vlt. par. in reg. 1. col. 3. vers. stat ergo. resoluit esse cõem opinionem pro parte negatiua, & in feudo antiquo, seu paterno sequitur istam opinionẽ Aluarad. in c. 1. post nu. 4. vers. oppono quemadmodũ feud. ad fem. pertinet. vbi hanc dicit esse cõem opinionem Paris. cõsi. 17. nu. 16. lib. 1. quia cum ex tenore primæ inuesti-
1 turæ sit ius quæsitum omnibus descendentibus, merito non potest tolli per aliquem ex successorib. primi inuestiti, & hanc dicit cõem omnium opinionẽ Curt. iun. cons. 17 1. n. 5. dicit verissimã opinionẽ, & ab omnib. approbatã Soc. iun. cons. 112. nu. 1. lib. 2.
2 Sed contrariã opinionem, quod semper feudum cum consensu dñi possit alienari per feudatariũ in præiudicium agnatorũ, tenet Andr. de Iser. in c. 1. nu. 35. de alienat. feudi, quã dicit esse per oẽs approbatã Sigism. cons. feudali 52. nu. 1. vbi dicit, quod oẽs, nemine excepto, in feudo nouo, sequũtur hanc
3 opinionẽ. quã sñiam defendit Iul. Clar. lib. 4. §. feudum. q. 41. n. 2. in fi. & istã opinionem vr̃ hodie approbare l. 7. titu. 26. p. 4. vbi Greg. illud limitat, qñ feudũ est hereditarium, & sic in hac Doct. varietate talis distinctio est assignãda, quod aut loquimur in feudo simpliciter, & absolute hereditario, puta
4 recepto pro se, & heredib. quibuscunq;, vel pro se, & quib. dederit, tunc vera est cõclusio, quod possit alienari, et in extraneũ sine cõsensu dñi, & etiã agnatorũ, cum tale feudũ trãseat ad quoscunq; heredes, sicut bona libera, & allodialia; si vero loquamur de
5 feudo hereditario mixto recepto pro se, & filijs, & heredibus non procedat prędicta opinio, & secundum hanc distinctionẽ si casus contingat, est iudicãdũ, & etiam consulendũ, ex quibus venit declarãda
6 alia quæstio satis vtilis, & necessaria, & quæ quotidie contingit in praxi, & adhuc sub iudice lis vertitur, an melioratio tertij, & quinti facta a patre filio ex causis contentis in l. 17. Tauri. ita vt sine liberis decedat, perueniant bona meliorationis ad
7 reliquos fratres, si iste filius melioratus habeat filios, & consentiat, vt pater disponat libere de prædictis bonis meliorationis, & iuri suo renunciet, aliquo dato, vel recepto, aut libere, an iste consensus filij (cui principaliter propter sua merita fuit facta dicta melioratio) præiudicet filijs, vel secundo loco vocatis, ita vt mediante ipsius cõsensu, possit pater in præiudicium nepotũ dispenere de bonis meliorationis, tollẽdo vincula, submissiones, & grauamina, & partẽ negatiuam vr̃ probare expresse text.
8 in l. quoties, C. de donat. quæ sub modo. l. 7. tit. 4. p. 5. vbi si alicui donatur aliqua res, vt post certum tẽpus perueniat ad alium, transacto tempore, transfertur dominiũ, & possessio in sequentẽ vocatum,
9 & sic talis donatio non potest reuocari de consensu primi vocati in aliorum damno, & præiudicio.
10 Quam opinionem late fundauimus ex voto omniũ scribentium in q. 394. nu. 4. & vltra Doct. ibi allegatos istam opinionẽ nouiter tenet, & sequitur in terminis l. 17. Tauri. (loquens in melioratione tertij, & quinti) Gutierrez lib. 2. practicarum. q. 52. nu. 4. vbi dicit, quod ita obtinuit in praxi, & fuit obseruatum in regali Cancellaria, & quod hæc sit magis communis opinio, & tenenda in iudicando, & consulendo, vt tradit Gratian. reg. 410. in fi. Angulo in
11 l. 1. gl. 8. nu. 21. lib. 5. recop. qui loquitur etiã in melioratione tertij, & quinti. quæ opinio in bonis vinculatis, ita vt perpetuo remaneant in familia, secundum formam maioratus Hispaniæ, vt docet Molina lib. 1. c. 1. nu. 21. & 22. nullam habet difficultatem, sed si bona sine grauamine, & vinculo relinquantur vocando filium, ita vt si sine liberis decedat, succedant reliqui secundum vocationes l. 17.
12 Tauri. tunc cõtrarium verius esse iudicamus, quia isti filij non censentur dispositiue vocati, sed tantum in conditione positi, & sic in eorum præiudicio poterit pater renunciare meliorationi, nec ipsi iam nati, vel postea nasci turi, possunt ab hoc conqueri, quia si cessat fideicommissum in personis nominatis propter existentiam filiorũ, tanquam deficiente conditione, vt in l. si quis aliquid sub condi. ff. si quis omissa causa test. multo magis debet cessare respectu filiorũ, qui nec sunt dispositiue vocati, nec fuerunt fortassis cogniti a testatore. Rursus fundatur hæc sñia, quia dicta melioratio est mere personalis facta ob benemerita illius filij. l. nec adiecit ff. pro soc. & sic licet licite poterit dictæ meliorationi renunciare, licet facta sit causa onerosa matrimonij, vel cũ aliquo tertio, vel aliter sit irreuocabilis, ex d. l. 17. & 44. Tauri. arg. tex. in l. si quis in conscrib. C. de Epis. & cler. l. fi. C. de pact. Præterea me-
13 lioratio tertij, & quinti non valet inspecto tẽpore ipsius factæ donationis quoad bona tunc existẽtia,
14 sed respectu mortis, vt in l. 23. Taur. & posset contingere, quod eo tẽpore nulla subsistant bona paterna, ex quibus possit sustineri melioratio, ergo cũ solum sustineatur in viribus fortunę, & spes successionis pos-

nis possit se habere ad vtrumlibet, sequitur quod nul
la potest considerari læsio in tali renunciatione, tex.
elegans in l. de fideic. C. de transact. l. si pater puellę,
C. de inof. test. l. 1. C. de pact. extra l. spem. C. de do-
nat. l. si iactū retis, ff. de act. empt. Rursus filius posi-
tus in conditione, non censetur esse positus in di-
spositione, vt resoluimus cum magis communi in
15 q. 94. vbi plures Doct. citamus, & vltra ibi conge-
stos pro hac opinione cōsuluit pluries Senatus Nea
pol. vt tradit Thesa. deci. 96. & Cephal. cons. 188.
nu. 8. lib. 2. & cons. 383. n. 9. lib. 3. Tiber. Dec. consi.
34. nu. 117. lib. 3. Vinc. Onded. cons. 67. nu. 1. vol. 1.
& late Menoch. lib. 4. de præsum. in præf. 76. & pro
hac opinione adducit 12. fundaméta Marcus Ant.
Peregr. de fideic. art. 28. n. 5. cū seqq. & in proprijs
16 terminis terminantib. hanc nostrā opinionē, ex hac
illatione sequitur Salcedo in reg. 239. ad Bernardū
Diaz. vers. ex quo nouissime infero, vbi postquam
disputauit illā quæstionē tam à Doct. cōtrouersam,
an filius positus in conditione, cēseatur vocatus, &
secutus fuit hāc nostrā opinionem, infert ex ea (pau
17 cis vtens verbis. quia veritas in paucis consistit) q.
meliorationi tertij, & quinti factæ a patre filio suo,
ita vt si sine liberis decesserit, bona meliorationis
perueniant ad alios, secundū terminos d. l. 17. Tau.
possit ipse renunciare in præiudicium suorum filio
rum, quia filij non censentur vocati, cum sint posi-
ti in conditione, & per consequens quod valebit
talis renunciatio dictæ meliorationis perinde ac si
à principio nonquam melioratio facta fuisset, & qd
de hoc nepotes ex eo filio non possunt conqueri de
prædicta renūciatione, cum nec sint vocati, nec bo
na vinculo restitutionis subiecta, eius verba sunt:
Ex quo nouissime infero in melioratione tertij, & quin-
ti partis bonorum facta a patre si melioratus fuerit gra-
uatus, vt si absque liberis decesserit, bona in quibus me
lioratio facta fuit, restituat alicui fratrum, si filios relin-
quat, illi equidem a melioratione vocati nō censentur,
& ex ea ratione minime licebit ijs filijs si pater illa bo-
na alienauerit, venditare, quod verissimum censeo.
quæ verba sunt aurea in proposito, & hanc nostrā
opinionē amplectitur, & sequitur doctissimus Ant.
Gomez in l. 22. Tauri. nu. 24. col. 3. vers. sed ijs non
18 obstantibus. vbi in simili quæstione resoluit,
quod si præcedat pactum, vel scriptura de non me
liorando fauore vnius filij, quod poterit ipse filius
consentire, vt pater faciat meliorationem, quam
voluerit in alios fratres, & quod reliqui filij non
possunt de hoc conqueri, cum dicta melioratio sit
personalis, & propter benemerita recipientis, quæ
19 ratio cessat in reliquis descendentibus; & sic debet
cessare dispositio testatoris, l. adigere, §. quamuis,
ff. de iure patron. l. age cum Geminiano, C. de tran-
sact. vbi limitata causa limitatum producit effectū.
l. in agris, ff. de acquir. rerum dominio. quam An-
20 tonij Gomezij opinionem sequitur Ioannes Gu-
tierez (maximus magister, & in omni iure versa-
tus) in repetitione cap. quamuis pactum: de pact.
lib. 6. in princ. num. 26. vbi resoluit, quod in præiu-
dicio suorum filiorum potest pater melioratus re-
nunciare iuri suo, & consentire meliorationem fa-
uore aliorum fratrum factam. quam opinionē plu-
ribus iuribus, & rationibus confirmat, & quod ma-
gis conducit ad nostrum propositum, est doctrina

21 Rubei in repetitione rubricæ de donationibus in-
ter virum, §. 47. num. 2. cum sequentibus, vbi dicit,
quod si pater grauamen fideicommissi in legitima
filij sui imposuit, ita vt restituat post eius mortem
filio suo primogenito, & ille etiam suo, vt in maio-
ratibus Hispaniæ contingit, & filius consentiat gra-
uamen expresse, quod tale grauamen erit validum,
ita quod filij illorum non possent de hoc conqueri,
etiam si alias non facto grauamine, illi essent præ-
22 esse successuri. & sic in nostro casu dicendum est,
tite, & recte posse filium renunciare meliorationi
tertij, & quinti, a suo patre illi factæ ob causas di-
ctæ l. 17. Tauri, nec erunt filij conditionaliter vo-
cati, non proprio nomine, sed collectiuo, & generi-
co possunt dictam renunciationem impugnare. &
ita sunt intelligenda tradita per Angulum in l. 6.
glo. 10. num. 1. pro qua opinione possunt etiam ad-
duci tradita per Iulium Clarum lib. 4. receptarum
23 sententiarum, §. emphyteusis, quæst. 16. vers. con-
trarium autem: vbi disputat illam difficillimam
quæstionem, de qua nos mentionē fecimus in quę-
stio. 786. num. 14. vtrum pater possit filijs in re em-
phyteutica præiudicare, quando pro se, & filijs fuit
acquisita, & resoluit, quod sic, ex magis commu-
ni opinione: quia ipse pater stipulando pro se,
& filijs suis censetur stipulatus fuisse ordine succes
siuo, videlicet, vt primo sibi, & deinde post mor-
tem suam filijs, & sic cum nullum sit ius filijs quæ-
situm in vita patris, nisi post eius mortem, merito
poterit de emphyteutica disponere ad suum libi-
tum etiam excludendo filios. Quam dicit commu-
nem opinionem Alexand. c. onsil. 124. num. 8. lib. 5.
Gozad. consil. 25. num. 18. Soci. consil. 17. num. 10
lib. 3. Ias. consil. 113. num. 4. lib. 2. Tiraq. de retra-
24 ctu §. 1. glo. 6. num. 25. quæ opinio limitatur, si fi-
lius fuisset proprio nomine vocatus, quia tūc in ip-
sius præiudicio nulla erit alienatio, vt ipse resoluit,
& ex superioribus satis apparet, ex quibus rationi-
25 bus, & fundamentis istam opinionem defendi corā
Licentiato Didaco de Arias Pretore huius ciuitatis,
26 simul cum domino Doctore Petro Torq aduoca-
to, litteris præstantissimo, amicitia mihi valde con-
iuncto in causa Ioan. Baptistæ de Chinchilla. & si ca
27 sus iste pluries de facto contingeret, tanquam iu-
dex, & aduocatus ita practicarent, & sic à dicto iu-
dice pronunciatum fuit 7. Septembris anno 1604.
de quo valde gausus sum.

SVMMARIVM.

1 *Vasallus tenetur prestare domino iuramentū fidelitatis.*
2 *Contraria opinio defenditur in quæstione proposita.*
3 *Vasallus vnum tantum recognoscit dominum.*
4 *C. imperialem, §. præterea ducatus, de prohibita feudi*
alienatione per Fed. declaratur.
5 *Censualista tenetur recognoscere dominium, & si plures*
sint heredes, plures tenetur recognoscere in solidum.
6 *Recognitio census in solidum est facienda a pluribus he*
redibus debitoris possessorib. rerum hypothecarum.
7 *Doctores pro parte negatiua referuntur.*
8 *C. constitutus, de religiosis domib. declaratur, & n. 18.*
9 *Contraria opinio defenditur, vt omnes heredes tenean-*
tur in solidum recognoscere.
10 *Solutio particularis affert plurima incommoda.*

11 *Hypo-*

11 *Hypotheca est res indiuidua.*
12 *Mutatione personæ non mutatur qualitas rei.*
13 *l.Moschis.ff.de iure fisci.declaratur.*
14 *Possessores rerum hypothecarũ in solidum cõueniũtur.*
15 *l.pro heredetarijs.C.de hered.actionibus,declaratur.*
16 *Condemnati per sententiam,intelligitur pro virili, nisi res sit indiuidua.*
17 *Sententia intelligitur in solidum,& non pro viribus in diuiduis.*
18 *l.fin.C.si vnus ex pluribus heredibus.*
19 *Doctores pro nostra opinione referuntur.*
20 *Solutio non diuiditur inter plures possessores.*
21 *Pœna commissi debetur in solidum contra plures heredes,emphyteuta vno non soluente.*
22 *Decisio casus refertur.*
23 *Doctor. Martinus Illefonsus Aduocatus Toletanus laudatur.*

QVAESTIO DCCLXXXIV.

Vtrum si dominus feudi decedat relictis pluribus heredibus, teneatur vasallus omnibus præstare iuramentum fidelitatis.

VALDE controuersum est in iure an vasfallus omnibus heredibus domini sui prę
1 stet fidelitatis iuramentum,& petat inuestituram. Et partem affirmatiuam tenet glossa.in l.si cui.§.1.verb.oportere.ff.de vsufructu, quam dicit communem opinionem Zasius de feudis,in 7.par.vers.ceterum.

2 Sed contrariam opinionem,immo quod vni tantum teneatur vasallus prętare fidelitatem,dicit cõmunem opinionem Albericus in d.l.si cuius. in pr. & sequitur Aretinus in l.2.§.ex ijs. in 2.notab.ff.de verb.& Iaf.in l.de pupillo.§.si plurium . nu.6.ff.de nou.operis nunc.vbi dicit magis communem, & in praxi seruandam,quam sequitur, & dicit commu-
3 nem, & ita seruari apud Germanos testatur Zasius supra,& sequitur Iulius Clarus lib.4.recept. sent.§. feudum,q.49.nu.11.vbi dicit, quod semper ita vidit obseruari, quod vasallus vnum tantum habeat
4 dominum,& pro hac opinione adducitur text.in c. Imperialẽ.§.prætereа ducatus . de prohibita feud. alien.per Fed.Si vero cõtigerit,quod in feudo plures heredes pro indiuiso succedant, tunc omnibus tenebitur vasallus prętare iuramentum fidelitatis,
5 donec feudum vni adiudicetur, ex qua resolutione infero ad aliam quæstionem,quæ vtilis est in praxi, in contractibus censualibus,an si censualista decedat pluribus heredibus relictis,qui possidẽt pro indiuiso bona hypothecata,obnoxia solutioni cẽsus, an omnes in solidum teneantur recognoscere dominum census,vel solum pro parte. & cum casus i-
6 ste contigerit de facto inter dominum Ferdinandũ de Ribadeneira Mariscalem Castellæ, & quinque heredes Ioannis Baptistæ Ordonez, qui succesſerũt in certis molendinis hypothecatis,& obligatis pro certo censu perpetuo, & prima fronte videtur dicẽ-
7 dum , quod licet bona hypothecata perueniant ad plures, heredes pro virili portione esse conueniendos,& non in solidum , quam opinionem sequitur Dinus in l. Moschis.ff. de iure fisci. & sequitur Faber in.§.item si quis in fraudem, n.26.inst.de actio. Cassaneus in consuet.Burgund. rub.5.§.2. nu.37.& hanc dicit æquiorem opinionem , & seruari in regno Neapolitano Afflict.in constit.Neapolit.lib.1. rub.17,nu,26. idemque scribit noster conciuis Couarr.lib.3.variarum,c.7,num,7.& Vinc.de Franch. decis.5.in 1.p,& in contractu censuali (non emphyteutico quando propria res datur in emphyteusin) tenuerunt Guido Pap.q.432. Cassaneus sup.nu.35. Ibertus Rupelanus lib.1.forens.instit.c.10.quos se
8 quitur Salazar.de vsu,& consuet.ca.11.num.85. & 86.vbi asserunt in contractu censuali non nisi pro virili posse conueniri pignorum possessores, & pro hac sententia expendunt tex.in c.constitutus. de relig.domi.vbi Abb.nu.8.Anchar.nu.13.

Sed contraria opinio,tam in hypotheca censuali , quam in reliquis hypothecis verior & iuridi-
9 ca est, & maiori calculo Doctorum approbata , & apud omnes secuta , quod quotiescunque hypotheca ad plures peruenit, non sufficiat recognitio vnius , sed omnes in solidum debent recognoscere,
10 alias daretur processus in infinitum, & ita inter tot heredes posset transire hypotheca , vt domino census sequerentur plura incommoda, propter imminutas solutiones cõtra l.quidam existimauerũt,
11 21.ff.de reb.cred.& si cert.per.præterea confirmatur ista sententia,quia hypotheca dicitur res indiuidua , l.rem hereditariam . ff.de euict.l.pignoris. ff. de pignor.Batt.in l.quandiu. C.de distr.pign. Ergo
12 cum hypothecaria actio sit indiuidua , quia mutatione personæ,non mutatur qualitas rei , l.1.§.fi.ff.
13 de verb.oblig.l.1.& fin.C.sine censu,vel reliq.fundum cõparari nõ possunt.l.Imperatoris. de public.

Rursus pro hac opinione facit tex.elegans, & expressus in l.Moschis.47.ff.de iure fisci.vbi possidentes bona hypothecæ in solidum conueniuntur, tex.
14 l.pro hereditarijs actionibus.vbi postquam in principio legis constituitur regula,quod heredes debẽt conueniri pro hered.portionibus , statim in fine adducitur limitatio,nisi interueniat pignus vel hypotheca,vbi docet glossa verb.placuit , quod quando indiuiduum est in obligatione , quilibet tenetur in
15 solidum.l.in executione.§.2.ff.de verb.oblig.& sic in sententijs.Licet quilibet teneatur pro virili, quã do plures vna sententia condemnati fuerunt , vt in
16 l.vnica.C.si plures vna sent.l.Paulus respondit . de re iud.l.qui separatim.§.quoties.ff.de appellat. l.4. tit.27.p.3.l.10.tit.12.p.5.tñ in rebus indiuiduis
17 omnes in solidum tenẽtur . ita limitat Bal.in d.l.vnica.& est communis opinio secundum Alcia.in l. 4.§.Cato.nu.129.ff.de verb.& sequitur Gratian.regu.355.num.16. & declarat Burgos de Paz consil. 4.num.1.

Vltimo pro nostra opinione facit text. formalis, & Peregrinus in l.fin.C. si vnus ex pluribus heredi-
18 bus creditoris,vel debitoris. cuius verba antea referre libuit,ibi: *Actio quidem personalis inter heredes pro singulis portionibus quæsita scinditur, pignoris autem iure multis obligatis rebus quas diuersi possident, cum eius vendicatio non personam obliget, sed rem sequatur, qui possident tenentes non pro modo singularũ rerum substantiæ conueniuntur, vel in solidum, vel totum debitum reddant, vel eo quod detinent cedant.* Vbi illud docet glossa verb.conueniũtur. ex quo tex. iã luce meridiana clarior nostra manifestatur sententia,

29 tentia, vt heredes teneantur rem dimittere, vel in-
solidum recognoscere, quam opinionem in pro-
prijs terminis tenet gl. in d. l. Moschis, vbi Bar. Cor-
neus cons. 135. vol. 1. Ias. in d. §. item si quis in frau-
dem, num. 128 Franc. de pignoribus, 1. membro, 8.
partis princip. nu. 50. & hanc opinionem sequitur,
& dicit magis communem opinionem Couarr, lib.
3. variar. c. 7. num. 7. & Salazar, supra num. 85. Did.
Perez, in procemio tit. 2, lib. 8, pag. 35. Aceb. in l. 1.
tit. 15. lib. 5. recop. num. 14. & 15. Velascus de iure
emphyt. q. 32. num. 15. & nouissime Felicianus de
30 Solis de censibus lib. 3. c. 4. nu. 11. col. 2. vbi respon
det ad tex. in d. c. constitutus, & vltra eum hanc no
stram opinionem tenet Parladorus lib. 2. rer. quo-
tid. c. fin. 4. par. §. 1. nume. 20. vbi dicit quod est ve-
rior, & crebrior opinio, & quod tex. in d. c. constitu
tus. nihil facit pro contraria opinione, quia solutio
non diuiditur inter diuersos possessores, sed ab vno
debitore duntaxat debitum exigitur: & ex hac rõne
euenit, quod pœna committitur in solidum contra
31 plures heredes emphyteutæ vno non soluente ca-
nonem. Ita Iulius Clarus, §. emphyteusis, quæst. 9.
nu. 13. & est communis opinio, vt non resoluimus
in q. 6. & visis, & consideratis prædictis fundamen-
32 tis, pro hac mea opinione fuit indicatum, vt dicti
heredes totum debitum in solidum recognoscerẽt,
vel rem dimittant, licet fortissimis, & acutissimis
rationibus, contrarium intẽdebat dominus doctor
33 Martinus Illefonsus de Herrero aduocatus insi-
gnis huius ciuitatis, pluribus nominibus honoran-
dus, & ab hac nostra receptissima opinione recedẽ
dum non est in iudicando, & consulendo.

S V M M A R I V M.

1 *C. 1. de successione feudi, declaratur.*
2 *c. 1. §. & quia, de his qui feudum dare possunt, declara-
tur.*
3 *Contraria opinio proponitur, & defenditur.*
4 *c. 1. §. 1. de natura feudi, declaratur.*
5 *l. 7. tit. 26. p. 4. declaratur.*
6 *Gradus affinitatis qualiter probetur remissiue.*

QVÆSTIO DCCLXXXV.

Vtrum collaterales succedant in feudo vsque ad septimum gradum, vel vsq; in infinitum, communis contra communem.

NOtissima iuris regula est in materia succes-
sionis feudi, quod descendentes in infini-
tum succedant, text. in c. 1. de successione
feu. l. 7. tit. 26. p. 4. & esse opinionẽ ab om-
nibus receptam affirmat Zasius de feudis. 7. p. vers.
1 secunda conclus. Iulius Clar. lib. 5. recepta. sent. §.
feudum, q. 79. vbi nu. 3. mouet nostram quæstionẽ,
& refert duas communes. Prima opinio est, collate-
2 rales solum vsque ad septimum gradum succedere
tex. in c. 1. §. & quia, de his qui feudum dare poss.
quam opinionem sequitur Bald. in c. 1. nu. 4. de feu
do Marchiæ, vbi hanc dicit esse communem opi-
nionem, quam sequitur Ias. in l. certum, num. 3. C.
vnde legitimi. Socinus iunior consil. 76. num. 73.
lib. 1. & dicit etiam communem Martinus Laud.
inter consilia feudalia Bruni consil. 119. num. 8. Pa-
ris. consil. 23. num. 162. vol. 1. quam sequitur Gre-
gor. in d. l. 7. tit. 26. p. 4. verb. hermano, vbi allegat
Dec. consil. 85. & refert concordiam inter iura pu-
gnantia.
3 Sed contrariam opinionem, immo quod in feu-
dum succedant collaterales vsque in infinitum, te-
net Iacobus de Belu. in c. 1. de feudo Marchiæ, quã
4 dicit communiter receptam Couarr. lib. 3. variar.
resol. cap. 5. nu. 4. vers. 5. hinc. quam sequitur Iulius
Clarus supra num. 3. vbi dicit, quod si casus conti-
5 gerit ita iudicaret, & consuleret, pro qua opinione
est tex. in c. 1. §. 1. de natura successionis feudi, quæ
opinio verior, & iuridica est, & tenenda in iudican
do, & consulendo, & sic est intelligenda dicta l. p.
7. tit. 26. p. 4. qualiter sit facienda in hoc casu gra-
dus probatio, tradit Mascardus vol. 2. de prob. con
clus. 844. per totam.

S V M M A R I V M.

1 *Successiones sunt de iure diuino.*
2 *Successiones sunt de iure naturali.*
3 *l. fin. C. quorum bonorum. declaratur.*
4 *Authen. de heredibus, & falcidia. §. principium. col. 8.
declaratur.*
5 *Successiones sunt de iure ciuili positiuo.*
6 *Successiones sunt de iure gentium inuentione, & quoad
formam de iure ciuili.*
7 *Quinta opinio proponitur.*

QVÆSTIO DCCLXXXVI.

Vtrum successiones descendant a iure diuino, vel naturali, vel ciuili, communis contra communem.

REsoluimus in quæst. 512. testamẽtum ori
gine, & substantia esse iuris gentium,
nunc vero vltra ibi dicta, & explicata va
riæ sunt Doctorum sententiæ in quæstio
ne proposita. Et prima scribentium opinio est, de
1 iure diuino successiones originem traxisse, vt pro-
batur Leuitic. c. 25. ibi: *hereditatem iure transmitte-
tis ad posteros.* & Num. 25. ibi: *hereditas mortui trans-
mittitur.* & dicitur Deuteron. c. 2. *date nobis terram
hanc in hereditatem.* & ibidem c. 4. & Psalm. 2. *Dabo
tibi gentes hareditatem tuam.* & Ester c. 7. ibi: *funi-
cula hereditatis tua.* ex quibus auctoritatibus non
2 obscure sequitur, successiones esse de iure diuino.
Secunda opinio est, quod sint de iure naturali, quã
3 videtur probare tex. in l. fin. C. quor. bon. ibi: *lex na-
turæ facit successiones*, idem tenet glo. in c. ius natu-
rale. 1. dist. vbi illud tenet Dominicus, & sequitur
4 Bald. in l. qui contra. C. de ince. nupt. pro qua sentẽ
tia est bonus tex. in auth. de heredib. & Falc. §. prin-
cipium itaque, ibi: *secũdum naturam eis debetur suc
cessio.* tex. etiam in l. cum ratio, ff. de bonis damna-
torum. l. scripto. ff. vnde lib.
5 Tertia opinio est, de iure ciuili positiuo succes-
cessiones introductas fuisse, ita Accursius in l. ex
hoc iure. verb. dominia, ff. de iustitia & iure. quam
dicit

dicit communem opinionem Porcius in princ. inst. de testam. ordin. Bald. in l. duodecim tabularum. C. de leg. hered. quam sequitur, & dicit communẽ Guiller. Benedictus in rep. c. Raynutius. de test. ver. testamentum, nu. 2. & 6. quam defendit Menchaca lib. 1. de successionum creat. §. 1. nu. 1. enim seqq.

6 Quarta opinio est, successiones intentione, & origine esse iuris gentium, naturalique ratione, & æquitate introductas, quoad formam vero succedẽdi, esse de iure ciuili. ita glo. in d. c. ius naturale, 1. dist. Theophilus in §. ius autem ciuile, inst. de iure naturali, gent. vel ciuili. quam dicit communẽ opinionem Ias. in l. si testamentum, nu. 6. C. de testam. vbi Corneus dicit etiam communem, & dicit etiam communem Ias. in rub. ff. de acquirend. hered. & in d. l. ex hoc iure. num. 46. Fortunius in l. Gallus, §. & quid si tantum. & hanc esse frequentiori calculo receptam affirmat Couarr. lib. 3. variar. resol. c. 6. nu. 7. & Antonius Gomez. lib. 1. variarum c. 1. num. 2. Matienco in l. 3. tit. 4. glo. 3. nu. 2. lib. 5. recop. vbi plures refert. quam esse veriorem opinionem affirmat Michael Crassus lib. 1. receptarum sent. §. hereditas, §. 1. num. 4. vbi plures refert pro hac opinione, assignans rationem, quod nunquam fuit tã barbara, & inculta gens, quæ ius legitimarum hereditatum ignoraret, & bona propinquorum in proxi-

7 mum capacem transferri debere non agnosceret, & sic hæc vltima opinio, & vera, & tenenda, licet sit alia quinta opinio, quod successiones sint de iure ciuili, quam dicit communem opinionem Guiller. Benedictus supra nu. 2. vers. communiter tamen.

SVMMARIVM.

1 *Doctores pro prima opinione referuntur.*
2 *l. fi. §. in computatione, C. de iure delib. declaratur.*
3 *Heres non potest factum defuncti impugnare.*
4 *Contraria opinio proponitur in quæstione principali.*
5 *l. cum a matre, C. de rei vendicatione, declaratur, & limitatur.*
6 *Inuentarium omnia iura illæsa conseruat heredibus.*
7 *Concordia opinionum refertur.*
8 *Inuentarij confectio nihil prodest in re hereditaria.*
9 *l. 24. tit. 13. p. 5. declaratur.*
10 *Filius non potest reuocare alienata à patre pro parte pro qua fuit heres.*
11 *Maioratus successor non potest reuocare alienationem pro ea parte qua fuit heres.*
12 *Euictio repellit agentem.*
13 *l. venditantem, ff. de euictionibus, ponderatur.*
14 *Filius non potest venire contra alienationem patris, etiamsi nihil habeat vltra legitimam.*
15 *Legitima dicitur deducto are alieno.*
16 *Creditores patris præferuntur in legitima.*
17 *Distinctiones plures pro declaratione quæstionis traduntur.*
18 *Heres cum beneficio inuentarij non potest contrauenire alienationi feudi hereditarij factæ per vasallum.*
19 *Legatarius dicitur heres quodammodo in re legata.*
20 *Feudum quando est concessum pro se, & heredibus qui buscunque, veniunt etiam extranei.*
21 *Feudum aliquando conceditur pro se, & heredibus qui bus donet, vel quibus dederit.*
22 *Feudum pluribus modis conceditur.*
23 *Confectio inuentarij non facit vt heres possit venire cõtra alienationem feudi.*
24 *Feudum indicatur res hereditaria.*
25 *Possidens feudum tenetur satisfacere creditoribus sui prædecessoris.*
26 *Feudum est ponendum in inuentario,*
27 *Feudum acquisitum ex pacto, qualiter iudi cetur.*
28 *Feudum solet concedi pro se, & heredibus masculis.*
29 *Feudum susceptum pro se, & legitimis heredibus, non dicitur hereditarium.*
30 *Verbum heredes, intelligitur de liberis heredibus.*
31 *Pater non potest filiis suis in feudo præiudicare.*
32 *Feudum aliquando est hereditarium.*
33 *Feudum simpliciter concessum quomodo intelligatur.*
34 *Confectio inuentario feudum est in hereditate paterna.*
35 *Beneficium inuentarij conseruat ius heredis, vt non teneatur vltra vires.*
36 *Inuentarij confectio facit, vt hereditas dicatur iacens.*
37 *Resolutio in quæstione principali traditur.*

QVÆSTIO DCCLXXXVII.

Vtrum heres faciens inuentarium, possit alienationi feudi per defunctum factæ consentire, communis contra communem.

IN quæstione proposita variæ fiunt, & diuersæ Doctorum opiniones, & quibusdam placuit factum defuncti non nocere, nec præiudicare filijs vel agnatis heredibus, quatenus hereditas non est soluendo, itaque volunt heredem in tali feudo etiam facto inuentario, factum defuncti

1 impugnare non posse pro viribus hereditarijs. Cuius opinionis auctor est Matthæus de Afflict. in c. 1. §. si Titius, num. 16. si de feudo fuerit controuersia. Curt. iun. in tractatu de feudis, 4. par. num. 150. Beroius consil. 68. nu. 49. & 76. & consil. 70. num. 42. qui dicit, quod ita communiter obseruatur in praxi-
2 ca, pro qua opinione adducitur text. in l. fi. §. in computatione. C. de iure delibe. vbi heredes etiam in illis in quibus ipsi ex persona, atque iure proprio contra defuncti factum venire possunt, quatenus defuncti hereditas soluendo, est etiam facto inuen-
3 tario, non possunt factum defuncti impugnare.

Sed contrariam opinionem, immo heredem cũ inuentario, factum defuncti impugnare posse, licet
4 hereditas sit soluendo. tenuerunt Iacobus de Sancto Georgio in tracta. de feudis. verb. ita quod ipsi inuestiti. num. 8. & hanc dicit magis communẽ opinionem, vt attestatur Alex. consi. 28. num. 18. lib. 5. Couarr. lib. 2. variarum. c. 18. nu. 4. quam dicit ma-
5 gis communem opinionem Pinellus de bonis mat. 3. p. num. 95. Parisius consil. 65. nu. 48. lib. 3. & consil. 63. num. 26. lib. 1. subdens, quod ita limitatur l. cum a matre, C. de rei vendicat. quia inuentarium heredi omnia iura illæsa conseruat, perinde ac si he-
6 reditatem non adiuisset, & non obstat text. in d. §. in computatione, quia loquitur in bonis allodialibus, secus in feudalibus, & subiectis restitutioni, vt inferius dicemus de bonis maioratus Hispaniæ, in
7 qua Doctorum varietate solet assignari concordia, quia aut loquimur in feudo hereditario non simpliciter, sed mixto veluti quando feudum concessum

fum est alicui pro se, & suis heredibus, & tūc potest
heres venire contra alienationem defuncti facto le
gitimo inuentario, quam opinionem, & distinctio
nem vti communiter approbatum sequitur Curt.
iun. supra 3. p. vers. igitur est regula. & Zasius in tra
ctatu feudorum. 9. p. num. 29. & dicit magis com-
munem opinionem Socinus iun. consil. 112. num.
12. volum. 2. aut loquimur in feudo mixto, & tunc
resoluunt scribentes quod nihil prosit inuentariū,
quam dicit magis communem opinionem Alexan.
cons. 28. & cons. 13. nu. 11. lib. 5. & hanc dicit rece
ptam, & communem opinionem Grat. cons. 4. nu.
50. vol. 1. Couar. 5. lib. 2. variarum. c. 8. & dicit ma-
gis communem opinionem Burfatus cons. 9. nu. 28.
& Rolandus a Valle consil. 44. vol. 3. & dicit verio
8 rem Alciatus consil. 16. vol. 1. & 160. num. 15. Iu-
lius Clarus recept. sent. §. feudum, quæst. 48. circa
fin. & alios refert, & sequitur Michael Crassus re-
cept. sent. §. hereditas, nu. 21. vers. sed dubium est,
assignat rationem, quia successor talis feudi est he-
res defuncti, & sic illa qualitas heredis facit etiam
feudum hereditarium, vnde clare sequitur, quod
in re hereditaria nihil proficiat inuētarij cōfectio,
9 & sic habebit locum dispositio dictæ legis cū a ma
tre, pro qua est bona l. Partitæ. 24. tit. 13. par. 5. ibi;
*Esto se entiende quando no quisiesse heredar ni hauer
parte en los bienes del padre caso quisiese heredar en el-
los, entonces no podria demādar los sus bienes proprios
a quellos a quien los huuiesse el padre enegando, porque
todos los pleytos derecho que el padre huuisse fechos,
serien tenudos de guardar, e de venir contra ellos de-
spues que fuessen herederos*, vbi notat Greg. verb. en-
10 tonces. resoluens, quod filius, qui adiuuit heredita
tem patris, non possit reuocare rem a patre aliena-
tam de bonis feudalibus, vel maioræ, vel alias re-
11 stitutioni subiectis, & confectio inuentarij solum
operabitur, vt heres non teneatur vltra vires here-
ditarias, sed solum pro ea parte pro qua fuit heres,
vt in d. l. cum a matre, quam opinionē sequitur Mō
lina lib. 4. de Hisp. primog. c. 1. nu. 34. Suarez in C.
quoniam in prioribus ampliatione 7. nu. 16. Peral-
ta in rub. ff. de hered. inst. nu. 82. & 83. & 94. & hāc
dicit communem opinionem Rolan. cons. 97. num.
10. Boerius decis. 27. num. 72. & plures refert Pinel
12 lus in l. 1. de bonis mater. 3. p. num. 79. & nu. 81. &
sic generaliter, & indistincte loquēdo quomodocū
que filius sit heres patris, qui feudum alienauit, a
vendicando feudo alienato repellendum esse, qui
13 pro ea parte pro qua est heres, tenetur de euictio-
ne, & sic exceptione repellitur. l. vendicantem, ff. de
euictionib. & sequitur Pinellus supra. & Loazes in
l. si filiusfamilias, §. diui, num. 191. ff. de leg. 1. Rui-
nus cons. 25. nu. 10. lib. 2. quod ampliat Molina su-
pra nu. 26. Aluarus Velascus consultatione 69. per
totam, quod procedit etiamsi facto inuētario, nihil
14 aliud præter legitimam supersit filio: nam etiā pro
ea quantitate legitimæ repellendus erit a vendica-
tione rerum maioratus, quia hodie legitima dici-
tur deducto ære alieno. l. Papinianus. §. quarta autē,
ff. de inoffic. testam. & sic creditores patris in legi-
15 tima filij præferuntur, vt docent Doctores in d. l.
fin. §. in computatione. & docet Rodericus Suarez
16 ampliat. 4. nu. 11. quæ opinio verior mihi videtur
contra Pinel. & alios ex dict. l. vendicantem. & ex l.
cum a matre, quæ plura semper obseruanda sunt.
Sed pro perfecta declaratione totius materiæ,
quia latissime a Doctorib. in varijs locis tractatur,
referam tradita per Rolandum in tractatu de inuē
17 tario. 4. p. de vtilitate heredis, qui fecit inuentariū.
in 48. quæstione, vbi sic distinguit in nostra propo-
sita quæstione, quod aut quærimus an possit cōtra-
uenire alienationi feudi mere hereditarij, & tunc
certissima est iuris regula, quod non, vt ex superio-
18 ribus clare demonstratur; aut quando feudū est cō
cessum pro se, & heredibus quibuscunque, & quod
transeat ad quoscunq; heredes, etiam extraneos, vt
docet Bal. in l. 1. q. 6. 35. de rerum diuisione, & in c.
Imperialem de prohibita feudi alienat. per Federi-
cum, vbi dicit: quod sub tali concessione ne dū in-
cluduntur tria genera heredum, de quibus in prin-
19 cipio inst. de hered. qual. & diff. sed etiam legata-
rius, qui in re legata dicitur quodammodo hæres.
l. id tempus. §. 1. de vsucap. & tradit Parisius consil.
20. num. 19. vol. 1. Bero. cons. 65. nu. 57. vol. 1. Rui.
cons. 16. num. 5. vol. 1. vbi dicit: quod quando feu-
dum conceditur alicui pro se, & heredibus quibus-
20 cunque, veniunt etiam extranei, licet sint instituti
cum filijs, vel in re certa. ita Crotus consil. 136. nu-
me. 51. quæ opinio communiter ab omnibus appro
batur, vt tradit Curtius iun. cons. 1. col. 2. quia per
dictum verbum, quibuscunque, alteratur, & muta-
tur natura ipsius feudi, ita probat tex. in c. 1. de feu.
non hab. prop. nat. feud. Alex. in l. Gallus. §. quidam
recte. nu. 198. ff. de lib. & posth. Ripa in l. ex facto.
§. si quis ita. ff. ad Trebel. Soc. iun. cons. 103. nu. 28.
vol. 2. Rolan cons. 3. nu. 65. vol. 1. & cons. 42. nu. 13.
eod. vol. Iulius Clar. §. feudum. q. 49. quam opinio-
nem sequitur idem Rolan. cons. 96. nu. 36. vol. 1. &
consil. 79. num. 29. vol. 2. vel aliter. & secundo feu-
21 dum fuit acquisitum pro se, & heredibus quib. de-
derit, extr. tex. in c. 1. de feud. nō hab. prop. nat. feud.
quia tunc a pari procedunt, quod feudum sit con-
cessum pro se, & heredibus quibuscunque, vel pro
se, & quibus dederit. ita Curtius iun. cons. 4. Paris.
cons. 3. Afflict. in c. 1. §. donare qualit. feud. pater,
olim alien. Beroius cons. 130. num. 31. vol. 2. item
tertio modo potest concedi feudum, videlicet tibi;
22 & quibus iura tua concedere volueris, vt tradit Pa
risius consil. 23. num. 41. vol. 1. Gozad. consil. 4. nu.
8. Campesius cons. 11. Bal. cons. 207. vol. 2. Ruin. cō
sil. 107. volu. 1. in quibus casibus dicunt doctores,
quod illa verba æquipollēt verbis, & quibus dede-
ris, & quod non potest heres stante confectione in-
23 uentarij, contrauenire alienationi factæ de feudo,
cum de illo iudicetur, sicut de re mere hereditaria,
quæ sniā ex eo cōprobatur, quia dicta feuda sic cō-
cessa possunt vendi, donari, & de ijs testari, & libe-
re disponi, vt tradit Gozad. cons. 9. & Rolan. consil.
42. nu. 16. vol. 1. & veniunt restitutione fideicōmis-
si, vt docet Soc. iun. cons. 92. nu. 32. vol. 1. Curt. cos.
135. nu. 51. Rolan. consi. 96. nu. 37. vol. 1. & cons.
79. nu. 34. vol. 2. Præterea tale feudum venit in pu-
24 blicatione bonorum, ita Bossius in tractatu crim.
tit. de bonorum publicat. nu. 19. quia de tali feudo
iudicatur, vt de qualiber re hæreditaria. Cepolla
cons. 58. inter ciuilia. Ruin. cons. 23. nu. 50. vol. 5. &
sic videmus, q in tali feudo succedēs tenet de ipso
25 satisfacere creditoribus sui prædecessoris, non ob-

ſtante confectione inuentarij, vt docet Soc.iun.cõſ.
42.nu.2.vol.3. vbi dicit feudum eſſe ponendum in
inuentario, ſicut aliæ res hereditariæ, & ita conſu-
26 luit Beroius, conſ.68.nu.76.vol.1. & Soc.Iun.cõſ.
112.nu.fin.vol.2. ſi vero quærimus de feudo ex pa-
cto acquiſiere, quando eſt conceſſum pro ſe, & fi-
27 lijs, vel liberis ita quod tranſeat ad liberos, vt libe
ros, etiamſi non ſint heredes, vt tradit Soc.Iun.cõſ.
42.vol.3. Alex.conſ.13.& 19.& 28.vol.5.Iul.Clar.
28 §.feudum q.8. vbi aſſerit hanc eſſe communem opi
nionem; aut inueſtitura dicitur pro ſe, & heredibus
maſculis, vt tradit Rolandus conſ.67.nu.21. vol.1.
Alciatus conſ.179. Natta conſ.128. & dicit magis
communẽ Pinellus in l.1.C.de bonis mater.nu.88.
vel tertio dictum eſt in conceſſione feudali pro ſe
29 & legitimis heredibus, vt in caſu relato a Soc.Iun.
conſ.112.nu.8.vol.2. vbi dicit quod ſi feudũ eſt ſu
ſceptum pro ſe, & legitimis heredibus, non dicitur
hereditarium, ſed ex pacto, & prouidentia, & quod
perinde eſt ac ſi ſit dictum pro ſe, & liberis, & quod
verbũ heredibus exponatur de liberis, ita Alcia.cõ-
ſil.179. Beroius cõſ.68.nu.74.vol.1. vbi dicit, quod
in materia feudali non eſt aliqua differentia inter
30 hæc duo, heres maſculus, vel heres legitimus. Rur
ſus, & quarto pro ſe, & ſuis heredibus ex ſuo corpo
re legitime deſcendentibus, vt tradit Rol.conſ.46.
& Natta conſ.128.& 130.nu.4.Soc.Iu.conſ.72.nu.
27.vol.2. Beroius d.conſ.64.nu.49.& 76.& cõſ.70.
nu.42.vol.1. vbi dicit notiſſimi iuris eſſe, quod pa-
ter in feudo, quod ad eum peruenit, ex prouiden-
31 tia, & legis prouiſione, non poteſt filijs ſuis etiam
heredibus cum beneficio inuentarij præiudicare, ni
ſi quatenus ſe vires hereditariæ extendunt; vbi di-
cit, quod ita communiter tenent doctores, quia cũ
32 tale feudum non habeatur iure hereditario, quod
ſuccedens in eo non tenetur creditoribus defuncti,
cũ huiuſmodi feudum ſit omnino ſeparatum ab he
reditate, & ſic ſi heres tali caſu conficiat inuentariũ
de bonis hereditarijs, non tenebitur vltra vires. ita
Alex.conſ.19.vol.5. Ruin.conſ.176.nu.15.vol.1.

Si vero quæramus quid dicendum ſit, quando
feudum alienum eſt hereditariũ, cõceſſum pro ſe &
heredibus, videndus eſt Iſernia in c.1. hoc quoque.
de ſucceſ.feud. Curtius Senior conſ.90. Curtius Iu-
nior conſ.1. Alex.conſ.10.vol.3. vbi dicit commu-
nem opinionẽ Alciat.conſ.160.num.9. & cõſ.179.
Rolandus conſ.2.nu.39.vol.1.& 67.nu.9. & conſ.
33 79.nu.39.eod.vol. Ferretus conſ.119. Alciatus cõſ.
17.vol.1. & dicit magis communem opinionẽ Gra
tus conſ.40.nu.42.vol.1. Præterea aliquando feu-
dum conceditur ſimpliciter pro ſe, vt tradit Alex.
conſ.26.vol.5. Alciatus cõſ 160.nu.9.& conſ.179.
& 180. Iaſon in l.apud Iulianum.§.ſi quis alicui. ff.
34 de leg.1. vbi dicit hãc eſſe communem opinionem
Cumanus conſ.166. Neuizanus cõſi.10.nu.15. Ro-
landus conſ.97.nu.39.vol.2. Gratus conſ.4.nu.41.
uol.1. Cephalus conſ.152.nu.55. qoia confecto in-
uentario feudum dicitur eſſe in hereditate paterna
ſeparabiliter, ita Alex.conſ.26.uol.5. Decius conſ.
35 185. Pariſ.conſ.10.uol.1. & beneficiũ inuentarij cõ
ſeruat heredi omnia iura perinde ac ſi hereditatem
nõ adiuiſſet, gl.& doctores in §.in cõputatione. Go
zad.conſ.46.& conſ.94.nu.19. Iaſ.conſ.56.uolu.4.
quia confectio inuentarij facit cẽſeri hereditatem
iacentem teſte Baldo in d.§.in computatione Alex.
36 conſ.74.nu.7.vol.1. Grammaticus deciſ.93.nu.10.
Hippolytus Riminald.in addi.ad conſilia Rimmal
di 306. quam opinionem vti communiter approba-
tam ſequitur Curt.Iunior in tractatu de feudis 3.
par.reg.ſi. Iulius Clarus §.feudum q.42.& tanquam
magis communem ſequitur Soc.Iun.conſ.112.nu.
12.vol.2. Couar.lib.2.variarum ca.18.verſ.octauo
37 infertur. Pinellus in l.1.de bon.maternis.num.93.

Ex quibus omnibus vera & tenẽda reſolutio eſt,
quod quomodocumque filius ſit heres titulo lucra
tiuo, non poterit contrauenire alienationi feudi ta
cite per defunctum, etiam ſi fecerit inuentarium,
quia inuentarij confectio ſolum operatur, vt heres
non conueniatur vltra vires hereditarias, non vero
quod poſſit impugnare factum defuncti cum tenea
tur de euictione, & ſic ſi agat repellitur exceptione
euictionis, vt in d.l.vẽdicantem. & in d.l.cum a ma
tre. C.de rei vendicatione.

SVMMARIVM.

1 *Præteritio matris habet vim exheredationis.*
2 *Præteritio hodie eſt facienda cum cauſæ expreſſione.*
3 *Contraria opinio defenditur, quod non detur contra ta-*
bulas.

QVAESTIO DCCLXXXVIII.

Vtrum bonorum poſſeſſio contra tabulas detur contra matris teſtamentum, communis contra communem.

CERTANT noſtri iuris interpretes, an fi-
lijs præteritis a matre competat bonorũ
poſſeſſio contra tabulas, cum matris præ
1 teritio habeat vim exheredationis, & ſic
querela inofficioſi teſtamenti, & nõ contra tabulas
bonorum poſſeſſio competat glo.in l.illud §.ad te-
ſtamẽta. ff.de contra tabulas bonorum poſſeſſ. quã
2 dicit communem Ferdinandus Vazquez li.3.de ſuc
ceſ.creat.in l.filiam. C.de inoff.teſtamento. hodie
vero ex auth.ex cauſa C.de lib.præteritis, vel exhe
red.eſt maius dubium, cum eo iure tam exhereda-
tio quam præteritio debeat fieri cum cauſa, alias te
ſtamentum eſt nullum, vt dicit Menchaca ſupra, &
quod hæc videtur communis opinio.

3 Sed contrariam opinionem tenet Alex.in l.poſt-
hum. ff.de iniuſto rupto. & in l.1.C.qui admitti. vbi
dicit communem opinionem, & dicit veriorem &
communiorem Cagnolus in d.l.1.nu.45. quam ſe-
quitur Menchaca ſupra, & Michael Craſſus recept.
ſent.§.bonorum poſſeſſio q.26. quæ opinio magis
in ſcholis admittitur.

SVMMARIVM.

1 *Bannitus eſt incapax ſucceſſionis bonorum.*
2 *Contraria opinio defenditur.*
3 *Bannitus non perdit beneficium iuris communis.*

QVÆ-

QVÆSTIO DCCLXXXIX.

Vtrum bannito perpetuo excluso a ciuitate legatum relinqui possit, communis contra communem.

BAnnitus, quando impune offendi non potest, non est incapax successionis bonorũ,
1 & sic potest consequi legatum. ita Bart. in
quadam sua disputatione, quem refert, &
sequitur Iulius Clarus recept. sent. §. testamentum.
qõ. 20. & hanc dicit communem opinionem Corneus
consil. 53. vol. 1. Neuizanus consil. 71. & alios
refert & sequitur Bursatus cons. 54. num. 1. & 24. &
illam Bart. opinionem esse veriorem affirmat Mandollus,
cons. 17. nu. 21. vol. 1.

Sed contra Barto. doctrinam, tenet Ias. in l. 1. C.
2 de hered. inst. & dicit veriorem. & communiorem,
& seueriorem Bossius in titu. de bannitis. Iosephus
Ludouicus decis. Perusina 11, nu 7. & alios refert &
sequitur Michael Crassus lib. recept sent. §. legatũ,
qõ. 8. num. 2. vbi dicit esse magis communem opi-
3 nionem, quod bannitus non perdit beneficium iuris
communis, & facultatem succedendi de iure cõ
muni, sed solum ea, de quibus in banno continetur.
ita Angelus in §. inst. quibus modis ius patriæ
potest soluitur. dicens quod ab hac opinione non
est recedendum in iudicando & consulendo. Ferretus
cons. 47. num. 26. vol. 1. Greg. in l. 15. titu. 1. p. 6.
verb. no puede facer testamento. & sequitur Alucanus
consil. 8. num. 28. Hippolytus in pract. crimin.
§. aggredior. num. 100. & tradunt dd. Hispani l. 4.
Tauri. & hæc vltima opinio non habet difficultatem.
& sic est tenenda, & consulenda.

SVMMARIVM.

1 *Legatum caducum non transmittitur.*
2 *Legatum in diem transmittitur.*
3 *l. ad idem, ff. de conditione indeb. declaratur.*
4 *l. ex his verbis, c. quando dies legat. cedat.*
5 *Pars affirmatiua quæstionis proponitur.*
6 *Legatum dicitur conditionale, quãdo dies est incertus.*
7 *Leges pro prima opinione referuntur.*
8 *Actio nec obligatio oritur antea quam moriendi tempus veniat.*
9 *Conditio est legati suspensio, cuius confirmatio pendet de futuro euentu.*
10 *l. dies incertus, ff. de conditionib. & demonstratio. declaratur.*
11 *Dies incertus pro conditione habetur.*
12 *Contraria opinio proponitur, & defenditur.*
13 *Dies mortis est incertus, & certus.*
14 *Conditio quando omnino est extitura non suspendit actum.*
15 *l. si pupillis, §. qui sub conditione, ff. de nouationibus.*
16 *Legatum relictum post mortem alterius non dicitur cõditionale.*
17 *Casus de facto proponitur oppidi de Borox.*
18 *Vsufructuarius non perdit legatum, licet moriatur proprietarius.*
19 *Legatum debetur a morte defuncti & non heredis.*
20 *l. 34. tit. 9. par. 6. declaratur.*
21 *Casus de facto refertur in consilio domini Archiepiscopi Toleti,*
22 *Promissio ex causa dotis quomodo intelligatur.*
23 *Quintum pro anima deducitur ex legato in diem, licet dies veniat post mortem.*
24 *Argumentum a sufficienti partium enumeratione est fortissimum & concludens.*
25 *Legatum aut pure, aut in diem, aut sub conditione consideratur.*
26 *Promissio vel obligatio in diem statim debetur.*
27 *§. omnis, inst. de verborum signif. declaratur.*
28 *l. in diem, ff. de cond. indeb.*
29 *l. 14. tit. 11. par. 5. declaratur.*
30 *l. 2. tit. 4. par. 6. declaratur.*
31 *Dictum Ciceronis refertur.*
32 *Tempus censetur adiectum in contractu, vel legato in diem gratia differenda solutionis.*
33 *Tempus in quo contrahitur inspicimus, non vero implementum conditionis.*
34 *l. si filiusfamilias, ff. de verbor. obligatione, declaratur.*
35 *Hypothec a dotalis incipiat a dotis promissione.*
36 *l. 33. tit. 13. par. 5. declaratur.*
37 *l. mulier bona, ff. de iure dotium. declaratur.*
38 *Dominium transfertur ex reseruatione vsusfructus.*
39 *l. quisquis, C. de donationibus declaratur.*
40 *l. 9. tit. 30. par. 3. declaratur.*
41 *l. si pater mulieris, 7. 9. ff. de iure dotium. declaratur.*
42 *l. Iulianus 21. ff. de iure dotium declaratur.*
43 *Debitor in diem potest soluere creditori, & administratori ante diem.*
44 *Solutio ante diem facta liberat debitorem.*
45 *l. quod in diem. 70. ff. de solutioni. declaratur.*
46 *Debitor in diem certum potest diem praeuenire in soluendo inuito creditore.*
47 *l. C. Theodosiani Henrici 4. refertur.*
48 *Tempus censetur gratia debitoris adiectum.*
49 *l. 1. C. de conditione ex lege. declaratur.*
50 *Administrator fisci potest debitum recipere ante diem.*
51 *Pactum quod debitor non soluat quandocunque velit non valet.*
52 *l. quod quis, ff. de actio. & obligat. declaratur.*
53 *Veritas magis elucescit, dum magis impugnatur.*
54 *l. qui hominem. §. si Titium, ff. de solution. declaratur.*
55 *Debitor dicitur a quo inuitus exigi pecunia potest.*
56 *l. si ita scriptum, ff. si sub conditione, ff. de legat. 2. declaratur.*
57 *Procurator non potest excedere fines mandati.*
58 *Solutio facta contra formam mandati est nulla.*
59 *Munoz de Escobar dubius, & trepidus locutus fuit in resolutione quæstionis.*
60 *Resolutio quæstionis traditur.*
61 *Debitor ad diem est debitor a principio.*
62 *Quod per nos possumus facere, & per nostros procuratores.*
63 *Exceptio solutionis facta ante diem impediet viam executiuam.*
64 *Fraus semper censetur exclusa.*

QVÆSTIO DCCLXXXX.

Vtrum legatum relictum post mortem alterius, vbi dies non est certus, sed incertus, sit conditionale, vel in diem, communis contra communem.

1 HVius quæstionis inuestigatio est maximi
ponderis, & momenti, respectu trasmis-
sionis, nam si dictum legatum est con-
ditionale, & legatarius pendente condi-
tione decedat, legatum remanet caducum, & ad
heredes legatarij non transmittitur, vt in l. vnica,
2 §. sin autem aliquid sub conditione, C. de cad. toll.
quod secus est in legato in diem, cum statim nullo
pacto spectato tempore legatum debeatur. l. ad
idem. ff. de conditione indebiti, §. omnis, institu.
3 de verborum obligatione, ibi; *Id autem quod in*
diem stipulamur, statim quidem debetur, sed peti prius-
quam dies venerit non potest. Et sic cum a principio
legatum debeatur, sequitur quod sit transitorium
4 ad heredes, ita probat text. singularis in l. ex his ver
his C. quando dies legati cedat, ibi: *Non conditio*
fideicommisso, vel legato inserta, sed petitio in tempus
legitimæ ætatis dilata videtur, & ideo si Aelia Sene-
rina filia testatoris, cui legatum relictum est, die legati
cedente vita functa est, ad heredem suum actionem
transmisit. Vnde cum ista quæstio respectu huius
effectus sit tam vtilis, & fructuosa, vtilissimam esse
5 iudicaui illius disputationem, & resolutionem.
Et in primis partem affirmatiuam, quod legatum
6 sit conditionale, tenet gl. in l. in omnibus, ff. de re-
gulis iuris, quam sequitur Barto. in l. ita stipulatus,
num. 41. ff. de verborum obligatione, & in l. heres
meus, ff. de conditionibus & demonstrationibus,
vbi hanc dicit communem opinionem Paulus de
Castro, & Imola, & quod hanc opinionem frequẽ-
tius doctores probauerunt, affirmat Acosta lib. 1.
interpret. cap. 18. num. 3. Menchaca lib. 3. de succes-
sionum progressu, §. 17. nume. 11. vbi dicit verio-
rem opinionem, & ita tenere communiter docto-
res ait Antonius Gomezius 2. tom. variarum c. 11.
7 nume. 21. colum. 3. allegans text. in l. 1. C. vt actio-
nes ab heredib. & contra heredes incipiant l. quod
cunque, §. fin. ff. de verboorum obligatione. l. 1. l. he-
res meus. l. dies incertus. ff. de conditio. & demon-
stratione. l. talis scriptura. versic. sed si sub conditio
ne. ff. de legat. 1. istam opinionem non habere diffi-
cultatem affirmat Caualcanus. in tract. de vsufruct.
8 mul. relict. nume. 71. quem refert & sequitur Mi-
chael Crassus receptarum sentent. §. legatum. quæ-
stio. 43. num. 8. versic. contrarium autem. vbi dicit
quod nec actio, nec obligatio oritur antequam mo-
riendi tempus veniat. Et per consequens quod ni-
hil transmittitur ad heredes, & profecto ista opi-
nio nullã habet difficultatem, si concedamus, quod
tale legatum sit conditionale, vt in l. 1. & per totũ,
9 ff. de conditionibus, & demonstrationibus, l. 1. ff.
de condit. instit. l. 1. de conditionibus insertis. qoia
conditio nihil aliud est, quam legati suspensio, cu-
ius confirmatio pendet de futuro. ita Antonius Go
mez. 1. tom. variar. cap. 12. num. 59. & probat text.
expressus in l. dies incertus, ff. de condition. & de-
monstrat. cuius verba sunt; *Dies incertus conditio-*
10 *nem in testamento facit*. l. hæres meus, ff. eodem titu.
l. si post diem. ff. quando dies legat. cedat. l. si dies
apposita, ff. eod. tit. l. quod quis, ff. de actionibus, &
oblig. l. quod in diẽ. ff. de solutio. l. intra dies, ff. de
11 reg. iur. l. cum qui. ff. de ann. lega. l. vnica. §. cum igi
tur. C. de cad. tol. l. Sempronius, ff. de vsufr. legato.
12 Sed his non obstantibus cõtraria opinio verior
mihi semper visa fuit, immo quod tale legatũ post
mortem alterius, vbi dies non est certus, sed incer-
tus, sit legatum in diem, & non conditionale, & per
consequens ante diem oriri obligationem. ita glo.
in l. post mortem. vers. valeat, ff. de inutilibus stipu-
lationibus, quam sequitur Imol. & Paul. de Cast. &
Soc. in l. 1. ff. de cond. & demonst. & hanc dicit cre-
briorem, & communiorem opinionem Ale. in l. ce-
13 dere diem. ff. de verbor. significat. & ratio est, quia
tale legatum post mortem alterius, licet dies mor-
tis sit incertus, non tamen est incertus euentus con-
ditionis (cum secundum cursum naturæ debeat a-
dimpleri) & sic tale legatum non dicitur conditio-
14 nale, nec suspendit quoad obligationem eius virtu-
tem, & effectum, sed solum respectu actionis & pe-
titionis, & per consequens iudicatur legatum purũ,
quando omnino conditio est exitura, tex. singula-
ris in l. si pupillis, §. qui sub conditione, ff. de nouat.
15 ibi: *Qui sub conditione stipulatur, quæ omnino exitu-*
ra est, pure videtur stipulari. l. in illa stipulatione si
Kalendis, in fi. ff. de verbor. obliga. l. impossibilis, in
fin. ff. eod. tit. & sic cum legatum relictum post mor-
tem alterius, habeat diem certum in esse veritatis
(cum nihil sit certius morte) licet respectu tempo-
16 ris sit incertituto, non dicetur legatum conditiona-
le, & per consequens, si legatarius moriatur, trans-
mittet legatum, vel hereditatem ad suos heredes,
qui eam consequentur post mortem illius qui dum
viuit est vsufructuarius, vt contingit in legato reli-
cto vxori, vt post mortem mariti bona perueniant
ad Titiũ, si iste Titius moriatur in vita mariti, trãs-
mittit legatum, vel hereditatẽ ad suos, quam cõse-
17 quenter mortuo marito, & ita in simili casu obti-
nui in quadã hereditate relicta post mortem viri,
ab vxore fratrib. suis, in oppido de Borox, pro qua
mea sententia adduxi tradita per Tellũ Fenandez,
in l. 3. Tauri. 3. p. nu. 10. vbi fingit casum, in quo te-
18 stator relinquit vxorẽ suam vsufructuariã omniũ
bonorum, & post mortem illius piam causam, vel
aliũ heredem relinquit, & resoluit, quod a morte te-
statoris dicuntur heredes, & nõ a morte vsufructua-
rij, & solũ eo viuente differtur emolumẽtum, & sic
19 si heres pendẽte tempore legati vsusfructus moria-
tur, quod nihilominus transmittit legatũ ad here-
des, & pro hac snia facit text. in l. 39. tit. 9. p. 6. ibi;
20 *E aun decimos, que luego que el testador es muerto pas-*
sa el señor della cosa, que es mãdada aquel a quien es fe-
cha mãda, e muger muere ante que el heredero del testa
dor entre en la heredat, o antes que entre en la possession
de aquella cosa, que le fue mãdada por todo esso hereda-
ra aquella mãda el su heredero que huuiere derecho de
heredar los otros sus bienes de aquel a quien fue fecha
puramente a tiẽpo cierto. Et sic satis pure, & ad tẽpus
certũ dr̃, qñ dies oĩno est extitura, vt ĩ casu ꝓposito.
21 Ex qua resolutione referã alium casum similem,
quẽ habui in praxi, vt fuit, valde controuersum in-
ter dominos de cõsilio Illustriss. Card. Archiep. To-
letani, vbi propter varietatẽ opinionũ causa fuit re-
missa ad alios iudices. Quãdã d. Hieron. de Figue-
roa mater d. Mariæ de Cuniga vxoris d. Petri Lo-
pez de Ayala Comitis de Fuensalida ex eã dotis, &
propter eius augmentũ promisit duodecim millia
ducata d. dom. Mariæ de Cuniga, reseruato sibi vsu
fructu pro tpe vitæ suæ ex quib. bonis ipse Comes de
Fuen-

Fuensalida fecit dotale instrumentum, postea cōtin
git, quod ipsa dom. d. Maria de Cuniga in extremis
constituta viuente domina Hieronyma de Figue-
roa eius matre disposuit pro animæ suæ suffragijs
de quinto bonorum, postea decessit eius mater,
fuit dubitatum an ex dictis duodecim millibus du-
catis esset quintum deducendum pro anima, & di-
ctus Comes, & eorum filij intendebant, quod non,
quia illa promissio dotis non habuit effectū in vi-
23 ta dominæ Mariæ, & eius matre super viuente le-
gatum censebatur caducum, & quasi conditionale,
vt ex rationibus pro prima opinione adductis faci-
le apparebit. Ergo vero ex fundamentis contrariæ
opinionis tanquam aduocatus domini Francisci
de Rojas, & Ioannis Pachechi de Rojas testamen-
tariæ dictæ dominæ Mariæ de Cuniga contrarium
defendi ex rationibus sequentibus. Prima ex supe-
riori resolutione, de qua in quæstione principali,
vbi talis dispositio non iudicatur conditionalis,
sed in diem, & licet suspendatur effectus exactio-
nis, obligatio semper ad sui principio fuit orta.
24 Secunda, quia arguendo a sufficienti partium enu
meratione non est dare medium, quod aut dicta
dotis constitutio fuit pure celebrata, vel sub con-
ditione, vel in diem, quia aliter contractus non
potest considerari, vt docet text. in §. omnis instit.
25 de verborum obligatione, ibi: *Omnis stipulatio
aut pure, aut in diem, aut sub conditione concipitur.*
Si contractus fuit pure constitutus, nulla est diffi-
cultas, l. cedere diem. vbi Bartol. ff. de verborum
obligationib. & sic si statim fuit ius quæsitum ad
dicta bona dotalia, etiam non expectata morte di-
ctæ dominæ Hieronymæ, bene sequitur, quod po-
tuit pro anima disponere de quinto bonorum, dum
tamen in vsufructu nullum damnum sentiat dicta
26 domina Hieronyma de Figueora; si vero ille con-
tractus iudicetur in diem, nihilominus tamen quin
tum est deducendum ex dictis bonis, cum promis-
sio facta in diem statim debeatur, vt in d. §. omnis,
27 ibi: *Id autem quod in diem stipulatur, statim quidem
debetur, sed peti prius quam dies venerit non potest,
& sic solutio facta ante diem non repetitur tanquam
indebitum.* l. in diem, ff. de cond. indeb. ibi: *In diem
debitor adeo debitor est, vt ante diem solutum repe-
28 ti non potest.* & pro hac opinione est bona l. Parti-
tæ 14. titu. 11. par. 3. ibi: *A die cierto prometiendo
vn hombre de dar o de facer alguna cosa, no es tenudo
29 de lo cumplir basta que venga a quel dia, e si por ven-
tura muriesse alguno dellos antes que viniesse el dia los
herederos de aquel que finiesse fincan en aquella mis-
ma manera obligados para cumplir, mager viniesse
el dia despues de la muerte de qualquiera dellos.* & li-
cet illa l. loquatur in die cerro, & nos in incerto
(quæ habetur pro conditione) tamen dies mortis
30 dicitur satis certus, ad hoc cum conditio omnino
est extitura, & sic non suspendit actum, vt supra
probani, & probat expresse l. 2. titu. 4. parte 6. ibi:
*No es llamada condicion propriamente, porque no es
31 en duda a quella cosa en que la ponen.* Ergo cum
dies mortis non habeat dubium, vt dixit Cicero
de senectute, ibi: *Quis est tam stultus quamuis sit a-
dolescens cui sit exploratum se ad vesperum esse victu
rum?* Quod maxime procedit, quia dispositio prin
cipalis est pura, & sine aliqua conditione, & so-
32 lum petitio est, quæ differtur, & solum gratia dif-
ferendæ solutionis tempus censetur adiectum, &
sic non mutat principalem obligationem. l. obli-
gationem fere, §. conditio, ff. de actionibus & obli
gationibus. Rursus ad vltimum articulum distin-
ctionis propositæ perueniendo fingamus, quod di-
cta doris constitutio fuit conditionalis. (quod lon
ge distat a tramite veritatis) nonne semper inspi-
33 cimus tempus, in quo contrahitur respectu acqui-
sitionis, & non tempus ad implementi conditio-
nis? text. singularis in l. si filiusfamilias, 78. ff. de
verborum obligatione. vbi glos. verb. quo contra-
hitur. plura iura adduxit l. potior, l. qui balneum,
ff. qui potiores in pignore habeantur, ibi: *Cum
enim semel conditio extitit perinde habetur, ac si il-
34 lo tempore quo stipulatio interposita est, conditione
facta esset.* Quem text. ad hoc mirabilem & singu-
larem dixit Paulus in l. ex heredi. §. filius, ff. de pa-
ctis, num. 3. & in nostris terminis Moedanus decis.
51. præterea confirmatur nostra opinio, quia hy-
35 potheca dotalis incipit a dotis promissione, & non
a traditione l. 33. titulo 13. par. 5. Antonius Gome-
zius in l. 50. Tauri. num. 58. Gutierrez de iuramen-
to conf. 1. parte, cap. 46. num. 10. ergo si a die pro-
36 missionis habet hypothecam, bene sequitur, quod
habet dominium, l. in rebus, C. de iure dotium. &
per consequens, quod potest disponere de quinto
illorum bonorum propter existentiam filiorum, &
illis deficientibus, de omnibus bonis. Et confir-
matur hæc nostra opinio, quia dicta donatrix post
dotis promissionem non poterat in præiudicium
donationis disponere per contractum, nec per de-
lictum de prædictis bonis, vt late defendit Men-
dez de Castro de bonis maternis. 1. parte ɩ. effect.
num. 46. nec in generali obligatione censentur di-
37 cta bona comprehensa, l. mulier bona. 73. ff. de
iure dotium, ibi: *A creditoribus eius conueniri non
posse postquam sua bona in dotem promisit.* Ergo si
ipsa domina Hieronyma de Figueora non remasit
domina prædictorum bonorum, a die dotis pro-
38 missionis, sequitur quod dominium fuit transla-
tum in dictam dominam Mariam de Cuniga, ma-
xime propter reseruationem vsusfructus, quam ip-
sa donatrix fecit text. singularis in l. quisquis, 28.
C. de donationibus. vbi qui dotem promisit reti-
39 nens vsumfructum bonorum, trāsfert dominium,
l. 9. titu. 30. parte 3. ibi: *E aun gana el señor bien ansi
como si fuesse apoderado della.* Nec prædictis ob-
stat. l. si pater mulieris. 79. ff. de iure dotium. vbi
40 post mortem mulieris non valet dotis constitutio,
quia respondeo quod ibi non consideratur mors
respectu mulieris dotem promittentis, sed mulie-
ris recipientis, quod diuersum est, vt probat text.
in l. Iulianus. 21. ff. de iure dotium. l. 12. titu. 11.
41 parte 4. ibi: *Mas si el establecimiento de la dote fues-
se diziendo ansi, prometo de vos dar en nombre de do-
te para vuestra muger tantos marauedis a la sazon que
yo fincare, entonces valdra el tal prometimiento.*
42 Ergo si a principio est valida talis dotis cōstitutio
sequitur, quod mulier, cui talis dos in tempus mor-
tis promittentis designata est, poterit de omnibus
bonis dotalibus libere disponere non extantibus
filijs, illis vero extantibus, de quinto, secun-
dum legis Hispaniæ, quæ omnia procedunt ex reso-

 lutione

lutione nostræ principalis quæstionis, quod donatio seu legatum post mortem alterius relictum dicitur in diem, & non conditionale, quod est maximi effectus, & sic tene menti, quia sæpe de hoc dubitatur.

Ex quibus venit declaranda & interpretãda alia
43 difficillima quæstio (quam mouit, sed non ausus fuit resoluere Munoz de Escobar in tractatu de ratiocinijs, c. 23. nu. 53. vbi eam relinquit cogitandã) an debitor possit soluere administratori, vel procuratori alicuius debitum anticipatum, cum dies solutionis nondum venerit, etsi consideramus resolutionem supra traditam, res est aperta, quia sicut de-
44 bitor in diem, ante diem est debitor, vt in dicta l. ad idem. ff. de cond. indeb. ita soluendo ante diem vero domino, vel eius procuratori, vel administratori est liberatus. ita probat text. mihi expressus, & singularis in l. quod in diem. 70. ff. de solut. cuius
45 verba sunt: *Quod in diem certum promissum est, vel statim dari potest, totum enim medium tempus ad soluendum promissori liberum relinqui intelligitur.* Vbi
46 notat Paulus, quod debitor in diem certum potest diem præuenire in soluendo etiam inuito creditore, & in C. Theodosiano Henrici 4. lib. 19. 2. parte cap. 5. est quædam l. 3. quæ illud disponit, ibi:
47 *Inuito creditori alio loco quam conuentum est non recte soluitur, nec alio tempore nisi citeriore; tẽpus enim adiectum gratia debitoris videtur.* Si igitur tempus ad soluendum est gratia debitoris adiectum, recto
48 iure potest ipse anticipare solutionem. qua facta etiam inuito creditore remanebit liberatus, & vltra legem C. Theodosiani habemus text. in d. §. omnis, instit. de verbor. oblig. vbi illud satis claro insi-
49 nuant verba illius text. *quia totus is dies arbitrio soluentis tribui debet.* & ex hac ratione procedit dispositio tex. in l. 1. C. de conditione, ex lege, vbi fisci administrator ante diem solutioni cõstitutum potest a debitore debitum recipere, & soluendo remanebit liberatus. Secundo intelligitur text. in l. quod
50 in diem, ff. de acceptilat. vbi quod in diem certam debetur, die nondum adueniente, acceptilatione remitti potest, sic quem text. sic declarat Anto. Gomezius 2. tom. variarum. cap. 11. num. 22. vers. ex quibus. & faciunt pro hac sententia tradita per Paulũ
51 consil. 145. volum. 1. vbi dicit, quod non valet pactum, vt debitor quandocunque, etiam ante diem solutioni destinatum soluere non possit. Præterea confirmatur ista opinio, quia obligatur ad soluendum certum quid quolibet anno, potest soluere debitum in quacumque die anni, tex. in l. quod quis,
52 ff. de actionib. & obligationib. & ita faciens solutionem, plenissimam consequitur liberationem. l. post mortem, C. de fideicom. & sic cum procurator, vel administrator habentes mandatum ad recuperandum debitum recipiendo solutionem ante diem ad instantiam debitoris faciant illud, quod quilibet diligens paterfamilias, & proprius domi-
53 nus fecisset, sequitur quod talis debitor remaneat liberatus. Ex quibus rationibus, & fundamentis hęc opinio certissima videtur. sed quia veritas dum magis impugnatur clarius illucescit, aliqua iura, & fundamenta pro contraria opinione adducam gratia clarioris intelligentiæ, & in primis pro contra-
54 ria opinione, immo quod debitor soluendo ante diem administratori, vel procuratori non sit liberatus, facit text. in l. qui hominem, §. si Titium, ff. de solutionibus, ibi: *Nam is, qui omnibus negocijs suis aliquem præponit, intelligitur etiam debitoribus mandare, vt procuratori soluant.* & sic illa verba legis, in quibus de debitoribus sit mentio, debent intelligi de illis, a quibus inuitis & reluctantibus exigi
55 pecunia debita potest, vt in l. debitor, ff. de verbo. significa. l. 10. tit. 33. par. 7. & confirmatur ista opinio ex l. si ita scriptum, §. si sub conditione, ff. de legat. 2. ibi: *Nam neque pertinet ad nos antequam dies veniat, vel conditio existat,* & sic cum respectu ex-
56 actionis & petitionis nõ sit debitor, sequitur quod soluendo non remanebit liberatus. l. is, qui sub cõditione, ff. de actionib. & obligat. Thesaurus in decisio. 235. num. 3. maxime cum ex talis solutionis
57 receptione procurator excedat fines mandati, l. si is cui, §. Flauius, ff. mandati, ibi: *Non eam pecuniam, qua petitionem quidem non habet.* Ergo bene sequi-
58 tur, quod solutio facta contra formam mandati erit nulla decisio Genuensis 210. num. 7. ex quibus iuribus & rationibus conterritus Munoz de Escobar supra num. 55. dixit, quod iste articulus est anceps, & parum adhuc a doctoribus agitatus, & post
59 quam distinctionem fecit parum concludentem, relinquit cogitandum. Vnde vltra eum ex supradictis resolutionibus tenendum est, quod sine solutio facta sit vero domino, siue eius administratori, vel procuratori (dum tamen habeat mandatum ad recipiendum & recuperandum quodcumque
60 debitum) debitor soluendo ante diem erit liberatus, quia licet pendente die non potest cogi ad solutionem pecuniæ, tamen ipse realiter & vere debitor est, vt in d. l. ad diem. ibi: *Adeo debitor est.* Ergo si est debitor, & procurator habet mandatum
61 ad recipiendum debitum, sequitur quod non solum comprehenditur illud, quod ab inuito debitore recuperari potest, sed etiam a debitore voluntarie soluente; quia tempus solutionis non gratia creditoris, sed debitoris est adiectum, & illud satis clare insinuant verba dictæ legis qui hominem,
62 §. si Titium, ff. de solutionibus, & dic. l. quod in diem; quæ loquitur in ipso creditore, & procedit etiam in procuratore ex regula iuris, quæ caoetur, quod illud, quod per nos possumus facere, & per nostros procuratores ad hoc constitutos, cap. fina. de procuratoribus, lib. 6. cum vulgaris, & cum ca-
63 sus iste de facto mihi contigisset ita consului, & sic erit tenendum in iudicando & consulendo, & hęc erit optima exceptio in via executiua, aduersus creditorem, dum tamen fraus non probetur,
64 quia tunc plus valeret, quod agitur, quam quod simulate concipitur, vt in toto titulo in rubro & nigro, & constat ex traditis per Parladorum lib. 2. rerum quotidianarum, cap. fin. in 5. par. §. 17. numero 1. & 2.

QVÆSTIO DCCXCI.

Vtrum legatum monachis relictum, vt partem diuidant inter pauperes, sit conditionale, communis contra communem.

In

IN hac quæstione proposita duas refert communes opiniones, Michael Crassus receptarũ sent. §. legatum. quæst. 49. & dicit quod est ardua & difficillima quæstio, & partem affirmatiuam, quod legatum sit conditionale, tenet, Bar. in tractatu Minoricarum, lib. 3. dist. 1. & hanc esse cõmunem opinionem Ioannes Dilectus de arte testãdi tit. 7. caut. 7. in tantum, quod non impleta conditione legatum amittitur.

Sed ijs non obstantibus contrariam opinionem tenet Card. in Clem. exiui. verb. terũ. de verb. sign. & Bartol. in l. 1. §. si plures. ff. de exerc. & hanc dicit communem opinionem Barbacia in c. tua, nu. 10. de rest. quam refert & sequitur Menchaca lib. 3. de succes. prog. §. 27. num. 15. & ratio huius opinionis est, quia vt late in superiori quæstione explicuimus, natura conditionis est actum suspendere donec cõditio adimpleatur, sed testator in hoc modo legandi non habuit animum suspendendi legatum, nec impediendi acquisitionem, sed solum modificandi legatum sub certo modo relictum, l. quibus diebus, §. Termilius, vbi doctores, ff. de cõditionibus & demonstr. l. 1. C. de his quæ sub modo. quæ opinio verior est, & tenenda in iudicando & consulendo.

SVMMARIVM.

1 *l. si domus 74. ff. de leg. 1. declaratur.*
2 *l. 23. tit. 9. par. 6. declaratur.*
3 *Doctores pro prima opinione referuntur.*
4 *Contraria opinio defenditur quod procedat in prædio rustico.*
5 *Actus in dubio debet interpretari, vt dispositio valeat potius quam pereat.*
6 *l. Partitæ comprehendit ædificia rustica, & vrbana.*

QVÆSTIO DCCXCII.

Vtrum dispositio legis, si domus, 74. ff. de legatis 1. habeat locum in legato prædij rustici, vel solum in vrbano, communis contra communem, & quid iure regio.

1 CVM de interpretatione & materia legis, si domus, acturi simus, operę precium esse duximus illius verba referre, quę talia sũt. *Si domus alicui simpliciter sit legata, ne ad iectum sit quæ domus, cum de certa domo testator sense rit, non tamen appareat, de qua, cogetur heres, quam domum volet, ex his quas testator habebat, legatario dare: quod si nullas ædes reliquerit, magis diriforium est, quam vtile legatum.* & consonat tex. de iure regio in 2 l. 23. tit. 9. par. 6. ibi: *pero si el facedor del testamento mandase a otro vnas casas e no las señalase, deue el heredero darle vnas casas delas del testador qual quisiere e si no houiesse mas que vnas casas, a quellas mismas deue entregar a quel a quien fuesen ansi mandadas, e si por auentura el facedor del testamẽto no houiesse casas ningunas, entõces el heredero no es tenudo de cõprar otras, antes decimos que no vale tal mãda caseme ja que lo hico por escarnio mas que por otra cosa, e lo que diximos de las casas ha lugar en todos los otros edificios.*
3 Ex quib. iuribus dubitant scribentes, an dicta iura quæ loquuntur in prædio vrbano, prout est domus, procedant in prædio rustico, & Bar. in d. l. tenet contrariam opinionem per glo. in l. legato generaliter. ff. de leg. 1. vbi Ias. dixit hanc esse communem opinionem nu. 15. & dicit magis cõmunem Imola in l. ita stipulatus. nu. 8. ff. de verborum. vbi Bar. indistincte, non valere legatum, affirmat. quã opinionem sequitur Zasius in d. l. legato. nu. 9. cum sequentibus, & ex nostratibus Antonius Gomez in 1. tom. variarum, c. 12. n. 32. in fine, & in 2. tom. c. 11. nu. 8. vers. sedis. Sed contrariam opinionem, immo quod dis-
4 positio illius legis loquens in prædio vrbano procedat etiam in rustico ex rationis similitudine, tenuerunt Petrus de Bella Pertica, & antiqui doctores, quos refert & sequitur Ias. in d. l. si domus. vbi hanc dicit communem opinionẽ, & magis communem nu. 27. Ripa in d. l. ita stipulatus. nu. 31. & dicit magis communem opinionem Socinus Iunior, ibi, nu. 103. & hanc dicit veriorem Zasius supra d. n. 9. & sequitur tanquam communiorem Menchaca li.
5 3. de successionum progressu. §. 27. num. 35. dicens, quod actus in casu dubio debet interpretari, vt magis valeat quam pereat. l. quoties, ff. de reb. dub. l. 3. de testamento militis. & sequitur Michael Crassus receptarũ sent. §. legatum. q. 61. nu. 6. & Gregorius in d. l. 23. tit. 9. par. 6. verb. vnas casas, vbi dicit, q̃d magis illi placet hæc opinio, quæ tenenda est in iudicando, & consulendo, pro qua in nostra Hispania
6 habemus dictam legem Partitæ approbantem hanc opinionem in vltimis verbis, ibi; *E lo que diximos de las casas ha lugar en todos, los otros edificios*, quæ verba ita generalia comprehendunt ædificia rustica, & illa lex voluit hoc declarare ad sedãdas lites & tollendam difficultatem, & communem opinionem cõtrariam de qua supra, & sic illa l. Partitæ est menti tenenda.

SVMMARIVM.

1 *Dominium rei legatæ transit in legatarium.*
2 *Doctores pro prima opinione referuntur.*
3 *Contraria opinio proponitur & defenditur.*
4 *l. 1. §. & hæc dispofuimus, C. communia de legatis.*
5 *Secundus legatarius censetur magis dilectus.*

QVÆSTIO DCCXCIII.

Vtrum dominium rei legatæ transeat ipso iure in secundum legatarium, communis contra communem.

LATISSIME in quæst. 758. disputauimus huius quæstionis propositæ memoriam, & sic in hac difficultate breuitati consulam, quia ex ibi dictis, pro resolutione tota materia explanatur, & dilucidatur, & pro clariori intelligentia animaduertendum est, quod dominium
1 rei legatæ recta via transit in legatarium, cui prius res legatur l. a Titio. ff. de furtis. Sed si primus legatarius grauatus sit alteri rem restituere, dominium non transire in primum plurimi scribẽtes tenuerũt, vt videre est apud Bar. in l. 1. n. 8. ff. de leg. 1. vbi hãc
2 dicit esse magis communẽ opinionem Socin. Iun.

num.

nu.233.& assignāt rationem, quia duo insolidum
non possunt habere dominium eiusdē rei l.siue cer-
to,§.duobus vehiculum,ff.commodati.l,3,§.ex cō-
trario.ff.de acq.poss. quod contingeret si tam pri-
mus quam secundus legatarius haberent rei legatę
dominium.
3 Sed contrariam opinionem,immo quod domi-
nium rei legatæ non sit penes primum legatariū,sed
penes,secundum,tenet gl.in l.2.C.cōmunia de leg.
& hanc dicit communem opinionem Ioannes Ni-
ger in d.l,1.nu,40.vbi Bolog.nu.211.quam opinio
4 nem dicit veriorem Michael Crassus recept.sent.§.
legatum.q.69.& pro hac opinione facit tex.in l.1.
§.& hæc disposuimus,C.communia de leg. & ratio
5 est,quia iste secundus legatarius censetur magis di
lectus,cum penes eum resideat legatum,& per cō-
sequens dominium, quæ opinio magis vera iuridi-
ca est tenenda & consulenda & legenda.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias de iure communi sine patris consensu non poterat testari.*

2 *Solemnitas testamentorum non cadit in filiofamilias.*

3 *Filiusfamilias de iure communi poterat testari ad pias causas.*

4 *Donatio causa mortis æquiparatur vltimæ voluntati.*

5 *L.fin.tit.4.par.5.declaratur.*

6 *Filiusfamilias sine patris consensu non potest facere donationem causa mortis.*

7 *Doctores pro prima opinione referuntur.*

8 *Contraria opinio defenditur de iure communi et regio.*

9 *L.5.Tauri.declaratur.*

10 *L.5.Tauri.extenditur ad donationem causa mortis.*

11 *Filiusfamilias maior quatuordecim annorum, & filia duodecim possunt testari,& donationem causa mortis facere.*

12 *Tertium bonorum,de quo potest disponere filius, intelligitur in proprietate & in vsufructu.*

13 *Antonij Gomezij auctoritas & opinio laudatur.*

14 *L.6.Tauri.declaratur & ponderatur.*

15 *Filius non debet esse deterioris conditionis in sua tertia parte,quam pater in reliquis duabus.*

16 *Pater retinet bona quæ possidebat viuente filio in vsufructu eo mortuo in proprietate.*

17 *Successiones sunt reciprocæ affirmatiue & negatiue loquendo.*

18 *Opinio Antonij Gomezij reprobatur per plures doctores,sed ab auctore defenditur.*

19 *Pater pro vita sua est vsufructuarius omnium bonorum filij.*

20 *Vsusfructus patri quæsitus non finitur morte filij.*

21 *L.fi.§.ipsum autem,C.de bonis,quæ lib.declaratur.*

22 *Facultas testandi intelligitur sine damno tertij.*

23 *Doctores duodecim pro contraria opinione contra Gomezium referuntur.*

24 *Optimum est iudicium, quod plurimorum sententia comprobatur.*

25 *Opinio auctoris pro Gomezio cōtra plures proponitur.*

26 *Veritas exemplis clarius elucidatur.*

27 *Vsusfructus a proprietate in legatis non separatur.*

28 *Exemplis declaratur intellectus verus legis 6.Tauri.*

29 *L.6.Tauri.inducit nouam dispositionem, & est correctoria iuris communis.*

30 *Successiones sunt æquales in casu l.6.Tauri.patris, & matris.*

31 *Vna determinatio respiciens plura determinabilia pariformiter debet omnia terminare.*

32 *Proprietas bonorum aduentitiorum pertinet ad filios.*

33 *Vsusfructus consolidatur cum proprietate mortuo filio cum cessat patria potestate respectu tertiæ patris.*

34 *L.fin.§.ipsum autem corrigitur per l.5.Tauri.*

35 *L.5.Tauri.est correctoria iuris communis.*

36 *Exceptio debet esse de regula.*

37 *Quod longe distat a veritate est quadam falsitatis imago.*

38 *Inducta ad augmentum non debent operari diminutionem.*

39 *Hereditas est magis debita filijs,quam parentibus.*

40 *Pater potest disponere de quinto bonorum in proprietate & in vsufructu.*

41 *Pater turbato ordine mortalitatis succedit filio.*

42 *L.non procedit in præiudicio tertij.*

43 *L.6.Tauri.est clara,& aperta in eius decisione.*

44 *L.6.Tauri.tribuit filio fructus ad patrem pertinentes & patri proprietatem, quæ erat filij eo viuente.*

45 *Antonij Gomezij opinio liberatur a contrarietate per auctorem.*

46 *Filius post clericatum non liberatur a patris potestate,nec ipse perdit fructus iam acquisitos.*

47 *L.6.Tauri.non procedit in casu opinionis Gomezij viuente filio, sed eo mortuo.*

48 *L.6.Tauri.loquitur in filio sui iuris.*

49 *Doctor Baptista Suares aduocatus Toletanus laudatur.*

50 *Multa pars veritatis futuris relicta est secundum Senecam.*

51 *Veritas non est deducenda ex multitudine auctorum.*

52 *Sententia Quintiliani refertur.*

53 *Tempus est rerum magister.*

QVÆSTIO DCCXCIIII.

Vtrum filiusfamilias possit sine patris consensu facere donationem causa mortis de bonis aduentitijs, communis contra cōmunem,& quid iure Regio.

1 PRo clariori huius quæstionis enucleatione
animaduertendum est, filiumfamilias sub
potestate patris constitutum testamentum
de iure communi numquam facere potuis-
se,l.qui in potestate,in princ.l.filiusfamilias,l.si fi-
liusfamilias,ff.de testa.l.senium, C.qui testa.facer.
poss.l.13.tit.1.par.6.& ratio erat secundum Albe-
2 ric.in d.l.qui in potestate, in fi. quia tam solemnis,
& plena voluntas (prout est testamentaria) conue-
niens fuit vt nō caderet in personam non sui iuris,
sed alterius potestati subiectam,in tm̄ quod nec ad
pias causas secundū multorū opinionē testari pote
3 rat,vt refert Couar.in rub.de testa.3.part.nu.28.&
plures rationes assignat Ant.Gomez.in l.5.Tauri,n.
1.vbi limitat,nisi accedat patris consensus,& sic in
4 nostro casu cum donatio causa mortis ęquiparetur
vltimis voluntatibus,vt in §.1. de donat.l.fin.C.de
codic.iux.l.fin.C.de donat.causa mor.& probat ex
presse,l.fin.titul.4.part.5.sequitur, quod quemad-
modum

modum potest testari accedente patris consensu,
5 ita a maioritate rationis poterit donationem causa
mortis facere, l. Tauri, §. fin. de donat. causa mor. &
in d. l. fin. tit. 4. par. 5. & per consequens quod defi-
6 ciente consensu non valeat talis mortis causa do-
natio, & hanc opinionem, quod requiratur patris
consensus in donatione causa mortis, tenet Alexã.
in l. nemo potest, in prin. num. 2. C. qui test. fac. pos.
Soc. cons. 112. vol. 1. & cons. 172. vol. 2. & in l. 2. n.
15. ff. de leg. 2. quam late defendit dicens commu-
nem Rub. cons. 127. Riminal. in pri. de donat. num.
550. Couar. in d. rub. de testa. 3. par. nu. 9. & hanc o-
7 pinionem tamquam communiorem dicit esse te-
nendam Michael Crassus recept. sent. §. donatio cã
mortis, q. nu. 1. vbi assignat rationem, quia talis cõ-
sensus patris requiritur ad integrandam personam
filij, & per consequens ad auctoritatem, & solem-
nitatem actus, vnde nimirum si deficiente patris
consensu non sustineatur talis donatio cã mortis.
8 Sed contrariam opinionem, immo quod tam in
aduentitijs, quam in profecticijs possit filius fami-
lias sine patris consensu donationem causa mortis
facere, tenent doctores antiqui, quos refert & se-
quitur Bar. in l. fi. §. necessitate, C. de bo. quę lib. quã
dicit magis communem Crot. in l. frater a fratre, ff.
de condit. indeb. quam opinionem tenet Bal. in re-
petitione legis primæ nu. 19. C. de sacrosan. Eccle.
Guillermus Benedictus in ca. Raynutius, verb. ma-
trem in super cletam. nu. 26. de testa. Tellus Fernan
dez in l. 5. Tauri nu. 2. Matienço. in l. 7. tit. 10. gl. 2.
nu. 24. lib. 5. recop. vbi Aceb. in l. 4. tit. 4. nu. 18. lib.
5. istam sequitur opinionem quam late exornat, &
9 dicit hodie procedere sine difficultate ex l. 1. Taur.
quæ est l. 4. tit. 4. lib. 5. recop. vbi permissum est fi-
lijsfamilias, existentibus sub patris potestate, testa-
10 mentum condere sine patris consensu. quam legẽ
& rationis similitudinem ad donationem causa
mortis extendunt doctores supra, & Velazquez de
Auendaño in d. l. 5. Tauri. gl. 5. nu. fin. in sequendo
Tellum & Palacium Rubeum. ibi, quæ opinio cer-
tissima est, quam etiam secuti sumus in q. 695. nu.
32. eam tenet Greg. in l. 3. tit. 1. part. 6. & sic in no-
stris regnis filius familias maior quatuordecim an
norum & filia duodecim, poterunt testari & codi-
cillari, & donationem causa mortis facere, de ter-
tia parte suorum bonorum, reliquæ vero duæ par-
11 tes ad patrem pertinent pleno iure, vt traditur in l.
6. Tauri. ex qua pulchra suboritur dubitatio, an illa
tertia pars, de qua filius familias potest disponere,
intelligatur in proprietate tantum, vel in vsufructu
& proprietate simul, ita vt respectu illius tertię par
tis pater nullum retineat vsumfructum, & in re ita
12 quotidiana, & in vsu frequenti, ita regni scriben-
tes sunt diuisi, vt veritas in occulto adhuc lateat, &
sub iudice lis sit. vt tradit Peralta in rub. de hered.
inst. nu. 181. & sic non pertimescam meam profer-
re sententiam, licet causa sit ita difficilis. Et in pri-
13 mis vt ordine procedam, primus omnium doctissi
mus & in cunctis versatus Antonius Gomez. (præ-
ceptor communis) in l. 6. Tauri, num. 13. & 14. mo-
uit, & resoluit hanc quæstionem, & tenet pro con-
stanti, quod illa tertia pars pertineat illi, cui relicta
14 fuerit a filió tam in vsufructu, quam in proprieta-
te, quod fundat in generalitate illius l. 6. vbi simpli
citer permittitur, quod filius possit disponere in
præiudicium parentum, de tertia parte suorum bo
norum, & sic illa dispositio non solum respectu pro
prietatis est intelligenda, sed etiam respectu vsus-
fructus, cum alter resultaret absurdum, quod lega
tum tertiæ partis relictum pro anima esset in suspẽ-
so donec pater moriatur, contra l. fin. ff. communia
prædiorum, Molina lib. 3. de supp. cap. 10. num. 5.
vbi dicit quod neque per momentum dispositio-
nes morientium possunt esse in pendenti, & vltra
eum aliud maius inconueniens sequeretur quod vi
uente patre non posset alienari proprietas illius
tertiæ partis, quia finita & extincta proprietate,
propter alienationem, finietur vsusfructus, & sic in
patria esset voluntate non adimplere legatum in
vita sua, nec aliquid expendere pro suffragijs ani-
mæ filij, quod longe distat a rationis tramite, & a
verbis dictæ legis, ibi. *Pero bien permitimos que no
embargante que tengan los dichos ascendientes, que en
la tercia parte de sus bienes, puedan disponer los dichos
descendientes en su vida, o hacer qualquiera vltima vo
luntad por su alma o en otra cosa qual quisieren.* Ex
quibus verbis & rationibus adductis per Gomeziũ
illius opinio nullam suo tempore habebat difficul-
tatem, quam sequitur Menchaça. lib. 1. de succes-
sionum progressu. §. 1. num. 31. & Guill. de Ceruan-
tes in d. l. 5. Tauri. num. 35. Aceb. in l. 4. tit. 4. num.
14. lib. 5. recop. vbi dicit quod hæc est veritas, &
quod ita practicatur sine contradictione, & quod
est æqua opinio, quia cum hodie ex dict. l. 5. Tauri
filiusfamilias in patris potestate constitutus possit
etiam sine patris consensu testari, & per dictam l. 6.
15 restringatur illa facultas ad tertium bonorum, cõ-
sequens est dicere pleno iure in vsufructu, & in pro
prietate habere filium potestatem disponendi de
dicto tertio, cum pater sit successor in reliquis dua
bus partibus hereditatis, etiam pleno iure, de qui-
bus ad libitum potest disponere, & non debet esse
filius in sua tertia parte deterioris conditionis quã
16 pater, maxime cum ipse bona quæ retinebat in vsu
fructu, viuente filio retineat etiam in proprietate
eo mortuo, & sic vterque debet æquali vti fortuna,
cum successiones affirmatiue & negatiue loquen-
17 do, sint æquales, nec debet pater esse melioris con-
ditionis in suis duabus partibus, quam filius in re-
liqua tertia parte.
Sed ijs non obstantibus aduersus Antonij Go-
mezij opinionem tenent quamplurimi scribentes, &
18 primus omnium suus maximus contradictor Tel-
lus Fernandez in dicta l. 5. Taur. numero 5. vbi re-
soluit, quòd solum filius familias potest dispone-
re secundum dispositionem dictæ l. 6. Tauri de ter-
tio bonorum in proprietate, non vero in vsufru-
ctu, quia cum pater pro vita filijfamilias sit vsufru-
ctuarius omnium bonorum, permissio illius legis
solum de proprietate & non de vsufructu est in-
telligenda, quia alias prouisio resultaret in dam-
19 num tertij, maxime quia mortuo filio non finitur
vsusfructus patri quæsitus, vt in lege final. §. fin ve-
ro defuncta persona, C. ad Tertullianum, & est bo
nus text. pro hac opinione in l. final. §. ipsum au-
tem, C. de bonis quæ liberis ibi: *Filius autem fami-
20 liarum in ijs duntaxat casibus, in quibus vsusfructus
ad parentes constitutus est, donec parentes viuunt, nec*
de

de eisdem rebus testari permittimus. Et sic dict.l.so-
lum est permissoria respectu facultatis testandi,
21 & eius solemnitatis, in ceteris vero ius commune
seruandum est, præcipue cum de patris damno aga-
tur. l.si quando. C.de inoffic.testamen. quam Tel-
22 li Pernandez opinionem sequitur Pinellus in l.1.de
bonis mater. 1.par.num.44.Gregor. in l.13.tit.1.p.
6.verb.que esta en poder. Didacus Perez ad segurā,
23 in l.Imperator.nu.38.ad Trebell.& in l.1.tit.2.lib.
5.ordinamenti,glo.1.col.1.Peralta in rub.de here-
dib.instit.num.180.Rojas de successio. ab intest.c.
29.nu.23.vsque ad 28. Molina lib.2.de Hisp.pri-
mog.c.9.nu.22,vsque ad 24.Mieres de maioratu.
1.pat,q.1.num.46.Velazquez de Auendaño in d.l.
5.gl.5.num.1. & hanc dicit veram & communem
opinionem Matienço.in l.4.tit.4.glo.3.num.3.lib.
5.recopilationis,& nouissime istam opinionem se-
quitur Gutierrez, lib.2.partit.q.4.num.1.cum seq.
& pro ea allegant aduersarij Gomezium sibi con-
trarium in leg.48.Tauri.num.7.vbi resoluit, quod
filius clericus etiam in sacris non potest disponere
de bonis aduentitijs viuente patre, cum in eis pater
24 habeat vsumfructū, & sic talis dispositio respectu
vsusfructus non valebit. Quid igitur est tenendum
in tam difficillima quæstione, & quilibet prima frō
te, non ponderando iura & rationes, sed numeran-
do auctores hanc vltimam sequetur sententiam re
iecta Ant.Gomezij, & aliorum opinione, cum opti
mum sit iudicium, quod plurimorum sententia cō-
probatur, vt in c.prudentiam. de offic.deleg.vbi gl,
verbo, plurimorum. sed ex aduerso cum videam Iu
stiniani responsum in leg.1.C.de vet.iure enucl.di
cētis, quod ex multitudine auctorum, quod melius
& æquius est, non esse iudicādum, cum possit vnius
forsan & deterioris sententia, & multos & maiores
25 in aliqua parte superare, maximum mihi solatium
fuit, & sic contrarium defendere non erubescam, li
cet mihi parcant tam grauissimi, & præstātissimi do
ctores, quia illorum opinio consideratis verbis, &
mente legis 6.Tauri.nullo modo potest sustineri, &
26 vltra rationes a Gomezio congestas sunt aliæ euidē
tissimæ, quæ carent responsione. Et quia exemplis
clarius elucidatur veritas, fingamus quod (in termi
nis dictæ leg.6.) filiusfamilias aut bona quæ habet
consistunt in specie, vel in quantitate: si in specie,
27 (vt in certo videlicet fundo, vel domo) quomodo
de tertia parte fundi filius disponere potest pro ani
ma, & nō de vsufructu illius tertiæ partis? quia aut
venditur proprietas vel non: si venditur cessat vsus
fructus, cum a proprietate separari non possit l.si a-
lij.ff.de vsufru.si non venditur proprietas, nec alie-
natur, quomodo pro anima suffragia fient, cum v-
sumfructum ipsius retineat pater? Præterea & secū
28 do, si tertium bonorum consistit in quantitate, pu-
ta quia filius in pecunia numerata habet tria milia
ducata, si de mille potest disponere, ergo statim sūt
soluenda secundum dispositionem filijfamilias, &
determinationem legis Taurinæ. si non soluitur sta
tim tertium, sed expectatur mors parentis, ergo di-
spositio legis, & testatoris est in pendenti, quod iu-
ra abhorrent, vt in dict.l.fin.ff. communia prædio-
rum. & repugnat verbis dictæ legis, ibi: *Pero bien per
mitimos que puedan disponer de la tercia parte de sus
bienes*. Quomodo ergo disponent filij de tertia par
te suorum bonorum, si in vita patris non habet effe
ctum dispositio? Rursus & tertio illa lex loquitur
per verbum inducens nouam dispositionem, ibi: *Pe
ro biē permitimos* ergo si illa est legis permissio, qua
29 te Doctores contra illam permissionem, & dis-
positionem loquuntur, restringendo ita nimis fi-
liorum vltimam voluntatem, quia respectu proprie
tatis nihil de nouo induceret dicta lex, cum filius
semper sit dominus proprietatis, & sic cū ex l.quin-
ta, quoad testandum reputetur sui iuris, ergo per-
dit pater vsumfructum in illa tertia parte, sicut
perdit totum per matrimonium. & alias nihil dicta
l.6.Tauri, de nouo induceret. Quarto confirmatur
nostra opinio, quia mater, quæ non habet vsum-
fructum in bonis filij, succedit in duabus tertijs
partibus ex noua dispositione dictæ legis Tauri, &
30 successiones in illa lege sunt æquales, tam respectu
patris, quam matris, ibi: *Los ascendientes legitimos
por su orden, y linea derecha succedan ex testamen-
to, y ab intestato, a sus descendientes*. Si igitur æ-
qualis est successio patris, & matris, quare tertium
respectu matris intelligitur pleno iure in proprieta
te, & in vsufructu, respectu vero patris in proprie
tate tantū? Rursus & quinto lex Tauri loquitur de
31 tertia parte bonorum respectu filiorum, & respe-
ctu parentum de reliquis duabus partibus, quare er
go illæ duæ partes ad patrem pertinentes, sunt intel
ligendæ in proprietate, & in vsufructu, & tertia pars
filij in proprietate tantum? cum æqualis sit ratio,
& determinatio in vtroque casu, & vna determina
tio respiciēs plura determinabilia pariformiter de
32 bet omnia determinare, l.iam hoc iure. ff.de vulga
ri. Sexto confirmatur nostra opinio, quia proprie-
tas bonorum aduentitiorum semper fuit filij, pa-
ter vero solum retinebat vsumfructum ratione pa-
triæ potestatis, vt in l.cum oportet.C.de bonis quę
lib.& per totum tit.C.de bonis maternis. ergo cum
lex permittat filijsfamilias, quod possint testari de
tertia parte bonorum, potius est intelligendum
respectu vsusfructus, qui consolidetur cum pro-
33 prietate eo mortuo, in l. fin.C.de vsufructu. iux-
ta legem quintam Tauri, per quam ad conse-
quendum hunc effectum, liberatur filius a pa-
tris potestate, & reputatur sui iuris, vt in dicta
l.quinta Tauri. ex qua corrigitur dispositio textus
in l.fin.§.ipsum autem.C.de bonis quæ liberis.& de
nihilo seruiret dicta lex 6.Tauri. si esset expectan-
da mors parentis, cum proprietas in totum sem-
per ad filium pertinebat, vt in dictis iuribus com-
34 probaui. Septimo confirmatur etiam nostra senten
tia, quia in dicta lege 6.Tauri.in principio, consti
tuitur regula generalis, quod parentes sint legitimi
filiorum heredes in omnibus suis bonis, postea an-
nectitur limitatio, & restrictio regulæ, ibi: *Pero
35 bien permitimos*, ergo cum successio sit omnibus
bonis designata in proprietate bonorum, & in
vsufructu, sequitur quod limitatio, & restrictio
debet similiter esse in proprietate, & in vsufructu,
36 quia exceptio debet esse de regula. l.cum præ-
tor.ff.de iudi. Octauo confirmatur nostra opinio,
quia patri ex d.l.6. solum conceduntur duæ tertiæ
partes bonorum filij: si igitur vltra dictas duas bo-
37 norum partes daremus etiam vsumfructum tertiæ
partis pertinentis ad filium, iam vltra taxatam a le-
ge

ge consequeretur pater, quod quidem longe distat a
tramite veritatis, & est quædam falsitatis imago,
& talis intellectus, & interpretatio profecto pos-
set a sapientibus reprehendi contra l. Saluius Ari-
38 ston. ff. de leg. præst. & dispositio legis Tauri, quæ
fuit inducta ad augmentum, non debet operari di-
minutionem, l. cum tale, §. fin. ff. de conditio. & de-
monst. l. si quis mancipium, de fundo instructo, l.
qui hominem, §. fin. ff. de solut. l. 2. C. de iuramē. ca-
lum. Nono comprobatur nostra opinio, quia per
legem quadragesimam octauam Tauri, pater per-
det vsumfructum viuente filio propter eius matri-
monium; ergo si viuente filio pater priuatur vsu-
fructu, a fortiori venit priuandus eo mortuo, ex d.
l. 6. Tauri, quia aliter esset illusoria, & inutilis ip-
sius dispositio.
39 Vltimo confirmatur nostra sententia, quia ma
gis debita est filijs hereditas a parentibus, quam e
conuerso, l. nam etsi parentibus, ff. de inoffic. testa.
l. scripto, ff. vnde liber. ergo si pater potest testari
de quinto bonorum in proprietate, & in vsufructu
in præiudicio filiorum, vt in l. vigesima octaua Tau
ri; a fortiori filius testari poterat de tertio pleno iu
40 re, quia si de nuda proprietate tertiæ partis solum
haberet facultatem disponendi; sequeretur quod
minus esset permissum filio, quam patri, cui minus
debetur, quod est contra iurium desiderium, quo-
rum semper est intentio, vt magis habeant in suc-
cessione bonorum filij, quam parentes, quia filio-
45 rum successio ex voto, & desiderio contingit, pa-
rentum vero, turbato ordine mortalitatis, vt in d. l.
nam etsi parentibus.
Nec prædictis obstat superior difficultas; quod
42 sequeretur maximum inconueniens in vsufructu
patris, & quod in dubio non loquuntur iura in præ-
iudicium tertij, & quod casus omissus remanet sub
dispositione iuris cõmunis, quia resp. quod l. Tau-
ri, non est dubia in hac decisione, nec eius disposi-
tio continet in hoc casum omissum, quia clare lo-
quitur, & non tam fauore filiorum introducta, quã
43 ipsorum parentum, quia si illis aufertur vsusfru-
ctus illius tertiæ partis, & assignatur proprietas, &
vsusfructus in reliquis duabus (ex quibus maius
44 consequitur emolumentum) & sic lex tribuit filio
fructus ad patrem pertinentes in ea tertia parte, &
tribuit patri proprietatem, quæ ad filium pertine-
bat in illis duabus tertijs partibus, & fit quædam
compensatio, & retributio reciproca, inter patrem,
& filium, quæ nemini censetur damnosa, nec præ-
iudicialis.
45 Nec huic opinioni refragatur sententia Gome-
zij in d. l. 48. Tauri, quia loquitur ibi in casu satis
contrario, & diuerso, nos vero loquimur in dispo-
sitione testamentaria, vel quæ non habet effectum
46 nisi mortuo filio, ille vero non agit de morte filij,
sed an eo viuente propter sacerdotium liberetur a
patris potestate, ita vt pater amittat vsumfructum
in bonis eius, & in hoc casu resoluit, quod non, &
recto iure, vt tradit Mendez de Castro de bonis,
quæ liberis. quarta parte, numero 164. & sic hæc
opinio Gomezij non repugnat, nec in alioqui con-
tradiceis suæ, & nostræ opinioni, cum in terminis, l.
47 6. Tauri. supponatur, quod mortuus fuit filiusfa-
milias, & sic quod pater consequitur duas partes
bonorum ipsius, quod non procedet filio viuente,
quia illius dispositio in patris damno nullum sor-
tietur effectum, & illa verba legis: *En vida, o en
muerte*, intelliguntur per donationem causa mor-
tis, vel per testamentum, secus vero per contra-
ctum irreuocabilem, vt optime declarat Ceruan-
tes in d. l. 5. Tauri, nu. 35. qui aliter, & noue intelli-
48 git d. l. 6. nu. 56. in filio, qui est sui iuris, non vero
in eo, qui est sub patris potestate, & tunc non est
dubium, quin per viam contractus irreuocabilis
possit licite in proprietate, & in vsufructu de dicta
tertia parte disponere, cum cessant effectus patriæ
potestatis, & sic ex superioribus remanet satis eui-
dens, & aperta hæc nostra opinio, quæ est tenenda,
& sequenda in iudicando, & consulendo, & ita vi-
deo, quod semper practicatur, & cum hæc scribe-
rem, vt magis certius, optimum responsum, & reso-
49 lutionem accipere possum, cõsilium accepi, & eius
resolutionem cum doctissimo, & sapientissimo do-
ctore Baptista Suarez Aduocato præstantissimo hu
ius ciuitatis, & ex antiquioribus ipsius, qui non so-
lum de iure, sed de consuetudine, & practica mihi
respondit, & affirmauit, semper practicasse hanc
nostram opinionem, & obtinuisse, & sic iam magis
hilari vultu, & sine trepidatione eam sequimur, pa
linodiamque nunquam recantabimus, immo futu-
50 ris temporibus esse ab omnibus sequendam Deo
volente speramus, quia secundum Senecam, *Mul-
ta pars veritatis futuris relicta est*. & licet duodecim
auctores ex nostris Hispanis, & ex grauioribus, &
maioris auctoritatis ipsius teneant contrarium (vt
supra retuli) tamen tanta est vis veritatis, & iusti-
tiæ, vt animum nostrum ab hac opinione nunquam
mouere potuerunt, maxime videns iuris decisio-
nem, & consilium Iustiniani in dict. l. 1. versiculo
51 sed neque, C. de vetere iure enucleando, vbi dicit,
& docet, quod ex multitudine auctorum non est iu
dicandum, quod melius, & æquius est, & sic diui-
nus ille Plato dicebat, *Iudicandum est secundum scien
tiam, non multitudinem, quidquid rectum iudicari de-
52 bet*. Et his accedit Quintiliani egregia sententia.
*Neque id, inquit, statim legenti persuasum sit, omnia,
quæ magni auctores dixerint, vtique esse perfecta; nam
& labuntur aliquando, & oneri cedunt, & indulgent
ingeniorum suorum voluptati, nec semper intendunt
animum, & nonnunquam fatigantur, cum Ciceroni
dormitare interim Demosthenes, Horatio vero etiam
53 Homerus ipse videtur. Hæc Quintilianus lib. 10. inst.
orat. c. 1.* Similiterque etiam in humilioris ingenij
hominibus contingit, vt nonnunquam facile con-
quantur, quod præstantiores multo labore conse-
qui non potuerunt, vnde cum tempus sit rerum ma
gister, sæpius euenit, vt quæ longa per sæcula latue
re, modo inauspicato comperta videamus, quod
est menti tenendum.

S V M M A R I V M.

1 *Patria potestas fuit introducta fauore patris.*
2 *L. tam is. in fin. ff. de donationibus causa mortis. de-
claratur.*
3 *Consensus patris magis propter commodum ipsius, quã
de iuris solemnitate requiritur.*
4 *Contraria opinio proponitur.*

5 *Doctores pro contraria opinione referuntur.*
6 *L.5.Tauri.declaratur,*
7 *Prima opinio de iure communi, & regio defenditur,*
8 *L.fin.tit.4.par.5.declaratur,*
9 *Filiusfamilias sine patris consensu hodie potest testari, & donare causa mortis.*
10 *L. Marcellus, ff. de donationibus causa mortis. declaratur,*

QVAESTIO DCCXCV.

Verum pater possit consentire filio sibi donanti causa mortis, communis contra cōmunem, & quid iure regio.

PArtem affirmatiuā huius quæstionis, quod
pater possit consentire filio ipsi patri donanti
causa mortis, tenet Paulus de Cast. in
l. senium, C. de testam. vbi hanc dicit communem
opinionem. & ita fuisse consultum per antiquos
Doctores Perusinos, & dicit veriorem opinionem
Bal. cons. 59. lib. 2, & dicit etiam communem
opinionem Alex. & Ias. in l. 1. §. fuit quæsitum,
nu. 3. ff. ad Trebel. & dicit veriorem addit. ad Alex.
cons. 105. vol. 1, Iulius Clar. §. donatio. q. 6. Ang. in
1 d. l. 5. §. fuit quæsitum. Rom. cons. 515. Soc. cons. 82.
col. 2. lib. 1, Corn. cons. 242. lib. 4. & hæc est verior
opinio, quia iure Romanorum patria potestas fuit
2 introducta fauore, & commodo patris, & sic bene
potest ipse præstare consensum, l. tam is, in fin. ff. de
donat. causa mor. l. qui in potestate. in fin. ff. de testa.
quoniam magis propter commodū patris, quā
3 de solemnitate formali iuris illius consensus fuit a
lege introductus, vt diximus de consensu mariti, in
l. 55. Tauri. & hanc opinionem esse veriorem, & receptiorem
tenet Matienco in l. 7. tit. 10. gl. 2. num,
25. lib. 5. recop,

Sed contrariam opinionem, immo quod pater
4 non possit consentire filio sibi donanti causa mortis,
tenuit gl. & Bart. in l. 1. ff. de auct. tut. cuius opinionem
fatetur communem Bald in d. cons. 59. vol.
2, Dec. in d. l. senium. nu. 56. Imola, Rom. & Socin.
in d. l. 1. §. fuit quæsitum. Rubeus consil. 46. & 127.
Corn. cons. 294. vol. 1. Dec. consi. 245. & 279. Hip-
5 polyt. Riminal. in princ. de auct. tut. nu. 521, & pro
hac opinione fuisse iudicatum tradit Guido Pap. q.
223. Couart. in rubr. de testam. 3. parte, nu. 7. & hāc
dicit in iudicijs approbatam, & sequendam tanquam
magis communem Michael Crassus receptarum
sent. §. donatio causa mortis. q. 3. num. 2. & sic
remedium erit, vt talis donatio fiat cum iudicis auctoritate,
vt tradit Couarr. supra, & Crotus in l. frater
a fratre. q. 11. ff. de cond. ind. & Dilectus de arte
testandi, titul. 1. caut. 1. Guido Pap. decis. 223. In
6 qua Doctorum varietate primam opinionem amplectimur,
quam veriorem, & receptiorem putamus,
tam de iure communi, quam regio ex l. 5. Tau-
7 ri. vbi filiusfamilias existens in patris potestate, potest
testari sine eius consensu, & donationem causa
mortis facere, vt late resoluimus in quæstione præcedenti,
& comprobatur hæc opinio ex dicta l. fin.
titulo 4. parte 5. vbi constituitur regula, quod om-
8 nis, cui testari licet, poterit & donationem facere
causa mortis: ergo cum hodie in nostris regnis possit
filiusfamilias testari absque patris licentia, vt in
dicta l. 5. Tauri. quæ est l. 4. titu. 4. lib. 5. recopilatio-
num. poterit etiam mortis causa donare, cum nec
9 testamentum, nec donatio causa mortis habeat effectum,
nisi post mortem filij, & si valet dispositio fauore
extranei, multo fortius fauore patris, qui si
moriatur in vita filij, erit nullius momenti talis donatio,
& probatur hæc opinio de iure communi. ex
l. filiusfamilias. §. fin. de donationibus. l. Marcellus.
10 de donationibus causa mortis. ibi, *Marcellus notat
cum testamento relinquendi cui velint adempti sunt filiusfamilias
militet liberam facultatem credi potest, ea
etiam remissa, quę in donatione mortis causa fieri debet.*
vbi notat glossa verb. ea etiam, & de iure regio istā
opinionem tenet Matienco supra in dict. l. 7. tit. 10.
gloss. 2. num. 27. lib. 5. recopilat,

SVMMARIVM.

1 *Nepotem ex filio spurio potest pater heredem instituere,*
2 *Auus potest instituere nepotem ex filio spurio.*
3 *Doctores pro prima opinione referuntur, & quod fuit indicatum,*
4 *Institutio nepotis facta contemplatione patris est valida,*
5 *Alimenta solum debentur filijs spurijs.*
6 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
7 *Filij clericorum dicuntur incestuosi.*
8 *Nepos ex filio incestuoso non succedit auo.*
9 *Nepos ex filio clerici potest ab auo heres institui.*
10 *Nepos potest succedere in beneficio aui.*
11 *Capellaniam fundatam a clerico, potest eius nepos obtinere,*
12 *Filius clerici, nec patri, nec matri succedit secundū veriorem opinionem.*
13 *l.3.titulo vigesimo primo, parte quinta declaratur, & in num.21,*
14 *Coitus cum soluta non est punibilis in foro exteriori.*
15 *l.9.Tauri.declaratur, & num.20.*
16 *l.22.titulo tertio, libro primo ordinamenti declaratur.*
17 *Filius spurius succedit matri.*
18 *Filius clerici non succedit patri.*
19 *Defenditur opinio, quod filius clerici in sacris constituti non succedat matri.*
20 *l.9.Tauri, aliter declaratur,*
21 *l.ordinamenti condita fuit ad reprimendam incontinentiam mulierum,*
22 *l.3.titulo vigesimoprimo, parte quarta, noniter declaratur.*
23 *Proles reputatur legitima propter ignorantiam vtriusque.*
24 *l.41.tit.6.par.1.declaratur, & ponderatur,*
25 *Opinio Gregorij reprobatur.*
26 *Opinio Antonij Gomez defenditur contra Gregorium.*
27 *Filius clerici beneficiati si sit in minoribus, succedit patri, & matri,*
28 *Opinio Rubei, & Cifuentes reprobatur.*
29 *Filij Commendatorum Alcantaræ, & Calatrauæ, & sancti Iacobi succedunt matri.*
30 *Commendatores Alcantaræ, & Calatrauæ possunt matrimonium contrahere,*
31 *Commendatores sancti Ioannis non possunt matrimonium contrahere, & sic eorum filij non succedunt matri. ex l.9.Tauri.*

QVÆ-

QVÆSTIO DCCXCVI.

Vtrum nepos ex filio clerico suscepto post sacros ordines, possit ab auo heres institui, communis contra communem.

Receptissima est in iure conclusio, quod
pater nepotem legitimum, vel naturalẽ
1 ex filio spurio possit heredem institue-
re, quam opinionem tenet glossa in fin.
C. de naturalibus liber. vbi concludit, quod auus
possit instituere nepotẽ, licet fuerit ex filio spurio,
dum tamen deficiat proles legitima ipsius aui, quia
2 in nepote nulla est iuris prohibitio. Quam opinio-
nem sequitur Bart. in l. Gallus. §. quid si is. ff. de libe.
& posth. & dicit communem Iulius Clar. receptarũ
sententiarum. §. testamentum. quæst. 32. & dicit e-
tiam communem addit. ad Alex. cons. 74. num. 2. li.
3 3. Dec. cons. 462. nu. 17. Boerius decis. 127. nu. 16.
Bermondus de publicis concub. pag. 346. nu. 65. &
istam opinionem sequitur ex nostris Roder. Suarez
in l. 1. fori. tit. todo home. nu. 17. Dueñas reg. 366.
limit. 1. vbi plures refert, & Ant. Gabriel lib. 4. com
munium. titu. de heredibus instit. conclusione 1. &
Iosephus Ludouicus decisione Perusina 18. numero
vigesimo tertio. & quod hæc opinio sit beni-
gnior, & communis, & in Camera Imperiali appro-
bata, dicit Andreas Gail libro 2. obseruat. obseruat.
115. numero 2. ex qua doctrina hanc opinionem
in nepote clerici tenet Baldus, quem sequitur Cor-
settus in singulari, verb. fornicatio. vbi hanc dicit
communem opinionem, quam sequitur Michael
Crassus lib. receptar. sententiarum. §. institutio. quæ-
stione 8. numero 6. & Dueñas dicta regula 366. li-
mitatione 2. Cifuentes in l. 19. Tauri. numero 7. Co
uarruuias de test. 2. part. cap. 8. §. 5. numero 14. An-
tonius Gabriel supra numero 12. Menchaca de suc-
cessionum progressu. §. 2. numero 77. Acebed. in l. 6.
titulo 8. lib. 5. recopilat. numero 6. Rojas in epito-
me suc. cap. 20. numero 36. & pro hac opinione fuit
iudicatum in Concilio Neapolitano, vt tradit Vin-
4 centius de Franchis decisione 27. numero 8. 1. part.
vbi singulariter etiam, si institutio nepotis facta fue
rit contemplatione filij, quia illa non præsumitur
causa proxima, & sic licet auus instituat nepotem
5 heredem cum onere, vt fructus pertineant ad patrẽ,
valebit institutio, & grauamen pro concurrenti ali-
mentorum quantitate, & residuum vsusfructus ac-
crescit nepotibus simul cum proprietate, quia quã
do vsusfructus quæri non potest per directum, nec
per obliquum, remanet vsusfructus penes proprie-
tarium, vt ibi sacrum Concilium nemine discrepan
te resoluit.
6 Sed contrariam opinionem, immo quod quem-
admodum filius clerici non potest heres institui, si-
militer nec nepos ipsius, tenuit Cassaneus in consue
tudinibus Burgund. rub. 3. §. 5. num. 70. vbi hanc di-
cit communem, & pro ea allegat Iason in l. heredi-
7 tas. C. de his quibus, vt indignis. & hanc dicit verio
rem Menchaca supra, & ratio huius opinionis est,
quia filius clerici censetur incestuosus. l. si quis ince
sti. C. de incestis nupt. & nepos ex filio incestuoso
8 non succedit auo, vt tradit Guillermus Benedictus
in cap. Raynutius. in verb. & vxorem nomine Ade-
lasiam, in materia successionis ab intestato. nume-
ro 666. & alios refert Vincentius de Franchis supra
numero 4. Dueñas regula 366. limitatione 2. & di-
cit communem Antonius Gabriel supra conclusio-
ne 3. numero 11. & Couarruuias dicto §. 5. numero
13. Gregorius in l. 19. titulo 3. parte 6. glossa penul-
tima. Pinellus in l. 3. de bonis maternis, numero vi-
gesimo. & alios refert, & sequitur Matienco in l. 6.
titulo 8. glossa 8. nume. 22. lib. 2. recopilationum.
Sed verius est, quod talis filius nõ dicatur incestuo
sus quoad hanc successionem, vt tradit Matienco
c. 5. nu. 24. & sic eius filius nepos legitimus, erit le-
gitimus heres, si ab eo instituatur, vt resoluimus in
prima opinione, quæ verior est in iudicando, & cõ
sulendo, & eam defendit Rojas in epit. succes. c. 20.
nu. 38 & nos latius resoluimus in q. 764. a nu. 27. cũ
9 seqq. vbi late resoluimus, quod nepos ex filio cleri-
ci potest ab eo heres institui, & quod magis est, qđ
potest etiam succedere in beneficio ab auo obten-
10 to, & in capellania ab eo instituta, & fundata, quia
in nepote, nec de iure communi nec ex Cõcilio Tri
dentino, non datur prohibitio, vt ibi cõprobatũ est.
11 Ex quibus dubitatur, an sicut filius clerici nõ
succedit patri, similiter etiam sit prohibitus matri
succedere, quæ quæstio ita difficilis visa fuit doctis
simo Gregorio in l. fin. tit. 13. par. 6. glo. 1. & Matiẽ
co in l. 6. tit. 8. glo. 4. nu. 8. in fi. lib. 5. recopila. quod
affirment egere regia declaratione. & non miror,
quia pro vtraque parte sunt grauissimi Doctores,
pluraque iura, & fundamenta, & pro parte affirma
tiua quod talis filius clerici in sacris constituti suc-
cedat matri, adducitur text. expressus in l. 3. tit. 21.
p. 4. vbi loquens de filijs clericorum, annectit hæc
12 verba. *Como quier que puedan heredar los de la madre,*
& de iure communi filius clerici semper succedebat
matri non illustri, auth. si qua illustris. C. ad Orfic.
vbi Doctores, & sic filius clerici ex soluta non con-
sanguinea recto iure succedit matri, maxime cum i-
13 ste coitus in foro exteriori non puniatur, vt tenet
Matth. de Affl. in constit. Neapol. tit. 82. col. 2. Præ-
14 terea pro hac opinione facit expsse l. 9. Tauri (quæ
alias solet adduci pro contraria) vbi loquens de
15 successione filiorum clericorum respectu matris,
dicit quod seruetur lex Regis Ioannis Primi facta
in ciuitate Soriæ, quæ est l. 2. tit. 3. libro 5. ordina-
16 menti, anno 1418. sed in illa lege, & in l. 22. titulo
3. lib. 1. non agitur de successione matris, sed solum
de successione patris, ergo respectu illius successio-
nis solum debet intelligi, non vero respectu matris,
cum in dicta l. 9. Tauri. expresse caueatur, quod ta-
17 les filij matri succedant, ibi. *Y en caso que no tenga
la muger hijos, o descendientes legitimos, aunque tenga
padre, o madre, o ascendientes legitimos, mãdamos que
el hijo, o hijos, o descendientes que tuuiere naturales, o
espurios por su orden, y grado le sean herederos legiti-
mos ex testamento ab intestato.* & verba quæ referun-
tur ibi: *Saluo si fueren los hijos de clerigos.* non decidi
tur, quod ipsi non succedant matri, sed solum quod
seruetur dicta lex ordinamenti, quæ lex solum lo-
18 quitur in successione patris, vt constat ex serie
illius legis, ibi: *Porque las mugeres no ayan oc-
casion de ser barraganadas de los clerigos, orde-
namos, y mandamos, que los hijos de los clerigos*

no ayan ni hereden los bienes de los dichos clerigos sus padres. Ergo ad successionem matris non possunt adaptari verba dictæ l. nec eius decisio, & per consequens seruanda est regula generalis d.l.9. Tauri, vbi etiam filij spurij succedunt matri legitimis filijs non existentibus. Ex quibus rationibus hæc opinio videtor satis iuri consona, quam ex nostratib. sequitur Montaluus in l.10.tit.5.lib.3.ordin.vers. filius tamen clerici. Didacus Perez in l.2.tit.3.libr. 5.ordin.fol.152. & Greg.in d.l.3.tit. 1.par.4.qui cum sint legum glossatores, habent in legum interpretatione, & intellectu maximam auctoritatem.

19 Sed contrariam opinionẽ, immo quod filius clerici in sacris constitutus, non solum sit incapax successionis patris, sed etiam matris, tenet Abb. in cap. per venerabilem. qui filij sint leg. Suarez in l.1.tit. 3.lib.3.fori, nu.29. Ant, Gomez in l.9.Taur, num, 15.vbi Tellus Fernandez num.34.Spino in speculo testa.gl.16.princ.num.91.& hanc opinionem dicit veriorem de iure Cifuentes in d.l.9. Tauri.q.3.nu. 5.Siluester in Summa, verbo, filij.q.4.num.4.Didacus Perez in d.l.22.col.164. in fin. Abend. cc.pp.2. part.cap.26.Couarr.in 4.in 2.par.c.8.§.5.num.17. Matienco in l.6.tit.8.gl.4.nu.7.& 8.& in l.7.gloss. 12.nu.1.Menchaca de success. creat.§.10.nu.497, vbi dicit communem opinionem, & iure regio ex-
20 peditiorem, quam sequitur nouissime Ioan. Gutierrez lib.2.pract.q.102.num.2.Acebedo in d.l.6. tit.8.lib.5.recop.nu.1.& Greg. ibi contrarius in l. 11.tit.13.par.6.verbo natus.in fine. & ratio huius opiniones est, quia cum in d.l.9.Tauri. dicatur, qd seruetur lex ordinamenti Regis Ioannis Secundi, quæ loquitur de successione filiorum clericorum, consequens est dicere, quod quemadmodum respectu patris est prohibita successio, ita etiam respe-
21 ctu matris, & quod alias nihil operaretur remissio ad illam legem, quæ condita fuit ad reprimendam incontinentiam matris. ibi: *Por no dar occasion que las mugeres ansi viudas, como virgines sean barraganas de clerigos, si sus hijos heredassero sus bienes, y de sus padres.* Et hæc est principalis intentio, & causa finalis legis atoris, quæ de nihilo seruiret, si filij clericorum matri succederent, quæ opinio licet sit ita ab omnibus recepta, non caret scrupulo, & difficultate, cum non habeamus legem expresse illud disponentem, sed per argumenta, & in dubio non est
22 recedendum a dispositione expressa l.3. titul.21. par.4.ibi: *E aun les nace a los hijos de los clerigos otro embargo del yerro, que el padre fizo, ca non deuen heredar los bienes del padre, como quiera que puedan heredar los de la madre.* Sed si attente illius legis decisio consideretur, nõ decidit nostrum casum, in quo supponimus, quod mulier est amica, seu barragana clerici, & sciens, & prudens, esse clericum in sacris, cũ eo se immiscuit, viuendo vitiose, & luxuriose, contra canonum præcepta, & sic nimirum, si filij ex tali coitu procreati, non succedant patri, nec matri, ne
23 detur occasio delinquendi, vt declarant verba d.l. 9. at vero in d.l.3, tit. 21.par.4. mulier cum qua se immiscuit clericus in sacris, fuit in figura matrimonij, quia sacerdos malitiose eum ea matrimonium contraxit, & sic nimirum, si propter ignorantiam mulieris filius succedat matri, & non patri, cum in hoc casu filius pro legitimo reputatur, vt in cap. ex tenore, qui filij sint leg. quod secus esset, si matre sciente eum clerico in sacris matrimonium de facto contraxerit, quia tunc filij non succedunt matri, vt optime declarat l.41.tit.6.p.1. *e si la muger su-*
24 *piere que es clerigo aquel con quien c sa*, & ibi: *los hijos que nacieren destas mugeres deuen ser metidas en seruidumbre de la yglesia, e non deuen heredar los*
25 *bienes de sus padres.* & sic d.l.3. debet intelligi contra Greg. ibi verb, casasc. in muliere ignorante, & l. 41. in muliere sciente. & ob hanc rationem in vno casu filij succedunt matri, in alio vero non, & sic est verus, & nouus intellectus ad dicta iura. & cum dicta l.3, loquatur quando præcessit matrimonium.
26 non est casus nostræ quæstionis, & dubitationis, & sic non potest adaptari pro contraria opinione, & cessante decisione dictæ legis, verissima est opinio Gomezij, & aliorum, quod filius clerici non succedat matri, a qua non est recedendum in iudicando,
27 & consulendo. Si vero clericus non sit in sacris cõstitutus, sed tamen minoribus ordinibus insignitus, etiamsi habeat beneficium ecclesiasticum, succedit filius tam matri, quam patri. ita Couarr. in 4.c.8.§. 2.nu.4.& 5.Abend.cc.pp.2.p.c.26.n.18.Tellus Fernandez in d.l 9.Tauri. nu.35.Rojas c.27, num.20. Matienco in l,7, tit.8, glossa 12.nu.2, lib.5.recopil. vbi hanc dicit veriorem, & receptiorem opinionẽ, quam sequitur Menchaca lib, 3, controuers. visu fre-
28 quent.cap.41.nu.2.& Gutier.lib.2, pp.q.104. licet Palacios Rub, in d.l.9.nu.39.& Cifuentes in l.12. Taur.nu.16.teneant contrarium, & alij, quos refert Gutierrez supra, quorum opinio vera non est nec tenenda,

29 Sed est pulchra dubitatio, an filij Commẽdatorũ Alcantaræ, & Calatrauæ, & sancti Iacobi succedant matri, & in his non procedere dispositionem, l.9. Tauri. tradit Aceb. in l,7.tit,9. nu.52, lib.5.recopil, quia ipsi possunt matrimonium contrahere ex licẽtia Regis, & sui prioris, & sic habentur, & iudican-
30 tur tanquã naturales, & sic in terminis l.11. Taur. illud tenet Gutierrez lib.2.pp.quæst.111. vbi dicit hanc opinionem esse verissimam, & tenendam, & quod ita obtinuit in causa grauissima in Regali cõsilio. quæ opinio verissima est, & tenenda, quæ non
31 procedit in Cõmendatoribus sancti Ioannis, quia ipsi sunt vere religiosi, & sic in eorum filijs est practicanda dispositio d.l.9.Taur. Greg. in l.1.tit.7.p. 1. glossa magna. Molina l.1. de Hispanorum primog. c.13.nu.98. Aceb. in d.l.14.tit.5.num.3.lib.3. recopil.

SVMMARIVM.

1 *§. Legatarijs inst. de testam. declaratur. & nu. 14.*
2 *L. dictantibus c, de testam. declaratur.*
3 *L. 4. tit. 2. p. 6, declaratur.*
4 *L. 11. tit. 1. p. 6. declaratur & nu. fin.*
5 *Testis in causa propria non est idoneus.*
6 *Prima opinio in quæstione proposita refertur.*
7 *Legatarius idoneus est testis in test. vbi scriptura confecta fuit.*
8 *Fides testamenti ab scriptura dependet, & non a numero testium.*
9 *Scriptura testamenti nihil interest quod fiat a principio vel ex post facto.*

10 Diffe-

10 *Differentiæ ratio adducitur inter testamentum in scriptis, & nuncupatiuum.*
11 *Forma testamenti in scriptis traditur.*
12 *Legatarius est testis idoneus in testamento in scriptis, & assignatur ratio.*
13 *l. generaliter loquens generaliter est intelligenda.*
14 *§. legatarijs. loquitur de test. in scriptis.*
15 *Opinio Pichardi reprobatur.*
16 *Contraria opinio in quæstione proposita adducitur.*
17 *Alex. cons. 177. nu. 9. vol. 2. male a Menchaca adducitur pro communi.*
18 *Opiniones quinque communes traduntur a Menchaca in quæstione proposita.*
19 *Vna eademque res non potest diuerso iure censeri.*
20 *Vna determinatio respiciens plura determinabilia pariformiter debet determinari.*
21 *Sexta opinio in quæstione proposita adducitur.*
22 *l. 1. tit. 2. de los testamentos li. 5. ord. declaratur, & 25.*
23 *Legata hodie debentur de iure Regio sine aditione hereditatis.*
24 *Opinio Gregorij reprobatur.*
25 *l. ordinamenti declaratur.*
26 *Testamentum non dicitur legitimum propter defectũ probationis.*
27 *Validitas testamenti nuncupatiui a testium examinatione dependet.*
28 *l. ordinamenti nihil innouat circa solemnitatem testamenti.*
29 *l. ordinamenti non confirmat testamentũ defectuosum.*
30 *Opinio Gregorij defenditur a Matienço, & Pichardo.*
31 *Septima opinio refertur in quæstione proposita.*
32 *Legatarius est idoneus testis quando est confecta scriptura publica.*
33 *Octaua opinio adducitur in quæstione proposita.*
34 *Legatarius potest esse testis in testamento quando non deponit principaliter, sed incidenter.*
35 *Noua opinio refertur, & confunditur.*
36 *Legatarius si est testis supernumerarius non repellitur.*
37 *Reprobatur communis intellectus.*
38 *Resolutio vera in quæstione proposita traditur.*
39 *Legatarius in testamento nuncupatiuo non est idoneus testis, secus vbi est facta scriptura.*
40 *l. 11. tit. 1. p. 6. declaratur.*

QVAESTIO DCCXCVII.

Vtrum legatarius sit idoneus testis in testamento, communis contra communem, & quid iure Regio.

ANceps & dubia est in nostro iure quæstio proposita, in cuius resolutione tam antiqui doctores, quã Regnicolæ varia scripserunt, & profecto prima fronte, non cõsiderando altiora iuris principia, videtur dicendũ, legatarium idoneum esse testem, pro qua opinione
1 est tex. expressus in §. legatarijs. inst. de testamentis, ibi: *legatarijs, & fideicommissarys, quia non iuris successores sunt, testimonium non denegamus*. l. dictantibus. C. de testamentis. l. qui testamento. ff. eodem
2 tit. pro qua opinione adducitur textus de iure Regio in l. 4. tit. 2. p. 6. ibi: *E mager se muriessen los testi-*
3 *gos despues que esto huuiessen fecho valdria el dicho y*
la escristura dellos bien ansi como si fuesse testamento
acabado 4 melior text. in l. 11. tit. 1. p. 6. ibi: *Contien-*
da aciendo sobre el testamento entre el heredero que
era escrito en el e los pariẽtes del finado que quisiesen de-
4 *satar el testamento entonces decimos que bien puede te-*
stigar aquellos a quien fuesse algo mãdado en el. Ex qui-
bus iuribus nihil amplius videbatur esse immotan-
5 dum in huius quæstionis enucleatione, sed difficul-
tas grauissima est, cũ legatarius in sua propria cau-
sa ex qua commodum reportare intendit, testimo-
nium ferat, quod nec iuri nec rationi cõgruit l. nul-
lus. ff. de testibus l. omnibus, C. eodẽ tit. l. magistra-
6 tibus. ff. de iurisd. omn. iudic. quapropter scribentes
hac difficultate conterriti, varios intellectus, diuer-
sasque rationes assignant, sunt enim qui velint, vt si
vnus ex septẽ testibus legato in ipso testamẽto ho-
noratus sit (si scriptura confecta fuerit) firmum, &
7 validum testamentum esse, licet commodum ex ip-
so consequatur, & sic fore intelligẽda iura superius
allegata. Quam opinionem tenet Bald. in l. 1. q. 9. C.
de test. & in c. 2. nu. 2. de fide instr. assignans ratio-
8 nem, quia fides testamenti ab scriptura dependet,
& non a numero testium, & sequitur Castillo, in l. 3.
Tauri. vers. & nota quod scriptura, quam opinionẽ
sequitur Imola, in d. l. qui testamento, in principio
Bal. & Corn. in d. l. dictantibus. vbi affirmãt commu-
nem opinionem Greg. in d. l. 11. tit. 1. p. 6. gloss. 1.
9 quod ampliat sub dubio Menchaça li. 2. controuer-
siarum vsu frequentium procedere. c. 33. nu. 21. col.
2. siue ab initio testamentum in scriptis factum fuis-
set, siue per nuncupationem, dummodo inde scrip-
tura confecta fuisset, secundum Alex. cons. 177. nu.
10 9. lib. 2. & ratione differentiæ inter testamentum in
scriptis, & nuncupatiuum ea est, videlicet, quia in te-
stamento in scriptis cessat uerisimilis corruptio, &
affectio, cum ipse testis plerumque ignoret, quæ in
ipso corpore testamenti sunt inclusa, quæ ratio ces-
sat in testamento nuncupatiuo, l. hac cõsultissima.
21. C. de testa. l. 2. tit. 1. p. 6. vbi testator clausis tabu-
lis exhibet tabellioni testibus præsentibus dicens:
11 hæc est vltima mea voluntas, quam ego his tabulis
descripsi, hoc est meum vltimum testamentum, ro-
go vos, vt vestris sigillis obsignetis, & tunc recepto
testamento clauso a tabellione, ignorando tam ip-
se, quam testes, quid ibi contineatur subscribunt di-
ctũ testamentũ in forma publica, & sic nimirum si
testis, qui honorẽ, & commodum cõsequitur ex ta-
12 li testamanto, eo inscio, possit sine periculo, & dam-
no ipsius chirographum suum recognoscere, & cũ
cesset sub rationis periculum, nimirum si testimo-
niũ dicere possit, sed licet ista ratio differentiæ in se
vera sit, non potest cõuenire generali decisioni, tex.
in d. §. legatarijs. vbi absque aliqua distinctione te-
stamenti in scriptis, vel nuncupatiui cauetur expres-
se legatarios idoneos esse testes ĩ testamẽto, in quo
13 commodũ consequuntur, & sic cũ l. generaliter lo-
quatur, generaliter intelligẽda est. l. 1. §. generaliter
ff. de leg. præst. l. in agris. ff. de acquirẽdo rerum do-
minio. l. de precio. ff. de publiciana in rem actione.
14 Sed ista difficultas facile dissoluitur, si attente ver-
ba iustiniani attendantur, qui profecto de testamen-
to in scriptis, non de nuncupatiuo loquitur, cum
ibi agatur ex initio totius tituli, vsque ad §.

fin.de forma illorum testamentorum, vt constat in
d.§.vlt.ibi: *Sed hæc de testamentis quæ in scriptis con-
ficiuntur sufficiunt si quis autem sine scriptis*. Ex qui-
bus verbis clare colligitur, quod omnia tradita in
dicto titulo procedunt, & loquuntur de testamen-
to in scriptis, non vero de nuncupatiuo, quæ distin
ctio placet Duareno in cap. de testibus, col.3.versi.
15 alia est causa, & Conano lib.9.comment.c.3.nu.5.
& explicat Loriotus de apicibus iuris.tit.de testa.
ordin.axiomate.14.& 15. Guillermo Fornerio lib.
3.selectarum, ca.12.quæ distinctio verissima vide-
tur, quidquid aduersus eam teneat Pichardus libr.
2.inst.titu.10.de test.in d.§.legatarijs, nu.9.ex qui-
bus omnibus remanet confirmata hæc sententia,
quod in testamenro in scriptis legatarijs sit ido-
neus testis: secus vero in testamento nuncupatino
cum agitur de ipsius commodo.

Sed ijs non obstantibus contrariam opinionem,
16 immo quod nec in testamento nuncupatiuo, nec
in scriptis facto legatarius sit idoneus testis, quan-
do de ipsius legatarij commodo agitur, tenent Bal.
Fulgosius, Paulus, & Corneus in dict.l.dictantibus.
Specul.de instrum.edi.§.instrumentum.versi.quid
de legatario.& in tit. de test.§.1.vers.item quod est
17 talis.Io.And.in ca.insuper.de test.& est communis
opinio secundum Corn.supra, vt sentit Alex.dicto
cons.177.nu.9.lib.2.& pro communi illum allegat
Menchaca supra, sed ipse esse communem opinio-
nem non affirmat, sed quod sit multum rationabi-
lis, & sic solum in auctoritate Menchacæ potest di
ci communis, vbi dicit, quod in hac quæstionis re-
18 solutione sunt quinque communes opiniones. Pri-
ma, quod valeat testimonium legatarij ad firman-
dum, & comprobandum testamentum quoad vti-
litatem heredis scripti, & sic fauore institutionis,
cum legatarius non sit iuris successor, quæ est ratio
formalis text.in d.§.legatarijs. Secunda quod vale-
bit ad comprobandum testamentum, etiam quoad
validitatem omnium relictorum in eo, circa com-
modum, & vtilitatem ipsius testis. Tertia, quod nul
lo modo valebit quoad legatum illi relictum, cum
in causa propria non sit idoneus testis. Quarta,
quod si testamentum in scriptis conficiatur, vale-
bit eius dictum, & consequetur legatum, cum ces-
set præsumptio subornationis, vt supra traditum.
Quinta, validum esse testimonium legatarij, etiã si
19 commodum testamenti consequatur per testamen
tum nuncupatiuum, si deinde ad scripturam reda-
ctum fuisset. Quæ opiniones ad inuicem non pos-
sunt procedere, quia vna eademque res, & disposi-
tio non potest diuerso iure censeri, l.eum qui ædes,
ff.de vsucapionibus, & sic valere dictum testis quo
ad heredem, & ceteros legatarios, non vero quo ad
20 se, videtur quædam iuris repugnantia, & vna deter
minatio respiciens plura determinabilia, pari for-
miter debet terminari, l.iam in hoc iure, l. Lucius,
ff.de vulgari, & sic dicit Menchaca, quod illæ opi-
niones videntur meræ diuinationes, & mera som-
21 nia contra mentem legum. Et vltra Menchacam
est sexta opinio in quæstione proposita, quod de iu
re regio inspecta decisione tex.in l.1.tit.2.de los te
stamentos, lib.5.ordinam.vbi testamentum est vali
22 dum sine heredis institutione, quod siue testamen
tũ conditũ sit in scriptis, siue nuncupatiue, vtroque
casu legatarius erit idoneus testis, ita tenet ex nris
Hispanis Greg.verb.escrito en el.in d.l.11.tit.1.p.
23 6.vbi nouiter resoluit, quod cum hodie legata de-
beantur sine aditione hereditatis, quod legatarijs
admittentur in testes. Sed nec hæc opinio Gregorij
secura vr, quia aduersus eã insurgit Tellus Fernãdez
in l.3.Tauri in 2.p.nu.13.& Salcedo in reg.411.ad
24 Bernardum Diaz de luco. col.4.vbi dicit lapsum
fuisse, & de iure nõ probari, nã aut vitiũ extra testa
menti solemnitatẽ cõsideratur respectu numeri te-
stiũ, videlicet ex eo quod filius prætereatur, vel ex-
25 heredetur, vel hereditas nõ adeatur, vel quod nul-
lus heres in testõ sit institutus, in ijs.n.casibus pro-
cedit d.l.Regni, de quibus non est præsens disputa-
tio, sed solum qñ deficit vnus testis de necessarijs
pro cõfirmatione, & validitate testamenti, & adhi-
betur legatarius, qui ex ipso testamento cõmodum
prætendit; in hoc.n.casu satis ridiculum esset dice-
26 re, quod legata deberentur, cũ propter defectũ pro
bationis non sit testamentum legitimũ, quemadmo
dum si adducerentur alij testes minus idonei, & sic
cũ validitas testamenti in testamento nuncupatiuo
27 a testibus examinãdis depẽdeat, si vnus deficiat, ir-
ritum est testamentum, l.si vnus, C.de testam.vnde
paria sunt, quod testis non examinetur, vel quod in
utiliter examinetur, l.quoties, ff.qui satisdare cog.
& testis non idoneus non dicitur testis quoad va-
28 liditatem testamenti, vt d.l.nullus, ff.de testibus,
ex qua ratione venit reprobanda opinio Gregorij,
quia d.l. regia nihil mutat circa solemnitatem te-
stamenti, quæ dependet a testimonio legatarij, cũ
29 minime confirmet testamentum defectuosum ex
defectu probationis, sed tantum defectuosum in in
stitutione, & sic sequitur, quod in testamento nun-
cupatiuo etiam hodie de iure regio legatarius non
est idoneus testis, vt resoluunt Tellus Fernandez
& Salcedo supra, & Menchaca d.c.34.nu.24.qui di
30 cit suspectam opinionem, sed Gregorij opinionem
veram esse, non vero rationem, in qua mouetur, af-
firmat Matienco in l.1.tit.4.gl.nu.12.quem sequi-
31 quitur Pichardus (licet obiter) in d.§.legatarijs n.
13. Eritque septima opinio in quæstione proposita,
quam tradit Burgos de Paz, Salon in d.l.3.Tauri,
nu.854.dicens iure regio legatarium esse idoneum
testem, quando scriptura publica conficitur, & vbi
32 quinque testes adhibentur testamento nuncupati-
uo, de quo non conficitur scriptura publica, quã o-
pinionem etiam impugnat Matienco supra nu.16.
in fine, in qua Doctorum, & opinionum varietate
possumus octauam adducere opinionem, quã tra-
33 dit Matth. de Affl.decis.400.nu.3.vbi dicit: quod
legatarius sit idoneus testis in testamento, quando
principaliter non litigatur de commodo ipsius le-
gatarij, nec illud intenditur principaliter, sed in
34 quandam consequentiam, quo attendi non debet,
l.si quis nec causam, ff.si certum petatur, & adducit
exempla in testibus deponentibus pro Collegio,
pro Monasterio, pro Vniuersitate: quæ opinio satis
iuridica, & rationi consona videtur, quasi secus si
lis principaliter moueatur super petitione legati, &
35 ipse contendat testimoniũ perhibere in causa pro-
pria. Vltima, & nona opinio adducitur ab scribẽti-
bus, vt legatarius non sit testis idoneus, quando in
testamento solum interuenerunt testes necessarij
secundum

36 secundum formam requisitam a iure, ita Io. Andr.
post Vincentium in d.ca. insuper. de testibus. Imola
in d.l. qui testamento. ff. de test. Barb. cons. 58. vol.
1. & hanc esse communem opinionẽ affirmat Curt.
iun. cons. 178. nu. 18. & sic intendunt prædicti scri-
bentes, quod testes supernumerarij, etiamsi com-
modum sperent ex test. sint idonei testes. secus vero
37 quando numerus legitimus testium cum eis sup-
pletur. Sed profecto nec iste intellectus potest susti-
neri, quia directe est contra tex. in d.l. dictantibus.
& l. qui testamento. quæ iura intelligenda sunt in
testamento nuncupatiuo, de quo non fuit scriptura
confecta, & quando legatarius fuit vnus de testib.
necessarijs secundum dispositionem l.3. Tauri: nã
38 si dicta iura solum loquerentur quãdo legatarius
fuit testis supernumerarius, essent profecto inania,
& ab omni difficultate, & dubio aliena, & sic rema
net firmissima opinio communis, & magis commu
nis, quod vbicumque agitur de solemnitate testa-
menti nuncupatiui, si legatarius sit vnus ex testibus
necessarijs, valet eius testimonium inter venientes
ab intestato, & heredem scriptum, vel inter alios le
gatarios, respectu vero ipsius legatarij agentis nun
quam in causa propria erit idoneus testis. ita ele-
ganter declarat Soci. in d.l. si quis ita, nu. 6. de reb.
dub. & est optimus tex. in l. omnibus, C. de testibus,
quem intellectum sequitur Salcedo in d. reg. 409.
col. 2. in fine, & sic resolutiue teneo in hac Docto-
rum varietate, quod tam de iure communi, quam
de nostro regio, siue inspiciamus dispositionem le-
gis Partitarum, siue ordinamenti, nunquam legata-
rius in testamento nuncupatiuo sine scriptura, erit
39 idoneus testis, quando principaliter, siue accesso-
rie in causa deponit. at vero in testamento in scri-
ptis, vbi ipse ignorat, quod sibi vel alijs relinqua-
tur, a testimonio non repellitur. Et ratio differentię
est, quia in testamento in scriptis, ipse ignorat con-
tenta in testamento, & quod magis est, non depo-
nit de legato sibi relicto, sed solum de declaratione
testatoris, volentis cum illo testamento decedere,
vnde nimirum si a testimonio non repellatur, cum
ipse nec deponat in causa propria, saltem principa-
liter, nec sit timor subornationis, nec ipse asseueret
centum sibi esse relicta a testatore, quod secus est in
testamento nuncupatiuo sine scriptura, vbi de his
omnibus rebus deponit, & sic merito eius testimo-
nium erit nullius momenti, ex iuribus supra allega-
tis. & in hunc sensum sunt intelligenda l. dictanti-
bus. & §. legatarijs. quæ omnia sunt in practica vti-
lia, & necessaria, & menti tenenda, quia punctus
iste alibi sic explicitus, nec declaratus non reperie-
tur.

40 Nec prædictis obstat *l. Partitæ. 11. tit. 1. p. 6.* quia
non loquitur quando legatarius deposuit in causa
propria, sed tantum eo casu, in quo erat contentio
inter heredem, & venientes ab intestato, vt in text.
ibi. *Si hubiere contienda entre el heredero, que era e-
scritto, e los parientes del finado que quisiesen desatar
el testamento.* quod secus est, quando ipse legatarius
deponit in facto proprio ad sui vtilitatem, quia tũc
non est idoneus testis, vt supra traditum est.

SVMMARIVM.

1 *Venditio rei alienæ valida est.*
2 *L. fin. §. fin, C. communia, de leg. declaratur, & nu. fin.*
3 *Scienti, & consentienti non fit iniuria, nec dolus.*
4 *Contraria opinio defenditur.*
5 *L. 21. tit. 8. p. 5. declaratur.*

QVÆSTIO DCCXCVIII.

**Vtrum venditor teneatur de euictione quã-
do vendit rem alienam sciente emptore,
communis contra communem, & quid
iure regio.**

1 VEnditionem rei alienæ esse validam pro-
bat text. in l. rem alienam. 28. ff. de con-
trahenda emptione, cui consonat text.
de iure regio in l. 19. tit. 5. p. 5. vbi Greg.
quæ iura declarat Ant. Gomez. 2. tom. variarum. c.
2. nu. 8. ex quibus iuribus resultat dubitatio propo
sitæ quæstionis, in qua partem affirmatiuam, quod
venditor teneatur de euictione, licet non ad alia
damna, tenet Aret. in l. si aliquam rem. num. 5. ff. de
acq. poss. vbi hanc dicit esse communem opinionẽ,
2 & pro hac opinione adducitur text. in l. fin. §. fin. C.
3 commu. de leg. & ratio fundamentalis est, quia sciẽ
ti, & consentienti non fit iniuria, nec dolus. l. cum
donationis. C. de transac. & in reg. scienti, ff. de reg.
iuris.

Sed contrariam opinionem tenet Palacius Ru-
4 beus in repet. c. per vestrãs. in rub. §. 65. num. 53. de
donationibus inter virum, & vxorem, & est com-
munis opinio, vt tradit Couar. lib. 3. varia. cap. 17.
nu. 2. col. 4. & pro hac opinione facit tex. in l. si fun
5 dum, C. de euict. l. si ideo. ff. eod. tit. l. emptorem, ff.
de act. empt. & pro hac opinione est tex. de iure re-
gio in l. 19. tit. 5. part. 5. l. 21. tit. 8. p. 5. ibi: *Mas si
quando ellos arrendaron, o logaron, no fuessen sauido-
res que los otros ouiessen derecho en ellas, entonces no
serian tenudos de lo pechar, mas de tanto quanto houies-
sen recebido dellos por razon del arrendimiento, o del lo
gero e si no houiessen recebido nada, no han demanda
ninguna contra ellos.* Vbi illud notat Greg. quę opi-
nio tam de iure communi, quam regio tenenda est
in iudicando, & consulendo, nec huic resolutioni
obstat d.l. fin. §. fin. quia respondeo, quod ibi res vẽ-
dita non erat aliena, sed tantum restitutioni subie-
cta, quod est diuersum, vt in l. fi. C. de reb. alie. non
alien. ita declarat Ias. & communiter Doctores in
d.l. fin.

SVMMARIVM.

1 *Nunciatio non est necessaria in clarir.*
2 *Doctores pro prima opinione adducuntur.*
3 *Cessante ratione legis, cessat dispositio.*
4 *Contraria opinio defenditur.*
5 *L. emptor fundi, C. de euictionibus declaratur.*
6 *L. quod debetur, ff. de peculio.*
7 *L. generaliter loquens, restringitur per rationem.*
8 *Litis euentus dubius est.*

9 *Sententia in fauorem pro causa iusta est casus fortuitus.*
10 *Accidens non mutat substantiam.*

QVÆSTIO DCCXCIX.

Vtrum emptor teneatur nunciare venditori litem motam, quando est notum, venditorem non habere iustitiam, communis contra communem.

EXPLICVIMVS in quæst.385.nu.2.obiter,& per transennam nostram quæstionem, quam habetis inclusam in alia communi cõtraria, & idcirco decreui in hoc loco ornatius, & accuratius eam explicare pro faciliori rei intelligentia,& partem negatiuam, quod non sit ne
1 cessaria nunciatio, quando constat de notoria iniustitia venditoris, per iuris, vel facti euidentiam, tenet glo.in l.si ideo,ff.de euict.in fi.cuius opinio est communis secundum Soc. consi.172.nu.11.vol.2. Bart.Paul.& Alex.in l.at qui.§.absente,ff.de neg.ge
2 stis.Doctores in l,si cũ quæstio. C.de euictionibus, Alex.in l.non solum.§.morte. nu.46.ff.de noui op. nun.vbi Rub.nu.735.& ibi Claudius nu.101, Aufrerius ad decis. Capellæ Tolos.decis.407.Matth.de Affl.decis.20.& sequitur, & hæc est communis opinio secundum Couarr.lib.3.varia.c.17.nu.6. & fundantur dicti Doct.in eo, quia in hoc casu cessat ra-
3 tio fundamantalis, propter quam venditor de iure tenetur de euictione,& emptor est astrictus nunciare ipsi litem motam,& cessante ratione cessat iuris dispositio.l.adigere.§.quamuis, ff.de iure pat.c.cũ cessante.de appellat.& istam opinionem confirmat tex.in l.emptorem.in prin.ff.de action.empti.
4 Sed ijs non obstantibus, contrariam opinionem tenet glo.ibi.verb.posse.in fin.quam sequuntur ibi Bart.& Fulgos.& Alciatus in l.atqui natura. §.cum me absente.ff.de neg.gest.vbi tenent prædicti Doc. quod requiritur nunciatio motæ litis, etiãsi sit notorium, non habere iustitiam. Quam opinionem tenet Soci.in l.2.§.voluntatem.nu.14.& 15.ff.soluto matrimonio,& est communis opinio secundum Decium cons.74.nu.3.vol.1.& secundum Hieron.Gra
5 tum cons.1.nu.57.vol.1.quæ opinio fundatur ex generalitate iurium disponentium debere fieri nunciationem litis motæ,l.emptor fundi,C.de euict.c.fin. de empt.& vend.l.32.tit.5.par.5.& confirmatur se
6 cundo hęc opinio ex tex.in l.quod debetur.ff.de peculio.vbi semper est dubius litis euentus,& sic nulla est iam causa sine causa.

Sed ijs omnibus non obstantibus prima opinio est magis recepta,& tenenda in iudicando, & consulendo, quia illa iura ita generaliter loquentia restringuntur per rationem,& per alia iura l. vt grada
7 tim.§.1.ff.de mun.& hon. Nec obstat dicta l.quod
8 debetur. quia licet verum sit quod sit dubius litis euentus,& quod per negationem res efficiatur dubia,& quod est iam casus fortuitus in lite iusta obti
9 nere sententiam in fauorem, illud non procedit de iure, sed attenta malitia vel ignorantia iudicis, quod est per accidens,& sic non venit in considerationem.
10 l.1.§.aptum.ff.de acquir.rer.dom.l.si per imprudẽtiam.ff.de euict.

SVMMARIVM.

1 *Paria sunt loqui contra legem, vel sine lege.*
2 *Contractus sunt bonæ fidei.*
3 *Aequitas,& non rigor de iure canonico est attendẽda.*
4 *Contraria opinio proponitur.*
5 *Seruandum est ius canonicum in foro ciuili,& è conuerso, vbi nihil aliud est dispositum.*
6 *c.cum venerabilem.de exceptionibus declaratur.*
7 *Verba narratiua partis non inducunt dispositionem.*

QVÆSTIO DCCC.

Vtrum omnes contractus de iure canonico secundum mentem, & intentionem sint bonæ fidei, cõmunis contra communem.

IN hac quæstione proposita est notabile dictũ Baldi in cap.vnico num.12.in fine de plus petitionibus, vbi resoluit partem affirmatiuam nostræ quæstionis, cuius opinionem sequitur Iason in §.actionum.nu.4.& 36.instit.de act.& in §. quadrupli.num.90.eod.tit.& hanc dicit communẽ opinionem Gomez.in §.fuerat.nu.14.eod.titu.quæ
1 opinio fundatur in ea ratione, quia de iure canonico non habemus.text.constituentem illam differentiam,& sic non est ponenda c.nouum genus. de decimis.l.illam de collat. vbi dicunt doctores, quod paria sunt loqui cõtra legem, vel sine lege, auth.de trien.& semi.§.cõsideremus.col.3, vbi erubescimus cum sine lege loquimur,& sic cum deficiat canon de iure canonico, quod constituat illam differentiã,
2 sequitur, quod eo iure inspecto omnes contractus sunt bonæ fidei, secundum intentionem,& mentem contrahentium. Præterea confirmatur ista sententia, quia de iure canonico æquitas attendenda est, & non rigor, C.filius noster.de testam.l.quod si E-
3 phes.ff.de eo, quod certo loco, sed esse contractum bonæ fidei nihil aliud est, quam esse contractum æquitatis, ergo bene sequitur Baldi opinionem esse veram & rationi consonam, quam sequitur Mẽchaca lib.3.controuers.vsu freq.c.63.nu.51.
4 Sed ijs non obstantibus contrariam opinionem tenet Ias.(sibi contrarius) in l.quod te mihi. nu.34. ff.si certum petatur.idem in l.cum postea. nu.3.C. de pactis.idem in l.cum fundus, in princ.nu.3.ff.si certum petatur.Alciatus in d.l.cum fundus. col.fi. in medio. & in l.4.§.Cato.num.125.& nu.86.ff.de verb.obligat.Antonius de Burgos, in c.cum d lecti. num.54.de emptione & venditione.Lancellot.De-
5 cius in d.§.Cato.col.17.& dixit communẽ opinionem Sandoual in lectura.§.actionum, inst.de actio. quæ opinio fundatur in c.1.& 2.de noui operis nunciatione, vbi expressum de iure ciuili, si de iure canonico non reperiatur expressum,& non cõcernat materiam peccati, seruandum est etiam de iure canonico.
6 Secundo comprobatur hæc sententia in ca.cum venerabilem.de exceptionibus, sed tex.ille non probat illam opinionem, cũ ibi tradatur allegatio partis,& non legis, ita Ias.respõdet in d.l.cum fundus. & Gomezius in d.§.actionum. num.4.& Antonius
7 de Burgos, vbi supra, colligens ex eo tex. quod ver-

ba narratiua partis non inducunt dispositionem
7 glo. in l. vnica, C. quando non pet. part. vbi glo. & Ias. cap. si Papa, de priuileg. in 6. Tertio confirmatur hæc sententia ex cap. cum ecclesia Sutrin. de causa posses. & prop. iuncta glo. verb. id venire, sed respondeo quod text. ille non probat dictam opinionem, sed solum confirmat regulam l. solemus, ff. de iudicis. & declarat Paulus in l. Pantonius, nu, 9. ff. de acquir. hered.

SVMMARIVM.

1 *Mendacium semper est delictum punibile.*
2 *l. 5. tit. 13. par. 2. declaratur.*
3 *Mendacium dicitur falsa vocis significatio.*
4 *Dolus est abscondita mentis machinatio.*
5 *Homo mendax semper est in dolo.*
6 *Mendacium est contra naturam.*
7 *Mendax dicitur delinquere.*
8 *Torquendus est reus per eruenda veritate.*
9 *l. vnius, §. testes, ff. de quæstionibus.*
10 *Plura exempla sacræ paginæ aduersus mendaces traduntur.*
12 *Contraria opinio in quæstione proposita defenditur.*
12 *Contraria opinio communis asseritur.*
13 *Mendacium cum aliquo adminiculo est indicium ad torturam.*
15 *Data copia indiciorum torqueri potest reus.*
16 *Variatio circa principale delictum, quando faciat indicium ad torturam.*
17 *Arbitrio iudicis relinquitur, quando mendacium sit indicium ad torturam.*
18 *Obliuio in facto recenti non præsumitur.*
19 *Variatio extra substantiam delicti non facit indicium ad torturam.*
20 *Mendacium omne non est punibile.*
21 *Dicens mendacium putans dicere verum non punitur.*
22 *c. animaduertendum, 22. q. 2. declaratur.*
23 *Intentio principalis est attendenda.*
24 *Actus agentium non debet operari vltra agentium intentionem.*
25 *Clementiæ gloria, nec seueritatis non est affectanda.*
26 *Reus est absoluendus etiam si indicia fuerint indubitata.*
27 *Indicia etiam grauissima non præstant ad condemnandum reum.*
28 *Sententia lata ex præsumptionibus non transit in rem iudicatam.*

QVÆSTIO DCCCI.

Vtrum mendacium sit sufficiens indicium ad torturam, communis contra communem, & quid iure regio.

1 Semper mendacium est delictum punibile, maxime quando est dolosum, vt docet Abb. in cap. super litteris col. 2. de rescrip. & probat l. fi. C. de calu. & plura indicta in iure contra
2 mendaces, tradit gl. in l. nemo ex his, ff. de reg. iur. & confirmat l. 5. tit. 13. par. 2. ibi: *Los sabios deuen siempre decir palabras verdaderas guardandose de mētir*, vbi Greg. verb. mentir a sabiendas, & sic dixit D. Augustinus, quem refert Greg. in l. 1. titu. 16. par. 7. verb. o arteras, quod mendacium dicitur falsa signi-
3 ficatio vocis cum intentione fallendi, c. is autem. & in §. ille ergo, 22. q. 2. & dolus est abscondita men-
4 tis machinatio, l. censemus, C. de litigiosis, vbi notat Bal. Vnde cum homo mendax semper videatur dolose, & cum fraude procedere, nimirum si conuictus de mendacio insurgat aduersus eum indicium ad torturam, quam opinionem sequitur Bar. in l. f.
5 nu. 3. de quæstionibus. Rom. cons. 8. nu. 2. Cepolla cons. 61. nu. 1. Lucas de Peña in l. quoties, C. de dignitatibus, lib. 12. Alex. cons. 77. vol. 1. Soc. consil. 54. vol. 3. Ferrettus, cons. 329. nu. 14. vol. 2. Mandellus, cons. 56. nu. 31. vol. 1. Mandosius ad Romanū, d. cons. 8. littera D, vbi hanc dicit magis cōmunem opinionē, quam sequitur Iacobus Nouellus in practica causarum criminalium, nu. 62. vers. quamplu-
6 rimos Albanus in lucubrationibus ad Bar. in l. & eleganter, §. idem Pomponius, ff. de dolo malo, in fin. vbi assignat rationem, quia mendacium est contra naturam, & semper censetur mendax esse in dolo, l. seruus, in fi. ff. de dolo, & mēdax dr̄ delinquere & sic cū delictū cōmittat, qui coram iudice mendaciū profert, iudicemq; ipsum fallere videatur, eūque ēt
8 ratione periurij offendat, non erit mirum si iudex eum torquere possit pro eruenda veritate, argumento, l. nullum, C. de testib. & probat l. vnius, §. testes, ff. de quæstionibus. per quem tex. istam opinionem
9 sequitur & defendit Paris. de Puteo, de sindicatu §. viso. de iudicijs indubitatis, nu. 2. & facit tex. de iure regio in l. 42. tex. 16. par. 3. ibi: *puedelos atormen-*
10 *tar*, & sic aduersus mēdaces dicitur in Apocalypsi, c. 21. *Timidis autem & incredulis, & omnibus mendacibus pars illorum erit in stagno ardenti igne*, & in c. 22. dicitur: *Beati qui lauant stolas suas, vt sit potestas eorum in ligno vitæ, & per portas intrent in ciuitatem. Foris canes, & venefici, & impudici, & homicidæ, & idolis seruientes, & omnis qui amat & facit mendacium.* & legitur in Psal. 5. *Odisti omnes, qui operantur iniquitatem, perdes omnes qui loquuntur mendacium*, & dicitur etiam Exodi c. 23. *Non suscipies vocem mendacij, nec iunges manum tuam, vt pro impio dicas falsum testimonium. Non sequeris turbam ad faciendū malum, nec in iudicio plurimorū acquiesces sententiæ, vt a vero devies. Pauperis quoque non misereberis in iudicio, non declinabis in iudicium pauperis. Mendacium fugies, & insontem, & iustum non occides, nec accipies munera, quæ etiam excæcant prudentes, & subuertunt verba iustorum*, & dicitur Prouerb. cap. 12. *Qui quod nouit loquitur index iustitiæ est, qui autem mentitur testis est fraudulentus. Est qui promittit, & quasi gladio pungitur conscientia, lingua autem sapientium sanitas est, labium veritatis firmum erit in perpetuum, qui autem testis est repentinus concinnat linguā mendacij. Dolus in corde cogitantium mala, qui autem pacis ineunt consilia sequitur eos gaudium, abominatio est domino labia mēdacia, qui autem fideliter agunt placent.* & in c. 17. dicitur: *Malus obedit linguæ iniquæ, & fallax obtemperat labijs mendacibus, qui celat delictum quærit amicitias, & qui vertit linguam incidet in malum*, & dicitur Prouerb. c. 19. *Testis falsus non erit*

erit impunitus, & qui mendacia loquitur non effugiet,
Sed ijs non obstantibus contrariam opinionem,
11 immo quod mendacium non sit sufficię. indicium
ad torturam, tenuerunt Isernia. in constit. regni Si-
ciliæ li. 1. rub. 17. & ibi Afflictus. nu. 63. Amicus cõs.
134. nu. 3. vbi dicit, quod nec Bart. contrarium vo-
luit, nec Gandinus pater practicæ criminalis, hoc
nunquam posuit inter alia plurima indicia. Et istam
opinionem sequitur Grammaticus voto 30. nu. 15.
12 vbi hanc dicit esse communem opinionem, & ve-
riorem in iudicando & consulendo, & sequitur Al
ciatus cons. 18. nu. 4. vol. 2. & hanc dicit esse verissi
mam sententiam Horatius Lucius cons. 161. nu. 35.
vol. 1. & dicit communiorem opinionem Gratian.
reg. 312. nu. 7. Iulius Clarus li. 5. recept. sent. §. fi. q.
21. nu. 39. Prosper Farinacius q. 52. num. 8. vbi dicit
magis communem opinionem modernorũ, in qua
doctorum varietate adducitur concordia, vt prima
opinio procedat respectu testis committentis men
dacium, secunda vero respectu principalis delin-
quentis. Ita declarat post Iserniã sup. Alciatus cons.
6. nu. 27. vol. 2. maxime si tale mendacium alijs ad-
miniculis & coniecturis adiuuetur, vt dicit commu
nem Grammaticus supra voto 30. n. 15. in fine. Tũc
enim quando mendacium aliquo adminiculo ad-
iuuatur, sufficiens erit indiciũ ad torturam, ita est,
13 cõis opinio secundũ Suarez, verb. mendacium. nu.
125. inter comm. & dicit etiam communem Alex.
in d. l. dolum. n. 3. C. de dolo, Hieronymus Gabriel
14 cons. 183. nu. 4. Tobias Nonius cons. 99. nu. 20. Iu
lius Clarus sup. Sed verior concordia erit, quod aut
mendacium est circa factum principale delicti, aut
circa circumstãtias & qualitates ipsius, primo casu
faciat indicium, secundo vero non. Ita Nouellus in
practica criminali fol. 23. nu. 61. Marsilius cons. 51.
nu. 71. vbi hoc declarat, quando est data copia ip-
15 sius indicij, seu mendacij cum termino competenti
ad illud purgandum, decisio Pedemontana 79. nu.
17. vbi resolutum fuit, quod mendacium, seu varia-
tio circa circumstantias & qualitates delicti nullo
16 modo faciat indicium ad torturam, & quando est
mendacium, seu variatio circa ipsum delictum, ita
demum faciat indiciũ, si alia indicia, vel adminicu-
la coniungantur. Ita Marsilius cõs. 15. nu. 15. Rimi-
nald. cons. 51. nu. 18. & 19. vol. 1. & pro hac opinio-
ne consuluit Horatius Lucius, supra nu. 38. vol. 1. a-
lias. nu. mendaciũ de per se siue in teste, siue in reo
erit debile indicium, vt consuluit Marcabrunus in-
17 ter consilia criminalia cons. 62. vol. 2. nu. 16. quæ
omnia arbitrio sapientis iudicis relinquuntur, qui
visis circumstantijs negotij, & alijs adminiculis, &
considerata qualitate personæ, si est solitus delin-
quere, vt in l. 3. de Episcopali audient. vel si menda-
18 cium, seu variatio est talis, & circa factum tam re-
cens, in quo nõ potest cadere obliuio & an in conti
nenti reformauit dictum, & corrigit errorem, tunc
talis correctio magis diceretur emendatio, quam
mendacium, & vt declarat Iulius Clarus supra, Plo-
tus in l. si quando. nu. 886. C. vnde vi. Franc. Marcus
decis. 281. in 2. par. vbi dicit, quod debent præcede
re alia indicia. Bursatus cons. 20. nu. 21. & cons. 79.
19 nu. 15. lib. 1. vbi dicit, quod variatio extra substan-
tiam delicti non operatur indicium contra reum;
nec variatio, & vacillatio, pallor, timor trepidatio,
& similia, quia hæc omnia sunt remota a delicto
principali, & sic non faciunt indicium de per se, vt
tradit Blancus in l. fi. nu. 259. ff. de quæstionibus. Iu
lius Clarus sup. Vnum tamen singulariter est consi-
derandum in hac quæstione, ad quod iudices crimi
nalistæ debent attendere, quia non omne mendaciũ
20 est punibile, sed solum quando dolose dictum est,
& de mendacio scienter conuincitur reus; quia si
dicat mendacium, existimans esse verum, non puni
tur, nec proprie dicitur mendax. ita Romanus in l.
21 si quis extraneus. nu. 4. ff. de acquirenda heredit. So
cinus iunior cons. 123. 2 nu. 21. cum sequentibus li.
22 2. & facit pro hac sententia optimus text. in ca. ani-
maduertendum. in fine q. 2. ibi: *Ille autem qui promit
tit falsum, quod putat esse verum, nec in dolo iurat, nec
mendaciter promittit*. text. etiam in c. is autem. vers.
nemo mentiretur 22. q. 2. ibi: *Homo mentiens indicã-
dus non est qui dicit falsum, quod putat verum*. Et ra-
23 tio est, quia semper principalis intentio est attendẽ
da. l. si quis nec causam. ff. si certum petatur. & actus
24 agentium non operatur vltra agentis intentionem.
l. non omnis. ff. si certum petatur, vnde iudex debet
cuncta rimari, ita vt nec seueritatis, nec clementiæ
25 gloria affectanda sit, sed perpenso iudicio, prout
quæque res expostulat, iudicandum sit, vt eleganter
nos docet consultus in l. respiciendum. ff. de pœnis.
Vnum tamen singulariter pro complemento huius
26 quæstionis aduertas, quod non datis legitimis in-
dicijs ad torturam, non solum reus non est torquen
dus, sed venit absoluendus, etiam si indicia fuerint
indubitata. ita est communis opinio secundum De-
cium, cons. 175. in fine, vbi resoluit, quod iudex ex
præsumptionibus violentis, & indicijs indubitatis
& vehementissimis non potest ipse deuenire ad cõ-
demnationem absque alijs probationibus. ita Gãdi-
nus in tractatu maleficiorũ, in rub. de præsumptio-
nibus indubitatis, Baldus in l. 22. de his quæ pœnæ
nomine. & in l. eius. §. 1. de testa. Paulus cons. 197.
vol. 2. Angel. in l. 2. ff. de furtis. Imola in l. fin. ff. de
hered. instit. Mates sing. 122. Anania cons. 59. nu. 2.
quam opinionem sequitur Boetius decis. 164. nu. 6.
& hanc dicit æquiorem, & communiorẽ Marsilius
in rub. de probationibus. num. 252. Tiraquellus in
28 tractatu. de pœnis temperandis caus. 27. num. 2. &
10. Grammaticus decis. 96. & fatuus esset iudex, qui
in actu practico recederet ab hac opinione, cum sit
communis, & recepta apud iudices integerrimos,
in tantum, quod si iudex proferret sententiam ex
præsumptionibus, nunquam transiret in rem iudica
tam, l. si ij, qui adulterij. C. de adulterijs. & dicit cõ
munem intellectum Felinus in c. proposuisti. de pro
bationibus.

SVMMARIVM.

1 *Sacramentum baptismi, & pœnitentiæ, sunt ad salutem necessaria, & æquiparantur.*
2 *C. non est vobis. de sponsalibus. declaratur.*
3 *l. 15. tit. 9. par. 1. declaratur.*
4 *Sacramentum pœnitentiæ, & baptismi datur in tempore interdicti.*
5 *Sacra necessitatis excipiuntur de quolibet interdicto.*
6 *Sacerdos hæreticus potest audire confessionem in mortis periculo.*

7 Ec-

7 *Ecclesia catholica non præsumitur priuare hæreticum sacerdotem iurisdictionem absoluendi & confitēdi.*

8 *Sacerdos quilibet habet iurisdictionem absoluendi in casu necessitatis.*

9 *Fauorabiliter agitur cum catholico, & si hæreticus sacerdos possit illum absoluere in mortis periculo.*

10 *Excommunicatus absoluitur in mortis articulo a quolibet sacerdote.*

11 *c. quamuis, de sententia excommunicationis declaratur.*

12 *c. 7. s. 14. Concilij Tridentini declaratur.*

13 *Hæreticus habet sublatam iurisdictionem.*

14 *Necessitas facit licitum, quod alias non est licitum.*

15 *In extrema necessitate potest quis vti re aliena inuito domino.*

16 *Necessitas spiritualis est maior quam temporalis.*

17 *Iurisdictio absoluendi a peccatis est de iure diuino, & num. 22.*

18 *Doctores pro prima opinione referuntur.*

19 *Concilium Tridentinum loquens generaliter, generaliter debet intelligi.*

20 *Nauar. fuit sibi contrarius non memor decreti Concilij Tridentini.*

21 *Sacerdos de iure diuino habet iurisdictionem.*

22 *L. non generaliter loquens comprehendit casus speciales.*

23 *Iurisdictio est de iure diuino secundum plures, alij contra, nu. 39.*

24 *Iurisdictio causata de iure diuino, non potest tolli per ius positiuum.*

25 *Quando est periculum subuersionis, non tenetur catholicus coram infideli, & hæretico confiteri.*

26 *Character semper inest in sacerdote.*

27 *P. Bernardinus de Vega Societatis Iesu professus laudatur.*

28 *Existens in mortis periculo tenetur confiteri peccata sua etiam coram hæretico sacerdote.*

29 *Concilium nouiter declaratur & ponderatur pro prima opinione.*

30 *Concilium Tridentinum confirmat primam opinionem.*

31 *Casus reseruatus nullus est in mortis articulo.*

32 *Qui totum dicit nihil excludit.*

33 *Confessio non tam fauore ministri, quam pœnitentis est introducta.*

34 *Contraria opinio proponitur in quæstione principali.*

35 *Confessio coram hæretico sacerdote non valet secundum plures.*

36 *Hæreticus sacerdos non habet iurisdictionem.*

37 *Iurisdictio Concilij restringitur ad terminos habiles.*

38 *Doctores pro opinione negatiua referuntur.*

39 *Distinctio Gutierrez in quæstione proposita non placet auctori.*

40 *Iurisdictio absoluendi non est de iure diuino secundum plures, sed delegata a Pontifice.*

41 *Concilium Tridentinum ponderatur in cap. 7. sessione 14.*

42 *Iurisdictio absoluendi in casu necessitatis de omnibus casibus est introducta ab ecclesia, & delegata a Pontifice Maximo.*

43 *Si iurisdictio esset de iure diuino, omnes sacerdotes essent pares.*

44 *Sacerdotes non habent ordinariam iurisdictionem in casibus reseruatis sed delegatam.*

45 *c. de cetero, c. ea noscitur. de sententia excommunicationis declaratur.*

46 *c. pastoralis de officio ordinarij In articulo mortis si proprius parochus sit præsens, non potest infirmus corā alio sacerdote peccata sua confiteri.*

47 *Confessio & absolutio est accipiēda a proprio parocho.*

48 *Sacerdos non expositus non potest absoluere in casu necessitatis, si alius clericus approbatus ab ordinario sit præsens.*

49 *Confessio est facienda in mortis articulo coram sacerdote exposito, & non coram simplici non exposito.*

50 *Resolutio in quæstione principali traditur.*

51 *Confessio non est facienda in articulo mortis, quando est timor subuersionis nisi pœnitens possit resistere.*

52 *Articulus mortis, & periculum ad idem tendunt.*

53 *Opinio Scoti, & Couarr. reprobatur.*

54 *Bellum, nauigatio, partus mulieris, dicitur mortis periculum.*

55 *c. si quis suadente. 17. q. 4. declaratur.*

56 *c. non dubium. de sententia excommunicationis declaratur.*

57 *c. eos de sententia excommunicationis lib. 6. declaratur.*

58 *Confessio facta in mortis articulo est valida etiam si pœnitens conualescat, non tenetur reiterare confessionē.*

59 *c. a nobis. de sent. excommunic. declaratur.*

60 *c. si. de sepulturis declaratur.*

61 *Absoluere hæreticum potest quilibet sacerdos in articulo mortis, etiam si ipse sit hæreticus.*

62 *Absolutio hæretici est reseruata Episcopo, vel Inquisitoribus, & ipsis deficientibus quilibet sacerdos potest absoluere.* 3

63 *Reseruatio nulla est in mortis articulo.*

64 *c. is qui tempore. 26. q. 6. declaratur.*

65 *Hæreticum occultum in foro conscientiæ, potest Episcopus absoluere, etiā si mortis articulus nō immineat.* 2

66 *c. 6. sess. 24. Concilij Tridentini declaratur.*

67 *Hæreticus virtute Bullæ Cruciatæ, vel Iubilei non potest absolui.*

68 *Excommunicatio propter peccatum hæresis non comprehenditur sub concessione generali.*

69 *Casus hæresis est casus specialis.*

70 *c. frater noster. 16. q. 1. declaratur.*

71 *Opinio Nauarri, & Soti reprobatur.*

72 *Fauor fidei, & fauor animarum.*

QVÆSTIO DCCCII.

Vtrum sicut baptismus licite recipi potest in mortis articulo a quocunque Iudæo, & hæretico, & infideli (vbi alius minister deest) ita etiam sacramentum pœnitentiæ, communis contra communem, & quid ex Concilio Tridentino.

QVia huius quæstionis materia, a nostris canonistis tractat, licet magis ad Theologos eius explanatio pertineat, nō parcam calamo, nec labori in eius declaratione, & sic vt melius & accuratius potero, eam explanabo. Et in primis pro parte affirmatiua videtur dicendū, tam sacramētū baptis-
1 mi, quam pœnitentiæ (in casu necessitatis periculi mortis)

mortis) posse ab hæreticis & infidelibus ministrasi,
cum hæc duo sacraméta sint ad salutem necessaria,
vt in Concilio Trid. cauetur c. 1. §. 24. in Canone 6.
& sic illa duo sacramenta æquiparantur, vt probat
tex. in c. non est vobis. 11. de sponsalib. ibi: *Nulla di-*
2 *uina officia præter baptismum paruulorum, & pœniten*
tias morientium celebretis, vel permittatis aliquatenus
celebrari. Idemq. probat l. 15. tit. 9. p. 1. ibi: *Ninguna*
3 *yglesia que sea vedada no deuen taner campanas, ne de*
cir las oras, ni soterrar los muertos, a ninguno de los pa
rochianos dellas fueras ende el baptismo que no deuen
toller a ninguno, e la penitencia e la comunion que deuẽ
4 *de dar a los enfermos.* Et sic omnia permissa in sacra-
mento baptismi censentur permissa (pro animarũ
salute) in sacramento pęnitentiæ. & sic gl. verb. ba-
ptismum in d. c. non est vobis. refert hæc verba: *Ista*
duo sacramenta semper excipiuntur de qualibet interdi-
cto, quia sunt sacramenta necessitatis. c. remissionem. §.
5 *sed notandum est. 1. q. 1. c. præter. §. verum. 32. dist. vn-*
de etiam in necessitate potest recipi ab hæretico. cap. si
6 *quem forte, 24. q. 1, secus de alijs. c. ccpit. 24. quæst. 1.*
& est ratio huius opinionis, quia non est credendũ
Ecclesiam excommunicantem hæreticum sacerdo
tem, voluisse etiam in casu extremæ necessitatis, in
mortis articulo, vbi alius non inuenitur confessor,
7 eum priuare iurisdictione in foro animæ, quam qu
libet sacerdos habet de iure diuino, ita vt punien-
do hæreticum priuet catholicum morientem vitæ
æternæ suffragijs, quæ illi possunt prouenire ex sa-
cramento pęnitentiæ, cũ multa fieri prohibeantur,
8 quæ in casu necessitatis licita sunt. l. de pupillo. §. si
quis reos. vbi late Ias. ff. de noui oper. nuncia. l. quę-
situm, ff. de pigno. maxime quia salubrius agitur cũ
catholico filio ab ecclesia matre pientissima, si ho-
sti hæretico permittat eum absoluere, non priuãdo
9 hæreticum iurisdictione absoluendi, in hoc casu ex
tremæ necessitatis, cum sit melius innocentem di-
mittere, quam nocentem condemnare. l. absentem,
vers. sanctius, ff. de pœnis. quæ opinio ex eo etiam
comprobatur, quia in mortis articulo excommuni
10 catus absoluitur a quolibet sacerdote. tex. in c. quã
uis. de sent. excommunicat. c. quod de his, cap. non
dubium. eod. titu. in tantum, quod etiam hæreticus
moriens, si desint Inquisitores, vel Episcopi, absolui
possit a quolibet sacerdote c. his qui tempore, 26.
11 q. 6. & in Concilio Tridentino sup. c. 7. sess. 14. cu-
ius verba sunt: *Verumtamen pie admodum, nec hac ip*
sa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei cu-
stoditum semper fuit, vt nulla sit reseruatio in articulo
mortis, atque ideo omnes sacerdotes quoslibet pæniten
tes a quibuslibet suis peccatis, & censuris absoluere pos
12 *sunt*. Ecce vbi mater ecclesia omnibus sacerdoti-
bus facultatem & iurisdictionem concedit admini
strandi sacramentum pęnitentiæ, in mortis articu-
lo, quia licet hæretici sublatam habeant iurisdictio
13 nem propter hęresis delictum ad ipsius punitioné,
tamen in casu necessitatis reuiuiscit & illis tolera-
tur, & permittitur, quod in reliquis casibus erat de
14 negatum, cum vulgatissimum iuris principium sit,
quod illud, quod non licitum est in lege, necessitas
15 faciat licitum, & sic in extrema necessitate potest
quis vti pane & re aliena inuito domino. ca. si quis
propter necessitatem. de furtis. ergo cum necessitas
spiritualis sit multo maior quam tẽporalis, sequi-
tur manifeste, quod in periculo mortis, ne animæ
fideliũ pereant, põt quilibet absolui ab infideli sa-
16 cerdote, maxime quia iurisdictio absoluẽdi est de
iure diuino, vt tradit Soto in 4. sent. dist. 81. q. 4. ar,
4. vol. 1. vers. at vero. & latius infra demõstrabimus,
& quilibet sacerdos quantũ est de virtute clauium,
17 habet potestaté absoluendi, & licet per ordinatio-
nem ecclesiæ habeat iurisdictionem limitatam, seu
nullam, illa ordinatio, seu dispositio pœnalis, tẽpo-
re necessitatis non comprehenditur sub lege, & per
consequens valida erit talis absolutio. Quę opinio
18 est cõis Theologorum. quã probat Paludanus in 4.
sent. dist. 20. q. 1. ar. 2. Durandus dist. 14. q. 2. idẽ vi-
detur sentire S. Tho. vbi sup. q. 1. ar. 3. & dist. 20. q.
2. art. 1. ad secundam quæstioné. Melchior Cano in
sua prælectione de pęn. 5. par. fol. 30. idemq; tenet
19 Nauarr. in Manuali, c. 27. nu. 272. vers. 7. quam opi
nionem fundat ex generalitate Conc. Trid. dicens,
quod immemor decreti Concilij sequutus fuit cõ-
trariã in c. 26. n. 26. vbi hoc dicit procedere in schis
20 matico, licet non in hæretico, in quo vr se corrige
re. Sed indistincte hanc opinioné sequitur Couarr.
in c. alma mater. prioris partis relect. §. 6. nu. 8. col.
3. vbi refert duas cõmunes, & tenet quod sacerdos
21 de iure diuino habet iurisdictioné, & vltra eum no
uissime hanc opinionem tenet Fray Manuel Rodri-
guez in summa 1. p. c. 59. circa secundũ Henriquez
lib. 3. de pœn. c. 11. nu. 8. qui fundatur generalitate,
22 cũ qua loquitur Cõc. Trid. & lex noua generaliter
loquens, generaliter est intelligenda, l. 1. generali-
ter, ff. de legatis præstandis. & talis lex comprehen-
dit casus speciales, l. in fraudé. §. bonorũ. de test. mi-
litis. & ex eo, quia iurisdictioné habent sacerdotes
a iure diuino, vt tradit Durand. dist. 19. q. 2. ad 4.
23 Capreollus ad 4. contra 3. concl. Paludanus dist.
20. q. 1. art. 2. summa Armilla verb. absolutio. Augu
stinus lib. 4. de baptismo, c. 24. quos refert Suarez
24 disput. 26. de ministro confess. sect. 4. nu. 6. & sic cũ
talis iurisdictio sit iuris diuini, sequitur quod per
ius positiuum tolli non possit. Ledesma in summa
tit. de Eucharistia. c. 9. concl. 12. D. Tho. disput. 26.
nu. 5. vbi loquitur de hæretico non tolerato. idẽ re
soluit de schismatico disput. 7. sect. 5. nu. 2. sum. Sil-
uestr. verb. confessor. 1. §. 20. compendium Theolo
giæ lib. 6. c. 27. in fi. vbi generaliter loquitur, & nul-
lũ exceptuat. sequitur Vict. in summa de confess.
nu. 156. fol. 127. vbi alios citat, & adducit fundamẽ
25 tum ex eo, quia iurisdictio est iuris diuini, & tenet
expresse summa Armilla sup. nu. 12. vbi loquitur de
hæretico, dum tñ ipse intendat absoluere, & non sit
periculũ subuersionis, quia necessitas legi positiuæ
non subiacet, & character semper inest in sacerdo-
26 te legitime ordinato, licet ipse postea sit infidelis,
vel hæreticus. Et hanc opinionem sequutus fuit vir
doctissimus, summa religione, & pietate in vtroq;
iure valde versatus P. Bernardinus a Vega profess.
Societatis Iesu, qué consului donec hæc scriberem,
27 & eã nouissime post Conciliũ sequitur Suarez sup.
disput. 26. q. 5. tom. 4. lit. A. vbi dicit verb. notabile,
quod non solũ põt existens in extrema necessitate
confiteri sua peccata sacerdoti hæretico, sed quod
28 præcise tenetur, cũ ad confitendũ sit obligatus ex
diuino præcepto, quod põt cõmode implere, & de-
clarat verb. Conc. Trid. vbi dicit, quod sunt notãdę
tres

tres distributiones, scilicet: *Quilibet pœnitens, & a quibusuis peccatis, & a quocunq; sacerdote.* Prima di-
29 stributio cōprehendit omnes pœnitentes, ēt excōi-
catos, & hæreticos, secūda cōprehendit omnia pec
cata, affecta quacunq; cēsura, vel culpa, vnde recte
penitēs in periculo mortis existens licite ab his sa-
cramentū petit, cum petat rē, quā licite illi possunt
30 dare, ēt si indigne sint administraturi: quia hoc nō
imputabitur pœnitenti, sed ministro. Et licet casus
iste cesset dubius ante Cōc. Trid. tñ ex verbis ipsius
nullam vr̃ habere difficultatē, cum tex. dicat, quod
31 nulla sit reseruatio in art. mortis, & quod oēs sacer
dotes quoslibet penitētes absoluere possunt, ergo
cū Concil. cōprehendat oēs sacerdotes, quare ma-
32 gis de catholicis, quā de hereticis est intelligendū,
cum ille qui totū dicit nihil excludat? l. iulianus, ff.
33 de leg. 3. & illa confessio nō tā fauore ministri, quā
penitētis introducta est, vt ex attrito efficiatur cō-
tritus, vt sic facilius mediante confessione sacramē
tali, & absolutione, mereatur veniā peccatorū, quia
Deus non vult mortē peccatoris, sed vt cōuertatur
& viuat. q̃ sequit Tole. li. 1. sum. c. 15. vbi dicit pro
babilē, & Azor i sum. li. 8. inst. mor. c. 11. q. 11. & 12.
fol. 1189. vbi late fundat, & resoluit cū Conc. Trid.
Sed ijs non obstan. contrariā opin. tenent grauis.
34 doct. prout Nau. sup. nu. 26. in fi. in d. c. 26. vbi lo-
quens in terminis Concil. in hæretico sacerdote, te
net contrariū, quā seq. Gutier. lib. 1. canonicarū qq.
c. 1. nu. 67. vbi generaliter resoluit, nō valere con-
35 fessionē, nec absolutionē factam corā sacerdote he
retico, & schismatico, cum isti non habeant iurisdi
36 ctionē, & Conc. Trid. in generalitate debet restrin-
gi ad terminos habiles, maxime, quia solū tribuit
iurisdict. ad confitendū corā quocunq; sacerdote,
36 non obstante, quod penitēs sit hæreticus, vel excōi-
catus; at vero in casu conuerso, qñ sacerdos est here
ticus, non disposuit Conciliū, quam opin. sequitur
Cordoua in suo tractatu de casos de consciencia q.
38 18. in 2. punto in 1. dist. vers. *Tābien digo*, idē Nau.
de pœn. c. 1. nu. 87. pro qua sent. adducitur glo. in c.
præter. verb. per manus. 32. dist. quā dicit esse cōi-
ter approbatā Nauar. d. c. 26. nu. 26. Pro qua opin.
adducitur D. Th. in 4. sent. dist. 17. q. 3. art. 3. q. 1. ad
2. & dist. 19. q. 1. ar. ad 3. & 3. p. q. 82. art. 7. ad secun
dum. & Medina in tract. 2. de pen. c. 2. vers. aliud, &
esse com. opin. Theologorū tenet Melchior Cano,
vbi supra pag. 31. Fray Luis Lopez de excom. denū-
ciato. & in 1. p. instruct. c. 38. idemq; videtur senti-
re Soto in 4. dist. 18. q. 4. ar. 4. vers. in contrariū, vbi
dicit quod quilibet sacerdos, dū sit catholicus, po-
test absoluere, & sic censetur excludere hæreticum,
39 quam appellat com. opin. Gutier. sup. d. nu. 67. vbi
facit quandam distinctionem in quæst. proposita,
quæ nihil satisfacit. & confirmatur hæc opinio ne-
gatiua, quia dicta iurisdictio nō est certū quod pro
cedat de iure diuino, immo contrariū docet S. Th.
40 d. dist. 19. q. 1. art. 3. & dist. 20. q. 1. ar. 1. q. 2. Bonauē
tura dist. 19. ar. 3. q. 1. Maior q. 1. Almaius q. 1. & So
to sup. dist. 18. q. 4. ar. 4. Ledesma 2. p. 4. q. 21. ar. 6.
& q. 22. art. 1. Medina in C. de confess. q. de aliena
sine licentia proprij. Petrus Soto lect. 5. de confess.
Victoria in summa, num. 156. Couar. sup. in c. alma
mater. §. 6. nu. 8. in 1. par. Turrecremata in summa
de ecclesia lib. 1. c. 98. quam opin. dicit veram Sua-
rez sup. disp. 26. quæst. 5. num. 7. qui allegat decre-
41 tum Conc. Trid. sup. in illis verb. *Ne aliquis periret custoditum semper in ecclesia fuit*, vbi significatur,
hāc traditionem ortam esse ab ipsa ecclesia, vel ad
42 summum esse Apostolicam, quia omnia antiqua
decreta, in quibus peccata reseruantur, cum hac ex
ceptione indicant esse ecclesiæ concessionem, & nō
habemus aliquod aliud principium ex quo opposi
tum colligatur, & si illa iurisdictio esset de iure di-
uino, omnes sacerdotes essent pares in illo articulo
mortis, nec posset vnus priuari tali iurisdictione,
43 etiam si esset copia alterius neque necessarium es-
set, expositum non exposito præferre, quia ad iuris-
dictionem diuini iuris non esset necessaria hominū
approbatio, & sic potius illa iurisdictio (quam ha-
bent omnes sacerdotes in illo articulo) est delega-
ta, quod patet euidenter, quia non est ordinaria ex
munere alicuius beneficij, aut ex officio sacerdotis,
44 ergo sequitur quod est delegata. Quod etiam com
probatur, quia tantum pro ea occasione imminenti
periculo permittit illud ecclesia, ergo nō est iurisd.
ordinaria, quia semper competeret, sed delegata
ad casum limitatum necessitatis, quod clare viden-
tur probare iura canonica, text. in c. de cetero, &c.
45 noscit. de sent. excom. c. pastoralis, de off. iud. ord.
quæ delegatio ex se semper est perpetua, vtpote a
summis Pontif. facta, & sic a nullo inferiori tolli,
nec limitari pōt. Ex quibus infero, quod cū ea pote
46 stas sit delegata & limitata ad casum necessitatis,
quod si in mor. art. reperiatur proprius parochus,
q̃ nō poterit penitens de iure confiteri sua peccata
cū simplice sacerdote, ēt catholico, quia nō est art.
47 necessitatis, vt probatur ex verb. tex. in c. presbyter
26. q. 6. ibi: *Nisi absente Episcopo extrema necessitas cogat.* Quam sniam tenet Nauar. cons. 25. lib. 5. titu.
de pœnit. nu. 3. dum dicit consulte facturum peni-
tentem, qui a suo parocho præsente absolutionem
accipiat, licet credat quod ex verb. Conci. nulla est
reseruatio in mortis art. & quod hoc sit animarum
48 saluti magis fauorabile, sed verius credo quod cō-
fessio & absolutio sit accipienda a proprio parocho
præsente, cū cesset necessitas recurrendi ad alienū,
vel simplicem sacerdotē. Ex qua rōne censeo in eo
49 casu non posse sacerdotē non expositum absoluere
si adsit approbatus ab ordinario, quia decretum
Conc. Trid. tunc obligat, cū reuera, & omnibus pen
satis, nulla est necessitas exceptionis, & similiter ex
eadem ratione existimo, quod si adsit sacerdos ex-
communicatus, vel suspēsus, aut precisus & simplex
50 sacerdos toleratus, quod confessio est facienda co
ram simplici sacerdote, etiam si alias iurisdictionē
non haberet, quia illi omnes sunt per ecclesiam pri
uati omnino hoc ministerio generaliter, nisi in ca-
su necessitatis extremæ, vnde cum casus necessita-
tis occurrat, cessat prohibitio. Quæ opinio magis
iuridica est, licet contraria sit satis pia, & æqua, vt
51 sentit Nauarr. d. consi. 23. Sed quod attinet ad que
stionem principalem propositam, existimo sub cor-
rectione S. Matris Ecclesiæ, primam esse veriorem
& receptiorem, & maiori calculo doctorum rece-
52 ptam quam limitatem, quando pœnitens timeret,
quod hereticus eam in prauam sectam induceret,
nam tunc est abstinendum ab huiusmodi confes-
sione, nisi pœnitens ita mentis fortitudine polleat,
quod

quod verisimiliter, & probabiliter possit resistere.
ita Palacius in 4.sent,in 5. & 6.dist.disp.6.concl.2,
& 4,Victoria,& Couar.& Ang.supra.

Præterea pso complemento huius quæstionis est
53 animaduertendum, quod licet inter doctores sit
contentio inter articulum mortis, & periculum ad
hoc,vt quilibet sacerdos habeat iurisdictionem in
tantum,quod dicit Soto supra dis.17.quæst.4.ar,4,
54 & Couar.supra 1,par.§.11.num,8,necessarium esse
mortis articulum, nec sufficere, si pœnitens sit in
55 mortis periculo, vt est actuale,bellum, nauigatio,
partus mulieris,verius tamen est,sufficere mortale
periculum ita gl.in c,pastoralis,§.præterea,de offi.
ord. c,quod in te. verb.pœnitentia, de pœnitentijs
& remissionibus, Nauar. in summa. c.26. num,31.
& in c.27.nu.71.Siluester verb.confessor,1.in q 6.
& verb.interdictum.5. qó.7,quos & alios sequitur
56 Suarez sup.num.3. pro qua sententia potest induci
tex.in c.si quis suadente.17.q.4. vbi postea reserua
tione excipitur periculum mortis. & in c. non du-
bium,de sent.excomm. facta mentione illius exce-
57 ptionis,dicitur esse in artic, mortis, & sic illa duo
verba conuertuntur, & sunt reciproca, ita probat
tex.in c.eos,qui.de sent.excomm.lib.6.vbi in eodē
58 contextu tunc periculū,nunc vero articulus mortis
appellatur, & sic omnis dispositio, quæ facit men-
tionem de articulo mortis,intelligitur de periculo
ipsius,vnde cum ratio concedendi hanc amplitudi-
nem ministrorum fuerit hæc necessitas, sequitur
59 quod nō solum de mortis articulo,sed de alio eui-
denti,vel motali periculo est intelligenda,in tantū
quod confessio & absolutio facta in eo articulo,vel
periculo mortis, erit valida, licet pœnitens conua-
luerit, remanebit obligatus iterum confitendi illa
peccata,vt tradit Suarez vbi supra.nu.fi.& nouissi-
me in tractatu de censuris disputat.7. sect.1.nu.5,
littera B. qui fundat hanc opinionem ex dicto de-
60 creto Concil.Trid.c.7.sess.14.& est glo.in c.a no-
bis.verb.non potuerit. de sent. excommunicatiou.
c.ea noscitur.c.nō dubium,eodem tit.c.fi,de sepul-
turis.c.in literis de raptoribus.

Rursus pro complemento huius quæstionis sciē
61 dum est, quod in tantū est verum, quod sacerdos
hæreticus in articulo mortis possit absoluere a pec
catis confitentem,vt procedat etiam,si moriens sit
hæreticus, quia tunc si Episcopus, vel Inquisitores
62 deficiant, potest quilibet sacerdos hæreticum ab-
soluere, cum in artic.mortis nulla sit reseruatio,vt
docet Concil.d.c.7. sess.14. & tradit Simaneas de
63 catholicis inst.tit.3.nu.3. & Gutierrez lib.1.Cano
nicarum q.c.1.num.59. vbi dicit sic fuisse termina
tum in Concil.Arausicano.c.2.& probat in c.is qui
64 tempore (cum seqq.) 26.q.6.& sequitur Nauar.
cons.1.nu.70.tit.de constitionib.in foro vero con-
65 scientiæ Episcopus poterit etiam hæreticum occul
tum absoluere, etiamsi non immineat periculum
mortis,vt cauetur in Conc.Trid. c.6.sess.24.quem
tex.sic declarat Fray Manuel Rodriguez in declara
tione Bullæ Cruciatę.§.9. dub.3. nu.70. & in sum-
66 ma c.130. vbi dubitat, an hæreticus virtute Bullæ
Cruciatæ, vel Iubilei, possit absoluere, & tenet qd
67 non,quia in concessione generali omnium censura
rum Papalium, etiam cōtentarum in Bullæ Cœnæ,
non intelligitur, comprehensam esse excommuni-
68 cationem,propter peccatum hæresis. ita Nauar.in
Manuali ca.27.nu,275.Couar. in c.alma mater.
1.par.§.11.num.15,& Iacobus de Graffis lib.4.ca-
suum conscientiæ,c.13.nu.25.Vgolin. tab.1.c.11.
§.4.nu,10.& nouissime Suarez in tractatu de censu
ris disput.7.sect.3.nu.12.vbi dicit,quod nunquam
casus specialis comprehenditur sub generali clau-
sula, præsertim in mandatis & commissionibus, c.
qui ad agendum.de procuratorib.lib.6.& casus hę
resis iuxta vsum,& morem Ecclesiæ (maxime in no
stra Hispania) valde specialis censetur.c.frater no-
69 ster,16.q.1.vbi generalis commissio facta legato
per Summū Pontificē non extenditur ad causas fi-
dei,quæ specialiter Inquisitoribus sunt commissæ,
70 c.si Episcopus.de pœnitent. & remiss. Feli.in c.apo-
stolicæ,de exceptionibus.Florentinus 3.p.summæ,
tit.24.§.1. c.77. Couar. supra 1.pat. §.11.num.15.
Rojas.de hæreticis. assert.39.nu.322. contra Abb.
in c.de cetero.de sent,excommunicationis. & Soto
71 in 4.dist.22.q.2,art.3.Nauar.in Manuali.c.17.nu.
172.& sic quando Romanus Pontifex illud vult cō
cedere, exprimit illum casum, vt recordor fecisse
Sixtum V.id quodam Iubileo anno 1589.& postea
similem facultatem concessit Clemens VIII.anno
1594.& licet contrariam opinionem dicti docto-
res sequantur, tamen hæc est magis recepta, & sic
profecto est tenenda & consulenda,& practicanda,
quia fauor fidei,est fauor animarum,immo hic cen
73 setur maior, quam priuatum commodum vnius,
vel alterius, & specialitas hæresis non constituitur
in grauitate delicti, sed etiam in reseruatione,iux-
ta mentem Pontificis,vsu, & verbis declaratam,li-
cet aliquando ad tollendas opiniones expresse ad-
datur exceptio.

SVMMARIVM.

1 *Variatio testis quomodo procedat, & quibus modis contingat.*
2 *Dicto testis in prima, vel secunda instantia, an sit credendum.*
3 *Dicta testis inter se contraria reddunt dictum nullum.*
4 *Dicto iurato standum est, reiecto secundo.*
5 *Doctores pro contraria opinione referuntur.*
6 *Validitas testimonij testis non debet pendere post depositionem ab eius dicto.*
7 *Actus legitimus non vitiatur licet perueniat ad casum a quo non poterat inchoari.*
8 *Ius tertio quæsitum auferri non potest, sine eius facto.*
9 *In contractibus altera parte reluctante, non est locus pœnitentiæ.*
10 *c.sicut.de testibus declaratur.*
11 *Testis periurus ex sua dispositione punitur.*
12 *Leuitas arguitur ex variatione.*
13 *Contradictio testis extra iudicium non est punibilis in foro contentioso.*
14 *Dictum posterius extraiudiciale non eneruat vires primi dicti iudicialis,*
15 *Lata sententia non potest testis variare.*
16 *Tortura est adhibenda testi vario in suis depositionibus.*
17 *c.litteras.de præsumptionibus.declaratur.*
18 *Dicto iurato priori standum est contra secundum.*
19 *c.per tuas.de probationibus.declaratur.*

20 *Prima*

20 *Prima opinio defenditur cum Bart.*
21 *l.eos,ff.ad leg.Cornel.de falſ.declaratur.*
22 *Dictum teſtis per iocũ, vel leuitatem, non eſt punibile.*
23 *l.41.tit.16.par.3.ponderatur.*
24 *Teſtis contrarius ſibi in vna eademque diſpoſitione punitur pœna falſi, & non adhibetur illi fides.*
25 *Licentiatus Silua de Torres regius prætor laudatur.*
26 *Caſus de facto refertur.*
27 *Cautela ad effugiendam pœnam variationis traditur.*
28 *In crimine hæreſis non datur copia proceſſus, nec leguntur dicta teſtis.*
29 *Teſtis, qui non depoſuit falſum ſuper cauſam principalem, ſed ſuper accidentalia, an ſit puniendus.*
30 *Contradictio teſtis, quando ſit punibilis traditur remiſſiue.*

QVÆSTIO DCCCIII.

Vtrum poſterior teſtis depoſitio primæ contraria ſit valida, vel neutra, communis contra communem.

Qvidam teſtis in iudicio examinatus,
poſtquam vnũ depoſuit cum iuraměto,
1 poſtea mutata ſnīa contrarium affirma
uit eſſe verum, & quotidie in dubiom
vertitur, cui dicto ſtandũ ſit, & neu
trum dictũ validum eſſe, tenet Alex. conſ.93.lib.5.
nu.10.gl.& doctores in c.in noſtra.de teſtib.Bal.&
2 Salic.in l.ſi ex falſis, C.de tranſactio.quia teſti, qui
in vno falſum teſtimonium dixit, nulla adhibetur
fides c.teſtimonium. de teſtib.maxime, vbi eſt pu-
3 gnantia & contradictio l. vbi repugnantia. de reg.
iur. Secunda opinio eſt, quod ſtetur poſteriori di-
cto, reiecto primo, ita Decius ſibi contrarius conſ.
429.num.17.vbi hanc dicit communem opinionẽ,
quam tenet Bar.in l.fi. C.de re iudicata.& ratio eſt,
quia ea quæ poſtea geruntur prioribus derogant l.
ſi quis in princ.teſtamenti.ff.de leg.3.
4 Sed contrariam opinionem, vt priori dicto iura
to ſtandum ſit reiecto ſecũdo, tenet Abb.in c.cum
5 tua.vbi Fel.nu.4. de teſtib.Cardinalis in c.veniens,
el 2.eodem tit.Innoc.in c.præterea.de teſtib.cogé-
dis.Bart.in l.eos.num.1.ff.de falſis.vbi late tractat
materiam, & hanc dicit communem opinionẽ De-
cius conſ.189.nu.6.& 10.conſ.175.nu.7.Gramma.
voto 34.& dicit cõem & receptam opinionem, Cor
neus conſ.27.lib.3.nu.15. Itaq; tenet glo.in c.cum
cauſam quæ, & glo.in c.veniens.de teſtibus.& in c.
cum in tua.Speculator in titu. de teſte.§.1.& dicit
communem Alci. de præſumptionibus reg.2.præſ.
29.Gratus conſ.42.nu.29.lib.1. Crotus in tractatu
de teſtibus.nu.344. Nicaſius in additionibus ad Al
ciatum 5. nu.6. Villalobos in ærario communium,
6 verſ. teſtis.& hanc dicit veriorem, & receptiorem
Menchaca lib.2.controuerſiarum vſu frequentium
c.32.nu.2.& ratio huius opinionis eſt, quia ex vo-
luntate teſtis (poſt eius depoſitionem) non debet
pendere ſuæ aſſertionis validitas, nec actus legiti-
me celebratus debet vitiari, licet perueniat ad ca-
7 ſum, a quo incipere non poſſit. l.fi.C.de empt.c.fa-
ctum.de reg.iuris lib.6.maxime quia ex primo di-
cto fuit ius quæſitum parti, quod eo inuito aufer-
ri non poteſt. l.id quod noſtrum.ff.de reg.iur. ma-
8 xime quia in iudicijs celebratur quaſi contractus.
l.3.§.idem ſcribit.ff.de peculio.& quemadmodum
in contractibus altera parte reluctante non eſt lo-
cus pœnitentiæ.l.ſicut ab initio,ff.de actionibus,&
obligationibus.l. ab emptione. ff. de pactis. ita nec
9 huic teſti pęnitere non licet, quia per dictum iudi-
cialiter quaſi cõtraxiſſe videtur. Et pro hac opinio
ne eſt bonus tex.in c.ſicut de teſtib. quæ opinio ve-
rior & receptior eſt, & ab ea non eſt recedendum
10 in iudicando & conſulendo, & non integra fides
huic dicto teſtis eſt adhibenda, imo dictum debi-
11 litatur propter pugnantiam, & veritatem, & periu
rium. vt in d.l.eos.ibi doctores c.teſtimoniũ de te-
ſtib.l.ſicut, eod.tit. quia ex illa variatione arguitur
leuitas in teſte. ita doctores communiter in d.c.cũ
12 a tua & c.veniẽs.de teſtib.cog.vbi Zabarella: poteſt
tamen contingere, quod contradictio teſtis nõ ſit
in iudicio, ſed extra iudicium, & tunc eſt ſimplex
13 mendacium reprehenſibile, ſed non poſſibile in fo
ro contentioſo, licet ex eo colligatur in teſte quæ-
14 dam leuitas. & inconſtantia. l.3. in princ.& §.1.de
teſtib. & poſterius dictũ extraiudiciale non ener-
uat vires primi dicti iudicialis. tex.in c.ſicut de te-
ſtibus, & eſt communis opinio ſecundum Bar.in d.
l.eos. quod tamen eſt intelligendum, quando pri-
mum teſtis depoſuit cum iuramento, deinde lata
fuit ſententia, & poſtea citra iuramentum, interuẽ-
15 tum contrarium eius, quod prius dixerat aſſeruit,
nam ſi poſterior dictum priori contrarium ante
latã ſententiam protuliſſet, in tantum fides primi
16 dicti debilitaretur, vt deceret iudicem retardare
ſententiæ pronunciationem, vel talem teſtem tor-
mentis ſubijcere, vt docet Abb.& Fel.in d.c.cum in
tua.& diximus in q.801.
Sed aduerſus ſuperiorem opinionem Bar.in d.l.
eos.obſtat.tex.ibi in ſecundo reſponſo, vbi ſi primũ
aliquid ſubſcripſi, vel ſerio ſcripſi, vel ſigillo meo
ſignaui, ſi poſtea in iudicio, dum in teſtem produ-
ctus fuiſſem, contrarium firmaui cum iuramento,
falſum cõmiſiſſe videor, & falſi pęna teneor. Secun-
17 do obſtat tex.in c. literas. de præſumptionibus, vbi
quidam cum de crimine hæreſis fuiſſet accuſatus,
& publice culpam confeſſus, agnouit palam fratrẽ
quoque ſuum eodem morbo laboraſſe, & poſtea cũ
18 iuramento contrarium aſſeruit in iudicio, & reſpõ
dit Romanus Pontifex priori dicto non iurato ſtan
dum eſſe potius quam poſteriori iurato: ergo con-
19 tra noſtra communem, & receptam reſolutionem
tertio facit text.in c. per ſuas.de proba.vbi mulier,
quæ cum quodam viro ſeptennio in concubinatu
ſteterat, ab eo diuertit, & deinde prægnans ad eum
reuerſa fuit, aſſerens ab eo concepiſſe, quod & ip-
ſe bono animo agnouit, filius inde fuit genitus, &
pro filio ipſius ſemper reputatus fuit, poſtea ipſa
20 mulier contrarium iuramento iudicialiter præſti-
to firmauit, & reſpondit Pontifex; priori dicto ſtan
dum eſſe. Sed a priori opinione non eſt receden-
dum, vt tradit Menchaca ſupra num.6.& non ob-
ſtant argumenta in contrarium adducta; nam dicta
21 l.eos.loquitur & procedit, quando teſtis ſerio ali-
quid prius ſcripſerat, vel ſignauerat, cui poſtea ad-
uerſari cũ iuraměto turpiſſimũ fuit: nos vero loqui
mur. qñ teſtis prius aliquid ſimpliciter dixerit, qd

forte loci, aut leuitatis causa facere potuit, l. an inu
22 tilis. ff. de acceptilationibus. l. non solũ. ff. de actio
nibus, & obligat. Nec minus obstat tex. in d. c. litte-
ras, quia ibi prius dictum erat summopere verisimi
23 lius, quam posterius. l. 41. tex. 16. p. 3. vbi Greg. præ
terea nõ obstat text. in d. c. per suas, quia ibi plura
interfuerunt, primum assertio mulieris, facta in prę
sentia viri, secundum & ipsius acceptatio, & tertio
longa perseruatio & communis amicorum, & con-
sanguineorum opinio, quæ omnia non debet iura-
mentum ipsius mulieris posterius superare. Rursus
24 contingit aliquando, quod testis in vna eademque
depositione est sibi contrarius, & tunc non est fides
ei adhibenda, sed falsi pena cõdemnabitur, ita Bart.
25 in d. l. eos (per illum tex.) in 1. responso c. licet de
probationibus. l. qui falsa. ff. de testib. Grego. in d. l.
41. tit. 16. par. 3. verbo, *dicen en contrario*. & ita nu-
per iudicauit dominus licentiatus Silua de Torres
iudex integerrimus & prætorius regius, dum esset
in hac ciuitate contra familiam Comitis de Turre-
26 jon, qui fustigare fecit quẽdam testem conuictum
de falso ex suis depositionibus, & nullam illi adhi-
buit fidem, quod recto iure pronũciatũ fuit sequẽ-
do Bar. in d. l. eos. cuius opinionem sequitur Couar.
lib. 2. variar. c. 13. num. 8. Iul. Clar. lib. 6. receptarũ.
§. fi. q. 53. nu. 15. vbi dicit communiorem, & com-
27 probatur in l. fi. tit. 17. par. 3. vbi Gregor. verb. *que
an poder*, erit tamen optima cautela ad effugiendã
pœnam variationis, & falsitatis, vt testis se referat
ad primam depositionem, nihil addendo, nec detra
hendo, ita Bar. in l. eos. nu. 6. Bal. in l. solam. num. 5.
C. de testib. Hippolytus in l. ex libero homine. nu.
13. ff. de quæstionibus, & ita quotidie practicatur,
28 vt docet Paz in sua praxi. 5. partis 1. tom. §. 8. c. 3.
num. 6. vbi hoc limitat nõ procedere in crimine hæ
resis, vt testis in plenario iudicio testificari tenetur,
non exhibito, nec ostenso primo dicto. ita Simácas
de catholicis institutionibus, tit. 64. num. 24. Boe-
rius. decis. 108. & plures quæstiones circa deposi-
tionem testium, vel in eodem iudicio, seu in diuer-
29 sis tradit Tyndarus in tractatu de testibus lib. 2. c.
1. num. 7. Couar. lib. 2. resol. c. 13. num. 7. Iul. Clar.
lib. 5. recept. sent. §. fi. q. 53. a num. 9. cum seqq. vbi
disputat, quid si testis falsum dixerit in nõ concer-
nentibus substantiam rei, de qua agebatur in iudi-
cio, & quid si ipsemet sibi contradicat. num. 10. &
30 quid si primo dixit vnum extra iudicium, deinde
contrarium in iudicio. nu. 11. & quid si e conuerso
num. 12. & quid si in vno iudicio dicat contrarium
eius, quod dixit in alio. num. 13. & quid si in eadem
instantia inter easdem personas. num. 15. & quid si
primo deposuit per verb. credo, secundo per verbũ
assertiuum veritatis. num. 16. & quid si testis neget
ita se deposuisse, vt scriptum reperitur. num. 17. in
quibus locis plures doctores refert, ad quem est re-
currendum si casus cõtigerit, & Antonius Gabriel.
lib. 7. concl. 50. tit. de maledicis. Decia. cons. 189.
Menoch. de arb. cas. 108. Ceph. cons. 233. & 234.
Bursat. cons. 216. num. 101. vbi ex sex causis demon
strat, quando sit stãdum primo dicto, & plures alios
casus refert nouissime Hieronymus Giacharri in
additio. ad Iulium Clarum. in d. q. 53.

S V M M A R I V M.

1 *Contractus simulatus non firmatur iuramento.*
2 *Iuramentum sortitur naturam contractus super quo interponitur.*
3 *Iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis.*
4 *Iuramentum debet habere tres comites, veritatem, iudicium, & iustitiam.*
5 *Veritas deficit in contractu simulato.*
6 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
7 *Iuramentum validat contractum nullum.*
8 *Prima opinio defenditur.*
9 *Consensus deficit quando contractus est dolosus & simulatus.*
10 *Opinio Ripæ defenditur sine difficultate, contra Gutierrez.*
11 *Repetitio cõpetit licet cõtractus simulatus sit iuratus.*
12 *c. Debitores, de iure iurando, ponderatur.*
13 *Pœna non debetur ex contractu simulato.*
14 *Exceptio simulationis contractus impedit executionẽ non obstante iuramento.*
15 *l. 1. tit. 12. lib. 4. recop. declaratur.*
16 *Contractus simulatus licet habeat figuram contractus non habet assentiam.*
17 *Simulatio contractus probatur ex coniecturis.*
18 *l. non omnis, §. a barbaris, ff. de re militari ponderatur.*

Q V Æ S T I O DCCCIV.

Vtrum contractus simulatus firmetur iuramento, communis contra communem.

PArtem negatiuam huius quæstionis tenet
gl. in l. 3. C. plus valere quod agitur. verb.
emptione. quam sequitur Ias. nu. 7. in §. itẽ
si quis in fraudem. instit. de actio. vbi Go-
mez. nu. 1. vers. 2. præmitte. Crot. in l. nemo potest.
nu. 70. ff. de legat. 1. Ias. in l. 2. ff. de iureiur. & in au-
thent. sacramenta pub. nu. 42. C. si aduer. vend. Vita
lis de Caubalis in tract. de clausulis, clausula an iu-
1 ramentum confirmet cõtractum simulatum. in nu.
9. cum seqq. Cepolla de simulatione contractus nu.
46. Tiraq. de iure constit. 3. p. limitat. 7. nu. 31. An-
to. de Burgos in c. ad nostram. nu. 29. de emptione,
& vend. quam dicit communem opinionem Bello
mus cons. 48. nu. 4. & dicit communem Rubeus con
sil. 120. & est communis secundum Soc. 303. nu. 4.
2 vol. 3. & ratio huius opinionis, quia iuramentum
sortitur naturam contractus, super quo interponi-
tur l. fi. C. de non. num. pec. c. peruenit. c. quemad-
modum, de iureiur. ergo cum contractus sit simula
tus & dolosus, sequitur quod iuramentũ non debet
3 illum confirmare, cum non sit vinculũ iniquitatis,
l. si quis inquilinos. §. fi. ff. de leg. 1. Rursus cõfirma-
tur hæc opinio, quia iuramẽtum debet habere tria
4 quorum vno deficiente corruit, videlicet veritatẽ.
iustitiã, & iudicium tex. vbi gl. verb. iustitia in c. &
si Christus. de iureiur. gl. in auth. quod eis. C. de nu-
5 ptijs. c. animaduertendũ. 22. q. 2. & tradit Curt. cõs.
149. vbi appellat cõem, sed sic est quod in cõtractu
simulato deficit veritas: ergo sequitur, quod nõ cõ-
firmat talem contractum, quam opinionem, dicit
cõem (alijs citatis) Padilla i l. 2. C. de resci. n. 3. & 4.

6 Sed

6 Sed contrariam opinionem sequitur Soc.consil.
83.vol.3.Alex.cons.36.num.3.vol.2. & dicit com
munem Curtius iun.cons.t88.nu.13. & cons.t10.
nu.15.& Gozad.cons.69.nu.16.in fi.vbi alios alle-
gat dicentes communem, & ratio huius opinionis
est,quia iuramentum validat contractum alias nul
lum.c.quamuis pactum. de pact.lib.6. auth.sacra-
7 menta puberum,C.si aduersus venditionem.c.licet
mulieres,de iureiur.lib.6.maxime, quia iuramen-
tum in hoc casu potest seruari sine interitu salutis
æternæ, & sic est seruandum.c.si vero illo tit.& in
d.c.licet mulieres.Sed ijs nõ obstantibus prima opi
8 nio est verior & receptior, & ab ea nõ est receden-
dum in iudicando & consulendo, & ita dicit fuisse
iudicatum Matth. de Afil.decis.60.nu.4.vbi idem
refert additionator,dicẽs esse menti tenẽdum,quia
iura superius allegata procedunt, quãdo cõtractus
est nullus ratione consensus cõtrahentis,tunc enim
iuramentum supplet defectum consensus,nos vero
9 loquimur, quando deest formalis & verus consen-
sus,ex parte iurantis, prout defecit quando cõtra-
ctus est dolosus,& simulatus, tunc enim confirma-
tur iuramento talis cõtractus, & hæc est vera con-
cordia,reiectis alijs traditis per Ant.de Burgos su-
pra in c.ad nostram.nu.29. de empt.& vendit. Go-
10 mezium,nu.2.in §.item si quis. in fraudem. ex qua
verissima resolutione infero veram esse doctrinam
quam tradit Ripa in l.nemo potest. nu.79.ff.de le-
gat.1.quam dicit esse dubiam Gutierrez ibi.n.398.
vbi tradit,quod si quis repetat solutum ex eo quod
soluit ex contractu simulato ,licet iurato, etiam si
de iuramẽto fuerit oppositũ, potest replicari de si-
11 militudine contractus,& in hoc casu potest allega
ri propria turpitudo, ex l. de tutela.C.de in integr.
rest.min.& nõ obstabit iuramentum,quia iam solu
tione facta fuit adimpletum promissum, & sic lici-
tum est solum repetere,propter contractus simula-
tionem argumẽto tex.in c.debitores, de iureiu.vbi
12 si quis promittat vsuras cum iuramento, tenetur
soluere, sed postea repetitio competit propter vi-
tium vsuræ,quia iam iuramentum est sublatum de
medio, & licet in contractu simulato fuerit pœna
13 posita (vt sæpe contingit) nec debetur, nec peti
potest.ita Cinus in l.emptor.2. c.plus valere, quod
agitur.num.9.glos. in l.si patronus. verb. Fauiana,
ff.si quis in fraud.pat.quam sequitur Bal.in l.Impe
rator.nu.4.C.de inoffic.donat.& dicit communem
opinionem Curt. in l.pe. nu.20. C.de pact. Padilla
14 in d.l.2.nu.74. C.de rescind.vend.& probat tex.in
l.quod de bonis. §.frater. ff.ad leg.Falc. & hæc ex-
ceptio simulationis contractus nõ obstante iura-
mento,obtenta prius relaxatione,potest opponi,&
debet admitti in via executiua, secundum commu-
nem opinionem,quam tradit Ripa. num.66. in d.l.
nemo potest. vbi hanc sequitur Gutierrez (contra
Bart.) num.375. & sequitur Abendanus in suo di-
15 ctionario verb. *falsedad*, & vltra eum sequitur istã
opinionẽ Mexia.ad l. Toleti 5. partis, fundamento
2.nu.6. quod est notabile de iure nostro regio ad l.
4.tit.8.lib.3.ord.quæ est l.1.tit.124.recop.qua ex-
tante admittetur dicta exceptio, & sequitur Parla-
16 dorus.lib.2.rerum quotid.4. par.c.fi.§.11.nu.14.
& 15.quia secundum Baldum in l.precib.C.de im-
pub.licet contractus simulatus habeat figurã instru
menti,essentiam tamen nõ habet,& sequitur Padil
la in l.cum ea.nu.4.C.de transactio. & probatio si-
17 mulationis non debet esse ita sufficiens,& conclu-
dens sicut reliquæ probationes,quia sufficient con
iecturæ verisimiles.ita Paulus cons.82. Padilla sup.
n.11.Greg.in l.fi.tit.11.par.5.glo.fin. Gutierrez in
18 d.l.nemo potest.nu.402.qui allegat tex.in l.nõ om
nis,§.ab vrbanis,ff.de re militari. & tradit Mascar-
dus vol.1.de probat.conclus.439.quæ omnia sunt
menti tenenda,quia sæpe in praxi contingunt.

S V M M A R I V M.

1 *Septem opiniones recolligit auctor in quæstione proposita.*
2 *Bona minoris inuecta, & illata, sunt tacite hypotheca ta pro pensione domus.*
3 *Lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda.*
4 *Lex generalis comprehendit casus speciales.*
5 *Hypotheca legalis tacita inducitur a lege.*
6 *Minor obligans bona sua pro dote, non censetur læsus.*
7 *Obligatio, quæ a lege inducitur, non requirit iudicis decretum.*
8 *Alienatio necessaria non comprehenditur in prohibitione alienationis.*
9 *Lucra communicantur inter coniuges etiam minores.*
10 *l.2.ff.de rebus eorum, declaratur.*
11 *Decretum iudicis non requiritur in alienatione, & obligatione a lege inducta.*
12 *Bona minoris sunt tacite obligata pro solutione dotis.*
13 *Mulieri competit actio hypothecaria contra bona sui mariti, licet sit minor.*
14 *Minor ex contractu locationis non censetur læsus, qui fecit quod maior.*
15 *Minori non competit restitutio quando vsus est iure communi.*
16 *l.conditionibus pupillus, ff.de condition. & demonstr. declaratur.*
17 *Minorum damno resultaret si bona sua locata non remanerent tacite hypothecata pro pensione.*
18 *Inducta ad vnum effectum non debent contrarium operari.*
19 *Hypotheca legalis non venit principaliter ad ipsum cõtractum, sed accessorie.*
20 *Resolutio auctoris in quæstione proposita.*
21 *l.5.tit.8.par.5.ponderatur pro prima opinione.*
22 *Vtilitas nulla sequitur ex resolutione præsentis quæstionis.*
23 *Hypotheca resoluitur per restitutionem.*
24 *Hypotheca legalis non impedit alienationem.*
25 *Hypotheca solũ durat in bonis locatis donec bona sunt intra domum.*
26 *Secunda opinio proponitur, & eius auctores.*
27 *Minor non potest constituere donationem ante nuptias sine decreto.*
28 *l.Titia.ff.de iure dotium.declaratur.*
29 *l.1.C.si aduersus donationem.declaratur.*
29 *Bona tutoris sunt tacite hypothecata per administratione.*
31 *l.fi.C.de legitima tutela.declaratur.*
32 *Tertia opinio proponitur.*
33 *Quarta opinio traditur, & reprobatur.*
34 *Minor conducens domũ necessariã nõ censetur læsus.*
35 *Quinta opinio traditur.*

36 *Sexta opinio traditur, & reprobatur.*
37 *Scholastici Salmantini conducunt domos sine tutore, vel curatore.*
38 *Minor non debet locupletari cum iactura aliena.*
39 *Septima opinio refertur.*
40 *Minor mercator restituitur in rebus parui momenti.*
41 *Mulier potest contrahere sine licentia viri quando est supposita alicui officio mercantia, vel taberna.*
42 *l.1.ff.de tributoria.declaratur.*
43 *Bona venalia non sunt hypothecata pro pensione domus.*

QVAESTIO DCCCV.

Vtrum bona minoris inuecta, & illata in domum conductam sint tacite hypothecata pro pensione domus, communis contra communem, & quid iure regio.

LIcet in quæstione 132.egimus de huius du-
bij explicatione, tamen quia alii vtiliora
pro illius ornatu nobis denuo se offerunt,
(quæ sæpe in praxi eueniunt) idcirco labo-
ri non parcam iterum, atque iterum eam exornare
vltra ibi tradita, quia non solum tempus, sed rerum
experientia altiora nos docet, quæ in iuuenili ætate
penitus fuerunt abscondita, & nunc clarius pandun
tur, & elucidantur, & vltra repetita in d.q.132.re-
1 feram septem opiniones, quia iam nulla causa licet
clara, & apertissima voto viuitur vno. Et prima o-
pinio est affirmatiua, quod bona minorum sint ta-
2 cite hypothecata pro pensione domus conductæ,
quam tenet Bald. in l.item quia, nu.5.ff.de pact.&
in l.certi iuris.q.8.C.locati.idem Bald.Ang.& Ro-
manus, & Alex.in l.si mediante.ff.sol.matrimo.vbi
Ias.in 4.quæst.3.partis dicit communem opinionē,
& sequitur Fano in tractatu de pignor. in 4.mem-
bro.2.par.num.154.Tiraq. post ll.connubiales.gl,
8.num.189.q.23.& dicit communem Bald.in l.fin.
3 C.de legit.tutor.& hanc sequitur dicens veriorem
opinionem Menchaca lib.3. controuers. vsu freq.
cap.55.num.2.& ratio huius opinionis est, quia di-
spositio dictæ leg.item quia, & leg.certi iuris.indi-
stincte, & generaliter loquitur, & sic generaliter de
bet intelligi. l.1.§.generaliter. ff.de legat.præstan.
& vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debe-
4 mus.l.non distinguemus, ff.de recep. arb.l.in agris,
ff.de acquir.rerum domin. in tantum quod lex ge-
neralis comprehēdit casus speciales. l.in fraudem,
5 §.bonorum.ff.de testamento militis. maxime quia
ista hypotheca est legalis, quæ inducitur a lege sine
facto hominis, & sic comprehendit minores.ita gl.
fi.verb.teneri.l.fi.C.de leg.tut.ita Soc. cons.80.nu,
25.vol.4.Ruinus cons.61.num.4.lib.3.Alciat.in l.
6 1.in princ.nu.15.ff.de verb.oblig.vbi dicunt quod
si statutum disponat, quod mulier simpliciter nu-
bens censeatur bona sua date in dotem. Hoc statu-
tū in minoribus locum habebit, nec ad inducendā
7 obligationem requiritur iudicis decretum, cū hæc
datio, seu alienatio procedat ex necessitate legis,
l.3.§.itē quæri.ff.de reb.eor. Præterea confirmatur
ista sententia, quia dispositio generalis prohibens
alienationem non censetur comprehendere aliena
8 tionem necessariam, quæ inducitur a lege, l.aliena-
tiones.ff.famil.ercisc.l.1.ff.de fund.dot.l.rogo.ff.de
fideicommiss.libertat.& sequitur Tiraq.post ll.con
nubiales.gl.num.223.& de retractu, lib.1.§.1.glos.
14.nu.11.Menchaca controuers.illustr.cap.32.nu.
13.Peralta in l.vnum ex familia.§.sed & si fundum,
num.28.ff.de leg.2.ex qua ratione resoluit Barbo-
sa in d.l.si constante, in princ. a num.132.in fi.vsq;
9 ad num. fi.quod lex ordinamenti. lib.4.titu.7.quæ
disponit, quod lucra communicentur inter coniu-
ges, quod habebit locum inter minores, cum ea o-
bligatio inducatur ex legis dispositione.l.si sine 33.
§.interposito.ff.de administrat.tut.ita Palacius Ru
10 beus in repetit.rub.§.62.nu.31.in fi.Anto.Gomez.
in l.50.Tauri.num.69. Paz.q.3. num.20. Acosta in
c.si pater.1.p.verb.legabit.num.38.de test.Matien
co in l.2, tit.9. glo.3. num.7.lib.5. recopil. Rursus
confirmatur hæc opinio ex tex.in l.2.ff.de reb.eor.
11 vbi fiscus vendidit rem minori, & illam ei tradi-
dit, nō soluto precio. & inquit Iureconsultus rem
hanc videri hypothecatam fisco, etiam si decretum
nō interueniat: & rō est; quia cū ex dispositione le-
gis hypotheca tacite inducat, l.2.C.i quib.cau.pig,
vel hypotheca sequitur q; in hac tacita hypothe-
ca decretū iudicis nō sit necessariū. Pro qua opinio
12 ne illū tex.inducit Tiraq.sup.post ll.cōnubiales, gl.
8.n.191.licet aliter illū tex.intelligat Meno.de adi
pis.poss.rē.3.nu.81, & ex hac ratione venit, qd bo-
na minoris, qui mrīmoniū cōtraxit, cēsentur obli-
gata tacite pro solutione ipsius iuxta l.vnicā.§.& vt
13 plenius, C.de rei vxor.ac.ita vt si maritus nō sit sol
uendo, possit mulier vti hypothecaria scdm tex.in
l.vbi adhuc.29.C.de iure dot. quā opinionē tenet
Ias.in d.l.si constante, num.210. Claudius num.63.
Corn.n.254, n.7. lib.1.cons.282.nu.57.lib.1, Cur
tius iunior consil.168. num.20. Ruinus consil.61.
num.4.lib.3.Palacius Rubeus in cap. per vestras, §.
26.Tiraquel.post ll.connubiales, glos.8.num.189.
Nouellus de dote 3.par.6.par. priuileg.58.num.2.
14 Barbosa supr.num.119.Menchaca, qui refert duas
communes lib.3. controuersiarum vsu frequ. cap.
55.nume.3. vbi hanc dicit veriorem opinionem
optime fundans. Vltimo pro hac opinione facit,
quia ex contractu locationis minor non censetur
circumscriptus, cum faciat id quod omnes homi-
15 nes de mundo faciunt, & sic procedit regula l.fin.
C.de in integr. restitutione minorum. vbi nō com-
petit restitutio minori, qui tanquam maior contra
xit vtendo iure communi, ergo cum regula iuris
communis sit, quod inuecta, & illata in domo loca
ta sint tacite hypothecata pro solutione locatio-
nis, quare minor liberabitur ab hoc nexu legalis
obligationis, & hypothecæ? l.1.§.fi.cum l.seq.ff.de
16 reb. eor. l.conditionib. pupillus, ff.de conditio.&
demonstr.in verb.iure potestatis.vbi pupillus a pa-
tre sub conditione potestatiua fuit heres institutus,
is conditionem impleuit, quo facto statim sine vl-
la aditione, sed iure potestatis, & sic ex legis ipsius
dispositione fit heres, & obligatur oneribus heredi
17 tatis, & sic a pari ratione ex ipsa domus condu-
ctione facta a minore resultat tacita bonorum hy-
potheca, quæ a lege tacite inducitur, & nullorū me
gis interest, quam ipsorum minorū contrarium nō
admitti, quia aliter euenturum esset, vt vel non in-
uenirent,

uenitent, qui vellent ei domos locate, vel maiori
precio eas conducere necesse haberent propter pe-
riculum solutionis deficiente hypotheca pro secu-
18 ritate, & sic consultius eis fore intelligendum est,
& in hac controuersia vti iute communi, quam pri-
uilegio minoris ætatis, ne inducta ad vnum effectū
in contrarium vertantur. l. diuus. ff. de militari te-
stamento. §. plane. instit. eod. tit. l. legata inutiliter.
ff. de adimendis legatis. & ff. de leg. 1. & similitet
contingeret minoribus, vt non repertrent extra pa-
triam (puta in ciuitate Salmanticensi vbi sæpe casus
19 contingit) cum quibus negotiarentur, quod esset il
lis damnosum, & perniciosum. arg. l. quod si minor.
§. non semper. ff. de minorib. maxime, quia hæc hy-
potheca legalis non venit principaliter in ipso con
tractu locationis, sed secūdario, & accessorie, & in
cidens, quod non venit in consideratione. l. si quis
nec causam. ff. si cer. petatur. Ex qoibus rationibus
20 & fundamentis hanc existimo esse veriorem, & ma
gis receptam opinionem, a qua noo est recedeodū
in iudicando, & consulendo, tam de iure communi
21 ex dictis iutibus, quā ex generalitate l. 5. tit. 8. part.
5. quæ comprebendit bona minoris. ex d. l. in frau-
dem. §. bonorum. ff. de testa. militis. & arguendo a
sufficienti partium enumeratione, nullam teperio
22 vtilitatem huius quæstionis, quia noo est dare me-
dium; nam aut minor fuit læsus in precio locationis
quia maiore mercede, quam iustum erat, domum
conduxit; vel in ipso contractu locationis domus,
quia aut non indigebat domo locata, vel tam am-
pla domo, in quibus casibus potest in integrum te-
23 stitni, & subsecuta restitutione obligatio hypothe
caria etiam resoluitur. l. 3. §. fi. ff. de lib. & posthum.
c. accessorium. de regulis iuris. ergo quid interest
24 quod inducatur, vel non indncatur tacita legalis
hypotheca, maxime cum similis hypotheca non im
pediat alienationem rerum obligatarium, cum so-
lum duret doneo bona locata permanent in domo
locata, vt resoluimus in questione 784. num. 6. & 7.
25 & sic non datur contra tertium possessorem. vt in
l. differentia. ff. in quib. causis pignus, vel hypothe-
ca tacite contrahatur. Secunda opinio in hac quæ-
stione ptoposita fuit glossæ in d. l. item quia. verb. il
lata. vbi Bart. num. 2. resolnit bona minorum illata
in domum conductam non esse tacite obligata pro
26 pēsione domus. idem tenet Aretinus in §. item Ser
uiana. nu. 4. instit. de actio. Salicet. in d. l. certi iuris.
q. 3. Dinus in d. §. item Seruiana. vbi Ias. nu. 58. hāc
dicit communem opinionem, & Gomez. nume. 25.
idem Bart. in l. si constanti. nu. 24. ff. solnto matri-
monio. vbi Imola, & Fnlg. Anchar. cons. 94. Rom.
cons. 423. Hippol. coos. 22. & 26. idemque sentit gl.
in d. fin. C. de legit. tut. in §. 2. & dicit receptam opi
nionem. Socin. cons. 80. nu. 6. lib. 4. Grammat. decis.
27 103. num. 17. & Menoc. de adipis. poss. rem. 3. num.
81. & ratio huius opinionis est, quia quemadmodū
minor non potest constituere donationem ante nu
ptias, etiamsi dotem recipiat, nisi iudicis decretum,
vel tutoris auctoritas interueniat, l. prædia. C. de
prædijs min. l. quæ tutores. C. de administ. tut. ita e-
28 tiam a paritate rationis ex locatione facta per mi-
norem non potest induci aduersus eum tacita hy-
potheca, pro qua sententia facit text. in l. Titia. ff.
de iure dotium. l. 1. C. si aduersus donationem, vbi
bona minnris dotem recipientis non sunt tacite o-
bligata pro ipsius restitutione, ergo similitet nec
29 bona inuecta, & illata in domo conducta. Prætcrea
comprobatur hæc opinio, quia licet regulariter lo-
quendo bona tutoris sint tacite obligata pro admi
30 nistratione. vt in l. pro offic. C. de administr. tut. ta-
men si minor ex aliqua causa posset tutoris officiū
exercere, bona ipsius non remanerent tacite obliga
ta, nec hypothecata, vt in l. fin. C. de legitima tute-
la. ita Menocb. supra de recup. possess. rem. 3. nnme-
tn 81.

31 Tertia opinio fuit Guillermi de Cun. & Cini in
in d. l. certi iuris. qui dicunt, quod si post contractū
celebratum sequatur tacita obligatio legis absque
32 facto bominis, quod tunc bona minoris censentur
obligata. ex l. 1. §. fin. & l. 2. ff. de rebus eorum. Sed
hæc opinio profecto caret ratione, & fundamento,
& est risu digna, vt tradit Ioseph. Ludou. decis. Peru
sina 75. nu. 12. in 2. parte.

33 Qnarta opinio fuit Petri de Bellapertica io d. l.
certi iuris, quam sequuntur antiqui, prout refert Ia
son nu. 20. in d. l. item quia. vbi resoluit, quod tunc
minoris bona sunt tacite hypothecata pro pēsione
domus, qn̄ ipse conduxit domum condecentem re-
34 spectu suæ qualitatis, & oecessitatis imminentis, cū
tnnc videatur egisse illud, quod quilibet diligens
paterfamilias; vel conduxit domum non necessariā,
vel inutilem, & tunc nulllo modo potest induci ta
cita bonorum hypotheca. quam opinionem sequi-
tur Greg. in d. l. 5. titu. 8. p. 5. verb. fincan obligados
in medio. vbi sequitur banc distinctionem cum Pe
tro de Bellapertica: sed hæc opinio non potest susti
neri, quia in hoc casu propter læsionem dabitur mi
nori restitutio in integrum, & contractus locatio-
nis impugnaretnr, & similiter bypotheca tanquam
accessoria ad contractum principalem, vt late re-
soluimus in fundamentis primæ opinionis in fine.

35 Quintam opinionem vltra omnes tradit in bac
quæstione Iosephns Lud. supra num. 14. in d. decis.
75. vbi dicit considerandum esse, an si minor conti
nuauerit habitare domum conductam per eius pa-
trem defunctum, siue esset condecens, siue non ipsi
minori; quia in hoc casu, ex quo aperte apparet ip-
sum minorem egisse id quod diligēs paterfamilias
ipsius minoris facere solebat, merito non potest ali-
qua læsio considerari, & per consequens bona mi-
noris cnnducentis domum erunt hypotbecata pro
ipsius pensione, & similiter si conduxit domum cō-
decentem suæ cnnditioni eiusdem valoris, & pen-
sionis, cuius erat domus conducta ab eius patre, ad
quam doctrinam allegat Soc. sen. cons. 24. num. 44.
volum. 1.

36 Sexta opinio in questione proposita etit, qnia
aut minor conducit domum in ciuitate in qua est
oriundus, & vbi habet bona, & tutorem, &
tunc bona illata non censentur hypothecata pro
pensione domus, nisi in locatione tutoris au-
ctoritas interueniat, cum locatori sit consul-
tum, consequendi de facili conuentam pensio-
nem ex alijs bnnis minoris in ciuitate propria
existentibus; vnde nimitum si in hoc casn non
inducatur tacita hypotheca: si vero minor ab-
sens a pattia (vt maxime contingit Scbolasticis,
qui sunt in Salmanticensi vniuersitate) domum

conducant, tunc quia commodo tutoris anctori-
tas, vel parentis haberi non potest, nec fideiussores
ipsi possunt præstari, tunc cum locatori nõ sit alias
37 consultum, nisi haberet bona minoris hypotheca-
ta, consequens est, vt bona illata in domo conducta
remaneant hypothecata pro pensione domus, quia
alias conductor vix eius pensionem consequi pos-
set, & sic minor locupletaretur cum iactura aliena,
39 quod non est permittendum. l. nam hoc natura. ff.
de condictione indebiti.

Septima opinio potest adaptari in hac quæstio-
40 ne, quando minor esset mercator, quia tunc cum
non restituatur in rebus maximi momenti, vt tradit
Beneuenutus de mercatura. 3. p. num. 26. sequitur
quod multo fortius si domum conducat, bona ibi
illata erũt tacite hypothecata pro pẽsione domus.
41 Pro qua opinione faciunt adducta per Antoniũ
Gomezium l. 53. Tauri. num. 7. vbi resoluit, quod li
cet alias mulier non possit contractum facere sine
licentia mariti, vt in l. 55. Tauri, tamẽ si vxor sit po
sita alicui officio, sciente, & patiẽte marito, vt quia
sit posita mercantiæ, vel tabernæ, vel simili officio,
tunc valebit contractus ab vxore celebratus, absq;
42 præambula licentia mariti, l. 1. §. magistrum, el 2.
ff. de exercitoria. l. 1. ff. de tributoria. & tenet ex-
presse Faber in §. 1. instit. quod cũ eo. & sic minor
positus mercantia, censetur contrahere auctoritate
patris, vel curatoris, & per consequens si domũ con
ducat ad exercendam mercantiam, bona ibi illata
43 erunt tacite hypothecata pro pensione domus, dũ
tamen non sint venalia, vt late explicuimus in qõ.
780. vbi retuli duas communes, in qua Doctorum
varietate prima opinio est tenenda, & consulenda
tam de iure communi, quam regio, vt late proba-
tũ est per rationes, & fundamenta primę opinionis.

SVMMARIVM.

1 *Monachus non potest testamentum antea factum, reuo care post professionem.*
2 *Testamentum confirmatur professione.*
3 *Lres vxoris. C. de donat. inter vir. declaratur.*
4 *Mors naturalis requiritur ad confirmandam donatio- nem inter maritum, & vxorem factam.*
5 *Doctores pro prima opinione referuntur.*
6 *Testamentum primum reuocatur per secundum condi- tum cum tribus testibus.*
7 *Contraria opinio proponitur, & defenditur.*
8 *Auth. ingressi. C. de sacrosanct. declaratur.*
9 *Munachus professus non habet velle, nec nolle.*
10 *Monachus professus habetur pro mortuo.*
11 *Testamentum non rumpitur per ingressum religionis,*
12 *Monasterium bonorum capax, nõ rump. testamentũ.*
13 *c. 16. sess. 25. Concilij Trid. declaratur.*
14 *Concilium Tridentinum non procedit in testamento condito ante ingressum religionis.*
15 *Casus de facto refertur.*
16 *Monachus professus non potest testari.*
17 *Auth. si qua. declaratur.*
18 *l. 17. tit. 1. p. 6. declaratur.*
19 *Monachus professus reuocando primum testamentum antea factum, non potest testari.*
20 *Heres monachi facta professione, consequitur heredita- tem, si monasterium non est capax bonorum.*
21 *Voluntas testantis semper est seruanda.*
22 *Heres institutus ex testamento monachi consequetur hæreditatem, licet moriatur viuente monacho, con- tra omnes Doctores.*
23 *Opinio noua auctoris pluribus rationibus confirmatur.*
24 *Monachus perdit beneficium ecclesiasticum facta pro- fessione, non expectata morte naturali.*
25 *Contraria opinio traditur, & reprobatur.*
26 *l. Statius Florus. §. Cornelio Felici, ff. de iure fisci decla ratur. & nu. 28.*
27 *Auctor defendit suam opinionem.*
28 *Verba naturaliter sunt intelligenda.*
29 *Opinio Roderici Suarez declaratur.*
30 *Exclusio vnius casus, est inclusio alterius.*
31 *Doctores proprio ore conuincuntur.*
32 *Opinio Speculatoris declaratur, & ponderatur.*
33 *Hereditas non remanet caduca, licet heres moriatur vi uente monacho.*
34 *Actus legitimus nõ vitiatur, licet perueniat ad casum a quo non poterat incboari.*
35 *Dictio, donec, est limitatiua temporis.*
36 *Monachus professus, licet moriatur patre viuo, non po terit illum priuare sua legitima.*
37 *Pater succedit monacho professo, non monasterium.*
38 *Casus de facto proponitur.*
39 *Monasterium habetur loco filij.*
40 *Veritas non debet obumbrari imagine naturæ.*
41 *Doctores pro hac opinione referuntur.*
42 *Pater ingrediens religionem, tenetur reseruare legiti- mam filijs suis.*
43 *Filius monachus non potest præiudicare patri sua le- gitima.*
44 *Legitima patris sunt duæ tertiæ partes bonorum mo- nachi, vel monialis.*
45 *Monasterium succedit monacho in tertia parte.*
46 *l. 6. Tauri, declaratur.*
47 *Opinio iudicis reprobatur, qui iudicauit contra supe- riorem.*
48 *Opinio Antonij Gomezij reprobatur.*

QVÆSTIO DCCCVI.

Vtrum monachus iam professus possit testa mentum a se factum ante professionem reuocare, communis contra communem.

HAnc quęstionem mouet Iulius Clarus lib.
3. receptarum sententia, §. testamentum.
quæst. 28. num. fin. vbi nihil allegat, nec
resoluit, de quo est mirandum, & sic vti
le erit huius quæstionis veritatem discutere, quia
1 pro vtraque parte sunt plurima fundamenta, & au-
ctores, & in hac quæstione Bart. in auth. si qua mu-
lier. num. 11. C. de sacros. eccl. resoluit, quod quan-
do quis ingreditur religionem fratrum Minorum,
quod nullo modo facta professione possit testamẽ-
2 tum reuocare, quia sicut per mortem confirmatur
testamentum, vt in cap. cum matre. de celebr. Miss.
ita per professionem huius religionis. Clemen. exi-
uit de paradiso. de verbor. significat. auth. ingressi.
3 C. de sacr. sanc. eccl. vbi ingressi monasterium se, &
sua dedicant Deo, nec ergo de his testãtur, vtpote,
nec domini rerũ. c. cum ad monasteriũ. de statu mo-
nach.

nach. Si vero monachus sit religiosus alterius Ordinis, poterit reuocare testamentum donec vixerit, arg. text. in l. vxoris. in fin. C. de donat. inter vir. &
4 vxo. l. sed etsi mors, §. 1, ff. eod. tit. vbi expresse probatur, non sufficere mortem ciuilem, sed naturalē requiri ad confirmandam irreuocabiliter donatio nem inter viuos, vel causa mortis inter virum, & vxorem, in tantum, quod vir post mortem ciuilem potest talem donationem reuocare, & sic in nostro
5 casu idem videtur dicendum. Et ante Bart. illam opinionem secutus fuit Cin. nu. 4. Sali. nu. 7. & Paul. Castr. eod. nu. Bal. num. 9. in l. fin. C. de sacrosf. eccle. idem Bar. in l. 1. C. de testa. Archid. in c. si qua mulier. 19. q. fin. Ant. de Butr. in c. in præsentia. nu. 34. de prob. & conf. 79. Aret. in d. l. 1. de testa. num. 5. Ant. Rosellus in d. auth. ingressi, col. fin. Guillerm. Benedictus in ca. Raynutius, de testa. verb. mortuo itaque. el 1. nu. 380. & hæc est verior, & communis opinio, vt tradit Suarez allegat. 20. nu. 27. Michael Crassus recept. sentent. §. testamentum, q. 34. nu. 8. quam esse communem dicit Tellus Fernandez in
6 l. 17. Tauri, nu. 6. & in tantum dicit esse verum Antonius de Butr. vbi supra, quod licet primum testamentum fuerit conditum cum septem testibus, valebit secundum cum duobus, vel tribus, vt in c. relatum, & in c. cum esses, de test. quia iam cum reuocatio sit facienda a monacho professo, debet sequi iuris canonici dispositionem, & nostram principalem conclusionem sequitur Greg. in l. 17. tit. 1. p. 6. ver. puede partir, Boer. decis. 537.

7 Sed contrariam opinionem contra Cinum, & Bart. quod monachus non possit reuocare testamētum ante ingressum religionis ab eo factum, tenet Abb. in d. c. in præsentia, nu. 61. vbi Fel. Dec. Beroius hanc dicunt magis communem opinionē, quā sequitur Ias. nu. 27. Dec. num. 3. in d. auth. ingressi, Imol. & Ang. in d. l. 1. ff. de test. Rub. cons. 155. col. fi. & sequitur Couar. contra alios in c. 2. num. 9. de test. Velazquez de Auendaño in l. 17. Taur. gl. 17. nu. 5. & in l. 44. gl. 7. nu. 3. contra Tellum Fernādez sup. & sequitur Molina Theologus disputat. 141. col. 771. Beroius in d. c. in præsentia nu. 537. contra Bar. vbi late fundat, & istam sequitur nouissime cō
8 tra alios Gutierrez lib. 2. canonic. q. c. 1. nu. 39. quæ opinio est verior, & cōmunior, & ita quotidie pra-
9 cticatur, & pro ea est tex. expressus in d. authent. ingressi, & c. quia ingrediētibus, 19. q. 3. auth. de monachis, §. illud, & cum iam monachus professus nō habeat velle, nec nolle, sequitur quod nec respectu monasterij, nec extranei valebit reuocatio, sed hereditatem consequentur instituti ex tali testamen-
10 to secuta professione, per quam habetur pro mortuo, l. Deo nobis, C. de epis. & cler. d. c. in præsentia, de prob. & libertas testādi solum est inter liberos, vt in auth. si qua mulier, & in l. 17. tit. 1. par. 6. & cōfirmatur ista sententia, quia testamentum non rumpitur per ingressum religionis, cum quilibet possit
11 de bonis suis disponere ante ingressum, vt in d. authent. de monachis, §. illud quoque, col. 1. auth. nūc autem, C. de epis. & cler. quod non solum procedit quando quis ingreditur monasterium bonorū immobilium incapax, quia tunc ab ipso ingressu vires accepit testamentum, non aliter ac si ingrediens naturaliter mortuus fuisset, ita Bartol. & Doct. in d. l. 1. ff. de test. Abb. in c. præsentia, nu. 50. Fel. num. 54. Beroius 400. Costa in capit. si pater, verb. testatore
12 mortuo, num. 6. Iulius Clarus recept. sent. §. testamentum, quæst. 28. Molina 2. de Hispanorum prigenijs, c. 9. num. 34. quod quidem etiam procedit quando quis ingressus est monasterium bonorum capax, quia tunc per professionem non rumpitur, neque vitiatur, quod procedit nouissime ex noua
13 lege sacri Concilij Tridentini c. 16. sess. 25. quia ille tex. non loquitur in testamentis, sed solum in cōtractibus, vt tradimus in q. 63. nu. 7. & Gutierrez su-
14 pra nu. 26. nec similiter procedit in renunciatione facta ante ingressum, nō cogitans de religione, sed solum in renunciatione facta post habitum susceptum ante duos menses proximos professioni, vt eleganter animaduertit in terminis Concilij Quin-
15 tilianus Mandosius cons. 22. num. 8. quod habui in practica in casu simili, & ita fuit obtentum, & per me, tanquam iudicem arbitrum iudicatum. Ergo si ex supradicta resolutione non reuocatur testamentum antea factū, secuta professione quomodo (mo-
16 nachus, non dñs bonorum) reuocare poterit illud, cum professus testari non valeat, l. si vt proponis, C. de empt. l. tria prædia, commu. præd. & cōfirmatur hæc sentētia, quia si per auth. si qua mulier.
17 est speciale, quod per ingressum monasterij monachus possit aliquid ordinare fauore filiorum, ergo sequitur, quod in contrarium est regula, l. cum pretor, ff. de iud. l. ius singulare, ff. de leg. & illud nō obscure probant verba d. l. 17. tit. 1. p. 6. ibi: *Religiosa vida escogiendo algun home, o alguna muger de facer ansi como entrando en algun monasterio, o faciendose hermitaño, o enparedado, o tomando otra orden, este tal no pueda facer testamento.* Quæ vltima verba dupliciter possunt intelligi, quod non possit testari dū est
19 in monasterio, secus ante ingressum, vt declarat Couarr. in d. c. 2. num. 5. de test. Gutierrez in c. quā uis pactum, nu. 4. verb. dum nuptui, vel aliter, & secundo reuocando primum testamentum, non potest aliud facere secundum nostram resolutionem, quæ verior est, & tenenda, & practicanda.

20 Ex qua infero, quod statim facta professione sicut si mors naturalis contingeret, heres institutus in testamento monachi consequetur hereditatem, vel legatum, dum tamen monasterium non sit capax bonorum, quia alius pro vita monachi monasterium habebit hereditatem, vel legatum, vt docet Bart. in d. auth. si qua mulier nu. 9. vbi Paul. nu. 4. Ias. 26. Aret. in d. l. res vxoris, C. de donat. inter vi. & vx. vbi hanc dicit communem opinionem, quā sequuntur Ant. de Butrio, & Abb. in d. c. in præsentia, nu. 58. vbi Felinus nu. 55. Dec. 97. & dicit communem Alex. nu. 13. vol. 2. nu. 5. Suarez d. alleg. 20. & Couarr. in c. 2. de testa. nu. 6. Guiller. Benedictus vbi supra nu. 297. & 302. & alios refert, & sequitur Gutierrez d. c. 1. num. 47. & ego plures refero in q.
21 193. nu. 1. cum seq. & nouissime Vincē. de Hondedeis cons. 62. vol. 1. & hoc procedit, nisi voluntas testatoris aliud voluerit, quia illud est seruandum, l. in conditionibus, ff. de condit. & dem. authent. de nup. §. disponat, col. 4. non expectata morte naturali, l. Statius Florus, §. Cornelio Felici, ff. e iure fisci, & docet Gutierrez supra nu. 48. qui in num. 53. vers. ex supra dicta doctrina mouet alium quæstionem,

22 nem, ſed eam poſt longam diſputationem non re-
reſoluit, vt eſt videre in nu.59. quia lis pendebat,
idemque fecit Palacius Rubeus ex eadem ratione
in l.6.Taori, an ſi heres inſtitutus in teſtamento mo
nachi profeſſi moriatur, viuente monacho trãſmit
tat hereditatem iam delatam, & acqoiſitã ad ſuos
heredes, vel remaneat caduca penes monaſterium;
& profecto ex ſuperioribus videtur dicendũ, quod
heres tranſmittat hereditatem ad ſuos, licet mona-
chus ſuperuiuat, quia facta profeſſione acquiritur
hereditas, & ſolum ſuſpenditur petitio viuente mo
nacho, vt late ſcripſimus ſupra in q.790.no.21. de
legato in diem, quia nunquam hereditas poteſt di-
23 ci caduca poſtqoam fuit acquiſita, aut morte natu-
rali, vel profeſſione, niſi quando nullũ ius fuit quę-
ſitum heredi viuente teſtatore, vt conſtat ex toto
tit.C.de cad.tol.& ſi licet monaſterium pro vita mo
nachi fruatur bonis ipſius, illud eſt reſpecto vſuſ-
fructus, & commoditatis, ſecus vero reſpectu do-
minij quod pertinet ad heredem inſtitutum facta
profeſſione, & ſecuta acceptatione, l.cum heredes,
ff.de acq.poſſ.l.a Titio, ff.de furtis, vnde illud ius
iam quæſitum & dominium in perſona heredis ra-
dicatum, non debet reddi caducum, & nullum licet
heres poſtea moriatur; quia vita vel mors mona-
chi non eſt de ſubſtantia diſpoſitionis, nec ad vali-
ditatem ipſius neceſſaria, quia ſolom reddatur exe
cutio teſtamenti eo viuente, non vero ſecuta mor-
te confirmatur diſpoſitio, ſed conſolidatur vſusfru
ctus cum ipſa proprietate, ſiue heres viuat, ſiue mor
tuus fuerit, quia ſui heredes, & ſucceſſores admittẽ
tur ad hereditatem, excluſo monaſterio, quod nec
ex teſtamento poteſt admitti, cum non ſit vocatũ,
nec ab inteſtato, cum decedat cum teſtamento, &
ſit iam profeſſione confirmatum: & fulcitur hæc o-
24 pinio, quia ſi monachus habeat beneficium eccle-
ſiaſticum, ſtatim facta profeſſione perdit illud, per-
inde ac ſi mortuus eſſet, ita Flaminius lib.3.de reſi-
gnat.benefic.q.13.no.4. ergo bene ſequitur, quod
a die profeſſionis ius eſt quæſitum heredi, non ve-
ro a die mortis naturalis monachi, cum ipſe nec
habeat velle nec nolle, & ſic ipſe non poteſt muta-
re, nec alterare teſtamẽtum, vt ſupra probatum eſt,
etiamſi vellet: ergo multo minus remanebit nullũ
25 præter eius voluntatem. Sed contrariam opinionẽ
tenet Bar.in d.auth. ſi qua mulier, nu.10.Abb.in d.
c.in præſentia, nu.58. & 59. vbi Felin.no.55.& di-
cit eſſe communem opinionem Suarez allegat.20.
nu.17.vbi dicit, quod bona in hoc caſu peruenient
ad monaſterium iure caduci, per text.in d.l.Statius
26 Florus, §.Cornelio Felici, vbi probatur fideicõmiſ-
ſum relictum in diem mortis heredis, non cedere
ante diem mortis naturalis, etiamſi heredis bona
ob delictum ſint confiſcata, cum poſſit ipſe fideicõ
miſſarius prius mori, quem tex.declarat Anton.Go
mez in l.40.Taori, nu.61.col.6. Greg.in l.6.tit.11.
p.6.verb.que no la pueda enajenar. Salazar de vſu,
& conſuetudine, c.1.nu.65. quid dicendum in hac
difficillima quæſtione, & ſi conſideramus auctori-
tatem tam grauiſſimorum Doctorum, & non ratio
nes ſuperius traditas omnes amplectentur com-
27 munem opinionem, qoam fundant in d.§. Corne-
lio Felici, Sed ego qui magis rationem (quæ eſt ani-
ma legis) quam Doctorum multitudinem ſequor,
28 veriorẽ exiſtimo priorẽ ſententiam, immo quod
heres inſtitutus a monacho iam profeſſo obtinebit
hereditatem, vel legatum poſt mortem naturalem
monachi, excluſo monaſterio iure caduci, quia cõ-
traria opinio non ſolum non fundatur in d.§.Cor-
lio Felici, immo directe probatur ibi contrarium,
qoia reſtitutio, quę ibi eſt faciẽda poſt alterius mor
tem, inquit conſultus, quod non debet fieri poſt cõ
demnationem fideicommiſſarij, mortemque ciui-
lem, ſed naturalem mortem eſſe expectãdam, quia
verba naturaliter ſunt intelligenda, vt in l.fin.C.de
his qui ven. æta, impetr. non tamen negat text. ille,
quod expectata morte naturali non veniant bona
fideicommiſſi ad vocatum, & eius heredes, immo
totum contrariom expreſſe decidit Paulus, ibi: *re-
pulſus eſt interim a petitione*, & ſic ſolum petitio fi-
deicõmiſſi ſuſpẽditor pro vita matris Cornelij Feli
cis, at vero ea iam mortua, ſatis clare cõprobat tex.
ille, fideicommiſſum ad Cornelium Felicem, eiuſq;
29 heredes perventurum, & ita notat gloſſa ibi verb.
a petitione, in fine, quæ allegat text.in l.ex facto, §.
ex facto, ff.ad Treb. & illud etiam ſignificant Do-
ctores ſupra, maxime Rodericus Suarez. d.alleg.
20.nu.17.ibi: *quod ſemper monaſterium debet tenere*
30 *bona, donec mors naturalis monachi ſequatur, non eius
heres.* igitur ſi heredes excludontur donec mors na
turalis monachi ſequatur, ergo ſecuta morte admit
tentur, quia excluſio vnius caſus, eſt incluſio alte-
31 rius, l.cum prætor, ff.de iudicijs, & per conſequens
non ſolum ex d.§. Cornelio Felici, ſed ex proprijs
auctoritatibus Doctorum colligitur, & manifeſta-
tur contrarium, & ſi videas Speculatorem in titul.
32 de monachis, nu.56.lib.4.in cuius doctrina funda
tur ipſe Suarez, non ſolum non probat ſuam ſenten
tiã, ſed noſtrã cõtrariã, ibi: *Alij dicunt, quod monaſte
rium habebit illo viuente, ſed poſt mortem eius reſtituet
heredi, quaſi poſt mortem eius habeat vires inſtitutio.*
quod quidẽ nos nõ negamus, ſed ingenue fatemor,
quia poſt mortẽ monachi eſt faciẽda reſtitutio he-
reditatis heredi, nõ vero monaſteriũ poſt mortẽ mo
nachi eam retinebit (qui eſt caſus noſtræ diſputa-
33 tionis) & ſic teneo reſolutiue, quod hereditas non
remanebit caduca, licet heres monachi moriatur
eo viuente, quia ſolum ad petitionẽm, & exactio-
34 nem requiritur mors naturalis monachi, non vero
ad eius acqoiſitionem, quia facta profeſſione irre-
uocabiliter eſt acquiſita hereditas, nec Doctores
ſupra relati, nec Bart. in d.auth. ſi qua mulier, num.
10.contrarium tenent, quia actus legitimus, & cõ-
ſummatus non vitiatur, licet perueniat ad caſum, a
35 quo non poterat inchoari, l.fin. C.de nuptijs, pro
qua ſententia adduci poſſunt tradita per Tellum
Fernandez in l.3.Tauri.3.p.nu.9. & 10. & illud ſi-
gnificat aduerbium *donec*. de quo in dicto §. Cor-
nelio Felici, quod eſt taxatiuum temporis, vt tradit
gloſſa in c.poſſeſ.de verb.ſig.l.1.C.de ſum.Trinit.
& fide cath, l.omni nouatione, C.de ſacroſ.eccl.er
go pro vita monachi tantum monaſterium habe-
bit hereditatem, non vero eo defuncto.

36 Ex qua veriſſima reſolutione infero, quod in tã-
tum eſt verum, quod monaſterium non ſuccedit in
bonis monachi, contra teſtamentum ipſius antea
factum, quod ſi moriatur viuente patre, quod nec
ipſe tanquam legitimus heres priuabitur legitima
ſuc-

37 successione, quod est měti tenẽdũ, qa sæpe cõtingit de
facto, prout mihi cõtigit tãq̃ aduocato dñi Alfonsi
38 de Mesa, cõtra monasteriũ S. Vrsulæ huius Ciuitatis, vbi filia ipsius iã ꝓfessa mortua fuit viuẽte eius
patre, qui petebat bona filiæ (saltem secundum l.6.
39 Tauri) monasterium vero dicebat ad ipsum pertinere, quia habetur loco filij, vt in c. in præsentia, de
probationibus, d. auth. ingressi, auth. de monachis,
§. illud, & sic cum 1. causa sit filiorum, non parentum, auth. de hered. ab intest. venientibus princip.
40 videbatur dicendum, ad monast. & non ad patrem
hered. d. monialis spectare; sed contrarium est dicendum, quia licet illud verum sit ficte, non tamen
vere in præiudicium patris, nec alterius filij legitimi, ne imagine naturæ veritas obumbretur contra
l. filium quem pater, ff. de lib. & posth. & sic hanc
41 opinionem, quod pater succedat filio monacho
professo defuncto, vel filiæ quæ ingressa fuit religionem, & mortua est viuente patre, tenet Bart. in
d. auth. si qua mulier, nu. 18. Alberic. n. 2. Paulus, n.
5. vbi hanc dicit communem opinionem, quam sequitur Abb. in d. c. in præsentia num. 53. & Beroius
nu. 523. & dicit etiam communem Legistarum, &
Canonistarum Greg. in l. 17. tit. 1. p. 6. verb. *descendiessen.* vbi refert l. 6. Tauri, & eam sequitur Molina, lib. 2. de Hisp. primog. c. 9. nu. 64. & Velazquez
42 de Abendaño in l. 40. Tauri, glossa. 4. num. 23. & in
d. l. 6. glossa 8. nu. 1. quam opinionem sequitur Gutierrez, lib. 1. Can. quæst. cap. 2. nu. 96. & nouissime
Castillo de vsufructu, lib. 1. c. 65. nu. 2. vbi hanc dicit communiorem, & veriorem opinionem, quia
quemadmodum pater, qui religionem profitetur,
43 non potest filijs suis in legitima præiudicare, ita
nec filius patri, quam opinionem contra Cinum, &
alios sequitur Rojas, in epitome successionum, ca.
29. nu. 40. Aceb. in l. 1. tit. 8. nu. 47. libr. 5. recop. &
pro hac opinione in causa, & successione filiæ monachæ professæ consuluit eleganter Ioannes de mõte Sperello consil. 46. & Aluarus Velascus consultatione, 24. nu. 5. quem mendose allegat Castillo su-
44 pra in consultatione 25. & ibi asserit, quod hæc est
probatissima sententia, & optima ratione fundata,
quia iniquum esset, vt filius vel filia per ingressum
religionum possint præiudicare parentibus, in suis
legitimis, ex l. nam & si parentibus, C. de inoffi. l.
scripto, ff. vnde lib. & tandem secundum hanc com-
45 munem opinionem fuit iudicatum per senatum reseruata tertia parte monasterio de bonis, quæ monachus vel monialis secum attulerunt, & reliquæ
duæ partes ad parentes pertinent ex nostra l. 6. Tauri, quam non visa sequendo ius commune ita con-
46 cludit Aluarus Velascus supra, & licet hæc sit vera opinio, & a tot grauissimis scriptoribus secuta,
non potui mouere iudicis animum ad eam sequendam, (in casu de facto proposito) immo cõtrarium
iudicauit, & non miror, quia magis amabat cau-
47 sas, in quibus ipse habebat tertiam partem, quam
iuris apices, & veras Doctorum opiniones, qui cũ
victoriam pro monasterio desiderasset, secutus fuit
opinionem Antonij Gomezij 1. tomo variarum, c.
3. nu. 8. vers. & ex hoc, cuius opinio est contra rationem, & communem opinionem, & l. 6. Tauri, & sic
reprobatur a Velazquez de Abendaño. in dict. l. 6.
Tauri, gloss. 8. in fine, quæ omnia sunt menti tenenda, quia sunt practicabilia, & assidua, & de pane
lucrando.

SVMMARIVM.

1 *Heres non potest partem hereditatis velle, & partem repudiare.*
2 *Legatarius non potest partem rei legatæ velle & partem repudiare.*
3 *Agnitio rei legatæ pro parte videtur facta in totum.*
4 *Heres repræsentat personam defuncti.*
5 *Repræsentatio non potest fieri pro parte, & pro parte non.*
6 *Heres heredis potest pro parte repudiare secundum aliquos.*
7 *Contraria opinio proponitur, & defenditur.*
8 *Heres heredis, primi testatoris est heres.*

QVÆSTIO DCCCVII.

Vtrum heres heredis possit pro parte acceptare hereditatem, & pro parte repudiare, communis contra communem.

VVlgatissima iuris conclusio est, heredem
1 non posse partem hereditatis velle, &
partem repudiare, l. quidam elogio. C.
de iure delib. quam opinionem & in legatis procedere affirmat Iureconsultus in l. neminem, ff. de leg. 2. cuius verba sunt. *Neminem eiusdem*
2 *rei legatæ partem velle, & partem nolle* verius est. l.
36. tit. 9. p. 6. ibi: *En escojencia es de aquel a quien es
fecha la manda de la tomar toda, o de la dejar si quisiere, e no podria tomar parte della, e dejarla otra mager
quisiesse*, & in tantum ista sunt indiuidua, & inseparabilia, quod per agnitionem partis rei legatæ vi-
3 detur facta agnitio totius, l. si cui res, ff. de legat. 2.
idemque procedit in hereditate, l. si ex asse. 10. ff.
de acq. hered. l. 1. & 2. ff. eo. ibi: *Non potest quasdam*
4 *partes repudiare, quasdam agnoscere*, & ratio est, quia
heres repræsentat personam defuncti, l. postulante,
ff. ad Treb. l. cum a matre, C. de rei vend. & sequeretur absurdum, quod pro parte fieret repræsentatio,
5 & pro parte non, vt tradit Bar. in d. l. 1. ff. de acqui.
hered. & Ant. Gomez. 1. to. variarum, c. 10. num. 17.
Sed nostram principalem conclusionem, quæ de herede loquitur, non procedere in herede heredis te-
6 net Bar. in l. qui patri, ff. de acq. hered. & in l. re cõiuncti, nu. 58. ff. de leg. 3. & in l. 7. Cato. de verb. ob.
Bald. in d. l. quidam elogio, nu. 18. vbi Salic. nu. 10.
7 dicit communem opinionem. Sed contrariam, immo quod dispositum in herede intelligatur, in herede heredis, ne hereditas separetur, tenent Aret. &
Alex. in d. l. qui patri, per illum tex. & sequitur Bar.
in l. vnica, §. sin autem aliquid sub conditione, C. de
cad. toll. vbi Bal. nu. 8. idem Bar. in l. is potest, num.
8 11. ff. de acq. hered. & est communis opinio secundum Ripam, in d. l. re coniuncti, nu. 202. vbi Crot.
nu. 112. & Lud. de Villalonga. fol. 543. col. 1. quæ
opinio verior est, & teneda, quia heres heredis primi testatoris est heres, vt in l. fi. C. de hered. inst. &
non potest assignari vera, & concludens ratio differentiæ magis in vno casu, quam in alio.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Sententia lata contra partem non citatam, est nulla.
2 Citatio est necessaria in quocumque negotio.
3 Citatio est de iure diuino, & nu. 11.
4 Citatio ad sententiam est necessaria.
5 Contumax in toto processu adhuc est ad sententiam citandus.
6 Citationis materia traditur.
7 Nemo inauditus iudicandus est.
8 Vocandi sunt quorum interest.
9 Iudicium consistit duorum litigantium coram iudice.
10 Iudex debet vnam aurem reseruare actori, alteram reo.
11 Citatio est de iure naturali.
12 Deus citauit Adamum.
13 Diabolus debet audiri si in iudicium compareat.
14 Princeps non potest supplere citationem.
15 l. 2. §. legatis. de iudicijs declaratur.
16 Cap. vocatio. 5. quæst. 2. declaratur.
17 l. fi. C. de legitimis hered. declaratur.
18 l. tres denunciationes. C. quomodo & quando iudex.
19 Citatio qualiter probetur remissiue, traditur.
20 Contraria opinio in quæstione principali proponitur.
21 Partis præsentia sufficiens est, licet non interueniat citatio.
22 Citatio non est de substantia litis, quando pars est præsens.
23 l. etiam si patre. §. fin. de minoribus declaratur.
24 Citatio est introducta ad effectum comparitionis.
25 Præsentia partis excludit citationem.
26 l. 1. tit. 18. lib. 4. recop. ponderatur pro secunda opinione, & nu. 28.
27 Casus de facto refertur.
28 Vicinus præsumitur scire facta vicini.
29 Facta iudicij præsumuntur esse omnibus notoria.
30 cap. 1. de frigidis, & maleficiatis declaratur.
31 Actus iudiciarius qui fit præsente parte, præiudicat, & taciturnitas habetur pro consensu.
32 Factum iudicis præiudicat parti præsenti, ita vt non habeat facultatem appellandi.
33 Tertius oppositor non est admittendus quando dolose habens scientiam executionis tacuit, & non se opposuit.
34 Casus de facto refertur, & quid fuit iudicatum.
35 Malitiosa taciturnitas non debet tertio nocere.
36 l. 1. tit. 18. lib. 4. recop. declaratur.
37 Appellatio vbi tollitur, non excluditur aliud remediū.
38 Restitutio datur contra tres sententias conformes, ex clausula generali.
39 l. 4. tit. 17. lib. 4. recop. declaratur.
40 Restitutio in integrum admittitur in casu secundæ supplicationis, con la pena y fianza delas mil y quinientas.
41 Generalis exclusio remediorum intelligitur de his, quæ competunt iure communi, non vero de iure speciali.
42 l. generaliter loquens non extenditur ad minores.
43 Restitutio in integrum competit aduersus sententiam principis quando subest aliqua causa.
44 Cap. ex litteris. c. suscitata. de restitutione in integrum declaratur.
45 In generali concessione non veniunt ea, quæ competunt iure speciali.
46 Verba generalia restringuntur ad similia expressis, non ad diuersa.
47 Clem. non potest. de procuratoribus, declaratur.
48 Clem. 1. de præbend. declaratur.
49 Remedium restitutionis est pinguius, quam remedium supplicationis.
50 Opinio Acebedi refertur, & confirmatur, & tandem reprobatur.
51 Finis litibus est imponendus.
52 l. generaliter loquens comprehendit casus speciales.
53 l. 4. tit. 20. lib. 4. recop. declaratur.
54 Restitutio in integrum denegatur si præsentatio nō fiat in tempore designato.
55 Absonus intellectus est vitandus.
56 Verba legis debent semper aliquid operari.
57 Dispositio generalis, quæ non potest verificari nisi in vno casu censetur specialis.
58 Quando expressa sunt aliqua, & non restat nisi vnus casus non expressus, si clausula generalis subijciatur, venit ille casus.
59 Restitutio in integrum contra sententiam Regis, dicitur quædam supplicatio.
60 Supplicatio non impedit executionem.
61 Dictio, nullo modo, excludit dispensationem.
62 lex regni excludit nullitatem prouenientem ex defectu iurisdictionis.
63 Nullitas ex defectu iurisdictionis nunquam censetur exclusa.
64 Nullitas quando excluditur remanet etiam exclusa restitutio in integrum.
65 Facilius tollitur, quod est contra ius speciale, quam contra ius commune.
66 Supplicatio non admittitur vbi sententia est transacta in rem iudicatam.
67 Resolutio quæstionis traditur.
68 Restitutio non tollit ius litigatoris, sed solum suspendit executionem.
69 Veritas semper est amanda.
70 Nemo cum iactura aliena debet locupletari.
71 Princeps est minister Dei in terris.
72 Princeps tenetur de negligentia apud Deum.
73 Veritas est mater iustitiæ.
74 Princeps peccat si vadat per ambages.
75 Princeps debet procedere sola facti veritate inspecta omisso ordine iudiciario.
76 Coram principe attendenda est veritas, & non ritus iudiciorum.
77 Iudex excusatur, si propter veritatem non seruet iuris ordinem.
78 Cærimoniæ iuris cedunt veritati coram iudice.
79 Pactum nudum producit actionem coram principe.
80 Princeps exercet iustitiam sicut Deus.
81 Solutiones ad difficultates traduntur.
82 Restitutio, & supplicatio differunt.
83 Ex separatis non fit illatio.
84 Verba generalia legis, possunt referri ad querelam.
85 Querela competit vbi non competit appellatio.
86 Verba generalia legis regni, referri possunt ad appellationem Papæ.
87 Appellatur ad Papam a sententia principis.
88 Papa non recognoscit superiorem.
89 Si lex voluisset expressisset.
90 Verba generaliter quomodo intelligantur remissiue.
91 Clausula generalis extenditur ad ea, quæ congrue conuenire possunt.
92 Clausula generalis restringitur ad similia expressis.

93 In-

93 *Inclusio vnius casus est exclusio alterius.*
94 *Casus omissus remanet sub dispositione iuris cõmunis.*
95 *In correctorijs non inducitur correctio iuris, nisi lex illud disponat.*
96 *Remedium nullitatis est ordinarium, & restitutionis extraordinarium.*
97 *Illatio non fit ex separatis.*
98 *Clem. 1. de re iud. declaratur.*
99 *L. 64. declaratur.*
100 *Appellatio non suspendit executionem.*
101 *Nullitas ex defectu iurisdictionis nũq̃ cẽset exclusa.*
102 *Executio non suspenditur contra tres sententias conformes.*
103 *Restitutio non impeditur cessante calumnia, & facta iam executione.*
104 *Clementina prima de re iudicata, non procedit vbi præiudicium est irreparabile.*
105 *L. 4. tit. 20. lib. 4. recop. declaratur.*

QVÆSTIO DCCCVIII.

Vtrum sententia sit nulla ipso iure quando pars fuit præsens, & non citata, communis contra cõmunem, & quid iure regio.

1 SEntentiam aduersus absentem non citatum,
esse nullam probat text. in l. ea quæ, C. quo-
modo, & quando iudex, quia in quocunque
negotio necessaria est partis citatio, l. de
vnoquoque, ff. de re iud. c. 1. de causa poss. & prop.
2 quia citatio est de iure diuino, vt constat Genes. ca.
3. & tradit Ioannes Garzia de nobilitate gl. 11. §. 1.
nu. 2. vbi hoc declarat, quod maxime procedit in
citatione ad sententiam, vt tradit Aceb. in l. 10. tit.
17. nu. 39. lib. 4. recop. & nu. 42. illud ampliat etiam
si fuerit contumax in toto processu, adhuc est citã-
dus ad audiendam sententiam: quam conclusio-
nem late declarat Iacobus Philippus Porcius regu.
43. vbi adduxit 124. limitationes, in quibus non
est necessaria citatio Socinus regul. 20. Bernardus
3 Diaz reg. 78. Gratia. regul. 63. Greg. in l. 9. tit. 7. p. 7.
Iulius Clarus recept. sent. §. fin. lib. 5. quæst. 31. Gu-
tierrez in §. sui. nu. 171. inst. de hered. qual. & diff.
Dueñas, reg. 91. Vantius de nullitate, rub. 12. ex de-
fectu citationis, Rebuffus ad ll. regias tit. de citatio-
4 ne in præfatione nu. 30. Socinus in tractatu de cita-
tionibus, articul. 7. Tiraquellus in tractatu, res in-
ter alios acta, vbi posuit regulam cum 45. limita-
tionibus, & partem affirmatiuam nostræ quæstio-
nis tenet Bart. in l. 1. ff. de in ius voc. idem Bart. in l.
prolatam, nu. 7. C. de sent. & interlocut. omn. iudic.
5 Bal. in l. cum fratre, C. de ijs quib. vt ind. Angel. &
Pau. in d. l. 1. ff. de in ius voc. quam dicit esse com-
6 munem opinionem Anania in c. cum oporteat, nu.
1. de accus. quia nemo inauditus iudicandus est ni-
si vocatus, cum præsentibus ijs quorum interest ne-
gotia tractanda sint, aliter sententia corruit veluti
deficiente ex vna parte forma iudicij, quæ duorum
litigantium, & iudicis persona constituitur, l. inter
litigatores, l. Iulianus de iud. & sic iudex vnam au-
rem actori, aliam autem reo conseruare debet, ne-
que contra ius naturale, & diuinum priuare debet
defensione, quæ naturalis est, quod accideret, si
reum non vocaret, vt se defenderet, quod Deus o-
7 ptimus maximus ad id faciendum nos monet, qui
8 antea quam Adamum iudicaret, eum in ius voca-
uit. *Adam vbi es?* vt Genes. 3. Et rursum ad Cain:
vbi est Abel frater tuus? Genes. 4. & quamuis dia-
9 bolus in iudicio esset, tamen audiri deberet, vt ait
decisio Rotæ 364. & 201. in nouis. titul. de citat. in
10 tantum, quod nec princeps potest supplere citatio-
11 nem. Felinus in c. ex parte el 2. de offic. delegat. &
12 in cap. quæ in ecclesiarum nu. 26. de constitutioni-
bus, vbi Dec. num. 23. Boetius decisio. 247. num. 7.
Socin. consilio 130. volum. 3. Dec. consil. 63. & pro
13 nostra principali conclusione adducitur text. in l.
14 2. §. legatis, ff. de iudicijs, cap. vocatio. 5. quæstion.
2. vbi illud notat Archidiaconus, & pro hac opinio-
15 ne, quod sit necessaria partis citatio, potest induci
text. in l. fin. C. de legat. hered. l. tres denunciatio-
16 nes, C. quomodo, & quando iudex, cap. dilecta. de
sententia excommunicationis cap. Romana, de ap-
pell. lib. 6. Clementina pastoralis, de re iudic. Clem.
17 sæpe, de verborum signific. cap. nos in quemquam,
cap. Deus omnipotens 2. quæstion. 1. cap. quoniam
contra. de probationibus, cap. porro de diuortijs,
& qualiter probetur citationem ad notitiam cita-
ti peruenisse, tradit Aceb. in l. 4. titul. 1. num. 106.
lib. 5. recop. & Mascardus vol. 1. de probationibus
conclus. 291.
18 Sed contraria opinio, immo quod valeat pro-
cessus, & sententia, licet pars non citetur, si præsens
sit, verior est, & ab ea non est recedendum in iudi-
19 cando, & consulendo, quam defendit Iason d. l. 1.
ff. de in ius vocando. Menochius, lib. 2. de præsum-
ptionibus, in præf. 22. & dicit communem esse Ias.
in l. nequaquam, §. vbi decretum, nu. 26. ff. de offic.
20 proconsulis, & dicit etiam communem opinio-
nem Curtius nu. 8. in rub. ff. de in ius vocando. & ita
fuit decisum in decisio. Rotæ Romanæ 311. in 1. p.
fol. 101. vbi partis procurator fuit præsens, quia il-
lius præsentia supplet defectum citationis, quę nõ
est de substantia litis, quando pars est præsens, ita
eleganter Andreas Gail, lib. 1. obseruat. obseruat.
58. nu. 5. & hanc opinionem sequitur Aceb. in l. 7.
tit. 18. nu. 96. lib. 4. recop. & Montaluo in l. 1. ti. 13.
lib. 2. fori, vbi ponderat verba illius legis, & pro ea
facit tex. de iure communi in l. etiam si patre, §. fin.
ff. de minoribus, ibi. *præsente vel ad hoc legitime cita-
to*, l. in causæ, §. causa cognita, ibi: *præsentibus*, ff. eo.
tit. & probatur expresse in d. l. de vnoquoque, ibi:
*præsentibus omnibus quos causa contingit iudicari o-
portet*. vbi illud notat glossa verb. præsentes, & ra-
21 tio est, quia cum citatio sit introducta ad effectum
22 comparationis, ne procedatur inaudita parte, vt in
d. c. 1. de causa poss. & propriet. si pars est præsens,
non est opus alia citatione: pro qua opinione expẽ-
do tex. de iure reg. in l. 1. tit. 18. lib. 4. recop. ibi. *y vi-
niere a su noticia*. vbi late Aceb. & sic defendi in qua-
dã causa matrimoniali coram ordinario Toletano li-
tigata, inter Dominum Petrum de la Canal cum Do-
23 mina Ana de Lunar, incolas oppidi de sant Mar-
tin, non esse audiendum Hieronymum de Vinar tã-
24 quã tertiũ contradictorẽ ad impediendũ dictũ ma-
trimoniũ, ex eo quia fuit præsens in iudicio, & ha-
25 buit notitiã eius; & nihilominus tacuit vsq; ad cõ-
clusionẽ ad definitiuã q̃ a ipse erat vicinus dicti op-
pidi,

26 pidi, & sic præsumi habuisse notitiã causæ.c.quan
to.de præsump.l.si ita. in fine ff.de fun.instr.glossa.
in c.quosdam.c.cum in tua,qui matri.accus.poss.c,
quod dicitis. 16.dist.l.si tutor. C.de peric.tut.vbi
ea quæ in iudicio agitantur,præsumuntur omnibus
27 notoria.auth.qui semel.C.quom.&quando iudex.
& tradit Ruin.cons.164.nu.19.vol.5,Curt.iunior
cons.52.nu.4.Paril.cons.158.nu.17.vol.4.Menoc.
de retin.poss.rem.3.q.76.nu.19.& facit text.in ca.
quamuis.de re iudi.Alex.in l.a diuo Pio.§.si super
rebus.nu.24.de re iud.Imo.in l.a sententia.in prin.
28 de appel.Dueñas reg.274.limitat.1. Greg.in l.20.
tit.22.p.3.verb.o supiese.& probat text in ca.1.de
frigidis,& maleficiatis.ibi: *si proclamare voluit cur tamdiu tacuit.*ita Lapus alleg.18.nu.2.Ang.Aret.in
l.fi.ff.quando appel.sit.resoluens,quod omnis actus
iudiciarius, qui fit præsente parte statim, nisi con-
29 tradicat,nocet,& taciturnitas habetur pro consen
su.ita Innoc.in c.vestra.de locat.l.de ætate.§.qui ta
cuit.ff.de interrog.act.Bald.in l.1.nu.1.C.de rela-
tion.dicens perpetuo esse menti tenendum per illũ
30 tex.quod si iudex facit aliquem actum præiudicia
lẽ,præiudicat parti scienti,& tacenti,vt ita vlterius
non habeat facultatem appellandi, nec reclamãdi.
ita eleganter Mexia ad legem Toleti 7.par.1.fun-
damento,nu.3.fol.12.ex qua doctrina etiam defen
di,non esse admittẽdam tertij oppositionem in via
31 executiua post latam sententiam de remate contra
debitorem,quando a principio litis habuit scientiã
litis,& malitiose tacuit, vt tradit Dueñas supra li-
mit.1.& Greg.in d.l.20.tit.22.par.3.verb.O supies
se.vbi aliter hoc declarat,& secundum hanc nostrã
opinionem iudicatum fuit in causa executiua con-
32 tra Licentiatum Velez de Iaena aduocatum (admi
nistratorem, seu locatorem bonorum domini An-
tonij de Luna) fauore Roderici de Aualos Consu-
lis huius ciuitatis, quia malitiosa taciturnitas non
33 debet tertio nocere,in d.c.1.de frigidis & malefi-
ciatis.& ita eleganter fuit decisum contra quendã
tertium litigatorem in decisione Boerij 79.num.3.
vers.2.fallit.vbi ponderatur tex.in d.cap.quamuis.
125.de re iudicata.d.l.20.tit.22.par.3. Sed in casu
legis primæ tit.18.lib.4.recop.verius existimo non
34 sufficere scientiam de per se,quod sententia fuit la
ta nisi iudicialiter litigatoribus notum sit. ita Capi
cius decis.139.& declarat Aceb.in l.4.tit.18.num.
23.in fi.lib.4.recop.vbi etiam resoluit, quod vbi
tollitur apppellatio,non excluditur aliud remediũ,
videlicet,vt reuideantur acta processus, & si graua-
35 men sit notorium,ex eius inspectione sententia re-
scindetur.ita Alex.cons.201.vol.4.Carol.de Gras-
sis lib.1.reg.Franc.iur.13.vers.item facit, quod ta-
men intelligo petita restitutione ex clausula gene-
rali,si qua mihi iusta causa,vt contra tres sentẽtias
36 conformes resoluimus in q.542.nu.4.& 5.Io.Gar-
zia de nobilitate gl.6.§.2,nu.5.ex qua resolutione
37 infero aliud notabile,quod in casu secundæ suppli
cationis,*con la pena y fianza de las mil y quinientas,*
de qua in l.4.tit.17.lib.4.recop.habebit locum re-
stitutio,quia illa verba legis: *E de la tal sentencia cõfirmatoria,o reuocatoria que en grado de reuista se dieren, que no aya appelacion ni alcada,ni reuista, ni supplicacion,ni se trate en manera alguna,*non excludunt
restitutionem, quia generalis exclusio remediorũ,
vel beneficiorum intelligitur de his,quæ competũ
38 iure communi,non autem iure speciali.gl.penul.in
l.vnica,C.si de mome.poss.fuerit app.& in l.& si fi-
ne.§.fin.ff.de minoribus.& gl.fin.in l.postquam liti
C.de pactis.vbi notat Ias.nu.15.vsque ad 19.Pinel.
39 in l.2.C.de rescin.vend.3.par.c.1.nu.15.vbi dicit,
quod est notabilis,& solida resolutio,quod lex ge-
neraliter loquens non extenditur ad minores, vel
similes personas,qui ex iusta causa excipere solent
in iure arg.tex.in l.si quando.C.de silentiarijs. lib.
12.Secundo confirmatur hæc nostra opinio, quia
aduersus sententiam bis confirmatam,aduersus quã
40 non licet tertio prouocare,vt in l.1.C. ne liceat ter
tio prouocare (quæ procedit etiam vt nõ liceat ter-
tio supplicare,secundum gl.& Paulum ibi) admit-
titur restitutio in integrum aduersus sententiã prin
cipis,& senatus regis,cum causa.ita Abb.in ca.cum
ex litteris,nu.5.& 17.& de rest.in integ.Maranta de
ordine iud.6.par.in 2.actu de appellatione.n.100.
Matthæus de Afflict.decis. Neapolitana.356.nu.4.
vbi dicit,quod restitutio in integrum est conceden
da contra sententiam Regis, vel Senatus, quando
intercedit aliqua probabilis causa.c.ex litteris.c.su
41 scitata.de resti.in integrum.& facit tex.in l.minor.
§.1.de minoribus,Tertio confirmatur hæc opinio,
quia in generali sermone non veniunt ea quæ com
petunt de iure,vel priuilegio speciali. ita Cinus in
42 l.filius.C.de bonis damnatorum,vbi Aug.& Bald.
Anania in c.2.de delictis.puerorum,Fel.in c.sedes.
de rescriptis.nu.3.vers. quod in generali concessio
ne.maxime quia cum l.4.tit.17.lib.4.recop. primo
explicat aliqua remedia specialia,puta appellatio-
43 nem,& supplicationem,licet postea sequantur ver
ba generalia,ibi: *Ni se trate en manera alguna, aunque se diga y alege auer nullidad por incompetencia de iurisdicion,o de que notoriamente consta de los autos del processo,o en otra qualquier manera*. intelligũtur,
44 & restringuntur ad ea quæ sunt similia expressis,nõ
vero ad diuersa.tex.in c.sedes.de rescriptis, Clem.
non potest.de procur.Clem.1.de præb.l.fi.§.cui dul
45 cia.ff.de vino,tritico,& oleo leg.Fel.in c.sedes.nu.
3.de rescriptis.& cum remedium restitutionis sit di
uersum ab alijs remedijs in lege expressis, immo
46 maius & pinguius,quam remedium supplicationis
vt tradit Abb.in d.c.suscitata.de restitutione *in integrum*.sequitur quod ad illam verba illius legis ge
neralia non referuntur.ex quibus fundamentis hæc
opinio videtur satis iuri & rationi consona.
Sed contrariam opinionem in terminis illius l.
48 4.tenet Aceb.ibi num.5.& 11.vbi ex verbis gene-
ralibus illius legis defendit exclusum manere bene
ficium restitutionis,quia intentio illius legis est,im
49 ponere finem litibus,l.properandum.C.de iudicijs
c.iurgantium.de re iudicata,& excludere omnes ex
ceptiones,quæ possent impedire executionem sen-
49 tentiæ.& illa dictio,*qualquier*,cum sit generalis,cõ-
prehendit casus improprios, secundum Alciatum
in l.mouentium.ff.de verb.signif.Mezia in pragma
tica panis super testualibus.verb.qualquier. glo.in
Cle.1.verb.quamuis.de re iud.Abb.cons.fi.li.1.Co
uar.p.c.25.nu.3.vbi hanc dicit communem opinio
50 nẽ,& sic cũ illa lex procedat generaliter dẽt cõpre
hendere casus speciales.l.in fraudem.§.fi.ff.de rest.
militis.Mieres de maioratu.1.p.q.2.nu.34.& vltra
Aceb,

Aceb. pro hac opinione videtur facere tex. expres-
sus in l. 4. tit. 20. lib. 4. recop. ibi: *Y mandamos que*
no se pueda pedir restitucion para supplicar e nel dicho
grado de mil y quinientas. Ergo si ibi excluditur resti
tutio in integrum, quanto fortius post latam sen-
tiam?

Rursus cōfirmatur illa opinio, quia si aliter ver-
52 ba legis essent interpretanda resultaret absonus in
tellectus, quod illa verba generalia essent super-
53 flua, contra l. si quando, ff. de l. 1. vbi verba legis de
54 bent semper aliquid operari, ita vt nec syllaba de-
bet esse superflua. Rolan. cons. 61. num. 14. vol. 3. &
sic cum expresse dicta lex excludat appellationem
& supplicationem, & nullitatem, sequitur, quod il
la verba: *In bolber a tratar in manera alguna*, debent
intelligi etiam per restitutionem, quia alias essent
superflua, & quando dispositio generalis solum po
test verificari in vno casu, censetur esse specialis in
55 illo l. si optio, ff. de optione legata, quam ad hoc re
putat singularem Aretinus in l. 2. §. & harum; ff. de
verb. obl. ad idem tex. in l. si vbi §. penul. & ibi Bart.
ff. de optione leg. & in l. si dominio, vbi etiam Bart.
ff. de leg. 1. & notat gl. vbi Abb. in c. ex parte de off.
deleg. & facit tex. in l. 2. ff. de lib. & posthu pro qua
56 sententia est singularis doctrina Mariani in c. po-
stulasti, vers. quæ etiam limitatio, de rescriptis, col.
37. vbi dicit, quod quando expressa sunt aliqua, &
non restat nisi vnus casus non expressus, si subijcia-
tur clausula generalis, venit ille casus etiá si sit ma-
ior expressis, ne verba sint inania, & superflua, ma-
xime quando disponens habet iura in scrutinio cor
57 poris, vt est princeps, qui scit aliud non subesse. Præ
terea confirmatur ista sententia, quia restitutio in
integrum, quæ petitur contra sententiam Regis, di
citur quædam supplicatio, quæ non impedit execu
tionem secundum Ias. in l. 3. §. condemnatum, num.
29. ff. de re iud. ergo cum supplicatio sit expresse ex
58 clusa in illa lege, sequitur etiam quod debet cense
ri exclusa restitutio in integrum. Rursus confirma-
tur hęc opinio, quia quando in aliqua lege dicitur:
59 *nullo modo fiat*, intelligitur etiam cum dispensatio
ne, gl. in Clem. 2. verb. *nullo modo*. de ætate & quali-
tate. Imola in l. si quæramus, ff. de testamentis. Feli.
in c. ex parte, el 1. de off. deleg. in prin. Ias. in l. de pu
pillo, §. si quis forte, nu. 4. ff. de noui operis nuncia-
tione, ergo cum in dict. lege dicatur, quod amplius
nullo modo possit tractari, sequitur q illa verba ex
cludant restitutionem, quæ procedit ex dispensa-
tione principis miserationis causa. Quarto confir-
60 matur hęc opinio, quia dicta lex regia excludit nul
litatem prouenientem ex incompetentia iudicis,
quæ nunquam intelligitur exclusa de iure etiá post
61 tres sententias, gl. in Clem. vnica. de sequest. pos. &
fruct. §. appellanti. iost. de excep. Ias. in d. l. 3. §. con-
demnatum. Couarr. pra. c. 25. nu. 4. Mezia ad l. To-
leti, resp. ad 2. pa. 1. fundamento. fol. 165. num. 26.
Aceb. in l. 3. tit. 21. nu. 6. lib. 4. recop. Ant. Gabriel,
lib. 6. communium. tit. de statutis. concl. 3. Gutier.
pp. q. 120. nu. 5. lib. 1. Ergo idem censetur disposi-
62 tum ex mente legis in restitutione in integrū, quia
secundum Alex. in d. §. condemnatum, nu. 276. ex-
63 clusa nullitate in Clem. 1. de re iudic. censetur ex-
clusa restitutio, quia facillius tollitur, quod est cō-
tra ius speciale, quam contra ius commune, l. eius
militis, §. militia nullus, ff. de re mil. authen. de non
alienan. §. quia. vers. inde maxime, quia sentétia sup
ponitur esse translata in rē iudicatá, & sic sicut nec
64 supplicatio admittitur, vt in l. supplicare, C. vt lite
pendente, c. cum inter. vbi gl. verb. cōstitutionis, de
re iud. ita nec restitutio. quid tenendū in hac diffi-
65 cillima controuersia, quæ profecto indiget Cæsa-
rea decisione, maxime cū casus sæpe in consilio Re-
gis versetur, in omnibus negotijs in quibus suppli-
catur: *con la pena y fianca de las mil y quinientas*, &
profecto omnibus consideratis veriorem existimo
priorem opinionē in puncto iuris, & de stricta dis-
putādi rōne, quicquid Acebedo dixerit, & vltra ra-
66 tiones superius adductas facit, quia hæc restitutio
non tollit ius litigatoris, sed tm̄ suspendit executio
nem sententiatum, vt veritas causæ ex eisdē actibus
manifestetur, vt nemo cum iactura aliena locuple-
tetur, sed vnicuiq; quod suum est restituatur, & cū
resultet læsio ex sententia, cognoscatur, & manife-
stetur error, & reparetur, quia cū omnia prædicta
innitantur iuri naturali, cū veritas semper sit aman
da, l. legatum, ff. de conditionibus, & demonstratio
67 nibus, l. 1. in fin. C. de Lat. liber. toll. & iure naturæ
cautū sit, ne quis cum aliena iactura locupletetur,
l. nā hoc natura, ff. de conditione indebiti: hoc est
68 iustitiæ præcipuum fundamentum, vt vnicuique,
quod suum est tribuatur, §. 1. de iustit. & iure. l. iu-
stitia, §. iuris præcepta, eod. tit. & sic iudex, & multo
magis princeps cum sit minister Dei in terris, ca. ne
69 quis 15. q. 1. nō solū. 24. q. 5. Deus. n. veritas est, ca.
nostrum, de appella. c. 1. in prin. vt ecclesiastica be-
neficia. ideo summa ope debet veritatem iuuare, vt
clarius elucescat, & sepulta exurgat, l. illicitas, §. ve
ritas, de off. præsi. Ang. cōl. 190. & 222. debet enim
Rex laborare pro viribus, vt quacumque via veri-
tas appareat, ne quis cum aliena iactura, & damno
70 locupletetur, & aliter tenebitur de negligentia
apud Deum, si nō curat vt veritas suffocata emer-
gat, vt docet Specul. tit. de restit. in int. §. qualiter autē,
vers. vide quid iudex Soc. cons. 8. Card. cons. 14. ve
ritas enim est mater iustitiæ. Bal. in l. libertini. ff. de
71 statu homi. & in l. nemo (per illum tex.) C. de sent.
& sic in proposito dicit Bal. in c. 1. §. 1. de noua for-
ma fidel. & in l. Aemilius, ff. de min. quod princeps
72 valde peccat, qui cum posset veritatē aliquo modo
habere, vadit per ambages, & timet ordines iudi-
ciarios, cum principis sit propriū; vt sola facti veri
73 tate inspecta procedat omisso quocūq; ordine iu-
diciario, c. ad petitionē, de accusat. Bal. in l. rescri-
74 ptam, nu. 6. C. de prec. Imper. offer. vbi dicit singu-
lariter, quod coram principe attendenda est veri-
tas, & non ritus iudiciorum, idem in l. fi. C. de legi.
75 vbi dicit, quod licet iudices inferiores excusari
possint, quando non seruant iuris ordinē contra ve
ritatem, non tamen potest excusari princeps, quia
ab eo debet ventilari veritas non modis inductis
ad eam ventilandam, idem Bal. in c. 1. si de inuesti.
inter dom. & vass. lis orta fuerit, vbi dicit, quod cę-
rimoniæ iuris debent coram principe cedere veri-
76 tati, qui non debet considerare iuris apices, cum
ex conscientia sua possit veritatem habere, immo
si contrarium fecerit peccaret, ita Bartol. in lege
prima, C. vt quæ desunt aduocatis, & ex hac ratio-
ne dicebat Alex. in l. iurisgentium, §. sed cum nul-

la.in fin. ff.de pact. quod licet de iure pactum nudũ
77 nullam producat actionem,tamen si causa tractet corã principe,peccabit mortaliter, si nõ faciet obseruare dictum pactum, quia hoc est dare vnicuiq;
78 quod suũ est,quia omnia sua iudicia exercet princeps sicut Deus,gl.in auth.de hered, & falc.in pr.l. fi.C.de ponder.lib.11. ideo vbicumque potest veritatem adiuuare, id facere debet sicut Deus,ita Ioã. Andr.in c.cum esset de test,& Cur.sen.conf.65.nu. 6.ergo cum petens restitutionẽ ex aliqua iusta causa,nihil aliud requirat, nisi vt veritas appareat, & elucescat iudicibus supremis,& si læsus fuerit resarciatur damnum,sequitur quod iuri diuino, & naturali,& ipsi æquitati conuenit,ac proprie spectat ad principis officium oppressos exaudire,& si hoc potest facere attentis veris terminis iuris, quanto magis implorato beneficio restitutionis in integrum, vel ex iure speciali, vel ex dicta clausula generali sine strepitu & figura iudicij, quæ opinio tutior & securior est, & ab ea non recedendum in iudicando & consulendo.

Nec supradictæ verissimæ resolutioni obstãt ra-
79 tiones superius traditæ, quia supplicatio & restitutio strictè sumptæ differunt,licet largo modo restitutio possit dici supplicatio, secundum Abb.(vbi
80 hoc declarat) in c.ex litteris,n.11.de rest.in integ. supplicatio enim innititur pure gratiæ principis,restitutio vero innititur iuri,licet habeat gratiã annexam,vt declarat ipse Abb.in d.c.suscitata,nu.10.&
81 ideo ad remotionem vnius non sequitur remotio alterius, quia ex separatis non fit illatio.l. Papinianus,exulauit, ff.de minor. Nec obstant verba generalia illius legis,ibi: *Que no aya otra grado, ni recur-*
82 *so, y que no se pueda tratar en alguna manera*, quia possunt referri ad querelam strictè sumptam,quæ competit,vbi non admittitur appellatio,nec supplicatio,vt tradit Abb.& Fel.in c.querelã, de iure iur.
83 Decius conf.1 5.vol.1.Card.Alex.in c.cum sit Romana,de appel. Alex.in l.si ab arbitrio, ff.qui satis. cog.Maranta de ordine iud.6.par.actu.2.de appel. vers.querela est octauus actus suspensiuus, nu.102. cum sequent.præterea & secunda illa verba referri
84 ad appellationem Papæ, quia in omnibus casibus,in quibus non potest appellari, nec supplicari propter auctoritatem personæ, prout est a principis sententia,& aliorum non recognoscentium superiorem, semper potest ab eorum sententia ap-
85 pellari ad Papam,si sententia continet iniquitatem manifestam,quia Pontifex est competens iudex cõtra omnes non recognoscentes superiorem ratione
86 iniustitiæ,& peccati,gl.in ca.ex transmissa, de foro compe.Iser.in c.Imperialem,§.preterea,de prohib, feud.alien.per Feder.& Ostien. & Io.And.in c.nouit.de iud.Philippus in rubr. de appella.col.4.& in c.si duobus,col.fi.eod.tit.ergo cum detur instantia in alijs casibus,ad quos dicta verba generalia refer
87 ri possunt, sequitur quod non remanet comprehẽsus articulus restitutionis in integrum : quia si legislator illud voluisset expressisset, c.ad audientiã, de decimis,vel tertio respondeo,quod non est certum,nec verum dicere, quod quando expressa sunt aliqua, & non restat nisi vnus casus non expressus, quod si subijciatur clausula generalis, quod sub illa comprehendatur ille casus, etiam si sit maior ex-
88 pressis(ne verba sint inania & superflua)quia si ex iuris interpretatione non extenderetur ad maiora, profecto clausula illa generalis superflue apponeretur, quando sub illa nihil vllo modo comprehen
89 di posset,ita quando potest aliquod non simile cõprehendi propter resistentem interpretationem iuris, quia illa verba generalia : *de omni alio*, intelliguntur si aliquod simile subsit, at vero si nullum simile subest, sed maius illud non est in consideratione, nec censetur comprehensum, ita eleganter Felinus in d.c.sedes, num.5, de rescrip. vers.septima declaratio, & in c.in nostra nu.8. eod.tit. vers. sed quid sub illa generalitate non potest venire ni-
90 si electio. Pro qua solutione etiam faciunt, quia clausula generalis solum extenditur ad ea, quæ congrue conuenire possunt, l.3.§. filius, ff.de iniusto rupto. Deci.in c.secundo requiris, nu.3.de appellat,& conf.79.Ias.conf.47.lib.3, Rolan.cõs.54. vol.4.Bar.conf.54.Peregr.de fideic. ar.16.nu.106. Gratia.reg.42.vbi dicit,quod clausula generalis restringitur ad similia expressis, c.sedes, de rescrip.l.
91 fin.§.cui dulcia.de vino,tritico, & oleo leg.Mieres de maioratu,2.par.q.fin.nu.4,

Rursus non obstant reliqua fundamenta pro cõtraria opinione, quia immo ex quo leges excludũt restitutionem in duobus casibus expressis, videntur velle contrarium in alijs casibus non expressis, l.cum prætor, ff.de iud.vbi inclusio vnius disposi-
92 tionis est exclusio alterius, l.nam quod liquidæ, ff. de pœnu legata, vbi enim lex voluit expressit, & si in alijs casibus idem voluisset expressisset, vt in d. c.ad audientiam, vbi gl.de decimis, cum ergo non
93 expressit, remanet vt casus omissus sub dispositione iuris comm.l.commodissime, ff.de lib.& posth, l.si extraneus, ff.de cond, causa data, maxime quia
94 in pœnalibus non debet induci correctio iuris, nisi vbi expresse lex disponit, l.vnica, C.de inoffi.dot.l. præcipimus, C.de app. Dec.conf.442. nu. 10.& 11. & hoc non solum ex identitate rationis, sed nec ex maioritate, ita gl.in auth.quas actiones, C.de sacro sanct.eccl.vbi communiter doct.& Ias.nu.21.præ-
95 sertim, quia remedium nullitatis est ordinarium, & remedium restitutionis extraordinarium, & ad remotionem ordinarij non sequitur remotio alterius, ita concludit Abb.in d.c.ex litteris, de restitu.
96 in integ, n.9. quia ex separatis non fit bona illatio. l.fi.ff.de calumniatoribus, c.2. de translat, prælat.
97 Nec obstat Cle.1. de re iud. quia solum loquitur, quoad effectum suspensiuum in præiudicio irreparabili ante executionẽ (quia vbi sunt tres sententiæ conformes non impeditur executio) at vero iam fa
98 cta executione, recto iure põt iudex de nullitate cognoscere, vt ẽt cauetur in l.64. Tauri, per quã tollitur exceptio nullitatis, qđ intelligitur quoad effe
99 ctũ suspensiuũ, secus vero, quoad deuolutiuũ, quia facta executione agi põt de nullitate, ita Aceb.in l.
100 3.tit.2.li.4.recop.n.2.& 4.maxime si nullitas fuerit ex defectu iurisdictionis, vt tradit Comp.q.c. 25.nu.4,& sic illa Clementina,& l.Tauri, non corrigunt iura nullitatũ, sed limitant quoad executio-
101 nẽ, vt non retardetur executio, quando sunt tres sniæ cõformes, sed illa l.4.nõ limitat in præiudicio suspẽsiuo, sed corrigit iura nullitatũ ẽt in præiudicio peremptorio, ita vt amplius nõ possit de cã principali

cipali cognosci, cessante vero calũnia, & facta iã exe
cutione nõ impedit per illã Clemẽtinã, vt agi possit
102 de nulitate, ita notat Anc. ibi ĩ prin. Bal. in d. l. vni
ca, C. ne liceat tertio prou. o. 2. in fi. & sic regula ge
103 neralis est ex d. Clem. quod non procedat eius de
cisio, quando agitur de præiudicio irreparabili, ita
Bal. in l. 1. C. de in integ. restit. Alex. in d. §. condem
natum nu. 28. vbi Ias. nu. 21. Nec obstat d. l. 4. titul.
20. lib. 4. recop. quia ibi est casus expressus in quo
denegatur restitutio, quando non fuit facta præsen
104 tatio in termino a lege definito, quod secus est in
nostra quæstione, vbi nihil actum fuit de restitutio
ne, & sic non debet censeri exclusa per subauditos
intellectus, quæ omnia quia vtilia, & practicabilia,
sunt menti tenenda maxime, quia alibi nõ reperies
sic scripta.

SVMMARIVM.

1 *Dies & tempus in citationibus apponi debet.*
2 *Hora in citatione apponi debet.*
3 *Clem. 1. de iudicijs declaratur.*
4 *Locus iudicis in citatione debet poni.*
5 *Citatio est valida, licet non sit dies designatus.*
6 *c. 2. de testibus cog. declaratur.*
7 *c. eos, de sent. excomm. lib. 6. declaratur.*
8 *Doctores pro contraria opinione referuntur.*
9 *L. 1. tit. 3. lib. 2. fori declaratur.*
10 *L. 2. tit. 7. par. 3. declaratur.*
11 *Si testator dicat quod designetur certa hora ad præsentationem capellani faciendam, est hora integra designanda.*
12 *Casus de facto proponitur.*
13 *Totus dies, vel tota hora arbitrio electoris tribui dẽt.*
14 *Tempus semper stat pro forma dispositionis.*
15 *Citatio quæ continet breue tempus est nulla, & non arctat ad comparendum post terminum.*
16 *Citatio facta ad illico, præsumitur dolosa, & captiosa, & temeraria.*
17 *Citatio personalis est facienda ad priuandum capellanum sua capellania.*
18 *Citatio per edictum non sufficit ad procedendum ad vacationem beneficij.*
19 *Citationes tres sunt faciendæ, quando proceditur per edictum.*
20 *Edicti publicatio sufficit ad prouisionem capellaniæ sine citatione speciali interesse putantium.*
21 *c. fin. de electione lib. 6. declaratur.*
22 *Citatio per edictum parat præiudicium omnibus.*
23 *Capellanus est personaliter citandus, licet sit extra regnum, & aliter non priuatur capellania.*
24 *Possessio alteri data sine citatione possessoris est nulla.*
25 *Executoriales contra non citatos non mandantur executioni.*
26 *Casus de facto proponitur.*
27 *Casus alius de facto proponitur.*
28 *Ordinarius citat per edictum ad prouisionem beneficiorum.*
29 *c. 18. sess. 24. Concil. declaratur.*
30 *Citatio per edictum quando est facienda traditur.*
31 *Citatio contra vagabundos fit per edictum.*
32 *Creditores incerti citantur per edictum.*
33 *Reus absens citatur per edictum.*
34 *Citatio per edictum, & citatio personalis habent eundem effectum.*
35 *Iudex delegatus non potest citare per edictum.*

QVAESTIO DCCCIX.

Vtrum valeat citatio sine tempore, & die, & hora, communis contra communem.

IVris notissima conclusio est, quod dies & tem
pus in citationibus apponi debent, ita probat
1 tex. in l. consentaneum, vers. temporibus, C.
quomodo & quando iudex text. in l. fi. §. si ve
ro nemo, C. de iure domini impetrando, l. 2. versic.
tempore, C. vt in rem actio. lex de die, in pr. ff. qui
2 satisd. cog. in vers. tempore statuto, auth. qui aliter,
§. 1. vers. die, vel hora, ff. quod vi aut clam. text. in
Clem. 1. vers. terminum statuendum de iudicijs, &
partem negatiuã huius quæstionis, quod sine desi-
gnatione temporis & diei non valeat citatio, tenet
3 gl. in extrauaganti, ad reprimendum verb. edictũ,
vers. quid sit terminus, quomodo in crimine læsæ
maiestatis procedatur, & illã opinionem tenet Bar.
in l. liber homo, §. 10. ff. de verb. obl. vbi Aug. & se-
4 quuntur doctores relati a Boerio decis. 275. & di-
cit comm. opin. Ias. in d. l. liber homo, §. 10. num. 6.
Aceb. in l. 4. tit. 18. num. 30. libr. 4. recop. vbi dicit,
quod dies, & locus & tribunal iudicis est designan
dus, & sequit Petr. Greg. Tolosanus, in syntagma iu
ris vniuersi 3. par. li. 48. n. 22. & 23. & dixi in q. 309.
Sed contrariã opinionẽ, immo quod valeat cita
5 tio et sine die & tẽpore, & quod citatus teneatur cõ
parere quã primũ possit, probat text. in c. 2. de test.
6 cog. c. accedens, de procur. c. cũ parati, de appell. c.
eos, de sent. excomm. lib. 6. ibi: *Quã cito cõmo de po-
terit.* quã opinionẽ sequitur Speculator tit. de cita-
tione, §. vlt. vers. quid si iudex, vbi dicit se ita vidis-
se practicari, & hãc dicit comm. opi. Maria. Soc. de
citat. art. 19. nu. 17. & communẽ testatur Alex. in d.
7 l. liber homo, §. 10. num. 6. & commu. affirmat Abb.
in c. extirpandæ, §. 1. nu. 21. de præb. lib. 6. & in d. c.
cũ parati, nu. 6. de appellat. & hãc existimo veriorẽ
opinionẽ contra primã, quia licet in iuribus supra
relatis probetur, quod fuit tẽpus expressum, in cita
tione tñ nõ negatur ibi, quod sine die & tẽpore cita
tio nõ valeat, ita declarat Imola in d. §. 10. & istam
opinionẽ vr hodie approbare tex. de iure regio. ĩ l.
8 1. tit. 3. lib. 2. fori, l. 2. in medio, tit. 7. par. 3. ibi: *para
parecer ante el dia señalado,* & in l. 10. eo. tit. & p. ibi:
al dia que le es puesto. Si vero in electione faciẽda ad
prohibitionẽ alicuius capellaniæ, locus & dies re-
9 quirãtur, nõ valebit electio facta sine designatione
diei & horæ, vt cõstat ex iuribus supra adductis, &
adhuc de facto apud dños de consilio Illustrissimi
Cardinalis Archiepiscopi Toleti pẽdet hodie cũ in
ter patronos bonæ mem. Ioannẽ de Capata in oppi
10 do de Madrid, & licẽtiatum Petrũ de Madrid Ma-
garra ex vna parte, & Petrũ Muñoz presbyterũ ex
11 alia, qui a tribus patronis fuit noiatus, nõ expecta-
ta certa hora ad electionẽ faciendã sed ad illico fue
rũt reliqui ex patronis vocati, qui cũ in illo instãti
tpis nõ cõparuissẽt, ceteri patroni fecerũt electio-
nẽ, & noiarũt dictũ Petrũ Muñoz, & statim illi de-
derũt possessionẽ capellaniæ vacãtis per obitũ Dñi-
ci Romani, in tantum quod licet intra horam cõ-
paruerunt, nõ fuerunt admissi, & sic dictã electionẽ

esse nullam, defendit dictus Licentiatus Petrus de
12 Madrid.in c.patrocināte predictam suam causam,
ex eo, quia vbi dies erat designandus, & hora, non
poterat electio in initio horæ fieri, quia tota hora
arbitrio electoris tribui debet, arg.text.in §.omnis.
13 de verb.oblig.maxime, quia tempus pro forma cen
setur appositum.glo.in auth.quæ supplicatio.C.de
precib.imp.off.Tiraquel.de retract.lig.gl.4.§.3.nu.
3.Petrus Surdus dec.103.Puteus decis.150.nu.12.
lib.3.vbi dicit, quod citatio, quæ habet breue tem-
14 pus designatum ad eligendū, est nulla, & quod non
arctat ad comparendum etiam post terminus, & ta
15 lis citatio ad statim præsumitur dolosa, & captio-
sa, vt tradit Cassad.tit.de dolo & contumacia. de-
cis.6.nu.3.vbi etiam dicit, quod talis citatio est te-
meraria.& Franc.Marc.decis.1026.nu.1.vbi dicit,
16 quod citatio ad cito, non est facienda. iuxta Apo-
stol.*Nemini cito manum imponas*, ex quibus & alijs
rationibus existimamus dictam electionem, & pro-
uisionem esse annu landam, vt in hora certa, & de-
signata, iterum electio fiat. quod iuri & rationi con
17 sonum est. si vero capellanus sit absens, & non deser
uiat beneficio personaliter, prout requir tur in fun
datione, tunc cirandus est personaliter vt cōpareat
ad residendum, & quod aliter procedetur ad vaca
tionem beneficij, vel capellaniæ, & ita obseruatur
de consuetudine in hoc consilio Archiepiscopi To
leti, apud suos grauissimos auditores.& tradit Fed,
18 cons.109.& in hoc casu non sufficier citatio per e-
dictum, cum agatur de priuatione beneficij, & pos-
sit absens habere iustā causam absentiæ. ita Matth.
de Affl.decis.289.nu.2.& 5.vbi dicit, quod si bene-
ficiatus sit absens, & nescitur vbi est, tunc tres cita-
tiones per edictum sunt faciendæ, quod est affigen-
19 dum in ecclesia vbi est beneficium, nec sufficiet v-
na citatio peremptoria, ita gl.in Clem.1.verb.3.de
vita & honest.cler, Fel.in c.quoniam.§.porro, vt li-
te non cōtestata, & Feder.sup.nu.1.& declarat Affl,
sup.n.6.7.& 8.attamen quando non de priuatione
beneficij agitur, sed de prouisione, tunc sufficit ci-
20 tatio per edictum.tex.in c.fin.de elect.lib.6.c.cum
in tna.qui matr.acc.poss. Gutier.cons.4.nu.27.vbi
21 dicit, quod in electione facienda sufficit vocatio
generalis per edictum.& non comparentibus, parat
22 plenum præiudicium, vt in d.c.fin.vbi doctores. &
tradit Rol.cons.18.nu.16.vol.1.Aymon.cons.177.
Ceph.cons.270.vol.5.& Pet.Sur.decis.26.& in tan
tum est verum quod capellanus est personaliter ci-
23 tandus, & non per edictum, quando agitur de pro-
batione beneficij, vel capellanię, quod si capellanus
sit extra regnum, & habeatur notitia loci, vbi resi-
det, est personaliter citandus, ex eo quod certus est.
ita Card.cons.74.Ruin.cons.1.vol.1.Anch. in d.c.
fi.quem sequitur Alex.cons.5.vol.2.nu.2. vbi dicit
se ita de facto consuluisse, idem Alex.cons.52.li.7.
Bal.cons.104.lib.5.& in l.fi.col.3.C.de edicto diui
Adr.dicens, quod vbi non ciratur possidens, quod
possessio a iudice lata, & missio in possessionom ni-
24 hil operatur, nec plus afficit quā antea Ias.in l.pa-
cto, quo pœnam.nu.5.C.de pact.Ruin.cons.128.li.
5.vbi loquitur de executorialibus concessis contra
25 intrusos, quod nūc habeo de facto, & fuit ita iudi-
catum fauore domini Ioan.de Toledo, & Guzman,
contra dominam Elisabel Osorio de Silua eius vxo
rem, quæ obtinuit executoriales per contradictas,
in curia Romana, aduersus dictum Ioannem pro se-
paratione matrimonij quoad thorum, & absq; præ
uia citatione personali quidam iudex Apostoli-
cus, non attendens hæc iuris principia, priuauit
maritum possessione rerum dotaliū, & fecit diuor
tium inter eos, & transacto septennio, dictæ execu-
toriales ad manus meas peruenerunt, & cum vidis-
26 sem omissam fuisse citationem personalem, inter-
posui appellationem ad curiam Pontificis, & implo
raui auxilium Regis, per modum violentiæ, & visa
causa in regali Cācellaria Pinciana per iudices gra
uissimos, reuocarunt omnia gesta per dictum exe-
cutorem, reducendo omnia ad suum pristinum sta-
tum, & ita fuit iudicatum in alia causa, vt tradit Gu
tier.lib.1.cano.c.4.nu.29. quod recto iure pronun
ciatum fuit, & sic aduertant aduocati, vt prius pars
citetur personaliter, quoties agitur de priuatione
possessionis, quia non sufficiet citatio per edictum,
& ita recordor iudicatum fuisse per dominos de cō
silio Archiepiscopi in quadā causa capellaniæ fun-
datæ in villa turris de Esteuā Hanbrā, cuius capel-
27 lanus existebat apud Indos, in loco certo & designa
to, & quidam patronus ipsius petit in cōsilio, quod
vacaret prædicta capellania, ex eo quod capellanus
non residebat personaliter in dicta villa, sed extra
regnum Castellæ, & lectis & publicatis edictis com
paruit frater ipsius Baccalaureus Franciscus Lopez,
& contradixit, edictum & prouisionem allegans, &
probans fratrem viuere, & in certo loco Indiarum
existentem, & sic personaliter esse citandum ad di-
ctam vacationem, & ita fuit iudicatum, dum tamē
interim suis expensis oneri missarum dictæ capella
nię adimpleatur. Si vero prouisio beneficij, vel ca-
pellanię pertineat ad solam prouisionem ordinarij
28 potest ordinarius sine aliqua citatione personali,
vel edicto beneficium alteri cōferre. ita probat tex.
singularis in c.licet Episcopus.33.de præb.li.6.per
quem tex.illud tenet Roma.cons.486.nu.16.& 17.
& ita fuit decisum in decis.390.nu.2. Rotæ Roma
næ 1.par.fol.101.vbi dicit ita fuisse iudicatum 26.
Decemb.anno 1573.quod quidem intelligerē ho-
die procedere in beneficijs simplicibus, secus vero
in curatis, quia licet aliquis fuerit suo beneficio pri
uatus ob aliquam causam, adhuc requiritur ad il-
29 lius prouisionem edicti publicatio, vt cauetur in
c.18.sess.24.Concil.Trid.ibi: *per edictum publicum*
vocentur.quem tex.declarat Flamin. Paris.de resig.
2.par.li.10.q.7.nu.1.& lib.8.q.9.nu.107.& n.77.
& q.5.nu.20.& lib.10.q.7.nu.20.& ita obseruatur
in hoc Archiepiscopatu, & quia hæc citationis ma-
teria per edictum diffuse est agitata per doctores in
30 varijs locis, decreui pro ornatu, & dilucidatione
huius quæstionis materiam, & casus in quibus ta-
lis citatio requiritur, referre. Et in primis animad-
uertendū est, quod iudex non det hac citatione vti. nisi
in casu necessitatis, quando non est copia personæ, nec
citādus hēt certā habitationē.tex.in c.causam, quæ
de dolo & cōtumacia.l.dies.§.prætor ait, ff.de dam.
infect.Cle.de re iud.Rota tit.de ferijs in nouis de-
cis.1.Clem.1.de iudicijs.c.ex tuę.de clericis nō resid.
c.Romana.§.cōtrahentes.de foro cōp.Cle.causam.
de elect.vbi dicitur quod citatio per edictum fieri
potest contra eos, quorum domicilia, seu loca non
possunt

possunt tuto liberaque adiri, c.1.de clericis non resid.lib.6.l.sed sciendum,ff.ad Treb.l.3.ff.ex quibus causis maiores, similiterque fit talis citatio contra vagabundos, qui non habent certam sedem, l.eius qui.la 2.§.siquis, ff.ad municip.l.dies cautioni,§.
31 prætor ait, & qñ causa habet contradictores incertos, vt in d.c.si.de elect. lib.6.Fel.in d.c.quoniã frequenter,nu.14.tex.in l.si eo tempore,de remiss. pign.l.sed & si pupillus,§.præscribere,ff.de institoria actione, præterea quando creditores sunt in-
32 certi,& agitur de confectione inuentarij, tunc ad videndum fieri citatio per edictum procedit. Paulus Castr.cons.326.nu.2.in 1.par.doctores in Cle. 1.de iudicijs,& in causis criminalibus, vbi proceditur contra absentem, secundum leg.de Alcala, quæ est l.3.tit.10.lib.4.recop. vbi late Aceb.a nu.27.cũ
33 seqq. Antonius Gomez.in l.76. Tauri, & effectus huius citationis est, quia perinde citatum ad comparendum arctat, ac si personalis citatio facta fuisset, & professus, qui potest fieri contra principaliter citatum, procedit etiam contra citatum per edi-
34 ctum,tex.in Clem.1.vbi gl.verb.personaliter, vbi Imola nu.15.Clem.vnica,§.si vero dicti, in fine, de foro compet.Philippus Francus, in c.bonæ memoriæ,nu.22.de elect.Andreas Gail.lib.10.obseruatio
35 num,obseruatione 57.nu.12.vbi hoc limitat in iudice delegato, qui non potest citare per edictum. Bar.in l.2.C.quomodo & quando iudex, & declarat hanc materiam Petrus Greg.Tolosanus in syntagma iuris 3.par.lib.48.c.2.& 3.

SVMMARIVM.

1 *Citatio trina, quando sit necessaria, traditur.*
2 *Citatio peremptoria pro tribus sufficit, vbi lex requirit tres citationes.*
3 *Peremptoria citatio sufficit pro tribus.*
4 *Contraria opinio defenditur in quæstione principali.*
5 *c.fin. de vita & honest. clericorum declaratur.*
6 *Clericus debet ter esse monitus, vt tanquam negociator puniri possit.*
7 *L.49.tit.6.par.1.declaratur.*
8 *Citatio facta in synodo habet vim trium citationum.*
9 *Citatio per edictum non sufficit vt clericus dicatur negociator.*
10 *Clericus negociator qui dicatur vt puniri possit, & numero 16.*
11 *Opinio Xirondæ reprobatur, q malè intellexit Gregoriũ.*
12 *L.7.tit.18.lib.9.recop.declaratur.*
13 *Leges regni non excludunt trinam monitionem a iure canonico requisitam.*
14 *L.canonica non est seruanda in vtroque foro.*
15 *Opinio Gregorij declaratur contra plures.*
16 *Negociator clericus quis dicatur, vt puniri possit,*
17 *Clericus vt dicatur negociator debet ter moneri, & plures venditiones facere.*
18 *Negociator non dicitur, qui vnam fecit venditionem.*
19 *Gabellam non tenetur soluere clericus ex vnica tãtum venditione.*
20 *Trina monitio est hodie necessaria contra plures, vt clericus tanquam negociator possit puniri.*
21 *Opinio Acebedi declaratur.*
22 *c.8.sess.24. Concil.Trid. declaratur.*
23 *Clericus concubinarius ter est monendus, vt Conciliũ habeat locum.*
24 *Citatio facta in synodo habet vim trium citationum.*
25 *Opinio Gregorij procedit in denũciatione facta synodo.*
26 *Monitio synodalis sufficit ad incurrendam pœnam Cõcilij contra concubinarios, c.1.sess.23. Concilij Tridentini declaratur.*

QVÆSTIO DCCCX.

Vtrum in casu legis senatus 15.vers.diuus, ff.de iure fisci sufficiat vna citatio peremptoria pro tribus, communis contra communem.

TRes citationes in casu illius legis esse ne-
1 cessarias probant euidentissima verba ipsius, ibi: *Quia si tribus edictis venire no luerit.* Sed vnam peremptoriam sufficere pro tribus tenet Mattheus de Affl.decis.298.nu. 6.vbi resoluit, quod vbi in lege desideratur trina citatio, sufficere vnam peremptoriam pro tribus, se-
2 quendo gl.in Clem.1.verb.tertio, de vita & honestate clericorum gl.vbi Bal.in c.1. de milit.vass.&
3 hanc dicit communem opinionem Affl.sup.pro qua sent. facit c.constitut,3.de sent. excommunicationis,li.6.iuncto c.sacro, vbi sufficit vna citatio peremptoria pro tribus.

Sed contrariam opinionem, immo quod in casu
4 illius legis non sufficiat citatio peremptoria, sed quod tres citationes sunt necessariæ, tenet gl.in d. c.Clementina, 2.vers.tertio, & dicit communẽ intellectum ad illum tex. Alex.in l.contumacia, num. 12.ff.de iud.& Io.And.ad Specul.tit. de clericis nõ resid.& hũc dicit veriorem intellectum Iacobinus in l.& post edictum nu.12.ff.de iud.qui intellectus
5 veriorem est,& tenendus, & magis consonans verbis expressis dictæ legis, & sic debet intelligi in ca. fi.de vita & honestate clericorum, vbi clericus ter debet esse monitus, vt se abstineat a negociationi-
6 bus, sed hoc, vt excludatur priuilegio clericali, idẽ cauetur de iure regio in l.49. tit.6.par.1.ibi. *E pero esto se entiende desta maniera que si el clerigo quando se entremetiere de mercadurias, que es cosa defendida trae bauito de clerigo que le deue superlado amonestar*
7 *tres veces que o uan saga.* Vbi Greg.verb. amonestar tres veces, tenet hanc opinionem, & quando in sy-
8 nodo est facta constitutio synodalis, vt clerici non sint negociatores, quia tunc sufficit citatio per edictum, & habebit vim trinæ denunciationis, vt tra-
9 dit Ostiensis in sua summa, verb.intelligo, vers.quę sunt permissa, tit.ne clerici, vel mo. & sic hodie, vt
10 clericus tanquam negociator possit puniri coram iudice ecclesiastico, dẽt ter moneri, nec cõtrarium tenet Greg.in d.l.49.quã male intellexit Xirõda de Gauellis 7.pa.nu.10.in prin. vbi alios refert tenen-
11 tes, qd hodie nõ sit necessaria trina monitio de iure regio, cuius opinio est falsa, & non potest sustineri, quia de iure regio illud non est dispositum, immo totum contrarium, vt in d.l.49. & lex regia 7.
12 tit.18.lib.9.recop. non excludit trinam monitionem, nec si illud esset dispositum, iudex ecclesiasticus tenetur illud seruare, cum habeat contrariam
13 dispositionem de iure canonico in d.c.fi.de vita, & hone-

honestate clericorum, quæ decisio est seruanda in
vtroque foro, vt breuiter & eleganter declarat Par
ladorus 1.par.rerum quotidianarum, c.3.num.16.
Nec opinio Greg.refragatur, quia loquitur, quan-
14 do in synodo est ita dispositum per constitutioné
15 synodalem, tunc enim iam est noua lex canonica,
& sic seruanda, at vero cessante synodo, seruanda
est decisio dicti c.fin.contra Xirondam, & ab eo re
latos, & post hæc scripta vidi Salcedum in practica
ad Bernardum Diaz. c.55.vers.trina monitio.fol.
175.vbi nostram complectitur opinionem, licet di
cat quod forte in practica seruabitur contrarium
propter auctoritatem Greg. qui profecto male a
nostris scriptoribus intelligitur, cum potius sequa-
tur nostram opinionem, pro qua sæpius consului,
16 quæ est magis æqua, & fauorabilis clericis, & iu-
risdictioni ecclesiasticæ, & sic vt clericus hodie
possit puniri tanquam negociator, debent duo co-
pulatiue concurrere. Primum quod rem, quã emit,
reuendat in eadem forma, & specie, nihil addendo,
nec immutando, nec ponendo industriam, nec pro-
17 prium laborem, ita Abb. cons.6.in fin.in 2. part.Fe
dericus de Senis cons.207.Decius cons.472.Gemi-
nianus in c.quamqnam, de censibus libr.6.Dueñas
reg.100.nu.11.Abendanus resp.34.nu.4.Didacus
Perez in l.1.tit.3.lib.1.gloss.1.colum.93.vbi dicit,
quod tunc clericus dicitur negociator, qui plures
facit negociationes, secus si vnam tantum, cap.eij-
ciens 88.distinct.Bursat. consil.42.nu.8. & 9.in 1.
part.Garz.reg.96.nu.87.secundum, quod ter mo-
nitus sit a iudice ecclesiastico, vt desistat à suis ne-
gociationibus, vt in dict.cap.fin.& in dict.l.49.ali-
ter enim non est tanquam negociator puniendus,
& per consequens, nec ad solutionem gabellæ te-
18 nebitur ex dict.l.7.titul.18.lib.9.recopil. contra
Aceb.in dict.l.num.12.in fin.& Humada, in dict.l.
49.nu.1.Xironda sup.num.15.vbi tenet, quod vna
venditio sufficiat, vt gabella debeatur ex d.l.regia,
19 quæ profecto illud non disponit, cum non loqua-
tur de simplici venditione facta a clericis, sed de
negociatione, in qua requiruntur plures venditio-
nes, quod clare insinuant verba dictæ legis, ibi: *En
lo que vendieren por via de trato, y negociacion*, quod
20 non procedit in prima venditione, & hanc nostrã
opinionem, quod sit necessaria trina monitio, te-
nent Solis de censibus lib.2.c.fin.nu.18.in fin. qui
loquitur in terminis dictæ legis regni. Solon de iu-
stitia & iure, c.191. Quæ opinio verissima est, & ab
ea non est recedendum in iudicando & consulen-
do contra Lasarte de Alcaualas, c.19.nu.79. maxi-
me cum tenentes contrariam fundentur in senten-
21 tia Gregorij in d.l.49. vbi resoluit totum contra-
rium, si attente legatur, & Aceb.eam restringit, si
consuetudine non fuerit approbata & consuetudi-
ne deficiente nostram amplectitur.
22 Vltimo pro complemento nostræ quæstionis, &
ex eius resolutione venit intelligendus tex.in ca.8.
sess.24.Conc.Trid. vbi ordo præfixus est aduersus
clericos concubinarios, si ter moniti non se absti-
23 neant, vt non sufficiat vna monitio peremptoria
pro tribus, cum pro forma requiratur trina moni-
tio, quæ si facta fuerit in synodo, habebit vim trinæ
monitionis, ita gl.sing.in c.deincep.18.d.quam se
quitur Io.And.in c.7.ne cler.vel mon. Abb.in c.ex
24 litteris, de constit. Ripa, in c.ex litteris, num.82.de
iud.Fed.de Senis cons.109.Rota in nouis decis.fin.
tit.de dolo & contum.Palacius Rub.in rep.cap. per
vestras, in prin.§. 18.nu.19. & secundum istam do-
25 ctrinam facile intelligere poteris opinionem Gre-
gor.in d.l.49.tit.6.par.1.verb.*amonestar tres veces*,
quas monitiones dicit non esse necessarias, quan-
do in synodo fuit facta nunciatio, quia illa habet
vim trium denunciationum, & sic in terminis dicti
Concilij Trid.c.8.tenet don Ioan Vela in suo tra-
26 ctatu de delitijs, c.6.col.4.vers.nouissime, fol.28.
vbi dicit sufficere monitioné synodalé ad incurré-
dam pœnam illius tex.illa vero deficiente trina mo
nitio erit necessaria, vt disponitur in dicto Conci-
lio, & in nostra, l.Senatus, vers. Diuus, quod secus
erit in casu tex.in c.1.sess.23.Concilij Trident. vbi
sufficit citatio per edictum sine citatione persona-
li contra parochum, qui vltra duos menses est ab-
sens a suo beneficio.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus est administrator legitimus bonorũ ecclesiæ.*
2 *Prælatus tenetur ad interesse, quando non fecit quod potuit.*
3 *Congregatio capituli non est necessaria.*
4 *Decisio Rotæ Romanæ, & Putei sin.1 idem.*
5 *Prælatus potest repudiare hereditatẽ ecclesiæ relictã.*
6 *Doctores pro prima opinione referuntur.*
7 *Prælatus potest repudiare legatum ecclesiæ relictum.*
8 *L.qui autem, ff.quæ in fraudẽ creditorum, declaratur.*
9 *Repudiare potest hereditatem, qui est prohibitus contrahere.*
10 *L.nemo ex socijs, §.1.ff.pro socio declaratur.*
11 *Qui vtitur iure suo nemini facit iniuriam.*
12 *Reus condemnatus potest repudiare hereditatem sibi delatam.*
13 *Opinio Gregorij reprobatur per plures doctores.*
14 *Successor in maioratu, potest repudiare maioratum in præiudicium fisci.*
15 *L.cum quidam capitis, ff.de iure fisci, declaratur.*
16 *L.alienationis, §.qui occasione, ff.de verborum significatione declaratur.*
17 *L.5.tit.11.par.4.declaratur.*
18 *Vxor constante matrimonio potest renunciare lucris quærendis.*
19 *Solemnitas non requiritur in repudiatione iuris quærendis.*
20 *Legatarius potest repudiare legatum in præiudicium substituti.*
21 *Maioratus potest renunciare maioratui in præiudicio creditorum.*
22 *Repudiatio minoris valet in præiudicium creditorum facta cum matris auctoritate.*
23 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
24 *Repudiatio est facienda cum consensu capituli.*
25 *Aliud est alienare, aliud non acquirere.*
26 *L.7.tit.14.par.1.declaratur.*
27 *L.54.Tauri, declaratur.*
28 *Mulier coniugata non potest repudiare hereditatem sibi delatam.*
29 *Repudiatio est quædam species alienationis.*
30 *Repudiatio est priuatio.*
31 *Restitutio conceditur ecclesiæ, si fuerit læsa ex repudiatione*

diatione prælati

32 *Repudiatio monasterij hereditatis monialis professæ non valet.*

33 *Prælatus est excommunicatus alienans bona ecclesiæ sine consensu capituli.*

34 *Resolutio quæstionis traditur.*

QVAESTIO DCCCXI.

Vtrum prælatus possit repudiare hereditatem ecclesiæ relictam, communis contra communem.

PRælatos esse administratores legitimos bonorum suarum ecclesiarum, & monasterio-
1 rum, ac congregationum, ac pro eis in iudicio stare posse, tam agendo quam defendẽdo probat tex. in c. edoceri. de rescriptis. text. in c. cum deputati. de iudicijs. l. ciuitates. ff. quod quisque vniuersit. nom. & docet Palameron decis. 695. nu. 3. in rub. de confess. prælati. fol. 182. & sic tene-
2 tur ad interesse, si aliquid potuit quærere ecclesiæ, & non quæsiuit, tex. in c. quæcunq; vbi glo. 12. q. 4. Rebuffus in c. sine exceptione. 12. q. 2. in compendio, nu. 32. in tantum quod non est necessaria con-
3 gregatio capituli, vt traditur in decisione Rotæ titu. de confess. decis. 3. nu. 4. & decis. 36. de procura. Puteus decis. 210. in 3. par. & 441. num. 6. in 2. par.
4 quod declaratum fuit in decis. 22. Rotæ Rom. in 2. par. nu. 3. vbi plures refert, & ex quibus videtur dicendum recto iure posse prælatum (in his quæ acquirere potest) ecclesiæ præiudicare, repudiando
5 hereditatem, seu legatum, quam dicit cõem opinionem Ias. in l. legatos. ff. de leg. 1. quem sequitur decisio Rotæ Ro. 30. nu. 3. lib. 2. in 3. par. & in eodem
6 casu & themate retento, & proposito idem fuit decisum apud Puteum lib. 2. decis. 509. nu. 2. Pro qua opinione est gl. in c. fi. 10. q. 6. Innoc. in c. fraternitatis. de donationibus, & pro hac opinione Ias. fuit iudicatũ, vt traditur in decisione Rotæ Rom. 209. nu. 3. lib. 2. in 3. par. & pro hac sententia consuluit Federicus de Senis cons. 9. nu. 1. quem sequitur Lapus allegat. 46. & 25. nu. 5. vbi late Mandosius dicit communem opinionem Palacius Rubeus in repetit. c. per vestras. de donat. §. 47. n. 5. Soc. reg. 110. falencia fi. & hanc dicit cõem opinionem Corsetus in repertorio ad Abbatem, verb. prelatus. Ripa in d. l. legatos. nu. 9. & probat istam opinionẽ tex. in c. fi.
7 16. q. 6. & sic dicit Crotus cons. 119. nu. 2. quod prẽlatus solus põt repudiare legatũ monacho factũ, licet ipso iure acquiratur dominiũ. & sequitur nouiter Bert. cons. 70. nu. 4. Rom. cons. 184. Rol. consil. 15. nu. 37. vol. 1. Redoan. de reb. ecclesiæ non alien. q. 2. c. 12. nu. 10. & 11. Bursatus cons. 55. nu. 22. vol. 1. Mandosius ad Romanum. d. cons. 184. vbi dicit ita secundum hanc cõem opinionem fuisse in Rota iudicatum in quadam hereditatis repudiatione, & sequitur dicens communem Ant. Gabr. tit. de legat. concl. 3. nu. 4. vbi dicit magis communem opinio-
8 nem, pro qua facit tex. in l. qui autem. ff. quæ in fraudem. cred. vbi prohibitus alienare, potest repudiare. l. si sponsus. §. si maritus. de donat. inter virum
9 & vxor. Paul. consil. 307. nec prædicta repudiatio, debet censeri dolosa, nec fraudulenta, quia secundũ Fab. in §. manet. institut. de societate, ille censetur fraudem committere, qui alienat, non vero qui cõditione acquirendi non vtitur. l. nemo ex socijs, §. 1. ff. pro socio, quia illa repudiatio est de iure per-
10 missa, & sic nemini fit iniuria. l. atqui natura. §. cum me absente, ff. de nego. gest. l. cum pater. §. Titio. ff. de leg. 2. l. nemo videtur. ff. de reg. iuris, & probatur expresse in d. l. qui autem, per quam tenet Aceb. in l. 3. tit. 10. lib. 4. recop. num. 140. contra Greg. in l.
11 12. titu. 10. par. 5. verb. engañosamente. de eo, qui fuit condemnatus per sententiam soluere pro certo damno duo millia ducata, & lata sententia, su-
12 peruenit reo hereditas matris, quam ipse repudiauit, ne condemnatio ex dictis bonis solueretur, & fuit valde controuersum, an dicta sententia possit mandari executioni in bonis hereditatis maternæ, non obstante filij repudiatione, & resoluit valere
13 repudiationem, cum ius non sit quæsitum, sed quærendum. & sequitur istam opinionem Matienço in l. 9. tit. 9. glo. 1. nu. 6. lib. 5. recop. Couar. in c. Rainaldus. §. 3. num. 12. de testam. Tellus Fernandez, in l. 4. Tauri. num. 21. & vide Gutier. in §. sui. de hered. qualitate & differentia. nu 95. qui tenet cũ Grego. & Mierez de maioratu 4. par. q. 22. num. 45. & 59. & 62. vbi refert casum de facto, & nostram principalem quæstionem in num. 46. vbi refert Rebuff. in tract. de alienat. rer. eccles. nu. 13. & Peralta in l. Titia. cum testamento. §. si ea conditione. num. 3. & in §. Lucia. num. 6. ff. de leg. 2. Pro qua sententia etiam
14 facit, quia successor in maioratu, vel melioratione, potest repudiare maioratum, vel meliorationẽ in præiudicium fisci cum talis repudiatio, non dicatur dolosa, cum non sit ius quæsitum, & repudians vtatur iure suo, & sic nemini facit iniuriam. l. in metallum. ff. de iure fisci, quam opinionẽ sequitur Tellus Fernandez supra nu. 62. Albericus in 2. par. statuto. q. 24. Nellus in tractatu banniti. in 1. par. 2. tẽ-
15 pore. qõ. 30. pro qua sententia est bonus text. in l. cum quidam capitis. ff. de iure fisci. l. alienationis,
16 §. qui occasione, ff. de verbor. signific. ibi: *Qui occasione acquirendi non vtitur, non intelligitur alienare, veluti qui hereditatem omittit, aut optionem intra certum tempus datam non amplectitur*, qui tex. profecto est notabilis, & expressus pro nostra principali opinione, quæ innatur ex ratione, & verbis text. in l. 5.
17 tit. 11. par. 4. ibi: *Esto es porque no seria el por ende mas pobre, pues que no era aun en tenencia del heredamiento, e no se le menguna cosa del patrimonio que ha-*
18 *uia de antes*. Præterea facit pro hac sententia opinio Palacij Rubei in rep. c. per vestras. in rub. de donatio. §. 48. num. 13. vbi tenet, quod vxor constãte matrimonio potest renunciare lucris quærendis, cum illud ius non sit in esse productum, nec radicatum, & ita in nume. 19. affirmat fuisse iudicatum, quam opinionem sequitur Matienço in l. 9. titu. 9. glo. 1. nu. 2. & 5. Castillo in l. 60. Tauri. vers. quæro. Couar. in 4. decretalium, 2. par. c. 7. §. 1. num. 11. & Gutier. 2. par. practic. q. 125. contra Greg. in l. 5. tit. 11. par. 4. verb. Otra manera. & Burgos de Paz. q. 9. num. 10. Mieres de maior. 4. par. q. 23. num. 6. Boer.
19 decis. 244. nu. 2. Pro qua opinione in omnibus superioribus conclusionibus facit consilium Gozad. cõs. 12. nu. 6. vbi dicit, quod in repudiatione iuris quæ-

quærendi non requiritur illa solẽnitas, quę erat ne-
cessatia ad repudiandũ ius iam quæsitũ, ex qua ra-
tione resoluit Couar. in d.c. Rainaldus, §. 3. nu. 12.
20 de test. quod legatarius rogatus alteri restituere,
possit in præiudiciũ illius tertij legatum repudiare,
similiter etiam primogenitus potest renunciare in
præiudiciũ creditorũ, vbi nondũ a principio primo
21 genitora delata fuerit, ita Tiraq. in tract. de primo
gen. q. 24. n. 1. Matth. de Afsl. decis. 129. Micres de
maiorat. 4. pp. q. 23. nu. 47. in fi. & n. 53. qui in nu.
62. resoluit valere repudiationem minorum, cum
22 auctoritate matris, in præiudiciũ creditorum parẽ
tum, & nu. 63. tenet, quod ex hac ratione pôt præla
tus præiudicare ecclesiæ in pœna commissi, recipiẽ
do solutionem, quia ius non erat plene quæsitum,
per quas rationes remanet fundata illa principalis
opinio, quod prælatus potest repudiare legatum,
seu hæreditatem ecclesiæ delatam.

Sed ijs non obstantibus contrariam opinionem,
23 immo quod non possit solus facere repudiationẽ,
tenet Baldus in l. contra iuris, §. si curatum, ff. de pa-
ctis, Domin. in c. 1. de rebus eccles. non alien. lib. 6.
& alios refert Soc. reg. 100. Fallentia fi. & hanc di-
cit magis communem opinionem Alex. in d. l. lega-
tum, nu. 2. ff. de leg. 1. vbi Ias. nu. 18. cum seqq. La-
pus allegat. 25. num. 5. vbi Maodosius alios allegat
pro communi litera R. & L. vbi resoluit, quod cum
consensu capituli est facienda repudiatio, sicut dici
24 tur in pupillo, vt in l. 1. 2. & 3. C. de præd. min. l. ma
gis puto. §. fundus, ff. de reb. eor. quia aliud est alie-
25 nare quod suum est, aliud non acquirere. l. si spon-
sus, §. si maritus. de donat. pro qua sententia est opti
mus tex. in l. fi. vbi gl. verb. donata. C. de socros. ec-
cles. vbi mortuo testarore transit dominium rei le-
gatæ, vel hereditatis in ecclesiam sine aliqua acce-
ptatione, vt notat ibi Ias. nu. 25. Rebuffus in l. alie-
natum, vers. 2. limitat. de verb. signi. Palacius Rub.
verb. mortuo. in c. Raynutius. n. 2. & 37. de testam.
Michael Crassus recept. sent. §. fideicommissum, q.
62. nu. 7. & sic cum sit iam ius quæsitum, sequitor
quod prælatus non possit præiudicare ecclesiæ ex
sua repudiatione, & sequitur hanc opinionem Lau-
rentius de Rodulphis in repet. d.c. sine exceptione.
q. 55. & 12. & & 2. vbi dicit quod tutius est iudica-
re, quod non valeat talis repudiatio, & sequitur
Bertachinus de Firmo. in tractatu de Episcopis. 4.
par. q. 45. nu. 149. Corsetus in suo repert. verb. alie-
natio. & facit pro ista opinione l. 9. tit. 14. par. 1. in
26 fi. ibi: *Y en todas las otras cosas que buuieren de facer*
e de ordenar cada vn per lado en beebo que pertenezca
a su yglesia, deue lo facer con otorgamiento e con con-
27 *sejo de su cabildo.* Præterea facit pro hac sententia l.
54. Tauri. vbi mulier coniugata non potest repudia
re hereditatem sibi delatam ex testamento, nec ab
28 intestato, sine expressa licentia mariti. Ergo simili-
ter neque prælatus in præiudicio ecclesiæ sine con-
sensu capituli, quia videtur quædam species aliena
tionis, quæ est prohibita prælatis sine consensu ca-
pituli, vt in l. 1. tit. 14. par. 1. & l. ex d. l. 9. eod. tit. &
29 p. l. magis puto. §. fundum, ff. de reb. eor. vbi pupil-
lus sine prætoris auctoritate non potest fundum,
seu legatum repudiare, quia renunciatio, seu repu-
diatio est priuatio, quæ præsupponit habitum de
præsenti. ita Soc. cons. 189. in princ. vol. 2. text. in l.
pupillorum, C. de repud. & abstinẽda hered. vbi si-
30 ne tutoris auctoritate non potest pupillus heredi-
tatẽ sibi delatam repudiare, vbi Bal. ampliat, etiam
si hereditas sit damnosa, quia illud non debet iudi-
care minor, nec prælatus, & sic dixit Rimin. consil.
31 515. quod vbi prælatus in quærendis obfuit eccle-
siæ, quod succurritur remedio restitutionis in inte
grum, quam opinionem sequitur Iac. Barrotta cons.
32 70. nu. 7. vbi consuluit in repudiatione monasterij
hereditatis delatæ moniali professæ, & in tantũ nõ
valet talis alienatio, quod prælatus erit excõica-
tus, vt in extrauag. a. de reb. eccl. non alien. & tradit
Nauar. cons. 3. tit. de reb. eccl. & in cons. 4. Ex quib.
33 rationibus & fundamentis hæc videtur tutior opi-
nio, sed prima est magis vera, & cõis, & recepta, &
pro ea sępius iudicatur, cum non sit alienatio lucrũ
non quærere, vt eleganter resoluit consultis in d. l.
34 alienation. §. qui occasione, ff. de verb. signific. vbi
non intelligitur alienare, qui hereditatẽ omisit; &
ita est tenendum in iudicando & consulendo ces-
sante dolo, & fraude in tali repudiatione.

SVMMARIVM.

1 *Contumax in vno articulo non censetur contumax in reliquis.*
2 *Verbum, nolo ire, intelligitur ad primam citationem.*
3 *c. venerabilibus. §. secus, de sententia excommunicatio. lib. 6. declaratur.*
4 *Contraria opinio proponitur.*
5 *l. 1. tit. 7. par. 3. declaratur.*
6 *Citatio ad domum sufficit.*
7 *Citatio constituit in contumaciam non venientes.*
8 *Vocati qui, nolunt venire non computãtur in numero eligentium.*
9 *Casus de facto traditur.*

QVÆSTIO DCCCXVI.

Vtrum si citatus respondeat in citatione se nolle venire, an sit amplius citandus, com munis contra communem.

SOlet in electionibus cõtingere, quod aliquis
ex citatis ad electionem faciendam respon-
1 det se nolle comparere, in loco, & tempore
designatis, & dubitari solet an sit expectan-
dus, & iterum citandus, & partem affirmatiuã pro-
bat gl. fi. in c. 2. de dolo, & contum. lib. 6. vbi contu-
max in vno articulo, non reputator contumax in re
2 liquis, quia illud verbum, se nolle venire, debet
intelligi ad primã citationem. c. liceat. de procura-
torib. lib. 6. & est text. in c. venerabilibus. §. secus. de
3 sent. excom. lib. 6. vbi gl. verb. venditio. quam opi-
nionem tenet Alberic. in auth. qui semel. num. 3. C.
quom. & quando index. Angel. in l. peremptorio, ff.
de iud. Alex. in l. contumacia, num. 12. ff. de re iudi.
& hæc est communis opinio secundum Felin. in c.
consuluit, nu. 9. de offi. deleg. & sic qui ter est citan
dus, vt diximus in q. 810. non sufficiet quando cita
tur si respondeat, quod non vult venire, vt ad ele-
ctionem procedatur, quia illud intelligitur ad il-
lam primam citationem, secus ad reliquas.

4 Sed

4 Sed contrariam opinioné, immo quod sufficiat
illa prima citatio, vt iudicetur extraneus, & sic qd
valeat electio sine alia requisitione, tenet glo. in l.
tres denunciationes, C. quom. & quando iudex, gl.
in l. ex consensu. §. fi. ff. de appell. gl. in l. fi. ff. de in in
tegr. restit. Bar. nu. 4. in d. l. consentaneum. vbi Boe-
tius num. 54. idem Bart. in l. 1. §. vsus, ff. de procura.
& in tractatu de insignijs, & armis, num. 23. & hæc
5 est communis opinio secundum Ripam in c. 1. nu.
83. de indicijs, & Sapia in l. qui se patris, nu. 20. ff.
vnde liber. quam opinionem videtur approbare l.
6 1. titu. 7. p. 3. vbi sufficit citatio ad domum, & ratio
huius opinionis est, quia citatio non venientes in
contumaciam constituit, & qui non veniunt alie-
nos se faciunt, c. cũ nobis, de electione. Gregor. in l.
7 19. tit. 5. p. 1. gl. pen. Franciscus Marcus decis. 1038.
& 783. & 785. Aceb. in l. 3. & 7. tit. 4. lib. 2. recop. &
8 in curia Pisana lib. 1. c. 2. nu. 6. vbi dicit absurdum
esse numero eligentium computare illos, qui voca-
ti venire noluerũt. gl. in Clem. quod circa. de elect.
Lancellottus instit. de elect. §. per scrutiniũ. in glo.
volunt, quia contumacia in respõdendo, & non cõ-
parendo magis debet nocere, quam prodesse. & ita
dicit Aceb. supra, quod practicatur, quia alias esset
magna discordia, & confusio, & litium causa, & oc
casio nil decidendi, neq; definiendi in cõsilijs tam
9 ecclesiasticis, quam secularibus, ita Fel. in cap. cum
omnes, de cõstitutionibus, & est communis opinio
secundum Socinum seniorem cons. 45. nu. 14. vol.
1. & ita iudicauit consilium domini Archiepiscopi
in quadam capellania oppidi de Madrid, vbi qui-
dam patronus postquam fuit citatus, recusauit ve-
nire ad electionem, qui licet postea comparuit, ele-
ctione iam facta, non fuit admissus nec ex eo ele-
ctio fuit reuocata, immo confirmata per dominos
de consilio.

QVÆSTIO DCCCXIII.

Vtrum delegatus a principe possit procedere ad capturam personæ, communis contra comunem.

DElegatus a principe habere potestatem capiendi, & incarcerandi tenet glo. magna in l. 2. ff. de iurisdict. omn. iudi. vbi Bar. Paul. & Alex. sequuntur istam opinionem, quam dicit ibi communem, Ias. nu. 22. & dicit etiam communem Boerius in repetitione legis, consentaneum, C. quomodo, & quando iudex, & ratio est, quia iudex delegatus a principe, equiparatur ordinario. l. a iudice, C. de iudicijs in fin. & tradit Michael Agia de exhibendis auxilijs. Sed cõtrariam opinionem dixit communem Salicetus in d. l. consentaneum. num. 9. verior tamen est prima opinio, & tenenda, vt late comprobari potest ex traditis in quæstio. 761.

SVMMARIVM.

1 *Heres non potest conueniri intra tempus conficiendi inuentarium.*
2 *Heres pro male ablatis potest statim conueniri.*
3 *Creditores hereditarij non possunt heredem conuenire intra tempus inuentarij, secundum Greg.*
4 *Contraria opinio defenditur.*
5 *l. nulli, C. de Episc. & Cler. declaratur.*
6 *Opinio Gregorij reprobatur de iure nostro regio.*
7 *l. fin. §. donec, C. de iure lib. corrigitur de iure regio quoad creditores.*
8 *Opinio Gregorij est vera de iure communi.*
9 *Heres de iure regio potest conueniri durante inuentario a creditoribus hereditarijs.*
10 *Heres ad soluendas vsuras defuncti tenetur non obstante inuentario.*
11 *Relicta pro anima, non recipiunt moram restitutionis.*
12 *Relictum ad pias causas quod dicatur.*

QVÆSTIO DCCCXIV.

Vtrum pro rebus male ablatis heres possit conueniri intra tempus conficiendi inuentarium, communis contra communem.

1 REgula generalis iuris est, quod heres non
potest conueniri intra tempus conficien
di inuentarium. l. fi. §. donec, C. de iur. de
liber. quod in tãtum procedit, quod nec
pro male ablatis habere locum affirmant Cinus, &
Alber. in d. §. donec. vbi hanc dicunt communé opi
2 nionem, quam videtur sequi Greg. in l. 7. tit. 6. p. 6.
verb. mandando algo. vbi tenet, quod non solum le
gatarij non possunt heredem conuenire intra tem-
3 pus conficiendi inuentarium, immo etiam nec cre-
ditores hereditarij quibus aliquid est debitum ex
aliqua causa, & sic si creditores heredem non pos-
sunt conuenire, ergo nec pro male ablatis.
4 Sed contraria opinio verior est casibus, in quib.
agitur de periculo animæ, vt limitat ipse Greg. vbi
supra, & istam opinioné post Rachar. Cin. & Alber.
tenent Bal. Salic. & Paul. in d. §. donec. vbi hanc di-
cit cõem opinioné, quam sequitur Alex. & Corn. in
l. eam quam, C. de fideicom. vbi Ang. nu. 16. & in l.
1. §. hæc stipulatio, ff. si cui plus quam per l. fal. & Ro
5 deric. Suarez in l. post rem iud. in 4. ampliat. ad l. re
gni. & sequitur Porcellas in tract. de inuent. c. 4. nu.
9. & pro hac opinione facit tex. in l. nulli, C. de Epi-
6 scop. & cler. l. tutor, qui repertorium, in fi. ff. de ad-
ministr. tut. Nec obstat doctrina Greg. supra, qui di
cit, quod d. l. per loquatur in creditoribus, quia est
fallum, & contra tex. in l. fi. titu. 13. p. 1. & lat. 3. tit.
9. p. 7. & contra d. l. 7. quę loquitur in legatarijs, ibi:
mandando algo en su testamento, per quæ intra est ho-
7 die apud nos correctus text. in d. §. donec, vt notat
Paz in sua praxi 4. p. 1. tom. c. 1. nu. 44. & sic sunt in-
telligenda tradita per Dueñas reg. 277. limit. 1. &
hanc opinioné contra Greg. supra tenet Gutierr. de
8 iur. conf. 2. p. c. 4. nu. 18. potest tñ opinio Greg. susti
neri de iure cõi, quia eo inspecto non poterat heres
conueniri durante tempore conficiendi inuentariũ
9 a creditoribus hereditarijs, ita Salic. Ang. & Ias. in
d. §. donec idem Ange. in l. 1. §. hæc stipul. ff. si plus
quam per l. falc. vers. pendente autem dilatione. vbi
Imol. col. 4. Ang. de Gambellionib. in tract. de test.
glo. 22. num. 11. Ias. in §. fuerat. num. 61. institut. de
actio. Decius consil. 633. Boet. decis. 10. num. 9. &

decis.

decis. 53. Dueñas supra limit. 1. Guid. Pap. q. 571. ca
pel. Tolos. q. 322. Tiraq. in trac. de priuileg. piæ cau
sæ priuileg. 24. & hanc dicit cõem opin. Viuius in
suis cõibus. verb. excep. quem sequitur Rol. a Valle
10 in tract. de inuen. 4. p. q. 9. nu. 3. vbi nu. 6. tenet no-
stram principalem opinionem, & resoluit, quod he
res conuentus ad restituendas vsuras per defunctũ
extortas, non iuuatur termino confectionis inuen-
tarij, quia anima defuncti dum retardatur restitu-
tio, cruciatur in alio sæculo: quæ opinio ita practi-
catur, vt docet Vitalis in tractatu clausul. verb. ni-
11 hil nouari inuent. conf. pend. col. 8. & dicit Alber.
supra esse hoc dictum mẽti tenendum, quia eadem
ratio militat in omnibus, ad quæ defunctus ex con-
scientia tenebatur, & sic dixit Bald. in d. §. donec.
quod relicta pro anima non recipiunt moram resti
stitutionis. ita etiam Bald. tenet in l. eam quam. C.
12 de fideicom. Rol. in trac. testam. rub. 19. nu. 19. vbi
dicit, quod relictũ ad pias causas dicitur omne id,
propter quid anima testatoris subleuatur, vel ani-
ma cuiuscumque catholici, vel etiam animatũ cor-
pus incarcerati pro maleficio. l. 1. C. communia de
leg. Bald. in auth. similiter. C. ad leg. Falcid. Dueñas
d. reg. 267. nu. 4. & 397. nu. 7. in fine.

SVMMARIVM.

1 *Emendatio libelli procedit de æquitate.*
2 *Libelli emendatio, aut mutatio arbitrio iudicis est.*
3 *Lex non potest arbitrio iudicis definiri.*
4 *Iudex de arbitrio suo reprehendi non potest.*
5 *Contraria opinio defenditur.*
6 *Aliud est renunciare liti, aliud litem differre.*
7 *Libellus non potest emendari post litis contestationem.*
8 *Clausula saluo iure addendi nil importat.*
9 *Actio non potest mutari in præiudicium partis.*
10 *l. 20. tit. 17. lib. 4. recop. declaratur.*
11 *Libelli emendatio procedit de iure regio in quacunque parte litis.*
12 *Iudex potest libellum generalem reijcere in quacunque parte litis.*
13 *Iudex hodie tenetur iudicare secundum veritatem, & non secundum iuris apices.*
14 *Emendans libellum, est condemnandus in expensis.*
15 *Clausula si otro mejor pedimiento fuere necessario, est vtilis.*
16 *Libellus potest emendari etiam parte contradicente.*
17 *Opinio Acebedi reprobatur.*
18 *Libelli ineptitudo non attenditur, vbi probationes sunt claræ.*
19 *Libellus non potest mutari in causa appellationis, secus de iure regio.*
20 *Variatio licita est in curijs supremis.*
21 *Actor potest emendare libellum soluendo expensas.*
22 *Via executiua agere potest, qui egit ordinaria, prius solutis expensis reo.*
23 *Opinio Burgi de Paz, & aliorum reprobatur, & nume. 38.*
24 *Via executiua non parat exceptionem litis pendentiæ.*
25 *Via executiua potest coram vno, & diuersis iudicibus tractari sine exceptione litis pendentiæ.*
26 *Exceptio litis pendentiæ nõ cõpetit in via executiua.*
27 *l. vbi cœptum, ff. de iudicijs, non procedit in via executiua.*
28 *Casus de facto refertur.*
29 *Exceptio litis pendentiæ in via ordinaria, non impedit executionem solutis expensis.*
30 *Litis contestatio non impedit recursum ad viam executiuam, contra Gutier.*
31 *Via executiua, & ordinaria, non sunt contraria.*
32 *Electione vnius remedij non tollitur aliud.*
33 *l. quod in heredem, §. eligere, de tributoria declaratur.*
34 *l. 25. tit. 2. p. 3. declaratur.*
35 *Non videtur renunciare via executiua, qui vtitur via ordinaria.*
36 *Opinio Acebedi refertur.*
37 *Lex regni non procedit cum damno tertij.*
38 *Resolutio quæst. contra Burgos de Paz, & alios.*
39 *Imperitia aduocati, vel procuratoris non debet parti nocere.*
40 *Curandum est ne lites fiant immortales, & vitas hominum pene excedant.*
41 *Executio non est nulla, licet peruertatur ordo, & primo capiantur immobilia.*
42 *l. a diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iud. declaratur.*

QVÆSTIO DCCCXV.

Vtrum l. edita actio. C. de eden. vbi mutatio libelli potest fieri vsque ad litis contestationem, sit correcta per authen. qui semel. C. quomodo, & quando iudex. communis contra communem.

1 Libelli emendatio ex æquitate procedit, vt
probat tex. in d. l. edita. in fi. ibi: *& ius dicen
tis decernit æquitas*. Ex qua l. notauit Bald.
2 in 1. lect. nu. 60. & 61. in iudicis arbitrio es-
se positum, quando, & quomodo emendatio libel-
li, vel eius mutatio concedi debet, quia iudicis æ-
quitas est considerare partis interesse, quod lex de-
finire non potuit, l. mora, ff. de vsuris, & si iudex re
prehendi minime potest, non admittens libelli emẽ
dationem, vel mutationem, quia in his, quæ suo ar
4 bitrio commissa sunt, reprehẽdi non potest. ita tra-
dit Menoch. lib. 2. de arb. casu 176. nu. 4. & lib. 1. q.
15. & si ideo text. ille sit iam correctus, nihil rema-
nebit in arbitrio iudicis. & partem affirmatiuam
quæstionis, quod tex. ille sit correctus, tenet glo. in
d. auth. qui semel. vers. ad fin. quam sequitur Acur-
sius in rub. C. de edendo. & hæc est communis opi-
nio secundum Fabrum in §. si minus. num. 5. instit.
de actionibus.
5 Sed contrariam opinionem tenet Bar. in d. auth.
nu. 5. & in d. l. edita, nu. 9. vbi Ias. nu. 28. dicit cõem
opinionem, vbi dicunt, quod d. l. edita. loquitur in
actore, qui renunciat liti, & instantiæ. & d. auth. qui
6 semel. in actore differente litẽ, qui nõ vult renuncia
re, nec prosequi. quem intellectum sequitur, & di-
cit cõem curt. ibi, nu. 121. & esse cõem dicit etiam
7 Abb. in c. 2. de libelli oblat. num. 27. vbi Alciat. nu.
145. quæ omnia, quæ de emendatione libelli, & a-
ctionis dicta sunt, intellige, si lis non fuerit cõtesta-
ta, quia si super libello in iudicio producto lis cõte
8 station, etiam cũ clausula, saluo iure, addẽdi, vel mi-
nuendi, non valebit actionis mutatio in præiudi-
cium partis, ita docet gl. singul. in c. inter dilectos,
verb.

verb.addendi.de fide instr.quam sequitur ibi Abb.
col.7.& asserit tenere communiter Doctores, & e-
tiam dicit singularem Ias.in l.non solum. §.morte.
de noui ope.nunc.& Ferrat.cautela 34.& sequitur
Bernardus Diaz reg.440. & licet hoc verum sit de
10 iure communi,tamen contrarium est dicendum de
iure regio ex l.10.tit.17.lib.4.recopilat. vbi iudicā
11 dum est,inspecta veritate, per quam legem tenet
Gratian.reg.297.num. 7.quod etiam parte non op
ponente,potest iudex libellum generalem,& incer-
12 tum reijcere.ita Abend.resp.1.nu.12.& 17.Matié-
co in dialogo relatoris.3.p.c.43.nu.3.& 9.per quā
legem id existimo esse verum in quacúque emenda
tione ante,vel post litis contestationem,cum sit iu-
13 dicandum secundum veritatem, & non est curan-
dum de apicibus iuris, dum tamen mutans libellū
condemnetur in expēsis factis per aduersarium. ita
Boerius deci.42.nu.13.Afflict.dec.60.in fine,quod
14 maxime hodie procedit ex clausula salutari, qua
vtimur aduocati in fine libelli. *Y si otro mejor, y mas copioso pedimiento fuere necessario le sea aqui por inserto*.& illud etiam operatur clausula, *pero instutiam*, vt
15 late diximus in alio loco,& tradit Ant.Gabriel lib.
6.com.tit.de clausulis.concl.4.& nostram opinio-
nem sequitur Pinellus in l.2.de rescindenda. 3.p.c.
3.nu.26.& 27.Antonius Gomez.3.tom. variarum.
16 c.11.nu.fi.quod verius credo,etiam parte cōtradi-
cente contra Aceb.in l.10.tit.17.lib.4.recop.num.
72.Ex quibus infero,quod hodie valebit sententia
super inepto libello concepto.ita Padilla in l.1.nu.
17 35.C.de iuris,& facti ignorantia.& Anton.Gomez
3.tom.variar.c.11.nu.1.ad fin. Puteus in tract.sin-
dicatus.c.4.nu.1.verb.sententia,Carolus de Grasal
lis lib.1.Regalium fran.iur.12.vers.3.Est notandū,
18 vbi dicit:quod non attenditur libelli ineptitudo,
si probationes sunt claræ. ita Maranta de ord.iud.
4.p.dist.9.nu.14.quę sententia venit temperāda ad
primam instantiam:secus vero in causa appellatio-
19 nis,quia tunc non potest mutari libellus. ita Ias.in
l.ita stipulatus.§.Chrysogonus. nu.33.de verb.ob-
lig.& sic si petatur aliquid in prima instantia ex rei
vendicatione, non potest mutari actio in secunda
20 instantia.ita Boerius in d.decis.42.nu.13.quod nō
debet seruari in curijs supremis, quia tam in prima,
quam in secunda instaotia licita est variatio,& emē
datio libelli.vt tradit ipse supra nu.14.& maiorum
21 actio erit minorum instructio.quam opinionem te
net glo.in l.per hanc.verb.ad nouum capitulum.C.
de temp.appell.& ita est iotelligenda decis.Matth.
de Affl.160.vbi dicitur, quod licitum sit actori agi
alia via,dum tamen condemnetur in expensis supra
petitis, vt supra diximus.l. Vibius Marcellus. ff.de
pact.dotalib.& si illud procedebat de iure commu
ni,multo magis debet habere locum de iure regio.
22 Ex quibus infero, quod petens debitum ex pu-
blica scriptura via ordinaria,potest solutis expeosis
redire ad viam executiuā,vt tenet Rebuffus 1.tom.
const.ad ll.Gallicas.tit.de litteris obligatorijs.glo.
3.n.7.& Paz in sua praxi.4.par.1.tn.nu.2.& 3.quā
opinionem sequitur Solis de censibus.lib.2.c.1.nu.
34.& dicit esse veram, & tenendam io iudicando,
& consulendo Gutierrez lib.3.practic.quęst.39.per
totam.nume.5. vbi sequitur Parlado. lib.2.rerum
quotidianarum.cap.fin.5.par.§.11.nu.20. quæ opi
23 nio verissima est, & semper obseruatur in practica
licet alij teneant contrarium,prout refert,& sequi-
tur Burgos de Paz cons.39.nu.7.quia hoc est pecu-
24 liare in via executiua,in qua nunquam obstat exce
ptio litis pendentiæ,nec in ea habet locum l.vbi cę
ptum.ff.de iudic.quia coram vno, & coram diuer-
25 sis iudicibus, potest creditor petere executionem
aduersus reum,qui non potest opponere exceptio-
nem litis pendentiæ coram alio iudice. ita elegan-
ter Ias.in l.nulli.nu.8.C.de iud.& cons.9.vol.1.nu.
7.& 41.& 42.quam sequitur Paz, & Solis supra. &
26 sequitur istam opinionem Ant.Massa in tractu.for-
mul.oblig.in forma Cameræ part.3.q.2.nume.2.&
27 Menoch.de arb.casu 371.nu.25.vbi dicit, quod in
via executiua non procedit.l.vbi cœptum. & cum
hoc allegassem coram quodam Vicario huius ciui
tatis in quadam causa executiua,prius intentata co
ram Vicario Complutensi (quia opponebatur de li
28 tis pendentia) valde nouum, & inauditum illi vi-
29 sum fuit,& quia vidit,credidit, & sic sunt ista men
ti tenenda,quæ procedunt etiam si opponatur de li
tis pendentia in via ordinaria,si competebat via e-
xecutiua. ita Cacherān.decis.54.in fin.quod etiam
amplia, licet lis fuerit contestata super via ordina-
ria,contra Gutierrez,qui ex d.l.edita.C.de eden.re
30 soluit contrarium supra nu.6.in §.limi.quia solutis
expensis (cum iam non agatur de damno tertij) po-
test actor intentare de nouo viam executiuam, &
31 rario est, quia via ordinaria, & executiua non sunt
contrariæ,sed diuersæ, & sic electione vnius reme-
dij non tollitur aliud,vt tradit Paz vbi supra nu.2.
in fin.& est glo.verb.partibus.in Clem.sæpe.de ver
bo.signif.Rom.cons.133.vnde procedit,quod sen-
tentia lata in via executiua non parit exceptionem
rei iudicatæ in via ordinaria,licet nō appelletur.ita
Felin.in c.2.per illum text.de testib. Menochius de
retinenda poss.rem.5.nu.121.fol.mihi.218. & di-
32 xi in quæst.641.nu.2. Nec superiori resolutioni ob-
stat tex.in l.quod in heredem.§.eligere. ff.de tribu
toria.vbi quando competunt actiones, & vna eligi
33 tur,non potest pars ad aliam redire,vt tenet Anton.
Gabriel lib.communium, tit.de actionib. concl.2.
34 & probat l.25.tit.2.p.3. quia illa iura sunt vera, &
procedunt quando competunt plures actiones, qd
secus est in nostro casu, quia viendo via ordinaria
35 non est renunciatum viæ executiuæ,ita Rebuffus su
pra artic.6.glo.3.nume.7.vbi dicit hoc esse valde
notandum,quia nonnulli non intelligunt hanc dif
36 ferentiam,& in ijs nostris terminis, considerata le-
ge regia 10.tit.17.lib.4.recop.per quam est proce-
dendum,inspecta veritate, tenet Aceb.in l.1.tit.2.
a num.151.cum seqq.dicens: quod sine refectione
expensarum potest actor redire ad viam executiuā;
37 sed æquior est opinio contraria, vt soluantur expen
sæ,quia in damnū tertij non procedit dicta lex, nec
nostra opinio priocipalis,quæ verior est, & tenen-
38 da in iudicando,& consulendo contra Paz d.cons.
39.& Molina de Hisp.primogen.lib.3.c.13.nu.16.
& 31.Lancellot.de attent.2.p.c.4.limit.30. vbi di-
cit,q in curia Romana quandoque vna, quādoque
alia seruatur opinio, & quidquid ibi obseruetur;
39 nos vero Hispani ex dicta lege regia seruare debe
mus cōtrariā opinionem, quia imperitia aduocati,
40 vel procuratoris,vel partis rusticitas,non dēt præ-
iudicate

iudicare veritati, maxime cum hodie curandum sit, ne lites fiant immortales, & vitam hominum pe ne excedant, vt in lege properandum, C. de iudicijs. similiter etiam ex dicta lege regia sustinebitur exe-
4 1 cutio, licet non seruetur ordo legis a diuo Pio. 5 in venditione, ff. de re iud. l. 3. tit. 27. p. 3. l. 19. titu. 21. lib. 4. recop. ita Greg. in d. l. 3. verb. primietamente, & hęc est communis opinio, & pro ea fuit iudicatū, vt tradit Mohedanus decil. 185. cōtra Abend. in cc. pp. 1. p. c. 17. nu. 4. & Paz in sua praxi 4. p. 1. tom. c. 3. nu. 32. quia ordo illius legis non est substantialis ad processum, sed solum respicit partis vtilitatem.

SVMMARIVM.

1 *Actore non probante, reus est absoluendus.*
2 *l. 1. tit. 14. p. 3. declaratur.*
3 *l. qui accusare, C. de edendo, declaratur.*
4 *Reo fauendum est potius, quam actori.*
5 *Exemplum notabile adducitur pro confirmatione opinionis.*
6 *Iudex tenetur aurem vnam reseruare actori & alteram reo.*
7 *Sententia pro reo est ferenda in paribus probationibus.*
8 *Nemo est tam sancta, & inculpata vita, vt illius asser tioni standum sit.*
9 *Animus bonus præsumitur ex actionibus boni viri.*
10 *Exemplum notabile Auli Gellij refertur.*
11 *Causa alteri est delegāda, vt innocens nō condēnetur.*
12 *Contraria opinio proponitur.*
13 *l. fi. §. 1. de iure iur. declaratur.*
14 *Reus est absoluendus, licet actor se fundet in negatiua.*
15 *l. 2. tit. 14. p. 3. declaratur.*
16 *Reus contumax in non comparendo, habetur pro confesso.*
17 *l. 1. tit. 4. lib. 4. recop. declaratur.*

QVAESTIO DCCCXVI.

Vtrum dispositio legis, qui accusare. 4. C. de edendo. procedat, quando non fuit ter minus datus ad probandum, communis contra communem, & quid iure regio.

1 VVlgatissima iuris conclusio, actore non probante, reum absolui, etiā si ipse reus nihil præstiterit, vt clare probatur in d. l. qui accusare. & l. actor. quod asseuerat, C. de probat. l. 2. l. ab ea parte, ff. eod. titu. & l. in exceptionibus. & probatur de iure canonico. in c. accusator, 16. q. fi. c. t. §. cum enim, vt ecclesiastica beneficia. c. inter dilectos, de fide instrum. cap. fi. de iureiur. & probatur de iure nostro regio in l. 7. titu. 31. p. 7. l. 12. tit. 14. p. 3. in l. 39. tit. 2. p. 3. vbi Greg. verb. que recado tiene. l. 1. tit. 14. p. 3. ibi: *rasi no la*
2 *probasse deue de dar por quito al demandado de aquella cosa che no fue probada contra el.* vbi declarat Greg. verb. deuen dar. quam regulam cum 21. ampl. & 5. limitat. posuit Gratian. reg. 7. Dueñas reg. 22. Ber-
3 nard. Diaz. reg. 27. & vltra omnes Mascard. de probat. concl. 36. vbi posuit 16. ampliat. & quinquo li-
4 mitationes, & ratio huius cōclusionis est, quia cum sunt partium iura obscura, reo fauēdum est potius, quam actori, vt in l. fauorabiliores, de reg. iur. & sic
5 Agesilaus Princeps Lacedæmoniorum statuit, vt æqualibus votis semper vendicando facinore in di uersa trahentibus, pro reo iudicium staret, quod quidem etiam Athenienses obseruarunt: nam cum de extinguēdis Mitylenis suffragatores paribus vo tis dissentirent, Diodoti sententia pernicit, quia lenior. vt refert Alex. ab Alex. lib. 3. c. 5. prope fi. & il
6 ille magnus Alexander, qui rerum gestarum magni tudine titulum, & nomen emeruit, cum in causis capitalibus esset iudex, accusatori alteram aurem occludebat, rogatus cur id faceret, alteram inquit in-
7 tegrā seruo reo, quod ampliant Doctores procedere, etiam si actor sit vir bonus, & innocens, & reus esset flagitiosus, quia in paribus probationibus, pro reo est iudicandum, vt in c. fin. de re iud. ita Dec. in d. l. qui accusare. num. 6. Iaf. num. 5. Alciat. num. 7.
8 Purpur. nu. 13. quia vitæ integritas non facit, vt sibi credatur in alterius præiudicium, quia nemo est tā sanctæ, & inculpatæ vitæ, vt solius eius assertioni standum sit. ita glo. in c. sicut. in fi. de sent. excomm. Bal. in c. 1. vt lite pend. licet de hac concl. dubitet Cephal. conf. 76. nu. 31. vol. 1. Alba. conf. 11. nu. 11.
9 vbi dicit, quod ex actionibus boni viri bonus præsumitur animus, l. famosi, ff. ad leg. Iuliam maiest. & sic refert Aulus Gellus pro qua hac confirmatio-
10 no memorabile exēplum in l. 14. c. 2. nam cum aliquando a prætoribus electus in iudicem fuisset ipse Aulus Gellius, apud illū pecunia petita fuit, quæ numerata a reo allegabatur, actor vero nec tabulis, nec testib. debitum docebat, & argumentis admodū exilibus nitebatur, sed ex alia parte eū constabat virum esse bonum, notæque, & expertæ fidei, & vitæ inculpatissimæ, multaque & illustria exempla puritatis, & sinceritatis eius promebantur; illum autem, a quo pecunia petebatur, esse hominem non bonæ vitæ, & vulgo mendacem conuictum plerum que esse perfidiarum, & fraudum ostēdebatur, qua
11 in re Aulus Gelius non ausus fuit reum cōdemnare, & sic diem differri iussit, & causam alteri delega uit, cum cōscientiam deponere non posset, vt dicūt Theologi, quos refert summa Angelica. verb. iudicare, in §. 7. & notat Purpur. in d. l. qui accusare. nu. 13. quib. sic pro nostræ quæstionis ornatu suppositis, nostram conclusionem limitat Doctores solum procedere, quādo actori est datus terminus ad pro bandum; nam tūc si in termino assignato nihil probauerit, erit reus definitiue absoluendus, & sic non dato termino ad probandum, non habebit locū illius legis regula. ita Bart. in l. admonendi. nu. 13. ff. de iureiur. quę opinio est cōmunis secundum Alex.
12 ibi. nu. 2. & dicit etiam communem Iacobinus in l. properandum. §. si quidem. nu. 3. C. de iudicijs.

Sed contrariam opinionem, immo quod actore non probante, sit reus absoluendus etiam cōtumax, & absens in iudicio, & sic lite non contestata, nec designato termino ad probandum actori tenet Co
13 uar. lib. 3. var. c. 1. num. 8. vbi dicit, quod ita cōiter practicatur, & sic intelligit c. fi. §. 1. de iureiur. quæ opinio verissima est, & confirmatur de iure regio in legibus Partitæ superius allegatis, quod in tantum
14 verū est, quia etiā si actor se fundet in negatiua, & reus affirmatiua, adhuc actore non probāte, reus est absoluēdus, ita Bar. in l. in illa stipulatione. ff. de ver. oblig.

oblig. Innoc. in c. superius, de accus. & est communis opinio secundum Alex. in l. in illa stipulatione,
15 de verb. oblig. & probat tex. in d. l. 2. tit. 14. p. 3. vbi
late Greg. & consuluit Alex. cons. 39. nu. 1. vol. 1. &
cons. 91. nu. 7. lib. 7. & 132. num. 2. & 136. eod. vol.
Tiraq. lib. 1. de retractu §. 32. glo. 1. num. 94. & 95.
16 quod non procedit, si reus præsens fuerit cõtumax
in non respondendo, quia tunc habetur pro confesso, & sic venit condemnandus, licet actor nihil præstiterit. vt probatur in l. 1. titu. 4. lib. 4. recop. & do
17 cet Couar. supra lib. 1. variarum resol. c. 1. num. 8.
Matienco in dialogo relat. 3. par. c. 44. nu. 6. quos sequitur Gratian. supra num. 17.

S V M M A R I V M.

1 *Aleuosus dicitur qui alium occidit nulla præcedente rixa.*
2 *l. fin. tit. 7. lib. 8. recop. declaratur.*
3 *Cap. 1. de homicidio, declaratur.*
4 *Proditor non gaudet ecclesiæ immunitate secundum plures.*
5 *l. 4. tit. 11. p. 1. declaratur.*
6 *Contraria opinio proponitur, & defenditur.*
7 *Ecclesiæ immunitate gaudet proditor, & aleuosus de iure canonico.*
8 *Cap. inter alia. de immunitate ecclesiarum, declaratur.*
9 *Delinquens non potest ab ecclesia extrahi etiam propter grauissimum crimen.*
10 *Casus specialis firmat regulam in contrarium.*
11 *Inclusio vnius casus, est exclusio alterius.*
12 *Cap. 1. de homicidio, procedit in clerico homicida, qui non gaudet immunitate ecclesiæ.*
13 *Lex regni non est seruanda de iure canonico.*
14 *Iudex ecclesiasticus non debet declarare, reum proditorem non frui debere immunitate ecclesiastica.*
15 *Iudices supremi in ijs grauissimis delictis proditorie perpetratis,* mandan que otorgue y propbnga, *& sic committitur executio seculari.*
16 *Practica, quæ est seruanda, traditur circa remissionem delinquentis.*

QVÆSTIO DCCCXVII.

Vtrum homicida, aleuosus, & proditor confugiens ad ecclesiam, gaudeat eius immunitate, communis contra communem, & quid iure regio.

1 PRoditor homicida, dicitur ille, quando nulla præcedente causa, vel rixa aleuose amicum interfecit, qui securus erat, text. in l. propter insidias, C. qui accusare non possunt. l. 4. ff. ad leg. Iuliam maiestat. l. fin. C. de dela-
2 toribus. lib. 10. c. si cupis. 16. q. 1. c. clericus. 46. dist.
l. fi. tit. 11. p. 1. l. fi. titu. 7. lib. 8. ord. quæ hodie est l. 10. tit. 26. lib. 8. recop. ibi: *Otro si todo hombre que hiciere muerte segura, cae en caso de aleue, y toda muerte se dice segura, saluo aquella que fuere hecha en pelea, o en guerra, o en riña.* Menoch. lib. 2. de arb. cas. 361. num. 24. Burgos de Paz. consi. 22. num. 16. Ex quibus videtur dicendum, quod iste proditor homicida, confugiens ad ecclesiam, non gaudeat eius immunitate, tex. in cap. 1. de homicidio. ibi: *Si quis per industriam occiderit proximum suum, vel per in-*
3 *sidias, ab altari meo euelles eum, vt moriatur.* d. l. fin.
tit. 11. p. 1. quam opinionem tenet glossa fin. in d. c.
4 1. vbi Anania, Felinus, & Archidiaconus, in cap. definiunt. 17. quæst. 4. Faber. in §. fi. inst. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris. Aretinus in cap. cum non ab homine, num. 81. de iud. Barbacia de præstantia Cardinalium quæst. 7. num. 13. Guido Pap. decis. 121. Boerius decis. 109. Cassaneus in consuetudinibus Burg. fol. 55. num. 114. & hæc est communis opinio Doctorum, vt tradit Remigius in tractatu, de immunitate eccles. Fallentia. 13. & 14. Couarr. lib. 2. variarum c. 20. nu. 7. in fi. Ant. Gomez. lib. 3. variar. c. 10. num. 2. Iulus Clarus lib. recept. sentent. §. fin. quæstio. 30. & dicit etiam communem Paz in sua
5 praxi. 5. partis. 1. tom. c. 3. §. 3. nu. 113. & 114. quam opinionem consuetudinẽ, & practica esse receptã affirmat Greg. in l. 4. tit. 11. p. 1. glos. pen. quam cõfirmant expresse verba dictæ legis fi. ibi: *Assi como dos traydores conecidos, e los que matan a otro a tuerto, que no seria cosa razonable que tales malhechores, como estos, amparasse la yglesia, que es casa de Dios, donde se deue la justicia guardar mas complidamente.*
6 Sed ijs non obstantibus contrariam opinionem tenet Abb. in d. c. num. 1. de homicidio. idem Abbas, & Ant. in d. c. inter alia. de immunit. ecclesiar. Ang. in summa. verb. immunitas. q. 16. Henric. in cap.
7 penul. de immun. eccles. Decius in d. c. cum non ab homine. de iud. Alex. consil. 145. vol. 7. Guillerm. de Monte in Clem. 1. de pœniten. & remiss. Montaluus in l. 8. tit. 5. lib. 1. fori. verb. quebrante. Peregr. verb. ecclesia. vbi hanc dicit communem & veriorem opinionem, & Siluester in sua summa. verb. immunitas, el 3. quæst. 1. art. 4. Guille. Benedictus post rep. c. Raynut. in quæst. de homicida. vbi dicit hanc contrariam opinionem esse frequentiori calculo Doctorum receptam, & sæpe in praxi fuisse seruatã dicunt plures, quos citat Boerius d. decis. 109. n. 3. & hæc est opinio Canonist. vt tradit Anto. Gomez.
8 supra. c. 10. nu. 2. & hæc est verior in puncto iuris, vt tradit Gutierrez lib. 1. pp. quæstio. 2. num. 6. qui alios refert, quæ opinio probatur in cap. inter alia. vbi ob grauissimum crimen non potest delinquens
9 ab ecclesia extrahi, ergo consequenter nec per homicidium proditorie, & aleuose perpetratum. Præterea in illo tex. excipiuntur duo casus, ergo in contrariũ est regula, quia casus specialis firmat regulã in contrarium. l. nam quod liquide. §. fi. ff. de penu
10 leg. & inclusio vnius casus, est exclusio alterius. l. cum prætor. ff. de iud. & cum hæc sit regula affirmatiua, quod nemo sit ab ecclesia violẽter, & per vim
11 extrahendus, etiamsi graue crimen perpetrauerit, sequitur, quod cũ de iure canonico non habeamus dispositum contrarium, quod regula est seruanda, & communis opinio, vt tradit Iul. Clar. sup. Nec ob
12 stat tex. in d. c. 1. de homicid. quia loquitur in clerico homicida, qui semper ab ecclesia extrahi potest, vt diximus in quæst. 689. & dicit communiorem opinionem Bernardus Diaz de Luco in practica canonica. cap. 123. in fi. & ita illum tex. intelligit Gutierrez supra nu. 7. Nec minus obstat l. Partitæ,
13 cum sit dispositio legalis, & sic non est seruanda

de iure canonico in terris ecclesiæ, quæ opinio in
foro ecclesiastico verior, & receptior est, & ita quo
tidie practicatur in hoc tribunali ecclesiastico To-
letano: & si essem iudex ecclesiasticus, ita practica-
rem, & iudicarem: si vero iudex sæcularis, & regis
14 consiliarius, & ad curiam per modũ violentię cau-
sa similis esset delata, contrarium iudicarem, & ita
video pluries iudicatum, *declarando que el juez ec-
clesiastico hace fuerza, y que otorge, y reponga.* Io quo
casu recte iudex sæcularis potest procedere contra
delinquentem, & eum secundum merita causæ pu-
15 nire. Si vero per curiã regis solum dicatur, *otorge,*
deferendum est appellationi, & donec causa immu
nitatis fuerit per tres sententias decisa corã eccle-
siasticis, non poterit sæcularis in causa principalis
delicti procedere contra delinquentem, sed super-
sedere debet, vt quotidie practicatur: & si aliter iu-
16 dex sæcularis, pendente causa immunitatis, contra
reum ad mortis penam procederet, posset grauiter
puniri, cum sit in contemptum iurisdictionis eccle-
siasticæ, & eius immunitatis, & contra superiorem,
ad quem causa est deducenda per modum violen-
tiæ, & ibi est iudicãdum, quid sit faciendum, quod
nota, ne erres in practica.

SVMMARIVM.

1 *Iudex incõpetens ratione incidentiæ efficitur cõpetens.*
2 *l.57.tit.6.p.1.declaratur.*
3 *Iudex ecclesiasticus potest de causa mere ciuili contra clericum procedere ratione reconuentionis.*
4 *Continentia causæ non potest diuidi.*
5 *l.quoties, C.de iud.declaratur.*
6 *Iudex ordinarius est cõpetens in causa nobilitatis ratione incidentiæ.*
7 *cap.tua.de ordine iudiciorum, declaratur.*
8 *Auctor habuit in punctis in collegio maiori diui Bartholomæi ciuitatis Salmanticæ, d.c.tuam.*
9 *Auctor fecit oppositionem ad collegium diui Bartholomæi, anno 1588.*
10 *Causa præiudicialis quæ dicatur in iure.*
11 *Causa præiudicialis prius est terminanda.*
12 *l.1, C.si quis alium testem prohibuerit, declaratur.*
13 *l.si quis libertatem, ff.de peti.hered.declaratur.*
14 *Sententia lata super caus.libertatis præiudicat causæ petitionis hereditatis.*
15 *l.si cum status C.de ordine indic.declaratur.*
16 *Quæstio falsi facit silere in causa homicidij.*
17 *l.quoniam per Alex.ff.ad l.Iuliã de adult.declaratur.*
18 *l.præsens.ff.ad l.Flauiam declaratur.*
19 *Doctores pro prima opinione referuntur.*
20 *Sententia est nulla, si iudex in causa præiudiciali procedat.*
21 *Paria sunt quod causa sit præiudicialis ad causam ciuilem, vel ciuilis ad criminalem.*
22 *Iudex incapax non est competens in præiudicialibus ratione reconuentionis.*

QVÆSTIO DCCCXVIII.

Vtrum reconuentio habeat locum in actionibus præiudicialibus, communis contra communem.

1 IVris canonici, & ciuilis notissima cõclusio est,
quod iudex incompetens ratione reconuen-
tionis, efficitur competens, tex.in l.cum Papi-
nianus, auth. & consequenter, C.quo. & quã-
do iud.c.1. & 2.de mut.petit.l.4.tit.10.p.3.vbi la-
2 te Greg.in verb.fuere mayor. & disputat hanc ma-
teriam Greg.in l.57.titu.6.p.1.Cou.pp.q.c.3 1.Iul.
Clar.lib.5.recept.senten.§.fin.quæst.36.Morla in
3 emporio iuris, 1.p.titu.2.quæst.13. vbi disputat, an
iudex laicus possit per viam reconuentionis cogno
scere de causa mere ciuili contra clericum, & resol
uit partem affirmatiuam, & quod ita practicatur,
quæ opinio nullam habet difficultatem, ne causæ
continentia diuidatur contra leg.nulli, C.de iudi-
cijs, quia reconuentio non deducitur principaliter
coram iudice sed incidenter, & sic ratione incideu
4 tiæ efficitur competens, text.in l.quoties. C.de iu-
dicijs, l.1.C.de ord.iud. Abendanus de exequendis
mandatis, lib.1.cap.1.num.29. Padilla in l.si ædi-
5 bus, C.de seruitutibus & aqua.num.6.& 7.Otalora
de nob.3.pat.cap.2. Ioannes Garzia in eodem trac.
glossa.1.in princ.num.17. vbi resoluit, quod quili-
6 ber iudex ordinarius est competens in causa nobili
tatis, quando ratione incidentiæ coram eis tracta-
tur. Si vero causa est præiudicialis, non habet locũ
reconuentio, text.in cap.tuam. de ordine iudic.l.si
7 status. C.de ordine iud.quem tex.in d.c.tuam. de-
clarat eleganter Ioannes Garzia supra num.37. vbi
plures quęstiones declarat, & vide circa illius intel
lectum Mieres de maioratu 3.p.quęst.15.nu.19.&
8 Ant.Gabr.tit.de restit.spol.concl.2.lib.5.Couar.in
2.p.cap.8.§.12.nu.4. & ego eum text. late interpre
tatus sum in repetitione quam feci, cum mihi in pũ
ctis fuit designatus in ciuitate Salmantina in colle-
gio diui Bartholomæi, die 14. mensis Martij anno
9 1588. Quibus sic præhabitis pro faciliori intelligẽ
tia animaduertendum est, quod causa dicitur pre-
iudicialis ad alteram ratione exclusionis, quia vna
est exclusiua alterius, ita quod sententia lata in vna
10 causa parit præiudicium in altera.l.1.C.si quis aliũ
testari prohibuerit. §. præiudicialis. vbi doctores
instit. de actionibus. & sic vbi exceptio præiudi-
cialis ponitur per viam reconuentionis, prius cau-
sa principalis est terminanda, & decidenda, vt in
11 exemplo posito in d.l.1. C.si quis alium, vbi si agẽ-
ti tanquam heres petitioni hereditatis opponatur
per viam reconuentionis, quod ipse prohibuit de-
12 functum testari, & quod ob hanc causam venit he-
reditate priuandus, tunc prius cognoscendum est
de ista prohibitione testandi, & interim silendum
in causa petitionis hereditatis, quod procedit ra-
tione præiudicij, quia si illud legitime prohibetur,
13 frustra de petitione hereditatis agetur, pro qua sen
tentia, & in eius confirmatione facit bonus tex.in l.
si quis libertatẽ. ff.de pet.here. vbi si agenti petitio
ne hereditatis moueatur quæstio libertatis, prius
tractanda est causa libertatis, & interim supersede
14 tur in causa petitionis hereditatis, quia sentẽtia la-
ta super libertate, parat præiudiciũ in causa petitio
15 nis hereditatis, ideq; probatur in l.si crimen. & in
d.l.si cũ status, C.de ord.iud. in quibus iurib. pro-
batur, quod qñ agitur de crimine contra aliquem,
de cuius statu dubitatur, prius cognoscendũ est de
causa status, tanquam præiudicialis ad causam cri-
minalem.

16 minalem. Similiter etiam si accusatus de homicidio, contra quem testes deposuerunt, vellet arguere testes de falso, quæstio falsi faciet silere causam homicidij, quia si pronuncietur, testes falsum depo suisse, pronunciabitur in quandam consequentiam
17 accusatum reum homicidij non esse. quam sniam probat etiam tex. in l. quoniam. per Alex. C. ad leg. Iul. de adult. vbi si aliquis per maritum accusetur de adulterio commisso cum propria vxore, & accusatus excipiat de lenocinio accusatoris, vel quod maritus cognouerit suam vxorem post adulterium
18 cõmissum, prius est cognoscendum de causa præiudiciali. & probat etiam tex. in l. præsens. C. ad Flau. de plag. Ex quibus rationibus, & fundamentis vide
19 tur negatiue decidendam esse nostram quæstionẽ, vt minime iudex efficiatur competens ad cognoscẽdum de ijs exceptionibus præiudicialibus, si alias ipse non erat iudex competens ad cognoscendum de illis causis. Quam opinionem tenet Innoc. in d. c. 1. de mut. petit. vbi Abb. num. 28. dicit communẽ opinionem. Alber. in d. auth. & consequenter. in 2. qõ. vbi dicit ita tenere moderni. Quæ opinio est communis, vt tradit Socin. reg. 332. verſ. 4. fallit, & dicit Bald. consil. 275. lib. 1. Paul. consil. 281. lib. 1.
20 quod alias sententia erit nulla, & hæc opinio non solum procedit, & est vera, quando criminalis causa præiudicialis est ad ciuilem, verum etiam quãdo
21 ciuilis præiudicialis est ad criminalem, quia si iudex est incompetens propter incapacitatem, nihil operatur reconuentio.

Sed contrariam opinionem tenet Bar. in d. auth. & consequenter nu. 5. & 6. vbi distinguit, an index sit competens, vel incompetens, primo casu ratio-
22 ne reconuentionis, etiam in præiudicialibus efficitur competens: si vero est incapax, nullo modo valet recõuentio. Quæ opinio est vera, & communis, vt tradit Curt. iun. in l. 2. §. sed si agat. n. 6. ff. de iud. & profecto multum placet hæc distinctio, & secundum eam potest intelligi prima opinio. & ita communiter practicatur & obseruatur.

QVÆSTIO DCCCXIX.

Vtrum dicatur hereditas post acceptationẽ, antequam heres apprehendat possessionem, communis contra communem.

Bona hereditaria semper sunt in bonis defuncti, donec ab ipso herede possessio apprehendatur. ita tenet Bart. in l. fideicom. hered. petit. cuius opinio est communiter approbata secundum Alex. consil. 94. num. 6. volum.
2. Sed contrariam opinionem, immo quod a dicta hereditate non sit iam hereditas, sed proprium heredis patrimonium, dixit communem opinionem Iaſ. in rub. num. 9. ff. de acquirenda hered. quam dicit communem Decius in addition. ad l. hereditas, ff. de reg. iuris. & dixit communem Iaſ. in l. 1. nu. 8. ff. de acquiren. poſſ. & est bonus tex. pro hac sent. in l. precia rerum, ff. ad leg. Falc. ibi: *Est enim absurdum me ipsum heredem institutum non esse locupletiorem antequam adeam*. Quæ opinio verior, & receptior est.

SVMMARIVM.

1 *Præscriptio non procedit contra cohæredem.*
2 *l. 1. §. nemo, C. de annali excep. declaratur.*
3 *l. 5. tit. 13. lib. 3. ord. declaratur.*
4 *l. 5. tit. 15. lib. 4. recop. declaratur. & nu. 9.*
5 *Diuiſio bonorum præsumitur per diutinam poſſeſſionẽ.*
6 *Partitio bonorum censetur facta, quando bona hereditaria inter coheredes sunt diuisa.*
7 *Diuiſio bonorum non præsumitur, quando agitur de magno præiudicio.*
8 *Opinio Didaci Perez reprobatur.*
9 *lex regni supra, declaratur.*
10 *Gloſſa in l. penultima, C. de commu. de leg. non est hodie correcta.*
11 *Heres non potest defendi, quando bona a possidentur pro indiuiſo ex transcursu temporis.*
12 *Casus de facto refertur.*
13 *Diuiſio hereditatis nocet absentibus.*
14 *Heres non conuenitur in solidum pro parte absentis perdita.*
15 *Legitima filij dicitur debitum hereditarium.*
16 *Petitio hereditatis non datur contra titulo poſſidẽtem.*
17 *Fructus respectu singularis poſſeſſoris non augent hereditatem.*
18 *l. 2. C. de petitione hered. declaratur.*
19 *Fructus respectu heredis augent hereditatem.*
20 *Casus de facto proponitur.*
21 *Poſſeſſio bonorum non competit aduersus tertium poſſeſſorem.*
22 *Executio non habet locum aduersus tertium poſſeſſorem titulo poſſidentem.*
23 *l. 2. C. quibus res iudicata non nocet, declaratur.*
24 *Ius executiuum non competit contra tertium, siue agatur ex actione reali, vel personali.*
25 *Poſſeſſio bonorum sufficit, quod probetur, licet titulus non ostendatur.*
26 *Titulum suæ poſſeſſionis nemo tenetur ostendere.*
27 *l. cogi, C. de petitione hereditatis, declaratur.*
28 *Executio potest fieri contra tertium bonorum poſſeſſorem, quando venditio fuit nulla.*
29 *Iudex sæcularis potest facere executionem contra clericum poſſidentem bona titulo nullo, dummodo mandatum dirigatur contra bona.*
30 *Emphyteuta non potest bona alienare sine domini cõsensu, & alienatio aliter facta est nulla.*
31 *l. commiſſa, ff. de public. & vectig. declaratur.*
32 *Litigioſa res si alienetur, venditio est nulla.*
33 *Executio potest fieri contra tertium poſſidentem rem litigioſam.*
34 *Litigioſum vitium non tollit scientia, vel ignorantia emptoris.*
35 *Litigioſa res dicitur siue actio dirigatur aduersus rem, vel personam.*
36 *Citari nõ debet de remate tertius poſſeſſor rei litigioſæ.*
37 *Via executiua non efficitur ordinaria per oppoſitionẽ tertij oppoſitoris, quando poſſidet rem litigioſam.*
38 *Opinio Parladori reprobatur.*
39 *Debitor principalis est citandus, licet rem alienauerit post litem inceptam.*
40 *Res alienata post litem motam, semper præsumitur durare in dominio debitoris.*
41 *Tertius poſſeſſor est citandus, quando venditio nõ fuit nulla, ipso iure a principio.*

42 *Citandus non est tertius possessor ad condemnationem debitoris principalis.*
43 *Citandus est tertius possessor ad sententiam de remate, licet habeat titulum nullum.*
44 *Tutiora, & securiora sunt eligenda.*
45 *Tertius possessor semper est citandus.*
46 *Executio non procedit contra tertium, qui non habet titulum a debitore.*
47 *l.sæpe in fin.de re iudicata.declaratur.*
48 *Habere causam ab alio intelligitur etiam per longam successionem.*
49 *Executio non potest fieri contra tertium, qui possidet rē ex alienatione iudiciali.*
50 *Alienationis prohibitio intelligitur de voluntaria non de necessaria.*
51 *l.alienatione.13.ff.familiæ erciscundæ.declaratur.*
52 *Pignus remanet liberatum per alienationem necessariam.*
53 *Casus de facto proponitur.*
54 *Executio non potest fieri contra tertium possidentem bona dotalia alienata ad satisfaciendum creditoribus.*

QVÆSTIO DCCCXX.

Vtrum transactis triginta annis, quod bona possidentur in communione, possit vnus ex heredibus petere diuisionem communis contra communem, & quid iure regio.

IN hac quęstione proposita partem negatiuam,
quod non sit facienda diuisio, tenet glossa.1.
verb.coheredibus.in l.1.ff.fam.erc.similis gl.
in l.1.§.nemo.C.de annali excep.similis in l.fi.
verb.in communione.C.communi diuidundo.glos.
in l.si non sortem.§.si centum. ff.de condit.indebi.
quas sequitur Ias.in §.quædam nu.30.inst.de act.&
illius glossæ opinionem esse communem tenet Ias.
in l.sciendum.nu.18.ff.de verb.obl.idem in l.si cer-
tis annis.nu.11.Curtius Iunior nu.22.C.de pactis.
& dicit communem oppinionem glo.Bald. de præ-
script.3.p.q.10.nu.41.Ripa in c.sæpe.de restit.spol.
nu.2.Boer.decis.58.nu.3.Padilla in l.si aquam.nu.
34.C.de serui.vbi limitat,& declarat, & istam opi
nionem,quam videtur probare tex.in l.19.& 21.&
27.tit.29.p.3.Villalobos in suo ærario lit.d.nu.99.
1 Sed contrariam opinionem, immo quod nullo
tempore causetur pręscriptio, tenet Bart.in d.l.fin.
C.communi diuid.& in d.§.si centum, & in l.1.C.
de anna.excep.vbi Bal.dicit esse meram veritatem,
quam sequuntur plures relati per Gomezium in d.
§.quædam.nu.21.inst.de act. & est communis opi-
nio secundum Ias.ibi nu.28.& 29.& dicit commu-
2 nem Balb.de præscrip.4.p.4.partis.q.13.vbi respon
det ad difficultatem text.in l.1.§.nemo.C.de anna.
excep.vbi text.ille procedit,quando bona heredita
ria possidentur ab vno ex heredibus, secus quando
3 omnes habent illa bona in communi.quam opinio
nem probat hodie text.de iure regio. in l.5.tit.13.
4 lib.3.ord.quæ est l.5.tit.15.lib.4.nouæ recop. ibi:
*Si herederos, y otros hombres tuuieren, o posseyeren al-
guna cosa de consuno, que no sea partida entre ellos, ma
ger que el vno dellos sea tenedor de la cosa, no se puede
defender por tiēpo que de su derecho a cada vno de los
otros, quando quier que se lo demandaren.* Ex qua le-
ge videtur, quod hodie sit correcta opinio gl.in l.
penult.verb.si maior.C.communia.de leg. vbi do-
6 cet,quod per diuturnam possessionem decem anno-
rum inter præsentes, & viginti inter absentes præ-
sumitur facta diuisio,& partitio bonorum, licet ali
ter diuisio facta non probetur, & glossæ opinionē
sequitur, & dicit communem Balb.supra 3.p.q.16.
num.39.vsque ad 46.vbi ampliat procedere etiam
contra minorem.& sequitur Morquechus de par-
tit.bonorum.1.p.c.2.Boerius decis.58.nu.2.& 3.
qui declarat,quādo fratres æquis portionibus pro
7 indiuiso possederunt per decennium, quam dicit
etiam communem Padilla supra in d.l.2.nu.34.C.
de seruitutibus & aqua. Menochius. lib.3.de præ-
sum.pręs.66.n.6.Segura in l.Imperator, num.70.ff.
ad Treb.Si vero detur inæqualitas possessionis, &
agatur de magno præiudicio, adhuc opinionem
glossæ esse tenendam affirmat Menchaca lib.2.con
trouersiarum illust.c.66.nu.1.sed in quæstione pro
posita existimat Didacus Perez in d.l.ordinamenti.
hanc communem opinionem esse correctam per il
lam legem. Sed verior opinio est quam tradit Gu-
tierrez in repetitione legis,nemo potest.nu.112.ff.
de leg.1.vbi eleganter declarat illam legem,quę so
8 lum loquitur,& procedit,quando non fuit facta di
uisio,& vnus ex heredibus se fundat in præscriptio
ne,vel diuturna possessione,vt in tex.ibi: *posseyeren
9 cosa de consuno, que no sea partida*. quod secus est in
10 casu illius glossæ,in quo præsumitur facta diuisio
transacto decennio,quando est æqualitas possessio
nis inter fratres:nā si possessor, qui prouocatur ad
diuisionem,asserat diuisionem factam fuisse, & ad
probationem suæ intentionis adducat decen-
nij transcursum,& præsumptionem iuris, de qua in
l.cum de in rem verso.C.de vsuris.l.si certis annis.
C.de pactis.audiendus,& admittendus est etiam,si
aliter de diuisione non constiterit,tradit Mascard.
de probationib.lib.1.concl.526.Thesaurus decis.
205.num.3.quia per transcursum temporis, & per
possessionem bonorum aliorum heredum pręsumi
tur recto iurę facta diuisio,& partitio bonorum: si
vero bona possideantur pro indiuiso, tunc nullo tē
poris transcursu potest heres defendi ad impedien
dum iudicium familiæ erciscundæ,quæ omnia sunt
inter se diuersa, & contraria, & sic lex Regia non
corrigit dictam communem opinionem, quam sic
practicaui,& obtinui,& ita dicit esse tenendum Gu
tierrez supra nu.115.in fine,quæ sunt notanda tam
quam in praxi quotidiana,& sequitur nouissime il-
lam glossę opinionem Morquechus de part.bon.li.
1.c.12.nu.2.qui non refert auctores nostri regni,&
vltra eum Aceb.in d.l.5.tit.15.nu.2.lib.5.reco.vbi
etiam resoluit dictam glos.non esse correctam, &
refert casum notabilem,quem dicit vidisse in facti
12 contingentia,prout ego etiā habui de facto in qua
dam hereditate cuiusdam Antonij Pineli, qui cum
fuisset absens ab hac ciuitate per multū tpis spatiū,
13 reliqui fratres inter se diuiserunt bona hereditaria
actoritate iudicis,& cū postea cōparuisset, & pete-
ret diuisionē,exclusus fuit,quia propter eius absen-
tiā hereditas legitime fuit diuisa cum certo curato
re ad litem,secundum formam traditam per Ayo-
ra

ra in tract.de par.1.p.c.5.n.17.& 18.Murquechus
de diuisione bonorum lib.1.c.1.nu.42.& 45.&cũ
ex hac via non haberet recursum, petit partẽ suam
a suis coheredibus, quæ cum reliquis bonis erat cõ
sumpta, & solum vnus erat diues, & soluendo;
14 & fuit dubium an heres ille esset conueniendus in
solidum, vel pro parte, quæ ad eum peruenit respe-
ctu diuisionis inter quatuor heredes, & pro vtraq;
parte refert Aceb.sup.plures rationes,& non resol-
uit, sed lectori resolutionem relinquit in nu.15.&
15 profecto visis,& consideratis rationibus ex vtraq;
parte, tutior opinio est,& tenenda, quod iste frater
conueniatur pro parte,& non in solidum, l.sed & si
lege,§.item si rem distraxerit,ff.de petitione here.l.
fi.§.fi.ff.de leg.3.Morquech.sup.nu.49.vbi hoc de-
clarat, quod maxime procedit, si diuisio facta fuit
sine fraude,& collusione, & bona fide, quia legiti-
ma filij cõsideratur tanquam debitum hereditariũ,
ad quod heredes pro rata tenentur l. pro hered. C.
de hered.act.& nõ debet esse frater, qui bene se ges-
sit in bonorum suorum administratione, deterioris
conditionis, quam reliqui fratres dissipatores, quia
bona sua hereditaria,& aliena receperunt,& dilapi
dauerunt: pro qua sentẽtia sunt pulchra verba tex.
in d.§.item si rem.fi.ibi.Quemadmodum si cõsum-
psisset in totũ locupletior factus nõ videtur, & per
consequens vltra non tenebitur. Si vero bona here
ditaria consistant in certis terris, vel domibus, vel
in alijs rebus existentibus penes tertium possesso-
rem, tunc non dabitur heredi hereditatis petitio
aduersus titulo singulari possidentem. l.heredita-
16 tis.C.de pet.hered.l.hereditatem.C.In quib.cessat
longi temp.præscr.quæ iura ita subtiliter,& elegan
ter declarat Parladorus lib.1.rerum quotidia.c.1.
nu.38.& 39.& cap.5.nu.1.& 2.& sic euenit, quod
17 respectu singularis successoris fructus non augent
hereditatem, cum pertineat ad ipsum possessorem,
18 l.2.C.de petit.hered.quod secus esset, si possidens
haberet bona titulo vniuersali pro herede, vel pos-
sessore, vt docet Parladorus supra. Molina lib.3.de
19 Hispa.primog.c.13.nu.53.& ex hac ratione fuit ex
clusus monasterium Sanctæ Annæ huius ciuitatis,
quod petebat possessionem bonorum patris monia
20 lis professę aduersum Illefonsum Diaz Frances pos
sidentem bona hereditaria Diedaci Soteli, titulo
21 particulari, & non hereditario. & licet iudex pro
contraria sententia fuisset proclinior, tamen post-
quam me audiuit, mutauit consilium,& secundum
hanc opinionem iudicauit, quæ verissima est,& nõ
22 habet contradictionem: ex qua procedit, quod nec
executio habebit locum aduersus tertium posses-
sorem titulo possidentem, siue ex contractu guaren
tigio, siue ex re iudicata petatur. text.in l.1.& 2.C.
quib.res iudicat.non noc.l.sæpe.ff.de re iud.l.nam
23 postea.§.fi.ff.de iureiur. l.si superatus.§.1.ff.de pi-
gnor.act.ita Bald.in l.fi.C.si vnus ex plurib. hered.
l.2.C.si aduers.cred. longo temp.præ emp.oppona
24 tur.& hanc dicit communem opinionem,& mori-
bus receptam. Quæ opinio non solũ procedit, si ex
actione personali agatur, verum etiã si ex reali, vt
docet Bar.l.3.C.de pign.& sufficit in hoc casu pro
bare possessionem bonorum, licet non ostendatur
titulus quo possideatur res cum tituli allegatio suf
25 ficiat.ita Bar.& dd.in l.a diuo Pio.§.si super rebus.
ff.de re iud. Couar.pp.q.c.16.nu.4. nec ad ostendẽ
dum titulũ suæ possessionis cõpelletur reus.tex.in l.
26 cogi.C.de pet.here.quam legem declarat Coua.in
c.possessor.§.10.nu.9.de reg.iur. Aceb.in l.2.tit.1.
lib.4.recop.nu.1.Gratian.reg.466. Aluarus Velas.
27 de iure emphyt. q.7.nu.8. qui limitat in fisco,& in
ecclesia,& tradit Masca.vol.3.de prob.cõcl.1373.
quæ omnia sunt limitanda, si venditio fuerit nulla,
vt in terminis legis, si creditur.§.fi.ff.de distractio-
28 ne pignorum. quia tunc aduersum tertiũ fundi pos
sessorem. etiam titulo particulari possidentem, po-
test fieri executio, vt diximus in q.36. nu.14. cum
seqq. quod etiam procedit, licet possessor fuerit cle
ricus, quia cum venditio sit nulla. recto iure potest
29 iudex secularis procedere in via executiua aduer-
sus prædium alienatũ,& a clerico possessum,& tra-
dit Parlad.lib.2.rerũ quot c.fi.§.1.num.12.Gutier.
lib.2.practicarũ. q.132.nu.9.& adducit aliud exẽ-
plum Parlad.sup.c.fi.4.p.§.5.nu.5. quando emphy
30 teuta sine domini consensu prædiũ emphyteuticũ
alienauit, quia tunc aduersus tertium possessorem,
põt via executiua agi, cum eo casu ipso iure aliena-
31 tio nulla sit.ex l.fi.C.de iure emphyt. l.fi.tit.8.p.5.
commissa de public. & vectig. quod dicit esse me-
moriæ mandandum Parlad.sup. vbi nu.6.illud am
32 pliat, quando post litem ceptam res litigiosa fuit
alienata. nam aduersus possidentem sententia po-
33 test executioni mandari, cum alienatio rei litigio-
sæ nulla sit, vt in l.fi.C.de litig. vnde nimirũ si execu
tio recto iure procedat aduersus possidentem, siue
sciuerit, seu ignorauerit rem esse litigiosam, quia
34 scientia, vel ignorantia, non tollit vitium litigio-
sum.ita Co.pp.q.c.15.nu.7.Greg.in l.13.tit.7.p.3.
35 & ita est intelligendus tex. in l.2. & in d.l.fin.C.de
litig.l.si mater.§.fi.ff.de excep. rei iud.l.si superius.
§.1.ff.de pignoribus.ita Suarez ad l. Toleti limit.1,
num.5.quæ opinio in tantum vera est, quod proce-
dit, siue actio sit in rem, seu in personam, siue de re
ipsa controuersia sit, vel generalis de omnibus bo-
36 nis alicuius, quia postea res iudicata exequi pote-
rit aduersum tertium possessorem. vt declarat Par-
37 lad.sup.nu.9. nec tertius possessor in hoc casu citã
dus est, *de remate*, cum alienatio nulla sit, sed iudi-
cium agitari debet contra ipsum principalẽ debito
rẽ, nec si tertius possessor se liti offerat,& doceat de
iure suo, via executiua efficeretur ordinaria, vt cõ-
tingit quoties tertius se opponit liti, quia illud pro
cedit, quoties venditio, vel titulus est validus, se-
38 cus vero si nullus,& causatus post litem motam:&
ita existimo verum esse, licet Parlad. sup.num.19.
teneat, quod in hoc casu debitor principalis nõ sit
39 citandus, sed ipse tertius possessor, cum quo lis nõ
fuit agitata, quod valde durũ mihi semper visum
fuit cum habeatur pro possessore, qui dolo desiit
possidere, & quia si venditio in casibus supradictis
est nulla, sequitur quod tertius non est legitimus
40 possessor, nec dominus rei, & per consequens sem-
per res vẽdita præsumitur esse in dñio debitoris, vt
diximus in d.q.36.nu.19. ergo si res alienata est in
dominio ipsius debitoris; quare ipse debitor nõ est
citandus, sed tertius possessor. nec aliquid pro opi-
41 nione Parladori facit consiliũ Alex.85.nu.3.vol.6.
quia i eo casu alienatio possessionis nõ fuit ipso iu
re nulla a principio, sed ex post facto venit reuoca-

da,& sic tertius ille possessor est citandus, non vero debitor, vt eleganter resoluit Alex.sup. vbi addi
42 tionator allegat Bal.in l.in causæ.§.interdum.ff.de minorib.vbi dicit quod ad condẽnationem debito ris principalis,non est necessaria citatio tertij,*&* in
43 casu simili, de quo est noster sermo,illud defendit ipse Parlad.1.p.rerũ quot.c.10,in fi. vbi ad tollendas ambiguitates,refert cõsultius esse,quod tertius citetur ad sñiam addictionis,(quã de remate appel
44 lamus) & licet citatio de iuris rigore, quando venditio fuit nulla, nõ sit necessaria, vtilius & securius esset,si tertius citetur ad tollendas opiniones,& iudicij arbitriũ.ita tenet Paz in sua praxi.4.p.1.tom, c.2.n.27. & vltra eum est doctrina Bar.in l.decem.
45 ff.de verb. oblig. quod semper citetur tertius possessor,& sequitur Bald.in l.1.C.ne filius pro parte,
46 & cõm.opin.secundum Ias.(alijs citatis) in §.item si quis,nu,84.instit.de actio. quæ omnia sunt singulariter declaranda, & intelligenda, qñ iste tertius possessor habuit causam, seu tit.ab illo, aduersum
47 quem principaliter ius exequendi competebat;secus si ab alio titulum habuerit, quia tunc executio non procedit. ita probat tex.in l. sæpe.ad fi.ff.de re iud.Bar.in l.3.C.de pign.nu.33.Parlad. sup.nu,20, vbi etiã dicit,quod causam non solum accipere debemus, qñ tertius possessor ab ipsomet principali
48 debitore rem nactus est,sed etiam si ab alijs personis per longum successorem interpositis,l.heredis, ff.de verb.signif,l.qui per successionẽ,ff.de reg.iur.
49 Vltimo, pro complemento huius quęstionis, & pro declaratione & limitatione præcedentis opinionis est animaduertendum, quod si debitor non ex libera voluntate fundum alienauerit,sed ex causa necessaria iudiciali,propter aliquod debitum ab ipso contractum, præcepto iudicis,ad petitionem
50 creditorum bona alienentur, tunc emptores horũ bonorum sunt securi,& creditor virtute rei iudicatæ non poterit in dictis bonis alienati facere executionem, quia prohibitio alienationis rei litigiosæ post litem inceptam (vt sup.resoluimus) intelligitur de volũtaria, secus de necessaria & iudiciali, ita probat text. peregrinus in l.alienationes. 13.ff.
51 fam. ercisun. cuius verba aurea sunt: *Alienationes enim post iudicium acceptum interdictæ sunt dũtaxat voluntariæ, non quæ vetustiorem causam, & originem iuris habent necessariam*,tex.etiam in l.1.ff.de fund.
52 dot.& docet Greg.vnico verbo,in l.14.tit.13.p.5. gl.fi.ibi: *Et intellige, si mota lite vendat, vt satisfiat creditoribus, & reuera precium soluatur, quia tunc liberatur pignus*,ita Vinc. allegat.56.nu.2,& sic habui de facto in causa agitata contra Gregor. Ort, de Soria. ad instantiam dominæ Mariæ de Pareja Gũdisalui de la Monja vxoris,quæ fecit executionẽ
54 pro bonis suis dotalibus contra bona ipsius mariti, quæ fuerunt alienata a quodam executore regio, ad recuperanda certa debita ipsius, & ipse tertius possessor se opposuit liti, & ostendit titulum venditionis factũ post repetitionem dotis ipsius vxoris, & licet videretur venditio litigiosa,quasi lite pendente facta, tñ quia alienatio non fuit voluntaria, sed necessaria de mandato iudicis, & pecunia fuit soluta Regi,& alijs creditorib.defendi pignus fuisse liberatum ab hypotheca dotali, & executionẽ in eo factã fuisse nullam, & ita fuit iudicatũ per iudicem ordinarium huius ciuitatis,& postea in supremo Regis consilio sententia fuit confirmata, quod est valde singulare, & quotidianum, & menti tenendum.

SVMMARIVM.

1 *c.Ioannes,de fide instrumentorum,declaratur.*
2 *l.vbicumque, ff.de interrogatorys actionibus,declaratur.*
3 *Contraria opinio in quæstione proponitur.*
4 *Iudex non debet interponere suam auctoritatem ad vtilitatem priuatam.*
5 *Iudici nunquam concluditur.*
6 *Iudex in criminalibus semper debet inquirere de innocentia rei.*
7 *In summarijs iudex debet inquirere iustitiam rei.*
8 *In causis matrimonialibus iudex debet inquirere iustitiam etiam parte negligente.*
9 *Veritas causæ semper est inquirenda.*
10 *Casus de facto refertur.*
11 *Epistola sine subscriptione non facit fidem.*
12 *c.2.de collusione detegenda,declaratur.*
13 *Crimina punienda sunt, vbicumque claruerint.*
14 *Iudex semper potest inquirere de crimine.*
15 *c.licet in beato Petro,de accusat,declaratur.*
16 *Facta non præsumuntur nisi probentur.*
17 *Testis etiam inimicus dirigit iudicem in viam intelligendi facti veritatem.*
18 *Testis potest esse inimicus, & dictum verum.*
19 *Contraria opinio in quæstione proposita refertur.*
20 *c.inquisitionis, § sertia dubitationis,de accusationib. declaratur.*
21 *Schedulæ quæ dantur in occulto, non debent mouere iudicem ad inquirendum.*
22 *Schedulæ sine subscriptione non infamant.*
23 *l.vnica,C.de famosis libellis,declaratur.*
24 *Libellus famosus non lædit alterius famam.*
25 *Clandestina sunt suspecta.*
26 *Schedulæ quæ dantur iudici, vel principi in secreto nõ sunt infamatoriæ.*
27 Pasquin de Roma *non infamat.*
28 *Littera Plinij ad Traianum refertur.*
29 *Traiani epistola refertur.*
30 *Libri historiales faciunt fidem.*
31 *Auctoritas moralis philosophi pro lege seruari debet.*
32 *Scientia nostra supponitur morali philosophiæ.*
33 *Traiani anima precibus B.Gregorij fuit eruta ab infernis.*
34 *Doctores referuntur circa auctoritatem, & veritatem numeri præcedentis.*
35 *Quod principi placuit legis habet vigorem.*
36 *l.3.tit.9.par.7.declaratur.*
37 *Præsumptio est contra eum qui instat, vt alteri damnum infligatur.*
38 *Testibus deponentibus de bona fama, & qualitate oppositoris potius creditur quam contrarijs.*
39 *Verba Ojeda singularia referuntur.*
40 *Testibus deponentibus in specie magis creditur, quam deponentibus in genere.*
41 Christiano viejo se presume vno en duda.
42 *Testibus deponentibus fauore rei magis creditur quã deponentibus pro actore.*

QVÆ-

QVÆSTIO DCCCXXI.

Vtrum post conclusionem in causa possit iudex interrogare partes ex officio suo, cõmunis contra communem.

PArtem affirmatiuam huius quæstionis tenet Decius in cap.1. de iudicijs, vbi alios re-
1 fert, & dicit communem opinionem Alex. cons.153.volum.2. Pro qua sententia adducitur tex.in c.cum Ioannes. de fide instrumentorum.l.vbicumque.ff.de interr.act. ponderando ver
2 bum, *Vbicumque* quam opinionem sequitur,& dicit communem Oldrad.cõs.316.Alex.in l.4.§.hoc autem iudicium.ff.de dam.inf.& pro hac sententia faciunt per me tradita in q.167.in princ.

Sed contrariam opinionẽ, immo quod iudex ex
3 suo officio non possit partes interrogare, sequitur Ripa in d.c.1.de iud.vbi dicit communiorem Inn. in d.c.cum Ioannes.& tenet gl.in auth.de testibus. §.illud.& sequitur Spec.tit.de positio.§.4. Card.& Felin.in d.c.cum Ioannes.Ancha.in c.1.de confess. lib.6.& ratio huius opinionis est,quia post conclu-
4 sum in causa non debet iudex interponere suam au ctoritatem,ad vtilitatem priuatam.d.l.4.§.hoc autem iudicium.ff.de dam.inf.& est glo.in l.filijsfamilias.§.veterani.ff.de procur.glo.in l.ita demum. C. eo.tit.vbi hoc notant Sali.& Alex.in qua opinionũ
5 varietate potest distingui, quod aut loquimur in causis criminalibus,aut in ciuilibus.primo casu iudici nunquam concluditur, in secundo vero sic, & ratio est, quia in criminalibus semper debet iudex inquirere de innocentia rei.l.1.§.si quis vltro. ff.de
6 quæstio.idemque procedit in causis ciuilibus summarijs,secundum gl.in Clem.sæpe.verb.interroga-
7 uit.de verbo.signif.idemque procedit in omnibus causis,in quibus post conclusum in causa probationes recipi possunt, vt est in causa matrimoniali, &
8 in alijs casibus,in quibus ponit exempla Fel.in c.cũ dilectus.de fide instr.& Ias.in l.admonendi. de iureiur.quia veritas causæ vndecumque & quomodo cumque est inuestiganda,tam in ciuilibus, quam in
9 criminalibus,maxime hodie ex lege regni 1c.titu. 17.lib.4.reco.qua disponitur,quod iudex debet secundum veritatem iudicare.Ex qua resolutione referam casum notabilem, de quo fuit magna dubita
10 tio in certo collegio,vbi factis informationib.collegæ,per quas constabat nullam habere maculam, nec originem,ex genere Iudæorum, quidam malignator misit epistolam in capella collegij sine sub-
11 scriptione,in qua continebatur dictum oppositorem descendere ex genere Iudæorum, & informationes dolose factas fuisse,vt examinatis certis testibus ibi designatis appareret, fuit dubium an iterum sit informatio facienda:& consideratis fundamentis prioris opinionis,videtur dicendum quod non, cum sit iam causa conclusa & terminata, & alias esset procedere in infinitum:si vero contrariæ opinionis fundamenta animaduertamus, iudici nunquam concluditur,& veritas semper est eruenda, & quia casus iste sæpe solet contingere de facto, tam in collegijs nostræ Hispaniæ,quam in ecclesijs cathedralibus ipsius,&'in pluribus cõfraternitatibus, vbi sunt statuta,& ordinationes,vt nullus de genere Iudæorum,vel Maurorum admittatur, decreui latissime hoc dubium explanare, & quia veritas dum magis
12 oppugnatur magis elucescit,pro vtraque parte referam fundamenta, & pro affirmatiua videtur facere tex.in c.2.de collusione detegenda. vbi dicitur, quod crimina semel audita Gregorius indiscussa nullo modo prætcribat,quia vndecumque crimina
13 claruerint punienda sunt, vt tradit gl.& doct.in c. 1.de collus.detegenda. Iodocus in sua pract.crim. c.33.nu.11.Secundo confirmatur hęc opinio ex doctrina Bart.in extrauaganti.ad reprimendum.verb. ad denunciationem.circa principium,vbi dicit, qđ vbicumque iudici fieret denunciatio de crimine,po
14 test procedere ad inquirendum & excitandum suũ officium,denunciãte non nominato, sed eius nomine habito in secreto:quod dictum tamquam singulare refert & sequitur Franc.de Aret.in ca.ex parte. nu.13.& 14.de testib. Tertio pro hac sententia potest induci tex.in c.licet in B.Petro.de accu.ex quo
15 patet,quod quidam Canonici Ecclesiæ Biguntinæ per suas litteras super certis criminibus in eis expressis Archiepiscopum suum denũciauerunt d.Papæ,& licet interrogati ab eo(cum postea eius mandato comparuissent in sua præsentia) si aliquid contra ipsum Archiepiscopum super præmissis vellent proponere,& legitime ostendere,responderunt ipsi, quod non proposito accusandi illa scripserant, sed denunciauerant,quia super quibusdam incorrigibilis videbatur:tunc ait tex.quod ne Papa minus canonice procederet in ipsius Archiepiscopi absolutione, inquisitionem super fama ipsius commisit faciendam. Ergo idem videtur dicendum in casu proposito,quod noua inquisitio sit facienda. Quarto confirmatur hæc opinio, quia contenta in dicta epistola consistunt in facto, & cum facta non præsumantur(l.in bello.§.factæ.de captiuis, & post liminium reuersis)probari debent ad instruendum iudicem in iure,ita Bar.in l.seruos.C.de testibus.quę sic
16 intelligit Aegidius Bossius in sua practica criminali.tit.de inquisitione col.1.& 2.& ad inquirendum de facto,quilibet testis est sufficiens, nam etiam inimicus dirigit iudicem in viam intelligendi in specie propter circumstantias per eum datas, vt tradit idem Bossius sup.& in tit. denunciatione. num.12. quia bene potest testis esse inimicus, & docere veritatem,cum aliud sit persona testis, & aliud eius di-
17 ctum,vt tradit Iosephus Lud.decis.86.nu.12.in 2.
18 par.maxime quia dicta inquisitio non est ad punitionem delicti,sed tantum ad eruẽdam veritatem, secundum statuta collegij & eius ordinationem.

Sed ijs & alijs non obstantibus contrarium existi
19 mo verius,immo quod iterum non sit facienda inquisitio;pro qua opinione adduco text.singularem in c.inquisitionis. §.tertiæ dubitat.de accusat.ibi:
20 *Nec ad petitionem eorum qui libellis infamationis porrigunt in occulto,procedendum est ad inquisitionem super contentis ibidem criminibus faciendam*, per quem
21 tex.notant ibi doctores,quod schedulæ, quæ dantur in occulto,non debent mouere iudicem ad inquirendum.ita Ioan.And.ibi nu.6. Ant.de Butr.nu. 22.Abb.in 2.notab.num.4.Ioan.de Anania num.2. Franciscus de Aretin.num.6. Fel.num.11.in 2.notabili:tales enim libelli,seu schedulę non infamant, in tantum quod potest procedi per inquisitionem,

nisi

nisi aliter constet de infamia, secundum doct.sup.
23 probat tex.in l.vnica, C.de famo.lib. in fin.vbi expresse disponitur, quod famosus libellus alterius opinionem non lædit, & sic Fran. de Aretio vbi supra, refert verba sequentia. *Tertio nota, quod clamo-*
24 *sa insinuatio, quæ fit per frequentem delationem multorum ad aures iudicis, non inducitur per libellum porrectum in secreto, quia ista porrectio libelli diffamatorij in occulto est suspecta, quia clandestina regulariter*
25 *sunt suspecta.* & quod mala opinio, vel fama non oriatur ex eo, quod aliquæ schedulæ infamatoriæ
26 clam sint datæ iudici, vel principi, tradit Aegidius Bossius per d.§.tertiæ dubitationis, in sua pract.tit. de indic.nu.70.& ideo parum est curandum in curia Romana de Pasquino, & idem refert idem Bos.
27 sup.in fin.verba sequentia, *Displicet enim legi, quod aliquis secreto offerat iudici schedulam diffamatoriam, & l.quia sibi displicet. statuit quod non inquirat iudex delictis super ea schedula*, vbi allegat pro lege dict.§. tertiæ dubitationis, quem intelligit Simanças de catholicis institut. tit.44.nu.10. quod loquatur de illis tantum, qui famosos libellos occulte mittunt, aut spergunt, vbi refert quod idem Traianus Pli-
28 nio rescripsit his verbis. *Sine auctore propositi libelli nulla crimina locum habere debent, nam & pessimi exempli, nec nostri sæculi est*, & citat pro auctore eundem Plin.lib.3.epistolarum in epist.38. ex his quas Traianus scripsit ad Plin.& incipit: Actum, quem debuisti, & doctor Illescas in 1.par.hist. Pontificalis lib.1.post c.7. refert Plinij epist. *Que siendo gouernador en España, escreuio al Emperador Traiano preguntandole sobre algunas dudas que tenia en razon de como se hauia de hauer, y proceder contra los que se llamauan, y decian ser Christianos, y entre las mas dudas fue vna de que le hauian dado vn memorial sin autor que contenia los nonbres de muchos que se llamauan Christianos, y refiere en la carta las diligencias,*
29 *y aueriguaciones que hauia hecho contra los alli nombrados, y luego se sigue la carta que Traiano le respondio que parece ser la misma que refiere.* Simancas in loco supra citato, en que satisface a las dudas en la forma siguiente. *Las accusaciones, que se proponen sin autor, ni en ese, ni en otra delicto se han de recebir, porque lo contrario desto seria cosa de mal exemplo, y no conueniente a nuestro Imperio, ni a los tiempos del.* Quæ verba sunt notabilia in casu proposito, maxi-
30 me cum libri historiales faciant fidem gl.in verb. transtulit.in c.venerabilem, de elect.gl.verb. magis.in c.inter dilectos.de fide instrum.dd.in l.1.ff. si certum petatur, & sic est quod auctoritas moralis philosophi pro lege seruari debet, & in causis
31 allegari.ita Bal.in c. cum omnes, num.37.de constit.vbi assignat rationem, quia scientia nostra supponitur morali philosophiæ, & sic maiori ratione debet haberi pro lege Imper. auctoritas, vel Regis, qui communiter sunt discreti & sapientes, vt fuit dictus Traianus, qui propter eius rectitudi-
33 nem traditur, quod Deus & Dominus noster, intercessione diui Gregorij, eruit ab infernis, ex eo, quia in dubijs ad eum delatis, tangentibus admini-
34 strationem iustitiæ, & gubernationem Imperij, seu regni, semper statuebat, & prouidebat responsum,
35 cum procerum & senatorum deliberatione. l.humanum, c.de legibus, Circa quod videndus est diuus Thomas in 4.dist.45.q.2.ad 5.Aug. de Ancona de potest. eccl.q.32.articul.3.Nauar. de orat.& horis canonicis. notab.22.a nu.43. Fray Alonso Chacon lib.de saluatione Traiani. Cassaneus in catalogo gloriæ mundi, consider.7.Ledes.2.par,4.q.16.art. 13.& q.3.art.12. Illescas en la vida de sant Greg. S.Ant.in 1.par.hist.tit.7.c.3.§.2.& alios refert doctor Carrillo in explicatione *de la bulla de difuntos.* 2.par.c.13.nu.20.cum seq.vbi defendit historiam Traiani cōtra Sotum, & alios, & sic cū quod quisq; Imperator per epistolam statuebat, vel interlocutus erat, pro lege haberetur, l.1.ff.de constit.princ. nimirum si quod ipse Traianus scripsit Plinio, visus fuerit rescribere omnibus præsidibus, vt notat Bar.per tex.ibi, in l. relegatorum, §.interdicere, nu. 3.ff.de interdict.& releg.& Ias.(non citato Bar.)in l.1.nu.7.ff.de constit.prin. ex quibus non solum ex dicta decis.tex.inquisitionis; comprobatur nostra sententia, sed ex dicto Traiani Imperatoris, quod
36 pro lege est seruandum, istam nostram opinionem intelliges, tex.in l.3.tit.9.part.7. & leg.vnicam, C. de famosis libellis, quam declarat Ziletus inter cō sil.crim.cons.131.nu.7.vol.1. & semper est præsūptio contra illum, qui instat, vt graue dammum alte-
37 ri infligatur, vt tradit Abb. in c.in omni negocio, col.3.de testib.& sic nec ipse delator, nec testes ab eo citati erunt idonei, immo valde suspecti de inimicitia, vt magis credendum sit testibus deponen-
38 tibus pro bona fama oppositoris circa genus, quā deponentibus pro mala, ita Card.in c.cum in tua, de spons.Corn. cons.176.vol.4.Anch.cons.189.Socinus cons.54.vol.3. Mantua cons.67. & alios re-
39 fert & sequitur Ojeda de benefic.incompar.1.parte, capitulo 23.numero 143. & 144. vbi loquens, *de las informaciones de limpieça*, annectit hæc verba. *Quarto etiam animaduertendum, quod magis in mate-*
40 *ria nostra credendum est testibus deponentibus in specie, quam in genere, v.g.si aliqui testes deponunt, quod parentela Titij prouenit ex nouiter ad fidem conuersis, alij originem ducere ex omnibus progenitoribus ab*
41 *antiquis Christianis, hoc enim casu sine dubio magis credendum est testibus in specie deponentibus, Titium originem ducere ab antiquis Christianis, quia in specie deponunt, quam alijs, qui in genere deponunt.* nā possibile est (prout quotidie solet euenire) vt multi in hoc decipiuntur (testis sum ocularis) qd q̄s habeat
42 cōsanguineos descēderes ex Iudæis, vel Sarracenis, & ipse ex oī parte originē ducat ab antiquis Christianis, & in dubio bonus, & sine macula quis præsumitur c.1.de scrutinio in ordine faciēdo, l.merito, ff.pro socio, & magis credit testib. deponētib. fauore rei, q̄ actoris, gl.in c.nra, de testib. Alex.cōs.136. vol.2.Ro.cōs.156.& 24.Aymō cōs.6.& 8.alios refert Ojeda supra nu.147.vbi optime hoc declarat.

SVMMARIVM.

1 *Heres non dicitur, qui non repræsentat personam defuncti.*
2 *Fiscus non tenetur conficere inuentarium.*
3 *Fiscus non conuenitur tanquam heres, sed tanquam possessor.*
4 *Inuentarium non requiritur quando obligatio descendit ex bonis, & non ex persona.*
5 *Fiscus nunquam tenetur vltra vires hereditarias.*

6 *Fiscus*

6 *Fiscus non est proprie heres.*
7 *Fiscus est successor anomalus.*
8 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
9 *Fiscus venit appellatione heredis.*
10 *Inuentarium omnes tenentur facere.*
11 *Fiscus venit hominis appellatione.*
12 *Specialitas in fisco nõ præsumitur nisi probetur.*
13 *Opinionum concordia traditur.*
14 *Fiscus in bonis vacãtibus non succedit tamquã heres.*
15 *Fiscus nullum habet priuilegium quando capit bona tã quam heres.*
16 *Fiscus succedit causa vendictæ.*
17 *Fisco competit restitutio in integrum, si non conficiat inuentarium.*
18 *l.16.tit.7.par.6.declaratur.*
19 *Resolutio quæstionis traditur.*
20 *Fisci emptores, vel donatarij sunt securi.*
21 *l.bene.a Zenone, & l.2.C.de quadrienni præscriptione declaratur.*
22 *§.institutі, de vsucapionibus, declaratur.*
23 *l.53.tit.5.par.5.declaratur.*
24 *Emptores fisci bonorum sunt securi.*
25 *Donatio facta a Rege Ioanne II.filio d.Aluari de Luna, Magistri ordinis sancti Iacobi refertur.*
26 *Opinio Cini declaratur.*
27 *Fiscus si vendat rem tamquam suam, vel alienam, differunt.*
28 *Fiscus solum videtur vendere, vel donare ius, quod habet in ipsa re.*
29 *l.si fundum.C.de rescindenda vend.declaratur.*
30 *l.fin.C.de iure dominij impetrando declaratur.*
31 *l.fin.C.si aduersus fiscum.declaratur.*
32 *Creditor antiquior potest aduersus emptorem rei fisci mouere suas actiones.*
33 *l.si putauit 25.§.item si quis fisco.ff.de petitione hered.declaratur.*
34 *Rodericus Suarez corrupte allegat.l.si putauit.*
35 *Fiscus si non possideat rem venditam non procedit lex bene a Zenone.*
36 *Fiscus simpliciter alienando, vel donando bona censetur donare, vel vendere ius quod habet in re.*
37 *l.53.tit.5.par.5.ponderatur.*
38 *Sum, est, fui, denotant proprietatem.*
39 *Fiscus tenetur de euictione emptori.*
40 *Lex bene a Zenone procedit cõtra hypothecam dotalẽ.*
41 *Fiscus vendendo rem tamquam suam non præiudicat hypotheca dotali.*
42 *Mariti delictum non debet præiudicare vxori eius.*
43 *Dotis causa semper est tuta, & vbique.*
44 *Donatio principis non debet interpretare cum alterius iactura.*
45 *Rex est fons iustitiæ.*
46 *Fiscus contra dotem non habet priuilegium.*
47 *Priuilegiatus contra pariter priuilegiatum non gaudet priuilegio.*
48 *Qualitates, vt procedat lex bene a Zenone referuntur remissiue.*
49 *Contraria opinio aduersum Baldi dictum refertur.*
50 *Erubescimus cum sine lege loquimur.*
51 *Lex generaliter loquens, comprehendit casus speciales.*
52 *lex omne 2.C.de quadriennij præscriptione ponderatur contra Baldum.*
53 *lex debet seruire de dubio, & eius verba semper debent aliquid operari.*
54 *Verba Baldi in d.cons.359.volum.3.referuntur.*
55 *Baldus dubie & sine resolutione loquitur in d.cons.*
56 *Emptor bonorum fisci habet fundatam suam intentionem contra dotalem hypothecam.*
57 *Fiscus prius debet conueniri actione personali, quã deuenire ad hypothecariam.*
58 *Tertius possessor non potest conueniri, nisi facta fisci excussione.*
59 *l.bene.a Zenone, de iure communi & regio, procedit cõtra dotem.*
60 *Fiscus semper est idoneus, & soluendo.*
61 *Fiscus non tenetur præstare fideiussionem legis Toleti.*
62 *Opinio auctoris refertur.*
63 *Priuilegium fisci, de quo in l.bene.a Zenone, non procedis contra ecclesiam, licet cõtrariũ seruetur de facto.*
64 *c.placuit el 1.c.16.q.3.declaratur.*
65 *Casus de facto contra ecclesiam oppidi de Carmena refertur.*
66 *Licentiatus Ioannes Fernandez de Angulo regius fiscalis in suo supremo consilio laudatur.*
67 *Iudex regius & non ecclesiasticus cognoscit de causis tertiarum ad regem pertinentium.*
68 *l.bene a Zenone potest practicari eu pleytos de tercias contra eas detinentes a Rege.*
69 *Causa decimarum dicitur spiritualis.*
70 *Iurisdictioni ecclesiasticæ non potest clericus renũciare.*
71 *Tertiæ pertinent ad Regem ex concessione Apostolica.*
72 *Rex habet in tertijs fundatam suam intentionem.*
73 *Tertiæ computantur inter bona temporalia Regis.*
74 *Tertiæ mutarunt qualitatem mutatione personæ.*
75 *Mutatione personæ mutatur qualitas rei, licet non substantia.*
76 *Decimæ sunt bona ecclesiastica quamdiu sunt penes ecclesiam, & sic conductores conueniuntur coram iudice laico.*
77 *Ius decimandi est spirituale.*
78 *Decimas non præscribit laicus.*
79 *Decimæ quatenus possidentur a Rege consistunt in temporalitate.*
80 *l.1.tit.5.lib.1.recop.declaratur.*
81 Tercias en poder de seglares es cosa temporal.
82 *Diuersitas nominum arguit diuersitatem rerum.*
83 *Decima & tertia sub diuersis titulis collocantur.*
84 *Tertia tuta conscientia possunt a laicis possideri.*
85 *Iudices laici possunt de tertijs cognoscere tamquam de rebus profanis.*
86 *Tertia regulantur sicut bona patrimonialia profana.*
87 *Sententia senatus refertur.*
88 *Cognitio causæ siue de facto, siue de iure, super decimis seu tertijs, pertinet ad iudicem sæcularem.*
89 *Iudex sæcularis etiam inter personas ecclesiasticas cognoscit de causis tertiarum.*
90 *Feudum concessum Episcopo non desinit esse seculare.*
91 *Cancellaria Regia cognoscit de causis tertiarum ex Regia prouisione lata anno 1569.*
92 *Cognitio causarum super tertias pertinet ad regios auditores, si litigantes habent titulum a Rege.*
93 *l.57.tit.6.par.1.declaratur.*
94 *Causa priuilegij tractari debet coram eo, qui priuilegiũ concessit.*
95 *Ius patronatus laicis conceditur ex priuilegio, vt alij inuitentur ad fundandum, & construendas ecclesias.*
96 *Dominus feudi est iudex in re feudali inter personas*

ec-

ecclesiasticas.
97 *L.fin.tit.26.par.4.declaratur.*
98 *Cancellaria Hispaniæ de consuetudine generali cognoscunt de his tertijs.*
99 *c.verum.de foro competenti, declaratur.*
100 *c.si diligenti. de foro competenti declaratur.*
101 *Iudex sæcularis ex commissione Pontificis potest cognoscere contra personas ecclesiasticas de causis ad forum ecclesiasticum pertinentibus.*
102 *Rex potest cognoscere de omnibus pertinentibus ad suum patrimonium.*
103 *Res fiscales quasi proprie principis sunt.*
104 *Cancellaria cognoscit de causis tertiarum etiam inter personas ecclesiasticas.*
105 Consejo de camara conoce tambien de causas de tercias etiam inter personas ecclesiasticas y el consejo de contaderia major hacienda.
106 *Capella Regum nouorum sita in ecclesia Toletana, possidet tertias ex concessione Regis.*
107 *Spolium super tertijs tractari debet in Regia Cancellaria etiam inter personas ecclesiasticas.*
108 *possessorium rei ecclesiasticæ reputatur quid profanum.*
109 *l.10.tit.10.lib.3.recop.declaratur.*
110 *c.fin.de iudicijs declaratur.*
111 *Iudex laicus cognoscit de causa possessoria beneficij.*
112 *In causa spirituali non iuratur de calumnia.*
113 *Iudex sæcularis non est incompetens in causa spolij super possessione facti.*
114 *Vbi est cœptum iudicium, ibi finem accipere debet.*
115 *c.postulasti.de homicidio.declaratur.*

QVÆSTIO DCCCXXII.

Vtrum fiscus succedens in bonis vacantibus teneatur vltra vires hereditarias, si non faciat inuentarium, cõmunis contra communem, & quid iure regio.

HAnc quæstionem mouet Bart.in l.1.§.an bona,ff.de iure fisci, idem in rub.de acquirenda hered.nu.5.vbi tenet partem negatiuam, quia proprie non dicitur heres, qui non repræsentat personam defuncti,l.postulante, ff.ad Trebell.ita docet ipse Bartol. in l.fideiussor. obligari, §.final. ff. de fideiussor. & dicit communem opinionem Alexan. in l. recusauerit, §.si fisco, ff. ad Trebell. idem in l. Marcellus, §.fin.ff.eodem titul.quam opinionem sequitur Bald. in l.fi.in prin.q.4.C.de iure delib.vbi Paul.Castrẽs. Monticula de inuentario in prin.nu.62. Cinus in l.
3.C.ad l.Iuliam, de vi publica. Bald.in l.3. C.ad l.
2 Falcidiam,vbi dicit,quod fiscus non tenetur confi-
cere inuentariũ,& sic non tenetur vltra vires here-
ditarias, quia pro bonis confiscatis nõ conuenitur
3 tanquam heres,sed tanquam possessor bonorũ, ita
Anch.cons.294.& 322. Barbosa in l.si constante,§.
fi.nu.8.ff.solut.matr.Ripa in l.ex facto,§.ex facto,
nu.6.ff.ad Treb. Abb.consil.34.vol.1.Bal.in l.1.C.
de hered.vend.& in auth.si qua mulier.vers.tertio,
principaliter, C.de sacros.eccl.vbi dicit, quod vbi
4 obligatio principaliter descendit ex bonis, & non
ex persona defuncti,ibi non requirit inuentarium,
quod dictum est valde singulare in nostro casu, &
sequitur Ang.in d.l.fi.§.& si præfatã, C.de iure de-
lib.Bossius in tract. crimin.tit.de publicatione bo-
norum,nu.22.& tit.de fisco.nu.64. Porcellus in tra
ctatu de confectione inuent.c.2.nu.26.Bal.in l.si in
fanti,col.2.C.de iure delib. & hanc dicit commu-
nem Ias.in d.l.fin.& dicit etiam communem Iulius
5 Clar.lib.5.recept.sent.§.fin.q.78. vers.vnum scias,
vbi dicit,quod in omnem casum,quando fiscus suc
cedit alicui, siue ex confiscatione, siue tanquam in
bonis vacantibus, nunquam tenetur vltra vires he-
6 reditarias,licet inuentariũ non confecerit, pro qua
opinione facit dictum Bal.in c.præsentia,col.5.ver
sic.modo capio.de prob.vbi dicit, quod fiscus non
est proprie heres, sed quidam anomalus successor,
7 l.si constanti,§.fin.ff.sol.matr.

Sed contrariam opinionem, immo quod fiscus
teneatur vltra vires hereditarias, sequitur Salic.in
8 in d.l.fi.& tenet gl.in l.ex facto,§.fi.ff.ad Trebellia.
vbi Alex.nu.7.dicit communem opinionem, quia
semper fiscus videtur succedere tanquam heres,l.
1.§.an bona vbi gl.ff.de iure fisci. Molina de primo
gen.lib.1.c.24.nu.22. Paulus de Monte Pico consi.
97.nu.118.& appellatione heredis venit fiscus, l.
habere licere,ff.de euict.l.fin. C.ad l.Iul.de vi pu-
bli.l.vnica,§.cum autem,C.de lat.lib.toll.& nostrã
principalem opinionem probat tex.in auth.de he-
red.& falc.§.pe.vbi dicit, quod illa constitutio de
9 non conficientibus inuentarium (vt teneantur in so
lidum) comprehendit omnes homines, & hominis
appellatione comprehenditur fiscus,gl.in verb.vsu
10 rarum.iuncto tex.verb.hered.in l.eos,C.de vsuris,
ita Barbacia in rep.c.Rain. col.60. vers.vl.de testa.
& nunquam præsumitur aliquid speciale in fisco,
potius q̃ in alijs,nisi in casibus a iure expressis,gl.in
l.item veniunt,§. Impetator,ff.de hered.& fal.glo.
in l.1.C.de pet.hered. Barbosa in l.1.ff.solu.matri.
in 7.par.nu.19.in fine.Ergo cum iste casus non re-
periatur expressus,sequitur quod teneatur in soli-
dum sicut alius,vt tenet Ang.in auth. vt cũ de app.
11 cogn col.8.in qua doctorum varietate adducitur
concordia,quod prima opinio procedat, quando
12 fiscus capit bona, non tanquam heres, sed tãquam
bona vacantia,aut quia venientes ab intestato, vel
instituti repudiauerunt, in hoc casu cum fiscus non
succedat tanquam heres in l.1.C.de bonis vac.lib.
13 10.l.quoties,l.annotatione,ff.de nouat.Bart.cons.
166.& alios refert,& sequitur Matth.de Affl.deci.
395.nu.2.sequitur, quod nec poterit conueniri vl-
tra vires hereditarias, idemq; est dicẽdũ,qñ capit
bona ex delicto.ita Iul.Clar.super q.78.vbi dicit cõ
munem opinionẽ.Si vero fiscus capiat bona tãquã
14 heres institutus,tunc nullum habet priuilegium,&
tenebitur vltra vires hereditarias, & sic est intelli-
genda contraria opinio.ita Luci.in tractatu de pri-
uileg.fisci vers. secundus casus. Menchaca de suc-
cess.creat.§.16.nu.11.vbi dicit, quod hæc concor-
dia est de mente Bar.in d.rub.ff.de acq.here.dũ di-
cit,quod ille succedit in vniuersum, tãquam heres
tenetur vltra vires hereditarias, sed quando ali-
15 quid capit,tanquam bona vacantia, tunc non dici
tur in hereditate succedere, l.4.§.eadem constitu-
tio,ff.de fideic.libert. & cum non sit heres,nimirũ
si non teneatur vltra vires hereditarias,cum vindi-

ctæ

&c causa succedat, l.non solum, §.fin.ff.de nouat,
Ripa in l.ex facto,§.ex facto, nu.7.ff.ad Trebellia,
Bossius supra, vbi hanc dicit communem opinionē,
quæ concordia,& resolutio verissima est, quam se-
16 quitur Monticulus sup.fol.42.n.10. & hæc vltima
opinio nunquam in practica obtinebit, quia quis
aget contra fiscum ad eum conuenientendum vltra vi
res, etsi reperiamus audacem actorem, & etiam tar
dum iudicem ad condemnandum? maxime cum
17 fisco competat restitutio in integrum aduersus o-
missionem inuentarij, vt tradit Rolan. de inuenta-
rio q.11.nu.fin.in 1.par. & nostram opinionem &
concordiam confirmat de iure regio l.56.ti.7.par.
6.ibi: *La desconocencia, y el yerro que el heredero fa-
ce en no querer vengar por juicio la muerte de aquel a-
quien hereda no deue de empecer a los otros que no ha-
uian culpa, e por ende decimos que el mayordomo, o el
procurador de la camara del Rey, que huuiere de recaa
dar los bienes, que estos tales deuen heredar, ansi como
sobre dicho es, porque los no merece hauer, que deue de
pagar las deudas, que fincaron del testador fasta en a-
quella quantia que montare lo que recebio de la heren-
18 cia. Otrosi decimos, que deue pagar las mandas, que
fueren escritas e nel testamendo del finado fasta a quel
la summa que montare lo que la camara del Rey reci-
bia de aquellos bienes:* vbi Greg. verb. *lo quel recibio,*
sequitur nostram opinionem, quæ verissima est &
tenenda, & practicanda tam de iure cōi quā regio.
Ex quibus solet quotidie dubitari, an si fiscus vē
19 dat, vel donet i la bona, in quibus successit, an em-
ptores, vel donatarij sint securi. ita vt nullo tempo-
re, nec ex aliqua causa possint a veris dominis mo-
lestari. Et prima facie videtur dicendum, quod præ
dicti emptores, seu possessores, qui habent causam
20 seu titulum a fisco, sint securi. ita probat tex. in l.be
ne a Zenone, C. de quadr. præscr. ibi: *Sed aduersus
emptores quidem vel donationem accipieutes, vel per
alios titulos alienationis quidquam detinentes, minime
quæcumque actiones moueantur, sed tantummodo con
tra ærarium, vsque ad quadriennium tantum, quo trans
lapso, nec aduersus fiscum aliqua remaneat actio.* idem
probat tex. in l.2.C.eo.ibi: *Nec posse contra emptores
prædictarum rerum factas iam vel futuros, vel contra
eos quibus super huiusmodi rebus largitas nostra dela-
ta est, vel fuerit, aliquas actiones in rem dominij, vel hy
pothecæ gratia, vel in personam ciuiles, seu prætorias,
vel ex legibus, seu sacratissimis constitutionibus descē
dentes, vel quaslibet alias (licet nominatim præsenti
actione non sint comprehensa) moueri.* tex. etiam in §.
institutis, de vsuca.l.2., ff.de com.rer. alien.& pro-
21 bat etiam tex. de iure nostro regio in l.53.tit.5.p.5.
22 ibi: *Vendiendo o dando el Rey cosa alguna como suya
pasa el señorio de aquella cosa al que la vende, o al que
la da; pero a quel a quien la tomase puedele pedir que
el de la estimacion de aquella cosa, fasta quatro años
y el Rey deue se la pagar, e si fasta quatro años no pidi-
ese, la estimacion dende en adelante no podria.* Vbi la-
23 te declarat Gregor. verb. al que la vende. in fine,
vbi resoluit, quod emptor, vel donatarius princi-
pis perpetuo sint securi, & recursum tantum habeāt
contra principem, vel fiscum eius, idem tenet Ro-
24 der. Suarez allegat. 11. vbi defendit donationem
factam a Rege Ioanne Secundo, anno 1435. villæ
del Fresno Comiti Ioanni filio d. Aluari de Luna
magistri ordinis sancti Iacobi: vbi refert limita-
tionem Cini in l.1.C.de hered. vel act. vend. qui di-
25 cit, quod vbi fiscus vendit rem tanquam simplici-
ter suam, quod tunc non potest euinci ab emptore,
26 & sic procedat dicta l.bene a Zenone. Secus vero
si vendat rem tanquam suam ex aliqua causa, vel
confiscatione, vel tanquam creditor, quia tunc so-
27 lum videtur fiscus vendere, vel donare ius quod
habet in ipsa re. ita Bal. in d.l.1. idem Bal. in proœ.
decret. nu.15. Martinus Land. in tract. de princ. q.
11. Bellonus consil.51.num.5. pro qua sententia est
gloss. verb. euit. in d.§.fin. de vsucapionibus, quam
sequitur Dueñas reg.238. num.7. pro qua opinio-
28 ne adducitur tex. in l.si fundum, ff.de rescindenda
vendit. l.fin. C. de iure d. impetrando, l.eleganter, in
29 principio, de pignoraticia actione, l.fin. C. si aduer-
sus fiscum, vbi si princeps vendat rem alienam iure
30 proprio, tunc emptores sunt securi, vt in iuribus
supra dictis. Secus quando iure creditoris, quia
tunc antiquior creditor poterit aduersus possiden
31 tem suas mouere actiones, & cum hac opinione
transit Gregorius (sequendo Cinum & Baldum) in
d.l.53. verb. suya, pro qua potest adduci text. in l.
etiam si putauit 15.§ sed & si quis, ff de petitione
32 hereditatis, cuius verba sunt. *Item si quis a fisco he-
reditatem, quasi vacantem emerit, æquissimum erit vti
lem actionem aduersus eum dari*, & secundum hunc
intellectum non est hodie correctus text. ille per le-
gem, bene a Zenone, vt tenebat gloss. verbo, eme-
rit, in d.§. item si quis, quam legem voluit allegare
Suarez sup. qui corrupte eam citauit, l.nec vllam,
33 & nostram opinionem, & declarationem sequitur
singulariter Abb. in cap. quamuis, de re iudicata,
col.6. vbi dicit quod multi errant, credentes quod
dicta l.bene a Zenone, habeat locum, vbi principes
simpliciter alienant, non aduertentes, quod istud
solum procedit, quando credit rem esse suam ra-
34 tione possessionis, alias si non possideret, non habe
ret locum dicta lex, quam sequitur Franciscus de
Curtio consil.50. & alios refert & sequitur Paulus
de Monte Pico consil.43. numero 8. col.2. vbi alle-
gat Fabrum in §. edicto. institut. de vsucap. vbi te-
net & concludit, quod fiscus simpliciter alienando
35 aliqua bona; videtur solū vendere, & alienare ius
habet in re, non autem bona in quibus ius non ha-
bet lex, qui taberna, ff. de contrahenda emptione, l.
si dominus, in fi. ff. de leg. 1. Greg. verbo, el Rey. in
l.53. titu.5. part.5. quæ sententia meo iudicio satis
clare comprobatur hodie ex d.l.53. ibi: *Vendiendo
el Rey alguna como suya*, & sic ex suo proprio patri-
monio, quia sum, est, fui, denotat proprietatem &
essentiam, gloss. in l. mercis, appellat. ff. de verbo-
rum signific. & sic contrarium erit iudicandū, quā-
do vendidit bona tanquam possessa & cōfiscata ex
aliqua causa, quia tunc si causa est temporalis, vel
36 non vera, domini rei possunt aduersus emptores
actiones suas mouere, & fiscus tenebitur de eui-
37 ctione emptori, vt colligitur ex d.§. item si quis a
fisco, & secundum istam doctrinam nullam iam ha
38 bebit dubitationē sententia Baldi cons.359. nu.3.
39 vol.3. vbi tenet d.l. bene a Zenone, non procedere
aduersus hypothecā dotalē, quia similiter hēat ius
plationis in bonis vēditis a fisco, pōt aduersus em-
40 ptores agere citato fisco, ex eo, quia tunc fiscus vē
dendo

dendo bona mariti, vel ob debitum cõtractum, vel
confiſcationem, non vendit rem tamquam propriã,
41 ſed tamquam poſſeſſam, & ſic ius quod habet in di
ctis bonis, vnde non poteſt illa venditio præiudi-
care hypothecæ dotali, quæ in concurſu fiſci po-
tior & antiquior erat, quia illud quod venit in con
ſequentiam delicti a marito commiſſi, non debet
42 trahi ad deteriorationem mulieris innocentis. l. 1.
43 C. de pœnis fiſcalib. lib. 2. maximè, quia cauſa dotis
ſemper, & vbique tuta eſt. l. ſi mariro, ff. ſolu. matr.
44 & donario, ſeu vendirio principis non debet inter-
pretari cum alterius iniuria, l. ex facto. ff. de vulg. &
impub. ff. de admin. tuto. quia cum Rex ſit fons oriẽ
talis iuſtitiæ, vt auth. de conſulibus. impoſſibile eſt,
quod oriantur iniuriæ, vbi iura oriuntur. l. auctori
45 tatem. l. meminerint. C. vnde vi, & illam Bald. opi-
nionem multum extollit Iaſon in l. 1, num. 9. in fin.
ff. ſol. mat. quem ſequitur Ripa nu. 15. & Soc. conſ.
121, nu. 26. vol. 4. Bal. de præſcript. in 2. par. 5. part.
princip. q. 8, nu. 2. in fin. & iſtam opinionem fauore
dotis ſequitur Curr. iunior in l. heres abſens. nu. 18.
ff. de re iud. Fano, de pigno. 8. par. princip. num. 23.
Dueñas ſup. limit. 11, vbi allegat gl. in l. 2, C. de pri-
uil. fiſci. vbi fiſcus contra dotem non habet priuile-
46 gium, quia priuilegiatus contra pariter priuilegia-
tum non gaudet priuilegio. l. verum. §. fi. ff. de mino
ri, quam opinionem ſequitur Peregr. de iure fiſci. li.
47 6, tit. 4. Tiraq. de retractu. §. 1. gloſ. 14. num. 92, Ro
lan. in tractatu de lucro dotis. q. 105, nu. 18. & 19.
& in conſ. 81, nu. 18. lib. 2. Natta conſ. 52. nu. 16. li.
2. & hanc opinionem ſequitur Carlos de Tapia in
rub. ff. de conſtit. Princip. c. 1. num. 27. vbi ſolum re
fert Iaſ. tenentem iſtam opinionem in d. l. 1, notab.
3. ff. ſol. matri. vbi congerit quinque qualitates ne-
ceſſarias de iure ad hoc, vt procedat lex, bene a Ze-
48 none, cum ſimilibus, quam etiam optime declarat
Thomas Gram. deciſ. 65, nu. 39, cum ſeq. & Socinus
iunior conſ. 46. num. 19, lib. 4. Balbus de præſcript.
5. par. princip. 2. par. q. 8, limitat. 5.

Sed licet hęc opinio ſummam habeat equitatẽ,
vt refert Socinus ſup. ſemper dubius fui de veritate
huius limitationis, cum pro ea non babeamus text.
49 & ſic erubeſcimus cum ſine lege loquimur auth. de
triente & ſemiſſe. §. conſideremus. col. 3. l. nullam.
C. de collat. & cum l. omnes. & l. bene a Zenone. ge-
50 raliter loquantur, ſequitur quod generaliter ſunt
51 intelligendæ. tex. in l. 1. §. generaliter. ff. de leg. præ
52 ſta. in tantum, quod diſpoſitio generalis compre-
hendit, & includit caſus & perſonas priuilegiatas.
l. in fraudem. §. fin. ff. de teſtamento militis. vbi Bal.
& ſic cum cauſa dotis non reperiatur in hoc priuile
giata ſpecialiter, ſequitur non eſſe recedendum a
dictis iuribus, vt docet Dec. conſ. 301. quem refert
53 Iaſ. ſupra, & pro hac opinione pondero verba text.
in d. l. omnes. ibi: *Vel legibus, ſeu ſacratiſſimis conſti-
tutionibus deſcendentes, vel quaſlibet alias, licet nomi-
nati præſenti ſanctione non ſint comprehenſæ, quæ ver
ba clara, & generalia comprehendunt cauſam dotis*, li-
cet non exprimatur, quia ex eo dicitur, ibi; *licet nomi-
natim præſenti ſanctione non ſint comprehenſa.*, & ſic
ad caſus non expreſſos & ſpeciales extenditur, alias
dicta verba de nihilo ſeruirent contra l. ſi quando.
ff. de leg. 1. & fortaſſis ipſe Bal. (qui fuit primus in-
uentor huius opinionis in d. conſil. 359.) loquitur
dubie, & non reſolutiue, vt conſtat ex eius aſſertio-
54 ne, ibi: *Videtur dicendum quod fiſcus, qui confiſcauit
ſibi omnia bona, debeat conueniri actione perſonali tã-
quam quaſi heres anomalus, & quia fiſcus eſt ſoluẽdo,
non poſſit veniri ad hypothecariam contra extraneum
poſſeſſorem, quia fiſcus ſemper eſt præſens: ſuper his ta
men libenter audirem opiniones aliorum, quia quod a
pluribus ſapientibus quæritur perfectius inuenitur.* Ad
uertite obſecro ad dicta verba, quia tam in ſui prin
55 cipio, quam in fine loquitur dubie, & dicit quod li
benter audiret aliorum opiniones. Si igitur ipſe
Bal. fons, & origo huius opinionis dubie, & ſine re-
ſolutione loquitur, ſequitur quod doctoribus eum
ſequentibus, non ſit plena fides adhibenda, & per
conſequens ſatis dubia, & anceps redditur illa no-
ſtra ſententia, de priuilegio dotali, cum in contra-
56 tium ſit regula, & ſic emptor bonorũ, vel donator
habebit ſuam fundatam intentionem gl. communi-
ter recepta in l. omnis definitio. de regul. iuris, quæ
re melius ceteris illud Baldi conſilium, & prædictã
concluſionem intelligit Sforcia Oddi conſ. 99. nu.
7. vbi dicit quod eſt valde admiratus, quod docto-
res allegant illud Bal. conſilium pro limitatione le
gis, bene a Zenone, vt non procedat quoad iura do
talia, cum Bal. illud non dicat, niſi in ſubſidium, fa-
cta prius ipſius fiſci excuſſione, & ſic tenet, quod fi-
57 ſcus debet conueniri actione perſonali, quaſi quod
indebite confiſcauerit bona ipſius mulieris, & quo
uſque ipſe ſoluendo eſt, non poteſt deueniri ad hy-
pothecariam contra tertium poſſeſſorem haben-
tem cauſam a fiſco, & ſic ſequitur quod non facta
58 excuſſione contra fiſcum non poſſunt emptores
bonorum conueniri a muliere ex hypotheca dota-
tali, quia ſemper ſunt ſecuri, ita vt contra fiſcum &
59 eius ærarium ſit agendum. quæ ſententia hodie a-
pud Hiſpanos non habet difficultatem ex generali-
tate d. l. 53. tit. 5. par. 5. maxime propter grauiſſimã
apud omnes Gregorij auctoritatem, ibi in glo. ver-
bo. *coſa agena*, vbi tam de iure communi, quam re-
gio contrariam ſequitur opinionem, vt d. l. bene a
Zenone, procedat etiam contra dotẽ, quæ opinio
magis iuridica mihi videtur, præcipue cum fiſcus
60 ſemper ſit idoneus, & ſoluendo. l. 2. ff. de fundo do
tali. l. 3. §. item ſciendum. ff. ſi cui plus quam per leg.
falc. l. 1. §. ſi ad fiſcum. ff. vt lega. no. cauea. & tradit
Io. Garzia (meritiſſimus quondam fiſci patronus) in
tractatu de nobil. gl. 3. nu. 15. & ſic reſoluit Giron-
da in tractatu de gab. 4. par. in prin. nu. 14. quod fi-
ſcus non tenetur dare fideiuſſionem legis Toleti,
61 non alia ratione, niſi quia ſemper eſt diues & ido-
neus: quod licet verum ſit iuris præſumptione, con
trarium vidimus & audiuimus, quia dum magis
creſcit pecunia, & duplicatur, magis eget fiſcus, &
ſic vtitur quotidie pluribus damnoſis arbitrijs. vn-
de, ne vxores ad recuperandas dotes vexentur liti-
62 bus, litigando contra fiſci procuratorem, vtilius eſ
ſet & magis æquitati conſonum, vt in hoc fiſcus
nullo vteretur priuilegio, ſed quod libere poſſent
aduerſus poſſeſſores bonorum ſuorum, vel mariti,
in quibus habent hypothecam, eam exercere: & li-
cet hoc ſit magis æquum, cõtraria opinio eſt magis
iuridica, & ab ea nõ eſt recedendũ. & pro ea vidi ſæ
63 pius iudicatum etiam contra eccleſiam, licet cer-
tiſſimum ſit, quod in bonis alienatis a Rege nõ ve-
niunt

niunt bona, quæ ex aliqua causa ad ecclesiam pertinebant, & sic ecclesia aduersus possessores poterit actionem mouere, & non contra fiscum. ita gl. in c.
64 quicumque militum. verb. consensu. 12. q. 2. per tex. in c. placuit, el 1. vbi gl. verb. annos. 16. q. 3. quá opinionem tenet Felinus in c. quæ ecclesiarum. nu. 36. de constitutionibus. & Matthæus de Affl. decis. 361. nu. 42. & in constitutionibus Neapo. in præludio. q. 14. Romanus singulari 612. Alex. cõs. 52. nu. 8. vol. 7. Ias. in auth. quas actiones. nu. 5. C. de sacro sanctis eccl. Guiller. Benedictus in repet. ca. Raynutius. verb. & vxorem nomine Adelasiam. num. 384. Parisius cons. 27. nu. 88. vol. 1. & licet hoc sit veris-
65 simum, & sine contradictione doctorum, video de facto seruari contrarium, ad instantiam fiscalis regij, ad cuius petitionem nuper fuit quædam causa delata ad consilium supremum, quæ agebatur corã ordinario ecclesiastico huius ciuitatis cõtra possessores bonorũ relictorũ a quodã parocho ecclesiæ oppidi de Carmena, ipsi ecclesiæ, & alijs pauperib. & cũ bona parochi fuissent confiscata ob tacitũ fideicõmissum, quidã Franc. Gõzalez de Heredia, mediãte quadã donatione a Rege sibi facta, occupauit oĩa bona, ab ipso clerico relicta, tam ipsi ecclesiæ (per expressam dispositionem (quam huius clerici consobrinis per tacitam; & licet dicta lex bene a Zenone, non procedat in hoc casu, & lis directe aduersus bonorum possessores fuisset mota, iudex ecclesiasticus fuit inhibitus ad instantiam dicti fiscalis, domini ac domini mei charissimi, & dilectissimi,
66 semper a nostra iuuenili ætate maxima amicitia cõiuncti, Ioannis Fernandez de Angulo, meritissimi Regis Philippi III. in supremo Senatu fiscalis, qui ob sua merita, & singularem virtutem, & litterarũ scientiam nuper in eo excelso senatu fuit constitutus, vbi ita sui animi integritas, & litterarum facundia viget, vt suis meritis solum confisus, & maxima sua prudentia fretus, celeri cursu ad maioris dignitatis culmen (Deo Opt. Max. fauente) ascẽdet: quod ita feliciter contingat, vt veri amici animus deside-
67 rat. Ex qua resolutione vnum nouum nõ omittam, quod deducitur ex d. l. bene a Zenone. quod si lis moueatur super decimis, quæ tertiæ vocantur, debent iudices regij de hac causa cognoscere, & non ecclesiasticus, & quia quotidie vertitur controuersia, decreui hunc articulum explanare, & licet pri-
68 ma facie videatur dicendum contrarium, quia causa decimarum spiritualis reputatur, c. tua nobis. ca. parochianos. de decimis. l. 56. tit. 6. par. 1. cuius co-
69 gnitio ad forum ecclesiasticum pertinet. Clem. dispendiosam. de iud. & quia inter personas ecclesiasticas lis agitatur, quę etiam proprio consensu non possunt a iudice ecclesiastico recedere, & in laicum consentire. c. si diligenti. de foro comp. l. 57. tit. 6.
70 par. 1. contrarium tamen in præsenti causa verius esse arbitramur, scilicet potuisse regios auditores de hac causa cognoscere, & posse ac debere in ea procedere, quod ex seqq. probatur. Primo, quia decimæ super quibus vertitur hæc lis, sunt ex ijs quæ vulgo tertiæ dicuntur, quia ex concessionibus Apo
71 stolicis pertinent ad Reges Hispaniæ, & ad habentes ius ab illis, adeo vt in his tertijs habeant fundatam suam intentionem, vt in l. 1. in fine, tit. 5. lib. 1. reco. & in l. 1. tit. 21. li. 9. tradit Fr. Dominicus Soto li. 9. de iust. & iur. q. 2. art. 1. prope finẽ, vers. qua ratione Regi nostro. Greg. Lop. in l. 22. verb. *No los de*
72 *uen bauer*, & in l. 24. verbo, tomen diezmo. & vers. quod tu nota, tit. 20. par. 1. quem & alios refert Io. Gut. pract. quæst. lib. 1. q. 14. nu. 1. Lasarte de Molina referens originem huius concessionis in titu. de decima venditionum. c. 19. num. 36. Quo fit, vt hęc
73 decimarum quota computetur inter bona temporalia, eorumque naturam sequatur quoad omnia, duabus potissimum rationibus.

Prima, quia ex quo fuerunt concessæ Regibus Hispaniæ a Sede Apostolica habente potestatem con-
74 cedendi, mutauerunt qualitatem bonorum ecclesiasticorum, & effectæ sunt mere sæculares, quoniá licet substantia rei nõ mutetur mutatione personę, qualitas tñ recte mutatur, vt docet Bal. in rub. C. de
75 vsuris. nu. 5. vers. item mutatione personæ. per tex. in l. 1. in fi. C. de imponen. lucratiua descrip. lib. 10. & in l. licitatio. nu. fi. ff. de publica. & vectig. & in l. Paulus. ff. de acquir. hered. refert & confirmat late hoc fundamentum loquens in nostris terminis Aluarus Velascus de iure emphyt. q. 15. num. 15. vers. quibus accedit. & Castillo in l. 6. Taur. verb. *de qual quier qualidad*. vers. nota vnum. vnde & in vers. & quod dixi de bonis decimalibus, infert ad decisionem nostræ quæstionis, quod licet decimæ quamdiu sunt penes ecclesiam, sint bona ecclesiastica, si
76 tamen transferuntur in laicum, perdunt nomen & priuilegium rerũ ecclesiastic. & iudex ecclesiasticus non cognoscit de illis, sed sæcularis, & refert ita se habuisse de facto, & obtinuisse, & repetit eandem sñiam in l. 13. Tauri. super verb. veyẽte y quatro horas. vers. ex quo sæpenumero tenui & teneo nũc. & sequitur Cou. c. 35. pp. nu. 2. & Gut. canon. quęst. 1. p. c. 34. n. 49. & Aceb. in l. 10. nu. 10. li. 4. nu. 59. rec. qui loquũtur in cõductoribus decimarũ. & confirmatur ex traditis a Velasco d. n. 15. & hæc est com. op. Canonistarũ, & legistarũ, vt constat ex his, quos late congerit Fran. Bur. cons. 50. nu. 14. lib. 1. repet. & plures alios eiusdem sententiæ auctores allegat cons. 127. nu. 122. lib. 2. quibus consequens est, vt cum prædictæ tertiæ pertineant ad Reges Hispaniæ ex concessione Apostolica, iam mutauerint qualitatem bonorum ecclesiasticorum, & possint de illis cognoscere iudices laici.

Secunda ratio est, quia licet ipsum ius decimãdi
77 spirituale sit, vt in d. c. tua nobis. cũ alijs supra allegatis, ob idq; a laico possideri non possit, neq; præ-
78 scribi. c. causam quæ. de præscrip. ipsa tamen quota fructuũ, quæ fuit concessa Regibus Hispaniæ, & habẽtibus ius ab eis, est quid sæculare, in mera tẽpora
79 litate cõsistẽs, vt notat gl. verb. laicalib. in c. peruenit. 1. q. 3. & in c. quoniã. verb. nõ licere, sed nũquid fructus decimarũ. de decimis. quarũ glossarum sñia est cõiter recepta, vt constat ex relatione facta per Io. Gar. in tit. de expẽsis, & meliorationibus. c. 9. nu. 91. & 92. vltra ipsum confirmatur aperte. Primo ex d. l. 1. tit. 5. lib. 1. reco. in illis verb. *Ni se entienda en*
80 *los diezimos y tercias que los Reyes nuestros predecessores, y nos acostũbramos allenar antiguamente*. quibus a regula posita in principio eiusdẽ legis, quia ppositũ erat decimis, vt quid spirituale ptinerẽt ad ecclesias & ecclesiasticas psonas excipit tertias Regibus cõcessas, vt ostẽdat eas nõ seq naturã aliarũ decima

81 rum, sed debere iudicari, vt quid mere temporale & profanum, quia considerantur soli fructus separati ab ipso iure decimandi. Secundo, quia cũ hoc pro constanti haberent nostrarum legum conditores in noua earum compilatione, sub diuersis titu-
82 lis collocauerunt tractatum decimarum, & tertiarum, de decimis. in tit. 5. lib. 1. de tertijs. in tit. 21. li, 9. vt quemadmodũ diuersitas nominum arguit di-
83 uersitatem rerum, l. si ijdem, C. de codic, ita diuersitas titulorum, vt in prin. inst. de legat,
84 Quo fit vt tales fructus sint separati a iurisdictione ecclesiæ, & possint per laicos possideri, tuta con-
85 scientia, vt per Reb, in tit, de deci. q. 13. F. Do. Sot,
86 de iust. & iur. lib. 9. q. 7, art. 1. col. pen. & q. 4. art. 3. & consequenter laici iudices possunt de eis cognoscere tanquam de rebus profanis. atque in Granatẽ si Prætorio ita iudicatum fuisse testatur Couarr. in
87 pract. q. c. 35, nu. 2. vers. 3. quoties decimę, & late confirmat Lasarte in d. c. 19. nu. 29. & seqq. Io. Gut. in pract. q. lib. 1. q. 14. nu. 4. vbi ait, quod siue tractetur de iure harum decimarũ, siue de facto, eius cau-
88 sæ cognitio priuate pertinet ad iudicium sæculare, & refert plures eiusdem sententiæ auctores, neque contrarium voluerunt aliqui ex præcitatis, dum dicunt aliud esse cum decimæ remanent penes ecclesiam, aut ecclesiasticas personas, quia non loquun-
89 tur in his, quæ fuerunt concessæ Regibus Hispanię: nam de his pro constanti habent cognoscere iudices sæculares (etiam inter ecclesiasticas personas) sed loquuntur de his decimis, quæ nunquam exierunt ab ecclesia, & personis ecclesiasticis, & sic feudum concessum Episcopo, non desinit esse sæcula-
90 re, gl. in c. Romana, §. debet, de appell. in 6. quã sequitur Marian. Soc. in c. ex transmissa, nu. 8. de for, comp, de qua re hodie apud nos non potest dubita-
91 ri, cũ extat regia schedula, seu prouisio missa ad Cãcellariã a Philippo Rege D. nr̃o data Madrid 30. die mensis Martij, anno 1569. qua pręcipitur, vt de huiusmodi tertijs cognoscat in regia Cãcellaria.

Secunda principaliter, & ex alio capite cognitio pertinet ad regios auditores Cãcellariæ, maxime qñ vtraq; pars, quæ litigat, ex beneficio, & dona-
92 tione Regũ Hispaniæ obtinuerũt id super quo litigatur, vt clare probatur in d. l, bene a Zenone, etiam si litigãtes sint clerici, vel alias ecclesiasticæ personæ, vt expresse cauetur i l. 57. tit. 6. p. 1. vbi postquã posuit regulã, quod clerici, & personæ ecclesiasticæ, debent conueniri in iudicio ecclesiastico nõ sęculari, subijcit limitationẽ in hæc verba. *Fueras en-*
93 *de si el Rey, o otro rico home diesse tierra de heredamiento a yglesia, o algun clerigo, che tuuiesse dei casi tal pleyto como este les mouiesse alguno sobre ella quier fuesse clerigo, o lego ante a quel deue responder que se la dio, y de quien la tiene, y no ante otro.* Idque originẽ habuisse videt ex eo, quod causa priuilegij tractari
94 debet corã eo, qui priuilegiũ cõcessit, c. cũ venissẽt de iud. Quod ius summa cum rõne fuit cõstitutum, neq; ex eo læditur, immo augetur, & amplificitur status ecclesiasticus: nã quemadmodũ laicis fundãtibus, donãtibus, aut construentibus ecclesias fuit ex priuilegio concessum ius patronatus in ipsis ecclesijs (licet eius iuris, vtpote spiritualis, vel spirituali annexi quodammodo incapaces viderentur) idq; fauore ipsarum ecclesiarum, vt alij inuitarentur ad fundandum, dotandum, & cõstruendum ecclesias, vt per Lapum in alleg. 96. vbi late Mandos. in addi. litt. M. Couar. in pract. c. 36. sic ęquum fuit, & ecclesijs, personisque ecclesiasticis fauorabilem reseruare iurisdictionem Principibus donantibus possessiones, & terras ecclesijs, si lis super illis, & aliquo iure ipsarum moueri contingeret, vt sic alij inuitarentur ad similes donationes faciendas, vt ecclesiæ ditentur, quod in proprijs terminis tradit Affl. decis. 2. nu. 4, dum ait rem ecclesię procedentem a Rege effici de foro ipsius Regis.

96 Facit in confirmationem huius sententiæ, quod pari ratione in iure constitutum est, dominum feudi, etiam laicum, esse iudicem competentem inter feudatarios contendentes super re in feudum concessa, vel aliquo iure ipsius, etiam si clerici sint, vel quacunque alia ratione ad forum ecclesiasticũ pertinentes, vt in c. ceterum, in c. nouit. iuncta gl, verb. ad ipsum, de iud. c. ex transmissa, c. verum, de foro compet. probat l. fi. tit. 26. p. 4. vbi Greg. verb. ellas
97 deue oyr. alia iura allegat, & in verb, otros vassallos, vers, hodie. de consuet. ait generali Hispanię cõsuetudine de istis cõtrouersijs cognoscere regias Cãcellarias, nõ solum inter vassallos, sed ẽt inter dñm
98 donatorem, & vassalum. Neq; hac in parte est audiendus Arch, in c. vnico. de cler. coniug. in 6. Gui. Pap. q. 139. nu. 1. dum docet dominum feudi si sæcularis sit, non posse de causa feudi cognoscere inter clericos, ex tex. in c. si diligenti, de foro cõp. loquuntur. n. contra expressum tex. in d. c. verum, vbi lis vertebatur cõtra quendã præpositũ, & remittitur iudicio Imperiali, a quo feudũ fuit concessum. per
99 quẽ tex. & alia iura, quæ allegat, opinionẽ Archidiaconi cõmuniter reprobari cõfirmat Fel. ibi n. 3. Maria. soc. in d. c. ex transmissa, nu. 32. Iul. Clar. lib. 4. sent. §. feudum. q. 90. nu. 6. vers. & hęc, c. quidem.
100 Neq; obst. reg. tex. in d. c. si diligenti. quę non procedit, quando clericus, vel ecclesia obtinent bona a principe; nam tunc coram ipso debent conueniri, si controuersia moueatur super re donata, vel in feudum concessa, vel aliquo iure ipsius, propter rationem supra traditam, quæ æque militat vtroque casu, atque ita idem ius seruari debet, vt in §. 1. in fin. instit. quod cum eo. ibi. *quia eadem æquitatis ratio etiam eo casu interueniat.* & probat expresse d. l. omnes, & l. bene a Zenone, C. de quadr. prescri.

Tertio principaliter, & in cõfirmationem huius partis facit, quia etiã si huiusmodi tertiæ retinerẽt qualitatem aliarum decimarum, adhuc tamen Reges Hispaniæ, & suprema tribunalia, quæ eorum nomine, & vice iudicant, possent de illis cognoscere,
101 quod probatur hac rõne, Certũ est potestates sęculares ex cõmissione, aut delegatione Summi Pontificis posse cognoscere etiã de causis, & personis ad forũ ecclesiasticũ pertinentibus, vt in ca. Menam. 2. q. 5. in c. in synodo, 63. d. per quæ, & alia iura, q̃ allegat, hoc notat gl. sic limitãs tex. ibi, i c. decernimus. de iud. cõiter recepta secũdum omnes, teste Panor. ibi, nu. 5. & in c. causam, col. 1, de rescr. & ibi late Felin. col. 3. vers. dum dicit Abbas, & ita nuper fuit decisum per Rom. Pontificem *para la cobrança del espolio del Señor Cardinal Don Gaspar de Quiroga Arçobispo de Toledo, y para la cobrança de la estaba parte del vino, y aceite.* vt habetur in motu proprio concesso

a Cle-

a Clemente VIII.Pontifice maximo 23. die men-
sis Martij, anno 1601.

Sed eo ipso, quod sedes Apostolica concessit Re-
gibus Hispaniæ huiusmodi quotam decimarũ (quę
dicuntur tertiæ) videtur eas fecisse de foro ipsorũ,
vt tanquam ex delegatione, & commissione Ponti-
ficis, & eius nomine iudicent. arg. text. in l. 1. §. fi. ff.
de noui oper. nunc. iuncta l. 1. in fi. cum l. seq. ff. vsu
fructuarius, quemadmodum caueat. ibi: *omnem. n.
rei curam suscepit.* insinuat Soto d. lib. 9. q. 7. artic. 1.
ad fi. dum ait, quod Reges habent istas tertias no-
mine Papæ, & quod Papa, dum hanc decimarũ par-
tem Principibus adiudicauit, eas sub sæculari titu-
lo constituit. Mirum ergo non est, si Rex, & eius su-
prema tribunalia de istis tertijs possint cognosce-
re, quæ sunt factæ de ipsius patrimonio, non secus
ac Episcopi, & ceteri ecclesiarum Prælati possunt
cognoscere de omnibus bonis quomodocumque
pertinentibus ad mensas suarum dignitatum. in c. si
quis ab Episcopo. in c. si quis erga. 2. q. 7. in ca. 1. de
maledicis. in c. ex parte. de verb. sig. & in ca. Roma-
na. de pœnis. in 6. tradit Lapus alleg. 39. ita etiam
Rex potest cognoscere de omnibus pertinentibus
102 ad suum patrimonium, & eius vice, & nomine su-
prema regia tribunalia. iuxta tex. in l. 1. §. hoc inter
dicto, ff. ne quid in loco publico, his verbis. *Res. n.
fiscales quasi propria, & priuata Principis sunt.* Et si
103 forte de his sit controuersia, præfecti eorum iudi
ces sunt. Cum ergo huiusmodi decimæ ex conces-
sione Apost. sedis fuerint effectæ propriæ Regum
Hispaniæ, ac de ipsorum patrimonio, regij iudices
supremorum tribunalium possunt de illis cognosce
re, etiam contra ecclesiasticas personas, quemad-
modum & de reliquis bonis ad regium patrimoniũ
pertinentibus. Atque hæc forsitan fuit ratio, pro-
pter quã inuictissimus Rex Philippus dominus no-
104 ster sua regia prouisione mandauerit, vt de cau-
sis tertiarum cognosceretur in Cancellaria, etiam
inter ecclesiasticas personas, & etiam cognoscitur
105 in consilio de Camera, vt vidi obseruatum cũ ca-
pella Regum nouorum huius ciuitatis, quæ habet
106 dictas tertias, *que son los dichos nobenos*, & in alia
causa cum Episcopo Placentino fuit remissa per su
premum consilium *al consejo de contaduria major
de hacienda.* 23. mensis Nouembr. anno 1604.

Neque vitabit hoc argumentum, si dicatur illud
vim habere, si forte tertiæ istæ essent penes D. no-
strum Regem, non vero cum semel exierunt ab ip-
sius patrimonio, & translatæ fuerũt in aliũ tertiũ:
nã huic obiectioni respõdetur, quod cũ donatarius
habeat tertias ex donatione Regis, iure eius vtitur,
quia donatarius Regis dr̃ procurator fisci in rem
suam, & tunc causa tractãda est coram codẽ iudice,
corã quo ageret procurator fisci, vt tradit Matth.
de Afflict. decis. 2. n. 1. & probat d. l. bene a Zenone.

Sed etsi supradicta cessarent, quæ tamen singula
sufficiunt ad probandam intentionem Regis, ad-
huc tamen & ex alio potest efficaciter probari, &
107 fulciri, si Rex, vel possessores sunt spoliati iure p-
cipiendi huiusmodi decimas per aliquem, quod in
debite se ab earum solutione subtraxit, & hoc fuit
108 in iudicium deductum remedium possessorium,
quia possessorium rei ecclesiasticæ, vel spiritualis
reputatur quid profanum, & potest de eo cognosci
per iudices laicos, etiam inter ecclesiasticas perso-
nas, vt notat glos. 1. in c. litteras. de iuramento ca-
lumniæ, & in c. cum dilectus, de electione, verbo iu
ramento, versic. vel dic, quod licet causa, & est opi-
nio communis secundum Ripam numero 90. Boe-
rium 60. Mantuam 27. in rubric. de iud. Couarr. in
pract. cap. 35. numero 1. Franc. Marcum quæst. 1.
90. nu. 2. & q. 512. nu. 1. & plures alios relatos per
Menoch. de retinen. poss. reme. 3. num. 327. 331. &
343. & iterum de recup. poss. rem. 15. num. 211. vbi
ex grauium auctorum quos allegat testimonio re-
fert per vniuersam Galliam, & in varijs aliarũ pro-
uinciarum Senatibus ita seruari, & vltra ab eo rela
tos id ipsum seruare Venetiarum Senatum, testatur
Ferretus cons. 1. nu. fin. & cons. 16. nu. 6. & consilio
288. nu. 20. & eiusdem obseruantiæ in Gallico Se-
natu auctor est Ioan. Garsia in tit. de nobilit. glo. 9.
nu. 46. allegans pro ea sententia text. in l. 20. tit. 1.
109 lib. 3. recop. & plures alios auctores, quos refert
Ioan. Gut. in quæst. canonicis, c. 34. nu. 22. & eidem
sententiæ se subscribit Quintilianus Mandosius Ro
mani consistorij aduocatus insignis, & ecclesiasticę
iurisdictionis alias acerrimus defensor, ad regulas
Cancellariæ in 1. par. ad reg. de concurrentibus su-
per beneficio. q. 21. nu. 2. qui omnes pene innume-
ros eiusdem sententiæ auctores allegant, & sequi-
tur Barbosa in l. Titia. 39. nu. 45. ff. soluto. Aceb. in
110 d. l. 1. tit. 21. nu. 42. lib. 9. recop. & ne solo Docto
rum testimonio hac in parte niti videamur, iuribus
eam comprobabimus, & in primis per tex. in c. fin.
de iudicijs, in c. petimus. 11. q. 1. vnde iudex laicus
cognouit de causa possessoria beneficij, quia illa
111 non spiritualis reputatur, alias enim de ea nõ co-
gnosceret iudex sæcularis, vt in c. 2. de iud. Præterea
facit pro eadem sententia tex. in c. litteras, §. nos au
tem, ad fin. de rest. spo. vbi dr̃, in causa possessoria
matrimonij teneri partes iurare de calumnia, & tñ
112 illo iure attento in causis spiritualibus non iura-
batur de calũnia, vt probatur in c. litter. de iur. cal.
in c. 1. §. fi. eo. tit. in 6. ergo causa possessoria rei spi-
ritualis profana cẽtur. Et hæc est vera, & tenẽda sẽ-
tẽtia reiecta cõtraria Ant. de Bur. in c. fi. de iud. quã
sequũtur aliqui, quos referũt supra citati Doct. Qui
bus nihil fauet tex. in Clem. vnic. de caus. pos. & in
Cle. vnic. de sequest. posses. vbi de cã possessoria rei
ecclesiasticæ, & beneficiali cognouit iudex ecclesia
113 sticus. Nã Doct. qui dicũt posse iudicẽ sæcularem
cognoscere de huiusmodi possessorijs, non negant
posse etiã cognoscere ecclesiasticũ: neq; enim cõce
dunt hanc cognitionẽ sæculari priuatiue excludẽ-
do ecclesiasticum a potestate cognoscendi, si corã
eo partes voluerint litigare. Ceterũ si elegerint sæ-
culare iudicium ad cognoscendum de spolio, vel
de turbatione possessionis, potest coram tali iudice
causa tractari, & semel cœpta, debet coram eo fini-
114 ri ex reg. l. vbi cœptũ, ff. de iudic. & ita in effectu
rñdet Fed. de Sen. in cõs. 245. inc. Dño Andreę, vers.
si volumus tenere, & ,pbat tex. in c. postulasti. de ho
115 micidio. dũ ait: *Quęsiuisti preterea, vtrũ cõtra quos-
dã debitores ecclesiæ decimas subtrahẽtes tibi regiã im
plorare liceat potestatẽ. Et supponit ĩ decisione Sũmus
Pontifex licere.* Per quẽ tex. Lap. in addit. ad Fed. de
Sen. d. cõs. 245. indistincte tenet posse iudices laicos
de cã ista cognoscere, idq; multo planius procedit

vbi agitur de possessorio pro restitutione decimarum, a quarum solutione si quis indebite subtraxit secundum euodem Feder. in d.cons.vers.sine præiudicio, quæ omnia sunt singularia, & menti tenenda pro declaratiooe, & practica d.l.bene a Zenone, C. de quad.præscriptione, quam etiam exoroabimus in quæstione sequeoti.

S V M M A R I V M.

1 *Rex Franciæ non habet priuilegium l.bene a Zenone.*
2 *Contraria opinio in quæstione principali traditur, & defenditur.*
3 *Duces, & Marchiones, qui habent iura Imperatoris, vtuntur illius legis priuilegio.*
4 *Ciuitas, quæ vicem principis obtinet, habet illius legis priuilegium.*
5 La Señoria de Venetia *vtitur eo priuilegio.*
6 *Dux Mediolani, Dux Ferrariæ vtuntur eo priuilegio.*
7 *Respublica Florentina, & Ianuensis vtuntur eo priuilegio.*

QVÆSTIO DCCCXXIII.

Vtrum lex bene a Zenone, C.de quadrienni præscriptione, procedat etiam in principibus inferioribus, communis contra communem.

VLterius pro perfecta declaratione quæstionis præcedentis dubitatur qootidie; an sicut dicta lex, bene a Zenone.loquitur, & procedit in fisco, & Imperatore, qui vendit, vel donat aliquam rem; ita, & eodem modo procedat in principibus inferioribus: & partem negatiuam huius quæstionis tenet Bal. in cap. Apostolicæ.de re iudicata.lib.6.& in ca.fin. no.fin. de re iudic. vbi dicit hoc esse menti tenendum pro
1 limitatione illius legis, & illam opinionem sequitur Angelus de Perusio in repet.l.1.C.de fide instr. lib.10.& sequitur Socio.cons.46. vol.4.Abb.cōsil. 3.nu.3.vol.1. qui loquitur non procedere in Rege Franciæ, & Curt.ion.cons.142.in fin. Curt.sen.consil.50. Ias.cons.167.vol.1. Bertr.cons.15. num.19. vol.1.quæ opinio dicitur cōis, vt tradit Dueñas regul.338.nu.5.vers.quæ opinio, & alios refert Paulus de Monte Pico cons.43.nu.12.
2 Sed contrariam opiniooem sequitur ipse Bald. cons.359.vol.3.vbi loquitur de Duce Mediolani, & dicit habere eadem iura in terris Ducatos, quæ habet Imperator in terris Imperij, & quod dicta l. bene a Zenone, & l.omnes, vendicent sibi locum in dicto Duce Mediolani, tradit Paulus Castrensis de dicto Duce cons.126. in fin. Alexan.cons.11.vol.1.
3 Barbacia in c.ceterum, col.fin. de re iudic.quos & alios refert, & sequitur Paulus de Monte Pico sup. num.12. quam legem eleganter declarat Thomas Gram.decis.65.per totam. Cephalus cons.634.nu. 49.& 50.vol.5. vbi loquitur de Ducibus, & Marchionibus.Bello.cons.59.nu.9.& 10.Crauet.consi. 263.col.fin.vol.3. & istam opinionem dicit plusquam communem Dueñas supra.quem allegat pro
4 communi Cephalus supra nu.49. & sequitur Bald. in tract.præscript.2.p.5.part.nu.2. Romanus cons. 59.nu.8 & cons.310.nu.5.in fin. qui loquitur in ci
5 uitate, quæ vicem Principis obtinet, vt est *la Señoria de Venecia*, & aliæ ciuitates extra regnum Hispaniæ, & istam opiniooem seqoitur Carolus Ruinus, qui loquitur de Rege Galliæ cons.31.nu.18.vol.5.
6 & Martinus Lauden.in tractatu de Principibus, q. 11.vbi dicit, quod quamquam lex obtineat locum in omni Principe, habet etiam locum in eo Principe, qui non recognoscit superiorem, & in territorio suo habet regalia, & fiscalia, vel ex præscriptio-
7 ne, vel ex concessione, tradit Tiberius Decian.resp. 19.vol.3.vbi loquitur de Duce Mediolani, & Ferrariæ, de Republica Venetiarum, de Republica Florentina, & Ianuense, vbi a nu.78.plura notabilia de his Rebuspublicis refert, & de illorum origine, & gubernatiooe; & quod Dux Mediolani sit Princeps supremus tradit Mocdanus decis.45 tit.de maioritate, & obedientia, & hanc nostram opinionem sequitur Socinus reg.342.fallentia 1. & in consilio 158.lib.2.Ripa in l.nemo potest.nu.16.ff.de leg.2. Boerius de potestate Legati a latere nu.52. Maranta inter consilia ciuilia. Grammat. cons.95.nu.15. Castaldus in tractatu de Imperatore, q.109. Albertus Brunus cons.3.nu.7. & alios refert, & sequitur Dueñas in dicta regula 238.num.5. vbi refert duas communes ad inuicem cōtrarias, & Doctores pro contraria parte adducti sunt varij, & non firmant pedem, & loquuntur sine lege, & auctoritate, cum Bal.& reliqui sint sibi contrarij, & sic hæc vltima opinio est tenenda, & sequenda in iudicando, & consulendo.

QVÆSTIO DCCCXXIIII.

Vtrum mulier prohibita a lege contrahere, obligetur in conscientia si de facto cōtrahat, communis contra communem.

PArtem affirmatiuam huius quæstionis, qd mulier teneatur in conscientia, tenet Ias.in §.sed istę quidem, col.pen.inst.de actionib. idem in l.si non sortem, in prin.ff.de conditione indebiti, quę opinio communis est secūdum Alciat.in tractat.de quinque ped.præscrip. fol.17. quia vbi adest consensus ex parte mulieris, ibi datur obligatio naturalis, l.consensu, ff.de act.& obl. l.1.de pact.& c.1.& 2.extra eo.tit. & sic sequitur,
1 quod ratione consensus naturalis obligetur io foro conscientiæ.ita Padilla in l.cum quis, nu.9.C.de iuris, & facti ignorantia.Io.Garzia de nobil.glo.6.§. 1.nu.10.quod fuit singulare dictum Ionoc.in cap. quod sicut, nu.18.de elect.
Sed contrariam opinionem tenet Bart.in l.cum lex.la 2.de fideius.idem Bar.in l.Gallus, in princ.ff. de lib.& posth.nu.17.vbi Ias.hanc dicit commonē
2 opinionem, quia vbi lex resistit obligationi, noo oritur obligatio ciuilis, nec naturalis, quia paria sunt non facere contractum, vel eum inutiliter facere,
3 l.quoties, ff.qui satisdare cogantur, & cum omnis actus consistat in voluntate, & potentia, c.cū super. de offi.deleg.l.test.causa.C.de test.sequitur, quod

voluntas

voluntas mulieris contrahẽtis amissa legis forma, erit nullius momenti quoad vtrũq; forum, & sic re
4 soluimus in quæst.200.quod contractus prohibitus per legem dirigentem verba prohibitionis ad personam non firmatur iutamento. idem tenet An. Gomez in l.53.Tauri.nu.8.Matienco in l.2.titu.3. gl.1.nu.18.Couar.in 4.p. de sp. in 2.p.c.7.§.1. nu. 3. Palac.Rub.in rub.cap.per vestras,§.66.nume.3. & sic sequitur, quod cum deficiat obligatio ciui-
5 lis,& naturalis,quod nec in conscientia obligatur, quæ opinio verissima est,& tenenda.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium sequens vitiatur propter protestationẽ præcedentem.*
2 *Protestatio est sufficiens indicium dissensus.*
3 *Protestatio altero ignorante facta prodest.*
4 *Protestatio facta ante actum, vel in ipso actu iuuat protestantem.*
5 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
6 *Protestatio contraria facto nil operatur.*
7 *Qui contra facit quam protestatur, perdit fructus protestationis.*
8 *Concordia opinionum refertur.*
9 *Protestatio viri in præsentia mulieris, est necessaria ad excludendum consensum.*
10 *Protestatio excluditur per copulam sequentem.*
11 *Cap.per tuas.de condit.appositis.declaratur.*
12 *Peccatum non est præsumendum.*
13 *Matrimonium non ratificatur per copulam.*
14 *Nuptias non concubitus,sed consensus facit.*
15 *Cap.1.sess.24.Concilij Tridentini.declaratur.*
16 *Matrimonium de iure nouissimo non ratificatur per copulam.*
17 *Consensus non suppletur per copulam subsecutam.*
18 *Protestatio ob metum facta est valida, & irritat matrimonium postea secutum.*
19 *Cap.1.de his quæ vi metusue causa fiunt.declaratur.*
20 *Metus cadens in constantẽ virũ, excludit consensum.*
21 *Metus reuerentialis cum minis sufficit ad irritandum matrimonium.*
22 *Protestatio contra inferentem metum, & contra tertium est valida.*
23 *Matrimonium requirit liberam, & spontaneam libertatem.*
24 *Casus de facto proponitur.*
25 *Protestatio ab incarcerato facta irritat matrimonium.*
26 *Veritas per contraria magis elucidatur.*
27 *Voluntas coacta, voluntas est.*
28 *Cap.licet ex quadam.in fine.de testibus.ponderatur.*
29 *Ecclesia non iudicat de occultis.*
30 *Consensus est materia, & forma matrimonij.*
31 *Protestatio sine vtriusque partis consensu non iuuat protestanti.*
32 *Contraria opinio defenditur, quod matrimonium sit nullum.*
33 *Testes in causa matrimoniali debent esse omni exceptione maiores.*
34 *Cap.1.de consanguinitate, & affinitate, declaratur.*
35 *Matrimonialis causa dicitur ardua, & grauis.*
36 *l.qui in carcerem.ff.quod metus causa.declaratur.*
37 *Matrimonium contractum metu in carcere, & extra, est nullum.*
38 *Liberatus non dicitur a carcere, qui per ministros iustitiæ custoditur.*
39 *Matrimonium metu contractum est nullum de iure diuino, positiuo, & naturali.*
40 *Vincula semper arguunt metum.*
41 *Metus carceris est iustus metus.*
42 *Metus verborum, & cruciatus est iustus metus.*
43 *Matrimonium per metum contractum qualiter rescindatur.*
44 *Vir, & vxor efficiuntur duo in carne vna.*
45 *Metus vbi intercedit, ibi non est consensus, nec contractus.*
46 *Nuptiæ inuitæ solent difficiles exitus habere.*
47 *Damna plurima referuntur ex nuptijs inuitis.*
48 *Matrimonium metu carceris contractum, est ipso iure nullum.*
49 *Matrimonium non est iudicandum etiam in foro exteriori propter defectum consensus.*
50 *Metus probatio coniecturis fit.*
51 *Metus est mentis trepidatio.*
52 *Metus excludit tria bona matrimonij, fidem, prolem, & sacramentum.*
53 *Coniectura metus sunt vincula.*
54 *Coniectura metus est recessus ab sponsa statim contracto matrimonio.*
55 *Protestatio secreta excludit consensum.*
56 *Protestatio comprehendens tẽpus futurum, est necessaria.*
57 *Protestatio habens in futurum verba derogatoria, tollit consensum.*
58 *Intentio contrahentium, & non verba, consideratur in contractibus.*
59 *Iudex debet sequi mentem contrahentium, & non verba.*
60 *l.fin.C.quæ res pignori oblig.poss.declaratur.*
61 *Lingua cedit cordi.*
62 *Dissensus per coniecturas colligitur.*
63 *Femina protestans non contrahere sine consensu patris si postea simpliciter contrahat, cẽsetur sub dicta protestatione, & non aliter.*
64 *Sponsalia contracta simpliciter qualiter intelligantur si præcessit antea protestatio.*

QVÆSTIO DCCCXXV.

Vtrum matrimonium sequens vitietur propter protestationem præcedẽtem contrariam matrimonio, communis contra communem, & quid ex Concilio.

Difficillima, & practicabilis, & sæpe in foro ecclesiastico contingens venit disputanda quæstio, quam mouet Barto.in l. qui in aliena.§.fi.in oppositione l.si patre cogente.de ritu nupt.ff.de acquir.hered. vbi te
1 net tale matrimonium vitiari, cum constet de contraria voluntate contrahentis.quam opinionem sequitur Ias.ibi nu.45.dicens communem opinionẽ, quam tenet Abb.in c.tua nos.de sponsalibus. vbi Ioan.Andr.num.13.dicens, quod talis protestatio
2 est sufficiens indicium dissensus, & sequitur Calde. cons.1.tit.de his quæ vi metusue causa fiunt. Barbacia consil.60.num.8.volu.1.Anto.Gabr.lib.com

munium 14.tom.2.verb.protestatio, vbi dicit prodesse protestationem altero ignorante factam.quā
3 opinionem ex professoribus sacræ Theologiæ sequitur Ledesma de matrimonio, q.45.art.4.ad fin. Fr.Manuel Rodriguez in sua summa 1.tom.in 2.editione,c.243,num.6.Menoch.lib.3.de præsumpt.
4 præsump.15.nu.21.vbi dicit, quod protestatio facta ante actum, vel in ipso actu iuuat protestantē, l.pro herede,§ Papinianus, ff.de acq.hered.c.consulti.de regularibus.
5 Sed contrariam opinionem, immo quod ualeat tale matrimonium, etiam si protestatio contraria
6 præcesserit,tenet gl.in d.c.tua nos.de spōs.quā opinio. dicit communem Couar. in 4.decret.2.p.c.2. nu.3.ubi tenet,quod per contrarium consensum uidetur recessum a protestatione, cum sit contractus ultro,citroq; obligatorius,c.fi.de transa.& sic protestatio unius nihil operatur,l.non solum,§.morte, de noui oper.nunciat.l.fi.§.fi.l.si prædixerit,ff.nautæ, caup. & stabul.recepta restituant,ita Abb.in d. c.tuam,nu.9.Nauar. in c.nullā.18.q.2.nu.14. quia protestatio contraria facto nihil operatur, l.cum in plures,§.locator horrei,ff.locati,c.solicitum,de appell. & late Ias.in d.§.morte. Zasius singulariter lib.2.cons.1.nu.103.vbi dicit, quod qui contra facit,quā protestatur, quod perdit fructus protestationis,& qd nō pōt se iuuare ex eo actu, qd quisque impugnat,c.ex eo.de reg.iur.lib.6.l.si quis iusiurā-
7 dū,C.de reb.dub.& istā opinionē sequit Ant.Rub. in d.§.morte.n.224.Inno.in c.veniens.el 2.de spōs. nu.vnico.Ant.in d.c.tua,nu.6.Anch.nu.9.Alex.de Neuo nu.15.& sequitur Fel. in c.cum M.nu.78. de const.vbi Ripa nu.86.Brunel.in tract. de spons.cōcl.10.nu.11.Couar.vbi sup.nu.3. Matienco in rub. de matrimonio,tit.1.gl.1.nu.66.Lancell.inst.iuris can.li.2.tit. de nup.verb. iudicari.Ludou.Lopez 2. p.instruct.de matrim.c.39.vers.præterea,Mascar.
8 de probat. concl.1348.nu.12. vbi alios refert pro hac opinione, in qua opiniorum contrarietate solet assignari talis cōcordia,vt tunc valeat protestatio altero cōsentiente,& sic procedat prima opinio in tm,quod sufficiat cōsensus tacitus, vel præsentia alterius partis,vt si vir protestetur in præsentia mu-
9 lieris non habere in perpetuum voluntatem,nec cōsensum cum ea contrahendi. ita Ant.Cuchus lib.5.
10 inst.maiorum tit.12.nu.163. quod sublimitat,nisi copula post dictam protestationem subsequatur, quia ex ea videtur tacite recessum a dicta protestatione,& matrimonium postea subsecutum erit validum,tex.in c.per tua, de conditionibus appositis,
11 c.insuper, qui matrimonium accusare pos.ita Inn. in c.veniens,el 2,nu.1.de sponsalibus. Abb.in d.c. cum in.nu.20.vbi Feli.nu.80.Ripa nu.95. vbi hanc dicit cōem opinionē,quam sequitur Menoch.li.3. de præsump. in præsumpt.2. num.15. vbi assignat rationem,quia si tunc talis protestatio haberet ef-
12 fectum, esset peccatum mortale illa cohabitatio, quod fauore animæ nō est dicendū,nec præsumendū,sed potius, quod fuit recessum a dicta protestatione,quā opinionem singulariter declarat Aretin. cons.142,nu.8 Siluester in summa. verb.matrimonium.q.11.Summa Rosella in eod. verb.matrimonium.4.nu.11.Nauar.in Manuali Latino, c.22.nu. 78.Greg.in l.3.titul.1.p.4.verb.con ella.vbi refert

Præpositum tenentem contrariam opinionem, & esse communem, quod per copulam nō ratificetur
13 matrimoniū,nec sit recessum a protestatione, cum
14 nuptias non concubitus, sed consensus faciat, quæ opinio Præpositi in d.cap. tua, nume.2.verissima est
15 hodie, & tenenda ex decreto sancti Concilij Tridentini c.1.sess.24.de matrimonio, per quē tex. nō ratificatur matrimoniū per copulā, vt erat de iure antiquo in c.is qui fidē,de sponsalibus, & diximus
16 late in q.604.nu.20. & declarat Matienco supra, & nouissime Thomas Sanchez de matrimonio.lib. 2.disput.45.nu.21.in fin. & lib.1.disput.26.nu.12. & lib.2.disput.37.nu.14.& sic non obstante copula cessauit matrimonij præsumptio,& non euitabitur delictum copulæ fornicariæ,cū deficiat verus,& le-
17 gitimus consensus ad contrahendū, quæ nō supple tur per copulam subsecutam; vnde hæc sublimitatio non habet hodie locum; si vero interueniat iusta,& legitima cā protestationis,vt quia protestans
18 fuit iniuste in carcere detentus, vel patitur iustum metum cadentem in constantē virū, tunc siue pars sit præsens,siue absens,valida erit talis protestatio, & matrimonium postea secutum, tanquam consensu deficiente,erit nullum,& irritū, nec ab illa protestatione vnquam videbitur recessum, tex.in c.1.de
19 his quæ vi metusve causa fiunt, c.Lotharius.31.q. 2.Innoc.nu.3.in d.ca.1.vbi Abb.nu.14. Cardinalis nu.fi.Ioan.And.nu.14.Ant.nu.16.Anch.nu.8.Henricus nu.4.Ripa in d.c.cum m.num.115. Gerardus sing.81.Boerius cons.25.nu.9.lib.1.Nauarr.ca.22. nu.78.Mascardus supra conclus.1248.nu.13.Enriquez lib.11.de matrim.c.11.nu.4.littera i. & dicit esse receptam traditionem Natta cons.451. num. 22.lib.2. Riminal.consil.362.nu.86.lib.3, Anton. Cuchus sup.lib.5.tit.12.nu.165. Sanchez supra li. 2.disput.45.nu.22.vbi alios refert,& sequitur,dum
20 tamen metus sit cadens in constantem virum, vt probat text.in l.metum, ff.quod metus causa, alias enim protestatio secrete facta absque alterius partis præsentia,nihil iuuabit. ita Innoc.in d.cap.1.de his quæ in.nu.3.Cardinalis nu.fin. Abb.num.14.& sic dixit Decius in c.causam matrimonij, nu.21.de offi.delegat.ita metum reuerentialem esse sufficiē-
21 tem si minæ vel verbera accedant; quia aliter non dicetur metus cadens in virum constantem, quam opinionem sequitur Padilla in l.interpositas,num. 18.C.de transactionibus. Salcedo ad Bernardum Diaz reg.532.ampliatione.2.quam etiam declarat Alex.in l.qui in aliena, §.fin.nu.5. ad fi.ff.de acqui-
22 renda hered.& cons.16.nu.11.lib.3.quando protestatio fit aduersus eum, quem timetur metum illaturum.Secus quando aduersus tertium,qui metū nō infert,in hoc.n.casu cū culpa careat, notificāda & certiorāda est talis protestatio, ne culpę immunis dānū patiatur, vt tradit Aymō cons.378.nu.9. li.3.& plures refert,& sequit Flaminius Parisius de resignatione beneficiorū lib.13.q.1 nu.197.Quę limitatio licet in alijs cōtractib.possit procedere,nō
23 habebit locū in mrimonio, qui liberā, & spōtaneā desiderat libertatē,c.gēma,e.cū locū, de sponsal.& sic ex metu a quocunq; illato irritatur,nec ex copula subsecuta cēsetur protestans a præabula protestatione recedere,vt supra ex noua lege sacri Concilij Trid.resoluimus cōtra Naua. i Manuali c.22.n.78.

Greg.

Greg. in d. l. 3. tit. 4. par. 4. verb. carnalmente,
Ex qua verissima resolutione defendi coram or-
dinario Toletano huius ciuitatis irritum, & nul-
24 lum fuisse matrimonium contractum a quodam
Ioanne de la Fuente incola ciuitatis Vuedæ, cum
quadam Maria Faxardo de Peralta, ciuitatis istius
Toletanæ originaria, qui erat incarceratus ad peti-
tionem patris ipsius mulieris ob domus effractio-
nem, & virginis corruptionem, quod quidem ipse
negabat, asserens eam carnaliter nunquã cognouis-
se, & cum per multum temporis spatium tanquam
aduena, & sine alicuius præsidio, & fauore diu esset
incarceratus, fuit illi nunciatũ, quod si matrimoniũ
cum ipsa non contraheret, flagellis esset afficiẽdus;
25 ipse vero timore flagellorum deterritus, & ob sum
mam egestatem, qua in carcere afficiebatur, promi
sit si ab eo exigeret matrimonium, cum ipsa contra
here, & statim factæ fuerunt publicationes sancti
Concilij Tridentini, quibus peractis ipse fecit pro-
testationem, quod non intendebat habere animũ
contrahendi matrimonium, & protestabat esse nul
lum, & irritum, & ob timorem carceris; & flagel-
lorum & facta dicta protestatione coram testibus,
& notario, exit a carcere cum pluribus ministris iu
stitiæ, qui eum deduxerunt ad domum ipsius vxo-
ris, vbi erant parentes ipsius, & parochus, & testes,
26 corã quibus matrimonium fuit solemniter celebra
tum, & illico sine aliqua retardatione recessit, reli-
cto mandato cuidam suo procuratori ad irritandũ,
& annullandum matrimonium ob defectum substã
tialem consensus: & quia casus fuit valde contro-
uersus, decreui pro clariori intelligentia, pro vali-
ditate ipsius matrimonij aliqua fundamenta addu-
cere, quia veritas dum magis conteritur, magis ef-
fusis nebulis elucescit. Et primo comprobatur inte-
tio mulieris ex dicto c. 1. sess. 24. de reformatione
matrimonij, vbi matrimonium contractum coram
parocho, & duobus, vel tribus testibus, est verum,
& legitimum matrimonium, nec obstat de contra-
27 ria voluntate per dictam præsumptam coactionẽ,
quia voluntas coacta, voluntas est. l. si mulier. §. si
28 metu. ff. quod metus causa. & fulcitur hæc opinio
ex tex. in c. licet ex quadam. in fi. de testibus. ibi: *To
lerabilius enim aliquos contra statuta hominum dimit-
tere copulatos, quam coniunctos legitime contra statu-
ta Domini separare*, & sic cum prædicti sint legitime
coniuncti, non sunt separandi, cum solus consensus
29 exterior sit in foro ecclesiæ attendendus, cum ec-
clesia nõ iudicet de occultis. c. sicut tuis. c. tua nos.
de simonia. c. vobis, el 2. de sentent. excommun. c.
erubescant. 42. dist. & traditur in d. c. 1. sess. 24. Er-
go cum illo actu contrahendi manifestetur expres
sus consensus, ille est attendendus, cum sit materia,
30 & forma matrimonij, c. tuæ, vbi doctores de spõsa.
c. tua nos. illo tit. Couar. in 4. in 2. p. c. 4. nu. 8. Greg.
in l. 5. tit. 2. p. 4. Ant. Cuchus lib. 5. inst. tit. 1 1. de sa-
cramento matr. Nauar. cons. 1. tit. de sponsa. & pro
hac opinione est gl. not. in d. c. tua nos. glo. 1. vbi si
aliquis protestetur, quod per aliquem actum quem
gereret cum aliqua, non intendit facere aĩo contra-
hendi matrimonium, quod si postea publice cum
ea contrahat, præsumitur recessisse a priori volun-
tate: quam glossæ opinionẽ vltra ordinarios ibi se-
quitur Mascardus vol. 3. de probat. conclus. 1243.
num. 10. Couar. supra cap. 2. num. 3. vbi pluribus ci
31 tatis resoluit, quod si protestatio fiat absque vtrius
que partis consensu, non releuat protestantem, vt
in principio resoluimus, Nauar. super c. 22. nu. 78.
& ratio est, quia protestatio non probat metum. l.
metum, C. quod met. caus. l. qui in aliena. §. fi. ff. de
acquir. hered.
32 Sed ijs rationibus nõ obstantibus, prout vere nõ
obstant, contrarium consului, & existimo esse ve-
rius ex fundamentis superius relatis, & quia nõ fuit
probata intentio actoris per testes, omni exceptio-
33 ne maiores, prout in causis matrimonialibus requi
ritur, cap. 1. de consanguinitate, & affinitate. ibi:
*Inquisita vero diligenter veritate per testes circumspe-
ctos omni exceptione maiores*, c. licet ex quadam. de
34 testibus. ibi: *Nec a famulis, & suspectis, sed fide di-
gnis, & omni exceptione maioribus*, cap. insuper. qui
matrimonium accusare possunt. ibi: *Asserens se sem
per ab initio dissensisse, quod per testes probat fama, &
conuersatione præclaros*. c. licet causam. de probatio
nibus, vbi in causa ardua (vt est matrimonialis) nõ
35 admittitur testis, cuius fides aliqua ex parte dilui-
tur, cap. consultationum, de sponsalibus, c. attesta-
tioni. de desponsatione impub. & plures Doctores
refert pro hac opinione Anto. Gabriel lib. 1. com.
tit. de testibus. concl. 8. Couar. in 4. in 2. par. c. 8. §.
12. nu. 7. ibi: *Oportet tamen iudicem cautum esse circa
probationes matrimonij, cum sit hæc grauissima, & ideo
maximo iudicio, ac discretione peragenda. non enim
quibuslibet in hoc negotio danda est fides, sed ijs tãtum
qui sunt omni exceptione maiores*. & plures refert Ma
scard. de probationib. vol. 2. conclus. 1019. num. 4.
& volum. 3. conclus. 1360. nu. 1. & hanc dicit com-
munem opinionem Bursatus pluribus relatis, con-
sil. 595. num. 40. volum. 1. & iudicio Rotæ esse ap-
probatam, & aliorum tribunalium esse canoniza-
tam, vt patet in num. 55. & sic cum deficiat proba-
tio iustæ incarcerationis, sequitur, quod promissio
36 matrimonij ibi facta est nullius momenti, maxime
præcedente dicta protestatione. ita probat tex. in l.
*qui in carcerem, ff. quod metus causa. ibi. qui in carcerẽ
quem detrusit, vt aliquid ei extorqueat, quidquid ob
hanc causam factum est, nullius momenti est*, & sic cũ
dictus Ioannes de la Fuente ea mente, & intentione
fuerit incarceratus, vt dictum matrimonium con-
traheret, sequitur quod tale matrimonium sit nul
lum, & irritum. ex qua lege in simili casu idem re-
soluit Gutier. de iuramento confirmat. 1. p. c. 57. nu
37 me. 9. quæ sententia vera est, & procedit non solũ
quando contractus fuit celebratus in ipso carcere,
sed etiam si extra quando fuit a custodibus deten-
tus, ita Dec. cõs. 219. nu. 5. Paulus in l. qui a latroni-
bus. nu. 3. ff. quod met. caus. quos, & alios sequitur
Gutier. supra nu. 10. Capella Tolosana decis. 400.
38 nu. 4. vbi resoluit, quod nõ dicitur aliquis libera-
tus a carcere, qui per ministros iustitiæ custoditur.
l. liberationis. ff. de verb. signif. quam sententiam te
net Matth. de Affl. decis. 246. nu. 4. Matienço in rub.
de matr. 1. nu. 189. vbi dicit tale matrimonium esse
39 nullum iure diuino, naturali, & positiuo. Menoch.
lib. 2. de arb. c. 136. num. 3. & 4. vbi dicit, quod ipsa
40 vincula satis, & sæpe arguũt metum, vt acta gesta
per carceratũ sint nulla. idem tenet Cordoua in sua
41 summa q. 117. vers. *y si el casamiẽto si hiciere*, & me-
tus

42 tus carceris est iustus metus ad irritandum matri-
monium.l.15.tit.2.p.4.& etiam metus verborum,
vel cruciatus corporis,ita Ant.de Rossellis cōs.43.
nu.4.inter consilia matrimonialia, vbi in nu.5. re-
soluit, quod licet alius contractus metu celebratus
43 veniat rescindēdus per actionem, quod met.caus.
vt diximus in princ. tamen illud fallit in contractu
matrimonij vbi plena, spontanea, & libera volūtas
requiritur,& rationem differentiæ assignat Calde-
rinus in d.c.cum locum,dicens,quod per matrimo-
44 nium vir, & vxor efficiuntur duo, & in carne vna,
& sic quos Deus coniungit homo nō separet.c.sunt
qui.& c.quos.27. q.2. vnde cum dissoluere matri-
moniū sit ceteris contractibus difficilius, propte-
rea lex noluit id pro contractu haberi quando in-
tercedit metus.Sed profecto hæc ratio differentiæ
45 non est omnino cōcludens, & verior deducitur ex
d.c.cum locum.de sponsal. nam inuitæ nuptiæ sem
46 per cōsueuerunt difficiles exitus habere. c.requisi-
uit.de sponsa. multæque causantur angustiæ,multa
mala,seruitus perpetua, & sulicitudo, querelarum
contextus,graue affinium supercilium, incertus li-
berorum euentus. ita Alexā. Carrerius lib.4. tit.de
sponsalib.c.9.per totum.& nouissime Marcus Ant.
Decan.in sua œconomia.2.pa. dialog.6.fol.58. ibi:
47 *Y Ligurgo principe de los Lacedemonts hablando con
Simonides dice, que cosa es la muger por fuerza sinó
naufragio del hombre,tempestad de su caso,impedimen
to de la quietud, cautiuerio de la vida, pena continua,
pelea graue, habitacion con tigre, y finalmente mal ne-
cessario, y muerte deseada.* Et nostram principalē opi
48 nionem in simili casu defendimus in q.604. nu.6.
vbi resoluimus matrimoniū metu carceris contra-
ctum esse ipso iure nullum,& Ledesma de matrimo
nio,q.47.art.3. & Vera Cruz in speculo consugio-
rum.art.8. fol.49. & dicit communem opinionem
Cou.supra 2.p.c.3.§.5.num.1.Fray Manuel Rodri-
guez in sua Summa.c.119.num.4.Nauarrus in Ma-
49 nuali.c.22. nu.78. in fi.vbi dicit nō esse iudicandū
matrimonium propter defectum consensus, etiam
in foro exteriori,arg.text.in c.1. de his quæ vi me-
tusve causa fiunt.& licet probatio metus non sit cō
50 cludens sufficienter, sufficit probabiliter, cum sit
metus difficilis probationis, vt tradit Menoch.ca-
su 116.nu.17.& sic præsumptiones, & coniecturæ
sufficiunt.glossa in l.metum, C.quod metus causa.
Mascardus de probationibus. conclus.1055.nu.3.
Flaminius Parisius de resignatione beneficiorum,
51 2.tom. lib.13. nu.77. qui assignat rationem ex eo,
quod metus consistit in mente, & est mentis trepi-
datio,instantis periculi, vel futuri,l. si.ff.quod me-
tus causa. & ob hanc causam dixit Scotus in 4.dist.
29.quod metus excludit tria bona matrimonij,nē-
52 pe,fidem,prolem,& sacramentum,& sequitur Ve-
ra Cruz in speculo coniugiorum. 1.p.art.8. conclu.
1.& 2.& inter coniecturas, quas Doctores tradunt
53 ad probandum metum, sunt vincula. ita Menoch.
d.casu 136.num.3. & ea est præcipua, si contracto
matrimonio sponsus recedat sine aliqua cohabita-
54 tione cum sponsa.ita docet glo. in c.constat.1.qō.
1. & tenet eleganter Petrus Barbobus cons.24. nu.
7.col.4. & vrgentior coniectura est, quæ excludit
55 consensum, protestatio etiam secreta, vt tradunt
Couarr.& Flaminius supra,& sic dixit Nauarr.con
sil.6.nu.2.de sponsalibus.quod defectus consensus
in matrimonio arguitur ex protestatione: & licet
protestatio contraria facto nihil soleat operari, vt
in d.l.non solum.§.morte.illud non procedit,quan
56 do verba protestationis comprehendunt tempus
futurum, tunc enim omni actu ex interuallo facto
censetur repetita protestatio. ita declarant Bart. &
Ias.nu.13.in d.§.morte. Gratus resp.29.num.2.vo-
lum.2.Natta cons.531.nu.38.volum.1.vbi conclu
dit, quod protestatio habens in futurum verba de-
57 rogatoria,tollit mentem, & consensum in actu se-
quenti,ita quod actus postea factus sit nullus,& si-
mulatus. quam opinionem sequitur Mascard. vol.
3.concl.1243.num.29.& 30.quæ verba derogato-
ria fuerunt adiecta in protestatione facta a dicto
Ioanne de la Fuente,ibi: *Y por redimir mi vexacion, y
ver me libre de la carcel, estoy determinado de effettuar
el dicho matrimonio sin tener para ello voluntad, y si al
guna manifestare, protesto que es por fuerza, y violen-
cia, y por el miedo, y temor, que tengo de ser condena-
do en algunas graues penas de que me resulte daño y
deshonora.* Ecce vbi protestatio habet in futurum
verba derogatoria, tollens mentem, & consensum
58 a sequenti actu, & sic euidenter concluditur, dictū
matrimonium esse nullum, maxime quia in contra
ctibus,& in reliquis dispositionibus magis expecta
tur,& attenditur mens cōtrahentis, quam sonitus,
& cortex verborum,l.in conditionibus, & demon-
strat.l.promittendo.ff.de iure dot. l.sed Celsus.§.si
fundus,ff.de contrah. empt. vbi dicitur,quod ma-
59 gis in contractibus sequi debet iudex id quod actū
est,quam dictum l.si.C.quæ res pig.oblig. poss.ibi:
*Iustum est contrahentium voluntates potius, quam ver
60 borum conceptionem inspicere.* l.scire oportet. §.suffi-
cit,ff.de excusationibus tutorum.ibi: *& si maxime ver
ba legis hunc habeant sensum, tamen mens legislatoris
aliud vult.* l.si quis filium, C.de lib.& posth.l.cū vi-
rum,C.de fideic. & ideo dicitur Prouerb. c.19. *qui
tantum verba sectatur, nihil habebit; qui autem posses-
sor est mentis, verba reportabit.* Propterea dixit Bald.
61 in c.mandatum.de rescr.semper esse recurrendum
ad intentionem disponentis,quia lingua cedit cor-
di, & sub iugo mentis verba constituit tāquam sub
proprio,& digniori originali. quem sequitur Mar
cus Ant. Eugenius cons.81. num.14.& sic nihil in-
terest, quod verba contrahentium sonent consen-
62 sum,si vere,& essentialiter adest dissensus, & mens
non contrahendi,quæ per coniecturas colligitur,l.
vales,ff.de leg.1. Rolan.cons.61. nu.34.vol.2.& si
hoc procedit in contractibus profanis, quanto ma
gis hoc attendere debet iudex propter reuerētiam
tanti sacramenti, ne coniugati viuant in perpetuo
peccato, quoad animam, & in tam dura seruitu-
te quoad corpus, & tam magnus est protesta-
63 tionis effectus, quod si femina protestetur non
contrahere vnquam matrimonium sine patris, seu
fratris consensu,vt in terminis tex.in c.super eo.de
conditionibus appositis. & quod aliter sit nullum,
& irritum, quod si postea contrahat sponsalia sine
64 expressione dictæ protestationis,censebitur virtua
liter,& tacite repetita in tantum: quod si non præ-
cedat patris voluntas, non pōt mulier cogi ad ma-
trimonium cōtrahendū.ita singulariter Cassaneus,
qui late hoc fundat in catalogo gloriæ mundi.1 x,
par,

par.considerat.fi.vers.huic sumpta.quod est menti
tenendum,quia sæpe contingit de facto in promis-
sione sponsaliorum, cum plerumq; virgines hone-
stæ,si ab illis petatur verbum de cōtrahendo,se re-
ferant ad patris,vel fratris voluntatem,& licet ali-
quando non repetant dicta verba expresse,non cen
sebitur recessum a dicta promissione cum qualita-
te supradicta.

S V M M A R I V M.

1 *l.qui liberis,§.hæc verba,ff.de leg.3.declaratur.*
2 *l.si plures gradus,ff.de leg.3.declaratur.*
3 *Prima opinio defenditur.*
4 *Successor ab intestato tenetur soluere legata.*
5 *l.1.tit.2.lib.5.ord.declaratur.*
6 *Opinio Acebedi, declaratur.*
7 *Testamentum fratris instituentis turpem personam nō valet,legata vero debentur.*
8 *Auth.ex causa,C.de lib.præt.declaratur.*

Q V AE S T I O DCCCXXVI.

Vtrum si testator dicat,quisquis mihi heres erit det Ticio centum, videatur repetisse a venientibus ab intestato, communis cō tra communem, & quid iure regio.

PArtem affirmatiuam huius quæstionis,vt ta
cite testator videatur repetisse, ab heredi-
bus ab intestato, tenet glo. in l.ex duob.§.
1.ff.de vulg. quæ opinio est communis se-
cundum Franç. Aret.ibi.col.fi.& pro ista opinione
facit tex.in l.si quis cum nullum. ff.de iure codicil.
Sed contrariam opinionem tenet glo. in l.eam
quam.verb.simpliciter. C.de fideicom.vbi Padilla
1 gl.2.in l.quæ condit.ff.de condit.& demonstr.quæ
est communis secundum Ias.in d.l. ex duobus,§.1:
& est communis opinio secundum Socinum in l.3.
2 num.10.vbi Ias.num.19.ff.de leg.1.& pro ista opi-
nione est tex.expressus in l.qui liberis.§. hęc verba,
ff.de vulgari.vbi illa verba,*quisquis mihi heres erit,
tantum comprehendunt heredem scriptum*. Secundo
pro ista opinione facit text.in l.si plures gradus.ff.
de leg.3.vbi quantum ad legati repetitionem ean-
dem vim habent hæc verba. *Heres meus*, quam hæc
verba, *quisquis mihi heres erit*. Sed prima opinio ve
3 rior est tam iure communi, quam regio, intellecta
testatoris voluntate, quæ fuit, vt in omni euentu
Titius haberet centum, siue heres scriptus adeat
4 hereditatem, siue eam repudiauerit, vel ex aliqua
causa non possit succedere, quia tunc venientes ab
intestato tenentur soluere legatum.ita probat text.
in l.1.tit.2.lib.5.ordinamenti.ibi: *Sea valedero el te
5 stamento,que en tal manera fuere ordenado en las man
das, y en las otras cosas quen el fueren ordenadas, aun
que el testador no aya hecho heredero alguno, & ibi:
E si el testador instituyere heredero en el testamento, y
el heredero no quisiere heredar, vala el testamento en
6 las mandas, y en las otras cosas que en el se contienen.*
Ex qua lege venit declarandum illud, quod cogi-
tandum relinquit Aceb.in l.1.tit.4.lib.5.recop.nu.
7 179. Quod si frater instituat heredem turpem per-
sonam.vt in l.frater,& l.fratris. C.de inoff.l.12.tit.
7.par.6.vbi late Gregorius, ita quod ex dictis iuri-
bus frater succedat, & non heres, intelligerem in
8 bonis hereditarijs, quæ auferuntur ab indigno; le-
gata vero præstanda erunt legatarijs,vt in terminis
auth.ex causa, C.de lib.præteritis.licet de iure cō-
muni illud fuerit controuersum,vt tradit Iul.Clar.
recept.sen.lib.3.de test.quæst.52.nu.5.

S V M M A R I V M.

1 *Acta veniunt appellatione instrumentorum.*
2 *Acta edenda sunt a notario, penes quem sunt, secus a tertio.*
3 *Edi non debent acta criminalia,secus ciuilia.*
4 *Causa ciuilis,criminalis,vel capitalis differunt.*
5 *l.2.§.item diui fratres,ff.de iure fisci.declaratur.& nume.14.*
6 *Causa criminalis,& capitalis æquiparantur.& nu.10.*
7 *Exceptio iuris firmat regulam in contrarium.*
8 *Instrumenta non sunt edenda actori a reo.*
9 *Propter difficultatem probationum,recedimus a regulis iuris communis.*
10 *Casus omissus pro expresso habetur, si expresso sit similis.*
11 *Fisci priuilegia non habet conductor gabellarum.*
12 *Fisci priuilegium est personale, & non transit in eius successorem.*
13 *Ecclesiæ priuilegium non transit ad emptorem bonorum ecclesiæ.*
14 *Editionis petitio continet personalem facultatem.*
15 *Arma inimico non sunt præstanda.*
16 *Casus exceptus comprehenditur sub regula quando est maior ratio.*
17 *Iudicandum est in dubio contra fiscum, quando egit de lucro captando.*
18 *Fisci causa aliquando est deterior, quam priuati.*
19 *l.2.§.diuus.ff.de iure fisci,declaratur.*
20 *l.si quis ex argentarijs,§.fi.ff.de edendo,declaratur.*
21 *Acta de stylo curiæ Regis edenda sunt ad petitionem actoris.*
22 *Interrogatoria,& allegationes iuris quando sunt edenda.*
23 *Mercatores tenentur libros edere ad instantiam actoris.*
24 *Instrumenta de iure regio edenda sunt reo & actori.*

Q V AE S T I O DCCCXXVII.

Vtrum fisco sint edenda acta, tam ciuilia, quam criminalia, pro intellectu legis 2. §. diuus, ff. de iure fisci. communis contra communem.

MAxime videntur inter se pugnare tex.in
l.2.C.de edē. cum d.§.diuus.& ob hāc
causam glo.magna in d.l.2.dicit illum
tex.debere intelligi in instrumento al-
ter vero in actu,qui intellectus communis est secū-
dum Ripam in d.l.2.nu.22.C.de edendo.
1 Sed illum intellectum esse falsum tenent Docto-
res, cum appellatione instrumenti veniant acta, vt
2 in l.1. ff. de fide instrument. & sic verus intellectus
est,

eſt,quod aut acta,vel inſtrumentum petuntur edi a
notatio,penes quem confecta fuere , vel petuntur
edi ab alio tertio,penes quem ſunt , tunc enim de-
bet fieri editio, ſecus ſi ab aduerſario petatur, quia
3 tunc ciuilia exhibenda ſunt , criminalia vero non,
ita gloſſa in d.l.2.§.diuus.verſ,agatur,Bart.& Ang.
nu.2.idem Bar.in d.l.a.nu.8.vbi Alea.nu.10.& hęc
eſt communis opinio ſecundum Purpu.in d.l,2,in
4 rep.nu.10.cum ſeq.vol.7.& ſecundum Decium in
c.1.nu.53.de probat. Sed pro perfecta declaratio-
ne huius quæſtionis diſtinguendum eſt cum Iulio
Rodolino in repet.l.1.nu.49.C,de eden. quod aut
cauſa eſt ciuilis,vel capitalis, vel criminalis tãtum,
in primo caſu res eſt aperta ea d.§. diuus . & in cri-
minalibus(ſimpliciter loquendo)nullam habet dif
5 ficultatem,vt in l.a. §.item diui fratres.in fi.ff.de iu
re fiſci. In criminalibus vero non capitalibus nihil
expeditum video,nam alio nos humanitas trahit,
alio vocat lex , cum interpretes omnem rem deſe-
rant,& ſic exiſtimarem parem eſſe cauſam horum
6 criminalium iudiciorum,quibus de pecunia, & exi
ſtimatione agitur,ipſarumque capitalium cauſarũ,
quod nec Bart.nec cuiquam interpretum diſplice-
bit,excepto Decio,& paucis alijs,qui numero,& au
ctoritate,& lege ijs longe ſunt inferiores, (licet ij
omnes de priuilegio fiſci duntaxat verba faciant).
7 Pro qua ſententia facit illa generalis,& trita regu-
la,quod in criminalibus negotijs humaniorem am
plecti debemus ſententiam,& exceptio iuris firmat
regulam in contrarium.l.cum prætor. ff.de iudic.l.
8 maritus. C.de procur.regula autem hæc eſt, non eſ
ſe edendum actori a reo; exceptio vero eſt, niſi ali-
9 ter haberi non poſſit,nam in caſu neceſſitatis rece-
dimus a regulis iuris cõmunis l.de pupillo.§.ſi quis
riuos,vbi late Iaſ.ff.de noui operis nũciatione.quæ
exceptio cauſis criminalibus minime conuenit . in
quibus de fama pręcipue non de pecunia agitur.l.
capitalium.in prin.ff.de pęnis,nec eſt pecunia con-
ſideranda,l, cum emancipati,§.emancipatus filius ,
10 ff.de collat. præterea caſus omiſſus pro expreſſo
habetur, ſi expreſſo ſit ſimilis. Bart.in l.1. de diuer-
ſis reſcript. criminales vero cauſæ propter infamiã
ſimiles ſunt capitalibus , in quibus vitæ periculum
verſatur.l.iuſta.ff.de manumiſ. vindicta. igitur in
eo.§.comprehenduntur.& ſic neque in capitalibus,
vt in l,2.§.item diui fratres.ff.de iure fiſci.nec in cri
minalibus,non capitalibus ciuiliter aut criminali-
ter intentatis,modo infamia,aut exiſtimationis læ
ſio ſequi poſſit,reus actori edit, quamuis caſus con
tingat.vt alio modo probari poſſit actio vel accuſa
11 tio contra diſtinctionem ſupra traditam , & ſic nec
conductores gabellarum habebunt priuilegium fi-
ſci,vt ſibi edantur inſtrumenta ad fundandam actio
12 nem,quia licet fiſcus haberet illud priuilegium,eſt
perſonale,& non egreditur perſonam . Alea.in l.ne
quiſquam.per l.licitatio.§,mercatores.ff.de publi-
ca.vbi Bart.& Romanus,& ſic immunitas conceſſa
13 nobili,aut eccleſiæ,aut clerico , minime tranſit ad
emptorem.ita Io.And,tit.de cenſib.§.nunc dicen-
dum.in addit.ad ſpeculatorem.& in tit.de immu-
nit.eccl.in fi.& facit reg.l.1.ſi heres percepto fun-
14 do.ff.ad Treb.l.fi.§.fi.ff.de contrab.empt.& ſic di
cit Dec.in c.1.nu.60.de prob.eſſe perſonalem facul
tatem petendæ editionis. nec text,in d.§.item diui
fratres.contrarium probat,cum quidem edendum
fiſco dicat,a reo tamen edendum ſit ad intentionẽ
fundandam,an ab extraneo,nihil exprimit,vnde ci
tra euidentem calumniam ad contrariam ſententiã
retorqueri non poteſt,maxime cum text.ille a defi-
nita oratione cauſas capitales excipiat , in quibus
fiſco exhibere inſtrumenta neminem cogit.Cor igi
15 tur inde non exiſtimemus caſum noſtrum, cum pla
ne inhumanum ſit reum actori arma ſuppeditare in
uitum,& ab omnibus probatur videri exceptos ca-
16 ſus omnes,qui vel maiorem rationem habent , quã
exceptio in l.expreſſa,vel ſaltem ęqualem,vt placet
Bald.in l.1.de condit,indeb.Abb.in c.ad audientiã.
de cler.non reſid.Alea.in l.1.num.59.ff.de off.eius
cui mand.eſt iuriſd.Iaſ.in l.1.nu.20.ff.ſol.matrim.
Alea.in l.ſingularia.nu.6.ff.ſi cer.pet. & ob hanc ra
17 tionem procedit text,in l.ſi quis ex argentarijs.§.
numularios,ff.de edendo.& ſic contra fiſcum facile
eſt iudicandum,niſi peculiari ratione contrariũ ſit
diſpoſitum l,non puto.ff.de iure fiſci.l.item veniũt.
§.ait prætor.verſ.in priuatorum .ff.de petit. hered.
18 & ſic deterior eſt cauſa fiſci quam priuati , quoties
ex cauſa lucratiua experitur, non ex ſuo proprio cõ
tractu,vt eſt vetus intellectus.d.l.non puto . fiſcus
autem in d.§.agit ex cauſa lucratiua. ſi ſecundum l.
1.illius tit.& quæ præceſſerunt,intelligantur(vt in
telligenda eſt)l.ſi ſeruus plurimum.§.fi.ff.de leg.1.
l.qui filiabus,in princ.ff,eod.tit.& ne in anguſtum
concludat hæc diſputatio,quamuis illa l.2.de fiſco
agente intelligatur,& edi ſibi poſtulãti a reo,quod
verba hæc(*quæ ſua cauſæ nocitura*)poſita in d.§.
19 diuus.neceſſario mihi probant, nihil tamen ſpecia
le ibi eſſe contendo : nam vt omnes fatentur , male
petitur edictio a fiſco in eo themate(niſi duobus
concurrentibus , quod ſcilicet verum aliter haberi
non poſſit , & ſubtracta credantur ea inſtrumenta,
quæ cauſæ conuenti nocitura erant, nec vlla eſt cõ-
trouerſia,aut eſſe poteſt propter d.§.diuus.a quo re
cipit interpretationem §.item diui fratres. ſed ean-
dem cauſam ſufficere priuato actori nolunt, quare
ſatis temere hoc priuilegium induxerunt , priuatũ
vero actorem cui citra culpam perierre probatio-
nes(vt in eo caſu in quo ſubtractæ credebantur) a
reo editionẽ recte poſtulare voluit gl.in c.fin.verb.
occultator.14.q.2.quæ licet editionis non memine
rint,ad eum tamen caſum recte extenditur , vt ter-
minauit Rota tit.de edendo,in nouis. deciſ.213.&
licet ſolus fauor veritatis inueniendæ per ſe non ſuf
ficiat,tñ coniunctus cum difficultate probandi nul-
20 la actoris culpa contingente ad id quod quærimus
idoneus eſt . Quam communem & receptiſſimam
ſententiam probat rea.in d.l.ſi quis ex argentarijs,
§.fi.ff.de edendo.quam citat Soc.nu.10.in d.l.1.C,
21 de edendo.& Fel.nu.12.in d.c.1.& circa huius edi
22 tionis materiam vide Burgos de Paz.q.5.nu.5.vbi
dicit,quod eſt comm.practica in curia Valleſoleta
na,quod ad petitionem actoris,etiam ad fundandã
eius intentionem , tenetur reus inſtrumenta edere.
& Bur.de Paz in proœ.l.Tauri.nu.226.quod proce
dit propter breuiorem litiũ expeditionem,& quan
do iuris allegationes,& interrogatoria edi debeãt,
tradit Menoch.lib.2.caſ.175.nu.1.& 2.& 15. & vi
de Burſ.conſ.39.in 1.par.vbi tenet, quod mercato-
res tenẽtur libros exhibere ad petitionem actoris,
& ita

& ita quotidie practicatur, & si hoc pōt priuatus,
23 merito fiscus hodie non extendetur, & si etiam non est curandum de apicibus iuris, sed veritate inspe-
24 cta est procedendum, & iudicandum.

SVMMARIVM.

1 *Viam ferro aperit, qui per contraria procedit.*
2 *Quando & ratio & causa est expressa, censetur finalis.*
3 *Tacite causatum intelligitur, quando eadem ratione reperitur.*
4 *Interesse publicæ vtilitatis est, q̃ maioria diuidantur.*
5 *Vbi agitur de interesse publicæ vtilitatis, fit extensio, etiam in pœnalibus, & odiosis.*
6 *Ratio dispositionis est eius anima.*
7 *Sicut lex, vel statutum disponit in ijs, de quibus expresse loquitur, ita etiam ratio.*
8 *Lex est, quidquid in ratione consistit.*
9 *In casibus exceptuatis a regula licitum est arguere, ex identitate rationis.*
10 *Vbi mens & ratio omnimoda concurrit, non dicitur fieri extensio.*
11 *Quando ratio agnationis non est posita in maioria, non potest argui ex ea.*
12 *Ratio agnationis conseruandæ militat in filia donec viuit.*
13 *In conditione voluntaria non fit extensio ad casum similem.*
14 *Positio masculorum excludit feminas, extantibus masculis.*
15 *Expositione masculi exclusi non censetur exclusa femina.*
16 *Inclusio vnius est exclusio alterius quando est eadem ratio.*
17 *Initium attenditur & non qualitas superueniens.*
18 *Dispositio realis sequitur rem quocunque vadat.*
19 *Ius reale constituitur quando negatur & aufertur potentia.*
20 *Dispositio realis afficit rem, & si transeat in non subditum, secus si est personalis.*
21 *Geminatio multum operatur.*
22 *Dictio, penitus, præcisam habet naturam, & non recipit limitationem.*
23 *Dictio filij ita comprehendit feminam sicut masculum.*
24 *Quando in dispositione fit mentio de masculis, si in alia parte fiat mentio simpliciter de filijs, an intelligatur de masculis.*
25 *Dictio copulatiua, &, cum ingeritur generali subiecto, non copulat qualitates masculinitatis, sed plura subiecta duorum filiorum.*
26 *Verba intelliguntur secundum subiectum materiam, etiam verba improprtiando.*
27 *Verbum simpliciter prolatum in materia indifferenti, intelligitur per prius, & non per posterius.*
28 *Verba generalia, quisque mihi heres erit, intelliguntur de his qui immediate sunt heredes.*
29 *Quando in dispositione sunt plura capitula, & aliqua clausula ponitur in aliquo capitulo, seu inter verba ipsius, ad illud tantum refertur.*
30 *Quando adest contrarietas non fit relatio ad omnia præcedentia, sed tantum ad proxima.*
31 *Verba debent intelligi secundum conditionem personæ de qua agitur.*
32 *Quotiescunque profertur aliqua distinctio simpliciter & indefinite, debet intelligi per magis immediatum, & in eo, in quo est maior ratio.*
33 *Clausula adiecta post plura capitula refertur ad vltimo notata.*
34 *Vna pars per aliam declaratur, & dispositio in dubio regulatur secundum iura communia illius materiæ.*
35 *Correctio in continenti, non præsumitur.*
36 *Quando statutum venit ad derogationem alicuius iuris, ab illo iure non potest restringi, neque declarari.*
37 *Idem est a principio limitate disponere, vel post facto disposita limitare.*
38 *Testator potest legem imponere.*
39 *Quilibet in re sua est moderator & arbiter et abutēdo.*
40 *Nihil est, quod magis hominibus debeatur, quam vt supremæ voluntatis, liber sit filius.*
41 *Iudex non debet esse clementior lege, vel testatore.*
42 *Verbum, descendentes, comprehendit tam masculos, quam feminas.*
43 *Geminatio multum operatur.*
44 *Qualitas debet verificari, vt dispositio procedat.*
45 *Qualitas masculinitatis non consideratur simpliciter, sed secundum quid.*
46 *Dispositio facta in simplici, non verificatur in qualificato, neque e contra.*
47 *Dictio vnius, demonstrat per se vnitatem, ita quod non habeat compositionem.*
48 *Numerus singularis ex vi numeri non includit nisi vnum.*
49 *Solus proprie est, qui secum non habet alium.*
50 *Vnus tantum dicitur, qui non habet secundum.*
51 *Exheredatio facta si filius mihi vnus nascatur, non verificatur si nascantur filius & filia.*
52 *Institutio quando extendatur de casu ad casum.*
53 *Verba intelliguntur simpliciter, & non secundū quid.*
54 *Limitata causa limitatum parit effectum.*
55 *Verbum etiam minimum debet operari effectum.*
56 *Verba debent intelligi proprie.*
57 *Verus sensus clausulæ de el Marquesado de Moya.*
58 *Substitutio, si non habuerit filios, euanescit si vos habuerit, & si decedant viuo herede.*
59 *Electione vnius contrariorū alterius sibi aditum præcludit.*
60 *Dispositio, quæ præfert masculos feminis, intelligitur si masculis succedunt.*
61 *Quando singulari personæ prohibetur alienatio, intelligitur prohibita ex testamento, & ab intestato.*
62 *Quando prohibetur acquisitio intelligitur ex testamento, & ab intestato.*
63 *Prohibitio alienationis qualiter intelligatur.*
64 *Qui vult consequens, videtur & velle antecedens necessario ad illud.*
65 *Repudiatio partis non trahitur ad totum.*
66 *Fundamēta partis cōtrariæ pro Marchione de Moya.*
67 *Veritas super omnia amanda est.*
68 *Ab euidenter veris disputatio ad ea quæ euidenter sunt falsa, produci non debet.*
69 *Filius masculus semper præfertur filiæ.*
70 *Nominatio specialis operatur quod ita nominatus præferatur alijs etiam nominatis & generaliter nomine collectiuo.*
71 *Vbi habemus decisionem quæ specialiter in casu loquitur, illi inhærendum est, cessata extensione.*
72 *Specialis promissio dicitur in materia non correctoria, neque contra ius, licet singulariter non nominetur.*

73 Gemi-

73 Geminatio ostendit animi deliberationem,& voluntatem præcisam.

74 Vbi secunda interuenit consideratio, ibi plena deliberatio esse præsumitur.

75 Confusio proprie intelligitur de confusione perpetua quæ separari nan potest.

76 A propria significatione verborum non est recedēdum in qualibet dispositione.

77 Verba intelligi debent vere & proprie,& in potiori significatione.

78 Verba principaliter debent intelligi,

79 Quando dispositio fit super his, quæ sunt iuris verba, intelliguntur secundum veritatem.

80 Verba in scriptura apposita intelliguntur ciuiliter,

81 Argumentum, quod testator non voluit, quod maioria confundatur, ergo vocauit feminam, non valet, neque consequentia.

82 Substitutione facta, si sine liberis decesserit, non censentur vocati liberi.

83 Consequentia nō valet, testator voluit rem in familia remanere, erga videtur reliquisse illis de familia.

84 Quando plura iura concurrunt in vno, proinde est, ac si concurrant in duobus.

85 Per vnionem temporalem non amittitur natura, neque dignitas rei vnita.

86 Subrogatum capit naturam eius in cuius locum subrogātur.

87 Dictio copulatiua,&, posita inter orationes habet vim continuatiua.

88 Copula posita inter duas orationes operatur, vt babeatur pro vna.

89 Quando sumus in dispositione quæ est contra ius commune, dispositia de filio, non babet locum in filia, etiam data paritate rationis.

90 In pœnalibus versatur fauor reipublicæ in punitione delictorum.

91 Quando in ciuitate masculi præferuntur feminis, appellatione filiorum,& liberorum non veniunt feminæ.

92 In materia correctoria non fit extensio de persona ad personam.

93 Quando pluries exprimitur idem verbum, non fit extensio ad alium, quam nominatum, licet materia de sui natura esset proportionabilis alijs.

94 Substitutio facta in vnū casum non cōprehendit alium.

95 Quando agitur de excludēda persona verisimiliter magis dilecta testatori.

96 Primo nominatus præsumitur magis dilectus.

97 Memoria nomen,& arma, magis conseruantur per masculos, quam per feminas, quæ nupta transeunt in alienam familiam.

98 Priuilegium concessum alicui, & eius descendentibus non pertinet mulieri nuptæ.

99 Quando dispositia loquitur taxatiue, tunc in correctorijs non fit extensio a paritate rationis, neque de casu ad casum,

100 Verba segun la regla de suso cuntenida en este mi mayorazgo, inducunt limitationem.

101 Dictio, secundum, facit conditionem.

102 Ius commune minus est corrigendum.

103 A iure communi nunquam quis excluditur nisi a personis specificatis.

104 Si Statutum excludit matrem existente patruo non habet locum in patruo magno.

015 Dispositio de masculo non habet locum, neque verificatur in femina, etiam in materia fauorabili ad pias causas.

106 Vbi deficit forma, non sufficit causa etiam iustissima.

107 Quando verba non conueniunt neque verificantur, cessat dispositio.

108 Vbi dispositio non loquitur, cessat dispositio.

109 In dubio testator præsumitur voluisse quod verbis expressit.

110 Verba sunt nota earum quæ sunt in animo passionum.

111 Quando testator nan processit ad dispositionem, attenduntur verba,& non mens coniecturata.

112 Argumentum a simili non procedit, vbi non est plena similituda.

113 Sub generalitate verborum omnes casus includūtur, dato quod maior ratia esset in vno, quam in alio.

114 Verba debent intelligi vt sonant, neque in dubio est recedendum a proprietate verborum.

115 Verba generalia intelligi debent secundū precedētia.

116 Expressum facit cessare tacitum.

117 Tota dispositio debet legi & considerari, & non sufficit principium sine fine, nec finis sine principio.

118 Rescriptum ambiguum debet intelligi & interpretari secundum supplicationem præcedentem.

119 Per secundam dispositionem generalem nunquam videtur derogatum primæ, nisi expresse dictum sit.

120 Verba generalia debent intelligi & interpretari, ne contraria sint permit...

121 Correctio non præsumitur.

122 Verba debent intelligi, & saluari, ne contrarietatem contineant referendo quātum est possibile prima ad vltima,& e contra.

123 Correctio non debet induci per subauditos intellectus.

124 Quanda in aliquibus partibus est facta mentia de masculis, si postea in alia parte dicatur tātum de filijs, intelligitur de masculis.

125 Vna pars scripturæ per aliam declaratur.

126 Vbi requiritur aliquando fieri expresse in dispositione correctoria,& contraius commune, tunc illud dicitur fieri expresse, quod fit per verba specialia,& non generalia.

127 Illud dicitur fieri specialiter quod a generalitate remotum est.

128 Nunquam inducitur priuatio iuris nisi expresse actum sit.

129 Relatio indicatur & præsumitur facta vere,& intelligitur facta cum omnibus suis qualitatibus.

130 Dictio, secundum, vel supra, facit relationem omniū eorum quæ supra dicta sunt.

131 Clausula in fine apposita refertur ad omnia præcedentia.

132 Intellectus ad verba clausula maioratus de Moya.

133 Triplicatio in declaranda voluntate multum operatur,& plusquam geminatio.

134 Dicta in præfationibus in tantum operantur, & declarant sequentia, quod intelligūtur in eis repetita.

135 Ratio finalis colligitur ex proœmio.

136 Quando pars se iuuat ex verbis contractus, in dubio sit interpretatio contra eam.

137 Dispositio ambigua, etiam si sit statuti, non iuuat.

138 Paria sunt non respondere, vel obscure respondere.

139 Exceptio quæ necessario non infertur non obstat, nec probata dubia prodest.

140 Substitutio generalis interpretatur secundum ordinem iuris.

141 Sup-

141 Suppletio debet fieri cum qualitate præcedentis, limita vt infra.
142 In contractibus & diuersis dispositionibus persona nunquam subintelligitur.
143 Vbi sunt duæ præpositiones, vel interrogationes, & vna habeat dependentiam ab alia, responsio simplex intelligitur secundum præcedentia.
144 Baldi doctrina in l. maximum vitium. C. de lib. præteritis, declaratur.
145 Dispositio etiam statuti simpliciter disponens intelligi debet secundum ius, etiam si non addat, & de nihilo seruiat quãdo sine causa aliquis damnum alias pateretur.
146 Verba intelliguntur secundum subiectam materiam.
147 Verba, quando sunt apposita in fine capituli, & omnium capitulorum, ad omnia præcedentia, & non ad proximiora tantum referuntur.
148 Correctio & contrarietas est euitanda ad intellectum clausulæ generalis, & verba debent referri quibus magis conueniant.
149 Testatori verba debent interpretari, secundum quod ratio naturalis & sanguinis dictat.
150 Dispositio generalis non tollit particularem.
151 Quando in aliquo capitulo aliquid subauditur, illud quod subintelligitur, nunquam ad alium casum porrigitur.
152 Clausula in fine apposita non refertur ad capitula præcedentia, quæ ex tali relatione fierent inualida.
153 In aduersatiua censetur repetita clausula præcedentiũ.
154 De natura aduersatiuæ est loqui in casu præcedẽti, & aduersari tantum in his quæ sunt eiusdem generis.
155 Verba debent intelligi secundum sermonem, & subiectam materiam de qua agitur.
156 Expressum dicitur, quando non sumus in declaratione dispositionis correctoriæ, & contra ius, quando apparet etiam generaliter, & ex coniecturis.
157 Expressum etiam dicitur, quod tacite inest ex natura verbi hoc importans.
158 Ex verbis dicitur esse quod venit vi verborum, vel propria significatione.
159 Certum dicitur, quod apparet per relationẽ ad aliud.
160 Personæ appellatione feminæ etiam comprehenduntur & masculi.
161 Conditio personæ, & eius intellectus, & vsus loquendi operatur, vt intelligatur in scriptura, quod conditor eius intelligebat.
162 Verba intelliguntur improprie & impropriissime propter qualitatem personæ, vel locorum.
163 Ex coniecturata mente testatoris verbum præsentis temporis ponitur pro futuro.
164 Verba testatoris sunt assumenda, & interpretanda, prout ipse existimabat, etsi ita non sit in rei veritate.
165 Dictio taxatiua quando non ponitur simpliciter, sed cum modificatione, non excludit, nisi cum illa modificatione.
166 Sermo qualificatus vnum capitulum indiuiduum est.
167 Iniuria verbis qualificata vna dicitur.
168 Dispositio qualificata in dubio vlterius nõ porrigitur.
169 Dictio taxatiua non excludit, quando alias dispositio nihil operaretur.
170 Dispositiones & statuta debent intelligi, vt aliquid addãt, & disponãt de nouo, ne alias sint frustratoria.
171 In claris non est locus dubitationibus, & coniecturis.
172 Opinio, quæ non fulcitur in iusta causa, non est in consideratione.
173 Lex vocat & reprehendit stultum dubium.
174 Verecundum est viris doctis præsupponere quæstionem indubitabilem.
175 Taxatiua non excludit ea, quæ veniunt vigore verborum, quibus adiungitur, neque etiam impedit, nec tollit ea quæ sunt de natura actus.
176 Quando casus non est diuersus in substantia, sed tantũ in aliquibus accidentibus, tunc taxatiua non restringit, neque talis casus excluditur per taxatiuam.
177 Dictio, tamen, aliquando accipitur pro præcipue.
178 In multis dispositionibus idem verbũ repetitur geminatum, quo casu nõ operatur magis, quã simpliciter.
179 Quando verba non possunt proprie intelligi, intelliguntur improprie, & large, & vna dictio ponitur pro alia.
180 Propter qualitatem personæ, ad quam verba referuntur, recedimus a proprietate vocabuli, & intelligimus in casu non solum improprio, sed etiam impropriissimo.
181 In dubio debet accipi & intelligi intellectus minus præiudicialis.
182 De duobus malis minimum est eligendum.
183 Magis debet permitti vna impropriatio & specialitas in vna dictione, quam in multis.
184 Non est præsumendum, quod per dictionem generalẽ, videatur, fundatur, tollere legitimum & iuridicum intellectum clausulæ.
185 Naturalis intellectus non tollitur, neque intelligitur sublatus etiam ex dispensatione principis.
186 Satis est, quod verbum etiam minimum operetur.
187 Taxatiua limitata, licet sit geminata, non plus operatur.
188 Limitata causa limitatiua parit effectum, nec geminatio auget sensum.
189 Dictio, solamẽte, qualiter intelligatur in hoc maioratu.
190 Intellectus ad l. 1. §. sed si incertum, ff. de ventre in possess. mittẽdo. & ad l. si ita scriptum. l. commodissime. l. si ita. de iniusto rup. &c.
191 Dictio, ve, accipitur pro &.
192 Voluntas testatoris est tanquam Regina, & præualet & attenditur, & quando de ea constat, a verbis receditur.
193 Dicitur esse ex verbis quod venit ex vi verborum.
194 Ratione adiuncti propter qualitatem & subiectam materiã, ad quam verba referuntur intelliguntur aliquando verba etiã extra suum proprium significatũ.
195 Pro expresso habetur id, de quo si esset interrogatus verisimiliter respondisset.
196 Vbi non requiritur expressa prouisio, vnus casus comprehendit alium, in quo est eadem ratio, vel natura expressi.
197 In maioratibus & fideicommissis tacita voluntas, & mens disponentis sufficit.
198 Pro expresso habetur quod ex coniecturis constat.
199 Non est simpliciter verum, quod verba debeant intelligi simpliciter, & non secundum quid.
200 Quando ratio ex causa non est sufficiens, non habetur pro ratione.
201 Qualitas adiuncta verbo, intelligitur secundum tempus verbi.
202 Dispositio loquens de primogenito respectu successionis, debet considerari tempus mortis eius, de cuius successione agitu.

203 Persona quæ excluditur, numquam est in causa fauoris, sed persona quæ includitur,
204 Inducta ad diminutionem, vel exclusionem non operantur augmentum.
205 Qui vult non comprehendi feminas, loquitur de masculis,
206 Licet positus in conditione, non censeatur positus in dispositione, secus autẽ est, si fiat mẽtio de masculis.
207 Contra habentem per se præsumptionem iuris requiritur euidentissima probatio.
208 Iudex in dubio debet iudicare secundum regulã maxime conformem iuri communi,
209 Qui potest sua voluntate vt princeps ex sola electione inhabilis facta ex certa sciẽtia videtur cum eo dispensare.
210 Qui vult antecedens, vult & consequens.
211 Nuda voluntate vel tacita reuocatur, & admittitur dispositio,
212 Conditio limitatur ex præsumpta voluntate defuncti,
213 Intentio declaratur ex natura actus.
214 Qualitas actus ab effectu metienda est.
215 Voluntas quæ ex coniectura constat habetur pro probatione liquida, & expressa,
216 Clausula generalis sequens non refertur ad dispositionem particularem, de qua supra, nec eam derogare intelligitur,
217 Dictum restringitur per rationem,
218 Verba cuiuscumque dispositionis sunt amplianda, vel restringenda, secundum mentem disponentis.
219 Mens colligitur ex ratione expressa in dispositione, & idem si non sit expressa, si rationabiliter potest cõsiderari,
220 Mens est radix verborum, & eius substantia prima,
221 Cor est imperator linguæ, & habet eam sicut mancipium, sub sua iurisdictione,
222 Dicta in præfationibus causam finalem inducunt.
223 Propter augmẽtũ dignitatis nõ extinguitur maioria.
224 Quando res pluris est vtique tanti est, & adducuntur exempla,
225 Si cessat causa dispositionis, cessare non debet effectus.
226 Constitutio regulanda est ad limites rationis.
227 Ratio facit intelligi dictum.
228 Dispositio facta in fauorem conseruationis, non debet operari diminutionem, nec arctare.
229 Adiectio quæ continet fauorẽ, & augmentũ, illud operatur si põ, non autem restrictionẽ, nec diminutionẽ.
230 Nulla dispositio est tã generalis, quæ trahi debeat ad ea, de quibus non est verisimile disponentẽ cogitasse.
231 Illud quod est alienum a verisimili, est quædam falsitatis imago, secundum Philosophum,
232 Verisimilitudo maior tollit minorem,
233 Quod præter odium, vel fauorem fuit inductum, finita causa odij, vel fauoris tollitur,
234 In quacunque generali prohibitione facta per testatorem non præsumitur cogitasse de casu speciali quem testator in specie verisimiliter non prohibuisset.
235 Agnatis iure successionis, nomen & arma debentur.
236 In omni dispositione prohibitoria excluditur causa necessitatis.
237 Extra pœnam est, quod fit ex necessitate,
238 Pater potest in testamento dotem constituere in casu quo nasceretur filia.
239 Probibitum alias, in casu necessitatis intelligitur permissum.
240 In omni dispositione intelligitur clausula, rebus prout nunc extantibus,
241 Probibitio de non molestando, intelligitur, nisi noua causa superueniat.
242 Renunciatio etiam iurata non trahitur ad ius superueniens de futuro.
243 Generalis dispositio non intelligitur in causis immoderatis.
244 Qui pmisit soluere expẽsas intelligitur de moderatis.
245 Verba intelligi debent, vt minus præiudicent heredi, & in eius fauorem,
246 Verba generalia debent intelligi, vt non videatur alienam agnationem suæ anteponere.
247 Testator non præsumitur elegisse viam, per quam eius dispositio impugnetur.
248 Priuatio iuris nunquam inducitur nisi expresse dictum sit,
249 Fatuitas est repellere diuitias a domo sua.
250 Quando prohibitio alienationis, vel acquisitionis est facta in commodum alicuius adueniente casu in quo cessaret commodum & esset euidens vtilitas, vel necessitas faciẽdi contrarium, cessaret dicta probibitio.
251 Dispositio maioriæ de Villena qualiter intelligatur.
252 Dispositio quæ est contra humanitatem, & æstimationem tanquam inepta & indiscreta, est reijcienda.
253 Quando antecedens est maior consequenti non procedit regula, qui vult consequens, videtur velle & antecedens.
254 Qui vult vnum, videtur velle omne necessarium ad illud.
255 Vbi vertitur fauor testatoris disponendo in minori, cẽsetur disposuisse in necessario ad illum actum, licet sit maius,
256 Quoties aliquis priuatur bonis propter aliquam qualitatem, si illa qualitas superueniat, non priuatur bonis quæsitis,
257 Illud possumus, quod licite, et honeste, et facile possumus,
258 Casus impotentiæ intelligitur quomodocũque & qualitercunque non possit, non tantum si de iure, sed etiã si de facto non possit,
259 Necessitas, & vtilitas æquiparantur in iure.
260 Dispositio in dubio interpretatur ad frequentiora, & nõ in casibus raris non habentibus eandem rationẽ,
261 Casus contingens præter ordinationem disponentis, nunquam includitur in dispositione etiam si esset in eo maior ratio disponendi.
262 Ignorantia præsumitur, vbi scientia non probatur.
263 Filius non præsumitur scire contenta in testamento patris,
264 Illud quod dicitur, quod ex electione vnius iuris tollitur aliud, procedit in scienti, secus in ignorante, vel dubitante,
265 Ius quod non est delatum, immo est de futuro, nõ põt renunciari, vel repudiari, & repudians nihil agit.
266 Ius primogenituræ potest renunciari, etiam in vita patris, & quomodo intelligatur.
267 Responsio ad fundamẽta adducta pro cõtraria parte.
268 Clementina gratiæ, & c. gratia, de rescriptis, intelliguntur,
269 Prouisio hominis quando tollat prouisionem legis declaratur.
270 Quæ oriuntur ex scriptura non recipiunt interpretationem ex bono, & æquo, sed expediuntur secundum iuris rationem.

QVÆ-

QVAESTIO DCCCXXVIII.

Vtrum spes succedendi patri, vel alijs ascendentibus, vel transuersalibus, sit considerabilis & approbata, communis cõtra communem.

PArtem affirmatiuam huius quæstionis probat tex. singularis in l. nec ei. 17. §. preterea. ff. de adoptionibus, ibi: *Diminuta spes, quam vnusquisque liberorum obsequio parat sibi*. Quem tex. declarar Conar. li. 1. variarum, c. 20. nu. fin. & hanc dicit communem opinionem Ias. in l. is potest. nu. 14. ff. de acqui. hered. vbi Bar. nu. 8. & est communis secundum Fabianum in repet. auth. nobilissima. num. 65. & 116. C. de inoff. test.

Sed contrariam opinionem tenet Bar. in l. 1. §. si impuberi. ff. de collatione bonorũ (per illum text.) dum dicit. *prematura est spes*. idem Bar. in l. sciendũ. nu. 12. ff. qui satisdare cogantur. & in l. si post emãcipationem. §. 1. ff. de lib. legat. Aret. in l. lex Cornelia. ff. de vulgari. vbi Ias. & Alex. dicunt com. opin. Sed prima opinio est verior, & tenẽda, & pro ea est gl. in auth. de hered. & falcidia. §. si quis autem non implens. verb. offerri. quam dicit singularem & vnicam & solitariam. Angelus in l. fi. C. de bonis damnatorum. & sic in omnibus dispositionibus spes succedendi est considerabilis. l. spem. C. de donationibus. l. si iactum retis. ff. de actionibus empt. §. ex conditio. inst. de inutilibus stipulationibus. & sic optimo iure dominus Ioannes Fernandez Pacheco Marchio de Villena, voluit inquirere, an habeat spem succedendi in maiotatu de Moya respectu fundationis, & vocationum, vel sint incompatibiles illæ duæ maioriæ inter se, vt radicitus tollatur spes succedendi. Et quia passus est difficilis, & necessarius, decreui in præsenti quæstione ad longũ referre omnia, quæ circa præsentem dubitationem sentio, fundamenta iuris, pro domino Marchione de Villena (Duce de Escalona) & in primis suppono facti speciem, & clausulas fundationis maioriæ de Moya, quod est valde vtile, & necessarium, eum ex facto ius oriatur, vt in l. vt responsum congruum. C. de trãsactionibus. l. si ex plagijs. §. in cliuo Capitolino. ff. ad l. Aquiliam. l. consilio. ff. de curatore furiosi. *Don Andres de Cabrera mayordomo mayor del señor Rey don Enrique el IIII. cõ facultad real que para ello tubo, hyzo mayorazgo de la Villa de Moya, y de su tierra, con titulo de Marques della, en don Iuan de Cabrera y Bouadilla su hijo mayor, y en sus descendientes Varones, y en hembras en cierta forma, como se contiene en la clausula, y fondacion de el dicho mayorazgo: e nel qual por muerte del dicho don Andres de Cabrera, succedio e nel dicho Marquesado de Moya, el dicho don Iuan su hijo maijor: el qual tubo, y posseyo con el dicho titulo de Marques, y cõ appellido, y armas de Cabrera, y Bouadilla. El qual se caso con doña Aña de Mendoza, y deste matrimonio huuieron por su hija legitima a doña Luisa de Cabrera, y Bouadilla: la qual por muerte del dicho Marques don Iuan su padre succedio enel dicho Marquesado, y le tubo y posseyo toda su vida, y siendo Marquesa de Moya, se caso con D. Diego Lopez Pacheco Marques de Villena Duque de Escalona, y del dicho matrimonio huuieron, y procrearon por sus hijos legitimos a don Francisco Pacheco, y a doña Iuana Cabrera y Bouadilla, hija mayor. El dicho don Diego Lopez Marques de Villena fallecio primero que la dicha doña Luisa Marquesa de Moya su muger, y por su fin, y muerte succedio el dicho don Francisco Pacheco su hijo en el Marquesado de Villena, y Ducado de Escalona, y Condado de sant Isteuan, y de Xiquena, despues de lo qual fallecio, la dicha doña Luisa Marquesa de Moya sin dejar otro hijo varon sino al dicho don Francisco Pacheco: el qual por muerte de la dicha su madre se entro en la possession del dicho Marquesado: lo qual contradixo la dicha doña Iuana como hija mayor de la dicha doña Luisa; pretendiendo que a ella le pertenecia, por ser incompatibile que vna misma persona pudiesse tener y posseer los dichos dos Marquesados de Villena, y de Moya juntamente, conforme a su fundacion, cuya clausula yra por cabeza paraque mejor se entenda la justicia del Marques ansi enel caso que succedio, como los que adelante succedieren.*

Primo supponendum est, quod conditor maioriæ de Moya fecit duos casus, & in quolibet eorũ dispositiones, & vocationes diuersas.

Primus casus est, antea quam femina, quæ successerit in hac maioria, nupserit homini aliam habẽti, & in hoc casu vocauit viros, & in defectum illorũ in vno gradu feminas, & iste non est noster casus cõprehensus in dicta clausula.

Secundus casus est, quando femina, quæ successerit, nupserit habenti aliam, quo casu voluit & disposuit, quod post mortem viuæ feminæ, si duos masculos habuerit, secundogenitus succedat in hac maioria, ne confundatur cum maioria patris sui, quã habebit primogenitus, & ei non veniat, nec venire possit hæc maioria de Moya. Si autem habuerit vnum tantum filium masculum, hic habeat vtramque maioriam in vita sua, post eam tamen hæc maioria veniat filio suo secundogenito, vel filiæ in defectum filij masculi, & in hoc casu sumus, in quo sunt aduertendæ dispositiones particulares, quas fecit, prohibendo, ne maioria sua confundatur cum alia, & sic non sunt aduertendæ vocationes, quas fecit in primo casu, vbi cessat ratio confusionis, cum sint casus diuersi, & diuersas rationes habentes de primo ad secundum, & clausula maioriæ de Moya, ex qua resultat hæc iuris controuersia, talis est.

Otro si ordeno, y mando que si acaeciere que este dicho Mayorazgo huuiere de venir alguna muger, porque le pertenezca segun la orden e regla que de suso se contiene, y esta tal casare con alguna persona que tubiere otro mayorazgo, quiero y mando que en tal caso ella y su marido, en su vida tẽgan y posseyã el dicho mayorazgo: pero despues de su dias de la tal muger, quiero y mando que si huuiere dos hijos varones, que este dicho mayorazgo vẽga al hijo secũdo, legitimo natural, y a sus descẽdientes por la orden y regla que suso dicho dicha es, en este mi mayorazgo, e no venga ni pueda venir al hijo mayor, porque aquel aya y herede el mayorazgo de su padre, e no se cõfunda este dicho mi mayorazgo cõ el suyo: pero si acaeciere que la tal muger solo huuiere vn hijo varõ, q̃l tal hijo aya el dicho maiorazgo, y lo tẽga, y posseya en su vida; pero despues de sus dias que lo aya y herede el segundo hijo varõ suyo legitimo, e natural, o

*hija en defecto de hijo varon e sus descendientes legiti-
mos naturales segun la orden y regla de suso contenida
en este mi maiorazgo, y el que lo ansi poseyere despues
de los dias de su madre, abuela o bisaguela o desde ari-
ua que guarde y tenga en el el nombre e sobrenombre, y
el escudo de sus armas, lo que auajo se dira del que tu-
biere esto dicho mi maiorazgo.*

Quibus sic præmissis pro maiori intelligentia
huius rei prius decreui aduersam partem & iusti-
tiam dicti Marchionis in iure fundate, quia secun-
dum Baldum in l. precibus, C. de impuberi, & alijs
1 subst. viam ferro aperit, qui per contraria procedit,
& sic prima fronte videtur, quod in hoc secundo ca
su dicta domina Ioãna sit vocata cum adsint duo fi
lij, scilicet prædictus do. Marchio, & prædicta do.
Ioanna, vt non confundantur hæc duo maioria de
Moya, cum maioria de Villena: licet enim disposi-
tio loquitur quando sunt duo filij masculi, idem ta
men videtur dicendum, quando sunt duo filij, ma-
sculus, & femina, cum vtroque casu procedat eadẽ
ratio euitandæ confusionis, non enim hoc est dispo
situm in fauorem masculi, nec agnationis, nec fa-
uor masculinitatis & agnationis fuit causa huius di
spositionis, sed tantummodo causa expressa in ma-
ioria, scilicet quod hæc non confundantur cũ maio
2 ria patris, & quando ratio & causa est expressa, cen
setur finalis. glo. notanda. in l. cum tale. §. falsam. ff.
de cond. & demonstr, quam notat Bart. in l. 2. §. fi. ff.
de donat. Preposit. in c. verum. de cond. apposit. nu.
3. & ideo ex tali ratione inferre possumus ad omnẽ
casum etiam in materia correctoria, vt notat Bald.
in auth. quas actiones, C. de sacrosanct. eccles. quia
tacite casum intelligitur, quando eadem ratio re
3 peritur, vt in l. his solis. C. de reuocand. donatio. &
idem notat Alex. in l. cum mulier, in 5. notab. ff. sol.
4 matrim. quod confirmatur, quia interesse publicæ
vtilitatis est, quod maioriæ diuidantur, vt in l. 7. ti.
7. lib. 5. recop. disponẽte diuisionem maioratuum.
cuius legis dispositio licet hoc casu non habeat lo-
cum, tamen ex ratione illius legis clare colligitur,
adesse interesse publicum in diuisione maioratuũ,
& vbi agitur de interesse publicæ vtilitatis, fit extẽ
5 sio etiam in penalibus & odiosis, vt notat Bart. in l.
2. §. exercitũ. ff. de his, qui no. infa. facit tex. vbi Bar.
& Bal. in l. si quis in gradu. §. hi quoq;. ff. ad Syllan.
quia ratio dispositionis est eius anima, & ideo po-
6 tius attenditur, quam verba, quæ sunt tanquã cor-
pus, vt notat Bal. in l. si quis seruo, C. de fur. & ideo
sicut lex, vel statutũ (quod stricte debet interpreta
7 ri) disponit in his de quibus expresse loquitur, ita
ratio pariter dispositionem inducit, vt inquit Bald.
8 in c. dilectus filius, de rescrip. & lex est, quidquid in
ratione consistit, vt notat Abb. in c. nulla ratio. de
præb. allegans gl. in c. consuetudo. 1. distinc. ex quo
9 etiam in casibus exceptuatis a regula, licitum est ar
guere ex identitate rationis, in c. cum dilecta. §. nos
igitur. & ibi notat Abb. & Imo. de confirmat. vtil.
10 vel inutil. Ias. in l. quæcunq;. ff. de offi. eius. nu. 80.
& ideo vbi mens & ratio omnimoda concurrit, nõ
dicitur extensio fieri, vt notatur per glo. in c. 1. de
tempor. ord. in 6. & in cap. si postquam. in ver. men
te. de electio. in 6. & quando in pluribus casibus est
vna, & eadem ratio, non agitur de extensione, sed
sicut genus omnes species comprehendit, ita ratio
generalis, omnes casus complectitur, vt scribit Pau.
de Cast. in cons. 232. præsens casus. col. 2. & Bald. in
auth. post fratres, C. de legiti. hered. & quando est
eadem ratio, non solum procedit hoc de casu ad ca
sum, sed etiam fit extẽsio de persona ad personam,
secundum Ang. in l. Gallus, §. & quid si tãtum. ff. de
liber. & posth. & Ias. in l. tale pactum. §. fi. ff. de pac.
& in l. Titius. §. Lucius. ff. de liber. & posth. nu. 7. &
Paul. Paris. in cons. 50. in 3. par. Præterea in materia
exorbitanti si dispositio fundatur in aliqua qualitã
te, extenditur ad omnes quibus conuenire potest il
la qualitas, licet habeant diuersa nomina, Ita notat
Abb. in c. 2. de postul. & Ias. in l. si cõstante, sol. mat.
nu. 81. Nam canonici, & monachi habent diuersa
nomina, & tñ canon loquens de monachis, & fun-
dans se super religione, sub ista qualitate extẽditur
ad canonicos regulares, cũ sint religiosæ personæ.

Nec his obstat dicere, quod hic est diuersa ra-
tio, cum in masculo sit fauor agnationis & familiæ
conseruandę, quę cessat in femina, quia maxime est
aduertẽdum, quod fundator huius maioriæ de Mo
ya non cõsiderauit agnationem, nec ad eam habuit
respectum, ex quo vocauit feminas, vt concludit
Dec. in consil. 370. & in consil. 563. vol. 4. & Soc. in
l. cum auus, ff. de cond. & demonstra. & in l. Gallus,
§. nunc de lege Velleia. ff. de liber. & posth. tantum-
modo enim habuit respectum ad consummationẽ
maioriæ, ne cum alia confundatur, & ex maioria ea
dem constat hoc fuisse principale intentum funda-
toris, maxime quia ratio agnationis non est posita
11 in maioria, & quando ista ratio non est expressa,
non potest argui ab ea secundum Bart. in l. libero
rum. ff. de verbor. significat. Bald. in l. si defunctus,
C. de suis, & legit. hered. item quia ratio agnatio-
12 nis conseruandæ videtur etiam militare in filia, do
nec viuit, cum ipsa agnata sit, ita dicit Alex. cons. 6.
col. fi. vol. 6. & cons. 39. col. fi. eod. vol. Decius in cõ
sil. 563. nu. 8. vbi dicit, quod hoc casu, quo feminæ
admissæ sunt procedit sine dubio doct. Bar. in d. l. li
berorum, scilicet quod a tali ratione agnationis ar
gui non potest cum expressa non sit.

13 Nec etiam obstat dicere, quod in conditione vo
luntaria non fit extensio ad casum similem, sed de-
bet impleri in forma specifica, vt est conclusio Bar.
in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de liber. & posth.
per text. in l. qui heredi, in princip. & in l. Mæuius,
ff. de conditi. & demonstratio. & sic dispositio hæc
conditionalis, si habuerit duos filios masculos, ve-
niat maioria filio secundo masculo, non habet lo-
cum, quando filius secundus non est masculus, quia
conditio est voluntaria, & qualitas debet adesse, vt
notat Bart. in l. 1. §. ait prætor. ff. ne quid in flum. pu
bl. quia respondeo, quod etiam in conditione volũ
taria fit extensio de vno casu ad similem in effectu,
vt colligitur ex verbis Bar. ibi: dum inquit, quod in
conditione voluntaria testator videtur potius co-
gitare modum quam effectum: ex quo datur intel-
ligi, quod hoc totum dependet a voluntate testato
ris, & ideo etiam in conditione voluntaria, si dispo
nens videtur considerare effectum, idem est, quod
in conditione necessaria ad actum. & ita concludit
& declarat ibi Soc. & Dec. in cons. 417. n. 11. & cũ
hic expressa ratione fundatoris constet, ꝙ principa
liter considerauit effectum nõ confusionis, sequitur
clare,

clare, quod fit extensio ad casum non habentem cõfusionem, etiam si filius secundogenitus sit femina, propter rationem expressam, quæ conuenit ita existente filia, sicut existente filio, cum primogenito, præsertim quia fundator voluit & disposuit proce di a paritate, vel similitudine rationis, & non secundum ius commune.

Nec etiam obstat dicere, quod ex positione masculorum, & sic ex capite inclusiuo eorum intelligitur, & inducitur exclusio feminarum, quia huic obiectioni facilis videtur responsio, scilicet quod positio filij masculi secundogeniti excludit hic feminam, at non existente filio masculo secundo, non excluditur femina, quia si positio masculorum excludit feminas, est extantibus masculis, secus alias,
14 Bald. in l. pactum, quod dotali, C. de pact. & cum hic non sit filius masculus secundogenitus, sequitur quod positio primogeniti non excludit feminam. Positio autem filij masculi primogeniti non excludit feminã, quia primogenitus hic in ista clausula non est vocatus, immo exclusus, & expositione
15 masculi exclusi non intelligitur exclusa femina, vt notat Bart. in l. seruo legato, §. si testator. de legat. 1. & in l. 2. §. si duo, in fi. ff. de collat. bonorum. & in l. 2. §. videnda. ff. ad Tertul. Imo. in l. Gallus, §. quid si tantum, circa fi. ff. de liber. & posthum. Alexand. in consil. 69. volum. 1. & cum in isto casu filius primogenitus nõ sit vocatus nec institutus, sequitur quod positio eius non inducit effectum exclusionis feminarum, sed tãtum inducit & facit numerũ respectu secundi, qui est vocatus in hac clausula. Confirma-
16 tur, quod inclusio vnius non est exclusio alterius, quando adest eadem ratio. tex. & ibi Dec. nu. 3. in c. secundo requiris. de appellatio. l. cum prætor, ff. de iudicijs.

Minus etiam obstat dicere, quod regula prima huius maioriæ fuit, quod filius masculus primogenitus admittatur, & quod exceptio huius regulæ solummodo est facta in casu, quo duo filij masculi existunt, & quod ista exceptio firmat regulam in contrarium, vltra istum casum exceptuatũ, quia respõsio est clara, scilicet quod ex ratione, quam expressit euitandæ confusionis, colligitur quod hæc exceptio etiam procedit in casu quo existant duo filij, masculus & femina, vt supra est dictum, quod fortissima ratione comprobari videtur: quia si nullo existente masculo, sed existentibus duabus feminis hæc diuisio maioratuum debet fieri non ex verbis clausulæ, quæ loquitur in masculis, sed extensione rationis euitandæ confusionis; ita videtur extendi ad casum de quo agimus ratione euitandæ confusionis, non obstante agnatione masculi, cum disponens (vt supra est dictum) nõ habuit respectum cõseruandæ agnationis, quia vocauit in aliquibus casibus feminas, sed tantum habuit principalem respectum euitandæ confusionis.

Nec etiam obstabit, si ex aduerso opponatur: quod si confunditur in Marchione, magis confunditur in prædicta d. Ioanna, & data confusione in vtrisque, debet preferri masculus, tam de iure communi & regio, quam de iure particulari huius maioriæ, in qua est expressa dispositio, & multoties repetita, quod concurrentibus masculo, & femina, masculus (& si ætate minor) præferatur, quia respondeo, quod in prædicta dictã Ioanna nõ est dare confusionem, & si sit nupta homini habenti alias maiorias, quia hæc maioria non pertinet marito, sed tantum mulieri, & ipsa est successor huius maioriæ, & nõ maioriæ mariti, nec maritus est successor huius maioriæ, sed tantum suæ. Præterea initiũ ori-
17 ginale attenditur, & nõ qualitas superueniẽs, vt in l. si fideiussor. §. fi. ff. qui satisd. cogan. & in l. quæcũque actiones. de act. & oblig. & in l. is qui puteum, §. si postea, ff. quod vi, aut clam. & in l. prætor ait. §. is etiam. ff. de eden. facit l. defuncta, ff. de vsufruct. & in l. circa. ff. de inoffic. test. & sic quod attenditur in initio dispositionis, est, quod maioratus non perueniat filio habenti alium maioratum, qualitas autem matrimonij superueniens nõ mutat dispositionem, immo expresse est dispositum, quod successioni huius maioriæ nõ noceat matrimonium contractum cum homine habente aliam, quia vere & proprie non est hoc casu dare confusionem legalem.

Secundo principaliter, quia clausula dicit: *y nõ venga, ni pueda venir al hijo mayor*, quæ verba non sunt personalia respectu masculorum, immo realia
18 apposita ipsimet maioriæ, & sic hæc dispositio realis sequitur rem, & maioriam quocunque vadat, vt in l. fi. C. quo quis ord. conueniat. lib. 11. & in l. 2. C. ex quibus causis pign. tacite contra. & in §. item Seruiana, instit. de act. & in l. via. ff. de seruit. rust. præd. & ius reale constituitur quando negatur, & aufer-
19 tur potentia. ita declarat Paul. de Cast. in l. Lucius, nu. 2. ff. de seruit. rust. pręd. & quando dispositio est realis afficit rem, etsi trãseat in nõ subditum, secus
20 si dispositio est personalis, vt tradit Aret. in consil. 25. & Soc. cons. 45. vol. 3. Præterea hic in exclusione filij maioris est dispositio geminata, quia in vocatione secundi fuit exclusus primus, argumento. l. cum prætor. ff. de iud. & postea dicit: y no venga, &
21 postea: ni pueda venir, & geminatio multũ operatur, vt per Bar. in l. cum scimus, C. de agricol. & cẽs. maxime quando tantum est dicere: y no venga, ni pueda venir, quantum, penitus nõ veniat, & dictio,
22 penitus, præcisam habet naturam, & est verbum adeo præcisum quod nullam recipit limitationem, seu modificationem, nec restrictionem secundum Alex. in l. qui vsumfructũ. ff. de verb. oblig. & Ang. in cons. 31. maxime, quia hic non loquitur de filio masculo secundo, sed tãtum de filio secundo, quod ei veniat hæc maioria, ex quo videtur, quod ista clausula, & dispositio eius non est respectu masculinitatis, nec restringenda tãtum in casu duorum ma
23 sculorum, cum dictio filius, ita comprehendat feminam sicut masculum. l. si quis ita. in princ. ff. de testamen. tut. & in l. si ita scriptum. de legatis 2. & licet quando in dispositione sit mentio de masculis, si postea in alia parte fiat mentio simpliciter
24 de filijs, intelligatur de filijs masculis, vt concludit Dec. in cõs. 15. p. 1. illud est, qñ testator conseruat agnationẽ, vt ibi cõcluditur per Dec. & in cõs. 495. p. 4. Cum autem in hac dispositione non conseruetur agnatio, vt supradictum est, sequitur quod hic denominatio filij non denotat masculinitatem, sed quod intelligatur secundũ propriam significationẽ dictionis filij, vt cõcludit Anna cõs. 22. & tradit Ias. in l. qui filiab. in prin. ff. de leg. 1. Preterea illa dictio
25 copulatiua, &, cũ ingeratr generali subiecto, nõ copulat

pulat qualitates masculinitatis, sed plura subiecta,
scilicet duorũ filiorũ, vt tradunt Bal. & Ias. nu. 2. in
l. 1. ff. de iust. & iur. in prin. ex quo cõcludunt, quod
in legato facto doctorib. & medicis non requiritur
cõcursus, quod idem sit doctor, & medicus, & idẽ
concludit Fel. in c. 2. de rescript. maxime, quia est
posita in duabus orationibus,

Tertio principaliter, quia in illis verbis: o hija
en defecto de hijo varon, vocatur filia in defectum
filij secundogeniti: dicit enim clausula. Pero si aca
ecire que la tal muger solamente huuiere vn hijo
varon, que el tal hijo aya el dico maiorazgo, y lo tẽ
ga e possea en su vida: pero despues de sus dias, que
lo aya y herede el segundo hijo varon suyo legiti-
mo natural, o hija en defecto de hijo varon, &c. &
quod hæc clausula intelligatur nõ in defectũ filio-
rum omnium masculorum, sed in defectum tantũ
26 filij masculi secundogeniti, probatur seqq. Primo,
quia verba intelliguntur secundum sermonem de
quo agitur, & secundum subiectam materiam, etiã
verba impropriando text. in l. si defensor, §. 1. ff. de
interrogat. act. & in l. si vno. in prin. ff. loca. & in l. si
stipulatus, ff. de vsur. Alex. cons. 5. lib. 4. & cum lo-
quatur clausula de filio secundo, & in eo formatur
clausula proxima præcedens excludendo maiorẽ,
& vocando secundum, sequitur quod clausula quæ
sequitur, intelligitur de secũdo illo genito, de quo
loquitur clausula præcedens. Secundo, quia regu-
27 la est, quod verbum simpliciter prolatum in mate
ria indifferenti intelligitur per prius, non per poste
rius. ita tradit Bal. istam reg. in l. 1. C. de succes. edi.
per text. in l. qui liberis. §. hæc verba, ff. de vul-
gar. & pupil. vbi est bonus tex. quod verba genera-
28 lia, quisquis mihi heres erit, intelliguntur de his,
qui immediate sunt heredes, & sic ista clausula
refertur ad filium, de quo prius supra proxime &
immediate habetur. Tertio, q substitutio intelli-
gitur facta secundum instit. tex. in l. 1. C. de impub.
& alijs subst. & in l. qui liberis. §. fi. & in l. si plures,
ff. de vulg. & in §. si ex disparibus. inst. de vulg. sub-
stit. & in §. substituitur. inst. de pup. subst. & in l. co-
heredi. §. qui discretas. & ibi Alex. ff. de vulg. ex quo
dicit Bar. in l. fi. ff. ad Treb. quod si testator in certa
quantitate instituit feminas, & vniuersaliter mascu
los, & substituit dicẽdo, si quis eorum sine filijs de-
cesserit, portio sua deueniat ad superstites, si condi
tio eueniat in vno masculorum, masculi & non fe
minæ intelliguntur substituti. Ex quo igitur hic nõ
instit. nec vocauit filium maiorem masculorum, sed
tantum secundogenitum, sequitur quod substitu-
tio facta de filia in defectum filij, intelligitur de fi-
lio secundo vocato, non autem de filio primogeni
to non vocato, immo excluso in hac parte, & clau-
29 sula. Quarto, quia quãdo in dispositione sunt mul-
ta capitula, & aliqua clausula ponitur in vno capi-
tulo, seu inter verba ipsius, ad illud tm̃ refertur, vt
cõcludit Bart. in l. talis scriptura. nu. 3. ff. de leg. 1.
Cum igitur hæc clausula sit apposita in isto capitu-
lo, quo vocat secundogenitum, sequitur quod ad
hoc tantum capitulum, & ad filium secundogeni-
tum in eo vocatum refertur, Quinto, quia iste secũ
dus casus, scilicet quando nubit femina homini ha
benti aliam maioriam, est diuersus a primo casu,
quando non nupsit habenti aliam maioriam, & di-
spositiones primi casus sunt contrariæ, & diuersæ a
dispositionibus istius secundi casus, eo videlicet, ne
confundatur hęc maioria in hoc secundo casu. Cũ
igitur hæc capitula sint diuersa, & dispositiones ẽt
sint diuersæ, sequitur quod clausula ista posita in
capitulo istius secundi casus, non refertur ad præ-
cedentia primi casus, cum sit contrarietas in dispo-
sitionibus, & quando adest contrarietas, non fit re
30 latio ad omnia præcedentia, sed tantum ad proxi-
ma. tex. in l. si idem cũ eodẽ. §. fi. ff. de iurisd. omn.
iud. Bar. in d. l. talis scriptura. nu. 3. & ibi Ias. & in d.
§. fi. & in l. 1. C. de lib. præter. Sexto, quia dispositio
31 totius istius clausulæ, & istius secundi casus princi
paliter est facta, & venit ad exclusionẽ filij primo-
geniti, & ad inclusionem filij secundogeniti, vt hęc
memoria non confundatur cũ alia, & ideo illa ver-
ba, En defecto de hijo varon, intelliguntur de filio,
de cuius inclusione, & vocatione sermo agitur, cum
debeant intelligi secundum conditionem personę,
de qua agitur in l. plenum, §. equitij, ff. de vsu & ha-
bitat. & in l. ex militari. §. fi. ff. de testam. milit. l. pe-
nult. ff. de alim. legat. & hoc fundamento alias vti-
tur Ias. in l. 1. C. de success. edi. num. 5. Septimo, cõ-
firmatur ex doctrina, Bald. in d. l. 1. C. de successo.
edi. approbata ibi per omnes, & per Ias. num. 5. sci-
32 licet quod quotiescunque profertur aliqua dictio
simpliciter, & indefinite, debet intelligi per magis
immediatũ, & in eo in quo est maior ratio propter
maiorem proximitatem. Ex quo concludit Iason,
quod statutum Cremonæ excludens feminas extan
tibus fratribus, intelligitur solũ de proximioribus
fratribus filiorum, & non de fratribus defuncti, nõ
obstante ratione & præsumptione agnationis, cum
non sit expressa. Confirmatur & octauo ex eo quod
concludit Tho. Fastoli causa 24. dubio 46. quem re
fert, & sequitur Fel. in c. 2. de rescript. num. 38. ver-
33 sic. restringe 5. hãc tertiam fallentiã. scilicet quod
clausula adiecta post plura copulata refertur ad vl
timo notata, vnde si dicitur, prouideatur Titio de
præbenda & portionibus, ac præstimonijs ceden-
tium, vel decedentium, illud cedentium, vel dece-
dentium non refertur ad præbendam, vnde si va-
cat per priuationem, debetur. Nec his obstat dice-
34 re, quod ista pars in dubio debet intelligi & decla-
rari per regulam communem iuris, & particula-
rem huius maioriæ, scilicet quod filia non succe-
dat nisi deficiente filio masculo, quia vna pars per
aliam declaratur, vt in l. qui filiabus. in princ. ff. de
35 leg. 1. & quia in dubio dispositio regulatur secun-
dum iura cõmunia illius materiæ, vt per Bar. in l. he
redes mei. §. cum ita. ff. ad Trebel. vt inducatur cor-
rectio quæ in continenti non præsumitur, vt in l.
nam ad ea. ff. de condit. & demonstra. quia respon
sio est clara, scilicet, quod ista secunda dispositio
cum sit diuersa a prima (vt supra in princip. est di-
ctum) & cum sit contra ius commune & particula-
re huius maioriæ, non debet restringi, nec interpre-
tari, nec a iure communi, nec a iure istius maioriæ,
36 Quia quando statutum venit ad derogationem ali
cuius iuris, ab illo iure non potest restringi nec de-
clarari, Ita Bald. in l. maximum vitium. versic. vlte-
rius quæritur de tali quæstione. C. de liber. præter.
& sequitur Paul. in l. fi. §. in computatione, C. de iu-
re delibe. Alex. consil. 227. vol. 6. & eodem volum.
cons.

cons.299.& in hanc dispositione nõ videtur se cor
rigere,sed intelligere & limitare quòd primo casu
disposuit cum qualitate istius clausulæ, vt alias ita
respondet Dec,simili obiectioni, de correctione,in
consilio 92, in fin, part,1. & idem est, a principio
limitate disponere, vel ex post facto disposita li-
37 mitare, text. in l. Lucius, §. quæ habebat, ff. ad
Trebellian. & probat text. vbi Paulus in l.si mihi,
ff.de seruit.rusticor.prædior,& licet rigorosum vi-
deatur, quod filia excludat masculum primoge-
nitum,tamen magis rigorosum esset, & iniquum,
38 quod voluntas testatoris subuerteretur, cum testa
tor potest legem imponere, l.quoties, C.de dona-
tion.quæ sub modo, c.verum, de condi.apposit.cũ
39 quilibet sit in re sua moderator, & arbiter, l.in re
mandata,C.mand.etiam abutendo, l.sed & si lege,
§.si consuluit.de petit. hered.ff.& ideo nihil magis
hominibus debetur, quam vt supremæ voluntatis
liber sit stylus,& licitum sit,quod iterum non red-
40 dit arbitrium, vt in l.1. C.de sacros.eccles. & cum
ita a fundatore disponatur, iudex qui habet iudica-
re,non debet esse eo, nec lege clementior,vt in au-
thent.de iud.§.oportet.

Quarto principaliter, quia in principio istius
41 clausulæ, ibi, dum dicit; *Mando que si vuiere dos
hijos varones,que este dicho mayorazgo venga al hijo
segundo legitimo natural, y a sus descendientes*, præ-
fert feminam filio masculo primogenito, quia il-
42 lud verbum descendientes, cõprehendit tam mas-
culos,quam feminas, vt concludit Alex,cons.160,
vol.2.per tex.in auth.de hered.ab intest.post prin-
cipium,& in l.fin.C.de suis,& legitim.heredibus.

Quinto principaliter, quia si opponatur, quod
etsi clausula, de qua supra, ibi dum dicit,o hija en
defecto de hijo varon,intelligitur (prout supra est
dictum) in fauorem prædictæ d.Ioannæ, nihilomi-
nus tamen non nocebit in hoc casu, quo dominus
Marchio est vocatus supra in clausula speciali,quã
do vnus tantum masculus fuerit, cum ipse tantum
vnus sit filius masculus. Respondetur, quod in illa
clausula prædictus dominus Marchio non est vo-
catus,quia intelligitur, quando est vnus filius mas-
culus solus,sine masculis, & feminis, quod hic non
est,cũ adsint duo filij,masculus,& femina, & quod
intellectus istius clausulæ sit ita, de iure fundatur
sequentibus.Primo,quia non dicit,vnus filius mas-
culus,sed tantum vnus filius masculus, & sic loqui
tur quando est vnus vir, & iste vir solus, & sic non
43 sufficit, quod sit vnus masculus respectu duorum,
casus præcedentis, sed etiam cum hoc requiritur,
quod sit solus, & cum sint verba geminata, vnus &
solus,multum debet operari talis geminatio, vt no
tatur in c.si cautio.de fide instr. & per Bar,in l.cum
scimus,C.de agricol.&censit,Secũdo,quia ista qua
44 litas,solus,debet verificari,vt dispositio procedat
secundum notata per Bartol.in l.1.§.ait prætor.ff.
ne quid in flum.publ. Ioannes Andreas in capitulo
primo, de homicid.in 6. Bald. in l. si quis non di-
cam rapere, C.de Epis.& cler. vbi dicunt,quod vt
statutum habeat locum, qualitas statuti debet ve-
rificari, & probari. Item, quia hic qualitas mas-
45 culinitatis non consideratur simpliciter, sed secun
dum quid, videlicet quod filius vnus masculus sit
solus, & ideo non sufficit, quod vna tantum
qualitas verificetur,sed omnes debent concurrere,
vt verificetur & habeat locum dispositio,argumen
to legis si heredi plures,ff.de condi.inst.ex quo cõ-
cludit Dec,cons.13,par.1.quod quando statutũ lo-
quitur in agnatis masculis ad exclusionem femina
rum & cognatorum, non sufficit quod adsint mas-
46 culi,nisi sint agnati. Confirmatur, quia dispositio
facta in simplici, non verificatur in qualificato,nec
in eo habet locum, nec econtra,gl.norab.in Cle.1,
de probation.facit gl.in Clem.dudum.de sepulr.fa
ciunt notata per Bar.in simili in l.1.§.parui refert,
ff.quod vi,aut clam.per Bal,in l.1. C.de condit.in-
debit. l.ita pudor,& ibi communiter doctor.C.de
adult.Præposit.in c.ad id.de sponsal.nu.3. Tertio
47 confirmatur,quod dictio,vnus,denotat per se vni-
tatem,ita quod non habeat compositionem, vt in-
quit Simpl.in comment. super prædicamento Quã
48 titatis,& Tiraq.in tract. de præscript.in 4.glo.fol.
17.& numerus singularis ex vi numeri non inclu-
dit nisi vnum,Bal.in l.cum inter veteres,C.de fidei
commiss.liber. & ideo, solus, non debet denotare
49 aliud plusquam vnitatem, alias esset superfluum
contra doctrinam Bal.in rubr, C.de contrah.empt,
vers.nono quæro.

Quarto,quia solus propriè est, qui secum nõ ha
bet alium,ita videtur probari ex tex.in l.cum qui-
dam,§.quod dicitur, vers.quod si ipse putet solus,
ff,de acq.hered.

Quinto, quia vnus tantum dicitur, qui non ha-
bet secundum, & sic vnus tantum dicitur respectu
secundi.ita probat bonus tex.in l.his solis,C.de re-
uoc.don.ibi:*his solis matribus,quæ non in secũdi ma-
trimonij fœdus nupserint, sed vnius matrimonij tantũ
sunt*:ponderanda enim illa verba,*quæ non in secundi
matrimonij fœdus nupserint, sed vnius matrimonij tan
tum sunt*, quia ibi videtur expresse probari, quod
mulier vnius tantum matrimonij est, quæ secundũ
matrimonium non habet, & sic clare probat text.
quod vnus tm̃ dicitur, qui non habet secũ secũdũ.
51 Sexto,pro hac parte videtur tex.in l.1.§.sed si in
certum,ff.de ventre in poss.mitten.vbi probat text.
quod exheredatio facta, si filius mihi vnus nascet
(quæ intelligitur de filio masculo, quia in exhere-
datione odiosa appellatione filij non comprehen-
ditur filia, vt ibi dicit etiam tex.) non verificatur si
nascuntur filius, & filia,nec placet nunc responsio,
scilicet quod loquitur in materia odiosa, quia im-
mo idem erit in materia fauorabili,puta in institu-
tione,vt si institutio fiat, si vnus filius nascetur,he-
52 res esto, quia ista institutio non extenditur etiã de
æquitate ad casum in quo nascantur filius, & filia,
ita concludunt Bar. & Paul.de Cast.qui bene decla
rat.Alex.& Ias.in l.si ita scriptum,ff.de lib.& posth.
per tex.in l.commodissime, ff.eo.tit.quia vt ibi de-
clarat bene Paul.institutio intelligitur facta in ca-
su quo solus nascetur.

Septimo,quia hoc idem probatur ex verbis Pau-
li ibi,vbi dicit hæc verba: *quod videtur instituisse fi-
lium masculum, si solus nascetur, vel filiam feminam,
si sola nascetur*, cum ergo hic natus sit masculus, &
femina,neuter eorum videtur institutus, & sic cla-
re tenet,& dicit ibi Paul.qd solus filius masculus di
citur,quãdo cũ eo nõ nascit filia femina,& qd sola
femina dicitur, quãdo cũ ea nõ est filius masculus.
Octa-

Octauo hanc partem in expresso concludit Bar. & Soc.nu.77.in l.cum auus,ff.de cond.& demonst. & Ias.in l.2.in fi.prin.nu.9. ff.de verb.oblig.vbi dicunt, quod si testator substituit filio hoc modo, si filius meus moriatur sine filijs masculis relictis feminis, grauo quod restituat hereditatem Titio: si vero habeat masculos, grauo quod det centum illi. Euenit casus quod iste mortuus est re ictis masculis,& feminis,an habebit isto casu legatum illud de centum,& dicunt quod non, quia illa clausula,
53 *si vero habuerit masculos*, non verificatur si cum eis habeat feminas, quia verba intelliguntur simpliciter,& nō secūdū quid,vt in l.hoc legatū,ff.de leg.3.

Nono pro hoc videtur etiam expressa singularis illa decis.Anch.in c.1.de const.s.quod stante statuto,quod mater filio non succedat stante patruo: si extant mater,patruus,& soror defuncti,de qua sorore non est facta mentio in statuto,dicit,quod collegium Perusinum consuluit, quod iste est casus omissus,vnde concludit,quod mater non est exclusa non obstante ratione conseruandæ agnationis,quæ præsumitur pro fundamento statuti,quam decisionem sequitur Alex.in l.illam, C.de collat.col.1.

Nec his obstat dicere,quod eo ipso,quod vocauit filium masculum,remansit exclusa femina ex capite inclusiuo, vt notat Bart. in l.2.§.videndum,ff. ad Tertul.& Bald.in l.si defunctus, C.de suis,& legi.hered.& in l.maximum vitium, col.1.C.de libe. præt.& eo ipso, quod excluditur femina, præsupponitur extare,quia priuatio præsupponit habitū, vt in l.decem, ff.de verb.obl.quia respondeo,prout alias respondet Dec.huicmet obiectioni, & fundamento in cons.71.ad fin.par.1. quia illud proce
54 deret, quando simpliciter, & absolute vocaretur filius masculus:si autem inclusio limitatur,non procedit supradicta conclusio, quia limitata causa limitatum parit effectum,vt in l.in agris,ff.de acqui. rer.domin.& in l.cancellauerat, ff.de his,qui in testamento delentur. Cum autem hæc dispositio non loquitur absolute de filio masculo,sed de vno filio masculo solo,sequitur intentum.

55 Nec etiam obstat, quod alias verbum, vir, esset superfluum, & nullum operaretur effectum, quod de verbo etiam minimo non est asserendum,vt per Bal.in d.rub.de contrah.emp.tex.in l.si quando,in prin.ff.de leg.1.in c.si Papa, de priuileg.in 6.gl.l.1.
56 ff.quod met.cau.quanto magis de verbo tante importantiæ,& ponderationis, sicut est verbum masculus,de cuius natura est excludere feminas,& verba debent intelligi proprie, vt in l.1.ff.si ager vect. vel emph.pet.Quia etiam huic obiectioni facilis videtur solutio, scilicet quod immo multum operaretur,& si non excludat feminas, quia ponderandū est valde, quod in clausula præcedenti disposuit, quod filius maior non veniat, nec venire possit ad hanc maioriam, ex quo probabiliter posset dubitari,si existente vno filio masculo solo a feminis, & a masculis esset idē, ita quod maioria perueniret ad alios transuersales vocatos, quia videbatur quod sic,ex quo expresse in clausula præcedenti per verba geminata, immo triplicata filium primogenitū successorem alterius maioriæ exclusit ab ista,ne cū illa confunderetur,&rationem tollendi hoc dubiū expressit fundator,& fuit conueniens,quod expressisset, quod licet in clausula præcedēti exclusit primogenitū habentem aliā maioriā: si tñ esset solus a viris, & a feminis, quod ipse succederet in vita sua, volendo magis,quòd ipse succedat, & cōfundatur pro sua tm vita, quam quòd deueniat ad transuersales, & ita nō est sine effectu hæc dispositio, immo est maximi effectus,& quia ex nomine, & positione masculorum in his duabus clausulis et posset dubi-
57 tari,si existēte vno filio masculo, & vna filia femina,ipsa succederet in hac maioria, cum vocauerit masculos,& licet ex ratione confusionis posset hic casus,licet omissus,decidi in fauorē feminæ, vt supra dictum est, tamen causa tollendi in totum huius dubij,& litigij, inter suos descendentes disposuit infra in clausula, *o hija en defecto de hijo varon*, quod filia excluderet primogenitū in defectū filij secundogeniti, & attenta mente disponentis, quæ colligitur ex ratione euitandæ confusionis, hic videtur sensus verus, & proprius huius dispositionis, secundum quem ista maioria pertinere videtur prædictæ D.Ioannæ,& non prędicto D.Marchioni,qui non est solus,& habet maioriam de Villena.

Vel aliter respondeo,quod dispositio istius clausulæ,*pero si solamente vbiere vn hijo varon*, non fuit verificata, ex quo Marchionissa mater horum dominorum, non vnum tantum, immo plures filios masculos habuit in vita sua, vt pars prædictæ D.Io
58 annæ probauit in processu,& vt tradit Ias.in l.pen. C.de cond.inst,substitut. si non habuerit filios non habet locum,si eos habuit,& si decedant viuo herede,& sic substitutio euanescit.

Sexto principaliter,& vltimo hæc pars prædictę D.Ioannæ fouetur ex maioria de Villena, ex cuius acceptatione renunciasse videtur prædictus D.Marchio hanc maioriam de Moya,cum sint maiorię incompatibiles propter delationem armorum, vt in Clem.gratiæ,de rescriptis,& in l.fin.C. de codi.vbi dicit tex.quod electione vnius contrariorum,alterius sibi aditum præcludit,& in l.mater,ff.de inoff.
59 testam. & in l.4. C.deposi. & in l. quamuis, C. de vsur.& in l.commissoriæ, C.de pact.inter empt.& vendit.vbi eligens vnum ex contrarijs alteri renunciare videtur. Si igitur quando acceptauit maioriam de Villena, renunciauit tacite hanc de Moya,
60 sequitur quod prædicta D. Ioanna successit in ea, quia dispositio præferens masculos feminis, intelligitur si masculi succedunt, alias autem si masculi aliquo impedimento non admittuntur, femina admittitur,ita notat Bart.in l.1.§.filium. in 1.& 5.q. ff.de contra tabul.Bal. in l.maximum vitium,C.de liber.præt.vers.itē quæro nunquid statutū,pe.col. idem Bar.in l.seruo legato,§.si testator, ff.de leg.1. & in l.2.§.si duo,ff.de colla.bon.& in l.2.§.etsi sunt sui,ff.ad Tert.Alex.i cōs.69.vol.1.Aret. & Moder. in l.Gallus,§.& quid si tantum, ff.de lib.& posth.

61 Confirmatur,quia quando singulari personę prohibetur alienatio, etiam intelligitur prohibita ex testamento,& ab intestato.ita Bart.& commu.schola.& conclusio.in l.si ita quis.§.ea lege.ff.de verb. obl.& in l.filiusfam.§. diui.ff.de leg.1.& in l.codicillis,§.mater.& in l.peto, §.fratre, ff.de legat.2.& Ias.in d.§.ea lege,num.41.cum seq.& in d.§.diui.in 1.lectura.nu.101.cum seq.& in 2. nu.134.cū seqq.
62 & quādo prohibetur acquisitio etiāsi prohibeat in certum

certum genus personarum, intelligitur prohibita
etiam ex testamento, & ab intestato, ita quod etsi
sit prohibitus de succedentibus ab intestato, non
poterit habere. ita est de mente Bart. in l. ventre. ff.
de acqui. hered. & Aret. ibi, & in l. Pātonius. ff. eod.
tit. licet Bar. in d. §. ea lege. vers. formo tibi quæstio
nem valde not. & Paul. & Iaf. ibi. nu. 138. & Salic. in
l. ea lege. C. de condict. ob caus. velint contrarium,
& quod fiat distinctio, quæ in superiori casu, s. cum
sit facta prohibitio in singularem personam, quia
63 tunc non acquireretur ab intestato; secus autem, si
in certum genus personarum, cui pro nūc adhæreo;
cum non videatur dari ratio differentiæ magis in
vno casu, quā in alio, s. in casu prohibitionis acqui-
sitionis, quam in casu prohibitionis alienationis.
Sed quidquid sit, omnes saltem in vno concordāt,
s. quod quando prohibitio alienationis, vel acqui-
sitionis fit certis singularibus personis, quod intelli
gitur prohibita acquisitio; & si prohibitio acquire
re perueniat de iure tamquam proximiori. Cum er
go prohibitio, de qua quærimus, fuerit facta certæ
singulari personæ. s. successori maioriæ de Villena,
sequitur quod prohibitio istius maioriæ in delatio
ne alterius nominis, & aliorum armorum habet lo
cum etiam, si ipsemet succedat de iure antiquo sibi
debito in alia maioria cum onere nominis, & armo
rum alterius maioriæ.

Confirmatur etiam, quia licet prohibitio maio-
riæ de Villena, non sit expresse de acquisitione alte
rius maioriæ, sed tantum de delatione alterius no-
minis, & aliorum armorum, & sic licet quando D.
Marchio acceptauit maioriam de Villena, solum-
mummodo visus fuit repudiare delationem alterius
nominis, & aliorum armorum, nō autem aliam ma
ioriam; quia in repudiatione concludit Bart. in l. 1.
64 ff. de acquir. hered. quod non procedit argumen-
tum, quod qui vult consequens, videatur velle an-
tecedens necessarium ad illud. Ex quo concludit,
65 quod repudiatio partis non trahitur ad totum, im
mo quod illa repudiatio nihil valeat. Cuius doctri
nam sequitur ibi Paulus, Raph. Cuma. & Ludo. ta-
men de ea dubitat ibi Iaf. & in l. plane. §. si coniun-
ctim. num. 7. ff. de leg. 1. per text. in l. nec is. §. fi. & in
l. illud. ff. de acq. hered. & per hæc iura contrarium
tenent Ang. Imol. Alex. & Aret. ibi. per quæ iura eo-
rū opinio mihi magis placet, & videtur verior, quā
prima Bart. præsertim in casu nostro, in quo non va
let repudiatio delationis alterius nominis, & alio-
rum armorū sine repudiatione maioriæ de Moya,
per quam D. Marchio obligatur deferre nomen, &
arma *de Cabrera, & Bouadilla*, & non potest se exi-
mere ab isto onere, & ab hac obligatione, habēdo,
& acceptando maioriam de Moya, & tunc solum
potest se eximere ab isto onere, & ab ista obligatio
ne, quando noluerit maioriam de Moya, alias autē
non potest, & sic ad validitatem repudiationis, dela
tionis nominis, & armorum de Moya requiritur, q
antecedat repudiatio huius maioriæ, quo casu etiā
in repudiatione procedit argumentum, quod qui
vult consequens, videtur velle antecedens, & repu-
diato vno iure censetur aliud repudiatū, & sic ex-
presse determinant illa iura. s. in l. nec is. §. fi. & in l.
illud. ff. de acq. hered. ex quo videtur, quod D. Mar
chio in acceptatione maioriæ de Villena, visus fuit
repudiare hanc de Moya; & quod sua repudiatione
fecit locum prædictæ D. Ioannæ in defectum illius.
66 Sed quia veritas super omnia amanda est, vt in
l. cum ita legatis. ff. de cond. & demon. & non debet
dari locus cauillationibus, vt ab euidenter veris di
67 sputatio ad ea, quæ euidenter falsā sunt, perduca-
tur, vt dicitur in l. ea est natura. ff. de reg. iur. nō ob-
stantibus supradictis, iustitia prædicti D. Marchio-
nis clarissima videtur sequentibus, s. quod de iure
cōi iustitia eius ita clara est, quod nullus negare pos
sit, cū præsumptio iuris sit pro eo, quia ius cōe, & re
gium in maiorijs eius iustitiā fouent, & proclamāt,
sed difficultas, immo cauillatio consistere videtur
in dispositione istius maioriæ, & in ea nō solum est
68 vocatus D. Marchio prædictus ex regula generali,
quam fundator fecit, quod semper filius masculus
præferatur filiæ: sed etiam ex particulari dispositio
ne facta in nepotibus D. Ioannis primi successoris
huius maioriæ; expresse enim, & particulariter dici
tur i ea, quod præferatur filius masculus (nepos præ
dicti D. Ioānis Marchionis) filiæ, nepti eiusdem D.
Ioānis, qui habet pro se particularem, & expressam,
& specificam prouisionem, cum hi domini sint ne-
potes prædicti Marchionis D. Ioānis. Præterea est
vocatus in clausula, si tātum vnum filium masculū
habuerit; cum ipse sit tātum masculus. Nec his ob-
stant obiectiones, immo cauillationes contrariæ,
quia illis respondeo primo, quod etsi aliquod iudi
cium (licet satis indirectum) capere posset, quod in
dispositione secunda vocauit filiam in defectum fi-
lij secundi masculi, negari non posset, quod est vo
catio generalis: & cum vocatio D. Marchionis sit
expressa, & particularis, debet præferri, quia nomi-
69 natio specialis operatur, quod ita nominatus præ-
feratur alijs, etiam nominatis generaliter sub no-
mine collectiuo. ita Ang. in cōs. 306. & Dec. in cōs.
480. nu. 11. per tex. in l. cum ita. §. in fideicom. ff. de
leg. 2. vbi specialiter nominati alijs præferuntur. &
notatur in l. fin. C. de verb. sig. & in l. quoties duob.
ff. de vsufr. facit text. in l. cum pater. §. a te peto. de
leg. 2. & in l. heredes. §. fi. ff. ad Treb. in c. pe. de elec.
in 6. in c. mandato, de præb. in 6. Præterea vbi habe-
70 mus decisionem, quæ specialiter in casu loquitur,
illi inhærendum est, remota extensione, in qua cer-
ta forma, & regula dari non potest sub verbis gene
ralibus, vt ita alias concludit Dec. cons. 420. nu. 7.
71 p. 3. & specialis prouisio dicitur in materia corre-
ctoria, nec contra ius, licet singulariter non nomi-
netur, vt declarat Bar. in l. generaliter. C. de non nu
mer. pec. nu. 2. & in l. 1. ff. si quis in ius voc. in fi. &
in l. 1. vbi Iaf. nu. 15. ff. de vulg. & pupill. Nec obstat
cauillatio partis aduersæ, asserendo, quod non dēt
haberi respectus in isto casu secundo, quando mu-
lier nubit homini habenti aliam maioriam ad dis-
positiones, & regulas oppositas in primo casu, & in
principio maioriæ, quia ex dispositione ista secun-
da, in qua pars aduersa nititur cauillare iustitiā, &
veritatē prædicti D. Marchionis, constat verissime,
72 & expressissime contrarium, quia in principio, &
fine huius dispositionis secūdæ, in duabus partibus
eius cum geminatione, quæ ostendit animi delibe-
rationem, & voluntatem præcisam, & efficaciorem
reddit dispositionem, vt notatur in l. ballista. ff. ad
Trebel. & congerit Roman. in l. si vero. §. de viro. ff.
soluto

soluto matrimonio: & Dec. in consil. 1. & notatur
in c. si quis iratus. 2. q. 3. & dicit Bald. in cons. schis-
73 matis. in pen. col. quod vbi secunda interuenit con
sideratio, ibi plena deliberatio esse præsumitur, al-
legat tex. in auth. vt nulli iud. §. & hoc expresse est
dictum, quod obseruetur regula suprapposita in hac
maioria in prin. ibi, dum dicit: *Mando que si huuie-
re dos hijos varones, que este dicho mayorazgo venga
al hijo segundo legitimo natural, y a sus descendientes
por la orden, y regla que suso dicha es en este mi mayo-
razgo.* & in fine ibi: *pero despues de sus dias, que lo
aya, y herede el segundo hijo varon suyo legitimo natu
ral, o hija en defecto de hijo varon, y a sus descendien-
tes legitimos naturales segun la orden, y regla suso con-
tenida en este dicho mi mayorazgo.* Ecce igitur quo-
modo in principio, & in fine istius dispositionis di-
sponit expresse etiam in vocationibus huius secun
di casus, scilicet quando mulier nupsit homini ha-
benti aliam maioriã, obseruetur, & custodiatur re-
gula suprapposita in ista maioria. Et ponderandum
est valde, quod non solum dixit hoc in fine, sed in
principio clausulæ. Si enim tantummodo in fine di
ceret, insurgeret cauillatio partis aduersæ, asseren-
do quod intelligebatur hæc clausula de regula in
ista eadem clausula apposita, quæ cauillatio, & du-
bitatio omnino tollitur ex eo, quod non solum ap
ponitur in fine, sed in principio; & cum in princi-
pio appositum sit, clare constat, quod intelligitur
de regula supra posita in maioria, & hoc solũ in to-
tũ eneruat obiectiones, & cauillationes cõtrarias.

Non obstat etiã alia obiectio, & cauillatio, scili-
cet, quod ex identitate rationis euitandæ confusio
nis colligitur idẽ esse, quãdo adsunt duo filij mascu
li, vel vnus masculus cũ femina, vt satis supra dictũ
est in primo fundamẽto partis aduersæ, quia omni-
bus ibi adductis clarissima, & verissima est respon-
sio, & solutio, s. quod est falsissimum asserere, quod
fundator huius maiorię voluit prohibere cõfusio-
nẽ tẽporalẽ, sed tãtum confusionẽ perpetuã, quod
liquide constat ex duobus, s. de iure, & de ipsamet
maioria. De iure cõstat, quia confusio proprie intel
74 ligitur de cõfusione perpetua, quæ separari nõ põt,
& qñ res trãsit in aliã materiã, qñ autẽ potest sepa-
rari, nõ est, nec proprie dr̃ confusio, sed cõmixtio, q̃
inter se differũt. ita notat gl. in l. idẽ Põponius scri-
bit si frumentum. §. sed si plumbum. ff. de rei vend.
quã ibi sequitur Bar. & Ang. in §. si duorum mate-
riæ. inst. de rerũ diuis. quod notat pro statutis, vbi
75 verba debẽt intelligi proprie, & in qualibet dispo
sitione in dubio nõ est recedendũ a propria signifi-
catione, vt in l. 1. §. si is qui nauem. ver. igitur in re
dubia (cum vulgatis) ff. de exercit. regula enim est,
76 quod verba intelligi debẽt vere, & proprie, & in
poriori significatione, vt notat Bar. in l. 3. §. hęc ver
77 ba, ff. de negot. gest. in l. 1. §. hoc interdictum. ff. de
fonte. & verba principaliter debent intelligi, vt
notat Bald. & Angel. in l. 1. §. 1. ff. de iust. & iur. Iaf.
in l. si quis nec causam. ff. si certum petat. maxime
quia dispositio ista, in qua vocatus fuit secundo-
genitus (tempore quo fuit facta) fuit contra ius
commune, & regium in maiorijs, & per eam in-
ducta fuit correctio horum iurium, & ideo stri-
cte, & in propria significatione debent assumi ver-
ba, vt notat Bald. in l. 1. C. de legat. ex dispositione
istius maioriæ constat etiam hoc, quia si potest di-
ci. confusio habere temporaliter hanc maioriã cũ
alia, talem confusionem temporalem, id est immix
tionem permisit in muliere nupta viro habenti aliã
maioriam, & quando vnus tantum est masculus. Si
igitur eam permisit aliquibus casibus, vel aliquo, se
quitur, quod suæ intentionis non fuit, nisi tantũ pro
hibere confusionem perpetuam, & quod istam solũ
modo odio habuit, & non immixtionem tempora-
lem, cum eam permiserit: & sicut, quando testator
vocat aliquibus casibus feminas, non videtur velle
conseruare iura agnationis, vt supra est dictum, ita
permittendo immixtionem temporalem, constat
quod verba, *porque no se confunda este mi mayoraz-
go*, intelliguntur de confusione iuridica, & propria,
quæ est perpetua. Quod etiam probatur, quia quan
78 do dispositio fit super his, quæ sunt iuris, verba in-
telliguntur secundum veritatem, vt notat Bar. in l.
si is qui pro emptore, ff. de vsucap. & quando verba
sunt apposita in scriptura, intelliguntur ciuiliter,
79 Bal. in l. lege. in fin. C. de leg. hered. Alex. consil. 87.
vol. 3. Matth. de Afflin. decis. 44. num. 13. Si igitur
non prohibuit, nec odio habuit, immo permisit im-
mixtionem temporalem, sequitur, quod cessant su-
pradicta omnia in primo fundamento partis aduer
80 sæ. Quod confirmatur, quia non procedit argumẽ-
tum, nec valet consequentia, testator voluit, quod
hæc maioria non confundatur, ergo vocauit femi-
nam, vt in simili habetur per gl. & Doctores in l. Lu
81 cius, ff. de hered. instituend. vbi substitutione facta
si sine liberis decesserit, non censetur liberi vocati,
& sicut ex hoc non valet consequentia, testator vo
82 luit rẽ in familia remanere, ergo videtur reliquisse
illis de familia, vt dicit Dec. in cons. 425. nu. 3. ita
non valet, voluit euitare confusionem, ergo voca-
uit feminas. Et vltra tradita in hoc articulo confir-
matur, & vrgenti ratione, quia si posset dici, quod
in femina nupta habenti aliam maioriam non da-
tur confusio, vt supra est dictum, idem esset, licet
hi duo maioratus concurrant in persona Marchio-
nis, quia cum post eius mortẽ debeant diuidi, non
dicuntur confundi in eo, quia quando plura iura cõ
currũt in vno, perinde est, ac si cõcurrerẽt in duob.
83 & distincta, & diuisa, & discreta remanẽt iura, quã
uis plura in eandẽ personam deuenerint. tex. singu-
laris, & expssus in l. tutorẽ, ff. de his quib. vt indig.
& sic clare vr̃, qd hæc maioria, licet veniat D. Mar-
chioni, nõ cõfundit in eo, & si cõfundi posset dici,
quod non intelligitur prohibitio cõfusionis de ta-
li confusione temporali, præsertim, quia per vnio-
84 nem temporalem non amittatur natura, nec digni
tas rei vnitæ. ita Cinus, & Bal. nu. 7. in l. etiam, C. de
iure dot. & Felin. in c. translato. de const. nu. 6. ver-
sic. limita etiam dummodo.

Nec etiam obstat argumentum de casu, quando
existentibus duabus feminis, hæc diuisio fieret &
extensione rationis confusionis euitandæ, quia si
tunc diuisio eadem fieret, est, quia nullo stãte ma-
sculo feminæ non sunt exclusæ, sed vocatæ, & debẽt
succedere regula masculorum, cum subrogentur
in eorum locum nullo existente filio masculo, quia
subrogatum sapit naturam eius in cuius locum sub
85 rogatur, in tantum, quod si clericus vtatur statu-
tis laicorum, debet eo modo vti, quo laici. Bald. in
l. omni

l.omni nouatione,C.de sacrosanct.eccles.& in l.1.
de contrah.empt.
Non obstant etiam alia obiecta supradicta in se
cundo principali fundamento partis aduersæ,scili-
cet , quod illa verba : *Y no venga ni pueda venir al*
hijo mayor,sunt realia,& geminata,& quod ibi non
loquitur de filio masculo,sed tantum de filio,& sic
potest intelligi de filia, quoniam his etiam respon-
sio est clara , scilicet, quod siue sit responsio perso-
nalis,siue realis,tantum loquitur de filio masculo;
& quando sunt duo filij masculi , quod clare patet
ex eadem clausula, & eius tenore , quia eius verba
sunt: *Y mando,que si vbiere dos hijos varones,que este*
dicho mayorazgo venga al hijo segundo legitimo na-
tural,y a sus descendientes por la orden,y regla,que su-
so dicha es,en este mi mayorazgo, y no venga ni pueda
venir al hijo mayor. Ecce quomodo clausula loqui-
tor clare in casu quoad sunt duo filij masculi , quo
casu disponitur, quod hæc maioria veniat secũdo,
& non veniat,nec venire possit maiori;illa enim di
86 ctio copulatiua , & , posita inter orationes habet
vim continuatiuæ,vt per Bart.in l.Seiæ.§.Caio.nu.
3.ff.de fundo instruct.& in l.is qui ducenta.§.verũ,
ff.de rebus dub.& ita Dec.in consi.71.in 1.part. in
statuto quo habetur. *Mandamus, quod si aliqua mu-*
lier maritata habuerit filios ex marito, & aliquis eorũ
decesserit, succedat frater eius masculus , & non ipsa
ex primo viro, Concludit , quod illa dictio,ipsa,re-
feratur tantum ad matrem,& non ad sororem,quia
illa dictio facit relationem ad mulierem, de qua su
pra,quæ relatio in dubio vera debet,& intelligitur
fieri,l.Iulianus.vbi Bartol. ff.de hered.inst.& sic eo
dem modo illa verba : *venga al hijo segundo , y no*
venga,ne pueda venir al hijo mayor, intelliguntur de
filio masculo,de quo supra, & de cuius inclusione ,
scilicet , secundi , & exclusione maioris in clausula
ista agitur , existentibus duobus masculis , maxime
87 quia copula posita inter duas orationes operatur,
vt habeantur pro vna , & sic erit vnitas sermonis ,
etiam in finali parte, per tex.in l.plane.post princi-
piom.de legatis primo,& in l.si ita quis heredes.de
hered.instit.notat Iason in l.re coniuncti.num.84.
præterea quando sumus in dispositione, quæ est cõ
88 tra ius commune , vt hic , cum ius commune pri-
mogenituræ est pro maiori masculo, dispositio de
filio non habet locum in filia etiam data paritate
rationis. ita notat Card.in consi.125.incip puto fi-
lias.in fi.Anton.de Butr.in cap.sane.de priuileg se-
quitur Dec.cons.510.num.27.part.4.& idem Dec.
in l.2.ff.de reg.iur.nu.111. Concludit,quod in ma
teria correctoria masculinum non concipit femini-
num.idem tenet Alex.in l.Gallus, in princ.ff.de lib.
& posth.quod videtur verum , licet Ias.in l.si quis
id quod.ff.de iurisd.omn.iud.nu.10. contrariũ te-
neat,quod fundamentum eius corruit, cum in pœ-
89 nalibus versetur fauor Reipublicę in punitione de
lictorum secundum Bal.in l.fin.C.de interd.matr.
Confirmatur,quia quando in ciuitate masculi prę-
feruntur feminis , tunc appellatione filiorum , im-
mo nec liberorum, nec in contractu , nec in vltima
90 voluntate non veniunt filiæ. ita Anch. in consilio
413.Imol.in c.potuit.de locat. Præposit.in arbore
affinitatis.nu.36.Nec obstat,quod data paritate ra
91 tionis fiat extensio de persona ad personam , vt su-
pra est dictum in primo fundamento partis aduer-
sæ, quia partem contrariam,immo quod de perso-
na ad personam non fiat extensio,tenet Angel.in d.
§.& quid si tantum, per tex.in l.si quis ita,§.si quis
cum ignotaret.ff.de test.tutel.& Dec.in cons.377.
num.3.& in cons.218.num.9.part.2.& consil.465.
part.4.nu.16.& in cons.294.vol.3.nu.7.& 8.cum
seqq.Imol.in l.si pater filium.de vulg. & pupil.So-
cin.in l.1.eod.tit.& in cons.77.& in materia corre
ctoria idem tenent Anton. de Butr.in d.c.sanc. &
Card.in d.cons.125.& Alexand. in d.l.Gallus. &
Dec.in d.l.1.de reg.iur.& in d.cons.516.& sic sal-
tem in materia correctoria ex prædictis auctoribus
videtur hæc pars communior, nec obstabit doctri-
na Bald.in auth.quas actiones. C.de sacrosanct.ec-
cles.relata supra in primo fundamento partis ad-
uersæ,scilicet, quod quando ratio legis est expres-
sa etiam in materia correctoria,sit licita extensio ,
quia ex prædictis videtur , quod illud non proce-
dat quando extensio in correctorijs fiat de perso-
na ad personam. Confirmatur, quia in ista disposi-
tione multoties dixit : *varon* , scilicet ibi : *se ouiere*
dos hijos varones.& ibi: *si solamente vbiere vn hijo va*
ron, & in fine , ibi : *o hija en defecto de hijo varon*, &
92 quando pluries exprimitur idem verbum , non fit
extensio ad alium , quam nominatum, licet mate-
ria de sui natura esset proportionabilis alijs,gl.no-
tab.in Clem.1. de iure patron. domi.in cap.duob.
de rescrip.in 6.Ias.in l.si constante. ff.solut.matri.
num.83.Confirmatur, & bene,quia substitutio fa-
93 cta in vnum casum non comprehendit alium,quã-
do agitur de excludenda persona verisimiliter ma-
gis dilecta testatori.text.in l.fin. C.de institutio. &
substit.Bartol.in l.si mater.§.1.ff.de vulg.Ias.in l.1.
94 eod.tit.nu.31.& prius nominatus præsumitur ma-
gis dilectus.vt in l.Publius.§.fin. ff.de condit.& de-
monstrat. cum ergo in ista maioria , licet non vo-
luisset conseruare agnationem , dilexit magis mas-
culos,quam feminas,& maiorem masculum , plus-
quam minorem , nisi in casu existentium duorum
filiorum masculorum m.tris nuptæ cum homine
habente aliam maioriam,sequitur,quod de isto ca-
su duorum masculorum non potest fieri extensio
ad casum,quo non existat nisi vnus masculus,ad ex
clusionem eius magis dilecti , in fauorem feminæ
minus dilectæ.Quod etiam confirmatur, quia cum
fundator solummodo promiserit diuisionem in ca
su quo secundus filius masculus existat, alterum ca
sum extra istum visus fuit renunciare, tex.in l.cum
dotem. in principio. ff.soluto matrimon. maxime
quia non est eadem ratio,immo diuersissima in ad-
missione feminæ , quia licet in hac maioria non cõ-
95 seruaret agnationem, sed tantum memoriam, no-
men,& arma,multo magis conseruatur per mascu-
los,quam per feminas , quæ nuptæ trãseunt in alie-
nam familiam , vt in prædicta alia mea allegatione
est dictum. & tradit Bal in l.maximum vitium. in
princ.C.de liber.præt.text.in l.cum quædam puel-
la.ff.de iurisd.omnium iudicum. & in l.pronuncia-
96 tio.§.fin. & in l.familiæ. ff.de verb.sig.ex quo pri-
uilegium concessum alicui,& eius descendentibus,
non pertinet mulieri nuptæ,vt per Bar.& Ias.in d.l.
cum quædam.in principio. maxime quia ratio con-
fusionis non inest, immo cessat cum non agitur his
de

de confusione perpetua, de qua intelligitur maio-
ria, vt supra satis est dictum. Vel secundo respon-
97 deo ineuitabiliter, scilicet, quod quando disposi-
tio loquitur taxatiue, tunc in correctorijs non fit
extensio a paritate rationis etiã de casu ad casum.
ita declarat ipsemet Bal.& Ias.nu.17. & 22.in dict.
auth.quas actiones,per tex.in auth.de hered.ab in-
test,venient.§.ex his. hic autem ista dispositio taxa
98 tiue,& limitatiue loquitur, quia dicit *segun la re-
gla de suso contenida en este mi mayorazgo*,quę verba
limitationem inducunt, vt concludit Bar.in extra-
naganti ad reprimendum,in ver.prout,per tex. in
l.edita.C.de edend. Bald.in l.2. C.de err.aduocat.
& concludit Aretin.in cap.1. de pr[o]bat.& Felin. in
cap.quoniam Abbas.de offic. deleg.num.12. quod
99 dictio, *secundum*, facit conditionem, quia repeti-
tur illud, ad quod fit relatio, quia tunc dispositio
limitatur secundum illud, quod inuenitur, immo
concludit Abb.in c.super specula.ne clerici,vel mo
nachi.num.6.quod quando relatio habet se,vt hic
per modum causæ essentiæ, reuocato primo ad qđ
fit relatio, censetur reuocatum secundum. Cum
igitur hæc dispositio sit taxata & limitata secundũ
regulam præcedentem, qua pluries dispositum est,
quod semper in eodem gradu vir præferatur femi-
næ,sequitur quod in ista dispositione secunda rela-
ta ad primam, non fiat extensio de persona mascu-
li ad personam feminæ,& si adesset similitudo,im-
mo identitas rationis,tum ex relatione facta in dis-
positione ad præteritam, intelligitur clare, quod
non sit reuocata prima nisi in casu expresso quo lo
quitur secunda, quia secunda intelligitur secũdum
primam,cum expresse in ea dicatur secundum regu
lam supra positam, & de ea constat in maioria. Qđ
confirmatur, quia in materia correctoria limitati-
100 ue (prout loquitur) intelligi debet, vt minus ius
commune corrigatur. argum. l.sancimus,C.de te-
stam.& in l.præcipimus, in fin.C.de appellat.Dec.in
cons,1.nu.2.Quæ omnia confirmantur, quia a iure
101 communi nunquam quis excluditur nisi a perso-
nis specificatis secundum Bal.in l.sed & milites. ff.
de excusa.tut. ex quo concludũt Bal.& Doct.& di-
cit Ias.nu.8.esse ita tenendum in practica.in l.1.C.
de successor.edi.quod si statutum excludit matrem
102 existente patruo,non habet locum in patruo ma-
gno,nec ad eum debet fieri extensio, licet in eo sit
eadem ratio agnationis,quod sequitur Dec.consil.
451.& 461.vol.4. Cum ergo filius maior sit a iure
cõmunicatus, & etiam a iure particulari istius ma-
ioriæ,& nõ reperiatur exclusus,nisi a secũdo mascu
lo;nullatenus fundamento iuridico potest asseri,eũ
excludi a femina, cum hoc non sit expressum, nec
specificatum,quod confirmatur,quia dispositio de
103 masculo nunquam verificatur in femina, etiã in
materia fauorabili,& ad pias causas.Abb.in cõs.37.
Ost.& Io.And.in c.Rainaldus, de testam.Angel.&
Moder.in l.sed si hac.§.liberis. ff.de in ius vocand.
Ias.in l.siquis id quod.de iurisdic.omn.iud.Confir-
matur etiam,quia non sequitur,nõ veniat filio ma-
iori,ergo veniat filiæ secundæ, ex dictis supra ad fi-
nem proximi capituli,& in prædicta alia allegatio-
ne,quia est negatiua,& priuatiua,quæ nihil ponit,
& nihil sequitur ex ea,vt in l.ex facto, & agitatum,
ff.de hered.inst.Ias.in l.licet Imperator.de legat.1.
105 nu.37,Cõfirmatur etiam, quia vbi deficit forma,
non sufficit causa etiam iustissima.ita cõcludit Bal.
106 in consil.11,per text.in l.cum hi. §.si prætor. ff.de
transact.& quando verba non conueniunt,nec veri
ficantur,cessat dispositio, vt notat Bar.in l.4.§.to-
ties,ff.de dam.infecto, vbi enim dispositio non lo-
107 quitur,cessat dispositio, vt dicit Bal. per illũ tex.
in l.si furiosi,C.de nupt. & in dubio testator presu-
108 mitur voluisse,quod verbis expressit, quia verba
109 sunt notæ earum, quæ sunt in animo passionum.
l.Labeo.§.idem Tuberoni. ff.de supell. lega.ex quo
110 quando non processit ad dispositionem,attendũ
tur verba,& non mens coniecturata, & sic non in-
ducitur fideicommissum. text.in l.quidam cum fi-
lio.ff.de hered.instit,ex quibus,& ex dictis in duo-
bus capitulis supra proximis remanet plene satisfa-
ctum omnibus adductis pro parte contraria in pri-
mo,& secundo fundamento superioribus partis ad
uersæ,nec contra hæc parti aduersæ iuuamentũ fa-
cit,quod fundator disposuit, quod in hac maioria
iudicium faciat paritas, quin immo similitudo ra-
tionis,quia responsio est clarissima, & vera, quod
hic de masculo ad feminam in admissione feminæ
non est dare identitatem, nec similitudinem ratio-
nis,vt supra dictum est,& ita nec secundum ius cõ-
mune,nec particulare huius maioriæ dispositum in
masculo habet locum in femina,cum confusio tem-
poralis non est in consideratione,& memoria ma-
gis conseruatur per masculos,& non procedit argu
111 mentum a simili,vbi non est plena similitudo.Bal.
i l.1.C.de iure emphy.& in l.curatorijs,de neg.ge.
Non obstant etiam adducta in 3.fundamento cõ
trario,quia respondeo quod illa clausula, *o hija en
defecto de hijo varon*,non intelligitur de filio secun-
dogenito,sed generaliter,prout verba sonant,in de
fectum omnis filij mascu i i quod probatur primo
ex adductis in hac parte in superiori allegatione.
Secundo,quia cum verba istius clausulæ sunt gene
112 ralia sub generalitate, omnes casus filiorum in-
cludũtur,dato,quod maior esset ratio in vno, quã
in alio.l.1.§.quod autem. ff. de aleat. & verba de-
113 bent intelligi vt sonant,nec in dubio est receden-
dũ a proprietate verborũ, vt in l. non aliter.de leg.
3.& in l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad Trebell.3.
quia cum antea posuerit regulam,quod filia nõ suc
cedat nisi deficientibus filijs masculis,ista verba ge
114 neralia istius clausulæ, *o hija en defecto de hijo va-
ron*,intelligi debent secundum præcedentia.ita no-
tat Alberic.in l.1.ff.de off.procur.Ces. facit text.in
l.quoties.in fi.C.familiæ ercis.& in l.seruus pluriũ.
§.fi.de leg.1.l.nummis. de leg.3. quia expressum in
115 vna parte videtur expressum in alia.l.qui filiabus
116 in prin.de leg.1.& expressum facit cessare tacitũ.
117 l.cum ex filio.vbi Bart.ff.de vulg.& pupil. & tota
dispositio debet legi,& considerari, & non sufficit
principium sine fine,nec finis sine principio.Bald.in
in l.in ciuile.ff.de leg. & ideo rescriptum ambiguũ
debet intelligi, & interpretari secundum supplica-
118 cationem præcedentem, tex.in l.1.C.de diuers.
rescr.& in c.inter dilectos.§.ceterum. de fide instr.
Confirmatur,quia per secundam dispositionem ge
119 neralem nũquam videtur derogatũ primę, nisi ex
presse dictũ sit.ita Bar.in cons.71.per l.precipimos.
C.de appel.facit text.in l.4.§.si ex conuentione. ff.
de

de re iud.& quod notat Bal. per illum tex.in l.pen.
C.per quas perſ.& tex.cum gl.in verb.niſi in auth.
120 de non alienand.§.fi.& ita verba generalia debẽt
intelligi,& interpretari, ne contraria ſint primis,vt
in ſimili eſt tex.in d.c.inter dilectos.§.ceterũ.de fid.
inſtrum.& in contractibus notat Bart.in l.fin.§.idẽ
quæſijt.ff.de condit.indeb. & in inueſtitura notat
Paul.in conſ.162.& in omnibus diſpoſitionib. hoc
habet locum, vt contrarietas remoueatur, vt per
Alex.in conſ.141.lib.2. vbi plura ad hoc inducit,
121 pro qua facit,quia correctio non præſumitur, vt
in ſtatuto notat Bal.in l.ſi duo.in fi. C.per quas per
122 ſon.Immo verba debent intelligi, & ſaluari, ne
contrarietatem contineant, referẽdo quantum eſt
poſſibile prima ad vltima,& e contra,ſecundũ Bal.
& Iaſ.late ibi.in l. cum falſa. C.de iuris,& facti i-
gnor.& in vſibus feudorum. nu.13. & correctio nõ
123 debet induci per ſubauditos intellectus.gl.in ca.
cupientes.§.quod ſi per viginti. de election.in 6.&
ideo hic in iſta clauſula, *nullatenus*, poteſt ſubaudi-
ri in defectum prædicti filij ſecundi,quia ſi hoc ſub
audiretur,corrigeretur diſpoſitio ſuperior facta in
feminis,& per ſubauditos intellectus non permitti
tur.Confirmatur, quia ſicut quando in aliquib.par
124 tibus eſt facta mẽtio de maſculis, ſi poſtea in alia
parte dicitur tantum de filijs,intelligitur de maſcu
lis, vt cõcludit Dec.in conſ.15.in 1.parte.ita cũ hic
in multis partibus huius maioriæ dictũ ſit, quod fe
mina ſuccedat in defectum filiorum maſculorum,
licet poſtea in iſta parte nõ dicat, niſi in defectũ fi-
lij maſculi, intelligitur ex præcedentibus in defe-
125 ctũ omnis filij maſculi, cũ vna pars ſcripturæ per
aliã declaretur, vt in d.l.qui filiab.in prin.de leg.1.
126 Quarto, quia vbi requiritur aliquid fieri expreſſe
in diſpoſitione correctoria, & cõtra ius commune,
tũc illud dr̃ fieri expreſſe quãdo fit per verba ſpe-
cialia,& nõ per verba generalia.notat Ang.in auth.
de hered.ab inteſtat.§.ſi vero expreſſum.quia illud
127 dicitur fieri ſpecialiter, quod a generalitate remo
rum eſt.l.ſeruis vrbanis.§. fi.de leg.3.l. diuus.§.nec
generalem. ff.de falſis.notatur in c.2.de reſcri.in 6.
in Clem.appellanti.de appellat.& ita in expreſſo ſe
quendo Ang.concludit Matth.de Affl.in deciſ.44.
nu.13.& 14.& 15.vbi tenet, quod nõ ſufficiunt cõ-
iecturæ in diſpoſitione contra ius. idẽ tenet Iaſ.in
l.1.ff.de vulg.nu.18. & cum excluſio primogeniti
ſit contra ius commune, & regium in maiorijs, &
128 etiam contra regulam huius maioriæ, ad tollen-
dum hoc ius requiritur expreſſio, nunquã enim in-
ducitur priuatio iuris niſi expreſſum actum ſit.text.
in auth.de non eligen.2.nubent. §.cum igitur. per
quem tex.ita notat Bal.in l. ex teſtamento.C.de ſe-
cund.nupt.Iaſ.in l.1.C.de tranſact.nu.12.& cũ hic
non reperiatur expreſſum niſi quando adſit ſecun-
dus filius maſculus, ſequitur quod ex verbis gene-
ralibus iſtius clauſulæ, *o hija en defecto de hijo varon*,
nõ excluditur per feminam filius maior maſculus,
nec ad ſufficiunt coniecturæ, nec verba generalia,
vt concludunt prædicti Doctores, & iſtud videtur
vrgens fundamentum pro hac parte.Quinto,&hoc
ponit ſecurim ad radicem,quia in iſta clauſula ex-
preſſe vocat feminam ſecundum regulam ſupra po
129 ſitam in hac maioria,quæ regula eſt, quod nõ ad-
mittatur femina niſi in defectũ omnis filij maſculi,
& relatio iudicatur, & præſumitur facta vere, vt in
l.Iulianus.& ibi Bar.ff.de hered.inſt.& intelligitur
facta cum omnibus ſuis qualitatibus,ita quod qua
litates clauſulæ,ad quam fit relatio cenſetur ineſſe,
& appoſitæ in clauſula, referente Bar.in l.1.ff.de re-
cept.& ĩ l.1.§.fi.ff.ſi fam.furt.feciſſe dicatur.& in l.
ſiquis ſeruũ. §.fi.ff.de leg.2.facit quod notat Bart.
in l.nihil.in fi.ff.de coniungend.cum emancip.libe.
130 & dictio, ſecundum, vt ſupra, facit relationẽ om-
nium eorum, quæ ſupradicta ſunt.l.1.§. deinde.&
ibi Bar.ff.de poſtul.facit tex.in §.ſane.in proœmio
decret.l.item quæritur.§.item Iulianus.ff.loca.ibi,
vt ſupra diximus.nec poteſt iuridice aſſeri, quod il
la verba: *Segun la orden, y regla de ſuſo contenida en
eſte dicho mi mayorazgo*, non referantur ad filiã,ſed
ad eius deſcendentes, quia iſta clauſula in fine op-
poſita ad omnia præcedentia intelligitur appoſita,
131 & refertur, vt in l.1. & ibi per Doct.C.de liber.p̃-
ter.& in l.talis ſcriptura. ff.de leg.1. & in l.Seiæ.§.
Caio.ff.de fundo inſtru. & cum nõ ſit dare rationẽ
diuerſitatis inter feminam,& eius deſcendẽtes, iſta
determinatio, *Segun la orden, y regla de ſuſo conteni-
da*, pariter,& æqualiter determinat ſucceſſionẽ fe-
minæ,& eius deſcendentiũ, vt in l.in teſtamẽto.de
teſtam.milit.& in l.quamuis.C.de impuber.& alijs
ſubſt.& ponderanda ſunt verba iſtius clauſulæ: *que
no dize ſegun la orden, y regla de eſte mi mayorazgo,
ſino ſegun la orden, y regla de ſuſo contenida en eſte di
cho mi mayorazgo*,& ſic non refertur ad ordinẽ hu
ius clauſulæ finalis, ſed ad ordinem, & regulam ſu-
pra contentam, & regula ſupra contenta clare
conſtat, quod fuit, quod femina non ſuccedat,
niſi nõ exiſtentibus filijs maſculis in eodem gradu,
immo quando iſta verba vltima, *ſegun la orden, y re
123 gla de ſuſo contenida en eſte dicho mi mayorazgo*, re
feruntur ſolummodo ad deſcendẽtes feminę ex eiſ-
dem conſtaret intellectus iſtius clauſulæ, *o hija en
defecto de hijo varon*, quod intelligatur in defectum
omnis filij maſculi, cum ratio, quæ in hoc eſt in de-
ſcendentibus feminæ, eſt in ipſa femina, maxime ap
ponẽdo iſta verba geminata in principio,& in fine
clauſulæ, ex quo euidentiſſime cõſtat, quod in vo-
catione feminæ vult, quod obſeruetur ſupra diſpo-
ſitum in hac maioria, quod ẽt patet alia rõne,& cõ
iectura vrgenti, ſ.quod quãdo permiſit, quod femi
na nupta viro habenti aliã maioriam, poſſit hãc ha
bere in vita ſua, fuit in caſu, quo ipſa mulier ſucceſ-
ſerit in defectũ omnis filij maſculi, quod clare pa-
tet, quia clauſula iſtius caſus dicit hęc verba. *Otro
ſi ordeno, y mando, que ſi acaeciere que el dicho mi ma
yorazgo vbiere de venir a alguna muger porque la per
tenezca ſegun la orden, y regla que de ſuſo ſe contiene,
y eſta tal caſare con alguna perſona que tubiere otro
mayorazgo*: ponderanda enim ſunt illa verba, *por-
que la pertenezca ſegun la orden, y regla que de ſuſo
ſe contiene*.quæ regula eſt, quod tunc ſuccedat mu-
lier, quando nullus filius maſculus in eodẽ gradu
adſit,& ſic ex verbis principij iſtius clauſulæ patẽt
duæ cõcluſiones veræ. Vna eſt, q̃d hãc regulã ſupra
poſitã vult cuſtodiri in hoc ſecũdo caſu, q̃n mulier
nupſit homini habẽti aliã maioriã, quia iſta verba,
ſegun la orden, y regla, que ſuſo ſe contiene, nõ ſolum
poſuit hic ſemel, ſed geminate, immo triplicate,
quia in tribus partibus iſtius clauſulæ poſita ſunt

hæc verba, scilicet, hic, in principio, & postea in prima vocatione, ibi: *pero despues de sus dias dela tal muger quiero, y mando, que se vbiere dos hijos varones que este dicho mi mayorazgo venga al hijo secundo legitimo natural, y a sus descendientes por la orden, y regla que de suso dicha es en este mi mayorazgo.* & postea in vltima vocatione, & in fine vocationum huius secundi casus, ibi: *que lo aya, y herede el hijo varon suyo legitimo natural, o hija en defecto de hijo varon, y sus descendientes legitimos naturales, segun la orden, y regla de suso contenida en este dicho mayorazgo.* Et triplicatio in declaranda voluntate multum
133 operatur, & plusquam geminatio, argum. eius, qd notat Ang. de tertio matrimonio in auth. quomod. oport. Episcop. §. hoc de eo, in fine. & ita concludit Dec. cons. 504. nu. 9. in 4. par. & vt supra dictum est, vbi idem pluties repetitur in dispositione non fit extensio, etiam si materia de sui natura esset proportionabilis aliis, gl. in Clem. 1. de iure patr. Alia conclusio est, quod quando in hoc secundo casu vocat, & admittit feminam nuptam homini habēti aliam primogenituram, est quando succedit non extantibus filiis masculis, ex quo sequuntur duo corollaria vera: vnum, quod secundum hanc intentionem debent intelligi omnia sequentia opposita in ista clausula, quia dicta in præfationibus in tantum o-
134 perantur, & declarant sequentia quod intelligun tur in eis repetita. vt in l. item quia, in princip. ff. de
135 pact. & in l. Titia. §. idem respondit. ff. de verb. oblig. & ratio finalis colligitur ex proœmio, vt notat Bar. in l. fi. ff. de hered. instit. & in l. 1. in princi. ff. ad Maced. Aliud corollarium est, & etiam verissimū, quod cum non reperiatur etiam in hoc secundo casu vocata femina, nisi deficientibus filiis masculis, qood prædicta D. Ioanna est exclusa in hoc casu, quo adest filius masculus, etsi in tota dispositione non repetitur vocata existente filio masculo, nulla iuridica ratione foueri potest sua causa. illa enim clausula, *o hija en defecto de hijo varon*, ex omnibus præcedentibus, & sequentibus constat intelligi, nullo existente filio masculo, maxime quia sumus in contractibus, & pars aduersa fundat se in hac clausula; & quando pars se iuuat ex verbis contractus,
136 in dubio fit interpretatio contra eam, per l. veteribus. ff. de pact. l. Labeo scribit. ff. de cōtrah. empt. & dispositio ambigua etiam si sit statuti, si tamen
137 est ambigua, nō iuuat secundum Bal. in l. fi. de cōstit. facit tex. in l. de ætate. §. nihil interest, ff. de in-
138 terrog. act. vbi paria sunt non respondere, vel obscure respondere. Dec. cons. 540. in fin. 4. p. & exce-
139 ptio, quæ necessario non infert, non obstat, nec probatio dubia prodest, vt in cap. in præsentia. de probat. vbi per Felin. nu. 14. cum seqq. & in cap. de
140 his. de accusat. nu. 17. quæ comprobantur, quia generalis substitutio interpretatur secundum ordinem iuris. l. cum ita. §. fi. l. peto. §. fratre. de leg. 2. l. fi. C. de verb. signi. facit bonus text. in l. coheredi. §. qui discretas. ff. de vulg. & ideo ista substitutio generalis, *o hija en defecto de hijo varon*, intelligitur facta secundum ordinem iuris, prout alias consuluit Dec cons. 186. p. 1. Confirmatur, quia licet ista clausula, *o hija en defecto de hijo varon*, non sit perfecta,
141 & debeat suppleri ex præcedenti, ex quo videtur, quod suppletio debet fieri cum qualitate præcedē-tis, scilicet secundi filii masculi, vt tradit Bart. in l. in repetendis. ff. de leg. 3. & in l. prætor ait. §. eritque differentia. ff. vi bono rapror. quia responsio est clata, & vera, scilicet quod hoc non procedit quando non est eadem ratio, vel est contra ius, vel exorbitat a iure communi dispositum in præcedentibus, vel quando congrue, & per eundem modum noo congruit repetitione sequenti, sicut in præcedenti, secū dum Bar. in d. l. in repetendis. vers. item adnerte. & in d. §. eritque differentia. nu. 1. & Aret. in cons. 77. & in cons. 144. & sequent. & vlt. & in d. l. talis scriptura. Cnm ergo modus, & qualitas masculinitatis filii secundogeniti, de quo loquitur principiū clausulæ, non conuenit filiæ, de qua loquitur alia pars inferior clausulæ, sequitur quod in ista secunda parte, vbi vocatur femina, non intelligitur facta repetitio secūdi filii masculi, nec talis repetitio congrue posset fieri cnm sit diuersa ratio in exclusione primogeniti per secundum masculum, vel feminam in maioriis, vbi principaliter attēditur masculinitas, quia per eam magis conseruatur memoria, & familia, in quo principaliter consistit intentio facientis maioratum, maxime cum contrarium sit contra ius cōmune maioriarū. Quæ etiā cōfirmantur, quia ista dispositio, in qua vocatur filia in defectū filii masculi, est impersonaliter concepta, & ideo nō subintelligitur persona secundi filii masculi, quia in cō-
142 tractibus, & diuersis dispositionibus persona nūquam subintelligit. tex. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de verb. obl. Præterea facit, quod notat Imol. in c. 1. de pact. & Ias. in l. 1. C. de diuers. rescr. nu. 5. & in d. §. Crysogonus nu. 41. per tex. in l. duos
143 reos. ff. de duobus reis, qood licet vbi sunt duæ propositiones, vel interrogationes, & vna habeat depē dentiam ab alia, responsio simplex intelligitur secū dum præcedentia: si tamen responsio est determinata, non extenditur vltra id, quod est expressum, vt in exemplo, de quo ibi per eos. Et sic si in ista dispositione diceret instituens, veniat filio secundo masculo, vel feminæ, tunc intelligeretur exclusus maior per feminam: cum autem non disposuit sic, sed quod veniat filio secundo masculo, vel filiæ (de terminate) in defectum filii masculi, sequitur quod intelligitur non secundum præcedentem dispositionem, subintelligendo personam secundi filii masculi, sed prout determinate, & generaliter loquitur in defectum filii masculi.

Nec his obstat illud dictum Bal. in l. maximū vitium. C. de liber. præt. relatum supra in 3. principali fundamento partis aduersæ, scilicet quod quando dispositio est contra ius, noo debet interpretari ab ipso iure, quia respondeo quod Bal. loquitur quando dispositio est generalis, sed quando est limitata,
144 non procedit illud dictum, & ita concludit Dec. in cons. 444. nu. 17. Sed hic ista dispositio est limitata secundum ordinem, & regulam supra positam in hac maioria; ergo secundum ius istius maioriæ intelligitur, & interpretatur hęc clausula, & dispositio, maxime quia etiam quando dispositio est generalis, illud dictum Bald. reprehendit Alexan. in l. fin. §. in computatione. C. de iure deliberand. & in l. si quis priore. ff. ad Trebellian. & idem Bal. tenet contrarium in rubric. de causa possession. & proprietat. & ista opinio videtur verior Deci. in d. cons.

d.conf.& nu.idem tenet Rom.in d.l.si quis priore. Imol.in l.si vero.§.de viro.ff.soluto mat.& Io.Calder.cons.32.inci.si testator,posito super rub.de testam.& Iaf.in l. omnes populi. ff.de iust.& iure.nu.61.& 62.col.fi.ex quibus videntur cessare in totū adducta supra in tertio fundamento principali partis aduersæ,quia vt superioribus patet, falsissimum est dicere, quod filius maior est exclusus existente filia,quia tantum est exclusus existente filio secundo masculo.Eo autem non existente est vocatus, & institutus, & ideo vltima substitutio facta de filia secundum hoc intelligitur, nec omnibus his vllatenus obesse poterit dicere, quod intelligēdo ita istā clausulam nihil operatetur, quia vltra tradita in

145 alia allegatione, dispositio etiam si esset statuti, simpliciter disponens,sicut ista, intelligi debet,secūdum ius,etiam si non addat, nec de nihilo seruiat, quando alias quis sine causa damnum pateretur, potius enim debet esse sine effectu,quam facere talem interpretationem contra ius,gl.Bart.Iaf.in fi.& cōmuniter Doctores in d.l.fi.§. in computatione, C.de iure deliber.

Nec etiam obstat, quod verba intelliguntur secundum conditionem personæ, & subiectæ materiæ, & sermonis,de quo agitur, quia immo hoc facit pro hac parte,quia cum hic agitur de filia,& de maioria,non debet admitti existente filio masculo.

146 Nec etiam obstat, quod verba intelliguntur per prius,& per immediatum,ex quo dispositio de fratribus intelligitur de primis, quia illud procedit in admissione, & sic quando fratres sunt admissi. Si autem agitur de exclusione,est secus,& ita declarat Iaf.in d.l.1.de successorio edicto.nu.15.& hic agitur de exclusione filiorum, & sic non intelligitur nisi tum in defectum secundi, maxime quia illud procedit ex vi rationis, & vt minus lædatur ius commune, vt per Iaf.ibi: & ex eodem dicitur intelligi hic in defectum omnis filij masculi, cum hoc sit magis consonum rationi, & iuri communi, & ex eo minus læditur,& ratio maior excludit minorem.vt in l.cui pacto. ff.de seruis export.

Non obstat etiam, quod substitutio intelligitur secundum institutionem, immo hoc facit pro hac parte,quia est falsum asserere, quod maior sit exclusus,cum præcipue sit vocatus, & exclusus tantū per filium masculum secundum, non autem per filiam. Nec etiam obstat dicere, quod hæc verba intelliguntur in casu capituli,vbi sunt posita,maxime existente cōtrarietate dispositionū,vt supra per parte

147 contraria est dictum , quia non sunt apposita intra capitulum vltimum , cum sint apposita in fine eius,& omnium vocationum, & capitulorum,quo casu etiam,quia ponitur in fine capituli ,ad omnia præcedentia,& non ad proximiora tantum refert, vt est tex.& ibi bene declarat Abb.in c.2. requiris. de appellat.& commun. doct. Bart. & Doctores in d.l.talis scriptura.de leg.1.& in l.1.C.de liber.preter.& Iaf.in l.3.§. si filius.ff.de liber. & posth.& illud de contrarietate non obstat, immo prodest, quia secundum hunc intellectum contrarietas euitatur,& correctio,& ex contrario intellectu inducitur contrarietas, & correctio iuris communis, & particularis huius maioriæ in vocatione feminarū,

148 & ad intellectum clausulæ generalis multum cōsideratur euitatio correctionis , & contrarietatis: vt in dictis iuribus communis est conclusio Doctorum , & quod verba debent referri quibus magis de iure conueniunt , & sic secundum prædictas regulas,& conclusiones communes , ista verba referuntur ad omnem filium masculū, maxime quia non est diuersa, immo eadem ratio in exclusione feminæ per maiorem, quam per secundum filiū masculum,cum per masculos magis conseruetur memoria,& familia, & hic non est considerabilis confusio tēporalis(vt supra est dictum) & ideo non debet referri ad proximum filium secundogenitum, sed ad omnem filium. quæ confirmatur per text.in l.Lucius Titius.ff.de hered.inst.vbi est tex.singula

149 ris secundum Bal. ibi, quod verba testatoris debent interpretari secundum quod ratio naturalis & sanguinis dictat. ex quo verba, quæ ibi videntur loqui de filio immediato, porriguntur ad vlteriores filios secundum Bald. & Imol.ibi , & Boer. in decis.155.nu.2.& cum ratio naturalis, & sanguinis dictet,in maiorijs,& memorijs conseruandis præferri filium filiabus, sequitur , quod ista verba , *o hija en defecto de hijo varon* , intelliguntur proprie, vt verba sonant, in defectum omnis filij masculi, ex quibus cessant omnia substantia contraria, & gl.in §.item lapilli. inst.de rerum diuis. & quod per eam tradit Boer.decis.146.

Præterea quando ista clausula intelligeretur in defectum prædicti secundi filij masculi, non tolleretur ius Marchionis vocati supra in duabus dispositionibus specialibus supradictis, ex ibi adductis, &

150 in alia allegatione; præsertim. quia dispositio generalis non tollit particularem,vt est text.singularis in cap.cum dilecti.de dona.& quia,vt iste intel-

151 lectus esset verus,deberet subaudiri,prædicti filij secundogeniti, & quando in aliquo capitulo aliquid subauditur, illud quod subintelligitur nunquam ad alium casum porrigitur ita Bar.& Alex. in l.2.ff.quod quisque iur. Dec.in c.2.requiris. de appellat. in fi.Felin.in cap.cum iam que.nu.5.ver.li-

152 mito.8.de rescrip.quod cōfirmatur,quia clausula in fine posita non refertur ad capitula præcedentia,quæ ex tali relatione fierent inualida.l.cū vulgari. ff. de dote prælegat. l.talis scriptura. & ibi Bart.de leg.1.Ex quo videtur,quod,etsi in ista clausula esset vocata filia in defectum secundi filij masculi,esset tantum in casu,in quo clausula loquitur, scilicet in filia descendente de filio, qui habuit ambas maiorias, patris, & matris , non autem in alijs casibus superioribus,in quib. filius masculus est vocatus,& præfertur filiæ,non obstante clausula finali disponenti procedi a similitudine rationis, quia loquitur in casibus omissis,non autem in determinatis,vt est iste noster casus,vt dictum est supra, & in alia 1.allegatione mea.

Nec etiam obstant adducta supra in quinto fundamento partis aduersæ pro intellectu clausulæ, *pero si tan solamente vbiere vn hijo varon* , quia illis non obstantibus asseritur , quod illa clausula intelligitur in vno filio masculo, solo a masculis, & non a feminis,quod probatur sequentibus. Primo ex dictis in hoc articulo in prædicta allegatione, ea præsertim ratione, quia ex verbis , & mente huius maioriæ hoc clare constat in duab. partibus: prima qa

verba huius clauſulæ ſunt, *quiero y mando que ſi vbiere dos hijos varones, que eſte dicho mayorazgo venga al hijo ſegũdo &c. pero ſi acaeciere que la tal muger ſolamente vbiere vn hijo varon, que el tal hijo aya el dicho mayorazgo*, & illa prima pars, *ſi vbiere dos hijos varones, que venga al hijo ſegundo*, loquitur generaliter, & ſic loquitur, & intelligitur, & verificatur; & ſi cum duobus filijs maſculis adſint filiæ feminæ, & nullus ſani capitis poſſet contrarium aſſerere, quia cum illa verba ſint generalia, omnes caſus comprehendunt. l. 1. §. quod autem. ff. de aleat. Præterea regula communis eſt, quod ſaltem illa potio, & incluſio maſculi ſecundi operatur excluſionem feminarum, illo ſtante. Bart. in l. cum auus. ff. de condit. & demon. per l. cum prætor. ff. de iud. Si ergo ſtante ſecũdo maſculo, poſitio, & incluſio eius operatur excluſionem feminę, ſequitur quod ſtaret femina, quia priuatio præſupponit habitum, vt in l. decem, ff. de verb. obl. & ſic eſt veriſſimum, quod hæc prima pars iſtius clauſulæ, loquitur, & intelligitur, quãdo adſunt duo filij maſculi, modo cũ ipſis adſint filiæ, vel non. Ingreditur nunc ſecũdus caſus per aduerſatiuam, dicendo: *pero ſi ſolamente vbiere vn hijo varon &c.* & in aduerſatiua cenſetur re

153 petita qualitas præcedentium. Bal. in l. omnes po
puli. ff. de iuſt. & iur. Alex. in l. filius a patre. ff. de li
ber. & poſthu. nu. 6. Iaſ. in l. turpia legata. §. ſi pars.
ff. de leg. 1. nu. 3. Et de natura aduerſatiuę eſt, loqui
154 in caſu præcedenti, & aduerſari tãtum in his quæ
ſunt eiuſdem generis. gl. & Bart. in l. mariti. §. fin. ff.
de adult. Alex. & Iaſ. nu. 7. in d. l. filius a patre. idem
Iaſ. in hæc verba. ff. de lega. 1. num. 2. Ex quo patet,
quod iſte ſecundus caſus, *Pero ſi tan ſolamente tubiere vn hijo varon*, intelligitur cum qualitate præce-
155 dentis caſus, ſcilicet modo habuerit ſorores, vel
non; maxime quia verba debent intelligi ſecũdum ſermonem, & ſubiectam materiam de qua agitur, vt in l. ſi vno. in prin. ff. loca. Cũ ergo loquat' de duobus maſculis, modo habẽt ſorores, vel nõ, & continuatiue dicit, *pero ſi tan ſolamente tubiere vn hijo varon*, intelligitur ẽt modo habeat ſorores, vel nõ, atta materia ſubiecta de qua loquitur, & eſt ſermo; & iſtud eſt potiſſimũ fundamentũ, vt conſtat, quod ex verbis, & mẽte iſtius clauſulæ intelligitur in vno tm̃ filio maſculo, & ſi cũ eo ſint filię feminæ, ex quo ceſſant aliæ declarationes huius clauſulæ, de quib. diſputandum, ſi non conſtitiſſet de mente clauſulę, quando autem tam clare conſtat, nihil amplius eſt quærendum, quia expreſſum facit ceſſare tacitũ, &
156 expreſſum dicitur, quando non ſumus in declara
tione diſpoſitionis correctoriæ, & contra ius quando apparet, etiam generaliter, vel ex coniect. ita Alex. in conſ. 72. vol. 2. Bal. in l. in tempus. in fi. ff. de hered. init. Matth. de Affl. in deciſ. 44. nu. 15. & 16. l. fi. cum gl. C. quod cum eo. Bar. & Iaſ. nu. 15. in l. 1.
157 ff. de vulg. & pupil. & etiam expreſſum dicitur, qđ
tacite ineſt ex natura verbi hoc importans. l. prætor. §. hoc interdictum. cum. gl. in verb. expreſſum. ff. de nou. oper. nuncia. Præpoſ. in c. per venerabilẽ, §. quod autem qui filij ſint legit. nu. 18. & cum ex natura aduerſatiuæ ſit loqui in caſu præcedenti, & ex natura dictionis, maſculi, ſit excluſio feminarum, ſequitur quod habetur hic pro expreſſo, quod intelligatur de vno maſculo filio, etſi habeat ſorores,

158 quia dicitur eſſe ex verbis, quod venit ex vi ver-
borũ, vel propria ſignificatione, vt tradit Iaſ. in l. te
coniuncti. nu. 95. immo & certum dicitur, quod ap-
159 paret per relationem ad aliud, vt in l. certum. ff. ſi
certum petat. facit tex. in l. vbi autem non apparet. §. illud. ff. de verb. obl. 2. pars, ex qua etiam hoc cõſtat, eſt vbi ſcriptura dicit: *Otro ſi mando que ſi el poſſeedor de eſte dicho Mayorazgo dexare algunas hijas, y no las dexare tantos bienes alicnde del dicho mayorazgo que ha de pertenecer vna porſona ſola, ſe-*
160 *gun dicho es*, & appellatione perſonæ maſculus &
femina comprehenduntur, vt in auth. item quęcumque communitas. C. de Epiſc. & cler. & ſic fundator hic vnum ſucceſſorem ſolum vocat, licet habeat ſorores, vel fratres, ex quo videtur conſtare, quod intellectu diſponentis vnus ſolus dicitur licet habeat ſorores, & licet intellectus ciuilis poſſet eſſe in cõtrarium, conditio tamen perſonæ & eius intelle-
161 ctus, & vſus loquendi operaretur, vt intelligatur
in hac ſcriptura prout ex ea apparet, quod conditor eius intelligebat, vt eſt tex. expreſſus in l. ſeruus plurium. §. fin. ff. de leg. 1. & in l. vel vniuerſorum. ff. de pig. actio. facit tex. in l. ſtipulatio iſta. §. hęc quo-
162 que. ff. de verb. obl. & verba intelliguntur impro-
prie, immo & impropriiſſime, propter qualitatem perſonæ vel locorum, ſecundum Bart. in l. 1. ff. ad l. falcid. & ibi Alex. Iaſ. in l. 1. §. honorum. ff. ad Treb. nu. 21. & in l. qui Romæ. §. coheredes. ff. de verbor. oblig. nu. 25. & alias ex coniectura ex mente teſtato-
163 ris verbum præſentis temporis ponitur pro futu-
ro, tex. in l. ſi quis filiabus. §. ſi quis ita. de leg. 1. & verba teſtatoris ſunt aſſumenda & interpretanda
164 prout ipſe exiſtimabat, & ſi ita non ſit in rei veri-
tate. tex. & ibi Paul. in l. quo loco. §. ſi iam mortuo. ff. de hered. inſtit. facit l. 1. qui. §. pen. ff. de his quibus vt indig. bon. gl. in l. ſeruo manumiſſo. ff. de cõdit. indeb. Secundo pro hac parte videtur tex. expſſus in l. fi. tit. 13. par. 6. ibi dum dicit: *Eſtonces ſus hermanos, que le pertenecen de parte de ſu madre deuen hauer todo lo ſuyo. Y ſi otros hermanos huuiere de parte de ſu padre tan ſolamente*: & infra, vbi dicit: *Mas ſi eſte hijo natural que murieſe ſin teſtamento huuieſſe otros hermanos naturales, que le pertenecieſſen de ſu padre tan ſolamente, y no huuieſſe de los otros.* Ecce quomodo in iſta parte vltima probat text. quod ſi defunctus non habebat niſi fratres ex parte patris, qđ poteſt vere dici, quod habebat fratres ex parte patris tantum, & in prima parte, vbi habebat fratres ex parte matris, & fratres ex parte patris, probat tex. quod poteſt vere dicit, etiam quod habebat fratres ex parte patris tantum, licet habebat fratres ex parte matris, & ſic ex iſto tex. videtur probari, quod iſta clauſula, ſi habuerit tantum vnum filium maſculum, verificatur, non habuit filias, & etiam ſi haberet filias, & hunc intellectum ad iſtam clauſulam ſentiunt dd. a me relati in prædicta allegatione, & idem ſentit Præpoſit. in c. de infidelibus. de conſan. & affi. nu. 4. vbi dicit hæc verba: *Et ex hoc infero ad determinationem quæſtionis, Iudæus relinquit filios & filias ab inteſtato, filiæ pariter non ſuccedunt cum maſculis, quia ex lege Moſaica habetur, quod ſolus maſculus ſuccedit excluſis feminis*. Ecce igitur quomodo clare ſentit, quod dr̃ ſolus maſculus, etſi habebat ſorores. Nec aliud probat tex. in contrarium al

lega-

legatus ſupra in l.cum quidam.§.quod dicitur.ff.
de acq.her.quia licet text.loquat ibi de ſolo,nõ tñ
aperit quis dr̃ ſolus,nec etiam cõtrariũ probat tex.
in d.l.his ſolis.C.de reuoc.donat.probãs, quod mu
lier vnus tantum matrimonij dicitur quando non
habuit sm̃,quia hoc idem eſt in noſtro caſu,ſcilicet
quod vnus tantum filius maſculus dicitur qñ non
habuit alium ſecundum filium maſculum,nec ẽt cõ
trarium probat illa dictio taxatiua & excluſiua,tan
tum,quia non poſuit ſimpliciter,ſed cũ modificatio
ne,& qualitate maſculinitatis,dicit enim .*Si tan ſo-*
lamente huuiere vn hijo varon, & ſic intelligitur qua
tenus patitur qualitas maſculinitatis ad quã refer-
tur.ita concl.Bal.in l.1.C.de bono.poſſ.contra tab.
& ibi Iaſ.nu.7.ver.vnde melius rñde sm̃ Bal.quod
hic non ponitur dictio taxatiua, ſolis, ſimpliciter,
165 ſed cũ modificatione sm̃ edictum prætoris, vnde
extenditur quatenus eſt in edicto, ad quod fit rela-
tio,& ſic videtur expreſſa & notabilis doctrina pro
intellectu iſtius clauſulæ, vt dictio ſolum, quia eſt
poſita cum modificatione maſculinitatis, non ex-
cludit,niſi sm̃ qualitatem maſculinitatis ad quã re
166 fertur.facit quia ſermo qualificatus vnum ca.in-
dit.eſt Bar.in l.Aur.§.idem quæſiit, ff.de libera leg.
167 Sicut iniuria verbis qualificata vna dicitur.Bar.i l.
item apud Labeonẽ.§.ſed quod dicitur. ff.de iniur.
Fel.in c.2.de reſcrip.verſ.reſtringitur quinque mo-
168 dis.nu.27.& diſpoſitio qualificata vlterius non
porrigitur.l.iubemus.C.ad Velleia.facit tex.in l.cũ
tutoribus. in princ.ff.de tranſact.& in l.ſi de certa.
169 C.eod. titu. Præterea dictio taxatiua non exclu-
dit,quando alias diſpoſitio nihil operaretur.ita cõ-
cludit,Iaſ.in l.ſi cõſtante. ff.ſoluto matrim.nu.89.
& 90.& 91.& in l.1.ff.ſi quis ius dicen. nõ obtẽper.
nu.11.Et ſi iſta clauſula:*Y ſi ſolamente vbiere hijo va*
ron,intelligeretur de maſculo ſolo, a feminis & ma
ſculis nihil operaretur,quia tunc vocatus erat tam
a iure communi maioriarum, quam a iure particu-
lari huius maioriæ:ergo hic vt aliquid operetur,de
bet intelligi de filio viro ſolo a maſculis, & nõ a fe-
minis, & hoc non debet excludere illa dictio *ſola-*
170 *mente*.Regula eſt.n.quod diſpoſitiones & ſtatuta
debent intelligi, vt aliquid addant & diſponant de
nouo,ne alias ſint fruſtatoria, vt dicit Bal.in l.2.ff.
de vſucapion.& in l.4.§.prætor ait. ff.de dam.infe-
ctõ. & Iaſ.in l.fi.§.in computatione. in fi.C.de iure
delib.Nec his poteſt reſponderi,quod immo multũ
operatur,quia cum ſupra diſpoſuit,quod hæc maio
ria nõ veniſſet nec venire poſſet filio maiori, nec ex
hoc dubium oriretur, quod in caſu quo non exiſtat
niſi vnus maſculus ſolus a feminis,& a maſculis, nõ
admittatur niſi tranſuerſalis, cauſa tollendæ huius
dubitationis fuit cõueniens diſponere,& diſpoſuit,
quod ille talis vnicus filius maſculus admittatur,
vt pro parte contraria ſupra eſt dictum, quia huic
cauillationi facilis & clara eſt reſponſio,ſcilicet qđ
hic nullum dubiũ ciuile poterat eſſe de hoc, immo
res clariſſima eſſet, quod quãdo tm̃ eſſet vnicus ſi-
ne fratribus,nec ſororibus,quod ſuccederet tam de
iure communi maioriarum, quam de iure ſpeciali
huius maioriæ,nec hoc poterat caliginare clauſula
de qua ſupra,diſponens quod filius maior non ſuc-
cedat,cum expreſſe loquitur,quando ſunt duo filij
171 maſculi, & in claris nõ eſt locus dubitationibus,
nec coniecturis, vt in l.continuus.§.cum ita. ff.de
verbor.obligat.& non eſt in cõſideratione opinio,
172 quæ non fulcitur iuſta cauſa, vt eſt bonus tex.in l.
cum quidam.§.quod dicitur.ff.de acquir.hered.&
173 alias lex vocat,& reprehendit ſtultum dubium,vt
in l.Decius in l.Domitius.ff.de teſta.& in l.blandi-
tius. C.de fideiuſſ.& in l.2.C.de acq.poſſ.maxime
cum hanc maioriam veriſimiliter ordinauerint vi-
ri docti & ingenij acutiſſimi,de quibus non eſt præ
174 ſumendum de hoc dubitaſſet verecundum enim
foret eis præſupponere quæſtionem tam indubita-
bilem,vt notat Bar.in d.l.Domitius. Præterea taxa-
175 tiua non excludit ea quæ veniunt vigore verbo-
rum,quibus adiungitur. ita Alex.in conſ.130.vol.
4.& Dec.in l.1.C.de bono.poſſ.contra tabul.& Ay
mon Crau.in tract.de antiq. tempor.in 1.c.p.4.nu.
116. Nec etiam impedit nec tollit ea quæ ſunt de
natura actus.tex.in Clem.exiui de paradiſo.verſ.cũ
autem natura.de verb.ſign.quem tex.ad hoc cõmen
dat Anna in cõſ.36.& Iaſ.in d.l.1.ſi quis ius dicen.
Aym.Crau.vbi ſup.num.17. Cum igitur de natura
iſtius clauſulæ ſit,quod intelligatur de vno filio ma
ſculo,etſi habuerit ſorores, tũ ex natura ve bi, vit,
tum etiam ex natura aduerſatiuæ & ſubiectæ & cõ
tinuatæ materiæ,& ex vi clauſulæ geminatæ & tri-
plicatæ ſecundum regulam, & ordinem de qua ſu-
pra,vt dictum eſt, patet quod hanc interpretationẽ
ciuilem,& propriam iſtorum verborum nullatenus
excludit illa dictio taxatiua,tantum. Præterea quã-
176 do caſus nõ eſt diuerſus in ſubſtantia, ſed tm̃ in a-
liquibus accidentibus,tunc taxatiua non reſtringit,
nec talis caſus excluditur per taxatiuam. ita etiam
concludit Aym.Crau.in d.par.nu.140. Cum ergo
differentia,quæ eſt in filio maſculo ſolo a filijs ma-
ſculis tantum, non a feminis, & in filio maſculo a
maſculis & etiam a feminis non ſit in ſubſtãtia, ſed
in accedenti ſororum, ſequitur quod non obſtante
taxatiua, iſte caſus comprehenditur & verificatur
in iſta clauſula, & cum de iure iſta dictio, tantum,
non reſtringat hic, & intelligatur pro vt eſt dictum
ceſſat inconueniens quod aduerſa pars opponit de
177 ſuperfluitate iſtius dictionis,tãtum,maxime quia
aliquando dictio,tantum,accipitur(prout hic acci
pi poteſt)pro præcipue,vt in l.1.& ibi gl.ff.cõmod.
& ſic poterit intelligi hæc clauſula, ſi precipue &
principaliter habuerit vnum filium maſculum,acci
piendo,tantum,pro præcipue,vel poteſt dici,quod
178 vnus,& tantum ſint idem,vt in multis diſpoſitio-
nibus idem verbum reperitur geminatum, quo ca-
ſu non operatur magis quam ſimplex.text.in l.pen.
179 vbi Iaſ.nu.23.C.de pact.nec hoc eſt mirum, quia
quando verba non poſſunt proprie intelligi,vel pro
pter qualitatem cui adiunguntur, vel propter ſubie
ctam materiam,vel naturam actus, intelligũtur im
proprie & large,& vna dictio ponitur pro alia. l.ſti
pulatio iſta habere.§.hi,qui.ff.de verb.obl.l.Scæuo
la.ff.ad Treb.l.inſulam.ff.de præſcrip.verb.l.ſi olei.
C.loca.gl.in l.eas cauſas.de cond.& demonſt.& no
tat Iaſ.in l.is qui putat.in fi.ff.de acq.heredi.quod
non eſt abſonum,quod vna dictio exponatur pro a-
lia vbi expedit.& Bar.in l.1.in pr.ff.ad l.falcidiã,&
ibi Alex.& Iaſ.in l.1.§.bonorũ.ff.ad Treb.nu.21.di
cunt,ꝙ propter qualitatem perſonæ, ad quam ver-
ba referuntur, recedimus a proprietate uocabuli;

 &in-

& intelligimus in casu non solum improprio, sed e-
tiam impropriissimo. text. in l. si tibi pecuniam: ibi
late Ias. ff. si cert. pet. Præterea minus inconueniens
esset, quod ista dictio tantum intelligatur, vt dictũ
est, quam quod natura verbi, vir, & dictionis aduer
satiuæ & subiectæ materiæ alteretur, & in dubio de
181 bet accipi & intelligi intellectus minus præiudi-
cialis, vt in l. quoties. ff. de reg. iur. & hæc est regula
quam tradit Paul. in l. 1. ff. si quis cautio. ad quod fa
182 ciunt iura. quod de duobus malis minus est eligẽ
dum, vt in l. si procurator rei, & ibi glo. ff. de excep.
doli, & in ca. 1. 3. dist. Et magis debet permitti vna
183 impropriatio, & specialitas in dictione tantum,
quam tanta improprietas & specialitas in alijs tri-
bus, scilicet in natura dictionis, vir, & in natura ad-
uersatiuæ, & in ratione subiectæ, & continuatæ ma
184 teriæ, vt in l. 1. C. de dot. promiss. Nec præsumi de
bet, quod per illam dictionem generalem tantũ vi-
deatur fundator tollere legitimum & iuridicum in
tellectum istius clausulæ. arg. l. si quando in prin. C.
de inoff. test, tanta enim substantia non inducere de
bet, dictio tantum arg nota. per Bal. in l. 1. C. de fur
tis, nu. 2 a, vers. vnde quæritur verum priuilegium,
&c. circa plura obstantia, maxime quia iste est natu
ralis intellectus huius clausulæ, & ex natura dictio-
nis, vir, & aduersatiuæ & subiectæ & cõtinuatæ ma
185 teriæ. Et naturalis intellectus non tollitur, nec in-
telligitur sublatus etiam ex dispẽsatione principis.
Inn. in c. sciscitatus. de rescr. Bal. in l. bonorum. q. 2.
C. qui admitti, & in l. barbarius. 15. col. ff. de off. pre
tor. Ias. in l. referi. nu. 12. C. de preci. Imper. off. præ-
186 sertim, quia satis est, quod verbum etiam in mini-
mo operetur, vt concludit Dec. in cons. 591. nu. 14.
p. 4. & sic ex supra adductis in hoc casu illa dictio
tantum non potest habere iuridice restrictionem,
quam pars contraria facit, quod bene confirmatur
ex traditis in alia allegatione, scilicet, quod taxati-
187 ua limitata licet sit geminata, non plus operatur,
188 secundum Ias. in cons. 125. nu. 4. vol. 4. quia limi
tata causa limitatum parit effectum, nec geminatio
auget sensum. glo. in l. cum pater dotem. C. de pact.
dota. & ibi Salic. & Ias. in l. nominatim. num. 8. ff. de
lib. & posth. ex quibus videtur, quod ex illa dictio-
ne, solamente, pars aduersa non põt se iuuare, & qd
ea non obstante, in hac clausula est specialiter vo-
catus d. Matchio. Quibus etiam non obstant text. in
189 d. l. 1. §. sed si in certum. ff. de ventre in poss. mit-
ten. cum alijs, quæ supra adducta sunt in confirma-
tionem illius tex. per tex. in d. l. si ita scriptum, & in
l. cõmodissime. ff. de lib. & posth. vt supra habetur,
quorum iurium verius intellectus mihi nunc non
videtur esse, quod §. sed in certũ. loquatur in odio-
sis, cum idem sit in fauorabilibus, vt supra est dictũ,
nec quod in illis iuribus, si nõ, est exheres, vel heres
filius masculus sit, quia filia repetit se preteritam,
ex quo annullatur testamentum, vt in intellectu di-
cti §. sed si in certum. sentit gl. & cum ea Bart. in l. si
ita facta. ff. de iniusto rupto, quia hæc responsio non
est generalis, & sequeretur ex ea, quod in casibus in
quibus præteritio filiæ non rumperet in totum testa
mentum, puta si testator esset miles, qui posset dece
dere pro parte testatus, & pro parte intestatus, vt in
l. si miles vnũ. & in l. si duobus. ff. de test. milit. vel si
esset mulier, cum eius præteritio habetur pro exhe-
redatione, vt in §. si. inst. de exher. lib. vel si præteri-
tus approbasset testamentum, vt in l. filio præterito
de iniust. rup. & irri. test. vel in casu l. 3. C. de inoff.
test, vbi præteritus habetur pro instituto, quod tũc
filius exheres esset, quod non potest asseri, quia si
prouisio etiam institutionis esset facta in quolibet
casu de per se natis filio & filia, non verificaretur de
rigore, sed tantum, de æquitate, & si esset facta in v-
no casu tantum, non verificaretur, nec de æquitate
nascendo filius & filia, cum tantum dispositio intel
ligatur facta, quando vnus tãtum nascetur, vt infra
habetur. & est communis conclusio, in d. l. si ita scri
ptum. & in d. l. commodissime (per illa iura.) Sed ve
rus intellectus sit, quod in illis iuribus filius non est
exheres nec heres, nec etiam de æquitate d. l. si ita
scriptum. quando filius & filia nascuntur, quia testa
tor non prouidit nisi in vno tantum casu, quo casu
non extenditur prouisio ad alterum, vt in l. commo
dissime. ff. de lib. & posth. Si autem prouisio esset fa
cta in quolibet casu de per se, tunc in casu mixto de
æquitate sustinetur dispositio. & testamentum in fa
uorabilibus, & ita intelligunt Bar. Paul. Alex. & Ias.
in dictis leg. si ita scriptum. & commodissime. Nec
obstat tex. in d. l. si ita. qui videtur probare, quod e-
tiam in odiosis dispositio sustinetur in casu mixto,
quia si iste tex. opponitur ad regulã, quod in odio-
sis sub simplicibus non continetur mixtus: Respon-
deo quod ille tex. loquitur, vt testamẽtum sustinea
tur, & isto casu, licet mediante exheredatione, est,
& iudicatur fauor secũdum Ias. in d. l. si ita scriptũ.
vel aliter in d. l. si ita facta, dixit testator, si filius na
190 tus nata ve erit, exheres esto. Ecce qualiter proui
dit in vtroque casu, quia illud, ve, accipitur pro, &,
secundum Bart. & Imol. ibi. Si autem ille tex. oppo-
natur d. §. sed si in certum, & prædictæ communi cõ
clusioni, de qua supra, circa intellectum d. l. si ita
scriptum. & commodissime, respondeo, quod oppo
sitio non procedit, nec est oppositio, quia loquitur
illa lex, si ita facta. in casu diuerso, quod patet, quia
§. sed si in certum, & prædicta communis cõclusio
procedunt, & loquuntur quando testator dixit, si
filius vnus mihi nascetur, exheres, vel heres esto,
quo casu non prouidit nisi tantum in vño casu, &
ideo si eueniat casus, quod nascantur filius, & filia,
corruit dispositio, quia non verificatur, nec tunc est
casus mixtus, quia non prouidit testator, quãdo na
scetur filius, vel filia, sed tantum, quando nascetur
vnus eorum, vt declarat bene Paul. in dict. l. si ita
scriptum. d. autem l. si ita. de iniusto rupto. loquitur
quando prouidit in vtroque casu, dicendo si filius
natus nata ve erit, & tunc quia prouidit in vtroque
casu simpliciter si eueniat casus mixtus, quod iun-
ctim sint filius, & filia in fauorabilibus, vel vbi agi-
tur de fauore testamenti conseruandi, continetur,
& iste videtur verus intellectus horum iurium, secũ
dum quem ille §. sed si in certum. & prædicta com-
munis conclusio videtur obstare huic intellectui
istius clausulæ, *Pero si solamente vbiere vn hijo varõ.*
Sed respondeo multipliciter. Primo quod ex æqui-
tate illius l. si ita scriptũ. debet hic esse idem, quod
in casu illius l. quæ disponit, quod si prouidet testa-
tor in vtroque casu simpliciter, tunc casus mixtus
ex æquitate attenta mente testatoris cõtinetur, hic
autem fundator disposuit in duobus casibus: vnus
quando

quando adsint duo filij masculi, secundus quando
vnus tantum fuerit masculus. Cum igitur prouidet
fundator in vtroque casu, videtur, quod ex æquita
te in ista clausula comprehendatur iste casus. Secū-
do quod æquitas illius l. si ita scriptum. fundatur in
voluntate testatoris, quod patet ex illis verbis, ibi:
*attamen cum vtroque nato testator voluerit vxorem
aliquid habere, ideo ad huiusmodi sententiam humani-
tate suggerente decursum est*. Ecce quomodo huma-
nitas illius text. fundatur in voluntate testatoris, &
ex ista ratione potest iuridice asseri, quod erit idē,
quando de voluntate testatoris colligatur ita vo-
luisse, & quando solum prouidisset in hoc casu. &
hoc sentit Ias. in l. 2. in princ. ff. de verbor. obligat.
num. 5. in intellectu. si ita facta. licet non ponderet
dictam l. si ita scriptum. Quod confirmatur, quia
voluntas testatoris est, quæ tanquam Regina præ-
191 ualet, & attenditur, & ideo quando constat de eâ,
a verbis receditur in l. non aliter. ff. de legat. 1. in l.
in conditionibus, ff. de condit. & demonstrat. Sed
hic constat clarissime, quod voluntas conditoris
fuit in hac clausula, quod si vnus masculus fuerit
cum feminis, vel sine eis, quod ipse admittatur, tūc
ex dispositionibus claris superioribus, vbi virum
semper prætulit feminis in eodem gradu, quam ex
natura dictionis, vir, & aduersatiuæ, si autem: & sub
iectæ, & continuatæ materiæ ergo sequitur, quod
hoc casu militat æquitas, & cessat rigor illius l. si ita
scriptum. præsertim, quia vt supra dictum est, dici-
192 tur esse ex verbis, quod venit ex vi verborum, vt
tradit Ias. in d. l. re coniuncti num. 95. Tertio respō-
deo, quod §. sed si incertum. & prædicta commu-
nis conclusio, procedunt in dispositione simplici-
ter facta, non habita relatione ad aliam, ex qua de-
clararetur, hic autem est secus, quia ista verba, vnus
tantum filius masculus, apponuntur in clausula lo-
quente, etsi adsit femina, vt supra est declaratum:
apponuntur enim cum aduersatiua, ex cuius vi, &
natura, & subiectæ, & continuatæ materiæ decla-
rantur, & constat, quod ex voluntate fundatoris ca
sus præsens comprehenditur in his verbis, cum ra-
193 tione adiuncti propter qualitatem, & subiectam
materiam, ad quam verba referuntur, intelligun-
tur aliquando verba etiam extra suum proprium
significatum, text. in l. si tibi pecuniā (vbi late Ias.)
ff. si certum petatur. Nec his omnibus obstat argu-
mentum, quod prima pars illius clausulæ, vbi dicit
(quod existentibus duobus filijs masculis succedat
secundus) intelligatur tantum, quando sunt filij
masculi sine feminis, per d. l. si ita scriptum. ff. de li-
ber. & posthum. & commun. resolutionem ibi, de
qua supra, quia respondeo, quod ex æquitate illius
l. primus casus existentium duorum filiorum mascu-
lorum procedit, etsi cum eis adsint feminæ, quia vt
supra est dictum, æquitas illius l. fundatur in volun
tate præsumpta testatoris, & in isto primo casu nul
latenus posset dubitari de hac voluntate, quia in
præcedentibus semper prætulit masculum feminæ,
& voluntatem quam supra habuit, & regulam quā
supra posuit, habuit & posuit in isto casu existentiū
duorum masculorum, cum expresse in isto princi-
pio sit dictum secundum regulam supra positam, &
esset alienum a verisimili, & hic pro falso haberi pos
set asserere, quod casus existentium duorum mascu
lorum, non procedat de voluntate fundatoris, etsi
194 cum eis sint sorores, & pro expresso habetur id
de quo si esset interrogatus verisimiliter responde
ret, vt per glo. in l. tale pactum. §. fin. ff. de pactis. &
sic est certissimum, quod de voluntate fundato-
ris æquitas illius l. si ita scriptum. habet locum in
casu existentium duorum masculorum, vt verifice-
tur & habeat locum, etsi cū eis sint sorores, ex quo
cessat hoc argumentum, & remanent vera & iuridi
ca omnia supra dicta in intellectu illius secundi ca
sus, quando tātum fuerit vnus filius masculus, quia
intelligitur secundum qualitatem præcedentis ca-
sus, modo sit solus a feminis, modo non, vel aliter
etiam ineuitabiliter respondeo supra dictis, & d. §.
sed si incertum. & d. l. si ita scriptum. scilicet quod
in d. l. si ita scriptum. ideo institutio facta si filius
mihi nascetur, heres esto ex besse, & si filia nascetur
heres esto in triente natis filio & filia. non verifica-
tur de rigore sed intelligitur facta, si filius nascatur
sine filia, & si filia nascatur sine filio, quia testator
loquutus est discretiue, id est de per se, de masculo,
& de per se de femina, quo casu clarum est, quod
vbi loquitur de filia, intelligitur sine filio, & econ-
tra, & ex notatis per Bald. in l. in multis. ff. de statu
hominum. & per Ias. in l. si quis id quod. ff. de iuris-
dict. omn. iud. num. 13. in casu quo testator loqui-
tur discretiue, ita est intelligendus ille text. & præ-
dicta communis conclusio, scilicet, quod si loqui-
tur tantum in vno casu, quod nec de æquitate erit
heres. respondeo, quod est, quia sumus in casu quo
requiritur expressa prouisio: talis enim requiritur
in institutione, vel exheredatione, vt in l. 1. & 2. ff.
de liber. & posth. & ideo dispositio facta in vno ca-
su simplici, scilicet si filius mihi nascetur heres, vel
exheres esto, non habet locum in alio, scilicet natis
filio & filia per d. l. commodissime. quam ita intelli-
gunt ibi Paul. num. 4. & Ias. num. 5. vbi autem non
requiritur ita expressa prouisio, vnus casus compre
195 hendit alium, in quo est eadem ratio, vel natura
expressi text. & glo. in §. illud. inst. pro hoc. & ita di-
cunt Paul. ibi, & Ias. nu. 5. & ro. in maiorijs autem,
196 & fideicommissis tacita voluntas & mens dispo-
nentis sufficit, vt in l. licet Imperator. ff. de legat. 1.
& in l. 3. C. de liber. præter. & in l. cum virum. C. de
fideicommis. & in l. cum proponebatur. ff. de leg. 2.
& iō in præsenti casu illa verba, si tubiere dos hijos
varones, etsi tan solamente tuuiere vn hijo varon,
intelliguntur ex supra adductis, modo cum eis ad-
sit femina, vel non, cum vtroque casu procedat ea-
dem ratio, scilicet conseruandæ memoriæ magis
per masculum, quam per feminam, existente mascu
lo vno, vel duobus, non obstantibus prædictis iuri-
bus, & determinationibus, de quibus supra.

Nec etiam obstat superioribus illa decisio Anch.
in cap. 1. de const. quia iste casus de quo agimus, nō
est hic omissus, immo decisus, cum ex vi verborum
vir, etsi autem, & ex vi tæ repitæ & contiuuatæ, &
subiectæ materiæ, & ex vi clausulæ geminatæ & tri
plicatæ in hac dispositione secundum regulam &
ordinem de qua supra constat, quod disponens in
hac clausula habuit hunc sensum & intellectum,
& quia est conformis iuri maioriatum, pro expres-
197 so habetur, quod ex coniecturis constat, vt in l. licet
Imp. de le. 2. ff. & Matt. de Affl. in decis. Neap. dec. 44.

Minus

Minus etiam obesse poterunt prædictæ determi-
nationes Bar.& Suc.in d.l.cum auus,& Ias.in d.l.a.
de verb.oblig.& argumentum quod fit de l. hoc lé-
gatum.de leg.3. quod verba debeant iotelligi sim-
pliciter,& noo secundum quid,quia his satis plene
198 est responsum sup. vbi inter alia dixi noo esse sim
pliciter verú, quod verba debeant simpliciter intel
ligi,& non secundú quid,immo esse regulam in cō-
trarium, & vltra dd.ibi allegatos hoc ita asserētes
addo quod idem seotit Bald.in l.1.C.qui testa.fac.
poss.in 1.q.& in prin.2.col.vbi dicit,quod proprie
dicuntur verba secundum quid, & dicit Paul.in l.
serui electione, §.1.ff.de leg.1. non esse verum sim-
pliciter illud notabile, q verba nō intelligaotur se
cundú quid,sed quod debet inspici,an sit eadem ra
tio,vel non;& hic noo est diuersa ratio,qñ est solus
a masculis & a feminis,quam quando est solus tan-
tum a masculis, quia diuersitas, quæ in his casibus
pro parte contraria videtur posse considerari,esset
dicere,quod quando sunt masculus & femina,cum
sint duo potest fieri inter eos diuisio, vt cesset con-
fusio,qñ autē est vnus solus,vir a masculis & a femi
nis,nimirum si ipse habeat maiorias ambas, cū noo
sit alius cū eo, inter quos posset fieri diuisio. & sic
in vno casu,scilicet quando sunt duo,potest cōmo-
de diuisio fieri, in alio autem qñ est vnus tantum,
non,quia dico,quod hæc non est bona, oec cōgrua
ratio diuersitatis de vno casu ad alium,& quando
ratio & causa non est sufficiens non habetur pro ra
199 tione,vt notatur in l.solam.C.de test.& in c.cum
causa.eodē tit.& quod non sit congrua ratio patet,
quia vt supra est dictum, non est io consideratione
confusio tēporalis,& sic ex ea noo potest argui dif-
ferentia rationis,præsertim quia etiam qñ est solus
masculus a viris, & a feminis, posset esse alius ma-
sculus agnatus transuersalis bene coniunctus, inter
quos posset ita fieri diuisio,sicut inter masculum &
feminam,fratres, & cum fuodator oon cōsiderauit
nisi confusionem perpetuam, & secundogenitū ma
sculum, sequitur quod quando vnus est masculus,
non est congrua ratio differentię,an sit solus a femi
nis,& viris,vel tantum a viris:cum ergo non sit iu-
sta ratio differentiæ, cessat argumentum de dicta l.
hoc legatum.de leg.3.

Nec etiā obstat omnib. supradictis dicere,quod
casus istius clausulæ noo euenit, quod d.Marchio-
nissa mater istorū dominorum habuit plures filios
masculos,quia respondeo,quod tempore quo ipsa
decessit,non reliquit,nisi tantum prædictum domi
num Marchionem masculum, & sicut clausula 1.
ibi dum dicit: *Pero despues de los dias de la tal mu-
ger,quiero y mando que si vbiere dos hijos varones que
este dicho mayorazgo venga al hijo segundo legitimo
y natural, y a sus descendientes*, intelliguntur de fi-
lio secundo, qui superesset viuus tempore mortis
prædictæ d.Marchionissæ.quia expresse clausula in
hoc casu loquitur, vt ex ea constat ibi, dum dicit:
Pero despues de los dias de la tal muger,quia qualitas
adiuncta verbo, intelligitur secundum tempus ver
200 bi.l.in delictis.§.si damnum extraneus,alias si ex-
traneus.ff.de ooxa. sic & eodem casu loquitur ista
secunda dispositio & clausula, quia(vt supra dictū
est) ex natura dictionis aduersatiuæ iotelligitur lo
qui in casu præcedenti, & censetur in hoc casu re-
petita qualitas præcedētis,& sic illa verba: *Despues
de los dias,de la tal muger*, intelliguntur apposita,&
repetita in hac dispositione: *Pero si solamente vbie-
re vn hijo varon*, maxime quia procedit cootinoa-
201 tiue. Prætèrea ista dispositio loquitur de primo-
genito,respectu successionis, & ideo debet coosid e
rari tempus mortis eius de cuius successiooe agitur
ita Andr. de Iser.in c.1.§. hoc quoq; de successión.
feud.& io c.1.§.is vero de gradi.successión.in feud.
vbi inquit,quod patruus, qui reperitur primogeni
tus,tēpore mortis eius, de cuius in successione agi-
tur,excludit oepotē. idem Aod.de Iser.in c.1.de na
tura successio.feu. vbi etiam concludit,quod quan
do successio defertur primogenitis, intelligitur de
illis, qui reperiuntur primogeniti tempore mortis
patris, & idē ootat Bal.in l.2.C.de iur.emph. & in
c.cum merum.de elect.facit tex.in l.cū ita legatur.
§.fi.de leg.2.& in l.in substitutione filij.ff.de vulga.
& pup.quod hic est magis clarum,cum dicat quod
talis filius succedat,& sic refertur ad successiooem,
quæ est tēpore mortis,viuentis enim non est succes
sio,nec hereditas, vt in l.hereditas. ff.de verb.sign.
& in l.1. ff.de hered. vel actio. vend. & in l.qui su-
perstitis,ff.de acq.hered.& sic euidenter cessant ad
ducta pro parte contraria supra.

Omnia supra dicta (pro iustitia prædicti d.Mar-
chionis) cōfirmantur ex doctrina singulari Bal.tit.
de filijs natis ex matrimonio ad morga.contracto,
vbi dicitur,quod in regno Siciliæ,quod ex pacto in
uestituræ defertur primogenito,non succederet se-
cundogenitus etiā mortuo primo sine herede, quia
de primogenito loquitur pactum,& nō de secōdo,
& sic ad Papam libere redijt dispositio regni.Cum
ergo maioria hæc de iure maioriarū pertineat ma-
iori,& ex dispositione & pacto particulari hic per-
tineat secundo filio masculo, sequitur quod eo nō
stante,non pertinet filiæ,cū dispositio nō loquatur,
nec disponat de ea,sed de secundo filio masculo.

Confirmatur ex traditis per Guid. Pap. in decis.
405.vbi concluditur quod pacto facto in matrimo
nio, quod pater filio primogenito dabit castrū, seu
alteri ex ipso matrimonio nascituro, si maluerit,q
natis duobus filijs,si pater decedit, nulla alia decla
ratione facta, primogenitus in solidum habebit ca
strum,quia maiori pure fuit relictum,& in filio se-
cundogenito non extitit conditio si maluerit: cur
ergo in nostro casu secūdogenitus est vocatus quā-
du adsunt duo filij masculi, & sub conditione volū
taria si habuerit tempore mortis duos filios mascu
los,si ista conditio existentium duorum masculorū
non extitit,remanet dispositio primo facta de filio
maiori,& non excludetur per filiam,cum non veri
ficetur conditio in ea.

Coofirmantur etiam omnia supradicta, quia in
primo casu istius clausulæ,& in secundo vocat ma
sculorū, & expositione & inclusione eius censetur
exclusa femina, vt satis est dictum, & persona quæ
202 excluditur nunquam est in causa fauoris,sed per-
sona quæ includitur, quia illa attenditur tanquam
prupria causa principalis arg. not. io l.sed si hac.§.
203 fi.de in ius voc.facit,quia inducta ad diminutio-
nē, & exclusionē feminæ non operatur augmentū,
vt in l.legata inutiliter. ff.de adim.leg. quod etiam
confirmatur, quia qui vult nō cōprehendi feminas,
loqui-

204 loquitur de masculis, ita concludit Bart.in addi.
ad Bar.ī l.Lucius Titius.ff.de hered.inst.in addit.in
cip.vendioet.& ista dictio, vir, dēt de aliquo opera
ri, ex quo licet positi in cōditione non cēseantur po
205 siti in dispositione, secus tñ est, si fit mentio de ma
sculis, vt late cōcludit Boer, decis.155.n.25.& 28.
Confirmantur etiam, quia d.Marchio.habet pre
sumptionē iuris pro se, & contra habentē pro se pre
206 sumptionē iuris requiritur euidentissima proba-
tio. Albe.& Raph.Cum. in l.si extraneus.ff.de cōd.
ob caus.& vt supra est probatum, hoc casu non suffi
cit probatio ex coniecturis, præsertim quia funda-
tor fecit regulam (quas pluries repetit) quod non
succedat filia, nisi in defectu masculorum, in eodē
207 gradu debet iudex iudicare secundū regulā maxi
me conformem iuri communi maioratum. Bald.in
c.1.de alienat.iud.mutari causa facta in l.fraurorū.
in fi.C.de comm.seruo manumisso, facit tex.in l.ab
ea parte.ff.de probat.l.sunt quoqs.ver.pure generali
liter, ff.de hered.inst.
Nec etiam obstant iustitiæ prædictæ d. Marchio,
adducta in 6.fundamento partis aduersæ, scilicet
ratione incompatibilitatis cum maioria de Ville-
na, quia respondeo seqq.
Primo ex dictis in hoc puncto, in prædicta alle-
gatione præsertim, quia fundator maioriæ de Vil-
lena post institutionem quam fecit prædictæ maio-
riæ in marchione præterito, cum nupsit cum Mar-
chionissa de Moya, & cōtracto iam matrimonio, &
postquam iam nominabatur Marchio de Moya, ite
rum in suo testamento pluries eum & eius descen-
dentes vocauit ad prædictam suam maioriā de Vil
lena, vt ex testamenti scriptura patet. Ex quo satis
clare constat, quod mens & voluntas sua fuit, quod
ipse, & eius descendētes haberent coniunctim ma
ioriam de Villena, & de Moya, & quando hoc fuis-
set prohibitum, in 1.sua institutione, visus fuit hoc
208 casu reuocasse, quia is, qui potest sua voluntate
(vt princeps pōt) ex sola electione inhabilis facta
ex certa scientia, videtur cum eo dispensasse, tex.in
l.quidam cōsulebant, ff.de re iud. & in l.idem Vlp.
ff.de excus.tut. Alex.& commu.schola in d.l.quidā
cōsulebant.Ias.in l.Barbarius. ff.de off.presid.Abb.
& Fel.nu.7.in c.præterea. de test.cogend. Nec re-
quiritur causæ cognitio, cū in eo sufficiat sola volū
tas (vt sufficit in principe) vt notat Innoc. in c.cū
ad monasterium, post medium de statu regular.&
licet in inferiore requiratur causæ cognitio, est,
quia reuocatio non est solummodo in eius volunta
te, cum autem conditor istius maioriæ, sua volun-
209 tate poterat reuocare tam ex l.Taurina, quam ex
concessione regia, quam habuit ad cōficiendum &
reuocandum maioratum, sequitur quod cum eo, &
eius descendentibus fuit visus reuocasse, eo ipso q.
eos vocauit ad hanc maioriam, postquam iam ipse
erat nuptus prædictæ Marchionissæ, & nominaba-
tur iam Marchio de Moya, & ita nominando eum
conditor pluries vocauit eum, & eius descendentes
ad prædictam maioriam de Villena pro quo facit,
quia qui vult antecedens vult consequens, vt in l.si
quis legatum.ff.de cond.& demonst.& in l.2.de iu
risd.omn.iud.& in c.præterea de offi.deleg.ex quo
permittendo antecedens videtur dispensasse super
vitio, vt tradit Ias.in l.si is, qui pro empt. ff.de vsu-
capion.num.276, item nulla voluntate, vel tacita
210 reuocatur, & admittitur dispositio in l.si quis, §.
fin.& in l.filio, §.fi.ff.de adim.leg.& dicit tex.in l.si
quis seruum, ff.de cond.& demonst.quod adempto
onere remanet dispositio libera: & tex.in l.auia §.
pater, disponit, quod conditio limitatur tēpore sum
211 pta voluntate defuncti, & ex effectu declaratur in
tentio, & natura actus, in tantum quod effectus alte
rat naturam, vt in c.statutis, de electio, in 6.l.quæsi-
tum.§.illud de legat.3.l.cum manu.sata.§.nemo, ff.
de contrahen.emp.l.pediculis.§.Labeo.ff.de aur.&
212 argen.lega.& ita qualitas actus ab effectu metiē-
da est, dd.in l.Lucius, la 1.per illū tex, ff.de posit.fa-
cit text. in l.vna. §.simili modo. C.de Latina liber.
toll. Præterea conditor maioriæ de Villena vocauit
ad eā Comites Pisauri & de Vrueña & dñum Petrū
de Portocarrero, & d.Alphonsum Tellez, & eorum
descendentes, qui (vt est notoriū) habebāt alias ma
iorias, & nō tenues, & eis non apposuit onus relin-
quendi sua nomina & arma, immo disposuit expres
se, quod vocabat Comitissimā Pisauri, & eius descē
dentes, quia maioriam de Villena habebunt præci-
puam, & ēt disposuit, quia dispositiones quas fecit
haberentur pro realibus, & nō personalib. ex quib.
clarissime constat, q̄ sua voluntas non fuit prohibe
re, quod hæc maioria & aliæ non possint accedere
suæ, habendo suā de Villena pro præcipua & princi
pali & digniori, & voluntas quæ ex coniecturis con
213 stat, habetur pro probatione liquida & expressa;
vbi non sumus in correctorijs iuris cōis, vt in l.licet
Imperator.ff.de leg.1.& hāc dispositionem specia-
lem non fuit visus reuocare in clausula generali, de
214 qua infra, vbi disposuit deferre nomen, & arma
sine immixtione, clausula enim generalis sequens
non refertur ad dispositionem particularē de qua
supra, nec eam derogare intelligitur tex in l.doli
clausula, ff.de verb.oblig. & in c.cum dilecti de do
nat.& ibi Card.& Imol.& Paul.& Ias.in l.1.C.de li
ber.præt.nu.9.maxime quod causa huius dispositio
nis est expressa in hac maioria, & ideo (vt supra est
dictū) præsumitur finalis, & fuit ne maioria de Vil
lena diminuatur, sed perpetuo conseruetur, vt ex
principio clausulæ constat, ibi dum dicit: *E porque
como dicho es, mi voluntad es, que este dicho mi maio-
razgo quede para en todo tiempo firme, estable, e vale-
dero, y que no se pueda diminuir ni enagenar por mane-
ra alguna*, & ex ratione ista, & ex adductis supra in
primo fundamento partis contrariæ pro extēsione
causæ expressæ in dispositione, & quia dictum re-
215 stringitur per rationem, vt in l.cum pater. §.dul-
cissimis, ff.de lega.2. Et verba cuiuscunq; dispositio
nis sunt amplianda, vel restringenda, secundum mē
216 tem disponentis, quæ mens colligitur ex ratione
217 expressa in dispositione, & idem si non sit expres-
sa, si rationabiliter potest considerari, per text.vbi
ita notat Abb.in ca.2.requiris. de appellat.& dicit
multum egregie Bal.in c.mandatum. de rescriptis,
218 quod mens est radix verborum, & eius substātia
219 prima, & cor est Imperator linguæ, & habet eam
sicut mancipiū sub sua iurisdictione, & dicta in præ
220 fationibus causam finalem inducunt l.fi.ff.de he-
red.inst. Ias.in l.si pacto quo penam. C.de pact. &
in l.qui quadraginta, ff.ad Treb. Gomez. in regula
Cancellariæ de annali poss.1.quæst. Cōstat supra-
dicta

dicta conclusio, scilicet, quod non voluit prohibe-
re immixtionem alterius maioriæ cum sua, quando
ipsa haberetur pro præcipua & principali, quia tūc
non diminuitur sua maioria, nec familia, immo ma
gis crescit, & propter augmentum dignitatis non
220 extinguitur maioria, bonus text. in l. falsa demon-
stratio. §. sed & si cui. ff. de condit. & demonst. quia
tunc dicit tex. honor auctus est, non conditio muta
221 tanquando enim res pluris est, vtique tanti est, vt
dicit tex. in l. penul. ff. de in lit. iur. ex quo concludi
tur, quod forensis factus ciuis, non amittit priuile-
gium forensis; nec doctor factus Comes, quia legit
20. annis, non perdit priuilegium populare, si pri-
mo erat de populo; & notarius factus doctor non
desinit esse notarius; & monachus factus Epūs, non
desinit esse monachus; & Episcopus factus Archie-
piscopus, nō desinit esse Episcopus, vt cōgerit Paul,
in §. sed & si cui. Si igitur hoc casu cessat causa dis-
223 positionis, & cessare debet effectus, vt in c. cū ces
sante. de appell. & in l. adigere. §. quamuis. ff. de iur.
patron. per quæ iura dicit Ias. in l. qui quadraginta,
ff. ad Trebell. quod constitutio regulanda est ad li
224 mites rationis, ex quo dicit Bal. in l. suum, in fin.
C. de iure delib. quod ratio facit intelligi dictum,
225 Præterea hæc dispositio fuit facta in fauorem cō-
226 seruationis domus de Villena, & ideo non debet
operari hoc casu diminutionē, nec eā arctat text. in
l. libertis. in prin. ff. de aliment. & cibar. lega. Adie-
227 ctio enim quæ continet fauorem & augmentum,
illud operatur si potest, non autem restrictionem,
nec diminutionem, secundum Bar. ibi. nu. 4. per tex.
in l. si cui. §. fi. ff. de vsu & habit. & hoc est verisimi-
le voluisse fundatorem, & nulla dispositio est tam
generalis, quod trahi dēat ad ea, de quibus non est
228 verisimile disponentem cogitasse. ita Ang. in cōs.
248. & Ias. in l. si extraneus, ff. de cond. ob caus. nu.
229 13. Illud enim, qđ est alienū a verisimili est quæ-
dam falsitatis imago, secundū philosophū, & tradit
230 Bal. in l. 1. C. de seruis fugit. & ideo verisimilitu-
do maior tollit minorem. Bal. in l. siue possidetis,
231 C. de probat. Præterea quod propter odiū, vel fa-
uorem fuit inductū, finita causa odij, vel fauoris tol
litur, vt notat Bal. in l. fi. per illū tex. C. qui ad liber.
perueni. non poss. & Dec. in d. ca. cum cessante. con-
firmatur, quia in quacumque generali prohibitio-
232 ne facta per testatorem non præsumitur cogitasse
de casu speciali, quem testator in specie verisimili-
ter nō prohibuisset. ita dicit Ias. in l. si filiusfamilias,
§. diui. ff. de lega. 1. arg. l. obligatione generali. ff. de
pig. & eius ꝙ vult, gl. in l. tale pactū. §. fin. ff. de pact.

Secundo, ex eo supra dicta confirmantur, quia
prohibitio maioriæ de Villena de non deferendo
aliud nomen, nec alia arma, videtur, quod nō sit in-
233 telligenda nisi in feminis, & trāsuersalibus, & de
scendentibus ex eis, non aūt in agnatis, quibus iure
successionis debentur nomē & arma ex traditis per
Boer. in decis. 146. nu. 6. & quando hoc cessaret. vt
etiā quod non sit intelligēda in casu, quo (causa ha
bēdi aliā maioriam tam insignem sine detrimento
& diminutione suæ de Villena, immo in augmentū
eius & æstimationis successoris eius, vt exinde sit
maior & ditior dominorum huius regni: quam præ
tensionem maxime præ oculis habuit conditor
maioriæ de Villena) necessitatem habet deferendi
aliud nomen & alia arma alterius maioriæ sibi su-
234 peruenientis, quia in omni dispositione prohibi-
toria excluditur causa necessitatis, vt in l. peto. §. 1.
ff. de legat. 2. l. alienationis. ff. familiæ ercis. l. sena-
tus. in princ. ff. de leg. 1. l. 1. & ibi Bar. C. de prædijs
mino. l. 1. ff. de fundo dota. l. per diuersas. C. man-
da. l. fin. C. de litigio. faciunt multa quæ in casu ne-
cessitatis congerit Fel. in c. querelam. de iure iur. in
fi. & c. cum accessissent. nu. 20. cum seq. de consti. ex
quo dicit Bal. in l. fi. §. in computatione. C. de iur. de
lib. & Ias. in l. filiusfamilias. §. diui. ff. de leg. 1. in se-
235 cunda lectura. n. 22. quod est extra pœnam, quod
fit ex necessitate. pro quo facit bonus tex. in l. tuto-
rē. ff. de his quibus, vt indignis. vbi tutor, qui ex ne-
cessitate officij sibi iniuncti impugnaret testamētū,
non amittit ex eo legatum. pro quo etiam facit sin
gularis doctrina Bal. in l. 1. C. de condition. insert.
vbi quærit, stante statuto quod filia dotata a patre
existentibus masculis non succedat, pone pater mo
ritur relicta filia posthuma in vtero vxoris, ita qđ
eam dotare non potuit, an filij masculi volentes do
tare, eam excludant, arguit ad partes, & concludit
quod non, quia cum non potuit, est casus omissus,
quod sequitur Anch. in c. canonum statuta. de cōst.
236 Alex. in cons. 272. vol. 2. & est ponderandum, qđ
poterit pater in testamento dotem constituere ven
tri in casu quo nasceretur filia, & sic necessitas non
fuit ineuitabilis, & hoc non obstante disponunt qđ
sit casus omissus, quia non potuit pater bene etiam
dotare, cum non constiterit ei, an nasceretur filia,
& sic necessitas etiā euitabilis aliquo casu sufficit.
Ad quod etiam videtur posse ponderari tex. in d. l.
tutorem. nā ibi tutor poterat se excusare a tutela,
ea videlicet ratione, quia in testamento habebat le
gatum, & non erat conueniens, quod ipse impugna
ret testamentum, in quo habebat legatum. hoc ta-
men non obstante non amittitur, licet se non excu
sauerit, quia fecit ex necessitate officij, & sic licet
d. Marchio potuisset repudiare maioriam de Mo-
ya, non videtur quod fecit sibi præiudicium, nec im
pedimentum, cum maioria hæc sit tam insignis, &
ex qua resultat non diminutio, immo honor & aug
mentum maioriæ de Villena, & propter eam neces
se est ei deferre cum nomine & armis de Villena, &
de Pacheco, & nomen & arma de Moya, præsertim
cum amissio magnę partis bonorum, & magna ia-
ctura eorum magnam necessitatem, & iustum metū
inducit, vt notat Bal. in l. interpositas. C. de transa-
ction. per tex. in l. fin. C. de reuocand. donat. & in c.
2. de his quę vi met. ve caus. fiūt. Confirmatur, quia
237 alias prohibitum intelligitur permissum in casu
necessitatis. tex. & gl. & Ias. ibi. nu. 75. in l. quæcum-
238 que. ff. de offic. eius. facit quia in omni dispositio-
ne intelligitur clausula, rebus prout nunc stātibus,
in l. quod Seruius. ff. de cond. ob caus. in l. quæro. §.
239 inter locatorem. ff. loca. ex quo prohibitio de nō
molestando intelligitur, nisi noua causa superue-
niēte. ita Bened. de Capra in cons. 9. per notata in l.
aut facta. §. causa. & ꝙ ibi notat Bar. ff. de interr. act.
& tradit Dec. in cons. 582. nu. 22. par. 4. & renuncia
240 tio etiā iurata non trahitur ad ius superueniens
de futuro. tex. in c. cum p. de renunciat. Ias. in d. l. ꝙ
241 Seruius. n. 10. Confirmatur, quia generalis dispo
sitio non intelligitur in casibus immoderatis. Bar.

in

in l.societatem.§.arbitrorum.ff.pro socio.& ita di
cit Ang.in §.oportet.in auth.de iud.quod qui pro-
misit soluere expensas intelligitur de moderatis,
242 non autem de immoderatis. sequitur Ias.in l.sed
& si quis.§.quæsitum.nu.37. ff.si quis cautio,quod
tradit ad statutum Perusij,quo cauetur,quod si ali
quis promisit soluere pro debitore, & debitor non
soluat,potest promissor capere pecuniam ad vsurã,
vt satisfaciat creditori, & quascunq; soluerit vsu-
ras repetat a debitore,quod non debet intelligi de
vsuris immoderatis,sed de moderatis tantum.Cõ-
firmatur etiam, quia in dubio verba debẽt interpre
243 tari,vt minus præiudicent heredi,& in eius fauo-
rem.l.vnum ex familia,§.si rem.& l.Titia.§.qui in-
uicta.ff.de legat.2.quod procedit etiam in contra-
ctibus,l.fi.& ibi gl.ff.de præt.stipulatio.l.fideiusso-
rem.ff.manda.Præterea verba generalia debent ita
244 intelligi,vt non videatur quis alienam agnationẽ
suæ anteponere.l.cum Acutissimi.C.de fideicom.l.
cum auus.ff.de cond.& demonst.l.generaliter.§.cũ
autem.C.de cond.inst. Alex.cons.28.vol.2.Matth.
de Affl.in decis.44.Neap.nu.22.Preterea nõ est pre
245 sumendum,quod fundator eligat viam per quam
eius dispositio impugnetur. l.Mæuius.in prin. ff.de
le.2.l.si miles qui destinauerat. ff.de test.mil.Mat.
de Affli.in prædicta decis.25. & si prohibitio maio
riæ de Villena in hoc casu posset intelligi esset præ
ponere in hac maioria de Moya alienam agnationẽ
suæ, & esset impugnare effectum suæ dispositionis
in quantum eius mens fuit non diminui, immo au-
246 geri & conseruari domum & memoriã eius.Præ-
terea nunquam inducitur priuatio iuris,nisi expres
se dictum sit,tex.in auth.de non elig.2.nubent.§.cũ
igitur. per quẽ tex.notat Bal. in l. ex testamento,C.
de secund.nup.Alex.in l.etiam.§.t.ff.sol.matr.gl.in
c.fi.de iu.patr. & ibi Abb.gl.in c.in summam.15.q.
8.Ias.in l.1. C.de trans.nu.12. Prohibitio ergo ge-
neralis istius maioriæ de Villena non debet intelli-
gi in casu quo successor ex immixtione nominis &
armorum amitteret tam insignẽ maioriam, qua nõ
minuitur,immo augetur honor,dignitas,& æstima
tio domus de Villena,& successorum in ea.Confir-
247 matur,quia esset fatuitas dispnsuisse contrarium,
& repellere tam insignem maioriam tantæ diuitię.
vt in l.quidam. ff.de cond. inst.quod in dubio nun
est præsumendum: nullus enim qui non fuisset supi
nus,immo stulcus, tantam diuitiã a domo sua proij
cere vellet.Es quibus hæc pars fulcitur,& ex eis re-
sultat responsio ad theoricam Bar.& dd.supra rela
tam in l.si ita quis.§.ea lege. ff.de verb.obl.qui lo-
quuntur in prohibitione espressa,& particulari.Cũ
autẽ ista sit generalis, ex supradictis videtur, quod
hoc casu non sit intelligenda,quod præcipue cõfir-
248 matur,quia saltem,quando prohibitio acquisitio
nis vel alienationis est facta in commodũ alicuius
adueniente casu in quo cessaret dictum commodũ,
& esset euidens vtilitas,vel necessitas faciendi con-
trarium,cessaret dicta prohibitio. Solemnis est de-
cis.Ioan.And.in c.verum.de cond.apposi.Bal.in au
then.hoc ius porrectum.C.de sacros.eccl. Ange.in
auth.de non alienan.§.hoc etiam facit.l.cum fidei-
commissum.C.de fideicommis. l. pater.in princ.ff.
de leg.3.& licet Raph.& Imo.in d.§.diui.aliter sen
tiant, tamen in casu quo prohibitio fuit facta pro-
pter commodũ alicuius, hoc sequitur Roder.Suar.
in repet.l.quoniam in prioribus.C.de inoff.testam.
in 1.fallent.vers.1.fall.nu.8.in fi.fol.mihi 51. Quæ
videtur espressa & notanda determinatio pro casu
nostro, in quo prohibitio de non afferendo aliud
nomen,nec alia arma,est facta vt maioria de Ville-
na non diminuatur,vt ex ea patet.ex quo ista prohi
bitio intelligi nõ debet, immo cessat in isto nostro
casu tam euidentis vtilitatis & necessitatis,& nihil
melius & expressius videtur posse allegari pro hac
parte.

Tertio,quia si dispositio maioriæ de Villena hũc
casum comprehenderet, dispositio & conditio es-
249 set indiscreta,inepta & derisoria,& contineret in
humanitatem, & esset in damnum æstimationis do
mus de Villena, & successorum eius, cum per eam
dispositionem diminuatur honor & substantia, &
patrimoniũ,& æstimatio domus de Villena,& suc-
cessoris eius, & esset sicut proijcere tantam diuitiã
in mari, quia vt est notorium, iuncta hac maioria,
cũ alia de Villena, successor esset maior dominus,
& ditior omniũ dominorum huius regni,quod mul
tos effectus haberet,tam circa æstimationẽ domus
de Villena,& eius successores quam circa cognatos
& famulos eius,& circa matrimonia & fauorem re
250 gium,& ideo talis dispositio,tanquã derisoria in-
discreta & inepta, & contra humanitatem & æsti-
mationem non valeret & reijceretur, vt sunt iura
espressa in l. filius qui fuit in potestate, & in l.qui-
dam.ff.de cond.inst.& in l.seruo alieno.§.fi.ff.de le
gat.1.Onus enim deferendi nomen, & arma de pa-
checo,fuit iustum,& valet,cum sit nomen honestũ,
honorificum,& magnæ æstimationis, vt notat gl.in
l.facta.§.si in danda,ff.ad Trebell.Onus autem ferẽ
di sine immixtione si in hoc nostro casu intelligere
tur positum,esset quid inhonestum,& vanum,indi-
scretum,& derisorium, & contra æstimationem,&
ideo non valeret, quia vt ibi dicit gl. onus nominis
inhonesti non valet,nec impleri debet.

Quarto confirmatur, quia ex dispositione defe-
rendi nomen & arma sine immixtione, nõ infertur,
nec intelligitur, quod prohibuit, quod non possit
habere aliam maioriam,quia licet ex vno inferatur
aliud,tamen prohibitio nõ acquirendi aliam maio
riam est multo maior,quam ferendi arma,& nomẽ
251 sine immixtione, & qñ antecedens est maior con
sequenti non procedit regula, quod qui vult conse
quens,videtur velle & antecedens,test.est in l.pla-
ne.§.si coniunctim. ff.de leg.1. & §.an seruo.inst.de
leg.& in l.pen.§.illo. C.de necessarijs seruis hered.
inst. quæ iura disponunt, quod non valet legatum
factum proprio seruo testatoris sine libertate, & vi
debatur contrarium,nã qui vult vnum,videtur vel-
252 le omne necessarium ad illud, vt in l.ad rem mo-
bilem.& in l.ad legatum.ff.de procura.&in l.illud.
ff.de acquir.hered. Ergo testator qui fecit legatum
suo proprio seruo, intelligitur voluisse, quod talis
seruus habeat libertatem, cum istud sit necessariũ
ad validitatem legati. Hinc est,quod si testator in-
stituit seruum propriũ, intelligitur necessarium re-
linquere sibi libertatem, quod alias institutio non
valeret,vt inst.de hered.inst.in prin.& in d.l.pen.in
fi.C.de necessar.ser.hered.inst. Sed tñ hoc non ob-
stante dicunt prædicta iura,quod legatũ non valet.
ex quo

ex quo colligitur doctrina & conclusio, quod qui
vult vnum non intelligitur velle necessarium ad il-
lud quando esset maius, quam quod vult expresse
vt ibi, quo casu si intelligeretur relicta libertas, quę
est inæstimabilis, & sic maior legato, intelligere-
tur relictũ maius quam expressum, & ad iura supra-
dicta disponentia aliud esse in institutione. Respon
sio est, quod interest magis testatori habere heredẽ
vniuersalem, & sic sustineri testamentum, & est ma
ior fauor suus in hoc quam habere legatarium. Fa-
uor enim testatoris versatur in conseruatione sui te
stamenti, vt habetur in l. si ita scriptum. ff. de lib. &
posth. & ita ista iura declarat Ias. in d. §. si coniun-
ctim. num. 6. & 9. ex quibus eliciuntur duo notabi-
les conclusiones, quæ nostro casui præsenti viden-
253 tur applicari posse. Prima, q vbi vertitur fauor te
statoris disponendo in minori, censetur disposuisse
in necessario ad illũ actum, licet sit maior, vt est in
institutione. Secunda, quod vbi nõ est hic fauor te-
statoris, est secus, & applicando vtramq; conclusio
nem nostro casui præsenti, videtur quod quando in
exclusione alterius maioriæ adsit fauor maiorię de
Villena, quod tunc non possit successor in ea habe-
re aliam; quando autem hic fauor cessat, sequitur
quod non obstante prædicto onere, posset fieri cõ-
mixtio maioriarum, & nominum, & armorũ, quia
tali casu, cum exclusio alterius maioriæ sit maior
tes & dispositio, & maius onus quam ferendi arma
sine immixtione, exclusio non videtur facta nec va-
let tale onus, nec talis dispositio. Ex quibus resul-
tat congrua responsio ad fundamentum pro par-
te contraria adductum de l. nec is. §. fi. & l. illud. ff.
de acquir. hered. quod qui vult consequens, &c.

Ex quibus omnibus videtur satisfactum addu-
ctis pro parte contraria in hoc articulo incompati
bilitatis, & quod prædicta prohibitio non extendi-
tur ad casum nostrum, nec intelligitur facta in eo,
& quando aliud esset, quod non valeret, & prædi-
cto onere non obstante, posset dominus Marchio.
habere cũ maioria de Villena maioriã, nomen, & ar
ma de Moya. Quæ confirmantur ex doctrina singu-
lari Aret. in l. heres per seruum. ff. de acquir. hered.
254 & Ias. in l. eius qui in prouincia. §. quod si stipula-
tus. nu. 8. ff. si cer. pet. scilicet quod quotiescunque
aliquis priuatur bonis propter aliquam qualitatẽ,
si illa qualitas superueniat, non priuat bonis quæsi-
tis, per tex. in l. fideiussor. §. fi. & ibi Ang. ff. qui satis
dare cogan. & idem notat Ang. in l. cũ qui. §. fi. ff. de
publica. Confirmantur etiam ea traditis supra scili
cet quod onus nominis, & armorum, & pœna nõ ha
bet locum in casu impotentiæ, & id dicimus posse,
non solum quod licite & honeste possumus, sed ẽt
255 requiritur tertium, scilicet quod etiam cõmode
facere possumus. ita Inno. in c. accedens. de conces.
præb. & Paul. in l. conditiones, nu. 2. ff. de cond. inst.
vbi addit quartum, scilicet salua fama. & Ias. in l. si
fideiuss. §. 1. nu. 6. ff. qui satisd. cog. dicit, quod illud
dicimus posse, quod facile & commode possumus,
per tex. ibi, & in l. nepos Proculo. ff. de verb. sign. &
ponderanda sunt verba illius tex. ibi: *Cum salua di-
gnitate mea potero*, & ibi: *cum sine incommodo meo po
256 tero*. Præterea casus impotentiæ intelligitur, quo-
modocunque, & qualitercunq; non possit, vt tra-
dit Ias. in l. cũ proponas, C. de hered. inst. n. 4. & nõ
tantum si de iure non potest, sed etiam si de facto,
secundũ Fel. in c. sciscitatus. de rescript. nu. 16. Præ-
terea necessitas, & vtilitas æquiparantur in iure, vt
notatur in summa. 12. q. 2. & not. Innoc. in c. cũ om
nes. de const. & Abb. in c. vt supra. nu. 15. de reb. ec-
257 cles. non alien. Old. in cons. 97. Præterea disposi-
tio in dubio interpretatur ad frequentiora, & nõ in
casibus raris non habentibus eandem rationẽ, vt in
c. coram. & ibi Fel. in princ. de off. deleg. facit mate
ria, l. sed & si quis. §. quæsitũ. ff. si quis cautio. item
Anch. in cons. 150. dat regulam, quod casus contin
258 gens præter ordinationem disponentis nunquam
includitur in dispositione, etiam si esset in eo ma-
ior ratio disponendi. sequitur Fel. in c. translato. de
const. nu. 12. cum ergo hic casus raro eueniat, scili-
cet quod tam insignis maioria aliæ adiungatur, &
magna vtilitas inest successori de Villena, in pręsen
ti casu, & salua dignitate sua, & sine maximo incõ-
modo suo in præsenti casu non possit non deferre
arma & nomen de Cabrera, & Bouadilla, vr quod
hoc casu non procedat, nec habeat locum, nec intel
ligatur facta prohibitio maioriæ de Villena, & qđ
sicut in casu impotentiæ, & necessitatis præcise ces-
saret pędicta dispositio, vt per Soc. cõs. 259. vol. 2.
ita cessat in casu præsenti, tam maxime vtilitatis.

Vel aliter respondeo pędictæ obiectioni incom
patibilitatis, & 5. quod etsi omnia supradicta cessa
rent, & esset dare incompatibilitatem, adhuc ea nõ
obstante sententia lata contra prædictum d. Mar-
chionem esset retractanda, quod ex acceptatione,
& adeptione maioriæ de Villena non renunciauit,
nec visus fuit renunciare maioriã de Moya, nec re-
nunciatio valeret, & ea non obstãte possessio huius
maioriæ fuit in eũ translata, quod fundatur sequen
tibus. Primo, quia prædictus d. Marchio, quando ac
ceptauit maioriã de Villena, ignorauerit onera eius
& cũ de eius scientia in hoc processu non constet.
259 præsumitur ignorãtia, & doctrina est Bar. in l. eius
qui in prouincia. §. quod si stipulatus. ff. si cert. pet.
& est communis, & obseruatur in practica secundũ
Ias. ibi. nu. 4. concludentẽ, quod nec etiam filius pręę
260 sumitur scire contenta in testamento patris, si ei
non probetur scientia, & ignorans non videtur re-
nunciare, tex. in l. mater decedens. ff. de inoff. test. &
in d. c. gratia. de rescr. in 6. & in l. fi. C. de furtis. vbi
261 est bonus tex. secundum Bar. & Paul. ibi. Quod il-
lud quod dicitur, quod ex electione vnius iuris tol
litur aliud, procedit in sciente, secus autẽ in ignorã
te, immo in dubitante, licet videbatur, quod postquã
quis incipit dubitare deberet sibi imputari, quod
asseri non potest de ignorante, vel errante secundũ
Paul. ibi. Secundo, quia quando prædictus d. Mar-
chio acceptauit maioriam de Villena, mater eius
viuebat, & sic nondum maioria eius delata ei erat,
immo ius eius erat de futuro, & in conditione, si su
peruiuebat matri, & si mater non decedebat cũ alio
filio masculo, & ius quod non est delatũ, immo est
262 de futuro, & in conditione, non potest repudiari,
nec renunciari, & repudians nihil agit, & sic eueniẽ
te postea conditione non impeditur ipsum adire,
tex. in l. is, qui, ff. de acquir. hered. in l. si is. qui ducẽ
ta, §. vtrum, ff. de reb. dub. l. nec is, §. fin. & ibi glo. &
Bar. & omnes scriben. & Ias. in d. l. is, qui. num. 4. 5.
6. & 7. ff. de acq. hered. est etiam commu. resol. in l.

1. C.

1.C.de pact. in l.quidam.§.fi.ff.de don.in l.fi.C.de pact. vbi saltẽ sine consensu eius, de cuius successio ne agitur, & quod perseueret in eo vsque ad mor-
263 tem, non valet renunciatio. Nec his obstat, quod ius primogenituræ potest renunciari etiam in vita patris, sicut renunciauit Esau, vt in c.quam periculosum.7.q.1.ex quo dicit Ias.in l.pactum quod dotali.C.de collatio.num.4.quod ius primogenituræ potest pacto renunciari, quia illud intelligitur respectu iurium primogenituræ consistentium in cessione, & oblatione sacrificiorum, & in receptione duplicatorum ciborum, & in alijs enumeratis per gl.& dd.ibi quoad successionem autem, de qua hic agimus, hodie non valeret cessio, per iura supra adducta, saltem sine inuestitura facta de consensu possessoris maioriæ, & hoc videtur de mente Bart.in l. is potest. ff. de acquir. hered.& ita tenet ibi Ias.nu. 33.& Ioan.Andr.in c.licet.de voto.& Dec.in consi. 443.nu.28.p.4.& idem Dec.in l.pactum quod dotali.C.de colla.& dicit Præpositu.in c.per venerabilem.§.quod autem, qui filij sint legit.nu.45.quod iura primogenituræ, quæ ibi numerat, pót cedere primogenitus, de successione autem non loquitur, & non procedit argumentum de illis iuribus ad ius successionis, de quo hic agimus, quia illa iura tempore illo antiquo habebat primogenitus, & ei pertinebant in vita patris, successio autem de qua hic pertinet, post mortẽ, & in vita est in conditione, & ista primogenitura, de qua hic agimus respectu successionis, est de iure ciuili, ergo secundum prædicta iura ciuilia hodierna decidi debet.

Ex quibus videtur, quod iura in contrarium ad-
264 ducta non obstant, nec etiam prædicta Clementina, gratiæ, & capitulum, gratia, de rescr.in 6.præsertim, quia loquuntur in sciente, & ita expresse decidit tex.in d.c.gratia. Item loquuntur & intelliguntur in iure, quod potest renunciari antequam sit delatum, & illa Clementina loquitur in casu specialissimo, scilicet in dignitate ecclesiastica, & beneficio curato tantum. In alijs aũt nõ videtur quis renun-
265 ciare gratiæ pendenti, immo remanent in dispositione iuris communis, de quo in c.de multa, de præben. scilicet, quod per acceptationem, & adoptionem secundi, insurgit priuatio primi, non econtra. & ita concludunt gl.Imol.& Anch.in d.Clementina, & doctores in d.c.de multa.

Vel aliter respondeo, & sexto, quod prohibitio, & dispositio maioriæ de Villena deferendi nomen, & arma de Pacheco sine immixtione, nõ est obligationis præcisæ, sed causatiuæ; quia non disponit præcise dicendo, quod illud fiat, sin autem, quod sit exclusus Maioriæ prædictæ de Villena: quo casu & prouisio, & pœna procedant ab eodem fonte, pœna tollit prouisionem, ita quod bene poterit deferre aliud nomen & alia arma, onus tamen est, & pœna; quod si tulerit sit exclusus a maioria de Villena, nõ autem ab alia. Cum non sit lis super maioria de Villena, sed de Moya; sequitur, quod prædicta domina Ioanna nullum ius prætendere potest in hac ma-
266 ioria de Moya. illud enim, quod prouisio hominis non tollit prouisionem legis communis, nõ procedit hic, cum ista dispositio, & prohibitio sit specialis, & de iure speciali, & non communi, & vtrũque procedit ab eodem fonte, idest ab vno conditore, qui potuit rebus suis talem legem imponere, a qua non est recedendum, disponat enim testator, & etit l.anthen.de nuptijs.§.disponat.col.4.ita colligitur ex notatis per glo. Doctor. & Ias.num.145. in l.1.C.de iure emphyt.& esset maxime aduertendum, quia si istæ maioriæ essent imcompatibiles, & vtramque habere non posset prædictus dominus Marchio, ex prædictis constat, quod si aliquam amitteret (quod nullatenus iuridice asseri potest) esset maioria de Villena, & non de Moya, & postea excluderetur a maioria de Villena, seu eius successore; quia non detulerit sine immixtione nomen, & arma de Pacheço, remaneret exclusus ab vtrisq;
267 & sic non de bono, & æquo iustitia istius causæ aduertenda est, præsertim, quia disponit text.in l.in his, ff.de cond. & dem. quod quæ oriuntur ex scriptura, non recipiunt interpretationẽ ex bono, & æquo, sed expediuntur secundum iuris rationem.
268 Vnde videtur plene, & sufficienter satisfactum huic vltimæ obiectioni incompatibilitatis, & omnibus alijs, & sic quod iustitia prædicti domini Marchionis est clarissima, & si pluries casus similis contigerit, nulla erit repugnãtia, nec incompatibilitas inter has maiorias Villenæ, & Moyæ, & tanquam vassallus domini Marchionis de Villena, & natus, & procreatus in oppido de Escalona, vbi etiam ipse natus fuit, decreui pro futuris sæculis ista scribere, & in hoc opere etiam transferre, tanquam vtilia dictæ domus, & practicabilia in cæteris vocationibus, & dispositionibus.

SVMMARIVM.

1 *Pontifex difficilior redditur ad dispensandum, vbi sunt duo vincula, & impedimenta.*
2 *Prouisio in casibus separatis porrigitur ad eosdem casus simul coniunctos.*
3 *Dispensatio Pontificis cum illegitimo, & irregulari ad quæcumque beneficia cum cura, & sine cura, comprehendit præbendam in Ecclesia cathedrali metropolitana.*
4 *Dispensatio stricte est interpretanda.*
5 *Cap.quamuis.de præb.lib.6.declaratur.*
6 *Dispensatio est odiosa, & restringenda.*
7 *Dispensatus ad dignitates non censetur dispensatus ad obtinendam præbendam in Ecclesia cathedrali.*
8 *Dispensatio generalis ad quæcunque beneficia, quomodo intelligatur.*
9 *Contraria opinio in hac secunda quæstione defenditur.*
10 *Animarum regimen est ars suprema.*
11 *Cura animarum, quæ requirat.*
12 *Minora comprehenduntur sub maioribus.*
13 *Metropolitana præbenda, quando comprehendatur in generali dispensatione.*
14 *Dispensatus ad quæcunque beneficia, potest habere beneficia curata, & præbendam ecclesiæ cathedrali.*
15 *Dispensatio cum illegitimo ad beneficia non comprehẽdit beneficium in Ecclesia cathedrali.*
16 *Dictio, quæcumque, comprehendit casus exceptos.*
17 *Capitulo, quamuis.§.fin.de præb. ponderatur.*
18 *Stylus curiæ facit ius.*
19 *Stylus curiæ est volubilis ad mutationem Papæ, & auditorum.*
20 *Stylus curiæ modo albus, modo niger.*

QVÆSTIO DCCCXXIX.

Vtrum priuilegium concessum legitimandi adulterinos, & incestuosos, comprehendat filios, qui vtroque morbo laborant, communis contra communem.

PArtem negatiuam huius quæstionis sequitur Bar. in l. 2. ff. de verb. obligat. cuius opinionem sequitur ibi Alciatus nu. 46. dicēs communem, Ias. nu. 4. & ratio est, quia dif-
1 ficilior redditur Pontifex ad concedendum, quando filius est adulterinus, & incestuosus, quam si fuisset spurius tantum, vel adulterinus tantum, vt late resoluimus in quæstione 203. nu. 1.

Sed contrariam opinionem sequitur Decius in c. at si clerici. num. 14. de iud. quam dicit communem Zasius in d. l. 2. num. 16. vbi Ias. num. 4. Soci n. num. 14. & sequitur Menchaca pluribus citatis lib. 3. de successionum creat. §. 22. num. 51. vbi hanc dicit veriorem, & receptiorem per text. in l. si ita scriptum. ff. de liber. & posthum. vbi prouisio facta in
2 casibus separatis porrigitur ad eosdem casus simul coniunctos. quam opinionem dicit etiam communem Couar. in 4. in 2. par. cap. 8. §. 8. nu. 8. ex qua resolutione venit terminanda quæstio singularis, de qua fuit in hac ciuitate magna controuersia, vtrum
3 dispensatio Pontificis cum illegitimo, seu irregulari, vt possit obtinere quęcunque beneficia cum cura & sine cura, (sine distinctione ciuitatis, diœcesis, nec prouinciæ) possit obtinere canonicatum, vel præbendam in Ecclesia cathedrali metropolitana; & prima facie videtur quod non, quia dispen
4 sationes sunt stricte interpretandæ, & Pontifex difficilior in hoc casu redderetur ad concedendum, vt diximus in fundamēto pro prima opinione principali adducto. Secundo pro hac sententia facit
5 text. in cap. quamuis. de præben. lib. 6. vbi disponitur, quod si Papa mandat prouideri alicui de beneficio in aliqua ecclesiarum ciuitatis, vel diœcesis, quod tale mandatum non se extendit ad cathedralem Ecclesiam, quam propter ipsius honorem sub dicta generalitate non vult includi, vbi Ioannem Mon. notat Ioannes Andreas, quod si Papa dispensat cum illegitimo, vt possit obtinere canonicatū, præbendam, vel dignitatem in Ecclesia cathedrali, non poterit prædicta consequi in Metropolitana, cum talis dispensatio sit odiosa, & restringēda.
6 idem tenet Gambarus in tractatu de officio Legati de latere lib. 10. num. 224. Oieda in tractatu de beneficijs. 2. par. cap. 12. num. 78. Rebuffus in sua praxi beneficiali. in rubrica de dispensatione rat. ætatis. versic. in cathedralibus. vbi tenet, quod dispen-
7 satus ad dignitates non censetur dispensatus, vt eas obtinere possit in Ecclesia cathedrali propter præeminentiam, & honorem ipsius, etiam si dispensatio esset generalis ad quęcunque, & dicit esse veriorem opinionem, & quod contraria repugnat stylo curiæ Romanæ, qui semper exprimit cathedrales, cum eas vult includi, & sequitur Borgasius de irregularitate, in 5. parte, rubrica, de filijs presbyt, col. fin. pag. 115.

8 Sed ijs non obstantibus contraria opinio verior, & receptior est, immo quod sub generali dispensatione facta ad quæcunque beneficia, etiam si curam habeat animarum, intelligatur etiam facta dispensatio ad beneficia existentia in ecclesijs
9 cathedralibus. ita resoluit Ioannes Andr. vir summæ auctoritatis, in additionib. ad Specul. tit. de filijs presbyt. assignans rationem, quia cum regimen
10 animarum sit ars suprema, absurdum esset dicere canoniam cathedralis Ecclesiæ non posse habere. quam opinionem tenet Oldrā. consil. 215. nu. 6. dicens: quod si sic dispensatus potest habere curatom
11 in quo requiritur omnis integritas natalium, ætatis, & scientiæ, quis dicit talem a simplici Ecclesiæ canonicatu repelli, vbi illa non sunt requisita? certe nullus, nisi qui vellet dicere, quod in eodem ge-
12 nere licent maiora minoribus denegatis, contra iuris principia. quam opinionem sequitur Cald. consil. 66. nu. 2. vbi dicit, quod in dispensatione tā ampla
13 comprehenditur ne dum canonicatus Ecclesiæ cathedralis, sed & Metropolitanæ. idem sentit Fel. in c. pastoralis, num. 11. de offi. ord. & decisio Rotę in nouis. titu. de filijs presbyterorum. & istam opinionē, q̄ si gratia sit exuberās, videlicet, q̄ dispensatus
14 ad quæcunque beneficia, non solum possit habere beneficia curata, sed etiam præbendas Ecclesiæ cathedrales, tenet ita singulariter Milis in suo repertorio. verb. dispensatio Papalis. ibi, dispensatio facta cum illegitimo, vt possit obtinere beneficiū in Ecclesia cathedrali, non poterit illud consequi in Metropolitana, vt notat Ioan. Andr. de præb. c. quāuis. lib. 6. in nouella. verb. Metropolitana. *quod in-*
15 *tellige, quando dispensatio est certa ad ordines ad vnū beneficium duntaxat, secus si esset ampla ad plura beneficia, etiam curam animarum habentia, vt notat Ioann. Andr. in additionib. ad Specu. tit. de filijs presbyteror.* idemque resoluit Mandosius in sua praxi de Signatura gratiæ, pagina 1. fol. 44. in parua impressione, vbi dicit, quod aliquando dispensatur cum illegitimo ad beneficia cum cura, & sine cura, etiam si ad ea per electionem assumatur, quo casu non poterit obtinere beneficia Ecclesiæ cathedralis. vbi allegat decisionem Rotæ, & Milis supra, & dicit Staphileus super Signatura, quod illud limitant ali-
16 qui, nisi dispensatio sit ad beneficia quæcunque, & allegat corrupte consilium Ferreti, quod est 220. nu. 12. vbi dicit, quod dispensatio Papæ cum illegitimo ad quæcunque beneficia, habilitat eum ad canonicatum Ecclesiæ cathedralis, & quod ista conclusio est sine dubio. Sed si dispensatio non esset ad quæcunque beneficia, sed ad beneficia ecclesiastica, non se extendit ad Ecclesiam cathedralem, cum sit materia odiosa, vt ipse resoluit nume. 12. quam opinionem sequitur eleganter Ias. cōsil. 104. num. 4. vol. 1. vbi hanc dicit communem opinionem, quod sub generali dispensatione facta ad quęcunque beneficia, etiam si curam habeant animarum, intelligitur etiam facta dispensatio ad beneficia existētia in cathedralibus Ecclesijs. pro qua sententia faciunt tradita per Gomezium in regula Cācellariæ de triennali possess. q. 2. versic. hinc est. vbi dicit, quod dispensatus ad beneficia quæcunque, quod talis dispensatio dignitates comprehendit ratione illius dictionis, quæcunque. Pro qua opinione

nione multum facit text. in d. cap. quamuis. §. fi. de
17 præbend. lib. 6. qui statuit, quod si Papa mandat
prouideri alicui de beneficio in aliquo ecclesiarũ
ciuitatis, vel diœcesis, quod huiusmodi mandatum
ad cathedralem Ecclesiam non se extendit, secus
autem cum mãdat prouideri in aliqua ecclesiarum
prouinciæ, tunc enim & Metropolitana, & cæteræ
cathedrales Ecclesiæ includuntur, cum in hoc casu
vberiorem gratiam impetranti, quam alio Papa facere
videatur: ergo si quando Papa dispensat cum
illegitimo, & irregulari, vt possit habere beneficium
in aliqua prouincia, extenditur ad Ecclesiam
cathedralem, & Metropolitanam, fortius includetur
Metropolitana, quando dispensatio per totum
orbem vagatur, cum non sit limitata, nec restricta
ad ciuitatem, nec diœcesim, nec prouinciam certã,
vt tradunt Doctores supra.

18 Nec prædictæ resolutioni obstat stylus curiæ Romanæ,
quia non debemus dicere, ita seruat curia
Romana, nisi illa obseruantia sit confirmata auctoritate
Apostolica, vt docet Fel. in c. Rodulp. nu. 22.
de rescriptis. & Ferretus consil. 48. num. 19. & con
19 sil. 52. num. 6. qui stylus curiæ est volubilis, & mutatur
ad mutationem Pontificis, auditorum, & aduocatorum,
quia faciles sunt in mutandis statutis
prædecessorum, & sic stylus curiæ modo albus mo-
20 do niger, vt ipse Ferretus tradit cons. 11. num. 9. &
cons. 52. num. 6. vt nos diximus in q. 737. num. 19.
& 20. quę omnia sunt singularia, & menti tenenda,
quia pluries contingit de facto in hac ecclesia Toletana
circa præbendas, & dignitates ipsius, quando
Pontifex concedit illegitimis dispensationem
ad beneficia obtinenda.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum impedit executionem secundum veriorem opinionem contra plures.*
2 *l. 2. §. videamus. ff. quod met. causa declaratur.*
3 *Qualitas semper durat, & conseruatur in suo esse, quando semel fuit ius quæsitum.*
4 *l. si. C. de remis. pign. declaratur.*
5 *Pignus semel liberatum ab obligatione hypothecæ perpetuo durat liberatum.*
6 *Actus legitimus perfectus, & consummatus non vitiatur, licet perueniat ad casum a quo non poterat incipere.*
7 *Restitutio est in pristinum statum rei positio.*
8 *Litibus finis est imponendus, ne vitas hominum pene excedant.*
9 *l. penultima. ff. de collusione detegenda. declaratur.*
10 *Executio sententia non impeditur per collusionem.*
11 *l. 1. C. de in integ. rest. postul. declaratur.*
12 *Restitutionis beneficium nunquam est in consideratione ad impediendum effectum iuris communis,*
13 *Causa semel extincta amplius non debet suscitari.*
14 *l. secunda, de actio. & obligat. declaratur.*
15 *l. 1. tit. 21. lib. 4. recopil. declaratur.*
16 *Contraria opinio in quæstione principali proposita defenditur.*
17 *l. si prætor. §. Marcellus. de iudicijs. declaratur.*
18 *l. 2. C. de falsis. declaratur.*
19 *Restitutio habet naturam appellationis.*
20 *l. si causa cognita, C. de transactio. declaratur.*
21 *l. penult. ff. de auctorit. præst. declaratur.*
22 *Restitutio impedit executionem, etiam si requirat altiorem indaginem.*
23 *Cap. suscitata. de in integ. restit. declaratur.*
24 *Restitutio tantum affert, quantum abstulit læsio.*
25 *Exceptio restitutionis, impedit executionem.*
26 *Restitutio in integr. impedit executionẽ de iure regio.*
27 *Restitutio in integrum habet effectum suspensiuum.*
28 *Iudex dicitur attentare, qui restitutione pendente procedit ad executionem sententiæ.*
29 *l. 2. tit. 26. p. 3. declaratur pro hac opinione 2.*
30 *Resolutio in quæstione proposita traditur.*
31 *Nuncius missus ad Regem ad petendã restitutionem expectandus est, & executio interim suspenditur.*
32 *Iudices perquisitores sunt magni executores suarũ sententiarum, appellatione, & restitutione remota.*
33 *Probatio læsionis debet concludere ad impediendam executionem.*
34 *Clausula, quod exequatur, quod est ad exequendum, declaratur.*
35 *Clausula, sine retardatiõne solutionis pensionis, declaratur.*
36 *Restitutionis exceptio, de iure regio contra instrumentum, vel sententiam intra decem dies alleganda, & probanda est.*
37 *l. 64. Tauri. declaratur.*
38 *Iudex non debet coarctare tempus ad probandam læsionem.*
39 *Restitutio cõceditur de iure canonica cessante calũnia.*
40 *Calumnia non sufficit quod sit præsumpta, nisi fuerit manifesta.*
41 *Restitutio denegatur facta iam executione sententiæ.*
42 *Casus de facto proponitur.*
43 *Sententia nondum executioni tradita non exequetur petita restitutione.*
44 *Capellania est conferenda, non obstante appellatione, vel restitutione.*
45 *Stylus curiæ facit ius.*
46 *Iudex in beneficialibus non dicitur attentare.*
47 *Capellaniæ co atio non est facienda pendente appellatione, quando exclusus habet ius ad rem per patronorum præsentationem.*
48 *Cap. 18. sess. 24. Concil. Trid. declaratur.*
49 *Beneficij vacantis prouisio fit appellatione spreta.*
50 *Restitutio competit aduersus tres sententias cõformes secundum plures. & 54.*
51 *Præsumptio euidens est pro tribus sententijs.*
52 *Clem. 1. de re ind. declaratur. & 55.*
53 *Malitijs hominum est obuiandum.*
44 *Opinio Saliceti contra Baldum defenditur.*
55 *Nullitatis exceptio non admittitur contra tres sententias conformes.*
56 *Restitutio petita a fiscali contra executoriam non impedit eius executionem, si nobilis est in possessione nobilitatis.*
57 *Fiscalis quomodo restituatur contra executoriam, & quid sit faciendum interim.*
58 *Opinio Otalora, & Ioan. Garzia reprobatur.*
59 *Sententia translata in rem iudicatam, & tres sententię conformes idem operatur.*
60 *Noua opinio auctoris, & distinctio refertur.*
61 *Nobilis, qui est in possessione nobilitatis, non est ea expoliandus per restitutionem petitam a fiscali regio.*

62 *Nobilis delatus, interim ad officia nobilium non est ad mittendus, si antea nõ fuit in possessione nobilitatis,*
63 *l. reus delatus, ff. de mun. & hon. declaratur.*
64 *Nobilis tenetur contribuere durante causa super nobilitate.*
65 *Contrariorum eadem est disciplina.*

QVÆSTIO DCCCXXX.

Vtrum restitutione in integrum pendente possit fieri executio, communis contra communem, & quid iure regio.

VAlde vtilis, & necessaria se offert explicãda quæstio circa quam varie sæpe iudicatur, vt docet Io. Garzia, meritissimus quondã fisci patronus, in tractatu de Hispan. nobil. gl. 6. §. 2. nu. 17. vbi dicit plures casus de
1 facto in hac controuersia sibi contigisse, & partem negatiuam huius quæstionis tenet Aug. Beroius cõ sil. 119. vol. 3. vbi resoluit, quod nunquam nullitas, nec restitutio in integrum principaliter petita, impedit executionem. & affirmat hanc esse communẽ opinionem, quam tenet Bal. in d. l. 1. C. ne liceat tertio prouoc. nu. 16. (cuius dictum declarat Ioã. Garzia supra num. 28. cum seq. & Sforcia de restit. 1. p. q. 15. art. 3. num. 35. & in q. 42. art. 7. & q. 43. ar. 1.) pro qua facit ratio tex. in l. videamus. vers. sufficit, ff. de eo quod met. causa. vbi res, quæ semel acquisiuit aliquam qualitatem, perpetuo durat, & conser
2 uatur in suo esse, & non mutatur per causam superuenientem, vt contingit in casu l. si. C. de remis. pi
3 gno. vbi quando res, seu persona semel est liberata, & exempta ab aliquo onere, vel obligatione, non
4 reincidit in primam obligationem, etiam causa ces
5 sante, & sic resoluit text. ille, quod res semel liberata obligatione hypothecę non reincidit in primam causam, & obligationem, etiam si euertatur in potestatem debitoris, cuius bona præsentia, & futura generaliter obligantur. & ratio potest desumi ex l. fin. C. de nupt. vbi actus perfectus legitimus, & con
6 summatus non vitiatur, licet peruenerit ad casum primæuum, & sic licet restitutio sit in pristinum sta
7 tum rei positio, l. quod si minor. §. restitutio. ff. de minorib. non tamen virtute ipsius debet executio sententiæ impediri, quia alias lites fierent immortales, & vitas hominum pene excederent, & æquitati conuenit, & rigori iurgantium, controuersias celeriter
8 terminari. l. properãdum. C. de iud. c. finem litibus. de dolo, & contumacia.

Secundo pro ista sententia, & opinione facit tex. singularis in l. pen. ff. de collus. deteg. vai causa se
9 mel finita per sententiam, si resuscitetur per viam collusionis, quia mediante petitur rescissio sententiæ, quod in isto casu lite pendente super collusione, debet persona ingenua manuteneri in sua possessione, & sic, si sẽtẽtiæ executio non impeditur per
10 collusionem; ergo a fortiori, nec per restitutionẽ in integrum. Tertio pro ista opinione facit text. bene intellectus, in l. prima. C. de in integr. restitut. po
11 stulata, nihil noui fiat; ergo sequitur, quod si nihil est innouandum, quod non reuocabitur executio, ex remedio restitutionis in integrum, immo litis finis est expectandus, quia beneficium speciale resti
12 tutionis nunquam est in consideratione ad impediendum effectum iuris communis. l. 4. §. 1. ff. de fideicom. liberta. l. si minor. ff. de acquir. here. vbi notabiliter decidi tur, quod si minor beneficio ætatis restituatur aduersus hereditatis aditionem ab ipso factam; tamen portio sua vacans per abstensionem factam beneficio ætatis, non accrescit coheredi inuito, licet alias, si iure ordinario esset repudiata, accresceret, & sic sequitur, quod beneficium speciale non alterat ius quæsitum per ius commune, & per consequens petitio restitutionis non debet impedi
13 re effectum executionis sentẽtiæ, acquisitum parti per regulas iuris communis, quia causa semel extincta amplius non debet suscitari. l. qui res, §. aream, ff. de solutionib. l. inter stipulantem, §. sacram, ff. de
14 verbor. obligatio. l. eius qui delatorem. §. fin. ff. de
15 iure fisci. rex. notabilis, in l. si seruus. la 2. ff. de actionib. & obligationibus. vbi si homo liber effectus sit seruus pœnæ propter delictum, & ad libertatem postea ex principis beneficio sit restitutus, non reincidit in primæuam creditorum obligationem, quia semel liberatus per sententiam semper remanet liberatus. l. cum seruus, ff. de adimendis lega. & sequitur Abendan. in capitulis præced. 2. p. c. 30. num. 7. & in declaracione ad l. 4. num. 45. Rebuf. in tractatu de literis ciui. art. vlt. gl. 6. nu. 13. & facit l. ordinamenti 4. tit. 8. lib. 3. quæ est l. tit. 21. lib. 4. recop. vbi non ponitur restitutio ad impediendam executionem, licet aliæ adducantur exceptiones.

Sed pro contraria opinione, vt impediatur exe
16 cutio, facit in proprijs terminis opinio Bar. in l. 4. §. condemnatum, num. 3. in fin. ff. de re iudicata, vbi ait, quod si quæratur an in integrum restitutio petita aduersus sententiam impediat eius executionem, quod eadem distinctio admittenda est, quę in quæstione de nullitate, videlicet, quod aut restitutio requirit altiorem indaginem, & tunc non sit suspendenda, aut non requirit altiorem indaginem, quia in continenti põt probari, & tunc impeditur executio, pro qua sñia adducitur tex. in l. si prætor.
17 §. Marcellus, ff. de iud. melior tex. in l. 2. C. de falsis.
18 ibi: *Salua executione criminis debitorem ad solutionẽ compelli debere:* quam opinionem secutus fuit Barr. & Paul. supr. idẽ Paulus in d. l. vnica. C. de in integr. restit. postulata. idem Bar. in l. defendente. ff. de auctoritate præstanda. & in d. l. si prætor. §. Marcellus. Boerius decis. 65. nu. 7. Suarez. in l. 2. tit. de los gouiernos. lib. 3. for. leg. vers. 4. quæritur. Lancellottus de attent. 2. parte cap. 8. num. 10. & 15. Imol. in d. l. 4. §. condemnatum. vbi sine aliqua distinctione resoluit, quod restitutio petita impediat executionem, assignans rationem, quia restitutio habet natu
19 ram appellationis. l. vnica. ff. & C. nil nouari appellatione pen. ergo cum appellatio de sua natura impediat executionem sententiæ, sequitur, quod & restitutio. l. præsens. ff. de minor. & est bonus tex. in l.
20 si causa cognita. C. de transact. ibi: *appellationis, vel in integrum restitutionis solemnitate suspensa non est.* tex. etiam in l. pen. ff. de auctoritate præstanda, vbi restitutio impedit executionem sententiæ, quã sequitur Romanus, & Alexand. in l. 3. §. si seruus, ff. de acquiren. posses. idem Imol. in l. qui a latronibus. §. 1. ff. de testam. Bal. in rub. de edicto diui Adr. tol-

tollen. Spec.in tit.de execut.§.1. in princ.Innoc.in c.pastoralis.§.præterea.de offic.ordin.Afflic.decis. 336.num.3. Cumanus in d.§. condemnatum. vbi
22 dicit, quod ista opinio communiter tenetur,quod restitutio impediat executionem, etiam si requirat altiorem indaginem contra Bar. distinctionem supra,& sequitur Alexã.ibi, dicens istam opinionem
23 esse magis communem secundum Canonistas in c. suscitata. per illum text.de in inte.restit. quam defendit Ias.in d.§.condemnatum,num.36.& dicit receptissimam Couarr. pract. quæst.q.15.nume.7.& ratio fundamentalis est,quia tantum affert restitutio,quantum abstulit læsio.l.quod si minor.§.restitutio. ff.de minorib.l.fin. C.de sentent.pass.& rest.
24 melior. text.in l.si ex causa. ff.de minorib. qui expresse decidit istam quæstionem, & pro eius decisione eum ponderat Otalora de nobilitate 3.par. cap.6.num.18. vbi dicit, quod hæc opinio est magis iuridica,quamuis in regali Cancellaria aliquã-
25 do contrarium fuit iudicatum, & extante lege regni supra istam opinionem sequitur Paz pluribus citatis in sua praxi.4.par.1.tom.cap.3.num.9.& alios nos referimus in quæst.48.nu.16.quam sequitur Aceb.in d.l.1.tit.21.num.174.lib.4. recop.vbi
26 tenet cum Alex. esse magis communem opinionẽ, etiam si restitutio requirat altiorẽ indaginem,siue loquamur ad impediendam executionem sententiæ,siue instrumenti publici.Pro qua opinione facit decisio Petri de Benint.85.nu.15.vbi dicit restitu-
27 tionem in integrum habere effectum suspensiuũ,& dicitur attentare iudex,qui procedit ad executio-
28 nem sententiæ petita restitutione,vt tradit Franc. in c.bonę.nu.36.de appel.& sequitur Milis in suo reperto.verb.executio.& nostram principalem opinionem sequitur Matth.de Afflict.decis.356.nu.3. Capel.Tholos. vbi Aufrer.decis.54. Ostiens,in sua summa.verb.an executio.tit. de in integ.rest.Abb. cons.87.Cephal.consil.180.num.20. lib.2.& hanc dicit cõem opinionem Ruin. cons.34.nu.5.lib.5. Couar.pp.c.25.num.7. vers.12. Pro qua opinione fuit iudicatum in vna portione Segouiensis 12.die Martij anno 1544. vt tradit Moedanus decis.177. in rub.de rest.in integ.vbi dicit esse magis cõem opinionẽ,& eam sequitur Asinius de executione c.2. §.31 limitat.5.in princ.& Villalobos in suo ærario cõium littera E.nu.116.& alios refert, & sequitur Petr.Robert.Lancel.tit.de rest.in integ.in prin.nu.
29 15.& 18.Pro qua opinione est tex.de iure regio in l.2.tit.26.p.3.ibi:*Otro si decimos,que mientras durare el pleyto de la restitution, que no deue ser fecho en el ninguna cosa nueua*:quæ opinio tam de iure cõi quã
30 regio est verior,& receptior,& ab ea non est recedendũ in iudicando,& consulendo,quod non solũ procedit in causis ciuilibus,verum etiam criminalibus, in quibus a communiter accidẽtib.executio esse solet maioris præiudicij.ita Roma.in l.posside-
31 ri.§.si seruus.ff.de acquir. poss.Paul.in d.§. condẽnatum.vbi Alex.num.29.Boerius decis.65.num.9. Capella Tolos. 420.& 54.vbi Aufrer. Rodericus Suarez.in l.2.tit.de los gouiernos. lib.3. fori.versi. 4.quæritur. Ioan.Garzia de nobilitate,glos.6.§.1. nu.23. quod satis pie ampliat Milis sup. verb.executio sententiæ. etiam si Nuncius sit missus ad Regem ad petendam restitutionẽ, quia est expectandus Nuncius,& interim non fiet executio,quod male audiunt iudices perquisitores,qui totam felicitatem suæ commissionis collocant in executione sententiæ,etiam si habeat damnum irreparabile, quia ex hoc ad apicem maioris dignitatis ascendere intendunt, & sæpe versa vice contrarium illis contingit. Requiritur tamen probatio concludens læsio-
32 nis vt admittatur hoc beneficiũ restitutionis,maxime si aduersus tres sententias conformes imploretur,vt tradit Rota de rest.in integ.in antiquis.dec.
33 5.Palęottus decis.304.quem refert,& sequitur Lãcellottus sup.nu.35.vbi hanc dicit magis cõem opinionem,quam ampliat nu.54.etiamsi in commissio
34 ne subsistat clausula, quod exequatur, si quid sit exequendum, quia adhuc si petatur restitutio in integrum,& iudex procedat ad executionem,dicitur nouare,& attentare, vt fuit resolutum in vna Toletana matrimonij, coram domino Oradino.31. Iunij.anno 1556.quod est mirabile,& menti tenendũ
35 in executionib.pensionũ,vbi semper adijcitur clausula, sine retardatione solutionis pensionis. quia si petatur restitutio ex causa legitima, & probetur læsio, non sunt exequẽdæ litterę pensionis, alias tanquam innouatum, & attentatum in regali Cancellaria per modũ violentiæ reuocabitur,vt fecit Cancellaria Pinciana in quadã causa beneficiali huius ciuitatis Toletanæ, in qua non obstantibus exceptionibus oppositis contra executoriales,fuit facta executio,quæ tanquam attentata,annullata fuit,& alios casus refert Lancellottus de attentatis. 1.p. c.1.num.32.& 34.in fi.& in 2.p.in præfat.nu.304. & 312.vbi plures refert decisiones, & alio casu idẽ refert Gutierrez canonicarum quæst. c.4.nu.28.&
36 29.hodie vero de nostro iure regio in causis ciuilibus, siue executio procedat ex cõtractu publico, & guarentigio, siue ex sententia translata in auctoritatem rei iudicatæ, exceptio restitutionis alleganda,& probanda est intra decem dies, alias senten-
37 tia mandabitur executioni, non obstante appellatione,vel nullitate,vt cauetur in l.64. Tauri: si vero causa fuerit criminalis, arbitrio iudicis relinquitur,quanto tempore talis exceptio ad retardãdam executionẽ proban.da sit:caueat tamen iudex in limitatione temporis,ne sit ita nimis coarctatum,vt
38 reus difficillime,& pene impossibile possit de iure, & innocentia sua docere,maxime si executio sit retractabilis, cum vulgare sit, quod non aufertur illud,quod differtur, quæ omnia arbitrio sapiẽtis iudicis relinquuntur.l.3. ff.de testib.quam opinionẽ sequitur Anto. Canarius in tract.de executione instrum.q.21. & Franciscus Marcus in decis.249.nu. 2.quę opinio licet de iure ciuili procedat,vt tradit Affl.sup.decis.356. attamẽ de iure canonico admittitur cum grano salis, quando non est præsumptio
39 calumniæ,vt in c.suscitata,de in integrum restitut, quam distinctionem sequitur Cephalus cons.116. nu.15.lib.1.sed profecto hæc restrictio non est admittẽda,sed generaliter,& indistincte restitutio est
40 concedenda, donec in termino probationis læsionis constet de calumnia, quia nõ sufficiet, quod sit præsumpta,nisi fuerit euidens, & manifesta,vt sentit Robertus Lancellottus,sup.nu.5.& 61.cũ seqq. quod secus intelligerem,quando facta iam executione, fuit petita dicta restitutio, quia tunc non

41 reuocabitur talis executio per restitutioné. ita Io.
Andr. de Isern. in addit. Spec. titu. de supplic. §. dif-
fert autem. & Rota Bononiensis dec. 85. Si vero exe
cutio sententiæ non sit in totum completa cum ef-
fectu, adhuc admittenda est talis restitutio, vt nu-
42 per fuit iudicatum per dominum Nuncium in qua
dam causa decimali, super certo noueno, fauore hu
ius vniuersitatis, & Collegij diuæ Catherinæ, cõtra
43 ecclesiam oppidi de Casa Rubios, in qua admissa
fuit restitutio in integrum aduersus sententiam iá
diu translatam in auctoritatem rei iudicatæ, cõtra
dictum Collegium, ex eo quod nondum erat execu
tioni tradita, vt tenet elegãter Augustinus Beroius
consi. 119. nu. 5. quem refert Burs. consi. 74. n. 25. lib.
1. & Lancellottus supra nu. 131. cum seqq. In alijs
vero causis, in quibus non agitur de iure quæsito
tollendo, veluti quando est lis super prouisione ali
cuius beneficij, vel capellaniæ, quæ vacans est, & a
nemine possidetur, tunc solent iudices integerrimi
dnm. Cardinalis Archiepiscopi Toletani non obstã
44 te appellatione, & restitutione, virtute primæ sen-
tentiæ facere collationem prætensæ capellaniæ, ne
retardentur suffragia defuncti, & bona ipsius lite
pendente dilapidentur (prout contingit sæpe, quã-
do bona administratoribus adiudicantur) & licet
ab antiquo iste sit stylus obseruatus in dicto consi-
lio qui facit ius, vt ca. quam graui, de crimine falsi,
procecit etiam de iure, cum in beneficialibus non
dicatur iudex attentare, quando alter collitigan-
46 tium nõ est in possessione, vt docet Afl. decis. 152.
nu. 6. licet Lancellottus de attentatis, 1. p. c. 12. li-
mitat. 40. nu. 11. & limit. 49. & in 2. p. c. 4. nu. 11. &
limit. 49. & in 2. p. c. 4. nu. 98. & 613. contrarium
velit. & Calderinus consi. 1. vt lite pendente. Lam-
47 bertinus de iure patr. lib. 2. p. 2. quęst. 6. art. 3. nu. 8.
Rotæ Romanæ in nouis, decis. 6. 2. p. num. 1. 2. & 5.
vbi resoluitur, quod dicitur iudex attentare si de-
tur possessio capellaniæ instituto pendente appel-
latione, quod procedit si capellanus exclusus ha-
beat ius ad rem, mediante præsentatione omnium
patronorum, quæ ab eo fuit acceptata: cessante ve-
ro illa causa, si ius aliquo modo quæsitum non fue-
rit, contrarium iudico magis rationi, & æquitati
48 consonum, maxime ex dicto Concilio Trident. c.
18. sess. 24. vbi appellatione remota fit prouisio be-
neficij vacantis. cuius tex. difficultas ita fuit grauis
49 sima, vt non fuit resoluta in dicta decisione Rotæ;
in Regali vero Cancellaria Pinciana varie solet iu-
dicari, vt tradimus in quæstione 678. num. 31. licet
practica communior sit, vt prouisio, & collatio tan
quam attentata, reuocetur, vt tradit Aceb. in curia
Pisana. lib. 2. cap. 4. num. 14. in d. decisione 6. Rotæ
Romanæ, & etiam in quadam capellania Neapoli-
tana. ita coram Oradino de mense Decembr. anno
1562. fuit decisum, vt traditur in dicta decisione
(quæ singularis est in proposito, & menti tenenda)
cum sæpe de hoc dubitetur.

50 Solet tamen dubitari, an nostra principalis con-
clusio, & resolutio procedat, quando restitutio in
integrum petitur aduersus tres sententias confor-
mes, in qua re Bald. (qui nihil omisit) in l. 1. nu. 16.
C. de liceat tertio prouocare, tenet, non retardari
executionem, cujus opinionem sequitur Alex. in l.
44. condemnatũ, num. 27. ff. de re iud. pro qua opi-
nione fuit in Rota iudicatum, vt tradit Cassadorus
decis. 1. tit. de restit. in integ. nu. 3. & Ant. de Cana-
rio in tract. de execut. instrum. quæst. 21. vbi etiam
ampliat, quod etiam duarum conformium sit faciẽ
da executio non obstante restitutione in integrum,
51 quia ex hac conformitate videtur resultare euidẽs
præsumptio pro sententijs, quam opinio. sequitur
noster Præses Couar. pract. quæst. c. 25. nu. 7. & Mi-
singerius sing. obser. centuria 3. decis. 84. vbi dicit
Baldi opinionem in camera Imperiali nõ semel fuis
se receptam. Villalobos in collectanea communiũ
52 litera E. num. 116. Anto. de Bar. in tractatu de tẽ-
pore vtili, vel cont. cap. 5. num. 2. pro qua sententia
adducitur tex. in Clemen. 1. de re iudicata. & ratio
huius opinionis est, quia aliter lites essent immor-
tales, & vitas hominum pene excederẽt, vt in l. pro
perandum. C. de iud. cap. finem litibus. de dolo, &
contumacia. & ne tot sententiæ cum tanto dispen-
dio, labore, & tempore habito ludibrio sint, maxi-
53 me quia ex hac causa malitijs hominum occurri-
tur, vt in l. si prætor. ff. de iudicijs. & hanc Baldi opi
nionem contra Salicetum in d. l. 1. tenet Guillerm.
Cassad. tit. de restitu. in integrum. decis. 1. nu. 3. vbi
dicit, quod Salic. somniauit. Sed in quæstione pro-
54 posita opinio Saliceti verior est, & pro ea sæpe iudi
catur, vt diximus in q. 542. nu. 5. & qõ. 48. nu. 12. &
cessante malitia, & calũnia litigatoris, pluries pro
illius opinione in Rota fuit iudicatum, & obtentũ,
vt tradit Guillerm. Cassad. supra. num. fi. vbi tenet,
quod restitutione petita retardetur executio. & istã
opinionem dicit veriorem Milis verb. executio triũ
conformium. pro qua est decisio Tolosana 54. & in
hac opinione magis se inclinat Ripa in d. §. condẽ-
natum. nu. 31. Ant. Gabr. in tractatu communium,
lib. 2. tit. de execut. rei iud. conclus. 1. nu. 17. & eam
sequitur Menochius de arbit. lib. 2. centur. 1. cas. 9.
num. 3. vbi dicit, quod sine dubio retardatur execu
tio per restitutionem in integrum, etiam trium cõ
formium, & hanc esse veriorem, & communiorem
55 contra Baldum tenet Robertus Lancellottus supra
num. 93. maxime quia Bald. fundatur in calumnia,
vt in dicta Clementina, per quam argumentatur,
quod sicut exceptio nullitatis aduersus tres senten
tias non admittitur, ita nec restitutionis beneficiũ,
at vero cessante calumnia, nec ipse Bald. tenet con-
trarium, nec dicta Clementina procedit, vt elegan-
ter tenet Ioannes Garzia supra num. 30. & 31. vbi
sequitur Saliceti opinionem, declarando dictũ Bal-
56 di, ex cuius doctrina refert aliquos casus, in quibus
non obstante executoria nobilitatis propter restitu
tioné fiscalis, fuit impedita illarum executio, proue
varie dicit pronunciatum fuisse propter varias scri
57 bentium opiniones, in qua re ipse distinguit, & cõ-
stituit duos casus. Primum, *quando con vna sententia*
58 *se libro carta executoria de hidalguia, que transiuit in*
rem iudicatam, Secundum, quando se litigo el pleyto, y
se pronunciaron tres sentencias conformes, y se libro
carta executoria, y en este caso resuelue, que la execució
es legitima in primo vero, quod impediatur executio
ex restitutione fiscalis. sequendo opinionem Otalo-
ræ de nobilitate, tertiæ partis c. 6. per totum, sed sal
59 ua pace, illa distinctio nec iuri, nec rationi cógruit.
quia non est differentia aliqua in nostro iure, inter
vnicam sententiam translatam in auctoritatem rei
iudica-

Iudicatæ, vel tres conformes, immo fortior censetur vna sententia, a qua non fuit prouocatum, quia præsumitur iustitia litigantis euidétior, ex eo quod pars aduersa consentit, vel non prouocauit; quod cessat, vbi maior controuersia in lite fuit orta, & sic
60 verius distinguendum puto, quod aut dicta executoria cum vnica, vel tribus sentétijs fuit iam executioni mandata, ita quod virtute illius nobilis, est in possessione nobilitatis & officiorum publicorũ, ad solos nobiles pertinentium, & tunc, cum iam res non sit integra, nec in primæuo statu, non obstante restitutione fiscalis ex quacũque causa, interim dũ
62 lis vertitur, non debet cessare effectus executorie, & sic erit nobilis immunis a tributis, & collectis, & obtinebit officia nobilium; quia actus semel perfectus legitimus, & consummatus, non vitiatur, licet perueniat ad casum a quo non poterat incipere. l. fi. C. de nuptijs, & tradit Tiraquellus in l. si vnquam. verb. donatione largitus. nu. 230. & verb. susceperit liberos. nu. 151. C. de reuocandis donat. & in ç. cessante. limita. 12. nu. 11. Didacus Perez (vbi exornat hanc conclusionem) in l. 1. ord. tit. 3. lib. 5. fol. 148. Si vero nobilis non erat in possessione nobilitatis tempore restitutionis petitæ a fiscali regio, quia nõdum executoria fuit executioni tradita, tunc profecto restitutio in integrum impediet executionem ipsius, vt supra nu. 41. traditum est cũ Bursato cõs. 74. nu. 25. Francis. Maro. decis. 315. vol. 2. Barbacia
63 cons. 18. vol. 1. pro qua mea opinione põdero text. in l. reus delatus. 7. ff. de mun. & hon. ibi: *Reus delatus ante sententiam honores petere principalibus constitutionibus prohibetur.* Ergo bene sequitur, qđ post
64 sententiam translatam in rem iudicatam non prohibetur. Præterea facit pro hac sententia, quia durãte lite super nobilitate, tenetur reus delatus contribuere, si ante inquietationem non fuit in possessione nobilitatis, vt ex d. l. reus delatus. colligũt Doct. & tenet Mẽchaça lib. 2. controuers. illustr. c. 87. nu. 18. Couar. li. 1. var. c. 16. nu. 11. Did. Perez in l. 6. tit. 2. lib. 4. ordin. gl. *no embargante*, Otalora de nobilit. 3. p. c. 3. nu. 5. Abend. de exeq. mand. lib. 1. c. 19. nu. 23. quẽ refert, & sequitur Gutierrez lib. 1. pract. q. 35. nu. 2. Ioannes Garzia de nobilit. gl. 10. & 37. ex quibus deducitur, quod si nobilis erat in possessione nobilitatis: *que no obstante el padron ha de gozar de la dicha possession en officios, y las demas cosas: lo qual no puede gozar si le cogio el padron, o delacion an-*
65 *te de tener la dicha possession*, & sic (vt contrariorum eadem sit disciplina, vt in l. 1. C. de cupressis, li. 11.) sicut nobilis in hoc præiudicatur propter inquietationẽ deficiente nobilitatis possessione (in qua præsumitur esse regium patrimonium) versa vice quando ipse iam est in possessione tempore restitutionis, a fiscali petite, aduersus executoriam, non debet executio suspendi, sed via ordinaria agendum est, & interim sua fruetur possessione, vt tradit Abend. & Gutierrez sup. nu. 3. quia si nondum lata sententia, nec executoria eius fauore, non perturbatur in sua possessione propter delationem realẽ, ergo multo minus debet inquietari, & perturbari ex restitutione a fiscali petita, quod est menti tenendum, quia sæpe in praxi contingit, & doctores supra non ita distinguunt, sed directe contra possessionem nobilitatis loquuntur.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum competit minori læso, ad resarciendum damnum læsionis.*
2 *Regulam qui habet pro se fundat suam intentionem.*
3 *Minor restituitur aduersus matrimonium ciuile.*
4 *Minor quoad spiritualia reputatur maior, sed si contrahat, & fuerit læsus, restituitur.*
5 *Contraria opinio proponitur, & defenditur.*
6 *Minor contrahendo matrimonium facit, quod quilibet maior, & sic non restituitur.*
7 *Opus bonum sacramenti matrimonij est maius, quam incommodum qualitatis vxoris.*
8 *Spiritualia inhærent ossibus.*
9 *Doctores pro ista 2. opinione referuntur.*
10 *Minor etiam enormissime læsus, non restituitur in contractu matrimonij.*
11 *Error diuitiarum non impedit matrimonium.*
12 *Sponsalia non sunt valida vbi est error, vel fallacia diuitiarum.*
13 *Puella contrahens sponsalia cum consanguineo, vel filio tutoris non remanet præcise obligata.*

QVÆSTIO DCCCXXXI.

Vtrum minor læsus in contractu matrimonij, vel sponsalibus de futuro, restituatur, communis contra communem.

Regula iuris certissima est, quod minori læso detur restitutio in integrum ad resar-
1 ciendum damnum læsionis, & nulla lęsio maior potest cõtingere, quam matrimonium, vel sponsalia de futuro cum vetula edẽtata, vel gibbosa contrahere, quia fortasis minor de nocte eam aspexit, ita incensus iuuenilibus caloribus, quod non considerauit reliquas corporis partes; de mane vero iam recordatus, ipsaque visa, & valde contristatus ad iudicem accessit, coram quo petit restitutionem aduersum illam grauissimam læsionem: vnde in dubium vertitur, an sit audiendus. Et prima fronte videtur dicendum, minorem resti-
2 tuendum esse aduersus matrimonium a se cõtractũ, cum habeat regulam pro se gl. in l. omnis definitio. ff. de reg. iur. maxime quia minor restituitur aduersus matrimonium ciuile, hoc adest adoptionem. l. 3. §. si quis minor. ff. de minoribus. quia aliter infeli-
3 ces successus possent oriri durante matrimonio, qđ ius canonicum non permittit, vt in ç. requisiuit. de sponsalibus. quam opinionem videtur velle Abb. in ç. ex parte. de restitut. spoliatorum. col. 4. cuius sententiam sequi omnes testatur Zabarella inter consilia matrim. cons. 6. in princ. quem refert pro communi Sforcia de in integ. restit. 2. p. q. 60. art. 1. nu. 3. & ratio est, quia licet minor viginti quinque annorũ, quoad spiritualia, reputetur maior, vt est glo. in l. ait prætor. in principio. ff. de mino. gl. in c. pen. in fin. de his quæ vi metusve causa fiunt. Sforcia. tit. de restit. 2. p. quæst. 61. art. 4. nu. 24. & etiam in beneficialibus reputetur maior, vt in ç. fi. de iud. lib. 6 cap. si annum. vbi glossa verb. debebis. 4. dist. Abb. Siculus in c. ex parte. de rest. spol. tamen si læsus fuerit, non videtur per hęc interdicta in integrum restitutio,

tutio, ac si non fuisset reputatus maior. ita glossa
singularis in l.vnica.C.si de moment.poss.quam se-
quutur ibi Bar.Albericus,& Paulus, & plures refert
pro eius confirmatione Boerius, decis.350.nu.4.in
medio,& sic si læsus fuerit in matrimonio, vel spon
salibus,videtur esse restituendum.

5 Sed ijs non obstantibus, contraria opinio est ve-
rissima,& tenenda sine aliqua difficultate,quia mi-
nor contrahēdo matrimonium facit quod quilibet
maior sapiens,& prudens faceret,& sic non restitui
6 tur.l.non videtur.C.de restit.minorum. quia licet
circa qualitatem personæ imprudenter se gerat, ta-
men aduersus ipsum matrimonium in se non est cō
siderabilis læsio. & sic damnum, & incommodum
huius qualitatis vxoris,debet minor pati, cum etiá
maior ab hoc damno nō sit securus: quia maius est
7 opus bonum ipsius sacramenti matrimonij, quam
incommodum qualitatis vxoris, & iudex nō potest
separare,quos Deus coniunxit; quia spiritualia in-
hærent ossibus,& non possunt dispositione ciuili a-
8 boleri.quam opinionem sequitur gl.in c.1.vers.sed
numquid minor.in fi.de restit.spol.vbi Abb.nu.12.
Albericus in l.quid ergo. §.si alterius. ff.de his qui
notátur infamia,& in l.1.in fi.C.si aduersus dotem,
9 Bald.in l.1.nu.3.ff.sol.matrim.Ias.in l.si constante,
nu.25.ff.eod.tit.Speculat.in tit.de restit.in integ.
§.qualiter,nu.4.Mauricius de rest.c.245. Alex.cōs.
80.nu.1.li.7.Decius cons.112, Socinus iunior cōs.
55.nu.5.li.3.Ferretus cons.139.Boerius decis.350,
nu.5.in fi,vers.quid sit,qui loquitur de eo, qui con-
traxit cum vetula edentata, & sequitur Sforcia tit.
de restit.a.par.quæst,60.art,1,& Ant,Gomez 2.to.
var.c.13.nu.2,quam ampliant Doctores supra, etiá
10 si minor enormiter fuisset læsus ex contractu huius
matrimonij,quia fortassis vidua, & vetula amore
capta alicuius egregij adolescentis, dixit se habere
amplum patrimoniū,vt facilius alliceret adolescen
tem ad contrahendum, qui licet hac spe contraxe-
11 rit (quæ postea fallax fuit) non restituitur, quia er-
ror diuitiarum non impedit matrimonium, vt in c.
1.29.q.1.glossa in c.ex parte.de restit.spolia.quod
secus intelligerem in promissione sponsaliorū,quia
12 si detur læsio competeret restitutio,& quod magis
est,nec vxor;nec vir tenebitur contrahere data ma
gna disparitate diuitiarum, vt tradit Nauar.in Ma-
nuali c.3,nu.442,Vera Cruz in speculo coniugio-
rum.3,p.art.19.Gutierrez de iurament. conf.1.p.c.
51.& dixi in quæst.449.Spino in speculo testam.gl.
13 15.nu.75.& Siluest.verb.luxuria.nu.5.idemque in
telligerem, & practicarem, quando femina in do-
mo tutoris,vel curatoris cōstituta, vel domini sui,
promisit cum filio curatoris,vel domini,vel cum a-
liquo ipsius consanguineo contrahere, quia tunc
tanquam decepta debet restitui aduersus promissio
nem sponsaliorum,cum non solum læsa, sed oppres
sa præsumatur, quod habui de facto, & ita obti-
nui.

S V M M A R I V M.

1 *Ius accrescendi procedit ex dispositione hominis.*
2 *Distinctio in quæstione proposita adducitur.*
3 *l.16.tit.6.p.6.declaratur.*

QVÆSTIO DCCCXXXII.

Vtrum portio accrescens ex repudiatione alterius accrescat ex legis dispositione, vel hominis, communis contra communem.

1 IVs accrescendi ex dispositione hominis proce
dere probat tex.in l.si Titio,& Meuio.§.Iulia.
ff.de leg.2.ibi; *quasi substitutus*.text.etiam in l.
si duobus.ver.nisi voluntas.ff.de iniusto rupt.
quam opinionem dicit communem Bart.in l.re con
iuncti.nu.45.ff.de legat.3.Decius in rub.num.3.C.
quando non pet.partes.

Sed contrariam opinionem tenet Alex.in l.si in
testamento.ff.de vulg.Socinus,& Bald.in l.si mihi,
& tibi.in prin.ff.de leg.1.& istam opinionem dixit
communem Pau.in d.l.si mihi,& Titio.§.Iulianus.
vbi allegat Doctores,& fundaméta Curtius Iunior
in d.rub.vbi Decius 2.lectura nu,16.vbi dicit Bar.
2 quod aut consideramus ius accrescendi,quoad cau
sam immediatam,& tunc accrescit ex legis disposi-
tione,aut quoad causam mediatam, & tunc accre-
scit ex dispositione hominis: sed indistincte,& ge-
neraliter verius credo bona repudiata accrescere
ex hominis dispositione, cum potentius sit ius sub-
stitutionis(in quo versatur euidens volūtas testato
ris)quam iuris accrescendi.l.a.§.si duo.ff.de bono-
rum poss.secundum tab.l.vnica.§.in primo, & pro
secundo.C.de caducis tollendis.auth.hoc amplius.
C.de fideicom.l.16.tit.16.part.6.ibi; *pero quando*
3 *dos homes fuessen establecidos en vno por herederos,e el*
vno dellos otorgasse que no lo queria ser, no auiendo
substituto, vbi late Greg,verb.substituto.Ant.Gom,
1.to.variarum.c.10.nu.36.

S V M M A R I V M.

1 *Curator est dandus mulieri luxuriose viuenti.*
2 *Mulier prodiga luxuriose viuere dicitur.*
3 *l.ex damni infecti.§.stipulatione. ff.de damno infecto.*
declaratur.
4 *lex,quæ loquitur de femina, non comprehendit mascu-*
lum in odiosis.
5 *Stimulus carnis magis ardet in femina, quam in ma-*
sculo.
6 *Masculus est constantior,& sagacior,quam femina.*
7 *Marito lusori est interdicenda bonorum administratio.*
8 *l.2.tit.2.p.3.declaratur.*
9 *Patri dissipatori est interdicenda bonorū administratio.*
10 *Adulteræ mulieris castigatio solum ad maritum per-*
tinet.
11 *Vindicta mulieris adulteræ non est facienda propria*
auctoritate.
12 *Maritus non potest occidere adulteram propria aucto*
ritate,licet sit condemnata.
13 *l.82.Tauri declaratur.*
14 *Adulteri sunt condemnandi auctoritate iustitiæ,& pu*
niendi, vt maritus lucretur bona ipsorum.
15 *Vnum determinabile respiciēs plura determinabilia pa*
riformiter debet terminare.
16 *Signa imponere rebus nemo potest ante sententiam trā*
situm in rem iudicatam.

17 Vl-

17 *Vltio parti non permittitur nisi post sententiam.*
18 *Aggressorem fugientem possum capere, & me vlcisci de propria iniuria.*
19 *Nemo potest ius sibi dicere propria auctoritate.*
20 *Maritus non potest occidere adulteros propria auctoritate sine ministerio iudicis, licet habeat sententiam condemnatoriam.*
21 *Opinio Gomezij declaratur.*
22 *Casus de facto refertur.*
23 *Iudex est expectandus ad executionem sententiæ.*
24 *Sententiæ verba stricte sunt intelligenda.*
25 *Extensio in pœnalibus non est facienda.*
26 *Sententia exequitur in bonis transacto anno contra absentes.*
27 *Minor restituitur aduersus transcursum anni.*
28 *Dolus requiritur in homicidio.*
29 *Maritus occidens clericum præmeditato consilio repertum cum vxore, est excommunicatus.*
30 *Cap. si vero. el 3. de sent. excom. declaratur.*
31 *Casus de facto de alio adulterio refertur.*

QVAESTIO DCCCXXIII.

Vtrũ l. & mulieri. ff. de curatore furiosi. procedat in viro inhoneste viuente, communis contra communem.

CErtant iuris interpretes circa verum illius tex. intellectum, vtrum ratio illius comprehendat masculum luxuriose viuentẽ. in qua quæstione glossa in l. si quis cum sciret. ff. de vsucapione pro emptore, dicit illam legem procedere etiam in masculo inhoneste, & luxuriose viuente, quæ opinio est communis secundũ Alex. in l. ea lege. C. de condi. ob caus. in additio. ad Bald. & ex nostratibus illam opinionem sequitur Se-
1 gura in l. Imperator. ad fi. ff. ad Trebell. qui ex dicta lege scripsit viro incontinenti, & libidinoso curatorem dandum, arguens ex dictione, &, posita in principio legis, quasi Paulus Iureconsultus velit implicare, vt non solum masculo luxuriose viuenti, sed etiam feminæ curator detur. Quam opinionem tenet Bal. in d. l. ea lege, nu. 20. Rip. in d. l. is cui bonis. num. 18.

Sed ijs non obstantibus contrariam opinionem, immo quod solum in femina, & non masculo procedat, tenet Barbacia in c. pastoralis. & c. at si clerici. de iud. vbi hãc dicit communem opinionem. idem tenet Speculator. tit. de actore. §. 1. vers. sed vtrum masculo. & ibi Ioannes Andreas in additionibus ad Albericum, Cuma. in d. l. & mulieri. Anton. Gomez. 2. to. variar. c. 14. nu. 33. ver. dubitatur tñ. vbi allegat Palac. Rub. in c. per vestras. §. 70. nu. 23. Gomez Ariaz. in l. 13. Taur. col. 1. & illã opin. sequitur Pinel. in l. 4. C. de bo. mat. n. 23. vbi optime declarat il-
2 lam legem de femina prodiga, quę luxuriose viuere dicitur, cum immodice expendat, & sumptibus excessiuis non parcat. ita declarat Anton. Augustinus lib. 4. emend. c. 11. & sequitur Gomezius supra nu. 33. qui allegat tex. pro hoc intellectu in l. ex damni infecti stipulatione. ff. de damno infect. vbi glo. l. nõ
3 debet. ff. de dolo. Sed licet ille intellectus possit sustineri ad illam legem, verius est quod verbum luxuriose, intelligatur in proprio, & vero sensu, & nõ interpretatiuo, l. 1. §. hæc autem verba. ff. quod quis-
4 que iuris. & similiter in nostro casu non est d. l. extẽdenda, vt comprehendat masculum, cum in odiosis genus feminium non comprehendat masculinum, l. si ita scriptum. ff. de leg. 2. §. fi. inst. qui tutores dari
5 poss. maxime quia non est par ratio in viro, sicut in femina, in qua magis ardet stimulus carnis, & sic facilius sequendo vitam libidinosam perdet omnia bona; masculus vero est constantior, & sagacior, &
6 sic in vno est maior ratio interdictionis, quam in alio: si vero masculus sit lusor, cum excessu expendẽs
7 diu, noctuque substantiam suam in ludo, profecto optimo iure esset interdicenda huic viro bonorum suorum administratio. ita Bald. in c. cum decorem. de vita, & honestate clericorum. & in guloso, & ebrio idem tenet Ripa in d. l. is cui bonis. quod dicit
8 singulare in practica Antonius Gomez supra num. 33. in fin. cuius sententia verissima est, & ita pro ea iudicarem, pro qua expendo text. de iure regio. in l. 2. in fin. tit. 2. par. 3. ibi: *Pero si el padre, o el aguelo fuere menguado, deue le dar de las rentas, o de los frutos de sos bienes, lo que fuere menester para en su vida, e lo, al guardar lo para cuyo es, de guisa que no se lo enagenen no se lo mal metan, mas que le finquen en saluo para acorrerse dello, como de lo suyo quando lo huuiere me-*
9 *nester*, vbi Greg. verb. que si se lo desgastasse, intelligit, siue illud procedat fraude, siue culpa, vt in l. fin. C. de sent. pass. & vide l. Imperatores. ff. ad Trebell. & per me tradita in quæst. 505.

Vltimo pro complemẽto nostræ legis est animaduertendum, quod illius decisio non procedit in muliere coniugata luxuriose viuente, vt tenet Segura & Pinellus supra num. 25. quia si curator daretur huic mulieri, plurima sequerentur incommoda, &
10 esset contra honestatem reipublicæ, maxime quia solum ad maritum spectat mulieris adulteræ castigatio, l. quamuis. ff. ad l. Iul. de adult. l. rei iudicatæ. 16. ff. soluto matrimonio. nec illa vindicta est faciẽda propria auctoritate, vt expresse disponitur in l.
11 82. Tauri, ibi: *Saluo por authoridad de justicia*, circa quam vidi dubitari, an si mulier sit conuicta de adulterio, & habeat maritus pro se sententiam translatam in auctoritatem rei iudicatæ, an adhuc procedat illa lex, vt excusetur a pœna homicidij maritus,
12 lucrando dotem, qui casus fuit valde dubius in quadam causa adulterij, in qua procedebatur contra adulteros absentes, & fuit dubitatum an transacto
13 anno a pronunciatione sententiæ licuerit marito occidere adulteros, quos fortassis obiter in fuga inuenit, & quia punctus in iure est nouus, & in facto assiduus, decreui ad partes quæstionem istam explicare, maxime pro declaratione, & intellectu d. l. 82. Tauri, quæ est l. 1. titu. de los adulterios, lib. 4. fori: l. 2. tit. 8. ordin. l. 1. tit. 20. lib. 8. recop. ex quibus iuribus videtur prima fronte decisa controuersia, & licitum esse marito adulteros occidere, & per consequẽs bona adulterorum acquirere, ibi; *No gane la dote, ni los bienes del que matare, saluo si los matare, o condemnare por authoridad de justicia*. Ergo cum isti adulteri per iudicis sententiam sint condemnati, sequitur maritum nullam pœnam incurrere, & bona adulterorum superlucrari, cum potius iustitiæ executor, quam propriæ vindictæ videatur.

Secun-

Secundo comprobatur hæc opinio, quia illa lex
loquitur alternatiue, ibi: *Saluo si los matare, o condemnare*, ergo cum sint condemnati per sentẽtiam,
illud solum sufficiebat transacto anno, ad acquisitionem donorum, quod ius non est auferendum marito per occisionem postea sequutam, cum mors ẽt
dicatur illata auctoritate iustitiæ, nec lex requirit
pro forma, quod occisio sit facta in præsentia iudicis, vel in absentia, maxima quia dicta l. Tauri. in
verbo: *los condemnare*, non potest restringi, vt con-
15 demnatio sit reo præsente, ergo similiter verba quę
sequuntur, *O los matare*, quia illud determinabile.
Saluo por authoridad de justicia, ad vtrumque articu
lum est referendum, & pariformiter debet terminari i. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ita vt sit sensus verus &
genuinus illius legis, quod maritus condemnando
adulteros in præsentia, vel in absentia, lucretur bona ipsorum, similiterque occidendo ipsos, absente
vel præsente.
16 Tertio pro ista opinione facit tex. in l. 1. C. vt nemini liceat sine iudicis auctoritate signa rebus imponere. vt notat Paul. & Iason. quod ante sententiã
translatam in rem iudicatam nemo potest signa imponere rebus, secus vero post dictam sententiam, &
sic ante ipsius executionem, quia post executionem
nulla esset dubitatio, & sic clare probatur ibi, quod
post sententiam translatam in rem iudicatam (etiã
ante ipsius executionem) potest quis signa imponere rebus iussis post sententiam restitui, ergo bene sequitur quod non consideratur executio sententiæ
ad illius effectum, sed quod sufficit condemnatio,
cum ex ea iustitiæ causa præsumatur. l. ingenuum. ff.
de statu hom.

Quarto fulcitur hæc sententia ex glossæ doctrina, verb. vltionem. in l. nullus. C. de iud. vbi dicit, ꝙ
17 regulariter vltio parti non permittitur, tamen quã
do condemnatus nõ vult venire ante iudicem, nec
iudex potest eum cogere, bene permittitur, quod alias denegatur: ergo similiter cũ adulteri sint in fuga, & nolunt venire ad iudicium, ad vocem præconis, sequitur quod censetur permissum marito, lata
iam sententia contra ipsos, quod possit eos occidere, cuius gl. opin. sequitur ibi Bar. Platea. in l. generali. C. de decurionibus. vbi ipse Bart. notat Speculator. in tit. de actore. §. 1. vers. 18. verb. verberatur Iudæus. quam gl. pro valde singulari notat Abb. in ca.
1. vers. sed quia, nu. 32. de iudicijs. idem in c. cũ non
ab homine. nu. 12. eod. tit. ad hoc, quod si aggressorem meum non possum ad iudicium adducere (puta quia est in fuga) possum propria auctoritate vlci
18 sci, facit etiam gl. in c. ius gentium. dist. 1. & dicit Felinus illam glossam esse singularem in c. 2. in principio de homicidio. ad hoc quod si aggressorẽ meũ,
quem accusaui video fugientem, possum me de iniuria vlcisci, quia non debẽt absentes esse melioris
conditionis quam præsentes, & non fugientes.

Sed pro contraria opinione non desunt plura fun
19 damenta, & primo facit, qui nemo potest sibi ius &
vindictã dicere propria auctor. l. extat. ff. quod metus causa. l. si quis in tantam. C. vnde vi. l. 1. in rubro
& nigro. C. quando liceat sine iud. aut. vend. maxime in causa propria. l. generaliter. C. de decurionibus. vbi l. 1. C. ne quis in causa sua ius sibi dicat. Speculator. in tit. de actore. §. 1. vbi posuit regulam cũ
18. fallentijs. Secundo fulcitur hæc sententia, quia
si in aliquibus casibus est licitum capere malefactorem, non tamen licet eum occidere, immo debet intra 24. horas iudici præsentari, vt in l. fin. C. de exhibẽdis reis. l. sic. 5. ff. de adul. & sic si licet capere fugitiuum, debet iudici præsentari, l. 1. ff. de seruis fug.
l. 1. C. vbi quis de curialibus, vel co. lib. 12. Tertio
facit pro hac opinione, quia notorius criminosus
non potest occidi, dato quod condemnatus per sententiam possit occidi, text. in l. fin. C. de malef. & in
auth. vbi illud notat Bal. Quarto facit pro hac sententia doctrina Bal. in l. addictos. C. de Episco. aud.
vers. sed pone quod aliquis. vbi tenet, quod si aliquis condemnatus ad mortem ducebatur ad furcã,
& in itinere ducentes illum (timore ne is auferatur)
illum occidunt sine expressa, & speciali iudicis com
20 missione debẽt capitaliter puniri: ergo bene sequitur, quod maritus non potest adulteros occidere
propria auctoritate, licet ipse habeat a iudice facultatem per sententiam eos occidendi, quia licet inuentos in adulterio licitum sit occidere, illud procedit in continenti, secus vero ex interuallo. l. quod
ait lex. §. si. ff. de adul. & in legibus Tauri. in tantum
21 quod resoluit Ant. Gomez. in l. 80. Tauri. nu. 58. qđ
est maritus pœna ordinaria puniendus, si adulteros
occiderit non repertos in flagrãti delicto, quod nu
22 per contigit de facto in causa cuiusdam incolæ huius ciuitatis, qui inuenit vxorem scribentem epistolam amatoriam, & tunc fuit quæstio ventilata, & tã
dem extraordinarie fuit punitus, quia illa opinio
est valde rigorosa si realiter & vere delictũ probebetur. Rursus confirmatur opinio principalis, quia
23 postquam iudex fuit a principio aditus, semper venit expectandus, in tantum quod licentia data faciẽ
di aliquid propria auctoritate, cessat, & euanescit
per iudicia aditionem, Bart. in l. 2. q. 10. C. de seruitutibus, & aqua. l. vbi cœptum. ff. de iudicijs. Præterea confirmatur hæc opinio, quia post sententiam
translatam in auctoritatem rei iudicatæ, non licet
alicui ius sibi dicere propria auctoritate, immo etiam post sententiam incidit in pœnam. glo. in d. l. si
quis in tantam. vbi Bar. & Bal. & est optima sententia gl. vbi Bar. in l. qui restituere. ff. de rei vendic. asserens quod verba (manu militari de quibus in dicta lege) non intelliguntur de manu militari priuata, sed de manu militari publica, videlicet per executores iustitiæ, maxime, quia verba sententiæ stri-
24 ctæ sunt intelligenda. l. quidquid adstringendæ. ff.
de verb. oblig. ergo cum per sententiam sint condẽnati adulteri, vt tradantur viro, vt positi in eius potestate faciat de suis bonis & personis, quod magis
illi placuerit, sequitur quod cum non sint traditi,
quod cessat effectus sententiæ, & verba eius non debent impropriari, cum ante realem & iudicialem
traditionem sententia non det potestatem viro, &
sic est casus omissus vltra sentẽtiam, & cum agatur
25 de pœna non est facienda extensio, sed restrictio,
etsi identitas rationis adesset. l. cum quidam. ff. de
lib. & posth. l. & si quis. §. diuus Marcus. ff. de relig.
& sumptibus funerum. Pro qua sententia facit consilium Cepollæ. 6. in fine, vbi loquendo de bannitis,
qui possunt occidi, asserit occisores non excusari
vigore banni, quia loquitur in malefactore non cõdemnato, & sua quæstio procedit in eo qui iam fue

rat

rat condemnatus, & cum bannum non loquatur, in
ipso habetur pro omisso, & sic remanet i dispositio
ne iuris communis. l.commodissime. ff. de liber. &
posthum. l.si extraneus, ff. de condit. causa data,
causa non sequuta, & licet hæc opinio videatur sa-
tis iuri consona, contraria tamen habet maiorem
æquitatem, & respectu bonorum nullam habet dif
26 ficultatem, cum transacto anno sententia sit iam
translata in rem iudicatam contra absentes ex l.3.
titu.10.lib.4. recop. quam declarat vltra Aceb. ibi
Anto. Gomez. l.76. Tauri. num.10. Grat. reg.103.
& vtrum in hoc minor restituatur. Vide Roxas in
singularibus fidei, singu.2. Gutier. lib.2. practica-
rum. 2.p. q.34. respectu vero pœnæ est mitiganda,
& leniter erit maritus puniendus, cum non potuit
iustum temperare dolorē, l.si adulterium cum ince
stu. §. Imperatores. ff. de adul. vbi mitigatur pœna
propter iustū dolorē, per quem tex. notat Abb. in c.
olim, de rescriptis. quod quoties quis iusto dolore
accensus delinquit, pęna debet aliquantulū tempe
rari: pro qua snīa facit doctrina Ludouici in l.cum
mulier. ff. solut. matrim. quem refert, & sequitur Fe
lin. in c. dilecti filij. de exceptionib. n.17. vbi tenet,
quod licet homicida debeat occidi, tamen in pote
state iudicis est deportare homicidam, quā impu-
lit iracundia, etiam orta aliter quā ex facto, per tex.
in l. lex Iulia. in fi. ad l. Iuliā rep. & est ratio, quia in
27 homicidio requiritur dolus, alias autem non im-
28 ponitur pœna ordinaria, & si adsit lata culpa. text.
in l. in lege Cornel. ff. de sicarijs. sed qualibet causa
maxime iusta excusat a dolo. l. igitur. ff. de lib. cau-
sa. ergo cum iste maritus habeat iustam causam er-
randi vigore sententiæ, sequitur non esse pœna ho-
micidij puniendum. Si vero occisus fuerit clericus,
29 prout nuper contigit in hac ciuitate Toletana, si
mors sequatur præmeditato consilio, & non in con
tinenti, licet maritus liberetur a pœna homicidij,
non liberatur ab excommunicatione, de qua in c. si
30 quis suadente diabolo. 17. q.4. nec tex. in c. si vero.
de sententia excommunicationis. contrarium pro-
bat, quia ille text. loquitur & procedit, quando ex
repentino animi motu maritus occidit adulterum;
secus vero si ex deliberatione. ita illum tex. decla-
rat Nauarr. tit. de sent. exc. cons. 26. Manuel Rodri
guez in sua summa tit. de excommunicatione. cap.
80. nu.5. Couar. de sponsalibus. 2.p. c.7. §.7. nu.12.
& ita est intelligenda & declaranda doctrina Go-
mezij in l.80. Tauri. num.55. pro qua opinione sunt
expressa verba illius tex. ibi; *Non deliberatione, sed
fortuito casu clericum lædat*. & ita fuit declaratum
per dominum Nuncium Apostolicum in causa alte
rius, in col. huius ciuitatis, qui occidit clericū pres
byterum repertum cum sua vxore in lecto iacētem,
sed quia illud fecit pręmeditato consilio, & non ca
su fortuito, defendi semper excommunicationis
pœnam incurrisse, & sic pariter iudicato, absolutio
nem obtinuit.

SVMMARIVM.

2 *Fideiussionis contractus a minore factus confirmatur
iuramento.*
2 *Minor restituitur aduersus fideiussionem a se factam.*
3 *Fideiussio dotis conseruanda confirmatur iuramento.*
4 *Minor efficitur maior virtute iuramenti.*
5 *Fideiussio non est contractus reciprocus.*
6 *Contraria opinio in quæstione principali defenditur.*
7 *Fideiubens pro minore habet recursum contra ipsum.*

QVÆSTIO DCCCXXXIV.

Vtrum minor restituatur aduersus fideius- sionem a se factam cum iuramento, com- munis contra communem.

VAlde apud antiquos scriptores fuit con-
trouersum, an iuramēto præstito, minor
in fideiussionis contractu possit ob læsio
nem ex fideiussione secutam restitutio-
1 nem petere, vt constat ex traditis per Cinum in au-
then. sacramenta pub. num.17. C. si aduersus vendi
tionē. ex cuius tex. decisione videtur dicendū, quod
non habeat locum restitutio, quia ille contractus
2 iuramento confirmatur, licet alias illo cessante, fi-
deiussio sit nulla, vt diximus circa tex. in l.1. C. ne fi
deiussores dotium dentur. vbi licet fideiussio dotis
3 seruandæ, & conseruandæ sit prohibita, tn̄ si inter-
ueniat iuramentū confirmatur. ita est cōis opinio,
vt tradit Alex. in l. si constante. §. quoties. num.5. ff.
sol. matr. Ant. Gom. in l.69. Tauri. nu.4. Menchaca
de success. creat. §.28. nu.34. quos & alios sequitur
Gutier. de iura. confir. 1.p. c.21. nu.14. & dixi in q.
258. ergo quēadmodum confirmatur ibi cōtractus
fideiussionis adhibito iuramento, ita & eodem mo
do in casu proposito, cū ratione iuramenti minor
4 efficiatur maior, & contractus ille possit seruari si-
ne interitu salutis æternæ: vnde sequitur, quod ta-
lis minor non sit restituendus, cum iuramentū tol-
lat beneficium restitutionis non solū in contractib.
5 reciprocis, sed etiā in non reciprocis, qualis est do
natio, pollicitatio, & fideiussio, quam opinionē se-
quitur Cin. in d. auth. sacramenta puberum. nu.17.
& dicit communem (ex voto ipsius) Sforcia, in trac.
de restit. 2.p. q.54. art.8. nu.32. versic. secundo.
6 Sed ijs non obstantibus contraria opinio verior,
& receptior est, quam sequitur Alber. in d. auth. sa-
cramenta. nu.15. vbi dicit, quod ita de consuetudi
ne seruatur. & idem tenet Soc. iun. cons.47. nu.10.
vol.4. Anch. cons.83. nu.3. & pro hac sententia (in
casu de facto cōtingenti) obtinuit ipse Sforcia sup.
qui in quantū dixit, quod cōtraria opinio est cōis,
fallitur, & toto cælo errat, quia nec Cinus in d. au-
then. nu.14. vbi ipse citatur, nec in d. num.17. (vbi
mouet quæstionē) eam dixit cōem, & sic quomodo
cunque minori contingat læsio ex fideiussione, resti
tuendus est, quia satis dicitur hodie læsus, qui pro
alio fideiubet, etiā si habeat recursum contra prin-
cipalem debitorem, & etiam in casu conuerso quā-
do aliquis fideiussit pro minore, & ipse fideiussor
7 habet recursum contra ipsum minorem, pōt ipse as
sumere defensionem pro suo fideiussore, & vt cōtra
debitorem inuitum beneficio restitutionis. tex. in l.
idemq;. §. generaliter. ff. mandati. quę opinio est ve
rior, & cōmunior, vt tradit Grat. reg.316. num.7.
Greg. in l.4. tit.12. p.5. Dueñ. reg.330. Ant. Gom. 1.
tom. variar. c.14. nu.9. pro qua opinione est tex. de
iure regio. in l.5. in fin. tit.19. par.6.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones sunt peremptoria, & dilatoria & mixta.*
2 *Exceptio dilatoria tribus modis potest considerari.*
3 *Minor restituitur si non opposuerit exceptiones dilatorias,*
4 *Minor soluendo ante diem dicitur plus soluere, & sic censetur læsus,*
5 *Contraria opinio proponitur.*
6 *Exceptio declinatoria concernit merita causæ,*

QVÆSTIO DCCCXXXV.

Vtrum minor restituatur aduersus non positas dilatorias, communis contra communem.

EXceptinnes tribns modis possunt considerari, quia aliæ sunt peremptoriæ, quæ alio no-
1 mine incidentes appellantur, aliæ dilatoriç, quæ emergentes dicũtur, aliç vero sunt mixtæ. ita tradit Rebuffus in tract. de excep. nu. 2. gl. & Abb. in c. exceptionem. de exceptionibus. vbi Imol. nu. 6. Butrius nu. 10. illæ vero dicuntur exceptiones dilatoriç, quç differunt causam, non vero extinguũt negotium. ita Guid. Pap. cõs. 24. Cass. cons. 2. nu. 73. Maranta de ordine iud. 6. par. memb. 9. Menoch. li. 2. de arb. casu 19. & 240. & harum exceptionum di-
2 latoriarum tres sunt species: quædam respiciunt iudicis personam, vt est exceptio declinatoria fori, incompetentiæ, iurisdictionis, seu recusationis; quædam vero respiciunt personam litigantis, & dicuntur exceptiones legitimationis personæ; veluti, quãdo minor sine tutore, vel curatore comparet in iudicio, filiusfamilias sioe consensu patris, & vxor sine licentia mariti, vt per totum titulum C. qui legitimam personam habeant standi in iudicio: quædam autem exceptiones respiciunt totam causam, vt est
3 exceptio inepti libelli, vel quãdo ante diem agitur, vt in toto titulo, quando dies legati cedat. Quibus sic suppositis dubium est in quæstione proposita, an si minor fuerit negligens in opponendis exceptionibus dilatorijs, quæ non tangunt causam principalẽ sit tanquam læsus restituendus. & partem affirmatiuam tenet gl. & Bar. in l. si minor omissam. ff. de minoribus. Paul. in l. ita demum. nu. 3. C. de procuratoribus. & in l. dedit. §. si seruus. ff. qui satisd. cog. Goff. in c. suscitata. de rest. in integ. Archidia. in c. religiosam. in fi. 82. dist. Bellam. in ca. certam. a nu. 9. vsque ad 12. de in integ. resti. Redoan. in tract. de reb. eccles. q. de restit. in integrum. §. 5. nu. 6. & dicit communẽ opinionẽ Claudius de Seysel. in l. 1. §. nunciatio. nu. 61. ff. de noui operis nunciatione. vbi tener,
4 quod opinio gl. in d. l. si minor omissam. est communiter approbata, & ratio est, quia minor soluendo ante diem dicitur plus soluere. l. solidũ. ff. de solut. §. plus autem. inst. de actionibus. ergo soluendo post diem minus soluit, cum tardius soluat, & per consequens, vt læsus restitui debet.

Sed contraria opinio est verior & receptior, &
5 magis communis, quia exceptionis dilatoriæ omissio est parui præiudicij, maxime quia etiam maior soluendo ante diem non repetet. l. ad diem. ff. de cõditione indebiti. ergo minor non restituitur. l. scio. ff. de minoribus. quam opinionem tenet Innoc. in c. coram. in fi. de restit. in integ. Imol. in Clem. 1. verb. læsam. vbi Card. q. 16. de restitut. in integ. Lapus alleg. 4. Ang. in l. quidam consulebat. nu. fi. de re iudi. Fel. in c. exceptionem. nu. 1. de exceptionibus. Bella. decis. 746. nu. 8. Rebuff. supra art. 1. gl. 2. nu. 5. Aufrerius in additio. ad Capellam Tolos. 54. Cou. par. c. 26. nu. 4. vers. 5. Aymon cons. pro genero. nu. 242. & hanc dicit communem opinionem Sforcia de restit. 2. par. q. 64. ar. 7. nu. 46. vers. in contrarium. vbi nu. 47. totum relinquitur iudicis arbitrio, & hanc dicit veriorem & æquiorem opinionem, quam tenet Capicius decis. 13. in fi. Affl. decis. 390. nu. 6. vbi ponit exemplum in declinatorijs, quæ concernunt merita causæ principalis. ita Bald. in c. fin. num. 6. de
6 offic. iud. vbi dicit, quod quando omissio declinatoriæ non parum læderet restitutionem, concedenda esset, idẽ docet Pau. in l. ita demũ. nu. 3. C. de procu. Couar. sup. lib. par. c. 29. nu. 4. in fi. vbi sequitur hãc opinionem, & dicit receptiorem, & sic est tenenda ista concordia in iudicando & consulendo.

SVMMARIVM.

1 *Minor restituitur aduersus conclusionem in causa.*
2 *c. auditis, de in integrum restitutione, declaratur.*
3 *c. suscitata, de in integrum restitut. ponderatur.*
4 *Minor dicitur læsus compromittendo causam.*
5 *Minor restituitur aduersus lapsum temporis ad conficiendum inuentarium.*
6 *l. fin. C. in quibus causis restitutio in integrum.*
7 *Restitutionem in integrum debet iudex concedere in dubio.*
8 *Læsionis allegatio sufficit, quando ex facti euidentia resultat læsio.*
9 *Terminum ad causam iudex tenetur concedere, ex solo iuramento partis.*
10 *l. 3. tit. 8. lib. 4. recop. declaratur.*
11 *Contraria opinio proponitur.*
12 *l. verum. §. sciendum. ff. de minoribus. declaratur.*
13 *Agendo & excipiendo debet quis probare fundamentum suæ intentionis.*
14 *Qualitates omnes consistunt in facto.*
15 *Dispositio legis non habet locum quoties vnum supponit, & aliud præsupponit, nisi prius præsuppositum verificetur.*
16 *Minor non appellans non restituitur nisi prius constiterit de læsione.*
17 *l. 2. tit. 19. par. 6. declaratur.*
18 *Minor non restituitur aduersus omissam allegationem nisi probet læsionem.*
19 *Concordia opinionis refertur.*
20 *Probatio semiplena sufficit ad probandam læsionem.*
21 *Lex, non est ignotum. C. de administratione tutorum.*
22 *Resolutio quæstionis traditur.*

QVÆSTIO DCCCXXXVI.

Vtrum minor restituatur aduersus conclusionem in causa, & omissas probationes absque alia læsionis probatione, cõtra cõmunem, & quid de iure regio.

Hæc

1 HÆc quæstionis disputatio multum est similis quæstioni præcedenti, in qua pro vtraque parte plura sunt iuris fundamenta. Et pro affirmatiua (quod sufficiat minoris probatio ætatis ad concedendam restitutionem, cum læsio sit satis notoria ex omissione probationis) faciunt sequentia. Primum de tex. in c. auditis, de in integrum restitutione. vbi ex sola asser-
2 tione procuratoris dicentis se omisisse allegationẽ, vel probationem necessariam, conceditur restitutio in integrum, quia satis euidenter constat de læsione, ex conclusione causæ, omissis causæ probationibus. & licet tex. ille principaliter loquatur in ecclesia, ex propria & virtuali ipsius ratione, procedit in minore, quia ex eo ibi Summus Pontifex concedit restitutionem, quia ecclesia fungitur iure minoris, & sic est eadem ratio tex. in c. 1. de restitutione in integrum. Secundo pro hac opinione facit tex. in c. suscitata. de restitutione in integrum. vbi resti-
3 tutio fuit concessa ad allegationem partis, dicentis se omisisse probationes etiam post sententiam, ergo multo fortius erit dicendum re integra, & sententia non prolata. Tertio fulcitur hæc opinio ex tex. in l. si minor 25. annis filio fam. vbi gl. ff. de minoribus. vbi ex eo solum, quod minor causam compromittit, dicitur læsus, & sic restituitur. l. si dictũ.
4 §. 1. ff. de euict. l. cum lege. in fi. C. de arb. ergo si ex solo compromisso dicitur læsus, ex quo potest contingere lucrum, quanto magis ex probationis omissione, & causæ cõclusione. Rursus facit pro hac
5 sententia, quia minor restituitur aduersum lapsum temporis confectionis inuentarij. tex. in auth. de heredibus, & falcid. §. pen. Alex. cons. 125. col. 4. Ber. cons. 37. nu. 7. vol. 2. Paris. cons. 65. nu. 55. vol. 3. & est optima doctrina Bar. (quæ prodest ad multa) in
6 l. fin. C. in quib. cau. rest. in integ. vbi dicit, quod si minori non expediat appellare, non datur restitutio, quia non est læsus, si vero expediat appellare, vel sumus in dubio, an expediat vel non, in dubio, tãquam læsus est restituendus, & sic in nostro casu
7 tutius est, vt in dubio iudex concedat restitutionẽ. quam opinionem pro hac parte affirmatiua tenet Speculator titu. de restitutione in integrũ. §. 1. vers. illud præmittendũ est. cuius opinionẽ sequitur Ias. in l. nam & postea. §. si minor. vers. sed tu aduerte. Maranta de ordine iudiciorum. 6. par. §. secundus actus. num. 83. vbi dicit hoc notandum, & sequitur istam opinionem Rebuffus in tractatu de resti. c. 1. gl. 3. nu. 10. Butrio in c. cũ venissent. de restitutione in integrum. quem sequitur Abb. in d. c. auditis. in c. notabili. & hoc a maioritate rõnis procedit, qñ minor est in iudicio reus, & non actor, vt tenet subtilis Fulgosius in d. §. si minor, & in d. l. fi. C. in quib. causis. vbi Paulus Alex. cons. 115. vol. 5. Ruinus cõs. 68. vol. 1. Ant. Gab. lib. 2. communium tit. de minoribus. concl. 2. in fine, & hanc opinionem dicit esse communẽ Aretinus cons. 66. nu. 8. & ita seruari tenet Auf. ad Capellam Tolos. q. 53. & Rebuffus sup. nu. 18. Albanus in d. §. si minor. n. 5. Affl. super cõst. regalibus rub. 38. nu. 22. & in decis. 390. nu. 5. vbi dicit, quod ita seruatur in cu ia, & sequitur ẽt Capi-
8 cius decis. 109. nu. 7. vbi sufficit allegare læsionem, licet non probetur, nisi ex omissione probationis, & ita seruatur & practicatur quotidie tam in superioribus, quam in inferioribus tribunalibus, vt tradit Meuchaca controuersiarum vsu frequen. c. 31. num. 11. & 12. & in Camera Imperiali sic iudicatũ fuisse, inquit Mising. quem refert & sequitur Lancellotus de attentatis. 2. par. c. 14. n. 8. & eam sequitur Aceb. in l. 3. tit. 8. lib. 4. recopil. nu. 5. vbi hoc dicit esse decisum de iure nostro regio ex l. 5. illius ti-
9 tuli, dum ad hanc restitutionem solum requiritur, quod actor iuret, quod nouum terminum non petijt de malitia, & sic nulla alia probatio, nec causæ cognitio est necessaria, sed satis est, quod cõstet de priuilegio personæ eam petentis, quæ restitutio hodie est limitata, vt petatur intra quindecim dies post factam publicationem, alias minor non auditur, vt satis expresse cauetur in d. l. 3. tit. 8. lib. 4. recop. ibi:
10 *Pero en caso que aya lugar, de pedir restitucion per alguna parte, o persona, o vniuersidad, que tenga priuilegio, o derecho para la pedir que aora aya hecho probança o no se le conceda y otorgue pidiendo la dentro de quinze dias despues de la publicacion*, quam legem declarat Paz in sua prazi. 1. tum. 9. tempore a nu. 32. Parlad. rerum quotid. lib. 2. c. 11. nu. 3.

Sed ijs non obstantibus contrariam opinionem,
11 immo quod prius debeat cõstare de damno illato ex probationum omissione, quam concedatur minori restitutio, probat text. in l. verum. §. sciendum. ff. de minoribus. l. patri. ff. eod. titu. quia cum læsio sit fundamentum principale ad petẽdam restitutio-
12 nem, probationes habere debet minor, alias nequaquam obtinebit, l. qui accusare. C. de edendo. l. ei, qui dicit. ff. de probationibus. l. actor. quod asseuerat, C. eod. ti. vbi tam in agendo quam in excipien-
13 do debet quis fundamentum suæ intentionis probare, & sic fundans se in aliqua qualitate tenetur eã probare. Bartol. in l. denunciasse. & in l. qui vxori. §.
14 quid tamen. ff. de adulter. quia omnes qualitates consistunt in facto, & sic non præsumuntur, nisi probentur. l. in bello. §. factæ. ff. de capt. & postlimin. & sic cum minor dicat se læsum propter lapsum temporis probatorij, sequitur quod deficiente probatione læsionis non competat in integrum restitutio ex defectu qualitatis non probatæ. Præterea proba-
15 tur hæc opinio, quia quoties lex vnum supponit, & aliud præsupponit, numquam habet locum legis dispositio, nisi præsuppositum verificetur. gl. in l. mancipia. verb. aduocandum. C. de seruis fugit. ergo cũ lex minor vigintiquinque annis concedat restitutionem aduersus probationem omissam, præsupponit euidenter, quod debeat præcedere probatio læsionis, ex qua ratione concludit Bartol. in l. nam &
16 postea. §. si minor; ff. de iureiurando. quod si minor non appellauerit in tempore, non restituitur in integrum aduersus dictum tempus, nisi prius docuerit de læsione, quia non valet consequentia, minor non appellauit, ergo est læsus, ita Rolan. consil. 10. vol. 3. nume. 15. versicu. 5. & pro hac opinione est text. de iure Regio, in l. 2. titu. decimonono. part. 6.
17 ibi: *Probando el daño e menoscabo e que era menor de veynte y cinco años*. quæ omnia copulatiue requiruntur, & sic requiritur vtriusque facti veritas. lege, si heredi plures, ff. de conditionibus institutio. & in terminis terminantibus hanc opinionem tenet Bartolus in dicto §. si minor. dicens, quod si minor infra debitum terminum non proba-

bit, non statim tamquam læsus debet restitui ad terminum, nisi prius faciat probationem læsionis, &
18 similiter si petat restitutionem aduersus omissam allegationem non restituitur, nisi doceat se illam habere, & sic debet procedere decisio tex. in d. l. minor vigintiquinque annis. quam opinionem sequitur August. & Paulus ibi. idem Paul. cons. 181. vol. 1. Albericus in d. l. minor. decis. Pedemo. 158. nu. 13. vbi asserit hanc partem veriorem & communiorem Imol. in c. auditis. in fin. de restitutione in integrum. vbi dicit quod ille tex. qui vult restitutionē concedēdam esse aduersus omissam probationem, debet intelligi & suppleri per text. in d. §. si minor. dummodo minor prius doceat de læsione. & sequitur Xatta cons. 343. Anton. Gabr. lib. 2. commun. titulo de minoribus. concl. 2. & dicit communem opinionem Aufretius in Capella Tolosana. 55. Marsilius in l. 1. §. præterea, q. 14. ff. de quæstio. Auf. cōs. 196. volum. 2. num. 2. Riminaldus cons. 404. num. 14. Rota Bononiensis 85. num. 7. Mauricius de restit. c. 166. Beroius cons. 122. num. 11. vol. 3. & pro hac opinione consuluit Rolan. sup. oum. fin. & dicit Aeeb. sup. num. 4. perperam facere iudices, qui statim petita restitutione non præhabita informatione damni ex omissa probatione resultantis concedūt restitutionem. & sequitur istam opinionem Alciatus cons. 160. num. 21. Riminaldus senior cons. 87. num. 20. & Riminaldus Iunior cons. 12. nu. 23.
19 & 24. lib. 1. vbi etiam dicit communem, in qua doctorum varietate assignat concordiam Sforcia in tract. de restit. 2. par. q. 65. num. 90. & q. 36. art. 8. in
20 fine. vbi tenet, quod sufficiat semiplena probatio læsionis ad concedendam restitutionem, licet de alia pleniori probatione non docuerit, & in hoc casu minor debet reficere expensas, quas ipse
21 tutor soluet, per l. non est ignotum. C. de admin. tu to. quæ opinio vera mihi non videtur, quia cum minor vtatur iure suo, non debet soluere expensas, & sic licet non doceat de læsione plene, vel semiplene,
22 restituendus est aduersum omissam probationem, quia virtualiter satis clare constat de læsione, & sic prima opinio, tam de iure communi, quam regio, est verior & communior, & tenenda in iudicando & consulendo, & ita apud omnes obseruatur.

SVMMARIVM.

1 *c. cum sit Romana. de appellationibus declaratur.*
2 *Appellanti non præiudicat lapsus biennij.*
3 *Triennium datur ex iusta causa.*
4 *l. fin. § illud. C. de temporibus appell. declaratur.*
5 *Auth. vt sponsalitia largitas. §. hoc quoque declaratur.*
6 *Contraria opinio traditur.*
7 *Restitutio, ad appellandum vltra biennium conceditur, sed non datur ipso iure.*
8 *Casus de facto refertur.*
10 *Desertio appellationis non procedit hodie si pars quæ appellauit habeat iustitiam in causa principali.*

QVÆSTIO DCCCXXXVII.

Vtrum tertius annus a iure cōcessus ad prosequendam appellationem concedatur ipso iure, vel per remedium restitutionis, communis contra communem.

1 Practicabilis & assidua se offert explicanda quæstio, in qua diuersæ sunt doctorum opiniones, & pro explicatione ipsius est animaduertenda decisio tex. in c. cum sit Romana. 5. de appellationibus. vbi appellans ad prosequendum appellationem habet annum, & ex causa biennium, & postea subsequitur tex. in c. ex ratione. 8. vbi dicit Pontifex, quod lapsus biennij non præiu
2 dicat appellanti, quia ex iusta causa datur triennium, ex cuius tex. cōclusione resultat dubium nostræ quęstionis, an ille tertius annus ad appellationem prosequendam concedatur ipso iure, vel ope restito. &
3 quod ipso iure concedatur prob. tex. in l. fi. §. illud. in fi. C. de temp. & reparet appellationem, ibi: *Tunc enim aliud ei annale tempus indulgemus, quo effluente,*
4 *& litem minime finem accipiente cadere eum appellatorio subleuamine disponimus*, idemque probatur de iure canonico in d. c. cum sit Romana, ibi: *tunc ei aliud annale tempus indulgemus*, & sic videtur dicendum, quod non sit opus restitutione. pro qua sentē
5 tia adducitur tex. in auth. vt spōsalitia largi. §. hoc quoque. ibi: *Nullum præiudicium partibus ex hoc fieri.* tex. etiam in d. c. ex ratione. vbi nullum verbum de de restitutione. quam opinionem tenet glo. in l. sed & si per prætorem. in prin. ff. ex quibus causis maiores. gl. in §. ad hæc, verb. quādo lis, in auth. de appellationibus, & intra quæ temp. Azo. in rub. C. de tēp. app. nu. 4. Bart. in d. §. ad hæc. num. 2. vbi alius refert Bal. in auth. ei qui. nu. 3. idē in auth. ei qui. vbi Paulus nu. 7. vbi Salicetus vers. quinto quæro. Alex. in l. properandum. §. sin autem vtraque. nu. 4. vbi hanc dicit magis communem opinionem, quam sequuntur cannistæ in d. c. ex ratione. vbi glo. & Cardinalis quæst. 1. vbi dicit hanc communiter teneri, vbi Ancharanus num. 3. & Decius num. 46. Francus nu. 45. Beroius in d. c. cum sit Romana. nu. 50. vbi hanc dicit magis communē, & Gofredus Bal. decis. 478. Gratus cons. 145. nu. 6. lib. 2. quam opinionem saltem in terris ecclesię tenet Sforcia, in tractatu de
6 restitut. in integrum. 2. par. quæst. 7. nu. 44. per tex. in d. c. ex ratione.

Sed ijs non obstantibus contrariam opinionem, immo quod ope restitutionis, & non ipso iure concedatur triennium, ad prosequendam appellatio-
7 nem, probat tex. in l. sed & si per prætorem. in prin. & in §. ait prætor. ff. ex quibus causis maiores. l. fi. §. illud. C. de temporibus appellat. vbi post biennium transit sententia in auctoritatem rei iudicatæ, ibi: *Sententia contra eum lata in suo robore durare & ad effectum perduci, tamquam si ab initio minime fuerit prouocatum.* Ergo si statim transacto biennio est sententia executioni mādanda, sequitur quod triennium non competit ipso iure, sed per viam restitutionis, quam opinionem tenet Bar. in d. auth. vt spōsalitia largitas. §. hoc quoque, verb. præiudicium. glos. in auth. item si appellatione. C. de temporibus appell. vbi Bar. & Cinus. & dicit communem opinionē Felinus in d. c. ex ratione. num. 7. vbi Decius num. 46. & pro hac opinione consuluit Oldradus consil. 60. Alexand. consil. 72. numero 17. libro 3. vbi hanc dicit esse magis communem opinionem quam sequi-

sequitur Siluanus conf.69.nu.7.lib.2.Curtius Se-
nior cõs.24.in fine.vbi testatue de communi & ma
8 gis communi,& Cassiad.tit.de appell.decis.9.in fi-
ne,quæ opinio verissima est,& tenenda in iudicau-
do & consulendo.pro qua nuper in regali Cancella
ria Pineiana fuit iudicatum in causa, quæ per viam
violentiæ fuit ad dictam curiam remissa inter licen
tiatum Crispin Vazquez parochum oppidi de Bu-
9 rujon,cum ecclesia oppidi de Tortijos,super certis
decimis,in qua causa iudex Apostulicus declarauit,
sentẽtiam pro dicta ecclesia de Torrijos prolatam,
fuisse translatam in auctoritatem rei iudicatæ,ex
eo quod dictus parochus in primo anno non fuit se
cutus appellationem, & non obstante restitutione
fuit denegatum biennium, cum & triennium com-
peteret,& cum dictæ causæ processus ad dictam Cã
cellariam fuisset delatus, omnia acta facta coram
dicto iudice Apostolico fuerunt annullata, & reuo
cata,*mandandole que otorgasse, y repusiese todo lo he-
cho.* De quo valde gauisus sum, quia non obstante
hac veritate,& mea informatione, intẽdebat finem
10 liti imponere,ex desertione appellationis,quod nũ
quam est attendendum, sed iudicandum inspecta
veritate,& iustitia,quia tempus non est modus tol
lendæ obligationis,nec ius litigatoris,maxime quã
do concurrit aliqua rationabilis causa, prout in si-
mili fuit iudicatum in Rota,vt tradit Matthæus de
Afflictis decisio. 79. & 175. vbi loquitur de eccle-
sia & republica,quod extẽdo etiam ad personas nõ
priuilegiatas ex clausula generali, si qua mihi iusta
causa.vt dixi in q. 1.huius li.3.nu.25.& tradit Sfue
cia(loquens in maiure) 2.par.q.67.ar.5.nu.32.vbi
refert duas communes,quando impedimentum nõ
prosequendæ appellationis processit a iudice, sed
nos loquimur, quando pars sine facto iudicis fuit
impedita, & teneo quod sit audiendus; & veritas
causæ principalis inquirenda, ne aduersarius cum
iactura aliena locupletetur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia non retractatur prætextu instrumenti noui-
ter reperti.*
2 *l.19.tit.22.par.3.declaratur.*
3 *l.15.tit.11.par.3.declaratur.*
4 *l.1.C.de sent.aduersus fiscum latis. lib.10.declaratur.*
5 *Casus specialis firmat regulam in contrarium.*
6 *Iudex & testamentum æquiparatur.*
7 *Par in parem non habet imperium.*
8 *Contraria opinio proponitur.*
9 *Sententia & transactio æquiparantur.*
10 *Sententia de æquitate retractatur ex nouis instrumen-
tis petita restitutione.*
11 *Opinio Pauli Castrensis reprobatur.*
12 *Reuocatio sententiæ ex nouis instrumentis, non fit ipso
iure.*
13 *Exceptio instrumenti nouiter reperti impedit executio
nem.*
14 *Exceptio erroris impedit executionem.*
15 *l.4.tit.26.par.3.declaratur.*
16 *Sententia vbi est error non transit in rem iudicatam.*
17 *Executio & sententia* de remate,*impeditur, si consti
terit de instrumento solutionis postea reperti.*

QVAESTIO DCCCXXXVIII.

Vtrum sententia retractetur aliquo modo prætextu testamenti nouiter reperti, cõmunis contra communem, & quid iure regio.

SEntentia translata in rem iudicatam, non re-
tractatur prætextu instrumẽti nouiter reper
ti.ita probat text.egregius in l.sub specie.4.
C.de re iudicata,cuius verba sunt. *Sub specie*
1 *nouorum instrumentorum postea repertorum res iudica
tas restaurari exemplo graue est.* l.sub prætextu.la 1.
C.de transactionibus.& cõsonat tex.de iure regio.
in l.19.tit.22.par.3.ibi: *Otrosi decimos que no se pue*
2 *de deshazer el juicio despues que fuere dado si no se al-
zare del mager mostrasse despues cartas, o priuilegios
que huuiesse fallado de nuouo, que fuessen tales, que si el*
3 *juzgador las huuiesse visto, antes que el juicio diesse
que juzgara de otra manera.* l.15.titu.11.part.3.ibi:
*Mas si el pleyto fuesse librado por juicio de que no se al
zase ninguna de las partes no se podria reuocar per car
tas, ni por pruebas que fallasen despues de nouo.* Et pro
batur per casum a speciali in l.Imperatores.ff.de re
iud.& in d.l.Partitæ,ibi: *Fueras ende si el juicio fue-
re dado contra el Rey, o contra sus personeros.* l.1.C.de
senten.aduersus fiscum latis. li.10.vnde cum ibi il-
lud specialiter procedat, in causa fisci, sequitur qd
in contrarium sit regula.l.nam quod liquide.§.fi.ff.
de penu leg.l.cum prætor.ff.de iudicijs.& sic vide-
tur dicendũ,quod nullo modo retractetur sentẽtia
4 prætextu testamenti de nouo reperti, quam opinio
nem sequitur expresse gl.in l.3.§.si legatarius.verb.
5 euicerit. ff.si cui plusquam per l.Falcidiam, quam
sequitur Alex.in d.l.sub prætextu. col.2.C.de tran-
sactionibus.& in d.l.Imperatores.nu.2.ff.de re iud.
Curt.in l.admonendi.nu.5.ff.de iureiuran.num.5.
vbi dicit,quod ita communiter tenent doctores,&
rationem assignat,quia iudex & testamentum æqui
6 parantur.l.non est mirum.ff.de pignoraticia actio-
ne,& par in parem nõ habet imperium. l.ille a quo.
7 §.tempestiuum. ad Trebel.l.nam & Celsus.ff.de re-
cep.arb.

Sed ijs,non obstantibus contraria opinio verior
8 est tenenda in iudicando & consulendo, quam te-
net gl.communiter approbata in l.1.§.ratio.ff.quẽ
admodum test.aperiantur.gl.in l.si mater. in prin-
cipiu,verb.ex causa.in fine.ff.de excep.rei iudicatę.
glo.in l.3. ver. de iure,in §.1.ff.de transactionibus.
glos.in l.2.ff.de excep.rei iud.quam opinionem se-
quitur Baldus in d.l.3.§.1.idem in l.sub prætextu.
vbi Bartol.& etiam Fulg.nume.3.& in l.error.C.de
iuris & facti ignorantia.Ias.in d.l.Imperatores.nu-
mer.4.Socinus reg.361.fallencia fin. Romanus sin
gul.198.Felinus in c.suborta.nu.12.de re iud.Ful-
gos.cons.64.nume.fin.& illam sequitur, dicens ve-
ram & magis communem opinionem. Sforcia tit.
de restitut.2.par.quæst.73.nume.47.pro qua addu
cit text.in l.1.§.ratio. ff. quemadmodum testam.
9 aperiantur. & sententia, & transactio æquipa-
rantur. l.2. ff.de iure iurando. 10. l.de his. ff.
de transactionibus. Contraria vero opinio pro-

cedit de stricto iuris tigore; secus vero de æquita-
te ex clausula generali, si qua mibi iusta causa. vt
ego resolui in quæstione 542. sequendo Ioannem
10 Garziam,& alios,pro quorum sententia sæpe iudi-
catur non solum in causa fisci, & ecclesiæ, & mino-
ris,sed in causa priuati, vt tenet Greg.pluribus cita
tis in d.l.19.verb.contra el Rey, vbi hanc dicit cō-
munem opinionem, & quod non sit facienda diffe-
tentia respectu actoris,vel rei,cōtra Paulum Castr.
11 cons.257. vol.1. contra quem fuit iudicatum, vt
tradit Boer.decis.307.in fi. & facit contra Paulum
tex.de iure regio.in l.13.in fi.tit.22.p.3.quæ rescis
sio sententiæ non fit ipso iure,vt tenebat gl,in l.1.§.
12 ratio.ff.quemadmodum testamenta aperiantur.&
Rom.singu.198.sed petita restitutione,vt tenet gl,
in d.l.a.ff.de excep.rei indicatæ. quam pluribus ci-
tatis dicit esse magis cōem opinionem Sforcia sup.
2.par.q.73.art.4.nu.68.vers.in contrarium,quæ ex
13 ceptio erit tanti roboris & momenti, vt impediat
viam continuam etiam contra tres sententias con-
formes,vt resoluimus in q.542.in fi.quia in tali ca-
su præsumitur erronea sententia,&exceptio erroris
impedit viam executiuam. ita Padilla in l. error.
14 nu.17.C.de iuris & facti ignorantia. & eo non cita
to Parladorus lib.2.rerum quotidiana.c.fi.5.par.c.
40.nu.fin.& nonissime Menoz de Escobar de ratio
15 cinijs.c.38.nu.3.Gutier. de iuramento confir.1.p.
c.40.nu. fi.& probat istam opinionem text.de iure
regio in l.4.tit.26.par.3.ibi: *Eso mismo decimos,quā
do fuesse puesto yerro en la sentencia sobre la quantia
de los marauedis, o costas, que se euuiessen de dar, que
16 maguer no se alzasen destos juicios pueden se reuocar,
quando quier e no deuen obrar por ellos bien ansi como
si no fuessen dados.* Et sic cum nunquam talis senten-
tia transeat in rem iudicatam,l.1. ff.quæ sententiæ
sine appella. rescind. non est mirum si constito de
errore,vel de instrumento solutionis nouiter reper
17 to,impediatur executio sententiæ, quibus non ob-
stant leges Partitæ, quæ procedunt de iure stricto,
secus vero petita restitutione.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum aduersus sententiam latam con-
tra ius litigatoris non competit.*
2 *Rei iudicatæ auctoritas maxima est.*
3 *Contraria opinio traditur.*
4 *c.ex litteris.de restitut.in integr.declaratur.*
5 *Supplicatio conceditur aduersus sententiam trāslatam
in rem iudicatam.*
6 *Restitutio conceditur aduersus tres sententias in causis
beneficialibus.*
7 *Casus de facto refertur.*
8 *Capellania semel ex sententia adiudicata annullatur
falsa causa postea detecta.*
9 *Sententia lata contra ius constitutionis est nulla.*

QVÆSTIO DCCCXXXIX.

Vtrum competat restitutio in integrum aduersus sententiam latam contra ius litigatoris, communis contra communem.

IN quæstione præcedenti explicuimus,qualiter
sententia ex instrumento nouiter reperto re-
tractetur;nunc vero agendum est de alia quæ
stione, in facto, & in iure dissimili & contra-
1 ria,in qua Soc.in c.significantibus.de purgat.cano-
nica.& in c.2. de crimine falsi, tenet, quod non te-
tractetur sententia. & hæc est communis opinio le
gistarum in c.2.de purg.vulg. & sequitur Corsetus
sing.8.vers.sententia. quia aliter nunquam senten-
tia cum effectu transiret in rem iudicatam,si quan-
do iam appellationi amplius locus non est, esset lo
2 cus restitutioni in integrum,& solo pretextu,quod
sententia sit iniqua, & contra ius litigatoris prola-
ta,quod quidem nec iuri, nec rationi videtur con-
sentaneum, quam opinionem dicit securiorem, &
æquiorem Sforcia titu. de restitutio.2.par. quæst.
79. artic.2.num.10.versic. ego puto propter aucto
ritatem rei iudicatæ, & vt finis litibus imponatur.
l.properandum. C. de iudicijs. cap.iurgantium.de
re iud.

Sed contrariam opinionem tenent canonistæ,
3 qui magis in veritate rei fundantur, quam in iuris
rigore,ita Ostiensis in c.a. de purg. vulg.vbi com-
muniter doctores.Fel,in suo repertorio,vers.sentē-
tia.vbi dicit esse communem opinionem canonista
rum, & Albericus in proœmio digestorum, in prin.
col.4.Decius in c.proposuisti.nu.49.de prob.Ami-
cis cons.33.nu.21.pro qua opinione allegant text.
in c.ex litteris.de restitutione in integrum.l.1.ff.ex
4 quibus causis maiores. Sed profecto prima opinio
5 est verior,&ita cōiter practicatur tam de iure cano
nico,quam ciuili,nisi princeps adeatur per viā sup-
plicationis,vt tradit Abb.in d.cap.2.de purg.vulg.
Decius in d.c.proposuisti.nu.50. Hippol.sing.473.
nu.2.& similiter admitterem opinionem Canoni-
starum in causis beneficialibus, in quibus ex gratia
conceditur restitutio aduersus tres sententias. ita
6 Staphilens,de lit.gratiæ,& iust.in tract.de grat.spe
ctan.§.dicendum.nu.41.quem sequitur Sforcia su-
pra nu.18.vbi sex modis declarat nostram opinio-
nem, & in quadam causa beneficiali cuiusdā capel-
7 laniæ oppidi del Alamo,ita vidi iudicatum per do
minos de consilio Archiepiscopi Toletani,qui post
quam pronunciarunt sententiam fauore cuiusdam
litigatoris, quæ fuit translata in rem iudicatā, po-
8 stea vero,cōstito de iniustitia litigatoris, ex quibus
dam probationibus retractata fuit sententiā, & li-
cet defendissem contrarium ex superioribus ratio-
nibus,& fundamentis, tamen postea perpenso iudi
cio,iuris rationem,& veritatem considerans rectis
sime fuit pronunciatum,quia veritas semper debet
9 præualere contra litigantium calumniosas proba-
tiones. Si vero sententia sit lata contra ius constitu
tionis,semper est nulla, & nō transit in auctoritatē
rei iudicatæ.l.1.C.quando prouocare non est neces
se.l.1.§.iterum.ff.quæ sent.sine appellat.l.3.tit.26.
p.3.vbi Greg.l.1.tit.32.eadem Partita.

SVMMARIVM.

1 *Sententia retractatur prætextu falsi instrumenti.*
2 *l.13.tit.11.par.3.declaratur.*
3 *Contraria opinio defenditur,quod sit necessaria restitu-
tio.*

4 *l.seruo*

4 *l.seruo inuito.§.cum prætor.ff.ad Trebell. declaratur.*
5 *Repetitionem ad d.l.admonendi. quam fecit auctor intra viginti quatnor horas in collegio diui Aemiliani ciuitatis Abulensis,refertur.*
6 *Casum & diuisionem ad dictam legem refert auctor.*
7 *Conclusio & corroboratio conclusionis traditur.*
8 *Argumenta contra conclusionem, tex.traduntur.*
9 *Præmissa aliqua pro intelligentia legis traduntur.*
10 *Ratio decidendi adducitur.*
11 *Probatio per iuramentum,non est vera probatio.*
12 *Sententia lata ex præsumptionibus,potest retractari.*
13 *Sententia cum periculo animæ non transit in rem indicatam.*
14 *Sententia est nulla quæ fundatur ex falsa causa,& non transit in rem indicatam.*
15 *Sententia propter malitiam iurantis non transit in rē indicatam.*
16 *Sententia lata ex probationibus priuilegiatis,non trāsit in rem indicatam.*
17 *Sententia lata ex aspectu,non transit in rem indicatā.*
18 *Sententia lata ex iudicio medicorum,non transit in rem indicatam.*
19 *Sententia lata ex consilio sapientis, non transit in rem indicatam,& ab ea potest appellari.*
20 *Argumentum adducitur,& dissoluitur.*
21 *Lex magis fauet agenti actum ex necessitate, quam ex voluntate.*
22 *Iuramentum voluntarium,vel iudiciale defertur a parte parti.*
23 *Appellari potest a sententia arbitri,& arbitratoris.*
24 *c.si arbitris.de officio deleg.lib.6.declaratur.*
25 *Restitutio ex clausula generali conceditur aduersus sententiam latam ex falsis instrumentis.*
26 *l.si mater.ff.de exceptione rei indicat.declaratur.*
27 *Sententia ex falsis instrumentis lata retractatur ipso iure,secundum communem contra aliam.*
28 *l.diuus Traianus.ff.de re indicata declaratur.*
29 *Vbi lex non distingnit,nec nos distinguere debemus.*
30 *Facilius tollitur indultum iure speciali, quā communi.*
31 *l.diuus.ff.de re iudicata declaratur.*
32 *Qui in vno grauatur,in alio debet releuari.*
33 *Testis nemo potest esse in causa propria.*
34 *Solutiones ad argumenta proposita traduntur.*
35 *Transactio non reuocatur per instrumenta de nouo reperta.*
36 *Sententia,quæ transiuit in rem iudicatam, non reuocatur per instrumenta de nouo reperta.*
37 *Duo vincula fortiora sunt vno.*
38 *Finis litibus est imponendus.*
39 *Iuramentum defertur in defectum probationis.*
40 *Sententia quæ fundatur in falsa causa est nulla.*
41 *Fiscus pōt retractare sententiam ex nouis instrumētis.*
42 *Post rem indicatam nihil amplius est quærendum.*
43 *Sententia lata aduersus ecclesiam non retractatur prætextu priuilegij nouiter reperti.*
44 *c.suborta.de re indicata declaratur.*
45 *Priuilegium est lex priuata.*
46 *l.Imperatores.ff.de re indicata declaratur.*

QVAESTIO DCCCXL.

Vtrum l.admonendi. 31.ff.de iure iurando, vbi retractatur sententia prætextu falsi instrumenti,procedat ipso iure, vel per restitutionem in integrum, communis contra communem,& quid iure regio.

Difficilis,sed parum fructuosa se offert explicanda quæstio,in qua pro parte affirmatiua(quod ipso iure retractatio fiat, & non per restitutionem) faciunt verba ipsius,ibi: *Constitutionibus principum ex integro causam agere*. Ergo si illud cauetur ex principum
1 constitutionibus,sequitur,quod de iuris rigore procedat retractatio, & non petita restitutione in integrum. Secundo confirmatur hæc sententia, quia si necessaria esset restitutio in integrum, sequeretur quod illius legis remedium de nihilo seruiret,cum alias per restitutionem rescindatur sententia ex instrumento nouiter reperto, vt diximus in quæstione quæ præcessit,& sic verba dictæ legis,admonendi.diriguntur ad partem,& non ad iudicem,ibi: *ex integro causam agere*, quæ verba referuntur ad partem,ex quibus rationibus istam opinionem tenent communiter doctores,in d.l.admonendi. Soc.in c. fin.de iure iurando. Romanus,Fulgosius, & Caccia sup.in d.l.admonendi.num.7. Corrasius. nu.37. Ripa num.15.in fin.Ias.num.10.pro qua sententia potest induci,& ponderari tex.de iure regio in l.15.in
2 med.tit.11.par.3. *Ca el pleyto que es librado por jura, se podria reuocar por cartas que fuessen falladas de nueuo,siendo a tales que por ellas se pudiesse aueriguar el contrario de aquello que jurara el que vencio el pleyto por la jura*. Ecce vt lex absque beneficio restitutionis rescindit sententiam per instrumenta nouiter reperta.

Sed contrariam opinionem videtur probare di-
3 cta lex admonendi, ibi: *Ex integro causam agere*, & sic mediante restitutione, quæ est repositio in pristinum statum.l.quod si minor.§.restitutio. ff.de minoribus.pro qua opinione adducitur tex.in l.seruo inuito.§.cum prætor.vbi gl.ff.ad Trebel.l.diui fra-
4 tres.ff.de pœnis (arguendo a fortiori) quam opinionem tanquam communiorem sequuntur Bar.Bald. & Alex.in d.l.admonendi. vbi Albericus dicit communem,Zasius in l.diuus.num.4.per illum text.de re iudicata,& dicit magis communem opinionem Mantua singulari 370.quem & alios refert Sforcia de restitut.2.par.q.74.art.5.num.45. vbi hoc late declarat,referens duas cōmunes,& pro resolutione huius quæstionis & materia dictæ legis, admonendi.decreui in hoc loco inserere repetitionem, quā
5 fecimus in collegio ciuitatis Abulensis die 13.Iunij anno 1584.sine tanta copia, & reuolutione librorum,declarando publice illam legem, & nostrā principalem quæstionem spatio 24.horarum, cum nondum eo tempore habuissem 23.ætatis annum, & sic nihil addendum,vel detrahēdum existimaui, vt si quid boni dixerim in tam tenera ætate,absque alicuius auxilio;Deo Optimo Maxi.honor & gloria tribuatur;si vero in aliquo defecissem, benigne a lectoribus corrigatur,cum iuuentuti semper parcendum sit, licet nunc in maiori ætate & studio constitutus similem laborem aggredi non auderem.

Textus iste in hac l.admonēdi.diuiditur in duas
6 principaliores partes,ex quib.multa vtilia possum9 colligere in scholis necessaria, & in praxi condu-

cibilia.Prima autem pars nostri tex.(cum sit in principio)se ipsa satis clare ad oculum ostendit.Secūda est in fi.vers.sed hæ constitutiones.quæ secūda pars videtur quædam fallentia & limitatio, ad regulam de qua in 1.parte.Et sic prima pars nostri tex.loquitur in iuramento necessario, & sententia lata fuit prætextu iuramenti necessarij. Secunda autem pars nostri tex. loquitur in sententia lata prætextu iuramenti voluntarij,vel iudicialis. Sed animaduertendum est secundum Ias.hic num.6.in 2.repetitione, quod hæc prima pars,de qua in principio legis,subdiuiditur in quatuor partes.In prima ponitur dictū in genere.in secunda illud dictum declaratur a I.C. Caio in specie.in tertia declaratur vers.*sed hæ institutiones*.quarta ibi:*solent enim sæpe*.quod autē tex. iste in 1.par.loquatur in iuramento necessario,manifeste deducitur in principio tex.ibi,*exigere*,quod verbum denotat ab inuito aliquid extorquere.tex. in l.fideicommissa.§.si rem.ff.de leg.3.quæ omnia sic præmissa tanquam necessaria pro intellectu huius solemnis legis,admonendi,quæ subtilem, & altam habet materiam,aggrediar apparatum ipsius; sed antea quam illud prosequar,decreui omnia ea, quæ repetitione sum explicaturus, in quatuor partes diuidere,vt animus audiētis præparetur,& mēs legentis incitetur, & memoria artificiose corroboretur,vt dicebat Ias.in rub.de actionibus . num.28. Prima autem pars nostri tex.continebit in se casum posit.& summariam, & genuinam Doctorum conclusionem.Secunda pars amplectetur in se rationes dubitandi,ex quibus prima facie videbitur destruēda nostri tex.conclusio. In tertia parte rationem decidēdi adducam,& ex ea aliqua notabilia, & in praxi conducibilia congeram.In quarta, & vltima parte difficultatibus pro contraria parte adductis, pro viribus,& posse satisfaciam,vt nostri text.cōclusio, & eius ratio luce meridiana clarior elucescat, in prosecutioneque illarum difficultatum aliqua iudicia necessaria interpretabor, quibus sic præhabitis, & finitis,& hnic nostro tex.finem imponam ad laudem,& gloriam omnipotentis Dei,&c.

Nunc autem, vt iam promissis incipiam satisfacere,casus huius legis sic valet figurari. Inter Titiū actorem,& Sempronium reum maxima fuit orta controuersia,magnaque lis inter eos fuit agitata,quia Titius actor (vt ita fingam)petebat a Sempronio ducenta quæ sibi mutuauerat.Sempronius autem reus peritus negabat creditum.Actor vero conabatur illud probare adducendo ipse aliqua inditia,& argumenta,non tamen sufficientia ad plenam probationem inducendam,neque erat casus, in quo erat deferendum actori iuramētum in defectum probationis ad ipsam supplendam , quia vt actori in defectū probationis iuramentum deferatur , multa necessaria,& cumulatiue debent concurrere,&c, vt non sit magna causa, seu magnæ quantitatis, quod sit persona legalis fide digna, quæ possit scire rei veritatem per sensum corporeum, quod non sit causa famosa,vel pœnalis,quæ omnia in prosecutione huius repetitionis declarabuntur:vnde cum actor aliquid ex prædictis pro se allegasset non sufficientib. vt illi iuramentum deferretur , noluit iudex reum absoluere , nisi iurauerit se non teneri , neque sibi prædicta ducenta mutuo dedisse, & iuramentum fuit a iudice reo præstitum actore inuito(quod iuramentum necessarium dicitur,quia neque recusari,neque deferri potest) & ita cū reus negasset, fuit a iudice absolutus per sententiam , quæ transiuit in rem iudicatam.Ex post facto autem Titius actor cōparuit coram iudice, & dicit se paratum esse ostendere reum periurum esse, & iniquam fuisse sententiam propter instrumenta publica , quæ ipse de nouo reperta (non de nouo fabricata) coram iudice præsentabat . Dubium maximum an sit audiendus , fuit vētilatum in palatijs Caij Iurisconsulti , vtrum sententia sit retractanda,& ex integro causa agitanda . Cui dubio, & quæstioni satisfecit Iureconsultus,respondendo actorem admittendum esse, duobus concurrentibus , videlicet , si illa instrumenta sint de nouo reperta , quibus vti velit , adeoque si illa instrumenta de præsenti sufficiant, & actor vna cum illis velit vti alijs instrumentis , non esset audiendus,& ita demum hoc procedit, si tale iuramē tum fuit delatum a solo iudice sine actoris consensu,& reus fuit absolutus. Si vero iuramentum delatum fuisset a parte, iudice præsente , & approbante, & sic causa esset decisa,ex illo sic delato iuramēto, sine per sententiam, vt in primo casu legis , siue per solum iuramentum,vt in secundo , non retractaretur prætextu talium instrumentorum:& ita Iureconsultus in vtroque casu respondit.Qua sic nostri tex. casus positione præmissa,conclusio, quæ ex hac casus positione deducitur,talis est.

7 *Sententia lata prætextu falsi iuramenti necessario retractatur per instrumenta de nouo reperta, quæ secus est in iuramento voluntario, & iudiciali*, hæc est communis,quæ deducitur a scribentibus , & cum sit singularis hæc lex in suo casu in prima parte, secundū Paulum hic,numero primo , ideo alijs iuribus non potest corroborari. Secunda autem pars confirmatur ex tex.in l.sub specie.C.de re iudicata.ex tex.in l.Imperatores.ff.eodem.ex tex.in l.sub prætextu,prima,& secunda.C.de transact. iuncto textu in l.1.& 2.ff.nostro tit.idem probat textus de iure regio in l.15.titulo 11.part.3.ex text.in l.25.cod.titu.& prima,quæ iura consonāt cum 1.& 2.parte nostri tex. in l.argentarius.§.cum autem.ff.de edendo.text.ab speciali in l.1.C.de sententijs aduersus fiscum . lib. 10.& de cōclus.nostri tex.late agunt Doctores hic, præcipue Bartolus, Paulus, Iason 1.& 2.repetitione.idem Bart.a num.1.in l.1.C.de sententijs aduersus fiscum latis.lib.10.idem Bart.in l.Imperatores. ff.de re iudicata. vbi Paulus numc.2.Ias.numero 5. posuit quinque limitationes. idem Bart.Paulus, & Iason, & ceteri scribentes in l.sub prætextu.in 1.& 2.de re iudicata.Felinus in cap.suborta. de re iudicata.qui posuit nouem limitationes,& quatuor ampliationes.idem Paulus in l.sub specie. C.eodem titulo.idem Bartol. Paulus, & Ias.in l.tres fratres . ff. de pactis.omnes in l.qui Romæ.§.duo fratres.ff.de verborum obligationibus,qui latissime hoc explicarunt.Qua sic nostri tex.conclusione tot auctoritatibus fulcita,& corroborata , vt clarius illius veritas elucescat,difficultatibus,& impugnationibus erit procedendum.

Primo aduersus nostri text.conclusionem oppono de prima parte nostri tex.cū secūda,quæ iuramē
8 ta inter se sunt valde pugnātia , quia in prima parte sen-

ſententia, quæ tranſiuit in rem iudicatam, retracta tur per inſtrumenta de nouo reperta, in ſecunda vero parte totum oppoſitum probatur, vt ibi in fin. nõ conceditur eandem cauſam reſtaurare, ergo noſtri tex. concluſio tanquam variabilis, & inter ſe repugnans, non poteſt procedere.

Secundo aduerſus eandem concluſionem obſtat tex. in l. ſub prætextu. C. de tranſact. vbi tranſactio inter partes celebrata non retractatur per inſtrumenta de nouo reperta: ergo ſentẽtia, de qua in noſtra l. in 1. p. non debebat retractari per inſtrumenta nouiter reperta, cum tranſactio, & ſententia tendant ad eundem effectum, videlicet ad lites finiendas, vt in l. 1. & 2. ff. noſtro tit. contrarium autẽ diſpoſuit tex. noſter: ergo falſa eſt eius concluſio.

Tertio, & fortiſſime obſtat tex. in l. ſub ſpecie. C. de re iudi. & tex. in l. Imperatores. ff. eod. tit. vbi ſententia lata, quæ iam tranſiuit in rem iudicatam, vt in 1. p. noſtræ l. non retractatur per inſtrumenta de nouo reperta, ibi: *exemplo graue eſt per instrumenta nouiter reperta reſtitui negotia.* cõtrarium autem probatur in noſtra l. ſupra: ergo eius deciſio non poteſt procedere.

Quarto aduerſus eandem concluſionem in principio ſic argumen. vltra omnes ſpeciale eſt in fiſco, quod ſententia retractetur per inſtrumenta de nouo reperta. ita probat tex. in l. 1. C. de ſententijs aduerſus fiſcum. lib. 12. quem tex. ſic intellexit gl. ibi. verſ. cauſas. & ibi Bar. & idem procedit in qualibet cauſa publica, vt in l. Imperatores. ff. de re iudicata, in fin. ibi: *tamen in negotijs publicis ex cauſa permitti ſe huiuſmodi instrumentis vti.* Si igitur hæc omnia iu rameota procedunt iure ſpeciali, ergo in contrariũ eſt regula, quia caſus ſpecialis ſemper firmat regulam in contrarium. tex. in l. ius ſingulare, ff. de legibus. tex. in l. nã quod liquide. §. fi. ff. de penu leg. & ſic videbatur dicendum, quod ſententia lata in prima par. noſtri text. nõ debebat retractari per inſtrumenta de nouo reperta, contrarium autem verius eſſe diſpoſuit I. C. ergo.

Quinto aduerſus noſtram concluſionem obſtat tex. in l. poſt rem iudicatã. ff. de re iudicata. vbi poſt rem iudicatam nihil amplius eſt quærendum; & ſic nec actor, nec reus poſt ſententiam definitiuam nõ poterunt præſentare inſtrumenta de nouo reperta, contrarium autem probatur in noſtra lege: ergo.

Sexto aduerſus eandem concluſionem obſtat fortiſſime tex. in cap. ſuborta. de re iudicata. vbi Abbas in cuius text. deciſione manifeſte probatur, ſententiam latam aduerſus eccleſiam, non retractari prætextu priuilegij de nouo reperti. vt probat text. ibi in fi. *prætextu priuilegij de nouo reperti, prædicta ſententia non debet retractari.* ergo idem erat dicendum in caſu noſtræ l. contrarium autem diſpoſuit I. C. ergo.

Septimo aduerſus noſtrum text. ſic argumentor, immo quod iudex non poterat peruenire ad huiuſmodi iuramentum neceſſarium, quod probatur a ſufficienti partium enumeratione, quod eſt fortiſſimum argumentum. vt l. nam hoc. C. vnde legitimi. patet, quia aut actor plene probauit, intentionem ſuam, vel nihil probauit, & tunc eſt reus abſoluendus, vt probat text. in l. qui accuſare. C. de edendo. ibi: *& ſi reus nihil præſtiterit, obtinebit*, ergo male iudex detulit iuramentum reo ijs iuribus repugnantibus.

Octauo aduerſus finalem partem noſtræ legis, vbi probatur, quod ſententia non retractatur per inſtrumenta de nouo reperta, obſtat tex. in d. l. Imperatores, ff. de re iudicata. & omnia dicta in corroboratione primæ partis noſtri tex. vbi omnino contrarium probatur: ergo noſtri tex. deciſio in 1. par. nec in 2. non poteſt defendi iuribus ſupradictis repugnantibus.

9 Quibus argumentis in contrarium oppoſitis nõ obſtantibus, & alia plurima relata hic per Paulum Caſtrenſem a num. 17. vſque 20. vera eſt noſtri tex. celebris, & ſingularis cõcluſio. Sed anteaquam difficultatibus ſatisfaciamus, & ad veram rationem decidendi perueniamus, aliqua neceſſaria ſunt præmittenda, tanquam præambula ad intellectum huius text. Et primo eſt animaduertendum (ſecundum Barto. & Paul. in l. 1. ff. noſtro titu.) iuramentum triplex eſſe, alterum voluntarium, alterum iudiciale, alterum neceſſarium; & licet aliæ ſint quãplures ſpecies iuramenti, tantum iſtæ ſunt primordiales, vt conſtat ex rubrica noſtri text. Iuramentum autem neceſſarium conſideratur tripliciter, quia interdum defertur in defectum probationis, vel ad probationem ſupplendam, vt in noſtro tex. & in l. bonæ fidei. C. de reb. creditis. interdum non ad probationem ſupplendam, ſed ad innocentiam purgandam, & hoc dicitur purgationis, ſeu conſcientiæ, vt in l. præſenti. §. ſi vbi, C. de his, qui ad eccleſias confugiunt. auth. nouo iu. C. de pęna iudicis, qui male iudicauit. Interdum huiuſmodi iuramentum defertur non in defectum probationis ad eam ſupplendam, ſed ad eam de nouo fiendam, &
10 hoc proprie dicitur iuramentum in litem, vt per totum tit. ff. de in litem iuran.

Quæ omnia ſic præmiſſa, vt tertiæ parti noſtri actus ſatisfaciamus, pro ratione decidendi animaduertendum eſt, quod ex ea ratione in prima parte admittuntur inſtrumenta de nouo reperta aduerſus ſententiam, quæ iam tranſierat in rem iudicatã, quia ipſa ſententia fuit lata ex probatione iuramentali, quæ non eſt vera probatio, ſed tantum eſt quæ-
11 dam præſumptio pro illo qui iurauit, & præſumitur verum eſſe illud. vt in l. qui iuraſſe. in principio. & ibi glo. quod prouenit ex ratione text. in l. fin. C. ad leg. Iuliam repetundarum. vbi traditur regula, quod nullus præſumitur immemor propriæ ſalutis, cap. ſi. de præſumptionibus. vbi late Fel. in ca. 1. de ſcrut. in ordine facien. l. merito. ff. pro ſocio. Sententia autem lata ex præſumptionibus recte poteſt re-
12 tractari per inſtrumenta de nouo reperta, cum nunquam tranſeat in rem iudicatam. text. notabilis, & peregr. in l. ſi qui adulterij. de adulterij. quem tex. ad hoc ſingular ibi appellat Bar. & hanc rationem decidendi ad noſtrum textum dixit eſſe veriſſimam Romanus hic.

Sed hæc ratio decidendi vtroque pede claudicat, & duplici ratione conuincitur. Prima, quia totalis eius virtus, & poteſtas fundatur ex eo, quod ſententia fuit lata ex præſumptionibus, & ſic quod nunquam tranſiuit in rem iudicatam, & ſic (ſecundum eum) nihil important inſtrumenta de nouo reperta,

reperta, quod falſum eſt ſecundum noſtrum textū,
in quibus inſtrumentis de nouo repertis fundatur
eius deciſio. Secundo conuincitur ex eo, quia ſi hęc
ratio decidendi eſſet vera, ſequeretur, & a fortiori,
in iuramento voluntario, vel iudiciali illud poſſe
procedere, quando reus, vel actor alia parte appro
bante, vel deferente falſum iurauit, & ratione iura-
menti iudex protulit ſententiam pro eo qui iura-
uit: hoc autem eſt falſum, vt in verſ. fin. noſtræ l. vbi
non retractatur ſententia per inſtrumenta de nouo
reperta: ergo ratio decidēdi tradita per Rom. hic,
omnino falſa ex rationibus ſuperioribus.

Quapropter ipſemet Ludouicus Romanus non
impugnans ſuam rationem decidendi, alteram hic
aſſignauit, videlicet, quod ex eo admittūtur inſtru-
menta nouiter reperta, ad reuocādam ſententiam,
quia ſi forte ſententia huiuſmodi non reuocaretur
lata in fauorem periurantis, verteretur maximum
periculum, & præiudicium animæ, & eſt regula,
quod omnis ſententia, quæ ſi ſeruaretur, vergeret
in periculum animæ, nunquam tranſeat in rem iu-
13 dicatam, vt tenet gloſſa notabilis, & communiter
approbata in cap. inter monaſterium. glo. fin. verſi.
confirmātes. de re iudic. text. in cap. lator. e. tenor.
c. conſanguinei. eod. titu. idem tenet Ang. in l. 1. C.
ſent. reſcin. non poſſe. Innoc. in c. tua nos. de coha-
bit. cleric. & mulier. & dicit Roman. hic, quod iſta
ſunt menti tenenda, quia quotidiana, & quod non
ſunt ab alio tacta.

Sed hæc ratio decidendi eodem morbo laborat
& eiuſdem rationibus de quibus ſupra cōuincitur,
cum etiam in iuramento voluntario, vel iudiciali
vertatur periculum animæ, & non retractatur ſen-
tentia ex inſtrumentis de nouo repertis, vt in verſi.
fi. noſtræ l. ſecundum verum, & communem intelle
ctum: vnde glo. in d. c. cum ad monaſterium. ſatis
dubia ex ſupradicta ratione redditur.

Aliam rationem decidendi ad noſtrum tex. aſſi-
gnauit Paulus h. nu. 19. & 20. videlicet, quod ex eo
admittuntur inſtrumēta de nouo reperta ad reſcin
dendam ſententiam, quia quando delatum eſt iura
mentum neceſſarium in defectum probationis a iu
dice parti, & pars falſum iurauit, & ſic propter hoc
falſum iuramentum iudex protulit ſententiam pro
iurante, iam ſententia fundatur ex falſa cauſa, & in
14 falſa probatione, & ſic dictat æquitas, quod dolus
periurantis non debeat illi patrocinari, ſi poteſt cō-
ſtare de ipſo dolo per inſtrumenta de nouo reper-
ta, & ſic cum ſentētia, de qua in prima parte noſtræ
legis, fundetur ex falſa cauſa, eſt ipſo iure nulla, &
non dicitur tranſire in rem iudicatam, vnde nimi-
rum ſi admittantur inſtrumenta de nouo reperta.
Sed intellectus iſte etiam ex rationibus, de quibus
ſupra, conuincitur, & ſecundum eum eadem ratio
militat in prima parte, & in ſecunda noſtræ legis,
quod omnino falſum eſt, cum conſtituatur diuer-
ſum ius, vt in l. eum qui ædes, ff. de vſucapionibus.
l. fina. de calumniatoribus, l. Papinianus exuli.
de minoribus. Præterea alia ratione conuinci-
tur, quia non eſt indiſtincte verum, quod ſen-
tentia lata ex falſis probationibus ſit ipſo iure nul-
la, vt ſupponit ratio decidendi, tradita per Paulū,
quia illud procedit, quando illæ falſæ probationes
fuerunt a iudice ſecutæ, vt probat text. in l. falſam.
C. ſi ex falſis inſtrumentis. ibi: *eum qui iudicauerat ſe
cutum eius inſtrumenti fidem*, & ita illum textum
intellexerunt Bal. & Salic. ibi.

Quarta ratio decidendi ad noſtrum tex. & com-
munis ſecundum gloſſam Bart. h. ea eſt, videlicet,
quia ex ea ratione admittuntur inſtrumenta de no-
uo reperta ad reuocandam ſententiam propter ma
15 litiam, & odium periurantis. Sed hanc rationem
impugnat Romanus h. Alexander, & Imola, quia
eſt multum reſtringere generalitatem noſtri tex. vt
tantum procedat quando doloſe actor, vel reus fal
ſum iurauit. Præterea cōuincitur ex ratione de qua
ſupra, quia ſi vera eſſet, inde ſequeretur, quod idē
eſſet dicendum in ſententia lata prætextu iuramen
ti voluntarij, vel iudicialis, quod retractatur ſen-
tentia per inſtrumenta de nouo reperta, quod fal-
ſum eſt. verſ. fin. noſtræ l. ſecundum verum & com-
munem intellectum.

Quintam rationem decidendi ad noſtram l. in
ſua prima parte aſſignauit idē Romanus h. de qua
16 multum gloriatur, videlicet, quia cum ſententia h.
fuiſſet lata prætextu iuramenti neceſſarij, dicitur
lata ex probationibus priuilegiatis idē ex proprio
iuramento partis, & per conſequens, ex ſolo teſti-
monio in cauſa propria contra regulam, quod nul
lus in cauſa propria eſt idoneus teſtis. l. omnibus,
C. de teſtibus. l. nullus. ff. eod. l. fi. C. de fideicommiſ.
tunc enim ſuccedit illa regula, quod ſententia lata
ex probationibus priuilegiatis, nunquam tranſit in
rem iudicatam, quia ſemper, & vſque mille annos
poſſit reuocari ſuperuenientibus probationibus cō
trarijs, & ſic inſtrumentis de nouo repertis. Hæc eſt
regula ſolemnis tradita per Innocent. in c. tua nos.
de cohabitatio. clericorum, & mulierum. in gl. ma-
gna. in num. ſed eſt mirabile. quod dictum mirabile
reputat Angelus in l. 1. C. ſent. reſcin. non poſ-
ſe. idem Angelus in l. diuus Traianus, ff. de teſtamē
to militis. vbi pro ſuo dicto allegat hanc noſtram
l. Abb. in cap. propoſuiſti. de probationibus. & in c.
ſignificantibus. de purgat. canonica. & alij quam-
plurimi Doctores traditi hic per Iaſ. num. 38. vbi la
tiſſime hunc dictum Innocentij exornat pluribus
auctoritatibus, & ſaltem ſemper cōcludit, quod ſen
tentia lata ex præſumptionibus, & ſic ex probatio-
nibus priuilegiatis poteſt quandocunque retracta-
ri ſuperuenientibus nouis probationibs euidentio
ribus: vnde cum ſententia, de qua in prima parte
noſtri tex. fuiſſet lata ex probationibus priuilegia-
tis (vt iam ſupra probaui) non eſt mirandum ſi quā
docūq; ex alijs probationibus euidētioribus poſtea
repertis poſſit reuocari.

Et ſic primo ex ratione hac decidendi Infero, qđ
ſententia lata ex aſpectu, cum non dicatur lata ex
17 veris probationibus, nunquam tranſit in rem iudi-
catam, & ſic ſemper poteſt reuocari. ita ſingulari-
ter Anton. de Butr. in cap. fraternitatis, & in cap. ſi-
gnificantibus. de purgatione canonica. per l. minor
viginti quinque annis adito præſide ex aſpectu. ff.
de minoribus. & per noſtrum textum.

Secundo infertur ſingulariter ad illum notabile
dictum Ioan. Andreæ in addit. ad Spec. titu. de ho-
mic. §. 1. verſic. pone quod A. vulnerauit. vbi dicit,
quod ſententia lata ex depoſitionibus medicorum,
18 vel ex dictis peritorum, in ſua arte deponentium
de

de credulitate, veluti, si medicus dicat illud vulnus
esse mortale, talis sententia nunquam trãsit in rem
iudicatam, quia non est lata ex veris probationib.
& sic quomodocunque potest reuocari.
Tertio ex hac ratione decidendi, & ex illo dicto
Innocentij verificari potest illa vtilis, & signanda
decisio tradita per Bart. in l. ex consensu. in princip.
per illum text. de appellationibus. vbi dicit, quod a
19 sententia lata secundum consilium Sapientis (puta
alicuius Doctoris electi ad consulendum) ex par-
tium consensu ex forma alicuius statuti recte po-
test appellari. ita Bald. in l. nouum es. l. ex illo. C. de
appellationib. & est glo. in c. intimasti. vbi notauit
Anto. de Butrio, de appellatio. quod prouenit non
alia ratione, nisi ex ea de qua supra, quia illa sñia
censetur lata ex probationibus non veris, & sic po-
test reuocari, immo quod magis est, secun um Bu-
trium vbi supra, licet non fuerit appellatum ab hac
sententia, nunquam transiuit in rem iudicatam, im
mo quomodocunque potest retractari, si appareat
aliud consilium alterius Doctoris in contrarium
magis periti. sequitur Imola in l. si ab hostibus. ff.
soluto matrimonio. quod dictum reputat singula-
rissimum in gradu superlatiuo, ex quibus omni-
bus stat regula, & ratio decidendi ad primam par-
tem nostræ l. vbi sententia potest retractari quomo
docunq; lata ex probationibus priuilegiatis, si alia
instrumenta euidentiora ex post facto reperiantur,
& præsententur. quam rationem ad nostram l. dixit
esse veram, & communem Rom. & Alex. hic, vt re-
fert in 1. lect. nu. 41. in fin.
Sed aduersus hanc rationem decidendi obstant
omnes rationes adductæ in superioribus, quib. fue-
runt conuictæ ceteræ rationes, & sic ista debet con
uinci. Patet, quia hæc ratio, qua defenditur nostra
conclusio, hic magis militat in secũda parte nostri
text. vbi sententia lata prætextu iuramenti iudicia-
lis, vel voluntarij, & sic lata ex præsumptionibus,
& probationibus magis priuilegiatis, non reuoca-
tur per instrumenta de nouo reperta: ergo idẽ erat
dicendum in hac prima parte contra rationem, de
qua supra.
20 Sed defendendo hanc communem opinionem,
& veram ad nostrum text. rationem decidendi, re-
spondẽdum est huic difficultati, quod licet verum
sit quod etiam in iuramento voluntario, & neces-
sario semper sententia sit lata ex probationibus pri
uilegiatis, tamen est diuersa ratio, in vno casu quã
in alio, quia illa probatio priuilegiata, quæ oritur
ex iuramento necessario, vt in prima parte nostri
text. procedit parte inuita, & reluctante, cum defe-
ratur a iudice in defectum probationis: vnde nimi-
rum si parti magis consulatur, si ostendat instrumẽ
ta de nouo reperta, quibus t. sententia possit reuo-
cari. At vero in secunda parte nostri text. quando
iudex protulit sententiam ex iuramento iudiciali,
vel voluntario, cum illud deferatur a parte parti ex
mera partiũ voluntate, non est mirandum, si huius-
modi iuramentũ non possit reuocari per instrumẽ-
ta de nouo reperta, cum sibi sit imputandum, qui
detulit iuramentum ex proprio consensu: vnde sen
tentia lata non retractatur, licet fuerit lata ex pro-
bationibus priuilegiatis. Et sic constituitur maxi-
ma ratio differentiæ, an sententia lata ex proba-
21 tionibus priuilegiatis per iuramẽtum necessarium,
vel voluntarium: primo casu retractatur per instru-
menta de nouo reperta; ex quibus manifeste con-
stat de periurio iurantis; in secundo vero, cum il-
lud iuramentum procedat ex mera voluntate, &
omnia iura plus opitulantur agenti actum ex ne-
cessitate, quam ex voluntate, vt probat tex. in l. si fi-
deiussor. §. si necessaria, ff. qui satisda. cog. tex. in l.
pure. §. fi. ff. de doli mali, & metus excep.
Et sic ex hac vera ratione decidendi ad nostrum
22 tex. infero, quod si iuramentum voluntarium, vel
iudiciale deferatur a parte parti, cum illud defera-
tur ex voluntate, non poterit altera pars a senten-
tia lata ratione huius iuramenti appellare. ita pro-
bat tex, in l. generaliter. §. sin autem reus. C. hoc tit.
quod tamen secus est in iuramento necessario, vt
in 1. p. nostri tex. quia tunc recte potest appellari se
cundum gl. in d. §. sin autem reus (secundum vnum
intellectum) & sic est, quod a sententia arbitri ele-
23 cti ex voluntate partium, non potest appellari. tex.
in l. diem proferri. §. stare. ff. de arbitr. l. cum antea.
C. eod. Si tamen iudices arbitri fuissent electi ex ne
cessitate, ex forma alicuius statuti compellentis, pu
ta consanguineos, vel affines, vt compromittant ne
gocia sua in iudices arbitros, tunc a sententia taliũ
arbitrorum recte potest appellari. ita probat Bart.
in l. cum specialis, per illum tex. C. de iudicijs. & sic
ex supradictis patet, quod facilius ius succurrit ijs,
24 qui faciunt actum ex necessitate, quam illis, qui ex
voluntate. Et sic notabiliter declaratur, & limita-
tur illa celebris decisio tradita per Innocentium
vbi supra, quæ habet, quod sententia lata ex proba
tionibus priuilegiatis possit reuocari ex instrumen
tis de nouo repertis, procedat, & intelligatur, quan
do tales probationes priuilegiatæ assumuntur a iu-
dice solo, inuita parte. Secus tamen esset, si tales
probationes priuilegiatæ procedant ex mera par-
tium voluntate, tunc enim est, quod partibus impu
tetur, vt non possint illam sententiam retractare ex
probationibus contrarijs nouiter repertis, & hanc
declarationem ad dictum Innocentij, dixit esse ve-
rissimam Ias. h. num. 41. & nouiter per eum tradi-
tam, quam pluribus rationibus exaltat, & auctori-
tatibus extollit.
Sed iterum aduersus omnia supradicta, fortiter
argumentatur Paul. Castr. a nume. 18. qui assignat
quatuor argumenta fortissima, & indissolubilia,
quibus ipse ex post facto satisfacit. Dicebat enim
Paulus vbi supra, quoniam vtroque casu nostræ le-
gis sententia potest retractari per instrumenta de
nouo reperta, & hoc siue sententia fuerit lata ex iu-
ramento necessario, parte inuita, vt in 1. par. nostræ
l. siue ex iuramento iudiciali, vel voluntario, parte
25 approbante, quod omnino abnegat secunda pars
nostri tex. in fine, fundatur Paulus ex tali ratione, vi
delicet, quia quando instrumenta sunt de nouo re-
perta, ista est causa sufficiens, propter quam aduer-
sus sententiam sit concedenda restitutio in integrũ
(ex clausula generali si qua mihi iusta causa visa
fuerit, de qua in l. 1. §. fi. ff. & quib. maiores. quod te
net manifeste Innocentius in c. vltra tertiam. de te-
stibus. prout refert Bar. in l. vnica. C. de sentẽtijs ad
fiscum latis. lib. 10. Cin. & Bal. in l. 1. C. de cond. in-
deb. Fel. in c. suborta. de re iudicata. nu. 15. Ias. in l.
Impe-

Imperatores.nu.6.ff.de re iudicata.in quibus locis
26 prædicti patres sic limitant nostram l. per tea. in l. si mater.vbi Bar.notauit text.illum ff.de except.rei iudic.Bald.in l.argentarius.§.cum autem per illum tea.ff.de edendo.Paulus in l.fine.ff.rem ratam haberi, ergo eum in hac nostra l.præsumatur, quod in strumenta fuissent de nouo reperta, & sic qood actor fuit in iusta ignorantia,& consequenter ex iusto impedimento, sequitur manifeste, quod sibi est restitutio in integrum concedenda ad retractandã sententiam,neque est considerandũ,nec distinguendum,an sit lata ea iuramento voluntario iudiciali, vel necessario, cuius contrarium patet in lege nostra, cum in prima parte retractetur sententia per instrumēta de nouo reperta, in secundo vero non, secundum communem intellectum.

Sed omissa Pauli solutione h. num.18. dicentis, quod si actor fuit dlligens,& adhibuit omnem curam, & diligentitm in perqoirendis instrumentis, quæ erant penes tertium vel penes reum, quod non potuir præsentare io prima instantia,tunc retractetur snia petita restitutione in integrum,& sic procedat prima pars nostri teat. At vero si non adhibuit omnem diligentiam,iam dicitur esse in culpa,& sic non subest iusta causa concedendæ restitutionis in integrum, restitutio non concedetur aduersus senteotiam,& sic procedat secunda pars,si iste intellectus multũ restringit ram primam partem nostrę legis,quã secũdã:primum,quia siue actor fuerit diligens, in 1.par.nostri tea.siue negligens,si tamen inueniat instrumenta nouiter reperta, erit sententia retractanda secundum cõem intellectum,& secundum Bal.h.Secundũ,quia licet fuerit actor multom diligens iu perquirẽdis instrumentis, snia oon potetit reuocari pteatu illorũ ea his, quæ sup. diximus.

27 Quapropter necessarium erit inuestigare, vtrũ sit verum, quod petita restitutione in integrum sit retractanda sententia, vel ipso inre, & ex hac inuestigatione remanebit eapedita illa difficultas Pauli supra tradita,quæ tota fundatur io eo, quod sit sententia rescindenda petita restitutione in integrum, quod est maximum dubium,& non caret difficultate,cum in hoc articulo sint duæ opinioaes communes contrariæ, vt diximus in principio quæstionis; & primo videtur dicendum secundum Paulũ,quod sit necessaria in integrum restitutio, vt sententia ea oonis instrumentis possit retractari. Quam opinioaem tenet Cinus hic,&Alber.& Angelus, & Alexãder,Baldus in l.sub specie. C.de re iudica.vbi dicit communiter oẽs Doctores hoc tenere. idem tenet Baldus in l.1.C.de condit. indebiti. & ista est communis opinio fere omnium Doctorum,quæ fundatur principaliter in text. satis t.facie eapresso in l.
28 diuus Traianus.ff.de re iudicata.iuncta l.2. C.si ex falsis instrumentis: vbi sententia lata ex falsis instrumentis, vel testibus retractatur petita restitutione in integrum.vt ibi.*in integrum causa restituenda*.& ibi.*in l.in integrum restituas*. vbi Bart.hoc idem tenet, & sic idem erat dicendum in casu nostræ legis, quod sentencia lata ptæteatu falsi iuramenti, possit reuocari petita restitutione in integr.

Sed opinionem contrariam tanquam veriorem tenet Guillermus h.proot refert Paulus.h.nu.6.Ias. ou.10.in fi.col.1.qui viribus, & posse defendit contrariam opinionem, videlic et, quod oon sit oecessaria restitutio in integrum,sed quod actor, contra quem in prima parte nostræ legis fuit lata sententia, aget ex prima actione, & si sibi opponatur de sententia,vt in l.1.& per totum. ff.& C.de exceptione rei iudicatæ, tunc poteft replicare de instrumentis a se nouiter repertis, & sic via replicationis admittetur per tex. singolarem secundum Baldum ibi.in l.cum a te.ff.de dolo.in l.sub prætextu.la 1.C.de sa et osecel.l.nam & postea.§.si minor.supra h.titu.& sic cessat difficultas tradita per Paulum vbi supra, quod tota fuodatur io eo quod h. erat sententia retractãda petita restitutione in integrum,quod omnino falsum est,vt infra latius apparebit.

Primo, quia in tota nostra l. nullum verbum est de restit.ergo.falso intelligimus text.io restit.peti-
29 ta,cum sit notum, quod vbi lex oon distinguit, oec nos debemus distinguere.tex.io l.nõ distinguemus, ff. de arbitris. l.de precio. ff. de Publiciana. quia si lea hoc voluisset,ipsa expressisset,vt in e.ad audieo tiam.de decimis.ibi. *vbi ponimus de laboribus,de oo nalibus poneremus*. Quam opinionem tenet Roma. in commento huius legis, vbi indistinctè loquitur, quod ipso iure retractatur snia nulla a prætore, vel iudice petita restitutione,qui mouetur,ea eo,quod verba huius legis de retrac.loquentia in sententia, sunt referenda ad partem, vt io text.ibi: *ex integro causam agere*, quę verba proprie referuntur ad partem,cuius proprium est in iudicio experiri.tex.in l. edita.C.de edendo.l.si pupilli.§.videamus,ff.de negor.gestis.& sic illa facultas agendi prouenit ea beneficio huius legis absque alia restitutione, alias enim frustratorium est impetrare a prætore restitutionem, cum a iure communi concedatur.tea.io l. 1.C.de thesauris. lib.10.l.quæ sub condirione.§.fi. ff.de conditionibus inst.

Tertio facit,quia quotiescunq; lex concedit aliquod remedium, & lex nihil dicit de adeundo prætorem vel iudicem,apparet, quod illud remedium
30 vel beneficium cõpetit mero iure. Hæc est gl.celebris,& magistra in l.de pupillo,§.si is cui,versic.veniendi, ff.de noui oper. nunc. ergo cum in nostra l.
31 concedatur remediũ.ibi:*ex integro causam agere*,& nihil dicat de adenndo iudicem vel prætorem, sequitur quod mero iure competat hoc remedium non petita in integrum restitutione.

Quarto,quia facilius rescinditur,qood est indultum iure speciali, quam iure communi. l.eius militis,§.militia missus,ff.de militari testam.& sic cum dispositum in prima parte nostri tex. sit de iure speciali (cum constituatur iudex in causa propria,vt supra diai) facilius sententia retractatur; secus vero est in l.diuus,quod procedit de iure communi.

Quinto, quia si tea. iste procederet petita restitutione, nulla esset differentia in 1. parte nostræ l. nec in secunda, cum illa semper esset concedenda, secundum communem,hoc autem est falsum:ergo.

Sed hac opinione retenta,quod in casu nostræ legis noo sit necessaria restitutio in integrum contra communem obstat satisfacere difficultati tex. in l. diuus. ff. de re iudicata.in cuius tex.dispositione nititur communis opinio; cuius teat. difficultas noo obstat, cum teat. ille loquatur in terminis satis separatis a casu nostræ legis (vt infra apparebit) separato-

paratorum autem non est mirandum si separata debeat esse ratio. text. in l. fin. ff. de calumniatorib. text. in l. Papinianus exuli. ff. de minorib. ibi: *quod enim habet communem delictum, cum venia ætatis*, & sic quod habet simile, vel commune, text. ille cum dispositione nostræ l. cum text. ille loquatur quando sententia reuocatur lata per falsos testes, vel falsa instrumenta, vt in text. ibi: *iudicante illo ex falsis testimonijs*. text. vero noster quando sententia fuit lata prætextu falsi iuramenti, quod multum dissimile est, vt infra apparebit, & sic in casu illius legis non est mirandum, si vt sententia reuocetur, sit necessaria restitutio in integrum, in nostra vero l. ipso iure in odium iurantis falsum per illud iuramẽtum necessarium sibi a iudice delatum, & sic cũ offendat Deum, & iudicẽ, magis punitur, quam offendendo iudicem tãtum, vt in d. l. diuus. & sic in vno casu requiritur restitutio ad rescindendam sententiam latam prætextu falsorum testium, vel instrumentorũ: in nostro vero ipso iure per rationẽ differẽtię supra traditã, & sic magis hic actor releuatur.

Sed aduersus hanc rationem obstat forte argumentum, videlicet, quod magis grauatur in nostra l. actor, quam in d. l. diuus. patet, quia in d. l. diuus. non sunt necessaria alia instrumenta de nouo reperta, sed solum petita in integrum restitutione rescinditur sententia, cum sit lata per falsos testes, at vero in nostra l. non sufficit, quod sentẽtia fuerit lata prætextu falsi iuramenti, nisi illud per instrumenta de nouo reperta ostendat ipse actor, & sic nõ est verum dicere, quod magis releuetur actor hic, cum sint necessaria noua instrumenta, ibi vero non. Cui difficultati satisfaciendum est supposita prius dispositione tex. in l. eum qui. ff. nostro tit. auth. contra qui propriam. C. de non numerata pec. l. 1. ff. ex
32 quibus causis maiores. vbi traditur regula, quod qui in vno grauatur, in alio debet releuari, & sic cũ in nostra l. grauetur actor, & astringatur præsentare instrumenta de nouo reperta, ad hoc vt rescindatur sententia, nimirum si in alio releuetur, videlicet, vt non habeat necesse petere restitutionem in integrum, sed quod hoc cõcedatur ipso iure, quod omnino secus est in d. l. diuus. vbi actor grauatur petẽdo restitutionem in integrum, & releuatur, quod nõ habet necesse præsentare instrumẽta de nouo reperta, vt sentẽtia lata per falsos testes rescindatur.

Ratio autem diuersitatis apparet ex sequenti ratione, videlicet, quia cum sententia lata in nostra l. dicatur lata ex probationibus priuilegiatis præce
33 dentibus parte inuita, cum in re propria constituatur reus testis contra l. nullus, ff. de testib. l. omnib. C. eod. l. fin. C. de fideicommiss. vnde non est mirandum, si facilius retractetur sententia ipso iure, quã in d. l. diuus. cũ ibi sñia fuisset lata ex proprijs probationibus, puta instrumentorum, vel testium, quæ omnia a principio proueniunt ex voluntate vtriusque partis, quod secus est hic, & ex alia ratione, quia facilius tollitur & reuocatur illud quod est fundatum super iure speciali, quam illud, quod est fundatũ super iure communi, vt in l. eius militis. §. militia missus. ff. de militari testamento. & sic facilius reuocatur sententia hic ipso iure. ibi autem reperta restitutione, cum ibi lata fuisset sententia ex instrumentis, vel testibus licet falsis.

Nec obstabit si aliquis dicat, idem esse dicẽdum in secunda parte nostri text. qui per instrumenta de nouo reperta sit sententia reuocãda ipso iure, quia resp. omnino falsum esse, quia in illa secunda licet sentẽtia fuisset lata ex probationibus priuilegiatis, tamen illæ probationes processerunt de voluntate
34 vtriusq; partis, vnde non sic de facili conceditur retractatio, prout in prima parte nostræ legis.

Qua sic ad nostrum text. vera ratione decidendi præmissa, itaque subtiliter explicata, nõ obstant difficultates pro ratione dubitandi adductæ. Non obstat 1. deducta ex contrarietate nostræ l. de principio ad finem, quia iam ex superioribus remanet dissoluta, cum prima pars loquatur in iuramento necessario, secunda vero in iuramento volũtario, vel iudiciali, & sic in prima parte per instrumenta de nouo reperta reuocatur sententia, in secunda vero non, cum interueniat consensus vtriusque partis, & sic soluitur prima difficultas.

Nec obstabit secũda difficultas deducta ex text. in l. sub specie. C. de transact. vbi transactio non reuocatur per instrumenta de nouo reperta, quia respondeo cum gl. 2. in hoc, aliud, & diuersum est in
35 transactione, in qua requiritur, quod interueniat vtriusq; partis simultaneus cõsensus, vt in l. 1. ff. de pactis, vbi Doctores, & in fi. p. nostri tex. Secus autẽ est hic, vbi altera parte inuita fuit delatum iuramẽtum necessarium. ita Bar. Paul. Ias. & ceteri Doctores hic, licet nu. 35. argumentetur quod idem sit in transactione sol. tamen secundum eum ibi.

Nec obstabit tertia, & grauissima difficultas deducta ex l. sub specie. C. de re iudicata. d. l. Imperatores, ff. eod. tit. vbi sententia, quæ transiuit in rem
36 iudicatam, non retractatur per instrumenta de nouo reperta, in cuius difficultatis explicatione valde laborauit gl. h. vero noua instrumenta, quæ assignauit ijs iuribus tres intellectus. Ias. autem assignauit 6. intellectus a nu. 35. vsque 66. Primus autẽ intellectus glossæ talis est, quod est constituenda ratio differentiæ, vtrum detur sola sñia, vel detur sententia, iam prius delato iuramento, in prima autem parte quando datur sola sententia, tunc nunquam retractatur sententia per instrumenta nouiter reperta, & sic procedant iuramenta contraria: at vero quando præstito iuramento est lata sententia, tunc in odium iurantis falsum retractatur sentẽtia per instrumenta nouiter reperta, & sic procedat prima pars nostri tex. quam solutionem approbant Bart. Bald. Angel. Fulgos. & Ias. arg. text. in l. 1. §. Trebatius. ff. de aqua quotidiana, & æstiua. quem intellectũ dixit communem Paulus nu. 17. Ias. nu. 36. licet in sui ratione eum impugnet, cum sit nimis tex. restringere, vt solum procedat in odium periurantis, quod sequeretur dicendum esse idem in 1. parte nostræ l. ita Ias. vbi supra num. 37.

Sed intellectus iste impugnatur eleganter a Bar.
37 h. ex eo, quia duo vincula semper sunt vno fortiora, tex. in l. 1. de pact. authen. itaque, C. communia de successionibus. & sic cum in nostra l. ibi concurrissent duo vincula, scilicet iuramentum necessarium, & sententia, in legibus autem contrarijs solũ interuenisset sententia, videbatur dicendum, quod in nostra l. non erat reuocanda sententia per instrumenta de nouo reperta, cum non reuocetur in d. l.

sub

sub specie.& in l.Imperatores, vbi vnicum tantum vinculum interueniat, scilicet sententia, hoc autem est falsum.ergo & intellectus, & omnia supradicta maiori ratione: quia cum sententia non possit retractari per instrumenta de nouo reperta, quanto magis sententia,& iuramentum,vt h.

Sed huic difficultati satisfecit Barto. singulariter,quod non est verum, quod h. sunt duo vincula tendentia ad idem:nam licet interueniat iuramentum necessarium, & snia subsequatur, illud iuramentum non tendit ad finiēdam litem, vt facit sententia, sed tantum ad perficiendam probationem: vbi vero lata est sn a ex aliquib.probationibus absque iuramento, non potest retractari per instrumēta de nono reperta, vt in d.l.sub specie.& in d.l.Imperatores.at vero quando iudex protulit sententiā prætextu iuramenti necessarij, dicitur lata probationibus non proprijs, & ideo non est mirādum si possit retractari per instrumenta noui ter reperta, vt in ptima parte nostri tex.quem intellectum dixit Bar.h.esse verissimum,& singularem.

Sed meo videri operæprecium erit inuestigare rationem differentiæ inter ista iura, & est animaduertendum,quod quando iudex absoluit reum sine
38 iuramento, actore non probante, iam snia fundatur in vero defectu probationis,& vera causa.Quapropter vt finis litibus imponatur secundum tex.in l.properandum. C.de iudicijs,c.finem litibus,de dolo,& contumacia.c.iurgantium,de re iudic. non debet huiusmodi sententia sic a iudice prolata retractari,immo potius est actori imputandum,quare non præparauit probationes anteaquam litem inchoaret, prout lex consuluit in l. qui accusare.C. de edendo.& tunc reus non fuit in culpa,nec in delicto, & sic procedunt iura superius allegata, vt in d.l.sub specie.& in d.l.Imperatores.
39 At vero quando iudex detulit iuramentum, & reus iurauit falsum,& ratione sui iuramenti fuit absolutus,vt in ptima parte nostri tex.tunc snia fundatur in falsa causa, & falsa probatione, cum illud iuramentum loco probationi r deferatur, & sic aliter reus non fuisset absolutus. Vnde dictat æquitas,vt dolus illius non debeat sibi patrocinari, si de dolo, & malitia potest constare per instrumenta de nouo reperta, vt in prima parte nostræ legis,& hoc nō est nouum,cum sententia,quæ fundatur ex falsa causa,
40 sit nulla, iuxta tex.in l.3. C.si ex falsis instrumentis. vbi Bald.text.cum sua materia.vbi Doctores in l.is ad quem.ff.de acquir.hereditate,quod est de mente Pauli h.nu.17.in fi.& est satis vtile, & singulare, & clarescit multum materiam profundam nostræ legis difficilis,vnde non est obliuioni mandandū.
41 Nec obstabit quarta difficultas, vbi probamus, quod si speciale est in fisco, quod possit retractare sententiam per instrumenta de nouo reperta, vt in l.vnica.C.de sententijs aduersus fiscum latis.& idē in qualibet causa publica, vt in l.Imperatores.in fi. ff.de re iudicata:ergo in contrarium procedebat regula ex iuribus supra relatis, & sic videbatur dicendum,quod in casu nostræ legis non possit retractari sententia per instrumenta nouiter reperta.

Quia respondeo huic difficultati, quod illa iura procedunt,quando interueniebat solum sententia, & ex post facto sunt reperta noua instrumenta,tunc enim verum est,quod est speciale in fisco, vt sententia aduersus eum lata reuocetur ex illius instrumētis.at vero tex.noster in ptima patre procedit,quia prius præcessit iuramentum necessarium,tamen falsum,& ratione illius fuit lata sententia,in quo casu nullum speciale consideraretur in fisco,cum hoc iure communi procederet; & frustra precibus impetratur, quod iure communi est dispositum, vt in l. vnica. C.de thesauris, lib.10. & sic dissoluat illam difficultatem.

Nec obstabit quinta de tex.in l.post rem iudicatam,ff.de re iudicata.vbi probatur, quod post rem
42 iudicatam nihil amplius est quærendum, & sic qđ non admitterentur instrumenta nouiter reperta, quia resp.quod illa sententia, quæ transiuit in rem iudicatam, fuit lata prætextu iuramenti necessarij, vt in nostra l. tunc enim illa lex est intelligenda secundū nostrā. At vero si simpliciter solum interueniebat snia,tunc bene verum est,quod non reuocatur pet instrumenta de nono reperta, vt in d.l.sub specie.cum similibus.ita notanit glo.nostra versic. instrumenta recepta.communiter secundum Alex. & Ias.hic.& sic soluitur quinta difficultas.

Nec obstat sexta difficultas,& grauissima deducta ex tex.in c.suborta.de re iudicata.in fi.vbi sentētia lata aduersus ecclesiam,non retractatur prætex
43 tu priuilegij nouiter reperti.Cui difficultati respōdeo,quod tex. ille loquitur in priuilegio,& sic sententia prætextu noui priuilegij non potest retractari, licet noniter repetti, quia licet illud priuilegiū fuisset a principio exhibitum in iudicio, & præsentatum, si tñ iudex protulisset sententiam aduersus
44 eum,talis sentētia esset valida,quia censetur iudex delegatus a Papa tacite illud priuilegium reuocare,vt probat tex.in d.c.suborta.vbi Abb.& Doctores.idem Abb.in c.1.de re iudicata.idem Abb.in c. considerabimus. notabili secundo per illum tex.de electione.& sic aliud est dicendum in priuilegio nouiter reperto, aliud in alijs instrumentis,cum priuilegium sit lex priuata.vt c.priuilegium.dist.3.& sic
45 contra ius commune, & per consequens magis odiosum,quod est de mente Ias.in l.Imperatores.nume.6.de re iudicata.

Nec obstabit septima difficultas,deducta ex quodam argumēto, sufficienti partium enumeratione, videlicet quod aut reus probabat intentionē suam, & sic erat absoluendus absque iuramento,aut nihil probauit, & tunc reus est condemnandus, si actor probauit,& sic videbatur dicendum,quod frustratorie iudex detulit iuramentum reo, quia respōdeo huiusmodi argumentum non esse necessario cōcludens;quia inter probare, & non probare est quoddā mediū,scilicet,semiplene probare, & sic in hoc casu ad supplendam probationem iudex detulit iuramentum.ita videtur sentire Bar.hic,num.8.

Nec obstabit octaua,deducta ex tex.in l.Imperatores.in fin. vbi indistinctè reuocatur sententia per instrumēta de nouo repetta nulla facta dist. de qua in nostra l.quia respon.quod text.ille procedit spe-
46 cialiter in publica causa.ita Bar.Ias.ibi,idē Bart.in d.l.vnica. C.de sent.aduer. fis.la.vbi dicit illud idē procedere in causa furiosi,& prodigi,qui æquiparātur pupillis.l.fuleimus.§.adeo.ff.quib.ex cau.i poss. eat.ita Ias.in d.l.Imperatores.nu.9.vbi in num.10. dicit,

dicit, quod text. noster, & omnia iura loquentia in
instrumentis de nouo repertis, procedunt etiam in
testibus pro l. in exercendis, C. de fide instrumento-
rum. & ea alia ratione, quia si sententia retracta-
tur per vocem mortuam, vel per instrumenta,
quanto magis per vocẽ viuam, videlicet per testes?

SVMMARIVM.

1 *l. 1. C. si ex falsis instrumen. declaratur.*
2 *l. diuus, ff. de re iudicata. declaratur.*
3 *l. eum, qui agnatis, ff. de except. declaratur.*
4 *l. 1. tit. 26. p. 3. declaratur.*
5 *Exceptio falsi instrumenti potest opponi anteaquam obtineatur restitutio.*
6 *l. qui agnatis, ff. de exceptionibus. declaratur.*
7 *Cap. venerabilis. de exceptionibus. declaratur.*
8 *Contraria opinio traditur.*
9 *l. & postea. §. si minor. ff. de iure iurando, declaratur.*
10 *Effectus quæstionis propositæ traditur.*
11 *Sententia lata ex falsis instrumentis intra quadriennium potest impugnari, secus de iure regio.*
12 *l. 2. tit. 26. p. 3. est correctoria iuris communis, & intra viginti annos potest rescindi sententia ex falsis instrumentis.*
13 *Opinio Padillæ reprobatur de iure regio.*

QVAESTIO DCCCXLI.

Vtrum exceptio falsi possit opponi anteaquam obtineatur restitutio aduersus sententiam ex falsis instrumentis latam, communis contra communem.

QVoties a iudice profertur sententia ex
falsis testibus, vel instrumentis, vel pro
bationibus, iuris æquitas multis modis
succurrit ipsi victo, non solum ex eo,
quod ipse non debet indebite dam-
num pati, quam ex eo, quod aduersarius victor non
debet ex sua calumnia, & malitia, & dolo premium
1 consequi, & ad hunc effectum factus fuit titulus,
C. si ex falsis instrumentis, & etiam alibi iuriscon-
sulti auxilium pollicentur ipsis læsis, vt in l. diuus,
2 ff. de re iudicata. l. eum, qui agnatis, ff. de exceptio-
3 nibus. l. si ex falsis. C. de transactionibus. text. de iu-
re regio in l. 1. & per totum titu. 26. par. 3. & in l. 2.
vbi non solum iudex ordinarius, qui protulit sen-
4 tentiam; sed iudex appellationis potest intra vigin
ti annos sententiam infringere: quibus sic propo-
sitis dubitant scribentes, an illa exceptio falsi oppo
5 ni possit anteaquam obtineatur restitutio in inte-
grum, & in primis videtur dicendum, quod hoc re-
medium proponi possit absque præambula petitio
ne restitutionis in integrum. pro qua opinione ad-
ducitur text. in d. l. 1. & 2. C. si ex falsis instrumen-
6 tis. l. qui agnatis, ff. de exceptionibus. cap. venerabi
7 lis. de exceptionibus. quam opinionem tenent com
muniter Doctores glos. Bart. & alij in l. querelam.
C. ad leg. Corneliam. de falsis. idẽ Bar. in d. l. diuus,
num. 8. vbi Albericus nume. 4. Cuman. num. 4. & 5.
Alexan. num. 18. quam dicit communem opinionẽ
Ang. ibi num. 4. Ias. num. 30. Zasius. nu. 7. idem Bar.
in l. qui agnatis. num. 1. vbi Socinus num. 15. vbi di
cunt, quod ita tenent communiter Canonistæ. Ab-
bas in d. c. cum venerabilis. num. 42. Fel. in c. licet.
num. 39. de probat. vbi Abb. nu. 17. qui dicit com-
munem. Soc. in c. 2. num. 83. eod. tit. Speculator tit.
de sententijs. §. quoniam. num. 10.
8 Sed cõtrariam opinionem videtur probare text.
in l. postea. §. si minor. ff. de iure iurando. l. Papinia-
9 nus. §. si filius. ff. de inoffic. testam. l. si prætorio. ff. de
contra tabulas. per quæ iura istam opinionem te-
net Baldus, & communiter Doctores in d. l. quere-
lam. vbi Angelus, & Cinus, Paulus in d. l. diuus. vbi
hanc dicit communem opinionem. & dicit magis
communem Imola ibi. & Socinus num. 30. in tan-
tum quod dicit Iacobinus num. 6. quod ista opinio
non habet contradictorẽ, quam sequitur idem Bal.
in d. l. si ex falsis, num. 11. C. de transactionibus. vbi
Paulus num. 6. & 7. & Ias. dicunt communem opi-
nionem, & Curtius num. 32. & 35. & est bona glos.
in c. licet causam. de probationibus. vbi Bald. num.
24. Vantius de nullitate ex defectu processus. num.
134. vbi etiam dicit communem, & Villalobos in
suo ærario com. verb. restitutio. & refert duas com
munes Sforcia de restitut. 2. p. quæst. 77. art. 4. num.
16. vbi dicit, quod effectus huius difficultatis, & se
10 solutionis est magnus, quia si potest exceptio falsi-
tatis opponi absque remedio restitutionis in inte-
grum, erit remedium perpetuum, & durabit trigin-
11 ta annis. Si vero nõ possit opponi nisi obtenta prius
restitutione, non durabit nisi per quadriennium;
quod quidem licet de iure communi esset alicuius
12 effectus, tamen hodie de iure regio, illud est parũ
13 fructuosum, cum in d. l. 2. tit. 26. p. 3. illud remediũ
competat intra viginti annos, siue exceptio oppo-
natur ante restitutionem, vel post, contra Padillam
in l. si ex falsis. nu. 3. C. de transactionibus. & sic est
menti tenenda illa lex, quæ multum est correctoria
iuris communis.

SVMMARIVM.

1 *l. diuus. ff. de re iudicata. declaratur.*
2 *Cap. licet causam. de probationib. declaratur. & nu. fin.*
3 *l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxalibus, declaratur.*
4 *Allegans dolum, & falsitatem, sufficit probares vnum.*
5 *Iudicandum est de iure regio secundum veritatem processus.*

QVÆSTIO DCCCXLII.

Vtrum petens restitutionem aduersus sententiam latam ex falsis probationibus obtinere debeat si se adstringit ad probandum testes falsum sponte dixisse, & pecunia corruptos, & solum falsitatem probauerit, communis contra communem.

PRo clariori intelligentia quæstionis præ-
cedentis solet frequenter dubitari, an si
victus se adstrinxit ad probandum vtrum-
que obtineat aduersus rem iudicatam, si
vnam tantum qualitatem probauerit an compe-

tat restitutio in integrum : & necessariam esse pro-
1 bationem vtriusque qualitatis, tenet Barto. nume.
4. in l.diuus. ff.de re iudicata. per illum text. in il-
lis verbis, *conspiratione aduersariorum, & testibus pe-
cunia corruptis*, Angelus nu.2. Alexan.num.9. Ias.
nu.12.& 20.qui dicit communem opinionem. idē
testatur Zasius,& sequitur hanc opinionē idē Bart.
in l.falsam.nu.1.C.si ex falsis instr. vbi Ang.in prin.
Paul.in l.1.nu.5.C.eo.tit.Bal.in l.licet causam. nu.
2 19.C.de prob.vbi Feli.nu.28.& dicit eam commu-
nem Villalobos in suo ærario. verb.restitutio.nu.
51.& pro ista opinione adducitur text.in d.c.licet
causam. vbi sindicus non obtinuit in lite ex eo,
quod non probauit vtrumque, quod probaturum
se obtulerat.

Sed contrariam opinionem tenent Doctores cō-
muniter, Cinus,& Petrus in d.l.cum te, C.de proba
tionibus.Bald.in l.1.C.de conditione indebiti. nu.
11.vbi Alex.nu.12.dicit æquiorem Raphael Cuma
nus ibi,& hanc dicit veriorem & æquiorem opinio
nem Sforcia titu.de restitut.2.p.q.78.art.6.nu.52.
vers.ego puto. vbi refert duas communes contra-
rias,& pro hac vltima, quæ verior, & receptior est,
& tenenda in iudicando,& consulendo, facit text.
3 in l.in delictis.§.si detracta.ff.de noxalibus. l.si cui
fundum.ff.de fundo inst.& sic dixit Baldus in d.l.si
ex falsis.nu.4.quod qui allegat dolum, & falsitatē,
id tantum probare debet quod sibi sufficit ad vi-
ctoriam : maxime quia si vnum tantum allegasset,
4 & probasset,& obtineret, cum vtile per inutile non
vitietur. nec obstat text. capitalis, in quo fundatur
contraria sententia, quia ibi sindicus ex eo non po-
tuit obtinere, non quia non probauit vtrumque,
quod probaturum se obtulerat, sed quia non proba
uerat illud, quod erat necessarium ad obtinendū,
5 quod hodie de iure nostro regio sine difficultate
procedit, cum ex l.10.titu.17.lib.4.recopilat.iudi-
candum sit secundum veritatem processus, etiam si
allegatio, & probatio partis aliud desideret, per
quā legem tolluntur legū subtilitates, & ambage.

SVMMARIVM.

1 *Cap.cum Ioannes.de re iud.declaratur.*
2 *l.falsum.C.si ex falsis instrumentis.declaratur.*
3 *Contraria opinio traditur.*
4 *l.venales.C.quando prouocare non est necesse, declaratur.*
5 *Cap.sicut, de testibus.declaratur.*
6 *Restitutio cessat vbi defecit læsio.*

QVÆSTIO DCCCXLIII.

Vtrum detur restitutio in integrum aduersus sententiam si testes falsum non deposuerint, corrupti tamen fuerint precibus, vel pecunia ad falsum deponendum, communis contra communem.

VLterius solet contingere in iudicijs, quod
testes licet sint precibus, vel prece corru-
pti, non deposuerunt falsum, sed verum,
& sic videtur dicendum, conclusionem,
& quæstionem præcedentem non procedere, cum
cesset læsio (quæ est principalis ratio concedendæ
restitutionis) quam opinionem probat text. in d.c.
licet causam. de probationibus. de cuius intellectu
1 egimus in quæst. superiori. text. etiam in c.cum Ioā
nes. in fi. de re iud. l.falsum.C.si ex falsis instru. quā
2 opinionem sequitur Innocentius in d.ca.licet. vers.
sed nunquid fallit. vbi Ioa. Andr. vbi Dec.nu.156.
hanc dicit communem opinionem, & Felin.nu.29.
quam opinionem sine scrupulo esse sequendam te-
net Sforcia de restit.2.par.quęst.78.num.61.& 62.
per dictum c.cum Ioannes.& l.falsam.

Sed contrariam opinionem tenet Bart.in d.l.di-
uus.nu.7.vbi Paulus nume.3.Alexand.nu.9.Ias.nu.
3 27.idem Paulus in d.l.1.nu.6.C.si ex falsis instru-
mentis. Speculator in tit.de teste. §.1.no.49.Abb.
& glossa in d.c.licet causam. vbi dicit esse opinio-
nem æquitati consonam, quam dicit etiam commu
nem Sforcia supra nu.60.vers. in contrarium, pro
4 qua opinione adducitur tex.in d.l.venales.C.quan
do prouocare non est necesse.l.3.ff.de testibus.c.si-
5 cut, de testibus. Prima tamen opinio est verior & te
nenda in iudicando & consulendo, quia deficiente
læsione cessat restitutio.l.nam & postea §.si minor,
6 ff.de minoribus. ergo cum læsio non possit conside
rari non probata falsitate.l.falsum, C.si ex falsis in-
strumentis.sequitur denegandam fore restitutio-
nem.

SVMMARIVM.

1 *Administrator reipublicæ non potest remittere debitum.*
2 *Donandi facultas non censetur concessa in generali administratione.*
3 *Administrator potest debitum vsurarium remittere.*

QVAESTIO DCCCXLIV.

Vtrum administrator ciuitatis possit remittere debitum, quod ex causa vsuraria, debetur ciuitati, communis contra communem.

ADministrator ciuitatis etiam si habeat
liberam administrandi facultatem, non
potest debitum ipsius ciuitatis remitte-
re, quia donationis facultas non cense-
1 tur concessa in generali cōmissione. l.filiusfamilias.
ff.de donationibus, l.qui peculij. ff.de peculio. l.si-
cut.§.an pacisci.ff.quibus modis pignus, vel hypo-
theca soluitur. l.contra iuris. §.fin.ff.de pactis. l.si-
2 cut.§.an pacisci. ff.quibus modis pignus vel hypo-
theca soluitur. remissio.n.debiti est species dona-
tionis. l.si quis delegauerit. ff.de donationib. quæ
conclusio in tantum est vera, quod eam ampliant
doctores, ēt si debitū sit vsurariū. ita glossa in l.Im-
peratores, ff. de pactis. quam sequuntur Placenti-
nus,& Oldrad.Iacob.de Aretio. & Cinus, Bar.Bal-
dus,& Paulus, qui dicunt communem opinionem,
pront

prouit eos refert Padilla in l. præsens, num. 25. in fi. C. de transactio.

Sed contrariam opinionem, immo quod administrator ciuitatis possit remittere debitum ciuita-
3 tis ex causa vsuraria contractum, vel ex alia illicita causa, tenent Iacobus Butrigarius, & Raynerius, quam dicit communem Albericus ibi, qui sequuntur glossam in dicta l. præsens. & Tiraquell. in l. si vnquam. C. de reuocandis donationibus. verb. donatione largitus. num. 164. ibi, qui dicit communem opinionem, quam sequitur etiam ex nostris Peralta in l. 1. num. 46. ff. de legat. 2. Padilla supra nume. 25. quæ opinio est æquior, & magis rationi consona, & sic est tenenda in iudicando, & consulendo.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium diuisionis competit tutoribus, qui communi dolo administrarunt.*
2 *l. 1. §. plane. de tutelis. declaratur.*
3 *l. magistratus. de magistratibus conueniendis. declaratur.*
4 *l. ex facto, de negotijs gestis. declaratur.*
5 *l. tres tutores. ff. de administratione tutorum. declaratur.*
6 *Contraria opinio traditur.*
7 *l. si plures. ff. de administratione tutorum.*
8 *Concordia opinionum & refertur & damnatur.*
9 *Tutoribus quatuor modis succurritur.*
10 *Beneficium ordinis & diuisionis differunt.*
11 *Tutor in solidum aliquando conuenitur.*
12 *l. 2. C. de diuidenda tutela. declaratur.*

QVÆSTIO DCCCXLV.

Vtrum beneficium diuisionis competat tutoribus, qui communi dolo administrarunt, communis contra communem.

INter Azonem & Hugolinum doctores antiquos magna fuit controuersia circa resolu-
1 tionem quæstionis propositæ. Azo vero in ea est sententia, vt existimet non dari diuisionis beneficium tutoribus dolose gerentibus. Pro qua opinione adducitur text. in l. 1. §. plane. ff. de
2 tutel. & rationibus dist. vbi tutori conuento ex dolo communi, non competit beneficium vtilis actionis, & sic a pari ratione nec diuisionis remedium competere debet.

Rursus pro hac opinione facit text. in l. magistra-
3 tus. ff. de magistratibus conueniendis. vbi aduersus vnumquemque magistratum in solidum sine beneficio diuisionis, quando dolose se gesserunt, da-
4 tur actio. Facit etiam text. in l. ex facto, ff. de negotijs gestis, ibi: *Si non sit conscius fraudis*. Vltimo pro confirmatione huius opinionis potest expendi text. in l. prima, C. de conditione furtiua. Vbi plu-
5 res eādem rem furto subtrahentes in solidum obligantur & tenentur. l. 20. in fin. titu. 14. part. 7. vbi Gregor. facit etiam text. in l. tres tutores. ff. de administratio. tutorum. pro qua opinione consuluit Marcus Antonius Eugenius consi. 19. vbi num. 60. dicit veriorem esse opinionem Azonis, & istam opinionem sequitur Oldradus, Albericus, & Paulus, nume. 3. in d. l. ex facto. Salicetus in l. prima, C. de transactionibus, & eam dicit communem Ias. num. 9. & communiorem Purpuratus num. 97. quos, & alios refert Padilla in d. l. 1. num. 18. C. de transact. vbi congessit duas communes, & istam sequitur Boerius decis. 59. nu. 6.

6 Sed contrariam opinionem Hugolini contra Azonem, tenet Bartol. ibi in prima oppositione. idem Bartol. in d. l. prima. C. de transactionibus. vbi Baldus dicit hanc opinionem esse communiter approbatam, quam dicit magis communem Alexand. nume. 4. Ias. nume. 9. Curtius Senior nume. 11. & Curtius iunior nu. 19. vbi testatur communem, pro qua opinione facit text. in l. si plures. ff. de administratione tutorum. ibi, excipere debe-
7 bunt periculi societatem. In quo text. fuit facta diuisio inter tutores, qui ex communi dolo conueniũtur, ergo diuisionis beneficium ad eos pertinet. quã sequitur Padilla pluribus citatis vbi supra, & esse tenendam in iudicando & consulendo affirmat Ioãnes Gutierrez de tutelis, & curis. 1. par. cap. 15. in qua doctorum varietate assignat concordiam in d.
8 l. 1. nume. 4. dicens, quod si dolus sit commissus in faciendo, procedat opinio Azonis, si vero in omittendo, Hugolini. quam concordiam sequitur Deci. ibi num. 3. Alciatus num. 8. quę concordia displicet Padillæ & Gutier. vbi supra, sed salua pace non est contemnenda ad conciliandas prædictas communes opiniones: reiecta vero dicta cõcordia, æquior opinio est Hugolini, cui non obstat tex. in d. §. nunc tractemus. vbi actio vtilis non datur doloso, quia facilius datur beneficium diuisionis, quam vtilis actionis, quia illud tendit ad defensionem, hoc ad actionẽ: & iura ad liberandum sunt fauorabiliora.
9 l. Arrianus. ff. de actionibus & obligat. & pro clariori intelligentia est animaduertendum, quod quatuor sunt iuris remedia ad succurrendum tutoribus, qui ex necessitate iuris tutelam subeunt. Primũ est, beneficium ordinis, vt prius conueniatur qui
10 gessit officium, vel eius heredes, si soluendo sint. l. 2. in prin. l. fin. C. de admi. tut. Secundum est diuisionis, quod datur plurib. tutoribus, qui omnes administrarunt, vt conueniatur quisque viriliter, & non vltra, vt in d. l. 1. §. nunc tractemus. Tertium est be-
11 neficium cessionis, quod datur vni tutori ex pluribus in solidum conuento ex communi dolo, quia is qui solidum soluit cedit iura, vt ab alijs eorum ratas recuperare possit. vt in l. 2. C. de diuidenda tu-
12 tela. Quartum, quod prouideatur soluenti in solidum, si dicta cessio per recipiẽtem facta non fuerit, quia agit vtili actione cõtraria tutelę aduersus eos, qui nihil soluerunt, vt pro rata contribuere teneantur, vt in d. §. nunc tractemus. & tradit Fulgos. consil. 178. nu. 2. & Marcus Ant. d. consi. 19. nu. 62.

SVMMARIVM.

1 *Promissio facti alieni varijs modis accipitur de iure.*
2 *Facti alieni promissio non inducit obligationem præcisam, sed ad interesse agi potest.*

3 *Promittens factum alienum liberatur faciens, quod in se est,*
4 *l.11.tit.11.par.5.declaratur.*
5 *Promissio facti alieni de iure canonico conuertitur in se facturum & curaturum.*
6 *Promittens quod Titius contrahet cum Maria, solum tenetur se facere, & curare, non ad pœnam, vel interesse,*
7 *Promittens factum alienum cum iuramento tenetur pr[æ]cise facere, secundum aliquos, sed contrarium est verius.*
8 *Iuramentum est præcise seruandum.*
9 *Iuramentum debet adimpleri in forma specifica, & non per æquipollens,*
10 *Obligatus soluere, non potest compensare,*
11 *Obligatio succedit ad interesse, in obligationibus facti.*
12 *Doctores pro prima opinione referuntur,*
13 *Promissio facti alieni valet de iure regio, secundum aliquos, sed contrarium verius,*
14 *Contraria opinio defenditur in quæstione principali,*
15 *Iuramentum facit actum valere meliori modo quo pōt,*
16 *Promittens factum alienum, etiam cum effectu non tenetur,*
17 *l.2.tit.16.lib.5.recop.declaratur,*
18 *Promissor facti alieni si fecit omnem diligentiam remanet liberatus,*
19 *Opinio Gomezij & Aceb. & Olani reprobatur.*
20 *Casus de facto proponitur,*
21 *Doctor D. Petrus de Carauajal Episcopus Cauriensis laudatur,*
22 *Ad impossibile nemo est obligatus,*
23 *Casus de facto proponitur,*
24 *Promittens, quod alius fideiussor erit, faciendo quod in se est, remanet liberatus.*
25 *Promittens dare Titium in fideiussorem, si ipse renuat, non tenetur alium fideiussorem æque idoneum præstare,*
26 *Promissio facti alieni conuertitur in se facturum, & curaturum.*
27 *Promittens factum alienum excusatur a pœna, si fecit omnem diligentiam.*
28 *Cautio de non offendendo qualiter intelligatur.*
29 *l.denunciamus.C.de his, qui ad ecclesias confugiunt, declaratur,*

QVSTIO DCCCXLVI.

Vtrum, qui tenetur ad factum cum iuramēto, teneatur præcise facere, uel satisfaciat soluendo interesse, communis contra cōmunem, & quid iure regio,

FActi alieni promissio varijs modis de iure ca-
nonico, ciuili, & regio accipitur, & pro cla-
1 riori intelligentia huius quæstionis consti-
tuo regulam de iure ciuili, quod promissio
facti alieni nō inducit præcisam obligationem, sed
liberatur promittens si fecit quod potuit, l. si vehen
da.§.penul.ff.ad l.Rhodiam.de iactu.& est commu
nis opinio, vt tradit Couar.in c.quamuis pactum,
2.par.§.5.de pactis, lib.6.si vero non curabit pro-
mittens, vt alter tertius faceret, ad pœnam, vel in-
2 teresse agi potest, tex.in l.stipulatio ista, in princ.ff,
de verborum obligat.§.si quis alium. institut.de in-
utilibus stipulationibus.l.11.tit.11.par.5. Couarr.
in d.ca, quamuis pactum, 2.par.§.5, Anton.Gom.2.
3 tom.variarum c.10, num.23, Matien.in l.2, titu.16.
4 glos.6.lib.5.recopilat.vbi Aceb.Parladorus 2.par.
rerum quotidianarum. cap.3.nu.39.vbi hoc oouiter declarat & Anton.Gabr.lib.3.communium.cō-
cl.2.tit.de pactis.Gutier.de iuramento confirmatio-
5 rio, 1.par.cap.44.quæ promissio de iure regio par-
titarum aliter accipitur, vt ex d.l.11. existimauit
Olan.littera P.num.78.& Aceb.in d.l.2, nume.42,
vbi tenent, quod licet faciat quod potuit, tenetur
ad damna & interesse, cuius contrarium tenet Ma-
tienco in d.l.2.tit.16.glos.6.nu.4.Gutier.sup.num.
3, si vero de iure canonico fiat illa promissio, habet
sensum, vt promittens teneatu se facturum & cura
turum, & sic si aliquis promittat, quod Maria con-
trahet matrimonium cum Ioanne, ille promissor te
netur se facere, & diligenter curare, vt matrimoniū
6 celebretur, ita tenet gl.in cap.Eleutherius.91.dist.
quæ est communis opinio, vt tradit Cou.sup. Si ve-
ro in tali promissione facti alieni interueniat iura-
mentum, tunc existimant grauissimi doctores vali-
dam esse facti alieni promissionem, & præcise pro-
7 missorem teneri ad factum. Quæ opinio fundatur
ex sequentibus. Primo quia iuramentum est præci-
se seruandum, quando seruari potest sine interitu
salutis æternæ, cap.si vero. cap.cum contingat. de
iureiurando, cap.licet mulieres, eod.tit.lib.6.cap.
quamuis pactum, de pactis. Sed sic est, quod iuramē
8 tum potest seruari, ergo ad factū promissor est præ-
cise compellendus. Secundo pro ista opinione fa-
cit, quia iuramentum semper est adimplendum in
9 forma specifica, & non per æquipollens.cap.ad no-
stram, de iureiurando, & sic obligatus soluere adhi
bito iuramento non potest compensare, secundum
10 communem opinionem, quam tradit Felinus in d.
c.ad nostram, Afflı.decis.382.Gozad. cons.69.vol.
2. Marsilius singulari 288.vbi hanc dicit magis cō-
munem opinionem, ergo si iuramentum est seruan-
dum in forma specifica, sequitur, quod non debet
habere promissio illum sensum, vt promissor tenea
tur se facturum & curaturum, Tertio comproba-
tur ista opinio, quia licet in obligationibus fa-
cti succedat obligatio ad interesse. l.stipulationes
11 non diuiduntur.§.Celsus, de verborum obligatio.
tamen si interponatur iuramentum, intelligitur
promittens factum proprium promisisse, vt docet
Ruinus cons.1.vol.4.in fin.vnde nimirum si virtute
12 iuramenti teneatur præcise ad factum, vt tradit gl.
& dd.in l.si pecuniam.ff.de conditione causa data,
causa non secuta, & hanc opinionem glo.esse com
muniter approbatam tenet Aret.ibi. idem in l.ius-
iurandum.ff.de iureiu.vbi Ias.Cumanus cons.182.
& hanc dicit communem opinionem Ias.cōs.9.col.
6, vol.1.& cons.41.vol.3, Decius in c.1.de iudicijs.
versiculo quia.Fano de pignoribus.5.par.in 5.mē-
bro.vers.adde.Barbacia cons.36.vol.2.Gozad.cōs.
27.nu.32.& cons.100.Alex.cons.37.vol.2.vbi hāc
dicit magis communem opinionem, a qua in iudi-
cando non esset recedendum. Eandem dixit magis
communem idem Alex.cons.91, quam opinionem
sequitur Antonius de Butrio in c.querelam. per il-
lum tex.ne prælati vices suas.in 5.notabili. & hanc
dicit

13 dicit communem Decius num.21.Ripa num.59.in
c.1. de iud.& dicit communem Soc.cōſ.90.nu.10.
vol.4.Curt.in l.2.§.mutui datio. ff.ſi certum petatur.
Ruin.conſ.68.vol.4.quem allegat tantum pro
iſta opinione Anto.Gab.ſup.lib.3.concluſione 2.limitat.
10.quæ opinio de iure noſtro regio,magis ſine
difficultate procedit etiam in promiſſione facti
alieni ſine iuramento.Si vero eſt opinio Parladori
lib.2.rerum quotid.c.3.nu.30.Olan.in litera P.num.
78.Aceb.in l.2.tit.16.li.5.nu.42. Villalobos in ſuo
ærario com.litera E.nu.522.vbi tenent, q; vales talis
promiſſio facti alieni,ſicut ſi eſſet facti proprij.

Sed ijs non obſtantibus, in quæſtione principali
verius eſt,quod promiſſio facti alieni, etiam cum iuramento,
habeat ſenſum, vt qui iurauit promiſiſſe,
videatur ſe facturum & curaturum , quia ſemper iu
14 ramentum illud operatur, vt faciat actum valere
meliori modo,quo poteſt . l.cum pater.§.filios matrem.
ff.de leg.2.quam opinionem tenet gl.fin.in c.
15 ex reſcripto.de iureiur.quam ſequitur Abb.& Ant.
de Butrio in c.per tuas.de arb.Anchara.& Anan.in
c.fin.ne prælat.vic.ſuas.Imol.in l.2.§.fin.ff.de donatio.
& hanc dicit communem opinionem Ange.de
Clauaſio in ſumma,verb.iuramentum.el 5.§.34.Sil
ueſt.in ſua ſumma.§.iuramentum . in 4.q.21. quam
opinionem tenet Anton.Gomez.d.2.tom.c.10.nu.
23.Gregor.in d.l.11.tit.11.glo.1.in fi.lib.5.recop.
& hanc opinionem eſſe communem de iure communi,
& maiori calculo doctorum receptam tenēt
doct.in 1.tom.commun.lib.9.q.7.titulo de iuramēto.
& Gutier.de iuramento confir.1.par.c.44.num.
3. vbi ampliat etiam,ſi dicatur ſe facturum,& cura-
16 turum cum effectu,quia illud verbum importat qd
non fiat ſimulatio,ſed quod vere & bona fide procedatur,
non tamen promiſſor obligatur ad impoſſibile.
Gozad.conſ.26.num.6. & ſic ſi diligenter fecit,
& curauit non remanet obligatus.ita Abb.in d.
c.quamuis bis pactum.2.par.§.5.Gregor.verb.tenu
do ſeria.in d.l.11.contra Acebed.in d.l.2.tit.16.li.
5.nu.42.& alios ſupra.& in iſto ſenſu eſt intelligen-
17 da illa l.2.ibi: *Si el otro no lo cumpliere tenudo ſeria el delo cumplir,o de lo penſar con los daños e menos cabos*,
quod intellige,ſi promiſſor non curauit,nec fecit
omnem diligentiam. Si vero faciat quod in ſe
18 eſt,quod tertius adimpleat,qui adhuc noluit adimplere,
tunc remanet promiſſor liberatus a pœna, &
intereſſe,& ita eſt intelligenda d.l.Partitæ, & lex recopilationis,
vt exiſtimant doctores ſupra, & Matienco
glo.6.num.fin.quæ eſt veriſſima opinio,& tenenda
in iudicando & conſulēdo , tam de iure communi
& regio partitarum,& inſpecta littera.text.in
d.l.2.etiam ſi deficiat littera A.contra Olanum &
19 Aceb.& Gomezium in c.10.nu.23.& Didacum Perez
in l.3.tit.8.lib.3.col.1063.& 1064.& pro hac
vidi iudicatum in quadam cauſa, in qua procedebatur
coram vicario generali huius Archiepiſcopatus
contra clericum,qui promiſit ſub certa pęna, quod
illius frater deſiſteret a quadam accuſatione ſuper
certa iniuria illata,qui licet fecerit & curauerit to-
20 tis ſuis viribus,quod in ſe fuerat,adhuc frater propoſuit
dictam accuſationem, & cum accuſatus ageret
contra clericum virtute promiſſionis , defendi
cauſam clerici apud vicarium , qui illum condemnauit
de facto , & poſtea in conſilio domini Archi-
epiſcopi,coram domino doctore Petro de Carau-
21 zal præſide illius fuit dubitatum circa reſolutionē
illius litis, & tandem cum me audiſſet, & vidiſſet
prædicta fundamenta,ſecutus fuit meam opinionē,
reuocando ſententiam vicarij , de quo valde gauiſus
fui,quia illius auctoritas ſemper fuit apud omnes
cauſidicos huius ciuitatis grauiſſima , tum propter
eius ſingularem doctrinam & eruditionem,
tum propter nimiam virtutem & humanitatem , &
ſic nuper de Epiſcopatu Caorienſi per regiam maieſtatem
eſt prouiſus, vbi ita ſingulariter, & prudenter
omnia gubernat , & ſingulari iudicio regit , vt
Deo fauente ad maius culmen dignitatis breuiter
aſcēdet,q; ita feliciter contingat, ſicut ego deſidero,
& nobilitas meritaque ipſius exclamant .

Ad noſtram quæſtionem reuertendo ratio ipſius
22 potiſſima eſt,quia ſi ,pmiſſor fecit,& curauit quidquid
potuit ſumma cura & diligentia,vt tertius ille
faceret , ſequitur quod iam adimpleuit promiſſum,
licet tertius non fecerit , quia alias remaneret
obligatus ad impoſſibile, quod iura abhorrent . Et
ex iſtis fundamentis defendi aliam cauſam de alio,
qui promiſit quod quidam amicus pro eo fideiuſſiſſet
in ſolutione precij cuiuſdam officij , qui licet
23 pluribus importunationibus fuiſſet fatigatus ad
faciendam fideiuſſionem ipſe prudenter ſe geſſit,&
noluit fideiubere. poſtea autem iſte promiſſor fuit
24 in carcerem detrulus , pro dicti facti promiſſione,
& eum informarem iudicem , non conſiderans hæc
iuris principia,contrarium iudicauit , dicens quod
illa promiſſio erat facti proprij,& non alieni,quod
fuit error peior priore,& in terminis de eo,qui pro
25 miſit dare Titium in fideiuſſorem (quando ipſe fecit
omnem diligentiam, & Titius noluit fideiubere)
vt remaneat promiſſor liberatus , ten t Alexan.
ad Bart.in l.qui autem . ff.de conſtit.pec.Gomez.in
§.in perſonam,inſtit.de act.quod refert & ſequitur
Ant,Gabriel ſupra num.2.qui licet illud limitet &
declaret ex doctrina Baldi conſ.435. vol.2. vbi dicit,
quod licet promiſſor liberetur a pœna , non tamen
euitat;vt alium æque idoneum fideiuſſorem teneatur
præſtare: quæ opinio non mihi placet , quia
eſt contra naturam obligationis,& contra noſtram
26 communem reſolutionem omni iure receptam ,
quod promiſſor facti alieni conuertitur in ſe,facturum,
& curaturum,quod in ſe eſt, non vero præciſe
ad factum,nec ad pœnam,& ſic nec alium fideiuſſorem
tenebitur æque bonum præſtare, vt dicimus de
eo qui promiſit, quod talis vir capiet talem mulierem
in vxorem, vel econtra , quia excuſabitur promittens
a pœna,ſi faciat omnem diligentiam, licet
ad effectum perduci non potuerit, nec tenebitur a-
27 liam vxorem æque pulchram , & nobilem requirere.
ita Federicus de Senis conſ.112.Abbas conſ.90.
volom.1.Butrius in c.gemma.de ſponſalibus.Alciatus
in l.4.§.Cato.nu.134.de verborum obliga.quæ
28 doctrina prodeſt ad multas cauſas. *Como los que ſe obligan de que otro no reñira ni ſe atrauesara , y que el marido tratara bien a ſu muger*,
quia in ijs caſibus , &
ſimilibus, cū ſit promiſſio,& obligatio facti alieni,
ſolum tenetur ſe facturum, & curaturum adhibendo
omnem diligentiam,qua præſtita, ſi contrarium
contigerit , remanebit fideiuſſor liberatus, niſi
adijciatur in promiſſione , quod illo non faciente

19 ciente solueret talem pœnam, vel interesse secundum Soc.cons.288.Paris.consilio 100. volum.1.Alciat.vbi supra num.132. quos refert Antonius Gabriel supra num.11.vbi illud limitat de iure canonico inspecta eius æquitate, quæ seruanda erit de iure ciuili, & regio, apud omnes, quod est notandum pro declaratione tex. in l.denunciamus. C.de his,qui ad ecclesias confugiunt. vbi agitur de cautione de non offendendo, vt declarat Placa de delictis lib.1.cap.7. Menoch.lib.2.de arbitr.casu 139. cum sequentibus, qui ait, quod in ijs omnibus casibus promittens remanet liberatus faciẽdo quod in se est, & quod magis attinet ad nostrum opus, cum promisissem amicis meis librum istum scribere, & istud factum esset alienum a meis humeris (requireret alium virum præstantiorem, & eruditiorem) cum fecissem, quod in me est (adhibendo omnem curam & diligentiam) nimirum si remaneam liberatus a præstatione facti, sed non a pœna, & huius operi correctione.

SVMMARIVM.

1 *Census redimibilis, perit, re ipsa, super qua est impositus, perempta.*
2 *Debitor census liberatur re alienata, vel perdita.*
3 *Conditio in censu est iniqua, vt re perempta, vel alienata in tertium, debitor remaneat obligatus.*
4 *Exceptio est legitima ad impediendam executionem, si bona censui obnoxia pereant.*
5 *l.28.tit.8.par.6.ponderatur & declaratur.*
6 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur, vt census non pereat re perempta.*
7 *Felicianus de Solis male perpendit scripta auctoris, licet doctissimus.*
8 *Opinio auctoris est munita decisione Pij V. Martini V. & Calixti III.*
9 *Res perit periculo domini, & sic periculo domini census.*
10 *Census non potest constitui deficiente subiecto, & re super qua imponitur.*

QVAESTIO DCCCXLVII.

Vtrum re perempta, super qua census, redimibilis est constitutus extinguatur, communis contra communem, & quid iure regio.

PArtem affirmatiuam huius quæstionis tenet Gregorius in l.28.titu.8.par.5.verbo, a cẽso. & dicit magis communem opinionem Parladorus 1.par. rerum quotidianarum cap.3.num.53.& in 2.par.cap.fin.§.16.num.28.Gutierrez.lib.2.practic. quæst.177.nume.7. vbi alios
1 refert Sarmiento lib.7. Selectarum cap.1. num.29. vbi dicit, quod re alienata, vel perdita liberatur debitor census, & quod conuentio in contrarium est
2 iniqua, & iniusta, quia si debitor remanet liberatus, quando res censui obnoxia est penes tertium possessorem, vt tenet Salazar de vsu, & consuetud.cap.11.num.65.& Gutierrez supra num.5.in fine, & de tutelis 1.par.cap.1.num.24. Gama decis.245.ergo
3 a fortiori re destructa, & combusta, quam opinionem ego sequor pp.quæstio.312.num.5. vbi amplio, in tantum hoc procedere, vt hæc sit legitima exceptio ad impediendam executionem, quam opinionem docte & eleganter defendit Andreas Fachinet.lib.2. controuersiarum iuris cap.43.vbi ad-
4 ducit fundamenta & rationes vltra proprium motum Pij Quinti, & cõstitutiones Calixti III. & Martini V. In quibus iuribus clarissime hoc probatur. & pro ista opinione potest adduci tex.de iure regio in d.l.28.titu.8.parte 5. ibi: *E decimos que si la cosa*
5 *que es dada a censo se pierde toda por occasion, assi como por fuego, o por terremoto, o por aguaducjo o por otra razon semejante tal daño como este perteneze al signor della, e de aquel dia enadelante no seria tenido de darle censo ninguno*, & illa lex possit intelligi de censu perpetuo, tamen eadem ratio & æquitas versatur in censu redimibili, vt notat Grego.ibi verbo por fuego. in fine.

Sed contrariam opinionem immo quod non pereat census perempta re, super qua est constitutus,
6 tenet Decius consil.2.num.70. vol.1. Gutier.lib.2. par.obseruat.7.num.3. Aceb.in l.1.titu.15. num.3. lib.5.Recopil.vbi Matien.glo.1.num.5.Thesaurus decis.154. Flores de Mena in additionib. ad Gam. 42. vbi hanc dicit magis communem opinionem modernorum, quæ seruatur in iudicando & soluendo. vbi contrariam appellat communem opinionẽ antiquorum, & nouissime anxie defendit istam opinionem Felicianus de Solis, de censibus 2.tom.lib. 1.cap.8.num.17.vltra tradita in d.cap.in primo libro, vbi hanc dicit magis communem, & temeritatis notam incurrere iudices, qui contrariam senten-
7 tiam elegerint. vbi me allegat dicens, incaute dixisse ipsum locutum fuisse contra contra communem; sed profecto male perpẽdit verba nostra, quia ego non dixi, quod fuit locutus cõtra communem, sed solum, quod locutus fuit contra communem traditam a Parladoro, lib.1.rerum quotidianarum cap.3.num.53. qui non solum nostram opinionem dicit communem, sed etiam magis communem, & cum quælibet opinio appellatur communis a doctoribus, diuersum est dicere, simpliciter & absolute loquitur contra communem, vel comunem traditam a Parladoro, quia in primo casu supponitur, quod communis est in contrarium, in secũdo, quod licet sua opinio sit communis, loquitur contra alteram communem. Vnde deberet ille vir tam doctus quam ingeniosus accuratius nostra scripta perspicere, & nõ ita amicabiliter suam sequi opinionem, vt notet iudices, qui contrariam sequi velint, cum etiam dicatur magis communis, & profecto est magis iuridica, & æqua & pro ea est decisio Pontificis
8 Pij V.& Martini V.& Calixti III.quorum auctoritas, ceteris anteponitur, & pro ea dicta lex regni, & ratio fundamentalis, quod res perit periculo dñi.l. quæ fortuitis.l.post pignus.ff.de pignor.actio.& cũ census deueniat ad casum, a quo nõ poterat inchoari, vtpote deficiente subiecto, & re censuali, merito perempta re perit census, & cessat eius solutio, & li-
9 cet in nostris regnis nõ fuerit illa decisio Pij V.recepta circa alias qualitates, & conditiones, tñ in hac, de qua agimus nulla est dubitatio, & ob hanc cãm contractus iste est magis licitus & minus suspectus.

QVÆ-

QVÆSTIO DCCCXLVIII.

Vtrum stante clausula, rato manente pacto, impediatur moræ purgatio, communis contra communem.

CLausula illa, quæ affigi solet in contractibus, & transactionibus, vt rato manente pacto, nunquam liceat a contractu recedere, illum operatur effectum, vt vtrumque peti possit, ita vt pacto stetur, & pœna commissa exigatur. ita probat text. in l. cum proponas, C. de pactis. vbi gloss. l. ita stipulatus. ff. de verborum. in ver sic. quod sine dubio, ex qua resolutione insurgit nostræ quæstionis difficultas, an stante illa clausula, admittatur moræ purgatio, & partem affirmatiuam tenet glo. in l. id quod pœna. ff. de solution. quam opinionem sequitur Bald. in l. si pacto. col. 3. ff. de pactis, Ias. in l. insulam. num. 28. ff. de verbor. obligatio. vbi hanc dicit communem opinionem, & additio Barto. in verbo, prædicta vera. vbi Ripa, num. 18. Crotus num. 60. Sed contrariam opinionem tenet Barto. in d. l. insulam. num. 17. vbi Angelus num. 14. in repetitione. Imola 49. Alexand. nu. 31. vbi hanc dicit communem & Claudius nu. 46. Zasius num. 10. & alios pro hac opinione refert & sequitur Padilla in d. l. cum proponas. num. 4. vbi refert duas communes, & fundamenta huius opinionis. & tex. in l. 3. ff. de eo quod certo loco. l. si cui dies, §. fin. ff. de arbit. l. prædia. ff. de acti. empt. l. qui Romæ. §. Flauius. ff. de verborum obligatione. quæ opinio verior & æquior est, & sic tenenda in iudicando, & consulendo.

SVMMARIVM.

1 *Aditio hereditatis consistit in facto.*
2 *Facta non præsumuntur, nisi probentur.*
3 *Creditores habent fundatam intentionem contra heredem.*
4 *Filij ex beneficio Pratoris habent facultatem se abstinendi.*
5 *Legitimanda est in quocunque iudicio persona agentis.*
6 *Consanguineus habet fundatam intentionem in bonis consanguinei defuncti.*
7 *Gradus propinquitatis debet probari ad obtinendum.*
8 *Debitor potest incarcerari pro debito non vero eius heres si fecit inuentarium.*
9 *Probatio quod arrhæ excedunt decimam partem incumbit agenti.*
10 *Arrha promissa qualiter exigi possint.*
11 *Distinctio auctoris traditur circa solutionem arrharum.*
12 *Melioratio facta a patre filio, non debet excedere tertium, & quintum, & qui dicit excedere, debet probare.*
13 *Pater non potest vltra quintum in præiudicium filiorum disponere, & allegans excedere, debet illud probare.*
14 *Valor bonorum debet probari, vt cognoscatur excessus quinti.*
15 *localia vxori præstanda non debent excedere octauam partem dotis.*
16 *Paupertas, vel diuitiæ sunt probandæ.*

QVÆSTIO DCCCXLIX.

Vtrum agens contra filios tanquam patris heredes teneatur illud probare, vel creditores habeant fundatam intentionem, communis contra communem.

IVris certissima conclusio est, quod agens contra aliquem tanquam heredem, tenetur illam qualitatem probare, cum aditio hereditatis consistat in facto. l. pro herede. ff. de ac-
1 quirenda hereditate. & facta non præsumuntur, nisi probentur. l. in bello. §. factæ. ff. de captiuis, & postlim. reuer. l. si emancipati. C. de collationibus,
2 quæ sententia videbatur nõ posse procedere in suo & necessario herede, in quo non est necessaria aditio hereditatis, l. in suis heredibus, ff. de heredib. institu. ibi: *In suis heredibus non est necessaria aditio hereditatis, quia statim & ipso iure heredes efficiuntur.* ergo si ipso iure efficiuntur heredes, sequitur quod non probata acceptatione, vel repudiatione, creditores habeant fundatam intentionem, & ius executiuum aduersus eos. quam opinionem tenet
3 glossa in authen. vt si qui obligat. verbo, parentes colla. 5. quam sequitur Barto. in l. apud hostes. nume. 4. ff. de suis & legit. hered. Romanus in l. necessariis. col. 3. ff. de acquirenda possessione, & hanc dicit communem, & plures pro hac opinione refert Tiraquellus de vtroque retractu. §. 1. gloss. 9. num. 51. & istam dicit communem opinionem Vltramontanorum Angel. in tractatu de suitate. quæstio. 9. num. 65.

Sed contrariam opinionem tenet glossa in d. l. necessarijs, vbi eam sequuntur Barto. num. 1. & dicit communem opinionem Alexand. num. 5. & Romanus num. 14. quam opinionem sequitur glossa, verbo, extiterit, in l. si cum dotem. §. transgrediamur. ff. soluto matrimonio. vbi eam sequuntur Bar. num. 3. Romanus num. 48. Paulus num. 3. vbi dicit communem opinionem Aretinus in §. sui. nume. 8. institu. de hered. qualita. & diff. qui dicit hanc opinionem esse receptiorem, & communem appellat Ias. in l. ei, qui. num. 1. ff. de acquirenda heredit. Gomezius lib. 1. variarum. cap. 9. num. 25. & hanc dicit magis communem opinionem Socinus consil. 61. volum. 1. & sequitur Parladorus lib. 2. rerum quotidianarum cap. fin. 4. par. §. 1. nu. 2. & ita est tenendum in iudicando, & consulendo, & pro ista opinione in casu de facto contingenti iudicauit Padilla in l. nec intentio. in fine. de transact. quia post indultum prætoris concessum filijs, cum habeant fa-
4 cultatem se abstinendi, & non sint heredes necessarij, sed voluntarij, non habent creditores fundatam intentionem, nec ius exequendi aduersus eos, sed prius constare debet de institutione, & sic quotidie practicatur, & sic in quocunq; iudicio etiam summario legitimanda est persona actoris petentis, & rei conuenti, vt docet Bald. in l. fin. C. de edicto

5 cto diui Adr.quæstione 5.prin.versic.8. Barto.in l.
1.§.& parum refert.ff.quud vi, aut elam.Parlador.
lib.2.rerum quotidianarum. cap.fin.3.part.§.1.nu.
8.& §.3.nu.6.vbi dicit vnum norabile, quod ad pe
tendum debitum sufficit aliquem prubare esse con
sanguineum creditoris defuncti, licet non probet
esse propiuquiorem, quia præsumptiu est pro con.
6 sanguineo,quod probat Couar.lib.2. variarum ca.
6.num.6.& Mascardus de probatio. lib.3. conclu-
sione 1245. quæ doctrina a veritatis tramire de-
uiat, & est valde periculusa iudicibus, cum facta so
lutiune ea illorum mandato possent alij consan-
guinei propinquiores apparere, & sic tutius est, vt
prubatio sit de necessario concludens non vero de
contingenti. l.neque natales. C.de probatio.l.nam
hoc.C.vnde legitimi.& semper tutiura, & securio-
ra sunt eligenda, maxime in hoc infelici tempore,
in quo tot,tantæque fraudes & cauillationes repe-
riuntur. quam opinionem contra plures tenet do-
ctissimus Fachinetius lib.6.controuers.iuris capit.
43.eulum.3. littera A.vbi dicit probandum esse
7 gradum propinquiorem,& alium non extare. Vnũ
tamen meminisse oportet, quod licet debitor de-
functus posset pro debito incarcerari, filius heres,
vel alius extraneus nequaquam poterunt, si inuen-
8 tarium bonutum fecerint, ita notant doctores per
illum textum in l.fin.§.in computatione. C.de iur.
deliberan.Abendan. titu. de las eaceptiones. num.
25.Parladot.supra cap.fin.4. par.§.1.num.7. quod
merito procedit,cum persuna heredis non sit obli-
gata, & solum conueniatur tamquam possessor,
& sic in bonis inuentarij est facienda executio,non
vero contra personam est mandarum decernen-
dum, licet contrarium tenet Aceb.in l.fin.titu.21.
num.82.quod videtur aduersari in l.1. titu.21.nu-
me.113.

Ex qua verissima resolutione nostræ quæstionis
principalis venit declaranda opinio Couarr. lib.2.
variarum cap.6. num.7. vbi contra Suarez. in l.1.
9 titulo 2.lib.3.fori.dicentis mulierem, vel eius he-
redes non teneri probare arrharum promissionem
excedere decimam partem bonorum mariti, a lege
Taurina taxatam,quia agentes aduersus eam tenen
tur probare contrarium, cum illud sit fundamen-
tum suæ intentionis, vt docet glos. in l. cum de le-
ge. ff.de probationibus. & fundans se in pauperta-
te, vel diuitia, tenetur illud probare.glos. in d.l.si
vero.§.qui pro rei qualitate. ff.qui satisdare eogan
tur.Alciatus de præsumptio.regula a.pręsumptio-
ne 27.num.4. Menocb. de atbitr. casu 65. & illam
opinionem Couar.sequitur Gutierrez de iuramen-
to eonfirmat.1.par.cap.1.nume.23.& in lib.2.par.
quęstione 15.num.3.vbi tenet contra Suarez.idem
resoluit Baeza de non meliurandis filiabus ratione
dotis.cap.36.num.19.vbi dicit, quod si casus inci-
10 deret, semper cundemnaret heredes ad solutio-
nem arrharum,etiam si vxor non probet,quod pro
missio non excedit decimam, & in numero vigesi-
musecundo, dicit illam opinionem esse magis ex-
peditam, si virtute instrumenti publici arrhæ pe-
tantur propter auctoritatem rei iudicatæ, quam
continet instrumẽtum, & istam opinionem Couar.
sequitur Matienco in l.5.titu.s.glos.2.num.7.& 9.
Acebedo ibi nume.18. Ayora de partitione.cap.7.
num.27. Mieres de maioratu 1. par. quæstione 52.
num.13. cum sequentibus, qui omnes improbant
opinionem Roderici Suarez,excepto Antonio Go
mezio in l.53. Tauri. numero 13. sed cum ex mul-
titudine auctorum,quod verius & æquius est, non
sit iudicandum, nec approbo Couart. nec reprobo
sententiam Roderici Suarez, quia quælibet opi-
nio si generice, & sine distinctione accipiatur, mul-
11 tũ deuiat a tramite veritatis. Vnde in hac difficul-
tate distinguendum puto, quod aut mulier petit ar
rhas ab heredibus mariti,aut ipsi heredes agunt ad
uersum eam, vel suos heredes, dicendo arrhas tra-
ditas eacedere decimam partem bonorum ipsius
tempore promissionis.In primo casu, quando mu-
lier agit, illi incumbit onus probandi, tum quia est
actor,tum quia lex prohibet,quod maritus nõ pos-
sit promittere arrhas vltra decimam partem, & sic
non obtinebit, nisi facta probatione valoris bono-
rum mariti. In secundo vero casu, quando ipsa est
in possessione arrharum, quia maritus illi dedit,
quod arrharum nomine promisit, tunc si heredes
mariti dicant illam promissionem, vel dationem
exeessisse metam a lege taxatam,ipsa vero illud cõ-
tradicat,onus probandi incumbit heredibus mari-
ti,qua seclusa mulier obtinuit. quæ distinctio vera
est,& colligitur ex traditis per Couar.supra,& cla-
rius hic distinguit Mieres de maioratu,1.par.quæ-
stio.52.nu.13.& Acebedo sup.num.19.& ita quo-
tidie practicatur & pluries, & tanquam iudex, &
aduocatus practicaui. Rursus ex hac resolutione
idem dicendum est in melioratione facta a patre fi-
12 lio tertij & quinti, quia re tradita pro melioratio-
ne ex lege 27.Tauri.agenti,quod talis donatio ex-
cedit metam a lege taxatam,incumbit onus proban
di.idem dic in patre,qui nun potest donare in præ-
iudicium filiurum vltra quintum, vt in l.28.Tauri.
13 quia si heredes impugnent donationem prupter ex
cessum quinti,ipsi tenentur probare excessum, non
vero possessures quinti, si vero legata quinti petan
tur, & heredes contradicant tantum excessus,tunc
nec iudex ecclesiasticus, prout faciunt contra ius
Visitatores thrologi huius archiepiscopatus, nec
sæculares possunt compellere filios ad solutionem
legatorum, nisi prius constiterit de veritate valo-
ris bonorum facta partitione,vel ęstimatione.Simi
14 liter idem est dicendum secundum pragmaticam
Madriti anno 1534. circa facultatẽ concessam ma-
rito de iocalibus vxoris præstandis,quæ non debét
eacedere octauam partem rerum dotalium,nam a
leganti excessum incumbit onus probandi,siue sint
heredes mariti, siue vxoris. quæ omnia procedunt
ex nostra principali conclusione, quod agens con-
tra filios tanquam patris heredes,tenetur illud pro
bare, maxime in dictis quæstionibus, quia vbicun-
15 que agendo, vel excipiẽdo aliquis se fundat in pau
pertate,vel diuitijs,tenetur illud probare,vt in d.l.
cum de lege.vbi glo.ff.de probat.Couar.sup.lib.2.
16 variarum cap.6.Menoch.de arb.lib.2.casu 65.An-
tonius Gabriel tit. de probario. conclus.7. Burgos
de Paz cons.39.num.18. quæ omnia sunt menti te-
nenda,quia vtilia & practicabilia.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Census vitalitius habet magnam iustificationem.*
2 *l. de fideicommisso. C. de transactionibus, declaratur, & ponderatur.*
3 *Futurus euentus, non mutat rei naturam.*
4 *Initium contractus spectatur.*
5 *Spes emi potest.*
6 *Læsio, quæ ex post facto contingit, non est in consideratione.*
7 *Contraria opinio defenditur.*
8 *Dubius euentus attenditur.*
9 juro de por vida, *qualiter consideretur.*
10 *Precium iustum est hodie taxatum in censu vitalitio ad rationem vnius pro septem.*

QVÆSTIO DCCCL.

Vtrum si quis ab ecclesia comparauerit centum aureis nummis redditus fundi pro tempore vitæ suæ, & longissimam vitam egerit, teneatur aliquid ecclesiæ restituere, communis contra communem.

Contractus vitalitij redditus cum habeat
incertitudinem humanæ vitæ, & adesse,
1 & non esse, in limine ipsius dirigatur, ha
bet maximam iustificationem, ita vt ex
futuro euentu non possit iudicari illicitus & vsura-
rius, vt docet Oldradus consil. 206. Cumanus con-
sil. 181. Rodriguez de annuis redditibus. lib. 1. qō.
5. num. 3. Doctores in cap. in ciuitate. de vsuris. &
est elegans text. pro hac sententia in l. si pater puel-
2 læ. C. de pactis. l. 1. C. de testa. l. de fideicommisso,
vbi Paulus C. de transactionibus, quia ratione du-
bij euentus, in tali contractu nec attenditur votum
captandæ mortis, cum dispositio contrahentium
non sit de hereditate viuentis, sed de certis rebus
deferendis, vt in exemplo nostræ quæstionis, ita do
cet Oldradus consil. 139. Decius consil. 235. Deci-
sio Pedemontana 100. numero 26. Boerius decisio.
50. num. 8. Vnde in nostro casu dicendum est vali-
dum & firmum esse dictum contractum, cum euen
3 tus futurus non mutet, nec alteret ipsius naturam,
vt docet Ostiensis, titulo de vsuris. §. in alijs. versic.
quid de his. Oldradus consil. 207. & semper initiū
contractus expectemus. l. si voluntate. C. de rescin.
4 vendit. Surdus de alimentis. titu. 9. quæst. 11. num.
9. Vnde cum in hac quæstione solum ematur quæ-
dam spes, vt in l. si iactum retis. ff. de actionibus em
pti. vt contingit in ludo aleatum, in locatione fru-
5 ctuum. sequitur quod cum a principio nulla consi-
6 deretur læsio, licet ex post facto contingat, non de-
bet esse in sapientis iudicis cōsideratione, cum pos-
set contingere in primo anno conductionis vita
fungi, & sic non potest argui de iniustitia talis con-
tractus, cum ex eo æqualiter damnum & commo-
dum potuerit contingere. Quam opinionem in ter
minis nostræ questionis tenet Paulus in d. l. de fidei
commisso, quem sequitur ibi Alexan. & Ias. & Cur
tius senior, vterque num. 2. Alciatus num. 5. Decius
num. 4. & hanc dicit communem opinionem Iaco-
binus num. 3.

Sed contrariam opinionem, immo quod indi-
stincte contractus ille sit licitus iudicandus, sed re-
7 spectu ætatis cōtrahentis, vel ementis redditus pro
sua vita, vt in l. hereditatum computationem, ff. ad
leg. Falcid. & sic si tempore contractus conductor
sit teneræ ætatis, vt sit verosimile multos annos es-
se victurum, non debet contractus licitus, sed vsu-
rarius existimari. Quam opinionem sequitur Cinus
in d. l. si pater puellæ. vbi Baldus, qui dicit ita tene-
re theologos, & esse communem, vt dicit Ias. ibi, nu
me. 8. & Ananias in cap. nauiganti. num. 20. de vsu-
ris. quam etiam sequitur Cepolla, & dicit commu
nem consil. 14. num. 4. & Padilla in d. l. de fideicom
8 misso, num. 3. in fine. vbi dicit, quod ista distinctio
est hodie tenenda, & adhibenda, *en los juros de por
vida*, quod est notabile ad declarationem pragma
ticæ redditus vitalitij, latæ a nostro Rege Philippo
9 II. Madriti anno 1593. vbi pretium iustum est ta-
xatum ad rationem vnius pro septem, pro vna vita,
10 quæ non debet esse ita secio confecta, quod de fa-
cili extinguatur & pereat, nec in tam tenera ætate,
quod sit spes longioris vitæ, & sic perpenso iudicio
prout quæque res expostulat arbitrandum est, li-
cet dicat Cicero in libro de senectute, quis est tam
stultus, quamuis sit adolescens, cui sit exploratum
se ad vesperum esse victurum? sed cum ad ea quæ
frequentius accidūt iura sint adaptanda, satis equa,
& iuridica videtur opinio Padillæ, & animæ secu-
rior, & tenenda, & practicanda.

QVAESTIO DCCCLI.

Vtrum clausula masculinitatis posita in vna clausula censeatur reposita in alijs, communis contra communem, quas refert Molina lib. 3. de Hispan. primogen. c. 5. nu. 56.

QVÆSTIO DCCCLII.

Vtrum principi aduersus suum contractum cōcedatur restitutio, communis contra communem. Partem affirmatiuam tradit libro 1. communium quæstio. 4. num. 1. & negatiuam refert Sforcia de restitu. 1. par. quæstione 3. artic. 4. num. 90. vbi distinguitur.

QVÆSTIO DCCCLIII.

Vtrum castri, & villæ, quæ non per administratores reguntur, sed a se ipsis, propter illarum exiguitatem iure minorum restitutio concedatur, communis contra communem, quam tradit Sforcia titulo de restitut. 1. par. quæstione 3. articu. 11. num. 71.

QVÆSTIO DCCCLIV.

Vtrum minor restituatur aduersus fiscum vendentem rem alterius, vt suam, communis contra communem, quam tradit Sforcia de restitutio. 1. par. quæst. 18. artic. 12. nu. 80. & 81.

QVAE-

QVÆSTIO DCCCLV.

Vtrum restitutio in integrum, quando læsio cō sistit in tempore, sit petenda intra quadriennium, an vero intra tantum tempus in quanto læsio consistit, communis contra communem, quam tradit Sforcia supra 1. parte. quæstione 19. artic. 4. num. 39.

QVÆST. DCCCLVI.

Vtrum quadriennium, quod restitutioni petendæ a iure tribuitur, incipiat currere impleta minori ætate, sed non completa læsione, communis contra communem, quam tradit Sforcia de restitu. 1. par. quæst. 20. art. 2. nu. 17.

QVÆST. DCCCLVII.

Vtrum quadriennium, intra quod peti debet restitutio in integrum a maioribus ex clausula generali, si qua mihi &c. currat a die scientiæ post 30. annos, an vero præscribatur id tempos, communis contra communem, quam tradit Sforcia supra 1. parte quæst. 20. artic. 4. nu. 38. & 39.

QVÆST. DCCCLVIII.

Vtrum actio rescissoria durct hodie quadriennio continuo, sicut restitutio in integrum, an sicut olim anno tantum vtili, communis contra cō munem, quam tradit Sforcia. 1. par. quęst. 21. artic. 3. num. 10.

QVÆST. DCCCLIX.

Vtrum postquam obtenta est restitutio in integrum, tempus rescissoriæ actionis duret anno vtili, vel quadriennio tantum, an vero plus, vel minus, prout plus vel minus temporis recuperatum fuit per restitutionem in integrum, communis contra communem, qoam tradit Sforcia supra artic. 4. num. 16.

QVÆST. DCCCLX.

Vtrum ecclesia renunciari possit beneficio restitutionis in integrum, communis contra communem, quam tradit Sforcia de restit. 1. par. quæst. 26. art. 5. nu. 30.

QVÆST. DCCCLXI.

Vtrum protestatio necessaria sit ad hoc, vt impedimentum non noceat, quando illud pendet & procedit arbitrio & voluntate alterius, communis contra communem, quam tradit Sforcia. 1. par. quæst. 28. art. 3. nu. 11.

QVÆST. DCCCLXII.

Vtrum teneatur dimittere procuratorem impeditus impedimento probabili, & laudabili tā tum, non etiam necessario, communis contra communem, quam tradit Sforcia de restitution. 1. par. quæst. 30. art. 3. nu. 9.

QVÆST. DCCCLXIII.

Vtrum arbiter licet non possit restituere in integrum, possit saltem pronunciare restituendū, communis contra communem, quam tradit Sforcia supra 1. par. quæst. 32. art. 9. nu. 84.

QVÆST. DCCCLXIV.

Vtrum delegatus a Principe possit restituere aduersus sententiam propriam. Sforcia supra art. 18. nu. 139.

QVÆST. DCCCLXV.

Vtrum petens restitutionem in integrum teneatur exprimere in quo læsus fuerit, an sufficiat simplex læsionis mentio, communis contra communem, quam tradit Sforciá de restitut. 1. pat. quǽst. 35. art. 3. & 4. nu. 11.

QVÆST. DCCCLXVI.

Vtrum impedimenta & causæ, ex quibus conceditur in integrū restitutio, ex edicto maiorum plene probari debeat, vel sufficiat semiplene, communis contra communem, quam tradit Sforcia sup. quæst. 38. art. 3. nu. 32.

QVÆST. DCCCLXVII.

Vtrum probationes factæ in iudicio rescindente faciant fidem in iudicio rescissorio; communis contra communem, quam tradit Sforcia de restitut. 1. pat. quæst. 66. art. 4. nu. 10.

QVÆST. DCCCLXVIII.

Vtrum dispositio leg. Pannonius, alias Pantonius, ff. de acquirenda hereditate, competat heredibus infantis, communis contra communem, quam tradit Sforcia supra 1. par. quæst. 50. artic. 8. num. 74.

QVÆST. DCCCLXIX.

Vtrum succurratur minori restitutione in integrum, quando culpa lata in committendo delinquit, communis contra communem, quam tradit Sforcia titu. de restitut. 2. par. quæst. 80. artic. 6. num. 37.

QVÆST. DCCCLXX.

Vtrum minor, cui lapsum est tēpus intra quod redimendum erat prædium ex conuentione cum prædecessore suo facta, restituatur ex clausula generali prætextu ignorantiæ, communis contra cō munem, quam tradit Sforcia 2. pat. quæstione 86. artic. 3. num. 32.

QVÆ-

QVÆSTIO DCCCLXXI.

VTrum aduersus præscriptionem centum annorum detur restitutio ex capite ignorantiæ, communis contra communem, quam tradit Sforcia de restitutio.2.par.artic.6.nu.21.cum sequentibus.

QVÆST. DCCCLXXII.

VTrum per hæc verba, gratiam facimus, restitutio plenaria concedi videatur, communis cōtra communem, quam tradit Sforcia 2.part.quæst. 93.art.2.nu.8.

QVST. DCCCLXXIII.

VTrum feudum per restitutionem gratiosam recoperatum, dicatur feudum nouum, an antiquum, communis contra commonem, quam tradit Sforcia.2.part.quæst.94.art.2.no.21.

QVAEST. DCCCLXXIV.

VTrum restitutus ex gratia recuperet bona alienata, quando illa ex dispositione statori veniunt applicanda heredibus occisi, communis contra communem quam tradit Sforcia 2.part, quæst. 99.art.11.nu.97.

QVAEST. DCCCLXXV.

VTrum restitutus ex gratia recuperet etiam fructus interim a possessoribus bonorom perceptos, commonis contra communem, quam tradit Sforcia quæst.99.art.14.nu.121.

QVAEST. DCCCLXXVI.

VTrum in causis ardnis teneatur quis mittere procuratorem, communis cōtra communem, quam tradit Sforcia 1.par.quæst.30.art.17.nu.90. Parisius cons.101.vol.4.Rebuff.ad ll.Regni, 2 no. 68.fol.737.

QVAEST. DCCCLXXVII.

VTrum restitutus ex gratia recuperet ea bona, quæ ad eum spectare cœperunt durante anno, & propter eius incapacitatem ad alios gradu proximos transierunt, communis contra communem, quam tradit Sforcia 2.part.quæst.99.articu.1.numer.1.

QVAEST. DCCCLXXVIII.

VTrum contractus factus in iudicio sit firmior, quam factus extra iudicium, communis cōtra commonem, quam tradit Padilla io l.siue apud acta.nu.1.& fin.C.de transactionibus.

QVAEST. DCCCLXXIX.

VTrum statutum prohibens facere contractum sine certa solemnitate extendatur ad distractum, communis contra communem, quam tradit Padilla in l.siue apud acta, num.4.C.de transactionibus.

QVAEST. DCCCLXXX.

VTrum procurator, de cuius mandato, dubitatur, admittatur ad debita aliena recuperanda, præstita cautione, dominum tatum habiturum, communis contra communem, quam tradit Padilla in l.transactionis placitum, nu.22.C.de trāsactionibus.

QVAEST. DCCCLXXXI.

Vtrum in citatione facta per iudicem delegatum debeat inseri copia sui rescripti, communis contra communem.

PArtem affirmatioam huius quæstionis tenet Bart.in authentica, qui semel.nu.12.C.quo modo, & quando iudex.per illum textum, & c.prætetea.de dilation, quam tenet glossa in cap.si Episcopus.3.quest.2.& plures refert Ias. cons.145.volum.2.& dicit communem Albericus in l.vni.nu.10.ff.si quis ius dicenti non obtemp. sed contrariam opinionem dicit communem Felin. in c.1.nu.4.de libel.oblat.prima tamen opinio est verior, & teneoda, & ita practicatur.

QVÆST. DCCCLXXXII.

Vtrum contractus commodati dicatur celebratus, quando solum datur res alicui in specie restituenda, vt accipiens vtatur ea ad certum vsum, communis contra communem.

IN hac quæstiono partem affirmatiuam teoet Bar.in l.2.ff.si certum petatur, quam dicit cōmunem opinionem Curtius ibi.nu.18.Sed cōtrariam tenet Aretinus in d.l.2.nu.6.vbi Ias. in fine.col.2.quam tenent Doctores antiqui in l.2. C.commodati. Ias.in §.sequens, nu.21.instiτur.de actionibus, pro qua opinione adducitur textus in l. Lucius Titius.ff.de donationibus, & hunc esse communem intellectum ad illum textum dicit Faber in d.§.sequens, nu.24.

QVÆST. DCCCLXXXIII.

Vtrum in alienatione rei ecclesiæ sufficiat cōsensus præsentium canonicorum, vel absentes sint citandi, communis cōtra communem.

QVÆST. DCCCLXXXVI.

Vtrum conclusio glossę, verbo, non confundantur. in l. fin. C. de iure deliberandi, procedat in statuto iuris correctorio, communis contra communem.

IN hac quæstione proposita partem negatiuam tenet Baldus in l. maximum vitium. num. 15. C. de liberis præteritis, quem sequitur Paulus num. 12. in §. in computatione. d. l. fin. & hæc est communis secundum Boerium, decisione 188. num. 5.

Sed contrariam opinionem tenet Alexand. in d. §. in computatione, & Romanus in l. si quis priori, ff. ad Trebell. vbi Alexand. num. 6. dicit esse veriorem opinionem, quam dicit communem Curtius consil. 7. num. 8. & eam etiam dicit communem Alciatus de verbor. significat. colum. 31. in paucis, & Petrus de Stauena in suo alphabeto iuris, versi. legitima, & hæc est verior, & recepta sententia.

QVÆST. DCCCLXXXVII.

Vtrum ius feudorum sit iam sicut ius scriptum, vel sicut consuetudo, communis contra communem.

LEges feudorum, quia sunt recopilatæ, a quodam Doctore, qui non habuit facultatem legis condendæ, sunt considerandæ tanquam consuetudo, & non tanquam ius scriptum, ita Barto. in l. de quibus, in lectura, num. 4. ff. de legibus, quem ibi omnes sequuntur; & istam dicit communem Ioannes de Merlo in rubr. de constitutionibus, in fine, sed contrariam dicit communem Alciatus in d. l. de quibus, prima opinio est verior, & tenenda.

QVÆST. DCCCLXXXVIII.

Vtrum ad confirmationem exheredationis requiratur aditio, communis contra communem.

PArtem affirmatiuam huius quæstionis tenet Barto. in l. filiusfamilias, 1. quæst. ff. de heredib. instituen. quam dixit mirabilem, & communem opinionem Alexan. in l. si ita scriptum. §. fin. ff. de liber. & posthum. pro qua adducitur text. in l. si quis filium, §. sed cum exhereda tio. ff. de bonorum possess. contra tabul. l. Papinianus, §. si conditioni, ff. de hered. inst.

Sed contrariam opinionem dixit communem Iaf. in l. qui aliena. §. interdum. nu. 15. ff. de acquir. hered. prima tamen opinio est verior, & in scholis recepta.

QVÆST. DCCCLXXXIX.

Vtrum per ingressum religionis liberetur quis a patris potestate, communis contra communem.

IN quæstione proposita concludendum est, per ingressum monasterij liberari filium a patris potestate, ita glossa in l. si ex causa. fin. §. Papinianus: ff. de minoribus, vbi Bart. Albericus, & Baldus, & dicit communem Antonius Gomez in l. 48. Tauri. nu. 7. in fi. vers. quarto, vbi agit an cleri cus liberetur, & Greg. in l. 14. tit. 18. part. 4. verbo, para Obispo. & illam glossæ opinionem dixit communem Felinus nume. 25. in cap. in præsentia. de probationibus, & pro ista opinione adducitur tex. in cap. fina. de iudic. libro sexto, quæ est vera, & tenenda.

Sed contrariam opinionem tenet Iacobus de Butrio in authentica, si qua mulier. C. de sacrosanctis Eccles. Specul. in tit. de tutel. §. 1. & 2. & hanc dicit communem Mathesalanus in tractatu de succes. ab intestato, col. 2.

QVÆST. DCCCXC.

Vtrum illud, quod prouenit nepoti vel nepti ab auo paterno, dicatur aduenticium, vel profectitium, communis contra communem.

IN quæstione proposita quod dicta bona dicantur aduentitia, tenet glossa magna in §. interdum, l. qui in aliena, ff. de acquiren. hered. similis glos. in l. quæsitum, versic. seruo, ff. de legatis 1. & in l. hauus, ff. de conditio. & demonstr. m. glos. in l. Gallus, §. quid si is, num. 22. ff. de liber. & posthum. & est communis opinio secundum Alex. in l. sed si plures, §. in arrogato, ff. de vulgar. & in d. §. interdum, vbi Iaf. num. 27. dicit communem opinionem idem Alexand. in l. in quartam, col. 11. ff. ad leg. Falcid. Decius & Corneus in l. vt liberis, C. de collationibus. Alciatus in tract. de præs. regula prima, præsumpt. 18. & dicit communem opinionem Palacius Rubeus in repet. rub. cap. per vestras, §. 45. in princ.

Sed contrariam opinionem tenet glossa in l. cum oportet. versic. ex substantia. C. de bonis, quæ liber. cuius glossæ opinio est communis secundum Crotum in l. frater a fratre. in princip. in prælud. ff. de cond. indeb.

QVÆST. DCCCXCI.

Vtrum in legato dotis subintelligatur illa conditio, si matrimonium sequatur, communis contra communem.

IN hac quæstione proposita dicẽdum est quod illa conditio semper subintelligitur, vt tenet Bart. in l. Titio centum, §. Titio genero, colum. 2. ff. de condit. & demonstrat. vbi Paulus dicit se vidisse communiter teneri, & est communis opinio secundum Corneum consil. 129. volum. 4. & secundum Baldum Nouellum in tractatu, de dot. 6. par. princ. nu. 59. Conat. de testa. c. 3. nu. 11.

Sed contrariam opinionem, immo quod in legato dotis non subintelligatur illa conditio, si matrimonium sequatur, tenent multi traditi a Iaſ. in l. si Titio, nu. 11. ff. de legat. 1. vbi dicit communem, quia tale legatum est purum, & non conditionale, & in dubio quilibet actus censetur modalis, & non conditionalis, l. quæro, §. inter locatorem, ff. locati, ita Barto. in l. cum mota, num. 2. C. de transact. vbi Alex. num. 8. Decius num. 6. dicunt istam conclusionem esse communem, & sic intellige l. 11. titu. 11. par. 4. quæ loquitur in promissione inter viuos, non vero in legato, & pro huius quæstionis resolutione sunt videndi Sim. de Præt. de interp. vlt. volunt. lib. 4. interpret. 1. dub. 11. nu. 36. & seqq. fol. mihi. 380. Mantica de coniect. vltim. lib. 11. titu. 22. & 25. Michael Craſſ. de succeſſ. §. legatum. quæstio. 48. Menoch. lib. 4. præsumpt. 146. per totam, & vide supra quæst. 138.

QVÆST. DCCCXCII.

Vtrum quadriennium datum ad petendam restitutionem, possit minui, vel augeri per iudicem, communis contra communem.

IVdicem non habere facultatem prorogandi, nec augendi tempus quadrimestre, tenet glo. in cap. cum sit Romana, verb. rescis. de appel. idem tenet gloſſ. in cap. indultum, de reg. iur. lib. 6. similis gloſſ. in authen. offeratur. versic. viginti dierum, C. de litis contestat. & istam opinionem sequitur Car dinalis in Clem. vnica. num. 27. quæst. 12. de in integrum restitut. & est communis opinio secundum Cumanum in l. 2. ff. de re iud. vbi Iaſ. nu. 42. Ripa num. 14. Imola in cap. cum sit Romana, num. 14. Præp. ibi. num. 16. Francus, num. 10. & hæc est ratio, quia factum iudicis non debet tollere dispositionem legis, l. 1. versi. nec pretoris, ff. de ferijs.

Sed contrariam opinionem, immo quod iudex possit ex iusta causa illud quadriennium immutare, tenet Barto. in l. 2. num. 4. ff. de re iudic. & istam opinionem sequitur gloſſa in authen. de litig. §. omnem, versic. cautione. & hæc est communis opinio secundum Alexan. in l. 2. nu. 5. col. 4. ff. de re iud. vers. sic. 4. fuit opinio. pro qua adducitur tex. in l. petendæ. in fine. C. de temporibus in integrum restit. l. in tra vtile, vbi glosſa, ff. de minoribus, secundum communem intellectum. In qua quæstione adducitur tertia opinio, immo quod illud quadriennium nõ possit minui ex causa iusta, per regulam, indultum, de regul. lib. 6. possit tamen prorogari ex iusta causa per d. l. petendæ, in fine, ff. de minoribus, ita Guil lermus de Monte in Clemen. vnica. de in integrum restitut. & est communis opinio secundum Imol. ibi, nume. 26. & quid seruet Senatus, tradit Afflictus decisio. 175. & vide Aceb. in l. 1. titu. 18. num. 38. libro 4. recopil. Gregor. in l. fina. titu. fin. par. 6. verbo que fuesse enagenada, circa medium.

QVÆST. DCCCXCIII.

Vtrum interesse, quod petitur ab iniuriato, vel heredibus occisi, debeat computari iuxta computationem l. hereditatum, ff. ad leg. Falc. communis contra communẽ.

PArtem affirmatiuam huius quæstionis tenet Abb. in cap. 1. & in cap. olim. de iniurijs, Speculat. in titu. de iniurijs, §. 2. col. 2. Hippolytus singulari. 575. & consil. 119. num. 5. Couarr. alijs citatis, lib. 2. variarum, cap. 3. num. 7. versic. idem constat. Anto. Gom. 3. tom. variarum, cap. 3. num. 36. & 37. & hæc est communis opinio secundum Berengarium in repetit. legis vnicæ, num. 292. C. de sentent. quæ pro eo quod interest.

Sed contrariam opinionem, immo quod illa lex solum procedat in alimentorum legato, in quo loquitur, tenet Imola, & Vincentius de Hercul. in d. l. hereditatum, quam opinionem tenet Suarez in repetit. legis, quoniam in prioribus, 3. amplìat. C. de inoffic. testam. Alciatus de præsumpt. præsum. 44. regula 1. & sequitur Iaſ. in l. ante qui ita, §. qui iter. ff. de verb. obligat.

QVÆST. DCCCXCIV.

Vtrum infans cum tutoris auctoritate possit hereditatem adire, communis contra communem.

INfantem cum tutoris auctoritate optime posse adire hereditatem, tenet gloſſa in l. pupillus, fa. ff. de acquiren. hered. similis gloſſa in l. potuit, C. de iure delib. quarum gloſſarum opinio est communis, vt tenet Alex. nu. 6. Aret. nu. 5. in d. l. pupillus.

Sed contrariam opinionem, immo quod infans etiam cum auctoritate tutoris non poſſit adire hereditatem, tenet gloſſa in l. donatarum, C. de acquiren. poſſeſſio. cuius gloſſæ opinio communis est secundum Romanum in dicta l. pupillus, sed prima opinio est tutior, & communior, & ita practicatur.

QVÆSTIO DCCCXCV.

Ad 4. §. res pignori, ff. si certum petatur, communis contra communem.

REsoluit text. in d. §. res pignori, quod res pignori data soluta pecunia condici potest: contra quod facit regul. text. in l. fin. versic. fina. ff. vsufructu quemadmodum caueat, vbi nemo condicere potest rem suam præ-

prætetquam a lure, & ſic primus iotellectus communis eſt antiqui gloſſatoris, quod intelligamus ibi poſſeſſionem condici oon poſſe, ſecus proprietatem, per text. in l.ſed ſi numinum.C.de cond.indebiti, l.ſcire debemus, §.Seio fure, ff.de verborum obligatio.

Sed contra huoc intellectum commupem teoet gloſſa in d.§.res pignorum, & aſſignatur ſecundus intellectus, quod io d.§. videtur condictio ſine cauſa, qui intellectus communis eſt ſecundum Zaſiom ibi, num.7.in 2.col.& eſt alius intellectus, quod ibi datur condictio furtiua, qui iotelleetus eſt communis ſecuodum Deciim ibi col.1.Aleiatus col.2.Socinus, & Curtius, & Burijel. num.5. & iſte intellectus eſt verior, & tenendus.

S V M M A R I V M.

1 *Filiatio eſt difficilis probationis ex parte patris.*
2 *Procreatio filiorum non cadit in certum ſenſum.*
3 *Filiatio certa qnomodo probetur.*
4 *Prima opinio refertur.*
5 *Aßertio matris facit probationem filiationis.*
6 *Similitudo filij facit præſumptionem filiationis.*
7 *Forma filij demonſtrat patrem.*
8 *Limernæi habent vxores communes, & probant filios ex ſimilitudine.*
9 *Filius præſumitur ſecundi mariti in cuius domo fuit natus.*
10 *Præſumptio eſt pro matrimonio.*
11 *Filius debet cenſeri vtrinſque mariti in dubio ſecundum tertiam opinionem.*
12 *Quarta opinio refertur in quæſtione propoſita.*
13 *Signa partus ſunt inſpicienda ad cognoſcendum filium cuius parentis ſit.*
14 *Medicorum dicto ſtandum eſt, & pariendi conſuetudine.*
15 *Similitudo prouenit ex cogitatione matris, tempore conceptionis.*
16 *Filia auctoris inter ſe differunt, & nec patri, nec matri aſſimilantur.*
17 *Partus legitimus dicitur in decimo, & vndecimo menſe completo.*

Q V AE S T. DCCCXCVI.

Vtrum filius præſumatur primi mariti vel ſecundi, quando vidua poſt duos dies a morte mariti ad ſecundas nuptias migrauit, communis contra communem.

Filiatio ſemper reputatur difficilis, immo impoſſibilis probationis, l.Lucius, ff.de cond. & demonſtratio. quia cum ex parte patris procreatio filiorum non cadat in certum ſen
1 ſum hominis, nemo teſtificari poſſit aliqnem ab alio genitum, aut conceptum, vt tradit Barto.in l.
2 1.num.1.& 2.C.quorum bonorum. Bal.in l.filium, ff.de his qui ſunt ſui, & conſil.74.vol.1. Decius in rub.de probat. num.162. & in c.in præſentia, nu.5. eod.& conſil.172.Natta conſi.473.num.39.& 44. Burſatus conſ.88.& 89.volum.1.niſi in caſu tradito a Maſcardo de probatio.volum.2.concluſ.787. num.9. quando vir, & muliei eſſent ſoli in carcere
3 ſub diligentiſſimis cuſtodibus per anoum. In ooſtra quæſtione ſatis difficile, & pene impoſſibile eſt, cuius erit filius, natus ex vidua, quæ intra nouem menſes a morte primi mariti peperit, quaodo illico ad ſecundas coouolauit nuptias, & hic præſumptionibus eſt iudicandum. Vnde Bart.in l.Gallus, num.13.vbi Doctores, ff.de liber.& poſthumis, dicit præſumi illius eſſe patrem, in quem magis veriſimiles præſumptiones concurraot, & approba-
4 tæ ſint a peritis in arte.argument.l.1.§.1.ff.de ventre inſpiciendo, & dicit non eſſe modicam præſumptionem in hoc caſu matris aſſertionem. Sforcia
5 conſ.28. num.71. Grammaticus conſ.154.num.5. Afflict.deciſ.336. Alciat.de præſumpt.reg.3.præſ.37.nume.15. vbi etiam inquit eſſe aliqualem præſumptionem ſimilitudinem filij, ita vt ſi ſit ſimilia
6 marito ſecundo, præſumatur ipſius: & ſi primo mortuo, ſuccedat in bonis illius, quia quiſlibet præſumitur illius eſſe filius, cuius formá, & effigiem habet, vt reſoluit Pariſius conſil.10.num.59.volu.2.
7 Albericus in l.ſeptimo menſe, ff.de ſtatu hominum. Aleiatus in l.quæreret aliquis, ff.de verborum ſignificat. Tiraquell.ad ll. connubiales, l.7.num.52.vbi
8 dicit, quod Limernæi probabant filios ea ſimilitudine, & habebant vxores communes, & alebant communiter filios vſque ad annos quinque: deinde ſexto anno, pueris omnibus congregatis, ſimilitudines ipſorum ad viros coniectant, & vnicuiqoe ſimilem tradunt puerum parenti. Et Antiopi filios inter ſe partiuntur ſecundum ſimilitudinem, vt tradit ex antiquis ſcriptoribus, Maſcard. volum.2. de probat. concluſ.792.num.4. & ſic ex ſuperioribus videtur dicendum, filium natum eſſe illius patris, cui magis aſſimilatur, quia eſt coniectura, & præſumptio filiationis, ita Martius deciſ.457.in fi.in 2. par.Decianus conſ.1.nume.117.lib.3. Menochius lib.6.de præſumpt.præſ.53.num.49.

Sed contrariam opinionem, immo quod indiſtincte ſit ſecundi mariti, in cuius domo filius fuit natus, tenet Baldus in l.ſi mater, num.2.C.de ſuis,
9 & legit.hered. & in l.Gallus, in princip.ff.de liber. & poſthum. cum præſumptio ſit pro matrimonio, vt d.l.filium, de bis, qui ſunt ſui, l.ſi vicinis ſentientibus, C.de nuptijs, l.ſi quis domum, §.fin.ff.locati, ibi, quia hoc euenire poſſe proſpicere debuit. Ter-
10 tia opinio fuit Angeli in l.ſi duo ſocij, nume.3.ff. de heredib. inſtituend. dicens, quod filius debet
11 cenſeri vtriuſque mariti, quæ opinio communiter reprehenditur ſecundum Imolam in dicta l.Gallus, in principio, verſic.6. Quarta opinio fuit Iacobi de de Belloiuſu in l.prima, C.quorum bonorum, argumen.l liberorum. §.1. ff.de infantibus, quæ opinio eſt communis ſecundum Alciatum lib.9. Parad.ca. 12. Quinta opinio, & ſatis recepta traditur a Barto. in dicta l.Gallus, in principio, in fine, quæ eſt commonis ſecundum Iaſ.ibi, 2.lectura, in fine, & ſecundum Alexand.ibi io fine, videlicet, quod ſint inſpicienda ſigna conceptionis, doloris partus, vel con-
12 ſuetudo partus, vel ſtetur dicto medicorum, vel conſuetudini partus aliorum, & ſi hæc ſigna deficiant, ſequenda eſt opinio Baldi, vt filius reputetur ſecundi matrimonij, cum ſit natus in domo ipſius,
13 nec illa opinio de ſimilitudine eſt amittenda, cum

huiusmodi similitudo non proueniat ex alio nisi ex
14 cogitatione mulieris tempore conceptionis ita
glossa in dicta l. quærer aliquis. quia multæ mulie-
res pariunt filios nulli similes, nec patri, nec matri,
vt contigit in meis filiabus charissimis Hyacintha,
15 & Maria, quæ nec inter se, nec mihi, nec amantissi-
16 mæ vxori meæ assimilantur, quod contigit, quia
cogitationis velocitas, animique celeritas, varie-
tas ingenij nulli formæ notas imprimit, quod non
contingit in ceteris animantibus, cum immobiles
sint animo, vt tradit Menochius de arbitr. casu 89.
nu. nonagesimooctauo. & Plinius, quem refert Ti-
raquellus supra l. 5. nu. 52. versic. illud. & vide Au-
lum Gellium lib. 3. noct. Act. cap. 16. vbi refert mul
tas feminas in vndecimo, & decimo mense post
mortem viri peperisse, de quorum virtute, & pudi-
17 citia non dubitabatur, & sic quæstio redditur ma-
gis anceps, & ambigua, maxime ex traditis per Tel-
lum Fernandez in l. 13. Tauri, in fi. vbi dicit, quod
filius eliget hereditatem quam voluerit, ex tradi-
tis per Albericum in rubr. ad Orficianum, in quæst.
fin. & vide Boerium decisione 186. vbi in casu simi-
li causa fuit deuoluta ad Romanum Pontificem, in
qua re nihil resoluit Roxas in epitome successio-
num, cap. 2. nume. 30. vbi mouet hanc quæstionem,
& Gregor. in l. 9. titu. 14. par. 3. verbo siendo casa-
da. & vide per me tradita in quæstio. 248. num. 67.
vbi sequor Albericum in d. l. septimo mense. num.
sexto, qui tenet, quod propter incertitudinem non
succedet filius neutri parentum, cum incertitu-
do vitiet dispositionem, vt in casu illius quæ-
stionis.

F I N I S.

APPEN-

APPENDIX AD ALIQVAS quæstiones libri primi, & secundi practicarum quæstionum communium contra communes.

Ad prœmium, num.138.

Vide Menchacam lib.2.controuersiarum, c.59. num.8.in fin.vbi ignis elementum negat.Tiberium Decianum vol.1.consiliorum in fi.in Apologia cõtra Alciatum,c.21.per totum.

Ad 1.quæstionem in princ.

Vide Nenizanum conf.66.nu.31. decif.Pedem. 141.nu.15. Cabalinum in tract. de enictionibus,§. 3.num.39.fol.non.consil.45.nu.11.& conf.48.nu. 12.& pro hac sententia fuit in Rota iudicatum, vt tradit Mohedanus decif.206. alias 274.& Ioannẽ Vincẽtium Hondedei conf.110.nu.19.vol.1.contrariam opinionem sequitur Crauetta consil.166. num.1.Gozadinus consil.59.& dicit communem Curtius iunior consil.60.& Rolandus consil.71. num.12.volum.1.& in dicta quæst. nume.16. vide Mascardum de probationibus, vol.2.concl.1037. num.34.& in d.quæst.nume.30. vide Signorolum consil.133.

Ad quæst.2.

Vide Flores de Mena li .1. variarum quæst.16. num.13.& additionem ad quæst.164.

Ad quæst.3.nu.1.

Vide Aluarum Velascum de iure emphyt.quæst. 37.num.8.in 1.par.Signorolum consi.139.Rebuffum in repetit.l.5.C.de decurionibus, & in d.quæstio.num.9.Rodriguez nouissime de annuis redditibus,lib.2.quæst.9.num.64.& 65.vbi dicit, quod pro mea opinione iudicauit senatus, & nume.49. eiusdem quæstionis, vide per me tradita in quæst. 749.num.56.

Ad quæst.4.

Vide duas communes,quas tradit Sforcia de restitut.1.par.quæstio.3.artic.14.num.90.& eund. ibidem artic.9.nume.61.& sequentibus, & artic. 10.per totum, & ad finem huius quæst. vide eundem Sforciam d.1.par. quæstio.3.artic.septimo, num.46.

Ad quæst.5.

Vide Barbosam in l.prima, ff.soluto matrimonio,1.parte nume.17.vbi plures refert, & in d.l.1. in 4.par.num.37.& per me tradita in quæstio.604. num.38.

Ad quæst.6.

Vide Rodriguez de annuis redditibus, quæst.2. num.74.lib.2.

Ad quæst.9.nu.3.

Vide quæ adduntur infra ad quæst.688.

Ad quæst.11.

Vide Gutierrez libro 2. canonicarum quæstio. cap.19.per totum, & late per me tradita in quæstio.770.

Ad quæst.15.

Vide late Conradum in repe.l.vnicæ,C.si de momen.poss.fuerit appellatum, Gigantem de pensionibus,quæst.fin.num.20.

Ad quæst.16.

Vide Aceb.in l.2.titu.16.lib.5.recop.vbi plures refert.

Ad quæst.26.

Vide Gregor.in l.10.titu.6.par.6.& per me tradita in quæst.691.

Ad quæst.30.

Vide Michaelem Crassum recept.sentent.§.Trebellian. quæstio.21. & vide per me tradita in quæstio.616.

Ad quæst.31.

Vide Tiberium Decianum consil.89. numero 1. volum.5. qui per totum consuluit pro hac vltima opinione.

Ad quæst.33.

Vide Iosephum Ludouicum decis.77. vbi plura refert notatu digna circa istam quæst.

Ad quæst.34.

Vide Padillam in l.si super possess.num.27.C.de transact.vbi refert duas communes.

Ad quæst.36.nu.14.

Vide Rodrig. de annuis redditibus,lib.2.quæst. 9.num.54.vbi tenet contrarium,& male.

Ad quæst.41.

Vide Gutierrez lib.1.pract.quæstio. 131. num. 1.vbi declarat qualiter hoc procedat de iure regio.

Ad quæst.45.

Vide Gutierrez lib.1.practicar. quæst.quæst.86. qui sequitur Abendanum in ce.prætorum. 1.par.c. 1.num.21.in fin.

Ad quæst.48.nu.10.

Vide late per me nouiter tradita lib.3. quæstio. 850.& Sforcia de restitu.2.par.quæstio.89.artic.5. num.18.

Ad quæst.50.nu.7.

Vide per me tradita in quæst.755.lib.3.

Ad quæst.58.

Vide Otaloram de nobilit. 5.par. cap.fin.nu.10. Mascardum de probat. volum.1. quæst.8.num.fin. & volum.3.conclus.1286.num.6.Gutierrez lib.3. practicarum quæst.13.num.56.Bobad. in sua politica.2.par.lib.3.cap.3.num.62.Gutierr.de tutelis, & curis,2.par.cap.12.num.8.

Ad quæst.70.nu.7.& 8.

Vide per me tradita in quæst.751.& 752.

Ad quæst.72.

Vide Morlam in emporio iuris tit.4.de transact. quæst.2.num.13.

Ad quæst.75.

Vide Iosephum Ludouic. decisione 67. num.11. Anton. Gabr. lib.1. com. titu. de test. conclusio. 20. num.3

Ad quæst.77.

Vide Michael Muñoz in differentijs inter ius canonicum, & regium tit. de litis differentia in fi. vbi declarat l.22. & Castillo de vsufruct. lib.1. cap.30. nume.8. & 18. Vincen. de Franchis decis. 308. in 3. par. contra quos tenet Flores de Mena lib.1. variar. quæst.7. num.7.

Ad quæst.79.

Vide per me tradita in q.758, & Picchardum in §. legatum, nu.8. inst. de legatis, & in §. quos autem, nu.6. ff. de bonor. poss. Mat. in l.1. tit.4. glossa. 14. nu.31. lib.5. recop. & est text. de iure regio in l.34. tit.9. p.6. vbi Greg. verb. el Señorio.

Ad quæst.81.

Vide Gregorium in l. fi. tit.9. p.6. verb. legitima.

Ad quæst.86.

Vide duas communes, quas tradit Menchaca cõtrouersiarum vsufrequen. c.30. nu.1.

Ad quæst.94.

Vide Menoch. lib.4. præsumpt. præs.76. vbi late prosequitur, & declarat quæst.3. Cephal. cons.188. nu.8. lib.2. & 283. nu.9. lib.3. Decian. consil.34. nu. 117. lib.3. Vincentium Hondedei. cons.67. num.1. vol.1. & pro prima opinione iudicauit senatus, vt tradit Thesaur. decis.96. & 14. funda. adducit Cassan. cons.14. Gratus cons.48. lib.1. & consil.32. lib. 3. Tobias Nonius cons.31. nu.5. & cons.32. num.8. Cephal. cons.251. nu.72. lib.2. vbi hanc dicit magis communem opinionem.

Ad quæst.95.

Vide Andr. Fachinetrum lib.2. c.91. vbi late hoc declarat, & dixi in quæst.754. num.27. & est text. de iure regio in l.55. tit.1. parte quinta, vbi Grego.

Ad quæst.101. nu.76.

Vide per me tradita in q.776. per totam.

Ad quæst.104. nu.4.

Vide per me tradita in q.773. & in d.q.103. nu. 33. vide Vicentium de Franc. decis.436. nu.11. in 2. par. vbi dicit quod sacrum Concilium censuit hanc esse tutiorem, & æquiorem opinionem, & in nu.35. vide Parad. de nominat. emphyt. lib.4. titu. 62. quæst.10. nu.46. & Muñoz de Escobar de ratiocinijs. 2. p. c.7. nu.5. & vide tex. in l. in fideicommissorum. ff. vt in poss. legatorum.

Ad quæst.107.

Vide Acebed. qui plura refert in l.1. tit.4. lib.5. recop. nu.113. & seqq.

Ad quæst.112.

Vide per me tradita in quæst.760.

Ad quæst.127 nu.8.

Vide Cacheranum decis.65. nu.14. & est bonus tex. in l. alienationes. ff. fami. ercisc.

Ad quæst.128. nu.8.

Vide Nauar. in Manuali c.18. nu.18. Plaça de delictis. c.1. Bernard. Diaz c.66. verb. maledici. Bobadilla in sua Politica, 2. par. lib.5. c.1. Abil. in proœmio cc. pp. nu.20. vers. sed si verum, & don Ioan Vela de delictis. c.16. vers. ex quibus.

Ad quæst.132.

Vide Iosephum Ludouicum 2. p. decis.75. vbi late declarat hanc quæst. Menchaca lib.3. controuer. vsufreq. c.55. per totum.

Ad quæst.133.

Vide Padillam in l. si super poss. num. 26. C. de transact.

Ad quæst.134.

Vtrum l. quæ pater. ff. famil. ercisunda, quæ loquitur in filio suo, procedat in emancipato, communis contra communem, & quid iure regio.

Partem affirmatiuam huius quæstionis (quæ in suo proprio locu fuit omissa) tenet Ias. in l.1. in fin. ff. soluto matrimonio. vbi hanc dicit communem opinionem. Sed contrariam opinionem, immo, quod non procedat in filio suo, tenet Curtius in authen. res quæ, num.26. C. communia, de leg. vbi dicit communem opinionem, & eandem contra Ias. dixit communem Alexan. in l.4. num.22. ff. ad leg. Falcidiam. Sed hodie in nostro regno est approbata opinio Ias. ex l.5. titu.15. pat.6. & declarat materiam illius legis Anto. Gom. in l.29. Tauri.

Ad quæst.135.

Vide Sforciam de restit. 1. par. quæst.31. artic. 14. num.73.

Ad quæst.136. nu. fin.

Vide Cephalum cons.101. volum.1. vbi hoc declarat in procuratore, & fideiussore, & reliquis personis.

Ad quæst.138. nu.8.

Vide Manticam de coniectutis vltimarum volunt. lib.12. nu.13.

Quæstio 139.

Vtrum filius reconciliatus cum patre post ingratitudinem commissam, possit exheredari, communis contra communem.

In hoc opere vitio impressorum aliquæ quæstiones fuerunt omissæ, & in hoc loco hæc quæstio fuit obliuioni tradita, & idcirco in hac parte eam adducere libuit, & partem affirmatiuam huius quæstionis tradit Barto. in l.3. §. fin. ff. de adimendis legatis. Ias. in authen. non licet, num. fina. C. de liber. præteritis, Alciatus in l. fin. §. fin. C. de pactis. Greg. in l.4. titu.7. pat.6. glossa 2. quæ opinio ex eo confirmatur, & comprobatur, quia iniuria censetur remissa per reconciliationem postea secutam. vt tradunt docto. in l.1. ff. de pactis, vbi Ias. sed contrariam opinionem tenet Arec. in l. filio, quem pater, ff. de liber. & posthum. per illum tex. & Curtius iunior in authen. licet, num.8. Gerardus sing.3. & est communis opinio, vt tradit Costa in l. Gallus, §. & quid si tantum, 3. par. nume.185. ff. de liber. & posthum. Suarez. in l.2. titu. de los casamientos, lib.3. fori. in versic. vlterius. Verior mihi videtur in hac varietate opinionum distinctio tradita per Curtiũ sup. vbi dicit, quod si amicitia est subsecuta ante exheredationem, non valet exheredatio. Si vero postea fuit subsecuta, remanet valida.

Ad quæst.151.

Vide Castillum de vsufruct. lib.1. quæst.2. num. 129. vbi plures refert.

Ad quæst.152.

Vide Mencha. lib.3. controuers. illustrium, cap. 105. num.38.

Ad quæst.156.

Vide per me tradita lib.3. quæst.761.

Ad

Ad quæst.159.
Vide per me tradita lib.3.quæst.764.& 771.
Ad quæst.164.
Vide Bursat.consl.51.nu.20.vol.1.& refert duas communes Flores de Mena lib.1.var.quæst.16.nu.4.& 13.Velasquez.de Abendaño in l.40.Tauri.gl.2.nu.43.Aluarado de coniecturis vlt.vol.lib.2.ca.1.§.1.nu.13.Aceb.in l.7.tit.8.lib.5.recop.num.20. Greg.in l.2.tit.15.p.2.verb.sino el hijo mayor. vbi hoc declarat.
Ad quæst.171.
Vide Sforciam de restitut.1.par.cap.17.art.14. nu.111.
Ad quæst.193.
Vide Vincen.de Hondedeis consl.62.vol.1.
Ad quæst.197.
Vide plures pro vtraque parte quas tradit Castillo controuersiarum iuris.c.20.a nu.3.
Ad quæst.199.nu.7.
Vide Gamatã in decis.fi.nu.3.vbi Flores de Mena idem circa numerum fin.illius quæstionis.decis.390.nu.4.
Ad quæst.202.
Vide per me tradita in q.799.per totam.
Ad quæst.203.nu.6.
Vide per me tradita in quæst.2.nu.49.
Ad quæst.205.nu.6.
Vide per me tradita in quæst.761.
Ad quæst.221.nu.2.
Vide Michael Craf.li.recept.sent.§.successor ab intesta.quæst.30.num.4.vbi plures refert pro hac parte.
Ad quæst.224.
Vide Couar.lib.3.var.cap.8.vbi late hoc declarat.
Ad quæst.230.
Vide l.fi.tit.11.p.4.Balduin.& Plant.in §.item si de dote.nu.9.vbi Angelus de Gambellionibus.Barbos.in l.maritum.nu.96.& pro hac opin.fuit iudicatum in regali Cancell.Pinciana.
Ad quæst.231.
Vide Abendan.de exequend.mar.1.parte ca.17. nu.4.
Ad quæst.242.
Vide Aluarum Velas.consult.4.per totam.Grego.in l.7.tit.5.p.5.glossa.1.
Ad quæst.247.nu.4.
Vide Fr.Manuel.Rod.in sua summa, verb.luxuria.c.208.nu.5.
Ad quæst.248.nu.6.
Vide Menchacam lib.3.controuers.illust.c.90. nu.11.vbi plures refert.
Ad quæst.249.
Vide Gutier.lib.2.practicarum.quæst.52.per totam.
Quæst.263.
Vtrum testamenta omnia debeant insinuari coram iudice ecclesiastico, communis contra communem, & quid iure regio.
Hæc quæstio fuit omissa in traductione huius libri,& ob hanc causam per modum additionis eam in hoc loco collocaui,in qua Antonius,& Imola in cap.fin.de fide instrument. tenent partem affirmatiuam, etiamsi testamentum non sit conditum ad pias causas.vbi Felin.num.13.dicit communem opinionem. Sed contrariam tenet Abb.in d.cap.fin. & eam dixit magis communem Conat.in cap.si hęredes,num.3.de testam. pro qua est tex.de iure regio in l.4.titu.2.lib.5.ordinamen.& ita practicatur.
Ad quæst.273.nu.21.
Vide Gutier.lib.3.pp.quæst.43.nu.20.vbi optime hoc declarat.
Ad quæst.278.
Vide Menoch.de præsumptionibus lib.4.2.par. præs.113.Faniquetum lib.5.controuers.c.41.Mench.l.5.de successionũ progressu.§.127.tit.de leg.nu.6.vbi alios allegat,& est text.in l.annua.§.Titia.ff. de annuis legatis.
Ad quæst.287.
Vide Moriam in emporio iuris, 1.parte titu.1. quæst.13.
Ad quæst.288.nu.3.
Vide Baez.de inope debitore.c.19.nume.4.& 5.
Ad quæst.302.nu.16.
Vide Meneh.lib.3.controuers.illust.c.104.num. 19.Cephal.consl.128.vol.1.
Ad quæst.309.
Vide per me tradita in quæst.809.
Ad quæst.320.
Vide Bursat.consl.43.vol.1.
Ad quæst.323.
Vide Vicentium de Hondedeis consl.96.volum. 1.per totum.& nu.46.
Ad quæst.326.
Vide ad hanc quæst.Couarr.in rub.de testam.3. par.nu.16.Tiraq.de retract.ligna.§.11.gloss.6.nu. 25.& seqq.Ant.Natt.consl.501.& 475.lib.2.Cephalum consl.3.nu.11.
Ad quæst.329.nu.4.
Vide Anton.Gom.in l.fin.Tauri.nume.17.& Bobad.in sua politica.1.par.lib.1.cap.13.nume.8 1 Decianum in tract.crim.2.tom.lib.8.cap.3.a numer.44.
Ad quæst.330.
Vide per me tradita in quæst.768.
Ad quæst.345.
Vide Paramo de origine inquisitorum lib.3.ca. 1.nu.47.vbi refert litteram donationis Constantini Imperatoris.
Ad quæst.346.
Vide Fonseca lib.1.de vita Christi.cap.6.vbi late fundat istam opinionem, & Paramo de orig. Inquisit.lib.3.quæstio.5.a nume.16.cum sequentibus.
Ad quæst.366.nu.4.
Vide Cacheranum decis.36.numero 38.vbi dicit, quod de consuetudine seruatur hæc opinio.
Ad quæst.368.
Vide Aceb.in l.1.tit.19.lib.9.recop.nume.6.vbi late declarat.
Ad quæst.376.
Vide Afflict.decis.317.num.5.Roland.consl.94. nu.34.volum.3.dicens hanc esse crebriorem sent. quam sequitur Natta consl.143.nume.4.Cephal. consil.

Ad quæst.512.

Vide per me tradita in quæstione.786.per totam.

Ad quæst.524.

Vide Bursatum cons.125.vol.1.vbi late disputat,an Episcopatus sit ordo prout ordo dicitur sacramentum.

Ad quæst.528.

Vide l.5.titu.5.par.1.vbi late Gregor.verbo, los officios. per quam legem comprobatur 1.opinio.

Ad quæst.537.nu.7.

Vide per me tradita quæst.762.

Ad quæst.537.

Vide Gutierrez lib.2.canonicarum.c.19.per totum,& dixi in quæst.773.

Ad quæst.539.

Vide Ioseph Ludouic.decis.111.qui loquitur de expensis aduocati,& procurat.qui gratis patrocinium dederunt.

Ad quæst.540.nu.21.

Vide Morlam in emporio iuris.1.p.titu.1.q.10.num.3.& 5.

Ad quæst.553.

Vide Mench lib.1.controuersiarum c.21.num.29.& c.41.nu.33.

Ad quæst.561.nu.30.

Vide Quintana Dueñas in suo ecclesiastico lib.3.num.75.dicentem,quod hoc patrimonium non perpetuum,sed ad tempus dicitur ecclesiasticum,& circa dictionem,nisi,vide legem,actione.C.de transact.quam sic intelligit Seraphinus à Seraphino in tractatu de priuilegijs iuraměti,priuileg.52.num.12.

Ad quæst.562.

Vide per me tradita in quæst.775.

Ad quæst.575.

Vide Bald.in l.in adoptionem.num.9.C.de adoptio.Siluestrum in summa,verb.fugere.

Ad quæst.585.nu.6.

Vide Nauarr.cons.5.quæst.15.titu.de constitutionibus.nu.221.& F.Manuel Rodrig.in sua summa c.36.de resid.nu.5.

Ad quæst.598.

Vide Flores de Mena lib.2.quæst.var.q.9.num.47.§.1.vbi dicit,quod non est in iure terminatum tempus solutionis.

Ad quæst.604.nu.20.

Vide Thom. Sanch.lib.2.de mat.disput.45.nu.21.& per me tradita in q.824.& circa nu.43.vide Cacheranum cons.53.nu.11.& circa nu.71.vide Sãchez sup.lib.3.disputat.20.nu.3.& circa nu.82.vide Cacheranum supra cons.53.vbi tenet quod testes debent esse rogati.

Ad quæst.633.nu.7.

Vide Padillam in l.2.C.de rescind.num.31.& l.qui sub imagine.ff.de distract.pig.in fine.vbi oblata pecunia cum vsuris.

Ad quæst.641.

Vide Aluarum Velascum consultat.46.quando sententia dicatur definitiua,vel interlocutoria, cap.veniens. el 2. de testibus. vbi Felinus, Menochius de retinenda possess.remed.5.num.121.

Ad quæst.643.nu.6.

Vide Nauar.cons.18.tit.de celeb.Missar.

Ad quæst.645.

Vide Morlam in emporio iuris. 1.par.tit.1.q.3.nu.2.vbi adducit fundamenta,& per me tradita in quæst.761.

Ad quæst.658.

Vide Sforciam de restitut.1.par.quæst.4.art.12.nu.101.& seqq.

Ad quæst.670.

Vide l.5.tit.22.p.3.quæ confirmat vltimam opinionem.

Ad quæst.672.

Vide decisionem Rotæ titu.de præbendis.39.fol.411.

Ad quæst.685.nu.3.

Vide Bobadillam in sua polit.2.p.lib.3.c.4.nu.97.littera f.vbi plures refert.

Ad quæst.687.nu.3.

Vide Morlam, qui pro vtraque parte adducit octo fundamenta in emporio iuris.1.p.tit.1.q.9.nu.2.& 10.

Ad quæst.688.nu.8.

Ita hodie est decisa quæstio, per regiam pragmaticã promulgata anno 1604.qua disponitur, quod nobilis non potest renunciare priuilegio suæ nobilitatis, & vide circa tradita in nu.10.Menochium de arb.casu 67.& 68.

Ad quæst.692.

Vide per me tradita in quæst.783.nu.76.

Ad quæst.678.

Vide Flaminium de resignat. beneficiorum. lib.
1 2.quæst.3.nu.97.Barbaciam cons.33.vol.2.& qua-
litas beneficij seu capellaniæ consideratur ex vlti-
mo actu, Cassan.cons.10.nu.10.Mascard.vol.1.de
2 probationibus.conclus.172.num.8.& collatio ca-
pellaniæ contra prohibitionem testatoris, non præ
iudicat patrono in sua possess.ita Anto.Ciofi.cons.
110.num.10.volum.1.Dec.cons.126.nume.4.& si
3 capellania requirat personalem residentiam,potest
seruiri per substitutum, quando capellanus ex red-
4 ditibus ipsius non habet cõgruam sustentationem,
ita Imola in cap.fin.num.9.de clericis non residen-
tibus, quem sequitur Anton.Ciofi.sup.consil.145.
num.5.in fine.vol.1.& cc. nu.28. illius quæstionis,
Aduerte, quòd si vnus ex oppositoribus sit consan-
guineus,alter extraneus, licet consanguinei nõ sint
5 in fundatione vocati, præferuntur. Parladorus,li-
bro 3.rerum quotidianarum 120.nume.6.Lamber-
tinus de iure patronatus. 3.par.lib.2.art.4.5.p.nu.
6 10.& fin.& qualiter probetur consanguinitas vide
Mandellum cons.83.vol.1.& circa nume.31. vide
Afflict.decis.152.num.6.vbi dicit, quod in benefi-
cialibus non attentatur,sed contrarium tenet Præ-
7 positus Alexandrinus in d.cap.constitutis,quem se-
quitur Lamber.de iure patr.2.par.lib.2.q.6.art.3.
nu.8.Lancel.de atten.2.part.c.12.limit.40.nu.11.
& limi.49.& 2.p.c.4.nu.298.& 613. Calder.consi.
1.vt lite pendente, Rota Romana in nouis, de-
cis. 6. 2.part. numer.1.2. & 3.Aceb. in curia Pisa-
8 na,lib.2.cap.4.num.14.vbi facere collationem, di-
citur attentare,& sic practicatur in curia Regis, li-
cet aliquando determinetur contrarium secũdum
causæ merita, & litigantium iustitiam,& circa nu-
me.

QVÆSTIO DCCCLV.

VTrum restitutio in integrum, quando læsio cōsistit in tempore, sit petenda intra quadriennium, an vero intra totum tempus in quanto læsio consistit; communis contra communem, quam tradit Sforcia supra 1. parte. quæstione 19. artic. 4. num. 39.

QVÆST. DCCCLVI.

VTrum quadriennium, quod restitutioni petendæ a iure tribuitur, incipiat currere impleta minori ætate, sed non completa læsione, communis contra communem, quam tradit Sforcia de restitu. 1. par. quæst. 20. art. 2. nu. 17.

QVÆST. DCCCLVII.

VTrum quadriennium, intra quod peti debet restitutio in integrum a maioribus ex clausula generali, si qua mihi &c. currat a die scientiæ post 30. annos, an vero præscribatur id tempus, communis contra communem, quam tradit Sforcia supra 1. parte quæst. 20. artic. 4. nu. 38. & 39.

QVÆST. DCCCLVIII.

VTrum actio rescissoria duret hodie quadriennio continuo, sicut restitutio in integrum, an sicut olim anno tantum vtili, communis contra cōmunem, quam tradit Sforcia. 1. par. quæst. 21. artic. 3. num. 10.

QVÆST. DCCCLIX.

VTrum postquam obtenta est restitutio in integrum, tempus rescissoriæ actionis duret anno vtili, vel quadriennio tantum, an vero plus, vel minus, prout plus vel minus temporis recuperatum fuit per restitutionem in integrum, communis contra communem, quam tradit Sforcia supra artic. 4. num. 16.

QVÆST. DCCCLX.

VTrum ecclesia renunciati possit beneficio restitutionis in integrum, communis contra communem, quam tradit Sforcia de restit. 1. par. quæst. 26. art. 5. nu. 30.

QVÆST. DCCCLXI.

VTrum protestatio necessaria sit ad hoc, vt impedimentum non noceat, quando illud pendet & procedit arbitrio & voluntate alterius, communis contra communem, quam tradit Sforcia. 1. par. quæst. 28. art. 3. nu. 11.

QVÆST. DCCCLXII.

VTrum teneatur dimittere procuratorem impeditus impedimento probabili, & laudabili tātum, non etiam necessario, communis contra communem, quam tradit Sforcia de restitution. 1. par. quæst. 30. art. 3. nu. 9.

QVÆST. DCCCLXIII.

VTrum arbiter licet non possit restituere in integrum, possit saltem pronunciare restituendū, communis contra communem, quam tradit Sforcia supra 1. par. quæst. 32. art. 9. nu. 84.

QVÆST. DCCCLXIV.

VTrum delegatus a Principe possit restituere aduersus sententiam propriam. Sforcia supra art. 18. nu. 139.

QVÆST. DCCCLXV.

VTrum petens restitutionem in integrum teneatur exprimere in quo læsus fuerit, an sufficiat simplex læsionis mentio, communis contra communem, quam tradit Sforcia de restitut. 1. par. quæst. 35. art. 3. & 4. nu. 11.

QVÆST. DCCCLXVI.

VTrum impedimenta & causæ, ex quibus conceditur in integrū restitutio, ex edicto maiorum plene probari debeat, vel sufficiat semiplene, communis contra communem, quam tradit Sforcia sup. quæst. 38. art. 3. nu. 32.

QVÆST. DCCCLXVII.

VTrum probationes factæ in iudicio rescindente faciant fidem in iudicio rescissorio; communis contra communem, quam tradit Sforcia de restitut. 1. par. quæst. 66. art. 4. nu. 10.

QVÆST. DCCCLXVIII.

VTrum dispositio leg. Pannonius, alias Pantomus, ff. de acquirenda hereditate, competat heredibus infantis, communis contra communem, quam tradit Sforcia supra 1. par. quæst. 50. artic. 8. num. 74.

QVÆST. DCCCLXIX.

VTrum succurratur minori restitutione in integrum, quando culpa lata in committendo delinquit, communis contra communem, quam tradit Sforcia titu. de restitut. 2. par. quæst. 80. artic. 6. num. 37.

QVÆST. DCCCLXX.

VTrum minor, cui lapsum est tēpus intra quod redimendum erat prædium ex conuentione cum prædecessore suo facta, restituatur ex clausula generali prætextu ignorantiæ, communis contra cōmunem, quam tradit Sforcia 2. par. quæstione 86. artic. 3. num. 32.

QVÆ-

QVÆSTIO DCCCLXXI.

Vtrum adoersus præscriptionem centum annorum detur restitutio ex capite ignorantiæ, communis contra communem, quam tradit Sforcia de restitutio.2.par.artic.6.nu.21.cum sequentibus.

QVÆST. DCCCLXXII.

Vtrum per hæc verba, gratiam facimus, restitutio plenaria concedi videatur, communis cõtra communem, quam tradit Sforcia 2.part.quæst. 93.art.2.nu.8.

QVST. DCCCLXXIII.

Vtrum feudum per restitutionem gratiosam recuperatum, dicatur feudum nouum, an antiquum, communis contra communem, quam tradit Sforcia.2.part.quæst.94.art.2.nu.21.

QVAEST. DCCCLXXIV.

Vtrum restitutus ex gratia recuperet bona alienata, quando illa ex dispositione statoti veniunt applicanda heredibus occisi, communis contra communem quam tradit Sforcia 2.part.quæst. 99.art.11.nu.97.

QVAEST. DCCCLXXV.

Vtrum restitutus ex gratia recuperet etiam fructus interim a possessoribus bonorum perceptos, communis contra communem, quam tradit Sforcia quæst.99.art.14.nu.121.

QVAEST. DCCCLXXVI.

Vtrum in causis arduis teneatur quis mittere procuratorem, communis cõtra communem, quam tradit Sforcia 1.par.quæst.30.art.17.nu.90. Parisius cons.101.vol.4.Rebuff.ad ll.Regni, a nu. 68.fol.737.

QVAEST. DCCCLXXVII.

Vtrum restitutus ex gratia recuperet ea bona, quæ ad eum spectare cœperunt durante anno, & propter eius incapacitatem ad alios gradu proximos transierunt, communis contra communem, quam tradit Sforcia 2.part.quæst.99.articu.1.numer.1.

QVAEST. DCCCLXXVIII.

Vtrum contractus factus in iudicio sit firmior, quam factus extra iudicium, communis cõtra communem, quam tradit Padilla in l.siue apud acta.nu.1.& fin.C.de transactionibus.

QVAEST. DCCCLXXIX.

Vtrum statutum prohibens facere contractum sine certa solemnitate extendatur ad distractum, communis contra communem, quam tradit Padilla in l.siue apud acta, num.4.C.de transactionibus.

QVAEST. DCCCLXXX.

Vtrum procurator, de cuius mandato dubitatur, admittatur ad debita aliena recuperanda, præstita cautione, dominum ratum habiturum, communis contra communem, quam tradit Padilla in l.transactionis placitum.nu.22.C.de trãsactionibus.

QVAEST. DCCCLXXXI.

Vtrum in citatione facta per iudicem delegatum debeat inseri copia sui rescripti, communis contra communem.

Partem affirmatiuam huius quæstionis tenet Bart.in authentica, qui semel.nu.12.C.quomodo, & quando iudex.per illum textum, & c.præterea.de dilation.quam tenet glossa in cap.si Episcopus.3.quæst.2.& plures refert Ias. cons.145.volum.2.& dicit communem Albericus in l.voi.nu.10.ff.si quis ius dicenti non obtemp.sed contrariam opinionem dicit communem Felin.in c.1.nu.4.de libel.oblat.prima tamen opinio est verior, & tenenda, & ita practicatur.

QVÆST. DCCCLXXXII.

Vtrum contractus commodati dicatur celebratus, quando solum datur res alicui in specie restituenda, vt accipiens vtatur ea ad certum vsum, communis contra communem.

IN hac quæstione partem affirmatiuam tenet Bar.in l.2.ff.si certum petatur, quam dicit cõmunem opinionem Curtius ibi.nu.18.Sed cõtrariam tenet Aretinus in d.l.2.nu.6.vbi Ias. in fine.col.2.quam tenent Doctores antiqui in l.2. C.commodati. Ias.in §.sequens, nu.21.instit.de actionibus, pro qua opinione adducitur textus in l. Lucius Titius.ff.de donationibus, & hunc esse communem intellectum ad illum textum dicit Faber in d.§.sequens, nu.24.

QVÆST. DCCCLXXXIII.

Vtrum in alienatione rei ecclesiæ sufficiat cõsensus præsentium canonicorum, vel absentes sint citandi, communis cõtra communem.

In

QVÆST. DCCCLXXXVI.

Vtrum conclusio glossę, verbo, non confundantur. in l. fin. C. de iure deliberandi, procedat in statuto iuris correctorio, communis contra communem.

IN hac quæstione proposita partem negatiuam tenet Baldus in l. maximum vitium. num. 15. C. de liberis præteritis, quem sequitur Paulus num. 12. in §. in computatione. d. l. fin. & hæc est communis secundum Boerium, decisione 188. num. 5.

Sed contrariam opinionem tenet Alexand. in d. §. in computatione, & Romanus in l. si quis priori, ff. ad Trebell. vbi Alexand. num. 6. dicit esse veriorem opinionem, quam dicit communem Curtius consil. 7. num. 8. & eam etiam dicit communem Alciatus de verbor. significat. colum. 31. in paucis, & Petrus de Stauena in suo alphabeto iuris, verf. legitima, & hæc est verior, & recepta sententia.

QVÆST. DCCCLXXXVII.

Vtrum ius feudorum sit iam sicut ius scriptum, vel sicut consuetudo, communis contra communem.

LEges feudorum, quia sunt recopilatæ, a quo dam Doctore, qui non habuit facultatem legis condendæ, sunt considerandæ tanquam consuetudo, & non tanquam ius scriptum, ita Barto. in l. de quibus, in lectura, num. 4. ff. de legibus, quem ibi omnes sequuntur; & istam dicit communem Ioannes de Merlo in rubr. de constitutionibus, in fine, sed contrariam dicit communem Alciatus in d. l. de quibus, prima opinio est verior, & tenenda.

QVÆST. DCCCLXXXVIII.

Vtrum ad confirmationem exheredationis requiratur aditio, communis contra communem.

PArtem affirmatiuam huius quæstionis tenet Barto. in l. filiusfamilias, 1. quæst. ff. de heredib. instituen. quam dixit mirabilem, & communem opinionem Alexan. in l. si ita scriptum. §. fin. ff. de liber. & posthum. pro qua adducitur text. in l. si quis filium, §. sed cum exheredatio. ff. de bonorum posses. contra tabul. l. Papinianus, §. si conditioni, ff. de hered. inst.

Sed contrariam opinionem dixit communem Ias. in l. qui aliena. §. interdum. nu. 15. ff. de acquir. hered. prima tamen opinio est verior, & in scholis recepta.

QVÆST. DCCCLXXXIX.

Vtrum per ingressum religionis liberetur quis a patris potestate, communis contra communem.

IN quæstione proposita concludẽdum est, per ingressum monasterij liberari filium a patris potestate. ita glossa in l. si ex causa. fin. §. Papinianus. ff. de minoribus, vbi Bart. Albericus, & Baldus, & dicit communem Antonius Gomez in l. 48. Tauri. nu. 7. in fi. verf. quarto, vbi agit an clericus liberetur, & Greg. in l. 14. tit. 18. part. 4. verbo, para Obispo, & illam glossæ opinionem dixit communem Felinus nume. 25. in cap. in præsentia. de probationibus, & pro ista opinione adducitur tex. in cap. fina. de iudic. libro sexto, quæ est vera, & tenenda.

Sed contrariam opinionem tenet Iacobus de Butrio in authentica, si qua mulier. C. de sacrosanctis Eccles. Specul. in tit. de tutel. §. 1. & 2. & hanc dicit communem Mathesalanus in tractatu de succes. ab intestato, col. 2.

QVÆST. DCCCXC.

Vtrum illud, quod prouenit nepoti vel nepti ab auo paterno, dicatur aduentitium, vel profectitium, communis contra communem.

IN quæstione proposita quod dicta bona dicantur aduentitia, tenet glossa magna in §. interdum, l. qui in aliena, ff. de acquiren. hered. similis glos. in l. quæsitum, versic. seruo, ff. de legatis 1. & in l. auus, ff. de conditio. & demonstrat. glos. in l. Gallus, §. quid si is, num. 22. ff. de liber. & posthum. & est communis opinio secundum Alex. in l. sed si plures, §. in arrogato, ff. de vulgar. & in d. §. interdum, vbi Ias. num. 27. dicit communem opinionem idem Alexand. in l. in quartam, col. 11. ff. ad leg. Falcid. Decius & Corneus in l. vt liberis, C. de collationibus. Alciatus in tract. de præs. regula prima, præsumpt. 18. & dicit communem opinionem Palacius Rubeus in repet. rub. cap. per vestras, §. 45. in princ.

Sed contrariam opinionem tenet glossa in l. cum oportet. versic. ex substantia. C. de bonis, quæ liber. cuius glossæ opinio est communis secundum Crotum in l. frater a fratre. in princip. in prælud. ff. de cond. indeb.

QVÆST. DCCCXCI.

Vtrum in legato dotis subintelligatur illa conditio, si matrimonium sequatur, communis contra communem.

IN hac quæstione proposita dicẽdum est quod illa conditio semper subintelligitur, vt tenet Bart. in l. Titio centum, §. Titio genero, colum. 2. ff. de condit. & demonstrat. vbi Paulus dicit se vidisse communiter teneri, & est communis opinio secundum Corneum consil. 229. volum. 4. & secundum Baldum Nouellum in tractatu, de dot. 6. par. princ. nu. 59. Couar. de testa. c. 3. nu. 11.

Sed contrariam opinionem, immo quod in legato dotis non subintelligatur illa conditio, si matrimonium sequatur, tenent multi traditi a Ias. in l. si Titio, nu. 11. ff. de legat. 1. vbi dicit communem, quia tale legatum est purum, & non conditionale, & in dubio quilibet actus censetur modalis, & non conditionalis, l. quarto, §. inter locatorem, ff. locati, ita Barto. in l. cum mota, num. 2. C. de transact. vbi Alex. num. 8. Decius num. 6. dicunt istam conclusionem esse communem, & sic intellige l. 11. titu. 11. par. 4. quæ loquitur in promissione inter viuos, non vero in legato, & pro huius quæstionis resolutione sunt videndi Sim. de Præt. de interp. vlt. volunt. lib. 4. interpret. 1. dub. 12. no. 36. & seqq. fol. mihi. 380. Mantica de coniect. vltim. lib. 11. titu. 22. & 23. Michael Crass. de success... §. legatum. quæstio. 48. Menoch. lib. 4. præsumpt. 146. per totam, & vide supra quæst. 138.

QVÆST. DCCCXCII.

Vtrum quadriennium datum ad petendam restitutionem, possit minui, vel augeri per iudicem, communis contra communem.

IVdicem non habere facultatem prorogandi, nec augendi tempus quadrimestre, tenet glo. in cap. cum sit Romana, verb. rescis. de appel. idem tenet gloss. in cap. indultum, de reg. iur. lib. 6. similis gloss. in authen. offeratur. versic. viginti dierum, C. de litis contestat. & istam opinionem sequitur Car inalis in Clem. vnica. num. 27. quæst. 22. de in integrum restitut. & est communis opinio secundum Cumanum in l. 2. ff. de re iud. vbi Ias. nu. 42. Ripa num. 14. Imola in cap. cum sit Romana, num. 14. Præp. ibi. num. 16. Francus, num. 10. & hæc est ratio, quia factum iudicis non debet tollere dispositionem legis, l. 1. vers. nec prætoris, ff. de ferijs.

Sed contrariam opinionem, immo quod iudex possit ex iusta causa illud quadriennium immorare, tenet Barto. in l. 2. num. 4. ff. de re iudic. & istam opinionem seqoitur glossa in authen. de litig. §. omnem, versic. cautione. & hæc est communis opinio secundom Alexan. in l. 2. nu. 5. col. 4. ff. de re iud. versic. 4. fuit opinio. pro qua adducitur tex. in l. petendæ. in fine. C. de temporibus in integrum restit. l. intra vtile, vbi glossa, ff. de minoribus, secundum communem intellectum. In qua quæstione adducitur tertia opinio, immo quod illud quadriennium nõ possit minui ex causa iusta, per regulam, indultum, de regul. lib. 6. possit tamen prorogari ex iusta causa per d. l. petendæ, in fine, ff. de minoribus, ita Goillermus de Monte in Clemen. vnica. de in integrum restitut. & est commonis opinio secundum Imol. ibi, nume. 26. & quid seroet Senatus, tradit Afflictus decisio. 175. & vide Aceb. in l. 1. titu. 18. num. 38. libro 4. recopil. Gregor. in l. fina. titu. fin. par. 6. verbo que fuesse enagenada, circa medium.

QVÆST. DCCCXCIII.

Vtrum interesse, quod petitur ab iniuriato, vel heredibus occisi, debeat computari iuxta computationem l. hereditatum, ff. ad leg. Falc. communis contra commune.

PArtem affirmatiuam huius quæstionis tenet Abb. in cap. 1. & in cap. olim. de iniurijs, Speculat. in titu. de iniurijs, §. 2. col. 2. Hippolytus singulari. 575. & consil. 119. num. 5. Couarr. alijs citatis, lib. 2. variarum, cap. 3. num. 7. versic. idem constat. Anto. Gom. 3. tom. variarum, cap. 3. num. 36. & 37. & hæc est communis opinio secundum Berengarium in repetit. legis vnicæ, num. 292. C. de sentent. quæ pro eo quod interest.

Sed contrariam opinionem, immo quod illa lex solum procedat in alimentorum legato, in quo loquitur, tenet Imola, & Vincentius de Hercul. in d. l. hereditatum, quam opinionem tenet Suarez in repetit. legis, quoniam in prioribus, 3. ampliat. C. de inoffic. testam. Alciatus de præsumpt. præsum. 44. regula 1. & sequitur Ias. in l. ante quinta, §. qui iter. ff. de verb. obligat.

QVÆST. DCCCXCIV.

Vtrum infans cum tutoris auctoritate possit hereditatem adire, communis contra communem.

INfantem cum tutoris auctoritate optime posse adire hereditatem, tenet glossa in l. pupillus, fa. ff. de acquiren. hered. similis glossa in l. potuit, C. de iure delib. quarum glossarum opinio est communis, vt tenet Alex. nu. 6. Aret. nu. 5. in d. l. pupillus.

Sed contrariam opinionem, immo quod infans etiam cum auctoritate tutoris non possit adire hereditatem, tenet glossa in l. donatarum, C. de acquiren. possessio. cuius glossæ opinio communis est secundum Romanum in dicta l. pupillus; sed prima opinio est tutior, & communior, & ita practicatur.

QVÆSTIO DCCCXCV.

Ad 4. §. res pignori, ff. si certum petatur, communis contra communem.

REsoloit text. in d. §. res pignori, quod res pignori data soluta pecunia condici potest: contra quod facit regul. text. in l. fin. versic. fina. ff. vsufructu quemadmodum caueat. vbi nemo condicere potest rem suam

præ-

præterquam a iure, & sic primus intellectus communis est antiqui glossatoris, quod intelligamus ibi possessionem condici non posse, secus proprietatem, per text. in l.sed si nummum.C.de cond.indebiti, l.scite debemus, §.Seio fure, ff.de verborum obligatio.

Sed contra hunc intellectum communem tenet glossa in d.§.res pignorum, & assignatur secundus intellectus, quod in d.§. videtur condictio sine causa, qui intellectus communis est secundum Zasium ibi, num.7.in 2.col.& est alius intellectus, quod ibi datur condictio furtiua, qui intellectus est communis secundum Decium ibi col.1. Alciatus col.2. Socinus, & Curtius, & Burijel. num.5. & iste intellectus est verior, & tenendus.

SVMMARIVM.

1 *Filiatio est difficilis probationis ex parte patris.*
2 *Procreatio filiorum non cadit in certum sensum.*
3 *Filiatio certa quomodo probetur.*
4 *Prima opinio refertur.*
5 *Assertio matris facit probationem filiationis.*
6 *Similitudo filij facit præsumptionem filiationis.*
7 *Forma filij demonstrat patrem.*
8 *Limernæi habent vxores communes, & probant filios ex similitudine.*
9 *Filius præsumitur secundi mariti in cuius domo fuit natus.*
10 *Præsumptio est pro matrimonio.*
11 *Filius debet censeri vtriusque mariti in dubio secundum tertiam opinionem.*
12 *Quarta opinio refertur in quæstione proposita.*
13 *Signa partus sunt inspicienda ad cognoscendum filium cuius parentis sit.*
14 *Medicorum dicto standum est, & pariendi consuetudine.*
15 *Similitudo prouenit ex cogitatione matris, tempore conceptionis.*
16 *Filiæ auctoris inter se differunt, & nec patri, nec matri assimilantur.*
17 *Partus legitimus dicitur in decimo, & vndecimo mense completo.*

QVAEST. DCCCXCVI.

Vtrum filius præsumatur primi mariti vel secundi, quando vidua post duos dies a morte mariti ad secundas nuptias migrauit, communis contra communem.

Filiatio semper reputatur difficilis, immo impossibilis probationis, l.Lucius, ff.de cond. & demonstratio. quia cum ex parte patris procreatio filiorum non cadat in certum sen-
1 sum hominis, nemo testificari possit aliquem ab alio genitum, aut conceptum, vt tradit Barto.in l.
2 1.num.1.& 2.C.quorum bonorum. Bal.in l.filium, ff.de his qui sunt sui, & consil.74.vol.1. Decius in rub.de probat. num.162. & in c.in præsentia, nu.5. eod.& consil.172. Natta consi.473.num.39.& 44. Bursatus cons.88.& 89.volum.1.nisi in casu tradito a Mascardo de probatio.volum.2.conclus.787.
num.9. quando vir, & mulier essent soli in carcere
3 sub diligentissimis custodibus per annum. In nostra quæstione satis difficile, & pene impossibile est, cuius erit filius, natus ex vidua, quæ intra nouem menses a morte primi mariti peperit, quando illico ad secundas conuolauit nuptias, & ne præsumptionibus est iudicandum. Vnde Bart.in l.Gallus, num.13.vbi Doctores, ff.de liber.& posthumis, dicit præsumi illius esse patrem, in quem magis verisimiles præsumptiones concurrant, & approba-
4 tæ sint a peritis in arte. argument.l.1.§.1.ff.de ventre inspiciendo, & dicit non esse modicam præsumptionem in hoc casu matris assertionem. Sforcia
5 cons.28. num.71. Grammaticus cons.154.num.5. Afflict.decis.336. Alciat.de præsumpt. reg.3.præs. 37.nume.15. vbi etiam inquit esse aliqualem præsumptionem similitudinem filij, ita vt si sit similis
6 marito secundo, præsumatur ipsius: & si primo mortuo, succedat in bonis illius, quia quislibet præsumitur illius esse filius, cuius formã, & effigiem habet, vt resoluit Parisius consil.10. num.59.volu.2.
7 Albericus in l.septimo mense, ff.de statu hominum. Alciatus in l.quæreret aliquis, ff.de verborum signific. Tiraquell.ad ll. connubiales, l.7.num.52.vbi
8 dicit, quod Limernæi probabant filios ea similitudine, & habebant vxores communes, & alebant communiter filios vsque ad annos quinque: deinde sexto anno, pueris omnibus congregatis, similitudines ipsorum ad viros coniectant, & vnicuique similem tradunt puerum parenti. Et Antiopi filios inter se partiuntur secundum similitudinem, vt tradit ex antiquis scriptorihus, Mascard. volum.2. de probat. conclus.792. num.4. & sic ex superioribus videtur dicendum, filium natum esse illius patris, cui magis assimilatur, quia est coniectura, & præsumptio filiationis, ita Martius decis.457.in fi.in 2. par. Decianus cons.1.nume.117. lib.3. Menochius lib.6.de præsumpt.præs.53.num.49.

Sed contrariam opinionem, immo quod indistincte sit secundi mariti, in cuius domo filius fuit natus, tenet Baldus in l.si mater, num.2.C.de suis,
9 & legit.hered. & in l.Gallus, in princip.ff.de liber. & posthum. cum præsumptio sit pro matrimonio, vt d.l.filium, de his, qui sunt sui, l.si vicinis sentientibus, C.de nuptijs, l.si quis domum, §.fin.ff.locati, ibi, quia hoc euenire posse prospicere debuit. Ter-
10 tia opinio fuit Angeli in l.si duo socij, nume.3.ff. de heredib. instituend. dicens, quod filius debet
11 censeri vtriusque mariti, quæ opinio communiter reprehenditur secundum Imolam in dicta l.Gallus, in principio, versic.6. Quarta opinio fuit Iacobi de de Belloursu in l.prima, C.quorum bonorum, argumen.l.liberorum. §.1. ff.de infantibus, quæ opinio est communis secundum Alciatum lib.9. Parad.ca. 12. Quinta opinio, & satis recepta traditur a Barto. in dicta l.Gallus, in principio, in fine, quæ est communis secundum Ias.ibi, 2.lectura, in fine, & secundum Alexand.ibi in fine, videlicet, quod sint inspicienda signa conceptionis, doloris partus, vel con-
12 suetudo partus, vel stetur dicto medicorum, vel consuetudini partus aliorum, & si hæc signa deficiant, sequenda est opinio Baldi, vt filius reputetur secundi matrimonij, cum sit natus in domo ipsius,
13 nec illa opinio de similitudine est amittenda, cum

huiusmodi similitudo non proueniat ex alio nisi ex
14 cogitatione mulieris tempore conceptionis ita glossa in dicta l. quæ: et aliquis, quia multæ mulieres pariunt filios nulli similes, nec patri, nec matri, vt contigit in meis filiabus chariſſimis Hyacintha,
15 & Maria, quæ nec inter se, nec mihi, nec amantiſſi-
16 mæ vxori meæ aſſimilantur, quod contigit, quia cogitationis velocitas, animique celeritas, varietas ingenij nulli formæ notas imprimit, quod non contingit in ceteris animantibus, cum immobiles sint animo, vt tradit Menochius de arbitr. casu 89. nu. nonagesimooctauo. & Plinius, quem refert Tiraquellus supra l. 5. nu. 52. versic. illud. & vide Aulum Gellium lib. 3. noct. Act. cap. 16. vbi refert multas feminas in vndecimo, & decimo mense post mortem viri peperiſſe, de quorum virtute, & pudi-
17 citia non dubitabatur, & sic quæstio redditur magis anceps, & ambigua, maxime ex traditis per Tellum Fernandez in l. 13. Tauri, in fi. vbi dicit, quod filius eliget hereditatem quam voluerit, ex traditis per Albericum in rubr. ad Orficianum, in quæst. fin. & vide Boerium decisione 186. vbi in casu simili causa fuit deuoluta ad Romanum Pontificem, in qua re nihil resoluit Roxas in epitome succeſſionum, cap. 2. nume. 30. vbi mouet hanc quæstionem, & Gregor. in l. 9. titu. 14. par. 3. verbo siendo casada. & vide per me tradita in quæstio. 248. num. 67. vbi sequor Albericum in d. l. septimo mense. num. sexto, qui tenet, quod propter incertitudinem non succedet filius neutri parentum, cum incertitudo vitiet diſpositionem, vt in casu illius quæstionis.

F I N I S.

APPEN-

APPENDIX AD ALIQVAS quæstiones libri primi, & secundi practicarum quæstionum communium contra communes.

Ad proœmium, num. 138.

Vide Menchacam lib. 2. controuersiarum, c. 59. num. 8. in fin. vbi ignis elementum negat. Tiberium Decianum vol. 1. consiliorum in fi. in Apologia cõtra Alciatum, c. 21. per totum.

Ad 1. quæstionem in princ.

Vide Nenizanum conf. 66. nu. 31. decis. Pedem. 141. no. 15. Cabalinum in tract. de euictionibus, §. 3. num. 39. fol. non. consil. 45. nu. 11. & consil. 48. nu. 12. & pro hac sententia fuit in Rota iudicatum, vt tradit Mohedanus decis. 206. alias 274. & Ioannẽ Vincētium Hondedei consil. 110. nu. 19. vol. 1. contrariam opinionem sequitur Crauetta consil. 166. num. 1. Gozadinus consil. 59. & dicit communem Curtius iunior consil. 60. & Rolandus consil. 71. num. 22. volum. 1. & in dicta quæst. nume. 16. vide Mascardum de probationibus, vol. 2. concl. 1037. num. 34. & in d. quæst. nume. 30. vide Signorolum consil. 133.

Ad quæst. 2.

Vide Flores de Mena li. 1. variarum quæst. 16. num. 13. & additionem ad quæst. 164.

Ad quæst. 3. *nu.* 1.

Vide Aluarum Velascum de iure emphyt. quæst. 37. num. 8. in 1. par. Signorolum consi. 139. Rebuffum in repetit. l. 3. C. de decurionibus, & in d. quæstio. num. 9. Rodriguez nouissime de annuis redditibus, lib. 2. quæst. 9. num. 64. & 65. vbi dicit, quod pro mea opinione iudicauit senatus, & nume. 49. eiusdem quæstionis, vide per me tradita in quæst. 749. num. 56.

Ad quæst. 4.

Vide duas communes, quas tradit Sforcia de restitut. 1. par. quæstio. 3. artic. 14. num. 90. & eund. ibidem artic. 9. nume. 61. & sequentibus, & artic. 10. per totum, & ad finem huius quæst. vide eundem Sforciam d. 1. par. quæstio. 3. artic. septimo, num. 46.

Ad quæst. 5.

Vide Barbosam in l. prima, ff. soluto matrimonio, 1. parte nume. 17. vbi plores refert, & in d. l. 1. in 4. par. num. 37. & per me tradita in quæstio. 604. num. 38.

Ad quæst. 6.

Vide Rodriguez de annuis redditibus, quæst. 2. num. 74. lib. 2.

Ad quæst. 9. *nu.* 3.

Vide quæ adduntur infra ad quæst. 688.

Ad quæst. 11.

Vide Gutierrez libro 2. canonicarum quæstio. cap. 19. per totum, & late per me tradita in quæstio. 770.

Ad quæst. 15.

Vide late Conradum in repe. l. vnicæ, C. si de moment. poss. fuerit appellatum, Gigantem de pensionibus, quæst. fin. num. 20.

Ad quæst. 16.

Vide Aceb. in l. 2. titu. 16. lib. 5. recop. vbi plores refert.

Ad quæst. 26.

Vide Gregor. in l. 10. titu. 6. par. 6. & per me tradita in quæst. 691.

Ad quæst. 30.

Vide Michaelem Crassum recept. sentent. §. Trebellian. quæstio. 21. & vide per me tradita in quæstio. 616.

Ad quæst. 31.

Vide Tiberium Decianum consil. 89. numero 1. volum. 5. qui per totum consuluit pro hac vltima opinione.

Ad quæst. 33.

Vide Iosephum Ludouicum decis. 77. vbi plura refert notatu digna circa istam quæst.

Ad quæst. 34.

Vide Padillam in l. si super possess. num. 27. C. de transact. vbi refert duas communes.

Ad quæst. 36. *nu.* 14.

Vide Rodrig. de annuis redditibus, lib. 2. quæst. 9. num. 54. vbi tenet contrarium, & male.

Ad quæst. 41.

Vide Gutierrez lib. 1. pract. quæstio. 131. num. 1. vbi declarat qualiter hoc procedat de iure regio.

Ad quæst. 45.

Vide Gutierrez lib. 1. practicar. quæst. quæst. 86. qui sequitur Abendanum in cc. prætorum. 1. par. c. 1. num. 21. in fin.

Ad quæst. 48. *nu.* 16.

Vide late per me nouiter tradita lib. 3. quæstio. 830. & Sforcia de restitu. 2. par. quæstio. 89. artic. 5. num. 18.

Ad quæst. 50. *nu.* 7.

Vide per me tradita in quæst. 755. lib. 3.

Ad quæst. 58.

Vide Otaloram de nobilit. 5. par. cap. fin. nu. 20. Mascardum de probat. volum. 1. quæst. 8. num. fin. & volum. 3. conclus. 1286. num. 6. Gutierrez lib. 3. practicarum quæst. 13. num. 56. Bobad. in sua politica. 2. par. lib. 3. cap. 3. num. 62. Gutierr. de tutelis, & curis, 2. par. cap. 12. num. 8.

Ad quæst. 70. *nu.* 7. & 8.

Vide per me tradita in quæst. 751. & 752.

Ad quæst. 72.

Vide Morlam in emporio iuris tit. 4. de transact. quæst. 2. num. 13.

Ad quæst. 75.

Vide Iosephum Ludouic. decisione 67. num. 1. Anton. Gabr. lib. 1. com. titu. de sest. conclusio. 20. num. 3

Ad quæst. 77.

Vide Michael Muñoz in differentijs inter ius canonicum, & regium tit. de litis differentia in fi. vbi declarat l. 23. & Castillo de vsufruct. lib. 1. cap. 30. nume. 8. & 18. Vincen. de Franchis decis. 308. in 2. par. contra quos tenet Flores de Mena lib. 1. variar. quæst. 7. num. 7.

Ad quæst. 79.

Vide per me tradita in q. 758. & Pichardum in §. legatum, nu. 8. inst. de legatis, & in §. quos autem, nu. 6. t. ff. de bonor. poss. Mat. in l. 1. tit. 4. glossa. 14. nu. 3. t. lib. 5. recop. & est text. de iure regio in l. 34. tit. 9. p. 6. vbi Greg. verb. el Señorio.

Ad quæst. 81.

Vide Gregorium in l. fi. tit. 9. p. 6. verb. legitima.

Ad quæst. 86.

Vide duas communes, quas tradit Menchaca cō trouersiarum vsufrequen. c. 30. nu. 1.

Ad quæst. 94.

Vide Menoch. lib. 4. præsumpt. præs. 76. vbi late prosequitur, & declarat quæst. 3. Cephal. cons. 188. nu. 8. lib. 2. & 283. nu. 9. lib. 3. Decian. consil. 34. nu. 117. lib. 3. Vincentium Hondedei. cons. 67. num. 1. vol. 1. & pro prima opinione iudicauit senatus, vt tradit Thesaur. decis. 96. & 14. funda. adducit Cassan. cons. 14. Gratus cons. 48. lib. 1. & consil. 31. lib. 3. Tobias Nonius cons. 3 t. nu. 5. & cons. 32. num. 8. Cephal. cons. 25 t. nu. 72. lib. 2. vbi hanc dicit magis communem opinionem.

Ad quæst. 95.

Vide Andr. Fachinettum lib. 2. c. 91. vbi late hoc declarat, & dixi in quæst. 754. num. 27. & est text. de iure regio in l. 55. tit. 1. parte quinta, vbi Grego.

Ad quæst. 101. nu. 76.

Vide per me tradita in q. 776. per totam.

Ad quæst. 104. nu. 4.

Vide per me tradita in q. 772. & in d. q. 103. nu. 33. vide Vicentium de Franc. decis. 136. nu. 11. in 2. par. vbi dicit quod sacrum Concilium censuit hanc esse tutiorem, & æquiorem opinionem, & in nu. 35. vide Parad. de nominat. emphyt. lib. 4. titu. 62. quæst. 10. nu. 46. & Muñoz de Escobar de ratiociniis. 2. p. c. 7. nu. 5. & videtex. in l. in fideicommissorum. ff. vt in poss. legatorum.

Ad quæst. 107.

Vide Acebed. qui plura refert in l. 1. tit. 4. lib. 5. recop. nu. 113. & seqq.

Ad quæst. 112.

Vide per me tradita in quæst. 760.

Ad quæst. 127 nu. 8.

Vide Caetheranum decis. 65. nu. 14. & est bonus tex. in l. alienationes. ff. fami. ercisc.

Ad quæst. 128. nu. 8.

Vide Nauar. in Manuali c. 18. nu. 18. Placa de delictis. c. 1. Bernard. Diaz c. 66. verb. maledici. Bobadilla in sua Politica. 2. par. lib. 5. c. t. Abil. in proœmio cc. pp. nu. 20. vers. sed si verum, & don Ioan Vela de delictis. c. 16. vers. ex quibus.

Ad quæst. 132.

Vide Iosephum Ludouicum 2. p. decis. 75. vbi late declarat hanc quæst. Menchaca lib. 3. controuer. vsufreq. c. 55. per totum.

Ad quæst. 133.

Vide Padillam in l. si super poss. num. 26. C. de transact.

Ad quæst. 134.

Vtrum l. quæ pater. ff. famil. ercifcundæ, quæ loquitur in filio suo, procedat in emancipato, communis contra communem, & quid iure regio.

Partem affirmatiuam huius quæstionis (quæ in suo proprio locu fuit omissa) tenet Ias. in l. 1. in fin. ff. soluto matrimonio, vbi hanc dicit communem opinionem. Sed contrariam opinionem, immo, quod non procedat in filio suo, tenet Curtius in authen. res quæ, num. 26. C. communia, de leg. vbi dicit communem opinionem, & eandem contra Ias. dixit communem Alexan. in l. 4. num. 22. ff. ad leg. Falcidiam. Sed hodie in nostro regno est approbata opinio Ias. ex l. 5. titu. 15. par. 6. & declarat materiam illius legis Anto. Gom. in l. 29. Tauri.

Ad quæst. 135.

Vide Sforciam de testit. 1. par. quæst. 31. artic. 14. num. 73.

Ad quæst. 136. nu. fin.

Vide Cephalum cons. 101. volum. 1. vbi hoc declarat in procuratore, & fideiussore, & reliquis personis.

Ad quæst. 138. nu. 8.

Vide Manticam de coniecturis vltimarum volunt. lib. 12. nu. 13.

Quæstio 139.

Vtrum filius reconciliatus cum patre post ingratitudinem commissam, possit exheredari, communis contra communem.

In hoc opere vitio impressorum aliquæ quæstiones fuerunt omissæ, & in hoc loco hæc quæstio fuit obliuioni tradita, & idcirco in hac parte eam adducere libuit, & partem affirmatiuam huius quæstionis tradit Barto. in l. 3. §. fin. ff. de adimendis legatis. Ias. in authen. non licet, num. fina. C. de liber. præteritis, Alciatus in l. fin. §. fin. C. de pactis. Greg. in l. 4. titu. 7. par. 6. glossa 2. quæ opinio ex eo confirmatur, & comprobatur, quia iniuria censetur remissa per reconciliationem postea secutam, vt tradunt docto. in l. 1. ff. de pactis, vbi Ias. sed contrariam opinionem tenet Aret. in l. filio, quem pater, ff. de liber. & posthum. per illum tex. & Curtius iunior in authen. licet, num. 8. Gerardus sing. 3. & est communis opinio, vt tradit Costa in l. Gallus, §. & quid si tantum, 3. par. nume. 185. ff. de liber. & posthum. Suarez. in l. 2. titu. de los casamientos, lib. 3. fori. in versic. vlterius. Verior mihi videtur in hac varietate opinionum distinctio tradita per Curtium sup. vbi dicit, quod si amicitia est subsecuta ante exheredationem, non valet exheredatio. Si vero postea fuit subsecuta, remanet valida.

Ad quæst. 151.

Vide Castillum de vsufruct. lib. 1. quæst. 2. num. 129. vbi plures refert.

Ad quæst. 152.

Vide Mencha. lib. 3. controuers. illustrium, cap. 105. num. 38.

Ad quæst. 156.

Vide per me tradita lib. 3. quæst. 761.

Ad

Ad quæst.159.
Vide per me tradita lib.3.quæst.764.& 771.
Ad quæst.164.
Vide Burfat.conf.51.nu.20.vol.1.& refert duas communes Flores de Mena lib.1.var.quæst 16.nu. 4.& 15.Velasquez.de Abendaño in l.40.Tauri.gl. 2.nu.43.Aluarado de coniecturis vlt.vol.lib.2.ca. 1.§.1.nu.13.Aceb.in l.7.tit.8.lib.5.recop.num.20. Greg.in l.2.tit.15.p.2.verb.fino el hijo mayor. vbi hoc declarat.
Ad quæst.171.
Vide Sforciam de restitut.1.par.cap.17.art.14. nu.111.
Ad quæst.193.
Vide Vincen.de Hondedeis conf.62.vol.1.
Ad quæst.197.
Vide plures pro vtraque parte quas tradit Castillo controuersiarum iuris.c.20.a nu.3.
Ad quæst.199.nu.7.
Vide Gamarã in decif.6.nu.3.vbi Flores de Mena idem circa numerum fin.illius quæstionis.decif. 390.nu.4.
Ad quæst.202.
Vide per me tradita in q.799.per totam.
Ad quæst.203.nu.6.
Vide per me tradita in quæst.2.nu.49.
Ad quæst.205.nu.6.
Vide per me tradita in quæst.761.
Ad quæst.221.nu.2.
Vide Michael Crafli.recept.fent.§.fucceffor ab intestato.quæst.30.num.4.vbi plures refert pro hac parte.
Ad quæst.224.
Vide Couar.lib.3.var.cap.8.vbi late hoc declarat.
Ad quæst.230.
Vide l.fi.tit.11.p.4.Balduin.& Plant.in §.item si de dote.nu.9.vbi Angelus de Gambellionibus.Barbosa in l.maritum.nu.96.& pro hac opin.fuit indicatum in regali Cancell.Pinciana.
Ad quæst.231.
Vide Abendan.de exequend.mar.1.parte ca.17. nu.4.
Ad quæst.242.
Vide Aluarum Velaf.confult.4.per totam.Grego.in l.7.tit.5.p.5.gloffa.1.
Ad quæst.247.nu.4.
Vide Fr.Manuel.Rod.in fua fumma, verb.luxuria.c.208.nu.2.
Ad quæst.248.nu.6.
Vide Menchacam lib.3. controuerf.illuft.c.90. nu.11.vbi plures refert.
Ad quæst.249.
Vide Gutier.lib.2.practicarum.quæst.52.per totam.
Quæst.263.
Vtrum testamenta omnia debeant insinuari coram Iudice ecclesiastico; communis contra communem, & quid iure regio.
Hæc quæstio fuit omissa in traductione huius libri,& ob hanc causam per modum additionis eam in hoc loco collocaui,in qua Antonius,& Imola in cap.fin.de fide instrument. tenent partem affirmatiuam , etiamsi testamentum non fit conditum ad pias causas.vbi Felin.num.13.dicit communem opinionem . Sed contrariam tenet Abb.in d.cap.fin. & eam dixit magis communem Couar.in cap.fi he redes,num.3.de testam. pro qua est tex.de iure regio in l.4.titu.2.lib.5.ordinamen. & ita practicatur.
Ad quæst.273.nu.21.
Vide Gutier.lib.3.pp.quæst.43.nu.20.vbi optime hoc declarat.
Ad quæst.278.
Vide Menoch.de præsumptionibus lib.4.2.par. præf.113.Faniquetum lib.5.controuerf.c.41.Mench.l.§.de fucceffionũ progreffu.§.127.tit.de leg.nu. 6.vbi alios allegat,& est text.in l.annua.§.Titia. ff. de annuis legatis.
Ad quæst.287.
Vide Morlam in emporio iuris. 1.parte titu.1. quæst.13.
Ad quæst.288.nu.3.
Vide Baez.de inope debitore.c.19.nume.4.& 5.
Ad quæst.301.nu.16.
Vide Meneh.lib.3.controuerf.illuft.c.104.num. 19.Cephal.conf.128.vol.1.
Ad quæst.309.
Vide per me tradita in quæst.809.
Ad quæst.320.
Vide Burfat.conf.43.vol.1.
Ad quæst.323.
Vide Vicentium de Hondedeis conf.96.volum. 1.per totum.& nu.46.
Ad quæst.326.
Vide ad hanc quæst.Couarr.in rub.de testam.3. par.nu.26.Tiraq. de retract.ligna.§.11.gloff.6.nu. 25.& feqq.Ant.Natt.conf.501.& 475.lib.2.Cephalum conf.3.nu.11.
Ad quæst.329.nu.4.
Vide Anton.Gom.in l.fin.Tauri. nume.17.& Bobad.in fua politica. 1.par. lib.1.cap.13.nume.81. Decianum in tract. crim.2.tom. lib.8.cap.3.a numer.44.
Ad quæst.330.
Vide per me tradita in quæst.768.
Ad quæst.345.
Vide Paramo de origine inquifitorum lib.3.ca. 1.nu.47.vbi refert litteram donationis Constantini Imperatoris.
Ad quæst.346.
Vide Fonseca lib.1.de vita Christi.cap.6.vbi late fundat istam opinionem , & Paramo de orig. Inquifit , lib.3.quæstio.5.a nume.16.cum sequentibus.
Ad quæst.366.nu.4.
Vide Cacheranum decif.36.numero 38.vbi dicit , quod de confuetudine feruatur hæc opinio.
Ad quæst.368.
Vide Aceb.in l.1.tit.19.lib.9.recop.nume.6.vbi late declarat.
Ad quæst.376.
Vide Afflict.decif.317.num.2.Roland.conf.94. nu.34.volum.3.dicens hanc esse crebriorem fent. quam fequitur Natta conf.143.nume.4. Cephal. confil.

Ad quæst.512.

Vide per me tradita in quæstione.786.per totam.

Ad quæst.524.

Vide Bursatum cons.125.vol.1.vbi late disputat, an Episcopatus sit ordo prout ordo dicitur sacramentum.

Ad quæst.528.

Vide l.5.titu.5.par.1.vbi late Gregor, verbo, los officios. per quam legem comprobatur 1.opinio.

Ad quæst.537.nu.7.

Vide per me tradita quæst.762.

Ad quæst.537.

Vide Gutierrez lib.2.canonicarum.c.19.per totum, & dixi in quæst.773.

Ad quæst.539.

Vide Ioseph Ludouic. decis. 111.qui loquitur de expensis aduocati, & procurat.qui gratis patrocinium dederunt.

Ad quæst.540.nu.21.

Vide Morlam in emporio iuris.1.p.titu.1.q.10.num.3.& 5.

Ad quæst.553.

Vide Mench lib.1.controuersiarum c.21.num. 29.& c.41.nu.33.

Ad quæst.561.nu.30.

Vide Quintana Dueñas in suo ecclesiastico lib. 3.num.75.dicentem, quod hoc patrimonium non perpetuum, sed ad tempus dicitur ecclesiasticum, & circa dictionem, nisi, vide legem, actione.C.de transact.quam sic intelligit Seraphinus à Seraphino in tractatu de priuilegijs iuramēti, priuileg.52. num.12.

Ad quæst.562.

Vide per me tradita in quæst.775.

Ad quæst.575.

Vide Bald.in l.in adoptionem.num.9.C.de adoptio.Siluestrum in summa, verb.fugere.

Ad quæst.585.nu.6.

Vide Nauarr.cons.5.quæst.15.titu.de constitutionibus.nu.221.& F.Manuel Rodrig.in sua summa c.36.de resid.nu.5.

Ad quæst.598.

Vide Flores de Mena lib.1.quæst.var.q.9.num. 47.§.1.vbi dicit, quod non est in iure terminatum tempus solutionis.

Ad quæst.604.nu.20.

Vide Thom. Sanch.lib.2.de mat.disput.45.nu. 21.& per me tradita in q.824.& circa nu.43.vide Cacheranum cons.53.nu.11.& circa nu.71.vide Sāchez sup.lib.3.disputat.20.nu.3.& circa nu.82.vide Cacheranum supra cons.53.vbi tenet quod testes debent esse rogati.

Ad quæst.633.nu.7.

Vide Padillam in l.2.C.de rescind.num.31.& l. qui sub imagine.ff.de distract.pig.in fine.vbi oblata pecunia cum vsuris.

Ad quæst.641.

Vide Aluarum Velascum consultat.46.quando sententia dicatur definitiua, vel interlocutoria, cap. veniens. el 2. de testibus. vbi Felinus, Menochius de retinenda possess.remed.5.num.12 t.

Ad quæst.643.nu.6.

Vide Nauar.cons.18.tit.de celeb.Missar.

Ad quæst.645.

Vide Morlam in emporio iuris.1.par.tit.1.q.3. nu.2.vbi adducit fundamenta, & per me tradita in quæst.761.

Ad quæst.658.

Vide Sforciam de restitut.1.par.quæst.4.art.12 nu.101.& seqq.

Ad quæst.670.

Vide l.5.tit.22.p.3.quæ confirmat vltimam opinionem.

Ad quæst.672.

Vide decisionem Rotæ titu.de præbendis.39. fol.411.

Ad quæst.685.nu.3.

Vide Bobadillam in sua polit.2.p.lib.3.c.4.nu. 93.littera f.vbi plures refert.

Ad quæst.687.nu.5.

Vide Morlam, qui pro vtraque parte adducit octo fundamenta in emporio iuris.1.p.tit.1.q.9.nu. 2.& 10.

Ad quæst.688.nu.8.

Ita hodie est decisa quæstio, per regiam pragmaticā promulgata anno 1604.qua disponitur, quod nobilis non potest renunciare priuilegio suæ nobilitatis, & vide circa tradita in nu.10.Menochium de arb.casu 67.& 68.

Ad quæst.692.

Vide per me tradita in quæst.783.nu.76.

Ad quæst.678.

Vide Flaminium de resignat. beneficiorum. lib.
1 2.quæst.3.nu.97.Barbaciam cons.33.vol.2.& qua-
litas beneficij seu capellaniæ consideratur ex vlti-
mo actu, Cassan.cons.10.nu.10.Mascard.vol.1.de
2 probationibus.conclus.172.num.8.& collatio ca-
pellaniæ contra prohibitionem testatoris, non præ
iudicat patrono in sua possess.ita Anto.Ciofi.cons.
110.num.10.volum.1.Dec.cons.126.nume.4.& si
3 capellania requirat personalem residentiam, potest
seruiri per substitutum, quando capellanus ex red-
4 ditibus ipsius non habet cōgruam sustentationem.
ita Imola in cap.fin.num.9.de clericis non residen-
tibus, quem sequitur Anton.Ciofi.sup.consil.145.
num.5.in fine.vol.1.& ec. nu.28. illius quæstionis.
Aduerte, quod si vnus ex oppositoribus sit consan-
guineus, alter extraneus, licet consanguinei nō sint
5 in fundatione vocati, præferuntur. Parladorius li-
bro 3.rerum quotidianarum 120.nume.6.Lamber-
tinus de iure patronatus. 3.par.lib.2.art.4.5.p.nu.
6 10.& fin.& qualiter probetur consanguinitas vide
Mandellum cons.83.vol.1.& circa nume.31. vide
Afflict.decis.152.num.6.vbi dicit, quod in benefi-
cialibus non attentatur, sed contrarium tenet Præ-
7 positus Alexandrinus in d.cap.constitutis, quem se-
quitur Lamber.de iure patr.2.par.lib.2.q.6.art.3.
nu.8.Lancel.de atten.2.part. c.12.limit.40.nu.11.
& limi.49.& 2.p.c.4.nu.298.& 613. Calder.consi.
1.vt lite pendente. Rota Romana in nouis, de-
cis. 6. 2.part.numer.1.2. & 3.Aceb. in curia Pisa-
8 na, lib.2.cap.4.num.14.vbi facere collationem, di-
citur attentare, & sic practicatur in curia Regis, li-
cet aliquando determinetur contrarium secūdum
causæ merita, & litigantium iustitiam, & circa nu-
me.

me.37.vide data æqualitate, quod antiquior sacer
9 dos præferatur ex l.1. C.de prætoribus, & honore
prælaturæ, lib.12.l.1. C.de consolibus, lib.secun-
10 do, C.vt dignitatis ordo seruetur. Tiberius Decia-
nus consil.19.num.183, volum.3. Cassaneus in ca-
talogo gloriæ mundi 4.par.considerat.15. & circa
oum.38.vide Cephalum, consil.1.nom.27. volum.
5. & Sforciam consi.32.nu.4.vbi dicit quod debet
11 præcedere examen, & quod alias collatio est nul-
la, per cap.9.sessio.25. Concilij Tridentini, Anton.
Cuchus lib.4. institu. titu.1. numero 126. & circa
numer. 39. vide Cephalum consil.1.volum.5.alias
615. numero 144. Boer. in tractatu de cust. clau.
numero 63. Curtius in tractatu de nobilit.2. parte
oumero 2. Petrus Leuaut de priuileg. doctorum 3.
parte quæstio.12. Decianus respon.19. nume.183.
& 187.volum.3. & ceteris paribus, qui melius scit
12 cantare, & construere præfertur, glossa in clemen.
1.verb.reputamus, de coocessio. præben.l.37.titu.
5.parte prima, Gregor.in l.5.titu.15. parte 1.ver-
bo, digno.

Ad quæst.694.

Vide Signorolum de Hondedeis consil.157.per totum.

Ad quæst.695.

Vide Fachinettum lib.5. controuersiarum iuris cap.60.vbi plures refert.

Ad quæst.697.

Vide Cephalum consi.540.num.78. volum.4.& Vincentium de Hondedeis consil.87. volum. primo, qui allegat Concilium Tridentinum, circa dicta in numero 12. vide Cacheranum consil.53.numero 11.

Ad quæst.698.

Vide Saa in sua summa verb.excómonicatio.nu. 3. qui sequitur istam opinionem in hæretico pertinace. Paramo de origine Inquisitorum, lib.3.quæstio.3.num.116.axiom.42.

Ad quæst.699.

Vide Mascardum de probationibus, volum.2. conclus.1125. & pro contraria opinione dictæ quęstionis vide Iosephum Ludouicum decis.57.vbi dicit communem post Cephalum consil.101. volum.1.num.35.

Ad quæst.703.

Vide Iulium Clarum recepta.senten. lib.5.§.fin. quæst.53.num.19.

Ad quæst.704.

Vide Morlam in emporio iuris 1.par.tit.1.quæs. 6.per totam.

Ad quæst.706.nu.5.

Vide Morlam in emporio iuris 1.par.tit.4.num. 25.in princip.

Ad quæst.717.nu.fin.

Vide Abbatem consil.54.num.3.in fin.volum.1. quando ex vnico actu perdatur possessio præsentan di, vel conseruetur, & Federicum de Senis consil. 102. num.3. Lambertin. de iure patronatus lib.2. primæ partis art.15.oum.20.

Ad quæst.724 nu.15.

Vide Morlam in emporio iuris 1.par.tit.primo, quæstio.5. numero 4. & late per Vincentium de Honded. consil.11. volum.1. vbi plures refert pro hac opinione.

Ad quæst.717.nu.24.

Vide Barbaciam consil.38. num.2. vol.4.& pro hac opinione cunsuluit Vincentius de Hondedeis consil.45.volum.1. licet interueniat iuramentum, & renunciatio Velleiani, & pro ea sæpius iudicatur.

Ad quæst.734.nu.17.

Vide Laram de alimentis, in §.si quis ex his, numero 75. & circa oumer. 39. vide Muñoz in tractatu de differentijs inter ius commune, & regium, tit. de delictis, differ.6. Carrocium de excussione bonorum, 2.par.quæstio.69.numero 23. Iulium Clarum receptarum sententia.§.fin.quæst.66. versiculo, sed quid.

Ad quæst.735.

Vide late per Zasium in singulari fina. per totom.

Ad quæst.737.nu.10.

Vide Baccalaureum Ioannem Steuan Cura de la Naba, in libro intitolado, auiso de casados, cap.2. impedimento 5. numero 53. & Saa in sua summa verb. matrimonium, impedimento 19.in nouis, fol. 448. & io antiquis fol.375. & post impressionem huius operis in consilijs Nauarri, anno 1595. consil.8. de consanguinitate, in fine est quædam additio, vbi dicitur, quod congregatio Cardinalium resoluit, quod taciturnitas copulæ reddat dispensationem nullam, & quod ita praxis obseruat. Sed licet illud procedat de stylo curiæ, pro contraria opinione vide pluries in hoc tribunali Archiepiscopi Toletani iudicatum.

Ad quæst.739.

Vide Morlam io emporio iuris prima parte, quæstio.4.titu.2.de iurisdictione, vbi late prosequitur quæstionem.

Ad quæst.744.

Vide Iosephum Ludouicum decis.45. nume.19. in 1.par. Cepolla cautela 124.num.2.

Ad quæst.745.

Vide Menochium libro 3. de præsumptionibus, præsumptione. 64. & Gomez. de Leon centuria.65.

Quæstio 747.

Vide Vincentium de Franchis decisio.283. & Vincentium de Hondedeis consil.61. volum.1.per totum.

Ad quæst.749.

Vide circa istam quæstionem vsque ad quæstionem 900. per me tradita in toto hoc opere, vbi ad longum explanantur, & explicantur.

Ad quæst.762.nu.146.ibi.

Pro maiore confirmatione rationis, de qua ibi. ne in re sic graui dicendi omittam, & Baldi sententiam relatam in consi.132.volum.2.circa medium, dicentis impossibile esse, quod aliquis transmittat hereditatem, aliquo modo delatam, quia præposterum est, prius transferre, quam habere, quia non entis nullæ sunt qualitates, l. eius, qui in prouinciam, ff.si certum petatur. Decianus consil.6.nume.81.volum.1. Tobias Nonius consi.27.num.12. quia ius, quod non est quæsitum, non potest cedi. gloss.in l.1.§.cum prædium.ff. de pignor. verbo, Domini, nam principale fundamentum transmissionis, seu repræsentationis est, vt ius quod sit transmittendum

fit prius delatum, l. ventre. vbi Bart. ff. de acquir. hereedit. Bald. in l. quidam elogio. nu. 23, C. de iur. deliber. Beroius cons. 107. nu. 13. vol. 2. Sforcia Oddi cons. 38. nu. 68, & 70. qui omnino est videndus vol. 2. quia frustra tractatur de transmissione, respectu illius, qui nunquam fuit demonstratus nec cognitus. Crauetta cons. 306. Curtius cons. 96. nu. 5. y asi auiendo tenido principio radicado, la adquisicion del dicho mayorazgo enel dicho don Rodrigo no puede su hijo representar su persona, iuxta allegata a Bald. cons. 389. vol. 2. nempe, quod nepos semper assumit sibi naturam ex illius fonte, & ex illa radice, a qua procedit, cum originalis causa, & formalis inspicienda sit, & omne, quod deducitur per medium, habet naturam illius medij, quia per mediũ specificatur, & naturatur, & sic facit insertum poma suæ speciei, & non primæ radices, quia vnumquodque generat tale, quale ipsum est, y pues el dicho Duque non venit ex propria persona, sed per repræsentationem sui patris, debet sapere eius naturam, & sic caducam, & inanem spem, quod optime declarat Moli. sic declarando l. 40. Tauri. lib. 3. de Hisp. primogen. ca. 7. nu. 2. vbi dicit, quod numquã admittimus repræsentationem primogenituræ parentis in filium, cuius pater aliquo tempore ius primogenituræ non habuit. quem sequitur Menoch. lib. 4. præs. in princip. 95, nu. 7. vers. declaratu in casu simili. ita consuluit Mandellus cons. 60. num. 11. vol. 1, Menochius cons. 442. num. 3, volum. 5. Hondedei cons. 70 num. 38. volum. 2. eleganter Petrus Surdus cons. 403. a num. 57. vsque 61. volum. 3. vbi num. 41. annectit hæc verba. *Et quamuis post primogenitum vocatus fuerit ordine successiuo filius primogeniti; nõ tamen per hoc infertur, quod primogeniti filius excludat patruum, quando primogenitus viuo patre decessit. illud enim procedit, quando primogenitus superuixit patri, & adeptus est maioratum: tunc enim ab eo transit in filium suum. Sed quando prædecessit, & nunquam successit, aliud dicendum est.* idem tradit Alex. Rauden. cons. 30. num. 158. volum. 2. ibi: *vnde cum defecerit dictus eius pater, ante diem fideicommissi, & sic caput lineæ suæ, non potuit ius dicti fideicommissi ad eum transferri.* Vnde manifeste sequitur, quod ius non quæsitum, neque radicatum, nunquam transmittitur, nec repræsentatur, quod non excludit dicta lex 40. Tauri, vt ad oculum luce meridiana clarius in seqq. nu. istius q. demonstratur, incip. ad nu. 146. vers. & sic succedens in hoc maioratu, &c.

APPENDICIS FINIS.

INDEX RERVM ET VERBORVM LOCVPLETISSIMVS.

Primus numerus paginam, secundus quæstionis numerum indicat.

Abbas virtualiter habet curam animarum. pag. 30. nu. 58
Abbas idem est quod Papa mutata b. in p. 31.79
Abbas est nomen Hebraicum. ibid.80
Abbas potest exercere iurisdictionem per se, vel per Vicarium. ibid.88
Abbas habet iurisdictionẽ in actu, & exercitio. ibid.89
Abbas monasterij magis honorifice debet vestiri, quam monachus. 93.38
Abbatia dicitur beneficium maius. 30.55
Abbatia est beneficium curatum, & sic incompatibile cum alio. 31.78
Abbatia est dignitas. ibid.76
Abbatia æquiparatur Episcopatui, & Archiepiscopatui ibi.77
Abbatissa habet iurisdictionem in habitu. ibid.90
Abendani opiniones sunt periculosæ contra regiam iurisdictionem. 5.42
Abendanos fuit auditor Ducis del Infantado, & sic fauore dominorum scripsit. ibid.43
Ab euidenter veris disputatio ad ea quæ euidenter sunt falsa, produci non debet. 202.78
Absoluere hæreticum potest quilibet sacerdos in articulo mortis, etiam si ipse sit hereticus. 144.61
Absolutio sacramentalis est valida facta ab eo qui communiter reputabatur parochus. 32.110
Absolutio hæretici est reseruata Epõ, vel Inquisitorib. & ipsis deficiẽtib. quilibet sacerdos põt absoluere. 144.62
Absonus intellectus est vitandus. 157.53
Acebedi opinio defenditur contra Castellum, & Abendanum. 5.41
Acceptatio solutionis liberat debitorem. 15.18
Accidens non mutat substantiam. 138.10
Acquisitio possessionis per visum oculorum, non est actus fictus, sed verus. 72.8
Acta veniunt appellatione instrumentorum. 189.1
Acta edenda sunt a notario, penes quem sunt, secus a tertio. ibid.2
Acta de stylo curię Regis edenda sunt ad petitionem actoris. 190.21
Actio redhibitoria non competit pro re minima. 3.14
Actio hypothecaria non competit contra propria bona. 39.71
Actio ex stipulatu, non competit quando non præcessit obligatio de reddenda dote. ibid.72
Actio ex stipulatu tacita, est remedium extraordinariũ. ibid.76
Actio, nec obligatio non oritur, quando iuramentum est contra bonos mores. 108.253
Actio, nec obligatio oritur antea quam moriendi tempus veniat. 124.8
Actio non potest mutari in præiudicium partis. 166.8
Actor põt emendare libellũ soluendo expensas. 167. 21
Actore non probante reus est absoluendus. 168.1
Actus extraneus, & impertinens vitiat testamentum. 3.5
Actus in dubio debet interpretari, vt dispositio valeat potius quam pereat. 127.5
Actus agentium non debet operari vltra agentis intentionem 74.7.140.24
Actus licet peccet in materia, cõseruatur eo modo quo melius valere potest. ibid.13
Actus dẽt iudicari, vt magis valeat quam pereat. ibi.11
Actus legitimus non vitiatur licet perueniat ad casum a quo non poterat inchoari. 145.7.152.34
Actus iudiciarius, qui fit præsente parte, præiudicat, & taciturnitas habetur pro consensu. 156.31
Actus legitimus perfectus, & consummatus non vitiatur licet pueniat ad casũ a quo nõ poterat incipere. 220.6
Actus factus cõtra alium actum iuratũ validus est. 76.14
Adam si hodie viueret non posset vxorẽ ducere. 50.32
Adiectio quæ continet fauorem, & augmentum, illud operatur si potest, non autem restrictionem, nec diminutionem. 214.229
Administrator fisci põt debitũ recipere ante diẽ. 126.50
Administrator reipublicę nõ pt remittere debitũ. 242.1
Administrator potest debitũ vsurarium remittere. 243.3
Ad impossibile nemo est obligatus. 245.22
Aditio hereditatis requiritur etiam ab intestato ad confirmationem legatorum. 35.3
Aditio hereditatis confirmat relicta in testamento de iure communi. 79.2
Aditio hæreditatis requirit̃ p successores ab intestato. 79.3
Aditio hereditatis consistit in facto. pag. 247.1
Ad succedendum in maioratu non sufficit probatio consanguinitatis nisi probetur gradus. 57.51
Ad veritatẽ copulatiuã req̃rit̃ vtriusq; facti veritas. 82.6
Adulterę mulieris castigatio solum ad maritum pertinet. 225.10
Adulteri sunt condemnandi auctoritate iustitiæ, & puniendi, vt maritus lucretur bona ipsorum. ibid.14
Aduocati in hac ciuitate Toletana cõducũt domos ĩ certo loco ad facili' exercẽdũ aduocatiõis munus. 22.38
Aduocatus peccat mortaliter recipiendo a clientulo vltra precium a lege taxatum. 93.39
Aduocatus insignis in sua facultate, & nobilis potest recipere a clientulo mercedem laboris secundum eius peritiam, & qualitatem. ibid.41
Aduocatus conductus vltra prouinciam debet consequi salarium pro equo & famulo, & considerabitur illius qualitas. ibid 42
A propria significatione verborum non est recedendũ in qualibet dispositione. 202.76
Aedes amplissimæ solent vilissimo precio locari. 96.113
Aedificium corruit destructo fundamento. 103.199
Aequalitas inter filios est seruanda. 40.3
Aequalitas non est inter beatos in gloria Dei. 93.46
Aequitas præfertur rigori. 4.31
Aequitas canonica in vtroque foro est seruanda circa præstationem alimentorum. 27.9
Aeq̃tas, & nõ rigor de iure canonico est attẽdẽda. 138.3
Aeq̃tas canonica, & i' regiũ põderat̃ cõtra Bald. 109.263
Agendo & excipiendo debet quis probare fundamentum suæ intentionis. 229.13
Aggressorem fugientem possum capere, & me vlcisci de propria iniuria. 226.18
Agnatis iure successiõis nomẽ & arma debent̃. 233.234
Agnitio rei legatæ pro parte vr̃ facta in totum 153.3
A iure communi nunquam quis excluditur nisi a persona specificatis. 204.103
Alcades mayores auia de ser nombrados por el consejo real y no por los corregidores. 77.25
Alendi sunt filij ex substãtia patris confiscata. 108.257
Alere tenetur ecclesia patronum pauperem secundum illius qualitatem, & indigentiam. 92.27

Aleuosus dicitur qui alium occidit nulla præcedente rixa. 169.1
Alex.conf.177.nu.9.vol.2. male a Menchaca adducitur pro communi. 136.17
Alia concordia adducitur a Barbosa, quam sequitur auctor, & declaratur. 98.135
Alienatio necessaria non comprehenditur in prohibitione alienationis. 148.8
Alienationis prohibitio est otiosa, quia aufert alienationis facultatem. 20.2
Alienationis prohibitio intelligitur de voluntaria non de necessaria. 174.59
Alimenta sunt debita de iure naturali. 27.4
Alimenta filiorum semper reseruantur in facultatibus ad faciendam maioriam in filio maiori. 27.4 & 5
Alimenta solum debentur filijs qui victum quærere non possunt. 27.12
Alimenta ex cã tolluntur, & filius exheredatur. 28.19
Alimenta non debentur filio quando aliunde habet vnde viuere possit. ibid.20
Alimenta qua ratione de iure ciuili fuerunt denegata filijs spurijs. 29.39
Alimenta sunt etiam filijs spurijs præstanda constito prius de filiatione. ibid.49
Alimenta etiamsi debeantur, iure actionis, vel officio iudicis peti possunt diebus feriatis. 43.20
Alimenta sunt præstanda vxori litiganti cum marito, & monacho contra monasterium. 29.50
Alimenta & litis expensas tenetur ministrare diues pauperi litiganti si haberet præsumptionem iustitiæ in causa principali. 33.114
Alimenta sunt præstanda vxori ligitanti cum marito super validatione matrimonij. ibid.11
Alimenta sunt præstanda mulieri litiganti cum marito, siue sit actor, siue reus. 33.124
Alimenta sunt decernenda filio tam in prima quam in secunda instantia. ibid.126
Alimẽta præterita non possunt peti in die feriato. 43.21
Alimenta quæ a diuite petuntur, non possunt peti diebus feriatis. ibid.22
Alimenta denegantur filijs in regno Aragoniæ, etiam causa non probata. 78.5
Alimenta taxantur filijs spurijs secundũ eorum indigentiam non considerata qualitate filij, nec parẽtis. 91.1
Alimenta filijs spurijs secũdum æquitatem canonicam præstantur, non de rigore iuris ciuilis. ibid.3
Alimenta necessaria dicuntur quatenus suppetunt patris facultates. 92.20
Alimenta sunt præstanda filijs spurijs secundum illius qualitatem & indigentiam. ibid.22
Alimenta rustici quæ esse debeant refertur. ibid.26
Alimenta sunt præstanda a liberto patrono secundum ipsius nobilitatem. ibid.28
Alimenta maiora consequitur primogenitus, quam reliqui fratres. ibid.29
Alimenta sunt præstanda vxori secundum eius nobilitatem, licet non habeat dotem. ibid.33
Alimenta sunt præstanda monacho litiganti pro monasterio. 93.36
Alimenta etiam pro famulis sunt præstanda. ibid.42
Alimenta sunt reseruanda marito secundum eius qualitatem quando non potest conueniri vltra quam facere potest. ibid.47
Alimenta spurij Ducis, vel Marchionis maiora esse debent quam alterius priuatæ personæ. ibid.49
Alimenta dicuntur necessaria, quæ respiciunt dignitatem personæ. ibid.50
Alimenta sunt præstanda necessaria, etiam si excedant quintum. ibid.52
Alimenta filij spurij non possunt excedere quintum bonorum parentis. 94.57
Alimenta vltra quintum non debentur filijs spurijs, legitimis existentibus. 94.68
Alimenta vltra quintum debentur filijs spurijs in foro ecclesiastico, vbi lex Tauri non seruabitur, sed ius canonicum. ibid.71
Alimenta debita a filijs illegitimis transeunt contra heredes patris. 95.74
Alimenta non sunt præcise a patre in proprietate bonorum præstanda, sufficiet in vsufructu. ibid.89
Alimenta non transeunt ad heredes spurij inuito patre. 96.98
Alimenta a possessore maioratus sunt præstanda in proprietate, & sine grauamine. ibid.100
Alimenta intra quintum non sunt præstanda, quando vltra quatuor filios habet pater, contra plures. ibi.104
Alimenta patris, intelliguntur vsque ad quintum, & nõ vltra. 97.119
Alimenta solum debentur filijs spurijs. 98.134
Alimenta debentur de iure naturali, & sic tolli non possunt. 99.160
Alimenta debentur parentibus de iure diuino. 100.169
Alimenta etiam bruta animalia non denegant parentibus. ibid.170
Alimenta parentibus debita, habent maiora priuilegia, quam debita filijs. 101.178
Alimenta sunt præstanda ex fructibus bonorum, non ex proprietate vendendo ea. ibid.182
Alimenta sunt præstanda filio, etiam infideli. 102.189
Alimenta denegans necare dicitur. 103.203
Alimenta non veniunt in generali cõfiscatione. 107.238
Alimenta statuto tolli non possunt. ibid.245
Alimenta non confiscantur in generali confiscatione. ibid.234
Alimentandi onus transit contra donatarium omnium bonorum, & contra quemlibet secundum aliquos. 95.76
Alimentandi obligatio parentes est de iure naturali, secundum aliquos. 99.161
Alimentari debet pater a filio ex bonis confiscatis, quæ ad filium peruenerunt. 99.159
Alimentorum causa est causa pia. 43.6
Alimentorum præstatio non debet esse æqualis. 93.45
Alimentorũ ius est personale ex parte recipiẽtis. 96.98
Alimentorum taxatio non est facienda secundum valorem proprietatis, sed redditũum. ibid.108
Alimentorum legatum non censetur ademptum ex generali reuocatione legatorum. 107.233
Alimentorum causa priuilegiata est. 110.269
Alimentorum fauore in dubio est iudicandũ. 111.282
Alimentorũ cã pluribus modis est priuilegiata. ibi.273
Aliud est alienare, aliud non acquirere. 164.25
Aliud est renunciare liti, aliud litem differre. 166.6
Allegans dolũ, & falsitatem, sufficit probare vnũ. 242.4
Allegatio iuris, & facti pro Comite de Salinas Duce de Francauilla refertur, vbi excluditur repræsentatio (vt constat ex casus positione) contra Ducem de Pastrana. 55.114
Anguli opinio declaratur. 127.22
Animarum regimen est ars suprema. 218.10
Animus bonus præsumitur ex actionib. boni viri. 168.9
Antiquior obligatio præfertur in concursu obligationum. 21.31
Antonij Gomezij opinio liberatur a contrarietate per auctorem. 131.45
Antonij Gomezij auctoritas, & opinio laudatur. 129.13
Appellari põt a sententia arbitri, & arbitratoris. 237.23
Appellatio vbi tollit, nõ excludit aliud remediũ. 156.37
Appellatio non suspendit executionem. 158.99
Appellatione partis venit dimidia. 40.9
Appellatur ad Papam a sententia principis. 158.84
Apologia cõtra Castellũ, & eius tractatũ d vsufruc. 5.52
A primordio tituli posterior formatur euentus. 70.38
Arbiter tenetur seruare iura. 113.3
Arbitrio iudicis relinquitur secundum aliquos quæ alimenta sunt præstanda filijs illegitimis. 91.7

Arbitrio iudicis relinquitur, quando mendacium sit indicium ad torturam, 140.17
Argumenta contra conclusioné textus traduntur. 235.8
Argumentum procedit de toto, quoad totum, & de parte, quoad partem, 94.65
Argumentum est validum de maiori ad minus, 103.205
Argumentum à sufficienti partium enumeratione est fortissimum & concludens. 125.24
Argumentú procedit de alimentis ad legitimá, 107.243
Argumentum, quod testator non voluit, quod maiorita confundatur, ergo vocauit feminam, non valet, neq; consequentia. 202.81
Argumentum adducitur, & dissoluitur. 237.20
Arma inimico non sunt præstanda, 190.15
Arrendador primero de panaderias, taberna, tiendas se prefiere al segundo por el tanto. 23.63
Arrestum regalis audientiæ Pincianæ refertur. 39.81
Arrhæ promissæ qualiter exigi possint. 248.10
Articulus mortis, & periculú ad idem tendunt. 144.52
Auctor defendit propriam causam, & opiniones ab impugnationibus Castelli. 5.53
Auctor defendit a cótrarietate suá aliam opinioné, 6.69
Auctor gaudet breuitate. ibid.73
Auctor sequit opinioné sui præceptoris, & magistri. 36.21
Auctor arguitur a sufficienti partiú enumeratione, qd nullum remedium cópetat heredi mulieris, nisi possessorium legis Soriæ, & edicti D. Adriani, 39.69
Auctoritas moralis philosophi pro lege seruari debet. 576.31
Authentica post fratres, procedit in successione ab intestato. 59.158
Authentica ex compl. C. de incest. nup. 91.8
Authética si qua illustris. C. ad Orficianú. declarat ibi. 13
Authentica, incestas nuptias. C. de incestis nuptijs, declaratur, & ponderatur. 102.194
Authentica, quibus modis naturales efficiantur sui. §. fi. col. 7. declarator. 109.262
Authent. excipitur. C. de bon. mat. declaratur. 112.287
Auth de heredibus, & falcidia. §. principium. col. 8. declaratur. 119.4
Anth. ingressi. C. de sacrosanct. declaratur. 151.8
Auth. si qua. declaratur. ibid. 17
Anth. ex causa C. de lib. præt. declaratur. 191.8
Authentica vt sponsalitia largitas. §. hoc quoque, declaratur. 230.5
Auus potest instituere nepotem ex filio spurio. 133.1.2

B

BAldi doctrina in l. maximum vitium. C. de lib. præteritis, declaratur. 206.144
Baldus dubie & sine resolutione loquit in d. cons. 180.55
Bannitus est incapax successionis bonorum. 123.1
Bannitus nó perdit beneficium iuris communis. ibid. 3
Baptismus non potest signis celebrari. 11.47
Bartoli definitio approbatur de iure regio. 85.7
Bellum, nauigatio, partus mulieris, dicitur mortis periculum. 144.54
Beneficia ecclesiastica pluribus modis considerantur, & dicuntur maiora, & minora. 29.53
Beneficia maiora quæ dicantur in iure, traditur. 30.54
Beneficia curata annexa monasterijs debent seruiri per vicarios perpetuos. ibid. 71
Beneficij vacáris prouisio fit appellatione spreta. 222.49
Beneficium ordinis & diuisionis differunt. 243.10
Beneficium abstinendi non tollit suitatem, nec eius effectus. 45.20
Beneficium ecclesiasticum, seu capellaniam non potest obtinere qui non habet quatuordecim annos. 76.11
Beneficium collatum per signaturam, ante expeditionem bullatum, potest cum alio commutari. 85.8
Beneficium dicitur vacare per mortem litteris non expeditis. ibid. 9
Beneficium inuentarij conseruat ius heredis, vt non teneatur vltra vires. 122.15
Beneficium diuisionis competit tutoribus, qui communi dolo administrarunt. 243.1
Beneficiatus dicitur intrusus si litteris non expeditis capiat possessionem beneficij. 86.19
Beneficiatus etiam criminosus debet ali de fructibus beneficij. 105.223
P. Bernardinus de Vega Societatis Iesu professus laudatur. 142.26
Bertrandus fuit electus Cardinalis propter eius scientiam, & peritiam, 781.5
Bobadillæ opinio non est tenenda. 23.67
Bona fides emptoris efficit, vt faciat fructus suos. 68.3.4
Bona contrahentis incestas nuptias ipso iure confiscantur. 102.195
Bona ablata a patre propter delictum filij applicantur cum onere alendi eum. 111.284
Bona venalia non comprehenduntur sub hypotheca tacita. 112.1
Bona alienata non sunt hypothecata, sed solum reperta in domo. 113.6
Bona emphyteusis non iudicantur propria, sed aliena, & ideo de eis patet disponi in præiudicium filiorú, 115.12
Bona minoris inuecta, & illata, sunt tacite hypothecata pro pensione domus. 148.2
Bona minoris sunt tacite obligata pro solutione dotis. ibid. 12.
Bona tutoris sunt tacite hypothecata pro administratione. 149.30
Bona venalia non sunt hypothecata pro pensione domus. 150.43
Breuitas est amica modernis. 112.288

C

CAerimoniæ iuris cedunt veritati coram iudice. 157.76
Cancellaria Regia cognoscit de causis terriarum ex regia prouisione lata anno *1569.* 182.91
Cancellaria cognoscit de causis terriarum etiam inter personas ecclesiasticas. 183.104
Cancellariæ Hispaniæ de consuetudine generali cognoscunt de his terrijs. 182.98
Canonici, qui iurant non recipere aliquem in canonicum, possunt eum recipere non obstante iuramento. 77.18
Capella Regum nouorum sita in ecclesia Toletana, possidet terrias ex concessione Regis. 183.106
Capellania fundata a clerico, qui vocauit suos consanguineos propinquiores, debet conferri suis nepotibus ex filio legitimo. 50.26
Capellania potest conferri nepoti clerici, licet sit ab auo fundata. 51.41
Capellania semel collatiua debet iudicari collatiua inspecto vltimo statu. 76.9
Capellania dicitur beneficium ecclesiasticum. 76.12
Capellania honoris non requirit scripturam. 85.11
Capellania debet assignari consanguineo ex vtroque latere excluso vterino. 86.31
Capellania pertinet ad consanguineum excluso vterino. 87.42
Capellania est conferenda, non obstante appellatione, vel restitutione. 222.44
Capellania semel ex sententia adiudicata annullatur falsa causa postea detecta. 232.8
Capellaniæ collatio non probatur testibus. 86.25
Capellaniæ collatio non est facienda pendente appellatione, quando exclusus habet ius ad rem per patronorum præsentationem. 222.47
Capellaniam fundatam a clerico, potest eius nepos obtinere. 133.11

Capellanus eſt perſonaliter citandus, licet ſit extra regnum, & aliter non priuatur capellania. 160.23
Capitis diminutio neminem priuat alimentis. 107.237
Calumnia nõ ſufficit quod ſit præſumpta, niſi fuerit manifeſta. 221.40
Caſa empueſto al quilada no ſe puede quitar por la venta que de ella ſe haze. 22.38
Caſtelli opinio fauore dominorum Ducum, Marchionũ reprobatur. 4.38.39
Caſtellus proprio ore conuincitur circa intellectum dictæ legis vndecimæ. 5.48
Caſtellus in interpretatione legis vndecimæ palinodiã recantat. ibid.49
Caſtellus ex capite loquitur in limitatione dictæ legis vndecimæ. ibid.51
Caſtellus eſt ſicut mors, quæ nemini parcit. 6.65
Caſtellus carpit nos in num.15. cum in quæſtione nihil ſcripſerimus vltra numerum vndecimum. ibid 72
Caſtellus ex integro tractatu de vſufructu compoſito a Riccardo, omnia tranſcripſit, addendo regni noſtri auctores. 7.75
Caſtellus fere omnes doctores, quos allegat, reprobat, & plures quos impugnat refert auctor pro ſua defenſione. ibid.76
Caſtellus factus eſt Martinus contra, gloria, & honore cupidus. ibid.77
Caſus de facto refertur de matrimonio Ducis Petri de la Canal. 11.65
Caſus de facto narratur circa validitatem matrimonij contracti coram Abbate ſancti Benedicti oppidi de Madrid. 29.51
Caſus de facto refertur, & deciſio dominorum de conſilio in cauſa patronatus oppidi di Montaluar. 50.24
Caſus de facto narratur circa prouiſionem capellaniæ oppidi de Letafe. ibid.25
Caſus de facto narratur circa prouiſionem canonicatus huius ſanctæ Eccleſiæ Toletanæ factam nepoti clerici. 51.53
Caſus de facto refertur circa ordinationem capellaniæ fundatæ io oppido de Brunete. 53.70
Caſus de facto in prouiſione duarum capellaniarum refertur. 76.10
Caſus de facto refertur an Iudex debeat bis informari. 175.10
Caſus de facto contra eccleſiam oppidi de Carmena refertur. 181.65
Caſus ſpecialis non comprehenditur ſub regula. 18.16. 17.
Caſus ſpecialis firmat regulam in contrarium. 99.158. 169.10.& 231.5
Caſus, in quo non transfertur dominium in legatarium, refertur. 36.25
Caſus omiſſus remanet ſub diſpoſitione iuris communis. 49.10.& 158.93
Caſus omiſſus pro expreſſo habetur, ſi expreſſo ſit ſimilis. 190.10
Caſus reſeruatus nullus eſt in mortis articulo. 143.31
Caſus hæreſis eſt caſus ſpecialis. 144.69
Caſus impotẽtiæ intelligitur quomodocumque, & qualitercumque non poſſis, non tantum ſi de iure, ſed ẽt ſi de facto non poſſit. 216.256
Caſus contingens præter ordinationem diſponentis, nũquam includitur in diſpoſitione, etiam ſi eſſet in eo maior ratio diſponendi. ibid.259
Caſum & diuiſionem ad dictam legem refert auctor. 233.6
Caſus varij de facto referuntur. 22.47.24.83.38.43.71. 50.77.23.86.26.87.52.95.79.115.13.117.24.124.17. & 21.146.26.151.15.153.38.156 27. & 34.160.12. & 26.& 27.165. 9.167.28.170.12. & 20.174.53.187.24. 222.42.226.22.231.8.245.20.& 23
Cauſa publica poteſt tractari diebus feriatis. 43.8
Cauſa patrui defenditur, quãdo auus non habuit ius cauſatum in vita. 62.186
Cauſa alteri eſt delegãda, vt innocens non condemnetur. 168.11
Cauſa decimarum dicitur ſpiritualis. 181.69
Cauſa priuilegij tractari debet coram eo, qui priuilegiũ conceſſit. 182.94
Cauſa ciuilis, criminalis, vel capitalis differunt. 190.4
Cauſa criminalis, & capitalis æquiparantur. & num, 10. ibid.6
Cauſa ſemel extincta amplius non dẽt ſuſcitari. 220.13
Cauſæ pię poſſunt tractari diebus feſtiuis. 43.7
Cautela ad effugiendam pęnã variationis tradit. 146.27
Cautio de nõ offendendo qualiter intelligatur. 245.28
Cap.1.ſeſſ.24.Concil.Trid.declaratur. 3.16
c.tuæ.de ſponſalib.declaratur. & nu.23. 8.1
c.ſi inter virum.de ſponſ.declaratur. 9.17
c.conſultationi.de ſponſ.declaratur. ibid.19.20
c.1.ſeſſ.24.de reform.matrimonij. inducitur pro hac opinione. 10.36
c.cum apud.de ſponſ. declaratur, & num.27.28.& 51. ibid.
c.ex parte.de reſt.ſpol.declaratur. ibid.39
c.vnico.de deſponſ.impub.declaratur. ibid.35
c.is qui fidem.de ſponſal.declaratur. ibid.34
c.fin.de procuratorib.lib.6 declaratur. 31.63
c.cum apud.de ſponſal. declaratur contra intellectum gloſſæ. ibid.55
c.1.de capellis monachorum, declaratur. 30.67
c.extirpandæ.§.qui vero.de præb.declaratur. ibid.69
c.7.ſeſſ.7.Concilij Trid.declaratur. ibid.70
c.1.ſeſſ.24.Concilij Tridentini, declaratur. 32.95
c.20.ſeſſ.24.Conc.Trid.declaratur, & nu.131. 33.113
c.10.ſeſſ.24.Concilij Tridentini, declaratur. 34.130
c.15.ſeſſ.25.Conc.Trid.declaratur.& 45.& 51. 51.38
c.ad noſtram.de reb.eccl.non alien.declaratur. 68.10
c.ſi pater.de teſta.lib.6.declaratur. 74.9
c.16.ſeſſ.25.Conc.Trid.declaratur remiſſiue. 75.4
c.1.§.1.de procur.lib.6.declaratur. 77.1
c.quamquam.el 2.de vſu.lib.6.declaratur. 80.1
c.relatum.de teſt.declaratur. 80.2
c.illo vos.de pig.declaratur. 81.11
c.cum haberet. de eo, qui duxit in matr. quam poll.declaratur.& nu. 15.& 17. 91.2
c.cum haberet, declaratur ex nu.17. ibid.15
c.non cogantur.41.diſtinct.declaratur, & ponderatur. 92.24.
c.1.§.ſi quis habet plures intellectus, qui referuntur. 99.158
c.fin.de inſtit.declaratur. 32.99
c.1.§.ſi quis hominem, de pace tenenda, ponderatur, & declaratur a nu.200.cum ſeqq. 99.152
c.1 §.ſi inter.de leg.Conradi, declaratur. 113.4
c.Rainaldus, de teſt.declaratur. 114.13
c.Imperialem, §.præterea ducatus, de prohibita feudi alienatione per Fed.declaratur. 118.4
cap.conſtitutus, de religioſis domibus, declaratur, & numero 18. ibid.8
c.1.de ſucceſſione feudi declaratur. 119.1
c.1.§.& quia, de his qui feudum dare poſſunt, declaratur. ibid.2
cap.cum venerabilem, de exceptionibus, declaratur. 139.6
c.animaduertendum.22.q.2.declaratur. 140.22
c.non eſt vobis, de ſponſal.declaratur. 142.2
c.quamuis, de ſententia excommunicationis declaratur. ibid.10.11
c.7.§.14.Concilij Tridentini declaratur. ibid.12
c.de cetero.c.ea noſcitur, de ſententia excommunicationis, declarantur. 143.45
cap.paſtoralis, de officio ordinarij. In articulo mortis ſi proprius parochus ſit præſens, non poteſt infirmus coram alio ſacerdote peccata ſua confiteri. ibid.46.

c.ſi quis

c. si quis suadente.17.q.4.declaratur, 144.55
c.non dubium,de sententia excom,declaratur, ibid.56
c.eoa.de sententia excom.lib.6.declaratur, ibid.57
c.a nobis.de sententia excom.declaratur, ibid.59
c.fin.de sepulturis,declaratur, ibid.60
c.is qui tempore.26.q.6.declaratur, ibid.64
c.6.sess.24.Concilij Trid.declaratur, ibid.66
c.frater noster.16.q.1.declaratur, ibid.69.70
c.sicut,de testibus.declaratur, 145.10
c.litteras,de præsumpt.declaratur, ibid.17
c.per tuas.de probat.declaratur, ibid.19
c.debitores.de iure iurando,ponderatur, 147.12
c.16.sess.25.Concilij Tridentini declaratur, 151.13
c.vocatin.5.quæst.1.declaratur, 155.16
c.1.de frigidis,& maleficiatis,declaratur, 156.30
c.ex litteris.c.suscitata.de rest.in integ.declaratur.ibi.40
c.2.de testibus cog.declaratur, 159.6
c.eos.de sent,excomm.lib.6.declaratur, ibid.7
c.fin.de electione,lib.6.declaratur, 160.21
c.18.sess.24.Concil.Trid.declaratur, ibid.29
c.si.de vita,& honest.clericorum declaratur, 161.5
c.8.sess.24.Concil.Trid.declaratur, 162.22
c.venerabilibus.§.secus.de sententia excommunica.lib.6.declaratur, 164.3
c.1.de homicidio,declaratur, 169.3
c.inter alia,de immun.eccles.declaratur, ibid.8
c.1.de homicidio procedit in clerico homicida,qui nō gaudet immunitate ecclesiæ, ibid.12
c.2.de collusione detegenda,declaratur, 175.12
c.Ioannes.de fide instrumentorum,declaratur, ibid.1
c.licet in beato Petro.de accusat.declaratur, ibid.15
c.inquisitionis.§.tertiæ dubitationis,de accusationibus.declaratur, ibid.20
c.inter cætera.22.q.4.declaratur, 108.248
c.placuit.el 1.c.16.q.3.declaratur, 181.64
c.verum.de foro competenti.declaratur, 182.99
c.si diligenti.de foro comp.declaratur, ibid.100
c.fin.de iudicijs,declaratur, 183.110
c.postulasti.de homicio, declaratur, ibid.115
c.per tuas.de condit.appositis.declaratur, 186.11
c.1.sess.24.Concilij Tridentini declaratur. ibid.15
c.1.de his quæ vi metusve cau.fi.declaratur. ibid.19
cap.licet ex quadam.in fin.de testi.ponderatur.187.28
cap.1.de consang. & affin.declaratur, ibid.54
cap.quamuis.de præb.lib.6.declaratur, 218.5
cap.quamuis.§.si.de præb.ponderatur. 219.17
c.suscitata.de in integ.resti declaratur, 221.23
c.18.sess.24.Concil.Trid.declaratur. 222.48
cap.si vero.el 3.de sent.excom, declaratur, 227.30
cap.auditis.de in inte.restit declaratur. 229.2
c.suscitata,de in integ.resti.ponderatur, ibid.3
cap.licet causam,de prob.declaratur.& nu.fin. 242.2
c.cum sit Romana.de appel.declaratur, 230.1
c.ex litteris.de restit.in integ.declaratur. 232.4
cap.si arbitris.de offi.deleg.lib.6.declaratur, 237.24
c.suborta.de re iudicata.declaratur, 240.44
c.venerabilis.de except,declaratur, 241.7
c.cum Ioannes.de re iud.declaratur, 242.1
c.sicut.de testibus.declaratur, ibid.5
Censualista tenetur recognoscere dominū, & si plures sint heredes, plures tenentur recognoscere insolidum. 118.5
Census solutio pertinet ad constituentem principalem, & eius heredes,& ad recognoscentem. 16.31
Census potest imponi super re immobili vendita, etiam si pecunia numerata non interuenTat. 71.51
Census non potest constitui deficiente subiecto,& re super qua imponitur. 246.10
Census redimibilis, perit, re ipsa, super qua est impositus,perempta. ibid.1
Census vitalitius habet magnam iustificationem. 249.1
Certum dicitur,quod apparet per relationem ad aliud. 208.159
Cessante dispositione legis,cessat dispositio. 117.19
Cessante ratione legis,cessat dispositio. 138.3
Character semper inest in sacerdote. 142.26
Christiano viejo se presume vno en duda. 176.40
Christus in die sabbati ægros curauit. 43.18
Citandus non est tertius possessor ad condemnationem debitoris principalis. 174.42
Citandus est tertius possessor ad sententiam de remate, licet habeat titulum nullum. ibid.43
Citari non debet de remate tertius possessor rei litigiosæ. 173.36
Citatio est necessaria in quocunque negotio. 155.2
Citatio est de iure diuino,& nu.11 ibid.3
Citatio ad sententiam est necessaria. ibid.4
Citatio est de iure naturali. ibid.11
Citatio qualiter probetur remissiue,traditur. ibid.19
Citatio non est de substantia litis, quando pars est præsens. ibid.22
Citatio est introducta ad effectū comparitionis. ibid.24
Citatio est valida,licet non sit dies designatus. 159.5
Citatio quæ continet breue tempus est nulla,& non arctat ad comparendum post terminum. 160.15
Citatio facta ad illico, præsumitur dolosa,& captiosa,& temeraria. ibid.16
Citatio personalis est facienda ad priuandum capellanum sua capellania. ibid.17
Citatio per edictum non sufficit ad procedendum ad vacationem beneficij. ibid.18
Citationis materia traditur. 152.6
Citationes tres sunt faciendæ, quando proceditur per edictum. 160.19
Citatio per edictū parat præiudicium omnibus. ibid.22
Citatio per edictū quando est facienda traditur ibid.30
Citatio contra vagabundos fit per edictum. 161.31
Citatio per edictum, & citatio personalis habent eundem effectum. ibid.34
Citatio trina quando fit necessaria,traditur. 161.1
Citatio peremptoria pro tribus sufficit, vbi lex requirit tres citationes. ibid.2
Citatio facta in synodo habet vim trium citationum, ibid.8.162.24.
Citatio per edictum non sufficit vt clericus dicatur negociator. ibid.9
Citatio ad domum sufficit. 165.6
Citatio constituit in contumaciam non venientes. ibi.7
Ciuitas,quæ vicem principis obtinet, habet illius legis priuilegium. 184.4
Clandestina sunt suspecta. 176.25
Clausula salua gradus prærogatiua, excludit repræsentationem. 55.106
Clausula fundationis ponderatur pro comite de Salinas. 58.144
Clausula 8.fundationis declaratur. ibid.146
Clausula fundationis ponderatur. ibid.142
Clausula 22.declaratur,& 25.& 26. 58.148
Clausula 3.& 6.ponderantur. 60.168
Clausula 29.ponderatur & 31. ibid.173
Clausula 18.ponderatur pro iustitia Comitis de Salinas. 63.vsque ad 67
Clausula, *y pido justicia*, supplet omnes defectus libelli, 71.64
Clausula generalis extenditur ad ea,quæ congrue conuenire possunt. 158.90
Clausula generalis restringitur ad similia expressis. ibid.91.
Clausula saluo iure addendi,nil importat. 166.8
Clausula si otro mejor pedimiento fuere necessario, est vtilis. 167.15
Clausula in fine apposita refertur ad omnia præcedentia. 205.131
Clausula in fine apposita non refertur ad capitula præcedentia, quæ ex tali relatione fierent inualida. 207.152.

Clausula generalis sequens non refertur ad dispositioné particularem, de qua supra, nec eam derogare intelligitur. 213.216
Clausula, quod exequatur, quod est exequendum, declaratur. 221.34
Clausula, siue retardatione solutionis pensionis, declaratur. ibid.35
Clausulæ fundationis maioratus sunt attendendæ, & nõ dispositio l. Tauri. 61.176
Clemẽtiæ gloria, nec seueritas nõ est affectanda. 140.25
Clem.1. de re iud. declaratur. 222.52
Clem.1. de præbend. declaratur. 156.34
Clem.1. de iudicijs, declaratur. 159.3
Clementina gratiæ, & c. gratia, de rescriptis, intelliguntur. 217.266
Clericus non est prohibitus relinquere suis nepotibus quidquid velit. 51.49
Clericus directe, nec indirecte per suppositam personã põt vltra alimenta aliqd filijs suis relinquere. 98.139
Clericus debet ter esse monitus, vt tanquam negociator puniri possit. 161.6
Clericus negociator qui dicatur, vt puniri possit, & nu. 16. ibid.10
Clericus vt dicatur negociator debet ter moneri, & plures venditiones facere. 162.13
Clericus concubinarius ter est monendus, vt Conciliũ habeat locum. ibid.23
Cognitio cãæ siue de facto, siue de iure, super decimis, seu tertijs, pertinet ad iudicem sæcularem. 182.88
Cognitio causarum super tertias pertinet ad regios auditores, si litigantes habent titulum a Rege. ibid.92
Coitus cũ soluta nõ est punibilis i foro exteriori. 133.14
Collatio beneficij non probatur testibus. 86.23
Collationes beneficiorum, dispensationes, & quæ nõ requirunt ordinem iudiciorum, possunt diebus festiuis tractari. 43.29
Collationis litteræ sunt necessariæ. 86.24
Collecta est imponenda secundum redditus bonorum, & non secundum valorem proprietaris. 97.115
Colonus qui hẽt rẽ obligarã, põt illã retinere donec locatio duret, & nõ põt expelli per emptorem. 21.26
Colonus ecclesiæ non agit ad interesse contra ecclesiam etiam si res locata vendatur. 24.75
Colonus ciuitatis expelli potest per emptorem à re cõducta, & postea vendita. ibid.78
Commendatores S. Ioannis non possunt matrimonium contrahere, & sic eorum filij non succedunt matri, ex l.9. Tauri. 134.31
Communis error cum titulo colorato facit valere acta gesta per non parochum. 32.107
Concilium Tridentinum non requirit iurisdictionem in actu ad validitatem matrimonij. ibid.96
Concilium Tridentinum in d. c.15. sess.25. non comprehendit nepotes. 51.44
Conciliom Tridentinum loquens generaliter, generaliter debet intelligi. 142.19
Concilium nouiter declaratur, & ponderatur pro prima opinione. 143.29
Conciliũ Tridentinũ confirmat primã opinioné. ibi.30
Conciliũ Tridentinum ponderatur in c.7. sess.14. ibi.41
Concilium Tridentinum non procedit in testamento condito ante ingressum religionis. 151.14
Concilium Florentinum adducitur. 9.10.11
Concilium Florentinum declarator. 10.38
Cõclusio, & corroboratio conclusionis traditur. 234.7
Concordia opinionum refertur, & intellectus ad l. fi. §. si a socero, quæ in fraudem. 98.133
Contratiorum eadem est disciplina. 223.65
Condemnatio per sententiam intelligitur pro virili, nisi res sit indiuidua. 118.16
Conditio respicit formam, & forma in aliquo non potest deficere. 3.33
Conditio, si noloerit, tollit suitaté, & trãsmissioné. 45.14
Conditio non alendi patrem, est reijcienda tanquam nõ scripta. 105.221
Conditio est legati suspensio, cuius confirmatiu pendet de futuro euentu. 124.9
Conditio quando omnino est extitura non suspendit actum. ibid.14
Conditio personæ, & eius intellectus, & vsus loquendi operatur, vt intelligatur in scriptura, quod conditor eius intelligebat. 208.161
Conditio limitatur ex præsumpta voluntate defuncti, 213.212
Conditio in censu est iniqua, vt re perempta, vel alienata in tertium, debitor remaneat obligatus. 246.3
Conditor habet solum ius retentionis pro interesse, non vero præcise retentionem. 21.27
Conductor primus præfertur, licet res secundo tradita sit. 23.58
Conductor non possidet nomine proprio, sed domini locantis. ibid.60
Conductor primus præfertur secundo pro eodem precio in re postea conducta in rebus ciuitatis. ibid.61
Conductor rerum fisci non potest expelli ab emptore. 24.71
Conductor primus rerum ecclesiarum præfertur nouis conductoribus pro eodem precio. 24.68
Confectio inuentarij non facit, vt heres possit venire cõtra alienationem feudi. 121.23
Confecto inuentario feudum est in hereditate paterna. 122.34
Confessio non tam fauore ministri, quam penitentis est introducta. 143.33
Confessio coram heretico sacerdote non valet secundũ plures. ibid.35
Confessio, & absolutio est accipienda a proprio parocho. ibid.47
Confessio est faciẽda in mortis articulo corã sacerdote exposito, & non coram simplici non exposito. ibi.49
Confessio est faciẽda in articulo mortis, qñ est timor subuersionis nisi pœnitens possit resistere. ibid.51
Confessio facta in mortis articulo est valida etsi pœnitens cõualescat, nõ tenet reiterare cõfessioné 144.58
Confusio proprie intelligitur de confusione perpetua quæ separari non potest. 202.75
Congregatio capituli non est necessaria. 163.3
Coniectura metus sunt vincula. 182.53
Coniectura metus est recessus ab sponsa statim contracto matrimonio. 188.54
Coniuncti, & eorũ filij, excludunt vterinos. 87.40
Consanguinei ex vtroq; latere excludũt vterinos. 53.73
Consanguinei semper censentur vocati nomine successiuo. ibid.75
Consanguinei vocati per verbũ collectiuum admittunt vtrinq; coniunctis, tanquam propinquiores. 87.45
Consanguineus ex vtroque latere coniunctus præfertur vterino tantum. 86.27
Consanguineus ex vtroque latere censetur vocatus, excluso vterino, quando fratres vel consanguinei sunt vocati. 86.33
Consanguineus magis propinquus admittitur ad retrahendam rem. 87.44
Consanguineus habet fundatam intentionem in bonis consanguinei defuncti. 247.6
Consanguinitas probatur per famam, quando non requiritur propinquitas, alias gradus requiritur nisi cõcurrat cum extraneo. 87.53
Consejo de camara conoce tambien de causas de tercias etiã inter personas ecclesiasticas, y el consejo de contaderia mayor hacienda. 183.105
Consensus expressus per verba regulariter est causa efficiens matrimonij. 9.13
Consensus solus in matrimonio desideratur. 9.29
Consensus patris magis propter commodum ipsius, quã de iuris solemnitate requiritur. 132.2

Consensus

Consensus deficit quando contractus est dolosus, & simulatus. 147.9
Consensus nō suppletur per copulā subsecutam. 186.17
Consensus est materia, & forma matrimonij. 187.30
Consequentia non valet, testator voluit rē in familia remanere, ergo vt reliquisse illis de familia. 202.83
Consilium Pauli de Montepico adducitur contra opinionem Castelli. 5.46
Consilium Rolandi ponderatur ad excludendum repræsentationem in iure non causato. 62.183
Consilium Menochij refertur vbi casus in specie deciditur. 62.188
Constitutio Pij Quinti aduersus spurios, vt non sint alēdi, nunquam fuit seruata, tanquam rigorosa, & contra ius naturale. 27.9
Constitutio synodalis declaratur. 30.68
Constitutio regulanda est ad limites rationis. 214.226
Contra habentem per se præsumptionem iuris requiritur euidentissima probatio. 231.207
Contractus celebratur inter heredem, & legatariū per aditionem hereditatis. 35.5
Contractus census si rescindatur ob læsionem, veniunt fructus. 68.5
Contractus mutui prohibetur, non tam fauore filiorum familias, quam in odium creditorum. 81.10
Contractus solo consensu perficitur. 85.3
Contractus sunt bonæ fidei. 138.2
Contractus simulatus non firmatur iuramento. 146.1
Contractus simulatus licet habeat figuram contractus, non habet essentiam. 147.16
Contradictio testis extra iudicium non est punibilis in foro contentioso. 145.13
Contradictio testis quando sit punibilis, traditur remissiue. 146.30
Contraria opinio in quæstione principali proponitur, quod non admittatur repræsentatio. 52.59
Contraria opinio aduersus Baldum, & sequaces refertur, vt alimenta debeantur. 99.154
Contraria opinio defenditur, vt omnes heredes teneantur in solidum recognoscere. 118.9
Contraria opinio defenditur, quod non detur contra tabulas. 122.3
Contraria opinio defenditur, quod sit necessaria restitutio. 233.3
Contraria opinio in quæstione principali proponitur, vt census non pereat re perempta. 120.6
Contraria opinio aduersus Baldi dictū refertur. 180.49
Contumax in toto processu adhuc est ad sententiam citandus. 555.5
Contumax in vno articulo non censetur contumax in reliquis. 164.1
Copula post sponsalia inducebat matrimonium ante Concil. Trid. 10.35
Copula posita inter duas orationes operatur, vt habeatur pro vna. 203.88
Coram principe attendenda est veritas, & non ritus iudiciorum. 187.74
Cor est imperator linguæ, & habet eam sicut mancipiū, sub sua iurisdictione. 214.221
Correctio legum est vitanda, & iura iuribus concordanda. 34.132
Correctio legis Tauri, nō solum procedit, quoad numerum testium, sed etiam quoad qualitatem. 41.19
Correctio in odiosis non extenditur. 75.5
Correctio nō dēt induci p subauditos itellectus. 205.123
Correctio in continenti non præsumitur. 198.35
Correctio, & contrarietas est euitanda ad intellectum clausulæ generalis, & verba debent referri quib. magis conueniant. 207.148
Couar. tres intellectus assignat ad l. Tauri quos refert auctor in hac quæstione. 90.16
Creditor habet electionem vt contractus adimpleatur, vel quod soluatur pœna. 18.7
Creditor antiquior potest aduersus emptorem rei fiscī mouere suas actiones. 179.32
Creditores patris præferuntur in legitima. 121.16
Creditores incerti citantur per edictum. 561.32
Creditores hereditarij non possunt heredem conuenire intra tempus inuentarij, secundum Greg. 165.5
Creditores habēt fundatā intētionē cōtra heredē. 247.3
Crimina punienda sunt, vbicumque claruerint. 175.13
Cum iactura aliena nemo debet locupletari. 4.25
Cum in iuuentute. §. vnde nos. de purgatione canonica. ponderatur. 99.156
Cura animarum dupliciter potest considerari. 30.56
Cura animarum non potest esse penes vicarium ad nutum amouibilem. ibid.62
Cura animarū residet in vicarijs ppetuis, qui habēt collationē, non vero si sint ad nutum amouibiles. ibi.66
Cura animarum resider in priore monasterij. 31.72
Cura animarum est penes priorem, siue vicaria sit perpetua, vel amouibilis. ibid.73
Cura animarum spectat ad prælatum religiosum, quando Ecclesia est vnita ad mensam. ibid.87
Cura animarum quæ requirat. 218.11
Cura animarum consequitur prælatus eo ipso, quod cōsequitur prælaturam. 31.86
Curandum est ne lites fiant immortales, & vitas hominum pene excedant. 168.40
Curator bonis datur quando nullus est heres ex testamento, nec ab intestato. 36.27
Curator est dandus mulieri luxuriose viuenti. 225.1
Curia Romana iudicauit p Baldi opinione, qđ nō sit locus repsentationi i successione fideicōmissaria. 52.60.

D

DAmna plurima referunt ex nuptijs inuitis. 188.47
Damnatus est capax alimentorum. 107.235
Data copia indiciorum torqueri potest reus. 140.15
Debitor non remanet liberatus per delegationem. 15.7.
Debitor nouatione liberatur. 15.16
Debitor suspectus de fuga, pōt capi i dieb. feriatis. 43.25
Debitor in diem potest soluere creditori, & administratori ante diem. 126.43
Debitor in diem certum potest diem præuenire in soluendo, inuito creditore. ibid.46
Debitor dicitur a quo inuitus exigi pecunia pōt. ibi.55
Debitor ad diem est debitor a principio. ibid.61
Debitor principalis est citandus, licet rem alienauerit post litem inceptam. 173.39
Debitor cēsus liberatur re alienata, vel perdita. 246.2
Debitor potest incarcerari pro debito, non vero eius heres, si fecit inuentarium. 248.8
Decimæ sunt bona ecclesiastica quamdiu sunt penes ecclesiam, & sic conductores conueniuntur coram iudice laico. 181.76
Decimæ quatenus possidentur a Rege consistunt in temporalitate. ibid.79
Decimæ, & tertiæ sub diuersis titulis collocātur. 182.83
Decimas non præscribit laicus. 181.78
Decisio qōnis per grauissimos auctores refertur. 53.85
Decisio dominorum de consilio, in causa cuiusdam capellaniæ de Chinchon refertur. 54.108
Decisio quæstionis in quæstione principali adducitur apud Gallos, Hispanos, & Lusitanos. 69.14
Decisio senatus refertur. 86.34
Decisio causæ principalis, & alimentorum traditur in quæstione proposita. 97.135
Decisio Senatus refert, & l. Taurina declaratur. 96.97
Decisio Senatus refertur. 92.19
Decisio casus refertur. 119.22
Decisio Rotæ Romanæ, & Putei sunt idem. 163.4
Decius mortuus fuit 13. mensis Octob. anno 1535. 40.7
Declaratio noua auctoris inter dictas opiniones traditur. 36.15
Decretum iudicis nō requiritur in alienatione, & obligatione a lege inducta. 148.11

De duobus malis minimum est eligendum. 210 182
Defenditur opinio, quod filius clerici in sacris constituti non succedat matri. 134.19
Defensio omni creaturæ est permissa. 6.55
Deficiente subiecto paternitatis deficit subiectum filiationis. 29.43
Deficiente obligatione personalis deficit hypothecaria. 79.6
Definitio meri imperij traditur. 83.6
De iure communi, non adita hereditate, totum ius testamenti corruebat. 36.19
De iure regio non potest pater ponere grauamen in legitima filiorum. 45.32
Delegatio non inducitur ex interuentu nouæ personæ nisi expresse actum sit. 16.31
Delegatio inducitur per iuramentum. 18.17
Delinquens non potest ab ecclesia extrahi etiam propter grauissimum crimen. 169.9
Deo non potest victima pinguior mactari, quam reus iniquus. 43.28
Descendentes ex fratre vtrinque coniuncto assumunt qualitates patris mortui. 49.9
Desertio appellationis nō procedit hodie si pars quæ appellauit habeat iustitiam in causa principali. 231.10
Deus etiam si reuelasset alicui consensu alterius, non esset matrimonium. 9.15
Deus citauit Adamum. 155.12
Diabolus debet audiri si in iudicio compareat. ibid. 13
Dicens mendaciū putās dicere verū nō punitur. 140.21
Dicitur esse ex verbis, q̄ venit ex vi verborum. 211.193
Dicta in præfationibus in tantum operantur, & declarāt sequentia, quod intelliguntur in eis reperita. 206.134
Dicta testis inter se cōtraria reddūt dictum nullū. 145.8
Dicta in præfationib. causam finalē inducunt. 214.222
Dictio, donec, est limitatiua temporis. 152.35
Dictio, penitus, præcisam habet naturam, & non recipit limitationem. 197.22
Dictio, filij, ita cōprehendit feminā sicut masculū. ibi.23
Dictio copulatiua, &, cum ingeritur generali subiecto, non copulat qualitates masculinitatis, sed plura subiecta duorum filiorum. ibid.25
Dictio, vnius, demonstrat per se vnitatem, ita quod non habeat compositionem. 199.47
Dictio copulatiua, &, posita inter orationes habet vim continuatiuæ. 203.87
Dictio, secundum, vel supra, facit relationem omnium, eorum quæ supra dicta sunt. 205.130
Dictio taxatiua quando non ponitur simpliciter, sed cū modificatione, non excludit, nisi cum illa modificatione. 209.165
Dictio taxatiua non excludit, quando alias dispositio nihil operaretur. ibi.169
Dictio, ve, accipitur pro &. 211.191
Dictio, quæcūq; cōprehendit casus exceptos. 218.16
Dicto testis in prima, vel secunda instantia, an sit credēdum. 145.2
Dicto iurato standum est, reiecto secundo. ibid 4
Dicto iurato priori standū est contra secundū. ibid.18
Dictum Ciceronis refertur. 125.31
Dictum posterius extraiudiciale non eneruat vires primi dicti iudicialis. 143.14
Dictū testis per iocū, vel leuitatē, nō est punibile. 146.22
Dictum restringitur per rationem. 213.217
Dies incertus pro conditione habetur. 124.11
Dies mortis est incertus, & certus. ibidem.13
Dies, & tempus in citationibus apponi debet. 159.1
Differentiæ ratio adducitur inter testamentum in scriptis, & nuncupatiuum. 133.10
Dignitas sordescit per paupertatem. 109.265
Dispensatio Pontificis expeditur per verbum, fiat. 86.6
Dispensatio non valet litteris non expeditis. 86.21
Dispensatio Pontificis cum illegitimo, & irregulari ad quæcūq; beneficia cum cura, & sine cura, cōprehēdit præbēdā in Ecclesia cathedrali metropolitana. 218 3
Dispensatio stricte est interpretanda. ibid.4
Dispensatio est odiosa, & restringenda. ibid.6
Dispensatio generalis ad quæcumque beneficia, quomodo intelligatur. ibid.8
Dispensatio cum illegitimo ad beneficia non comprehēdit beneficium in Ecclesia cathedrali. ibid.15
Dispensationes in causis matrimonialibus non possunt expediri a Capitulo sede vacante, nec eius Vicario, qui non succedit in iurisd. delegata. 76 9
Dispēsatus ad dignitates non censetur dispēsatus ad obtinendā præbendam in Ecclesia cathedrali. 218.7
Dispensatus ad quæcumq; beneficia, pōt habere beneficia curata, & præbendam ecclesiæ cathedralis. ibi.14
Dispositio hominis facit cessare dispositionē legis. 39 88
Dispositio legis non conuenit, cui verba non conueniūt. 51.52
Dispositio hominis facit cessare dispositionē legis. 32.64
Dispositio semper censetur fortior vbi sunt duo vincula, iuris, & naturæ. 87.40
Dispositio generalis aliquando extenditur ad casum priuilegiatum. 110.268
Dispositio generalis, quæ non potest verificari nisi in vno casu, censetur specialis. 157.55
Dispositio realis sequitur rem quocūque vadat. 197.18
Dispositio realis afficit rem, etsi transeat in non subditum, secus si est personalis. ibid.19
Dispositio facta in simplici, non verificatur in qualificato, neque ē contra. 199.46
Dispositio, quæ præfert masculos feminis, intelligitur si masculi succedunt. 200.60
Dispositio de masculo non habet locū, neq; verificatur in femina, et in materia fauorabili ad pias cās. 204.105
Dispositio ambigua, etiā si sit statuti, nō iuuat. 206.137
Dispositio et statuti simpliciter disponēs intelligi dēt secundū ius, etiā si non addat, & de nihilo seruat, quando sine cā aliquis damnū alias pateretur. 207.145
Dispositio generalis non tollit particularem. ibid.150
Dispositio qualificata in dubio vlterius non porrigitur. 209.168
Dispositiones, & statuta debēt intelligi, vt aliqd addāt, & disponāt, de nouo, ne alias sint frustratoria. ibi.170
Dispositio loquens de primogenito respectu successionis, debet considerari tempus mortis eius, de cuius successione agitur. 212.202
Dispositio facta in fauorem conseruationis, non debet operari diminutionem, nec arctare. 214.228
Dispositio majoriæ de Villena qualiter intelligatur. 215.249
Dispositio, quæ est cōtra humanitatē, & æstimationē, tā quam inepta, & indiscreta, est reijcienda. ibid.250
Dispositio in dubio interpretatur ad frequētiora, & nō in casib. raris nō habentib. eandē rationem. 216 258
Dispositio legis non habet locum quoties vnum supponit, & aliud præsupponit, nisi prius præsuppositū verificetur. 229.15
Dissensus per coniecturas colligitur. 188.62
Distinctio personalis debet esse inter dantem, & recipientem. 32.100
Distinctio dierum non est habenda in operibus charitatis. 43.17
Distinctio Gutierrez in quæstione proposita non placet auctori. 143.39
Distinctio in quæstione proposita adducitur. 224.2
Distinctio auctoris traditur circa solutionem arrharū. 248.11
Distinctiones plures pro declaratione quæstionis traduntur. 121.17
Diuersitas nominum arguit diuersitatem rerū. 182.82
Diuisio bonorū p̄sumitur per diutinā possessionē. 172.5
Diuisio bonorum non præsumitur, quando agitur de magno præiudicio. 272.7
Diuisio hereditatis nocet absentibus. ibid.13

Do-

Index rerum & verborum.

Doctoe Ascensius Lopez fuit nostris temporibus præstã tissimus aduocatus in curia de Madrid. 29.52

Doctor.d.Al.de Anava Pereyra præses regalis aodiétiæ Mallisoletanæ laudatur, & fuit magister auctoris ibi, 36.20

Doctor Mendicta Canonicus Doctoralis præbendæ ecclesiæ Toletanæ laudatur. 38.44

Doctor Garzia de Erreza aduocatus huius ciuitatis laudatur. ibid.45

Doctor Alphonsus de Narbona laudatur. 54.102

Doctor Franciscus Fez de Lieuana Præses regalis Cancellariæ Pincianæ laudatur. 69.22

Doctor Petrus de Toro aduocatos Toletanus laudatur. 117.26

Doctor Martinus Illefonsus Aduocatus Toletanus laudatur. 159.23

Doctor Baptista Suares aduocatus Toletanus laudatur. 131.49

Doctor D.Petrus de Carauajal Episcopus Cauriensis laudatur. 245.21

Doctores tenẽtes validũ esse post Conciliũ matrimoniũ cootractũ per procuratorem, referuntur. 12.67

Doctores more ouium sequuntur aliorum opinionem non scrutantes rationem. 99.155

Dolus est abscondita mentis machinatio. 139.4

Dolus requiritur in homicidio. 227.28

Domini vassalurum non obtinebunt contra vassalos circa collectas.& iura hospitiorum. 114.17

Dominus feudi est iudex in re feudali inter personas ecclesiasticas. 182.96

Dominia rerum traditionibus acquiruntur. 6.63

Dominij differentia,& effectus traditur. 37.32

Dñi triplicem esse differentiã declarat auctor. ibid.28

Dominium causatur per traditionem. 23.53

Dominium rei legatæ acquiritur legatario a morte defuncti de iure communi,& regio. 36.9

Dominium acquiritur a morte defuncti in donatioue causa mortis. ibidem 11

Dominium fictum transfertur in legatatium a morte defuncti, verum ab aditione hereditatis. 37.29

Dominium rei legatæ acquiritur ignoranti ante acceptationem, ibid.31

Dominium non acquiritur legatario, quando vxor legat fundum dotale. 37.41

Dominium rerum dotalium soluto matrimonio, simul cum possessione ipso iure resoluitur. 38.57

Dñiũ acquirit᷑ sine actu corporeo, secus possessio. 72.2

Dominiũ trãsfert᷑ ex reseruatione vsusfructus. 125.38

Dominium rei legatæ transit in legatatium. 127.1

Domus magnatum sunt magni valoris, & parui redditus. 97.113

Donandi facultas non censetur concessa in generali administratione. 242.2

Donatio causa mortis est ad instar restamenti. 80

Donatio causa mortis non habet effectum vsque ad vltimum vitæ spiritum. 80.6

Donatio causa mortis magis assimilatur vltimis voluntatibus quam contractibus. ibid.7

Donatio vltra metam alimentorum, nec de iure ciuili, nec canonico, nec regio valet. 97.126

Donatio non præsumitur facta in fraudem contemplatione filij spurij. 98.150

Donatio non potest reuocari de consensu primi vocati in aliorum vocatorum preiudicium. 116.10

Donatio causa mortis æquiparatur vltimæ voluntati. 128.4

Donatio facta a Rege Ioanne II. filio d. Aluari de Luna, Magistri ordinis sancti Iacobi refertur. 179.25

Donatio principis non debet interpretari cum alterius iactura. 180.44

Donatione causa mortis resoluta auocatur res cum fructibus. 69.31

Donator nõ põt conueniri vltra quam facere põt. 39.86

Donatum genero valet, quando non consequitur ex donatione vtilitatem spuria. 98.148

Dos est restituenda statim soluto matrimonio. 39.74

Dos data filiæ spuriæ vltra metam alimentorum reuocatur etiam constante matrimonio, secundum magis communem. 97.121

Dos data in fraudem hominis facilius conseruatur, quã data in fraudem legis. 98.136

Dotis causa semper est tuta, & vbique. 180.43

Dubius euentus attenditur. 249.8

Duces, & Marchiones, qui habent iura Imperatoris, vtũtur illius legis priuilegio. 184.3

Dux Mediolani, Dux Ferrariæ vtuntur eo priuilegio. ibid 6

Duo in solidum non possunt possidere. 6.60

Duo contraria non possunt subsistere in eodem subiecto. 18.11

Duo in solidum possunt vnam rem possidere dum tamen vnus possideat ciuiliter, alter naturaliter. 38.62

Duo vincula consanguinitatis, sunt vno fortiora. 53.72 & 86.30

Duo vincula fortiora sunt vno. 239.36

Duplex qualitas consideratur in filio ad succedendum, 45.23

E

EA quæ postea geruntur prioribus derogant. 76.1

Ecclesia de æquitate tenetur præferre pro eodem precio antiquos conductores nouioribus. 24.69

Ecclesia non potest habere duo capita, quia esset monstruosum. 31.75

Ecclesia vnita monasterio pleno iure quæ dicatur, & quis sit proprius parochus. ibid.81

Ecclesia dr̃ vnita pleno iure quãdo prælatus habet omnimodam iurisdictionem excluso Episcopo. ibid.82

Ecclesia vnita mensæ capitulari quæ dicatur, & in quib. resideat cura animarum. ibid.84

Ecclesia catholica nõ præsumitur priuare hæreticũ sacerdotẽ iurisdictione absoluendi, & confitẽdi. 142.7

Ecclesia non iudicat de occultis. 187.29

Ecclesiæ immunitate gaudet proditor, & aleuosus de iure cannonico. 169.7

Ecclesiæ priuilegium non transit ad emptorem bonorũ ecclesiæ. 190.13

Edi non debent acta criminalia, secus ciuilia. ibi.3

Edicti publicatio sufficit ad prouisionem capellaniæ sine citatione speciali interesse putantium. 160.20

Editionis petitio continet personalem facultatẽ. 190.14

Educatio solum intelligitur de filijs paruulis secundũ Menchacam. 27.14

Educatio filiorum est de iure naturali. 91.9

Effectus quæstionis propositæ traditur. 241.10

El espurio non se puede llamar hijo respeto de su padre de iure ciuili. 29.44

Electione vnius remedij non tollitur aliud. 167.32

Electione vnius contrariorum alterius sibi aditum præcludit. 200.59

Emendans libellũ, est cõdemnandus in expensis. 167.14

Emendatio libelli procedit de æquitate. 166.1

Emphyteuta non potest bona alienare sine domini consensu, & alienatio aliter facta est nulla. 173.30

Emolumentũ idem est, quod alimentũ, &n.216.102.192

Emolumentum quid significet in iure. 110.270

Emens aliquid sine iuris solemnitate præsumitur malæfidei possessor. 70.39

Emens bona minoris sine decreto condemnatur in fructibus. ibid.40

Emptor rei non potest habere plus iuris in re vendita quam habuit ipse venditor. 21.21

Emptor tenetur præcise stare colono, quando fuit pactũ in locatione de non tollendo rem. 22.32

Emptor non satisfaciet locatori offerendo interesse, sed præcise tenetur stare locationi. 22.33

Emptor domus locatæ non poterit expellere conductorem, quando habuit notitiam locationis. 22.44

Emptor interim quod contractus non rescinditur, est verus dominus,& sic facit fructus suos. 68.3
Emptor non est in mora, nisi a die litis contestationis, vel sententiæ. 69.12
Emptor restituendo fructus potest petere interesse pecuniæ ad rationem vnius pro quatuordecim. 30.47
Emptor bonorum fisci habet fundatam suam intentionem contra dotalem hypothecam. 180.56
Emptores fisci bonorum sunt securi. 179.24
Episcopos dicitur verus parochus. 30.59
Episcopus qui iuratur oon reuocare vicarium, potest illum reuocare. 77.20
Epistola sine subscriptione non facit fidem. 175.11
Error diuitiarum non impedit matrimonium. 224.50
Erubescimus cum sine lege loquimur. 180.50
Euictio repellit agentem. 121.12
Exceptio debet esse de regula. 16.36
Exceptio, tu non adimpleuisti pro parte tua, nunquam censetur exclusa. 24.81
Exceptio læsionis vltra dimidiam non admittitur in via executiua, declaratur in nu. 59. 71.55
Exceptio læsionis admittitur in via executiua, quando ex parte actoris nihil est probatum, vel est læsio enormissima. ibid.59
Exceptio solutionis factæ aote diem impedier viam executiuam. 126.63
Exceptio simulationis contractus impedit executione non obstante iuramento. 147.14
Exceptio litis pēdētię nō cōpetit ī via executiua. 167.26
Exceptio litis pendentiæ in via ordinaria, non impedit executionem solutis expensis. 167.29
Exceptio iuris firmat regulam in contrarium. 190.7
Exceptio quæ necessario non infertur, non obstat, nec probatio dubia prodest. 206.139
Exceptio restitutionis, impedit executionem. 221.25
Exceptio dilatoria tribus modis pōt considerari. 228.2
Exceptio declinatoria concernit merita causæ. ibid.6
Exceptio instrumenti nouiter reperti impedit executionem. 231.13
Exceptio erroris impedit executionem. ibid.14
Exceptio falsi instrumenti potest opponi anteaquam ob tineatur restitutio. 241.5
Exceptio est legitima ad impediendam executionem, si bona censui obnoxia petcant. 246.4
Exceptiones, quæ oriuntur ex contractu ipso, numquā censentur explosæ. 24.81
Exceptiones peremptoriæ, & dilatoriæ, & mixtę. 228.1
Exclusio vnius casus, est inclusio alterius. 152.30
Excommunicatus absoluitur in mortis articulo à quolibet sacerdote. 141.10
Excommunicatio propter peccatum hæresis non cōprehenditur sub concessione generali. 144.68
Ex coniectura ta mente testatoris verbum præsentis temporis ponitur pro futuro. 208.163
Executionē non meretur instr̄m innoaatum. 16.33.34
Executio non potest fieri in die feriato. 47.30
Executio, & sententia *de remate*, impeditur, si constitetir de instrumento solutionis postea reperti. 232.17
Executio non est nulla, licet peruertatur ordo, & primo capiantur immobilia. 168.41
Executio non habet locum aduersus tertium possessorem titulo possidentem. 173.22
Executio potest fieri contra tertium bonorum possessorem, quando venditio fuit nulla. ibid. 28
Executio potest fieri contra tertium possidentem sem litigiosam. ibid.33
Executio non procedit contra tertium, qui oon habet titulum à debitore. 174.46
Executio non potest fieri contra tertium, qui possidet rem ex alienatione iudiciali. ibid.49
Executio non pōt fieri contra tertiom possidentē bona doralia alienata ad satisfaciēdum creditorib. ibid.54
Executio sentētiæ nō impeditur per collusionē. 220.30
Executoriales contra oon citatos non mandantur executioni. 160.15
Exēplis declarat̄ intellectus verus legis 6. Tauri. 130.28
Exēplū notabile adducit̄ p̄ cōfirmatiōe opinionis. 168.5
Exemplum notabile Auli Gellij refertur. ibid. 10
Exheredatio facta, si filius mihi vnus nascatur, non verificatur, si nascantur filius, & filia. 199.51
Existens in mortis periculo tenetur confiteri peccata sua etiam coram hæretico sacerdote. 142.28
Expensæ litis quando sunt præstandæ. 34.129
Expressum dicitur, quando non sumus in declaratione dispositionis correctoriæ, & contra ius, quando apparet etiam generaliter, & ex coniecturis. 208.156
Expressum facit cessare tacitum. 204.116
Expressum etiam dicitur, quod tacite inest ex natura vel hoc importans. 208.157
Ex quibus causis potest filius exheredari, potest & alimentis priuari. 29.35
Ex separatis non fit illatio. 158.81
Extensio non est licita in pœnalibus. 111.279
Extensio in pœnalibus noo est facienda. 226.25
Extra pœnam est, quod sit ex necessitate. 114.235
Ex verbis dicitur esse quod venit vi verborum, vel propria significatione. 208.158

F

Facilius tollitur, quod est contra ius speciale, quam contra ius commune. 157.63
Facilius tollitur indultū iure speciali, quā cōi. 238.30
Facta non præsumitur nisi probentur. 247.2
Facta iudicij præsumuntur esse omnib. notoria. 156.29
Facti alieni promissio non inducit obligationem præcisam, sed ad interesse agi potest. 244.2
Pactum iudicis præiudicat parti præsenti, ita vt non habeat facultatem appellandi. 156.32
Facultas regia semper est necessaria pro validatione fundorum publicorum venditione. 4.39
Facultas testandi intelligitur sine dāno tertij. 130.22
Famulus pauper potest petere salarium in diebus feriatis. 43.9
Fatuitas est repellere diuitias à domo sua. 215.247
Fauor fidei, & fauor animarum. 144.72
Fauore mulieris fuit introductum, vt plures actiones competant illi ad recuperandam dotem. 39.80
Fauorabiliter agitur cū catholico, si hæreticus sacerdos possit illum absoluere in mortis periculo. 141.9
Felicianus de Solis laudatus. 71.54
Felicianus de Solis male perpendit scripta auctoris, licet doctissimus. 246.7
Femina protestans non contrahere sine consensu patris si postea simpliciter contrahat, censetur sub dicta protestatione, & non aliter. 188.63
Feriæ hominum, & feriæ Dei differunt. 43.10
Feriæ non consetuantur, vbi pietas vel necessitas subest. ibid.16
Festiuitates in honorem Dei, concernunt ius diuinum. ibid.11
Feudū non pōt in aliū transire sine dn̄i consensu. 113.1
Feudum nouum an antiquom sit differont. ibid.nu.2
Feudum quando est concessum pro se, & heredibus qui buscumque, veniunt etiam extranei. 121.20
Feudum aliquando conceditur pro se, & heredibus quibus donet, vel quibus dederit. ibid 21
Feudum pluribus modis conceditur. ibid.nu.22
Feudum iudicatur res hereditaria. ibid.24
Feudum est ponendum in inuentario. 122.26
Feudū acquisitum ex pacto, qualiter indicetur. ibid.27
Feudū solet cōcedi pro se, & heredibus masculis. ibi.28
Feudum susceptum pro se, & legitimis heredibus, non dicitur hereditarium. ibid.29
Feudū simpliciter concessum qūo intelligatur. ibid.33
Feudū concessum Epō nō desinit esse seculare. 182.90
Fictio iuris non procedit nisi dentur duo extrema habilia à quo, & ad quem. 61.181

Fictio

Fictio nõ operatur niſi in caſibus a iure expreſſis. 57.135
Fideiubẽs pro minore hẽt recurſum cõtra ipſum. 227.7
Fideicommiſſa deferuntur ſecundum ordinem ſuccedendi inteſtato. 49.3
Fideicommiſſum relictum familiæ cenſetur ſecundum gradus prærogatiuam in ordine ſucceſſiuo. 53.68
Fideiuſſio dotis cõſeruandæ confirmat iuramẽto. 227.3
Fideiuſſio non eſt contractus reciprocus. ibid.5
Fideiuſſionis contractus à minore factus confirmatur iuramento. ibid.5
Fideiuſſor tenetur ad tempus prorogatum, ſi obligatio non fuit limitata. 17.40
Fides teſtamenti ab ſcriptura dependet, & non à numero teſtium. 135.8
Filij etiam baſtardi dicuntur de ſanguine, & parentela defuncti, inſpecto iure naturæ. 51.43
Filij admittuntur ad querelam inofficioſæ dotis, viuente matre. 98.129
Filij committentes crimen læſæ maieſtatis priuantur omni commodo, ſed non alimentis. 108.256
Filij defuncti, exceptis feminis, ſuccedũt ĩ feudo. 115.4
Filij clericorum dicuntur inceſtuoſi. 133.7
Filij Commendatorum Alcantaræ, & Calatrauæ poſſunt matrimonium contrahere. 134.29
Filij ex beneficio Prætoris habent facultatem ſe abſtinendi. 247.4
Filio ſpurio ſi relinquatur quintum, ſumma quantitatis poteſt reduci ad alimenta neceſſaria. 28.25
Filiorum appellatione venit nepos, quando non vocat cum aliqua qualitate, quæ deficit in nepote. 57.127
Filiorum appellatione non veniunt nepotes in contractibus. 59.162
Filium tenere alere patrem etiam baonitum. 101.187
Filius viuo patre dr̃ dominus rerum paternarum. 6.62
Filius quomodocumque conceptus à patre eſt alendus de æquitate canonica. 27.7
Filius poteſt exheredari, & alimentis priuari ſi fuerit patri ingratus. 29.34
Filius ingratus dicitur violator legis naturæ. 29.36
Filius ſpurius non dicitur de familia patris. ibid.47
Filius ſpurius nõ portat arma, nec ĩſignia pr̃na. ibid.48
Filius non priuatur bonis parentis propter adulterium ipſius. 42.29
Filius non habet ius tranſmittendi quando illi fuit datus ſubſtitutus vulgaris. 44.2
Filius perdit ſuitatem per vulgarem ſubſtitutum. ibid.4
Filius non habet præciſam neceſſitatem adeundi hereditatem de iure prætorio. 45.18
Filius eſt heres voluntarius. ibid.25
Filius ex potentia ſuitatis tranſmittit hereditatem ad ſuos. ibid.28
Filius facta ſubſtitutione vulgari, non cenſetur heres inſtitutus. 46.42
Filius in ſucceſſione intrat locum patris, & eſt vna perſona cum eo per repræſentationem. 49.4
Filius aſſumit priuilegia, & omnes qualitates, quæ patri cõpetebant reſpectu ipſius perſonæ, & gradus. ibid.6
Filius repræſentat perſonam patris de iure diuino in ſucceſſione patrui. ibid.13
Filius maior quoties eſt vocatus cenſetur excluſa repræſentatio. 57.138
Filiusfamilias non obligatur ex mutuo. 81.1
Filiusfamilias in dubio quis præſumitur. 82.24
Filius pauperis aletur pane, filius diuitis diuerſo genere ciborum. 92.18
Filius primogenitus, dignior præſumitur ceteris fratribus. ibid.30
Filius illegitimus non eſt capax bonorum patris vltra quintum pro alimentis. 94.58
Filius illegitimus tenetur alere patrem. 97.118
Filius non tenetur alere patrẽ ad quem deuenerũt eius bona propter delictum, ſecundum Baldum. 99.151
Filius legitimatus perdit iura legitimationis, ſi alimenta deneget parentibus. 101.179
Filius redigitur ad patriam poteſtatem, licet emancipatus, ſi alimenta deneget. ibid.180
Filius tenetur vendere proprietatem ad alendum parentem. ibid.183
Filius tenetur patrem criminoſum alere, & etiam infidelem. 102.188
Filius põt interficere patrẽ propter bonũ pacis. 103.201
Filius ſuccedit in melioramẽtis rei emphyteuticæ. 115.15
Filius poſitus in conditione, non cenſetur vocatus, & nu.15. 116.12
Filius poſitus in conditione, quod non ſit vocatus, pluries cenſuit Senatus. ibid.15
Filius poteſt renunciare pacto, vel ſcripturæ ſibi factæ de non meliorando alios. 117.18
Filius non poteſt reuocare alienata à patre pro parte pro qua fuit heres. 121.10
Filiusfamilias de iure communi ſine patris conſenſu nõ poterat teſtari. 128.1
Filiusfamilias de iure communi poterat teſtari ad pias cauſas. ibid.3
Filiusfamilias ſine patris conſenſu non poteſt facere donationem cauſa mortis. 129.6
Filiusfamilias maior quatuordecim annorũ, & filia duodecĩ pñt teſtari, & donationẽ cã mortis facere. ibid.11
Filius non dẽt eſſe deterioris cõditionis in ſua parte, q̃ pater in reliquis duabus. 129.15
Filius poſt clericatum non liberatur à patris poteſtate, nec ipſe perdit fructus iam acquiſitos. 131.46
Filiusfamilias ſine patris conſenſu hodie poteſt teſtari, & donare cauſa mortis. 132.8.9
Filius clerici, nec patri, nec matri ſuccedit ſecundum veriorem opinionem. 133.12
Filius ſpurius ſuccedit matri. ibid.17
Filius clerici non ſuccedit patri. ibid.18
Filius clerici beneficiati ſi ſit in minoribus, ſuccedit patri, & matri. 134.27
Filius monachus non poteſt præiudicare patri in ſua legitima. 153.43
Filius maſculus ſemper præfertur filiæ. 201.69
Filius nõ præſumit̃ ſcire cõtẽta in teſtã̃ patris. 216.261
Finis litibus eſt imponendus. 156.49.239.37
Fiſcalis quomodo reſtituatur contra executoriam, & quid ſit faciendum interim. 222.57
Fiſci emptores, vel donatarij ſunt ſecuri. 179.20
Fiſci priuilegia non habet conductor gabellarũ. 190.11
Fiſci priuilegium eſt perſonale, & non tranſit in eius ſucceſſorem. ibid.12
Fiſci cauſa aliquãdo eſt deterior, quam priuati. ibid.18.
Fiſco competit reſtitutio in integrum, ſi non conficiat inuentarium. 179.17
Fiſcus vendicabit relicta ſpurijs vltra alimenta. 97.124
Fiſcus non tenetur conficere inuentarium. 178.2
Fiſcus conuenitur non tanquam heres, ſed tanquã poſſeſſor. ibid.3
Fiſcus nunquam tenetur vltra vires hereditarias. ibid.5
Fiſcus non eſt proprie heres. ibid.6
Fiſcus eſt ſucceſſor anomalus. ibid.7
Fiſcus venit appellatione heredis. ibid.9
Fiſcus venit hominis appellatione. ibid.11
Fiſcus in bonis vacãtib. nõ ſuccedit tanquã heres. ibi.14
Fiſc⁹ nullũ hẽt priuilegiũ qñ capit bona tã̃ heres. ibi.15
Fiſcus ſuccedit cauſa vindictæ. 179.16
Fiſcus ſi vẽdat rẽ tanquã ſuã, vel alienã, differũt. ibid.27
Fiſcus ſolum videtur vendere, vel donare ius, quod habet in ipſa re. ibid.28
Fiſcus ſi non poſſideat rem venditam non procedit lex, bene à Zenone. ibid.35
Fiſcus ſimpliciter alienando, vel donando bona, cenſetur donare, vel vendere ius quod habet in re. ibid.36
Fiſcus tenetur de euictione emptori. ibid.39
Fiſcus vendendo rem tanquam ſuam non præiudicat hypothecæ dotali. 180.41

Fiscos contra dotem non hēt vllum priuilegiū. ibid.46
Fiscus prius debet conueniri actione personali, quam deuenire ad hypothecariam. ibid.57
Fiscus semper est idoneus,& soluendo. ibid.60
Fisco nō tenet̃ præstare fideiussionē legis Toleti.ibid.61
Fiscus pōt retractare sn̄iam ea nouis instrumētis. 240.41
Florentini opinio declaratur. 10.45
Forma substātialis ēt in re minima non pōt omitti.3.15
Forma & solemnitas à lege tradita in dubio est substantialis. 4.34
Forma sacramentorū non pōt constare sine verbis.9.16
Forma,& substātia reqrit̃ ꝑ validitate mr̄imonij. ibi.18
Forma non potest mutari. 11.57
Forma testamenti in scriptis traditur. 135.11
Frater vtrinq; coniunctus excludit fratrē vteriuū. 49.8
Frater ex vtroq; latere coniunctus præfertur ab intestato ex testamento vterino tantum,& nu.33. 86.29
Frater tenetur alere fratrē secūdū ipsius qualitatē.92.31
Fratres vterini, licet sint in eodem grado, respectu matris,non vero respectu successionis. 53.69
Fraus colligitur ex scientia prima venditionis,vel locationis. 23.49.50
Fraus quomodo præsumatur. 98.144
Fraus præsumitur, quando solum vsusfructos relinquitur,vt proprietas ad donantem perueniat. ibid.147
Fraus semper censetur exclusa. 126.64
Fructus non restituuntur rescisso contractu,ex remedio l.2.C.de rescind. 68.1
Fructus restitutio solum est facienda secundum tempus litis contestationis. ibid.7
Fructus & ipsa res vendita longe distant, & diuerso iure censentur. ibid.8
Fructus retinet emptor pro cultura,& cura. 69.11
Fructus veniunt in actione redhibitoria rescisso contractu. ibid.23
Fructus sunt restituēdi.ētsi de fructib.nihil actū sit. 24
Fructus restituuntur rescisso testō per querelam.ibid.30
Fructus veniunt data læsione enormissima. 70.44
Fructus tenetur emptor restituere, quando impugnat contractum. ibid.46
Fructus veniunt rescissa sententia venditionis *de tranze y remate.* ibid.48
Fructus sunt restituendi quando in constitutione census super re fructifera datur læsio. 71.52
Fructus veniūt rescisso cōtractu p læsionē minoris.ibi.68
Fructos respectu singularis possessoris non augent hereditatem. 173.17
Fructus respectu heredis augent hereditatem. ibid.19
Frustra implorat legis auxiliū,qui cōmittit in legē.29.37
Fūdamēta partis cōtrariæ ꝑ Marchione de Moya.201.66
Futurus euentus non mutat rei naturam. 249.3

G

GAbellam non tenetur soluere clericus ex vnica iā tum venditione. 162.19
Geminatio multum operatur. 197.21.199.43
Geminatio ostendit animi deliberationem, & voluntatem præcisam. 202.73
Gn̄alis renūciatio filij nō cōprehēdit legitimā. 107.240
Generalis exclusio remediorum intelligitur de his,quæ competunt iure cōi,non vero de iure speciali.156.37
Generalis dispositio non intelligitur in causis immoderatis. 215.241
Gladius est duplex,materialis, & spiritualis. 84.12
Glossa verbo,euanuit.in l.2. C.de nouationibus.approbatur. 157
Glossa in l.penultima. C.communia de leg. non est hodie correcta. 172.9.10
Gradus prærogatiua quid operetur. 53.67
Gradus consanguinitatis est probandus. 87.48
Gradus affinitatis qualiter probetur remissioe. 120.6
Gradus propinquitatis dēt probari ad obtinendū.248.7
Gratia Pontificis solo verbo perficitur. 85.1
Gratia est perfecta per verbum,fiat. ibid.7
Gratia beneficialis requirit expeditionē litterarū.ibi.15
Gratia Pontificis continet conditionem tacitam si litteræ expediantur. ibid.16
Gratia dr̄ informis donec litteræ non expediātur.86.18
Grauamen in eo quod excedit metam alimentorum validum est. 95.84
Grauamē in bonis vinculatis nemo tollere pōt.116.11
Grauare nemo potest,quem non honorauit. 95.84
Gregorius istam quæstionem relinquit indecisam.78.5

H

HAbere causam ab alio intelligitur etiam per lōgā successionem. 174.48
Hæreticū occultū in foro conscientiæ potest Episcopus absoluere,ēt si mortis articulus non immineat.144 65
Hæreticus sacerdos non habet iurisdictionem. 144.68
Hæreticus habet sublatam iurisdictionem. 142.15
Hæreticus virtute Bullæ Cruciatæ, vel Iubilei non potest absolui. ibid.67
Hereditas monacho relicta acquirit̃ monasterio. 75.1
Hereditas est successio in vniuersum ius. 112.277
Hereditas est magis debita filijs, quā parentib. 131.39
Hereditas non remanet caduca,licet heres moriatur viuente monacho. 152.33
Hereditas post mortem legantis non est hereditas vocāda,sed patrimonium. 171.q.819
Hereditatem monacho delatam prælatus potest repudiare. 75.2
Heredi scripto competit bonorum possessio,ex l.Soriæ, & ex edicto Diui Adriani. 38.48
Heredi in re certa non dato coherede, competit remedium possessorium legis Soriæ. ibid.49
Heredis appellatione venit tā suus,q̄ extraneus.106.225
Heres qui semel est,non potest desinere esse heres. 73.2
Heres proprie capitur pro descendente in materia feudali. 106.226
Heres grauatus restituere hereditatem,potest facere cōpromissum. 114.10
Heres non potest factum defuncti impugnare. 120.5
Heres cum beneficio inuentarij nō potest contrauenire alienationi feudi hereditarij factæ per vassalū.121.18
Heres monachi facta professione,consequitur hereditatem,si monasterium non est capax bonorum. 151.20
Heres institutus ex testō monachi cōsequit̃ hereditatē, licet moriat̃ viuēte monacho, cōtra oēs Doct. ibid.22
Heres non potest partem hereditatis velle, & partem repudiare. 153.1
Heres repræsentat personam defuncti. ibid.4
Heres hr̄dis pōt ꝑ parte repudiare secūdū aliquos.ibi.6
Heres heredis primi testatoris est heres. ibid.8
Heres non potest conueniri intra tempus conficiendi inuentarium. 165.1
Heres pro male ablatis potest statim conueniri. ibid.2
Heres de iure regio potest conueniri durante inuentario à creditoribus hereditarijs. ibid.9
Heres ad soluendas vsuras defuncti tenetur non obstante inuentario. 166.10.11
Heres non potest defendi,quando bona possidētur pro indiuiso ex transcursu temporis. 172.11
Heres conuenitur in solidum pro parte absentis perdita. 173.14
Heres nō dr̄,qui nō repræsentat personā defuncti.178.1
Hominum ingenia ita subtilia hodie sunt, vt ex nigro faciant album,& è contra. 3.9.10
Homo mendax semper est in dolo. 139.5
Honor præcipue versat̃ in alendo patre egeno.100.165
Honor & reuerentia semper præstat̃ parentib. 109.264
Honor & reuerētia debet̃ patri,ēt malefactori.110.267
Hora in citatione apponi debet. 159.2
Hypotheca liberat̃ per nouationē legitime factā. 16.34
Hypotheca bonorum non ampliat, nec mutat principalem obligationem. 20.6
Hypotheca venit accessorie ad principalem obligationem. ibid.6

Hypothe-

Hypotheca specialis,& generalis idē operantur. ibid.9
Hypotheca specialis rei locatæ non operatur retentionem domus, ibid.9
Hypotheca generalis sufficere rei locatæ, vt conductor præferatur emptori, traditur. ibid.10
Hypotheca generalis sufficit, vt emptor teneatur stare colono. ibid.16
Hypotheca liberatur soluto interesse. 21.28
Hypothecaria actio supponit psonalē obligationē. 36.23
Hypothecaria actio est accessoria respectu principalis obligationis. ibid.24
Hypotheca non transit contra tertium in litem quia. ff. de pactis. 113.7
Hypotheca est res indiuidua, 118.11
Hypotheca dotalis an incipiat a dotis pmissione. 125.35
Hypotheca legalis tacita inducitur à lege. 148.5
Hypotheca legalis non venit principaliter ad ipsum cōtractum, sed accessorie. 149.19
Hypotheca resoluitur per restitutionem. ibid.23
Hypotheca legalis non impedit alienationem, ibid.24
Hypotheca solum durat in bonis locatis donec bona sunt intra domum, ibid,25

I

IAsonis distinctio declaratur, 10.42
Idem est à principio limitate disponere, vel post facto disposita limitare, 199.37
Ignorantia excludit delictum. 98.135
Ignorātia præsumitur, vbi sciētia nō probatur. 216.260
Illatio non fit ex separatis. 94.73.158.96
Illud dicitur fieri specialiter quod à generalitate remotum est. 205.127
Illud possumus, quod licite, & honeste, & facile possumus. 216.255
Illud quod est alienum à verisimili, est quædam falsitatis imago. secundum Philosophum, 214.231
Illud quod dicitur, quod ex electione vnius iuris tollit aliud, procedit in sciente, secus in ignorante, vel dubitante, 216.262
Imperitia aduocati, vel procuratoris non debet parti nocere, 167.39
Imperium, aut merum, aut mixtum est. 83.1
Imperium mixtum sepiem modis consideratur. ibid 4
Imperium est potestas de publico introducta. ibid.5
Imperium est habere gladij potestatem, 84.11
In aduersatiua cēset repetita clausula pcedētiū. 208.153
In casibus exceptuatis à regula licitum est arguere, ex identitate rationis. 196.9
In causa spirituali non iuratur de calumnia, 183.112
In causis matrimonialibus index debet inquirere iustitiam etiam parte negligente. 175.8
In claris nō est locus dubitationib. & cōiecturis. 209.171
Inclusio vnius casus est exclusio alterius. 158.9.169.11
Inclusio vni⁹ est exclusio alterius qn̄ est eadē rō. 197.16
In conditione voluntaria non fit extensio ad casum similem, 196.13
In contractibus altera parte reluctante, non est locus pœnitentiæ. 145.9
In contractibus & diuersis dispositionibus persona nūquam subintelligitur. 206.142
In correctorijs non inducitur correctio iuris, nisi lex illud disponat. 158.94
In crimine hæresis non datur copia processus, nec legūtur dicta testis. 146.28
Indicia etiam grauissima non præstant ad condemnandum reum. 140.27
In dubio testator præsumitur voluisse quod verbis expressit. 204.109
In dubio debet accipi & intelligi intellectus minus præiudicialis. 210.181
Inducta fauore alicuius non debent in eius odium retorqueri. 32.101
Inducta ad augmentum non debent operari diminutionem. 39.78.40.6.131.38
Inducta ad vnum effectum non debent contrariom operari. 149.18
Inducta ad diminutionem, vel exclusionem non operātur augmentum, 213.204
In extrema necessitate potest quis vti re aliena inuito domino, 142.15
Infelix est gloria, quæ caret aduersario. 7.79
In fideicōmissis non succedit iure hereditario. 156.122
In generali concessione non veniunt ea, quæ competunt iure speciali. 156.42
Initiū attenditur, & non qualitas superueniens. 197.17
Initium contractus spectatur. 249.4
Iniuria verbis qualificata vna dicitur, 209.167
In maioratibus & fideicommissis tacita voluntas, & mens disponentis sufficit. 212.197
In materia correctoria stricte debet procedi. 75.6
In materia correctoria non fit extensio de persona ad personam. 203.92
In multis dispositionib. idē verbū repetitur geminatū, quo casu nō operat magis, quā simpliciter. 209.178
In omni dispositione prohibitoria excluditur causa necessitatis. 214.234
In omni dispositione intelligitur clausula, rebus prout nunc extantibus. ibid.238
In pari gradu consanguinitatis, consanguineus vterinus est præferendus in prouisione capellaniæ. 53.71
In pœnalibus versatur fauor reipublicæ in punitione delictorum, 203.99
In quacumque generali prohibitione facta per testatorem non præsumitur cogitasse de casu speciali quem testator in specie verisimiliter nō phibuisset. 214.233
Institutio per nomen collectiuum comprehendit cōsanguineos ex vtroque latere, exclusis vterinis, 86.36
Institutio nepotis facta contemplatione patris est valida. 133.4.5
Institutio quādo extendatur de casu ad casum. 199 52
Institutus in certa re habetur loco legatarij. 38.47
Instrumenta non sunt edenda actori à reo. 190.8
Instra de iure regio edenda sunt reo, & actori. 191.24
In successione aui, vel proaui est locus repræsentationi. 54.90
In summarijs iudex dēt inquirere iustitiam rei, 175.7
In taxatione alimentorum debet haberi respectus ad diuitias patris. 92.17
Intellectus Bartoli ad l. fin. C. de nouationibus, traditur, & reprobatur, 15.5
Intellectus ad l. q iurasse. §. fi. ff. de iureiuran. 18.14.15
Intellectus ad verba clausulæ maioratus de Moya. 205.132.
Intellectus ad l. 1. §. sed si incertum. ff. de ventre in possess mittendo, & ad l. si ita scriptum. 210.190
Intentio principalis est attendenda. 140.25
Intentio contrahentium, & non verba, consideratur in contractibus, 188.58
Intentio declaratur ex natura actus. 213.213
Interesse publice vtilitatis est, qđ maiori ē diuidār. 196.4
Interpretatio stricte est accipienda, quando agitur de priuatione alimentorum. 111.274
Interp̄tatio est faciēda, vt euitet pęnæ cōmissio. ibi.280
Interpretatio est in dubio cōtra fiscū facienda. ibid.281
Interprete non indigemus vbi sunt verba. 8.10
Interrogatoria, & allegationes iuris quando sunt edenda. 190.22
Inuentarij cōfectio nihil pdest in re hereditaria. 120.8
Inuētarij cōfectio facit, vt hr̄ditas dicatur iacēs. 122.36
Inuentariū omnia iura illæsa conseruat hr̄dibus. 120.6
Inuentarium non requiritur quando obligatio descendit ex bonis, & non ex persona. 178.4
Inuentarium omnes tenentur facere. ibid.10
Inuitans dominum ad manducandum tenetur recipere eius famulum. 93.43
Ioannes Gutierrez laudatur. 117.20
Iocalia vxori præstanda non debent excedere octauā

par-

partem dotis. 248.15
Iudex inspecta causæ veritate absque alia iuris solemnitate debet iudicare. 4.22
Iudex ex suo officio pōt admittere exceptiones, q̃ oriūtur ex natura cōtractus, licet apte nō opponantur. 24.82
Iudex hodie potest iudicare secundum quod est probatum, licet non sit recte libellus conceptus. 71.60
Iudex delegatus non potest causam criminalem subdelegare quoad sñtam, secus quoad acta processus. 78.7
Iudex qui præest vniuersitati, hēt merum imperiū, 83.3
Iudex ecclesiasticus exercet gladium materialem auxilio sæcularis iudicis. 84.20
Iudex est expectādus ad executionem sententię. 226.23
Iudex debet vnam aurem reseruare actori, alteram reo, 135.10.168.6
Iudex excusatur, si propter veritatem non seruet iuris ordinem. 157.75
Iudex delegatus non potest citare per edictum. 161.35
Iudex de arbitrio suo reprehendi non potest. 166.4
Iudex potest libellum generalem reijcere in quacumq. parte litis. 167.12
Iudex hodie tenetur iudicare secundum veritatem, & non secundum iuris apices. ibid.13
Iudex ecclesiasticus non debet declarare reum proditorem non frui debere immunitate ecclesiastica. 170.14
Iudex incapax non est competens in præiudicialibus ratione reconuentionis. 171.22
Iudex sæcularis potest facere executionem contra clericum possidentem bona titulo nullo, dummodo mandatum dirigatur contra bona. 173.29
Iudex non debet interponere suam auctoritatem ad vtilitatem priuatam. 175.4
Iudex in criminalibus semper debet inquirere de innocentia rei. ibid.6
Iudex semper potest inquirere de crimine. ibid.14
Iudex regius, & non ecclesiasticus cognoscit de causis tertiarum ad Regem pertinentium. 181.67
Iudex sæcularis etiam inter personas ecclesiasticas cognoscit de causis tertiarum. 182.89
Iudex sæcularis ex commissione Pontificis potest cognoscere contra personas ecclesiasticas de causis ad forum ecclesiasticum pertinentibus. ibid.101
Iudex laicus cognoscit de cā possessoria bñficij. 183.111
Iudex sæcularis non est incompetens in causa spolij super possessione facti. ibid.113
Iudex dēt sequi mentē cōtrahentiū, & nō verba. 187.59
Iudex nō dēt esse clementior lege, vel testatore. 199.41
Iudex in dubio debet iudicare secundum regulam maxime conformem iuri communi. 213.208
Iudex dicitur attentare, qui restitutione pendente procedit ad executionem sententiæ. 221.28
Iudex nō dēt coarctare tp̄s ad pbādā læsionem, ibid.38
Iudex in beneficialibus non dicitur attentare. 222.46
Iudex & testamentum æquiparantur. 231.6
Iudices supremi non curant de fatalibus appellationū, si de iustitia appellantis constat, & desertio in dubio in curia Romana non admittitur. 4.24
Iudices semp æquitatē præ oculis habere debent. 23.66
Iudices consilij illustrissimi Archiepiscopi Toleti sunt valde integerrimi, quos nemo prece vel precio flectere valet. 34.136
Iudices supremi in ijs grauissimis delictis proditorie perpetratis, *mandan que otorgue, y proponga*, & sic cōmittitur executio sæculari. 170.15
Iudices laici possunt de tertijs cognoscere tanquam de rebus profanis. 182.87
Iudices perquisitores sunt magni executores suarū sñtiarum, appellatione, & restitutione remota. 221.32
Iudices *del ayuntamiento* habent limitatam iurisdictionem, & sic non competit restitutio transacto tempore ad se præsentandum. 4.28
Iudici nunquam concluditur. 175.5
Iudicandum est in dubio pro matrimonio. 32.111
Iudicandum est in dubio contra eum, qui se fundat in repræsentatione. 56.119
Iudicandum non est ex multitudine auctorum. 103.198
Iudicandum est in dubio contra fiscum, quando egit de lucro captando. 190.17
Iudiciū consistit duorū litigantiū coram iudice. 155.9
Iura, in quibus etiam minima solemnitas attenditur, traduntur. 3.7
Iura iuribus sunt concordanda. 37.38
Iura relaxantur propter bonum pacis. 103.202
Iuramentum supplet defectus minoris ætatis. 81.5
Iuramentum est seruandum quando non vergit in damnum salutis æternæ. ibid.1.6
Iuramentū cōfirmat cōtractū in prējudiciū tertij. ibi.11
Iuramentum de non præstandis alimentis parentibus non est seruandum. 104.213
Iurm̄ nō pōt ligare filiū, vt patri non obediat. 108.249
Iuramentum non obligat in præiudiciū tertij. ibid.250
Iuramentum contra bonos mores canonicos non est obligatorium. ibid.251
Iurm̄ de nō alēdo patrē est contra bonos mores. ibi.254
Iuramentū dēt interpretari, vt minus obliget. 111.284
Iuramentum sortitur naturam contractus super quo interponitur. 146.2
Iuramentū non debet esse vinculum iniquitatis, ibid.3
Iuramentum debet habere tres comites, veritatem, iudicium, & iustitiam, ibid.4
Iuramentum validat contractum nullum. 147.7
Iuramentum voluntarium, vel iudiciale defertur à parte parti, 237.22
Iuramentum defertur in defectum probationis. 240.38
Iuramentum debet adimpleri in forma specifica, & non per æquipollens. 244.9
Iurm̄ facit actum valere meliori modo quo pōt. 245.15
Iurans non facere diuisionem potest diuidere. 77.19
Iuri pro se introducto potest quilibet renunciare. 81.6
Iurisdictio est iudicis dandi licentia. 30.63
Iurisdictio administrandi sacramenta præscribi potest in aliena parochia per quadraginta annos. 32.102
Iurisdictio delegata expirat morte concedentis. 78.8
Iurisdictio absoluendi à peccatis est de iure diuino, & nu.22. 142.17
Iurisdictio est de iure diuino secundum plures, alij cōtra. nu.39. 142.23
Iurisdictio causata de iure diuino, non potest tolli per ius positiuum. ibid.24
Iurisdictio Cōcilij restrīgit ad terminos habiles. 143.36
Iurisdictio absoluendi non est de iure diuino secundum plures, sed delegata à Pontifice. ibid.40
Iurisdictio absoluendi in casu necessitatis de omnibus casibus est introducta ab Ecclesia, & delegata à Pontifice Maximo. ibid.42
Iurisdictioni ecclesiasticæ non potest clericus renunciare. 181.70
Iuro de por vida, qualiter consideretur. 249.9
Ius naturale lege positiua tolli non potest. 27.5
c. Ius naturale, 1. distinct. declaratur. ibid. 11. & 13
Ius naturale respectu alimentorum non facit differentiam inter filios legitimos, & spurios. 28.31
Ius alimentorum limitat lex Tauri vsque ad quintum bonorum. 28.17
Ius canonicū non denegat alimenta filijs spurijs. 29.46
Ius diuinum appellatur naturale. 43.12
Ius diuinum declarari, & interpretari potest per legem positiuam. ibid.13
Ius commune minus est corrigendum. 204.102
Ius dicendi nullum non competit nepoti, cum non habeat hodie suitatem. 89.11
Ius naturale solum obligat ad alimenta necessaria pro vitæ sustentatione. 91.21
Ius tertio quæsitum tolli non potest. 116.1
Ius tertio quæsitū auferri nō pōt, sine eius facto. 145.8
Ius executiuum non competit contra tertium, siue agatur

tur ex actione reali, vel personali, 173.24
Ius decimandi est spirituale, 181.77
Ius patronatus laici cōceditur ex priuilegio, vt alij inuitētur ad fundandas, & construendas ecclesias. 182.95
Ius reale cōstituitur qn̄ negat, & aufert potētia, 197.19
Ius quod nō est delatū, immo est de futuro, non pōt renūciari, vel repudiari, & repudiās nihil agit. 217.263
Ius primogenituræ potest renunciari, etiam in vita patris, & quomodo intelligatur, ibid.264
Ius accrescendi procedit ex dispositione hominis. 224.1

L

Labia sont homini data ad exprimendam suam voluntatem, 8.11
Læsio, quæ ex post facto contingit, non est in consideratione. 249.6
Læsionis allegatio sufficit, quando ex facti euidentia resultat læsio, 229.8
La Señoria de Venetia vtitur eo priuilegio. 184.5
Lata sententia non potest testis variare 145.19
Latro insignis potest torqueri, & ad furcas mitti in die festo. 43.27
Legata hodie debētur absq; aditione hereditatis. 36.16
Legata hodie debentur de iure regio sine aditione hereditatis, 136.23
Legatarius qui habet substitutum si decedat ante ipsius agnitionem, non transmittit legatum, 44.nu.7
Legatarius dr̄ heres quodammodo in re legata, 121.19
Legatarius idoneus est testis in test. vbi scriptura confecta fuit. 135.7
Legatarius est testis idoneus in testamento in scriptis, & assignatur ratio, ibid.12
Legatarius potest esse testis in testamento quando non deponit principaliter, sed incidenter. 136.34
Legatarius est idoneus testis quando est confecta scriptura publica, ibid.32
Legatarius non potest partem rei legatæ velle, & partē repudiare, 153.2
Legatarius potest repudiare legatum in præiudicium substituti. 164.20
Legatum est donatio quædam à defuncto relicta ab herede præstanda. 35.4
Legatum transmittitur licet legatarius moriatur. 37.33
Legatum conditionale non transmittitur ante implemētum conditionis. ibid.35
Legatum relictum pure non efficitur conditionale per tempus solutionis postea adiectum, ibid.39
Legatum purum transmittitur ad heredes. 44.6
Legatū relatū familiæ intelligit ordine successiue. 53.76
Legatum caducum non transmittitur, 124.1
Legatum in diem transmittitur. ibid.2
Legatum relictum post mortem alterius non dicitur conditionale, ibid.16
Legatū debet à morte defuncti, & non heredis. ibid.19
Legatum aut pure, aut in diem, aut sub conditione consideratur. 125.25
Leges plures intellectæ ex prædicta resolutione, 77.30
Leges posteriores ad priores trahuntur. 76.2
Leges regni non excludunt trinam monitionem à iure canonico requisitam. 161.13
Lex respicit formam, si loquatur conditionaliter, 4.32
Lex correctoria non est amplianda. 15.5
Lex generaliter loquens generaliter est intelligenda. 16. 29.26.12
Lex, emptorē. nō ꝓcedit qn̄ cōductor hēt ius ī re. 21.24
Lex, emptorem. limitatur, quando scientiam locationis habuit emptor. 22.43.44
Lex, emptorem. habet locum in conductore ecclesiæ secundum veriorem sententiam. 24.77
Lex nō pt̄ tollere obligationē naturalē alēdi filios. 28.27
Lex positiua ad conseruanda iuris naturalis præcepta potest filijs alimenta denegare, ibid.32
Lex 10. Tauri, procedit respectu alimentorum, non vero respectu obligationis. 29.22
Lex 40. Tauri, generaliter est intelligēda, siue fundator maioriæ sit ascendens siue transuersalis. 50.18
Leges iustæ, & honestæ præsumuntur, & pro bono publico introductæ. 53.82
Lex 40. Tauri, excluditur per coniecturam testatoris volentis contrarium, 57.137
Lex 40. Tauri, nihil disponit contra voluntatem testatoris, 61.177
Lex 40. Tauri, nouiter declaratur, ibid.174
Lex, vel statutum non potest transmittere possessionem sine aliquo actu corporeo, 72.4
Lex dura, & inuidiosa est seruanda, 77.2
Lex inducens homicidia est seruanda, 78.3
Lex denegans alimenta est seruanda, 78.4
Lex iniqua ne fiat orandum est, si fiat de facto est seruanda, 78.6
Lex ordinamenti est correctoria iuris communis, 79.2
Lex generaliter loquēs. generaliter est intelligēda, ibi.8
Lex ciuilis nō potuit educationem filiorū tollere. 91.10
Lex decima Tauri, non potuit limitare indigentiā filiorum illegitimorum vsq; ad quintum bonorum. 94.59
Lex ciuilis negans alimenta non valet, ibid.64
Lex debet seruire de dubio, 95.87
Lex 10. Tauri, non est correctoria iuris communis, sed declaratoria, ibid.92
Lex generalis recipit restrictionem per aliam legē specialem, 106.231
Lex recipit restrictionem ex bono, & æquo, ibid.232
Lex Partitæ, cōprehēdit edificia rustica, & vrbana. 127.6
Lex 5. Tauri, extēditur ad donationē cā mortis. 179.10
Lex 6. Tauri, inducit nouam dispositionem, & est correctoria iuris communis, 130.29
Lex non procedit in præiudicio tertij, 131.42
Lex 6. Tauri, tribuit filio fructus ad patrem pertinētes, & patri proprietatē, quæ erat filij eo viuente, ibid.44
Lex 6. Tauri, non procedit in casu opinionis Gomezij viuente filio, sed eo mortuo. ibid.47
Lex 6. Tauri, loquitur in filio sui iuris. ibid.48
Lex ordinamenti condita fuit ad reprimendam incontinentiam mulierum. 134.21
Lex generaliter loquēs gn̄aliter est intelligēda, 135.13
Lex ordinamenti, nihil innouat circa solennitatem testamenti. 136.28
Lex ordinamēti, nō cōfirmat testm̄ defectuosum. ibi.29
Lex generaliter loquens, restringitur per rationē. 138.7
Lex non generaliter loquens comprehendit casus speciales. 142.22.157.50
Lex gn̄aliter loquens, generaliter est intelligēda. 148.3
Lex generalis comprehendit casus speciales. ibid.4
Lex gn̄aliter loquēs nō extenditur ad minores. 156.39
Lex regni excludit nullitatem prouenientem ex defectu iurisdictionis. 157.60
Lex regni non procedit cum damno tertij, 168.37
Lex gn̄aliter loquēs, cōprehēdit casus speciales. 180.51
Lex debet seruire de dubio, & eius verba semper debēt aliquid operari. ibid.53
Lex est, quidquid in ratione consistit, 196.8
Lex, quæ loquitur de femina, non comprehendit masculum in odiosis. 225.4
Lex magis fauet agenti actum ex necessitate, quam ex voluntate, 237.21
L. prima, §. fi. ff. de ventre inspic. declaratur. 3.4
L. prima, §. fi. de vent. inspiciendo, declaratur, & eius intellectus defenditur. 3.4.12
L. decima, tit. 17. lib. 4. recop. declaratur, ibid.18
Lex fin. tit. fin. partitæ 6. declaratur. 4.27
Lex 11, tit, 7. lib. 7. recop. nouiter declaratur à Castello, sed eius opinio, & rationes reprobantur. ibid.35
Lex fi. C. de vendendis rebus ciuitatis. lib. 11. declarat, & ad terras dominorum potest Rex mittere iudices perquisitores. ibid.40
L. 8. tit. 1. lib. 7. recop. declaratur, & ponderatur contra Abend, [illegible]5.45

L.52.tit.18.li.6.declaratur,& 11.tit.7. li.7.Recop.ibi.47
L.in rebus,C.de iure dotium,declaratur, 6.57
L.25.tit.1.p.4.declaratur.& 24. 8.2.3
L.si creditor.§.fi.ff.de distractione pignorum, declaratur. 30 12
L.iam hoc iure.ff.de vulgari,explicatur, 12 3
L.2.tit.5.Par.6.declaratur, ibid.4
L.24.tit.13.p.5.declaratur, ibid.9
L.quod si filius.ff. de captiuis,declaratur, 13,11
L.si filius meus ff.de vulg.declaratur. ibid,14
Lex 47.Tauri exornatur,& declaratur, 13.4.5
Lex 2.C.de nouationibus,explicatur, 14.1
L.fin.C.de nouationibus.declaratur, 15.3
L.15.tit.14.partitæ 5.confirmat opinionem glossæ in d. l.2.C.de nouationibus,& communem opinionē,15.9
L.3.C.de nouationibus,declaratur, ibid.18
L.10.tit.18.lib.3.fori non est in vsu recepta, 16.37
L.si cum Hermes,C.de locato,declaratur, 17.39
Lex Lucius,§.Paulus.ff.de admin.tut. declaratur.ibi.43
Lex Partitæ,non corrigit cōem opin .qua de supra.17.4
Lex Partitæ, non loquitur quando sunt duæ obligationes,sed quando vna tantum intercessit pęnalis.ibid.5
L.penultima,ff.de prætorijs stipulationibus,declaratur cum alijs, 18.9
L.cū plures,§.locator horrei.ff.locati,declaratur.ibi.10
Lex,qui iurasse,§.fin.de iureiurando,non loquitur in iuramento confirmatorio,sed in decisorio. ibid,20.21
L.sancimus,C.de rebus alie.non alien,declaratur.20,2.3
L.Paulus.§.fin. ff.quibus modis pignus, vel hypotheca soluitur, declaratur ex nu.33. 21,28
L.2.tit.8.par.5.declaratur,& ponderatur, 22.34
L.Paulus,§.fin.declaratur pro hac opinione. ibid,35
L.emptorem, ponderatur pro opinione auctoris,& l. 19.tit.8.par.5. ibid.36
L.emptorem, nouiter declaratur, & ponderatur.ibi.37
L.quoties,C.de rei vend.declaratur,& limitatur, 23.48
L.in operis.ff.locati,declaratur. ibid.53
L.non solet,ff.locati,declaratur, ibid.54
L.11.tit.10.part.7. ponderatur pro opinione auctoris, contra plures. ibid.59
L.cōgruit,C.de loca.fund.publ.li.11.declarat ibi.61.62
L.cotem ferro.§.fin.de publicanis,declaratur. ibid.64
L.fin.ff.de priuilegijs fisci,declaratur. 24.71.
L.emptorem, C.de locato, non procedit quando transfertur ius in re, ibid.73
L.fin.ff.de iure fisci, procedit ex peculiari fisci fauore, ne teneatur de euictione. ibid.71.& seq.
Leges debent intelligi secundum rubricam sub qua situantur, ibid.74
L.63.tit.5.p.5.declaratur, vt non procedat in censu redimibili al quitar. ibid.85
Lex 2.tit.19.p.4.explicatur. 27.2
Lex fi.§.ipsum autē,C.de bonis quæ lib.declarat.ibid.3
Lex 7.tit.1.p.2.declaratur,& adducitur pro prima opinione. 28.29
Lex 10.Tauri,declaratur,& ponderatur. 27.16
Lex 10.tit.13.p.6.declaratur. 28.41
Lex ciuilis non dabat patrem certum filio spurio,& sic non obligabat illum ad alimenta præstanda. 29.42
Lex Barbarius Philippus,ff.de officio præsidis,declaratur,& procedit in vnico actu possessionis. 32.109
Lex si instituta,§.de inofficioso, ff.de inofficioso testamento,declaratur,& nu.128. 33.112
Lex,si institutor,§.de inofficioso, ff.de inofficioso testamēto,declaratur,& eius practica traditur. ibid.127
Lex,si quando,C.de inoffi.test.ponderatur. 34.133
Lex si tibi homo.§.cū seruus,ff.de leg.1.declaratur.35.1
L.à Titio,ff.de furtis,declaratur, 36.8
L.34.tit.9.p.6.declaratur. ibid.12,13
L.21.tit.9.p.6.declaratur. 37.36
L.31.tit.9.part.6.corrigit legem, ex his verbis,& nouiter intelligitur ad euitandā correctionem. ibid.37
L.ex his verbis, C.quando dies legati cedat, declaratur ex nu.37.& 39. ibid.34
L.in rebus,C.de iure dotium,procedit fauore mulieris, & non suorum heredum. 38.42
L.1.§.si ex fundo, ff.de heredibus instituendis, declaratur,& non est correctus de iure regio. ibid.51
L.14.tit.3.p.6 declaratur, ibid.52
L.sciendum,§.si fundus in dotem,ff.qui satisdare cogantur,declaratur. ibid.55
L.Pomponius Philadelphus,ff.familiæ erciscundæ, declaratur,& ponderatur. ibid.63
L.dotis actio,C.de iure dotium,declaratur, 39.66
L.vnica,§.illud proculdubio,declaratur. ibid.75
L.31.tit.11.p.4.declaratur, ibid.73
L.Nēsennius,§.fundus,ff.de re iudicata, declarat.ibi.85
L.hac consultissima,§.ex imperfecto, declaratur. 40.1
L.7.tit.1.p.6.declaratur. ibid.2
Lex vt liberis,C.de collationibus,ponderatur. ibid.4
L.hac consultissima,in §.ex imperfecto,est hodie correcta de iure regio. 41.16
Lex 3.Tauri,declaratur. 41.17
Lex 4.Tauri,declaratur. ibid.22
L.1.tit.10.lib.8.Recop.declaratur, & nu.71. 42.30
L.36.tit.2.p.6.declaratur. 42.3
L.35.tit.2.p.3.declaratur. 43.19
L.si patronus testō,§.si patroni filius, declaratur. 44.1
L.qui fundū,§.qui filium,ff.ad l.falcid. declaratur.ibi.2
L.si is qui soluēdo nō est,ff.de her.inst.declaratur. ibi.4
L.si legata, C.de legatis,declaratur. ibid.8
L.cum proponas,C.de hered.inst.declaratur. 45.12
L.1.§.si proponat.ff.si quis omi. cā test.declarat.ibid.13
L.si filius heres,ff.de lib.& posth.declaratur. ibid.15
L.fin.ff.de condit.instit.declaratur. ibid.19
L.si filius q patrē.in vers.etenim,de vul.declarat.ibi.21
L.11.tit.4.p.6.declaratur. ibid.33
L.si filiusfamilias substituat,ff.de her ist.declarat.ibi.36
L.27.Tauri.declaratur,& nu.47. 46.44
L.40.Tauri.explicatur,& nu.16.18.22.& 23. 49.14
L.2.tit.15.p.2.declaratur, & ampliat ad omnes successiones, 50.21
L.40.Tauri,procedit in vinculis particularibus tertij,& quinti, ibid.22
L.40.Tauri,pcedit in patronatib.&anniuersarijs.ibi.23
L.1.de gradibus,declaratur,& ponderatur. ibid.
L.7.Tauri.declaratur. ibid.29
L.3.tit.13.par.6.declaratur,& ponderatur. ibid.32
L.3.tit.7.p.4.declaratur. ibid.34
L.fin.C.de naturalibus liberis,declaratur. 51.39
L.peto,§.fratre,ff.de leg.3.ponderatur pro hac opinione. 52.61
L.40.Tauri,declaratur respectu successionis transuersalium. 54.92
L.Tauri,factæ fuerunt 6.de Marzo anno 1505. 115
L.40.in finalibus verbis,declaratur. ibid.116
L.Tauri,sunt declaratoriæ, & non correctoriæ iuris cōmunis. ibi.117
L.cū patet.79.§.hereditate,ff.de leg.2.declarat. ibi.121
L.eum auus, ff.de condit. & demon. declaratur, vt non procedat quando fuit vocatus filius maior. 57.126
L.50.Tauri,declaratur,vt nō procedat inter transuersales,respectu fundatoris,& vltimi possessoris.ibid.129
L.40.Tauri,aliter declaratur,& ponderatur. ibid.133
L.in ambiguo sermone.declaratur. 59.155
L.40.Tauri,nō procedit in bonis regiæ coronæ. 60.165
L.si libertus præterito,§.si libertus, ff.de bonis libertorum,declaratur. ibid.165
L.40.Tauri,declaratur. ibid.171
L.40.Tauri,declaratur,& 171. ibid.169
L.40.Tauri,iterum declaratur. 61.179
L.1.C.si maior fact.alien.rerum hab.declaratur. 69 25
L.videamus,ff.de vsuris,declaratur,& nu.31. ibid.26
L.2.C.de pact.inter empr.& vend.declaratur. ibid.27
L.filio,§.1.ff.de inoff.test.ponderatur. ibid.29
L.eum,qui.21,§.fi.de inoffi.test.declaratur. ibid.33

L.cum

L.cũ quis,ff.de cõditione ob causam,declaratur. 70.34
L.40.tit.28.p.3.declaratur. ibid.43
L.6.tit.15.lib.5.Recop.declaratur. 71.53
Libel.ĩ quo iustitia petit, supplet ĩperitiã aduocati.ib.61
Libellus sustinetur contra tertium possessorem, petendo,quod recognoscat absolute, & iudex potest alternatiue sententiam proferre. ibid.62
L.quod si minor,§.restitutio,declaratur. ibid.67
L.qđ meo,§.si venditorẽ,ff.de acq.poss. declaratur.72.6
L.pecuniam,de solutionibus,declaratur. ibid.11
L.6.tit.30.p.5.declaratur. 73.12
L.17.Tauri,declaratur. ibid 13
L.45.Tauri,declaratur remissiue. ibid.21
L.verbis ciuilibus,ff.de vulg.declaratur. 73.3
L.in pupillari,ff.de vulg. declaratur. 74.4
L.si serus lega.§.si seruus alienus,ff.đ leg.1.dclarat. ib.6
L.si quis priore,ff.ad Trebel. declaratur. ibid.14
L.si mater,C.de inofficioso,declaratur. ibid.16
L.12.tit.5 p.6.declaratur. ibid.19
L.Partitæ limitatur duobus modis. ibid.19
L.12.tit.5.p.6.declaratur. 75.7
L.6.Tauri,declaratur. ibid.9
L.1.tit.8.lib.5.recop.declaratur. ibid.10
L.si mater,C.ne de statu defunct.ponderatur. 76.13
L.25.tit.1.p.6. ponderatur. ibid.16
L.prospexit,ff.qui,& à quibus,declaratur. 77.1
L.19.tit.5.p.4.declaratur. 78.3
L.19.tit.4.p.3.declaratur,& ponderatur. ibid.4
L.2.ff.de fideicom.liber.declaratur. 79.4
L.26.tit.13.p.5.declaratur. ibid.7
L.fin.tit.4.p.5.ponderatur. 80.8
L.5.& 6.tit.1.p.5.declaratur. 81.2
L.22.tit.11.lib.5.recop.declaratur. ibid.3
L.si filiusfamilias,ff.ad Maced.declaratur. ibid.20
L.6.tit.1.p.5.declaratur. ibid.22
L.47.Tauri,declaratur, & exornatur. 82.5
L.si quis posthumus.§.si filium,ff.de lib.& posth.declaratur. ibid.7
L.si qs filio exheredato,ff. de iniust.rup.declaratur.ibi.8
L.si quis filium,ff.de inoffi.test.ponderatur. ibid.9
L.si quis filium,ff.de iniusto rupto,declaratur. 83.12
L.1.si pater,ff.de coniung.cum emanc.lib.eius. ibid.13
L.2.tit.25.p.4.declaratur. 83.9
L.17.tit.4.p.3.declaratur. ibid.8
L.3.ff.de alimentis præstandis,declaratur. 92.19
L.19.tit.6.lib.2.Recop.declaratur. 93.40
L.& si quid,§.sufficienter,ff.de vsufr.declaratur. ibi.51
L.2.tit.19.p.4.confirmat nostram opinionem. ibid.54
L.10.Tauri,declaratur. ibid.56
L.10.Tauri,demonstratiue loquitur secundum Baezã, & non negat, quod si quintum non sufficiat, non debeantur maiora alimenta. 94.63
L.10.Tauri,ponderatur,& declaratur,& nu.80. ibi.67
L.5.Tauri, est correctoria iuris communis. 95.75
L.8.tit.13.p.6.declaratur,& ponderatur. ibid.75
L.10.Tauri,declaratur, vt non excludat grauamen alimentis si à patre positum fuerit. 96.94
L.Imperator,ff.ad Trebel.declaratur. 96.111.& 167
L.si fundus,ff.de rebus eorum,declaratur. ibid.
L.fin.§.si à socero, ff.quæ in fraudem creditorum, declaratur,& 137. ibid.122
L.1.de naturalibus liberis,declaratur. 98.125
L.1.C.de inoff.dotibus,declaratur. ibi.128
L.omodo,C.de inoff.test.declarat.& ponderat.ibi.130
L.sancimus,§.repletionẽ, de inoff.test.declarat.ibi.131
L.si à socero,§.fin.declaratur. ibid.136
L.fin.ff.de his quibus,vt indignis,declaratur. ibid.141
L.fin.C.de natural.lib.declaratur. ibid.145
L.2.tit.19.p.4.ponderatur. 100.162
L.fin.§.ipsum autem filium,declaratur. ibid.163
L.1,tit.11.p.6.declaratur. ibid.164
L.filia tua,C.de patria potestate,declaratur. ibid.168
L.Imperator,ff.ad Trebellianum,declaratur. 102.191
L.2.tit.2.p.3.declaratur. ibid.193
L.penult.tit.19.p.4.declaratur. 104.208
L.cum eorum,C.de sent.& interloc.om. 105.217
L.si cui.ff.de seruitutibus, declaratur. 106.230
L.si quando,§.& generaliter,C.de inoff.testamento,declaratur. 107.239
L.quisquis,C.ad l.Iul.maiest.declaratur. 108.255
L.quisquis,§.filij,ponderatur. ibid.258
L.Imperatores,ff.ad Trebellianum,declaratur.110.272
L.generali,§.vxori,ff.de vsufr.leg.declaratur. 112.2
L.cum tabernam,ff.de pignoribus,declaratur. 113.8
L.differentia,ff.in quibus bonis pignus, vel hypotheca tacite contrahatur,declaratur. ibid.9
L.5.tit.8.p.5.declaratur. ibid.5
L.non solum,C.de prædijs minorum,declaratur. 114.8
L.cum hereditas,ff.ad Trebell.declaratur. ibid.9
L.ante restitutam,ff.de solutionibus.declaratur. ibid.10
L.peto,§.fratre,ff.de leg.2.declaratur. ibid.15
L.6.tit.22.p.4.ponderatur. 115.3
L.vnum ex familia, §.si de falcidia, ff.de leg.2.ponderatur. ibid.14
L.7.tit.26.p.4.ponderatur. 116.3
L.17.Tauri,declaratur. ibid.6
L.quoties,C.de donat.q̃ sub modo,declaratur. ibid.8
L.23.Tauri,declaratur. ibid.14
L.1.tit.2.lib.5.ord.declaratur. 189.5
L.pro hereditarijs,C.de hered.act.declaratur. 118.15
L.fin.C.si vnus ex pluribus heredibus. ibid.18
L.fin.C.quorum bonorum, declaratur. 119.3
L.7.tit.26.p.4.declaratur. ibid.5
L.fi.§.in cõputatione,C.de iure deli.declaratur. 120.2
L.cũ à matre,C.de rei ven.declaratur, & limitat. ibid.5
L.vendicantem,ff.de euictionibus ponderatur. 121.13
L.24.tit.13.p.declaratur. 121.9
L.ad idem,ff.de condit.indebiti,declaratur. 124.3
L.ex his verbis,c.quando dies legat.cedat. ibid 4
Legatum dr̃ conditionale,qñ dies est incertus. ibid.6
L.dies incertus,ff.de cond.& dem.declaratur. ibid.10
L.si pupillis,§.qui sub conditione,ff.de nouat. ibid.15
L.34.tit.9.p.6.declaratur. ibid.20
L.in diem,ff.de condit.indebiti. 125.28
L.14.tit.11.p.5.declaratur. ibid.29
L.2.tit.4.p.6. declaratur. ibid.30
L.si filiusfamilias,ff.de verb.obl.,declaratur. ibid.33
L.33.tit.13.p.5.declaratur. ibid.35
L.mulier bona,ff.de iure dotium,declaratur. ibid.37
L.9.tit.30.p.3.declaratur. ibid.39
L.si pater mulieris.7.9.ff.de iure dot.declaratur. ibi.40
L.Iulianus 21.ff.de iure dotium,declaratur. ibid.42
L.quod in idem.70.ff.de solutio. declaratur. 126.43
L.C.Theodosiani Henrici 4.refertur. ibid.46
L.1.C.de conditione ex lege,declaratur. ibid.49
L.quod quis,ff.de act.& oblig.declaratur. ibid.52
L.qui hominẽ,§.si Titium,ff.de solut.declaratur.ibi.54
L.si ita scriptum,si sub conditione, ff.de leg.2. declaratur. ibid.56
L.si domus 74.ff.de leg.1.declaratur. 127.1
L.23.tit 9.p.6.declaratur. ibid.2
L.1.§.& hæc dispósuimus,C.com.de leg. 128.4
L.fin.tit.4.p.5.declaratur. 129.5
L.5.Tauri,declaratur. ibid.9
L.6.Tauri,declaratur,& ponderatur. ibid.14
L.fi.§.ipsum autem,C.de bo.quæ lib.declaratur.130.21
L.fin. §.ipsum autem, corrigitur per l.5.Tauri. ibid.34
L.6,Tauri,est clara,& aperta in eius decisione. 131.43
L.tam is,in fin.ff.de donat.causa mortis, declaratur. 132.2
L.5.Tauri, declaratur. ibid.6
L.fin,tit.4.p.5.declaratur. ibid.8
L.3.tit.21.par.5.declaratur,& in nu.22. 133.15
L.22.tit.3.lib.1.ordinamenti,declaratur. ibid.16
L.9.Tauri,aliter,declaratur. 134.20
L.3.tit.20.p.4.nouiter,declaratur. 22

L.41.tit.6.p.1.declaratur,& ponderatur. 134.24
L.dictantibus,C.de testam.declaratur. 185.2
L.4.tit.2 p.6.declaratur, ibid.3
L.11.tit.1.p.6 declaratur,& nu.fin. ibid.4
L.1.t1.2.*de los testamentos* li.5.or.declarat.& 25.136 22
L ordinamenti,declaratur. ibid.25
Legatarius in testamento nuncupatiuo non est idoneus testis,secus vbi est facta scriptura. 137.39
L.fin.§.fin.C.com.de leg.declaratur, & nu.fin. 137.2
L.21.tit.8 p.5.declaratur. ibid.5
L.11.tit.1.p.6.declaratur, ibid 40
L.emptor fundi.C.de euictionibus,declaratur. 138.5
L.quod debetur.ff.de peculio, ibid.6
L.5.tit.13.p.2.declaratur. ibid.2
L.vnius.§.testes.ff.de quæstionibus, 139.9
L.Marcellus.ff.de donat.causa mor.declaratur, ibid.10
L.15.tit.9.par.1.declaratur. 142.3
L.eos.ff.ad l Corneliam.de fals.declaratur, 145.21
L.41.tit.16.p.3.ponderatur, 146.23
L.1.tit.12.lib.4.Recop.declaratur. 147.15
L.non omnis.§.à barbaris,ff.de re milit.ponderat.ibi.18
L.2.ff.de rebus eorum.declaratur. 148.10
L.conditionibus pupillus.ff.de conditionibus,& demonstrationibus,declaratur. ibid.16
L.5.tit.8.par.5.ponderatur pro prima opinione.149.21
L.Titia.ff.de iure dotium, declaratur, ibid.28
L.1.C.si aduersus donationem,declaratur, ibid.29
L fin.C.de legitima tutela,declaratur. ibid.31
L.1.ff.de tributoria,declaratur. 150.42
L.res vxoris,C.de donat.inter vir. declaratur. 150.3
L.17.tit.1.p.6.declaratur. 151.18
L.Statius Florus.§.Cornelio Felici.ff.de iure fisci.declaratur,& nu.28. 152.26
L 6.Tanti,declaratur, 153.46
L.2.§.legatis.de iudicijs,declaratur. 155.15
L.fin.C.de legitimis hered.declaratur. ibid.17
L.tres denunciationes,C.quo.& quan.iud, ibid.18
L.etiam si patre.§.fi.de minoribus, declaratur. ibid.23
L.1.tit.18.lib.4.Recop.ponderatur pro secunda opinione,& nu.28. 156.26
L.4.tit.17.lib.4.Recop.declaratur. ibid.34
L.1.tit.18.lib.4. Recop. declaratur. ibid.
L.4.tit.20.lib.4. Recop.declaratur. 157.51
L.64.declaratur. 158.98
L.1.tit.3.lib.2.fori, declaratur, 159 9
L.2.tit.7.p.3.declaratur. ibid.10
L.49.tit.6.p.1.declaratur. 161.7
L.7.tit.18.lib 9.Recop.declaratur. ibid.12
L.canonica non est seruanda in vtroque foro. 162.14
L.qui autem.ff.quæ in fraud.cred, declaratur, 163.8
L.nemo ex socijs.§.1.ff.pro socio,declaratur. ibid.10
L.cum quidam capitis.ff.de iure fisci,declaratur. ibi.15
L.alienationis. §.qui occasione. ff.de verborum significatione,declaratur. ibid.16
L.5.tit.11.p.4.declaratur, ibid.17
L.7.tit.14.p.1.declaratur, 164.26
L.54.Tauri,declaratur. ibid.27
L.1.tit.7.p.3.declaratur. 165.5
L.nulli. C.de Episcopis,& clericis,declaratur, 165.5
L.fin.§.donec. C.de iure lib.corrigitur de iure regio quoad creditores. ibid.7
Lex non potest arbitrio iudicis definiri. 166.3
L.10.tit.17.lib.4.Recop. declaratur. 167.9
L.vbi cœptum.ff.de iud. non procedit in via executiua, ibid.27
L.1.tit.14.p.3.declaratur, 168.4
L.qui accusare.C.de edendo,declaratur. ibid.3
L.quod in heredē.§.eligere,de tribut.declarat. 167.33
L.25.tit.2.p.3.declaratur. ibid.34
L.à diuo Pio.§.in vēditione.ff.de re iud.declarat.168 42
L.fin.§.1.de iureiur.declaratur. 168.13
L.2.tit.14.p.3. declaratur. 169.15
L.1.tit.4.lib.4.Recop. declaratur. ibid.17
L.fin.tit.7.lib 8.Recop. declaratur. 169.2
L.4.tit.11.p.1.declaratur. ibid.5
Lex regni non est seruanda de iure canonico, 170.13
L.1.C.si quis alium test.prohib.declaratur. 170.12
L.si quis libertatem.ff.de petit.hered.declaratur. 13
L.si cum status.C.de ord.iud.declaratur. ibid.15
L.quoniā per Alex.ff.ad l.Iul.de adul.declaratur.171.17
L præsens.ff.ad l.Flauiam,declaratur, ibid,18
L.5.tit.15.lib.4.Recop.declaratur, & nu.9. 172.4
L.2.C.quibus res iudicata non nocet,declaratur.173.23
L.2.C.de petitione hered.declaratur, ibid.18
L.cogi.C.de petitione hereditatis,declaratur, ibid.27
L.sæpe in fin.de re iudicata,declaratur, 174.47
L.commissa.ff.de public.& vectig.declaratur, 173.32
L.alienationes.13.ff.fam.ercis.declaratur. 174.51
L.vbicumque.ff.de interrog.act.declaratur, 175.2
L.vnica.C.de famosis libellis,declaratur, 176.23
L.3.tit.9.p.7. declaratur. ibid.36
L.16.tit.7.p.6.declaratur. 179.18
L.bene à Zenone, & l.2. C.de quadrienni præscriptione,declaratur. ibid.21
L.53.tit.5.p.5.declaratur. ibid.23
L.si fundum,C.de rescin. vend.declaratur. ibid.29
L.fi.C.de iure dominij impetrando, declaratur, ibid,30
L.fin.C.si aduersus fiscum,declaratur. ibid.31
L.si putauit 25.§. item si quis fisco. ff.de petitione hered.declaratur. ibid.33
L.53.tit.5.p.5.ponderatur. ibid.37
L.bñ à Zenone, ꝓcedit cōtra hypothecā dotalē.180 40
Lex,oē.2.C.de quadri.præsc.pōderat cōtra Baldū.ibi.52
L.bene à Zenone, de iure communi & regio procedit contra dotem. ibid.59
L.bene à Zenone, potest practicari *en pleytos de tercias* contra eas detinentes à Rege. 181.68
L.3 tit.5.lib.1.Recop,declaratur, ibid.80
L.57.tit.6.p.1,declaratur, 182.93
L.fin.tit.26.p.4. declaratur, ibid.97
L.10.tit.10.lib.3.Recop.declaratur. 183.109
L.qui in carcerem.ff.quod met.cau.declaratur. 190.36
Liberatus non dicitur à carcere, qui per ministros iustitiæ custoditur. 187.38
L.qui liberis.§.hæc verba, ff de leg.3. declaratur.189.1
L.si plures gradus,ff.de leg.3 declaratur. ibid.2
L.fin,C.quæ res pig.oblig.possunt,declaratur. 188.60
L.2.§.itē diui fratres,ff.de iure fisci,declarat.& n.14.190.5
L.2.§.diuus.ff.de iure fisci,declaratur, ibid.19
L.si qs ex argētarijs.§ fi.ff.de eden.declaratur. ibid.20
Lex vocat,& reprehendit stultum dubium, 209.173
L.2.§.videamus.ff.quod met.cau.declaratur. 220.2
L.fi.C.de remissione pignoris, declaratur, ibid.4
L.pen,ff.de collus.deteg.declaratur, ibid.9
L.1 C.de in integ.restit.postul,declaratur, ibid.11
L.2.de act,& oblig,declaratur, ibid.14
L.1.tit.21.lib.4.recop.declaratur. ibid.15
L.si prætor.§ Marcellus,de iudic.declaratur, ibid.17
L 2.C.de falsis,declaratur, ibid.18
L.si causa cognita,C.de transact,declaratur. ibid.20
L.penultima,ff.de auct.præst.declaratur. ibid.21
L.2.tit.26.part.3.declaratur pro hac opinione 2.221,29
l.64.Tauri,declaratur, ibid.37
L.reus delatus,ff.de muner.& hono.declaratur. 223.63
l.16.tit 6.p.6.declaratur. 224.3
L.ex damni infecti,§.stipulatione,ff.de damno infecto, declaratur, 225.5
L.2,tit,2.p.3.declaratur, ibid.8
L.82 Tauri,declaratur, ibid.13
L.fin. C.in quibus causis restitutio in integrum. 229.6
L.3.tit.8.lib.4.recop.declaratur, ibid.10
L.verum,§.sciendum,ff.de minoribus, declaratur, ibid.12
L.2.tit.19.par.6,declaratur. ibid.17
L.non est ignotum,C.de admin.tut. 230.21

L.fin.

L.fin. §.illud.C.de temp.appell.declaratur, ibid.4
L.19.tit.22.par.3. declaratur, 231.2
L.15.tit.11.par.3.declaratur, ibid.3
L.1.C.de sent.aduer.fisc.latis.lib.10.declaratur, ibid.4
L.4.tit.26.par.3. declaratur, 232.15
L.15.tir.11.par.3.declaratur, 235.2
L.seruo inuito.§.cũ prætor.ff.ad Treb.declaratur. ibi.4
L.si mater.ff.de excep.rei iud.declaratur, 238.26
L.diuus Traianos.ff.de re iud.declaratur, ibi.28
L.diuus,ff.de re iudicata,declaratur, ibid.31
L.Imperatores.ff.de re iudicata,declaratur, 240.46
L.1.C.si ex falsis instrumentis, declaratur. 241.1
L.diuus.ff.de re iudicata,declaratur. ibid.2
L.eum,qui agnatis.ff.de excep.declaratur. 241.3
L.1.tit.26.p.3.declaratur, ibid.4
L.qui agnatis.ff.de except. declaratur, ibid.6
L.& postea.§.si minor.ff.de iureiu.declaratur, ibid.9
L.2.tit.26.p.3. est correctoria iuris communis, & intra viginti annos potest rescindi sententia ex falsis instrumentis. ibid.12
L.diuus.ff.de re iudicata,declaratur, 242.1
L.falsam.C.si ex falsis instrum.declaratur. ibid.2
L.in delictis.§.si detracta,ff.de nox declaratur. ibid.3
L.venales,C.quan.prou.non est nece.declaratur. ibid.4
L.2.§.plane,de tutelis, declaratur. 243.2
L.magistratus.de magis.conue.declaratur, ibid.3
L.ex facto,de negocijs gestis, declaratur, ibid.4
L.tres tutores.ff.de admini.tut.declaratur, ibid.5
L.si plures.ff.de admin.tur. ibid.7
L.2.C.de diuidenda tutela,declaratur, ibi.12
L.11.tit.11.par.5.declaratur, 244.4
L.2.tit.16.lib 5.recop.declaratur, 245.17
L.28.tit.8.p.6.ponderatur & declaratur, 246.5
L.de fideicõmisso.C.de trãsac.declarat.&põderat.249.2
Legitima filiorũ sine diminutione est cõfirmãda. 41.14
Legitima potest relioqui filio titulo substitutionis secundum aliquos. 46.35
Legitima filij non potest grauari etiam per militẽ. 74.1
Legitima filij hodie nõ põt tolli ex directa militari. 75.3
Legitima parentum.erat tertia pars de iure communi; & Partitarum. ibid.8
Legitima titolo institutionis est relinquenda. 80.1
Legitima non debetur filijs illegitimis sicut fratribus maioratus. 96.101
Legitima filiorum diminuta supplet sine mora. 98.132
Legitima minui potest per statutum, 107.244
Legitima dicitur deducto ære alieno. 121.15
Legitima patris sunt duæ tertiæ partes bonorum monachi,vel monialis. 153.44
Legitima filij dicitur debitum hereditarium. 173.15
Legitimæ renũciatio non comprehẽdit alimẽta.96.106
Legitimanda est in quocũq; iudicio psona agẽtis. 247.5
Leuitas arguitur ex variatione. 145.12
Libelli emẽdatio,aut mutatio arbitrio iudicis est. 166.2
Libelli emendatio procedit de iure regio in quacunq; parte litis. 167.10
Libelli ineptitudo non attenditur, vbi probationes sunt claræ. ibid.18
Libellus ineptus põt emẽdari ẽt post litẽ cõtestatã. 3.20
Libellus,in quo iustitia petitur supplet imperitiam aduocari. 71.61
Libellus sustinetur contra tertium possessorem, petendo,quod recognoscat absolute, & iudex potest alternatiuè sententiam proferre. ibid.62
Libellus non põt emẽdari post litis contestationẽ. 166.7
Libellus põt emendari etiã parte contradicente.167.16
Libellus non potest mutari in causa appellationis, secus de iure regio. 167.19
Libellus famosus non lædit alterius famam. 176.24
Libertus negãs alimẽta dño reducit ad seruitutẽ.101.181
Libri historiales faciunt fidem. 176.30
Licentia dominorum non sufficit in alienatione fundorum publicorum, 4.37
Licentia regia est pro forma requisita in alienationibus bonorum publicorum. 5.49
Licentia administrandi sacramenta spectat ad iurisdictionem,non vero ad ordinem, 32.98
Licentiatus Petrus del Castillo, prætor ordinarius huius ciuitatis laudatur. 38.46
Licentiatos Antonius de sant Vincente Vicarius Toletanus laudatur. 95.81
Licentiatus Didacus de Frias Prætor huius ciuitatis laudatur, 117.25
Licẽtiatus Silua de Torres regius ptor laudatur, 146.25
Licentiatus Ioannes Fernandez de Angulo regius fiscalis in suo supremo consilio laudatur, 181.66
Licet positus in conditione,non censeat positus in dispositione,secus aũt est si fiat mẽtio de masculis.213.206
Licitum est in foro conscientiæ vti gratia Apostolica literis non expeditis, 85.10
Limitata causa limitatum parit effectum, nec geminatio auget sensum, 210.188
Limitationes ad legem,emptorem, referuntur remissiue ex nu.43. 21.20
Limitationes ad regulam legis a Titio traduntur remissiue, 36.12
Linea transuersalium non concurrit cum linea recta descendentium, 50.27
Lingua est præco cordis, 8.6
Lingua cedit cordi. 188.61
Litibus finis est imponendus, ne vitas hominum pene excedant, 220.8
Litis cõtestationis omissio non vitiat processum. 4.22
Litis expensæ sunt præstandæ,quando est aliqua non leuis præsumptio pro iure actoris, 33.117
Litis euentus dubius est, 138.8
Litis contestatio non impedit recursum ad viam executiuam,contra Gutierrez. 167.30
Litigiosa res si alienetur,venditio est nulla, 173.32
Litigiosa res dicitur siue actio dirigatur aduersus rem, vel personam, ibid.35
Litigiosum vitium non tollit scientia, vel ignorantia emptoris, ibid.34
Littera originalis secundum lecturam Pandectæ Florẽtinæ traditur ad legem,si creditor.§.fin.de distractione pignorum, 20.15
Littera Plinij ad Traianum refertur, 176.28
Litteræ bancariæ acceptatæ inducunt nouationem prioris obligationis. 15.14
Locãs rem duobus insolidum, tenetur pęna falsi. 23.56
Locatio facta sine scriptura publica,non impedit venditionem, 21.25
Locator non obstante locatione si indiget re locata, poterit ad eã reuerti non obstante scriptura locationis, vel pacto, 22.40.41
Locum tenens semel electus a præside ciuitatis non potest remoueri durante officio. 77.22
Locus Ciceronis,& Plinij traditur ad probandam principalem conclusionem, 28.28
Locus iudicis in citatione debet poni. 159.4
Lucra cõicantur inter coniuges etiam minores. 148.9
Lucrum pecuniæ præsumitur æquale cum fructibus. 70.35

M

MAndatũ in rem propriam reuocari nõ põt. 15.19
Mandatum in rem propriam transfert dominiũ in creditorem, ibid.20
Mandatum datum in rem propriam reuocari non potest cum transeat in contractum, ibid.21
Mandatum iudicis excusat debitorem, vt non soluat creditori cui se obligauit. ibid.22
Magis amare debemus indisertam prudentiam, quam imperitam loquacitatem. 7.78
Maior semper præfertur minori, 59.152
Maioratus possessor tenetur etiam alere filios illegitimos fundatoris,& dotare spurias. 96.103
Maioratus successor non potest compromittere de re

maioratus sine regia facoltate, 513.7
Maioratus successor non potest reuocare alienationem pro ea parte qua fuit heres, 151.11
Maioratus potest renunciare maioratui in præiudicio creditorum, 164.51
Maioria ætatis semper attendi debet, 58.150
Maioriam potest facere cōdemnatus ad mortem. 45.57
Mala fides præsumitur eo ipso quod iuris solemnitas defecit in contractu, 70.41
Malitiosa taciturnitas non debet tertio nocere. 156.35
Malitijs hominum est obuiandum, 33.155.& 555.53
Mariti delictū nō debet præiudicare vxori eius, 180.42
Marito lusori ē iterdicēda bonorū administratio. 255.7
Maritus constante matrimonio est dominus, & legitimus possessor, & administrator rerum dotalium. 6 59
Maritus tenetur alere vxorem hæreticam, & qualiter hoc intelligitur ibi videas. 102.190
Maritus tenetur alere vxorem etiam si matrimonium sit absque dote. 33.119
Maritus an dicatur legitimus contradictor ad impediēdam possessionē heredis ipsius vxoris, & nu. 58.38.53
Maritus habet dominium, & possessionem rerum dotalium. ibid. 54
Maritus non dicitur legitimus contradictor pro rebus dotalibus ad impediendam possessionē heredis vxoris in re dotali, ibid. 56
Maritus non est tanquam legitimos contradictor admittendus ad impediendam possessionem rerum dotalium. 39.87
Maritus nō pōt cōueniri vltra q̄ā facere pōt. ibid. 82
Maritus, quando bona dotalia extant in propria specie, potest conueniri insolidum, ibid. 83
Maritus non gaudet priuilegio, ne conueniatur vltra quam facere possit, quando bona dotalia extant æstimata, siue inæstimata. 39.84
Maritus tenetur vxorem nobilem alere secundum ipsius nobilitatem. 92.32
Maritus non potest occidere adulteram propria auctoritate, licet sit condemnata. 245.12
Maritus non potest occidere adulteros propria auctoritate sine ministerio iudicis, licet habeat sententiam condemnatoriam. 556.20
Maritus occidens clericum præmeditato consilio repertum cum vxore, est excommunicatus. 227.49
Masculinum non concipit femininum in contractibus, secus in vltimis voluntatibus. 59.165
Masculus est constantior, & sagacior, quā femina. 555.6
Marienco fuit originarius oppidi Valisoleti. 69.18
Matrimonialis causa dicitur ardua, & grauis. 187.35
Matrimonij forma sunt verba, quibus consensus exprimitur, 9.18
Matrimonium, & sponsalia possunt a patre pro filia contrahi. 10.32
Matrimonium est contractus. ibi.43
Matrimoniū contractū per signa, est sacramentū, ibi, 44
Matrimonium contrahi potest signis in quantum contractus. 11.48
Matrimonium est validum, quamuis parochus nullis vtatur verbis. ibid. 58
Matrimonium est validum, etiamsi parochus assistat, dū tamen intelligat. ibid. 62
Matrimonium contractum per procuratorem est validum ante Concilium, & post. ibid. 64
Matrimonium est validum quando contrahitur coram parocho qui solū habet iurisdictionē in habitu, 32.93
Matrimonium contractū coram parocho excommunicato, vel suspēso, vel nō sacerdote est validū. ibid. 94
Matrimonium contractum coram parocho positiuo est validum si habeat titulum coloratum. ibid. 108
Matrimonium de iure nouissimo non ratificatur per copulam. 186.16
Matrimonium non ratificatur per copulam. ibid. 13
Matrimonium requirit liberam, & spontaneam libertatem. ibid. 55
Matrimonium sequens vitiatur propter protestationem præcedentem, 185.1
Matrimonium contractum metu in carcere, & extra, est nullum. 187.37
Matrimonium metu contractum est nullum de iure diuino, positiuo, & naturali, ibid. 39
Matrimonium per metum contractum qualiter rescindatur. 188.43
Matrimonium metu carceris contractum, est ipso iure nullum. ibi. 48
Matrimonium non est iudicandum etiam in foro exteriori propter defectum consensus, ibid. 49
Medium inhabile impedit extrema coniuncti, 63.189
Melioratio facta a patre in tertio & quinto cum pacto de non alienando impedit domini translationem, 50.4.5
Melioratio inducit inæqualitatem inter filios. 40.5
Melioratio facta a patre in testamento minus solemni valida est. 41.15
Melioratio censetur personalis facta ob benemerita filij. 116.13
Melioratio facta a patre filio non debet excedere tertium, & quintum, & qui dicit excedere, debet probare, 248.12
Melioratus in tertio, & quinto potest renunciare meliorationi in suorum filiorum præiudicium. 117.15
Meliorationem potest facere, licet sit condemnatus ad mortem, 41.26
Memoria, nomen, & arma, magis cōseruantur per masculos, quam per feminas, quæ nuptæ transeunt in alienam familiam. 204.97
Mendacium semper est delictum punibile. 139.1
Mendacium dicitur falsa vocis significatio. ibid. 3
Mendacium est contra naturam. ibid. 6
Mendacium cum aliquo adminiculo est indicium ad torturam. 140.13
Mendacium circa factum principale est indicium ad torturam. ibid. 15
Mendacium omne non est punibile, ibid. 20
Mendax dicitur delinquere. 139.7
Mens colligitur ex ratione expressa in dispositione, & idem, si non sit expressa, si rationabiliter potest considerari. 213.219
Mens est radix verborum, & eius substantia. ibid. 220
Mercatores tenētur libros edere ad instantiam actoris, 191, 23
Merum imperium est, cū imponitur pena capitalis. 83.2
Merum imperium in Principe, & Pontifice est absoluta potestas. ibid. 10
Metropolitana præbenda quando comprehendatur in generali dispensatione. 218.13
Metus cadens in constantem virum, excludit consensum. 186.20
Metus reuerentialis cum minis sufficit ad irritandū matrimonium, ibid. 21
Metus carceris est iustus metus. 188.41
Metus verborum, & cruciatus est iustus metus. ibid. 42
Metus vbi intercedit, ibi non est consensus, nec contractus. ibid. 45
Metus probatio coniecturis fit. ibid. 50
Metus est mentis trepidatio: ibid. 51
Metus excludit tria bona matrimonij, fidem, prolem, & sacramentum. ibid. 58
Minime mutanda sunt ea, quæ certam habuerunt interpretationem. 69.15
Minor, & Resp. & Ecclesia, restituuntur, si in tempore legitimo non se præsentauerint coram superiore, 4.26
Minor obligans bona sua pro dote, non censetur læsus. 148.6
Minor ex contractu locationis non censetur læsus, qui fecit quod maior. ibid. 14

Minor.

Minor non poteſt conſtituere donationem ante nuptias ſine decreto. 149.27
Minor conducens domum neceſſariam non cenſetur læſus. ibid.34
Minor nõ debet locupletari cum iactura aliena. 150.38
Minor mercator reſtituit in reb. parui momẽti. ibid.40
Minora comprehenduntur ſub maioribus. 218.12
Minor reſtituitur aduerſus matrimonium ciuile. 223.3
Minor quoad ſpiritualia reputatur maiosa, ſed ſi contrahat, & fuerit læſus, reſtituitur. ibid.4
Minor contrahendo matrimonium facit, quod quilibet maior, & ſic non reſtituitur. 224.6
Minor etiam enormiſſime læſus, non reſtituitur in contractu matrimonij. ibid.10
Minor reſtituitur aduerſus tranſcurſum anni. 227.27
Minor reſtituit adnerſus fideiuſſionẽ a ſe factam. 227.2
Minor reſtituitur ſi non oppoſuerit exceptiones dilatorias. 228.3
Minor efficitur maior virtute iuramenti. 227.4
Minor ſoluendo ante diem dicitur plus ſoluere, & ſic cenſetur læſus. 228.4
Minor reſtituitur aduerſus concluſionẽ in cauſa. 229.1
Minor dicitur læſus compromittendo cauſam. ibid.4
Minor reſtituitur aduerſus lapſum temporis ad conficiendum Inuentarium. ibid.5
Minor non appellans non reſtituitur niſi prius conſtiterit de læſione. ibid.16
Minor non reſtituitur aduerſus omiſſam allegationem niſi probet læſionem. 230.18
Minori nõ cõpetit reſtitutio, qñ vſus eſt iure cõi. 148.15
Minorum damno reſultaret ſi bona ſua locata non remanerent tacite hypothecata pro penſione. ibid.17
Molinę opinio, & eius diſtictio tradit, & defendit. 94.66
Monachus eſt capax legati alimentorum. 107.236
Monachus non poteſt teſtamentum antea factum, reuocare poſt profeſſionem. 150.1
Monachus profeſſus non habet velle, nec nolle. 151.9
Monachus profeſſus habetur pro mortuo. ibid.10
Monachus profeſſus non poteſt teſtari. ibid 16
Monachus profeſſus reuocando primum teſtamentum antea factum, non poteſt teſtari. ibid.19
Monachus perdit beneficium eccleſiaſticum facta profeſſione, non expectata morte naturali. 152.24
Monachus profeſſus licet moriatur patre viuo, non poterit illum priuare ſua legitima. 153.36
Monaſterium bonorum capax, nõ rumpit teſtm̃. 151.12
Monaſterium habetur loco filij. 153.39
Monaſterium ſuccedit monacho in tertia parte. ibi.45
Monitio ſynodalis ſufficit ad ĩcurrendã pęnã Cõcilij cõtra cõcubinarios. c.1. ſeſ.23. Cõc. Trid. declarat. 162.26
Mora ſua cuilibet eſt nociua. 6.68
Mortuo Pontifice litteris non expeditis, expediuntur bullæ in forma, Rationi congruit. 85.5
Mors naturalis requiritur ad confirmandam donationem inter maritum, & vxorem factam. 151.4
l. Moſchis ff. de iure fiſci, declaratur. 118.13
Multa pars veritatis futuris relicta eſt ſecundum Senecam. 131.50
Mulier conſtante matrimonio eſt domina naturaliter rerum dotalium. 6.458
Mulier coniugata ſolum habet impeditas actiones conſtante matrimonio. 39.64
Mulier poteſt cõtrahere ſine licentia viri, quãdo eſt ſuppoſita alicui officio mercantiæ, vel tabernę. 150.41
Mulier coniugata non poteſt repudiare hereditatem ſibi delatam. 164.28
Mulier prodiga luxurioſe viuere dicitur. 225.2
Mulieri competit actio hypothecaria contra bona ſui mariti, licet ſit minor. 148.13
Muñoz de Eſcobar dubius, & trepidus locutus fuit in reſolutione quæſtionis. 126.59
Mures alunt parentes ſenes. 100.171
Mutatione perſonæ mutatur qualitas rei, licet non ſubſtantia. 181.75
Mutatione perſonę non mutatur qualitas rei. 118.12
Mutus, & ſurd⁹ a natura põt cõtrahere mr̃imoniũ. 11.49
Mutus eſt etiam ſurdus naturaliter. ibid.54

N

NAttæ opinio reprobatur in conſil.200. 17.42
Natura paucis eſt contenta. 91.4
Natura conditionis eſt, actum ſuſpendere. 176.1
Naturalis intellectus non tollitur, neque intelligitur ſublatus etiam ex diſpenſatione principis. 210.185
Nauar. fuit ſibi contrarius non memor decreti Concilij Trid. 142.20
Neceſſitas alendi filios deſcendit a iure poſitiuo. 27.14
Neceſſitas facit licitũ, quod alias non eſt licitum. 542.14
Neceſſitas ſpiritualis eſt maior quã temporalis. ibid.16
Neceſſitas, & vtilitas æquiparantur in iure. 216.257
Negociator clericus quis dicat, vt puniri poſſit. 162.16
Negociator non dr̃, qui vnam fecit venditionem. ibi.18
Nemo poteſt agere ex contractu, niſi prius ex parte ſua contractum adimpleuerit. 24.80
Nemo plus iuris in alium transferre poteſt, quam ipſe habeat. 30.64.65
Nemo eſt dominus membrorum ſuorum. 96.107
Nemo inauditus iudicandus eſt. 155.7
Nemo cum iactura aliena debet locupletari. 157.67
Nemo eſt tam ſanctæ, & inculpatæ vitæ, vt illius aſſertioni ſtandum ſit. 168.8
Nemo põt ius ſibi dicere propria auctoritate. 226.19
Nepos iura ſuitatis nanciſcitur. 49.7
Nepos patruo eſt præferẽdus per repręſentationẽ. 50.17
Nepos cum teſtatore reputatur in primo gradu. ibid.30
Nepos clerici eſt incapax beneficij eccleſiaſtici. 51.37
Nepos non comprehenditur appellatione nepotis in odioſis. ibid.39
Nepos clerici nullo iure prohibetur præſentari ad capellaniam, ab eo fundatam. ibid.42
Nepos legitimus ex filio ſpurio, poteſt heres inſtitui ab auo. ibid.47
Nepos legitimus non comprehenditur ſub diſpoſitione, quæ loquitur de filio. ibid.49
Nepos ſemper reputatur proximior in mente teſtatoris, quam patruus. 53.84
Nepos non venit appellatione filij, quando agitur de ſucceſſione tranſuerſali. 57.128
Nepos ex filio naturali mortuo nõ legitimatur. 62.182
Nepos non eſt hodie de iure regio in poteſtate aui. 85.4
Nepos ex filio inceſtuoſo non ſuccedit auo. 133.8
Nepos ex filio clerici poteſt ab auo heres inſtitui. ibid.9
Nepos poteſt ſuccedere in beneficio aui. ibid.10
Nepotem ex filio ſpurio poteſt pater heredem inſtituere. ibid.5
Nepoti non competit ius dicendi nullum aui teſtamentum per edictum ſucceſſorium. 83.10
Nicaſius, Zaſius, Barboſa, Sicardus, Io. Garzia, & alij tenent opinionem auctoris. 6.64
Nihil eſt, quod magis hominibus debeatur, quam vt ſupremæ voluntatis liber ſit filius. 199.40
Nobili ſunt præſtanda alimenta ſecundum ipſius nobilitatem. 92.23
Nobilis, qui eſt in poſſeſſione nobilitatis, non eſt ea expoliandus per reſtitutionem petitam a fiſcali regio. 223.61
Nobilius delat⁹, interim ad officia nobiliũ nõ eſt admittẽdus, ſi antea nõ fuit in poſſeſſione nobilitatis. ibi.62
Nobilis tenetur contribuere durante cauſa ſuper nobilitate. ibid.64
Nominatio ſpecialis operatur, quod ita nominatus pręferatur alijs etiam nominatis generaliter nomine collectiuo. 201.70
Non eſt aſſignandus talis intellectus qui poſſit a ſa-

plentibus reprahendi. 34.134
Non videtur renunciare viæ executiuæ, qui vtitur via ordinaria. 167.35
Non est præsumendum, quod per dictionem generalem videatur, fundatur, tollere legitimum & iuridicum intellectum clausulæ, 310.184
Non est simpliciter verum, quod verba debeant intelligi simpliciter, & non secundum quid. 312.199
Noua opinio, & concordia auctoris traditur ad l.10. Tauri, 94.70
Nouatio est prioris obligationis in aliam transfusio atque translatio, 14.1
Nouatio neque delegatio non inducitur interuentu nouæ personæ ni expresse agatur. 15.3
Nouatio, & delegatio de iure regio non inducitur nisi expresse agatur, ibid.10
Nouatio de iure communi inducebatur per coniecturas, secus de iure regio. ibid.10
Nouatio ex coniecturis etiam de iure communi non inducebatur secundum plures. ibid.12.13
Nouatio inducitur consuetudine in curia mercatorum per acceptationem apochæ. ibid.13
Nouatio non inducitur hodie, nec ipso iure, nec ope exceptionis; 16.28
Nouatio non inducitur hodie ope exceptionis secundũ communiorem opinionem, quam sequitur auctor in præsenti, ibid.28
Nouatio contractus non præsumitur in dubio, ibid.36
Nouatio non inducitur ex secunda stipulatione. 17.1
Nouatio induciť qñ secũda obligatio est penalis. ibi.2.3
Nouatio supponit primam obligationem, 18.6
Nouatio inducitur expresse quando secundus contractus est incompatibilis cum primo. ibid.8
Nouatio fit in omnibus contractibus, in quibus diuersitas substantiæ continetur. ibid.14
Nouatio inducitur per iuramentum. ibid.15
Nuda voluntate, vel tacita reuocatur, & admittitur dispositio. 253.213
Nulla dispositio est tã gñalis, q̃ trahi debeat ad ea, de quibus nõ est verisimile disponentẽ cogitasse. 214.230
Nullitas ex defectu iurisdictionis nunquam censetur exclusa. 157.60
Nullitas quando excluditur remanet etiam exclusa restitutio in integrum. ibid 62
Nullitatis exceptio non admittitur contra tres sententias conformes, 222.55
Numerus singularis ex vi numeri non includit nisi vnũ, 199.48
Nunquam inducitur priuatio iuris nisi expresse actum sit, 205.128
Nunciatio non est necessaria in claris, 138.1
Nuncius missus ad Regem ad petendam restitutionẽ ex pectãdus est, & executio interim suspenditur. 221.31
Nuptię inuitæ solent difficiles exitus habere. 188.46
Nuptias non concubitus, sed consensus facit, 186.14
Nurus non põt institui a clerico in fraudẽ legis, 98.142

O

OBligatus ad factũ soluẽdo interesse liberatur. 20.8
Obligatio alendi non est quota bonorum. 28.36
Obligatio alimentorum oritur ex iure naturali, quota vero descendit a iure positiuo. 28 21.22
Obligatio non debet esse in pendenti, 81.13
Obligatio etiam naturalis nõ nascitur ex contractu mutui facta a filiofamilias. ibid.14
Obligatio generalis, vel renunciatio cum iuramento extenditur ad casum specialem. 107.246
Obligatio generalis aliquando restringitur. 111.275
Obligatio, quæ a lege inducitur, non requirit iudicis decretum. 148.7
Obligatio succedit ad interesse in obligationibus facti. 244.11
Obligatus soluere, non potest compensare. ibid.10
Obliuio in facto recenti non præsumitur. 140.18
Obseruantia antiqua facit ius. 69.16
Occultator alienæ laudis par furi est. 6.75
Offendere Deum magis graue est, quam hoĩes. 103.204
Officia non deberent esse amouibilia ad nutum prætoris. 77.24
Officiales sanctæ Inquisitionis, qui habent domum locatam, non possunt ab ea expelli per dominum ad proprium vsum eam volentem. 22.43
Omnis virtus testamenti in aditione hereditatis consummatur, 35.6
Opinio contraria, quod modica solemnitas vitiet actũ defenditur, 3.9
Opinio Bartholomei de Ledesma reprobatť, dicẽtis non posse post Cõciliũ cõtrahi per procuratorem. 11.66
Opinio, & distinctio Gutierrez circa intellectum legis 35.tit.11.par.5, reprobatur. 17.3
Opinio Couarr. & aliorum reprobatur circa limitationem legis, non solet, 23.57
Opinio Gomezij in l,10. Tauri.nu.43. reprobatť. 95.81
Opinio Telli Fernandez est falsa, asserentis alimenta nõ esse de iure naturali debita. 28.21
Opinio Gutierrez reprobatur circa interpretationẽ legis ordinamẽti, & defenditur opinio Gomezij. 36.17
Opinio Gomezij circa repræsentationem, & intellectũ l.40. Tauri, declaratur. 50.20
Opinio Menchacæ reprobatur, dum dixit legem Tauri comprehendere maioratum. 55.118
Opinio Salcedi reprobatur, extendens prohibitionem Concilij ad nepotes, 51.45
Opinio rigorosa est restringenda, 80.4
Opinio Ioãnis Garziæ tẽperatur, & declaratur. 93.55
Opinio quod parentibus de iure naturali non debeãtur alimenta, refertur. 100.173
Opinio, quæ fauat iuri naturali est sequenda. ibid.174
Opinio doctoris est intelligenda secundum textum quẽ allegat. 102.196
Opinio Palacij Rubei sequenda est, contra Baldum in quæstione proposita, ibi.197
Opinio iudicis reprobatur, qui iudicauit contra superiorem. 153.47
Opinio Gregorij procedit in denunciatione facta Synodo, 162.25
Opinio, quæ non fulcitur in iusta causa, non est in consideratione. 209.172
Oppida dominorum sunt sub protectione regalis potestatis, 6.50
Optimum est iudicium, quod plurimorum sententia cõprobatur, 180.24
Opus bonum sacramenti matrimonij est maius, quam incommodum qualitatis vxoris, 224.7
Ordinarius citat per edictum ad prouisionem beneficiorum, 160.27
Ordinatio Lusitanorũ, declaratť, lib.4.ti.78.§.4. 112.286
Ordinationes locorum requirunt confirmationem regiam contra Abend. & Gutierrez. 5.44
Ordo iudiciarius si omittatur, non redditur processus nullus, quando solemnitas fuit modica. 3.19
Origo contractus attenditur contra iniquum possessorem, 79.57

P

PActũ secundũ contrarium primo illud tollit. 18.12
Pactum de non alienando impedit dominij translationem. 19.1
Pactum de non vendendo rem locatam, reddit venditionem nullam, 20.13.14
Pactum expressum de non tollenda re locata etiam per necessitatem postea occurrentem, facit vt conductor sit securus, 22.41
Pactũ ne liceat parentes alere, non est validum. 100.176
Pactum super re fideicommisso subiecta validum est, 214.12

Pactum

Pactum quod debitor non soluat quandocunque velit non valet. 126.51
Pactū nudum producit actionem corā principe. 158.77
Papa solo verbo creat Episcopum, vel beneficiatū. 85.2
Papa non recognoscit superiorem, 158.86
Parentibus de iure diuino obedire tenemus, 104.209
Par in parem non habet imperium, 231.7
Paria sunt nō habere rē, vel eam habere inutilem. 84.19
Paria sunt aliquid exercere per nos, vel interpositā personam. ibid.21
Paria sunt loqui contra legem, vel sine lege, 138.8
Paria sunt, quod causa sit præiudicialis ad causam ciuilem, vel ciuilis ad criminalem. 171.1
Paria sunt nō respōdere, vel obscure respōdere. 206.138
Parochus non est minister sacramenti mrimonij. 11.59
Parochus dr̄ ēt rector, pastor, vicari⁹, & bn̄ficiat⁹. 30.57
Parochus habens iurisdictionē in actu, potest dare licentiam monacho ad administranda sacramenta. 32.97
Pars affirmatiua quæstionis proponitur, 124.5
Partia præsentia sufficiens est, licet non interueniat citatio. 155.21
Partitio bonorum inæqualiter est intelligenda. 40.8
Partitio bonorum censetur facta, quando bona hereditaria inter coheredes sunt diuisa. 172.6
Parum, & nihilum æquiparantur, 3.13
Pasquin di Roma non infamat. 576.27
Pater non potest disponere in suo testamento, quod filij spurij non alantur, 27.7
Pater per testamentū nuncupatiuū, & in scriptis tenet solemnitatē legis Tauri seruare inter liberos. 41.21
Pater, qui adulterium commisit cum vxorata, si fuerit condemnatus ad mortem ex voluntate mariti, poterit filium meliorare, 42.28
Pater per dationem vulgaris substituti non videtur habere animum tollendi suitatem in filio. 45.24
Pater in tertio & quinto bonorum potest ponere grauamina, fideicommissa, & substitutiones filijs. 46.45
Pater non potest in tertio bonorum in regno Hispaniæ filio vulgariter substituere, ibid.47
Pater & filius pro vna eademq; persona reputat̄. 50.34
Pater solum compellitur filium spurium alere, mater vero in subsidium. 92.16
Pater vltra quintum potest pro alimentis assignare filio illegitimo, filijs legitimis existentibus. 94.61
Pater non potest disponere in præiudicium legitimæ filiorum. ibid.69
Pater vtrum possit grauare relictum pro alimentis filio illegitimo, onere fideicommissi, vel restitutionis, & affirmatiue defenditur contra plures. 95.78
Pater, & filius sunt correlatiua, & dispositum in vno, est dispositum in alio. 100.172
Pater potest vendere proprietatem filij ad se alendum sine decreto iudicis. 101.184
Pater potest vendere filium vt se alat. ibid.185
Filius non potest vendere patrem, etiam in extrema necessitate. ibid.186
Pater hēt vsumfructum in bonis aduectitijs filij. 105.218
Pater potest compelli de iure canonico alere filios spurios. 109.261
Pater potest disponere de emphyteusi in extraneum, cōsentiente domino. 115.7
Pater nō pōt in re emphyteutica præiudicare filijs. ibi.9
Pater potest consentire in grauamine posito in sua legitima in præiudicium filiorum. 117.21
Pater in præiudicio filij expresse nominati, in emphyteusis acqoisitione non potest disponere. ibid.24
Pater non potest filijs suis in feudo præiudicare. 122.31
Pater retinet bona quæ possidebat viuente filio in vsufructu eo mortuo in proprietate. 129.16
Pater pro vita sua est vsufructuarius omnium bonorum filij. ibid.19
Pater potest disponere de quinto bonorum in proprietate, & in vsufructu. 131.40
Pater turbato ordine mortalitatis succedit filio. ibid.41
Pater succedit monacho professo, nō monasteriū, 153.37
Pater ingrediens religionem, tenetur reseruare legitimam filijs suis. ibid.42
Pater potest in testamento dotem cōstituere in casu quo nasceretur filia. 214.236
Pater non potest vltra quintum in præiudicium filiorū disponere, & allegans excedere, debet illud probare. 248.13
Patri dissipatori est interdicenda bonorum administratio, 225.2
Patria potestas fuit introducta fauore patris. 132.1
Patria potestas præsumitur. 82.25
Patronus qui est in possessione iuris patron. præfertur proprietario, & ambo non concurrunt. 54.98
Patronus conseruat possessionem alterius compatroni. ibid.100
Patrui, & nepotis quæstio qualites concilietur. 59.164
Patruus debet præferri nepoti cum sit propinquior excisa repræsentatione. 53.66
Paulo de Castro fuit assignata in punctis l. si filiusfamilias. ad Macedonianum, 81.21
Pauper litigans cum diuite est alendus si habeat pro se præsumptionem iustitiæ. 33.118
Pauper potest diebus festis operari. 43.23
Paupertas vel diuitiæ sunt probandæ, 248.16
Peccatum non est præsumendum. 186.12
Per contractum matrimonij expirat tacita substitutio vulgaris. 13.4
Per nouationem tollitur prima obligatio, secus per iuramentum, 18.19.20
Per testamentum datur plena acquisitio dominij, & plenior per mortem testatoris, plenissima per aditionem hereditatis. 36.7
Per vnionem temporalem non amittitur natura, neque dignitas rei vnitæ, 203.85
Per secundam dispositionem generalem nunquam videtur derogatum primæ, nisi expresse dictū sit. 204.119
Peremptoria citatio sufficit pro tribus. 161.3
Periculum spectat ad creditorem post nouationem. 15. 17. & seq.
Persona patris, & filij pro vna eademq; reputat̄. 60.170
Persona quæ excluditur, nunquam est in causa fauoris, sed persona quæ includitur. 212.203
Personæ conditio est consideranda in alimentis præstandis. 93.53
Personæ appellatione feminæ etiam comprehenduntur & masculi, 208.160
Pietas suadet, vt in diebus festiuis alimenta decernantur. 43.15
Pietas paterna mouet auctorem ad sequendam cōtrariā opinionem aduersus Baldum, & sequaces. 512.189
Pignus remanet liberatum per alienationem necessariam. 174.52
Pignus semel liberatum ab obligatione hypothecæ perpetuo durat liberatum. 220.5
Plura exempla sacræ paginæ aduersus mendaces traduntur. 139.10
Plures intellectus addncūt ad d. §. si qs hoiem. 103.200
Pœna commissi debetur insolidum contra plures heredes, emphyteuta vno non soluente. 119.21
Pœna non debetur ex contractu simulato. 147.13
Pontifex difficilior redditur ad dispensandum, vbi sunt duo vincula, & impedimenta. 218.5
Positio masculorum excludit feminas, extantibus masculis. 197.14
Possessio prioris cōtinuat̄ i Abbate ei⁹ successore. 32.105
Possessio est danda heredi scripto in certa re, etiam si alius eam possideat post mortem defuncti, 38.50
Possessio nō trāsfertur ad hēdes facta institutione. 39.65
Possessio ciuilis consolidatur cum naturali statim, quod extinguitur. ibid.67
Possessio præsentandi capellanum acquiritur ex vnicoactu

co actu secuta institutione canouica, 54.99
Possessio est pedum positio. 72.1
Possessio nõ trãsfert nisi actualiter apprehẽdatur. ibid.2
Possessio acquiritur per clauium traditionem, & per cõstitutum, ibid.9
Possessio est irreuocabilis per actum verum, vel fictum traditionis possessionis. 73.14
Possessio dicatur vera per aspectum oculorum, licet modus sit fictus. ibid.16
Possessio non potest acquiri deficiente aliquo actu vero vel ficto, ibid.17
Possessio alteri data sine citatione possessoris est nulla, 160.24
Possessio bonorum non competit aduersus tertiũ possessorem. 173.21
Possessio bonorum sufficit quod probetur, licet titulus non ostendatur, 175.25
Possessionis acquisitio est de iure gentium. 73 19
Possessor cum titulo, & bona fide non condemnatur in fructibus, 71.71
Possessores eiusdem rei non possunt esse duo in solidũ, quod intellige, vt in nu.62. 38.60
Possessores rerum hypothecarum in solidum conueniũtur, 118.14
Possessoriũ rei ecclesiasticæ reputat qd pfanũ. 183.109
Possideus feudum tenetur satisfacere creditoribus sui prædecessoris. 122.25
Post rẽ iudicatã nihil amplius est quærendum. 240.42
Posterior ratio dispositionis attenditur. 76.3
Potestas quę non reducitur ad actũ, est frustrauea. 84.18
Practica quæ sit seruanda circa legem, quoties. C. de rei vendicatione, traditur. 23 50
Practica, q̃ est tenẽda circa pstationẽ alimentorũ, & expẽsarũ litiũ traditur, & quid fuit iudicatum. 34.128
Practica supremi consilij refertur, 42.32
Practica tribunalium refertur. 43.24
Practica tribunaliũ iudicũ superiorũ tradit circa rẽ vẽditã p sniam de remate, vt possit soluto interesse reus bona recuperare etiam transacto quadriennio. 43.49
Practica quæ est seruanda, traditur circa remissionem delinquentis, 170.16
Practici aduocati non curant de apicibus iuris, 82.5
Praxis Castelli damnatur, & ab ea est cauendum, quia periculosa. 5.51
Præceptum Principis non potest tollere alimenta filijs, vel parentibus. 104.207
Prælatus non potest repudiare hereditatem monacho nouitio delatam, 75.3
Prelatus põt repudiare hereditatẽ ecclesię relictã. 163.5
Prelat⁹ est administrator legitim⁹ bonorũ ecclesię. 163.1
Prælatus tenet ad interesse, qñ nõ fecit qd potuit. ibi.2
Prælatus põt repudiare legatũ ecclesiæ relictum. ibi.7
Prælatus est excommunicatus alienans bona ecclesiæ sine consensu Capituli, 164.33
Præmissa aliqua p intelligentia legis traduntur, 235.9
Præscriptio non procedit in rebus, quæ consistunt in facultate, 114.18
Præscriptio non procedit contra coheredem, 172.1
Præsentia parochi inducit validitatem matrimonij, non verba ipsius, nec contrahentium, 11.61
Præsentia partis excludit citationem, 155.25
Præsumptio excludens fraudem traditur, 98.149
Præsumptio est contra eum qui instat, vt alteri damnũ infligatur. 176 37
Præsumptio euidens est pro tribus sententijs. 222.51
Præsũptiones iuris sunt liquidissimæ pbationes. 33.116
Præteritio matris habet vim exhæredationis. 122.1
Præteritio hodie est faciẽda cũ causæ expressione. ibi.2
Precia rerum ex redditibus considerantur, 97.112
Prima defensio auctoris contra Castellum, vbi defendit opinionem suam in quæst.3.nu.38. 6.56
Primo nominatus præsumitur magis dilectus. 203.96
Princeps põt dare bona cõfiscata filijs, ita vt nõ alãt parentes ex eis qñ fuerũt cõfiscata pp delictũ. 104.215
Princeps non potest supplere citationem. 155.14
Princeps est minister Dei in terris. 157.69
Princeps tenetur de negligentia apud Deum. ibid 70
Princeps peccat, si vadat per ambages. ibid.72
Princeps debet procedere sola facti veritate inspecta, omisso ordine iudiciario. ibid.74
Princeps exercet iustitiam sicut Deus. 158.78
Prior in gradu debet esse potior in successione. 56.120
Priuatio iuris nunquam inducitur nisi expresse dictum sit. 215.246
Priuilegiatus contra pariter priuilegiatum non gaudet priuilegio. 22.43.& 180.47
Priuilegium fisco concessum non extenditur ad ecclesiam. 24.77
Priuilegiũ fisci, de quo in l.bñ a Zenone, nõ procedit cõtra ecclesiã, licet cõtrariũ seruetur de facto. 181.63
Priuilegium concessum alicui, & eius descendentibus non pertinet mulieri nuptæ. 204.98
Priuilegium est lex priuata. 240.45
Probans gradũ præfert cõsanguineo nõ probãti. 87.49
Probatio gradus, & consanguinitatis, qualiter fiat temissiue, ibid.50
Probatio consanguinitatis non fit per tractatum, nisi inter filios, & parentes. ibid.58
Probatio læsionis debet concludere ad impediendam executionem. 221.33
Probatio semiplena sufficit ad probandam læsionem. 230.20
Probatio per iuramentũ non est vera probatio. 235.11
Probatio quod arrhæ excedunt decimam partem, incũbit agenti, 248.9
Procurator non potest excedere fines mandati. 126.57
Proditor non gaudet ecclesiæ immunitate secundum plures, 169.4
Pro expresso habetur id de quo si esset interrogatus verisimiliter respondisset, 211.195
Pro expresso hr, quod ex coniecturis constat. 212.198
Possessio religionis est spirituale matrimonium, potest fieri per signa, 10.31
Prohibitio alienationis facta per viam maioratus impedit dominij translationem. 20.4
Prohibitio Cõcilij non procedit patre iã mortuo. 51.48
Prohibitio alienationis qualiter intelligatur. 201.63
Prohibitio de non molestando, intelligitur, nisi noua causa superueniat, 214.239
Prohibitum alias, in casu necessitatis intelligitur permissum, ibid.257
Proles reputatur legitima pp ignorantiã vnius, 134.23
Promissio ex causa dotis quomodo intelligatur, 124.22
Promissio vel obligatio in diẽ statim debetur, 125.26
Promissio facti alieni varijs modis accipit de iure. 244.1
Promissio facti alieni de iure canonico conuertitur in se facturum, & curaturum, ibid.5
Promissio facti alieni valet de iure regio secundum aliquos, sed contrarium verius. 245.13
Promissio facti alieni conuertitur in se facturum, & curaturum, ibid.26
Promissor facti alieni si fecit omnem diligentiam remanet liberatus. ibid.18
Promittens factum alienum liberatur faciens, quod in se est. 244.5
Promittẽs qd Titius cõtrahet cũ Maria, solũ tenet se facere, & curare, non ad pęnam, vel interesse, ibid.6
Promittens factũ alienũ cum iuro, tenetur præcise facere, secundum aliquos, sed contrariũ est verius. ibi.7
Promittẽs factũ alienũ, et cũ effectu non tenetur. 245.16
Promittẽs dare Titiũ in fideiussorẽ, si ipse renuat, nõ tenetur aliũ fideiussorẽ æque idoneum præstare. ibi.25
Promittens factum alienum excusatur a pœna, si fecit omnem diligentiam. ibid.27
Promittens, quod alius fideiussor erit, faciendo quod in se est, remanet liberatus. ibid.24

Proprie-

Proprietas bonorũ aduẽtitiorũ ptinet ad filios. 130.32
Propter difficultatem probationum recedimus a regulis iuris communis. 190.9
Propter qualitatem personæ, ad quam verba referuntur, recedimus a proprietate vocabuli, & intelligimus in casu non solum improprio, sed etiam improprijssimo. 209.180
Propter augmentum dignitatis non extinguitur maioria. 214.223
Prorogatio termini non innouat obligationem, nec liberat fideiussores. 16.37
Prorogatio termini non vergit in damnum fideiussoris. 17.40.41
Protestatio est sufficiens indicium dissensus. 185.2
Protestatio altero ignorante facta prodest. 186.3
Protestatio facta ante actum, vel in ipso actu iuuat protestantem. ibid.4
Protestatio contraria facto nil operatur. ibid.6
Protestatio viri in præsentia mulieris, est necessaria ad excludendum consensum. ibid.9
Protestatio excluditur per copulã sequentem. ibid.10
Protestatio ob metum facta est valida, & irritat matrimonium postea secutum. ibid.18
Protestatio contra inferentem metum, & contra tertiũ est valida. ibid.22
Protestatio ab ĩcarcerato facta irritat mr̃imon. 187.25
Protestatio sine vtriusque partis cõsensu non iuuat protestantem. ibid.31
Protestatio secreta excludit consensum. 188.55
Protestatio comprehendens tempus futurũ, est necessaria. ibid.56
Protestatio habens in futurum verba derogatoria, tollit consensum. ibid.57
Prouisio canonica, de qua in c. cũ haberet, nõ dẽt reddi inutilis, si quintum pro alimẽtis non sufficiat. ibid.62
Prouisio hoĩs facit cessare prouisionem legis. 105.220
Prouisio hominis quando tollat prouisionem legis, declaratur. 217.267
Prouisio in casibus separatis porrigitur ad eosdem casus simul coniunctos. 218.2
Proximior semper est admittendus. 53.74
Proximitas debet considerari in casu vero, non in ficto per repræsentationem. 52.64
Proximitas quomodo consideretur. 53.77
Proximitas consideratur respectu grauati. ibid.86
Proximitas ad succedẽdum consideratur tempore quo successio maioratus defertur. 60.167
Puella contrahens sponsalia cum consanguineo, vel filio tutoris, non remanet præcise obligata. 224.13
Pupillus obligatur accedente patris consensu, etiam tacito. 81.19

Q

Quæ non consonant rationi naturali non consonãt legibus. 110.271
Quæ oriuntur ex scriptura non recipiunt interpretationem ex bono, & æquo, sed expediuntur secundum iuris rationem. 217.268
Quæstio de facto proponitur. 116.5
Quæstio falsi facit silere in causa homicidij. 171.16
Qualitas inspecta verborum est mentis nostræ testimonium. 8.8
Qualitas maioriæ excludit repræsentationem. 55.108
Qualitas maioris ætatis non repræsentatur, quando filius maior vocatur. 56.123
Qualitas maioris ætatis semper attenditur. 58.149
Qualitas adiuncta verbo intelligitur secundum tempus verbi. 60.173
Qualitas dẽt verificari, vt dispositio procedat. 199.44
Qualitas masculinitatis nõ consideratur simpliciter, sed secundum quid. ibid.45
Qualitas adiuncta verbo, intelligitur secundum tempus verbi. 212.201
Qualitas actus ab effectu metienda est. 213.214
Qualitas semper durat, & conseruatur in suo esse, quando semel fuit ius quæsitum. 220.3
Qualitates, vt procedat lex, bene a Zenone, referuntur remissiue. 180.48
Qualitates omnes consistunt in facto. 229.14
Quamdiu ex testamento potest adiri hereditas ab intestato non defertur. 86.32
Quando Ecclesia est vnita pleno iure, potest Abbas per se vel per alium deseruire beneficio. 31.83
Quando lex rescindit contractum, reducit omnia ad pristinum statum. 69.20
Quando est periculum subuersionis, non tenetur catholicus coram infideli, & hæretico confiteri. 142.25
Quando expressa sunt aliqua, & non restat nisi vnus casus non expressus, si clausula generalis subijciatur, venit ille casus. 157.56
Quãdo & ratio & cã est expressa, censetur finalis. 196.2
Quando ratio agnationis non est posita in maioria, non potest argui ex ea. 196.11
Quando in dispositione fit mentio de masculis, si in alia parte fiat mentio simpliciter de filijs, an intelligatur de masculis. 197.24
Quando in dispositione sunt plura capitula, & aliqua clausula ponitur in aliquo capitulo, seu inter verba ipsius, ad illud tantum refertur. 198.29
Quando adest contrarietas, non fit relatio ad omnia præcedentia, sed tantum ad proxima. ibid.30
Quando statutũ venit ad derogationẽ alicuius iuris, ab illo iure non potest restringi, neque declarari. ibid.36
Quando singulari personæ prohibetur alienatio, intelligitur prohibita ex testamento, & ab intestato. 200.61
Quando prohibetur acquisitio, intelligitur ex testamento, & ab intestato. 201.62
Quando dispositio fit super his, quæ sunt iuris, verba intelliguntur secundum veritatem. 203.79
Quando plura iura concurrunt in vno, perinde est, ac si concurrant in duobus. ibi.84
Quando sumus in dispositione quæ est contra ius commune, dispositio de filio non habet locum in filia, etiã data paritate rationis. 203.89
Quando in ciuitate masculi præferũtur feminis, appellatione filiorũ, & liberorum non veniunt feminæ. ibi.91
Quando pluries exprimitur idem verbum, non fit extẽsio ad alium, quam nominatum, licet materia de sui natura esset proportionabilis alijs. ibid.93
Quando agitur de excludenda persona verisimiliter magis dilecta testatori. ibid.95
Qñ dispositio loquit̃ taxatiue, tũc ĩ correctorijs nõ fit extẽsio a paritate rõnis, neq; de casu ad casum. 204.99
Quando verba non conueniunt neque verificantur, cessat dispositio. ibi.107
Quando testator non processit ad dispositionem, attenduntur verba, & non mens coniecturata. ibid.111
Quando in aliquibus partibus est facta mentio de masculis, si postea in alia parte dicatur tantum de filijs, intelligitur de masculis. 205.124
Quando pars se iuuat ex verbis contractus, in dubio fit interpretatio contra eam. 206.136
Quando casus non est diuersus in substantia, sed tantum in aliquibus accidentibus, tunc taxatiua non restringit, neq; talis casus excluditur per taxatiuã. 209.176
Quando verba nõ possunt proprie intelligi, intelligunt̃ improprie, & large, & vna dictio ponit̃ p alia. ibi.179
Quando ratio ex causa non est sufficiens, non habetur pro ratione. 212.200
Quãdo in aliquo capitulo aliquid subaudit̃, illud qđ subintelligitur, numquã ad aliũ casum porrigit̃. 207.151
Qñ res pluris est, vtiq; tãti est, & adducũt̃ exẽpla. 214.224
Quando prohibitio alienationis, vel acquisitionis est facta in commodum alicuius, adueniente casu in quo cessaret cõmodum, & esset euidẽs vtilitas, vel necessitas faciẽdi cõtrariũ, cessaret dicta prohibitio. 215.248
Quando antecedens est maior cõsequẽti nõ procedit regula: qui vult cõsequẽs, vr̃ velle, & antecedẽs. ibi.251

Quantitas

Quantitas alimentorum taxatur secundum mariti facultates. 93.35
Quarta falcidia non debetur hodie de iure regio, etiã si hereditas sit exhausta legatis. 36.17
Quartus intellectus assignatur ad d. §. si hoiem, 104.214
Querela cõpetit vbi non competit appellatio. 158.82
Qui habet mandatam iurisdictionem nihil propitum habet. 30.64
Quinta bonorũ licet nõ sufficiat pro alimẽtis, nõ est amplius assignandũ secundum plures, alij contra. 93.59
Quintus intellectus ad d §. si hominẽ, traditur. 105.222
Qui vult consequens, vult & antecedens. 109.259
Quintum pro anima deducitur ex legato in diem, licet dies veniat post mortem. 125.22.23
Qui totum dicit nihil excludit. 143.32
Qui vtitur iure suo nemini facit iniuriam. 163.11
Qui contra facit quam protestatur, perdit fructus protestationis. 186.7
Quilibet in re sua est moderator, & arbiter etiam abutendo. 199.39
Qui vult consequens, videtur & velle antecedens necessario ad illud. 201.64
Qui vult nõ cõphẽdi feminas, loq̃t de masculis. 213.205
Qui põt sua volũtate vt prĩceps ex sola electione inhabilis facta ex certa sciẽtia vr̃ cũ eo dispensare. ibid. 209
Qui vult antecedens, vult & consequens. ibid. 210
Qui promisit soluere expensas, intelligitur de moderatis. 215 242
Qui vult vnũ vr̃ velle omne necessariũ ad illud. 215.252
Qui in vno grauatur, in alio debet releuari. 239.32
Quod fauore alicuius inductum est, non debet in eius odium retorqueri. 39.79
Quod nullum est statim reuocatur. 98.127
Quod vna via prohibet, altera non dẽt admitti. 98.143
Quod non mutatur stare non prohibetur. 109.261
Quod per nos possumus facere, & per nostros procuratores. 126.62
Quod longe distat a veritate est quædam falsitatis imago. 131.37
Quod principi placuit legis habet vigorem. 176.35
Quod propter odium, vel fauorem fuit inductum, finita causa odij, vel fauoris, tollitur. 214.231
Quotiescunque profertur aliqua distinctio simpliciter, & indefinite, debet intelligi per magis immediatum, & in eo, in quo est maior ratio. 198.32
Quoties aliquis priuatur bonis propter aliquam qualitatem, si illa qualitas superueniat, non priuatur bonis quæsitis. 216.254

R

Ratio traditur, propter quã fideiussor non remanet liberatus per temporis prorogationem. 17.43.44
Ratio tex. ad §. ex imperfecto. adducitur. 41.12
Ratio dispositionis est eius anima. 196.6
Ratio agnationis conseruandæ militat in filia donec viuit. ibid. 12
Ratione adiuncti propter qualitatem, & subiectam materiã, ad quam verba referuntur, intelliguntur aliq̃n verba etiã extra suum proprium significatũ. 211.194
Ratio facit intelligi dictum. 214.227
Ratio decidendi adducitur. 255.10
Recedi nõ dẽt a propria significatione verborũ. 111.278
Recognitio census facta a tertio non innouat primã obligationem per delegationem nouæ personæ. 16.30
Recognitio cẽsus insolidũ est faciẽda a plurib. hẽdib. debitoris possessoribus rerum hypothecarum. 118.6
Reformatio prioris obligationis inducitur per iuramentum, non vero proprie nouatio. 18.19
Regis voluntas debet semper esse conformis rationi naturali. 104.211
Regressus non valet litteris non expeditis. 86.20
Regula iuris nõ seruatur qñ est periculũ in mora. 43.26
Regulã qui hẽt pro se, fundat suam intentionem. 223.2
Rei vendicatio non competit vxori pro recuperanda dote nisi quando bona sunt alienata. 39.79
Rei iudicatæ auctoritas maxima est. 231.5
Relatio iudicatur, & presumitur facta vere, & intelligit facta cum omnibus suis qualitatibus. 205.129
Relaxatio iuramenti non est hodie necessaria in mutuo recepto a pupillo cum iuramento. 81.23
Relaxatio iuramenti non est necessaria, quando fuit prestitum contra bonos mores. 108.252
Relicta p̃ aĩa non recipiũt moram restitutionis. 166.11
Relictum ad pias causas quod dicatur. ibid. 12
Remedium extraordinarium cessat, vbi competit ordinarium. 39.77
Remedium nullitatis est ordinarium, & restitutionis extraordinarium. 158 95
Remedium restitutionis est pinguius, quam remedium supplicationis. 156.46
Remotior ẽt per repræsentationem non admittit. 53.78
Renunciari potest per filium meliorationi in præiudicium filiorum. 116.7.
Renunciatio generalis non comprehendit alimenta. 107. 241.& 247
Renunciatio etiam iurata non trahitur ad ius superueniens de futuro. 214.240
Reo fauendum est potius, quam actori. 168.4
Repetitio competit licet contractus simulatus sit iuratus. 147.11
Repetitio ad d. l. admonendi. quam fecit auctor intra viginti quatuor horas in collegio diui Aemiliani ciuitatis Abulensis, refertur. 233.5
Repræsentatio admittitur in fideicommissis. 49.2
Repræsentatio semper fit ad exclusionẽ eorum, qui ex proximioribus efficiuntur remotiores. ibid. 11
Repræsentationis ius de iure diuino procedit. ibid. 12
Repræsentatio de iure regni, non solum inter descendẽtes habet locũ, sed etiam inter transuersales. ibid. 15
Repræsentatio semper habet locũ de iure regio. 50.19
Repræsentatio datur in linea descendẽtium, & gradus non est limitatus. 50.34
Repræsentatio in Hispania semp est admittenda. 52.56
Repræsentatio habet locum in successione legali, secus in fideicommissaria. ibid. 60.62
Rep̃sentatio inducit a lege, & substitutio ab hoẽ. ibi. 62
Repræsentatio in linea ascendentium, vel transuersalium qualiter consideretur. 54.88
Repræsentatio, quando habeat locũ in successione trãsuersalium. ibid. 91
Repræsentatio non admittitur vltra fratrum filios in fideicommissis. ibid. 94
Repræsentatio in linea collateralium solum habet locum in filijs fratrum. ibid. 94
Repræsentatio semper habet locum in successione maioratus, ex lege Tauri. ibid. 96
Rep̃sẽtatio ẽt in patronatib. ecclesiasticis p̃cedit. ibi. 97
Repræsentatio habet locum in successione ab intestato. ibid. 103
Repræsentatio excluditur ex coniecturis. 55.105
Repræsentatio non habet locum, quando proximior est vocatus. ibid. 107
Repræsentatio excluditur, quando dixit testator, quod succedatur secundum ordinem iuris. ibid 109
Repræsentatio excluditur, quando testator coniunctim vocat filios ad successionem. ibi. 110
Repræsentatio excluditur, quando pater magis dilexit filios, quam nepotes. ibid. 112
Repræsentatio cessat, quando testator dixit, quod succedatur ordine successiuo. ibid. 112
Repræsentatio excludit, si tẽpore quo decessit testator, mortuus erat pater eorum, quos intendit admitti ad maioratum, vbi l. 40. Tauri declarat, & 113.& 116.& 133.& 137.& 164.& 168.& 172.& 178.& 180. 55.113
Repræsentatio non procedit in iure non radicato, & saltem in spe proxima quæsito. 57.125
Repræsentatio inducitur ex tacita voluntate testatoris. ibid. 131

Re-

Repræsentatio est exclusa, quando vocatur proximus ad maioratum. ibid.132
Repræsentatio non habet locum nisi in casibus a iure expressis. ibid.134
Repræsentatio non solum verbis, sed coniecturis excluditur. ibid.136
Repræsentatio excluditur quando filius maior est vocatus, cõtra Monã, & Gutier. q nihil resoluunt. 58.139
Repræsentari non potest qualitas maioris, ibi.140
Repræsentatio est quædam qualitas præsumptiua, & sic alijs præsumptionibus tollitur. ibid.141
Repræsentatio nõ procedit vbi deficit aliquod ius quæsitum, & radicatum, ibid.145
Repræsentatio procedit iure quæsito, & in spe proxima, secus in iure de nouo acquirendo. ibid.146
Repræsentatio intelligitur quoad oẽs qualitates. 59.153
Repræsentatio excluditur per coniecturas, & plures referuntur, ibid.157
Repræsentatio nõ procedit vltra fratrũ filios, ibid.159
Repræsentatio nõ procedit nisi in iure causato, nõ in iure de nouo quærẽdo, cũ sequentibus, 62.186. & seq.
Repræsentatio procedit in iure quæsito iam causato & radicato, non tamen acquiritur de nouo. 60.173
Repræsentatio non datur inter transuersales vltra fratrum filios. 87.46
Repræsentatio cessat quando ex propria persona aliqs vult succedere, ibid.47
Repræsentatio non potest fieri pro parte, & pro parte non, 153.5
Repudiare potest hereditatem, qui est prohibitus contrahere. 163.9
Repudiatio minoris valet in præiudicium creditorum facta cum matris auctoritate. 164.22
Repudiatio est faciẽda cum consensu capituli. ibid.24
Repudiatio est priuatio, ibi.30
Repudiatio monasterij hereditatis monialis professæ nõ valet, ibid.32
Repudiatio partis non trahitur ad totum. 201.65
Repugnantia in contractibus esse non potest, 18.11
Repulsæ testiũ non admittũtur in via executiua. 71.58
Res alienata post litem motam, semper præsumitur durare in dominio debitoris, 173.40
Res fiscales quasi proprie principis sunt, 183.103
Res perit periculo domini, & sic periculo domini censua, 246.9
Rescriptum ambiguum debet intelligi, & interpretari secundum supplicationem præcedentem. 203.118
Reseruatio nulla est in mortis articulo, 144.63
Resolutio qõnis contra Burgos de Paz, & alios, 167.38
Responsio ad argumenta, & rõnes Baldi traditur. 53.81
Respublica Florentina, & Ianuensis vtuntur priuilegio Ducum, 184.7
Restitutio minoris reducit oĩa ad pristinũ statum. 69.20
Restitutio reducit causam ad primum statum, 71.70
Restitutio datur contra tres sententias conformes, ex clausula generali, 156.37
Restitutio in integrum competit aduersus sententiam principis quando subest aliqua causa, ibi.40
Restitutio in integrum denegatur si præsentatio nõ fiat in tempore designato, 157.54
Restitutio in integrum contra sententiam Regis dicitur quædam supplicatio. 157.57
Restitutio non tollit ius litigatoris, sed solum suspendit executionem, ibid.66
Restitutio, & supplicatio differunt, 158.79
Restitutio conceditur ecclesiæ, si fuerit læsa ex repudiatione prælati, 164.31
Restitutio in integrum impedit executionem secũdum veriorem opinionem contra plures. 22.1
Restitutio est in pristinum statum rei positio, ibid.7
Restitutio habet naturam appellationis. ibid.19
Restitutio impedit executionem, etiam si requirat altiorem indaginem, 221.22
Restitutio tm̃ affert, quantum abstulit læsio, ibid.24
Restitutio in integrum impedit executionem de iure regio, ibid.26
Restitutio in integrũ habet effectum suspensiuũ. ibi.27
Restitutio conceditur de iure canonico cessante calumnia, ibid.39
Restitutio denegat̃ facta iã executione sentẽtiæ. 222.41
Restitutio competit aduersus tres sententias conformes secundum plures. & 54. ibid.50
Restitutio petita a fiscali contra executoriam non impedit eius executionem, si nobilis est in possessione nobilitatis, ibid.56
Restitutio in integrum competit minori læso, ad resarciendum damnum læsionis, 223.1
Restitutio ad appellandum vltra biennium cõceditur, sed non datur ipso iure, 224.7
Restitutio in integrum aduersus sententiam latam contra ius litigatoris non competit, 232.1
Restitutio conceditur aduersus tres sententias in causis beneficialibus, ibid.6
Restitutio ex clausula generali conceditur aduersus sententiam latam ex falsis instrumentis, 237.25
Restitutio cessat vbi deficit læsio, 242.6
Restitutionem in integrum debet iudex concedere in dubio, 229 7
Restitutionis beneficium nunquam est in consideratione ad impediendum effectum iuris cõmunis, 220.12
Restitutionis exceptio de iure regio contra instrumentum vel sententiam intra decem dies alleganda, & probanda est, 221.36
Reuocatio sententiæ ex nouis instrumentis non fit ipso iure, 232.12
Reuerentia maxima est debita parentibus, 109.265
Reus est absoluendus etiam si indicia fuerint indubitata, 140.26
Reus absens citatur per edictum. 161.33
Reus condemnatus potest repudiare hereditatem sibi delatam. 163.12
Reus est absoluendus, licet actor se fundet in negatiua, 168.14
Reus contumax in non comparendo, habetur pro confesso, 169.16
Rex sine actu vero, vel ficto non potest transferre possessionem, 73.18
Rex sine cã contra ius gentium non dispensat, ibid.20
Rex est fons iustitiæ, 180.45
Rex hẽt in tertijs fundatam suam intentionem, 181.72
Rex potest cognoscere de omnibus pertinentibus ad suum patrimonium. 183.102
Rex Franciæ non habet priuilegium legis. bene a Zenone, 184.1
Rodericus Suarez corrupte allegat l. si putauit, 179.34
Romani consilia, declarantur. 41.25
Rustico non sunt prestãda delicata alimenta, sed grossa, 92.25

S

SAcerdos hæreticus potest audire confessionem in mortis periculo. 142.6
Sacerdos quilibet habet iurisdictionem absoluendi in casu necessitatis, ibid.8
Sacerdos non expositus non potest absoluere in casu necessitatis, si alius clericus approbatus ab ordinario sit præsens, 143.48
Sacerdos de iure diuino habet iurisdictionem. 142.25
Sacerdotes antiqui quo gladio vtebantur, 84.16
Sacerdotes non habent ordinariam iurisdictionem in casibus reseruatis sed delegatam. 143.44
Sacramenta constaut rebus, & verbis. 10.46
Sacramenta necessitatis excipiuntur de quolibet interdicto, 142.5
Sacramentum baptismi, & pœnitentiæ sunt ad salutem necessaria, & æquiparantur. 141.1
Sacramentum pœnitentiæ, & baptismi datur in tempore interdicti. 142.4

Satis

Satis est, quod verbum etiam minimum operet. 208.186
Schedulæ, quæ dantur in occulto, non debent mouere iudicem ad inquirendum. 175.21
Schedulæ sine subscriptione non infamant. 176.22
Schedulæ quæ dantur iudici, vel principi in secreto nõ sunt infamatoriæ. ibi.26
Scienti, & consentienti non fit iniuria, nec dolus. 137.3
Scientia nostra supponitur morali philosophiæ. 176.32
Scholastici Salamantini conducunt domos sine tutore, vel curatore. 149.37
Scriptura publica est necessaria ad producendam hypothecam bonorum. 20.16
Scriptura magis ad probationem, quam ad substantiam contractus adhibetur. 85.4
Scriptura testamenti nihil interest quod fiat a principio vel ex post facto. 135.9
Secunda defensio auctoris cõtra Castellũ traditur. 6.66
Secundus intellectus adducit ad §. si hominem. 104.206
Secundus legatarius censetur magis dilectus. 128.5
Sententia definitiua non exequetur, si appareant instrumenta nouiter reperta. 4.30
Sententia posterior derogat priori. 76.6
Sententia sanguinis est interdicta clericis. 84.13
Sententia intelligitur insolidum, & non pro viribus indiuiduis. 118.17
Sententia Quintiliani refertur. 131.52
Snĩa in fauorem pro cã iusta est casus fortuitus. 138.9
Sententia lata ex præsumptionibus non transit in rem iudicatam. 140.28
Sententia lata contra partẽ non citatam, est nulla. 155.1
Snĩa pro reo est ferenda in paribus probationib. 168.7
Sententia lata super caus. libertatis præiudicat causę petitionis hereditatis. 170.14
Snĩa est nulla, si iudex in cã p̃iudiciali ꝑcedat. 171.20
Sententia nondum executioni tradita non exequetur petita restitutione. 222.43
Sententia translata in rem iudicatam, & tres sententiæ conformes, idem operatur. ibid.59
Snĩa exequit' ĩ bonis trãsacto anno cõtra absẽtes. 227.26
Snĩa nõ retractat' prętextu instrĩ nouiter reperti. 231.1
Sententia, & transactio æquiparatur. ibid.9
Sententia de æquitate retractatur ex nouis instrumentis petita restitutione. 232.10
Snĩa, vbi est error, non transit in rem iudicatam. ibi.16
Sententia lata contra ius constitutionis, est nulla. 232.9
Sententia retractatur prætextu falsi instrumenti. 233.1
Sentẽtia lata ex præsumptionibus, põt retractari. 235.12
Snĩa cũ periculo aĩæ non transit in rẽ iudicatam. 236.13
Sententia est nulla quæ fundatur ex falsa causa, & non transit in rem iudicatam. ibid.14
Snĩa pp maliciã iurãtis nõ trãsit in rẽ iudicatam. ibid.15
Sententia lata ex probationibus priuilegiatis, non transit in rem iudicatam. ibid.16
Snĩa lata ex aspectu, non transit in rem iudicatã. 326.17
Sententia lata ex iudicio medicorum, non transit in rem iudicatam. 237.18
Sententia lata ex consilio sapientis, non transit in rem iudicatam, & ab ea potest appellari. ibid.19
Sententia ex falsis instrumentis lata retractatur ipso iure, secundum communem contra aliam. 238.27
Sententia, quæ transiuit in rem iudicatam, non reuocatur per instrumenta de nouo reperta. 239.35
Sententia quę fundatur in falsa causa est nulla. 240.40
Senrentia lata aduersus ecclesiam non retractatur prætextu priuilegij nouiter reperti. ibid.43
Sententia lata ex falsis instrumentis intra quadrienniũ potest impugnari, secus de iure regio. 241.11
Sententiæ verba stricte sunt intelligenda. 226.24
Septimus intellectus adducitur ad d. §. si quis hominẽ. 106.227. & 109.260
Sequestrum nõ relaxatur litteris non expeditis. 86.22
Sermo qualificatus vnũ capitulũ indiuiduũ est. 209.166
Seruandum est ius canonicum in foro ciuili, & ẽ conuerso, vbi nihil aliud est dispositum. 138.5
Seruitus constituta super re vendita, reddit venditionẽ nullam, quando pro libera vendita fuit. 25.86
Sextus intellectus ad d. §. si quis hominẽ. tradit. 105.224
Sicardi verba adducuntur pro opinione auctoris contra Castellum. 6.61
Si cessat cã dispositionis, cessare nõ dẽt effectus. 214.225
Sicut lex, vel statutum disponit in ijs, de quibus expresse loquitur, ita etiam ratio. 196.7
Si feudũ fuerit melioratum per patrẽ, non potest ipse vltra quintum de eo disponere inter extraneos. 115.8
Signa idem significant, quod verba manifesta. 9.24
Signa imponere rebus nemo potest ante sententiam translatam in rem iudicatam. 226.16
Si iurisdictio esset de iure diuino, omnes sacerdotes essent pares. 143.43
Si lex voluisset expressisset. 158.87
Simplicitas est amica legibus. 5.54
Simulatio contractus probatur ex coniecturis. 147.17
Si nemo adierit hereditatẽ, totũ ius testĩ corruit. 35.2
Si statutum excludit matrem existente patruo, non habet locum in patruo magno. 204.104
Si testator dicat, q̃d designet certa hora ad p̃sentationẽ capellani faciẽdã, est hora integra designãda. 159.11
Si verba essent de substantia matrimonij, Ecclesia hoc declarasset. 10.37
Solemnitas respicit formam substantialem. 3.8
Solẽnitas leuis, q̃ dicatur, vt actus valeat, traditur. 3.14
Solẽnitas testamentorũ non cadit in filiofamilias. 128.2
Solẽnitas nõ req̃rit' ĩ repudiatione iuris quęrẽdi. 163.19
Solus proprie est, qui secum non habet alium. 199.49
Solutio particularis affert plurima incommoda. 118.10
Solutio non diuiditur inter plures possessores. 119.20
Solutio ante diem facta liberat debitorem. 126.44
Solutio facta contra formã mandati, est nulla. ibid.58
Solutiones ad argumenta proposita traduntur. 239.33
Solutionis obligatio intelligit' rebus sic extãtibus. 16.23
Specialis prouisio dr̃ in materia non correctoria, neque contra ius, licet singulariter non nominetur. 201.72
Specialitas in fisco non præsumitur nisi probet'. 178.12
Spes emi potest. 249.5
Spiritualia inhærent ossibus. 224.8
Spolium super tertijs tractari debet in regia Cancellaria etiam inter personas ecclesiasticas. 183.107
Sponsalia contracta simpliciter qualiter intelligantur, si præcessit antea protestatio. 188.64
Sponsalia non sunt valida vbi est error, vel fallacia diuitiarum. 224.12
Sponsis non tenetur sponsæ alimenta præstare, nec expensas litis, nisi concurrant requisita Concilij in cap. 20. sess. 24. 34.131
Spurij debent in omnibus esse deterioris conditionis, quam legitimi. 91.6
Spurij sunt magis odiosi, dum magis sunt constituti in dignitate. ibid.12
Spurius ex nobili patre est deterioris conditionis, quam spurius ex patre plebeio. ibid.14
Spurius nõ p̃t renũciare alimẽtis a natura debitis. 96.106
Spurius etiam filijs legitimis existentibus nihil potest a patre vltra alimenta obtinere. 98.134
Statutũ q̃ tollit, vel dnegat alimẽta, nõ ẽ seruãdũ. 100.175
Stimulꝰ carnis magis ardet ĩ femina, q̃ ĩ masculo. 225.5
Stipulatio patris pro se, & filijs, intelligitur ordine successiuo. 117.23
Stylus curiæ circa gratias Apostolicas refertur. 85.12
Stylus curiæ facit ius. 219.18
Stylus curiæ est volubilis ad mutationem Papæ, & auditorum. ibid.19
Stylus curiæ modo albus, modo niger. ibid.20
Stylus curiæ facit ius. 222.45
Sub generalitate verborum omnes casus includunt', dato quod maior ratio esset in vno, quã in alio. 204.113
Subrogatum sapit naturam subrogati cum omnibus suis qualita-

qualitatibus, 60.171
Subrogatum sapit naturam subrogati, & eius primordialem naturam. 96.102
Subrogatũ capit naturam eius in cuius locum subrogatur, 202.86
Substitutio vulgaris est alia expressa, alia tacita. 12.1
Substitutio tacita habet omnes effectus expresse. ibid.2
Substitutio vulgaris tacita comprehensa sub expressa pupillari non est accessoria. ibid.6
Substitutio tacita vulgaris comprehensa sub pupillari excludit matrem, ibid.8
Substitutio vulgaris tacita an spiret aduenicnte pubertate, ibid.10
Substitutio facta sine temporis præfinitione perpetuo durat, 13.15
Substitutio tacita vulgaris comprehensa sub pupillari expirat per filij emancipationem. ibid.1
Substitutio põt fieri in legatis, & in hereditatibus. 44.9
Substitutio vulgaris qũo concipiatur, traditur. ibid.10
Substitutio vulgaris comprehendit sub se duo capita, alterum voluntatis, & alterum impotentiæ. ibid.11
Substitutio vulgaris inter filios est valida in tertio, & quinto bonorum. 46.49
Substitutio facta a milite, valet iure directo, vt pupillaris omni tempore, & post pupillarem, vt directa militaris. 73.1
Substitutio, quæ non potest valere iure directo, conuertitur in fideicommissum. 74.12
Substitutio, si non habuerit filios, euanescit, si eos habuerit, & si decedant viuo herede. 200.58
Substitutio facta in vnũ casũ nõ cõprehẽdit aliũ. 203.94
Substitutio gñalis interptat̃ secũdũ ordinẽ iuris. 206.140
Substitutione facta, si sine liberis decesserit, non censentur vocati liberi. 209.82
Substitutiones sunt priuatiuæ, & exstinctiuæ institutionum, 46.40
Substitutionis vulgaris effectus tradũtur remissiue. 45.31
Substitutus præfertur heredibus ab intestato. 12.8
Substitutus ex tacita vulgari admittitur ex legis interpretatione. ibid.7
Substitutus qui est in cõditione, nõ cẽset̃ vocatus. 45.26
Substitutus incipit in defectum instituti. 46.41
Successor iudicatur vna eademque persona cum suo prædecessore. 32.106
Successor in maioratu potest repudiare maioratum in præiudicium fisci, 163.14
Successor ab intestato tenetur soluere legata. 189.4
Successiones sunt reciprocæ affirmatiue, & negatiue loquendo. 97.118
Successiones sunt de iure diuino, 119.1
Successiones sunt de iure naturali, ibid.2
Successiones sunt de iure ciuili positiuo, ibid.5
Successiones sunt de iure gentium inuentione, & quoad formam, de iure ciuili. 120.6
Successiones sunt reciprocæ affirmatiue, & negatiue loquendo. 129.17
Successiones sunt æquales in casu l.6. Tauri, patris, & matris, 130.30
Sum, est, fui, denotant proprietatem. 179.35
Summarie est cognoscendum de paupertate ad assignãda alimenta, vel expensas litis. 33.120
Superfluum nihil est in iure. 3.5
Superior nihil põt præcipere cõtra charitatẽ. 104.210
Suppletio debet fieri cum qualitate præcedentis, limita vt infra. 205.141
Supplicatio sola non perficit gratiam donec litteræ expediantur, 85.14
Supplicatio non impedit executionem. 157.57
Supplicatio non admittitur vbi sententia est transacta in rem iudicatam. ibi.64
Supplicatio conceditur aduersus sententiam translatam in rem iudicatam. 232.5
Surdus & mutus possunt per signa contrahere matrimonium. 8.12
Surdus, & mutus a natura potest contrahere matrimonium per signa. 9.28.& 11.50
Surdus, & mutus, si pariter fuerit cæcus, non potest contrahere matrimonium, 11.51

T

Tacite causatum intelligitur, quando eadem ratione reperitur, 196.3
Tasa de Alarifes no se ha de hazer ex redditibus domus, sed considerata proprietate, 97.114
Taxatiua non excludit ea, quæ veniunt vigore verborum, quibus adiungitur, neque etiam impedit, nec tollit ea quæ sunt de natura actus. 209.175
Taxatiua limitata, licet sit geminata, non plus operatur, ibid.187
Telli Fernandez opinio refertur, & eius argumentum contra communem 26.22
Telli Fernãdez distĩctio in qõne ꝓposita reꝓbat̃. 95.84
Tempus qñ apponitur a principali dispositione facit legatum conditionale, secus quando solutioni. 37.40
Tempus est rerum magister. 131.53
Tempus censetur adiectum in contractu, vel legato in diem gratia differendæ solutionis. 125.32
Tempus in quo contrahitur inspicimus, non vero implementum conditionis. ibid.33
Tempus censetur gratia debitoris adiectum. 126.48
Tempus semper stat pro forma dispositionis. 160.14
Termini publici non possunt vendi sine Regis licentia, etiam in locis dominorum, contra Castellum, & Abẽdanum, etiam si omnes de populo consentiant. 4.36
Terminum ad causam iudex tenetur concedere, ex solo iuramento partis. 229.9
Tertiæ ptinẽt ad Regẽ ex cõcessione Apostolica. 181.71
Tertiæ cõputantur inter bona temporalia Regis. ibi.73
Tertiæ mutarunt qualitatem mutatione personæ. ibi.74
Tertiæ tuta cõscientia possunt a laicis possideri. 182.86
Tertiæ regulant̃ sicut bona pñmonialia profana. ibi.88
Tertias en poder de seglares es cosa temporal. ibid.81
Tertium non est legitima filiorum inter ipsos. 46.46
Tertium non est legitima filiorum inter ipsos, & minus quintum, 41.13
Tertium bonorum, de quo potest disponere filius, intelligitur in proprietate, & in vsufructu. 129.12
Tertius intellectus assignatur ad §.si hominẽ. 104.212
Tertius oppositor nõ est admittendus qñ dolose habẽs scientiã executionis tacuit, & nõ se opposuit. 156.33
Tertius possessor est citandus, quando venditio non fuit nulla ipso iure a principio. 173.41
Tertius possessor semper est citandus. 174.45
Tertius possessor non potest conueniri, nisi facta fisci excussione. 180.58
Testm̃ imperfectum, etiam inter liberos, nõ valet. 41.18
Testamentum secundum rollit primum. 102.15
Testm̃ non rũpitur per ingressum religionis. 151.11
Testamentum nondicitur legitimum propter defectum probationis. 126.26
Testamentum confirmatur professione. 146.2
Testamentum primum reuocatur per secundum conditum cum tribus testibus. 151.6
Testamentum fratris instituentis turpem personam nõ valet, legata vero debentur. 189.7
Testator vocando consanguineos censetur in stirpes, & non in capita vocare. 49.5
Testator vocando familiam censetur protinus vocasse etiam si nihil dicat de proximioribus, 52.65
Testator censetur se velle conformare cum dispositione iuris communis. 59.151
Testator magis censetur diligere consanguineum quã vterinum. 86.28
Testator censetur disponere secundum legis dispositionem, ibid.35
Testator magis censetur diligere vtrinque coniunctos, quam vterinos. 87.38

Testator

Testator potest legem imponere. 199.38
Testator non præsumitur elegisse viam, per quam eius dispositio impugnetur. 215.245
Testatoris volũtas tacita vel exp̃ssa sp est seqoẽda. 53.80
Testatoris verba debent interpretari, secundum quod ratio naturalis,& sanguinis dictat. 207.149
Testes in causa matrimoniali debent esse omni exceptione maiores. 187.33
Testis in causa propria non est idoneus. 136.5
Testis periurus ex soa dispositione punitur. 145.11
Testis contrarius sibi in vna eademque depositione punitur pœna falsi,& non adhibetur illi fides. 146.24
Testis, qui non deposuit falsum super causam principalem, sed super accidentalia, an sit puniendus. ibid.29
Testis nemo potest esse in causa propria. 239.23
Testis etiam inimicus dirigit iudicem in viam intelligẽdi facti veritatem. 175.17
Testis potest esse inimicus, & dictum verum. ibid.18
Testibus examinatis pro actore in causa l.2.C.de rescin. magis creditur, quam examinatis a reo. 71.57
Testibus deponentibus de bona fama, & qualitate oppositoris, potius creditur quam contrarijs. 176.38
Testibus deponentibus io specie magis creditur, quam deponentibus in genere. ibid.40
Testibus deponentibus fauore rei magis creditur, quam deponentibus pro actore. ibid.42
Testificatio vnius testis non solom est præsumptio, sed semiplena probatio. 33.122
Tex.in c.1.§.si quis hominem.aliter, declarator. 101.177
Titulum suæ possessionis nemo tenetur ostẽdere. 173.26
Titulus venditionis non rescinditur teleisso contractu, prout ex tunc. 68.6
Titulus inualidus habetur pro non titulo. 70.42
Torquendus est reus pro eruenda veritate. 139.8
Tortura est adhibẽda testi vario in suis depositionibus. 145.16
Tota dispositio debet legi, & considerari,& non sufficit principium sine fine, nec finis sine principio. 204.117
Totus dies, vel tota hora arbitrio electoris tribui debet. 160.13
Tractatus matrimonij suppler verba in altero contrahentium. 10.41
Traiani epistola refertur. 176.29
Traiani anima precibus B. Gregorij fuit eruta ab infernis. ibid.33
Transactio nõ reuocat̃ p instrũs de nouo reperts. 239.34
Trãsactio nõ valet ẽt iurata in cã alimentorum. 96.105
Transactio super re maioratus potest fieri in aliquibus casibus. 114.14
Trãsactio facta per dominum vassallorum cum suis vassallis est nulla. ibid.16
Transmissio causatur ex potentis sanguinis. 45.29
Trãsmissio respicit proprietatẽ non vsumfructũ. 95.92
Transuersales non transmittunt qualitatem nisi postquã fuerit in eis radicata. 62.184
Triennium datur ex iusta causa. 330.3
Triginta anuis concedontur læsis minoribus, qoando adest læsio enormissima. 4.26
Trina monitio est hodie necessaria contra plures, vt clericus tanquam negociator possit puniri. 162.20
Triplicatio in declaranda voluntate multum operatur, & plusquam geminatio. 206.133
Tutiora,& securiora sunt eligenda. 174.44
Tutoribus quatuor modis succurritur. 243.9
Tutor in solidum aliqoando conuenitur. ibid.11

V

VAliditas testamenti nuncupatiui a testium examinatione dependet. 136.26.27
Validitas testimonij testis non debet pendere post depositionem ab eius dicto. 145.6
Validum est aigm̃ de republica ad ecclesiam. 24.70
Valor rei quomodo consideretur. 97.116
Valor bonorum debet probari, vt cognoscatur excessus quinti. 248.14
Variatio circa principale delictum quando faciat indicium ad torturam. 140.16
Variatio extra substantiam delicti non facit indicium ad torturam. ibid.19
Variatio testis quomodo procedat,& quibus modis cõtingat. 145.1
Variatio licita est in curijs supremis. 167.29
Vassallus non præiudicat domino, donec retinet feudũ penes se. 113.2
Vassallus non est proprietarius rei feodalis. ibid.6
Vassallus contra domini voluntatem, non potest de feudo fauore vnius filij disponere. 114.1
Vassalus tenet̃ præstare dño iurm̃ fidelitatis. 118.1
Vassalus vnum tantum recognoscit dominum. ibid.3
Vbi est cœptum iudicium, ibi finẽ accipere dẽt. 183.114
Vbi lex nõ distĩguit, nec nos distĩguere debem⁹. 106.228
Vbi agitur de interesse publicę vtilitatis, fit extensio, ẽt in pœnalibus,& odiosis. 196.5
Vbi mens & ratio omnimoda concurrit, non dicitur fieri extensio. ibid.10
Vbi habemus decisionem qoi specialiter in casu loquitur, illi inhærendum est remota extensione. 201.71
Vbi secunda interuenit consideratio, ibi plena deliberatio esse præsumitur. 202.74
Vbi deficit forma, non sufficit cã, ẽt iustissima. 204.106
Vbi dispositio non loquitur, cessat dispositio. ibid.108
Vbi requirit̃ aliqñ fieri exp̃sse in dispositione correctoria,& cõtra ius cõe, tunc illud dr̃ fieri expresse, quod fit per verba specialia,& non generalia. 205.126
Vbi sunt duæ præpositiones, vel interrogationes,& vna habeat dependentiam ab alia, responsio simplex intelligitur secundum præcedentia. 206.143
Vbi nõ requirit̃ expressa ꝓuisio, vnus casus cõprehẽdit alium, in quo est eadẽ ratio, vel natura exp̃ssi. 211.196
Vbi vertit̃ fauor testatoris, disponẽdo ĩ minori, censet̃ disposuisse ĩ necessario ad illũ actũ, licet sit mai⁹. 215.253
Vbi lex nõ distĩguit, nec nos distĩguere debem⁹. 238.29
Venditio facta duobus eiusdem rei præfertur primus, etiam si secundo res tradatur, quãdo ipse habuit scientiam primæ venditionis. 23.49
Venditio rei alienæ valida est. 137.1
Venditione reuocata ex causa de præterito, quæ inerat in principio venditionis, restitutio cum fructibus est facienda. 69.28
Venditor sicut facit suũ interesse pecuniæ cum ipsa pecunia, ita emptor fructus rei cum ipsa re. 69.13
Verba Castelli referuntur, vt colligatur eius intentio depravata contra opinionem auctoris. 6.70
Verba sunt necessaria iuramento. 8.3
Verba fuerũt inuẽta ad exprimẽdũ cõsensũ mẽtis. ibid.5
Verba sunt notæ earũ, q̃ sunt in animo passionũ. ibid.7
Verba sunt mẽtis nostræ euidentissimũ argomẽtũ. ibid.9
Verba non sunt de substantia ad essentiam sacramenti matrimonij. 9.23
Vatba non sunt de substantia, sed ad inducendam faciliorem probationem. ibid.25
Verba parochi in m̃rimonio nõ sunt de substãtia. 11.56
Verba parochi non sunt de materia, nec forma matrimonij. ibid.60
Verba l.1.tit.10.li.8. Recop. noniter declarantur. 42.33
Verba Senecæ adducuntur pro prima opinione, vt alimenta debeantur de iure naturali. 28.30
Verba bullæ vnionis referuntur. 30.60
Verba Ancharani referuntur pro confirmatione quæstionis. 31.85
Verba Sicardi in l.in rebus. referunt̃,& põderant̃. 38.58
Verba substitutionis vulgaris qualiter intelligant̃. 45.27
Verba conditionalia,& negatiua non disponunt. 46.38
Verba Concilij, vt non comprehendat nepotes, ponderantur. 51.49
Verba testamenti magis, quam coniectura voluntatis sunt consideranda. 59.154

Verba

Verba contractus intelliguntur stricte, secus verba testamenti. ibid.160
Verba intelliguntur proprie, & vere, & naturaliter, non per fictionem. ibid.
Verba Chri, recode gladiũ in vagina, declarãtur. 84.17
Verba proprie & vere intelliguntur non ficte. 57.124
Verba generalia restringuntur per rationem. 106.229
Verba sunt accipienda vt minus obligent. 111.283
Verba narratiua partis nõ inducũt dispositionem. 139.6
Verba naturaliter sunt intelligenda. 152.28
Verba generalia restringuntur ad similia expressis, non ad diuersa. 156.44
Verba legis debent semper aliquid operari. 157.54
Verba generalia legis põt referri ad querelam. 158.82
Verba generalia legis regni referri possunt ad appellationem Papæ. ibid 84
Verba generaliter qũo intelligantur remissiue. ibid.89
Verba Ojedæ singularia referuntur. 176.39
Verba Baldi in d.cons.359. vol.5. referuntur. 180.54
Verba intelliguntur secundum subiectam materiam, etiam verba impropriando. 198.26
Verba generalia, quisque mihi heres erit, intelliguntur de his qui immediate sunt heredes. ibid.28
Verba debent intelligi secundum conditionem personæ de qua agitur. ibid.31
Verba intelligunt simpliciter, & nõ secundũ q d. 200.53
Verba debent intelligi proprie. ibi.56
Verba intelligi debent vere & proprie, & in potiori significatione. 202.77
Verba principaliter debent intelligi. ibid.78
Verba in scriptura apposita intelligunt ciuiliter. ibid.80
Verba sunt notæ earũ quæ sunt in aĩo passionũ. 204.110
Verba segun la regla de suso contenida en este mi mayorazgo, inducunt limitationem. ibid.100
Verba debent intelligi vt sonant, neque in dubio est recedendum a proprietate verborum. ibi.114
Verba generalia intelligi debẽt secũdũ pcedẽtia. ibi.115
Verba generalia debent intelligi & interpretari, ne cõtraria sint primis. 205.120
Verba debent intelligi, & saluari, ne contrarietatem contineant, referendo quantum est possibile prima ad vltima, & econtra. ibid.122
Verba intelligũtur secundũ subiectam materiã. 207.146
Verba, quando sunt apposita in fine capituli, & omniũ capitulorum, ad omnia præcedentia, & non ad proximiora tantum referuntur. ibi.147
Verba debent intelligi secundum sermonem, & subiectam materiam de qua agitur. 208.155
Verba intelliguntur improprie, & impropriissime propter qualitatem personæ, vel locorum. 208.162
Verba testatoris sunt assumenda, & interpretãda, prout ipse existimabat, etsi ita non sit in rei veritate. ibi.164
Verba cuiuscunq; dispositionis sunt amplianda, vel restringenda, secundũ mentem disponentis. 213.218
Verba intelligi debent, vt minus præiudicent heredi, & in eius fauorem. 215.243
Verba generalia debent intelligi, vt non videatur alienã agnationem suæ anteponere. ibid.244
Verbum, licet, denotat liberum arbitrium, non vero præcisam necessitatem. 9.26
Verbum, licet, non inducit præcisam necessitatem, sed sumitur pro libero arbitrio. 30.61
Verbum, restituere, intelligitur cum fructibus. 71.69
Verbum intelligitur, id est, expresse. 107.241
Verbũ substãtia, & emolumẽtũ æq parant i iure. 109.263
Verbũ, heredes, intelligitur de liberis heredibus. 122.30
Verbum, descendentes, comprehendit tam masculos, quam feminas. 199.42
Verbum etiam minimum dẽt operari effectum. 200.55
Verbũ, nolo ire, intelligitur ad primam citationẽ. 164.2
Verbum simpliciter prolatum in materia indifferenti, intelligitur per prius, & non per posterius. 198.27
Verborum geminatio magis enixam voluntatem demonstrat. 58.143
Verecundum est viris doctis præsupponere quæstionẽ indubitabilem. 209.174
Verisimilitudo maior tollit minorem. 214.230
Veritas causæ ex actis processus colligi debet, non vero ex probationibus extraneis. 3.20
Veritas quod operatur in casu vero, operatur fictio in casu ficto. 73.15
Veritas non debet obumbrari imagine naturæ. 153.40
Veritas in paucis consistit. 117.16
Veritas magis elucescit, dum magis impugnatur. 126.53
Veritas exemplis clarius elucidatur. 130.26
Veritas nõ est deducẽda ex multitudine auctorũ. 131.58
Veritas deficit in contractu simulato. 146.5
Veritas semper est amanda. 157.67
Veritas est mater iustitiæ. ibid.70
Veritas causæ semper est inquirenda. 175.9
Veritas per contraria magis elucidatur. 187.26
Veritas super omnia amanda est. 201.67
Vestes cẽsent exceptæ in generali obligatione. 111.276
Vestimenta sunt præstanda secundum qualitatem personarum. 93.37
Verus sẽsus clausulę de el Marquesado de Moya. 200.57
Via executiua agere potest, qui egit ordinaria, prius solutis expensis reo. 167.22
Via executiua nõ parat exceptionẽ litis pẽdentiæ. ibi 24
Via executiua potest coram vno, & diuersis iudicibus tractari sine exceptione litis pendentiæ. ibid.25
Via executiua, & ordinaria, non sunt contraria. ibid.31
Via executiua nõ efficitur ordinaria per oppositionem tertij oppositoris, qñ possidet rem litigiosam. 173.37
Viam ferro aperit, qui per contraria procedit. 196.1
Vicarius semel nominatus non potest remoueri ab eius officio. 77.21
Vicinus præsumitur scire facta vicini. 156.28
Vincula semper arguunt metum. 187.40
Vindicta mulieris adulteræ non est facienda propria auctoritate. 225.11
Vir, & vxor efficiuntur duo in carne vna. 188.44
Visus est de nobilioribus sensibus corporis. 72.10
Vita hominis ex alimentis pendet. 43.5
Vitiato exp̃sso non vitiat tacitum æque principale. 13.2
Vitium personale non egreditur personam. 51.46
Viuentis non est hereditas. 42.31
Vltima consuetudo aspicitur. 76.4
Vltima opinio attenditur duobus relatis. ibid.5
Vltima verba sententiæ continentia absolutionem præualent primis referentibus condemnationem. ibid.7
Vltimus status rei attenditur. ibid.8
Vltio parti non permittitur nisi post sententiam. 226.17
Vna sponsa non põt vno tpe habere duos spõsus. 30.74
Vna determinatio respiciens plura determinabilia pariformiter debet omnia terminare. 130.31
Vna eademq; res non potest diuerso iure censeri. 136.19
Vna determinatio respiciens plura determinabilia pariformiter debet determinari. ibi.20 & 226.15
Vna pars per aliã declaratur, & dispositio in dubio regulatur secũdũ iura communia illius materiæ. 198.34
Vna pars scripturæ per aliam declaratur. 205.125
Vnum determinabile respiciens plura determinabilia, pariformiter debet terminari. 63.190
Vnus testis sufficit pro iustitia pauperis ad præstationẽ alimentorum dum lis agitatur. 33.121
Vnus tantum dicitur, qui non habet secundum. 199.50
Vnio beneficij probatur ex cursu quadraginta annorũ cum titulo. 31.92
Vnio præsumitur solemniter facta transactis quadraginta annis. 32.104
Vocandi sunt quorum interest. 155.8
Vocati qui nolunt venire non computantur in numero eligentium. 165.8
Voluntas substitutionis est consideranda. 13.13
Voluntas sola testatoris nõ facit aliquẽ heredem. 46.43

Vo-

Voluntas testatoris præsumitur conformis iuri communi. 54.104
Voluntas patris attendenda est,& sequenda eius dispositio. 132.93
Voluntas testantis semper est seruanda. 151.21
Voluntas coacta, voluntas est. 187.27
Voluntas testatoris est tanquam Regina, & præualet & attenditur,& quando de ea constat, a verbis receditur. 211.192
Voluntas quę ex coniectura constat,habetur pro probatione liquida, & expressa. 213.215
Vox est instrumentum voluntatis. 8.11
Vsufructuarius facit fructus suos, non præstita cautione,si nō fuerit in mora,secus si malitiose distulit. 6.67
Vsufructuarius non perdit legatum,licet moriatur proprietarius. 124.18
Vsumfructum patri debitum de bonis aduentitijs filij potest testator prohibere. 105.219
Vsusfructus materia plenissima est. 7.74
Vsusfructus consolidatur cum proprietate. 39.68
Vsusfructus morte vsufructuarij finitur. 95.90.91
Vsusfructus patri quæsitus non finitur morte filij. 129,20
Vsusfructus a proprietate in legatis non separatur. 130.27
Vsusfructus cōsolidatur cum proprietate, mortuo filio, cum cessat patria potestas respectu tertiæ partis. ibid.33
Vsurarius manifeste priuatur ecclesiastica sepultura. 80.1
Vterinus est in eodem gradu cum vtrinque coniuncto, sed respectu successionis, & sanguinis sunt in diuerso. 86.37
Vterinus censetur magis remotus a sanguine testatoris, quam consanguineus. 87.39
Vterinus non concurrit ad retractum cum consanguineo. ibid.43
Vulgaris tacita contenta in tacita pupillari perpetuo durat. 13.17
Vulgaris tacita non oritur ex pupillari. ibid.18
Vulgaris substitutio filio facta hodie apud Hispanos est nulla, 45.34
Vulgaris substitutio non supponit heredis institutionē præcise. 46.37
Vulgo quæsitus dicitur ille,cui populus est pater. 29.43
Vxor,etsi aliunde habeat vnde viuere possit, potest petere alimenta,& litis expensas. 33.123
Vxor soluto matrimonio transmittit ad suos heredes dominium rerum dotalium. 38.59
Vxor constante matrimonio dicitur retinere dominium naturale,& possessionem rerum dotalium. ibid.61
Vxor quæ accusat matrimonium debet habere alimenta ex bonis viri,& expensas litis, secundum eius nobilitatem, 92.34
Vxor constante matrimonio potest renunciare lucris quærendis, 163.18

X

Xironda male intellexit Gregorium, 161. 10.11

Z

ZAsius,Nicasius,Barbosa,Sicardus, & alij tenent opinionem Auctoris. 6.64

§

§. sed naturalia,instit.de iure naturali,declaratur. 27.1
§.1,inst.de iure naturali,nouiter declaratur. 28.32
§. ex imperfecto, fuit ordinatus ad conseruandam voluntatem testatoris. 40.11
§. sui,de hered.qualit.& diff. 45.22
§. cum filius.instit.de heredi. quæ ab intesta.deferuntur,declaratur. 50.31.& 54.89
§. extraneo,de pupillari,declaratur. 74.5
§. omnis,inst.de verborum signif.declaratur. 125.27
§.1.inst. per quas personas, declaratur, & ponderatur. 98.166
§.legatarijs.inst.de testam.declaratur,& nu.14. 135.1
§. legatarijs,loquitur de test.in scriptis. 136.14
§. instituti.de vsucapionibus, declaratur, 179.22

F I N I S.

VENETIIS, M D C X.

Apud Petrum Dusinellum.